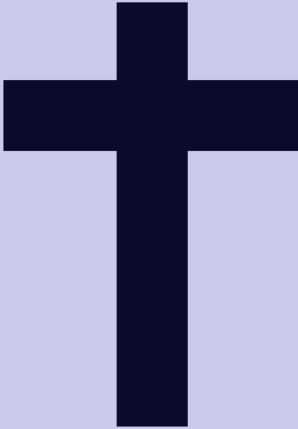

Ja jembya kajxy'átypyü müdu Jesukristukyujxm: El

Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en

el mixe de Juquila

New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)

Ja jembyu kajxy'átypyu mada Jesukristukyaxm: El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el mixe de Juquila

New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305

Contents

MATEWÛ	1
MARKÛS	63
LUKÛS	101
FWANK	165
APOSTÛLÛTY	216
ROMANÛS	275
1 KORINTÛ	302
2 KORINTÛ	328
ĠALASYÛ	345
ĒFESÛ	355
FILIPÛS	364
KOLOSÛ	370
1 TESALÓNİKÛ	376
2 TESALÓNİKÛ	382
1 TIMOTEE	385
2 TIMOTEE	392
TITÛ	397
FILEMÓN	400
EBREEÛSÛTY	402
Santya'agü	421
1 PEEDRÛ	428
2 PEEDRÛ	435
1 FWANK	440
2 FWANK	446
3 FWANK	447
JUUDÛS	448
DI'IBÛ JATANÛP	450

Oybyu Ayuk Di'ibu Matewua Jyaay

Jesukristu yaptujkuty

¹ Tyaadu du'un tu'ugu listu ma 'yity kaxjaay yu xyujjuty ja 'yaptujkudyu Jesukristu, di'ibu tuump'ajt aats'ajtu rey Davit, di'ibu tuump'ajt aats'ajtudu Abraan.

² Abraan yu'u teety'ajtu Isaa, di'ibu teety'ajtu Jakoob, di'ibu teety'ajtudu Judaa esu myuga'axuty.

³ Judaa yu'u teety'ajtu Fares esu Zeru, di'ibu tyaa'ajtu Tamar. Fares yu'u teety'ajtu Esrom, di'ibu teety'ajtu Aram,

⁴ di'ibu teety'ajtu Aminadap, di'ibu teety'ajtu Naason, di'ibu teety'ajtu Salmón.

⁵ Salmón yu'u teety'ajtu Booz, di'ibu tyaa'ajtu Raap. Booz yu'u teety'ajtu Obeed, di'ibu tyaa'ajtu Rut. Obeed yu'u teety'ajtu Isa'i,

⁶ di'ibu teety'ajtu rey Davit.

Davit yu'u teety'ajtu Salomonk, di'ibu tyaa'ajtu ku'ekytoy'oxy di'ibu ñudo'oxy'ajtu Uriiis.

⁷ Salomonk yu'u teety'ajtu Robwam, di'ibu teety'ajtu Abiiis, di'ibu teety'ajtu Asaa,

⁸ di'ibu teety'ajtu Josafat, di'ibu teety'ajtu Joram, di'ibu teety'ajtu Uziiis,

⁹ di'ibu teety'ajtu Jotam, di'ibu teety'ajtu Akaz, di'ibu teety'ajtu Ezekiiis,

¹⁰ di'ibu teety'ajtu Manasés, di'ibu teety'ajtu Amón, di'ibu teety'ajtu Josiiis,

¹¹ di'ibu teety'ajtudu Jekoniis esu myuga'axuty ma ja tiempu ko ja babilónudu rey tmanejxy ja israelitu ja'ayuty tsimy jap Babilónu ñaaxóty.

¹² Ko tyaadu du'un ñajxy, Jekoniis yu'u teety'ajtu Salatyel, di'ibu teety'ajtu Zorobabel,

¹³ di'ibu teety'ajtu Abyut, di'ibu teety'ajtu Elyakim, di'ibu teety'ajtu Azoor,

¹⁴ di'ibu teety'ajtu Sadok, di'ibu teety'ajtu Akim, di'ibu teety'ajtu Elyut,

¹⁵ di'ibu teety'ajtu Elyazaar, di'ibu teety'ajtu Matán, di'ibu teety'ajtu Jakoob.

¹⁶ Jakoob yu'u teety'ajtu Josee, di'ibu Mariiu muut pyejky. Esu Mariiu yu'u taak'ajtu ja Kristu, ja'a njuna'anam ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

¹⁷ Pes du'un oj kya'pxy majmajkts naska'axu Abraanu tyuump 'yaadsuty extu jabaat ma rey Davit, es nan jamajmajkts naska'axu Davitu tyuump 'yaadsuty extu jabaat ma yu Babilónu ryey dyajnejxy tsimy ja ja'ayuty jap ñaaxóty, es nan jamajmajkts naska'axu extu jabaat ma myiñ jyajty ja Kristu.

Jesús myiñ jya'ty

¹⁸ Du'un myiñ jyajty ja Jesukristu. Yu Mariiu, Jesukristu tyaa', yu'u naty pukánup ja Josee. Es maanamu naty kyapuktu, Mariiu oj wye'emy u'unkmuut mut ja Espiritu Santu myak'ajtan.

¹⁹ Josee jyiky'ajty tuj'ajtan muut es kyaj jyanayajnidu'xánu ma Mariiu, jyadiimmastu'udán wi'ix kyaju ja'ayuty tnijawudat.

²⁰ Ko du'un twinmaay, tu'ugu Diosu 'yanklas t'ijxy tsyuujóty mya'ayóty es 'yanmaay:

—Josee, Davitu tyuump 'yaats, katu xyjawu es xy'axájut yu Mariiu éxtumu mudo'oxy, mut ko ja u'unk di'ibu yajminaampy jajja'taampy, yu'u Espiritu Santu jya'a.

21 Yn Mariin tpaada'añ tu'ugn u'ungu'unk, es xypuytáktut ja xyn Jesús. Du'hn txu'átut mut ko yajnitso'ogaampy ja jya'ayuty ko dyajtagoyánnu py-
ojpúty.

22 Tugekyu tyaadu du'hn tyuun jyajtu es yajkuydyúnut di'ibu naty ja Diosu kyugajxpu tu tñigajxy:

23 Yn kixyudo'oxy wu'maamp u'unkmunt es tpaada'añ tu'ugn myaangu'unk di'ibu yajtukxu'ataamp Emanwel, di'ibu ayuk wimbudsuamp Dios ijtp mut udsajtam.

24 Ko ja Josee dyajwify ja tsyuu mya'ay, du'hn ttuun éxtam ja Nindsun'ajtumu 'yánklusu naty tu tyuknipékuyty. Ta t'axaju ja Mariin éxtumu ñudo'oxy es oj tmunajxnu ma tsyunn.

25 Per kyaj tsyunaaydyu éxtam tsyunnudu kasaadu ja'ayuty extu ko ja Mariin dyajmiin dyajjaty ja myaangu'unk. Es ja Josee tpujtáku ja xyn Jesús.

2

Di'ibu tni'uxpáku du'hn wi'ixu du'hn yn madsa'a tni'ixtu ja mixyu'unk Jesús

1 Ko Jesús myiñ jyajty ma yn Belén kajpn, Judee ñaaxóty, ma naty Eroodus ryey'aty ma tadu naxwiñadu, ta jyajtu Jerusalén naagadyu ja'ay di'ibu miindu ma xnu pyudsemy, es jap tni'uxpáku du'hn wi'ixu du'hn yn madsa'a.

2 Es dyajtadu:

—¿Maá net ja israelítadyu ryey di'ibu tu myiñ tu jya'ty? Pes ndsooñ ma xnu pyudsemy. Tu n'ixtats ja myadsa'a es paadyuts nnimindu es n'awdata'andats.

3 Ko ja rey Eroodus tmadooyu tyaadu, ta wye'emy amoñ, es nidugekyu nandu'hn ja Jerusalén ja'ayuty.

4 Netu rey dyajwoju nidugekyu ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajrtagóty ya'uxpáktup, es dyajtamy:

—¿Maá net myina'añ jya'ta'añ ja Kristu?

5 Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Jam Belén, Judee ñaaxóty; mut ko ja Diosu kyugajxpu tkaxjaay du'hn:

6 Es mij Belén, Judee ñaaxóty,

kyaj mnagoogajpnuty ma tadu nax, mut ko ma mij pyudsama'añ tu'ugn yajkutujkpu di'ibu kywentu'ataambyuts ja nja'ayuty, ja israelítaty.

7 Netu Eroodus tñigajxu ayu'udsyu ja di'ibu naty tu jya'ttu, es dyajtamy na'a du'hn meeru naty tu kyuxe'eky ja madsa'a.

8 Net yajkajxtu Belén, es ya'anmaaydyu:

—Nujxtu jam, es axta'aydyu tadu mixyu'unk; es ko xypyaattut, awa'anuguts esuts uj nandu'hn nujx n'awdátuyts.

9 Mada tyadu reyu 'yayuk ñujxtu ja ja'ayuty. Net ja madsa'a di'ibu naty tu t'ixtu ma ja ñaxaty, kyuxe'eky jatugok, es ya'ujuty tranujxtu extu ko jyajtu ma naty ja madsa'a tu wyu'umu tujk nikajxm ma naty ja mixyu'unk.

10 Es ya'ujuty xyondaktu ko t'ijxtu ja madsa'a.

11 Ta tyujkudu tugoty, es Prattu ja mixyu'unk madu tyaaq Mariin. Net ñaygoxtunaaydyákudu es t'awdajttu ja mixyu'unk. Ta t'agajtu ja myay'átuyty es tmoodyu oogu, ja obyuu pa'ak xu'kpu es jatu'ugn pa'ak xu'kpu di'ibu xuy'ajtyru mirru.

12 Dios anmaaydu tsyuujóty mya'ayóty es kadiibu jyumbittat ma Eroodus, paaty tpujktu wiink tu'u es jyumbijttu ma ja ñaxaty.

Jesús yajmage'eky

13 Ko tyaadu jymbijttu, ta ja Josee t'ijxy tsyuujoty mya'ayoty tu'ugu Diosu 'yanklus. Ta 'yanmaayu:

—Pudu'uk. Mubijx ja mudo'oxy es 'yu'unk, es nujxtu tsojk Ejiptu es w'umdu jap extu kots uj mij n'awanadut es mjumbittut, mut ko Eroodus 'yaxta'ayaampy u mixyu'unk es dya'ooga'añ.

14 Netu Josee pyde'ky es tmunejxy ja mixyu'unk es tyaak. Ta tsoy'onda koots, ñujxudu Ejiptu.

15 Jap wye'emy extu koonam 'ye'ky ja Eroodus.

Tyaadu du'nn tyuun jyajtu es yajkuudyunat di'ibu naty ja Nindsun'ajtam tu ttukajxwa'xy ja kyugajxputy: “Jap Ejiptuts nnigaxu n'U'unguts.”

Eroodus tni'ana'amu es 'yooktat ja mixyu'ungaty

16 Ko ja Eroodus tniija'aju ko ja di'ibu naty tu kyu'ixudu tu tyukxi'igudu, yu'u ko oj kyaj 'yokjumbijnudu, ta jyantsytyugoyjot'ambejky. Net tni'ana'amu nidugekyu ja yedyujku'ungaty 'yooktat, u majtsk jumajtra es waanu mutskpnty, jam Belen es tugekyu myugajpnba'ajaty. Du'nn ttuuñ ma ja tiempu ma naty tim jawyiin tu kyaxe'eky ja mudsa'a, extamu naty tu tyukmadya'agudu yajxon di'ibu oj kyu'ixudu.

17 Es mut ko du'nn dya'o'ktaadyu ja unaku'unk, net yajkuudyuun di'ibu naty ja Diosu kyugajxpu Jeremiis tu dyajwe'emy kaxja'ay:

18 Yajmudooy ma Ramaa kajpn

ko pan jyu'ny ya'axy ya'ayow ya'amag'at.

Rakeldamu du'nnu naty ñijiipy ja 'yu'ungaty

es kyaj ttseky es pan pyumay pyutajudut

mut ko tu naty 'yo'ktaayñudu.

19 Es ko 'ye'ky ja Eroodus, ta ja Josee tsyuujoty mya'ayoty t'ijxy ja Diosu 'yanklus jam Ejiptu, es 'yanmaayu:

20 —Pudu'uk. Tsoon yaa mudu mixyu'unk es tyaak, es jumbittu ma ja israelitadu ñax, mut ko tu 'yooktu di'ibu naty ya'oogaampy u mixyu'unk.

21 Netu Josee ñejxy mudu mixyu'unk es tyaak ma israelitu ñaxaty.

22 Es ko Josee tmudooy ko Arkelawu naty ana'amp jam Judee ko tkuwe'emy ja tyeety Eroodus, ta tsyu'ku ko ñujxan jam. Es kom tu naty Dios 'yanamxaty tsyuujoty mya'ayoty kaduibu ñujxat Judee, ta oj ñejxy Galilee ñaxoty.

23 Ko oj jya'ty jam, ta oj tsyunaadyaknbéky ma ja Nazaret kajpn. Tyaadu du'nn tyuun jyajtu es yajkuudyunat extam jynandu ja Diosu kyugajxputy: “Ya'annup ja Kristu: Nazarenu ja'ay mij.”

3

Fwank Yajnu bajtra tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

1 Es ma tadu tiempu ja Fwank Yajnu bajtra myiin ma muj it Judee, tkajxwa'xy,

2 es jyu'na'añ:

—Yajjumbittu mjot mwinma'añaty, mut ko ja tsajpótudu kutujkan tu wyingoñ.

3 Tyaadu Fwank yu'u naty di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu tu tkaxja'ay du'nn: Yajmudoy tu'ugu ja'ay ya'axy jyeky ma tu'ugu muj it:

“Uxkuku ja Nindsun'ajtam ñu'u tyu'u.

Yajtunudu tyu'aa.”

4 Yn Fwank yn'w wyit'ajtypy ijty ja kameyn jumk es po'o twann'áty, es yn'w ijty jye'xy'ajtypy ja mu'u esu tsimba'ak.

5 Es ma ja Fwank ñimínada Jerusalén ja'ayaty es nidagekyu di'ibu tsnaaydyur ma ja Jordán majnaba'a, es tugekyu di'ibu Judeeu ñaaxóty, es tmayatsta ja pyojru. Esu Fwank dyajnábéty ma ja Jordán majnaba.

7 Es ko ja Fwank t'ijxy ko mayu fariseeaty esu saduseeaty ñimínada ma yajnábéty, ta t'anmaay:

—Miidsaty du'en éxtamu awa'andsa'añan. Es éxtamu tsa'añaty tkuga'aktu ja juun kudiibu tyóyat, miits mjanándap xytyijy ko mnitso'oktat madu mnabajtan es ko du'en ja Dios kyaj mdwydyúnadat éxtamu pojru ja'ayaty.

8 ¡Kyaj tyu'ajtanaty! Jawyiii xytyuk'ixtat mat ja mjiky'ajtan ko t'ajtan ta mjodambittu,

9 es katu mnayjuna'anada: “Édsajtam yn'w tyuamp 'yaats ja Abraan.” T'ajtan n'anamu ko yn'w Dios mbaat dyajtagátsyu tyadu tsaa éxtam ja Abraanu tyuamp 'yaadsaty.

10 Es ja Diosu tyuadyu'unun tim wingoomp madu pojru ja'ayaty, éxtam ko madu jatsyu ndukpo'tu'kam ja kepy di'ibu kyaj 'yóyaty. Paaty tugekyu kepy di'ibu kyaj tyuamp'áty oyaty, yajpo'tu'egap es yajpajta'agut juunóty.

11 Eñ tyámats miidsaty nyajnábéty mat ja nuu es ya'ixat ma nidagekyu ja'ayaty ko miidsaty ta mjodambittu ma mbojpaty. Per miimp ja di'ibu myudajtypy ni'igu ja mak'ajtan es kyajts uj ndu'anaty. Es kyajts xynitaku esuts yn'w nmádnat éxtam tu'ugu ja'ay ja tyuumba di'ibu yajnujxap ja kyuk. Yn'w myajnábatadur mat ja Espiritu Santu esu juun.

12 Es yn'w kyuhjóty tmadaty ja tyuumbajn es dyajwa'adsa'añ ja triigu, es yajrujku'egut ja triigu ma ja tsya'x, es ja triigu pyosta'ak yajno'ogut mat ja juun di'ibu ni na'a kya'eeky.

Jesús ñubety

13 Net ja Jesús tsoyo'ñ Galileeu, es tnimiñ ja Fwank ma Jordán majnaba esu Fwank yajnábatadur.

14 Tim jawyiii kyaj tjakupakán ja Fwank, es t'anmaay ja Jesús:

—Mijtsu du'en mjarátur xyajnábataduts, zes wi'ixats uj mij nyajnábatat?

15 Jesús 'yadsooju:

—Tyam wa'an du'annaty, mat ko oyu du'en es ndu'unam di'ibu Dios tsyejpy. Net ja Fwank tkupejky.

16 Ko naty ja Jesús tu ñubajtta'ay, netyu pyudseemy najoty. Ta pójanu tsajp 'yawatsy esu Fwank t'ijxy ko ja Diosu Jya'ajun kyada'aky éxtam tu'ugu paku'unk, es ñigada'agyaty kyubajkkajxyu Jesús.

17 Es net yajmudooy juna'añ tsajpótum:

—Tyaadudsu du'en ja n'U'ungats di'ibats njantsytsyejpy, di'ibats muut njotkujk'áty.

4

Majku'ugórk tja'ixy esu Jesús pyekytyúnat

1 Netu Espiritu Santu yajnujxu Jesús ma muj it es ja majku'ugórk t'ixat wi'ix ja Jesús dyajpekyuñ.

2 Justyikxyxu justyikxy ux 'yijty ni nu'en kyakaay. Ta pyatu ja yuu.

3 Ta ja majku'ugórk tmawingooñ ja Jesús, es t'anmaay:

—Pun mijtsu du'en ja Dios m'U'unk'ajtur, anamu tyadu tsaa es jyambítat tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús t'adsooy:

–Ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Kyaj jyatyim'yuh'yudyu tsajkaaky maat jyiky'aty ja ja'ay, tyukjiky'átap mat tugekyu Diosu 'yayuk.”

⁵ Net ja mujku'ugórk dyajnejxy ja Jesús ma Jerusalén kajrn, es dyajpejty ma maj tsajptajk kopk.

⁶ Ta t'anmaay:

–Pun mijtsu du'un ja Dios m'U'unk'ajtap, naygyujubijpnáxudu, mat ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ:

Ja Dios tyuk'ana'amdup ja 'yánklusaty

es mgwentu'átudat.

Myajpudu'ugudup mudu kyuh

kadiibu tsaa dyajtsayutat ja mdeky.

⁷ Netu Jesús t'adsooy:

–Nandu'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Katu xy'ijxmátsy yu mWindsán Dios.”

⁸ Ta jatugok ja mujku'ugórk dyajnejxy ja Jesús ma tu'ugu kopku kajxmbu, es ttuk'ijxy nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty es ja myuj'ajtun.

⁹ Ta t'anmaay:

–Ejtsuts mij nmo'oyup tugekyu tyaadu pun xywyingoxtnaabyuts es xy'awdátudats.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaay:

–Nujx, Satanás. Mat ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “M'awdátap ja mWindsán Dios, es xumyudúnat yuh'yu je'eyu.”

¹¹ Net ja mujku'ugórk tmastuty ja Jesús, esu anklus ñimiinudu yajkaay ya'úkudu, es myuduunudu.

Jesús tkajxwá'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹² Es ko Jesús dumadooy ko Fwangu naty 'yity pujxndugóty, ta oj ñejxy Galileeu ñaa'xóty.

¹³ Per kyaj oj wye'emy Nazaret, nik jap oj ñejxy tsunaabyu Kafarnaúm, mejyñbyu'aay ma Zabulongu ñax esu Neftalii ñax.

¹⁴ Tyaadu du'un tyuun jyajtu es yajkyudyúnat di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu naty tu tkaxja'ay:

¹⁵ Ja Zabulongu ñax esu Neftalii ñax

esu nax di'ibu jadsoo ma mejyñun, ma xuu tsiy'ity es ma xuu pyudsemy,

ja ñax ma Jordán mujnuu mat ja Galileeu ñax,

ma jyiky'attu di'ibu kyaj 'yisraelítaty,

¹⁶ ja ja'ay di'ibu jiky'ajttu kubi'its ku'ook

tu t'ixtu ja mujpu jaj tu'xun.

Es ma yu di'ibu naty jiky'ajttup

ma éxtum mbaat njuna'anum 'yawaxu o'kun,

tu kyuxuuñu mat ja jajun.

¹⁷ Net ja Jesús tkajxwá'xtsondáky es jyunañ:

–Yajtugátstu mwinma'añuty es jodumbittu, mat ko ja tsajpótudu kutujkun tu wyingón.

Jesús twoy nimajtáxku ajkxmajtsputy

¹⁸ Tu'uye'ebyu naty Jesús ma yu Galileeu Myejyñbya'a, ko t'ijxy nimajtsk tukka'axu uná'k. Yu'u naty Simonk di'ibu nandu'un xyu'ajtyru Peedru, es jatuk' ja'adum ja Andrés. Ajkxmajtsudu naty, yuh naty kyujubijpnajxtap ja 'yajkxmajtsn najoty.

19 Netu Jesús t'anmaay:

—Pamiinduguts, es ujts miits n'axpajkpa'áttap es nmo'oydyut jatu'ugu tuunk. Tyamyu xyajtsondá'aktut es xy'axta'ayut may ja ja'ayuty es xytyukn-
imínduduts esuts nandu'an yu'ujuty n'axpajkpa'áttut.

20 Netyu tnikaktu ja 'yajkxmajtsn es tranajxtu Jesús.

21 Ko waanu 'yaknujxtu, ta Jesús t'ijxy nimajtsk tukka'axu una'k, Santya'agu esu Fwank, 'yu'ungudyu Zebedeenu. Tamu naty ma tu'ugu barku mudu tyeety t'axuyu ja 'yajkxmajtsnuty. Netu Jesús oj yáxudu,

22 es nan jamu tnikaktu ja byarku es ja tyeety. Ta tranajxtu ja Jesús.

Jesusu mayjya'ay dya'axpeky

23 Jesús tyuk'yo'oydyaabyu naty ja Galileeu it, ya'axpeky majaty ja tsajpótuk, nidu'uk nidu'ugu kajpn tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu nígaixyru ja tsajpótmodu kutujkun, es dya'aguda'aky ja ja'ayuty di'ibáty pajkudap.

24 Ko oj tniájwudu Jesús ma tugekyu Siryu naxwíñudu, ta ttuknimiindu nidugekyu di'ibu ayoodap mut kanak nax ja pajk ado'onan, di'ibu pajkudap ja ka'oybyu pa'am, mo'tpáty esu xúxuty, esu Jesús dya'aguda'aky.

25 Ryanujxudu mayu Galileeu ja'ayuty es ja ja'ay di'ibu tsunaaydyu ma ja Dekápolus kajpnuty esu Jerusalén, nu'an di'ibaty tsunaaydyu wiink tsoo Judeenu náaxóty es ma Jordán majnuu ma xuu pyudsemy.

5

Jesusu mayjya'ay dya'axpeky

1 Ko Jesús t'ijxy ja mayjya'ay, ta pyejty ma ja kopkun, es ñaxwe'tsy jam. Net tyuknabíkudu ja 'yaxpajkpaty,

2 esu Jesús ya'axpajktsondákudu du'an:

Pánuty kuni'xyuty

3—Kuni'xy ja di'ibuty nay'axkajrudap ko pyojpaja'ay'áttu, pes yu'u ítup ma tsajpótmodu kutujkun.

4 'Kuni'xy ja di'ibuty juuygyujk yaxkujkudap, pesu Dios pa'ayowanudap.

5 'Kuni'xy ja di'ibuty kyaj myuj pyaadudu, ja'a ko Dios mo'oyánudap ja naxwíñudu éxtamu kyuma'añ.

6 'Kuni'xy ja di'ibuty jyantsysojktap es ttúnut di'ibu Dios tsyejpy, ja'a ko du'an yajpajta'aga'andu.

7 'Kuni'xy ja di'ibuty naymyama'xtujkudap, pes nandu'an muma'xtúkudap ja Dios.

8 'Kuni'xy ja di'ibuty wa'ats ja 'yanmaja'anaty, pes yu'udyu du'an ítup mudu Dios.

9 'Kuni'xy ja di'ibuty yajtsipwa'xtap, pesu Dios pajta'agudap éxtamu 'yu'unguty.

10 'Kuni'xy ja di'ibuty ijttap witsy po'oty mut ko jyiky'aty éxtamu Dios ttseky, pes yu'u ítup ma tsajpótmodu kutujkun.

11 'Kuni'xy miidsuty ko ja ja'ayuty m'oojudu es mnixi'ik mduxixigudu, es m'udu'ats mgajxtu'udsudu miidsuty mut kots miits nmaduumbu'áttu.

12 Xonda'aktu es jotkujk'áttu, mut ko ja Dios mmadajtxudap pajke'eky tsajpót mui may'aty di'ibu mmo'oyánudap, pes nandu'an trajadijttu ja Diosu kyugajxpaty di'ibu jiky'ajttu maanamu naty miits mgajaa'áttu.

Kaan esu jajun

13 'Extam ja kaan dyajta'amdsu ja tsu'utsy kadiibu mya'adut, miidsaty mbaat xyujpkuwa'agudu ja axuk'ajtan ya naxwiin kadiibu ja'ayuty mya'attat. Pun ja kaan tugeepy ja tya'amts'at, zti muut mbaat nbajtakam ja tya'amts'at jatugok? Ni wi'ix tsoo mbaat kyanakytyun, zkadii? Je'eyu ya'axko'ot esu ja'ayuty ttuktaandut.

14 'Extam ja xuu xykyudu'xam ma njedjtam kadiibu ngunajp nguja'pxam, miidsadyu du'un extam ja jajun es xytyukni'ixudut ja ja'ay di'ibu du'un pojpu es wi'ixu du'un ja Dios tteky es njiky'ajtam. Du'un miidsaty extam tu'ugu kajpn di'ibu ijtp kopkkajxm, 'yixtap miidsaty mjiky'ajtam.

15 Ni pun tkayajtoye'eky tu'ugu seeru junn es netyu tkujiidsut mudu armuun; nik ni'igu trujta'aky kajxm ma ttukjajmdya'ayut tugekyu ja tugot.

16 Nandu'un jajtru du'unuty, wa'an yu mjajunuty tjajy muk extam mbaat ja ja'ay t'ixtu ja oybyu mduunguty es t'awdattat ja mDeedyu tsajpotmudu.

Wi'ix ja Moisés ja 'yana'amun tyuñ

17 'Kyaj xywyinmádyut ko uj nyajtugoya'añ ja Moisesu 'yana'amun o ja 'yaxpajkunu Diosu kyugajxpaty. ¡Ni wi'ix tsoo! Ja'ats tu nnimiñ esats nguudyuna'añats.

18 Pes uj n'anmaaydyupts miits ja tuj'ajtan, ja tsajp esu nax tugóyup jawyiin maanumu naty kyatugoy tu'ugu letru kyukón di'ibu ja ana'amun jya'a'ajtypy. Tugekyu yajkyudyuunda'aya'añ.

19 Paaty di'ibu kyaj tkuudyun tu'ugu tyadu ana'amun, oy yu'ujuty ja yi'inam waanubu, es ttukni'ixut ja wiinkpety es kyaj tkuudyundut tadu ana'amun, tyadu ja'ayu du'un 'yitat pi'ixy jajp amu'unk jam tsajpotm. Per di'ibu kyuydyiimp es ttukni'ixu ja wiinkpety tkuudyunat, tyadu du'un itap muj jam tsajpotm.

20 Tuj'ajtan n'anumudu, pun kyaj miits mjiky'ajttap tuj'ajtan muut kadiinum ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktap, kyaj mdákadut tsajpotm.

Win'ak'ajtan

21 'Miidsaty tu xymyudowdu ko ja n'aptajk'ajtam ya'anmaaydyu: "Katu myajja'ay'eeky. Di'ibu ya'e'kypy tu'uk pun, yu'u yajmunajxap ma tkumadówat."

22 Per uj n'anmaaydyupts miits ko di'ibu tyukjot'ambejkypy yu myugu'uk, yu'u du'un yajpayo'oyup ja pyeky; di'ibu 'yoo yaxypy ja myugu'uk, pátap es tyukkumadówadut di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty; es di'ibu pyejty kyadakypy ja myugu'uk, kudsu'ugu ko ñajxat ayoodaknóty ma janya'ank.

23 'Es pun mmunejxypy ja mwindsu'kun ma artal es jam xyjamyetsy ko ja mmugu'uk tu mij xymyudugoy.

24 nika'ak yu mwindsu'kun jam artal windum es ñajx jawyiin mnayya-jti'igyudu mudu mmugu'uk. Net mjumbítat ma artal es xypyajta'agut ja mwindsu'kun.

25 'Pun ja pun mni'unudu es mmunejxypy kumdaat, kajx'óyudu tu'aay kadiibu mguyákadut ma justisan, ja'a ko yu justisa mguyákadup ma ja polusiu, es mbajta'agudup pujxndugóty.

26 Tuj'ajtan n'anumudu ko kyaj mbudsámut jap extu ko xykyubajta'ayut tugekyu ja mbeky.

Ja'ay dyajtugóty ja pujk ukunu wyindsu'kun

27 'Miidsaty tu xymyudowdu ko yajnigajxy jékyup: "Katu xyajtugóty ja pujk ukunu wyindsu'kun."

28 Per ʘj n'anmaaydyʘp miits ko oytyim pʘnʘty di'ibʘ 'yadsejpy tu'ugu toxytyʘjk es tmʘdʘgoya'añ, ñapaty ʘtʘm mʘʘt tu tyʘgoy, oy je'eyʘ tu jyʘna'añ jyodoty wyinma'añʘty.

29 'Pʘn m'aga'añ wiin myajpekytyuunʘp, juut es naska'adsʘ jagam.* Waanʘ oy ko xyajtʘgʘyʘt tuk pedazʘ mnini'x es kʘdiinʘm ko mʘwʘ'ʘmʘt mʘt amuumʘ mnini'x es myajpʘjta'agʘt ayoodaknʘty.

30 Es pʘn m'aga'añgyʘ'ʘ myajpekytyuunʘp, niboot es ʘxjʘwip jagam. Waanʘ oy ko xyajtʘgʘyʘt tuk pedazʘ mnini'x es kʘdiinʘm ko mʘwʘ'ʘmʘt mʘt amuumʘ mnini'x es myajpʘjta'agʘt ayoodaknʘty.

Kasaadʘ ja'ay ñaymyastu'udʘdʘ

31 'Nandu'ʘn yajnigajxy jʘkyʘp: "Di'ibʘ myastu'udaampy ja ñʘdo'oxy, jawyiin tsyʘkyʘty tmo'oyʘt tu'ugu neky ma jyʘna'añ ko tmastu'uty ja ñʘdo'oxy."

32 Per ʘj n'anmaaydyʘp miits ko pʘn ja toxytyʘjk t'ʘxwejpy, pʘn kyaj ja'agyʘjxmaty ko dyajtʘgʘy ja pʘjk ʘkʘnʘ wyindsʘ'kʘn, ña'aygyʘjxm ja toxytyʘjk dyajtʘgʘy ja pʘjk ʘkʘnʘ wyindsʘ'kʘn ko wiink yedyʘjk tpeky. Es ja di'ibʘ pʘejkyry ja toxytyʘjk di'ibʘ dyajmatstu'uty, nandu'ʘn dyajtʘgʘy ja pʘjk ʘkʘnʘ wyindsʘ'kʘn.

Ja'ay wyanda'aky

33 'Nandu'ʘn miidsaty tu xymyʘdoodʘ ko ya'anmaaydyʘ ja n'aptʘjk'ajtʘm: "Katʘ xywyanda'aky tii andakungyʘjxm. Mgyudyʘnʘbʘ dʘ'ʘn di'ibʘ mwandakury ma Nindsʘn'ajtʘm."

34 Per ʘj miits n'anmaaydyʘp: Ni na'a mgajʘna'andʘt "por tsyos" ko ti xywyanda'aktʘt; es ni mʘdʘ tsajp, mʘt ko yʘ'ʘ ja Diosʘ 'yuñaaybyajn ma yajkutiky;

35 es ni na'a xkyawanda'aktʘt mʘdʘ naxwíñʘdʘ, mʘt ko yʘ'ʘ dʘ'ʘn ʘtʘm ma tkʘxkary ja tyeky; es ni mʘdʘ Jerusalʘn, mʘt ko yʘ'ʘ dʘ'ʘn ja kyajpʘn Dios, ja mʘj Rey;

36 es ni mʘdʘ mgubajk, mʘt ko kyaj mbaat xypyjta'aky poop o yʘk tu'uk je'eyʘ mwaay.

37 Dʘ'ʘñʘ mjʘna'andʘt "oy" o "kyaj", ja'a ko di'ibʘ ñikeempy yʘ ayuk, tyaadʘ dʘ'ʘn miimp ma yʘ ka'oybyʘ.

Katʘ ja'ay naydyukmjʘmbítʘdʘ axʘʘk

38 'Miidsaty tu xymyʘdowdʘ ko yajnigajxy jʘkyʘp: "Mdukkʘbʘtʘp ja wiin ak wiin esʘ tats ak tats."

39 Per ʘj n'anmaaydyʘp miits ko ja ja'ayty mduna'andʘt axʘʘk, katʘ miits xyñiwa'k'ʘyʘdʘ. Pʘn mgojxʘp ma m'aga'añdsyooʘbʘ m'ama'atsy, koojmbít jatuk adu'um.

40 Pʘn ja pʘn tsyiptuna'añ mʘt mij es mbʘjkʘya'añty ja mnixuy, mo'oy nandu'ʘn ja mdsyamarrʘ.

41 Pʘn jaa tu'ugʘ soldaadʘ o justisʘ agwanʘ mdukmʘnʘjxa'añty ja tsyemy tuk mil metrʘ, mʘnʘjx majtskʘ dʘ'ʘnʘn jyagámty.

42 Ko pʘn ti m'amdʘwadʘt, mo'oy; es pʘn ja ti pʘn m'amdʘyʘty ani'xy, tuk'anu'x.

Wi'ixʘ mʘdsip yajtsókʘt

* 5:29 Xytyuk'ijxʘmʘ Jesús ko di'ibʘ xyajpekytyu'unʘm, yʘ'ʘ jot winma'añ, es kyaj yʘ'ʘdyʘ wiin, es ni yʘ'ʘ ja kʘ'ʘ. Ix Matewʘ 15:17-20

43 "Nan tu xymyudoodu ko yajnigajxy jékyur: "Mdsókur ja mmdudjkrá'a, es mduk'ak'átur ja mmdudsip."

44 Per uj n'anmaaydyur miits ko mdsóktur ja mmdudsruty, es mn-inu'xta'aktur ma Dios di'ibáty axuk mduundur.

45 Du'unu dan xya'ixudut ko m'u'unk'átuda mDeedyu tsajpótmudu. Pes yu'u tyukni'aampy yu xu ti'igyu ja oyjya'ayaty es di'ibáty kyaju Dios tmudundu, es yajtiipy ma ja ja'ayaty di'ibu jiky'ajttur tuy'ajtan muut es nandu'un di'ibáty kyaj jyiky'attu tuy'ajtan muut.

46 Pyn miits mdsojktur yu'uyu di'ibu miits mdsojktur, ¿wi'ix xymyubjkrudu ko Dios miits mgumaya'anudu? ¡Pes extu yu pojru ja'ayadyu du'un tyuundur!

47 Pyn mgajxpo'xtur miidsaty yu'uyu mmagu'uguty, ¿ti oy'ajtanu danu taadu? Pes extu di'ibáty kyaj t'axkaptu Dios tyuundur du'un.

48 Du'un éxtamu mDeedyu tsajpótmudu wya'adsaty, ittu miits wa'ats nandu'un.

6

Oybyu tu'unu

1 "Ko xytyundu ja oybyu, éxkam es xykyatúndut mayjya'ayóty es yu'u je'eyu t'ixtat ti mduundur. Pyn mdiimbyu du'un, yu ja mDeedyu tsajpótmudu kyaj mmay'átudut.

2 Paaty ko xypyudékut mat tii di'ibu tugoy'ajtxudur, katu ja'ay xytyuknijawut éxtam 'yadu'utstu di'ibu nay'andijudur jyiky'attu tuy'ajtan muut, mat ko du'un yu'ujuty 'yadu'utstu esu ja'ayaty 'yixudut ko dyaktu ja nay-byuduku ma ja tsajptujk, o ma ja muj tu'u di'ibu kajpnóty, es du'un myujpudsámdu ko jyiky'attu tuy'ajtan muut. Pes uj n'anmaaydyurts miidsaty ko mat yu'uyu taadu, tu t'axájudu ja myay'aty.

3 Per mij ko xypyudakuya'anat di'ibu tugoy'ajtxur, mo'oy ayu'udsyu, éxtam mbaat njana'anam katu m'anajngyu'u xytyuknijawu di'ibu tyiimpy ja a'oybyu.

4 Ko du'un xymyo'oy ayu'udsyu, net ja mDeedyu tsajpótmudu t'ixat di'ibu mdiimpy ayu'udsyu, es yu'u mmay'átudur.

Kajxtáku

5 "Ko mgajxta'aktut, katu du'un xytyundu éxtam di'ibu nay'andijudur jyiky'attu tuy'ajtan muut. Yu'ujuty kyajxta'aktu tanu ma ja tsajptujk o ma ja muj tu'u di'ibu kajpnóty es du'un ja ja'ayaty 'yixudut. N'anmaaydyur miidsaty ko yu'ujuty tu t'axájudu ja myay'aty.

6 Per mij ko mgajxta'agut, tuku mgwartu tugoty es nayni'agájudu, es jap ayu'udsyu xymyugajxta'agut, es du'un mDeedyu tsajpótmudu di'ibu 'yixypy ti ja'ay tyuundur ayu'udsyu, yu'u mmo'oyudur ja mmay'aty.

7 "Ko mgajxta'agut mij, katu je'eyu xyñikajxpéty ja m'ayuk, éxtam 'yadu'utstu di'ibu kyaj t'ixy'attu Dios es jyuna'andu ko mat ko kyajxat ni'igu, jantsy tmadaty ko Dios myudoo'itudut.

8 Katu miju du'un xytyuñ, ja'a ko mDeety wa'ats tnijawu di'ibu miits mdugoy'ajtxur maanumu naty xykya'amdoy.

9 Paaty ko miits mgajxta'aktut, du'un mgajxta'aktut:

Tatitu'unk di'ibu ijtp tsajpótm, wa'an nidugekyu ja'ayaty mwindsu'ugudu es m'awdátudu.

10 Min mij es myajkutúkat ja ya naxwiñ,

es yajtúnep ja mdsokun yaa éxtam jam tsajpótm.

11 Meegyats tyam di'ibats xytyugoy'ajtxap esats ngay n'uugut.

12 Es xymya'xat udsuty ja nbojpaduats, éxtamts udsuty ta nma'xta di'ibats axhak ta xytyundá.

13 Es kudii xyajkutíky es ja ka'oybya xyajpekytyúnat.

14 Paaty ndukjaygyukada, pæn miits mma'xtap ja di'ibáty mduunadap axhak, yá mDeedyá tsajpótmada mma'xadap miidsuty nanda'un.

15 Per pæn kyaj xymya'xta di'ibá mduunadap axhak, yá mDeedyá tsajpótmada nan kyaj mma'xadat ja mbojpa.

Ja'ay 'yayu'aty

16 'Ko miits m'ayu'áttat, katu xyryajta'aktá mwiin mjajpety ya'ayow ya'ama'at, éxtam 'yadu'utsta di'ibá nay'andjádap jyiky'attá táy'ajtan maat. Yá'uajty tyuundaba da'un esa ja'ayaty 'yíxadat ko 'yayu'attá. Táy'ajtan n'anumá ko máda taada ta dan tráktá yá myay'aty.

17 Per ko miits m'ayu'áttat, wimbuj kupuj es naywyoogada yajxón,

18 kudiiyá ja ja'ayaty tjaygyúkadat ko m'ayu'attá. Yá'uyá da'un ja mDeedyá tsajpótmada di'ibá ñija'ap ti ja'ay tyuundap ayu'utsy, es yá'á mmo'oyadap ja mmay'aty.

Pajka'ukta ja m'oy'ajtan tsajpótm

19 'Katu mjiky'aty xywyindsimy xywyinwáñ ja meeñ yá naxwiñ, má yá jayujk añimal dyajwindugóy oytyiity, má tyowá ja meeñ es má ja ma'tspá tndúkada.

20 Nik oy pajka'ukta ja m'oy'ajtan jam tsajpótm, má ni ti tkayajwindugóyat es má kyajpa ma'tspá.

21 Ja'a ko má xymyadaty pajke'eky yá m'oy'ajtan, jamá da'un nanda'un 'yity yá mjet mwinmá'añaty.

Dá'un ja wiin éxtamá kudá'xn

22 'Yá mwiiná da'un éxtam tu'uga kudá'xn es tkudá'xat ja mdu'u. Pæn oy yá mwiin, mdu'uyo'oyap yajxón kude'xy.

23 Per pæn yá mwiin má'at, mjádítap kubi'its. Es pæn kyaj xytyuk'ixy ja mwiin, jnugoo jyantsyyákuty ja koots'át má mjádity!

Dios esa meeñ

24 'Ni pán mbaat tkamadúñ majtská wyindsán, ja'a ko pæn tuump yajxón má ja jawyimbá wyindsán, kyaj mbaat ñaktyúñ yajxón má ja myamajtská. Es pæn ja myamajtská wyindsán tseyjpy ni'igá es tyuñ yajxón mat yá'á, kyaj mbaat ja jawyimbá tnakymudúñ. Kyaj mbaat xymyadúñ yá Dios pæn mbaajtákyry ja mwinmá'añ es ja mmajaa má ja meeñ.

25 N'anmaaydyap ko katu mnaydyukjotmaydyúnada di'ibá m'okkay m'ok'uuktap es mjiky'áttat, es ti wit m'oktuktákadap. Pes mat yá'uyá yá mjiky'ajtan es yá mnini'x di'ibá Dios ta mdukmay'átyaty, yá'á da'un ni'igá oy kudiiinam ja mje'xy mbeky esa mwit mnijam.

26 Ixtá yá joon jayujkuty. Kyaj ñi'iptá es ni kyatsikta, es ni tkapajka'ukta ja pyajta'aky má yá mok tájk. Pes yá mDeedyá tsajpótmada mooyadap yá jye'xy pyeky. Dios mdsokadap miidsuty ni'igá kudiiinam ja joon jayujkuty.

27 ¿Pán da'un mbaat dyaj'yón ja jyiky'ajtan mat ko myay tyajy?

28 ¿Ti ko mmay mdajta máda mwit mnijamaty? Ixtá wi'ix aamyóty yonda ja pajy, es ni kyatunda es ni kyata'áktá.

²⁹ Es n'anannu ko ni ja rey Salomonk, mat tugekyu tsuy'ajtanu wyit, kyaj oj tyi'igy tsuy'ajtan mat yu'a.

³⁰ Es pun ja Dios yajpijy ja puji di'ibu pi'tsp pojun es jakumbom yajno'knu, zi ko kyaj xymyubaktu es udsajtam yu'a xywyitxum? Zi es ti ko miidsaty je'eyu waanu xymyubaktu?

³¹ Paaty katu mmay mdajtu: "Zii net n'okka'ay n'ok'ukum?", es "Zii net nwi'tajf nnijam'ajtam?"

³² Mat ko ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmdund Dios maay tajtar mat tugekyu tyaadu. Pes ja mDeedyu tsajpótmdu ñija'ap ko mdugoy'ajtxudap tugekyu tyaadu.

³³ Es du'an jotmo'oydu ja Dios es jyiky'attat éxtam yu'a yajkutíky, es m'axájudap nandu'an tugekyu tyaaduty.

³⁴ Pes kyaj xymyamay xymyudajtat pun ti bom xtuim miimp kudakp, ja'a ko bom bom miits xymyudattu di'ibu mnamay mmdájur. Tu'uk tu'ugu xnu di'ibu mnamay mmdájur.

7

Kyaj wiinkpety nugo nbayo'oyum

¹ 'Katu miits xpyayo'oydu nugo yu wiinkpety, kadiibu Dios mbekymo'oyudat.

² Mat ko éxtam miits xpyayo'oydu ja wiinkpety, Dios nandu'an mbayo'oyudap miidsaty. Éxtam mbaat njuna'anum, mat ja armuun di'ibu mnať xykiyxy ja wiinkpety, nan yu'a mnať Dios ngijxadat ja mja'ajuty.

³ Zi ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'unk di'ibu jap mngu'uk wyiinóty es kyaj mij xytyuñu kwentu ja muj kepy di'ibu jap mwiinóty?

⁴ Zi es wi'ix mjuna'añ: "Mngu'uk, n'okju'tamu tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mmdajtyru mwiinóty", es kyaj mnayjyawuty ko mij xymyudaty ja muj kepy jap mwiinóty?

⁵ Mnay'andijyuty éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtr tuy'ajtan mnať. Yajpudsám jawyiinu tadu muj kepy di'ibu jap mwiinóty, es du'an mbaat xy'ixy yajxon es xyjuudat tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mngu'uk wyiinóty.

⁶ 'Katu xymyo'oy ja úkuty yu tsu'utsy di'ibu tu ñejxy windsu'kun es nan katu xywyujy ja perlu ma yu udsam, ja'a ko ttuktaandat, ta mnijambítudat es mduksu'uts mduknúudat.

Amdowdu, xta'aydu es koxtu jun'aa tujk aa

⁷ 'Amdowdu, es m'axájudap; xta'aydu, es mbaattap; koxtu jun'aa tujk aa, es m'awátsxudap.

⁸ Mat ko di'ibu 'yamdeery, 'yaxájur; es di'ibu 'yuxtaary, pyatypy; es di'ibu kyojxpy ja jun'aa tujk aa, awátsxap ja tyujk aa.

⁹ 'Zpán nidu'uk miidsaty myo'oyur ja 'yu'unk tu'ugu tsaa ko 'yamdówdat ja tsajkaaky,

¹⁰ o tu'ugu awa'andsa'añ ko 'yamdówdat ja ajkx? Kyaj pán, zkudii?

¹¹ Es miidsaty pojru ja'ayuty, mmooyduap ja oyatypyu ja m'u'unk m'una'kuty, waanu ni'igu ja mDeedyu tsajpótmdu tmo'oyat ja oyatypyu pánuty amdoojudap.

¹² 'Pes du'an di'ibu miits mdsojktap es ja wiinkpety mdukmadúnudat, miits mdukmadúnudabu taadu. Tyaadu du'an tu ya'awijtsmíky tugekyu ja Moisesu 'yaxpjkun es Diosu kyugajxpaty.

Tujk aa xu'utspu

13 Tákudu má ja tujk aa xu'utsru. Ja'a ko wyooñaty ja kemy'aa es ja tu'u di'ibu nujxp má ja kutago'oyun, es may ja ja'ayaty di'ibu nujxtar jap.

14 Per xyu'udsaty ja kemy'aa es ja tu'u di'ibu nujxp má ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu, es niwaanaty yu'u di'ibu pyáttar.

Ya'uxkajrtar ja ja'ay éxtamu da'un 'yadu'utstu

15 Naygywentu'átudu má yu andákraty di'ibu janándar ko yu'ujety ja Diosu kyugajxrú. Naybyjtákudar tuda'agyaty éxtamu borreegu, per da'unu dan yu'ujety éxtamu waxka'uk awa'anun.

16 Miidsaty mbaat xy'uxkarty mat éxtamu da'un 'yadu'utstu. Kyaj yajtky yu uuvu má yu apyñgyery, es ni yu iigu má yu botonus puju.

17 Tugekyu oykyery yajkury ja tyump oy, es tugekyu axuk kepy yajkury ja tyump axuk.

18 Yu oybyu kepy ni na'a kyatump'áty axuk, es ni yu kepyu axukru kyatump'áty oy.

19 Tugekyu yu kepy di'ibu kyaj tyump'áty oy, ya'uxpo'ta'kr es yajkujabíru juuóty.

20 Raaty n'anumudu ko miits m'uxkártar pún oyja'ay es pún kyaj 'yojya'ayaty mat yu di'ibu tyuundar.

Kyaj nidugekyu tyákudu tsajpótm

21 'Kyaj nidugekyaty di'ibats xy'anmaagydyar: "Windsún, Windsún", tyákudat tsajpótm, yu'uy tyákudat di'ibu tyuundar ja tsyokknu nDeedyats di'ibu jam tsajpótm.

22 Ko ja'ay yajpayo'odyat, máyats xy'anumadat: "Windsún, Windsún, mat ja mxuugyujmats tu ngajxwa'xyats ja m'ayuk, es tats nyajpudsámda ja ka'obybyaty, es tats may nduñ ja muj'ajtun."

23 Nétats uj n'anumat: "Ni na'ats miits tu ngaja'ay'áttu. ¡Mastúttaguts miidsaty ka'oybyu maduumbaty!"

24 'Pes da'un di'ibats xymudoo'ijtr es ttuñ éxtamts uj n'anumu, da'un éxtam tu'ugu ja'ay kuwiy di'ibu kyoj ja tyujk má tu'ugu muj tsaade'eky.

25 Myiñ ja nuu tuu, kyeemy ja mujnuu es myiñ ja muk poj má tada tujk. Per kyaj kyadaay, mat ko yu'u pyotsy'ujx'ajtyry ja muj tsaade'eky.

26 Per ja di'ibats xymudoo'ijtr es kyaj tkuydyuñ di'ibats nja'anmaary, da'un éxtam tu'ugu ja'ay kujuumbu di'ibu kyaxkoj ja tyujk má yu pu'ujan.

27 Myiñ ja nuu tuu, ja mujnuu kyeemy es myiñ ja muk poj má tada tujk. Ta kyadaadaay ja tujk.

28 Ko ja Jesús da'un juunaandaay, ta ja ja'ayaty da'uñ wu'amudyaadyu ja agyujxm ja Jesusu 'yuxpukun,

29 mat ko ya'uxpákdud éxtam tu'uk di'ibu myudajtyry ja kutujkun, es kyaj éxtamu di'ibu ya'uxpajktar ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktar.

8

1 Ko ja Jesús juunajky jam kopkujxm, may ja ja'ayaty oj ryanujxudu.

2 Ta ñimawingoonu tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtyry ja lepru pa'am. Ta ñaygyoxtañagydyáku Jesús wyindum, es t'anmaay:

—Windsún, mij pún mdsejpy, mbaadats xya'aguda'aky.

3 Net ja Jesús tku'unikooñ, es t'anumu:

—Ndsejpyats es m'aguda'agut.

Es ko t'anmaadyaay da'un, netyu ja lepru puma'ay 'yagudaky.

4 Esu Jesús t'anmaay:

—Ix jaygyuku. Katu pán xy'anannu. Nujx winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kun éxtamu Moisés dyajnegutujku, es du'un nidugekyu ja'ayaty tñijáwudat ko tu m'aguda'aky.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu soldaadu windsun tyuumbu

⁵ Ko Jesús jyajty ma ja Kafarnaúm kajpn, tu'ugu soldaadu windsun ñimiin, es myanu'xtáku,

⁶ 'yana'umxaty du'un:

—Windsun, yu nduumbats mabajngujxy 'yity madsu ndujk, tu xyujxnu es jyantsy'ayoy muk.

⁷ Jesús 'yanmaay:

—Ejtsats nujx nya'aguda'aky.

⁸ Ja soldaadu windsun 'yadsooy:

—Windsun, kyajts uj xyñitaku es mij mdákut madsu ndujkan. Je'eyu ko mjuna'anut, es aguda'agup ja nduumbats.

⁹ Eñ ku'am nmudajtypyats ja nwindsun di'ibats xy'ana'amp, es nandu'un nmudatyats ja soldadaty di'ibats n'ane'empy. Kots n'anannu yu'ujaty nidu'uk: “Nujx”, nujxp, es kots n'anannu jat'u'uk: “Min”, miimp, es kots nduk'ane'emy tu nduumbats ti ttúnat, tyiimpy.

¹⁰ Ko ja Jesús tmdooyu tyaadu, du'ññ oj wyu'annu es t'anmaaydyu di'ibu naty panujxudap:

—Tuy'ajtun n'anannudu ko ma nidugekyu israelitu ja'ayaty, kyajts nbaaty ni pán mat kaja myubujkan éxtamu tyadu ja'ay.

¹¹ Eñts miits n'anmaaydyu ko may myíndat ja ja'ayaty di'ibu tso'ondap ma xnu pyudsemy es ma xnu kyunaxy, es ñaxwaatstat kyádyut mudu Abraan, Isaa esu Jakob ma ja tsajpótmodu kutujkan.

¹² Per ja di'ibu du'un tu jyapaadudu es 'yíttat ma yu tsajpótmodu kutujkan, yu'ujaty yajjubijppudsúmdap awa'atstuuy ma ja koots'át, ma ja'ayaty ju'u'y ya'axtat es ñaydytskaadudat mudu ayo'on.

¹³ Net ja Jesús t'anmaay ja soldaadu windsun:

—Nujx ma ndujk, es yajtúnudu du'un éxtam tu xymyabekyuu.

Ta ja tyuumbu nety oj 'yagudaknu.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytuyk

¹⁴ Jesús oj ñejxy ma tujku Peedru, es t'ijxy ja Peedru myu't toxytuyk mabajngujxy pya'amgo'knu mudu muk juun.

¹⁵ Ta ja ky'u'u ttoon. Net ñiwatsu ja juun. Ta pyadu'knu es tmooy ja kya'ay 'yukan.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayaty

¹⁶ Es ko oj tsiy'tnu ja xnu, net tmmindu ma Jesús may ja ja'ayaty di'ibu myudajttap ja ka'oybyu. Es mat tuk aagajxyu dyajpudseemy ja ka'oybyu, es nandu'un dya'agudaky nidugekyu ja puma'ayaty.

¹⁷ Tyaadu du'un jyajty es yajkuudyúnat di'ibu ñigajx ja Diosu kyugajxpu Isaiu ko juuñáñ: “Yu'u yajpudu'k ja nbagi'ix'ajtam es dyajnejxy ja nba'am'ajtam.”

Pánaty pyatsoonándap ja Jesús

¹⁸ Jakumbom mejyñbyu'aaay ko ja Jesús t'ijxy tyukmíkyaty ja mayjya'ay, ta t'anmaay ja 'yuxpukpuy es 'yawinnáxtat ma ja mejyñ.

¹⁹ Tu'ugu di'ibu tsajptugóty ya'uxpukpuy ja 'yana'amun tmawingooñ ja Jesús, es t'anmaay:

—Windsun, nbanjxaambyats mij otyyim maaty mnejxy.

²⁰ Jesús 'yadsooy:

—Yn wax myudajtypy ja 'yaank esu joon juyujkuty myudajttap ja pya'an, per uj ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, kyajts nmudaty ja ngukóyuts madsu ngubajk nyajpo'xat.

²¹ Jatu'uk ja 'yuxpajkpu 'yanmaayy:

—Windsún, nbanujxapts mij, per extu koonamdsu ndeedyuts 'yoogat esuts n'okku'uy n'oktájuduts, net nbanujxat.

²² Netu Jesús t'adsooy:

—Pamiinguts tyam es nika'ak yn o'kruty, wa'anu wiink ja'ayuty dyaj-naxtúkudu. Ja'ats n'andijpy di'ibu kyaj jyotmaydyúñuty esu Dios tmudúnut.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtmijtku ja mejyñ

²³ Net ja Jesús es ja 'yuxpajkkruty tyujkudu ma tu'ugu barku, es 'yawinnaxánudu ma ja mejyñ.

²⁴ Ti'in myiñ tu'ugu muk poj. Ta ja mejyñ ñikapy extu tyujkanu nuu barkoty. Maabn natyu Jesús.

²⁵ Ta ja 'yuxpajkkruty oj ñinujxudu es oj yúxudu. Ta t'anmaaydyu:

—¡Yajtsóktuguts, Windsún! ¡Tyar ngupa'tsunu!

²⁶ Ta ja Jesús 'yanmaayyudu:

—¿Ti ko nugo m'oktsu'kudu? Miits mmudajttap je'eyu waanu ja mmubajkanuty.

Ta pyude'ky ja Jesús, es t'ooy ja poj es ja mejyñ. Ta oj wuy'umadya'ay amoñu es tumijtku.

²⁷ Es ja 'yuxpajkkruty ak du'ñu wuy'umadyaaydyu, es ñayjyunánudu:

—¿Pánu da dunu tyaadu?, ko extu yn poj es yn mejyñ tu myumadóuty.

Gadaru ja'ayuty di'ibu myudajttap ja ka'óbyuty

²⁸ Ko Jesús jyajty mejyññináxy ma Gadaru ñax, majtsku yedyujk pyudseemy kampyoonóty. Ta ñimiinudu. Nimajtsk tmudattu ja ka'óbyuty es nugo jyantsy'awa'an'áttu, ko ni pán mbaat kyanaxy ma tadu tu'aa.

²⁹ Ta oj yaxka'aktu:

—Diosu 'yU'unk, ¿ti mdunaampy mut udsuty? ¿Tii ja'a mnamiiumpy es xutyudyuna'anduts maanum tkapaaty ja tiempu?

³⁰ Natuknas'ixu jamu naty nimaay udsu jyu'xu'aktu,

³¹ es ja ka'óbyuty yajjunánudu ja ja'ayuty, es ja Jesús t'anmaay:

—Pun xyajpudsumándapts ma tyadu ja'ay, na'ijxtuguts esuts ndákut ma tadu udsámuty.

³² Netu Jesús 'yadsooyu:

—Oy. Túkudu.

Ja ka'óbyuty pyudsuumdu ma ja ja'ayuty, es tyujkudu ma ja udsámuty. Net nidugekyu ja udsámuty ñujxtu jantsy pye'egyú nax jup'am es kyupay'knajxtu mejyñóty, es jap oj jyl'xta'aydyu.

³³ Di'ibu kywentu'ajttap ja udsu ñay'adsu'kudu, es kyaktu. Ko jyajty ma ja kajpn, ta tmadyaktu tugekyu tyaadu éxtumu naty tu tyuñ tu jyátyuty mut ja ja'ayuty di'ibu myudajttu ja ka'óbyuty.

³⁴ Net nidugekyu ja kugajpnuty tsoy'ondu es tñinujxtu ja Jesús, es tmunu'xtáktu es pyudsámut jam es ñujxat wiinktuuy.

1 Net ja Jesús jymbijnu mat nan ja'ayu barku, es ñujxnu ma yu'u ja Kafarnaum kajpn.

2 Ko jam jyajty, ta tyuknimiinudu tu'ugu ja'ay di'ibu tu xyujxnu, kyoknu ma tu'ugu mabajnu'unk. Ko Jesús t'ijxy ja myubajkunaty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Jotkujku. Yu mbojpu yajma'xp.

3 Net nidu'ugaty ja di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktap twinmaaydyu: “Tyadu ja'ay myudugeepu ja Dios éxtam jyuna'añ.”

4 Komu Jesús ñija'abu naty di'ibu wyinmaaydyu, ta t'anmaaydyu:

—¿Ti ko xymudattu axuugu winma'añaty?

5 Kyaj ñimajaaty njuna'anum: “Yu mbojpu yajma'xp”, mat ko kyaj ya'ixy pan tuy'ajtun. ¿Tii kyaj dyu'unaty? Es mjuna'andep miidsaty ko ni pan tka'anummat yu tyadu xux: “Pudu'uk, es najx”, mat ko netu mbaat ya'ixy ko kyaj tmadaty ni ti muk'ajtun. ¿Tii kyaj dyu'unaty?

6 Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwíndu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, ajtsu du'un nmadaitypuats ja muk'ajtun ya naxwíin es nma'xadats ja pojpu.

Net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Pudu'uk. Yajmuk ja mmabajn es najx ma mdajk.

7 Net ja xux ja'ay pyude'ky es oj ñujxnu ma ja tyujk.

8 Ko ja mayja'ay t'ijxtu tyadu, ta tsu'kudu es t'awdajttu Dios mat ko tu tmo'oy ja myuk'ajtun Jesús.

Jesús tway ja Matew

9 Ta Jesús jam tso'oñ es t'ijxy tu'ugu ja'ay di'ibu xuy'ajtypu Matew, ja 'yu'uñ ma yaj'yáky ja kugabety. Ta t'anmaay:

—Pamiingats es n'uxpajkpu'átat.

Ta Matew pyude'ky, es tpadso'oñ ja Jesús.

10 Ma tadu xuu 'ya'ux'ajty ja Jesús ma yu Matew tyujk, mat mayu yajkugabajtpty es nan niganaagaty di'ibu 'yandajtpa pojpu ja'ayaty, es ti'igyu mat ja 'yuxpajkpu dyu Jesús.

11 Es ko ja fariseety t'ijxtu tyadu, ta dyajtuudu ja Jesusu 'yuxpajkpty:

—¿Wi'ixu du'un ko yu mwindsun kyaj 'yiki mudu yajkugabajtpty es mudu pojpu ja'ayaty?

12 Jesús myudoo tyadu, es t'anmaay:

—Kyaj tsyékuty ja kudsooy ma yu di'ibu oy'ajt muk'ajttap, jaayu du'un ma yu puma'ayja'ayaty.

13 Najx jattu di'ibu 'yandijpy ja Diosu jyaabyajttun ma jyuna'añ: “Uj ndsejpyats es xymudattat ja pa'ayo'on, es kyajts xytyukwindsu'ugadats ja jayujk añimálaty.”

Jesús dyajtuudu ti ko kya'ayu'aty

'Pes kyajts uj nwoy ja ja'ay di'ibu jiky'ajttap tuy'ajttun mat, yu'u du'unu pojpu ja'ayaty es jyodambittat.

14 Net nija'ajaty ja 'yuxpajkpu dyu Fwank Yajnabajtpa tniimiindu ja Jesús, es dyajtuudu:

—¿Ti ko kya'ayu'attu yu m'uxpajkpty éxtam 'yayu'attu fariseety es udsaty, yu 'yuxpajkpu dyu Fwank?

15 Netu Jesús t'adsooy:

—¿Tii mbaat 'yittu jotmaymuunt yu di'ibu tu yajwóudu ma tu'ugu ja'ay pyekey maanum ja pajkpu yedyujk 'yak'ity mat yu'ujty? Miimp ja tiempu ma yajpajkadat ja pajkpu yedyujk, taanum du'un 'yayu'áttat.

16 'Ni pán tka"abatsü tu'ugu tyuk wit müdu jemywyit, mat ko ja jemywyit ñumúkat, ta kyüdsut ja tuk wit waanu kajaa.

17 Ni yu vinu jembyu kyaya"adamu ma yu tukru nuu"abutsunbyo'o, mat ko pun yajtuumbu du'un, ja po'o küdsup, es du'un ja vinu es ja po'o tyugóyut. Paaty n'ada'amum ja jembyu vinu ma yu jembyu nuu"abutsunbyo'o es du'un yajmadátat yajxon nimajtsku tyaadaty.

Jayru ñuu x es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

18 Ma ja Jesús t'anuumadu tyaadu, tu'ugu israelitadyu wyindsun jyajty ma ja Jesús, ñaygoxtunagydyaku es t'anmaay:

—Yu nuu xats tu 'yeeku. Pun mujxp mij es mgu'unikeempy, jiky'átup jatugok.

19 Netu Jesús pyude'ky es ñejxy mat yu'u, ti'igyu müdu 'yuxrujkraty.

20 Net tu'ugu toxytyujk puma'ay di'ibu majmajtsk jumajtu naty tmudajnu windaxyu, tmawingooñ ja Jesús xku'p tsoo, es ñaydyukpatu ja wyit pa'a,

21 mat ko du'un ñayjyuna'añty: "Mat yu'uyu kots nnydyukpaadadut yu wyitu Jesús, aguda'agupts."

22 Per ja Jesús wa'kambijt, t'ijxy ja toxytyujk es t'anmaay:

—Jotkujk, tu m'aguda'aky mat ko tu xymyubeky.

Ta netyu 'yagudaknu.

23 Ko Jesús jyajty ma ja windsanu tyujk, ta t'ijxy ko ja xuxraty t'axkujkanadu es najx dyajnaxtukuyánadu ja o'krü, es ja ja'ayaty jyantsyju'u'y jyantsyya'axtu. Ta t'anmaaydu:

24 —Püdsümdü yaa. Yu kixyu'un kya ja 'yeeku. Maabu dun jam.

Ja ja'ayaty je'eyu ttukxi'iktu.

25 Ko ja Jesús dyajpüdsuumdaay ja ja'ayaty, net tyujku ma ja o'krü es tku'ummajtsu. Ta ja kixyu'un kya pyude'ky.

26 Ta yajmadyakwa'xtaay oymyaaty yu tyadu maj'ajtun.

Jesús dya'ijxpéky majtsku wiints

27 Ko pyudseemy jamu Jesús, majtsku wiints pyanujxudu es myyaxkákudu: —Pa"ayoodugats üdsaty, Davitu tyuamp 'yaats!

28 Es ko Jesús jyajty ma ja tujk, net ja wiindsaty ñimiinadu, es yu'u dyajtuuy: —Mmubajktup müdsaty ko uj mbaadusu tyaadu nduñ?

Net ja'ajaty jyanandu:

—Ti ko küdi, Windsun.

29 Net ja Jesús ttoonü ja wyiin, es t'anmaay:

—Wa'an dyajtuñ éxtum ja mmubajktunaty.

30 Ta ja wyiinaty oj wu'umdaaydu yajxon. Jesús tyuknipujkudu jantsy yajxon, 'yanu'umxudu:

—Katu pán xytyuknijáwudu.

31 Per je'eyu yu'ajaty pyüdsuumdu ma ja Jesús, ta tmadyakwa'xtu ma tugekyu ja kajpn di'ibu naty ja Jesús tu ttuñ.

Jesús dya"aguda'aky tu'ugu uum

32 Ko yu'adyu naty jam pyüdsümdü, naagadyu ja'ay dyajmiindu ma Jesús tu'ugu yedyujk uum, di'ibu naty myudajtypy ja ka'oybyu.

33 Ko ja Jesús dyajpüdsuey ja ka'oybyu ma tadu uum, ta ja uum oga'an oj kyajxy. Du'ñu ja ja'ayaty oj wu'umadyaaydu, es jyanandu:

—Ni na'anum kyaya'ixy du'un éxtum tyaadu ma yu israelitaty!

34 Per nik ni'igu ja fariseeuty ñayjyuna'anadu:

—Tyaadu yajpüdsuempy ja ka'oybyu mat ko pyudakaty ja majku'ugórk.

Jesús tra''ayooy ja ja'ayuty

³⁵ Jesús dya''abudseemy tugekyu nax kajpn, es ya'uxpejky majatyu tsajptajk nidu'uk nidu'ugu kajpn, es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyru ja tsajpótmuđu kutujkan, es dya''aguda'aky oytyim di'ibadyu pujk ado'onan.

³⁶ Ko ja Jesús t'ijxy ja mayya'ayuty ñimínadu, ta tra''ayoodu, mat ko moon tujktabu naty éxtamu borreegu di'ibu kyajru 'yijx'ijt kywentu'ajtrpu.

³⁷ Ta t'anmaaydu ja 'yuxpajkruty:

—Tuy'ajtun ko ja puja'taky oy myáuty, per ja tuumbuty oytyim waanaty.

³⁸ Paaty amdowdu es manu'xta'aktu ja Dios, ja ñiwindsanu tyadu puja'taky, es t'akkáxat ja tuumbuty es min dyajpuđu'aktu ja puja'taky.

10*Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja 'yapóstulaty*

¹ Net ja Jesús dyaxu ja nimajmajtskru 'yuxpajkruty, es tkutujkanmooy es dyajpudsámdat ja ka'oybyu es dya''aguda'aktut tugekyu oytyim di'ibadyu pujk ado'onan.

² Tyagadudu du'un ja xunujaty ja nimajmajtskru apóstulaty: Tim jawyiin Simonk di'ibu nandu'un xun'ajtyru Peedru, es ja myuga'ax Andrés; Santya'agu esu myuga'ax Fwank, 'yuna'kadudu Zebedeu;

³ Feliru; Bartolome; Tomás; Matewu ja yajkugabajtru; Santya'agu ja Alfeeu myaank; Tadeu;

⁴ Simonk ja kananeu ja'ay; esu Juudu Iskaryotu di'ibu óknam kyuyajk ja Jesús.

Jesús tkexy ja 'yuxpajkrutujk Diosu 'yayuk kajxwa'xpu

⁵ Jesús ttuk'ane'emyu tyadu nimajmajtskru es nuix 'yayuk kajxwa'xtu mudu tyadu kajxwíjan:

—Katú mnejxy majaty tsyunudu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es ni mgatáktat majaty samaritanu kajpn.

⁶ Nuixtu jamu ma ja borreegu tugooybu ma yu ñaxwíñudu Israel.

⁷ Nuix kajxwa'xtu ko ja tsajpótmuđu kutujkan tu wyingón.

⁸ Ya''aguda'aktu ja puma'ayuty, yajjikypuáktu ja o'kruty, tukniwa'atstu di'ibu myudajttap ja lepru pa'am, es yajpudsámdu ja ka'óybyuty. Miits m'axájudu tyadu muk'ajtun nadu'ñu, nan katú myajmájúydu ko du'un xytyúndat.

⁹ Katú xyajnujxtu ni di'ibu meeñ,

¹⁰ ni yu mdu'amgyujxmuđu. Yu'u je'eyu myajnujxtap ja mnixuy tu'uk. Katú xymunujxtu wiinkru mgu'uk es ni mdajk, mat ko di'ibu tuump, pátur kya'ay 'yuugat.

¹¹ 'Ko mja'ttat miidsaty ma tu'ugu kajpn o rantsyu, xta'aydu jap tu'ugu ja'ay di'ibu ijtr windsu'ugu, es wu'umdu ma yu'u tyujk extu koonam md-soona'andut.

¹² Ko mdujktákdut, kajxpo'xtu es amdow ja Dios es kyunu'xudut yu'ujaty.

¹³ Punu tadu ja'ay di'ibu ma tadu tujk nitujkup ja Diosu kyunu'xun, yajkuuydyúnur; es pun kyaj ñitáktaty, miidsaty ni tii mgatago'oyxadut.

¹⁴ Es pun jam ma kyaj m'axájudu es ni je'eyu mgamadoo'ita'anudu, pudsámdu ma tadu tujk o tadu kajpn es winixtu yu naxjok ma yu mdékyuty.

¹⁵ N'anumudu tuy'ajtun ko ja'ay yajpayo'oyduat, ja tyuudyu'unanu tyadu kajpn waanu o'ktáy kadiinam ja ja'ayuty majatyu Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn.

Jesús tnigajxy ko ja 'yuxpɔjkpɔty yajpajɔdijtta'aktut

¹⁶ 'ixtu! Ɔjts miits ngajxtɔp ɛxtɔm ja borreegu waxka'uk agijky. Du'an m'ittat pe'typy ɛxtɔm tsa'añn, per kyaj m'awa'an'áttat. Itta ɛxtɔm paku'unk.

¹⁷ Nay'ix'it naygywentu'átudɔ, mat ko ja'ayuty mgyakánudɔp mɔ yɔ justisɔ, myajwopánudɔp mɔ tsajptɔjkuty,

¹⁸ es extɔ myajnwɔxudɔp gobernadoor windum es mɔ réyuty mat ko n'apostulu'attu, es du'an xymadya'aktudats ɔj miidsuty mɔ yu'ujuty es mɔ di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

¹⁹ Ko mgyákudat mɔ yɔ justisuty, katɔ mɔjotmay'ooktɔ wi'ix m'okjuna'andɔt o wi'ix xy'ok'anɔmudɔt, ja'a ko mbaadudɔt mɔ mgajxa'andɔt, Dios myajmi'inxudɔp ja m'ayúkuty,

²⁰ ja'a ko kyaj miidsuty di'ibu dɔn kajxándɔp, yu'ɔ du'ann mDeedyɔ jya'ajɔn di'ibu mgugajxánudɔp.

²¹ Yu'ɔ ja'ayuty kyuyáktɔp ja myuga'axuty es 'yoogut, esu u'unkteedyuty kyuyáktɔp ja 'yu'unguty; ja u'unk ana'katy myudsiptsoondɔp ja tyaak tyedyuty es 'yooktɔt.

²² Nidugekyɔ naxwíndɔ ja'ayuty mduk'ak'ata'añaty miits mat ɔjtskyujxm. Es di'ibu 'yakmɔbejkyryum du'ann, yu'ɔ nits'o'ogɔp.

²³ Ko mbajédítudɔt mɔ tu'ugu kajpn, nwɔx wiink tsoo. Tu'ajɔn n'anɔmudɔ ko ɔj, ja Naxwíndɔ ja'ayudyɔ Kyudɔnaabyɔ, minaa mbuts maanum naty miits xykyatuk'yo'oydya'ayduann mɔ nidugekyɔ yɔ israelítu kajpnuty.

²⁴ 'Ni tu'ugu ɔxpɔjkpɔ kya'ity windsu'ugu ni'igu kɔdiinɔm ja di'ibu ya'ɔxpɔjkpɔ, es ni tu'ugu po'oduumbɔ kya'ity windsu'ugu ni'igu kɔdiinɔm ja wyindsɔn.

²⁵ Ja ɔxpɔjkpɔ mat yu'uyɔ ko du'ann yajwindsu'ugut ɛxtɔm di'ibu ya'ɔxpɔjkpɔ, es ja po'oduumbɔ mat yu'uyɔ ko du'ann yajwindsu'ugut ɛxtɔm wyindsɔn. Ɔjts du'ann ɛxtɔm tu'ugu kudɔjk, es miidsuty, du'ann ɛxtɔmdu njiiky nmgɔ'uk. Pɔn ja kudɔjk ya'anɔm mɔjku'ugópk Belzebú, 'tɔi kyaj waanɔ axɔuk ya'anɔmudɔt ja di'ibu tsyɔnaaydyɔp mɔ ja jyun tyɔjk?

Pán yajtsu'ugɔp

²⁶ Paaty katɔ xytsyu'ugudɔ ja'ayuty. Ni ti kya'ity ayu'udsyɔ di'ibu kyaj ñide'xyuty, es kyaj ni ti ayu'udsyɔbu di'ibu kyaj yajni'áwt.

²⁷ Di'ibu n'anmaaydyɔp mɔ ja koots'át, kajxwa'xtɔ miits mɔ ja xɔñ'át; es di'ibu n'anmaaydyɔp ayu'udsyɔ, nigajxtɔ miidsuty mak extɔ tɔjkkujxm.

²⁸ Katɔ xytsyu'ugudɔ di'ibu ya'e'kyry yu'uyɔ nini'x es kyaj mbaat dya'eeky ja anmɔja'an; ja'a du'ann mɔjaw mdsu'ugɔp di'ibu mbaat dyajkutagóy mɔ ayoodákn ja nini'x es nandu'ann ja anmɔja'an.

²⁹ 'Tɔi kyaj yajteeky majtskɔ joonu'unk mat tu'ugu meeñu'ungu? Es ni tu'ugu tadɔ joonu'unk kyaka'ay naxwíñ pɔn kyajpn mDeedyuty dyajkutiky.

³⁰ Es extɔ yɔ mwaay myɔdajtyty ja Dios madsyoy tu'uk tu'uk.

³¹ Katɔ mdsu'ugudɔ. Miidsudyɔ du'ann ja Dios mmɔdajtudɔp kumay waanɔ ni'igu kɔdiinɔm may ja joonu'unguty.

Pánuty ja Jesús 'yuxkajptɔp mayjya'ayóty

³² 'Nidugekyɔ ja'ayuty di'ibuts xy'axájɔp ɛxtɔm wyindsɔn yɔ mayjya'ayóty, ɔjtsats nandu'ann n'axájɔp ɛxtɔmdu nja'ayuty mɔdsu nDeedyats di'ibu jam tsajpótm.

³³ Di'ibuts xy'axtijp mayjya'ayóty ya naxwiif, nan n'axtijmups uj madsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm.

Jesukyujxm ja'ayajtsiptákudu

³⁴ 'Katu mjuna'andu miidsaty kots uj tu nmumif yu jotkujk'ajtun ya naxwiif. Kyaj ya'ujaty; yu'u du'unu jotmay je'eyu.

³⁵ Tyam tu nmifuts yajtsiptajkubu mat ja ja'ayaty. Ja u'unk unak' tsyiptunat mudu tyeety, ja u'unktaak mudu ñuux esu xekxy ttuk'ak'átat ja xyekx.

³⁶ Extu nidu'uk nidu'uk ñaymyadsip'átudat di'ibu tsunaaydyur ma ti'igyu tujk.

³⁷ 'Di'ibu tsyejpy ja tyeety o ja tyaak ni'igu kudiinam uj, kyaj ñitákuty nja'ay'átudats; es di'ibu tsyejpy ja myaank o ja ñuux ni'igu kudiinam uj, kyaj ñitákuty nja'ay'átudats;

³⁸ es di'ibuts kyaj xypyanejxy es kyaj jyiky'aty éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tninejxy, kyaj ñitákuty yu'u nja'ay'átudats.

³⁹ Di'ibu yajtso'ogaampy ja jyiky'ajtun, yajtagóyur; per di'ibu yajtugeepy ja jyiky'ajtun mat ujtskyujxm, nits'o'ogur.

Wi'ix Dios ti ttuunambiy

⁴⁰ 'Di'ibu miits m'axájur, xy'axájurp uj nandu'un; es di'ibuts uj xy'axájur, 'yaxájur nandu'un di'ibuts xykujx.

⁴¹ Di'ibu 'yaxájur ja Diosu kyugajxru mat ko Dios kyugajxy'átyaty, 'yaxájur nan ja du'ambu may'aty éxtam di'ibu yajmeepy ja Diosu kyugajxru; es di'ibu 'yaxájur tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtun mat ja'agyujxm ko jyiky'ajty tuj'ajtun mat, 'yaxájur nan ja du'ambu may'aty éxtam di'ibu yajmeepy ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtun mat.

⁴² Es di'ibu myeepy tuk vasu wá'ats nuu tu'ugu u'unk unak' ja'agyujxm kots uj nja'ay'áty, tuj'ajtun ko kyaj wyu'unat ukkumay.

11

Fwank Yajnu bajtpu kyexyye'ebuyty

¹ Ko Jesús t'anmaaydyaadyu du'un ja nimajmajtskru 'yuxrujkr, ta jap tso'oñ es ñejxy ya'uxrujkr es ayuk kajxwá'xru ma tadu israelitadyu kyajpn wingónaty.

² Ko Fwank di'ibu naty ijtp pujxndugóty, tmadooy di'ibu natyu Kristu tyiimp, net tkejxy ma Jesús naagaty di'ibu yu'u panujxudur,

³ es dyajtuuy:

—¿Tii mijtsu du'un ja Kristu di'ibu minaamp, o n'awixtupts ja wiinkru?

⁴ Netu Jesús 'yadsojuda:

—Ñujxtu es tukmumadya'aktu ja Fwank di'ibu miits tu xy'ixtu tu xymudowdu.

⁵ Tukmumadya'aktu wi'ix tyam ja wiints 'yixtu, ja uxneybyu tu yo'oybyéky yajxon, di'ibu ja lepru pa'am myudajtyru tu 'yaguda'aktu, ja nátaty mudoonudur, ja o'kraty jikyrujktur, es ja ayoobu ja'ayaty ya'awa'anudur ja oybyu ayuk.

⁶ Kuni'xy ja di'ibu kyaj dyajtagóy ja myubujkan ma uj.

⁷ Ko tyaadaty oj ñujxudu, ta ja Jesús tmadyaktso'oñ ma ja ja'ayaty éxtamu du'un ja Fwank, es t'anumudu:

—¿Tii dun miidsaty oj xyñinujxtu es xy'ixa'andu ma muj itan? ¿Tu'ugu tsajkápyñ di'ibu tu wyinxijtta'ayaty ja poj?

8 Es pán kyaj, ¿tii dán oj xy'ixtá? ¿Tu'ugá yedyujk oy xyoxyruy? Miits mnija'adap ko di'ibá dán nayxoyjxudap jam 'yittá má tyujkudyá réyaty.

9 ¿Per tii dán oj tá xy'ixtá? ¿Tu'ugá Diosá kyugajxru? Yá'u dá'un. Yá'u tu'uk di'ibá waaná ni'igá tmudaty ja muj'ajtán kadiinámá wiinkrúty ja Diosá kyugajxru.

10 Fwank yá'u dá'un di'ibá ja Diosá jyaabyajtán myadyakury má jýná'añ: Ngejxpyuats jawyiin ja n'ayuk kajxwá'xprats es mya''awátsxúdat yá mná'u mdu'u.

11 Táy'ajtanúts njóná'añ: Kyaj pán ja Diosá kyugajxru ty ja jékyur waaná tmudattá ja muj'ajtán kadiinám ja Fwank Yajnábjatrú; per waaná tmudaty ja muj'ajtán oytyim pánaty ijtúr má ja tsajpótmodá kutujkán.

12 "Es má yá Fwank Yajnábjatrú dyajtsondáky tkajxwá'xy ja Diosá 'yayuk es extá tyambaat, ta ja ja'ayaty di'ibá tujkúdap má tsajpótmodá kutujkán. Dá'un ja'ajaty éxtámá mayjya'ay di'ibá ti'igyá tuktoñá tukuyándap má tu'u xú'utsru.

13 Di'ibá ja Moisés es nidagékyudyá Diosá kyugajxru ty níikaktá kaxjá'ay má ja Diosá jyaabyajtán maaná má naty kyamiñ ja Fwank, tugekyá tnigajxy ko myiná'añ jyá'tá'añ má ja Dios yajkutuká'añ.

14 Es pán miits mnábakándap, Fwank yá'u dá'un éxtám ja Diosá kyugajxru Eliás di'ibá jaminán.

15 Di'ibá mūdoodap, wa'an tjaygyúkuá.

16 "¿Tits mūat mbaat n'ijxkijxy ja ja'ay di'ibá tyam jiky'ajttap? Kaxú'ktap éxtám ja uná'ku'ungun di'ibá uñáaydyur es kyuyattá maáyóty, es yá'ax jyokta mádu myatkuyajttap:

17 "Táts njaxu'uxy di'ibá ya'ajtsp, es kyaj tá m'atstá; es tá n'úyats di'ibá mūat ja o'krú ñaxtáka, es kyaj tá xykyoxtá mguj mgaadsyaty es ní tá mgajá'uydyá."

18 "Pes kyaj ja Fwank Yajnábjatrú tkay éxtámá ja'ay ti tsokta, es kyaj t'iiky ja víná, es miits mjóná'andá ko yá'u myá'ku'umúduñ.

19 Es új, ja Nawíñúdu Já'ayudyá Kyudánaabyá, kaabyats es n'ikuryats ja víná, es miits mjóná'andá: "Kax es amá'uuk, es myatnaumyaayur ja pekyjya'ayaty esú yajkugubajttap." Per di'ibá tá t'axájadá yá oybyá xprújkán es jyiky'attu éxtámá Dios ttseky, tadá ja'ay dya'ixudá ko 'yóyaty di'ibá Dios tyiimpy.

Kajpn di'ibá kyaj jyodambittá

20 Net ja Jesús dyajtsondáky t'ooy ja kajpnaty má naty tá ttuñ máy ja muj'ajtán, ja'a ko yá ja'ayaty jap kyaj jyodambittá. Es dá'un t'anmaaydyá:

21 —j'puroobá mijts Korazín kajpn, es puroobá mijts Betsaydá kajpn! Ja'a ko pán koxyur yajttuñ má Tirú kajpn esú Sidón kajpn yá muj'ajtán éxtámás nbájtá'aky má midsaty, tadá kajpn jékyurxyur dya'ixyaty yá jyotmay mádu pyojrúkyujxm, es jyodambijtxur mádu Dios.

22 Per új n'anmaaydyur miits ko ja'ay yajpayo'oydyat, miits m'axájadap tu'ugá tudyu'unán mák es kyaj dyá'unaty má Tirú es má Sidón.

23 Es mij Kafarnaúm kajpn, di'ibá naybyujtá'agánur muj kújxm extá má tsajpán, ja Dios yá'u mbájtá'agudap má ayoodákn! Ja'a ko pán újxurps nbájták má Sodomá kajpn yá muj'ajtán éxtám má miján, tadá kajpn taaxyur tyambaat.

24 Per új n'anmaaydyur miits, ko ja'ay yajpayo'oydyat, midsaty myajnáxur waaná ni'igá mák ja tudyu'unán es kyaj dyá'unaty má Sodomá ja'ayaty.

Nimiindugats es mbo'xtat

²⁵ Mā tadu tiempu ja Jesús kyajxtáky, es jynáñ:

–Tatitu'unk, n'awdajtypyats mij di'ibu Windsun'ajtp tsajpótm es ya naxwiñ, ja'a ko mij tu xyu'utsy ja m'ayuk mut ja ja'ayaty di'ibu yajtijtáp xprékyaty es wijyja'ayaty, per mij tu xytyuk'ixy ja ja'ay di'ibu du'un éxtam ana'ku'ungaty.

²⁶ Es oy, Tatitu'unk, ko du'un tu xytyuñ éxtam mij xytsyekyua.

²⁷ Ta ja Jesús t'anmaaydu ja ja'ayaty di'ibu naty mudoo'ijtudap:

–Yu nDeedyats tats xytyukkadu otyyim tiity tugekyu. Ni pánats xkyax'ixy'aty yajxon, ja Diosu 'yU'unk, yu'uyu du'un ja nDeedyats; es nan ni pánamts tka'ixy'aty ja nDeedyats, ajtsu dan je'eyu es di'ibátyats uj ndsejpy es nduk'ixy'átudats.

²⁸ Niimiindugats miits nidugékyaty di'ibu tu ya'anu'xudu ja tyuunk es ja tsyemy ky'ayaty, es ajtsats miits nmo'oyduap ja mbo'xtákn.

²⁹ Kupaktu tyadu kukap di'ibats uj nbajtákyru mā miidsaty, es xpraktu mā ajts ja ndu'unanats, mut ko uj nmudajtypyats ja ma'xtujkan es yujy tuda'agyats, es pyaadap ja po'xtákn yu m'anmaja'anaty.

³⁰ Ja ngukap di'ibats uj nbajta'agaampy mā miidsaty, kyaj tsyípaty xyajnjxtat, es ja tsemy di'ibu muat xkyu'ayut, to'tsyky yu'u.

12

Jesusa yuxprjkrpty tkutjtu ja triigu saqbudu xnu

¹ Mā tu'ugu saqbudu xnu Jesús mut ja 'yuxprjkrpu ñajxtu triigu kamoty, es ja 'yuxprjkrpty tkutjtu ja triigu, es twinxatsta, es tju'xtu ja pyajk, mut ko yu'oogudu.

² Ko ja fariseeuty t'ijxtu taadu, ta t'anmaaydu ja Jesús:

–Ix yu m'uxprjkrpty, ja'a tyuundap di'ibu kyaj ñigutikyaty mā ja po'xanxuu.

³ Ta ja Jesús 'yadsooja:

–¿Tii kyajnam miits xy'uxpraktu di'ibu tyuun ja Davit ko yu'u es ja jyamyudaty tmudajttu ja yuu?

⁴ Net tyujku Davit mā ja Diosu tyujk, es tju'ty tsajkaaky di'ibu kuni'xy, es tkaay yu'u es nandu'un tmooydu jyamyudaty. Es kyaj jyanigutikyaty es yu'ujty tkáydut, yu'u je'eyu ja teety kyáydur.

⁵ ¿O kyajnum xy'uxpraktu ja Moisesu 'yana'amun ko ja teety mā ja muj tsajptajk kyaj pyo'xtu mā ja po'xanxuu?, es nan ni tyadu tu kyapekytuudu.

⁶ N'anmaayduap ko taa ja yaa tu'uk di'ibu ni'igu myájty kadiinam ja muj tsajptajk.

⁷ Miidsaty kyajnum xyjagyúkuu di'ibu dan 'yandijpy ja Dios mā yu jyaay-byajtn mā jynáñ: “Ej ndsejpyats es xymudáttat ja pa'ayo'on, es kyajts ndseky es xytyukwindsu'ugudats ja juyujkuty.” Kooxur xyjagyúkuu, kyaxur xpyekumyo'oy ja ja'ayaty di'ibu tu kyapekytuñ.

⁸ Ja'a ko uj, ja Naxwiñudu ja'aydu Kyudunaabyu, nmudajtypyats ja kutujkan mā yu tadu po'xanxuu.

Yedyjk di'ibu myudajtypy ja ky'u tuk adu'um tu'uts

⁹ Ta ja Jesús tsyo'oñ jam es tyujku mā tu'ugu tsajptajk.

¹⁰ Japu naty tu'ugu yedyjk di'ibu myudajtypy ja ky'u tuk adu'um tu'uts. Es kom ja fariseeuty 'yuxtaayduap wi'ix t'okrajtákuu pyojru ja Jesús, ta dyajtudu:

–¿Tii mbaat 'yagada'aky tu'ugu puma'ay mā po'xanxuu?

¹¹ Ta ja Jesús 'yadsooja:

—Pán miidsaty nidu'uk myudajtypy tu'ugu byorreegu es kyunáxat mā tu'ugu jut mā yu po'xanxuu, ¿ti kyaj naxj xyjuudyu?

¹² Pes, jwaanu oy es tu'ugu ja'ay nbudajkam es kadiinam tu'ugu borreegu! Paaty mbaat ndu'unam ja oybyu mā po'xanxuu.

¹³ Ta ja Jesús t'anmaay ja yedyujk:

—Xajtáw.

Es ko xyajtuy, ta oj 'yaguda'aky éxtam jatuk adu'umbu.

¹⁴ Ta pyudsuumdu ja fariseety, es ñaymyujkudu es jyuntatuundu wi'ix mbaat ja Jesús 'yeeky.

Wi'ix ja Diosu kyugajxru Isaiiu tñigajxy ja Jesús

¹⁵ Ko Jesús tñija'aju tyaadu, ta jap tsoyo'õn, es may ja ja'ay oj ryanujxudu. Jesús ya'agudak ja puma'ayuty,

¹⁶ es ttuknipujktu es kyaj tkajx tmadya'aktut mayjya'ayoty.

¹⁷ Tyaadudu du'un jyajtu es yajkuudyunat di'ibu ja Diosu kyugajxru Isaiiu kyuxjaay mā Dios jyunán:

¹⁸ Tyaadu du'un ja nmuduumbuts

di'ibuts uj tu nwin'ixy,

di'ibuts uj ni'igu ndsejpy

es di'ibuts uj muut ntotkujkuty.

Nbujta'agupts ja nja'ajunats mā yu'u

es tkajxwa'xat mā yu naxwíñudu ja'ayuty kots nbayo'oy mut ja tuy'ajtan.

¹⁹ Kyaj tsiptúnat es ni kyaya'ax kyajókut,

es ni kyayajmadóudu kyajxy tu'ujoty.

²⁰ Kyaj ttújut ni tu'ugu tsajkapyñ ja neybyu,

ni tkaya'oogut ja kudu'xnu myetsyu di'ibu oogánur,

extu koonam dyajpajta'agut ja tuy'ajtan.

²¹ Es mā yu'un ja naxwíñudu ja'ayuty t'awix tjuj'ixtu yu ñitsokun.

Jesús yajnigajxy ko dyajtúñ ja mujku'ugórk ja kyutujkun

²² Ta mā ja Jesús dyajnjxtu tu'ugu ja'ay wiints es uum, di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Jesús ya'agudak éxtam mbaat ja ja'ay 'yixy es kyajxy.

²³ Nidugekyu ja ja'ayuty du'ufñ wyu'umadyaadyu es jyunandu:

—¿Tii ja'a da dunu tyaadu ja Davitu tynamp 'yaats?

²⁴ Es ko ja fariseety tmadoodu tyaadu, net ñayjyunánudu du'un:

—Tyaadu yajjugékyu ja ka'oybyu yu'uyu mut ja mujku'ugórk Belzebuu kyutujkun.

²⁵ Jesús ñija'abu naty di'ibu wyinmaadyuap, es t'anmaadyu:

—Oytyim di'ibuty ja kutujkun mā ja ja'ayuty ñaywa'xudu es ñayñitsiptúnudu, du'un ñayyajkutugóyudu; es pun tu'ugu kajpn o di'ibu tsnaadyuap ja ja'ay tuk jaun tuk tujk ñaywa'xudu, kyaj mbaat jyeky.

²⁶ Es nandu'un pun ja mujku'ugórk Satanás yajpudseempy ja myuga'oybyu, ta ñaywa'xudu. Pes ¿wi'ix mbaat jyeky ja kyutujkun?

²⁷ Es pun tuy'ajtan éxtam mjuna'andu kots uj nyajpudsémy ja ka'oybyu mut ja mujku'ugórk Belzebuu kyutujkun, ¿ti kutujkun myudajtypy miidsu m'uxrpijkruty es dyajpudsémy ja ka'oybyu? Paaty ku'umu m'uxrpijkruty dya'ixudu ko miits mgajxtugóyudu.

²⁸ Per pun ujts mut ja Diosu jya'ajun nyajpudsémyuts ja ka'oybyu, tu naty ya'ixy ko tu wyingoñ ja tsajpótmudu kutujkun mā miidsaty.

²⁹ ¿Wi'ix mbaat pán tu'uk tyuka má yu kudsa'ugabu ja'ayu tyujk es trujkudu di'ibu myudajtypy pán kyaj jawyiin t'awuunmíky? Du'anu dun mbaat tjuuty di'ibu jap tugoty.

³⁰ Di'ibu kyaj 'yity mat uj, yu'u du'an xymyadsip'ajtrats; es di'ibu kyaj dyajmíky mat uj, yu'u du'an 'yaxka'tsypy.

³¹ Es n'anuumadu ko yu ja'ayuty mbaat yajme'xy tugekyu oytyim di'ibudyu pyojpaty esu 'yaxuk kajxy, per pán myugajxtugeery ja Espiritu Santu, taadu kyaj mbaat yajme'xy.

³² Oytyim pánaty di'ibuts uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xykujxpátr axuuk, mbaadu taadu yajme'xy, per di'ibu tkajxpátr axuuk ja Espiritu Santu, yu'u muut ñaybyekytyukudat es ni na'a Dios kyapojpama'xudat, ni má tyadu naxwíñudu es ni má ja di'ibu miimp.

Ja'ay'ajtan ja ja'ay yajtuk'uxkajp

³³ Pán oy ja kepy, tuamp'ajtr oy; es pán ja kepy kyaj 'yoyuty, nan axuuk ja tuamp. Ja kepy ya'uxkapy má ja tuambun.

³⁴ Miidsuty du'an éxtumu awa'andsa'añun! ¿Wi'ix mbaat xymyadya'aktu ja oybyu es miidsuty ku'am m'axukja'ay'ajttap? Ja'a ko ja aa kyajxyry ja di'ibu jajpi'ipy yajkejry jodoty.

³⁵ Paaty ja ja'ayu oyjya'aybyu tsuj kyajxy myadya'aky mat ko ijtr jyodoty ja oybyu; per ja axuk ja'aybyu myadyakypy ja tsaa'tsykuabétyry mat ko ijtr jyodoty ja axuk'ajtan.

³⁶ Per uj n'anmaaydyu miits ko ja'ay yajpayo'oydyut, nidagekyu tkayáktudu kywentu di'ibáty tu tkajxtu di'ibu tu tkapawinmay.

³⁷ Ja'a ko mat ja mgu'amgajxy ja Dios mbayo'oyudat. Es pán oy mgajxy, ta mnajxtat má ja jiky'ajtanu wínu xuu wínu tiempu; per pán axuuk tu mgajxy, ta mnajxtat má ja taydyu'ununu wínu xuu wínu tiempu.

Jesús ya'amdooy es dya'ixudat tu'ugu muj'ajtan

³⁸ Net t'anmaaydyu ja Jesús naagudyu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktap:

—Windsán, nja'ixándapts es mij xytyúnat tu'ugu ixxwa'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan, es uadsuty nnijáwat ko tay'ajtan di'ibu mgajxyry.

³⁹ Jesús t'adsooy:

—Ja pojru ja'ayuty di'ibuty myastúttap ja Dios 'yamdoodyu tu'ugu ixxwa'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan, per kyaj yajmo'oya'añ yu wiinkru ixxwa'umun, yu'uy du'an ja jya'aju yu Diosu kyugajxru Jonás.

⁴⁰ Mat ko du'an éxtum ja Jonás 'yijty muj ajkx jodoty tuguk xuu es tuguk ux, nandu'an uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ita'añ tuguk xuu es tuguk ux naaxóty.

⁴¹ Ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja ja'ayuty di'ibu jékyuap ijttu má Nínive kajpn jikyryáktat ti'igyu mat di'ibu tyam jiky'ajttap. Es yu'ujuty ñiguxa'uktat ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu Nínive ja'ayuty myadood'ijttu ja Jonasu 'yayuk es jyodumbijttu, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtan kadiibam ja Jonás.

⁴² Es ko ja'ay yajpayo'oydyut, yu toxytyujk di'ibu ijt reynu jékyuap má nax má jumboj myiñ, jikyryuka'añ ti'igyu mat ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, es yu'u niguxa'ugup ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu'u jagam tsyooñ es tudowa'añ ja rey Salomonga kyajxwíjan, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtan kadiibam ja rey Salomonk.

Ka'oybyu di'ibu jatugok jambijtp

⁴³ Ko tu'ugu ka'oybyu pyadsemy ma tu'ugu ja'ay, net jyadity tu'uts ittum es t'axta'ay ma 'yokpo'xat. Es ko tkapaaty,

⁴⁴ net ñayjuna'añaty: “N'okjambityuts jatugok ma tadu ja'ay.” Es ko jyambity, net t'ijxy ja ja'ay éxtum tu'ugu tujk pade'eky ja'xe'ekyruu es tukwa'ats.

⁴⁵ Net nuix dyajmíñ janijxatujkru myuga'oybyu di'ibu waanu axuukru, es mat yu'u tyukya'añ tsunaabyu ma tadu ja'ay, es du'unu tadu ja'ay wye'emy waanu axuuk kadiinam jawyíñur. Es du'un nandu'un jyata'añ ja axuk ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttur.

Jesús tyaak es myuga'axuty

⁴⁶ Támmumu natyu Jesús t'akmugajxy ja ja'ayuty ko jyajttu ja tyaagu'unek es ja myuga'axuty. Jaryu tujá'p oj wyu'umdu es tmugajxa'andu ja Jesús.

⁴⁷ Nidu'ugu ja'ayuty t'awa'anu ja Jesús:

—Yu mdaagu'unek esu mmuga'axuty tyap tujá'p, es yu'ujuty mij mmugajxanudur.

⁴⁸ Es ja Jesús t'adsooy di'ibu naty awa'anur:

—¿Pándsú du'un ndaak'ajtyru, es pándsú du'un nmuga'ax'ajtyruuts?

⁴⁹ Ta ttukni'ijxu ja 'yuxpukpety, es t'anmaay:

—Tyaadudsú du'un éxtum ja ndaaguts es éxtum ja nmuga'axudyuts.

⁵⁰ Mat ko oytyim pánuty di'ibu tyiimpy ja tsojkandsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm, yu'adsu du'un éxtum ja nmuga'axuts yedyujk toxytyujkuty es éxtumdsu ndaagun.

13

Triiguwujru éxtumu ixpajtan

¹ Ma tadu xuu Jesús tso'oñ ma ja tujk es oj ñejxy mejyñbyu'aay, es ñaxwe'tsy jam.

² Ta ja ja'ay may jyantsyñaymyujku ma yu'u. Ta Jesús tyujku ma tu'ugu barku es ñaxwe'tsy jam, es nidugekyu ja ja'ayuty wyu'umdu jaryu ma pu'u jot.

³ Net tyujku ya'uxpukpuru mat kanak nax ixpajtan, es jyanañ:

—Tu'ugu triiguwujru 'yojtsy wujru.

⁴ Es ma oj twujy, oj nandu'un kya'ay ja tyuumt ma padu'u, es ja joon triidu.

⁵ Es nandu'un kya'ay ja tyuumt ma ja tsaade'eky patku'p es wingujxy kyaj kyukuty ja nax. Paadyu tadu tyuumt pojun myujxy mat ko wingujxy je'eyu ja nax.

⁶ Es ko ja xu'an myiiñ, net tyutsy, mat ko kyaj 'yaatske'eky.

⁷ Jatuk peky ja tyuumt kya'ay ma ja apyñ jawyiin myujxy, ta dyajji'xy ja triigu.

⁸ Es jatuk peky ja tyuumt kya'ay oyñaaxóty. Ta byeen oy tyuump'ajty. Naaguty wyinjunaiky mugop'xu triigu tu'uk tu'ukru tyuumt, naaguty tugu'px es naaguty i'px majk.

⁹ Di'ibu mdoodur, wa'an tjaygyúkadu.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ixpajtan

¹⁰ Ta ja xpujkruty tmawingoonda ja Jesús, es dyajtmudu:

—¿Ti ko xuyumadya'aky ja ja'ay mudu ixpajtan?

¹¹ Ta Jesús 'yadsoojudu:

—Ja Dios mduknija'adur miidsuty di'ibu kyaj yajnijáwu ijty wil'ix yu'u yajkutiky, per ja wiinkru ja'ayuty kyaj tnijáwudu.

12 Ja'a ko di'ibu myudajty jyaygyejpy, ak'yajmo'oyur waanu ni'igu; es t'aktimmudátut waanu may; es di'ibu myudajtypy waandi'knu, aktim'yajpukudya'ayur di'ibu myudajtypy.

13 Paaty ndukmumadya'aktu mudu ixpajtan, mut ko yu'ujaty ijxtur, per du'un yu'ujaty éxtam kyadim'ixtu; es mudoodur, per kyaj tjaygyúkadu éxtam tkadimmudowdu.

14 Es du'un éxtam yu'ujaty yajkuydyúñ éxtam ja Diosu kyugajxru Isaiiu jyunáñ:

Oy miidsuty xyjamudowdu,

ni na'a xkyajaygyúkadut;

oy xyja'ixrudu,

ni na'a xkyamawinma'añbyaattut,

15 mut ko tyadu ja'ayadyu jyot tu jymbittu juun,

kyaj myudowdu

es tu ja wyiin dyajpi'itstu,

du'un tka'ixtut mut ja wyiin

es tkamudówat mut ja tyatsk,

es kyaj tjaygyúkadut mut ja jyot,

es kyajts uj xyñimíndut esuts nyajnitso'ogat.

16 Per kuni'xy miidsuty, mut ko m'ijxtur es mmudoodur.

17 Tuj'ajtanuts miits n'anumadu ko may ja Diosu kyugajxraty esu ja'ayaty di'ibu jiky'ajttu tuj'ajtan mut tja'ixandu tyaadu di'ibu miits m'ijxtur, per kyaj oj t'ixtu; jyamudowandu di'ibu miits yu tyaadu mmudoodur, per kyaj oj tmudowdu.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwujru éxtamu ixpajtan

18 Mudowdu di'ibu myadyakupy ja ixpajtan ma ja ja'ay oj twajy ja triigu.

19 Di'ibu myadoodur wi'ix ja tsajpótmodu kutujkun es kyaj tjaygyúkadu, du'un yu'ujaty éxtam ma ja tmut kya'ay tu'aay. Myiñ ja majku'ugórk es ruujkxu ja Diosu 'yayuk di'ibu du'un ni'ipyun jyodoty.

20 Ma ja tmut kya'ay ma ja tsaade'eky patku'p, ja'a 'yandijpy ja ja'ayaty di'ibu myadoodur ja Diosu 'yayuk es t'axájudu xonda'aky 'yaa xonda'aky jyot.

21 Du'un yu'ujaty éxtam ja triigu di'ibu kyaj kyákuty ja 'yaats, kyaj jyaktu. Ko tyukmín tyukja'tadu ayo'on jotmay mut ja'agyajxm ja Diosu 'yayuk, net tmastu'uty ja myubujkun.

22 Ma ja tmut kya'ay ma ja apyñ myuxy, ja'a 'yandijpy ja di'ibu myadoodur ja Diosu 'yayuk; per ja'ayu wyinma'añ'ajttur di'ibu tyukjiky'áttur ya naxwiñ es ja jotkujka'ay'ajtan win'u'un winxájudu, es tkajamyetsy Diosu 'yayuk, es kyaj dyajmaj dyajmáyudu ja Diosu 'yayuk ma tyadu ja'ayaty.

23 Es ma ja tmut kya'ay oyñaaxóty, ja'a 'yandijpy ja di'ibu myadoodur ja Diosu 'yayuk es tjaygyúkadu, es dyajmaj dyajmáyudu. Naagadyu du'un éxtam ma di'ibu ja tmut du'un tmutp'ajt mugo'px, esu wiinkru du'un éxtam ma di'ibu tmutp'ajt tugu'px, o éxtam ma di'ibu tmutp'ajt i'px majk.

Axunkru ujts éxtamu ixpajtan

24 Jesús trujtákyu tyadu jat'u'ugu ixpajtan:

—Ja tsajpótmodu kutujkxnu du'un éxtam tu'ugu ja'ay ko twajy ja oybyu triigu ma yu ñax.

25 Es ko myanajxta'aydyu, ta tyuku tu'ugu myudsip ma naty tu twajy. Ta twajy ja axunkru ujts tmut.

26 Ko naty ja triigu yoñ es tmutp'atánu, ta kyuxe'ky es tap tmut'yóñ ja axunkru ujts di'ibu ja myudsip oj ttukwaju.

27 Ta ja mæduumbutujkuty oj t'anæumæ ja wyindsún: “Windsún, pæn ja tæmt oyn naty di'ibu yajwuj ma yn mnax, ¿maã dun tsooñu tadu axæukru ujts?”

28 Net ja wyindsún 'yadsoojuda: “Nidu'ugaty ja nmædsírudsæ du'an tæ 'yadu'utsy.” Ta ja myæduumbuty dyajtædu ja wyindsún: “¿Ti mdsejpy esuts næjx n'æxwixæ'uktæ tadu axæukru ujtsæ?”

29 Es ja wyindsún 'yadsoojuda: “Kyaj, mat ko næjx yajwijxæ'egyæ tadu axæukru ujts, pædu'ugæp nandu'an tadu triigu.

30 Nik mastu'utta. Wa'an dyoñ ti'igyæ extæ koonæm myúkæt ja triigu. Taanæm ngæxtæt es xyajpædu'uktæt jawyiin ja axæukru ujts es xy'awæundæt adsimy'am es yajno'ktæ'ayæt. Es ok xpyujkæ'uktæt ja triigu ma ja ndrriigu tujkæts.”

Mortás tæmt éxtamæ ixpajtæn

31 Jesús nandu'an tpejtáky jatu'uga tyædu ixpajtæn:

—Ja tsajpótmaðu kutujkæn du'an éxtam tu'uga mortás pajk ko tu'uga ja'ay twæjy kyamoty es tnaxnijeepy.

32 Tyædu tæmt byeen jyantsymyutsk'átyaty; per ko yeeky, waanæ mæj yoombéty éxtam mbaæt ja joon jæyujk ñaybye'eñaty ma yn xye'endsyan.

Levaduuru éxtamæ ixpajtæn

33 Nandu'an tpejtáky tyædu jatu'uga ixpajtæn:

—Yæ tsajpótmaðu kutujkæn du'an éxtam ja levaduuru di'ibu tu'uga toxytyujk puyjtáky ma mayæ arinæ es ttuktij'yo'oy koonæm ñaydyuktajkædya'ayaty.

Ti ko ja Jesús ya'æxpeky mædu ixpajtæn

34 Jesús t'anmaay tægeky tyæadu ja ja'ayty mædu ixpajt, es ni tii tktaktumadyaky pæn kyaj dyajtúñ ja ixpajtæn.

35 Tyæadu du'an jyajty es yajkyudyúnæt éxtam ja Diosæ kyugajxru jyænáñ ma tkæxjæy:

Nmægajxæpts mædu ixpajtæn,

n'anæumæpts di'ibu tæ 'yity ayu'udsyæ extæ ma Dios ja naxwíñædu dyajkojy.

Jesús tkajxte'xy ja axæukru ujts éxtamæ ixpajtæn

36 Ko ja ja'ayty oj ñæjxtæayñædu, ta ja Jesús tyajkæ tyægoty. Ta ñimiinædu ja 'yæxpejkræty es 'yanmaayædu:

—Tukjægyujkædugæts ja 'yijxpajtænæ tadu axæk ujts ja'aygyamóty.

37 Ta ja Jesús 'yanmaayædu:

—Di'ibu wyijpy ja oybyæ triigu tæmt, yæ'u du'an ja Naxwíñædu Ja'ayædyæ Kyudænaabyæ,

38 es ja naxwíñædu ja'ayty yæ'u du'an ja kam. Ja oybyæ tæmt ja'a du'an ja Diosæ myæduumbuty, es ja axæk ujts ja'a du'an ja ka'oybyæ myæduumbuty,

39 es ja di'ibu wyijpy ja axæk ujts tæmt, yæ'u du'an ja mæjku'ugópk. Ja pæjta'aky ja'a 'yandjpy ko ja'ay yajpayo'oydyæt, es di'ibu yajpædu'ktæp ja pæjta'aky, ja'a du'an ja Diosæ 'yánkæusaty.

40 Es du'an éxtam ja axæk ujts yajwijxmíky es yajpæjta'aky jæunóty es tyóyæt, du'an nandu'an jyata'añ ja xæu ko ja naxwíñædu ja'ay yajpayo'oydyæt.

41 Es æj ja Naxwíñædu Ja'ayædyæ Kyudænaabyæ, ngæjxæpts ja n'ánkæusæts es dyajjæga'aktæt mædsæ ngutujkæn tægeky di'ibu adátstæp axæuk es di'ibu wiinkræty yajpekytuuundæp.

42 Yajpæjta'aga'andæ ma ja jæun jorñæ ma ja'ay jyæ'uy ya'æxtæt es ñaydyætskæadædut mat ja ayo'on.

⁴³ Es net di'ibáty jiky'ajttap éxtamú Dios ttseky, du'un najx jyaj tyu'xtu éxtam ja xuu má yu Dios Teedyu kyutujkan. Di'ibu mudoodup, wa'an tjangyúkadu.

Ni'igu tsooxuty di'ibu yu'utsy éxtamú ixpajtun

⁴⁴ Yu tsajpótmodu kutujkan du'un éxtam ja meeñu tájubu. Ko tu'ugu ja'ay traaty, ta dyu'utsy nan jamyu jatugok, es jyantsyxyón najx tteeky tugekyu di'ibu myudajty jyagyeyjy, es tjuu tadu nax.

⁴⁵ O nandu'unu du'un ja tsajpótmodu kutujkan du'un éxtam tu'ugu ajuuy ado'krú di'ibu 'yuxtaapy ja oyatypyu perlu;

⁴⁶ es ko traaty tu'uk di'ibu oydsooxuty, ta najx tteeky tugekyu di'ibu myudajty jyagyeyjy, es tjuu tadu perlu.

Ajxkmajtsn éxtamú ixpajtun

⁴⁷ Nandu'unu du'un ja tsajpótmodu kutujkan éxtam tu'ugu ajxkmajtsn. Ko yajkujubíru mejyñóty, ta tmatsy kanak naxu ajkx.

⁴⁸ Ko 'yútsut ja ajxkmajtsn, ta ja ajxkmajtspaty dyajpudsámdut pu'ujótm. Ta ñaxwaatstut es twimbíwdut ja ajkx, es trájku'ugut ja oyatypyu katsyoty es t'uxwájut di'ibu kyaj 'yóyuty.

⁴⁹ Du'un myina'añ ko ja'ay yajpayo'oydyut. Es myíndut ja ánkusuty es dya'abekyua'añ di'ibu kyaj 'yoyya'ayuty, es kyaj 'yok'ijnudut mut ja oyja'ayuty.

⁵⁰ Ta trájta'agut ja axuk ja'aydujyk má ja jorna yeeñ, má ja'ay jyu'uy ya'axtut es ñaydytskaadudut mut ja ayo'on.

Oyatypyu esu jembyu di'ibu pújke'eky ijtp

⁵¹ Net ja Jesús dyajtudu:

—¿Mjagyujkadup miidsuty tugekyu tyaadu?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Njagyujkadupts Windsún.

⁵² Es ja Jesús 'yak'anmaayudu:

—Nidugekyu ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap di'ibuts tu xyñimindu éxtamsu n'uxpajkrú esuts ndukni'ixut ja tsajpótmodu kutujkan, yu'u du'un éxtamú kudujk di'ibu jyu'typy má tu trájke'eky ja oyatypyu jembyu esu di'ibu tuuyup.

Jesús jam Nazaret

⁵³ Ko Jesús trájtaktayyu tyadu ixpajtun, ta oj jap tsooñ

⁵⁴ es jyajty má ja kyu'amgajpn, es jap tyujku ya'uxpajkrú tsajptugóty má tadu kajpn. Es ja ja'ayuty du'ñu wyu'amudyayudyu, es jyuna'andu:

—¿Maa dnu tyaadu tu tjaty nugoo yu wijy'ajtun, es wi'ixu du'un ko ttuñ ja muj'ajtun?

⁵⁵ Yu'udsu tyadu tsajtspu myaank es ttaak'áty ja Mariu, es tmuga'ax'áty ja Santya'agu, Josee, Simonk esu Juudas,

⁵⁶ esu myuga'axtoxytyujkaty nan yaa tsoonudu má udsajtam. ¿Maa dnu tyaadu tugekyu tu tjaty?

⁵⁷ Paaty kyaj tjatunandu kwentu. Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Nidugekyu ja ja'ay twindsu'ugudu ja Diosu kyugajxru, jamyu kyaj yajwindsu'ugu má ñax kyajpn es má kyu'amdujk.

⁵⁸ Es kyaj nugoo ttuñ ja muj'ajtun jap, mut ko ja ja'ayuty kyaj myubujkadu.

1 Mā tadū tiempū Eroodūsū naty gobernadoor'ajtp Galileē. Ta tmūdoy wi'ixū naty yajmadya'aky ja Jesús.

2 Ta t'anmaaydyū di'ibū naty jap mūut:

—Taadū yū'ū ja Fwank Yajnubajtpū. Tū jykypyekey mā tū 'yeeky, paaty tmūdady ja muk'ajtan es ttuñ tyādū mūj'ajtan.

3 Pesū Eroodūs tū naty t'ok'yajmajtsūbū Fwank es tū t'ok'yajkūwū'ūnūbū pu-jxndūgóty ja'agyujxm ja myūga'ax Felipū ñūdo'oxy, di'ibū xyū'ajtp Erodiiūs.

4 Tū natyū Fwank t'ok'anmaapy ja Eroodūs:

—Kyaj ñigutikyūty es xymyudátat éxtamū mnūdo'oxyūn.

5 Eroodūs jyaya'oogán ja Fwank, per tsyū'kū ja ja'ayūty mūt ko jyūnā'andū ko Fwank yū'ujūty ja Diosū kyugajxpū.

6 Es mā naty ja Eroodūs yajmūjtūñ mā dya"abety ja jyūmūjt, ja Erodiiūsū ñūnx oj tyūkū ajtspū mayjya'aywyindūbū. Es nūgoō oj t'oktsojknū ja Eroodūs,

7 extū wyāndak tmo'oya'añ oytyim tiity di'ibū amdoop.

8 Net ja kiixy oj wyinmā'añ myo'oyūty jawyiin ja tyāak. Ta t'anmaay ja Eroodūs:

—Meegyūts palanganoty yū Fwank Yajnubajtpū kyūbajk.

9 Mūdū tyāādū oj ja rey Eroodūs myay tyajy. Es kom tū naty twānda'aky es tū tmūdowdū ja jabye'xyūty, ta jyūnāñ es yajmo'oyat.

10 Net tni'ana'amū es yajniבודat ja kyūbajkū Fwank jap pujxndūgóty.

11 Net tmūmiindū mā tu'ugū palanganū. Ta tmooydyū ja kiixy, es ja kiixy ttukkūdjūkū ja tyāak.

12 Net jyajttū di'ibāty ya'axrpūjktūp ja Fwank. Ta dyajnjxūdū ñini'x es oj dyajnaxtūkūdū, es óknūm oj t'awānūdū ja Jesús.

Jesús dyajkáy nimūgoxk mil naxy ja ja'ay

13 Ko Jesús tmūdooyū tyāādū, ta jap tsoy'oñ yū'ūyū mūdū 'yaxrpūjkrūty mā tu'ugū barkū es ñijxñū mūj ittum. Per ja ja'ayūty ñija'ādū. Ta majatyū kajpn tpadso'ondū tekykyū'ūm.

14 Ko Jesús ttukpūdeemy ja barkū, ta t'ijxy ja mayjya'ay es tmūdajty ja pa"ayo'on mūt yū'ujūty, es dya"agūdaky ja pa'am ja'ayūty di'ibū naty ja'ajūty myūmiindūp.

15 Es ko tsyū'ujūnū, ta ja Jesusū 'yaxrpūjkrūty ñimiinūdū es 'yanmaayūdū:

—Tū tsyū'ūnū, es ni pūn yāā kyatsūnū mā tyādū it. Wa'an tnūjxñūdū tyādū ja'ayūty, es ñajx tjuydyū kya'ay 'yukūn mā wingombū kajpn.

16 Jesús t'anmaay:

—Oy kyanūjxtat. Mo'oydyū miidsū kya'ay 'yukūn.

17 Ta ja'ajūty 'yadsoodū:

—Kyajts ti may nmūdattū, je'eyū mūgoxkū tsajkaagyū'unck es majtskū ajkxū'unck.

18 Ta Jesús t'anmaaydyū:

—Yajmīndū yāā.

19 Ta tni'ana'amū es ja ja'ayūty ñaxwaatstāt mūyóty. Net tkone'ky ja mūgoxkū tsajkaagyū'unck es ja majtskū ajkxū'unck, es pyat'ijxy tsajpótm. Ta jyūnāñ:

—Nja'aygyūdákypūts mij Tatitū'unck.

Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmooydyū ja 'yaxrpūjkrūty, es ja'ajūty dya-jwā'xtū mā ja mayjya'ayūn.

20 Nidūgekyū kyaaydyaydyū jotkūda'aky. Es óknūm dyajmūjktū majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktukū di'ibū nadūjūkū.

21 Ja'a du'an kyaaydu mægoxk milu yedyujk, es kyaj ndukpuwujtsu ja toxytyujk esu ana'ku'ungaty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

22 Net Jesús dyajtukadu ja 'uaxpujkraty barkoty es 'yawinnáxtat ma ja mejuñ, es ja Jesús 'yakwe'emy mat ja mayjya'ay, ñayjuagajxanu.

23 Ko Jesús ñayjuagajxtaay, ta pyatujku naydyi'igy ma tu'ugu kopk es tkajxta'aga'añ. Ko oj kyoodsunu, nadyi'igy naty jam.

24 Ko naty ja barku ñajxnu mejuñgyujk'am, ja barku jyantsywyépyaty ja mejuñ ko ñikapy, mat ko ja poj xidsoo yadsoo jyantsyuyiñ ma yu'ujaty.

25 Mólñamu Jesús myuwingoonudu yu'ujaty, tyu'uyo'oy nuu wingujxy.

26 Ko ja 'uaxpujkraty 'yijxudu tyu'uyo'oy nuu wingujxy, ta tsyu'kadu, es yaxkaktu madu tsu'ugu:

—jYu'u du'an tu'ugu ijxma'tan!

27 Esu Jesús myugajxu, es 'yanmaay:

—jJotmukta'aktu! Ujtsu du'an. Katu mdsu'ugudu.

28 Ta ja Peedru myugajxu es 'yanmaay:

—Windsán, pun mijtsu du'an, yajñajxkats nuu wingujxy extu ma mijun.

29 Esu Jesús 'yanmaay:

—Pes min.

Ta ja Peedru ttukjanajky ja barku es ñejxy ye'epy nuu wingujxy jadsoo ma natyu Jesús.

30 Es ko ñaygyujamyajtsu mat ja myuk'ajtanu poj, ta tsyu'ku es oga'an kyinannu. Ta yaxkeky:

—Yajtsókats, Windsán.

31 Netyu Jesús tku'umamajtsu, es t'anmaay:

—jTim waanu je'euy xumyudaty ja mabujkun! ¿Ti ko ta xykyamabeky?

32 Ko yu'ujaty tyujkadu ma ja barku, ta myo'ty ja poj.

33 Net ja di'ibu naty járaty barkoty t'awdajttu ja Jesús, es t'anmaaydu:

—jJantsy tuj'ajtundamu du'an ko mij ja Dios m'U'unk'átuyaty!

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayaty jap Jenesaret

34 Tñinajxtu ja mejuñ es jyajttu ma Jenesaret ñaaxóty.

35 Ko ja ja'ayaty di'ibu jap tsunaayduap t'uxkajptu ja Jesús, ta tjantsyadyaagudijttu ma tugekyu tadu naxwiñudu. Ta dyajmiindu ja puma'ayaty ma natyu Jesús,

36 es tmænu'xta'aktu es tna'ixut es oyjye'euy pyátxudu wyit pa'a; es nidugekyu di'ibu oj tyónudu, agudaktu.

15

Di'ibu ja'ayya'adútsu apaxuk

1 Net tmæwingoonda ja Jesús naagudyu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'axpujktap. Jamu naty tu tsooonda ma yu Jerusalén kajpn. Ta dyajttudu:

2 —¿Ti ko yu m'axpujkraty tkakuydyundu ja kyostúmbradyu n'artujk'ajtam?, ja'a ko kyaj yajxon trujtu kyua jawyiin ma kyaya'andu.

3 Es ja Jesús 'yadsoojumbijtu:

—¿Es ti ko nandu'an miits xykyakuydyundu ja Diosu 'yana'amæn es xpyadúndut ja mgu'amgostúmbraty?

4 Mut ko Dios jyanáñ: “Mwindsu'ugup ja mdaak mdeety”, es “ja di'ibu kyajxprejkyu yu tyeety o yu tyaak, oogup yu'u.”

⁵ Es miits mjánándap ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anuumu yu tyaak tyeety: "Kyaj mbaat nbudáku, mat ko tats ndukwindsu'ugu Dios tugekyu di'ibuts nmudajtypy es mbudákuxyup."

⁶ Es oytyim pánuty di'ibu du'an janaamp, kyaj ñakysyékuyty ja tyaak tyeety tpuđákut. Du'an miidsaty tu xymyastu'uttu éxtam ni ti tktatsooty ja Diosu 'yana'amán es xy'akpaduna'andu ja mgu'amgostúmbryty.

⁷ Miidsaty di'ibu nay'andíjadap es jyiky'attu tuj'ajtán maut, yajxon tjamadyaky ja Diosu kyugajxpu Isaiiu éxtamu du'an miidsaty ko tkaxjaay:

⁸ Tyadu ja'ay xywyindsu'kupts wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma uján.

⁹ Ni ti tktatsooty ko ñaybyjta'agadu es xyja"awdátuts.

Ja 'yaxpajkanaty yu'uyu du'an ja ja'ayu 'yana'amán.

¹⁰ Es ta ja ja'ay dyáxudu es t'anmaaydyu:

—Mudowdu es jaygyúkuđu.

¹¹ Di'ibu tujkpu aajóty, kyaj yu'adyu ja'ay ya"adu'adsyaty axuuk. Ja'a du'an ja ja'ay ya"adátsp axuuk di'ibu pudsuamp aajóty.

¹² Net ja 'yaxpajkruty ñimiinudu es 'yanmaayadu:

—¿Mnija'ap ko yu fariseeuty tu 'yákuđu ko tu tmadoy ko du'an tu mjuna'añ?

¹³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Oytyim di'ibadyu kepy di'ibuts ja nDeedyats di'ibu jam tsajpótm kyaj tu tkojy, ya'axwixu'kr 'yaadsóty.

¹⁴ Mastu'utta. Wiindsadyu'u. Wa'an twijts'yo'oyudu jatu'ugu wiints. Es pun tu'ugu wiints wyijts'ye'epy ja myuwiints, nimajtsk kyunáxtut ma tu'ugu jut.

¹⁵ Ta yu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Tukjaygyukduğats yu tyadu ixpajtán.

¹⁶ Ta Jesús 'yanmaayadu:

—¿Nan kyajpu miits xyjaygyúkuđu?

¹⁷ ¿Tii kyaj xyjaygyúkuđu ko di'ibu najxp aajóty, jap kyada'aky jodoty es óknum ñaxy?

¹⁸ Per di'ibu pudsuamp aajóty, yu'u dan miimp jodoty winma'añóty, esu tyadu du'an di'ibu axuuk ya"adutsypy ja ja'ay.

¹⁹ Mat ko jodoty winma'añótyu du'an pyudsemy yu axuk winma'añ, yu yajja'ay'o'k, ko yu ja'ay dyajtagóy ja pajk úkunu wyindsu'kan, yu mu'induunk, yu ma'tsk, yu andakun es yu ni'o'o niyáxuk.

²⁰ Tyaadadyu du'an ya"adutsypy axuuk ja ja'ayuty, per ko nga'ayum, oy ngakubújambu, kyaj ja'ay dya"axuugu.

Toxytyjk kyaj 'yisraelítty tmabeky ja Jesús

²¹ Ta tso'oñ ja Jesús jap es oj ñejxy wingón ma Tiru kajpn esu Sidón kajpn.

²² Es tu'ugu kananeu toxytyjk di'ibu tsanaary ma tadu naxwíñudu, tnimiin ja Jesús, es tmagajxy jantsy muk:

—¡Windsún, tyuamp 'yaats ja Davit, pa'ayoogats uj mij! Yu nnuuxuts myudajtypy ja ka'oybyu es nugoó 'yoktsaatsyjajnu.

²³ Esu Jesús kyaj ni wi'ix kya"adsooj. Net ja 'yaxpajkruty ñimiinudu, es myunu'xtákuđu:

—Anuumu tadu toxytyjk wa'an tnejxy, ja'a ko yax jojkp xypyami'inum.

²⁴ Jesús t'adsooy ja 'yaxpajkruty:

—Ja Diósuts tu xykyexy jaayu ma yu tugoybyu borreeguty ma yu naxwíñudu Israel.

²⁵ Es ja toxytyujk mywíngoonu es ñaygyoxotanaaydyáku Jesús wyindum, es t'anuuu:

—¿Windsún, pudujkugats!

²⁶ Esu Jesús 'yadsooju:

—Kyaj 'yóyuty esu u'un'k ana'k nbujkam ja tsajkaaky es nmo'oyam ja úkaty.

²⁷ Ta ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tuy'ajtana'u, Windsún. Per ja uk kyaadyur ja tsajkaakywyáy di'ibu ka'ap ma ja wyindsunu myeesu.

²⁸ Net ja Jesús jyanañ:

—¿Yeen jyantsymyájuty ja mmubujkan! Wa'an dyajkuudyún di'ibu mij mdsejpy.

Nety ja ñux 'yagudaky.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

²⁹ Ta Jesús tsoyoñ jar es ñajxy ma yu Galileeu Myejuñbya'a. Ta pyatujku ma tu'ugu kopk. Jam ñaxwe'tsy.

³⁰ May ja ja'ayuty oj ñejxy ma yu'u naty, es oj tmunajxtu axneybyu, wiints, uumaty, kutukruty, es mayu wiinkruty ja pa'am ja'ayuty. Jar trujáktu Jesús tyeky'ajxy es yu'u dya'agudaky.

³¹ Es du'uñu ja ja'ayuty wya'umadyaadyu ko t'ijxtu ko ja uumaty kajxtap, ja axneybyu ye'ery, ja kutukru wye'emy jatugoku ky'u'u yajxon, es ja wiindsaty ijxtap. Ta t'awdattu Dios.

Jesús dyajkáy nimajtáx mil naxy ja ja'ayuty

³² Net ja Jesús dyáxudu ja 'yuxrujkruty, es t'anmaadyu:

—Nmudajtypuats ja pa'ayo'on mudu tyadu ja'ayuty, mat ko tu 'yijnudu tuguk xuu ja yaa mat uj es kyaj tmudattu ti 'yokju'x 'yokpáktap. Kyajts ngaxa'añ ayuu ma yu tyujkaty, éxkam muum du'uñu 'yokkudaganudu tu'ayy.

³³ Net ja 'yuxrujkruty 'yanmaadyu:

—¿Per wi'ix mbaat nbátam ja kya'ay 'yúkanu tyadu mayjya'ay? Ma tyadu it kyaj pán tsyuuu.

³⁴ Ta Jesús 'yadsooy:

—¿Naak xymudattu tsajkaaky?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk, es naagudyu ajkxu'un'k.

³⁵ Ta tni'ana'amu es ja ja'ayuty ñaxwaatstat naxkujxy.

³⁶ Ta tkone'ky ja juxtujkru tsajkaaky es ja ajkxu'un'k. Ta tja'aygyadáku ja Dios. Net ttujkwa'xy ja tsajkaaky es ttuknuku ja ajkx, es tmooy ja 'yuxrujkruty es dyajwa'xut ma ja mayjya'ayuty.

³⁷ Nidugekyu kyaay 'yuktu jotkuda'aky, es dyajmujktu juxtujk katsy ja naduku.

³⁸ Di'ibu kaay uktu ja'a wyínuty nimajtáx milu yedyujk, es kyaj yajmadsyóy ja ana'ku'un'k es ja toxytyujkaty.

³⁹ Ta ja Jesús ñajjyugajxanu, es tyujkanu ma ja barku es oj ñajxnu ma yu Magdalu it.

16

Fariseeuty es saduseeuty t'amdowdu tu'ugu muj'ajtun

¹ Ja fariseeuty es ja saduseeuty oj tniunajxtu Jesús es t'ixa'andu wi'ix t'ok'yajka'adut. Ta t'amdoodu es tyuk'ixadut tu'ugu ijxwu'amunu mujpu di'ibu tsajpótm.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko tsyu'uju miits mjuna'andu: “Poju'ugaamp bom. Ix tsaptsu tsajp.”

³ Es jépyur mjuna'andu: “Tyam kyaj pyoju'uga'añ. Ix tsaptsu tsajp es madu yoots.” Mnija'adur xyajnikajtat ja tiempu tsajpótmadu, ¿wi'ix xkykanijáwadu xyajnikajtat di'ibu tuun jajtar ma tyadu tiempu?

⁴ Ja pojru ja'ayuty di'ibuty myastúttar ja Dios, 'yamdoodur tu'ugu ijxwu'umán di'ibu myudajtypu ja muj'ajtan, per kyaj yajtuk'ixa'andu wiinkru ijxwu'uman, yu'uyu du'un ja jya'aju Jonás.

Ta Jesús tmastuty, es oj ñejxy.

Fariseedyu 'uxrujkan

⁵ Ko ja Jesús mat ja 'uxrujkruty tyajkadu barkoty es 'yawinnaxa'andu ma ja mejuñ, jya'ayduugoodyu 'uxrujkruty dyajnujxtat ja tsajkaaky.

⁶ Net ja Jesús t'anmaadyu ja 'uxrujkruty:

—Jaygyúkadu, mnaygywentu'átadur mat ja lyevaduuru fariseeuty esu saduseeuty.

⁷ Net ja 'uxrujkruty ñayjunánadu ak yu'ujuty:

—Ja'a du'un mat ko kyaj tu njamyajtsam nyajmi'inum ja tsajkaaky.

⁸ Jesús ñija'ap wi'ix ja'a ñayjuna'andu, ta t'anmaadyu:

—¿Ti ko mjuna'andu ko kyaj xymudattu tsajkaaky? ¡Waandi'knu mabujkan xymudattu miidsuty!

⁹ ¿Kyajnu xuyaygyúkadu, ni xkyajamyátstunum ja mugoxkru tsajkaaky di'ibuts nyajwa'x ma nimugoxk milu ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujktu?

¹⁰ ¿Ni xkyajamyatstu ja jxxtujkru tsajkaaky di'ibuts nyajwa'x ma yu nimajtaxk milu ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujktu?

¹¹ ¿Wi'ixu du'un ko miidsuty kyaj xymuwinma'añbyaattu ko uj kyajts yu'ujuty nmadya'aky ja tsajkaaky ko n'anmaadyu es mnaygywentu'átadur mat ja lyevaduuru ja fariseeuty es ja saduseeuty?

¹² Net tjaygyúkadu ko Jesús yu'u naty myadyakypu ja fariseedyu 'uxrujkan esu saduseedyu 'uxrujkan.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

¹³ Ko jap tsyo'oñ ja Jesús, es jyajty Sesaree Filipu ñaaxóty. Ko jap jyajttu, ta ja Jesús dyajtuudu ja 'uxrujkruty:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty juna'andu mat uj, ja Naxwiñadu Ja'ayudy Kyudnaabyu?

¹⁴ Ja 'uxrujkruty 'yadsoojadu:

—Naaguty juna'andu ko mij mja'ajuty ja Fwank Yajnbajtru. Naaguty juna'andu ko m'Eliisuty, es junándur ja wiinkruty ko mijtsu du'un ja Jeremiis o jat'u'ugu wiinkru Diosu kyugajxru.

¹⁵ Ta ja Jesús dyajtuudu ja 'uxrujkruty:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsu dan uj?

¹⁶ Netu Simonk Peedru 'yanmaayu:

—Mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kuni'xy mij, Simonk, Jonasu 'yu'unk, mat ko ni pán tu mgatuk'ixyudy tyaadu, yu'uyu du'un nDeedyats di'ibu ijtp tsajpótm.

¹⁸ Mijtsu du'un Peedru (di'ibu 'yandijpy tsaa). Du'un mijts éxtum ja tsaa ma tu'ugu tujk tsyonda'aky. Mijtskuyxmx may ja ja'ay xymuábúktuduts, es ni ja o'kan tkamamada'agut ja ja'ayuty di'ibuts xymuábúktar.

19 Hÿtsuts mij nmo'oyup ja tsajpótmudu 'yawatsn ma Dios jajkutíky. Di'ibu mij m'awi'impý ya naxwiíñ, nandu'un ya'awuunup tsajpótm; es di'ibu mij m'agejpy ya naxwiíñ, nan ya'agájup tsajpótm.

20 Net ja Jesús ttuknipjúkta ja 'yuxpújkpúty es kadiibu pún t'anuumut ko ya'u du'un ja Kristu.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

21 Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxpújkpúty ko tsojkup yu'u ñujxut Jerusalén, es ko kanak peky ya'ayowa'anudu yu majja'aydujúkuty esu teedy-wyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújkta. Ya'anmaaydu extu ko ja'ay ya'ooga'anudu, per ko tyugakxabátat jyikyryuka'añ.

22 Net ja Peedru dyajnejxy wiink too ja Jesús, es t'oo. Ta t'anmaay:

—Nindsun'ajtum, ñi tkatsókut ja Dios, es ni na'a du'un mgajátat!

23 Es ja Jesús wya'kumbijty es t'anmaay ja Peedru:

—¡Nikákuts mij, majku'ugópk Satanás! Je'eyats mij xy'adsipy. Mij kyaj mwinnmay éxtum Dios, je'eyu du'un éxtum ja'ayaty.

24 Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpújkpúty:

—Pun jaats pún xypyana'ixa'añ, tsojkup tmastu'udut ja ky'um winma'añ es jyiky'átat éxtum tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tninejxy, esuts xypyatsoonat.

25 Mut ko di'ibu jiky'ataamp mudu ky'um winma'añ, du'ambu ja'ay yajtugeepy ja jyiky'ajtun, per di'ibu jiky'ataamp éxtumts uj ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj dyajtugóty ja jyiky'ajtun.

26 ¿Ti tyimpatyru tada ja'ay, oy tjaniwindsun'ajtru tugekyu naxwiíñudu, pun yajtugeepy ja jyiky'ajtun ma Dios? ¿O ti mbaat ja ja'ay dyaky es kya'ayówat winu xuu winu tiempu?

27 Mut ko uj, ja Naxwiíñudu ja'aydu Kyudunaabyu, nmina'añuts mut ja myuj'ajtunudsu nDeety es mudu 'yánkhsaty, es nétats nmo'oydyat éxtum nidu'uk nidu'uk ta 'yadu'utstu.

28 Tay'ajtun n'anuumudu ko ta yaa naagaty di'ibu kyaj 'yooktat maanum tka'ixy uj, ja Naxwiíñudu ja'aydu Kyudunaabyu, kots nminut yajkutujkpu.

17

Jesús tyugatsy

1 Ko tudujk xuu ñajxy, ta ja Jesús dyajnejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, myuga'axu Santya'agu, es pyatákudu ma tu'ugu kopku kujxmbu.

2 Es jam ja Jesús tyugajtsy éxtumu du'un yu'u. Yu wyiin jyujp jyantsytye'xy éxtum ja xuu, es ja wyit tyugajtsy poop éxtum ja jajun.

3 Es ti'in yu'ujety t'ijxtu ja Moisés esu Eliis myadya'aktu mudu Jesús.

4 Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsun, joy ko adsajtum nyaaj'ajtum! Pun mdsejpy, n'ok'ya'óyudats tuguugu xkuda'ak tujk, tu'uk mij mja'a, tu'ugu Moisés jya'a es jatu'uk tja'a'átat ja Eliis.

5 Maanumu naty ja Peedru 'yakkajxy, tu'ugu yoots jantsy tu'xp 'yabijttu, es ma ja yoots yajmudooy ko jyuna'añ:

—Tyaadudsu du'un ja n'U'unguts di'ibuts uj njantsyseyjpy es di'ibuts uj munt njotkujku. ¡Mamudowdu yu'u!

6 Ko tyaadu tmudoodu ja uxpújkpúty, ta ñayjujpuudu naxkajxy es jyantsytsyu'kudu.

7 Net ja Jesús ñimiinudu ja'ajety, ñinaxkuxájudu, es 'yanmaayu:

—jPudu'aktu! jKatú mdsu'ugudu!

⁸ Es ko 'yijxu'ktu, kyaj tnaky'ijxtu ni pán, yu'uyu ja Jesús naydyi'igyu.

⁹ Ko naty jam wyinjunaktu ma ja kopk, ta ja Jesús tyuknipujkudu:

—jKatú pán xytyukmumadya'agyu tyadu di'ibu tu xy'ixtu extu koonam uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, naty tu njikyryekey madsu naty tu n'eekey!

¹⁰ Net ja uxpujkruty dyajtudu ja Jesús:

—¿Es ti ko jyana'andu di'ibaty tsajptugóty ya'uxpujktur ko koonam Elius myina'añ jawyiin?

¹¹ Jesús 'yadsooy:

—Tu'ajtanu'u ko Elius miimp jawyiin es dya'oyu'añ tugekyu.

¹² Per uj n'anmaaydyur miits ko Elius tu myiñ, es ja ja'ayuty kyaj 'yuxkajpudu. Yu'uyu tyuundu mat yu'u di'ibu yu'u tsojktu. Du'un nandu'un uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xyu'ayowa'andats yu'ujuty.

¹³ Net ja 'yuxpujkruty tmawinma'añbyattu ko Jesús yu'u naty myadyakury ko ja Fwank Yajnubajtru yu'u du'un ja Elius.

Jesús dya'agnda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybu myudajtypy

¹⁴ Ko jyajttu ma naty ja ja'ayuty, ta ja Jesús ñimajwa'ku tu'ugu yedyujk, es ñaygoxtunaaydyáku wyindum, es 'yanmaayy:

¹⁵ —Windsán, pa'ayówats ja n'u'unk, éxtum dyajnáxy ja ayo'on ko myo'oty. Kanak ok jyungujubiry es kanak ok ñugujubiry.

¹⁶ Tyaaats tu njayajmiñ ma yu m'uxpujkruty, per kyaj tu tumada'aktu dya'aguda'agut.

¹⁷ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—¿Extu mabaatnams n'aktumada'agudats yu ja'ayuty di'ibu kyaj jyiky'attu éxtum jyatsékyuty es kyaj Dios tumabaktu? Yajmín ja yaa ja mixyu'unk.

¹⁸ Net ja Jesús t'oobudseemy ja ka'oybu ma ja mixy. Ta netyu 'yagudaky.

¹⁹ Oknum ja uxpujkruty myadyaktu mat ja Jesús wiink tsoo, es dyajtudu:

—¿Ti kots udsuty tu ngamamada'aktu nyajpudsámudats ja ka'oybu?

²⁰ Jesús oj 'yadsówudu:

—Mat kooxur miits xymudattu waandi'knu yu mmubujkanuty. Tu'ajtan n'anumudu kooxur xymudattu ja mubujkan, oy du'unun je'euy éxtumu mortás pajk, m'anmaarxur miidsuty tyadu kopk: “Juga'ak yaa es ñux wiink tsoo”, es jugákrxur. Ni ti di'ibu kyaj m'o'oyxudut ko xymudattu ja mubujkan.

²¹ Tyadu du'ambu ka'oybu, yu'uyu maut pyudsemy ko n'ayu'ajtam es ko ngajxtakum.

Jesús tnigajxy mymajtsk ok ja 'yo'kun

²² Maanm naty 'yajakdittu ti'igy ma yu ñaxwíñudu Galileen, Jesús t'anmaaydyu:

—Yu Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu yajtukkadukya'añ ja ja'ayuty di'ibu kyaj kyupékudu,

²³ es dya'oga'andu, es ko tyugukxabátut, jyikyryuka'añ.

Ko du'un oj ya'anumudu, ta oj jyantsyjoyotmaybyaktu.

Tsajptujk kugubajtan

²⁴ Es ko Jesús es ja 'yuxpujkruty jyajttu Kafarnaúm, ja di'ibu yajkugubajttur ma ja maj tsajptujk oj tñinujtu ja Peedru, es dyajtudu:

—¿Ti kyaj t'ayákat miidsudyu mwindsán ja tsajptujk meen?

25 Peedru 'yadsooy:

—iTi ko kudii!

Es ko Peedru tyajku tugoty, ta Jesús oj jawyiin jyuna'añ:

—¿Wi'ix mjuna'añ, Simonk? ¿Pán yajtukkubajtr ja ayaku ja réyuty, ja jya'ayuty, o yu wiink ja'ayuty?

26 Peedru 'yadsooj:

—Yu wiink ja'ayuty.

Jesús 'yadsooy:

—Punu du'un, ja jya'ayuty kyaj kyubety.

27 Per kudiiibu nmudugo'oyam ni pán, najx ma yu mejyñ es xyúyut ja ajkx. Es di'ibu jawyiin mxiipy, 'yaajóty xypyaadut tu'ugu meeñ di'ibu mbaat mat xkyubajtta'ay ja mgugubety es ja nja'ats. Es najx xkyubety.

18

Pun ni'igu maj

1 Ma tyaadu du'un jyajty, ja 'yuxpajkradyu Jesús ñimiinadu es yajtmajdu:

—¿Pán ma uudsaty waanu maj tsajrótm?

2 Net ja Jesús dyaxu tu'ugu ana'ku'unk, es trajtáky kujk'am ma ja 'yuxpajkraty,

3 es t'anmaaydyu:

—Tuy'ajtán n'anumadu, pun miidsaty kyaj mdagatsta es mjambítat éxtamu tyadu ana'ku'unk, kyaj mdúkat ma ja tsajrótmadu kutujkun.

4 Es du'un di'ibu ni'igu myudajtypy ja maj'ajtana tsajrótmadu, yu'uyu du'un di'ibu yuunk náxyuyar es jyambity éxtamu tyadu ana'ku'unk.

5 Es ja ja'ay di'ibu 'yaxájur mududsu nxumgyujxm tu'ugu ana'ku'unk éxtamu tyaadu, nan xy'axájupts uj.

Puroobty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

6 Es pun ja pán dyajpekyka'ay nidu'ugu tyadu ana'ku'unk di'ibats uj xymyubajkr, waanu oy pyadsu'amxaty yu'u kooxyar yajtuk'yo'kmawwunu tu'ugu maj paan es yajku'ubijpnáxat mejyñóty.

7 Puroobu naxwíñadu ja'ay, ja'a ko may di'ibu yajpekytyuump! Du'añm jyata'añ, per puroobu tadu ja'ay di'ibu wiinkru yajpekytyuumpy!

8 Paaty pun myajpekytyuunur tu'ugu mgu'u o tu'ugu mdeky, niboot es uxjawip jagam. Waanu oy ko mnajxat tsajrótm ma ja jiky'ajtana winu xuu winu tiempu, éxtam mbaat njuna'anam kutuk o tekytyuk, es kadiinam ko myajpajta'agut ma ayoodákn mat majtsk adu'umadyu mgu'u mdeky.

9 Es pun myajpekytyuunur tu'ugu mwiin, juut es axka'ats.* Waanu oy ko mnajxat tsajrótm ma ja jiky'ajtana winu xuu winu tiempu, éxtam mbaat njuna'anam mat tuk adu'um je'eyu mwiin es kadiinam ko myajpajta'agut ma ayoodákn mat majtsk adu'umadyu mwiin.

Borreeg di'ibu tūgoy ixpajtun

10 Katu xy'uxtijy ni tu'ugu tyadu ana'ku'unk. Pes n'anumadu ko jam tsajrótm ja anklusaty wyin'ijxtuudur ja nDeedyats tsajrótmadu.

11 Mat ko uj, ja Naxwíñadu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, tu nmíñats esats nyajnitso'oga'añ di'ibu naty tu tūgoy.

* 18:9 Xyutyuk'ijxumu Jesús ko di'ibu xyajpekytyu'unum, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'udyu ku'u, teky, es ni yu'u wiin. Ix Matewu 15:17-20

12 'N'okpajítákum pán ja pán tmádaty mugo'pxu byorreegü es 'yux'yo'oy tu'uk, ¿ti kyaj dyajwuh'amut yu tadu majta'px majmókx majtáxkpu jamyu ujtsóty, es nujx t'axta'ay tadu tu'ukpu?

13 Es pán pyatypy, tuy'ajtunats nmádaty ko xonda'agup ni'igu madu tadu tu'ukpu kadiinam madu tadu majta'px majmókx majtáxkpu di'ibu kyaj t' yux'yo'oy.

14 Es nandu'anu du'un yu mDeedyaty di'ibu ijtp tsajpótm, kyaj tteky tyugóyat ni tu'ugu tyadu ana'ku'ungaty.

Wi'ix nmagu'ugu pyeky mye'xyuty

15 'Pán yu nmagu'uk nmádugooyup, madya'ak mmut nimajtskyu, es tukmamadya'ak di'ibu tu mdukmáduundugóyaty. Pán mjaygyujkxup, tu dan oy mwe'emy mut ja nmagu'uk.

16 Pán kyaj mjaygyúkyty, manujx tu'uk o majtsk di'ibu myadówdup, es du'un tugekyu ja u'nuh yajtukmadya'agut wi'ix jyuna'andu ja majtskpu o tugekpu di'ibu naty tu tmádo'o'ittu.

17 Es pán nan ni yu'u tkamamúoy es tjaygyúkat, anuumadu ja mamabujkputajk ma ñaymyúkadu. Es pán kyaj tjaygyuku, wa'an du'un ñáxut éxtum tu'uk di'ibu kyaj tmabeky ja Dios o éxtumu yajkugabajtpe.

18 Tuy'ajtun n'anuumadu ko di'ibu miits m'awu'andup ya naxwiiñ, ya'awu'andup nandu'un tsajpótm, es di'ibu miits m'agajtup ya naxwiiñ, ya'agájup nandu'un tsajpótm.

19 'Nandu'anu du'un pán ya naxwiiñ nimajtsk miits xyajti'igyudu m'ayuk es xy'amdowa'añ otyiity, mmo'oyadubu'u ja nDeedyats di'ibu jam tsajpótm.

20 Mut ko ma nimajtsk o niduguk mnyamyúkadu es xy'awdáttats, jámats uj n'ity kujk'am ma miidsaty.

21 Net ja Peedru oj dyajtáy ja Jesús:

—Windsún, ¿extu naak ókats nma'xut ja pyojpu yu nmagu'ugats kots uj xymuáduundugóy xymugajxtugóy? ¿Extu jaxtujk oku?

22 Jesús oj 'yadsóyaty:

—Kyajts njuna'añ ko extu jaxtujk ok, ja'a du'un extu jaxtujk ok tugu'px majkpu.

Tuumba di'ibu kyaj ja myamduumba mye'xyuty

23 'Es mut yu'ugyujxm tadu naymya'xu n'okpajítákum tu'ugu ijxpajtun. Ja tsajpótmadu kutujkun ja'a du'un éxtum tu'ugu rey di'ibu jyaya'oyuán yu kywentu madu tyuumbaty.

24 Ko naty ttuundsonda'aky ja kwentu, net yajtuknimiiñ tu'uk di'ibu myuni'xy'ajtypy majtsk mil jumajt naxy niduunk.

25 Ja'a ko ja tyuumba kyaj tmádaty ti mmut dya'adúkat ja ñi'xy, ta ja wyindsún oj ñi'ana'amaty es yajtoogat, ti'igyu mut ja ñado'oxy, ja 'yu'ungaty es tugekyu tijaty myadajtypy, es du'un 'yadúkat ja ni'xy.

26 Net ja máduumba ñaygoxtunaaydyáku wyindsún winduuy, es tmánu'xtáky: “Windsún, madat ja ma'xtujkun mut uj es nmugabátup tugekyu.”

27 Ja wyindsún pya'ayooju es mya'xu ko tkamugabejty. Ta oj yajnas mátsu.

28 'Per ko pyadseemy ja máduumba, net traty jatugu myamduumba di'ibu naty yu'u kamugabajtup mugo'px xu niduunk. Ta dyo'kmamajtsu es dyo'kpéñ, es t'anuumu: “¡Kubát di'ibuts xykyameepy!”

29 Net ja myamduumba wyingoxtnaaydyáku, es myánu'xtáky: “Madat ja pa'ayo'on mut uj es nmugabátup tugekyu.”

³⁰ Es ja myuni'xy kyaj oj myuma'xtikyuty, nik ni'igu oj dyajtsímyuty extu ko tkubátut ja ni'xy.

³¹ Ko ja wiinkradyu myumaduumba t'ijxtu tyaadu, net byeen oj tjáwadu es oj ttukmadya'aktu ja wyindsán tugekyu éxtamu naty tu jyaty.

³² Net ja windsán oj dyajwóyuty ja tyuumba, es t'anmaay: “¡Axuk maduumba, kyaj oy tu mduñ! Uj tats mij nme'xy tugekyu yu mni'xy mut ko tu xymyunu'xta'agyuts.

³³ Mij nan mbaatxyup tu xymyuma'xtiky ja mmaduumba, éxtumts uj mij tu nba'ayoy.”

³⁴ Ta ja windsán jyantsyjoyt'ambejky, es tni'ana'amu es yajtaydyúnat extu ko tkubajtta'ayut tugekyu di'ibu kyayajkyry.

³⁵ Esu Jesús 'yaktionáñ:

—Du'un nandu'unuts ja nDeedyuts ttuna'añ mut miidsuty pan kyaj nidu'uk nidu'uk mnaymya'xadu mut winu mjot.

19

Kasaadu ja'ayuty ñaymyastu'ududu

¹ Ko Jesús yu tyaadu tmadyaktaay, ta oj tsooñ Galileeu es jyaty Judeeu ñaxóty di'ibu ijtp jadsoo ma yu xuu pyndsemy, ma yu Jordán majnuuba'a.

² May ja ja'ayuty oj pyanuxadu, es jap dya'agudaky ja puma'ayuty.

³ Net naagadyu fariseenty tnimiindu ja Jesús es t'ixa'andu wi'ix t'ok'yajka'adut. Ta dyajtuudu:

—¿Ti mbaat ñaywya'xyuty tu'ugu yedyujk mudu ñado'oxy mut oytyi winma'añuty?

⁴ Yu'u 'yadsoojudu:

—¿Kyajnum miits xykyajxtu ja Diosu jyaaybyajtan ma tmadya'aky ko jawyiñup ja Dios tkojy ja ja'ayuty, ja yedyujk esu toxytyujk?,

⁵ esu Dios jynáñ: “Paaty ja yedyujk myastu'udup ja tyaak tyeety es ñaybyuwa'agudut mudu ñado'oxy, es du'un nimajtsk 'yittat ti'igy.”

⁶ Es du'un kyaj ñakyñimajtskuty, je'eyu du'un tu'uk. Es paaty ja yedyujk kyaj tmastu'udut ja ñado'oxy, mut ko ja Dios tu yajnaymyikyuty.

⁷ Net yajtuujudu:

—¿Es ti ko yu Moisés tni'ana'amu es ko tu'ugu yedyujk tmastu'uta'añ ja ñado'oxy, jawyiñ tu'ugu neky yajmo'ot ma jynana'añ ko tu tmastu'uty ja toxytyujk?

⁸ Jesús 'yanmaayudu:

—Ja'a du'un mut ko jyuunadyu mjótuty ja Moisés dyajkutijky es ja yedyujk tmastu'udut ja ñado'oxy, per tim jayup kyaj dyu'unuty.

⁹ Es n'anmaaydyup ko di'ibu myastutypy ja ñado'oxy, es kyaj mut ko dyajtugooy ja pujk úkunu wyindsu'kunu, es pyúkat mut ja wiinkru toxytyujk, yajtugeebyu du'un ja pujk úkunu wyindsu'kunu.

¹⁰ Net ja 'yuxrujkraty 'yanmaayudu:

—Punu du'unu du'unu taadu, nik oy ko kyaj pan tyimpákat.

¹¹ Jesús jynáñ:

—Kyaj nidugekyu mbaat tkupákat yu ayuk, yu'uyu du'un mbaat di'ibudyu Dios tu myo'oyuty ja myadaku.

¹² Ta di'ibu kyaj pyuktu. Naaguty du'unu dan tyimmín tyimja'ttu kyaj kya'px'átta, naaguty kyaj pyuktu mut ko ja'ay yajma'adudu, es naaguty kyaj pyuktu mut ko ni'igu oy tmaduna'andu Dios. Pan mbaat tkupeky yu ayuk di'ibats tu ngajxy, wa'an tkupeky.

Jesús tkuni'xy ja ʰnɑ'ku'ungʉty

¹³ Net naagʉty ja ja'ayʉty dyajmiindu ja 'yʰnɑ'ku'ungʉty mɑ ja Jesús es tniɡajxtɑ'aktʉt; es ja 'yʰxɾɯjkrɯty 'yoodʉ ja di'ibʉ myʉmiinduɾ ja 'yʰnɑ'ku'ungʉty.

¹⁴ Net ja Jesús t'anmaaydyʉ ja 'yʰxɾɯjkrɯty:

—Mastu'uttʉ, wa'andsʉ ʰnɑ'ku'ungʉty xyñimindʉts, es katʉ xyajjʉmbity, mat ko ja tsajpótmʉdʉ kutujkʉn yʉ'ʉ jya'a'ajtɯpy di'ibʉ dʉ'ʉn ɛxtʉm yʉ'ʉjʉty.

¹⁵ Es ko ja Jesús tkʉ'ʉnikooñ ja ʰnɑ'ku'ungʉty, ta jap oj tsoyo'onʉ.

Mʉkja'ay tmʉmadya'aky ja Jesús

¹⁶ Tu'ugʉ mixy oj tninejxy ja Jesús, es dyajtʉʉy:

—Windsʉn, ʉ di'ibʉ ɔybyʉts ndúnʉɾ esʉts nmʉdátʉt ja jiky'ajtʉnʉ winʉ xʉʉ winʉ tiempʉ?

¹⁷ Netʉ Jesús 'yadsoojʉ:

—ʉ Ti kots xyajtʉy di'ibʉ dʉn oy? Ti'igʉn dʉ'ʉn di'ibʉ dʉn oy, yʉ Dios. Pʉn nmʉdataampy yʉ jiky'ajtʉnʉ winʉ xʉʉ winʉ tiempʉ, kuydyʉn ja Diosʉ 'yana'amʉn.

¹⁸ Ta yajtʉʉjʉ ja mixy:

—ʉ Di'ibʉty?

Jesús 'yanmaayʉ:

—Katʉ myajja'ay'eeky, katʉ xyajtʉgóy ja ɾɯj ʉkʉnʉ wyindsʉ'kʉn, katʉ mmeetsy, katʉ pʉn xywyingajxpéty,

¹⁹ mwindsʉ'ʉgʉɾ ja mdaak mdeety es mdsókʉɾ ja mmʉdɯjkrɑ'a ɛxtʉm mij kʉ'ʉm mnaidsyékʉty.

²⁰ Ta ja mixy jyʉnáfʉ:

—Tʉgekyʉ tyaaɖʉ tʉts nguudyʉñ ɛxtʉ tʉ ndimmʉtsk'átʉyʉts. ʉ Tits xy'aktʉgoy'ajtʉɾ?

²¹ Jesús 'yanmaayʉ:

—Pʉn m'itʉamp wa'ats, to'ktʉ'ay di'ibʉ mmʉdajtɯpy es mo'oy ja ay-oobʉ ja'ayʉty, es xymʉdátʉt ɾɯjke'eky ja m'oy'ajtʉnʉ tsajpótmʉdʉ. Es net mjʉmbítʉt es xyɾyamindʉts.

²² Es ko ja mixy tmʉdooyʉ tyaaɖʉ, ta oj ñejxy jotmaymyʉʉt, mat ko jyantsymyʉkja'aydyʉ naty.

²³ Ta ja Jesús t'anmaaydyʉ ja 'yʰxɾɯjkrɯty:

—Tʉy'ajtʉn n'anʉmʉdʉ ko ni'igʉ ñimʉjaaty es tu'ugʉ mʉkja'ay tyákʉt mɑ ja tsajpótmʉdʉ kutujkʉn.

²⁴ Waanʉ ɾojʉn es tu'ugʉ kameyʉ ñáxʉt xu'uñ jutoty, es ñimʉjaaty es tu'ugʉ mʉkja'ay tyákʉt mɑ yʉ tsajpótmʉdʉ kutujkʉn.

²⁵ Ko tyaaɖʉ tmʉdoodʉ ja ɛxɾɯjkrɯty, dʉ'ʉñ wyʉ'amʉdyaaadyʉ es ñayajtʉʉjʉdʉ ak yʉ'ʉjʉty:

—ʉ Es pʉnʉ dʉn mbaat ñitse'eky?

²⁶ Jesús wyin'ijxɾajtʉdʉ es 'yanmaayʉdʉ:

—Yʉ ja'ayʉty kyaj mbaat ttuñ tyaaɖʉ, ɾeɾʉ Dios mbaat ttuñ tʉgekyʉ.

²⁷ Ta ja Peedɾʉ 'yanmaayʉ:

—Windsʉn, ʉdsʉty tʉts nmastu'uttʉ di'ibʉdsʉ naty nmʉdajttʉp tʉgekyʉ es nbanajxtʉpts mij, ʉ es tiidsʉ net nmʉdátʉp?

²⁸ Netʉ Jesús 'yadsoojʉ:

–Tuy'ajtan n'anuumudu ko ma tadu tiempu ma tugekyu 'yoyut jemy, ko yu Naxwiñudu Ja'ayudu Kyudunaabyu 'yu'uñat mat ni'igu muj'ajtan ma yajku-tuka'añ, miidsaty éxtam xypyanyjxtu m'u'uñadap nandu'ün ma majmajtsku uñaaybyajn es xypyayo'oydyut ja nimajmajtsku kajpnbu Israel ja'ayuty.

²⁹ Es nidugekyu di'ibu tu tmastu'utta tyujk, o myuga'ax, o tyeety, o tyaak, o 'yu'unk, o ñax, mat ujtskyujxm, 'yaxájjudap mugo'px du'ünun éxtam di'ibu tu tmastu'uty, es nan 'yaxájjudap ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

³⁰ Per may di'ibu tyam ijttap muj windum, yu'u dun najxtap ux'am; es di'ibu tyam ux'am najxtap, yu'u du'ün ittup muj windum.

20

Tuumbutjk éxtam ijxajtan

¹ Ja tsajpótmudu kutujkanu du'ün éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja 'yuuvu kam, es ñejxy tsejkyu mæduumbu axtaabyu es ttúnat ma 'yuuvu kam.

² Ja tuumbutjk tkurajktu éxtam ja kugam myajuyaj'anadu mat tu'ugu denaryu meeñ. Ta kyajxudu ma ja kyam.

³ Oknam ja kugam tsoyo'ñ waambetyxuu, es t'ijxy ja wiinkpaty jap maayóty di'ibu awaadsaty.

⁴ Ta t'anmaay: “Najxtu miidsaty nandu'ün mdundu madsu n'uuvu kam, es nmájuyap éxtam pyaadyuty.” Ta ja'ajuty oj ñajxtu.

⁵ Ja kugam tsoyo'ñ jatugok kijkyxuu, es nandu'ün tuguk yaxp xuu, es nandu'ün ttuñ jatugok.

⁶ Es ta natyñu éxtam waaanxuu, ta ñejxy jatugok jap maayóty, es tpaty ja wiinkpaty di'ibu naty awaadsaty. Ta t'anmaay: “¿Ti ko miits xyajtugódyu ja mxuu es ni mgatundu?”

⁷ Ta 'yadsoojudu: “Mat ko ni pánats tu xykya'anu'xtu.” Net ja kugam 'yanmaayudu: “Najxtu nandu'ün miits mdundu madsu ngam es nmájuyap éxtam pyaadyuty.”

⁸ Es ko oj tsyu'ujunu, ta ja kugam t'anmaay ja di'ibu yajtuump: “Yáxudu ja tuumbaty es mujuydyu, mdsonda'agat mædu di'ibu ok tujkudu tuumbu es xytyukkugaxat mædu di'ibu jawyiin tujkudu tuumbu.”

⁹ Net myiindu di'ibu naty tu tyuundáku du tim tsuu, es nidu'uk nidu'uk t'axájudu ja myaju'uñ tuk xuu nidún.

¹⁰ Oknam ko pyátudu yajmajúdyut di'ibu naty jawyiin tu tyáku du tuumbu, ja'ajuty janandu ko waanu ni'igu da yajmajuyaj'andu. Per nandu'ün t'axaju tuk xuu nidún ja myaju'uñ.

¹¹ Ko t'axajadyaadyu, ta ttukjot'ambujktu ja wyindsún,

¹² es t'anuumudu: “Tyaadu di'ibu tu jya'ttu ok es je'eyu tuk ooru tu tyundu, tu xymyjuy nandu'ün éxtam mædsaty di'ibátyuts tu nyajnáxtu ja ambu mats tu ndundu tuk xuu.”

¹³ Es ja windsún t'adsooy nidu'ugaty ja'ajuty: “Ix mægu'uk, kyajts jayam ti nbuwitsyats di'ibu mbátup. ¿Tii kyaj tu nnay'anma'ayam es nmájuyat éxtam jayam nmo'oyu?”

¹⁴ Jwaj'ak. Najx mædu tyadu mmaju'uñ. Uj nmo'oyaambyudsu tyaadu di'ibu tim ok tu tyaku tuumbu du'ün éxtam mij jayam nmo'oy.

¹⁵ ¿Tii kyajts uj mbaat nduñ di'ibats uj ndsejpy mædu dsu nmeeñ? ¿O mnaywyinnaxajaj'ap kots uj n'oyjya'ayuty?”

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpajkpaty:

—Es du'un jyata'añ di'ibu ijtp ok, yu'u du'un nujxup jawyiin; es di'ibu dun jawyiin ijttap, yu'u dun ittup ok. Ja'a ko may yajwowa'andu, per waanu di'ibu yajtukwjtstu'udaamp.

Jesús tnigajxy mynduguk ok ja 'yo'kun

¹⁷ Ko ja Jesús tsoy'onnu es ñujxnu Jerusalén, ta twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskpu 'yuxpukpu, es t'anmaaydyu:

¹⁸ —Extam xy'ixtu, tyam nbatukum Jerusalén, ma uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma ja teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpuktu, es xytyuknikajxpata'andats ja o'kun

¹⁹ es nyajkyaka'añuts ma yu romanu ja'ayuty esuts xyñixi'ik xytyukxi'iktadats, xywyóptadats es xyajkruuzpátadats, per ja kumduguk xnu njikyryúkadats.

Toxytyuk pyujtso'ojun

²⁰ Santya'agu esu Fwank, Zebedeeu myaanguty, ñujxtu mudu tyaaguty es tnimajwá'ktu Jesús. Net ja tyaak ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyindum es t'amdowa'añ ja may'ajtun.

²¹ Ta ja Jesús yajtuujy:

—¿Tii dun mdsejpy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Tyaats majtsku n'u'unk. Tunu may'ajtun es xya'u'uñut tu'uk aga'añdsooy es jatu'uk anajñdsooy ma mij myajkutúkat.

²² Jesús t'adsoodu ja tukka'axpu axpukpúty:

—Kyaj xyñijáwudu di'ibu m'amdoodup. ¿Mbaat miits xy'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ti ko kudii, mbaat.

²³ Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Tay'ajtun ko miits m'uuktup mats ja ngáluz, per kyajts uj xypyaaty esuts njuna'anut pánuty u'uñup mats n'aga'añdsooy es mats n'anajñdsooy. Taadu yu'u du'un ittup di'ibuts ja nDeety tu tuknibujtaagu.

²⁴ Ko ja nimajkpu axpukpúty tmadoodu, ta ttukjot'ambujktu ja nimajtskpu axpukpu.

²⁵ Esu Jesús dyajnaymyujkudu, es t'anmaaydyu:

—Miits mnija'adup ko yu di'ibu yu naxwíñudu ñiwindsun'ajtypy es di'ibu 'yane'empy yu'ujuty, tyuuktiimpy di'ibu yu'u ku'am tseyjpy.

²⁶ Per kyaj dyu'un'átut ma miidsadyun. Ja'a du'un di'ibu situy mujpudsamaamp ma miidsadyun, yu'u du'un mmudúnudup.

²⁷ Es di'ibu naybyujta'aganup nidu'uk ma miidsuty éxtamu jawyiimbu, yu'u du'un mduumbu'áttup.

²⁸ Du'un éxtam uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts tu nmiñ esuts pán xymyadúndut, ja'a du'un esuts uj nmudúndut es nyákadats ja njiky'ajtun es nimayjya'ay ñitso'oktat.

Jesús dya'ijxpéky nimajtsk ja wiints

²⁹ Ko naty ja Jesús es ja 'yuxpukpúty tsooindu Jerikoo, may ja ja'ayuty oj tranujxtu ja Jesús.

³⁰ Nimajtsku naty ja wiints 'yu'uñudu tu'ubu'agay. Es ko tmadoodu ko Jesusu naty ñaxy, ta yaxkaktu:

—¿Windsun, tyuamp 'yaats ja Davit, pa''ayoodugats hudsaty!

31 May ja ja'ayaty 'yoojudu es 'yamóndut, per ja'ajaty ni'igu 'yaktim'yaxka'aktu jantsy muk:

—iWindsán, Davitu tyuump 'yaats, pa"ayooduguts uudsuty!

32 Ta Jesús oj waanu wu'ama es dyaxu ja wiindsaty, es dyajtaudu:

—¿Wi'ix xytsoyoktu es ndúndut?

33 Net ja'ajaty 'yadsoodu:

—Windsán, yu' esudsu nwiinaty 'yixprákt.

34 Ta ja Jesús tra"ayooy ja wiindsaty, es ttoonu ja wyiin es netyu oj 'yixpréky. Ta oj tranajxtu ja Jesús.

21

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

1 Ko naty jya'tánnu Jerusalén, ko jyajtu Betfajee, jamu ma ja Oliivus Kopk, netu Jesús tkejxy nimajtsku 'yaxruijkrn,

2 es t'anmaay:

—Nujx ma yu mutsk kajpnu'unk di'ibu yajwingu'ijxup, es jap xuyaaadut kuwuuñ tu'ugu burru to'oxy madu 'yu'unk di'ibu ni pánnum tkatuk'u'uñ, es mugaju es xyajmínat.

3 Es pan jap pán wi'ix m'an'uamxaty, anuum ko yu mwindsán dyajtuna'añ es pójanuk tkajxambítat jatugok.

4 Tyaadu du'un jyajty es yajkuudyúnat di'ibu ja Diosu kyugajxru myadyak ma tkaxjaay:

5 Anuum Syon kajpn:*

“Ixtu yu mreyy mminádu, tuda'aky, es ttuk'u'uñ tu'ugu burru to'oxyu 'yu'unk.”

6 Net ja 'yaxruijkraty oj ñajxtu es ttuundu éxtamu naty ja Jesús tu tyuknipáku,

7 dyajmiindu ja burru to'oxy es ja 'yu'unk, es tréjktáktu ja ñikajxyudu wit éxtamu jyaba'an. Ta ja Jesús ttukpejty.

8 Es ja mayja'ayaty dwinya'pudu ja ñikajxyudu wit ja tu'aa, es wiinkraty ttajtu ja kepyu 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxudu ja tu'aa.

9 Ja ja'ayaty di'ibu najxtup jawyiin es nandu'un ja di'ibu miindup ux'ok ya'ax jyoktu:

—iMuj 'yítat ja rey Davitu tyuump 'yaats! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtamu Kyudunaabyu Nindsan'ajtam Dios! ¡Awdattu Dios!

10 Ko kyajpndujkudu Jerusalén, nidagekyu ja ja'ay tmuj'ix dmujjáuudu, es dyajtáwdu:

—¿Tii dnu tyáadu?

11 Ja ja'ayaty jyuna'andu:

—Yu' du'un ja Diosu kyugajxru, Jesús di'ibu kugajpn Nazaret, Galileu ñaxóty.

Jesús dyajpadsémy di'ibu juuy to'ktup ma ja muj tsajptujk

12 Oknum ja Jesús tyujku muj tsajptujk ñabotsoty es dyajpudseemy nidagekyu di'ibu naty jap juuy to'ktup, es dyajjumbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyingugoondup ja meeñ di'ibu kyaj ja tsajptujk tja'a'át, es nandu'un dyajjumbijty ja syíaty di'ibu tyo'ktup ja pak.

13 Ta ja Jesús jyunañ:

* 21:5 Syon yu' nandu'un ya'andijp Jerusalén.

–Du'un ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: “Yu ndujkats yu'u du'un ma ja'ay kyajxta'aky”, per miidsaty ta xyajwa'andu ma'tspu aank.

14 Jap ma maj tsajptujk ñimiinadu ja Jesús naagadyu wiints esu uxneybyu, es yu'u dya'agudaky.

15 Es ko ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxrxjktap t'ijxta ja maj'ajtan di'ibu Jesús tyiimpy, es ko tmaddoodu ko ja ana'ku'ungaty jyuna'andu mak ma ja maj tsajptujk: “¡Maj 'yítat ja rey Davitu tyuump 'yaats!”, ta jyot'ambujkta.

16 Ta t'anmaadyu ja Jesús:

–¿Mmudeepy éxtam jyuna'andu?

Ta Jesús 'yadsooy:

–Nmudeebyuts. ¿Per tii, kyajnum xyajmadya'akta miidsaty ja Diosu jyaaybyajtan ko tyaadu tmadya'agyu? Du'un jyuna'añ:

Tu xyuyajta'aky es ja ana'ku'ungaty, es exta di'ibu tsi'tspnum, m'awdatadat amumdu'uk jot.

17 Ta ja Jesús japyu tnikaktu, es oj ñejxy ma Betañu kajpn. Jap myaay.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

18 Jakumbom jepy ko Jesús jyambijty es jatugok ñejxy Jerusalén, ta yu'o'ka.

19 Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubu'aay. Ta t'nimajwa'ky, es kyaj tpaty ni ti tyuump ja kepy, je'eyu 'yaay. Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

–Ni na'a mganakutyuump'átat.

Netyu ja iigu kepy oj tyutsnu.

20 Ko t'ijxta tyaadu ja uxrxjkraty, du'añu wyu'amadyaadyu es dyajtuudu ja Jesús:

–¿Es wi'ixu du'un ko tyadu iigu kepy ta tyu'utsy tim pójunu?

21 Jesús 'yadsooy:

–Tu'ajtan n'anumudu ko pun mmadajttap ja mabujkan es kyaj xyujrpjáuudu, kyaj yu'uyadyu tyaadu mbaat xtyyundu éxtamts tu nduñ ja iigu kepy, exta m'anumudu tu'adu kokp: “Jawa'ak ja yaa es ñajx mejyñóty.” Es du'un jyátat.

22 Es tugekyu di'ibu miits m'amdoodap ma mgajxta'akta, pun mmabujktap, m'axájjudap.

Jesusu kyutujkan

23 Ta ja Jesús tyujku maj tsajptujk ñabotsoty. Es ma naty ya'uxpeky ñimiinadu ja teedywyindsúnaty es ja israelitadyu myujja'ayduyujk, es yajtuujudu:

–¿Pún kyutujkan maut xtyyuñ tyaadu? ¿Pún tu mgutujkanmo'oyaty?

24 Ta Jesús t'adsoodu:

–Ëj nandu'un nyajtwaambyuts tu'ugu ayuk miidsaty. Pun xy'adsoojambijtpats, net n'anumut ti kutujkanuts uj maut nduñ tyaadu.

25 ¿Pún kutujkanmooyu ja Fwank es yajnuabátat, Dios o yu ja'ayaty?

Ta ak yu'ujaty ñayuu ñaygyajxudu es ñayjyuna'anudu:

–Pun n'okjuna'anum ko Dios tuk'ana'am, ta yu xy'adso'om: “¿Es ti ko xykyamabukta?”

26 Es pun njuna'anum ko ja'ayaty, ta yu ja'ayaty xtyyu'unum axuuk, mat ko nidugekyu yu'ujaty tmabuktu ko Fwank yu'ujaty ja Diosu kyugajxpu.

27 Ta t'anmaadyu ja Jesús:

–Kyajts nnijáuudu.

Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Es ɛj nan kyajts miits n'awánudut ko ti kutujkanuts ɛj mɛɛt ndúñdsu tyáadu.

Nimajtsku ja'ay tukka'ax éxtumɛ ijxpajtɛn

²⁸ Min n'oktukmɛmadya'áktu tu'ugu ijxpajtɛn:

—Tu'ugu ja'ay tmɛdaty majtsku myáank. Ta t'anmaay nidu'uk: “Nitɛ, nɛjx mduñ mɛdsu n'uuvu kam.”

²⁹ Ta ja 'yu'unk 'yadsoojɛ: “Kyajts nnɛjxá'áñ.” Oknɛm dyajtagajtsy ja wyinma'áñ, es oj ñejxy tuumbɛ.

³⁰ Ta ja u'unkteety oj tninejxy jatu'uk, es nandu'un t'anmaay. Es 'yadsoojɛ: “Oy, tata, nnejxyuts.” Es kyaj oj ñejxy.

³¹ ¿Di'ibɛ nidu'ugu tyadu majtskpu tyuun éxtam ja tyeety ttsejky?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ja jawyiimbɛ.

Ta ja Jesús 'yanmaayadu:

—Tɛy'ajtɛn n'anɛmɛdu ko yɛ yajkugɛbajtrɛty esɛ kujenɛdyo'oxyuty tákudɛp mɛ yɛ tsajpótɛdu kutujkan oy miits mgadimtákadut.

³² Mɛt ko yɛ Fwank Yajnbajtrɛ myiñ tuk'ijxɛp wi'ixɛ Dios ttseky mjiky'áttɛt, es miidsaty kyaj xumyɛbɛjktɛ, es nik ja yajkugɛbajtrɛty es ja kujenɛdyo'oxyuty mɛbɛjktɛ. Es miidsaty, oy oj xyja'ixtɛ tyáadu, kyaj xyajtagajstɛ mɛot mwinma'áñ esxyɛp xumyɛbɛjktɛ.

Axɛk kamgwentɛ'ajtrɛty éxtumɛ ijxpajtɛn

³³ Mɛdowdu tyadu jatu'ugu ijxpajtɛn. Tu'ugu ja'ay oj tkoy ja uuvu kam. Ta tnageemy es dya'ɛuɛy mɛ dyajnipátɛt ja uuvu ko yajwinma'adsa'anɛt, es tkoy tu'ugu potsy kɛjxm mɛ mbaat jam n'ijxkákum es ngwentɛ'ajtam tɛgekɛyɛ.

Oknɛm tmooy ani'xy ja uuvu kam mɛt wiink ja'ayuty, es tsoy'onnu. Jagam nax jagamgajpn oj ñejxy.

³⁴ Ko trɛty ja tiempɛ mɛ ja uuvu yajtujkmukánnɛ, ta tkejxy naagɛdyu tyuumbɛ es t'amdówɛt ja mɛduumbɛty ja uuvu di'ibɛ pátɛp ja kugam.

³⁵ Es ja uuvu kamgwentɛ'ajtrɛ tmajstɛ ja di'ibɛ ja windsún kyajx. Ta twojptɛ es dya'o'ktɛ naaguty, es naaguty tká'tstɛ.

³⁶ Net ja kugam tkejxy ja wiinkɛ tyuumbɛty waanɛ ni'igɛ, es ja uuvu kamgwentɛ'ajtrɛ nandu'un ttuundu jatɛgok.

³⁷ Es tim ok tkejxy ja kyɛ'um u'unk, es wyinmaay: “Wyindsɛ'ugɛbɛ daa yɛ n'u'unk.”

³⁸ Es ko t'ijxtɛ ja uuvu kamgwentɛ'ajtrɛ ko myiñ ja wyindsɛn 'yu'unk, ta ñajyɛnánɛdu ak yɛ'ɛjuty: “Tyáadu dɛ'un di'ibɛ 'yaxajyaaampy ja kyuma'áñ. Min n'ok'ya'o'kɛm es dɛ'un nnɛwɛ'umɛm yɛ uuvu kam.”

³⁹ Es ta tmajstɛ, es dyajpɛdsɛmɛdu uuvu kamoty es dya'o'ktɛ.

⁴⁰ Ta Jesús dyajtɛy:

—Es ko myínt ja kugam, ¿ti tyúnɛp mɛdu tadɛ kamgwentɛ'ajtrɛty?

⁴¹ Ta t'anmaaydyɛ:

—Ya'ooktɛp es ni tkapa'ayówɛt, es ttuk'anu'xɛt yɛ tadɛ ñax ja wiinkɛty mɛduumbɛty di'ibɛ tukkɛdákudɛp mɛ ja tiempɛ tráadɛt ja pyujta'aky di'ibɛ pátɛp.

⁴² Net ja Jesús t'anmaay:

—Ja Diosɛ jyaaybyajtɛn jyuna'áñ:

Ja tsáa di'ibɛ ja pojtsɛp 'yɛxtijtɛ, tɛ tráaty ja lyugaar mɛ ja tɛjɛ t'ɛjx'áty.

Tyáadu dɛ'un ja tyu'unɛn Nindsɛn'ajtam Dios,

es n'okwɛ'umɔdya'ayɛm dɛ'hɛn.

¿Tii ni nɔ'ɔnɛm miits xykya'uxpɔktɛ yɛ tyɔɔdɛ?

⁴³ Mɛdɛ tyɔɔdɛ, ja'ats n'andijpy ko myajpɔjkyɔ'anɔdɛ ja tsajpɔtmɛdɛ kutjukɛn, es yajmo'oya'añ ja ja'ayɛty di'ibɛ myeepy ja Dios di'ibɛ pɔtɛp.

⁴⁴ Es oytɛim pɛnɛty ko kyɔdɔwɛt mɔ tyɔdɛ tsɔɔ, jo'pts tyɔnɔdɛt; es di'ibɛ nikɛybyajtɛbɛ tyɔdɛ tsɔɔ, tukwɔ'ayɔdya'ayɔdɛp.

⁴⁵ Ko ja teedywyindsɔnɛty es ja fariseeɛty tmɔdoodɛ ja ijxpajtɛn di'ibɛ Jesús pyajtákyɛ, ta tmɛwinmɔ'añbyáttɛ ko yɛ'h nɛty yajmadyákp.

⁴⁶ Ta tjamatsandɛ, per tsyɛ'kɛdɛ ja mayjya'ay, mɛt ko ja ja'ayɛty jyɛnɔ'andɛ nidɛgekyɛ ko Jesús yɛ'hjɛty ja Diosɛ kyugajxpɛ.

22

Di'ibɛ rey tyuun ko 'yu'unk pyejky

¹ Jesús t'akpɔjtáky ja wiinkpɛ ijxpajtɛn, es t'anmaɔdyɛ:

² —Yɛ tsajpɔtmɛdɛ kutjukɛn dɛ'hɛn éxtɛm tu'ugɛ rey di'ibɛ tyuun ja xɛn mɔ ja 'yu'unk pyejky.

³ Ta tkejxy ja pyo'oduumbɛty woobɛ di'ibɛ nɛty jawyiin tɛ t'anɛmɛdɛ, perɛ taadɛty kyaj myinandɛ.

⁴ Ta jatɔgok ja rey tkejxy ja pyo'oduumbɛty, es t'anɛmɛ: “Anɛmɛdɛ taadɛty ko tyam tɛ 'yabatɔdya'ay ja ka'ay ukɛn. Tɛts nya'eegyɛty ja ndsajkaatsɛ ni'xyátɛtyɛpɛ es tɛgekyɛ 'yity abɔɔdɛ. Wa'an tmindɛ.”

⁵ Per ja di'ibɛ oj yajwówdɛ kyaj ttuundɛ kwentɛ, nidu'uk oj ñejxy kyamoty, jatɛ'uk oj ñejxy to'kɛpɛ,

⁶ es ja wiinkpɛty tmajtstɛ ja reyɛ pyo'oduumbɛ es ttuundɛ axɛnk, extɛ ko dya'o'ktɛ.

⁷ Es ta ja rey jyantsyjoyt'ambejky, es tkejxy ja syoldɔadɛty es dya'o'ktɛ taadɛ di'ibɛ tɛ ya'o'kxɛty ja pyo'oduumbɛ, es dyajno'ktɛ yɛ kyajpɛn.

⁸ Net t'anmaɔy ja tyuumbɛty: “Tɛgekyɛ 'yity abɔɔdɛ mɔ tyɔdɛ xɛn, perɛ taadɛty di'ibɛ tɛ yajwówdɛ, kyaj ñitáktɛty myindɛt.

⁹ Nɔjxtɛ mɔ yɛ kajpɛngijkyɛdɛ mɔj tu'u, es wowdɛ mɔ tyɔdɛ xɛn nidɛgekyɛ di'ibɛ mbatypy.”

¹⁰ Ja po'oduumbɛty tsoy'ondɛ es dyajmiindɛ nidɛgekyɛ di'ibɛ pyattɛ, oyjya'aybɛ esɛ kyaj 'yoyjya'aybyɛty; es dɛ'hɛn 'yujtspejty ja tɔjk mɛt ja ja'ayɛty.

¹¹ Net ja rey tyajku tɔgoty es t'ixɔ'añ di'ibɛ nɛty tɛ yajwówdɛ. Net t'ijxy tu'ugɛ ja'ay jap ko kyaj tmɛdaty ja wyit éxtɛm pyaadyɛty ttuktɛkɛ tadɛ xɛn.

¹² Es ja rey t'anmaɔy: “Mɛgu'uk, ¿wi'ixɛ dɛ'hɛn mij tɛ mdɛkɛ ja yɔɔ es ni tɛ xykyatuktɛkɛ yɛ mwit éxtɛm pyaadyɛty xytyuktɛkɛ tyɔdɛ xɛn?” Es amoñ oj wye'emy ja yedyujk.

¹³ Net ja rey t'anmaɔdyɛ ja wingiibɛty: “Kɛwɛnɛn tekywɛnɛndɛ es jɛbijppɛdsɛmdɛ awɔ'atstúm mɔ ja koots'át, mɔ ja'ay jyɛ'hɛy ya'axtɛt es ñaydyatskaɔdɛdɛt mɛt ja ayo'on.”

¹⁴ Ta ja Jesús 'yakjɛnɔñ:

—Pes may di'ibɛ yajwoodɛp, per waanɛ di'ibɛ yajtukwijtstútp.

Jesús tmadya'aky ja kugɛbajtɛn

¹⁵ Ta oj ñɛjxnɛdɛ ja fariseeɛty es dyajti'igyɛdɛ ja wyinmɔ'añɛty wi'ix mbaat dya'anɛguga'adɛ ja Jesús.

¹⁶ Es ta tkajxtɛ nɔagɛty ja jya'ayɛty ti'igyɛ mɛt ja Eroodɛsɛ jya'ayɛty, es t'anmaɔdyɛ Jesús:

–Windsán, nniija'adupts ko mgajxy mat ja tɔy'ajtɔn es ko mya'axpeky mat ja tɔy'ajɔnɔn Diosu ñu'u tɔy'u, es ni xykyatuñ kwenta di'ibu ja'ayaty myadyáktɔp, mat ko kyaj mmajpɔdsémy mat ni pán.

¹⁷ Winma'añmyoodyuguts. ζOy daa kots ngugábáttat ma yu yajkutujkpa kopk, o kyaju?

¹⁸ Nija'abu naty ja Jesús ja tyaadadyu 'yaxuk winma'añaty. Ta t'anmaaydyu:

–Miidsaty di'ibu nay'andijudɔp es jyiky'attu tɔy'ajɔn mɔɔt, ζti kots miits xyajka'aja'andu?

¹⁹ Tuk'ijxtuguts ja meeñ di'ibu mɔɔt mgugabety.

Net dyajmiindu tu'ugu platu meeñ.

²⁰ Ko tyaadu t'ijxy ja Jesús, net dyajtɔy:

–ζPánu tyaadu wyiin jyujp esu xyuu di'ibu yam kaxja'ay?

²¹ Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

–Yu yajkutujkpa kopku wyiin jyujp.

Net ja Jesús 'yanmaayudu:

–Pes mo'oydyu ja yajkutujkpa kopk ja di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios di'ibu Dios jya'a'ajtypy.

²² Ko tmūdoodu tyaadu, ta du'uñ wu'amadyaaydyu. Ta tmastuttu es oj ñajxnudu.

Ja'ay dyajtuwdu pán jikyryáktɔp ja o'kraty

²³ Nan ja xuu naagudyu saduseeety oj tniñjxtu Jesús. Ja saduseeety juna'andu ko kyajp jyikyryuka'añ ja o'kraty. Du'unu tyaadu ttukniñajtákudu:

²⁴ –Ya'axrɔjkpa, Moisés ja 'yana'amun junaamp ko tu'ugu yedyujk 'yeeky es kyaj tu tpaattu 'yu'unk, ja myuga'ax ryákuɔp ja ku'ekytyo'oxy es tmūdáttat ja 'yu'unk, es ja'a tyuknikujxm'átɔp ja jamyi.

²⁵ Du'un jyajty ma uudsaty. Tamu naty jxxtujk tukka'axu yedyujkuty. Ja ka'axkórk pyeiky, es 'ye'ky, es kyaj tpaattu ja 'yu'unk. Ta ja myumaajtkrpu tpejky ja ku'ekytyo'oxy.

²⁶ Es nandu'un jyajty, es ja myuduguuɔkpu nandu'un jyajty, extu ko 'yabudsuumdaay nijxxtujk.

²⁷ Es ko tyaadu du'un tugekyu ñajxy, ta 'ye'ky nandu'un ja toxytyujk.

²⁸ Es ma jyikyryuka'andu ja o'kraty, ζpánuκ nidu'ugu tadu jxxtujkpu unak'uty ñudo'oxy'átɔp, ja'a ko tu pyujkta'aydyu mat yu'u?

²⁹ Jesús 'yadsoodu:

–Miidsaty nugoo ni'okkajxtugooñudu mat ko kyaj xyñijáwudu ja Diosu jyaabyajɔn es ni ja myuk'ajɔnɔn Dios.

³⁰ Es ko ja o'kraty jyikyryáktat, ni kyapáktat ni pán, pes du'un 'yíttat éxtamu Diosu 'yánklusu tsajpótmudu.

³¹ Yu o'kraty sitɔy jikyryáktɔp. ζTii kyajnum miits xykyajxtu di'ibu Dios ku'am junaamp ma ja jyaabyajɔn?, ma t'anmaay ja Moisés:

³² “Ejtsu du'un ja Abraan Dyios, Isaa esu Jakoob.” Yu Dios kyaj yu'u Dyios'átyaty ja o'kraty, yu'u du'unu jikyryaty.

³³ Ko ja ja'ayaty tmūdoodu tyaadu, du'uñ wu'amadyaaydyu mat ja 'yaxrɔjkɔnuty.

Ana'amun waanu mɔjrp

³⁴ Ko ja fariseeety tnija'adu ko Jesús tu dya'amundu ja saduseeety, ta ñaymyujkudu,

35 es nidu'uk yu'ujuty di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp tjakajxywytša'añ ja Jesús. Ta dyajtuuy:

36 —Ya'uxpukp, ¿di'ibu du'un ja ana'amun ni'igu myújuty?

37 Jesús jyanañ:

—“Mdsókup ja mWindsún Dios mat winu m jot, mat winu m'anmaja'an es mat winu m jot mwinma'añ.”

38 Tyaadu du'un ja jawyimbú ana'amun di'ibu ni'igu myújuty.

39 Ja mymajtskpu nandu'un éxtumu tyaadu: “Mdsókup ja mmudujkra'a éxtum mij ku'am mnaydsyékyuty.”

40 Tyaadu majtskpu ana'amun yu'u tyukwa'kpejtypy tugekyu ja Moisesu 'yana'amun es ja 'yuxpukunuty ja Diosu kyugajxputy.

¿Pánu tyuamp 'yaats ja Krista?

41 Maanumu naty ja fariseeuty 'yak'ittunam ni'amuku,

42 Jesús oj yajtáwudú:

—¿Ti mwinmaaydyur miidsuty mat ja Krista? ¿Pánu du'unu tyuamp 'yaats? Ta 'yadsoodu:

—Yu'u Davitu tyuamp 'yaats.

43 Ta Jesús 'yadsooju:

—¿Wi'ix ko yu Davit mat ja Espiritu Santu myek'ajtun t'anumú nWindsún? Ja'a ko du'un jyanañ:

44 Yu Dios t'anmaay ujtsu nWindsún:

“U'uñu yaa aga'añdsyoo mā ujun, éxtu kots uj nyajtagóyut nidugekyu ja mmadsip.”

45 ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuamp'áty 'yaats'átyuty ja Davit?, ja'a ko Davit ku'am junaamp “nWindsúnuts.”

46 Es ni pán tkapaaty wi'ix 'yadsówat ni tuk aa. Es éxtu ja xuu ni pán kyanakyñaydyuk'a'ijxu es tii dyajtáwut.

23

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp

1 Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpukputy esu ja'ayuty:

2 —Yu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukp esu fariseeuty kyajxwátstap ja Moisesu 'yana'amun.

3 Pes du'un mamudowdu miidsuty es tundu tugekyu di'ibu mduknipukp; per katú xurpanujxtu éxtum yu'ujuty jyiky'attu, mat ko wiinkpu myadyáktap es wiinkpu tyuundup.

4 Pes yu'ujuty 'yawu'undup ja temy jantsy jemtsy di'ibu ni mbaat ngamamadákum, es trujta'aktú es ttsumu'uktú ja ja'ayuty, per yu'ujuty ku'am ni je'eyu madu kyawa'xy tkapudaku.

5 Tugekyu di'ibu tyuundup, yu'u du'un wi'ix myujpudsámdat mayjya'ayóty. Pes t'aktim'yajmújudu ja kaju'unk mā dya'ittu waanu Diosu 'yana'amun es ñaydyukwimbokmawuñuty es ñaydyukkawuñuty, es nandu'un dya'óyudu yéñdyu kyaryu pyaduy pyaxanán kudíinam ja wiinkputy,

6 es jam tyim'u'uñyua'añ mā ja ja'ayuty mbaat yajxón 'yíxudu tsajptugóty, es jam 'yu'uñyua'añ mā yu windsu'kun tyu'uyo'oy muj windum mā pán kyay 'yiiky,

7 es tsojktap es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xudat mudu windsu'kun tu'ay es 'yanu'amxudat ya'uxpukp.

8 'Per miidsuty katu xy'adsokta es ja ja'ayaty m'anu'umxudat ya'uxpajkra, mut ko miits mdukkax'ajttap nidugekyu es ti'igyu je'eyu xymyudattu yu mYa'uxpajkra, uj, yu Kristu.

9 Es katu pan miidsuty xytyeetyñiwa'añ ja wiinkru, mut ko mmudajttap tu'uk je'eyu mDeedyaty di'ibu ijtp tsajpótm.

10 Es ni mgajuna'andut ko jyaadyu mwindsanu wiinkru, mut ko uj, ja Kristu, uju du'un je'eyu mWindsan'ajtypy.

11 Di'ibu myadiimpy oypyanaty ma miidsadyan, yu'u du'un ijtp muj ma miidsuty.

12 Mut ko di'ibu nayyajmujpudsuumap ku'am, yu'u du'unu Dios pajtakup mutsk; es di'ibu nayjja'ap mutsk, yu'u du'unu Dios pajtakup muj.

13 'iPuroobu miits di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andjudep mjiky'attu tay'ajtan muut! Mya"adujktap esu ja'ay kyatakudat ma tsajpótmudu kutujkan. Miidsuty ku'amaty kyaj mdákudu es ni xkyana'ixta es ja wiinkpety tyákudat di'ibu jatukayándap.

14 'iPuroobu miits di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andjudep mjiky'attu tay'ajtan muut! Miits mbujkudap ja ku'ekytyo'oxy yu tyujkuty, es ko kyaj xyajniguxu'uga'andu, jeku mgajxta'akta. Paaty myajmo'oydyat ni'igu ja kumado'on.

15 'iPuroobu miits di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andjudep mjiky'attu tay'ajtan muut! Miits mduk'yo'oydyaaudyap tugekyu ja naxwiñadu esu jikymyejyñaty es xytyukpanuxa'andu ja ja'ayaty ja mmubajkanaty, es ko naty tu xytyukkupakta, majtsku du'un ñitákadyu tadu ja'ay ja ayoodák es kadiinum miidsuty.

16 'iPuroobu miidsuty, wiindsuty di'ibu wiyjts'ye'epy ja myawiints!, mut ko mjuna'andu ko kyaj tyimwi'ixaty ko nwandákum es nyajtestiigu'ajtam ja muj tsajptajk; per pan ja pan twanda'aky es dyajtestiigu'áty ja muj tsajptajku 'yooru, yu'u sitay koonum tkuudyúnat.

17 'iWiints kunabápty! ¿Tiibu dan ni'igu muj'ajtan myudajtypy? ¿Ja ooru o ja muj tsajptajk di'ibu ya'ijtypy wa'ats tadu ooru?

18 'Miidsuty nandu'un mjuna'andu ko pan ja pan ñaywyanda'agyaty mut ja artal, kyaj jyatyimpaadyaty tkuudyúndat; per di'ibu naywyandákup mudu windsu'kan di'ibu ijtp artalkujxm, yu'u sitay koonum yajkuudyúnat.

19 'iWiindsuty! ¿Tiibu dan ni'igu muj'ajtan myudajtypy, ja windsu'kan, o ja artal di'ibu ya'ijtypy wa'ats ja windsu'kan?

20 Es di'ibu naywyandákup ma ja artal, kyaj ñaywyanda'agyaty yu'uyu ma ja artal, nandu'unu du'un mut tugekyu di'ibu ijtp jam.

21 Es di'ibu naywyandákup ma ja muj tsajptajk, kyaj yu'ujaty ñaywyanda'agyaty ma ja muj tsajptajk, nandu'unu du'un ma ja Dios tsyuanu.

22 Nandu'un di'ibu naywyandákup ma ja tsajp, naywyandákup ma Dios 'yu'uñu yajkutiky, es nandu'un mudu Dios di'ibu jam yajkutujkp.

23 'iPuroobu miits di'ibaty tsajptagóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andjudep mjiky'attu tay'ajtan muut! Miits mdukwinoyxtap ja Dios ja dyezmu tojx tsooy: ja xu'uk, ja anís esu kominas, per kyaj xytyundu kwentu ja xpxajkan di'ibu ni'igu 'yóyaty ma yu ana'amau, di'ibu du'un ja tay'ajtan, ja pa"ayo'on es ko ja'ay jyiky'attu yajxon. Oy ko xytyukwinoyxta ja dyezmu, per tsojkap nandu'un es xytyúndat di'ibu ni'igu 'yóyaty.

24 Du'un miidsuty éxtam panaty wiyjts'ye'epy ja myawiints, es éxtam panaty 'yaxijttap tu'ugu tsuksu'unk es jy'u'andap tu'ugu kameyu.

25 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtun muut! Miits myajwátstap níkujxy ja mvasu es ja mdexy, per jyodoty ujts 'yity mut di'ibu tu xymyaatsta es tu xy'adsokta.

26 ¡Farisee wiindsuty! Jawyiin xypyújat jodoty ja mvasu es ja mdexy, ja'adsu du'un n'andijpy yu m'aa mjot, es nétnam wyu'amut wa'ats nandu'un mníkujxy.

27 ¡Es puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtun muut! Du'un miidsuty éxtam ma o'krú ñaxtaku. Níkóyuty poop es tsuj kyaxe'eky, per naaxóty jaru o'krú pajk es tugekyu axuk'ajtun.

28 Du'unu dun miidsuty éxtamu tyaadu. Mgxu'u'aktu éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtp táy'ajtun muut, per mjodótyuty ujts mudu andakun esu axuk'ajtun.

29 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu táy'ajtun muut! Miits mbojtstap ma ñaxtajakdu Diosu kyugajxputy es m'oydyuundap ja kyupótsyuty ja di'ibu tu jyiky'ajttu táy'ajtun muut,

30 es net mjuna'andu: “Коохуер аdsajtam oj njiky'ajtam ma jyiky'ajttu ja n'aptajk'ajtam, kyajxur oj nbudajkam es nya'o'kamxur ja Diosu kyugajxputy.”

31 Mudu tyaadu miidsuty ku'am mnay'axkápu du ko m'ok'átadu di'ibu ya'o'ktu ja Diosu kyugajxputy.

32 Pes aktuungáxtu di'ibu ja m'aptajkuty yajtsondáktu.

33 ¡Miidsuty du'un éxtamu awa'andsa'añu! ¿Tii mjunándap xytyijy ko mnitso'oktat ma ja muj tadyu'unu?

34 Es uj n'akkaxaambyuts yu Diosu kyugajxputy, yu kuwijpyu es yu ya'uxpújkruty, es miits mya'ooktap es myajkruuzpáttap naagaty, esu wiinkruty xywyóptat es xypajudittat kajpngajpn.

35 Es du'un ma miits kya'ada'ayut ja pojru ma dya'o'ktu tugekyu ja jyiky'attu táy'ajtun muut, tsyonda'aky ma Abel, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp táy'ajtun muut, es extu Zakariias, Berekiiasu myaank, di'ibu miits mya'o'ktu muj tsajptajk winduuy es artal axku'uy.

36 Táy'ajtun n'anuuu ko ja pyeky yu tyaadu tugekyu, jaa kya'ada'ay ma ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap.

Jesús tniya'axy ja jerusaléngu du ja'ayuty

37 ¡Jerusalén ja'ayuty, Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktap ja Diosu kyugajxputy es nguka'tstap ja Diosu 'yayuk kajxwa'xru di'ibu mduknigajxndup! ¡Kanak ókuts tu njayajmuka'añuts yu m'u'unk m'una'kuty, éxtamu tuttaak dyajmíky ja tyutku'unguty kyaknbatku'p, per kyaj tu xytsyoktu!

38 Ixtu miidsuty ja mdujk wi'ix wyu'ama'añ kubak.

39 Du'unuts miits n'anuuudu ko kyajts xynáky'ixtat jaanam extu ko jya'tat ja tiempu ma mjuna'andut: “Kuni'xy di'ibu miimp Nindsun'ajtamgyujxm.”

24

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptajk tyngoya'añ

1 Tso'onubu naty ja Jesús ma ja muj tsajptajk. Tamu naty ñujxnu ko ja 'uxpújkruty myawingoonudu es ttuk'ixa'andu ko jantsy tsuj ja tsajptajk potsy'ajtun.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtap tugekyu tyaadu? Tu'y'ajtun n'anuumu ko yaa kyaj wyu'ama'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyaty, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwñ'umun ko ja naxwíñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñijxta ma ja Oliivus Kork. Es ko natyu Jesús jam 'yu'uñu, ta yu 'yaxpñkpty oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

—Njanijawuyándupts na'a dñu tyaadu jyata'añty. ¿Wi'ix ja ijxwñ'umun esuts ñijx ñnijawu ko mmina'añu naty es ma ja naxwíñudu tyugoya'añ?

⁴ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudap kadiibu pñn mwin'uumudut.

⁵ Mut ko may myina'andu win'u'ambuty di'ibu juna'anaamp: “Ujtsu du'un ja Krista”, es wyin'uumnaamp mayu ja'ayaty.

⁶ Es ko xymyudoo'ittat ja tsip nixim niyam, katu mnay'adsu'ugudu. Du'un jyata'añ, per kyajnam du'un yu'ujaty ma ja naxwíñudu tyugoya'añ,

⁷ mut ko tsiptuna'andu tu'ugu naxwíñudu mudu wiinkru esu ana'ambuty nandu'un, es myina'añ ja muk yuu esu muk ujxaty oymyaaty.

⁸ Tugekyu tyaadu yu'u du'un maanum je'eyu tsyonda'aky ja ayo'on.

⁹ Net mgyaka'anudu miidsaty es myajtündut axuuk, es extu mya'ooga'anudu; es nidugekyu naxwíñudu ja'ayaty mduk'ak'ata'anudu mat ujtskyujxm.

¹⁰ Ma tadu tiempu may dyajtyugoya'andu myubajkanaty, es ñaymyudsip'átudut nixim niyam es ñayya'ooga'anudu nandu'un.

¹¹ Kuxu'ugaamp mayu andákraty es juna'andut ko yu'ujaty ja Diosu kyugajxru, es du'un twin'uumu'andu mayu ja'ayaty.

¹² Es jaa'ataamp waanu ni'igu ja axuk'ajtun, es kyaj ja ja'ayaty tnakymudáttat ja tsojkan nixim niyam.

¹³ Es di'ibu 'yakmubejkyurym du'uñu, yu'u nitso'ogup.

¹⁴ Tyadu oybu ayuk di'ibu ñimadyakyp ja tsajpótmudu kutujkan yajkajxwa'xaamp es yajknijawut ma tugekyu naxwíñudu, es net myina'añ ma tyugoya'añ ja naxwíñudu.

¹⁵ Yu Diosu kyugajxru Dañel tkuxjaay di'ibu tyúndup ja axuukru. Jaygyúku di'ibu yam n'anuumyándup. Ko xy'ixtat ma wa'ats lugaar tyanu di'ibu kyaj tmuj'ixy ja Dios,

¹⁶ net di'ibáty ijttubu naty Judeeu, ka'aktup jap es ñijxtat tungajxy korpkujxy.

¹⁷ Di'ibu naty jam tujkkujxm, kyaj jyunákat es ñijx tniduku di'ibu jap es tjuuda'anat.

¹⁸ Es di'ibu naty jam kyam, kyaj jyuambítat es min t'ooxy ja wyit.

¹⁹ ¡Puroobu ja toxutyujkaty di'ibu naty ijtr u'unkmuat ma tadu xuu es di'ibu ya'u'unksi'tstap!

²⁰ Amdow pñjksówdu miidsaty ja Dios kadiibu mga'aktat ma naty xyuxy es kadiibu du'un mjáttat ma ja po'xunxuu.

²¹ Mut ko net 'yita'añ ja muk ayo'on, éxtam ni na'anum kyajaty extu ma naxwíñudu tsyondaky, es ni du'un kyanakyjyata'añty jatugok.

²² Es pñn Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pñn kyatso'oktat, per yajwaanubu'u mut ko ttseky pñnaty yu'u tu twin'ixy.

²³ Ko naty pñn miits m'anuumxudu: “¡Ixtu!, tyaadu du'un ja Krista”, o “¡Ixtu!, taxim ja Krista”, katu xymyubaktu.

24 Mæt ko minaaamp ja win'u'ambuty di'ibu nayyajnaxánadap éxtamú Kristu es éxtamú Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'umun esu muj'ajtun, es extu yu'u jyawin'uunándap ja ja'ayuty di'ibu Dios wyin'ijx.

25 Tu n'anuumudu miidsuty yu tyaadu tim jayujp.

26 Paaty ko pún m'anuumxudat: "Tuxim ja Kristu ma yu muj itun", katu jam mnújxtu. O pún m'anmaayudap: "ixtu!, tyap kwartu tugoty", katu xymubaktu.

27 Mæt ko éxtam tye'xy ja judsuk ma yu xuu pyadsemy es extu ma xuu tsi'ity, du'un nmina'añuts uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

28 Ma ti tu 'yeeky, jam ñaymyúkudu ja kus.

Wi'ix jymbítat ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

29 'Es ko du'unu naty tu ñajxta'ayú tadú ayo'on, ja xuu wyingoodsuya'añ, ja po'o kyaj ñakjyaja'añ, kya'adut ja mudsa'ajuty es yu'xat ja muk'ajtun di'ibu jam tsajwínm.

30 Net ya'ixat tsajwínm ja ijxwu'umun kots uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmíñuts. Nidagekyu naxwíñudu ja'ayuty jyu'uy ya'axtat es xy'ixtudats nmiñ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, yoodsóty mæt ni'igu ja muk'ajtun es ja muj'ajtun.

31 Es ngáxupts ja n'ánklusaty ko naty ja trompetu muk xyu'uxy, es ñaymyúkudat di'ibáty tu nwin'ixtats oytyim maaty, ma yu jamboj esu yukpoj myiñ es ma yu xuu pyadsemy es ma tsi'ity.

32 Jattu tyadu 'yijxwu'umun ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unk, es pyadsemy ja 'yaay, miits mnija'adap ko wingoombu du'un ja ambu.

33 Nandu'un ko xy'ixtat tugekyu tyaadu, mnijáwudap ko wingonu naty esats nmíñat, éxtam mbaat njuna'anum tujk agu'uybyu.

34 Tuj'ajtun n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añuty maanumu naty ja ja'ayuty di'ibu tyam kyaj 'yooktanum.

35 Ja tsajp es ja naxwíñudu náxup, per ja n'ayúkats ni na'a kyakexy kyanaxy.

36 'Per ja xuu es ja ooru ni pún tkanijawu, ni yu Diosu 'yánklusaty es ni uj, ja Diosu 'yU'unk, yu'uy du'un je'eyu ñija'ap ja Dios Teety.

37 'Kots nmíñat uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, du'un jyata'añ éxtam ma ja No'ee jyiky'aty.

38 Ma tadu tiempu ma naty kyajnum myiñ ja ayo'onduu, ja ja'ayuty kyay 'yuuktú es ñayyajpákudu extu ja xuu ma ja No'ee tyujku ma ja 'yarku.

39 Es ni ti tkaja'adu wi'ixu naty jyata'andu extu jaanum ko myiñ ja ayo'onduu. Ta yajji'xudu nidagekyu. Nandu'un jyata'añ kots nmíñat uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

40 Ma tadu tiempu majtsku ja'ayú naty tyundu kyamotm, tu'uk yajmunaixat es tu'uk yajnika'agut.

41 Majtsku toxytyujk jyutstu, tu'uk yajmunaixat es tu'uk yajnika'agut.

42 'Wijy m'ittat miidsuty, mæt ko kyaj xyñijáwudu ti ooru du'un myina'añ ja mWindsúnaty.

43 Es nijáwudu tyaadu, kooxyup tu'ugu kuduik tñijawu ti ooru ma ja koots'át myina'añ ja ma'tspu, wijxyup 'yity es kyajxyup tna'ixy es ja ma'tspu ya'awátsxudat ja tyujk es myaadsudat.

44 Paaty miidsuty nandu'un ittu wijy es nay'uxkúkudu, mæt ko ma naty xykya'awix xykyaajp'ixtu, jaats nmina'añ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

Oyduumbu es di'ibu kyaj

45 'N'okpɔjtákam tu'ugu kudɔjk tmɔdaty tu'ugu tyuumbu di'ibu kuwiyj es tyiimpy ti wyindsán tseyjpy. Ta ttukmɔnikaagu ja tyujk es bom bom dyajkáyut ja po'oduumbaty di'ibu jam.

46 Jotkujk ja tuumbu ko ja wyindsán jya'tɔt es pyaádɔdɔt tkuydyúñ di'ibu tu yajtuknipéky.

47 Tɔy'ajtɔn n'anɔmɔdu ko ja windsán ttuknipákɔdɔp tɔgekyu di'ibu myɔdajtypy.

48 Es n'okpɔjtákam, pɔn ja mɔduumbu kyaj 'yoyjya'ayaty es je'eyu twinmay ko yu wyindsán jákɔp mɔ jya'tɔt,

49 ta ttúnɔt axɔk ja wiinkpɔdyu myɔmɔduumbu, es tyukɔ kɔay ukpɔ mɔdu myu'ami'ikyjya'ayaty,

50 es mɔ tadu xɔm mɔ ja tyuumbu kyaj 'yawíxyaty es kyaj tniyawu ti ooru ja wyindsán jya'ta'añ, net jya'ty ja wyindsán.

51 Net yajmo'oyut ja muk tɔydyu'unɔn, yajpɔjtá'agɔp mɔ pánaty nay'andíjɔdɔp jyiky'attu tɔy'ajtɔn mɔt, mɔ ja'ay jy'u'y ya'axtɔt es ñaydyatskáádɔdɔt mɔt ja ayo'on.

25

Nimajkpɔ to'oxyuna'k éxtamɔ ijxpajtɔn

1 'Esɔ tadu tiempɔ mɔ myina'añ ja tsajpɔtmɔdu kutujkɔn, dɔ'nɔn jajpɔ éxtamɔ nimajkpɔ to'oxyuna'k di'ibu wyijtsu'ktɔ ja lyamprɔ es t'awixtɔ ja pɔjkrɔ yedyujk.

2 Nimɔgoxkɔ tadu to'oxyuna'k kyuwimɔ'añaty es janimɔgoxkrɔ kyaj.

3 Di'ibu kyaj yajxón twinmɔaydyu, ja'a je'eyu myɔnɔjxtɔ 'yaseytɔ di'ibu jap lyamproty;

4 es ja kuwinmɔ'añbyu oj tmɔnejxy ni'igu ja aseytɔ, kyaj jya'ayaty di'ibu jap lyamproty.

5 'Es kom ja di'ibu naty pɔkɔamp kyajpɔ naty ñaja'ty, ta pyátadu ja tsuu. Ta myanajxtɔ ni'amukɔ.

6 Es éxtam tsu'pɔn tmɔdooy kyajxy muk, es jyuna'añ: “iTa myiñ ja pɔjkrɔ yedyujk! Nujx jɔjpkubaádɔdɔ.”

7 Nidɔgekyu tadu to'oxyuna'k pyɔdu'ktɔ. Ta yu lyamprɔ t'ɔxkujkɔdu.

8 Net ja nimɔgoxkrɔ di'ibu kyaj kyuwimɔ'añaty t'anmɔaydyu ja nimɔgoxkrɔ kuwinmɔ'añbyu: “Meegyats waanɔ ja m'aseytɔ, mɔt ko tap kyajxɔn yu nlámpɔdsu 'yaseytɔ es pi'idsaamp.”

9 Es ja kuwinmɔ'añbyuty 'yadsoodɔ: “Kyaj, mɔt ko kyaj tɔpɔdɔt esuts ɔdsaty nyajtúndɔt es ni miidsaty. Nik nɔjxtɔ mɔ tyeegyaty es juudyu mja'a.”

10 Es mɔ naty ja nimɔgoxkrɔ tjuudyu ja aseytɔ, net jyajty ja pɔjkrɔ yedyujk. Ja to'oxyuna'k di'ibu naty tu ñay'ɔxkúkaty, ta tyujkɔdu mɔt ja pɔjkrɔ mɔ pyajkrɔnigaya'andu. Ta 'yadijky ja tujk.

11 Oknɔm jyajttɔ ja nimɔgoxkrɔ to'oxyuna'katy. Ta kyugajxɔdu: “Windsán, windsán, ya''awa'ats.”

12 Es ya''adsooy: “Kyajts miits n'ixy'attu.”

13 Net ja Jesús t'anmɔaydyu ja 'yɔxpɔjkrɔty:

—Wijy m'ittɔt, mɔt ko kyaj xyñijáwɔdu ti xɔm ti ooru nmina'añɔts.

Tuktujkpɔ ooru meeñ éxtamɔ ijxpajtɔn

14 'Mɔ myina'añ ja tsajpɔtmɔdu kutujkɔn, nandu'nɔn jajpɔn dɔ'nɔn éxtamɔ tu'ugu ja'ay ko ñajxa'añ wiink naxwíñɔdu, es twoodsooy ja tyuumbaty es ttukɔdujku ja myeeñ.

15 'Nidu'uk tmooy mægoxkæ ooræ meeñ es jatu'uk majtskæ ooræ meeñ es jatu'uk tu'ugæ ooræ meeñ. Du'un tmooy nidu'uk nidu'uk éxtam mbaat tmmada'aky. Ta net oj tso'o'onna.

16 Ja di'ibæ 'yaxajæ ja mægoxkæ meeñ, ta tyajkæ ajuuy ado'kæ mæt ja meeñ. Ta nandu'unæn dyajganarajty.

17 Nandu'un di'ibæ yajmooy majtskæ meeñ dyajganarajty nandu'unæn.

18 Es ja di'ibæ 'yaxajæ tu'uk, yu'ts ja meeñ mæ ttajjujty ja nax.

19 "Tæ naty oy jyajknæ ko jyajty ja wyindsún. Ta tyajkæ kwentætuumba.

20 Jawyiin ttuun mæt ja di'ibæ naty tæ tmo'oy mægoxk. Ta tyukkædjæ ja tyuumbæ jamægoxk ja meeñ ni'igæ, es 'yanmaayæ: "Windsún, xymyooyts mægoxk, es tyæa jamægoxk di'ibæts tæ nyajganarátý."

21 Net ja windsún t'anmaay ja tyuumbæ: "A weenæ. Oymyæduumbæ mij. Extam oy tæ mduñ mæ waanæ tæ ndukkædkæ, n'aktimtukkædkæp waanæ may. Min es nxondákum."

22 'Ok jyajty di'ibæ naty tæ yajmo'oy majtsk. Ta t'anmaay ja wyindsún: "Windsún, xymyooyts majtsk, es tyæa jamajtsk di'ibæts tæ nyajganarátý."

23 Ta ja wyindsún 'yanmaayæ: "A weenæ. Oymyæduumbæ mij. Extam oy tæ mduñ mæ waanæ tæ ndukkædkæ, n'aktimtukkædkæp waanæ may. Min es nxondákum."

24 Es ko jyajty jatu'ugæ tyuumbæ di'ibæ naty tæ yajtukkædkæ tu'ugæ meeñ, ta t'anmaay ja wyindsún: "Windsún, kom nnija'abædsæ naty ko m'adsojpk, es ko mdsiky mæ kyaj tæ mni'ipy es xyajpæde'eky mæ kyaj tæ xywyajwa'xy,

25 pæadyæts ndsæ'kæ es tæ ndájæts ja nmeeñ næaxóty. Pes tyæa di'ibæ mij mja'a'ajtyty."

26 Ja windsún t'adsooy ja tyuumbæ: "¡Nuux, axæk mæduumbæ! Es pæn mnija'ap kots æj ndsiky mæts kyaj tæ nni'ipy es nyajpæde'egyæts mæts kyaj tæ nwajwa'xy tii,

27 pæaty tæxuyæts ja nmeeñ xyryjékæ mæ yæ bankæ, es kots tæ njæmbity, taaxuyæts n'axajæ nandu'un ja nmeeñ'ajuydyúkæts."

28 Ta ja windsún t'anmaay di'ibæ naty jápæty: "Pæjkædæ tadæ meeñ, es mo'oy di'ibæ myædajtyty mæjk.

29 Mæt ko di'ibæ myædajtyty, aktim'yajmo'oyæp es tmædátæ waanæ ni'igæ; es ja di'ibæ kyaj tmædaty, aktim'yajpæjkædya'ayæp di'ibæ oyne'unæn myædajtyty.

30 Esæ tyædæ nduumbæts di'ibæ kyaj ti ttsooty, jubijppædsúmæ awæ'ætstúm mæ ja koots'át, mæ já'ay jwæ'y yæ'æxtæ es ñaydyætskæædædæ mæt ja ayo'on."

Ja'ay yajpayo'oy

31 Esu Jesús 'yækjænáñ:

—Kots æj, ja Naxwíndæ Ja'ayædyæ Kyudænaabyæ, nmínet mæt ni'igæ mæj'ajtæn es juwædity mædædsæ n'ánklusæty, nètæts n'u'uñæt mæ uñæayyajn mæts æj nyajkutukæ'añ.

32 Nidægekæ naxwíndæ ja'ayæty ñaymyujkæ'ayædæ mæ æjæn, esæts nyajnywya'ædæts nidu'uk nidu'uk éxtam ja borreegæ kwentæ'ajtræ dyajnyawya'xyæty ja byorreegæ esæ tsiyip awiingáty.

33 Nbæjtæ'agædæts ja borreegæ n'agæ'añdsyoo es ja tsiyibæ n'anajñdsyoots.

34 Nètæts n'anæmædædæ ja nborreegæts di'ibæts nyæ'ijtyty n'agæ'añdsyoo: "Mindæ miidsæty di'ibæts ja nDeety tæ kyunu'xædæ. Axájædæ ja oy'ajtæn mæ ngutujkænæts di'ibæ Dios mduknibæjtæagæty extæ mæ oj dyajkojy ja naxwíndæ.

³⁵ Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miits xyajkaaydyuts, nmudajtats ja tuudsu es miits xyajna'uktats, du'unats njudjity éxtam di'ibu kyajru jyaan tyujk, es miidsats xymyoodyu jajttákn,

³⁶ xytyugoy'ajtxats ja nwit es miidsats xymyoodyu, ijtats pa'am muut es miidsats oj xykyu'ixtu, ijtats pujxndugóty es miidsats oj xykyu'ixtu."

³⁷ 'Es di'ibu jiky'ajt tay'ajtan muut xy'anuumadupts: "Windsán, ¿na'a tu n'ixtu myu'egyuty es tu nmo'oydyu mga'ay m'ukun, o na'a tu n'ixtu xymyudaty ja tuudsu es tu nyajna'uuktu,

³⁸ o na'a tu n'ixtu mjudity éxtam di'ibu kyajru tyujk, es tu nyajjajtta'aktá, o tu mdugoy'ajtxaty ja mwit es tu nmo'oydyu,

³⁹ o na'a tu n'ixtu mbékyuty es tu ngu'ixtu, o na'a tu m'ity pujxndugóty es tu oj ngu'ixtu?"

⁴⁰ Es uj n'adsówdats: "Tuy'ajtan n'anuumadu ko ma du'un xytyuundu mut otyyim di'ibuty nmugugats, mduundu mut uj nandu'un."

⁴¹ 'Net uj n'anuumadats di'ibu nya'ijtypyuts n'anajñdsyoo: "Mastúttagats miidsaty di'ibu tu yajkajxrókta. Nujx ma ja janya'angu winu xuu winu tiempu di'ibu tu yajtuknibajtaagu es tjaa'átat ja majku'ugórk es ja 'yánklusaty.

⁴² Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miidsaty kyajts xyajkaaydyu, nmudajtats ja tuudsu es miidsaty kyaj xyajna'uktats,

⁴³ judjytats éxtam di'ibu kyajru tyujk, es miidsaty kyajts xymyoodyu jajttákn, xytyugoy'ajtxats ja nwit es miidsaty kyaj xymyoodyu, nmudajtats ja pa'am es ijtats pujxndugóty es miidsaty kyajts oj xykyu'ixtu."

⁴⁴ 'Net ja'ajty xy'adsówdats: "Windsán, ¿na'a tu n'ixtu mjudity myu'egyuty, o xymyudaty ja tuudsu, o éxtama di'ibu kyajru tyujk o kyajru mwit, o tu mbékyuty, o pujxndugóty es kyaj tu nbudaku?"

⁴⁵ Es uj n'adsówdats: "Tagekyu di'ibu kyaj tu xytyundu madu otyyim di'ibuty nmugugats, nan kyaj tu xytyundu mut uj."

⁴⁶ 'Netu tyaadaty ñajxtat ma ja taydyu'ununu winu xuu winu tiempu, per di'ibu jiky'ajttap tay'ajtan muut, yu'u ñajxtap ma ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

26

Tkajxy'áttu pun wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ko Jesús tkajxtaay tagekyu tyaadu, ta t'anmaay ja 'yuxpjkpnty:

² —Miits mnija'adap ko juxtajmu du'un ja pasku xuu, es uj, ja Naxwíñudu ja'aydyu Kyudunaabyu, nyajkayaka'añats esuts xyajkruuzpátut.

³ Ma tadu tiempu ja teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpjkntu es nandu'unu israelítadyu myujja'aydyujkuty ñaymyujkudu ma tyujk aa Kaifás, ja teedywyindsungórk.

⁴ Jam dyajtydyujkudu wi'ix t'okmátstut ja Jesús madu andakun, es 'yoogut.

⁵ Es ñayjyanánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu, kudibu xyñibudu'kun ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpu ja Jesús

⁶ Jamu natu Jesús Betañu ma tyujku Simonk di'ibu yajtjip nilepnu pa'am.

⁷ Ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mut tu'ugu limetu alabástrabu ujts madu aseytu pa'ak xu'kpu es jantsy tsooxpu. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu windum, ta ja toxytyujk oj tyuukkuudsaty kyabajkujxy.

⁸ Ko ja xupjkpnty t'ijxtu tyaadu, ta 'yajkudu es jyanandu:

—¿Ti ko tyaadu du'un tu 'yuxtyugoy?

9 Tyaadu tuuxuyur tsoox yajteeky esxyur tu yajtukpudakudu ja ayoobu ja'ayuty.

10 Ko Jesus tmudooyu tyaadu, ta junaan:

—Zi ti ko xy'oodu tadu toxytyujk? Tyaadu oyudsu du'un tu xytyuun.

11 Pes ja ayoobutujkuty mmadattur du'aanum ma miidsuty, per uj kyajts du'aanum xymyadattat.

12 Di'ibu tyadu toxytyujk tu ttuun kots tu xytyukkuudsyu tadu aseytu pa'ak xu'kra madsu nnini'x, ja'a du'un juyj'ijxnur esuts nnaxtakut.

13 Tu'y'ajtun n'anuumudu ko oytym maaty yajkajxwa'xy yu oybyu ayuk ma tugekyu naxwiinudu, yajmadya'agut nandu'un di'ibu tyuunu tyadu toxytyujk, es du'un yajjamyatsut yu'u.

Juudas tkuyaka'qñ ja Jesús

14 Net nidu'ugu nimajmajtskra ja xprujkra di'ibu xyu'ajtyru Juudas Iskaryotu, oj myadya'aky mudu teedywyindsanuty.

15 Ta t'anmaay:

—Znu'unuts xymyo'oyut pun ndukkudujkudur ja Jesús?

Net myooyudu i'px majku platu meeñ.

16 Es net ja Juudas t'axtaay oga'an ja tiempu ma t'okkuyakut ja Jesús.

Nindsun'ajtam ya'ux

17 Es ma ja pasku xuu tsyondaky ma yajkay ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru, ja xprujkraty tnimiindu wingon ja Jesús es dyajtuumdu:

—Zma xytsyeky n'axkukudats es ndu'unum ja pasku a'ux?

18 Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—Nujxtu jam kajpnoty ma ja tyujk tu'ugu yedyujk nmtnaymyaayubu, es anuumudu: “Yu Windsun du'un juna'añ: Yu nxuu n'ooruts tu wyingon, es ma yu mdujk nduna'añts ja pasku mududsu n'axprujkraty.”

19 Net ja xprujkraty du'un ttuundu éxtam ja Jesús tyuknipujkudu. Ta t'axkujkudu ja pasku a'ux.

20 Ko oj tsyu'ujnu, tam natu Jesús meesu windum mut ja nimajmajtskra 'yuxprujkraty.

21 Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús junaan:

—Tu'y'ajtun n'anuumudu ko nidu'uk miidsuty xykyuyaka'qñts.

22 Net ja xprujkraty jyantsyjoyotmaydyuktujkudu, es dyajtuumdu nidu'ugaty ja Jesús:

—Windsun, ztii ujtsu daa?

23 Ta 'yadsooja ja Jesús:

—Di'ibuts xymyattojxmujk, yu'udsu du'un xykyuyakaamp.

24 Uj ja Naxwiinudu ja'ayudyu Kyudnaabyu, du'un nnejxyuts éxtam ja Diosu jyaabyajtun juna'añ. iPer puuroobu tadu yedyujk di'ibuts xykyuyakaamp! Nik oy mut yu'u kooxyubu tadu yedyujk kyadimmiiñ kyadimjajty naxwiin.

25 Net ja Juudas di'ibu kuyakanur, oj dyajtuum ja Jesús:

—Windsun, ztii ujtsu daa?

Ta Jesús 'yadsooja:

—Mijtsu du'un.

26 Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tja'aygyudaky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydu ja 'yuxprujkraty, es t'anuumudu:

—Kaydu. Tyaadudsu du'un ja nnini'x.

27 Net tkone'ky tu'ugu káluz mudu vinu, es tja'aygyudaky ja Dios.

Ta tmooydu ja 'yaxpajkraty, es t'anamadu:

—Uuktu nidugekyu miidsaty ma tyadu kaluz.

²⁸ Tyaadudsu du'un ja nne'pyñats di'ibu yajtamaamp yaj'yokaamp es tyadyukat ja kajxu'atyrpu, es du'un yajma'xut mayu ja'ay ja pyojpyty.

²⁹ Es n'anamadu ko kyajts nnaky'uuga'añu tyadu uuvu nuu extu kodsu naty n'iiky mat miidsaty ja jembyu uuvu nuu madsu nDeedyats yajkutiky.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yaxtija'añu

³⁰ Ko t'undaay tu'ugu alabanzu, ta oj ñajxtu ma ja Oliivus Kopk.

³¹ Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'yaxpajkraty:

—Nidugekyu miits xymyatstu'udándapts tyaadu koots, mat ko jyuna'añ ma Diosu jyaabyajtun: “Nya'oogups ja borreegu kwenta'ajtrpu, es ja byorreegyty 'yayo'oywya'xta'aydyut.”

³² Es kodsu naty tu njikyryekey, jawyiinats nnajxt Galileeu maanumu naty miits mganajxtu.

³³ Net ja Peedru 'yadsooju:

—Oy nidugekyu mjamatstuttaayubu, uj kyajts mij nmatstu'udat.

³⁴ Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Tuy'ajtun n'anamtu ko nan ma tyadu koots, kyajnumu naty tu tugaak 'yay, esats mij xy'axtija'añ tugak ok.

³⁵ Netu Peedru jyunañi:

—Oyats ndim'oogut mat mij, kyaj n'axtjunt.

Es nidugekyu ja xrpajkraty nandu'un jyunaandaaydu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³⁶ Net ja Jesús jyajttu madu 'yaxpajkraty ma tu'ugu nugam di'ibu xuy'ajtyry Jetsemanii. Ta t'anmaaydu ja 'yaxpajkraty:

—U'uñudu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

³⁷ Ta tmonejxy ja Peedru es majtsku Zebedeu myaank. Ta ñayjya'aju jantsy jotmaymunt es 'yamutsk'ajty.

³⁸ Net t'anmaaydu:

—Du'unats njawu njodoty éxtam tu'ugu jotmay di'ibu madu o'kun. Wu'amdu miits ja yaa es wjy m'ittat mat uj.

³⁹ Net ja Jesús oj waanu ñas'yo'oyu. Ta ñayjyurpu koxtanu naxkajxy, es kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pñ n mbaat, kadiibats n'uugat yu ta'ambu. Per kyaj dyu'unaty éxtamts uj ndseky, wa'anu du'unaty éxtam mij xytsyeyky.

⁴⁰ Net jyambijty ma naty ja nidugaukrpu 'yaxpajkrpu es trattu mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—¿Kyaj tu mmada'aktu miits m'ittat wjy mat uj ni tuk ooru?

⁴¹ Wjy es kajxta'aktu kadiibu ja ka'oybyu mmamada'agudat. Tuy'ajtun ko ja anmaja'an tsyejpy es ttúnat di'ibu Dios tsyejpy, per yu nini'x kyaj oy tmandanu.

⁴² Ja myumajtsk ok oj ñejxy, ta kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pñ kyaj mbaat xya'adiky es kadiibats uj du'un n'ayówat, wa'anu du'un du'unaty éxtam mij xytsyeyky.

⁴³ Net jyambijty jatugok ma ja nidugaukrpu 'yaxpajkraty, es traty ak maadp, mat ko nugoo naty ja tsuu tu 'yokwindujkandu.

⁴⁴ Ta tna'ijxy es oj ñejxy myuduguk ok kajxtákrpu, nandu'un éxtam tu t'ok'amdoo t'okrajtsoobu.

⁴⁵ Ta oj jyambijnu ma ja nidugaukrpu 'yaxpajkraty, es t'anmaaydu:

—¿Tii m'akmaa m'akpo'xtaba? Tu net tpaaty ja xuu ja ooru ma uj, ja Naxwiñadu ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkuayaka'añuts ma yu pojpu ja'ayuty.
 46 ¡Pudu'akta! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibuts xykyuyakaamp.

Jesús yajmátsy

47 Tamu natyñumu Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudas di'ibu nandu'un 'yaróstalu'ajtypy ma yu nimajmajtskpu, es myindu mudu mayjya'ay mudu 'yespaadu esu kyépyuty. Yu'u naty kajxadup ja teedywyindsúnaty esu myujja'aydyujkadyu israelítaty.

48 Es tu naty Juudas ttukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxwu'aman:

—Di'ibuts uj ndsi'xy, yu'u du'unu naty ja Jesús. Yu'u du'un mmátstup.

49 Nety Juudas tnimiiñ ja Jesús, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyuty, Windsún.

Ta oj tsi'xy.

50 Netu Jesús 'yadsooy:

—Mutnaymyaabyu, ¿tun ti mnimiimpy?

Ta tnimwingoonda ja Jesús es tmajtstu es dyajnujxnuu tsimy.

51 Nidu'uk di'ibu naty jam mudu Jesús, tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsungórk tyuumba.

52 Net ja Jesús t'anmaay:

—Pujku'ugu m'espaadu ma xya'ity. Mut ko nidugekyu di'ibu tsiptuumu mudu espaadu, nan mudu espaadu 'yoogut.

53 Es tim tyamyu mbaaduts nja'amdoy ja nDeedyuts es tkáxut tugoymyayu ánkusaty esxyupts xyryuduku.

54 Per kyajtsu du'un ndúnut, mut ko wi'ix yajkuudyúnut ja Diosu jyaay-byajtun di'ibu jnaamp ko du'un tyun jyátut.

55 Net ja Jesús t'anmaaydyu ja mayjya'ayuty:

—¿Tii du'unuts miits tu xyñimínduts mudu m'espaadu esu mgepy es xymy-atsa'anduts éxtamxyupts uj nma'tspety? Bom bómuts uj tu n'u'uñu mut miidsaty muj tsajptujk ñabotsoty es nya'uxpaktu, es ni na'ats tu xykyatsumdu.

56 Es tugekyu tyaadu du'un játyuty es yajkuudyúnut di'ibu ja Diosu kyugajxpty myadyaktu ma ja Diosu jyaaybyajtun.

Jesús, Anás wyindum

Ta nidugekyu ja uxpujkrpty tmastuttu ja Jesús, es kyaktaaydyu.

57 Di'ibaty myajtstu ja Jesús, yu'ujaty yajnujxtu ma ja teedywyindsungórk Kaifas, ma naty ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpujktup esu mujja'aydyujkuty tu ñaymyúkudu.

58 Es yu Pedru pyanujx extu ma ja tyuja'a ja teedywyindsungórk. Jap tyujku es ñaxwe'tsy mudu polsiiaty, es tnijawaya'añ wi'ix 'yokwe'emy ja Jesús.

59 Yu teedywyindsúnaty es ja mujja'aydyujkuty es tugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty t'uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix t'okniwaambáttut ja Jesús es 'yoogut,

60 es kyaj tpattu ja pyojpu oy may ja ja'ay oj jyamindu es tjaniwaambajttu ja Jesús. Es tim ok myiñ nimajtsku testiigu di'ibu andáktup,

61 es jyunandu:

—Tyaadu yedyujk du'un jyuna'añ: “Mbaaduts njity tyadu muj tsajptujk es tuguk xuuts ngójut jatugok.”

62 Net ja teedywyindsungórk pyude'ky es t'anmaay yu Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii denu tyaadu di'ibu yam myadyáktur mat mijtskyujxm?

⁶³ Es ja Jesús oj wye'emy amoñ. Net ja teedywyindsungórk 'yanmaayn:

—Ejtsuts mij n'anmaapy madu Diosu xuygyujxm es xy'anumaduts ja tuy'ajtun pun mijtsu da'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk.

⁶⁴ Jesús 'yadsooy:

—Ejtsu da'un éxtum mij mjuna'añ, es nandu'un n'anumadu miidsuty ko m'ixtur ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'u'uñya'añuts ma yu 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypu, es ma naty nmina'añuts yoodsóty.

⁶⁵ Net ja teedywyindsungórk tku'tsy ja wyit es ñguxu'ugut ja 'yaku, es jyunáñ:

—¡Tyadu yedyujk tu tmudagoy ja Dios madu kum'am ayuk! ¿Oy njadimt-sojkuu ja testiigu? Miidsuty kum'am tu xumudowdu yu 'yaxuk ayuk.

⁶⁶ ¿Wi'ix mjuna'andu?

Es ja'ajty jyunandu:

—Myudajtypu ja pyeky, es pátur 'yoogut.

⁶⁷ Ta twindsuju'ktu es twojptu es naagaty twimbojtsu'ktu,

⁶⁸ es t'anmaaydyu:

—Mij Kristu, jmay pun tu mgóxyuty!

Peedru t'uxtij ja Jesús

⁶⁹ Ma naty ja Peedru 'yu'uñu taja'p, ta ñimiinu tu'ugu kiixy po'oduumbu es 'yanmaayn:

—Mij nandu'un tu mjudity madu Jesús, Galileeu ja'ay.

⁷⁰ Es ja Peedru 'yuxtij ja Jesús mayjya'ayóty, es jyunáñ:

—Kyajts nnijawu ti dñ mmadyakypu.

⁷¹ Jamu naty Peedru tujk agu'am ko jatu'ugu kiixy po'oduumbu di'ibu naty jar 'yijxu. Ta jyunáñ:

—Tyadu ja'ay nandu'un tu jjudity madu Jesús nazarenu.

⁷² Ta jatugok ja Peedru t'uxtij, es jyunáñ:

—Diósuts ndestiigu'ajtypu ko kyajts n'ixy'atyu tadu yedyujk.

⁷³ Ko waanu 'yak'ijty, di'ibu naty jáputy tnumujwa'ktu ja Peedru es t'anmaaydyu:

—Tuy'ajtun ko mij nandu'un mja'ay'ajtbu tyaadu, mat ko madu m'u'u mgajxun mya'axkapy.

⁷⁴ Netu Peedru oj ñaygajxpékuty ko kyaj tuy'ajtun jyunáñ:

—¡Ay, por tsyos! Kyajts n'ixy'atyu tadu ja'ay.

Ta nety 'yuu ja tugaak.

⁷⁵ Net ja Peedru tjamyeytsu éxtum ja Jesusu naty tu 'yanumxuty: “Ko kyajnuma naty tugaak 'yuu, es mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.” Taa ja Peedru pyudseemy jar, es jantsy jyuuy yaxu.

27

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹ Ko oj xuyñu, ta ja teedywyindsunaty es ja israelítudyu myujja'aydyujkuty t'umujk tkajxmujktu es dyajti'igyadu es 'yoogut ja Jesús.

² Net tkatsuumdu es oj ttukkadúkadu ja gobernador Ponsyu Pilatu.

Juudas 'yeeky

³ Ko ja Juudas di'ibn naty tu tkayaky ja Jesús, t'ijxy ko tu naty tkayaky es 'yoogat ja Jesús, ta oj jyajotmay'o'kn. Ta tkoonambijty ja i'px majkrn platu meen tsajptagoty ma ja teedywyindsunaty es ja mujja'aydyujkaty.

⁴ Ta t'anmaay:

—Ej tats nbekytyun kots tu ngayaky es 'yoogat tu'ugu ja'ay di'ibn kyaj tii pyeky.

Per ja'ajaty 'yadsooy:

—Esa taadu, ztits uudsaty ngwéntuty? ¡Mij taadu mbátup!

⁵ Net ja Juudas tnaswujm ja meen ma muj tsajptajkan, es ñajxn es ñayyo'ktuuy.

⁶ Ja teedywyindsunaty tkoonmujktu ja meen, es ñajyjanánuda:

—Kyaj mbaat nbajtákumu tyadu meen ma ja limosna ñipety, mut ko yu'u yaj'yajk ko tu'ugu ja'ay 'yoogat.

⁷ Net ñaybyujtákuu ti'igy es tjuyandu tu'ugu nax di'ibn jya'a'ajtypy ja tu'ts pojtsrn, es du'un tmudáttat ma dyajnaxtákuu ja jabye'xyuty.

⁸ Paaty txu'atyu tadu nax extu tyambaat ne'pyñíax.

⁹ Es du'un yajkuudyuun yu tyaadu di'ibn ja Diosu kyugajxrn Jeremias tu tkajxyu naty: “Es t'axájudu i'px majka platu meen, éxtam ja israelitu ja'ayuty tpujtákuu ja tsyoo,

¹⁰ es mudu tadu meen tjuudyu ja tu'ts pojtsrn ñax, éxtam ja Nindsan'ajtam xytyuknipejky.”

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹¹ Net Jesús oj yajmonejxy ma ja gobernador, di'ibn yajtuujm:

—Ztii mijtsu du'un ja israelítadyu ryeey?

Netu Jesús 'yadsooy:

—Du'unu du'un éxtam mij mjuna'añan.

¹² Es ko ja teedywyindsunaty es ja mujja'aydyujkaty ñi'unu, Jesús kyaj 'yadsooy.

¹³ Net ja Pilatu yajtuujm:

—Ztii kyaj xymyadoy tugekyu di'ibn yam mdukni'u'unuap mij?

¹⁴ Es ja Jesús kyaj tyim'adsooy ni tuk aa. Es ja gobernador du'ñn oj wu'u'mu es kyaj tñijawu wi'ix 'yakjuna'anat.

Jesús ñiduku es 'yoogat

¹⁵ Es ma ja xu'u ja gobernador jamajt jamajt tnasmatu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibn ja ja'ayuty tsyojktap.

¹⁶ Es ma tadu tiempu, japu naty 'yity tsimy tu'ugu muj pekyjya'ay di'ibn xyu'ajtypy Barrabás.

¹⁷ Es ko naty ja israelítaty tu ñaymyúkuu, ta ja Pilatu dyajtuuy:

—Zdi'ibn miits mdsojktap esuts nnasmátsut, yu Barrabás, o yu Jesús di'ibn xyu'ajtypy Kristu?

¹⁸ Du'un jyanán ja Pilatu mut ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsunaty tnaywynnaxujawudu ko Jesús may ja ja'ayuty pyanuxudu es paaty tu tyukkúkuu.

¹⁹ Ko naty ja Pilatu 'yak'u'uñn ma yajkutíky, yu ñudo'oxy oj ñigajxykxaty es 'yanu'amxaty:

—Katu mij ti xytyuktuku mudu tadu ja'ay di'ibn kyaj tii pyeky, mut ko tsu'uyuts nguma'ay jantsy axuuk mut yu'ugyujxm.

²⁰ Es ja teedywyindsunaty es ja mujja'aydyujkaty oj ttukkupaktu ja ja'ayuty es jyanu'anat ko yajnasmatu ja Barrabás es ja Jesús 'yoogat.

21 Ja gobernadoor dyajtuuy jatugókuty:

—¿Di'ibü nidu'uk mdsojktap esuts nnasmátsut?

Ta ja'ajuty 'yadsoodü:

—Yü Barrabás.

22 Net Pilatü dyajtuuy:

—¿Es tits ndúnup madu tyadu Jesús di'ibü mij m'andijtap Krista?

Es nidugekyü 'yadsoodü:

—¡Yajkruuzpát!

23 Net ja Pilatü t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tíi dü'un tü ttimtuundugóy?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktü:

—¡Yajkruuzpát!

24 Ko ja Pilatü t'ijxy ko kyaj ja ja'ayuty tkupaktü es ni'igü ñaymyuk ñaydyá'ádsüdü ja ja'ay, ta tnigajxü nüü es oj kyubujy mayjya'ay wyinduuy, es jyuna'añ:

—Üj kyajts nduktakü ja 'yo'küü tyadu ja'ay. Miidsüdyü taadü mbátüdüp.

25 Es nidugekyü ja ja'ayuty 'yadsoodü:

—¡Üüdsuty es n'u'unk n'üna'küty pyeky'áttüp madu tyadu 'yo'küü!

26 Net ja Pilatü t'nasmajtsü ja Barrabás, ta tni'ana'amü esü Jesús yajwópat. Ta net tkayajky es dyajkruuzpáttü.

27 Net ja gobernadooru syoldaaduty tmunujxtü ja Jesús mä ja palasyü es dyajnaymyujkü nidugekyü ja soldaaduty mä Jesús.

28 Net tjaanüdü ja wyit, es ttukpajtáktü tu'ugü witü tsu'unküü éxtümü reyü wyit.

29 Ta txugajttü ja apyü éxtüm tu'ugü koronü, es tpujtáküdü kyubajkküjxm, es ttukkükajpüdü tu'ugü tajk mä 'yaga'añgyüü. Ta net twingoxtnaaydyü, ttukxi'ktü es t'anmaaydyü:

—¡Müj küjxm mij, israelítüdyü ryey!

30 Nandü'un twindsujü'ktü, es ttukkükajptüttü ja tyajk es ttukkuwojpu'ktü.

31 Ko ttukxiktaaydyü, ta dyajjunajktü ja tsu'unkü wit, es ttukpajtáktü ja kyü'üm wit. Ta tmunujxnüdü es dyajkruuzpata'andü.

Jesús kyruuzpéty

32 Ko naty tsooöndü, ta ñaybyátüdü mat tu'ugü ja'ay di'ibü kugajpn Sirene es txu'aty Simonk. Ta ttukkupajktü agwanü es dyajnujxat ja Jesusü kyruuz.

33 Es dü'un jyajtü mä tu'ugü lugaar txu'aty Gólotü, di'ibü 'yandijpy Kalaveerü Lugaar.

34 Jam tjatuk'uugándü ja vinü taam'yo'oy madu tsajkadsuxknijy es kyaj mük tjáwüt ja ayo'on. Es ko t'ukmajtsy ja Jesús, ta kyaj tim 'yiky.

35 Ko naty tü dyajkruuzpáttü, ta ja soldaaduty ttuundü ja rifü es dyajwá'xtü ak yu'ujaty ja Jesusü wyit. Dü'un yajkuudyuüñ éxtüm jyunañ ja Diosü kyugajxpu: “Dyajwá'xtats ja nwit ak yu'ujaty mat ko ttuundü ja rifü.”

36 Net ñaxwa'tstü jam es tkwenta'ata'andü.

37 Es kyubajky tpujtáküdü tu'ugü letreerü di'ibü junaamp éxtümü dü'un ja 'yu'unün: “Tyaadü dü'un ja Jesús, israelítüdyü ryey.”

38 Nandü'un majtskü ma'tspaty dyajkruuzpajttü mat yu'ü, tu'uk aga'añdsyoo es jatü'uk anajñdsyoo.

39 Ja ja'ayuty di'ibü najxtap jam, tnixi'ik ttukxi'iktü es ttuknugow ttuk'yujkówdü, es jyuna'andü:

40 —¿Tii kyaj mmijsatý di'ibũ junaãamp ko mjtãp ja mũj tsajptũjk es tũguk xũũ xykýõjũt jatũgok? Mĩnũts n'ok'ixtũ. Pũn mĩjtsũ dũ'ũn ja Diosũ 'yU'unk, nãyyajnitso'ogũdũ mij kũ'ũm es jũnak kruuzkũjxy.

41 Es nandũ'ũn tyukxĩkũdũ ja teedywyindsũnũty es ja di'ibũty tsajptũgõty ya'ũxpũjktũp es mũdũ fariseeũty es ja mũjja'aydyũjkaty. Es ak yũ'ũjũty ñãyyũnã'ãnũdũ:

42 —Tũ dyajtse'eky ja wiĩnkũty es kyaj mbaãt ñãyyajtse'egyũty kũ'ũm. ¿Tii kyaj yũ'ũjũty ja israelĩtũdyũ ryey? Wa'an tũnaky kruuzkũjxy es nmũbũjkũm yũ'ũ.

43 ¿Tii kyaj tũ jyũna'añ ko yũ'ũ Dios 'yU'unk'ãtyũty? Ko tyũy'ãjtũnũty ko Dios yũ'ũ tsyẽkyũty, jwa'ana net ja Dios dyajtse'egyũty jam kruuzkũjxm!

44 Extũ ja ma'tspũty di'ibũ naty jam mũt yũ'ũ kruuzkũjxy, twingãjx tũjpkãjxtũ ja Jesũs nandũ'ũn.

Jesũs yeeky

45 Net tũgekyũ ja naxwĩũdũ kyoodsũdyaay kijkyxũũ extũ tũguk yaxp xũũnũm.

46 Es nan mã tadũ oorũ Jesũs kyajxy jantsy mũk:

—Elii, Elii, ¿lamũ sabaktãũ?

Di'ibũ ayuk wĩmbũdsũãmp: “Dios mĩiũ, Dios mĩiũ, ¿ti kots mij tũ xũyũyastu'uty?”

47 Nĩdu'ugũty di'ibũ naty jam, tmũdoodũ es ñãyyũnãnũdũ:

—Yũ'ũ tyããdũ yãxũp ja Eliiũs, ja Diosũ kyugãjxpũ.

48 Netyũ nidu'ugũty oj ñejxy pũye'egyũ es oj dyajtsoõn tu'uk di'ibũ yũ-ũnkũnãnãũ. Ta dyãjxe'ky mũdũ vĩnũ xũn, es tũkũjãptũjũ tu'ugũ kepy, es tmũwingooõn ja Jesũs es tmuugũt.

49 Per ja wiĩnkũty jyũnãndũ:

—jMastu'tut! Mĩn n'ok'ijxũm pũn nĩmiĩnũp ja Eliiũs es yãjts'o'ogũdũt.

50 Ta jatũgok ja Jesũs oj kyajxy jantsy mũk. Ta oj 'yo'knũ.

51 Netyũ ja adũy di'ibũ jap mũj tsajptũgõty kyũ'tswa'xy kũbãjky extũ ẽx'ãmbããt, ja naxwĩũdũ pũmĩĩmy, ja ju'ũ kaats oj 'yã'ãjũdyã'ay,

52 es 'yawatsy ja o'krũ jut, es jyĩkypũjktũ mayũ Diosũ jyã'ay di'ibũ tũ 'yooktũ.

53 Es ko naty tũ jyĩkypũjknũ ja Jesũs, net ñũjxtũ Jerusalẽn mã mayjya'ay 'yijxũdũ.

54 Ja soldããdũ windsũn esũ syoldaãdũty di'ibũ naty mũũt tkwentũ'attũ Jesũs, ko t'ijxtũ ja mũk uix es tũgekyũ di'ibũ naty tuun jãjtũp, net jyãntsytũyũ'kũdũ es ñãyyũnãnũdũ:

—jTũy'ãjtũndũm naty ko tyããdũ yũ'ũjũty ja Diosũ 'yU'unk!

55 Jamũ naty mayũ toxytũjktũty myũj'ixtũ jagãm di'ibũ natyũ Jesũs tũ trãnũjxtũ Galileeũ es tũ tũpũdũkũdũ naty.

56 Mã yũ'ũdyũ naty ja Mariiũ Magdalẽnũ, ja Mariiũ di'ibũ tyããk'ãjtũp ja Santyã'ãgũ esũ Josee, es ja Zebedeẽũ ñũdũ'oxy di'ibũ Santyã'ãgũ esũ Fwãnk tyããk'ãjtũp.

Jesũs ñãxtũkũ

57 Ko ja xũũ tsyĩ'idãnnũ, ta myiĩĩ tu'ugũ mũkja'ay di'ibũ xũũ'ãjtypy Josee, Arimateeũ kyugãjpnũty, di'ibũ naty tũ trãnejxy ja Jesũs.

58 Yũ'ũ oj tũnejxy ja Pilatũ es t'ãmdooy ja ñĩni'xũ Jesũs. Ta Pilatũ tũi'ana'amũ es yãjmo'oyũt.

59 Ja Josee t'axãjũ ja ñĩni'xũ Jesũs. Ta t'ãbijty mũt tu'ugũ wã'ãtspũ sããbũnũ,

⁶⁰ es trujtáky má kyh'am o'krh jut di'ibh naty yh'u tu dyajtsajtsjúty dya-
jpa'ajútyaty tsawiiñ. Ta oj t'agu'hy mat tu'ugu mujpu tsaa. Ta oj ñhaxh.

⁶¹ Jamh naty ja Mariih Magdalenu esh wiinkrh Mariih twin'u'uñhdu ja jut.

Soldaadaty di'ibh kywentu'ajttup ja o'krh jut

⁶² Jakumbom má ja saabudu xhh, ja teedywyindsánuty esh fariseenty oj
tmagajxtu ja Pilatu,

⁶³ es t'anmaadyu:

—Windsán, yu'uts njamyajstup ko tadu andakrh jyunañ má naty
'yakjiky'átyñh, ko má tyugakxabety jyikyryúkat má naty tu'yeeky.

⁶⁴ Raaty tunu may'ajtan, kaxtu msoldaadaty es nuix tkwenta'atyu tadu jut
aa extu ko tyugakxabátatnum, kadiibu nuix ja 'yuxpajkraty jyuududu koots, es
óknun t'anumudat ja ja'ayuty: “Tu jyikyryekey má tu'yeekey.” Ko du'hn jyátat,
ni'igu naty 'yaxhugaty es kadiinam má naty kyakruuzpétyñh.

⁶⁵ Pilatu jyunañ:

—Jótum. Mhunajxtu ja soldaadaty es yajxon xytyukkwentu'áttat ja jut aa
éxtum kyaj mbaat pán tyukh.

⁶⁶ Ta tmhunajxtu ja soldaadaty es trujtaktaadyu yajxon ja tsaa di'ibh
aghu'y'ajtyu ja jut, es tsaadyu mat ja syeyu, es ja soldaadaty oj wu'umdu
kwentu'ajtrh.

28

Jesús jyikyryekey

¹ Ko ja saabudu xhh ñajxy, xhñhbnh naty má ja domingu xhh, ñejxy ja
Mariih Magdalenu es ja wiinkrh Mariih má ja Jesús oj ñaxtaku.

² Es ti'in myiñ tu'ugu muk ujx, ja'a ko tu'ugu Nindsan'ajtam Diosu 'yánklusu
naty kudakp tsajpótum, es jyajty má ja jut aa. Ta dyajjugéky ja tsaa di'ibh naty
'yagu'hy'ajtyu ja jut, es jam ñaxwe'tsy.

³ Esh wyiin jyujp tye'xy éxtumu judsuk, esh wyit poop éxtumu tsajp'e'pyky.

⁴ Ko ja soldaadaty t'ijxtu, tsyuhadyu mat ja tsu'ugu es wu'umdu éxtumu
o'kraty.

⁵ Net ja anklus t'anmaadyu ja toxytyajkaty:

—Katu mdsu'ugudu. Uj nnija'abats ko xy'axta'aydyu Jesús di'ibh tu dyajkru-
uzpáttu.

⁶ Kyaj ñakyyaaty, pes tu jyikyryekey, du'hn éxtumu naty tu tnigajxy. Min
xy'ixtu ja lugaar má naty 'yity.

⁷ Nuixtu poján, anuumudu yu 'yuxpajkraty ko di'ibh tu'yeeky tu jyikyryekey,
es nuixp Galileu jawyiin maanum miits mganajxtu. Jap xy'ixtat. Tyaadu
du'hn di'ibh naty miits n'anuumyándup.

⁸ Net ja toxytyajkaty poján tso'ondú má ja jut aa, jyantsyxyondaktu es
tsu'ugudu nandu'hn, es oj puy'e'gyu t'awánudu ja xrpajkraty.

⁹ Nuixtubu naty, ta tu'aay pyátudu ja Jesús, es kyajxpo'xudu. Ta ja'ajaty
tmwingoondú ja Jesús. Ta t'awdajttu es tmunaandu má tyeky.

¹⁰ Ta 'yanmaadyudu:

—Katu mdsu'ugudu. Nuix anuumudu nmagu'uktajkats ko jap ñajxtat
Galileu, es jápats xpyaattat.

Di'ibh soldaadaty myadyaktu

¹¹ Ko naty ja toxytyujk ñujxtu, naaguty ja soldaadu oj ñujxtu Jerusalén kajpnóty es oj tukmumadya'aktu ja teedywyindsúnaty tugekyu di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty.

¹² Tyadu teedywyindsúnaty oj ñujxtu ma ja mujja'aydyujkuty es ñayyaji'igyadu. Net tmeefmyoodyu ja soldaadaty,

¹³ es t'anmaaydyu:

—Miits mjana'andut ko koots ma naty miits mma'adu, ja 'yuxpajkpu dyu Jesús oj tu tjuuttu ja ñini'xu Jesús.

¹⁴ Es pun ja Pilatu ñija'abu tyaadu, uudsuty muut nnygyajxadut kadiibu ti mjátudut.

¹⁵ Ta ja soldaadu t'axájudu ja meef es du'un oj tmadyakwa'xtu éxtamu naty tu ya'anumadu. Es du'un tmadya'aktu ja israelítaty extu tyambaat.

Di'ibu Jesús tyuknipejkyu ja 'yuxpajkpu

¹⁶ Ja nimajk tu'ukru xupajkpu oj ñujxtu Galileen ma ja kopk éxtamu naty ja Jesús tu 'yanu'umxadu.

¹⁷ Es ko t'ijxtu ja Jesús, ta t'awdajttu, oy naaguty 'yamajtsk jyotmajtskudu.

¹⁸ Net ja Jesús tmawingooñ ja 'yuxpajkpu es t'anmaaydyu:

—Hjts tu xumyo'oy ja Dios tugekyu kutujkan, du'un jam tsajpótm es du'un ya naxwiñ.

¹⁹ Paaty najx ya'uxpaktu ja'ayuty ma tugekyu naxwiñadu esuts uj nja'ay'áttat. Yajnabáttu xumgyajxmu Dios Teety, es uj, ja 'yU'unk, es ja Espíritu Santu,

²⁰ es tukni'ixadu es tkuydyúnat tugekyu di'ibuts uj miits tu nduk'ana'amdu, es mnijáwudup ko du'ufnumts uj n'ity mat miidsuty extu ko jya'tat ja tiempu ma naxwiñadu tyugoya'añ.

Oybyu Ayuk Di'ibu Markus Jyaay

Fwank Yajnuabajtru tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Du'un tsyondaky ja oybyu ayuk mut yu'ugyujxmu Jesukristu, ja Diosu 'yU'unk,

² éxtam kuxja'ay 'yity ma ja Isaiiu ñeky, Diosu kyugajxru. Du'unu Dios t'anmaay ja 'yU'unk:

Ngejxurpuyts jawyiin ja n'ayuk kajxwa'xpruts es mya'awátsxudut yu mn'u mdu'u.

³ Es 'yakjanán ja Diosu kyugajxru:

“Ma muj itan, jam yajmudówat muk kyajxy:

Nayjyajp'ixudu mut ko taa du'un myiñ ja Nindsun'ajtam.”

⁴ Es ja Fwank yajnuabejty ma ja muj it es t'anuumudu ja ja'ayuty es jyodambittut, tmastu'uttut ja pyeky es ñbátut. Du'un ttúndut ja'agyujxmu esu Dios mya'xudut ja pyojru.

⁵ Es majatyu Judeeu ñaxwíñudu es ma Jerusalén kajpn tniimiindu ja Fwank es tmadoo'ittu. Es ko tmayatstu ja pyojru, net ja Fwank yajnuabátudu ma ja Jordán mujnuu.

⁶ Ja Fwangu wyit kyojuty mudu kameyu jumk es twun'áty ja po'o, es yu'ijty jye'xupy ja mu'u esu tsimba'ak,

⁷ es tkajxwa'xy ma ja ja'ayuty es t'anuumudu:

—Oknum myina'añ tu'ugu di'ibu ni'igu tmudaty ja muk'ajtan kadinam uj. Kyajts uj xunítaku, ni je'eyu yu kyu'uk nga'agájudut éxtamxuypts uj n'ityuts tyuumban.

⁸ Uj nyajnuabajtupts miits mut ja nuu, per ja'a myajnuabátudup mut ja Espiritu Santu.

Jesús ñabety

⁹ Ko waanu 'yity, ta ja Jesús tsoyo'ón ma ja Nazaret kajpn di'ibu ijtp Galileeu. Ta tniimiñ ja Fwank ma ja Jordán mujnuu, es net dyajnuabejty ja Jesús.

¹⁰ Es ko naty pyudsemy najotm, net ja Jesús t'ijxy ko ja tsajp 'yawatsy es ja Espiritu Santu junaajky ma yu'ugu éxtam tu'ugu paku'unk.

¹¹ Es yajmudóy tu'ugu kajxy tsajpótm juna'añ:

—Mijts du'un n'U'unk'ajtypy di'ibuts njantsytsyejpy, es óyats ntotkujk'áty mut mij.

Mujku'ugópk tjatúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnat

¹² Net ja Espiritu Santu yajnujxu ja Jesús ma tu'ugu muj it.

¹³ Jap 'yijty justyikxuyuu ma yu ujts juyujk, es ja mujku'ugópk Satanás tja'ijxy esu Jesús pyekytyúnat. Es ñimiinudu Diosu 'yánklusaty es myuduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'ón ja Diosu 'yayuk

¹⁴ Es ko Fwank yajtsiimy, net ja Jesús ñejxy Galileeu ñaaxóty es jap tkajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁵ Net ja Jesús t'anuumudu ja ja'ayuty:

—Tu jya'ty ja timpu es wingoombu du'un ja Diosu kyutujkan. Yajtagátstu ja mjot mwinma'añ es mubaktu ja oybyu ayuk.

Jesús twoy nimajtaxku ajkmaqtsputy

16 Mejnybyu'aay naty ja Jesús jyadity jam Galileeu ko t'ijxy ja Simonk es ja myuga'ax Andrés. Yu'u naty tyuunk'ajttap ja ajkxmajtsk, es tkujubípuu naty ja 'yajkxmajtsn nujoty.

17 Es 'yanmaayudu ja Jesús:

—Pamiinguts, es ujts miits n'axpujkr'u'áttap es nmo'oydyut jatu'ugu tuunk. Tyamu xyajtsonda'áktut es xy'axta'aydyut mayu ja'ay esuts nandu'un yu'ujuty n'axpujkr'u'áttat.

18 Netyu tnikaktu ja 'yajkxmajtsn es oj tranujxtu ja Jesús.

19 Es ko ja Jesús waanu 'yaknas'yo'oyu, net t'ijxy ja Santya'agu esu Fwank, Zebedeu myaanguty, di'ibu naty ma tu'ugu barku ya'o'oyudup ja 'yajkxmajtsn.

20 Ta ja Jesús dyáxudu, es ja'ajuty tnikaktu ja tyeety ma ja barku mut ja tyuumbaty. Ta oj nujxtu mut ja Jesús.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu ma tu'ugu ja'ay

21 Ta jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Ma ja saabudu xuu Jesús tyujku ma ja tsajptujk es tyujku ya'axpujkr'u.

22 Du'uñu ja ja'ayuty wu'u'madyaadyu mudu di'ibu kyajxypy, mut ko du'unu naty ya'axpeky éxtam tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkan es kyaj éxtam ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpujktup.

23 Ma ja tsajptujk japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Ta yaxkeky:

24 —¿Tii mdunaampy mut uj, Jesús nazarenu? ¿Tii mmiimp xyajkutugoya'añudsu? Uj n'axkajpyuts mij ko mwa'atsja'ayuty di'ibu Dios wyandak tkaxa'añ.

25 Net ja Jesús t'ooy ja ka'oybyu, es t'anmaay mudu kyutujkan:

—¡Amoñu es mastu'udu tyadu ja'ay!

26 Es ja ka'oybyu twijtsxijty ja ja'ay, es ja ja'ay jyantsyyaxy amajaa, ta tyukpudsuumu ja ka'oybyu.

27 Nidugekyu du'uñu wu'u'madyaadyu ja ja'ayuty, es ñayujttujudu ak yu'ujuty:

—¿Tii dnu tyadu? ¡Tyadu ja'ay myudajtypy ja kutujkan es t'ana'amut extu yu ka'oybyu, es mumdoojup!

28 Es pojun yajmadyaagudijty ma ja Galileeu naxwíñudu éxtam ja Jesús ttuñ ja muj'ajtan es ya'axpeky.

Jesús dya"aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

29 Ko pudsuumu ma ja tsajptujk, net ja Jesús mudu Santya'agu esu Fwank oj nujxtu ma ja tyujku Simonk esu Andrés.

30 Esu Simongu myu't toxytyujk ja'a naty mabajngujxy ko'knaary mudu juumba'am. Ta t'anmaadyu ja Jesús ko pyékyuty.

31 Ta ja Jesús tmawingooñ, es tmajtsu ja ky'u es dyajpude'ky. Ta netyu ñajxnu ja juumba'am, es ja toxytyujk yajkaay ya'úkudu.

Jesús dya"aguda'aky may ja puma'ayuty

32 Ko oj tsiy'tnu ja xuu, ta oj dyajmíndu ma Jesús nidugekyu ja puma'ayuty es di'ibu myudajttap ja ka'oybyuty,

33 es tugekyu ja kugajpnuty myiíndu tujk agu'um ma naty ja Jesús.

34 Jesús ya'agudak may ja di'ibu myudajttap kanak nax ja pa'am es yajpudsuum ja ka'oybyuty. Es ja'a ko ja ka'oybyuty ñija'adup pún dun ja'a, paaty ja Jesús dyajkutijky es kyaj kyajxtat.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileeu

³⁵ Mõnũm, maanũm naty wyingoodsaty, ja Jesús pyude'ky es oj ñejxy adukũtuuy kajxtákrũ.

³⁶ Simonk esũ jyamyũdũty oj 'yũxtá'ayũdũ.

³⁷ Ko tpattũ, ta t'anmaaydyũ:

—Ni'amukũ ja'ayũty m'ũxtá'ayũdũ.

³⁸ Es 'yadsoojũdũ ja Jesús:

—Jo'om wiink tsoo nawingón es ngajxwa'xũdũts ja ayuk jam, mũt ko mũdũ tyaadũdsũ dũ'ũn tũ nmiĩ.

³⁹ Es dũ'ũnũ Jesús jyũdijty mǎ tũgekyũ Galileeu ñax es tkajxwa'xy ja nitsokũn majatyũ tsajptũjk es dyajpũdsẽmy ja ka'õybyũty.

Jesús dya''agũda'aky ja ja'ay di'ibũ myũdajtypty ja leprũ pa'am

⁴⁰ Mǎ tu'ugũ xũũ myiĩ mǎ ja Jesús tu'ugũ ja'ay di'ibũ myũdajtypty ja leprũ pa'am. Ta ñaygyoxtũnaaydyákũ wyinduuy es t'anmaay:

—Ëj nniija'abũts ko mij mbaadũts xya''agũda'aky pũn mdsejry.

⁴¹ Es ja Jesús pya''ayoojũ es tkũ'ũnitoõn es t'anmaay:

—Ndsejryũts es m'agũda'agũt.

⁴² Ko dũ'ũn t'anmaaydyaa, netyũ ñiwatsũ ja pya'am es 'yagũdaky.

⁴³ Ta ja Jesús t'anmaay es ñũjxat, es tjantsytyuknipejky es t'anmaay dũ'ũn:

⁴⁴ —Ix jaygyukũ. Katũ xytyukmũmadya'aky ni pũn. Nũjx winguwa'agũ ja teety, es yak ja mwindsũ'kũn ẽxtũmũ Moisés dyajngutujkũ, es dũ'ũn nidũgekyũ ja'ayũty tnijáwũdũt ko tũ m'agũda'aky.

⁴⁵ Per ja ja'ay oj ñejxy es tmadyakwa'xy tũgekyũ oytyim mǎaty di'ibũ naty tũ jyátyũty. Pǎaty ja Jesús kyaj mbaat 'yoktũjkũnũ iixnide'xy majatyũ kajrn, jaayũ 'yakũdity mǎ kyajpũ ja'ay tsyũũnũdũ. Es oytyim mǎaty ja ja'ayũty tsyoonũ es tniũjxtũ ja Jesús.

2*Jesús dya''agũda'aky tu'ugũ xux ja'ay*

¹ Oknũm jyũmbijty ja Jesús mǎ ja Kafarnaũm kajrn. Es ko yajnija'ajũ ko tarũ naty tũ tyũjkjã'ty,

² ta pojũn ja ja'ayũty ñaymyũjkũdũ, es ni je'eũn kyanakyũibatũ mǎ ja tũjk aã. Es yũ'ũn tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk.

³ Net tmũmiĩndũ mǎ ja Jesús tu'ugũ ja'ay di'ibũ naty xux, nimajtáxk tkũ'ũydyũ.

⁴ Es kom kyaj mbaat jya'ty extũ Jesús wyindum, mũt ko jyantsymyayija'ayũty, ta dyajjugákũ waanũ ja tũjknĩ'x. Es mǎ dya''awatstũ, jar tkũtũũyũñajxtũ ja puma'ay mũt tu'ugũ mabajnu'unk.

⁵ Ko ja Jesús t'ijxy ẽxtũm ja myũbũjkũnũty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Yũ mbojrn yajma'xp.

⁶ Es naagũty ja di'ibũty tsajptũgõty ya'xprũjktũp di'ibũ naty jar uũaaydyũp, ja'a winmaaydyũ:

⁷ “¿Ti ko tyãdũ ja'ay dũ'ũn kyajxy? Myũdũgeebũ dũ'ũn ja Dios, mũt ko ni pũn mbaat tkame'xy ja pojrn, yũ'ũn dũ'ũnũ Dios.”

⁸ Ñija'abũ naty ja Jesús di'ibũ wyinmaaydyũp. Ta t'anmaaydyũ:

—¿Ti ko xymyũdattũ axũũgũ winmã'ãũty?

⁹ Kyaj ñimũjaaty njũnã'ãnũm: “Yũ mbojrn yajma'xp”, mũt ko kyaj ya'ixy pũn tũy'ajtũn. ¿Tii kyaj dyũ'ũnũty? Es mjũnã'andũp miĩdsaty ko ni pũn tka''anũmũt yũ tyãdũ xux: “Pũdũ'ũk, yajmũk ja mmabajn es nũjx”,

10 mat ko mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtan. ¿Tii kyaj dyu'anuty? Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, sitay nmudajtypyuts ja muk'ajtan ya naxwiñ es nma'xuduts ja pojru.

Net t'anmaay ja xux:

11 —Mij n'anmaary, pudu'uk, yajmuk ja mmabajn es najx ma mdajk.

12 Net ja puma'ay pyude'ky, es dyajmijky ja myabajn, es tsoyo'oñ jam ijxnide'xy. Es madu tyaadu du'uñ wu'amudyaadyu es t'awdjttu ja Dios, es jyanandu:

—Ni na'anamu du'un nga'ijxam éxtamu tyaadu.

Jesús tway ja Matew

13 Oknum ja Jesús oj ñeju jatugok ma ja mejuñbya'a, es mayu ja'ayuty myuwingoonudu, es dya'uxpuktu.

14 Najxu naty ja Jesús tu'aay ko t'ijxy ja Leví, Alfeeu myaank, 'yu'uñ ma yajkugubéty. Ta t'anmaay:

—Pamiinguts es n'uxpukru'átut.

Net ja Leví wya'tse'ky. Ta tpadso'oñ.

15 Mugaabyu naty ja Jesús ma Leví tujk, es mayu yajkugubajtruty esu wiingátyru di'ibu 'yandiitup pojru ja'ayuty, nan jam 'yu'uñudu nandu'un ti'igu ma meesu ma Jesús es ja 'yuxpukruty, mat ko mayu naty ja ja'ayuty di'ibu panujxadup.

16 Es ja fariseeuty di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktu, ko t'ijxtu ja Jesús kyay madu tadu ja'ayuty, ta t'anmaaydu ja uxpukruty:

—¿Wi'ixu du'un ko yu mwindsun kyay 'yui kyay yajkugubajtruty es madu pojru ja'ayuty?

17 Ko Jesús tmudooyu tyaadu, ta t'anmaaydu:

—Yu oy mukru ja'ay kyaj tteky ja kudsooy, yu'u du'un di'ibu pukudup. Kyajtsu nmiñ esuts nwowa'añ ja di'ibu jiky'ajttu t'ay'ajtan muat es jyodumbittut, yu'u dun je'eyu pojru ja'ayuty.

Jesús dyajtáwdu ti ko kya'ayu'aty

18 Tugok ko naty ja Fwank Yajnabajtru 'yuxpukruty es nandu'unu fariseeudyu 'yuxpukruty 'yayu'attu, ta myiindu naagadyu ja'ayuty ma Jesús, es dyajtudu:

—¿Ti ko kyaj 'yayu'attu miju m'uxpukruty éxtam 'yayu'attu yu fariseeuty esu Fwangu 'yuxpukruty?

19 Jesús 'yadsoojudu:

—¿Ti mbaat 'yayu'aty di'ibu tu yajwówdu ma ja ja'ay pyekey, ma 'yak'ity madu pukru yedyujk? Pün jam ja pukru yedyujk, kyaj mbaat 'yayu'aty.

20 Per minup ja tiempu ma ja pukru yedyujk yajtukpuwijtstu'udut, taanum sitay 'yayu'attut.

21 'Ni pün tka"axuyu tuk wit mat tuk pedazu jemywyit, mat ko ja abajtsunu jembyu nuumúkar es kyudsup ja tuk wit. Ta wu'ummat ni'igu muj ja kyuntsy'át.

22 Es ni yu jembyu vinu kyaya"adamu ma yu tukru nuu'abutsunbyo'o, mat ko ja jembyu vinu mughudsup ma ja nuu'abutsunbyo'o, es du'un tyugóyt ja vinu es ja nuu'abutsunbyo'o. Paaty yajrujta'aky yu vinu jembyu ma yu jembyu nuu'abutsunbyo'o.

Jesús 'yuxpukruty tkutjtu ja triigu saqbudu xuu

23 Tugok ma ja saqbudu xuu najxtubu naty ja Jesús madu 'yuxpukruty triigu kamoty, ta ja 'yuxpukruty tkutjtu ja triigu ko jap ñaxtu.

24 Net ja fariseeuty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ok adsow, ¿ti ko yu m'axrxajkraty ttundu di'ibu kyaj ñigutíkyuty yajtúnat saabudu xuu?

25 Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Tii ni na'anam miits xykya'axrxaktu di'ibu tyuun ja Davit ko tægok mat ja jyamyuduty oj tyuogoy'ajtxudu es oj yu'oogudu?

26 Tyaku ja Davit ma ja Diosu tyujk ma naty ja Abyatar 'yity teedy-wyindsungórk. Ta ja Davit tkaay ja kuni'xyryu tsajkaaky, di'ibu naty je'eyu nigutiky tkádyut ja teedyuty, es tmooy nandu'an ja jyamyuduty.

27 Ja saabudu xuu yajrxajtáky es ja ja'ayuty ttuk'oy'áttat, es kyaj ja ja'ayuty tyuk'oy'áttatut ja saabudu xuu.

28 Paaty jaygyúkdú ko uj, ja Naxwíndu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmudajtypyuts nandu'an ja kutujkun ma yu saabudu xuu.

3

Yedyujk di'ibu myudajtypy ja kyu'u tuk adu'um tu'uts

1 Jesús tyujkú jatægok ma ja tsajrxajk, es jaru naty tu'ugu ja'ay di'ibu tu'udsu naty ja kyu'u tuk adu'um.

2 Es naagudyu fariseeuty t'ix ttundu ja Jesús pun 'yok'ya"agudakupy ja puma'ay ma ja saabudu xuu, es du'an tmudáttat wi'ix t'okni'uundut.

3 Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja kyu'u tu'uts:

—Pudu'uk. Tanu yaa kujk'aay.

4 Net ja Jesús dyajtuy ja fariseeuty:

—¿Ti mbaat ndu'unum ma ja saabudu xuu, ja oybyu o axuukru? ¿Nyajtsókum o nya'o'kum?

Es ja'ajuty kyaj 'yadsoodu.

5 Net ja Jesús twin'ixtu ja'ajuty mudu aku, es jyotmay'e'ky ko kyaj tra'ayowdu ja karpuma'ay. Ta t'anmaay ja ja'ay:

—Yajtaw ja mgu'u.

Ja ja'ay dyajtuy ja kyu'u, es ta 'yakudaky.

6 Net pyudsumdu ja fariseeuty es tkajxmúktu mat ja Eroodusu jya'ayuty wi'ix 'yoogut ja Jesús.

Jesús ya'axpeky mejyñbyu'aay

7 Es ja Jesús oj ñejxy mat ja 'yaxrxajkraty mejyñbyu'aay, es ryanixudu mayu Galileu ja'ayuty.

8 Es nandu'an mayjya'ay tnimiindu ja Jesús mat ko tmadowdu ja muj'ajtanuty di'ibu tyiimpy. Ja di'ibu tso'ondup Jerusalén es wiink tsoo ma Judeu, ma Idumeu ñax, Jordán mujnu ninaxy, ma Tiru ñax es Sidón ñax.

9 Jesús ttuknipejky ja 'yaxrxajkraty es ya"awixxudat tu'ugu barku awiink ma mbaat tyaku kudiibu ja ja'ayuty 'yadijmúkdut.

10 Mat ko mayu naty ja ja'ayuty tu dya"aguda'aky, jyantsy'adijmuktup es tmwíngoondú es traada'andú oyjye'eyu ja wyitu Jesús, es mat yu'uyú 'yaguda'aktut.

11 Es ko di'ibu naty myudajttup ja ka'óbyuty t'ixtu ja Jesús, ta ñaygoxtunaaydyákdú Jesús wyíndum es jyuna'andú muk:

—jMijtsu du'an ja Diosu 'yU'unk!

12 Es ja Jesús muk t'ane'emy ja ka'óbyuty kudiibu jyuna'andut punu dan yu'u ja Jesús.

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja 'yapóstulaty

¹³ Oknum ja Jesús pyatujku ma tu'ugu kopk, es jam dyaxu di'ibu yu'u tsoyok. Es ñimiinuda.

¹⁴ Es ttuknipejky nimajmajtsk yu'ujaty es 'yapóstula'áttaty, es 'yíttat mat yu'u es tkaxa'añ ayuk kajxwa'xpu,

¹⁵ es tmooy ja kutujkun es dya"agada'agut ja puma'ayaty es dyajpudsámat ja ka'óbyuty.

¹⁶ Tyaadú du'ün ja nimajmajtskpu: Simonk di'ibu yajpújták ja xunu Peedru,

¹⁷ Santya'agu es ja myuga'ax Fwank, Zebedeu myaanguty, di'ibu xumoooy Boanerjes (di'ibu 'yandijpy ko mak kyajxtu, éxtamu anaa),

Boaneres, Andrés, Felipu, Bartolomee, Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeu myaank, Tadeu, Simonk ja kananeu ja'ay,

¹⁹ esu Juudu Iskaryotu di'ibu ok kyujajk ja Jesús.

Jesús yajnijaxy ko dyajtún ja mujku'ugórkú kyutujkun

²⁰ Oknum jyambijty ma ja tyujk mat ja 'yuxpukpúty, es jatugok ñaymyujkudu ja ja'ayaty, es ni tka'okmudajnu ja tiempu es kyádyut.

²¹ Ko ja Jesusu myugu'uguty tnija'adu, ta tniimiindu es dyajnujxánu, es ñayjunánuda:

—Tuu da yu'u lyoku.

²² Nandu'un ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpúktap tso'onda Jerusalén, es ñayjuná'anuda:

—Tyadu ja'ay myudajtypy ja mujku'ugórk Belzebuu, paaty dyajpudsémy ja ka'óbyuty.

²³ Net ja Jesús dyaxu ja ja'ayaty, es t'anmaaydu:

—Mindu es ndukmamadya'áktat tu'ugu ijxajtun. ¡Ni wi'ix tsoo mbaat ja mujku'ugórk Satanás tkayajpudsémy ja myuga'oybu!

²⁴ Pes puñ tu'ugu kutujkun naywya'xap es tsiyptundu tuk peky mat ja wiinkpúty, tadu kutujkun kyaj mbaat jyeky.

²⁵ Nandu'un puñ tsiptuundap ak tukka'axaty, kyaj mbaat ñaktyuunmúktu.

²⁶ Es du'ün nandu'un, puñu mujku'ugórk nayñibudu'kap madu myuga'óbyuty, kyaj mbaat ja mujku'ugórkú kyutujkun jyeky.

²⁷ Ni puñ mbaat kyataku amujaa ma tu'ugu kumujaañ ja'ayu tyujk es tjuudat di'ibu jap puñ kyaj jawyiin t'awunmúky. Per puñ tu t'awunmúky, net mbaat tjuuty.

²⁸ N'anmaayduypts miidsaty ja tuj'ajtun. Yu Dios mbaat tme'xy nidugékydu ja'aydu pyojpu es ma tme'adagoy tmugajxtugóty ja Dios;

²⁹ per di'ibu myu'adageery myugajxtageery ja Espiritu Santu, kyaj mbaat ni na'ajme'xy, myu'ijttáwudu du'ün ja pyojpu winu xuu winu tiempu.

³⁰ Du'unu Jesús junán mat ko japu naty naaguty di'ibu junaamp ko Jesús tuñ ja muj'ajtun madu ka'oybu myuk'ajtun, kyaj junandu ko Jesús du'ün tuñ madu myuk'ajtanu Espiritu Santu.

Jesusu tyaak esu myuga'axaty

³¹ Net jyajtú ja tyaak es ja myuga'axaty. Ta wu'amdu jaryu taja'p.

³² Di'ibu naty uñaayduy Jesús myawingón, ja'a 'yanmaaydu ja Jesús:

—Yu mdaak esu mmuga'axaty tyap taja'p, es yu'u mmugajxánu.

³³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Pándsú du'ün nmuga'ax'ajtypy es pándsú du'ün ndaak'ajtypy?

³⁴ Net twin'ijxy di'ibu naty wingón win'uñaayduy, es junán:

—Tyaadudsú du'ün éxtam ja ndaagats es éxtam ja nmuga'axadyats.

³⁵ Mæt ko oytyim pánuty di'ibũ tyiimpy di'ibũ tsyejpy ja Dios, yu'udsũ dũ'an éxtũm ja nmũga'axũts yedyujk toxtyujkuty es éxtũmsũ ndaagũn.

4

Triiguwajpu éxtũmũ ijxrajtũn

¹ Jatugok tujkũ ya'uxrajkrũ Jesũs mejuñbyu'aay, es ñaymyujkũ mayũ ja'ay mã naty yu'u. Paaty tujkũ mã tu'ugũ barkũ di'ibũ naty jap mejuñ agu'p, es jap ñaxwe'tsy, es ja ja'ayuty 'yittũ pu'ujótm.

² Net dya'uxprejky kanak peky mũdũ 'yijxrajtũn. Es mã ya'uxpreky, dũ'an jyuñãñ:

³—Mũdowdũ tyaadũ: Tu'ugũ ja'ay oj ñejxy triiguwajpu.

⁴ Ko naty jam wuyjy, tuk peky ja tũmt kya'ay tu'aay, es myiindũ ja joon juyujkuty, ta tpiidũ.

⁵ Jatuk peky kya'ay tsaade'ekykyujxm mã kyaj nũgoo yũ nax. Ta ja tũmt myujxy pojũn mæt ko ja nax kyaj kyúkuty.

⁶ Es ko 'yaandákũ ja xũn, ta tsaayũ ja xũ'ãn. Es kom kyaj tmadaty ja 'yaats kũk, ta tyũtsy.

⁷ Es jatuk peky kya'ay mã apyñ myuxy. Ta ja apyñ yooñ es ja'a yajji'xtaayũ, es dũ'an ja tũmt kyaj wyindũy.

⁸ Es jatuk peky kya'ay mã ja oyñax, ta yooñ pyejty ja tũmt es wyindũy; naaguty dyajky i'px majk ja triigu tu'ugátypyũ ja tũmt, naaguty tugũ'px es naaguty mũgo'px.

⁹ Di'ibũ mũdoodũp, wa'an tjaygyúkũdũ.

Ti ko ja Jesũs ya'uxpreky mũdũ ijxrajtũn

¹⁰ Oknũm ko Jesũs oj wye'emy naydyu'uk, naaguty di'ibũ naty tũ tmadowdũ ñimiinũdũ mæt ja nimajmãjtskrũ 'yuxrajkrũty, es yajtũjũdũ ko ti dũn 'yandijpy mã tadũ ijxrajtũn.

¹¹ Ta 'yanmaayũdũ:

—Miĩdsaty, Diosũ dũ'an mduknija'adũp wi'ix yu'u yajkutĩky, di'ibũ kyaj ya-jnijáwũ ijty; es di'ibũts kyaj xyryanejxy, nduk'uxprejkyryũts mũdũ ijxrajtũn,

¹² mæt ko oy tjãmoodũ di'ibũts nmadyakyp es tja'ijxtũ di'ibũts ndiimpy, kyaj tjaygyúkũdat, es kyaj jyodũmbittat, es ja Dios pyojpũma'xãdat.

Jesũs tkajxte'xy ja triiguwajpu éxtũmũ ijxrajtũn

¹³ ¿Tii kyaj xyajgyúkũdũ miĩdsũ tadũ ijxrajtũn? ¿Es wi'ix mbaat xyjajgyúkũdũ ja wiĩkpu'dyũ ijxrajtũn?

¹⁴ Ja di'ibũ wyijpy ja tũmt, dũ'an éxtũm ja Diosũ 'yayuk kajxwã'xpu.

¹⁵ Naagudyũ ja'ay dũ'an éxtũm mã ja tũmt kya'ay mã tu'u. Myũdoodũp ja Diosũ 'yayuk, per ko tmãdoodã'aydyũ, ta myiñ ja mũjku'ugórk es pyujkũxytũ ja ayuk di'ibũ tũ tyũkũ jyodoty wyinma'añóty.

¹⁶ Es naagudyũ ja'ay dũ'an éxtũm mã ja tũmt kya'ay tsaade'ekykyujxm mã kyaj nũgoo nax. Myũdoodũp ja Diosũ 'yayuk es 'yaxájũdũp xonda'aky'ãã xonda'akyjyót,

¹⁷ es mæt ko kyaj tmãdattũ 'yaats kũk, paaty kyaj jyaktũ. Es ko 'yayo'ombãattũ mæt ja'agyujxmũ Diosũ 'yayuk, ta kyaj tnakymũbũktũ.

¹⁸ Es ja wiĩkpu'ty dũ'an éxtũm mã ja tũmt yajwajy mã apyñ myuxy. Myũdoodũp ja Diosũ 'yayuk,

¹⁹ es yu'ũyũ wyinma'añ'ajttũp di'ibũ yã ijtp naxwiĩñ, ja makja'ay'át, ja'a win'u'ũn winxájũp es t'adseky oytyim tiity. Tũgekyũ tyaadũ yajtũgeepy ja Diosũ 'yayuk mã yu'ũjaty, es kyaj myũj myayũ.

²⁰ Es ta naaguty di'ibü myudoodur ja Diosü 'yayuk es 'yaxájudur, es yajmü yajmáur éxtam mä ja tümt oyñaxóty, es naaguty yajk i'px majk, naaguty tügu'px, es naaguty mügo'px.

Lamprü éxtamü ijxpajtün

²¹ Nandü'un 'yanmaaydu:

—Ko pün dyajtoye'eky ja lyamprü es dyajnejxy tüagoty, ¿tii netyü tkuijitsy müdu kajoon o trujta'aky mabajnbatkü'pu? Kyaj, ¿küdi? Nik ni'igü yajrujta'aky küjxm es tyukjájut ja tük yajxón.

²² Es ni tii di'ibü ijtr ayu'udsyü es óknüm kyawü'umät ijxnide'xy, es kyaj jyaadyü ayu'udsyü di'ibü kyaj yajnijáwt.

²³ Di'ibü müdoodur, wa'an tjaygyúküdu.

²⁴ Nandü'un ya'anmaaydu:

—Mbáktüü kwentü müts müts di'ibü müdoodur. Ja küjxn di'ibü müts myajtuundur, nandü'unü Dios müts mgijxümbitá'anüdu, es extü waanü ni'igü müts di'ibü myudoodur.

²⁵ Es di'ibü myudajtyry, yajmo'oyur waanü ni'igü; es di'ibü tügoy'ajtxur, yajrujkar extü nü'unüñ je'eyü tmüdaty.

²⁶ Nandü'un jynán:

—Ja Diosü kyutujkún dü'un éxtam ja tümt di'ibü ñipy tu'ugü ja'ay.

²⁷ Myanaxy, es óknüm pyude'eky, es dü'un ñaxy xüñ koots bom bom, es ja tümt myuxy es yoñ, es yü'ü kyaj tnijawü wi'ix.

²⁸ Ja'a ko kü'üm myuxy ja tümt náaxóty, jawyiin wyimbudsemy ja tyeky, óknüm pyujy, taanüm trujta'aky ja tümp.

²⁹ Es ko ja tümp tsya'amy, ta dyajrudü'aktü, müts ko tü traaaty ja tiempü mä myúkt ja rujta'aky.

Mortás tümt éxtamü ijxpajtün

³⁰ Nandü'un jynán ja Jesús:

—¿Wi'ix kyaxe'eky ja Diosü kyutujkún, o ti ijxpajtün müts ndukmü'ijxkijxyum?

³¹ Dü'un éxtam mortás tümt di'ibü yajwájur es yajnaxnijeeery. Yü'ü düñ waanü ni'igü mütsk mä ja tümt yá naxwiñ,

³² es ko yajni'ipy, yoomp müj küdiinüm ja wiinkrü aay ujts, müdu 'yaay xye'entsy müjjátyaty, ko extü yü joon jayujk mbaat 'yaniktse'eky mä dya'anikü.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky müdu ijxpajtün

³³ Dü'un ja Jesús ttuk'uxrujktü ja Diosü 'yayuk, es trujta'aky may ja ijxpajtün éxtamü tyagüdy, extü mbaat tjaygyúküdu.

³⁴ Ni ti tkatukmüadyaky ko ja ijxpajtün tkayajtüñ. Per ko wü'ümdü ak yü'ü müdu 'yuxrujkraty, tyukjagyujküdur tügekü.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtmijtkü ja mejyñ

³⁵ Nan ja xü ko oj tsyu'ujünü, ta t'anmaaydu ja 'yuxrujkraty:

—N'okninajxm ja mejyñ.

³⁶ Net tnikaktü ja ja'ayty es ñajxtü müts ja barkü mä naty ja Jesús 'yu'uñ. Es 'yakpanajxüdü wiinkrüdyü barkü.

³⁷ Ta myiñ tu'ugü müts poj. Es ko ja nüñ ñikapü tükur barkoty, net ja barkü 'yutsannü müdu nüñ.

³⁸ Tamü natyü Jesús mya'ay ax'am mä tu'ugü kukoy kyüxmada'aky. Ta dyujxtü es t'anmaaydu:

—¿Windsún! Tyap ngi'inüñ, ¿es mij kyaj ti xyjawü?

39 Net ja Jesús pyade'ky es t'ooj ja poj, es t'anmaay ja mejyñ:

—¡Амоñ! ¡Тамийтк!

Ta ja poj myo'ty, es tugekы oj wуh'umadya'ay amoñ es tamijtk.

40 Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'ухрәјкрәты:

—¿Ti ko нәгоо m'oktsu'kәnәdә? ¿Ti ko хуkyamәdattә mәbәјkәn?

41 Ta ja 'ухрәјкрәты jyantsytsу'kәdә, es ñayjyәnәnәdә:

—¿Pәnә dәnә tyәәdә, ko extә yә poj esә mejyñ mәmәdoojәp?

5

Gadarә ja'ay di'ibu myәdajtypy ja ka'öbybyty

1 Ta tñinajxtә ja mejyñ, es jyajttә mә yә ñaxwifñәdә Gadarә.

2 Ko ja Jesús pyәdseemy mә ja barkә, net ñimiinә tu'ugә ja'ay di'ibu myәdajtypy ja ka'öbybyә es tsooñ mә ja kәmpyoon.

3 Tyәdә ja'ay jam tsуnәәy kәmpyoonoty es ni pәn kyamәmada'agyaty, ni mәdә kadәnә.

4 Kanәk ok jyayajkwәh'әñ mәdә kadәnә, es tyuknuјkәdyaary,

5 es jyәdity хәññ koots mәјatyә tun kopk, es ya'axy jyeky kәmpyoonoty es ñayyajsayutyaty mәdә tsәә.

6 Es ko t'ijxy ja Jesús jagam, pәye'egы oj ñejxy, es ñaygyoxtnәәydyәku Jesús wyindum,

7 es t'anmaay jantsy mәk:

—Jesús, Dios Tsajpótмәdә 'yU'unk, ¿wi'ixәts mij xytyunә'әñ? ¡Nmәnu'xtәkypy mәdә Diosә хуәgyүјxm kәdiits xytsyaatsytyüñ!

8 Du'әn jyәnәñ mәt ko Jesús tә naty t'anәmә:

—Ka'öbybyә, tukpәdsәmә tadә ja'ay.

9 Ta ja Jesús yajttәjә:

—¿Ti mxә'ajtypy?

Ta ja'a 'yәdsooy:

—Ja'ats nхә'aty Lejyonk, mәt ko nimáyәts әdsyty.

10 Es ja ka'öbybyaty myәnu'xtәktә ja Jesús es kәdiibә kyәxәdәt wiink tsoo.

11 Jamә naty mayә әdsәm jyә'xtә nawingón mә tadә kopk.

12 Ta ja ka'öbybyaty tmәnu'xtәktә ja Jesús es t'anәmәdә:

—Tunә may'ajttәn, kajxtәgәts mә yә tadә әdsәm esәts әdsyty ndәkәdәt mә yә'ә.

13 Net ja Jesús dyajkutijky. Ta ja ka'öbybyaty pyәdseemy mә ja yedyәјk es tyәјkә mә ja әdsәmәty. Jamә naty әxtәm mәјtsk milә әdsәmәty. Net ja әdsәmәty ñәјxtә jantsy pәye'egы nax jәјp'әм es kyurәyә'knәјxtә mejyñoty, es jap jyi'xtәәydyә.

14 Net ja di'ibu ja әdsәm kywentu'ajttәp pәye'egы oj ñәјxtә, es oј ttukmәmadya'әktә ja nax kajpәn es nә'ay tu'әәybyaty. Ta myiñ ja ja'ay es t'ixandә ti dәnә naty tә jyaty tә kyәbetyaty.

15 Ko jyajttә mә naty jam ja Jesús, ta t'ijxtә ja ja'ay di'ibu naty myәdajtypy ja ka'öbybyaty. Tamә naty 'yu'uñә wixә es yuunk naxypy. Ta tsә'kәdә,

16 es di'ibu naty tә t'ixtә, ja'a tyukmәmadyaktә әxtәmә naty tә jyaty tә kyәbety mәt ja ja'ay di'ibu myәdajt ja ka'öbybyaty es әxtәmә naty tә jyaty mәt ja әdsәmәty.

17 Net mәnu'xtәktә ja Jesús es pyәdsәmәt jam es ñәјxtә wiinktuuy.

18 Ko ja Jesús tyәјkә mә ja barkә, ja ja'ay di'ibu naty myәdajtypy ja ka'öbybyaty myәnu'xtәk ja Jesús esxуәp ñejxy mәt yә'ә.

19 Es ja Jesús kyaj dyajkutijky, ni'igu t'anmaay:

—Nujx ma mdajk mada mjiiky mmagu'uk, es tukmumadya'ak tugekyu di'ibu ja Nindsan'ajtun tu ttuñ mat mij, es wi'ix tu tmadaty ja pa'ayo'on mat mij.

20 Ja ja'ay oj ñejxy, es tmadyakwa'xy ma yu Dekápolus kajpnaty tugekyu di'ibu natyu Jesús tu ttuñ mat yu'u. Es du'uñ wuy'amudyaadyu ja di'ibáty myadoodu.

Jayru ñuux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

21 Ko ja Jesús jyumbijty ma ja barku mat ja 'yuxpukpúty, ta tninajxtu ja mejyñ. Es ko jyajty jamdsoo, ta ñimiinadu mayjya'ay.

22 Net ñimiinu nidu'uk di'ibu xuy'ajtyru Jayru, di'ibu windsan'ajtp ma ja tsajptujk. Ko jyajty ma ja Jesús, ta ñaygyoxtnaadya'aku tyeky'ujxm,

23 es tjantsymyuu'xtáky, es t'anmamu:

—Yu nnuuxats tim'oogánup. Tunu may'ajtun, min esu mgu'u xytyuknikónut es 'yaguda'agut es jyiky'átut.

24 Net ja Jesús oj ñejxy mat yu'u, es may ja ja'ay oj ryanujxudu es 'yadijmúku.

25 Es ma yu tadu mayjya'ay, jaru naty tu'ugu toxytyujk di'ibu majmajtsk jmajty naty ja taxu pa'am tmadajnu.

26 Tu naty jyantsy'ayoonu es tu ñajxnu natyu kudsoo kanaak, es tu naty dyajtuundaayñ tugekyu ja myeeñ di'ibu naty myadajtyru, es ni wi'ix tsoo tu kya'aguda'aky, ni'igu myujtáku.

27 Ko tyadu toxytyujk tmadooy ko jaa ja Jesús, ta tmawingooñ ukka'p tsoo ma ja mayjya'ay, es ñaydyukpatu ja Jesusu wyit,

28 mat ko ñayjyuna'añty: “Mat yu'ayu kots nnyadyukpaadudu yu wyit, aguda'agupts.”

29 Es netyu ja wyindaxu 'yadijky, es tja'aju ja ñini'x ko tu 'yaguda'aky.

30 Es net ja Jesús tja'aju ko tu naty pán dya'aguda'aky mat ja myak'ajtun. Net ñayju'ijxu ma ja ja'ayaty, es dyajtuuy:

—¿Pánats ja nwit tu ñaydyukpaadyuty?

31 Net ja 'yuxpukpúty 'yanmaayudu:

—M'ijxyru ko ja mayjya'ay m'adijmúku, es xyajtáy: “¿Pán tu ñaydyukpaadyuty ja nwitats?”

32 Es ja Jesús ñas'ijxu xidsoo yadsoo es t'ixa'añ pánu naty tu ñaydyukpaadyuty ja wyit.

33 Ta ja toxytyujk tsuyuy mat ja tsu'ugu, ja'a ko ñija'ap éxtamu naty tu jyaty. Ta ñaygyoxtnaadya'aku Jesús wyindum, es t'anmaadyaay tugekyu ja tuy'ajtun.

34 Jesús 'yanmaayu:

—Tu m'aguda'aky mat ko tu xymubeky. Nujx yajxon. Tu m'aguda'aky.

35 Támmamu naty ja Jesús 'yakkajxy ko ñimiinadu ja ja'ayaty di'ibu tso'omp ma ja Jayru tyujk. Ta t'anmaadyu ja Jayru:

—Yu mnuux tu 'yo'knu. Katu xuy'aky'adsipy ja Windsán.

36 Es ja Jesús ni tkamujpútky éxtamu naty jyuna'andu. Ta t'anmaay ja Jayru:

—Katu mjetmay'eeky. Mubujkats je'eyu.

37 Es tkutijky es kyaj pán ryanujxudu, ja'ayu ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, ja myuga'axu Santya'agu.

38 Ko jyajty ma ja tyujku Jayru, net t'ijxy ko ni'igu ja ja'ayaty ñaymyuk ñaydya'adsudu es jyantsyju'uy jyantsyua'axtu.

39 Ta ja Jesús tyujku jap tugoty es t'anmaaydyu:

—¿Ti ko nũgoo m'okna'amnudu es mja'uydyu? Yu kixyu'unk kyaj tu 'yeeky, maabu du'an.

40 Per je'eyu tyukxikudu. Net ja Jesús dyajpudsũmdu nidugekyu. Ta tũnejxy ja u'unktaak u'unkteety es mudu 'yuxpũjkrũty. Ta tyujku ma ja o'kpu'unk 'yity.

41 Ta tmajtsu ja kyuh es t'anmaay:

—Talita, kumi (di'ibu ayuk wimbudsũmp: “Kixyu'unk, mij n'anmaary, pdu'uk.”)

42 Netyu ja kixyu'unk pdu'uk es yo'oydsyo'oñ. Majmajtsku natyu jyuujt. Es ja ja'ayuty du'ũñ wyu'umadyaaydyu.

43 Es ja Jesús oj tyuknipakudu es kudibu pũn ttukmumadya'aktut, es tyuknipũjktu es dyajkýut ja kixyu'unk.

6

Jesús jap Nazaret

1 Es ja Jesús tsoyo'oñ jap es oj ñeju ma ja kyajpn, es ryanũxudu ja 'yuxpũjkrũty.

2 Ko jyajty ja saabudu xũ, ta tyujku ya'uxpũjkrũ ma ja tsajptũk, es may ja ja'ayuty di'ibu mudoo'ijtdu du'ũñ wyu'umadyaaydyu es ñayjũnũndu:

—¿Ma tu t'uxpekyu tyadu ja'ay tugekyu tyaadu? ¿Tii dũn tyadu wiy'ajtan di'ibu tu yajmo'oy esu tyadu maj'ajtan di'ibu tyiimpy?

3 Ja'a tyaadu ja tsajtspu, ja Mariu myaank esu myuga'axu Santya'agu, Josee, Juudas esu Simonk, esu myuga'ax toxytyũjkrũty nan yaa 'yity ma udsajtam.

Du'ũn jyuna'andu es kyaj ttundu kwentu.

4 Es ja Jesús 'yanmaaydu:

—Nidugekyu wyindsu'kudup tu'ugu Diosu kyugajxpu. Jap kyawindsu'agudu ma ja myugugajpn esu myuga'uk myuga'axuty.

5 Es kyaj mbaat ttuun ja maj'ajtan jap, je'eyu naagaty oj t'akku'unitoñ es dya'agadaky.

6 Es ja Jesús du'ũñ wyu'umũ mat ko kyaj myabakudu.

Jesús tkexy ja 'yuxpũjkrũtyk Diosu 'yayuk kajxwa'xpu

Oknũm ja Jesús oj ya'uxpekyu majatyu kajpnu wingombu.

7 Ta dyaxu ja nimajmajtsku 'yuxpũjkrũty, es tkejxy nimajtskýty, es tmooy ja kutujku es dyajpudsũmdu ja ka'obyuty.

8 Es ttuknipũjktu kudibu dyajnjxtut tyu'amgyajxmu, yu'uy tyajk, es kyaj dyajnjxtut ja pyijũ, ni yu kyaayũajxuk, ni yu myeeñ,

9 yu'uy tyukw'agudup ja kyuh es je'eyu wit di'ibu ñikajxm myudajttap.

10 Nandu'ũn 'yanmaaydu:

—Ko mja'tut ma tu'ugu tũk, jaryu m'ittut extu ko mdsoondut jatugok.

11 Es pũn jaa ma kyaj m'axajudu es ni mgamudowa'anudu, pduũmdu jap es yajjũnũk ja naxjok mdekykyũjxy extu ixxw'ũmũn ko du'ũn pojpu mũt 'yittu.

12 Net oj ñjxtu ja'ajuty es tkajxwa'xtu ko yu ja'ayuty dyajtugátstut ja jyot wyinma'ũnty.

13 Es nandu'ũn dyajpudsũmdu mayu ka'obyuty es ttukku'tstu ja aseytu oliivu nimayu puma'ayuty, es dya'agadaktu.

Fwank Yajnũbjtpu 'yeeky

14 Ja rey Eroodus tmuđooyu tyaadu, mut ko nidugekyu ja ja'ayuty tmaryakwa'xtu oymyadsooty di'ibatyu ja Jesús tyiimpy. Es nija'adyu ja'ayuty jyanandu:

—Ja Fwank Yajnuabajtru tu jyikyryekey ma tu 'yeeky, paaty tmdatyu tyadu muk'ajtan es ttunut ja muj'ajtan.

15 Wiinkruty jyna'andu:

—Yu'u du'an ja Diosu kyugajxru Eliius.

Es ja wiinkruty jyanandu:

—Yu'u du'an tu'ugu Diosu kyugajxru, éxtam di'ibu jékyur ja Diosu kyugajxru.

16 Ko ja Eroodus tmuđooyu tyaadu, ta jynañ:

—Tyaadu du'an ja Fwank di'ibuts uj nni'ana'amu es yajniboodut ja kyubajk. Tu jyikyryekey.

17 Du'an ja Eroodus jynañ mut ko tu naty dyajtsimyytu ja Fwank, es tu naty dyajkuwunñuty mudu kadenu jap pujxndugóty ja agyujxmu wyinma'añ ja Erodiius, di'ibu naty ñudo'oxy'ajtyru ja Felipu, Eroodusu myuga'ax, es ja Eroodusu naty tu twijtskúku éxtamu tyoxytyujkan.

18 Es ja Fwank 'yanmaabyumu naty yu Eroodus:

—Yu Dios kyaj dyajkutíky es xytyoxytyujk'átat ja mmuga'axu ñudo'oxy.

19 Es ja Erodiius tyuk'ak'ajtyru naty ja Fwank, es jyaya'oogaampy, per kyaj mbaat,

20 mut ko yu Eroodus ttsa'ku ja Fwank, ja'a ko ñija'abu naty ko yu Fwank jyiky'aty tuj'ajtan muut es wya'atsja'ayuty, es kyaj tna'ixy es yajtunut axuk. Es oy ja 'yaa 'yayuk tjamudooyu xonda'aky'aa xonda'akyjyót, kyaj tniyawu ti tyúnur.

21 Es ja Erodiius pyat wi'ix tsoo mbaat 'yeeky ja Fwank ma ja Eroodusu naty tmujtún ma ja xyuu jyumujt dya'abety, ma Eroodus dyajnaxkadáky tu'ugu ka'ay ukun es kyádyut ja syoldaadu wyindsúnuty, ja windsundujkuty esu Galileeu ja'ayudyu myuj yajkutujkruty.

22 Ja Erodiiusu ñux tyujku ma naty tu ñaxkuda'aky ja ka'ay ukun es 'yejtsy, es ja Eroodus es ja di'ibu naty muut kyaadyu tyukjotkadaktu éxtamu naty 'yetsy.

23 Es ja Eroodus twandaky ja kiixy:

—Amooguts di'ibu mdsejpy es nmo'oyut, es tuj'ajtan n'anumu ko nmo'oyur oytym tiity di'ibuts xy'amdoop, oytym kujkwa'xyuty di'ibuts uj nmadajtyru.

24 Net ja kiixy pyudseemy, es t'anmaay ja tyaak:

—¿Tits n'amdówup?

Ta ja tyaak 'yadsooyu:

—Amdow ja Fwank Yajnuabajtru kyubajk.

25 Ta ja kiixy tyujku pojau ma naty ja Eroodus, es t'anmaay:

—Ndsejpyuts es tyamu xumyo'oyuduts palanganoty ja Fwank Yajnuabajtru kyubajk.

26 Net ja Eroodus jyantsyjoytmaybyejky. Per kom tu naty t'anumu jyabye'xy wyindumaty, kyaj ttseky yajtukxi'igat ja 'yayuk.

27 Netyu tuk'ane'emy tu'ugu syoldaadu es dyajmínut ja Fwangu kyubajk. Ja soldaadu oj ñejoy ma ja Fwank 'yity tsimy pujxndugóty es oj tnibo'tu ja kyubajk

28 Es dyajmiiñ ma tu'ugu palanganu. Ta tmooy ja kiixy es ja kiixy tmooy ja tyaak.

29 Ko tnija'adu ja Fwangu 'yaxpajkpaty, ta dyajpædu'ktu ja ñini'x es oj dyajnaxtákuda.

Jesús dyajkáy nimugoxk mil naxy ja ja'ay

30 Oknam 'yajajtmujktu ja apóstulaty ma ja Jesús, es ttukmamadyaktu tugekyu di'ibu naty tu ttundu es di'ibu naty ja ja'ay tu dyajtuk'axpáktu.

31 Es mat ko nimayu naty ja ja'ayaty ñawyinax ñawyindákuda ma Jesús, ni tka'okmudajnúdu ja tiempu es kyádyat, paaty ja Jesús t'anmaaydyu:

—Mindu. Jo'om n'okpo'xum ma tu'ugu abak it.

32 Net ak yu'ujaty oj ñajxtu barkoty adukatuuy.

33 Per may ja ja'ayaty t'uxkajptu ja Jesús es t'ijxtso'oñ. Paaty tsoy'ondu pojun majatyu kajpn, es tekye'epu jyajtu jawyiin ma naty ja barku jyata'añ.

34 Ko ja Jesús pyadseemy barkoty, ta t'ijxy may ja ja'ayaty es tpa''ayooy, mat ko du'unu naty éxtamu borreegu di'ibu kyaj tmadaty ja kywentu'ajtpu. Ta tujku ya'axpajkpu, es tuk'axpajkpu kanak peky.

35 Ko oj tsyu'ujunu, ta ñimiinudu ja 'yaxpajkpaty es 'yanmaayudu:

—Tu tsyu'ujunu, es ni pán kyatsunu ma tyadu lugaar.

36 Anumudu ja ja'ayaty es ñajxnudat rantsyotm o ma yu wingombu kajpn es tjúdyat ja kya'ay 'yukan, mat ko kyaj tmadatu ti kyádyap.

37 Per ja Jesús 'yadsoojudu:

—Mo'oydyu miidsaty kya'ay 'yukan.

Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—¿Mdsejpy esuts udsaty najx njuudyu majtsk mugopx xuu nidún yu tsajkaaky esuts ndukkádyat?

38 Jesús 'yadsoojudu:

—¿Naagu tsajkaaky jap xymudatu? Najx ixtu.

Ko tnija'adu, ta t'anmaaydyu:

—Mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkxu'unk.

39 Net ja Jesús ttuk'ane'emy ja 'yaxpajkpaty es dyajnaxwaatstat ja ja'ayaty tuk pekyaty ma ja maaóty.

40 Ta ñaxwa'tstu tuk pekyaty mugopxáty es justyikxymyajkáty.

41 Net ja Jesús tkone'ky ja mugoxku tsajkaaky es ja majtsku ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpót es tja'aygyadáky ja Dios. Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmoodyu ja 'yaxpajkpaty es dyajwa'xtat ma ja ja'ayaty. Nandu'un dyajwa'xy ja majtsku ajkxu'unk ma ja mayjya'ay.

42 Nidugekyu kyaaydaaydyu jotkuda'aky.

43 Oknam dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku esu ajkx di'ibu nadajku.

44 Es di'ibu ja tsajkaaky kyaaydyu, ja'a nimugoxk milu yedyujkuty, es kyaj myadsyodyujku ja toxytyujkuty es ja una'ku'ungaty.

Jesús yo'oy nuu wyingjxy

45 Netyu ja Jesús dyajtjuku ja 'yaxpajkpaty barkoty es 'yawinnáxtat ma ja meyuñ es jya'ttat Betsaydu ko naty yu'u ñayjyugajxyaty mat ja ja'ayaty.

46 Es ko naty tu dyaj'yo'oywya'xtu ja ja'ayaty, ta ja Jesús wyimbejty ma tu'ugu kopk kajxtákp.

47 Ko oj kyoodsunu, meyuñgyujk'ámu natyñu ja barku es ja Jesús naydyi'igyu naty tu wye'emy windu'atstuuy,

48 es t'ijxy ko ja 'yaxpajkpaty nimajaa tjantsykaaaptu ja nuu, mat ko naty pyojkuyáty. Es kajamónnu yo'oy nuu wingujxy ja Jesús es tninejxy ja 'yaxpajkpaty. Najxaambu naty ja Jesús ma ja 'yaxpajkpaty

49 ko 'yijxudu yo'oy nuu wingujxy. Ta ñayjyunánudu ko iixma'ttubu daa. Ta yaxkaktu,

50 mat ko tsu'kudu. Es myugajxudu ja Jesús, es 'yanmaayudu:

—Jotmuktá'aktu! Hjtus du'un. Katu mdsu'ugudu.

51 Net ja Jesús tyujku barkoty ma naty ja'ajuty. Ta myo'ty ja poj. Ta ja'ajuty du'ññ wyu'umadyaaydyu,

52 ja'a du'un mat ko kyajru naty tu tjaygyúudu ti dan 'yandijpy ma Jesús dyajmáyu ja tsajkaaky es ja ajkxu'unuk, mat ko juun wyinma'añuty.

Jesús dya''aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

53 'Yawinnajxtu ma ja mejyñ. Ta jyajttu Jenesaret, es jam tkuwu'andu mejyñbyu'aay ja barku.

54 Ko ttukjanajktaaydyu ja barku, net ja ja'ayuty t'uxkajptu ja Jesús

55 es puye'egyu oj ñujxtu ja ja'ayuty majaty kajrn, es tkuumyiindu maba-jngujxy ja puma'ayuty ma natyu Jesús.

56 Es oymyaaty ma ja Jesús jya'ty majaty kajrnba'ajuty es kajrnótyuty o rantsyótyuty, trujta'aktu ja puma'ayuty tu'aay es tmanu'xta'aktu ja Jesús es ojyje'eyu traattat ja wyit pa'a. Es nidugekyu di'ibu pátudap agudáktap.

7

Di'ibu ja'ay yajpekykya'adap

1 Ta ñaymyujkudu ma Jesús ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxrujktap di'ibu tso'ondu Jerusalén.

2 Tyaadu yu'u 'yijxtu ko nija'adyu Jesusu 'yuxrujkraty kyaydyu es kyaj wya'adsudyu ky'u'u, ja'a njana'anam kyaj kyubujtu éxtam jaayam fariseeuty ttundu.

3 Mat ko yu fariseeuty es israelítuty nidugekyu ryanujxtap ja kyostúmbudyu 'yaptujkuty ko ma kyaya'andu koonam wa'ats wa'ats kyubujtu.

4 Es ko tu 'yotstu maayóty, kyaj kyaydyu ran kyaj kyubujtu wa'ats wa'ats. Es ta mayu kostúmbuty di'ibu yu'ujuty 'yakpaduundap, éxtam ko trujtu vyasu di'ibu tyuk'úkadap, ja pyujxndu'ts esu wiingátyruy 'yabajk 'yadu'unu.

5 Ja'aguyjxm ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxrujktap dyajttudu ja Jesús:

—¿Ti ko tkapadundu yu m'uxrujkraty di'ibu jaayam ja n'aptujkadyats ttundu? Yu'ujuty je'eyu kyaydyu mudu ky'u'u ni kyawa'adsaty.

6 Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsaty di'ibu nay'andíjudap es jyiky'attu tay'ajtan maut, yajxón ja Diosu kyugajxru Isaiiu mnimadyaku miidsaty ko du'un tkaxjaay:

Tyadu ja'ay xywyindsu'kupts wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma uján.

7 Ni ti tkatsooty ko ñay'andíjudu es xyja'awdátuts.

Yu'u tuk'uxrujktap

di'ibu 'yana'amun'ajtyru je'eyu ja'ayuty.

8 Paadyu Isaiiu t'anumdu du'ambu ja'ayuty éxtam miidsaty. Mmastúttap miidsaty ja Diosu 'yana'amun es xypyadúndat éxtam ja ja'ay jaayam ttundu.

9 'Yak'anmaayudu ja Jesús:

—Miits m'aktimpaduundap di'ibu m'aptujk tyuundap, es du'un xy'uxtijtu ja Diosu 'yana'amun.

10 Moisés myooy ja ja'ayuty ja Diosu 'yana'amun ma jyuna'añ: "Mwindsu'ugur ja mdaak mdeety", es "Ja di'ibu kyajxpejkyry yu tyeety o yu tyaak, oogur yu'u."

11 Per miits mjunándur ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anuumu tyaak tyeety: "Kyaj mbaat nbudaku, mut ko tugekyu di'ibuts nmadaityry esxyur miits nbudakudu, tudsu Dios ndukmayoxy."

12 Es pun du'an jyuna'añ, kyaj ñakysyékyuty ja tyaak tyeety tpuđakut.

13 Es mudu tyaadu myajtagoodyur ja Diosu 'yayuku myadakun mut yu'ugyuxmu tadu mgostumbraty. Mayu du'ambu mgostumbraty di'ibu m'akpaduundur.

14 Jatugoku Jesús dyáxudu ja ja'ayuty, es t'anmaaydu:

—Mudowdu nidugékyuty, es jaygyúkudu.

15 Yu di'ibu ja'ayuty jyu'xtur, kyaj yu'u yajpekykya'adu, yu'u du'an di'ibu pudsuumr jyodoty wyinma'añóty.

16 Di'ibu mudoodur, wa'an tjaygyúkudu.

17 Ko ja Jesús tmastuty ja ja'ayuty, ta tyujku tagoty es ja 'yuxrpkpury yajtuujudu ti dun 'yandijryu tyadu 'yixprajtan.

18 Ta ja'a 'yadsooye:

—¿Nan kyaj miits xyjaygyúkudu? Ko di'ibu tujkur aajóty, kyaj yu'u di'ibu yajpekykya'ar,

19 mut ko di'ibu tujkur aajóty, jodoty yu'u ñejxy, es óknum pyadsemy.

Es mudu tyaadu Jesús tyuknija'adu ko tugekyu je'xy peky, wa'adsu'u.

20 Es nandu'an 'yanmaayudu:

—Ko di'ibu pudsuumr jyodoty wyinma'añóty, yu'u sitay yajpekykya'adur ja ja'ayuty,

21 mut ko ma ja ja'ay jyodoty wyinma'añóty myiñ yu axak winma'añ, yu ma'induunk, yu yajja'ay'o'k, ko ja'ay dyajtagódyu yu pijk úkunu wyindsu'kun,

22 yu ma'tsk, yu adsojk, yu andak, yu axak jiky'ajtan, yu naywyinnaxaja'ak, yu pi'tskajx, yu majpátuk, yu kujuun'át.

23 Tugekyu tyadu axak'ajtan, yu'u miimp jodoty winma'añóty, es yu'u du'an yajpekykya'apy ja ja'ayuty.

Toxytyujk kyaj 'yisraelítuty tmabeky ja Jesús

24 Ta Jesús jar tsoyo'ñ es ñejxy jamdsow ma Tiru kajrn es Sidón kajrn. Es tyujku ma tu'ugu tujk, es kyaj tjtsejky es pun tnijáwat. Per kyaj oj mbaat 'yity ayu'udsyu.

25 Tu'ugu toxytyujk di'ibu natyu ñuux myudajtyry ja ka'oybyu, ko tmadooy ko tu naty jya'ty ja Jesús, ta tnimiñ es ñaygoxtunaaydyáku tyeky'ujxy.

26 Tadu toxytyujk kyaj 'yisraelítuty es sirafenisyu ja'ay. Yu'u 'yamdooyu ja Jesús es ttúnut ja may'ajtan es dyajpudsúmut ja ka'oybyu ma ja ñuux.

27 Esu Jesús 'yanmaayyu:

—Jayjyr yajkádyu u'unuk ana'k, mut ko kyaj 'yóyuty es ndukwingo'ondútam ja tsyajkaagyuty es nmo'oyum ja úkuty.

28 Es ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tuy'ajtanu'u, Windsán, per extu yu uk kyaadyur meesu patku'p di'ibu ja ana'ku'unguty yajka'adur ja tsyajkaakywyáy.

29 Net ja Jesús 'yadsooyu:

—Mut ko oy tu m'adsoy, nujx jotkujk ma mdujk. Tu ja ka'oybyu pyadsemy ma ja mnuuxun.

³⁰ Ko ja toxxytyujk jyajty ma ja tyujk, ta praty ja ñux mabainguxy es ta naty tyukpudsemyuty ja ka'oybyu.

Jesús dya'agnda'aky tu'ugu yedyujk di'ibu nat es awu'umap

³¹ Netu Jesús tsyo'oñ jap Tiru ñaxóty, es ñajxy Sidón kajpnóty es majaty ja Dekápolus kajpnaty. Ta jyajty ma ja Galileu Myejyñ.

³² Jap tyukniminadu tu'ugu yedyujk nat es awu'umap, es yajrjktsooy ja Jesús esu ky'u ttuknikónat tadu yedyujk.

³³ Ta Jesús oj dyajnejxy ja ja'ay wiink tsoo ma kyaj pán. Net ja kywa'xury t'adiju ja ja'ay tyatskoty es mudu tsuyjy ttoofa ja ja'ayu ya'an.

³⁴ Net ja Jesús pyat'ijxy tsajpótm, es myakxejy es t'anmaay:

—jAwa'ats!

³⁵ Netyu ja ja'ayu tyatsk 'yawatsy es ja ya'an 'yagudaky. Ta oj yajxon kyajxpeky.

³⁶ Esu Jesús tyuknirujku kudiibu pán t'awanat. Es éxtam jyantsyjayaj-tuknipejky, waanu ni'igu oj tmadyakwa'xy.

³⁷ Es du'ñu wu'u'madyaaydyu ja ja'ayuty, es jyuna'andu:

—Tugekyu oy tuñ, extu yajmudoobejkyu ja nátaty es yajkajxpejkyu ja uum.

8

Jesús dyajkáy nimajtáx mil naxy ja ja'ayuty

¹ Ma tadu tiempu mayu natyu ja'ayuty tu ñaymyúkuu es kyajru naty tmadattu kya'ay 'yukan. Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxrjkraty es t'anmaaydyu:

² —Nmudajtyruys ja pa'ayo'on madu tyadu ja'ayuty, mut ko tu tyugakxabajnu ma 'yittu yaa mut uj es kyaj tmadattu ni ti ti jy'xtur.

³ Es pun ngejxuryys ma ja tyujkuty ayuu, yuugadawdubu'u tu'aay, mut ko naaguty jagam tu tsoonda.

⁴ Net ja 'yuxrjkraty 'yadsoojudu:

—¿Es wi'ix mbaat yajmo'oy ja kya'ay 'yukan ma tyadu itun? Yaa ni pán kyatsuuu.

⁵ Ta Jesús yajtuujudu:

—¿Naak xymudattu miidsuty yu tsajkaaky?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Jxtujk.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxrjkraty es dyajnaxwaatstat ja ja'ayuty naxkuxy. Ta tkone'ky ja jxtujkru tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxrjkraty, es ja'ajuty dyajwa'xtu ma ja ja'ayuty.

⁷ Myudajttubu naty nandu'un naagudyu ajkxu'un. Esu Jesús oj tja'aygyuda'aky ja Dios, es oj ttuk'yajwa'xtu ja 'yuxrjkraty ma ja ja'ayuty.

⁸ Nidugekyu kyaay 'yuktu es 'yujts jyotkadaktu, es t'aktim'yajmujktu jxtujk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku.

⁹ Di'ibu kaaydyu nimajtáx milan, es kyaj yajmaydsyóy ja toxxytyujkuty esu unaku'unguty.

Ta Jesús ñayjyugajxu mut ja'ajuty,

¹⁰ es tyujku ma ja barku mut ja 'yuxrjkraty es oj ñejxy ma ja ñaxwíndu Dalmanutu.

Fariseety t'amdowdu tu'ugu muj'ajtnu tsajpótmudu

¹¹ Ko jap jyajty, ta naagudyu fariseety tninajxtu ja Jesús es dyajtuudu tijaty es du'un dya'anaguga'ajyua'andu. Ta t'amdoodu es tyuk'ixudat tu'ugu

ijxw'a'man di'ibm myudajtypy ja maj'ajtun pæn jantsy du'an ko Diosu naty tu kyéxyty.

12 Netu Jesús oj myukxejy es jyanáñ:

—¿Ti kots xy'amdowdu miidsaty tu'ugu ijxw'a'man di'ibm myudajtypy ja maj'ajtun?

13 Ta ja Jesús tmastuttu ja'ajaty, es tyujku jatugok ma ja barku es oj ñejxy wiink tsoo ma ja mejyñ.

Fariseedyu 'yuxpukm

14 Tuumu naty ja 'yuxpukpety tja'aydyugódyu dyajnujxut ni'igu yu tsajkaaky, es jap barkoty je'eyu naty tmudaty ti'iguu tsajkaaky.

15 Ta ja Jesús tyuknipukudu:

—Ixtu, mnaagywentu'átudup mudu fariseedyu lyevaduuru esu Eroodusu jya'ajaty.

16 Ta ja 'yuxpukpety ñajyuna'andu ak yu'ujaty:

—Paadyu du'an xy'anma'ayum mut ko tu nyajmi'inum yi'inum tsajkaaky.

17 Esu Jesús ñija'abu naty éxtamu naty ñajyuna'anudu. Ta 'yanmaayudu:

—¿Ti ko mnaajyuna'anudu ko kyaj xymudattu ja mdsajkaaky? ¿Tii kyajnum xyjagyúudu es ni xykyarúktunumu kwenta? Múk juun xymudattu ja mwinma'añty.

18 ¿Tii kyaj m'ixtu miidsaty mudu mwiin, es ni mgamadowdu mudu mdatsk? ¿Ti kyaj xyjamyatstu?

19 Kots nyajwa'xy ja mugoxxp tsajkaaky ma yu nimugoxk milbu ja'ayaty, ¿naak katsy xyajmujktu ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadajku?

Es ja'ajaty 'yadsoodu:

—Majmajtsk.

20 Ta ja Jesús 'yak'anmaayudu:

—Es kots nyajwa'xy ja juxtujkpu tsajkaaky ma ja nimajtaxk milbu ja'ayaty, ¿naak katsy xyajmujktu?

Es ja'ajaty 'yadsoodu:

—Juxtujk.

21 Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—¿Tii kyajnum xyjagyúudu ko kyajts yu'ujaty n'andijy ja tsajkaaky?*

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu wiints jap Betsaydu

22 Oknum jyajttu ma Betsaydu kajpn, es naagaty ja ja'ayaty dyajmiindu ma Jesús tu'ugu wiints, es tmunu'xtáktu es ttónat ja wiints.

23 Es ta twijstso'oñ ja Jesús ja wiints es oj tmonejxy kajpnbu'ay. Ta ttukwingu'tse'ky waanu tsujy es tku'anikooñ. Ta dyajtuy pæn 'yijxyru tii oynu'anun.

24 Ta ja wiints 'yijxpejky oga'an, es jyanáñ:

—N'ijxyru'udu ja'ayaty. Du'an kyaxu'uktu éxtamu kepy, per yo'oydu'ep éxtamu ja'ayun.

25 Net ja Jesús trujtáky jatugok ja kyu'u ma ja ja'ayuw wyiin. Ta ja ja'ay oj 'yijxpeky es tugekyu t'ijxtaayñ wa'ats.

26 Net ja Jesús tkejxy ma ja tyujk, es t'anmaay:

—Katu situy mduku kajpnóty es ni pæn xykyatukmamadya'agudu tyaadu.

Peedru trigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

27 Net ja Jesús es ja 'yuxpukpety oj ñixtu ma mutsk kajpnaty di'ibu wingón ma Sesaree Filipu kajpn. Es tu'ay dyajtuy ja 'yuxpukpety:

* 8:21 Ix Matewu 16:12.

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'andu pándsuga dún uj?

²⁸ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Naaguty jyuna'andu ko mijtsu du'un Fwank Yajna'abajtru, naaguty jyuna'andu ko mij m'Eliiasuty, es akjunándurpum naaguty ko mijtsu du'un jatugú wiinkru ja Diosu kyugajxru.

²⁹ Ta yajtuujudu:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsuga dún uj?

Esu Peedru 'yanmaayu:

—Mijtsu du'un ja Kristu di'ibu ja Dios wyin'ijx.

³⁰ Esu Jesús oj tyuk'ana'amudu kadiibu pán t'awánudut.

Jesús tñigajxy ja 'yo'kun

³¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxrujkruty ko yu'u, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, jyantsy'ayowa'añ, es 'yuxti'ja'anudu ja muija'aydyujkruty esu teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxrujkruty, 'ya'anmaaydyu ko ja'ay ya'ooga'anudu, es ko tugukxabajtr jyikyryuka'añ.

³² Du'un tyukmadyákudu wá'ats. Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo abeky es t'ooy.

³³ Es ja Jesús wya'kumbijty, es twin'ijxy ja 'yuxrujkruty es t'oojumbijty ja Peedru, es t'anuumu:

—¡Kátats mij xy'awa'ktíky, muijku'ugórk Satanás! Mij kyaj dyu'unudyu mwinma'añ éxtamu Dios, yu'u je'eyu mij mwinma'añ'ajtyry éxtamu ja'ayuty.

³⁴ Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxrujkruty es ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Pun jaats pán xurpanuxa'añ éxtamsu n'uxrujkrú, tsojkr es tmastu'udut ja kyum winma'añ es jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tñinejxy, esats xurpyatsoont.

³⁵ Mat ko ja ja'ay di'ibu jiky'ataamp éxtam ja kyum winma'añ, tyadu ja'ay nayyajtugóyudur. Per ja ja'ay di'ibu myastutyry ja kyum winma'añ es ñayyákyuty es xymyadúñuts uj es ttuñ éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk, tyadu ja'ay pyaadur ja nitsokun.

³⁶ ¿Ti tsyoo ja ja'ay ko tjaganarátut tugekyu yu naxwiñudu pun yajtugeepy ja 'yanmaja'an? Ni tii, ¿kadii?

³⁷ Pes pun tu dyajtugóy ja 'yanmaja'an, kyajp tii di'ibu mbaat maut dyajjumbity jatugok.

³⁸ 'Pun pánuts xytyuktsoydyuump es ttuktsoydyuñ ja n'ayúkats ya naxwiñ ma pojru ja'ay di'ibu Dios myastúttur, uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nan nduktsoydyúnupts kots nmínat jatugok mudu myuj'ajtunu nDeedyats es mudu 'yánklusuty.

9

¹ Nandu'un ja Jesús 'yamaayudu:

—Tuy'ajtun n'anuumudu ko ta naaguty di'ibu ja yam ko kyaj 'yooktat extu koonam t'ixtat ja Diosu kyutujkan jya'ty mat ja myuk'ajtun.

Jesús tyugatsy

² Kyumdudujk xuu Jesús oj ñejxy ma tu'ugu kopku kujxmbu. Yu'uyu wyoo ja Peedru, Santya'agu esu Fwank. Es jam wyindumaty tyugajtsy ja Jesús.

³ Yu wiyit jyumbijty jantsy tu'xp es jantsy poop éxtamu tsajp'e'pyky, éxtam ni pán ya naxwiñ mbaat tkayajwe'emy poop.

⁴ Es yu'ujaty 'yijxtu ja Eliias esu Moisés myadya'aktu mudu Jesús.

5 Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

–Windsún, oy ko nyaá'ajtam. N'ok'ya'o'oyum tugumgu axkuda'ak tujk: tu'uk mij xyja'a'átut, jatu'uk tja'a'átut ja Moisés es jatu'uk tja'a'átut ja Eliás.

6 Du'un 'yanmaay mat ko ja 'yaxpjkpaty tsu'u'ugadu naty, esu Peedru ni tkanijawu wi'ix j'una'anat.

7 Net oj myiñ tu'ugu yoots di'ibu yajnitujkadu, es jap yoodsóty yajmadooy tu'ugu ayuk di'ibu junaamp:

–Tyaadusdu du'un ja n'U'unk di'ibats njantsytsyejpy. Mmadowdu ya'u.

8 Ko ti'in ñas'ijxadu ma naty tu t'ixtu, ta kyaj tnaky'ijxtu ni rán, ya'uyu natyu Jesús ma y'u'ujty.

9 Ko naty wyinjanktu ma ja kopk, ta Jesús tyuknipjkadu:

–Kyaj xytyukmumadya'aktat ni rán di'ibu tu xy'ixtu, extu koonam uj, ja Naxwiñadu ja'ayudyu Kyudunaabyu, njikypyúkadats madu naty tu n'eeky.

10 Es madu tyaadu tmadajttu ayu'udsyu ak ya'ujty, es ñayajtawjudu:

–¿Tii dnu tyaadu di'ibu myadyakupy ko jyikyryuka'añ ma 'ye'ky?

11 Es paaty dyajtawdu ja Jesús:

–¿Ti ko j'una'andu ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpjkpaty ko ya Eliás myina'añ jawyiin es kyaj ja Kristu?

12 Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

–Tuy'ajtawu ko Eliás myiñ jawyiin, es ko ya'u 'yaxkúkaty tugekyu. ¿Es tii, kyaj xyñjawudu ko ma ya Diosu jyaabyajtan tmadya'aky ko uj, ja Naxwiñadu ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añats muk es nnujxa'añats xtiijy?

13 Per uj n'anmaayduar miits ko Eliás tu myiñ*, es tu ja ja'ay tyúnadu wi'ix ya'u timsoktu, du'un éxtam j'una'añ ja Diosu jyaabyajtan.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

14 Ko kyudaktu ma ja 'yaxpjkpaty di'ibu naty tu wyu'umdu, ta t'ijxtu may ja ja'ayaty juwadity ma ya'ujty. Jamu naty nandu'an tmattspkajxtu ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpjkpaty.

15 Ko ja ja'ayaty t'ijxtu ja Jesús, net du'ñu wyu'umadyaaydu. Ta tnujxtu puy'e'gyu es oj tkajxpo'xtu.

16 Net ja Jesús dyajtawu ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpjkpaty:

–¿Ti mnayduykkajxytyúkadup mat ja n'axpjkpaty?

17 Nidu'uk jap mayja'ayóty 'yadsoodu:

–Ya'axpjkpaty, tats uj nyajmiñ ya n'u'unk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu, es ya'u yajwu'umap uum.

18 Pes oytyim maaty myátsyaty ja ka'oybyu es yajkadáyaty. Net ya'a'eebyaty, es yajnayduyskaadyaty es du'nu ñini'x yajwu'umxaty juun. Tats nja'anunnu n'axpjkpaty esxup dyajpdsémyu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamadaj'aktu.

19 Es ja Jesús j'unañ:

–¡Ay, ja'ayaty di'ibaty kyaj xymudattu ja mabujkan! ¿Extu nu'anudsu du'un n'aktim'ítut mat miidsaty es nmadánudat? ¿Ña'adsu du'un xymubuka'andats? Yajmín ja mixy.

20 Ta tyukniinudu. Es ko ja ka'oybyu t'ijxy ja Jesús, net ttukpaty ja mo'odyu ja mixy. Ta kyadaay es tyiimy wejky es 'ya'eepy.

21 Net ja Jesús dyajtawu ja u'unkteety:

–¿Nu'unu dnu tyaadu kujk tmadajnu?

Ta ja u'unkteety 'yadsooy:

* 9:13 Ix Matewu 11:14.

—Extu tyimmutsk'ajty.

²² Kanak ok yu ka'oybyu yajkukudawaty juunoty es najoty, es du'an jya'a'ooga'añuty. Tunu may'ajtun, pun mbaat oynu'unan ti muut xytyuñ, pa''ayoodugats udsuty es pudujkudugats.

²³ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Katu mjuna'añ pun mbaat! Tugekyu yu'u mbyaadaty mut di'ibatyu Dios myubujktap.

²⁴ Net ja u'unkteety yaxkeky:

—jNmubejkyuats! jPudujkugats esats n'akmabúkut ni'igu!

²⁵ Ko ja Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayuty ñaymyujkudu, ta t'ooy ja ka'oybyu es t'anuumu:

—Ka'oybyu, ujtsuts mij n'anmaary, pudsam jap ma tadu ja'ayun es katu mnakytyuku ma yu'un.

²⁶ Ta ja ka'oybyu dyaj'yáxy ja mixy. Ta jatugok dyajmo'ty es pyadseemy, es dyajwe'emy éxtamu o'kra. May oj jyuna'andu ko tu 'yeeky.

²⁷ Per ja Jesús tmajtsy ma ja ky'u, es twijst'ky. Ta ja mixy tyunaaye'ky.

²⁸ Net ja Jesús tyujkudu ma ja tyujk mudu 'yaxpukpudy ak yu'uyuty. Ta yajtuujudu ja 'yaxpukpudy:

—¿Tii da kots udsuty kyaj tu nmamada'aktu tadu ka'oybyu?

²⁹ Ta 'yanmaayudu:

—Tyadu du'ambu ka'oybyu, yu'uyu muut pyadseemy je'eyu mut ko ngajxtakum.

Jesús tnigajxy mymajtsk ok ja 'yo'kan

³⁰ Ko jam tso'ondu, ta ñajxtu Galilee. Esu Jesús kyaj tsejky es pun tnijawudat,

³¹ mut ko dya'uxpaktu naty ja 'yaxpukpudy es ttukmamadya'aktu:

—Ej, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma ja ja'ayuty, es yu'ats xya'ooktap, es ko tyugukxabatut, njikyryakudats.

³² Es ja'ajty kyaj tjagyujkudu éxtam 'yanu'umxudu, es tsyu'kudap es dyajtawdat.

Pán waanu muj

³³ Net jyajtu ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko naty 'yittu tugoty, ta yajtuujudu ja Jesús:

—¿Tii du'an naty mdsipkajxtap miidsuty tu'aay?

³⁴ Es amofu wu'u'mdaaydyu, mut ko yu'u naty tu ttipkajxtu ko pánu du'an ma yu'ujaty ni'igu myujuty.

³⁵ Netu Jesús ñaxwe'tsy ma ja nimajmajtskra 'yaxpukra, es t'anmaaydyu:

—Pun nidu'uk miits mnaybyujta'agánudap muj kajxm, wa'an ñaybyujta'agyuty yuunk naxpyu, es tmadúnat nidugekyu.

³⁶ Net tsa'ane'ky tu'ugu una'ku'unck es tyunaay kujk'aay ma ja 'yaxpukpudy, es t'anmaaydyu:

³⁷ —Di'ibu 'yaxájur tu'ugu una'ku'unck éxtamu tyaadu mudadsu nxuugyujxm, xy'axájurtsu du'an uj; es di'ibuts uj xy'axájur, nan 'yaxájubu du'an di'ibuts uj xykyajx.

Di'ibu kyaj xyñi'o'o xyñiyáxm, yu'u du'un ijtp mut udsajtum

³⁸ Net ja Fwank t'anmaay ja Jesús:

—Ya'axpukra, tuts n'ixtu tu'ugu ja'ay dyajpudsémy ja ka'oybyuty ma yu ja'ay mudu mxuugyujxm, es kom kyaj jyu'dity mut udsajtum, tuts nyajkubóktu.

³⁹ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Katū xyajkubóktū, mūt ko di'ibū tyiimpy ja māj'ajtūn mūdats nχūūgyūjxm, óyūts xymyadya'aky es kyaj 'yaxūūgyūty.

⁴⁰ Es di'ibū kyaj xymyūdsip'ajtūm, yū'ū dūn mūt n'ijtm.

⁴¹ Pūn pūn mmo'oyūdu oyjye'eyū tuk vasū wā'ats nūū mūt kots ūj miits njā'ay'áttū, tūy'ajtūn n'anūūmūdu ko Dios myay'átūp ja ja'ay.

Pūroobūty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁴² Pūn ja pūn dyajpekykya'ay nidu'ugū tyādū dū'ūmbū ūnā'ku'unū di'ibūts ūj xymyūbūjkr, waanū oy pyūdsū'ūmχūty kooxyūp yajtuk'yo'kmūwūūnū tu'ugū māj pān es yajkujūbijpnāxāt mejyūóty.

⁴³ Pūn myajpekytyūūnūp tu'ugū mgu'ū, niboot.† Waanū oy ko mnūjχūt tsajpótm, éxtūm mbaāt njūnā'anūm kūtuk mā ja jiky'ajtūn winū xūū winū tiempū, es kūdiinūm ko myajpūjtā'agūt mūt majtskū mgu'ū mā ayoodákn,

⁴⁴ mā ni nā'a kya'oogūt ja tūnū'k es ni kya'oogūt ja jūūn.

⁴⁵ Es pūn myajpekytyūūnūp tu'ugū mdeky, niboot. Waanū oy ko mnūjχūt tsajpótm, éxtūm mbaāt njūnā'anūm, tekytyuk mā ja jiky'ajtūn winū xūū winū tiempū es kūdiinūm ko myajpūjtā'agūt mūt majtskū mdeky mā ayoodákn,

⁴⁶ mā ni nā'a kya'oogūt ja tūnū'k es ni kya'oogūt ja jūūn.

⁴⁷ Es pūn myajpekytyūūnūp tu'ugū mwiin, juut. Waanū oy ko mnūjχūt tsajpótm, éxtūm mbaāt njūnā'anūm, mūt tuk adu'um je'eyū mwiin mā ja jiky'ajtūn winū xūū winū tiempū es kūdiinūm ko myajpūjtā'agūt mūt majtskū mwiin mā ayoodákn,

⁴⁸ mā ni nā'a kya'oogūt ja tūnū'k es ni kya'oogūt ja jūūn.

⁴⁹ 'Es nidugekyū ja'ayūty 'yayówdūt, oyū tadū ayo'on njajā'ambū éxtūmū jūūn xytšya'ayūm. Éxtūmū jūūn dyajtū'utsy ja tsu'utšy kūdiibū myā'adūt, tadū ayo'on mbaāt xtyukmūwingo'onūm ja Dios.

⁵⁰ Oy yū kān. Per pūn tūgooyūūp ja tyā'amts'ajtūn, kyaj wi'ix 'yóyūt es jatūgok tyā'amūt. Ittū éxtūm ja oy kān es jiky'attū amūmdu'uk jot nixim niyā.

10

Kasqādū ja'ayūty űaymyastū'udūdu

¹ Net ja Jesús tšyo'oű Kafarnaūm es oj űejxy mā ja Judeeū űax es 'yawinnajxy mā ja Jordán mūjnūū jadsoo mā xūū pyūdsemy. Jap ja ja'ayūty űaymyūjkūdu jatūgok mā naty yū'ū, es dya'ūxpejky éxtūmū naty yū'ū yā'ūxpeky jaayūm.

² Net nāagūdyū fariseeūty tniimiindū Jesús es dū'ūn dya"anūguga'ajūyā'andū. Ta dyajtūūdu:

—¿Tii mbaāt yū yedyūjk tmastū'uty ja űūdo'oxy?

³ Ta ja Jesús 'yadsooū:

—¿Wi'ix t'ane'emy ja Moisés?

⁴ Ta ja'ajūty 'yadsoodū:

—Ja Moisés tū dyajniūtūkū es mbaāt ja yedyūjk tmastū'uty ja űūdo'oxy pūn jawyūin tmo'oy tu'ugū neky mā jūūnā'añ ko kyaj t'oknūdo'ox'ajūn.

⁵ Ta Jesús 'yanmāayūdu:

—Ja Moisés tkūxjaayū tadū ana'amūn ja'agyūjxm ko kujuūn miidsūty.

⁶ Per mā tšyondaky ko Dios dyajkojy tūgekū, yū Diosū jyaaybyajtūn jūūnā'añ: “Dios yajkoj ja ja'ayūty yedyūjk es toxytyūjk.”

† **9:43** Xtyyuk'ijxūmū Jesús ko di'ibū xyajpekytyū'unūm, yū'ū jot winmā'añ, es kyaj yū'ūdyū kū'ū, teky es ni yū'ū wiin. Ix Markūs 7:18-23.

7 “Paaty ja yedyujk 'yabekyu ma ja tyaak tyeety es da'un ñaybyuwa'agudu mada ñudo'oxy,

8 es nimajtsk jyiky'attu éxtam tu'ugan je'eyu.”

9 Paaty di'ibu ja Dios ta dyajnaymyúkadu, ni pán tkayajwa'xat.

10 Ko naty jap tugótyuty, ja 'yuxpajkraty yajtajuudu jatagok yu tyaadu.

11 Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Di'ibu myastutyry ja ñudo'oxy es pyeky mada wiink to'oxy, yajtageery ja pajk úkunu wyindsu'kan.

12 Es pán ja toxytyujk myastutyry ja ña'ay es pyeky mada wiink yedyujk, nan yajtageery ja pajk úkunu wyindsu'kan.

Jesús tkuni'xy ja ana'ku'ungaty

13 Naagadyu ja 'ayuty dyajmíndu 'ana'ku'ungaty esu Jesús tyónudat, es ja 'yuxpajkraty t'oodu ja ja'ayuty.

14 Ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yajku mat yu'ujuty es t'anmaaydu:

—Mastu'utta, wa'andsu ana'ku'ungaty xynimíndats, es katu xyajjumbíty, mat ko ja Diosu kyutujkan yu'a jya'a'ajtyry di'ibu da'un éxtam yu'ujuty.

15 Tu'yajtan n'anumudu ko di'ibu kyaj t'axaju ja Diosu kyutujkan éxtam tu'ugu ana'ku'unk, kyaj tyúkat ma Diosu kyutujkan.

16 Net tsa'ane'ky ja ana'ku'ungaty. Ta tkaakooñ ja kyua ma ja kyubajkaty es tkuni'xy.

Mukja'ay tmadya'aky ja Jesús

17 Ko ja Jesús 'yaktu'uyo'oy, net myiñ tu'ugu yedyujk puye'egyu, es ñaygoxtanaaydyáku Jesús wyíndum es yajtaju:

—Oy ya'uxpajkru, ¿ti tsojkar ndúnudats esats nyajtukkumáyut ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu?

18 Netu Jesús 'yanmaay:

—¿Ti kots mij xytyijy kots uj n'óyuty? Ja'a ko yu'uyu da'unu Dios oy.

19 Oy xynija'aju ja Diosu 'yana'amun: “Katu myajja'ay'eeky; katu xyajtugóy ja pajk úkunu wyindsu'kan; katu mmeetsy; katu mada andakunguyjxm pán xyniwaambéty; katu ti xynipeky; mwindsu'ugur ja mdaak mdeety.”

20 Ja yedyujk 'yadsooy:

—Ya'uxpajkru, tugekyu tyaadu tats nguydyuunda'ay extu tu ndimmutsk'átyats.

21 Netu Jesús twin'ijxy mada tsojkan, es t'anmaay:

—Jatu'uk mdugoy'ajtxaty. Nuix took tugekyu di'ibu mmudajty mjaygyeipy es yajwa'x ma ayoobu ja'ayuty, es net xypyamínudats es da'un xymudátat ja oy'ajtan jam tsajpótm.

22 Es ko tmadooy yu tyaadu, ta ja yedyujk jyotmaydyuktajku. Ta oj ñejoy jotmaymyunt, mat ko nugoo naty jyantsymukja'ayuty.

23 Ta ja Jesús t'ijxumbijty, es t'anmaaydu ja 'yuxpajkraty:

—Tsiip nímajaa esu mukja'aydyujkaty tyúkadat ma Diosu kyutujkan!

24 Ja 'yuxpajkraty da'uñ wu'umadyaaydu mada tyaadu. Esu Jesús 'yak'anmaayumbijtadu:

—Tsiip nímajaa esu mukja'aydyujkaty tyúkadat ma Diosu kyutujkan!

25 Ni'igu tsyipyty es tu'ugu mukja'ay tyúkat tsajpótm es kadínum ko tu'ugu kameyu ñaxat xu'uñ jutoty.

26 Ko t'akmudoodu tyaadu ja xupajkraty, waanu ni'igu wu'umadyaaydu da'uñ es ñayjynánadu:

—Pes, ¿pánu da'un mbaat ñitse'eky?

27 Esu Jesús wyin'ijxudu es 'yanmaayudu:

—Mudu ja'ayuty kyaj mbaat, per mudu Dios, ak mbaat tugekyu.

28 Netu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Es uudsuty situy tats tugekyu nmastutta'aydyu es mij nbanujxtu.

29 Jesús 'yadsooju:

—Tuy'ajtun n'anumudu ko oytyim pánaty di'ibu tu tmastu'uty ja tyujk, o myuga'axuty, o tyaaq, o tyeety, o 'yu'unguty, o ñax kámuty mut kots xyryanejxy uj es ttuñ éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk,

30 tadu ja'ay Dios mo'oyudup tyam ma tyadu naxwíñudu mugo'px du'unun ni'igu tyujk, tyaaq, myuga'axuty, 'yu'unguty esu ñax kámuty, oy 'yayoy du'un; es nandu'un tsajpótm Dios myo'oyudat ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu.

31 Per may di'ibu tyam ya naxwíñ ijtp muj, jam tsajpótmu Dios pyujta'agudat mutsk; es may di'ibu tyam ya naxwíñ ijtp mutsk, jam tsajpótmu Dios pyujta'agudat muj.

Jesús tnigajxy myudu'guk ok ja 'yo'kun

32 Jamu naty wyimbattu ma ja tyu'uju Jerusalem, esu Jesús jawyiuu naty ñejxy ma ja 'yuxprijkruty. Es ja nimajmajtskuty du'ñu wyu'umadyaaydyu es tsyu'kudu ja ja'ayuty di'ibu panujxudup. Net ja Jesús twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskru 'yuxprijkruty. Ta oj ttukmadya'aktu di'ibu naty jatán kubatánup,

33 es 'yanmaayudu:

—Ixtu, nbatujkum Jerusalem ma uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma yu teedywyindsúnaty es ma ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxprijktup, es xytyuknikajxpatá'anduts ja o'kun es xykyuyaka'anduts ma ja romanu ja'ayuty.

34 Yu'uts xyñixi'iga'an xytyukxi'iga'anduts, xywyopa'anduts, xyñidsujuya'anduts es xya'ooktupts, es ko tyugukxubátat ma'adsu naty tu n'leeky, njikypyúkudats.

Santya'agu esu Fwank t'amdowdu tu'ugu may'ajtun

35 Net ja Santya'agu es ja Fwank, Zebedeu myaanguty, tmawingoonda ja Jesús es t'anmaaydyu:

—Ya'uxprijkru, ndsojktupts es xytyúnat ja may'ajtun di'ibu n'amdoodup.

36 Net ja Jesús yajtuujudu:

—¿Ti dun mdsojktup esuts ndúnat?

37 Ta t'anmaaydyu:

—Moodyuguts esuts n'u'uñudat tu'uk ma m'aga'añgyu'u es jatu'uk ma m'anajñgyu'u ko m'ana'amá'añ muj'ajtun muut.

38 Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Miits kyaj xyñijáwudu ti dun m'amdoodup. ¿Tii mmudánudup miidsuty, éxtam mbaat njuna'anum xy'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ? ¿Tii mmudánudup miidsuty éxtam mbaat njuna'anum mnubáttat éxtamts uj nnubata'añ?

39 Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Nmudánudupts.

Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Tuy'ajtun ko miits m'uuktup ma ja káluz mats uj n'uuga'añ, es nandu'un mnubáttat éxtamts uj nnubata'añ.

40 Per uj kyajts xypyaaty esats miits nmo'oydyat es m'u'uñadut mats n'aga'añdsyoo o mats n'anajñdsyoo. Diosu du'un pátap tmo'oydyat di'ibáty tu yajtuknibujtaaga.

41 Ko ja nimajkrü xprükpüty tmədoodu tyaadu, net ttuk'ak'ajttu ja Santya'agu es ja Fwank.

42 Netu Jesús dyaxudu nimajmajtskuty, es t'anmaaydyu:

—Mnija'adup miits ko di'ibáty 'yana'amdup ya naxwiñ, jya"abúktap ja ja'ayuty, es 'yana'amadu éxtam yu'ujuty ja kyutujkan.

43 Per kyaj dyu'un'átut ma miidsuty. Nik ni'igu ko di'ibu naybyujta'agánup muj ma miidsuty, yu'u myudúndup ja myu"xprükpüty,

44 es oytyim pánuty miidsuty di'ibu itaamp jawyiin, yu'u myudúndup ja myu"xprükpüty éxtamxyup yu'udyu myuduumbu.

45 Du'un éxtam uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts nmiñ naxwiñ esats nyajmudúnut, ja'ats uj tu nnimiñ esats uj ja ja'ay nmudúnut esats ngubátut mayu ja'ay ja pyekey kots ja'a ngu'oogat, du'un may tmudáttut ja nitsokun.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugu wiints

46 Net jyajttu Jerikoo. Es ko natyu Jesús kyajpnbudsémy mut ja 'yuxprükpüty es mut ja mayjya'ayuty, tu'ugu wiints di'ibu xyu'ajtypy Bartimee, Timee myaank, jamu naty 'yu'uñu tu'ubu'agay es t'amdoy ja limosnu.

47 Es ko tmədooy ko wyingón ja Jesús nazarenu, ta ja wiints yaxkeky:

—Jesús, Davitu tyuamp 'yaats, pa"ayoogats mij!

48 May ja ja'ayuty 'yoojudu es 'yamónut, per ja wiints ni'igu waanu muk yaxkeky:

—iDavitu tyuamp 'yaats, pa"ayoogats!

49 Net ja Jesús wya'k'a'ajm, es jyanáñ:

—Yajmíndu.

Ta ja ja'ayuty t'anmaaydyu ja wiints:

—Jotkujku, pdu'uk, mut ko tam myáxuty.

50 Net ja wiints tnasjajtu ja tsyamarru, es pyujte'ky. Ta twinguwá'ku ja Jesús.

51 Net ja Jesús yajttuju:

—¿Ti mdsejpy esats uj ndúnuduts?

Ja wiints 'yadsooy:

—Ya'uxprükpüty, yu'uts njatsejpy esats n'ijxpúkat.

52 Ta ja Jesús 'yanmaayu:

—Mbaat mnejxy. Tu m'aguda'aky mut ko tats xymyubeky.

Netyu ja wiints oj 'yijxpéky, es tpanejxy ja Jesús.

11

Jesús tyaku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

1 Ko naty jya'ta'añ Jerusalén, ko jyajttu Betfajee, jamu ma ja Oliivus Kork, netu Jesús tkejxy majtsku 'yuxprükpüty,

2 es t'anmaay:

—Nujxtu ma yu mutsk kajpnu'un'k di'ibu yajwingu'ijxup, es jap xypyaadut kuwññ tu'ugu burru di'ibu ni pánnum tkatuk'u'uñu. Magaju es xyajmínut.

3 Es pan ja pán myajtáwudu: “¿Ti ko xymyugaju?”, net xuanmüt: “Ja Windsún yajtunaampy es pojan tkajxambítut jatugok.”

4 Es ja 'yaxpɔjkrɔty oj ñixxta, es tpattu tu'ugu burru kuwuuñ tɔjk agu'am mɔj tu'ubu'aay. Es ko naty tmugajɔ ja burru,

5 net ja ja'ay yajtuujadu:

—¿Ti ko xymyugájadu tadu burru?

6 Es yu'ujaty 'yadsoodu éxtamu Jesusu naty tu 'yana'umxudu. Net ja ja'ay myastútadu.

7 Ta oj dyajñixxta ma ja Jesús es tɔajtáktu ja wyit jam burru ñikujxm, es ja Jesús ttukpejty.

8 Es ja mayjya'ayaty dya'ptu ja ñikujxyudu wit tu'aay. Wiinkɔty ttajtu ja kepyu 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxudu ja tu'aa.

9 Ja ja'ayaty di'ibu ñixxtɔ jawyiin es nandu'an ja di'ibu miindɔp ux'ok ya'ax jyoktu:

—¡Awdattu Dios! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtamu Nindsan'ajtam Diosu kyudanaabyu!

10 Mɔj kujxm 'yítat ja rey Davitu tyuamp 'yaats di'ibu yajkutukaamp. ¡Awdattu Diosu tsajpótmadu!

11 Ta ja Jesús kyajpnajty Jerusalén es yajty ma ja mɔj tsajptɔjk es t'ijxtaay tugekyu di'ibu jap. Ta tsoyo'ón jam es tmonejxy ja majmajtskɔp 'yaxpɔjkrɔty ma Betañu kajpn, mat ko ta tsyu'ujanu naty es jap mya'aja'añ.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

12 Jakumbom ko Jesús tsoyo'ón jap Betañu, ta yu'o'ku.

13 Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubu'aay. Ta tñimujwa'ky, es kyaj tɔaty ni ti tyuamp ja kepy, je'euy 'yaay, ja'a ko kyajnum ja tiempu ma tyuamp.

14 Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni na'a mganakytyuamp'átat.

Es ja 'yaxpɔjkrɔty tmadoodu.

Jesús dyajpɔdsémy di'ibu juuy to'ktɔp ma ja mɔj tsajptɔjk

15 Oknam jyajttu Jerusalén, netu Jesús tyujku mɔj tsajptɔjk ñabotsoty. Ta dyajpɔdseemy di'ibu naty jap juuy to'ktɔp es dyajjumbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyingugoondɔp ja meeñ mat ja tsajptɔjk meeñ, es dyajjumbijty ja syíyaty di'ibu pakto'ktɔp.

16 Es kyaj dyajkutijky es pán dyajnáxat oytyiity mɔj tsajptɔjk ñabotsoty.

17 Ta dya'uxpejky ja ja'ayuty, es t'anmaay:

—Ja Dios jyunáñ ma ja jyaaybyajtan: “Yu ndujkats yu'u ma nidugekyu naxwiñadu ja'ay kyajxta'áktu”, per miidsaty ta xyajwa'andu ma'tspu aánk.

18 Es ja teedywyindsánaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpɔjktɔp tmadooy yu taadu. Ta t'axtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogut, per ttsu'ugudu, ja'a ko nidugekyu ja ja'ayuty tam yajxón tmadoo'ittu ja 'yaxpɔjkan.

19 Es ko tsyu'ujanu, net Jesús tsoyo'ón jap Jerusalén.

Iigu kepy tyu'utsy di'ibu Jesús tu tkajxpéky

20 Jakumbom jepy ko jyambitandu Jerusalén, ta ñaxtu ma ja iigu kepy, es ja 'yaxpɔjkrɔty tu t'ixtu ko ta naty tyu'tsnu.

21 Ta ja Peedru tjamyejtsy, es t'anmaay yu Jesús:

—Windsán, ¡ix! Tu tyuatsnu tyadu iigu kepy di'ibu mij ta xykyajxpéky.

22 Jesús 'yadsooy:

—Mubaktu Dios.

23 Tɔy'ajtan n'anumadu ko pán ja pán miits m'anumadubu tyadu kopk: “Jawa'ak ja yaa. Nujx meyyóty.” Pán kyaj xyujpɔjwadu, pes du'anu ñan jatat.

²⁴ Paaty n'anuumudu miidsuty ko tugekyu di'ibu miits m'amdoodup ja Dios ma mgajxta'aktu, pun mmubujktup, m'axajudup.

²⁵ Es ko mgajxta'aktu, mma'xtup di'ibaty miits mduunadup axuuk, es du'un yu mDeedyu tsajpótmudu mma'xudup miidsuty ja mbojpty nandu'nn.

²⁶ Es pun kyaj xymya'xtu di'ibu mduunadup axuuk, mDeedyu tsajpótmudu nan kyaj mma'xudut miidsuty ja mbojpty.

Jesusu kyutujkan

²⁷ Ta net jyajttu Jerusalén. Es ko natyu Jesús jyudity maj tsajptujk ñabotsoty, ta ñimiinudu Jesús ja teedywyindsunuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axprujktup es ja mujja'aydujktuty,

²⁸ es yajttuudu:

—¿Pánu kyutujkan muut xytyuñ tyaaðu? ¿Pánu ta mgutujkanmo'oyuty?

²⁹ Ta Jesús t'adsoodu:

—Ej nandu'nn nyajtawambyats tu'ugu ayuk miidsuty. Pun xy'adsoojambijptats, net n'anuumat ti kutujkanuts uj muut nduñ tyaaðu.

³⁰ ¿Pánu kutujkanmooyu Fwank es yajnubatut? ¿Dios, o yu ja'ayuty? ¡Adsooduguts!

³¹ Ta ak yu'ujuty ñay'uu ñaygyaxudu es ñayyuñá'annudu:

—Pun n'okjuna'annu ko ja Dios tuk'ana'amu, ta xy'adso'om: “Es punu du'nn, ¿ti ko xukyamubaktu?”

³² Es pun njuna'annu ko ja'ayuty, ta yu ja'ayuty xytyu'unum axuuk, mat ko nidugekyu yu'ujuty tmubaktu ko Fwank yu'ja ja Diosu kyugajxpu.

³³ Ta t'anmaaydu ja Jesús:

—Kyajts nnijáwudu.

Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Es uj nan kyajts miits n'awánudut ti kutujkanuts uj muut nduñ tyaaðu.

12

Axuk kamgwentu'ajpty éxtamu ixpajtun

¹ Net tyujku ya'axprujkpu mat kanak nax ixpajtun es jyunañ:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'ibu kyoy yu uuvu kam ma ja ñax. Ta tngemy es dya'uyuu ma dyajnipátut ko ja uuvu yajwinma'adsa'anut es tkojy tu'ugu potsy kujxm ma mbaat jam n'ijxkákam es ngwentu'ajtam tugekyu. Oknum tmooy tukmiky ja uuvu kam mudu wiink ja'ayuty es tsoy'onnu ja kugam. Jagam nax jagamgajpn oj ñeju.

² Ko traty ja tiempu ma ja uuvu yajtujkmukánnu, ta tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówat ja mduumbuuty ja uuvu di'ibu pákup ja kugam.

³ Es ja uuvu kamgwentu'ajtpu tmajtstu ja kugamu tyuumbu, tkepywyojptu es dyajmbijttu. Ni ti tkamooydu.

⁴ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbu, es tyaaðu tsaaga'tstu es dyajtsayujttu kyubajk es axuuk ttuundu.

⁵ Ta ja kugam tkejxy ja wiinkpu, es yu'ja dya'o'ktu. Oknum ja kugam tkejxy ja wiinkpudu tyuumbuuty nimay, es ja uuvu kamgwentu'ajtpu tkepywyojptu naaguty ja tuumbuuty es naaguty dya'o'ktu.

⁶ Ja kugam tmudajnu je'eyu tu'ugu myaank di'ibu jyantsytsyejpy, ja'a kyajx tim ok es twinmaay: “Wyindsu'ugubuduts ja nmaank.”

⁷ Es ko t'ijxtu ja uuvu kamgwentu'ajtpu ko myiñ ja kugamu myaank, ta ñayyuñánudu ak yu'ujuty: “Tyaaðu du'nn di'ibu 'yaxajyaaampy yu kyuma'añ. Min n'ok'ya'o'kam, es du'nn nmuwu'umam adsajtam.”

8 Ta tmajtstū, dya'o'ktu es dyajpudsūmdū ja űini'x mā ja uuvū kam.

9 Ta ja Jesūs yajtūy:

—ĶTi tyunaampy mat yu'ujuty ja kugam? Pes mīnūp es dya'o'kta'ayudu tadū axūk ja'aydujūk, es tmo'oyat wiinkrū ja 'yuuvū kam.

10 ĶTii ni nā'anūm miits xykya'axpūktū ja Diosū jyaaybyajtūn mā jyūna'añ?: Ja tsāā di'ibū ja pojtsrūty 'yūxtijtu, tū trāaty ja lyugaar mā ja tūjk t'ujx'āty.

11 Tyaādū dū'ūn ja tyu'unūn ja Nindsūn'ajtam Dios, es n'okwū'ūmūdyā'ayūm dū'ūñū.

12 Ta ja teedywyindsūnūty es ja fariseeūty tjamatsandū ja Jesūs, ja'a ko tmūwinmā'añbyāttū ko yū'ūdyū naty yajmadyākp mūdū tadū ixpajtūn. Es mat ko tsyū'kūdū ja nax kajpn, ta tna'ijxtū ja Jesūs es űijxtū.

Jesūs tmadya'aky ja kugubajtūn

13 Oknūm ja Jesūs yajtuknikejxy nidu'ugūty ja fariseeūty esū Eroodūsu jya'ayūty, es t'axtāaydyū wi'ix mbaat dya'anūguga'ādū ja Jesūs.

14 Ta ja'ajuty t'anmaaydyū ja Jesūs:

—Ya'axpūjkrū, nniija'ādūpts ko mgajxy mat ja tūy'ajtūn es ni xykyatūñū kwentū di'ibū ja'ayūty myadyāktūp. Je'eyū xya'axpeky mat ja űū'ū tyu'u ja Dios. ĶTii ōyūdsū da ngugūbātū mat yū yajkutujkrū kopk, o kyajū?

15 Es ja Jesūs űija'ābū naty ja tyādūdyū 'yaxūk winmā'añūty. Ta t'anmaaydyū:

—ĶTi kots miits xyajka'aja'andū? Tuk'ijxtūgūts ja meeñ di'ibū mūtt mgugūbety.

16 Net dyajmiindū tu'ugū platū meeñ. Ko tyaādū t'ijxy ja Jesūs, net dyajtūy:

—ĶRūnū tyādū wyiīn jyūjp esū xyū di'ibū yam kaxja'ay?

Ta ja'ajuty 'yadsoodū:

—Yū yajkutujkrū kopk.

17 Net ja Jesūs 'yanmaaydyū:

—Pes mo'oydyū ja yajkutujkrū kopk ja di'ibū yū'ū jya'a'ajtyry, es mo'oydyū ja Dios di'ibū Dios jya'a'ajtyry.

Ko tmūdoodū tyādū, ta dū'ūñū wyū'ūmūdyāaydyū.

Ja'ay dyajtūwdū pūn jikyryūktūp ja o'krūty

18 Net oj tniūnjxtū Jesūs nāagūdyū saduseeūty. Ja saduseeūty jyūnā'andū ko kyajp jyikyryūka'añ ja o'krūty. Dū'ūnū tyādū ttuknibūjtākūdu:

19 —Ya'axpūjkrū, Moisés dyajniūtūkū ko pūn ja rūn 'yeeky es kyaj tū trāttū 'yu'unūk, ja myūga'ax ryūkūp ja ku'ekytyo'oxy es tmūdāttū ja 'yu'unūk, es ja'a tyuknikūjxm'ātūp ja jamyūi.

20 Dū'ūn jyajty mā ūdsūty. Tamū naty jūxtūjk tukka'axū yedyūjk. Ja ka'axkōrk pyejky, es 'ye'ky, kyaj trāttū ja 'yu'unūk.

21 Ta ja myūmajtskrū trejky ja ku'ekytyo'oxy, es nandū'ūn jyajty. Es ja myūdūgūukrū nandū'ūn jyajty,

22 extū ko 'yabūdseemy niūjūxtūjk, es ni rūn tkatukpattū 'yu'unūk. Es ko tyādū dū'ūn tūgekyū űajxy, ta nandū'ūn ja toxytyūjk 'yo'knū.

23 Es mā jyikyryūka'andūk ja o'krūty, Ķrūnūk nidu'ugū tadū jūxtūjkrū ūnā'kūty űūdo'oxy'ātūp, ēxtūm tū ryūjktā'aydyū mat yū'ū?

24 Esū Jesūs 'yadsoojdyū:

—Miīdsūty nūgōo m'okkajxtūgōoyūñūdu, mat ko kyaj xyūñijāwūdu ja Diosū jyaaybyajtūn es ni ja myūk'ajtūnū Dios.

²⁵ Es ko ja o'krpu jyikyryúktat, ni kyarúktat ni pán, da'uan 'yítat éxtamú ánklušú tsajpótmuđu.

²⁶ Yú o'krpúty sitúy jikyryúktap. ¿Tii kyajnam miits xyajmadya'áktú éxtam ja Dios jyuna'án má ja jyaabyajtan, má tmadya'agyu tadu apyñgyery ko tyooy?, ko t'anmaay ja Moisés: “Újtsu da'uan ja Abraanú Dyios, Isaa esu Jakoob.”

²⁷ Yú Dios, kyaj yu'u Dyios'átuaty ja o'krpúty, yu'u da'uan ja jikyryuaty.* Es da'uan miidsúty sitúy nágoo m'okkajxtuگووñuđu.

Ana'amunú waanú mujpu

²⁸ Net nandu'uan ñimiinu Jesús tu'uk ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkp, di'ibu tu tmadoyu tyaadu es ñija'ap ko Jesús tu t'adsoodu ja saduseeuty muđu wjy'ajtan. Ta dyajtuuy:

—Ya'uxpajkpu, ¿di'ibu da'uan ja ana'amun ni'igu myújaty?

²⁹ Ta Jesús 'yadsooju:

—Ja ana'amun di'ibu ni'igu myújaty, yu'u tyaadu má jyuna'añ: “Mudowdu es jaygyúkuđu, miits israelítaty: ja Dios di'ibu Nindsun'ajtam, yu'uy je'eyu Windsun'ajtp.

³⁰ Tsoktu ja mWindsun Dios mut winu mjot mwinma'añ, mut winu m'anmaja'an es mut winu mmujaá.”

³¹ Es ja myumajtskpu yu'u da'uan jyuna'añ: “Tsoktu ja mmadajkra'a éxtam mij ku'am mnaydsyékyaty.” Tadu nimajtskpu ana'amun nik ni'igu myújaty kadiinam ni tu'ugu wiinkpu.

³² Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkp 'yanmaayú Jesús:

—Oyats tu xy'adsoy, ya'uxpajkpu. Tu'y'ajtanu'u ko ijtp tu'uk je'eyu Dios, kyajpu wiinkpu.

³³ Es pan ndsojkam ja Nindsun'ajtam Dios mut winu njot nwinma'añ'ajtam, mut winu nmujaa'ajtam es pan nandu'uan ndsojkam ja nmadajkra'a'ajtam éxtam nnaidsyokkam ku'am, yu'u sitúy nik ni'igu tsyobaadut kadiinam tugekyu yojxun es tugekyu windsu'kun di'ibu yajtooyduy artalkajxm.

³⁴ Es mut ko ja Jesús ñija'ap ko ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkp tu 'yadsooyaty muđu wjy'ajtan, ta t'anuumu:

—Je'eyu tim waanu mdugoy'ajtxaty es m'ítat má Dios yajkutíky.

Es kyaj pán 'yoknadyuk'a'ijxunu es t'ak'yajtáwut ni tii.

Pánu tuñamp 'yaqts ja Kristu

³⁵ Oknum ko Jesús ttuk'uxpejky ja ja'ayaty muj tsajptajk ñabotsoty. Ta yajtuujudu:

—¿Wi'ix ko yu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap jyuna'andu ko yu Kristu yu'u tuñamp'ajt aats'ajtp ja Davit je'eyu?

³⁶ Mut ko Davit ku'am, mut ja myuk'ajtan ja Espírítu Santu jyuna'añ:

Yú Dios t'anuumu ujtsu nWindsun:

“U'uñu yaá aga'añdsyoo má ujun, extu kots uj nyajtugóyut tugekyu mij ja mmadsip.”

³⁷ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tuñamp'áty 'yaqts'átuaty yu Davit? Pes Davit ku'am junaamp nWindsun.

Es ja ja'ayaty di'ibu nimáyadyu naty, yu'ujaty myadoodaayduy yajxón ja Jesús.

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap

³⁸ Es ja Jesús t'aktuk'uxpejky:

* **12:27** Yu'u 'yandijpy ko muđu Dios tugekyu jyiky'ajtta'ayduy. Ix Lukus 20:38.

—Naygywentu'átudu miidsaty mat ja di'ibaty ya'uxprijktap tsajptugóty. Yu'u pyujtáktap ja witu yembyu es ttsoktu es ja ja'ayaty 'yubo'x kyajxpo'xadut tu'aay madu windsu'kan,

³⁹ es tsajptugóty jap tyim'u'uñaya'andu ma ja ja'ayaty mbaat yajxon 'yixudu es maj windum 'yu'uñaya'andu ma pan kyay 'yuuktu.

⁴⁰ Es trujkudu ja tyujkuty yu ku'ekytyo'oxyuty, net kyajta'aktu jeky es du'an twin'uuna'andu ja ja'ayaty, es ñay'andjudu jyiky'attu tay'ajtan muut. Paaty patudap ni'igu ja tudydu'unan.

Ku'ekytyo'oxy ja myeeñ dyoxy

⁴¹ Oknum ja Jesús ñaxwe'tsy ma t'ijxy ko ja mukja'aydujk trujtáktu may ja myeeñ ma ja maj tsajptujku 'yalkansiiu.

⁴² Es nandu'an jya'ty tu'ugu ku'ekytyo'oxy ayoobu, es trujta'aky majtsku mutsk meeñu'unk di'ibu yin waanu tso'ajtupy.

⁴³ Net ja Jesús dyaxyu ja 'uxprijkruujk, es t'anmaay:

—Tuy'ajtan n'anumtu ko tyadu ku'ekytyo'oxy di'ibu ayoop tu dyaky ni'igu es kadiinam nidagekyu ja mukja'ayaty.

⁴⁴ Ja'a ko ya'ujaty dyaktu di'ibu yajnadujkup, peru tyadu ayoobu ku'ekytyo'oxy dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tyukjiky'ajtupy.

13

Jesús tnigajxy ko ja maj tsajptujk tyugoya'añ

¹ Ko ja Jesús tso'o'ñ ma ja maj tsajptujk, nidu'ugu 'uxprijkruty jyunáñ:

—Windsún, ok'ix yu maj tsajjaty es yu tsuj tujkuty.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtap tugekyu tyaadu? Kyaj wyu'uma'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombetyaty, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwu'umun ko ja naxwíñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñajxtu ma ja Oliivus Kopk di'ibu jam windum ma ja maj tsajptujk. Es ko natu Jesús jam 'yu'uñu, ta ja Peedru, Santya'agu, Fwank esu Andrés oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

⁴ —Njanijawuyándupts na'a dnu tyaadu di'ibu tunán jatáñp es ti ijxwu'umun ja'ay myadattap ko tyaadu tugekyu du'an tyuna'añ jyata'añuty.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudap kadiibu pan mwin'uanudat.

⁶ Mat ko may myina'andu di'ibu jna'anaamp: “Ujtsu du'an ja Kristu.” Es wuin'unaampy may ja'ayaty.

⁷ Es ko miits xmyadówdut tsiyptundu omyaaty, katu mnay'adsu'ugudu. Pes du'an jyata'añ, per kyajru du'an ya'ujaty ma ja naxwíñudu tyugoya'añ.

⁸ Mat ko tuk peky mat jatuk peky ja naxwíñudu ja'ayaty ñayñisiptuna'andudu esu ana'ambaty nixim niyam, es myina'añ ja mak ujxaty omyaaty esu mak yu. Tugekyu tyaadu ya'u du'an maanum je'eyu tsonda'aky ja ayo'on.

⁹ Per mnaygywentu'átudap miidsaty, ja'a ko ja ja'ayaty mmunujxudap ma ja kumdattujkun es myajwórtat mat ko miits xpyanujxtapts. Es mmunujxudap ma gobernador esu rey es du'an miidsaty jap xpyujta'aktat ja tay'ajtan ujtskyujxm.

¹⁰ Es koonam yajkajxwa'xat ja oybyu ayuk ma tugekyu naxwíñudu, es óknum ja naxwíñudu tyugoya'añ.

¹¹ Es ko myajmunujxat es myajkayákat ma ja kumdattujkun, katu mjotmay'ooktu miidsaty wi'ix mjuna'andut. Ja'a mgajxtap di'ibu Dios

mmo'oyuḁur jaanam, ja'a ko kyaj miits xykyajxa'andḁ mgḁ'am winma'añ, yḁ Espiritu Santu mwinma'añmyo'oyuḁur.

12 Ma tadu tiempḁ jyata'añaty, ko extḁ di'ibáty tukka'ax'ajttḁr kyayaka'anḁr nixim niyam es ttuk'ya'ooktat; es ja u'unkteety du'an tyuna'añ mat ja 'yu'unḁ; es ja unḁ'ku'ungaty nandu'an myattsiptuna'andḁr ja tyaḁk tyeety es tyuk'ya'ooktat.

13 Es nidagekyḁ ja'ayaty m'axak'ixḁdat ja'a ko miits xyryanajxtḁrts. Per di'ibḁ 'yakmabejkyryḁm du'añam, yḁ'n niitso'ogur.

14 Yḁ Diosḁ kyugajxḁr Dañel tkaxjaay di'ibḁ tyúndḁr ja axḁkrḁ. Ko xy'ixtat tyanḁ ma kyaj pyaadyty ja di'ibḁ ya'axḁ'kḁr es di'ibḁ kyaj tmḁj'ixy ja Dios (wa'an tjaygyuku di'ibḁ yḁ neky kyajxpy), net di'ibáty ijtḁbḁ naty Judeeḁ kya'aktat jap es ñijxtat tungḁjxy kopkkajxy.

15 Es di'ibḁ naty jam tajkkajxm, kyaj jyḁnákḁt es ñajx tnidaku di'ibḁ jap es tjuuda'anat.

16 Es di'ibḁ naty jam kyamotm, kyaj jyḁmbítḁt es min'toocy ja wyit.

17 jPuroobḁ ja toxytyajkḁty di'ibḁ naty ijtr u'unkmḁt ma tadu xḁḁ es di'ibḁ ya'u'unḁtsi'tstḁr!

18 Amdow pñjktsoḁwḁ miidsḁty ja Dios es kadiibḁ mḁ'aktat ko naty xyxy,

19 mat ko muk 'yita'añ ja ayo'on, éxtḁm ni na'anḁm kyajaty extḁ ma Dios dyajkojy ja naxwiñdu, es ni du'an kyanakyjyata'añaty jatugok.

20 Es pñḁ Dios kyaj dyajwaanḁ tadu tiempḁ, ni pñḁ kyatso'oktat. Per jajwaanḁr yḁ'n mat ko tseky pñḁty yḁ'n tḁ twin'ixy éxtḁmḁ jya'ayḁ.

21 "Ko naty pñḁ miits m'anḁ'mxḁdu: "Ixtḁ, tyaḁ dan ja Kristu", o "Ixtḁ, tḁxim ja Kristu", kyaj xmyḁbáktḁ.

22 Mat ko minḁmp ja win'ḁ'ambḁty di'ibḁ nayyajnaxḁnḁr éxtḁmḁ Kristḁ es éxtḁmḁ Diosḁ kyugajxḁr, es tyunaampy yḁ ijxwḁ'mḁmḁ esḁ mḁj'ajtḁn es du'an tjawin'ḁnḁ'andḁt ja ja'ayaty di'ibḁ Dios kḁ'm wyin'ijx.

23 Paaty mnayjyḁr'ixḁdḁr miidsḁty. Tḁ n'anḁmḁdu miidsḁty yḁ tyaḁdu tim jayḁr.

Wi'ix jyḁmbítḁt ja Naxwiñdu Ja'ayadyḁ Kyudḁnaabyḁ

24 Es ko du'ḁnḁ naty tḁ ñajxta'ayḁ tadu ayo'on, ja xḁḁ wyingoodsḁya'añ, ja po'o kyaj ñakyjyaja'añ,

25 kya'adḁt ja mḁdsa'ajḁty es yu'xḁr ja muk'ajtḁn tsajwínm.

26 Net xy'ixḁdḁts nmiñ ḁj, ja Naxwiñdu Ja'ayadyḁ Kyudḁnaabyḁ, yoodsóty mḁdu muk'ajtḁn esḁ mḁj'ajtḁn.

27 Es nduk'ana'amḁdḁts ja n'ánklusḁts, es dyajnaymyúkdḁt di'ibáty tḁ nwin'ixḁts, ma yḁ jumboj esḁ yukroj myiñ es ma yḁ xḁḁ pyḁdsemy es ma tsi'ity, otyim maaty.

28 Jattḁ tyḁdu 'yijxwḁ'mḁmḁ ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unḁ es pyḁdsemy ja 'yaay, miits mnija'adḁr ko miimp ja ambḁ.

29 Nandu'an jajtrḁ du'an ko xy'ixtat tugekyḁ tyaḁdu, mnijáwḁdḁr ko tḁḁ dḁnḁ naty wingoombḁts, éxtḁm mbaḁt njḁnḁ'anḁm tajk agu'uybyḁn.

30 Tḁy'ajtḁn n'anḁmḁdu ko tugekyḁ tyaḁdu jyata'añaty maḁnḁmḁ naty ja ja'ayaty di'ibḁ tyam kyaj 'yooktanḁm.

31 Ja tsajp es ja naxwiñdu náxḁr, per ja n'ayúkatḁs ni na'a kyakexy kyanaxy.

32 Ja xḁḁ es ja oorgḁ ni pñḁ tkanijawḁ, ni yḁ Diosḁ 'yánklusḁty es ni ḁj, ja Diosḁ 'yU'unḁ, yḁ'uyḁ du'an je'eyḁ ñija'ap ja Dios Teety.

33 Paaty wḁ'mḁdu miidsḁty wijyḁty es mnayjyḁr'ixḁdḁr, ja'a ko kyaj xyñjáwḁdu na'a nminḁ'añḁts.

³⁴ Du'ən ja'a éxtəm tu'ugu ja'ay di'ibū nūjxaamp jagam. Ko naty kyajnum tsooñ, ta tmo'oydyu ja pyo'oduumbuty ja tyuunk nidu'uk nidu'uk, es t'anmaay ja di'ibū kywentū'átəp ja tujk aa es wyijy'ítət.

³⁵ Es n'anuumədu miidsəty, wə'əmdə wijy, mət ko kyaj xyñijáwədu nə'a jyumbitə'əñ ja mWindsún, pən tə tsyu'ujənu, pən tsu'pən, mə 'yuy ja tugaak o mə xyññ.

³⁶ Exkəm ko jyumbity ti'in es mbaədəduət məəbaty.

³⁷ Es di'ibū n'anmaaydyəp miidsəty, n'anmaaydyəpts nandə'ən nidəgəkyəty: Wə'əmdə wijyət.

14

Tkajxy'əttə pən wi'ix Jesús yajmátsət

¹ Ja'a tyəgo'yaty majtsk xəu ja pasku xəu mə yajkáy ja tsajkaaky di'ibū kyaj tmədaty yə levaduuru, es ja teedywyindsənəty es ja di'ibəty tsajptəgótəy yə'əxpəjktəp t'əxtəəydyə ja winmə'əñ wi'ix t'okmátstət ja Jesús mədu əndəkən, es ttuk'ya'ooktət.

² Es ŋəyjunánədu:

—Kyaj jyaaty mə ja xəu kədiibə xyñibədu'kəm ja ja'əyaty.

Tu'ugu toxytyəjk ttukkuutsy ja pə'ək xu'kəp ja Jesús

³ Jamə naty Jesús Betañ mə yə tyəjkə Simonk di'ibū yajtjip nileprə pə'am. Ko naty ja Jesús 'yu'uñ meesə winduuy, ta ŋiməwingoonə tu'ugu toxytyəjk mət tu'ugu əlabastrə limetə ujts mədu əseytə pə'ək xu'kəp jantsy tsooxəbə. Ta ja toxytyəjk oj ttuknitemy kyəbjəkkəjxy.

⁴ Ko t'ijxtə tyəədu ja ja'əyaty, ta nidu'ugəty 'yajkədu, es ŋəyjunánədu:

—¿Ti ko tyəədu də'ən tə 'yəxtəgo'y?

⁵ Tyəədu təxyəp yajteeky təgək məgo'px xəu nidún, esxyəp yajtukpudəkədu ja əyoobə ja'əyaty.

Ta t'oodə ja toxytyəjk.

⁶ Es ja Jesús t'anmaaydyə:

—Mastu'uttə. ¿Ti ko xy'oodə? Tyəədu óyədsə də'ən tə xytyuñ.

⁷ Ja əyoobətykəty də'əñm xymyədəttət mə miidsəty, es oñ'ə'əty mbaət xyryudəkədu. Per əj kyajts də'əñm xymyədəttət.

⁸ Tyədu toxytyəjk tə ttuñ di'ibə mbaət, tə ja nnini'xəts pə'ək xu'kəp ttukkuutsy esəts nnəxtəjkəndəts.

⁹ Təy'ajtən n'anuumədu ko yajkəjxwə'xy yə o'ybyə əyuk mə təgəkyə nəxwíñədu, yajmadyə'əgət nandə'ən di'ibū tyuunə tyədu toxytyəjk, es də'ən yajjamyátsət yə'u.

Juudəs tkəyəkə'əñ ja Jesús

¹⁰ Net nidu'ugu níməmajtskəp ja əxpəjkəp di'ibū xy'əjtypy Juudəs Iskəryotə, oj ŋəjxy mə ja teedywyindsənəty es oj myadyə'əky mət yə'əjty wi'ix tkəyəkə'əñ ja Jesús.

¹¹ Es yə'əjty xyondəktə es twəndəktə ja Juudəs ko tmo'oyə'əndə ja meeñ. Net ja Juudəs t'əxtəəy ja winmə'əñ wi'ix tkəyəkət ja Jesús.

Nindsən'əjtəmə 'ya'ux

¹² Es mə ja pasku xəu syondəky, mə yajkáy ja tsajkaaky di'ibū kyaj tmədaty ja levaduuru, es ja ja'əyaty dya'ooktə ja byorreegə, ta ja əxpəjkəty tnimiində wingón ja Jesús es dyajtədu:

—¿Mə xytsyky n'əxkəkəduəts es ndu'unəp ja pasku a'ux?

13 Ta ja Jesús tkejxy nimajtsku 'yuxprijkraty, es t'anmaay:

—Nujxtu jam kajpnóty. Jap xurpaaadut tu'ugu yedyujk di'ibu myunejxury tuk tsiyu nuu,

14 es xurpanajxtut extu ma tyujktáku, es xy'anuumadu tadu kudujk: “Yu nWindsánats xytyuk'yajtuep: ¿Ma ja kwartu ma mbaat n'a'ux'áttaduts mādus n'uxprijkratujk ma tyadu pasku?”

15 Net mduk'ixadut tu'ugu meij kwartu es oydyúñ ma ja tukniku'nybyu tujk, es xy'uxkúkut ja a'ux jam.

16 Ta ja nimajtsk uxprijkraty ñajxtu kajpnóty es trattu tugekyu éxtam 'yanmaay ja Jesús, es dya'abátadu ja pasku a'ux.

17 Es ko oj tsyu'ujnu, ta jyjattu Jesús madu 'yuxprijkraty,

18 es ñaxwa'tstaadyu meesu winduuy, es kyaydyu. Net ja Jesús jyunañ:

—Tay'ajtun n'anuumadu ko nidu'uk miidsaty di'ibu kaapy mat uj, ja'ats uj xyku'yakaambuts.

19 Net ja uxprijkraty jyantsygotmaydyuktujkudu, es dyajtudu nidu'ugáty ja Jesús:

—¿Tii ujtsu daa?

20 Ta 'yadsoojudu Jesús:

—Yu'u du'ün nidu'uk miidsaty ja nimajmajtskpu di'ibuts xumyutkaaymyujk.

21 Hji, ja Naxwíñudu Ja'ayudu Kyudanaabyu, du'ün nnejxyuts éxtam ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ. Per puroobu tadu yedyujk di'ibuts xyku'yakaamp. Nik oy mat yu'u kooxyup kyadimmiñ kyadimjajty naxwiñ.

22 Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydyu ja 'yuxprijkraty, es t'anuumadu:

—Kaydyu. Tyaadudsu nnini'x.

23 Net tkone'ky tu'ugu káluz madu vinnu es tja'aygyuda'aky ja Dios. Ta tmooydyu ja 'yuxprijkraty, es nidugekyu 'yuktu ma ja káluz,

24 es 'yanmaayudu:

—Tyaadudsu du'ün ja nne'pyñ di'ibu Dios yajnaaxkudákyru ja jembyu kajxy'áturyu, di'ibu yajtamañ yaj'yokaamp es du'ün yajma'xut nimay ja ja'ayudu pyojraty.

25 Es n'anuumadu ko kyajts nnaky'uuga'añ ja uuvu nuu extu kodsu naty n'iiky mat miidsaty ja jembyu uuvu nuu ma ja Diosu kyutujkan.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtijá'añaty

26 Ko t'undaaadyu tu'ugu alabanzu, ta oj ñajxtu ma ja Oliivus Kopk.

27 Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Nidugekyu miits xumyastu'udándupts ma tyadu koots. Mat ko jyuna'añ ma Diosu jyaabyajtun: “Nya'oogupts ja borreegu kwentú'ajtrú, es ja byorreegaty 'yayo'oywya'xtá'aydyut.”

28 Es kodsu naty tu njikyryekey, jawyiinats nnajxt Galileu mañanmu naty miits mganajxtu.

29 Net ja Peedru jyunañ:

—Oy nidugekyu mjamastútubu, uj kyajts mij nmastu'udut.

30 Net ja Jesús 'yanmaay:

—Peedru, tuy'ajtun n'anuumu ko ma tyadu koots, kyajnumu naty tuagaak 'yuy majtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.

31 Ta ja Peedru muk 'yadsooy:

—Oyats ndim'oogat mat mij, kyajts njuna'ana'añ ko kyaj n'ix'aty.

Es nidugekyu ja wiink uxpujkruty nandu'un jyunaandaydyu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³² Net ja Jesús jyajttu mudu 'yuxpujkruty ma tu'ugu lugaar di'ibu xuu'ajtypy Jetsemanii. Ta t'anmaaydyu ja 'yuxpujkruty:

—U'uñudu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

³³ Ta tmanejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, esu Jesús ñayjya'aju jantsy jotmaymyuat es 'yamutsk'ajty.

³⁴ Net t'anmaaydyu:

—Du'unuts njawu njodoty éxtam tu'ugu jotmay di'ibu mudu o'kun. Wu'amdu miits ja yaa es mudánudu ja tsuu mat uj.

³⁵ Net ja Jesús waanu ñas'yo'oyu. Ta ñayjuujru koxtanu naxkujxy, kyajxtáky

³⁶ es jyunañ:

—Tatitu'unu, mij mbaat oytyiity xytyuñ. Penu mbaat, kadiibuts n'uugut yu ta'ambu. Per kyaj dyu'unaty éxtamts uj ndseky, wa'an du'un éxtam mij xysyky.

³⁷ Net jyumbijty ma naty ja niduguu'kru 'yuxpujkruty, es trattu mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ¿tii mmaabu? ¿Ti kyaj tu mmada'aky m'ítut wijy mat uj ni tuk ooru?

³⁸ Wijtu es kajxta'aktu kadiibu ja ka'oybu mmamada'agudat. Tu'y'ajtan ko ja anmuj'a'an myudajtypy ja tsojkan, per kyaj yu nini'x tkuraka'añ.

³⁹ Ta jatugok oj ñejxy, es kyajxtáky du'un éxtam jayujp.

⁴⁰ Net jyumbijty jatugok ma ja niduguu'kru, es trattu ak maadur, mat ko ngoo naty ja tsuu tu 'yokwindujkandu. Es yu'ujaty kyaj tuija'adu wi'ix 'yadsówdat.

⁴¹ Ja myuduguk ok oj ñejxy. Ta kyajxtáky. Net jyumbijty ma yu'ujaty, es t'anmaaydyu:

—¿Tii m'akmaa m'akpo'xtubu? Tu net traaty ja xuu ja ooru ma uj, ja Naxwiñudu Ja'aydyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma yu rojru ja'ayaty.

⁴² ¡Pudu'aktu! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibuts xkyuyakamp.

Jesús yajmátsy

⁴³ Tamu natyñamu Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudas di'ibu nandu'un 'yuxpujkrut'ajtypy ma yu nimajmajtskru, es myindu mudu mayjya'ay ak mudu 'yespaadu esu kyépyty. Yu'u naty kajxadur ja teedywyindsúnaty, ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpujktur esu mujja'aydyujkuty.

⁴⁴ Yu Juudas tu naty tukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxw'u'umun:

—Di'ibuts uj ndsi'xyru, yu'u du'unu naty ja Jesús. Yu'u du'un mmátstap es yajxón xkyutsúmdat es xyajnujxtat.

⁴⁵ Netyu Juudas tnimiin ja Jesús es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyty, Windsán.

Ta oj tsi'xy.

⁴⁶ Ta majtsnudu ja Jesús es dyajnujxndu tsimy.

⁴⁷ Es nidu'uk di'ibu jamu naty mudu Jesús tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsangó'pku tyuumbu.

⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja mayjya'ayaty:

—¿Tii du'unuts miits tu xyñimínduts mudu m'espaadu esu mgepy es xymyatsa'andats éxtamxyupts uj nma'tspaty?

49 Bom bómuts uj tu nya'axpáktu miidsuty muj tsajptájk ñabotsoty, es ni na'ats tu xkyamatstu. Per tugekyu tyaadu du'un jyátyuty es yajkuudyúnut ja Diosu jyaabyajtan.

50 Ta nidugekyu ja xprájkpaty tmastuttu ja Jesús, es kyaktaaydyu.

51 Jap tu'ugu ana'k tranejxy twit'aty yu'uyu tu'ugu saabunu. Net ja ja'ayuty tmajstu ja ana'k,

52 es ja'a dyajwe'emy ja syaabunu es kyeky niwa'ats axwa'ats.

Jesús, Anás wyindum

53 Di'ibáty myajstu ja Jesús, yu'ujuty myunajxtu ma ja di'ibu ñigopk'ajtypy ja teedywyindsunaty. Ta jap ñaymyjukudu ja teedywyindsunaty, mujja'aydujkaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axprájkta.

54 Esu Peedru pyanajx ja Jesús extu ma ja tyaja'a ja teedywyindsungópk. Jap oj wye'emy es ñaxwe'tsy mudu polusiuty, es ñayyajokxpákuudu ma ja juun.

55 Yu teedywyindsunaty es nidugekyu di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty t'axta'aydyu ja winma'añ wi'ix tniwaambáttat ja Jesús es 'yoogat. Per kyaj trattu ja pyojru.

56 May ja ja'ayuty oj jyamindu es tjaniwaambajttu, per kyaj tyi'igy'áttu ja 'yayuk.

57 Net myiñ naagaty di'ibu andáktap, es jyanandu:

58 —Tuts nmadóyuts ko tyadu yedyujk du'un jyna'añ: “Uj njítuptu tyadu muj tsajptájk di'ibu ja'ayuty tu tkojy, es tugek xuuts ngójut ja wiinkru di'ibu kyaj ja ja'ayuty dyajkojy.”

59 Per ni yu'ujuty tkayajti'igyudu 'yayuk.

60 Net ja teedywyindsungópk pyade'ky, es ja'ay kyujk'aay dyajtu y ja Jesús: —¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii danu tyaadu di'ibu yam myadyáktap mut mijskyujxm?

61 Per ja Jesús oj wye'emy amoñu, ni ti tka"adsooy. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaayu:

—¿Tii mijsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk?

62 Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un. Es miits m'ixtup ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'u'uñya'añuts ma 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, es kots nmina'añ yoodsóty.

63 Net ja teedywyindsungópk tku'tsy ja wyit es ñuguxu'ugut ja 'yaku, es jynañ:

—¿Ti ko n'aktimtojkam ja testiigu?

64 Miidsuty ku'am tu xmyudowdu yu 'yaxuk ayuk. ¿Wi'ix mjuna'andu?

Es ja'ajuty nidugekyu jyanandu:

—Myudajtypy ja pyeky es pátap 'yoogat.

65 Ta naagaty tniúsujudu, es twingudsu'umudu es tkojxtu. Ta t'anmaaydyu:

—¡Okmay! ¿Pán tu mgóxyuty?

Es ja polusiuty nandu'un tkojxtu.

Peedru t'axtijy ja Jesús

66 Japu nátyñum ja Peedru abatku'p ma taja'a. Ta ñimiinu tu'ugu kiixy, teedywyindsungópku pyo'oduumba.

67 Es ko t'ixy ja Peedru ñay'ajókaty ma ja juun, ta oj tayu tjantsy'ixy es jynañ:

—Mij nandu'un tu mjudity mudu Jesús nazarenu.

68 Es ja Peedru t'uxtijy ja Jesús, es jyunnáñ:

—Kyajts n'ixy'atyu tadu yedyujk. Kyajts nnijawu ti dan mmadyakypu. Net ñeju tujk agu'am, es 'uuy ja tugaak.

69 Ta ja kiixy jatugok t'ijxy ja Peedru es t'anuumadu di'ibáty jámaty:

—Tyaadu, situy ya'u ja ja'ay'ajtubu tyadu yedyujk.

70 Per ja Peedru jatugok t'uxtijy. Es ko waanu 'yak'ijty, di'ibu naty jápaty jatugok t'anmaaydyu ja Peedru:

—Tuy'ajtan ko mij nandu'un mja'ay'ajtubu tyaadu, mut ko Galileeu ja'ay mij.

71 Ta ja Peedru oj ñaygyajxpekuyty ko kyaj tuy'ajtan, es jyunnáñ:

—Por tsyos, kyajts n'ixy'atyu tyadu ja'ay di'ibu miits mmadyaktup.

72 Ta netyu 'uuy ja tugaak myumajtsk ok. Net ja Peedru tjamyetsy éxtum ja Jesusu naty tu 'yanu'amxaty: “Ko kyajnumu natyu tugaak 'uuy myumajtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ix'aty.” Ta ja Peedru jyantsytyujku juuy yaxru.

15

Jesús, Pilatu wyinduuy

1 Ko oj xuyñu, ta ja teedywyindsúnaty ñaymyujkudu mudu mujja'aydyujkuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axrujktup es mut nidugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty. Net tkatsuumdu ja Jesús, es oj tmunajxtu es ttukkudujkudu ja gobernadoor Pilatu.

2 Es ja Pilatu dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii mijtsu du'un ja israelítadyu ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan, ujtsu du'un.

3 Es ja teedywyindsúnaty tni'uumadu kanak nax.

4 Ta ja Pilatu jatugok dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii kyaj m'adsoy ni wi'ix? ¿Ti kyaj xymyudooy tugekyu nu'un yam mdukni'uumadu?

5 Per ja Jesús kyaj tyim'adsooy. Es ja Pilatu oj wyu'umu du'uñu es kyaj tnijawu wi'ix 'yakjuna'anut.

Jesús ñiduku es 'yoogut

6 Es pasku pasku ja Pilatu tasmatsu tu'ugu tsimyja'ay di'ibu ja ja'ayuty wyin'ijxtup.

7 Jaru naty 'yittu tsimy naaguty di'ibu tu yajja'ay'eeky ko tsyiptuundu yu yajkutujkru, es nidu'uk yu'ujty xuy'ajtyru Barrabás.

8 Ta ja ja'ayuty tniwingoonda ja Pilatu, es t'amdoodu ttúnut éxtum jaayum ttuñ.

9 Ta ja Pilatu 'yadsoodu:

—¿Tii mdsajtup es nasmátsuduts ja mrey?

10 Du'un jyunnáñ ja Pilatu mut ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsúnaty tñaywyinnaxujáwudu ko ja Jesús may ja ja'ayuty pñanujxudu es paaty tu tyukkudáku.

11 Per ja teedywyindsúnaty tnibudu'uktu ja ja'ayuty es jyuna'andut ko yajnasmátsut ja Barrabás.

12 Ta ja Pilatu dyajtuudu:

—¿Es tits ndúnup mut di'ibu miits mdijtup ja israelítadyu ryey?

13 Yu'ujty yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

14 Ta ja Pilatu t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tii du'an tu ttuundugóy?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

¹⁵ Es ja'a ko Pilatu wu'uma'añ oy mut ja ja'ayuty, ta tasmajtsu ja Barrabás es tni'ana'am esu Jesús yajwópút. Ta net tkuyajky es dyajkruuzpáttut.

¹⁶ Oknam ja soldaaduty tmánajxtu ja Jesús ma ja yajkutujkru tyu'ja'an di'ibu 'yandijpy pretooryu. Ta dyajnaymyujku nidugekyu ja soldaaduty ma tadu lugaar.

¹⁷ Net ttukpajtáktu ja witu tsu'unkru éxtumu yajkutujkru wyit. Ta txugajttu ja apyñ éxtum tu'ugu koronu es trujtáktu kyubajkkajxm.

¹⁸ Net t'anumadu:

—¡Maj kujxm mij, israelítudyu ryey!

¹⁹ Net ttukkuwojpu'ktu tu'ugu kepyu'unk, tnidsújudu, twingoxtánudu es jyawu twindsu'ugu.

²⁰ Ko ttukxiktaaydyu, ta dyajjunajktu ja tsu'unk wit es ttukpajtáktu ja ky'um wit. Ta tmánajxnudu es dyajkruuzpata'andu.

Jesús kyruuzpéty

²¹ Ta tu'aay tpattu tu'ugu ja'ay di'ibu kyamoty naty tu 'yotsy. Ja'a xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnuty Sirene, es tyeety'átyuty ja Alejandra esu Rufu. Ta ja soldaaduty ttukkupajktu agwanu ja Simonk es dyajnaxat ja Jesusu kyruuz.

²² Ta tmánajxtu ja Jesús ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólotu, di'ibu ayuk wimbudsump Kalaveeru Lugaar.

²³ Jam tjatuk'uugándu ja wínu taam'yo'oy mut ja mirru ujts aay, per ja Jesús kyaj t'iky.

²⁴ Ta dyajkruuzpajttu. Es net ja soldaaduty ttuundu rifu es du'an dyajwa'xtu ja Jesusu wyit.

²⁵ Taxtujk yaxpu naty ko dyajkruuzpajttu.

²⁶ Es kyubajky trujtáktu tu'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtumu du'an ja 'yu'unu: “Tyáadu ja israelítudyu ryey.”

²⁷ Nandu'an majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mut yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jatuk anajñdsyoo.

²⁸ Es du'an yajkuudyúñ ja Diosu jyaaybyajtan ma jyuna'añ: “Du'an ñajxy éxtumu axuk ja'ay.”

²⁹ Ja ja'ayuty di'ibu najxtap jam tnixi'ik ttukxi'iktu, ttuknagow ttuk'yujkówdu es juna'andu:

—Mij di'ibu maj tsajptujk mijitypy es mjuna'añ ko tugakxubajtr xykyojy jatuk ok.

³⁰ Nayyajtso'ogudu mij ku'am es junak kruuzkujxy.

³¹ Es nandu'an tyukxikadu ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es madu fariseeuty es ja mājja'aydyujkuty, es ak yu'ajuty ñayjunánudu:

—Tu dyajtse'eky ja wiinkpaty, per kyaj mbaat ñayyajtse'egyuty ku'am.

³² ¿Ti kyaj yu'ajuty ja israelítudyu ryey? ¡Wa'an tjunaky kruuzkujxy es net yu'u nmabujkam!

Extu ja ma'tspaty di'ibu naty jam mut yu'u kruuzkujxm twingajx tujpkajxtu ja Jesús.

Jesús yeeky

33 Net tuḡekyḡ ja naxwīñduḡ kyoodsuḡyaay kijkyxuḡ extu tuḡuk yaxp xññññ.

34 Es nan mā tadu ooru ja Jesús muk kyajxy:

—Eloy, Eloy, ¿lamu sabaktan? (di'ibu ayuk wimbudsñamp: “Dios miu, Dios miu, ¿ti kots mij tu xymyastu'uty?”)

35 Nidu'uguty di'ibu naty jam tmūdoodu, es ñayjyñánadu:

—Mūdowdu, yu'uga yáxup ja Diosu kyugajxru Elius.

36 Net nidu'uk oj ñejxy p̄yē'egy, es oj dyajtsoñ tu'uk di'ibu yu-unkr̄naanu. Ta dyaxe'ky m̄du vinu xun, es ttukujpt̄ju tu'ugu kepyu'un, es ttukm̄wingooñ ja Jesús es tmuugat. Ta jyñáñ:

—Mastu'uttu. Min n'ok'ijxum p̄ñ nimiñup ja Elius es yajjñákudat kru-uzkujxy.

37 Ta jatḡok ja Jesús oj muk kyajxy, es oj 'yo'knu.

38 Net ja aday di'ibu jap muj tsajptḡóty kyutswa'xy kubajky es extu ux'am.

39 Net ja soldaadu windsún di'ibu naty jap t̄naary Jesús wyindum es tm̄dooy ko muk kyajxy es 'yeeky, yu'u net jyñáñ:

—¡Tuy'ajt̄ndumu naty ko t̄yadu yu'ujuty ja Diosu yU'un!

40 Jamu naty nandu'an naagudu toxyt̄ujkuty muj'ixtu jagam. M̄a yu'ujuty jamu naty ja Mariu Magdalenu, Salomee esu Mariu, ja mutsk Santya'agu esu Josee t̄yaguty.

41 T̄yadu toxyt̄ujkuty tso'ondup Galileu es tranujxtu ja Jesús es t̄pudujkudu ko 'yijty Galileu. Es jamu naty may ja wiink̄p̄dyu toxyt̄ujk di'ibuty nandu'an m̄uat pyatákudu Jerusalén.

Jesús ñaxtuk

42 Ko oj tsyu'ujñu es ko naty ñayjyñp'ixudu ko ja saabudu xñ dyajtsonda'aga'andu,

43 ta Josee t̄n̄ejxy ja Pilatu m̄du jotmuk'ajt̄ñ es t'amdooy ja Jesusu ñini'x. Esu tadu Josee, Arimateu ja'ay, yu'u naty nidu'uk ja di'ibu naty ana'amd̄up muj tsajptḡóty es jap muj 'yity, es 'yawijxyru ko ja Diosu kyutujkan myñat.

44 Ta ja Pilatu du'ññ wyu'umu ko yajñmaay ko tu ja Jesús 'yeeky. Net twoodsooy ja soldaadu windsún es dyajt̄m̄y p̄ñ tu 'yeeky ja Jesús.

45 Net ja soldaadu windsún jyñáñ:

—Tuy'ajt̄ñ. Tu 'yo'knu.

Ta ja Pilatu t'anmaay ja Josee:

—Mbaat xyajkruuzjñáky.

46 Net ja Josee t̄juuy tu'ugu saabunu oybyu es dyajkruuzjñajky ja Jesusu ñini'x. Ta t'abijty m̄at ja saabunu. Ta t̄p̄jtáky mā tu'ugu o'kr̄ñ jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajutynty tsawiiñ, es oj t'agu'ny m̄at tu'ugu m̄ajp̄ñ t̄sa.

47 Ja Mariu Magdalenu esu Mariu, ja Josee t̄yaak, yu'u 'yijxtu mā naty tu t̄p̄jta'aky.

16

Jesús jyikpye

1 Ko ja saabudu xñ ñajxy, ja Mariu Magdalenu, Salomee esu Mariu, ja Santya'agu t̄yaak, t̄juuydu ja pa'ak xu'kr̄ñ es ttukjaaxa'añ ja Jesusu ñini'x.

2 Ta jantsy jéruup, xñññññ naty mā ja domingu xñ, jyajt̄ñ jam mā ja o'kr̄ñ jut.

3 Es jam tu'am ñayyajt̄ñj̄udu ak yu'ujuty:

—¿P̄ñ xyj̄di'imxum ja muj tsaa es xya'awátsxum ja jut?

4 Es ko jyajttu, ta t'ijxtu ko tu naty yajjedimya ja tsaa es ja jut awa'adsu naty 'yijnu.

5 Ta tujkudu jutoty, es jam t'ijxtu 'yu'uñu aga'añgyu'u tu'ugu una'k di'ibu xóxyuty mut tu'ugu poop wit yeñ. Es yu'ujaty jyantsytsyu'kudu.

6 Es ja'a 'yanmaayudu ja toxytuyjkuty:

—Katu mdsu'ugudu. M'xtaaydu ja Jesús nazarenu di'ibu tu dyajkru-uzpattu. Pes tu jyikyryeky. Kyaj ñakyyaaty. Ixtu ja lugaar ma naty tu tujta'aktu.

7 Nujxtu es xy'awanudat ja 'yuxryjkraty es ja Peedru: “Jawyiin ja'a ñeju Galileeu. Japs xy'ixtat éxtam oj m'anu'amxudu.”

8 Net ja toxytuyjkuty tso'ondu ma ja jut aa jantsy rojan es ñajxudu pue'egyut mut ko naty tso'u'ugudu. Es ni pán wí'ix tka'anmaaydu, ja'a ko jyantsytsyu'ugudu.

Jesús kyaxe'eky ma Marii Magdalenu

9 Ko Jesús naty tu jyikyryeky mofam domingu xu, jayyr kyaxe'ky ma ja Marii Magdalenu di'ibu Jesús tuayur tyukmastut jaxtujk ja ka'obyuty.

10 Ta ja Marii oj ñeju ma ja Jesús 'yuxryjkraty di'ibu wu'andu jot-maymut es jar ju'ay ya'axtu naty.

11 Es ko yu'ujaty tudoodu ko Marii 'yawanudu ko ja Jesús tu jyikyryeky es ko tu t'ixy, kyaj tmbajktu.

Jesús kyaxe'eky ma nimajtsu 'yuxryjkraty

12 Oknum ja Jesús kyaxe'ky tu'aa mudu wiink kxu'kan ma tyu'uyo'oydu nimajtsku di'ibu tso'ondur tekye'epy Jerusalén.

13 Ta yu'ujaty jumbijttu Jerusalén es t'awa'anudu ja Jesús 'yuxryjkraty; per nan yu'ujaty kyaj yajkajxymubajktu.

Di'ibu Jesús tyuknipejky ja 'yuxryjkraty

14 Oknum ja Jesús kyaxe'ky ma ja majk tu'ukru 'yuxryjkraty di'ibu naty meesu windum kaaydu, es t'oodu mut ko kyujuun'atuty es kyaj tmbajktu ja di'ibu naty tu t'ixtu jiky.

15 Ta t'anmaaydu:

—Nujxtu miidsaty ma nidageky naxwiñudu ja'ay es xytyuk'uxraktat ja oybu ayuk.

16 Di'ibátyuts uj xy'axájur es nabajttur, nitso'ogur. Per pánuts xyka"axájur, ja'a nujxur ma ja tudyu'unanu winu xu winu tiempu.

17 Es di'ibáty xy'axájur es xymubáktuts, yu'uts nmo'oydu es ttúndat yu tyadu iwxu'aman: Mudsu nxu'gyjxm dyajpudsámdat ja ka'obyuty di'ibu ja'ay myadajttur; kyajttur wiingátyru ayuk;

18 wyjtsu'uktur ja awa'andsa'añ; pan 'yuuktur ja venenu, kyaj ti jyátudat; es ko ja ky'u' ttuknikónat ja di'ibu rijkur, net dya"aguda'aktat.

Jesús tsyapjéty

19 Ko ja Nindsu'ajtam Jesús du'un junaandaay, ta ja Dios yajpatjku tsajpótm es 'yu'uñu aga'añdsyo ma Dios.

20 Oknum ja xryjkraty tso'ondu tkajxwa'xy ja oybu ayuk majaty ja ja'ayuty. Es ja Nindsu'ajtam Jesús pyudáku yu'ujaty, es mudu muj ijxw'u'amanaty ttukixtu ja ja'ayuty ko tuj'ajtanu'u di'ibu myadyáktur.

Oybyu Ayuk Di'ibu Lukus Jyaay

¹ Məgu'uk Tyófilu, may ja ja'ay tɛ tɛtsekɛ es tɛja'a'aya'añ yajxónu tyadu madya'aky di'ibu jajtɛ mət ɛɛdsɛty yaa. Yɛ'ɛjɛty yajtuundu tyadu madya'aky di'ibu tɛ tyuñ tɛ jyátyuty mət ɛɛdsɛty.

² Xytyukmɛmadyáktɛts ja ɛxpɛjkrɛtɛjk di'ibu naty jap mət ja Jesús extɛ jawyíñɛp es tkajxwá'xtɛ ja Diosɛ 'yayuk. Yɛ'ɛjɛty 'yijxtɛ tɛgekyɛ di'ibu tuun jajtɛ es tmadyaky óknɛm wí'ix tyuun jyajtɛ taadu tɛgekyɛ.

³ Es ɛj nandu'ɛn, nbayo'oɛyɛts yajxón tɛgekyɛ extɛ mɛ tsyondaky, es ɛj tyam mij nduknijayɛ yɛ tyadu madya'aky éxtɛm tyimjajtɛ nidu'uk nidu'uk,

⁴ es dɛ'ɛn xyñijáwɛt es tɛy'ajtɛnu'ɛ di'ibu tɛ myajtuk'ɛxpɛky.

Tu'ugu anklɛs t'awanɛ ko Fwank Yajɛnbajtpɛ myina'qñ jya'ta'qñ

⁵ Ko ja Eroodɛs 'yijty rey jap Judeɛɛ, net tsyɛnaay tu'ugu teety di'ibu xyɛ'ajtypy Zakariius es ja'a Abiius ja'ay. Es ja Zakariiusɛ ñɛdo'oxy tɛɛ'ajty Elisabet, es yɛ'ɛ tyɛmp 'yaats ja Arón, teedywyindsungórk.

⁶ Esɛ Zakariius esɛ Elisabet tmɛmɛdoodɛ ja Diosɛ 'yana'amɛn. Es yɛ'ɛ jiky'ajttɛp tɛy'ajtɛn mɛɛt es ni pán mbaat kyapeky'ixɛdɛ.

⁷ Es kyaj ijty ja 'yu'unk, ja'a ko yɛ Elisabet kyajryɛm 'yu'unkpraaty es yɛ'ɛjɛty nimajtsk tɛ jyantsymɛjja'ayɛnɛ.

⁸ Tu'ugu xɛn ko Zakariius es ja myɛɛdeedyuty di'ibáty mɛɛt tmɛdundɛ ja Dios mɛ mɛj tsajptɛjk,

⁹ net tyukka'aju ja Zakariius es tyákɛt mɛj tsajptɛgótɛ yajpoomjojkrɛ, éxtɛm jaayɛm ja teetytyɛjk ttundɛ tɛ 'yity.

¹⁰ Nidugekyɛ ja'ay wyɛ'ɛmɛdɛ tɛja'p es kyajxtáktɛ ko ja Zakariius dyajjéky ja room.

¹¹ Net kyɛxɛ'ky tu'ugu Diosɛ 'yanklɛs aga'añdsyoo mɛ ja artal mɛ dyajjéky ja room.

¹² Ko ja Zakariius t'ijxy ja anklɛs, jyantsytsyɛ'ku es kyaj tnija'aju wí'ix jyɛna'áɛnɛt.

¹³ Net 'yanmaayɛ ja anklɛs:

—Zakariius, katɛ mdsɛ'ɛgu. Dios oj tmɛdoy ja mgajxtákan, es ja mɛdo'oxy Elisabet yɛ'ɛ pyaadaampy tu'ugu u'unk di'ibu mduku'áttɛp Fwank.

¹⁴ Mmɛdátɛp ja jotkujk'ajtɛn, es may ja ja'ay xyonda'agɛt ko jyá'tat naxwiíñ.

¹⁵ Tadu m'u'unk yɛ'ɛ itaamp mɛj mɛ Diosɛn. Kyaj t'uuga'qñ yɛ vɛnɛ es ni mɛk nɛɛ es tmɛdátɛt ja Espírítɛ Santɛ extɛ mɛ kyajɛnɛm jyá'ty naxwiíñ.

¹⁶ Es yɛ'ɛ yajjodɛmbíttɛp mayɛ israelítɛ ja'ay mɛ yɛ Nindsɛn'ajtɛm Dios.

¹⁷ Es ja tyadu Fwank yɛ'ɛ nɛjxɛp jawyíin mɛ ja Nindsɛn'ajtɛm es tmɛdátɛt ja winmá'qñ es ja mɛk'ajtɛn éxtɛm tmɛdajty yɛ Diosɛ kyugajxpɛ Eliiɛs, es tɛpɛjtá'agɛt es amumdu'uk jot 'yíttɛt ja u'unkteetytyɛjk mət ja 'yu'unk 'yɛna'k es ttuk'ɛxpáktɛ di'ibu kyaj Dios tmɛmɛdoy, es dɛ'ɛn t'ɛxkúkɛt ja ja'ay es t'axájɛt ja Kristɛ.

¹⁸ Net ja Zakariius dyajtyɛy ja anklɛs:

—¿Wí'ixɛts nnijáwɛt pɛn tɛy'ajtɛn? Ɔj tɛts nmɛjja'ayɛnɛ es ja nɛdo'oxyɛts nandu'ɛn.

¹⁹ Es ja anklɛs 'yadsoojmbijty:

—Ūjtsu dū'ən Gabryel es nmədūñats ja Dios mā 'yity. Yū'uts tū xykyexy mā mįjtsu es n'anamadu tyadu oybyu ayuk.

²⁰ Per ja'a ko kyaj xymyabeky, tyam mwu'amut uum es nat extu ko ja m'u'unk jya'tut naxwiñ. Es tūy'ajtun ko tyadu n'ayūkats yajkuudyñut ko ja tiempu tpaadut.

²¹ Es ja ja'ay 'yawijxtu jap tūjā'p es ñayajttūjūdu ti ko ja Zakariūs jyantsygyeky jap tsajptūgōty.

²² Es ko pyudsūmnu ja Zakariūs, kyaj mbaat 'yokkajxnu, je'eyu 'yaa kyū'u dyaj'yi'xy. Net ja ja'ayuty jyunandu ko Zakariūs tū 'yijxma'aty jap mūj tsajptūgōty.

²³ Es ko oj kya'pxy ja di'ibu naty tyiimpy, ta ja Zakariūs ñijxnu mā tyujk.

²⁴ Es net ja Elisabet oj wye'emy u'unkmūt es kyaj mā ñejxy, 'yijty mūgoxk po'o tyugoty. Es ja'a jyunāñ:

²⁵ “Dios yū'uts xymo'o'yaamp yu u'unk es kadiibuts ja ja'ay xyñak'uxtjūt.”

Tu'ugu anklus t'awanu ko Jesús myina'añ jya'ta'añ

²⁶ Es ko 'yijty tdujy po'o mā Gabryel tmūgajxy ja Zakariūs, net ja Dios tkejxy ja Gabryel wiink tsoo mā ja Nazaret kajpn, Galileu ñaaxōty.

²⁷ Es ja Gabryel yajkejxy es tmūgajxtu ja kixyudo'oxy di'ibu xuy'ajtypy Mariū. Es ja Mariū, ja'a naty nijamyu't'ajtup tu'ugu yedyujk di'ibu xuy'ajtypy Josee, ja rey Davitu tyūamp 'yaaats, es tū naty ja Mariū ya'amdoy es mūt pyūkut.

²⁸ Es ja Gabryel tyujku mā ja Mariū tyujk, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyuty Mariū. Ni'igu mij ja Nindsu'ajtam mdsékuty, Dios 'yity mūt mįjts.

²⁹ Es ko Mariū tmūdooyu tyadu ayuk, ta oj jyotmay'eeke es jyunā'añ jyodoty wyinma'añōty: “¿Ti 'yandijpyu tyadu kajxpo'xan?”

³⁰ Net ja Gabryel 'yanmaay:

—Mariū, katū mdsu'ugu. Dios mduna'anxup tu'ugu mūj may'ajtun.

³¹ Mįjts tu'ugu u'unk myajmín myajja'tup yā naxwiñ di'ibu mdukxu'átup Jesús.

³² Yū'u itup jantsy mūj es yajtjūt Dios Tsajpótmdu 'yU'unk, es ja Dios myo'oyudat ja kutujkūn éxtamu 'yapteety Davitu kyutujkūn,

³³ es t'ana'amut mā naxwiñdu Israel es 'yitat wīnu xūn wīnu tiempu. Ni na'a kyakūxtu yū 'yana'amūn.

³⁴ Net ja Mariū dyajttuy ja anklus:

—¿Wi'ixu taadu dū'ən jyātut? Kyajpats nmūdaty ja n'u'unk nñā'ayats.

³⁵ Es ja anklus 'yadsoojūmbijty:

—Mīnup ja Espiritu Santu mā mįjts es ja Dios Tsajpótmdu myajnitūkūdup mūt ja myak'ajtan éxtam tu'ugu yoots. Paadyu tadū u'unk di'ibu ja'taamp naxwiñ, yū'u Diosu 'yU'unk es kyaj tmūdaty ja pojpu.

³⁶ Yū mmūgu'uk Elisabet yū'u nandū'ən pyaadaampy tu'ugu u'unk, oyjya'ijty tū jyamajja'ayūnu. Es oy ja ja'ay jyajūnā'andu ko kyaj mbaat ja Elisabet 'yu'unkpaaty, tyam 'yity tdujy po'o u'unkmūt.

³⁷ Mūt ja Dios kyaj ñimūjāaty es ti ttūnat.

³⁸ Net ja Mariū t'anmaay ja anklus:

—Ūjtsu dū'ən Dios mūduumbu. Wa'ants ja Dios xytyuktūñ éxtamts mij tū xy'anūmū.

Mūt ja tyaadu oj ja anklus ñijxnu.

Mariū oj tku'ixy ja Elisabet

39 Es mā tadū tiempū, net ja Mariiū oj ņejxy jottugoy mā tu'ugū kajpn di'ibū ijtp Judeeū tunoty kopkoty.

40 Es net jyajty mā ja Zakariiūs tyujk es tkajxpe'xy ja Elisabet.

41 Es ko ja Elisabet tmadooy ja kyajxpo'xūn, net ja 'yu'unk yi'xy jyodoty. Es ja Elisabet ja Espiritu Santu oj myo'oyaty ja winmā'añ esū māk'ajtān es ttūnāt di'ibū Dios tsyejpy.

42 Net jyantsyjyūnāñ māk ja Elisabet:

—Dios tū mguni'xyaty mījts es ni tu'uk dū'an ja toxytyujk, es tū tkuni'xyū tadū m'U'unk.

43 Jyū'n tu'ugū may'ajtān jantsy māj di'ibū ja Nindsūn'ajtāmū tyaak myūmiimpy es xykyu'ixā'añūts!

44 Mūt kots tū nmadooyū tadū mgajxpo'xūn, yū n'u'ungūts tū yi'xy mūt ja xondakūn njodotyats.

45 Tū ja Dios mguni'xyaty ko mij tū xymyūbeky, es yū'n kyuydyūnūp éxtām tū myā'anūmū.

46 Net jyūnāñ yū Mariiū:

N'awdajtypyats ja Nindsūn'ajtām Dios

47 es njotkujk'átyats mūdūdsū nYajnitsókrū.

48 Tūts ja Dióts xyni'ijxe'eky,

yū'ujāts xytyuumbū'ajtp,

paaty nidūgekyū ja'ay winū xūn winū tiempū jyūnā'andāt kots ūj nguni'xyaty.

49 Dios di'ibū tūgekyū māk'ajtān myūdajtypy,

tū tu'uk tpaјta'aky ja māj'ajtān mā ūjtsūn.

50 Winū xūn winū tiempū Dios tmūdaty yū pa'ayo'on mūt di'ibū yū'n awdajtūdap.

51 Dios tū ja myūk'ajtān dya'ixyaty,

es tū dyajtūgooydya'ay yū wyinmā'añ ja ja'ay di'ibū naymyūjpaјtākūp.

52 Tū tpaјkū ja 'yana'amūn di'ibū ijttūp yajkutujkūp,

es tū tmo'oy ja di'ibū tuda'agyaty.

53 Tū tmo'oy ja oy'ajtān ja di'ibū tūgoy'ajtxūp es di'ibū yū'o'kūdap,

es kyaj tmooy ni tū di'ibū mākja'ay.

54 Tū tpuđakū ja israelitū ja'ayaty,

es kyaj tja'aydyūgūy éxtām jyūnāñ

es ttuk'ixā'añ ja pa'ayo'on,

55 dū'an éxtām oj ttukwāndaky ja n'aptajk'ajtām Abraān, Isāā esū Jakoob.

56 Mariiū oj wye'emy mā Elisabet tūgūk po'o, es nētām oj ņejxy mā ja tyujk.

Fwank Yajnūbajtpū myiñ jya'ty

57 Es ko paty ja xūn mā 'yu'unk tpađā'añ ja Elisabet, net tu'ugū u'unk dyajjajty yedyujk.

58 Es ja myūdujkpa'ajaty es ja myūgu'uktujk tmūdoodū ko Dios tū ttūñ ja māj may'ajtān mā Elisabet, es myūindū kyajxpo'xūdū es ttukxondaktū.

59 Es ko tyuktujkxūbejty, net yajtsukā'añ ja Elisabetū 'yu'unk waanū mā ja yedyujk'ajtān*. Net tjamo'oyāndū ja u'unk xūn éxtām ja tyeety Zakariiūs xyūn.

60 Es ja Elisabet jyūnāñ:

—Kyaj. Dū'an txū'átat Fwank.

61 Es 'yanmāayūdu:

* 1:59 Ko Dios tu'ugū kajxy'átypyū ttuūñ mūdū Abraān, net t'ane'emy esū Abraān mūdū tyūmp 'yaats di'ibū yedyujk miin jajttūp, yajjutsujktu'udūdu ja yedyujk'ajtānū kyopk, dū'anū ijxwū'amūn wyu'amūt ko tkupaktū ja kajxy'átypyū di'ibū Dios tyuun mūdū Abraān. IX Génesis 17:9-14.

—¿Per tii? Kyaj ni pánu mməgu'uk di'ibu du'an xyu'ajtypy.

⁶² Net dyajtuudu ja Zakariius mat ja ijxwu'amən wi'ix txu'átat ja 'yu'unċ.

⁶³ Es ja Zakariius ttuk'ixy mat ja ijxwu'amən es yajmo'oyut tii ma kyuxja'ayut. Es net tkuxjaay: “Fwank txu'átat.” Es net jyotmay'o'ktu nidugekyu.

⁶⁴ Es net ja Zakariius kyajxe'ky jatugok es t'awdajttsondáky ja Dios.

⁶⁵ Paaty nidugekyu ja myudujkra'ajuty du'añu wyu'amudyaaydyu, es ma tugkyu Judeu ñax tmadyaktu ja'ay éxtam tu jyátyuty.

⁶⁶ Es nidugekyu ja'ayuty jyotmay'o'ktu ko tmədoodu es ñayujttuudu nixim niyam: “¿Ti tyunaambu tadu u'unċ?”, mat ko tayı'ajtan ko Dios tu tkuni'xy tadu u'unċ.

Zakariius tja'aygyuda'aky ja Dios

⁶⁷ Es ja Espírítu Santu dyajkajxy ja Zakariius du'an:

⁶⁸ Awdattu ja Nindsun'ajtam, ja Israelu Dyios, ja'a ko tu myiñ ma ɔdsajtam es xyajnitso'oga'anəm.

⁶⁹ Tu xymo'oyum tu'ugu yajrojruniwátsru ma Davítu tyump 'yaats,

⁷⁰ éxtam ja Dios jyunáñ ko kyajxy ja kyugajxru jékyu.

⁷¹ Es jyunáñ es xyajtsókum mat ja mak'ajtan mat ɔdsajtam nmdsip'ajtam es tugkyu di'ibu xy'axuk'ijxam.

⁷² Es du'an xytyuk'ijxam ja pya'ayo'on mat ɔdsajtam n'aptajk'ajtam, ko kyaj yajja'aydyugóy ja wya'ats kajxy'átypy.

⁷³ Dios tyukwandak ja n'aptajk'ajtam Abraan

⁷⁴ ko kyaj ndsu'k nja'am

es kyaj wi'ix xytyu'unəm nmdsip'ajtam, es nmdu'unəm

⁷⁵ ja Dios myuj'ajtunguyjxm es madu tayı'ajtan, njiky'ajtam ma 'yity tugkyu njiky'ajtan'ajtam.

⁷⁶ Es ja Zakariius 'yajakñáñ:

Es mijts, u'unċ, mijts Dios Tsajrótmadu kyugajxru

es ñajx xy'awánadu ja ja'ayuty ko myina'añ ja Nindsun'ajtam,

⁷⁷ es dyajmina'añ ja nitsokən, es tma'xa'añ ja ja'ayu ruojru.

⁷⁸ Yu'u jatánbu taadu ko yu Dios tmədaty ja pa'ayo'on mat ɔdsajtam es dyajjuga'agut ma ɔdsajtam ja njotmay'ajtan'ajtam,

es xymo'oyum ja xondakən,

⁷⁹ es wyij kyajtat pánaty tsnaaydyu ma koots'át, éxtam mbaat njuna'anəm 'yawaxu o'kən,

es xytyu'umo'oyum ma ja jotkujk'ajtan.

Du'an tkajxtaay ja Zakariius.

⁸⁰ Es ja Fwank ye'ky pyejty esu Espírítu Santu myuk'ajtanmooyu es ttúnat di'ibu Dios tsyejpy, es jyiky'ajty aamyóty pejyóty extu ko jyajty ja xu es dyajtsondáky es ijxy nide'xy tməgajxtu ja israelítu ja'ayuty.

2

Jesús myiñ jya'ty

¹ Ma tadu tiempu yu yajkutujkru kopk, ja Sésur Augustu, dyajkutíkyu naty es ja ja'ayuty tugkyu yajkujja'ayudya'ayut.

² Tyaadu tim jawyiin tsyondaky ja sensu ko 'yijty gobernadoor yu Kiriño ma Síryu ñaxwiñadu,

³ es ja ja'ay nidugekyu ņajxta'ayut es yajkujáyut majaty kyugajpnuty.

⁴ Paaty tadu Josee tsoyo'oñ ma tadu Nazaret kajpn ma Galileeu ñax, es ñejxy ma Judeeu ñax ma Belén kajpn, mut ko jap myiñ jyajty naxwiiñ ja Davit. Es ja Josee yu'u ijty 'yaptajk'ajtypy yu rey Davit.

⁵ Net oj ñejxy Belén mut ja ñado'oxy Mariiu, di'ibu u'unkmudu naty, es yajkujáyut.

⁶ Es ko 'yijttu jap Belén, net tpaty ja xuu ma dyajmina'añ ja maxu'unk.

⁷ Es jap tpaty ja 'yu'unk ka'axkóp, es t'abijty mut ja 'yuxpit es oj tke'eky ma juyujk tsajkaa jye'xy, mut ko yu'ujaty kyaj tprattu ja jajttákn.

Anklus esu borreegu kywentu'ajtputy

⁸ Es Belén kajpnbu'aay jap ja ja'ay mya'adu aamyóty di'ibu byorreegu kywentu'ajttap.

⁹ Net ti'in t'ijxpáty tu'ugu Dios ja 'yanklus, es ja Diosu myuj'ajtan tyu'xwa'xy ma yu'ujaty, es jyantsyñay'adsu'kudu.

¹⁰ Es ja anklus 'yanmaayy:

—Katu mdsu'ugudu. Yu'uts uj nyajmiimpy ja oybyu ayuk es di'ibu yajjotkujk'áttap nidugekyu ja'ayaty.

¹¹ Ko tyam tu myiñ jya'ty naxwiiñ ma Davitu kyugajpnuty tu'ugu Yajnitsókpu mut miidsuty, di'ibu du'un Nindsun'ajtam, ja Kristu.

¹² Du'un mduk'axkáptu tadu u'unk: Jap xypyaáttat 'yabityaty es kyo'knu ma juyujk tsajka ju'xtákn.

¹³ Es ti'in t'ijxkojkpu jantsy mayu anklus ma ja tu'ukpu anklus, esu Dios t'awdattu es jyuna'andu:

¹⁴ Awdattu ja Dios di'ibu jam tsajpótm, es 'yittat aguujk jotkujk ja ja'ayaty di'ibu Dios tsyejpy.

¹⁵ Net ko ja anklus ñajxtaayñ tsajpótm, ja borreegu kwentu'ajtpu ñay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—Jo'om jap Belén es n'ijxamu tadu di'ibu tu jyátyaty, éxtam ja Dios tu xy'awa'anam.

¹⁶ Net ñajxtu jottugoy es tprattu Mariiu es ja Josee, es ja maxu'unk kyo'knu ma juyujk tsajka ju'xtákn.

¹⁷ Ko t'ijxtu, net tmadyakwa'xtu ja u'unk éxtam ja anklus 'yanmaayy.

¹⁸ Es nidugekyuty di'ibu myudoodu, du'ññ wyu'amadyaaydyu éxtam 'yanmaayyudu.

¹⁹ Per ja Mariiu tpujke'ky jap jyodoty tugekyu tyaaadu es twinmaay mut yu'u.

²⁰ Es ja borreegu kwentu'ajtpu ñajxnudu ma ja byorreegaty es tmujjáuudu es t'awdattu ja Dios ma tugekyu di'ibu yu'u tu tmadowdu es tu t'ixtu, éxtam 'yanmaayy ja anklus.

Jesús yajmamiñ ma ja muj tsajptujk

²¹ Es ko tyuktujkabejty, net yajtsiky waanu ja u'unk ma ja yedyujk'ajtan es tmooy ja xyuu Jesús, éxtam ja anklus 'yanmaayy ja Mariiu ko kyajnamu naty 'yu'unkmuduty.

²² Es ko Mariiu oj kya'pxy ja xuu ma ñayyajwa'adsudat éxtam ja ana'amun di'ibu Dios myooy ja Moisés, net tmunajxtu ja Jesús Jerusalén ma ja muj tsajptujk es ja Dios yajtuk'ixa'añ.

²³ Tyaaadu ttuundu du'un éxtam ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ: “Ja jawyi-imbu yedyujk di'ibu tu myaxu'unk'áty, yu'u tyukwinguwa'agup ja Dios.”

²⁴ Paaty ñajxtu es tpujka'aga'andu windsu'kan éxtam ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ: majtsk ja tsaybyiibu o majtsk ja pak dyajnajxtu.

25 Es jap Jerusalén tsyunaay tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Simeonk, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt tų'ajtan munt es t'awdaty ja Dios es t'awixy es ja Dios myo'oyadat ja jotkujk'ajtan ma ja Israel ja'ayaty. Myudajtypy ja Simeonk ja Espiritu Santu,

26 es tyuknija'aju ko kyaj ņa'oogat exta ko t'ixat jawyiin ja Diosu Kyristu di'ibu kyaxaampy.

27 Es ja Espiritu Santu yu'u yajnjxu muj tsajptujk ņabotsoty. Es japu naty yu'u ko Mariiu es ja Josee dyajmiin ja Jesús es ttuna'andu wi'ixu Diosu 'yana'amun jyna'añ.

28 Net ja Simeonk t'axaju ja Jesús es tsa'andsooy, es t'awdajty ja Dios, es jynañ:

29 Dios, tyam mbaadudsu net n'eeky jotkujk ko tyam tu xykyudyuñ di'ibuts oj xywyanda'aky,

30 ja'a ko tats n'ixy ja Yajnutsókpu

31 di'ibu tu xykyexy ma nidugekyu naxwiñdu ja'ay,

32 es yu'u mayjya'ay tyuknijawyaampy yu tų'ajtan ma tugekyu naxwiñdu, es nandu'an 'yitat ja myu'ajtan ja m'israelitu ja'ayaty.

33 Josee es ja Mariiu du'ñu wyu'umdu éxtam jynañ ja Simeonk.

34 Net ja Simeonk tkuni'xy yu'ujaty, es t'anmaay ja Mariiu, ja Jesusu tyaak:

–Dios tu trajta'agyu tyadu m'u'unk di'ibu yajtagóyur mayu israelitu ja'ayaty di'ibu ņibi'tskajxur es kyaj 'yaxájuty éxtam ja Kristu. Es di'ibu 'yaxájur éxtam ja Kristu, yu'u yajjotkujk'ataampy es tkunu'xa'añ.

35 Es du'an yajnijáwut ti ja'ay myudajttur wyinma'añoty. Es mut mij, du'anu tyadu xyjáwut éxtamxyur ja mja'ajan ttuknaxy tu'ugu espaadu. Du'an jynaandaay ja Simeonk.

36 Es jap nandu'an tu'ugu toxytyujk di'ibu xyu'ajtypy Anu. Yu'u ijty Diosu kyugajxpu, Fanwelu ņux es ja Aseru tyuamp 'yaats. Tu jyantsymujja'ayunu. Juxtujk jumajt tmattsunaay ja ņa'ay,

37 es tu 'yijnu ku'eeky majta'px majtáxk jumajt. Es 'yijty ma ja muj tsajptujk es tmaduñ ja Dios xun koots, 'yayu'ajty es kyajxtáky.

38 Es ko kyajxtaay ja Simeonk, net jyajty ja Anu es tja'aygyudáky ja Dios es ņimadyak ja Jesús ja'ay wyinduuyaty di'ibu naty 'yawijxtur ja tiempu ko ņits'o'oktat ja Jerusalén ja'ay.

Ñajxtu jatugok Nazaret

39 Es ko tkuudyuuñ tugekyu éxtam ja Diosu 'yana'amun jyna'añ, net ja Josee es ja Mariiu jymbijnudu mut ja Jesús jap Nazaret ma Galileu ñax.

40 Es ja Jesús ye'ky pyejty mak es kyuwinnma'añaty, es ja Dios kyunu'xu oy.

Jesusu'unk yajpaaty ma muj tsajptujk

41 Es jumajt jumajt ja Josee es ja Mariiu ñajxtu xu'ajtru Jerusalén ma ja pasku xun.

42 Es ko ja Jesús dya"abejty majmajtsk jumajt, net ñajxtu nidugekyu Jerusalén es dyajnaxa'añ ja xun éxtam jumajt jumajt ttuundu.

43 Es ko ja xun ñajxnu, net ja Josee es ja Mariiu jymbijnudu ma kyajpn. Kyaj wyinma'añbyattu pun tu Jesús wye'emy Jerusalén.

44 Yu'u jynandu ko Jesús myiñ mut ja myugu'uktujk o ma ja mayjya'ay di'ibu oj tu xyu'attu. Es du'an oj yo'oydu tuk xun. Es ko oj tsyu'ujanu, net t'axtaaydu ma myugu'uktujk esu myutnaymyaayubuty,

45 es kyaj ma trattu. Net jymbijttu Jerusalén es t'axta'aya'andu jap.

⁴⁶ Es ko tyuḡakxubejty, net tpatu māj tsajptujk űabotsoty. Jap 'yu'uñu mā ja tsajptujk ya'uxrajkru es tmudoo'ity es dyajtáy.

⁴⁷ Es nidugekyu di'ibu myadoodu du'uñu wyu'amadyaaydyu mut ja wyijy'ajtun es ja 'yadsoojmbijtyu di'ibu yajkyru.

⁴⁸ Es du'uñu wyu'amadyaaydyu ja tyaak tyeety ko 'yijxadu. Es ja tyaak 'yanmaayy:

—Niñu, ėti ko du'unats tu xytyuñ? Ujts es ja mdeety tats njotmay'ooktu es tu n'uxta'aydyu.

⁴⁹ Net ja Jesús 'yanmaayy:

—Ėti kots xy'uxta'aydyu? Ėti kyaj xyñijawu ko uj koonamts n'ita'añ mā ja nDeedyats ja tyujk?

⁵⁰ Per yu'ujaty kyaj tjaogyujkudu éxtam 'yanmaayy.

⁵¹ Net ja Jesús űajxnu mut yu'ujaty jap Nazaret es tmamudooy ja tyaak tyeety. Es ja tyaak tpujke'ky tugekyu mā jyot wyinma'añ.

⁵² Es ja Jesús ye'ky pyejty es wyimbejty ja wyinma'añ, es ja Dios es nandu'unu ja 'ay jyotkujk'ajtu.

3

Fwank Yajnu bajtpru tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk mā māj it

¹ Es ko ja Sesar Tibeeryu naty tu 'yane'emy Romu majmókx jumajt, net ja Ponsy Pilatu 'yijty gobernador jap Judeeu, Eroodus 'yijty gobernador Galileeu, Filipu myuga'axu Eroodus 'yijty gobernador Ituuryu esu Trakonitu, Lisañus 'yijty gobernador Abiliñu,

² es ja Anás es ja Kaifás 'yijttu teedywyindsungópkuty.

Mā tadu tiempu ja Dios dyajky tu'ugu ayuk mā Fwank, ja Zakariisu 'yu'unu, jap mā ja māj it.

³ Es ja Fwank oj ñejxy mā tugekyu ja nax myuwingón ja Jordán mujnuu, es tkajxwa'xy mā ja ja'ayaty es t'anmaaydyu es jyodumbittat, tmastu'uttat ja pyekey es űabátat. Du'un ttúndat ja 'agyujxm esu Dios mya'xadat ja pyojru.

⁴ Tyaadu ja'a du'un tyuun jyajtú éxtam jyunañ ja Diosu kyugajxru Isaiiu ko jékyp jyaay:

Mudowdu. Jap mā māj it yajmudóy ko tu'ugu ja'ay kyajxy muk, es jyuna'añ:

“Uxkúudu ja Nindsun'ajtam tu'u.

Tajtáwdu, yajkijxyudu ja tu'u mā ñaxa'añ.

⁵ Yajtuktúktu yu aguk tukkukru,

es yajkijxyadya'aydyu ja tun kopk.

Es mā ja tu'u wiity xugety, yajtáwdu,

es mā kyaj kyijxyuty, yajkijxyudu.

⁶ Es tugekyu naxwíñudu t'ixat ja Yajnutsókru di'ibu Dios kyaxaampy.”

⁷ Mayjya'ay tsoy'ondu mā ja kajpn es myiindu mā ja Fwank jam māj ittum es yu'u yajnbátadut. Es ja Fwank myugajxu du'un:

—Miidsuty du'un éxtamu awa'andsa'añu. Es éxtamu tsa'añty tkuga'aktu ja juun kadiibu tyóuy, miits mjunañdu xytyijy ko mnitso'oktat mut ja mnubajtan es ko du'un ja Dios kyaj mduydyúndut éxtamu pojru ja'ayaty.

⁸ ¡Kyaj tyu'ajtanaty! Jawyiin xytyuk'ixat mut ja mjiky'ajtan ko tui'ajtan tu mjodumbity, es kyaj mnayjyuna'anadut: “Udsajtan ja Abraanu tyuamp 'yaats.” Tui'ajtan n'anuumudu ko Dios mbaadu tyadu tsaajty dyajjumbity ja Abraanu tyuamp 'yaadsuty.

⁹ Es ja Diosu tyuadyu'unun tim wingoomp mat ja pojru ja'ayaty, éxtam ko mat ja jatsyu ndukpo'tu'kam yu kepy di'ibu kyaj 'yóyaty. Paaty tugekyu kepy di'ibu kyaj tyuamp'áty oy, yajpo'tu'ugur es yajrujta'agut juanóty.

¹⁰ Net ja ja'ay dyajtuedu ja Fwank:

—¿Tiits ndúndap?

¹¹ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Pun myudajtypy majtsk yu ñixuy, myo'oyur tu'uk di'ibu kyaju ñixuy. Es di'ibu jap ja tyojx, myo'oyur ja di'ibu kyaj tmudaty.

¹² Es nandu'un ñiimiinudu Fwank ja yajkugubajtraty es dyajnebáttat. Es yu'ujaty dyajtaujambijtta:

—Ya'uxrujkru, es uudsaty, ¿tiits ndúndap?

¹³ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katu myajkugubéty ni'igu pun kyaju du'un jyuna'añ ja ana'amun.

¹⁴ Nandu'unaty ja soldaadaty yajtaujudu:

—Es uudsaty, ¿tiits ndúndap?

Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katu xuyrujkudu adsip yu ja'ayu myeeñ. Katu xuñiwaambáttu ni pán nanatukukujxm es tukjotkuda'aktu ja mmaju'uñty.

¹⁵ Es nidugekyu ja'ayaty tjantsyjuj'ijxtu ja Kristu. Paaty jyunandu:

—¿Ti tadu Fwank, wa'anu da jya'adyu Kristu?

¹⁶ Es ja Fwank jyunáñ es tkajxte'xy mayjya'ayóty:

—Ej tyámats nyajnebety mat ja nuu. Per miimp jatu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja mak'ajtan es kyajts ndu'unaty uj. Es kyajts uj xuñitaku, ni je'eyu yu kyuk nga"agájudat éxtamxuypts uj n'ityuts tyuumbun. Per yu'u di'ibu miimp myajnebátudap mat ja Espiritu Santu esu juun.

¹⁷ Es yu'u kyujóty tmudaty ja tyuumbajn es dyajwa'adsa'añ ja triigu, es yajrujku'ugut ja triigu ma ja tsya'x es ja triigu pyosta'ak yajno'ogut mat ja juun di'ibu ni na'a kya'eeky.

¹⁸ Es du'un ja Fwank tkajxwijy ja ja'ay kanak nax es ttukmudoodu ja oybyu ayuk.

¹⁹ Es ja Fwank ttuk'ooy ja Eroodus ko ja Erodiius dyajnejxy éxtam ja tyoxyujkun, ja ñudo'oxy yu myuga'axu Felipu, es mat kanak nax ja tyuudugo'oyun.

²⁰ Paaty ja Eroodus tsiimy ja Fwank es du'un ni'igu ja ruojru myayu.

Jesús ñubety

²¹ Kyajnumu naty yajtsímy ko Fwank dyajnebety ja ja'ay, myiñ nandu'un ja Jesús es oj ñubety. Es ko naty kyajxta'aky, net ja tsajp 'yawatsy,

²² es ja Espiritu Santu kyudaky ma yu'un éxtam tu'ugu pak, es net ja Dios kyajxy ma ja tsajpurn:

—Ejts mij n'U'unk'ajtypy di'ibats ndsejpy es jantsy jotkujkats mat mijts.

Jesukristu 'yaptujkuty

²³ Jesús i'px majk jumujta naty tmudaty ko oga'an tkajxwa'xy mayjya'ayóty. Es ja ja'ayaty jyunandu ko Jesús u'unk'ajtu Josee. Ja Josee ja'a u'unk'ajtu ja Elii,

²⁴ Elii u'unk'ajtu Matat, Matat u'unk'ajtu Levi, Levi u'unk'ajtu Melki, Melki u'unk'ajtu Janay, Janay u'unk'ajtu Josee,

²⁵ Josee u'unk'ajtu Matatiius, Matatiius u'unk'ajtu Amós, Amós u'unk'ajtu Na'um, Na'um u'unk'ajtu Eslii, Eslii u'unk'ajtu Nagay,

²⁶ Nagay u'unk'ajtŭ Maat, Maat u'unk'ajtŭ Matatiiŭs, Matatiiŭs u'unk'ajtŭ Semey, Semey u'unk'ajtŭ Josee, Josee u'unk'ajtŭ Judaa,

²⁷ Judaa u'unk'ajtŭ Joanán, Joanán u'unk'ajtŭ Resŭ, Resŭ u'unk'ajtŭ Zorobabel, Zorobabel u'unk'ajtŭ Salatyel, Salatyel u'unk'ajtŭ Neeri,

²⁸ Neeri u'unk'ajtŭ Melki, Melki u'unk'ajtŭ Adii, Adii u'unk'ajtŭ Kosam, Kosam u'unk'ajtŭ Elmodam, Elmodam u'unk'ajtŭ Eer,

²⁹ Eer u'unk'ajtŭ Joswee, Joswee u'unk'ajtŭ Elyezeer, Elyezeer u'unk'ajtŭ Jorim, Jorim u'unk'ajtŭ Matat,

³⁰ Matat u'unk'ajtŭ Leví, Leví u'unk'ajtŭ Simeonk, Simeonk u'unk'ajtŭ Judaa, Judaa u'unk'ajtŭ Josee, Josee u'unk'ajtŭ Jonam, Jonam u'unk'ajtŭ Elyakim,

³¹ Elyakim u'unk'ajtŭ Meleeŭ, Meleeŭ u'unk'ajtŭ Mayñán, Mayñán u'unk'ajtŭ Matatŭ, Matatŭ u'unk'ajtŭ Natán,

³² Natán u'unk'ajtŭ ja rey Davit, ja rey Davit u'unk'ajtŭ Isa'i, Isa'i u'unk'ajtŭ Obeed, Obeed u'unk'ajtŭ Booz, Booz u'unk'ajtŭ Salmón, Salmón u'unk'ajtŭ Naasón,

³³ Naasón u'unk'ajtŭ Aminadap, Aminadap u'unk'ajtŭ Admín, Admín u'unk'ajtŭ Arnii, Arnii u'unk'ajtŭ Esrom, Esrom u'unk'ajtŭ Fares, Fares u'unk'ajtŭ Judaa,

³⁴ Judaa u'unk'ajtŭ Jakoob, Jakoob u'unk'ajtŭ Isaa, Isaa u'unk'ajtŭ Abraan, Abraan u'unk'ajtŭ Taree, Taree u'unk'ajtŭ Nakoor,

³⁵ Nakoor u'unk'ajtŭ Seruk, Seruk u'unk'ajtŭ Ragau, Ragau u'unk'ajtŭ Falek, Falek u'unk'ajtŭ Eeber, Eeber u'unk'ajtŭ Salŭ,

³⁶ Salŭ u'unk'ajtŭ Kaynán, Kaynán u'unk'ajtŭ Arfaksat, Arfaksat u'unk'ajtŭ Sem, Sem u'unk'ajtŭ No'ee, No'ee u'unk'ajtŭ Lamek,

³⁷ Lamek u'unk'ajtŭ Matusalén, Matusalén u'unk'ajtŭ Enok, Enok u'unk'ajtŭ Jared, Jared u'unk'ajtŭ Malalel, Malalel u'unk'ajtŭ Kaynán,

³⁸ Kaynán u'unk'ajtŭ Enós, Enós u'unk'ajtŭ Set, Set u'unk'ajtŭ Adán, di'ibŭ Dios kŭ'ŭm yajkoj. Paaty mbaat njŭna' anŭm ko Adán yŭ'ŭdyŭ Dios ja myaank.

4

Mŭjku'ugórk tjatúñ wi'ixŭ Jesús pyekyúŭmat

¹ Es ja Espírítŭ Santŭ dyajky ja mŭk'ajtŭn mŭ ja Jesús, es yajtso'onŭ mŭ ja Jordán mŭjnŭ es yajnŭjxŭ mŭ ja mŭj it.

² Es jap 'yijty justyikxyxŭŭ. Es ja mŭjku'ugórk tjatúñ es ja Jesús pyekyúŭmat. Es ja Jesús 'yayu'ajty justyikxyxŭŭ, net yu'o'kŭ.

³ Net ja mŭjku'ugórk jŭnán:

—Pŭn mijtsŭ dŭ'ŭn ja Dios m'U'unk'ajtŭp, yajjŭmbítŭ tyadŭ tsaa tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús 'yadsoojŭmbijty:

—Yŭ Diosŭ jyaaybyajtŭn dŭ'ŭn jŭnana'añ: “Kyaj jyatyim'yŭ'ŭydyŭ tsajkaaky mŭŭt jyiky'aty ja ja'ay.”

⁵ Net ja mŭjku'ugórk dyajnejxy ja Jesús mŭ tu'ugu kopk di'ibŭ kŭjxm es tyuk'ijxŭ tuk rojan tŭgekyŭ it naxwíñdŭ.

⁶ Es ja mŭjku'ugórk jŭnán:

—Ejts mij nmo'oyŭp ja kutujkŭn esŭ mŭj'ajtŭn mŭ tŭgekyŭ naxwíñdŭ di'ibŭ nduk'ijxyry. Ejtsŭ tŭgekyŭ nyajmooy, es mbaqdats nmo'oy di'ibats ej ndsejpy.

⁷ Es paaty pŭn nnygyoxtnaaydyákŭp nwinduuyats es xy'awdátdats, nmo'oyŭp tŭgekyŭ.

⁸ Es ja Jesús 'yadsooy:

–Yn Diosn jyaaybyajtn dn'yn jyna'añ: “Awdat ja mWindsún Dios, es mudún yn'yn naydyu'uk.”

⁹ Oknam ja majku'ugórk oj dyajnejxy ja Jesús m̄ ja Jerusalén kajpn es dyajpejty m̄ maj tsajptujk kopk es 'yanmaayn:

–Pn mijtsn dn'yn ja Dios m'U'unk'ajtn, nayyajkunáxndn yap naxkajxy,
¹⁰ ja'a ko ja Diosn jyaaybyajtn jyna'añ:

Dios t'ane'emy yn anklus es mgwentá'átudat,

¹¹ es myajpudn'ugudat mat ja kyn'yn
kadiibn tsyayútut ja mdeky mat ja tsaa.

¹² Net ja Jesús 'yadsooy:

–Nandn'yn jyna'añ ja Diosn jyaaybyajtn: “Katn xy'amdooy es ttúnut ja mWindsún Dios di'ibn kyaj 'yóyuty.”

¹³ Es dn'yn ko ja majku'ugórk kyaj tpaty ja wiinkrn winm̄'añ es ja Jesús ñaygyayákdut mat yn'yn, net oj ñajxn̄ tuk tiempn.

Jesús tkajxwá'xtso'oñ ja Diosn 'yayuk

¹⁴ Ta ja Jesús jymbijty jatugok Galileen es ja Espíritn Santn myooyn muk'ajtn. Es m̄ tugekyn ja Galileen ñax ja ja'ayuty tmadyaktn di'ibn tyuun kyajx ja Jesús.

¹⁵ Es kajrngajpn ja Jesusn ja'ay dya'xprejky m̄ ja tsajptujk, es nidugekyn ja'ay di'ibn myndoodn jynandn ko oy di'ibn kyajx.

Jesús jap Nazaret

¹⁶ Net ja Jesús oj ñejxy Nazaret, m̄ naty tn yeeky tn pyety. Es m̄ ja saabudn xnn tyujkn m̄ ja tsajptujk, éxtm̄ jaaym̄ ttuunk'áty, es tynnaaye'ky es tkajxá'añ ja Diosn jyaaybyajtn.

¹⁷ Es myooyndn Diosn kyugajxrn Isaiin ñeky. Ta Jesús tnaktm̄y ja neky es tkajxy dn'yn:

¹⁸ Nmudajtyruts nj ja Diosn Jya'ajtn,
es tats xymo'oy ja tuunk
esuts ngajxwá'xnt ja oybyn ayuk m̄ ja ayoobn ja'ay.
Es tats xukyexy esuts n'awánut

es ja tsimyjya'ay es ja po'oduumbn yajnasmtsut,
esuts nmo'oyut yn 'yijxn̄ di'ibn wiints,

¹⁹ esuts n'awánudats ko tn jya'ty ja xnn
ko Dios ttúnut ja myay'ajtn ja ja'ay.

²⁰ Net ja Jesús t'axaatsy ja neky es tmooy ja ja'ay es ñaxwe'tsy. Es jamn naty ja ja'ay nidugekyn m̄ ja tsajptujk ni'ign 'yijxndn.

²¹ Es ja Jesús jynañ:

–Tyam yajkuudyúñn tyadn Diosn jyaaybyajtn m̄ miidsuty.

²² Es nidugekyn ja'ayuty jyotkujk'ajty mat yn'yn es wya'mdaaydyu ja 'yuxrjkn̄ es ñay'anmaayndn:

–Tyaadn, ¿kyaj yn'ndyn Josee ja 'yu'unk'?

²³ Es ja Jesús 'yanmaayn:

–Tay'ajtn miits mjna'ana'andn éxtm̄ ja kajxy jynañ: “Kudsooy, nayya-jtsoobyátudn miits kn'ym.” Es net nandn'yn mjna'andn: “Tun nandn'yn ja yaa m̄ mgajpnaty tugekyn éxtm̄ts tn nmudoy ko tn xytyuñ jap Kafarnaúm.”

²⁴ Es tay'ajtn n'anm̄m̄ts miidsuty ko ni tu'ugn Diosn kyugajxy ya'axajn yajxon m̄ kajpnaty.

25 Tūy'ajtānats n̄jūnā'añ, may 'yijty ja ku'ekytyo'oxy mā ja Israela űaxwīñūdu ko 'yijty ja Diosu kyugajxru Eliūs, mā kyaj oj tyu'uy tūguk jamūt jakujm. Es net ja ja'ay jyantsy'ayu'ajttu mā tūgekyu űaxwīñūdu Israel.

26 Peru Dios kyaj tkejxy yu Eliūs mā yu israelitu ku'ekytyo'oxyaty, je'eyu tkejxy mā tu'ugu ku'ekytyo'oxy mā Sareptu kajpn, ja'a di'ibu wingón mā Sidón.

27 Es nandu'ūn 'yijty jap Israel may ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am mā 'yijty ja Diosu kyugajxru Eliseu. Per ni tu'uk kya'agudaky, yu'u je'eyu Naamán di'ibu tso'omp jagam Siryu űaxóty.

28 Es ko taadu tmūdoodu di'ibu naty jap mā tsajptujk, net jyt'ambujktaaydyu,

29 es pyudu'ktu es dyajpudsūmdu ja Jesús jap kajpnóty es dyajnujxtu mā kopk āā, ja kopk mā ja kajpn yajkojy, es tjakujubijpnaxándu jam.

30 Es ja Jesús űajxy jap mayjya'ayóty es tyu'uyo'oy.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu mā tu'ugu ja'ay

31 Net ja Jesús jyajptáky Kafarnaúm mā Galileeu űax, es jap dya'uxpejky ja ja'ay saabudu xuu.

32 Net ja ja'ay du'ūñu wyu'ūmūdyaaadyu ko yu Jesús ya'uxpeky mūt ja muk'ajtan es ja kutujkūn.

33 Es mā tu'ugu xuu, net jyajty mā ja tsajptujk tu'ugu yedyujk di'ibu ka'oybyu myudajtypy. Es ja ka'oybyu yaj'yaxkák ja yedyujk:

34 —¿Ti ko yāā mmiñ mij mā űudsaty, Jesús, Nazaret ja'ay? ¿Ti mijts min xyajkutugoyā'andū? Ʋj n'ixy'ajtypyats mij ko mDios'u'ungaty.

35 Ta Jesús oj t'ooy ja ka'oybyu:

—¡Amoñu! ¡Mastu'udu tadu ja'ay!

Net ja ka'oybyu yajkūdaaju ja yedyujk es myastutu, ni wi'ix tkatuūñ.

36 Nidugekyu ja'ay du'ūñu wyu'ūmūdyaaadyu, es űayjyūnánudu nidu'uk nidu'uk:

—¡Mūt ja kutujkūn esu muk'ajtanu tyāadu t'ane'emy yu ka'óbyyaty es myūmūdóyaty, es tmastu'uty ja ja'ay!

37 Es ja ja'ay tmadyaktu mā tūgekyu kajpn éxtum ja Jesús tu ttuñ.

Jesús dya'agūda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

38 Netu Jesús tsyo'oñ mā ja tsajptujk es űejxy mā ja Simongu tyujk. Es ja Simongu myu't toxytyujk, ja'a naty jantsy juumba'ambujkūp, es tmānu'xtáktu ja Jesús es dya'agūda'agut yu'u.

39 Es ja Jesús myujwa'ky mā ja ja'ay kyo'knu es t'anmaay ja juumba'am:

—Ka'ak jam.

Ta ja juumba'am jyugaktaay. Netyu pyudu'knu ja toxytyujk es yajkaay ya'úkudu.

Jesús dya'agūda'aky may ja puma'ayty

40 Es ko ja xuu kyudaknu, nidugekyu ja'ayaty di'ibu myudajt ja puma'ay, di'ibu kanak nax myudajtypy ja pujkūn, dyajmiindu mā Jesús. Es ja Jesús trujtáky ja kyū'u mā yu'ūjuty nidu'uk nidu'uk es du'ūn dya'agūdaktaaydyu.

41 Nandu'ūn ja ka'oybyu tmastuttu ja ja'ay yax jojkr:

—Mijts Diosu 'yU'unk.

Net ja Jesús tmukmūgajxy ja ka'oybyu es kyaj t'ok'yajkajxnat ko Jesús yu'udyu Kristu, ja'a ko yu'ūjuty űija'adūp yajxón ko tyu'y'ajtānuty.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileeu

⁴² Es ko oj xуһиһи jakumbom, ja Jesús tsyo'oň jap kajpnóty es oj ñejxy ma tu'ugü it jagam. Es ja ja'ayuty 'yuxtaayudu, es jyajttu ma naty ja Jesús, es tsojktu es wyu'amut, küdiibu ñujxut.

⁴³ Per ja Jesús jyanañ:

—Tsojkar nandu'un aj nnujxut ma wiinkru kajpn es n'awanaduts ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyry ja Diosu kyutujkan, ja'a ko paadyuts ja Dios tu xykyxy.

⁴⁴ Es du'un ja Jesús jyudijty kajpngajpn es tkajxwa'xy ma ja Galileeu tsyajptujkuty.

5

Jesús tway nimajtaxu ajkxmajtspty

¹ Tu'ugü xuu ko Jesús 'yijty Jenesaret Myejuñbyu'am* muut ja mayjya'ay di'ibu jantsyuyukmujkudu ko tмudowa'andu ja Diosu 'yayuk,

² net t'ijxy ko jam 'yity wingón majtsku barku. Ta naty ja ajkxmajtspu pyudsudu barkoty es tpujtu ja 'yajkxmajtsn.

³ Net ja Jesús ttuktujku tu'ugü barku di'ibu Simonk jya'a'ajtypy, es t'anmaay es jawaanu t'ak'yajnujxut mejuñoťy. Net ja Jesús ñaxwe'tsy barkoty, es dyajtsondaky ttuk'ixa'añ ja ja'ayuty.

⁴ Es ko ja Jesús kyajxtaay, net ja Simonk t'anmaay:

—Yajnujxu mbarku mejuñgyijky, es kujubijpnáxu m'ajkxmajtsn es m'ajkxmátsut.

⁵ Esu Simonk 'yadsooy:

—Ya'uxpujkrü, tuk tsu'umuts udsaty tu njatundu es ni tu'uguts tu ngamatstu. Per tyámuts nbujta'agut ja ajkxmajtsn yu'ugyujxm ko mij mjuna'añ.

⁶ Es ko ja ajkxmajtsn tkujubijpnajxy, net tjantsymyajtstu may'ajkx, extu ku'tstsondák ja ajkxmajtsn.

⁷ Net ttuk'ijxtu ja ijxwu'amun ja myugu'uguty ma ja wiinkru barku es min pyudúkadu. Es myiindu yu'ujaty, es dya'ujtstu may ja majtskru barku extu kyinañ ja byarku.

⁸ Es ko ja Simonk Peedru t'ijxy ja may'ajkx, net ñaygoxtanaaydyáku ma ja Jesús es jyanañ:

—Windsún, mastútkuts, jajts pojpu ja'ay!

⁹ Du'un jyanañ ja Simonk, ja'a ko yu'u ñay'adsu'kudu mut ko tmajtstu ja may'ajkx.

¹⁰ Es nandu'un ñay'adsu'kudu ja Simongu myugu'uguty Santya'agu es ja Fwank, 'yu'unguty ja Zebedeeu. Esu Jesús t'anmaay ja Simonk:

—Katu mdsu'ugu. Tyam oga'an ngaxa'añuts mij es xy'uxta'ayut ja ja'ay di'ibuts uju n'uxpujkan pyadúndup.

¹¹ Es ko dyajmiindu ja barku jam pu'ujótm, net tnikaktu tugekyu es ñajxtu mut ja Jesús.

Jesús dya'aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajitypy ja lepru pa'am

¹² Es ko Jesús 'yijty ma tu'ugü kajpn, net ñimiinu tu'ugü yedyujk di'ibu myudajitypy ja lepru pa'am. Es ko tadu yedyujk t'ijxy ja Jesús, net ñaygoxtanaaydyáku es ñaxku'ijxu es tmunu'xtáky du'an:

—Windsún, pan mdsejpy, mbaaduts xya'aguda'aky.

¹³ Net ja Jesús ja kyu'u tpujtáky es ttoon es t'anmaay:

—Ndsejpyuts es nya'aguda'agut.

* **5:1** Jenesaret Myejuñ yu'u nandu'un xyu'ajitypy Galileeu Myejuñ.

Es netyu myastutu ja lepru pa'am es 'yagudaky.

14 Net ja Jesús 'yana'amu:

—Katu xy'awanu ni pan. Nujx ma yu teety es xytyuk'ixut ko tu mmastu'udyuty ja lepru pa'am. Es munujx ja windsu'kan di'ibu kyajxyru ja Moisés es ñayajwa'adsudut di'ibu tu myastu'udyuty ja lepru pa'am. Es du'an ja ja'ay xytyuk'ixut ko kyaj xyñakymudatyu tadu lepru pa'am.

15 Per ja ja'ayuty tmadyaktu ma tugekyu kajrn wi'ix ja Jesús ttuun mut ja myuj'ajtun, es mayu ja'ay myiindu ma ja Jesús es tmadowa'andu es ya'aguda'agudut.

16 Es ja Jesús oj ñejxy kajxtákrn adukatuuy.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu xux ja'ay

17 Tu'ugu xuu ko Jesusu naty ya'uxpeky, jamu naty 'yu'uñudu ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxprijktur. Es yu'ujuty tsoy'ondu majatyu kyajrn'u'ungu Galileeu, Judeeu, es nandu'unu ma Jerusalén kajrn, es tmadoo'ittu es t'ixtu éxtam ja Jesús jyuna'añ es ttuñ. Esu Dios myuk'ajtunguyjxm ja Jesús dya'agudaky ja puma'ay.

18 Net jyajty ja ja'ayuty tku'udyu tu'ugu mabajnu'unuk ma kyo'knu tu'ugu yedyujk di'ibu xux. Es tjayajtukuyandu tagoty es trujta'agandu ma ja Jesús.

19 Per kyaj mbaat oj dyajtuku, ja'a ko naty mayjya'ay. Net pyajtta ma tujkni'x es tnikuudyuttu es tkutuyñajxtu ja xux ja'ay mut ja myabajnu'unuk jap Jesús winduuy mayjya'ay agijky.

20 Ko Jesús t'ijxy ko taaduty myubujkudu, net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Mugu'uk, nme'xypuats yu mbojru.

21 Net ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxprijktur ñay'anmaayudu wyinma'añoty: “Tyadu yedyujk kyaj tmuj'ixy ja Dios ko du'un kyajxy, ja'a ko yu'u naydyu'ugu Dios ku'am mbaat tme'xy yu pojru.”

22 Esu Jesús ñija'ap éxtam ja ja'ay jyunañ wyinma'añoty, es t'anmaay:

—¿Ti ko mwinnma'añ xyajjuna'andu ko uj kyajts nwindu'ugu Dios?

23 Miits mjunañdup kots uj kyaj nmudaty ja kutujkan esuts uj nma'xut yu pojru. Es mjunaamp kots uj kyaj mbaat nya'aguda'agyu tyadu yedyujk esuts nyaj'yo'oyu'ugut. Paaty miits mjuna'andu ko kyaj ñimujaaoty esuts uj du'un njuna'anut: “Ujts mij nbojruma'xur.” Es jantsy nimujaa es uj njuna'anuduts: “Pudu'uk es myo'oyut”, ¿kudii?

24 Es tyámuts miidsuty nduk'ixa'añ ja nmuj'ajtun esuts uj, ja Naxwíñudu ja'ayadyu Kyudanaabyu, nya'aguda'aga'añu tadu yedyujk es du'un miidsuty nduk'ixut kots uj nmudaty ja kutujkan esuts nma'xut ja pojru.

Net ja Jesús t'anmaay ja xux ja'ay:

—Pudu'uk, yajmúk ja mmabajnu'unuk es nujx ma mdujk.

25 Netyu ja yedyujk pyude'ky es dyajmujknu ja mabajnu'unuk es ñujxnu ma tyujk es t'awdajty ja Dios.

26 Es nidugekyu ja'ay du'uñ wu'umudyaadyu es t'awdajtta ja Dios, es ni'igu tsyu'kudu es ñay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—Tyam tu n'ijxum di'ibuty jantsy muj.

Jesús twoy ja Matewu

27 Ko ja Jesús tsoy'onnu ma ja kajrn, net t'ijxy jap kajrnbu'ajp tu'ugu yajkugubajtrn 'yu'uñu ma yajkugubéty, es ja'a txu'aty Leví. Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Pamiinguts mij éxtumdsu n'uxprijkrn.

28 Net ja Leví pyude'ky, es tmastuty tugekyu ja tyuunk es tpanejxy ja Jesús.

²⁹ Es óknum ja Leví ttuun tu'ugu muj xuu ma ja tyujk mat yu'ugyujxmu Jesús. Es jamu naty may ja yajkugubajtrpu esu wiinkpu ja'ayuty 'yu'uñadu ma ja meesu es kyaydu mat ja Jesús es ja di'ibu ya'uxpejkyu.

³⁰ Es ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpejktap tni'o'o tniyáxudu ja Jesusu 'yuxpejkruty:

—¿Ti ko du'ün mgay m'uuktá miidsaty mat ja yajkugubajtrpty es mat ja pekyjya'ayuty?

³¹ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kyaj dyajtagoy'áty yu kudsooy di'ibu mak'ajt oy'ajtp, yu'uyu di'ibu pejkrp.

³² Tuts nmiñ es nyáxats yu pekyjya'aydujk es jyodambíttat. Pán junaamp: “Ej kyajts mbekyjya'ayuty”, ¿yu tadu ja'ayuty wi'ix mbaat jyodambíttat?

Jesús dyajtáwdu ti ko kya'ayu'aty

³³ Net t'anmaaydu ja Jesús:

—Yu Fwangu 'yuxpejkrpu kanak ok 'yayu'attu es kyajxta'aktu. Es ja fariseeudyu 'yuxpejkrpu nandu'ün ttundu. ¿Es ti ko mij m'uxpejkrpu du'ñum kyay 'yuuktá?

³⁴ Es ja Jesús 'yadsoojudu:

—¿Ti mbaat miits xya'ayu'attu yu myatnaumyaayabu tadu pejkrpu ko meeru ijt xondakan tyuñaty es ko tadu pejkrpu 'yak'ittu mat ja myatnaumyaayabutajk?

³⁵ Per pyaadup ja tiempu ko ja pejkrpu yajpejkat, net 'yayu'áttat.

³⁶ Es nandu'ün ja Jesús trajtáky majtsku ixpajtan es ttuk'uxpejky ko kyaj mbaat ñaydyuktákuty yu tukpu winma'añ mat ja jembyu. Es junañ:

—Kyaj pán tpukeepy tuk pedazu jembyu wit es yajtuk'abátsat tu'ugu vestiidu tukpu. Ja'a ko du'ün yajtúnat, numujkr ja jembyu wit es kyudsat ja vestiidu tukpu es kyaj ja jembyuyit kyuxu'agut yajxon ma ja tuk wit.

³⁷ 'Es nan kyaj ya'adamu yu vinu jembyu ma yu tukpu nu'abutsunbyo'o. Pes ko jap yajpejta'agut, tu naty tyugoy ja jembyu vinu ko kyudsat ja tukpu nu'abutsunbyo'o.

³⁸ Paaty 'yóyuty yajpejta'agut yu vinu jembyu ma yu po'oju jembyu es du'ün kyaj ti wyindugoyat.

³⁹ Es pán 'yikyuy ja vinu di'ibu tu tsyaamnú, kyaj tnakysyegy yu vinu jembyu, ja'a ko juna'añ: “Di'ibu tu tsyaamnú ni'igu 'yóyuty.”

6

Jesusu 'yuxpejkruty tkutajtu ja triigu saabudu xuu

¹ Ma tu'ugu saabudu xuu ja Jesús mat ja 'yuxpejkruty ñajxtu triigu kamoty. Es ja 'yuxpejkrutajk tkutajtu ja triigu es twinxatsta es tju'xtu ja pyajk.

² Net nija'ajuty ja fariseeuty dyajtudu:

—¿Ti ko du'ün xytyundu miidsaty ma saabudu xuu di'ibu kyaj ñigutíkyuty?

³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Es miidsaty, ¿ti kyajnum xy'uxpaktu di'ibu tyuun ja Davit ko yu'u es ja jyamunduty tmedajttu ja yuu?

⁴ Tyujku ja Davit ma Diosu tyujk es tju'ty ja tsajkaaky di'ibu kuni'xy es tkaay yu'u es nandu'ün tmooydu ja jyamunduty. Es kyaj jyanigutíkyuty es yu'u tkádyut, yu'u je'euy ja teedyuty mbaat tkaaydu tadu tsajkaaky.

⁵ Es nandu'ün junañ ja Jesús:

—Es uj nmudajtypyuts yu kutujkan nandu'ün ma saabudu xuu.

Yedyujk di'ibu myudajtypy ja kyuh tuk adu'um tu'ats

⁶ Es mā jatu'ugu saabudu xuu Jesūs tyujku mā ja tsajptujk es dya'uxpejky ja ja'ayaty. Japu naty tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtypy ja 'yaga'añgyu'u tu'uts.

⁷ Es ja di'ibaty tsajptugoty ya'uxpajktap es ja fariseeuty trajuđjttu ja Jesūs es t'ixa'añ pūn ya'agudakypy ja ja'ay mā ja saabudu xuu, es du'un ttuundu ja anu es tpekymyo'oya'andu.

⁸ Peru Jesūs ņija'ap di'ibu wyinmaaydyur es t'anmaay ja yedyujk di'ibu ky'u myudajtypy tu'uts:

–Pudu'uk es mdānat yaa kujk'aa.

Es ja yedyujk pyude'ky es tyunaay jap kujk'ajp.

⁹ Net ja Jesūs t'anmaay ja wiinkru ja'ayaty:

–Tyāmuts uj miits nyajtwa'andu: ĶTi mbaat ndu'unum mā ja saabudu xuu, ja oybu o axuakru? ĶNyajtsokum o nya'o'kumū?

¹⁰ Net ja Jesūs t'ijxtaay nidagekyu di'ibu naty tu tyukwa'kmikyaty, es t'anmaay ja yedyujk:

–Xajtaw.

Es ko xyajtuuy, 'yagudaktaay.

¹¹ Es ja fariseeuty es ja myugu'ugaty 'yajkudu muk es ņay'anmaayudu ak yu'ujaty pūn wi'ix mbaat yajtūn ja Jesūs.

Jesūs twin'ixy nimajmajtsku 'yapóstalu

¹² Es ko waanu jyejky, ta ja Jesūs oj ņejxy kajxtákrū mā tu'ugu kopk. Jam ja tsuu dyajnajxy kyajxta'aky.

¹³ Es ko oj xyuñu, net dyaxu di'ibaty ya'uxpejky, es twin'ixy nimajmajtsk di'ibu 'yapostalu'attap.

¹⁴ Yu'u xyuujaty: Simonk di'ibu Jesūs yajxubajt Peedru, Andrés, ja Simongu myuga'ax, Santya'agu, Fwank, Felipū, Bartolomee,

¹⁵ Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeeū 'yu'un, Simonk ja kananeeū ja'ay,

¹⁶ Juudas yu Santya'agu 'yu'un, es Juudas Iskaryotu di'ibu oknum kyuyajk ja Jesūs.

Jesusu mayja'ay dya'uxpeky

¹⁷ Netu Jesūs jyunajky mā ja kopk mut yu'ujaty es jyajty mā tu'ugu joy it. Es japu mayja'ay ņaymyujkudu di'ibu tso'ondap Judeeū, Jerusalén es mā myejyñbya'aju Tirū es Sidón.

¹⁸ Tyaadaty tu naty jya'ttu es tmadowa'andu ja Jesusu 'yuxpajkūn es nandu'un 'yaguda'aktut di'ibu pujkudap. Es di'ibu mujku'u ya'ayoojap, nandu'un ja Jesūs dya'agudaky.

¹⁹ Es nidagekyu ja mayja'ay ttonandu ja Jesūs, ja'a ko mudu myuk'ajtan ja Jesūs dya'agudaky nidagekyu ja pa'am ja'ay.

Pūnty kuni'xyaty

²⁰ Net ja Jesūs t'ijxtu ja di'ibu ya'uxpejky, es t'anmaay:

–Kuni'xy miidsaty di'ibu ayoodap, pes m'ittap mā Diosu kyutujkūn.

²¹ Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam ayu'ajttap, pes mjotkuda'aktap.

Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam jūuy yáxtap, pes oknum mxi'ik mxóndat.

²² Kuni'xy miidsaty ko ja'ayaty mga'oy'ixudu, mga'oy'axájudu, mya'axuk'ixtu es jyna'andu wi'ixáty mut miidsaty ja'a kots miits xyryanajxtap, uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu.

²³ Agujk'át jotkujk'attu es xonda'aktū mā tadu xuu, pes, tsajpótmu Dios māj wiin mgumáyudat. Nandu'un tadu ja'ayudyu 'yaptujkuty t'axuktundu ja Diosu kyugajxpty.

24 'iPer p̄roobu miits makja'aydujkaty! Tyamu mjotkujk'áttu, per óknam m'ayówdut.

25 'iP̄roobu miidsaty di'ibu tyam kaay úktap, pes óknam m'ayu'áttat! iP̄roobu miidsaty di'ibu tyam xik xoondap, pes óknam mjotmay'oogat es mju'uydyut!

26 'iP̄roobu miidsaty ko nidugekyu ja'ayuty m'axájuty oy, ja'a ko du'an ja 'yaptujkaty t'axájudu di'ibu jékyap andakp jya'ná'andu ko yu'u Diosu kyugajxpu!

Tsoktu ja mmúdsip

27 'Per uj n'anmaaydyap miits di'ibu xymudoo'ijttap, ko mdsóktap ja mmúdsip es xytyúnat yajxon mat di'ibu mga'oy'ijxap,

28 es mgunu'xtap di'ibu mgajxpojkuɔap es ni'amdow nibujktsówu ma Dios di'ibu m'axaktuunɔdap.

29 Es p̄n mgojxap tuk adu'um ma m'ama'atsy, mo'oy jatuk adu'um. Es p̄n ja p̄n mbujkaty yu mdsyamarru, jan ja mniuxy es wa'an nandu'an dyajnejxy.

30 Es p̄n m'amdoojap di'ibu mmúdjtypy, mo'oy, es p̄n tu ti mbujkaty, katy xy'amdoy es dyajjambítat.

31 Es tundu miidsaty mat nidugekyu ja'ay éxtam xytsyoktu es yu'ujuty ttúndat nandu'an mat miidsaty.

32 'P̄n miits mdsojktap yu'uy di'ibu miits mdsojkuɔap, ¿ti oy'ajt̄n mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkp̄ty? Pes tyuundap yu'u nandu'an di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay.

33 Es p̄n miits mduundap oy yu'uy di'ibu miits mdsojkuɔap, ¿ti oy'ajt̄n mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkp̄ty? Pes tyuundap yu'u nandu'an di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay.

34 Es p̄n miidsaty mduk'ani'xypy ja meeñ yu'uy ja'ay di'ibu m'a'ijxap es mmúgubátudat jatugok, ¿ti oy'ajt̄n mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkp̄ty? Pes nandu'an di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay tmo'oydyu yu myeeñ ani'xy yu ja'ay di'ibu múgubátudap.

35 Tsoktu es tundu ja oybyu m̄du mmúdsip, tuk'anu'x ja mmeeñ nandu'an yu ja'ay es kyaj xyujp'ixut es mmúgubátudat, du'an xytyuk'ixut ko miidsaty Dios Tsajpót̄mudu 'yu'unguty. Ja'a ko Dios nandu'an tyiimpy yu oybyu extu mat yu pekyjya'ay es p̄nuty kyaj jya'aygyuda'agyuty. Es di'ibu du'n tyiimpy, Dios m̄j myay'atá'añuty.

36 Pa''ayowdu ja ja'ay éxtam ja mDeedyu tsajpót̄mudu mba''ayóyuty.

Kyaj wiinkp̄ty n̄goo nbayo'oyam

37 'Katy xypyayo'oy ja wiinkp̄, es ja Dios nan kyaj miits mbayo'oyudat. Katy xpyekymyo'oy ja wiinkp̄, es ja Dios nan kyaj mbekymyo'oyudat miidsaty. Pa''ayowdu, es ja Dios nandu'an mba''ayówdut.

38 Mo'oy ja wiinkp̄, es ja Dios mmo'oyudat nandu'an, oyu kijxn, ta'tspéky, winxity es ku'ujts. Es p̄n oy xykyijxu ja wiinkp̄ ja jya'a, nandu'an myajki-jxtat.

39 Jesús yu'u p̄nyjtáku tyadu ijxajt̄n:

—¿Ti mbaat tu'ugu wiints twijts'yo'oy ja myuwiints? ¿Ti kyaj kyudáwut nimajtsk ma tu'ugu jut?

40 Ni tu'ugu xpxjkr̄ di'ibu myubaadap ja wyindsún, per ko oy dyajkéxy ja 'yuxpxjkan, du'an jya'tat éxtam ja wyindsún.

41 '¿Ti ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'unk di'ibu jap mmúgu'uk wyiinóty, es kyaj mij xytyuñ kwentu ja m̄j kepy di'ibu jap mwiinóty?

⁴² ĶEs wi'ix mjuna'añ: “Məgu'uk, n'okju'tam tadə kepywyayu'unk di'ibə jap mməđajtypy mwiinóty”, es kyaj mnayjyáwaty ko mij xymyudaty ja məj kepy jap mwiinóty? Mnaydyjəp ko mjiky'aty tə'ajtən məut. Yajpədsám jawyiinə tadə məj kepy di'ibə jap mwiinóty, es də'un mbaət xy'ixy yajxón es xyjuudət tadə kepywyayu'unk di'ibə jap mməgu'uk wyiinóty.

Jya'ay'ajtən ja ja'ay yajtuk'əxkajp

⁴³ Ni tu'ugə kepyə oybyə di'ibə təmp'ajtr əxək, es nan ni yə kepy di'ibə kyaj 'yóyaty es təmp'áty oy.

⁴⁴ Tu'uk tu'ugə kepy ja'əxkajp mət ja təmp. Kyaj yajtíky yə iigə mə poop apyñ. Es nan kyaj yajtíky yə uuvə mə yə tume'eñky.

⁴⁵ Ja ja'ayə oyjya'aybyə tsuj kyajxy myadya'aky mət ko ijtr jyodoty ja oybyə, es ja əxək ja'aybyə myadyakypy ja tsətsykyubətypyə mət ko ijtr jyodoty ja əxək'ajtən.

⁴⁶ 'ĶTi ko miits xy'anəmədats: “Windsún, Windsún”, es kyaj xytyundə éxtəmts njuna'añəp?

⁴⁷ Ja ja'ay di'ibəts xyñimiimp es tmədooy yə n'əxprəjkənəts es tkuydyúñ,

⁴⁸ yə'u də'un éxtəm ja yedyəjk di'ibə kyoj ja tyəjk. Es jawyiin tniđəj kək es trəjtáky yə pyotsy əjx tsəde'ekykyəjxy. Es ko ja nə kyeemy es txijty ja təjk aməjəə, kyaj wi'ix jyajty, ja'a ko tə'tspéky oy pyojtse'egyaty mə ja tsəde'eky.

⁴⁹ Es pəñ myədeebys əj ja n'əxprəjkən es kyaj tkuydyúñ, yə'u də'un éxtəm tu'ugə yedyəjk di'ibə kyoj ja tyəjk nax wingəjxy es kyaj tniđəjə mət ja tsəbótsy. Ko ja nə kyeemy, ja nūgom txijty ja təjk aməjəə, net jyijty es tyəgooy təgekyə təgekyə.

7

Jesús dya''aguda'aky tu'ugə soldaəđə windsənə tyuumbə

¹ Ko ja Jesús kyajxtəəy mə ja ja'ayaty, net ņəjxnə Kafarnaúm.

² Jap tu'ugə soldaəđə windsún di'ibə myəđajtypy tu'ugə tyuumbə di'ibə jyjətsytsyejpy. Es yə'u naty prəjkəp es tim oogənp.

³ Ko ja soldaəđə windsún tmədooy ko Jesús tə jyəmbity, net tkejxy nija'ajəty ja israelitə məjja'aydyəjk es ttúnət ja may'ajtən es myínət ja Jesús es dya''aguda'əgət ja pumə'ay.

⁴ Yə'əjəty tməwingoondə ja Jesús es trəjktsoodə may'ajtən:

—Tədə soldaəđə windsún nítəjkəp es xpyudékət,

⁵ ja'a ko yə'u tsyejpy ja naxwiñudə'ajtəm, es yə'u oj dyajkojyaty ja ndsajprəjk'ajtəm.

⁶ Net ja Jesús ņəjxy mət ja məjja'aydyəjk. Es ko wyingoona mə ja soldaəđə windsənə tyəjk, net tkejxy nija'adyə myətnaymyəayəbə es t'anəmət ja Jesús: —Windsún, kyajts əj xyñitəkə es mij mdákət mədsə ndəjkən.

⁷ Pəədyəts kyaj ni je'eyə nganayjyáwaty es nninəjxət es n'amdówət ja may'ajtən. Je'eyə mjuna'anət es ja nduumbəts 'yaguda'əgət.

⁸ Əj kə'am nməđajtypyəts ja nwindsún di'ibəts xy'ana'əmp, es nandə'un nməđatyəts ja soldaəđaty di'ibəts n'ane'empy. Es kots n'anəmə yə'əjəty nidu'uk: “Nəjx”, nəjxp; es kots n'anəmə jatu'uk: “Min”, miimp; es kots nduk'ane'emy yə nduumbəts ti ttúnət, tyiimpy.

⁹ Es ko tmədooyə taadə Jesús, net də'uñə wyə'əmə, es tni'ijxəmbijty ja ja'ay di'ibə pamiinəp es t'anməj:

—Təy'ajtən ko ni tu'ugə Israel ja'ay kyajts nbaəty di'ibəts xymyəbjkəp éxtəmə tyəđə soldaəđə windsún.

10 Es ko jyaajttu jatugok ma ja soldaadu windsunu tyujk, tu naty 'yaguda'aky ja puma'ay.

Jesús dyajjikypyéky tu'ugu o'krn jap Naín

11 Es óknun yu Jesús ñejxy ma tu'ugu kajpn di'ibu xun'ajtypy Naín. Es jyaamudátadu ja 'yuxrujkrn es ja mayjya'ay.

12 Es ko jyaity kajpnba'aa, net t'ijxy ko tmamíñ es dyajnaxtukaya'andu tu'ugu o'krn. Es ja o'krn yu'u ijty tukrajkyu maank'ajtup yu tyaak di'ibu naty ku'eeky. Es mayjya'ay ja o'krn tranejxy.

13 Ko t'ijxy ja Jesús, net tra''ayooy ja ku'ekytyo'oxy es t'anmaay:

—Katú mju'uy.

14 Net ja Jesús tmawingooñ es ttooñ ja o'krn ku'uyun, es ja di'ibu naty kyiipy wya'k'a'adu. Es ja Jesús t'anmaay ja o'krn:

—Mexy, ujts mij n'anmaapy: j'puda'uk!

15 Net di'ibu naty tu 'yeeky oj wya'tskujku es kyajxe'ky, es ja Jesús tukkadajku ja tyaak.

16 Es ko taadu t'ijxtu, nidugekyu tsyu'kadyaaydu es t'awdajttu ja Dios es jyunandu:

—Tu'ugu Diosu muj kugajxru tu kyuxe'eky ma udsajtam.

Es nandu'un ñayjunánadu:

—Dios tu myiñ es trudukaya'añ ja kyajpn.

17 Net ja madya'aky jyaajty ma Judeen ñax es di'ibu myuwingon'ajtypy.

Fwank Yajnubajtrn kyexy'ebyuty

18 Net ja Fwangu 'yuxrujkrn tyukmumadyakudu tugekyu éxtam tu jyátyuty. Net nimajtsk dyaxu yu'ujuty,

19 es tkejxy ma ja Jesús es dyajtwá'añ:

—¿Ti mij mduy'ajtan ja Kristu di'ibu naty minaaamp, o n'awíxtupts ja wiinkrn?

20 Es di'ibu Fwank kyajx tmawingoonda ja Jesús es t'anmaaydu:

—Ja Fwank Yajnubajtrn tu xkyexy esuts mij nyajtáwat pun mijtsu du'un ja Kristu di'ibu minaaamp, o pun n'awíxtupts ja wiinkrn.

21 Netyu ko jyaajttu, ja Jesús dya''agudaky ja mayjya'ay di'ibu pujkadup es dyajpudsémy ja ka'oybyu di'ibu ja'ay myudajttup, es nandu'un tmooy yu ijxun mayu wiindsuty.

22 Es ja Jesús t'anmaay ja Fwangu 'yuxrujkrn:

—Di'ibu miits tu xy'ixtu es tu xymudowdu, nujxtu es xytyukmumadya'aktat ja Fwank ko yu wiints ijx, yu uxneybyu ye'epy, di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am tu 'yaguda'aky, yu natrn mudoop, di'ibu o'kr jikyruyjkr es di'ibu ayoop ya''awánadup ja oybyu ayuk,

23 es jotkujk yu'u pun kyaj jyot dyajtugóy mat ujts.

24 Ko oj ñujxnu di'ibu Fwank kyajx, net ja Jesús tnmadyaky ja Fwank es t'anmaaydu ja ja'ay:

—¿Ti dun miidsuty oj xyñinajxtu es xy'ixa'andu ma muj itan? ¿Tu'ugu tsajkápyñ di'ibu wyinxijtypy ja poj?

25 Es pun kyaj, ¿ti dun oj xyñinajxtu es xy'ixa'andu? ¿Tu'ugu yedyujk oy xyoxuryu? Miits mnija'adup ko di'ibu du'un nayxoyxadup jam 'yittu ma réydu tyujkaty.

26 ¿Per ti dun oj xyñinajxtu es xy'ixa'andu? ¿Tu'ugu Diosu kyugajxru? Yu'u du'un. Yu'u tu'uk di'ibu waanu ni'igu tmudaty ja muj'ajtan kudínamu wiinkrny ja Diosu kyugajxru.

27 Fwank yu'u du'un di'ibu ja Diosu jyaaybyajtan myadyakypy ma juna'añ:

Ngejxpyuats jawyiin ja n'ayuk kajxwā'xpuats
es mya "awátsxudat yu mnu'u mdu'u.

²⁸ Tū'ajtanats njūnā'añ: Kyaj pūn nidu'ugu ja'ay di'ibu waanu ni'igu tmudaty
ja mū'ajtan es kadiinun ja Fwank Yajnubajtrū. Per waanu tmudaty ja
mū'ajtan ouytim di'ibaty pūnuty jittap mā Diosu kyutujkan.

²⁹ Ko ja yajkugubajtrū es ja nimayja'ay tmūdoodu ja Fwank, ta oj
tkupaktu di'ibu Dios tyiimpy, ja'agyujxm oj ņayajnubajtudū mat ja Fwank.

³⁰ Per ja fariseeaty es di'ibaty tsajptagóty ya'uxpūjktap kyaj tkupūjktu di'ibu
Dios tyiimpy, ja'agyujxm kyaj tkupūjktu es ja Fwank yajnubátudat.

³¹ Esu Jesús 'yakjūnāñ:

—¿Tits mūat mbaat n'ijxkijxyu ja ja'ayuty di'ibaty tyam jyiky'ajttap, o wi'ix
dya'ixyuty ja wyinmā'añ?

³² Kuxu'ktap éxtamūnā'ku'ungun di'ibu uñaaudyap es kyuyattu māgyóty es
ya'ax jyoktu mat ja myutkuyajtrūty: "Tūts njaxu'uxy di'ibu ya'ajtsp es kyaj tū
m'atstū; es tū nja'áyuts di'ibu mūat ja o'krū ņaxtukū, es kyaj tū mjū'udyu."

³³ Es ja Jesús 'yakjūnāñ:

—Dū'anu tyāadu tyam di'ibu kyaj t'axájudu ko 'yóuty di'ibu Dios tyiimpy.
Māt ko kyaj ja Fwank Yajnubajtrū tkay ja tsajkaaky es kyaj t'iiky ja vīnū, es
miits mjūnā'andū ko yu'u myudajtrūty ja ka'oybyu.

³⁴ Es űj, ja Naxwīñudu Ja'ayudyu Kyudūnaabyu, ngaabyuts ja tsajkaaky
es n'i'kyuats ja vīnū, es miits mjūnā'andū: "Kax es amū'uuk, es
myūtnaymyaayap ja pekyjya'ayuty esu yajkugubajtrūty."

³⁵ Per di'ibu tū t'axájudu yu oybyu xpūjkan di'ibu Dios jya'a'ajtrūty, tadū
ja'ay dya'ixudu ko 'yóuty di'ibu Dios tyiimpy.

Jesús mā tu'ugu farisee tyujk

³⁶ Es ko waanu 'yijty, net tu'ugu farisee wyoojū ja Jesús es nūjx kyay. Es ja
Jesús oj tranejxy es ņaxwe'tsy mā ja meesu.

³⁷ Tu'ugu pojru toxytyujk di'ibu jiky'ajtp jap kajpnóty, ko tñija'aju ko tū Jesús
ñejxy kaabyu mā ja farisee Simongū tyujk, netū tadū toxytyujk dyajmiñ tuk
alabastrū limetū űjts mat ja pā'ak xu'krū, es tyujkū es ņaygyoxtnaagydyáku
Jesús tyeky'ūjxy.

³⁸ Ta tyujkū jībyu extū ko dyajxe'ky ja Jesusu tyeky, es dyajtátsy mat ja
wyaay es ttsu'xū ja tyeky es trūjtáky ja pā'ak xu'krū mā Jesusu tyeky.

³⁹ Es ko t'ijxy tadū farisee pūnū naty tū tway yū Jesús, net jūnāñ
wyinmā'añóty: "Pūn tū'ajtanū tyādu yedyujk yu'u tu'ugu Diosu kyugajxru,
myūwinmā'añbyādap pūn yu'u toonap es wi'ixū tadū pojru toxytyujk
jyiky'aty."

⁴⁰ Net ja Jesús t'anmaayū tadū farisee:

—Simonk, tyámats mij nmugajxa'añ waanu.

Es ja farisee 'yadsooy:

—Ya'uxpūjkrū, anmaagyats.

⁴¹ Esu Jesús jūnāñ:

—Majtskū yedyujk tmūni'xy'áty mat ja meeñ. Tu'uk tmūni'xyuty mūgoxk
mūgo'px denaryū meeñ, es jatū'uk justyikxymyajk.

⁴² Ko kyaj mbaat myūgubétyaty, ja yajnu'xru mya'x ja myūni'xy nimajtsk.
Es tyam anmaagyats, űpūn ni'igu tsyejpy yū yajnu'xru?

⁴³ Es ja Simonk 'yadsooy:

—Pes űj njūnā'añats ko yu'u di'ibu mya'x ja myūni'xy kajaa.

Net ja Jesús 'yanmaayū:

—Mmudajtypy ja tų'ajtun.

⁴⁴ Net ja Jesús twin'ijxpejty ja toxytyujk es t'anmaay ja Simonk:

—¿M'ijxurpu tyadu toxytyujk? Kots uj ndujk ma mdujk, kyajts mijn nuu tu xymyo'oy es uj ndekyats nbujut, esu tyadu toxytyujk tats yu ndeky trujy mat yu wyinnuu es dyajtu'utsy mat ja wyaay.

⁴⁵ Mij kyajts tu xytsyi'xy, es yu'u ko tu tyukn es tyambaat tsi'xy ja ndekyats.

⁴⁶ Mij kyajts tu xurujtaku madsu ngubajk ja aseytu oliivn éxtam jaayu ja'ay ttundu, esu tadu toxytyujk tu trujta'aky yu pa'ak xu'kpu madsu ndeky.

⁴⁷ Paaty tų'ajtun n'anuumu, tyadu toxytyujk tats nma'xu yu myujpéky, ja'a ko yu'u dya'ixuty kots xytsyesty muj. Ja'a ko yu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaju pyeky es ujts nma'xap, tadu ja'ay xytyuk'ijxrats ko je'eju waanu xytsyékyats.

⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Yu mbojpu tu yajma'xta'ay.

⁴⁹ Net jytjunandu di'ibáty tu yajwówdu ma meesu mat ja Jesús:

—¿Pán ja'ayu tyadu?, ko extu pojpu mye'xypy.

⁵⁰ Es ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Tats xymyabeky, es paadyats mij tu nyajnitse'eky. Nuix jotkujk.

8

Toxytyujkuty di'ibu pyudujkudap ja Jesús

¹ Oknum ja Jesús jyudijty kajngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxypy ja Diosu kyutujkan. Es nimajmajtsku 'yuxpajkpu jyamyudátyuty.

² Es nandu'un jyamyudajtudu nija'ajuty ja toxytyujk di'ibu naty ja Jesús tu dya'aguda'aky es nija'ajuty di'ibu tu ttukmastu'uty ja ka'oybyu. Es nidu'uk yu'ujuty txu'aty Mariu Magdalenu, di'ibu Jesús tyukmastut jaxtujk ja ka'obyuty,

³ es jatu'uk txu'aty Fwanu, ñado'oxy ja Kuzu, Eroodusu tyuumbu wyindsán, es jatu'uk txu'aty Susanu, es may ja wiinkpu toxytyujk di'ibu maut jyudijty ja Jesús es ja 'yuxpajkputy es pyudúkuty.

Triiguwujpu éxtam ijxrajtun

⁴ Mayjya'ay tsoy'ondu ma tugekyu kajpn es tnimiñ ja Jesús. Es ko myaymy-ijky ja ja'ay, net ja Jesús trujtáky tu'ugu ijxrajtun es jyunáñ:

⁵ —Tu'ugu triiguwujpu 'yojtsy wujpu. Es ma oj twajy, oj nandu'un kya'ay ja tyuumt ma padu'u, es ja ja'ay ttukta'andu, es ja joon triidu nandu'un.

⁶ Es nandu'un kya'ay ja tyuumt tsaade'ekykyajxm ma kyaj kyúkytu ja nax. Paaty ko tadu triigu myujxy, net tyatsy, ja'a ko tim waanu nik'ajtun.

⁷ Es nandu'un ja tyuumt kya'ay apyñoty. Ja triigu tyuumt myujxy ma apyñ. Ta yajtútsu.

⁸ Es di'ibu ja tyuumt ka'a ma oybyu nax, yooñ yajxon, es tyuumt'ajty mugo'px ok di'ibu wuyj.

Es ko du'un jyunáñ ja Jesús, net jantsy muk t'anmaay:

—Di'ibu mdoodup, wa'an tjaygyúkadu.

Ti ko ja Jesús ya'xpekty mudu ijxrajtun

⁹ Net ja Jesús 'yuxpajkputy yajtuujadu wi'ix dyajuna'añ mat ja 'yijxrajtun.

¹⁰ Es ja Jesús jyunáñ:

—Dios yu'u mduknijáwudup miidsuty di'ibu kyaj yajnijáwu ijty wi'ix yu'u yajkutiky. Per ujts n'awa'anap ja wiingátyrupu ja'ay mat ja ijxrajtun mat ko yu'ujuty t'ixtat es kyaj tnijáwudat, es ko yu'u tmadówdat es kyaj tjaygyúkadat.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwujpu éxtamü ixpajtün

11 Tyaadu 'yandijpy yu ixpajtün: Yu tñamt yu'u 'yandijpy ja Diosu 'yayuk.

12 Es di'ibu ka'a ja tñamt mā padu'ujün, yu'u 'yandijpy yu ja'ayuty di'ibu myudoodup ja Diosu 'yayuk, es net myiñ yu majku'ugörk es pyujkxu ja Diosu 'yayuk mā jyot wyinma'añ es küdiibu tmábúktut es du'an kyaj yañitso'ogudut.

13 Esu tñamt di'ibu ka'a tsaade'ekykyujxy, yu'u 'yandijpy ja ja'ayuty di'ibu myudoodup ja Diosu 'yayuk es tmábúktu mut ja xondakün. Per ko du'an 'yittu éxtam ja triigu di'ibu 'yaats kyaj kyuktuku, mabujktup tuk tiempu, per ko myiñ ja ayo'on, kyaj tnakymyubúktu.

14 Es di'ibu ka'a ja tñamt mā ja apyñ, yu'u 'yandijpy yu ja'ayuty di'ibu myudoodu, per ja'a ko trujta'aky ja wyinma'añ wi'ix myukja'ay'áttut es xyi'ik xyónut, paaty tmastu'uttu di'ibu myudoodu es kyaj ttundu di'ibu Dios tsyejpy. Paaty du'an yu'ujuty éxtam di'ibu tñamt tu jyi'xy es kyaj tu ñakywyinday.

15 'Es di'ibu ka'a ja tñamt mā oyñax, yu'u 'yandijpy ja ja'ayuty di'ibu 'yaxájudu mut tugekyu jyot, tmudowdu es ttundu es tranujxtu Diosu 'yayuk. Es du'an yajxón wyindáwut ja pyujta'aky.

Lampru éxtamü ixpajtün

16 'Ni pán yu lyampru tkayajtoye'eky es netyu tkujiitsy mut ja tu'ts o trujta'aky mabajnbatka'p. Jam ja ja'ay trujta'aky kujxm es yajxón jyájut tugoty, es ko pán tyákt, wa'ats 'yixut.

17 Es ni tii di'ibu ijtr ayu'udsyu es óknam kyawa'umut ixnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijáwut.

18 Paaty mudowdu yajxón. Di'ibu 'yaxájudup ja tuj'ajtün, Dios yákup ni'igu winma'añ esu jaygyujkún, per ja ja'ayuty di'ibu myudoodu ja Diosu 'yayuk es kyaj tkuudyundu, Dios pujkudup ja wyinma'añ es ja jyaagyujkún di'ibu yu'ujuty myudajttup.

Jesusu tyaak esu myuga'axuty

19 Ja Jesusu tyaak es ja myuga'axuty jyajttu es kyaj mbaat twinguwa'agudu yu'u, ja'a ko mayjya'ayu naty.

20 Es ja ja'ayuty oj 'yawánudu:

—Tu mdaak jya'ty mut ja m'útsyaty tap taja'p, es yu'u m'ixánudup.

21 Es ja Jesús 'yadsooy:

—Nidagekyu di'ibu Dios ja 'yayuk myudeepy es pyadiimpy, yu'u du'an n'axájupts éxtamdsu ndaagan es éxtamdsu nmuga'axun.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtümijtku ja mejyñ

22 Tu'ugu xuu ja Jesús tyujkudu mut ja 'yuxpujkrpu mā ja barku, es 'yanmaayudu:

—Jo'om jam mejyñ ñinaxy.

Es ñujxtu.

23 Es ko naty ñujxtu kujk'ám, Jesús oj myanajxnu. Es net ti'in myiñ ja muk poj es dya'ujtsta'aya'añ ja barku mut ja nuu es kyinut.

24 Net ja xpujkrputajk dyujxtu ja Jesús es t'anmaaydyu:

—¡Windsán, Windsán! ¡Tyam ngupa'tsta'ayunu!

Net ja Jesús pyade'ky es ja poj es ja mejyñ tmugajxy. Ta oj wyu'amudya'ay amoñ es tmijtku.

25 Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpujkruty:

—¿Ti tu jyátyuty ja mmabujkún?

Es yu'ujaty du'añu wyu'amudyaadydu es ñay'adsu'kudu es ñayajtuujudu nidu'uk nidu'uk:

—¿Pñu du'ñu tyadu ja'ay?, ko yu'u t'ane'emy ja poj es ja mejyñ, es myumadóyaty.

Gadaru ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyty

²⁶ Net jyajttu mejyñbyu'ajp ma Gadaru ñax, di'ibu ijtp Galilee wyinduuy.

²⁷ Ko Jesús pyudseemy ma ja barku, net ñimiinu tu'ugu ja'ay di'ibu ka'oybyu myudajtypy es jékyap kya'oktsunaayñu tūgoty. Jam tsunaay ma o'krñ jutun es jyiky'aty niwa'ats axwa'ats.

²⁸ Es ko t'ijxy ja Jesús, net ñaygyoxtnaaydyáku wyindum es yaxkeky:

—¿Ti mdunaampy mat ujts?, mij Jesús, Dios Tsajpótmañu 'yU'unck. Tunu may'ajtun, kátats xy'adsipy.

²⁹ Du'ñn jyunañ ja'a ko Jesús tu kyéxyaty es pyudsúmat ja ka'oybyu ma tadu yedyujk. Kanak ok yu ka'oybyu tu tyuktákuty, es ja ja'ayaty kyuwuññu ma kyu'u es ja tyeky mat ja kadenu. Es yu ka'oybyu yu'u tukrojtar ja kadenu es myunejxyaty ma maj itun.

³⁰ Es ja Jesús dyajtñu:

—¿Ti mxu'ajtypy?

Es yu'u 'yadsoojñ:

—Ujts nxu'ajtypy Lejyonk*.

Du'ñn 'yadsoojñ, ja'a ko may ja ka'oybyu tu tyaku ma yu'u.

³¹ Es yu tadu mujku'u ya'amdooy ja Jesús es kyaj dyajnujxat ma ayoodákn.

³² Es jap wingón 'yijty yu adsam may es jye'xy ma ja kopk wiin. Es ja ka'oybyu trujktssooy ja may'ajtun ma Jesús es dyaky ja kutujkun es tyákudat ma adsamñ. Net ja Jesús tmooy ja kutujkun.

³³ Ja ka'oybyu pyudsamdu ma ja ja'ayun es tyajkadu ma adsamñ. Netu tadu adsam ñujxtu jantsy pñe'egyu nax jajp'am. Ta kyurayuknajxtu mejyñóty, es jap jyi'xtaadyu.

³⁴ Es di'ibu kywentu'ajttar ja may adsam, ko t'ijxtu ti tu jyátyaty, net oj pyu'u'ktsoondu mat ja tsu'ugu es oj tmadya'aktu ma ja kajpn es ma ja'ayaty di'ibu kamoty.

³⁵ Es ja ja'ayaty tso'ondu es t'ixa'andu di'ibu tu jyátyaty. Es ko jyajttu ma ja Jesús, net Prattu jam ja yedyujk di'ibu tu ñiwa'adsyaty ja ka'oybyu, es 'yu'uñu Jesús wyinduuy yaxón es wjy kejy es witxu. Es tsyu'kadyaadyu ja ja'ayaty.

³⁶ Es di'ibu naty tu t'ixtu, net tmadyaktu w'ix tu ñiwa'adsyadyu tadu yedyujk di'ibu naty myudajtypy ja ka'oybyu.

³⁷ Es mañu tyaadu nidugekyu ja'ay ma Gadaru kajpn tmunu'xtáktu ja Jesús es tso'onnut jap, ja'a ko yu'ujaty tsyu'kadu mak. Net ja Jesús tyujku ma ja barku es ñujxnu.

³⁸ Ja yedyujk di'ibu tu myastu'udyaty ja ka'oybyu, net tmunu'xtáky ja Jesús es ñujxat mat yu'u. Per ja Jesús tyuknipujku es wyu'amat, es 'yanmaayy:

³⁹ —Jambit. Nujx ma mdajk es xymyadya'agat tugekyu di'ibu Dios tu ttuñ mat mijts.

Es ja yedyujk ñujxnu es tmadyaky ma tugekyu kajpn éxtam ja Jesús ttuñ mat yu'u.

Jayru ññux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

⁴⁰ Ko Jesús jyajty ma jat'uugu mejyñbya'a, net ja ja'ayaty oj jyujp'yo'oyadu mat ja xondakun, ja'a ko nidugekyu ja'ayaty 'yawixtu naty.

* 8:30 Ix Markus 5:9.

41 Net myiĩn tu'ugu yedyujk di'ibũ xyu'ajtypy Jayru, di'ibũ ijtp windsũn ma ja tsajptujk. Tadu yedyujk ñaygyoxtnaaydyaku Jesús tyeky'ujxy es tmũnu'xtáky es ñijxat ma ja tyujk,

42 ja'a ko tmũdaty tu'uk je'euy ñũx di'ibũ majmajtsk jumajt, es tamũ naty tyim'oogannũ. Es ko Jesús oj ñejxy, net mũat ñijxtũ mayjya'ay es jantsy adijmiky.

43 Es ma tadũ mayjya'ay jap tu'ugu toxytyujk di'ibũ myũdajtypy ja windaxu pa'am es tũ 'yayoyũ naty majmajtsk jumajt, es tũ yajmeeñdyũn ma kudsooyũn tũgekyũ di'ibũ naty myũdajtypy, es ni pũn kyaya'agudakũ.

44 Es yu'ũ ñiwingoon xkũ'p tsoo ja Jesús es ñaydyukpatũ ja wyit, es netyu 'yagudaky.

45 Net ja Jesús dyajtmũy:

—¿Pũnats tũ xytyoĩ?

Es nidũgekyũ 'yanmaayũdũ:

—Kyaj 'yujtsũty.

Net ja Peedru jyũnãñ:

—M'ijxy ko mayjya'ay m'adijmikyũty, es xyajtũy pũn tũ mdõũty.

46 Net ja Jesús jyũnãñ:

—Tũts xytyondũ ja'ay nidu'uk. Nnija'abũts, ja'a ko yũ nmũk'ajtmũts tũ ja'agudũ'agyũty.

47 Es ko ja toxytyujk tnija'ajũ ko Jesús ñija'ap, net myiĩn tsũyĩpy es ñaygyoxtnaaydyaku Jesús wyinduuy es t'awã'ãnũ mayjya'ay wyinduuy ti ko oj ttoñ, es netyu 'yagudaky.

48 Net ja Jesús 'yanmaayũ:

—Tũ m'agudũ'aky mũt ko tũ xymũbeky. Tyam nũjxũ net jotkujk.

49 Tãmnmũ naty 'yakkajxy ja Jesús ko jyajty nidu'ugu ja'ay di'ibũ tso'omp ma tyujkũ Jayru di'ibũ ijtp windsũn ma ja tsajptujk, es ya'anmaay ja Jayru:

—Tũ m'u'unk 'yo'kũ. Kũdii xyñakũ'emy yũ Windsũn.

50 Es ko ja Jesús tmũdooy, net t'anmaay ja Jayru:

—Katũ mjotmay'eeky. Mũbũjkũts je'euy esũ m'u'unk tsoy'ogũt.

51 Es ko jyajttũ ma ja Jayru tyujk, ni pũn tkayajtũkũ ja Jesús, yu'ũyũ Peedru es ja Fwank es yũ Santya'agũ es ja tyaak tyeety ja kixyu'unk o'krũ.

52 Es nidũgekyũ ja'ayũty jyantsyju'ũy jyantsyyã'axtũ mũt ko ja kixyu'unk tũ 'yeeky. Es ja Jesús jyũnãñ:

—Katũ mnakyju'ũdyũ. Yũ kixyu'unk kyaj tũ 'yeeky. Maap jap.

53 Es ja ja'ayũty je'euy ttukxiky ja Jesús, ja'a ko ñija'adũp ko tũ 'yeeky.

54 Net ja Jesús tkũ'ãmamajtsũ ja o'krũ es t'anmaay mũk:

—Kixyu'unk, pũdũ'ũk.

55 Es ja kixyu'unk jyikypyejky jatũgok es netyu pyũde'ky. Es ja Jesús jyũnãñ es yajmo'oyũt ja kyaeky.

56 Es ja tyaak tyeety dũ'ũũn wyũ'ũmũdyaydyũ. Per ja Jesús tyuknipũkũ es kũdiibũ pũn t'awãnũt éxtũn tũ jyaty.

9

Jesús tkexy ja yũxpujkrũtũjk es tkajxwã'xtũt ja Diosũ 'yayuk

1 Ta ja Jesús dyajnaymyujkũ nimajmajtskũ 'yarõstũdũty, es tmooy ja mũk'ajtmũ es yũ kutujkũn es dyajjuga'agũt nidũgekyũ ka'oybyũ di'ibũ ja'ay myũdajtypy es dya'agudã'agũt di'ibũ pũjkũdũp.

2 Es tkejxy es tkajxwã'xtũt wi'ix ja Diosũ kyutujkũn. Es nandũ'ũn tkejxy es dya'agudã'agũt yũ pumã'ayũty.

³ Es ja Jesús jyunáñ:

—Ni ti xkyayajnyxtat di'ibũ mnidu'uyo'oydyũ. Ni mdajk, ni mmorral, ni mgyaayñaxk es kyajpũ mmeẽñ xymyũnyxtat. Es yũ'uyũ mwit mmũnyxtap di'ibũ mnikujxy es kyaj wiinkpũ ja tukni'x xymyũnyxtat.

⁴ Ko mjajtta'agut mã tu'ugũ tujk, kyaj mdsounat es mnũjxat wiink tsoo, wũ'ũmdu extũ ko mnũjxat mã wiinkpũ kajpn.

⁵ Es mã kyajpũ ja'ay myajjajtta'agyaty, net mdsounat mã tadũ kajpn es xywyinxittat ja naxjok mã ja mgu'uk ẽxtamũ ixxwũ'ũmũn ko da'ũn wyũ'ũmdu pojpn mũat.

⁶ Ko Jesús kyajxtaay, net tsoy'ondũ yũ'ujaty es ñajxtũ kajpngajpn es tkajxwa'xy ja oybyũ ayuk ẽxtam ja Jesús tũ jyunã'añ, es dya''aguda'aktũ ja puma'ay nidũgekyũ majatyũ kajpn.

Fwank Yajnybajtrũ 'yeeky

⁷ Es ja gobernadoor Eroodũs tmũdooy tijaty ja Jesús tyiimpy, es kyaj tniyawũ wi'ix dya'ĩtat, ja'a ko jamũ ja'ay jyunã'andũ ko yũ'ũ Fwank Yajnybajtrũ ko tũ jyikyryeeky.

⁸ Es nija'ajaty jyunã'andũ ko yũ'ũ Eliias ja Diosũ kyugajxpũ, ko tũ kyaxe'eky jatũgok. Esũ wiinkpũ jyunã'añ:

—Ja'a tu'ugũ Diosũ kyugajxpũ di'ibũ jėkyũ, ko tũ jyikyryeeky jatũgok.

⁹ Per ja Eroodũs jyunãñ:

—Hjts oj nni'ana'amũ es yajnybũxũdũ tadũ Fwangũ kyũbajk, ẽes pũnũ tadũ di'ibũ tyiimpy tũgekyũ di'ibũts ẽj tyam nmũdeepy?

Es ja Eroodũs jyottũgooy wi'ix t'ĩxat.

Jesús dyajkũy nimũgoxk mil naxy ja ja'ay

¹⁰ Ko jyunbijttũ ja apóstalaty, net ttukmũmadyaktũ ja Jesús di'ibáty tũ ttundu. Es net ja Jesús yajnyxũdũ mã tu'ugũ it di'ibũ myũwingon'ajtyty ja Betsaydũ.

¹¹ Es ko ja mayjya'ay tnija'adũ, net tranũjxtũ. Es ja Jesús 'yaxájũdũ es tmũgajxtũ wi'ix ja Diosũ kyutujkũn es dya''agadaky ja puma'aydyujk.

¹² Es ko tsyu'ujũnũ, ta ñimiĩnũ nimajmajtskũ 'yaxpũjkrũty es 'yanmãayũdũ Jesús:

—Nayjyũgajxũdũ mũat ja ja'ayaty es ñũjxnũt po'xpũ es t'ũxta'ayut yũ kyaaky majatyũ tujk es jap kajpnóty di'ibáty wingónaty, ja'a ko yãã mã n'ijtam kyaj tii.

¹³ Es ja Jesús jyunãñ:

—Mo'oydyũ miĩdsaty ja kyaaky.

Es yũ'ujaty jyunandũ:

—Kyajts ti nmũdaty, je'euy mũgoxkũ tsajkaaky es majtskũ ajkx. ẽO mdsejpy es mũdsaty nũjx njũdydyts di'ibũ jyun'xtũbũ tyadũ mayjya'ay?

¹⁴ Ja'a ja'ayaty nimũgoxk mil. Es ja Jesús t'anmãaydyũ ja 'yũxpũjkrũtyujk:

—Yajnyxwaatstũ ja'ayaty nijstyikxymyajkãtyaty.

¹⁵ Es da'ũn ttuundũ es ñaxwa'tstaaydyũ nidũgekyũ.

¹⁶ Net ja Jesús t'axajũ tadũ mũgoxkũ tsajkaaky es majtskũ ajkx, es pyat'ijxy tsajwĩnm es tkuni'xy es ttujkwa'xy es tmooydyũ ja 'yũxpũjkrũtyujk es dya'jwa'xat mã ja ja'ayaty.

¹⁷ Nidũgekyũ kyaaydyaydyũ jotkũda'aky, es ñadũjkũ majmajtsk katsy ja kaydyuk.

Peedrũ tniqajxy ko Jesús ja'a ja Kristũ

18 Es mā tu'ugu xuu ja Jesús kyajxtáky anayduy'uk mat ak yu'udyu 'yuxpajkpu. Esu Jesús yajtuujudu:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'añ ko pánuts uj?

19 Es ja 'yuxpajkpu'tajk 'yadsoodu:

—Nija'ajuty jyuna'andu ko mijts Fwank Yajnuabajtrū, es wiinkpu janándap ko mijts Eliiūs, es wiinkpu 'yaktimjuna'andu ko mijtsu du'ən tu'ugu Diosu kyugajxpu jékyubu di'ibu tu jyikyppyeky.

20 Net ja Jesús dyajtuuy:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu pánuts uj?

Es ja Peedru jyunañ:

—Mijtsu du'ən ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

21 Es ja Jesús tyuknipajk mukta'aky es kudiibu pán t'awánut.

22 Es 'yak'anmaayū:

—Tu'y'ajtan uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añuts muk es uj xy'uxtija'anduts ja mājja'aydujkaty esu teedywyindsánuty es ja di'ibu tsajptagóty ya'uxpajktap, esu ja'ayuts xya'oogut es tugakxabajtr jatugok njikyppyákduts.

23 Oknum t'anmaay nidugekyu ja'ayuty:

—Pun jaats pán xpyanajxa'añ, tsojkar es tmastu'udut ja kyū'əm winma'añ es bom bom jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu kyruuz pyagiipy ko 'yo'kun tninejxy, esuts xpyatsoonut.

24 Ja'a ko di'ibu tseyjy es jyiky'átut éxtamu kyū'əm winma'añ o ja kyū'əmdsojkan, du'əmbu ja'ay naysajtagóyudap mat ja jyiky'ajtan. Es pán tseyjy es jyiky'átut éxtams uj ndukni'ixu, du'əmbu ja'ay kyaj ñayyajtagóyudut mat ja jyiky'ajtan.

25 ¿Es ti tympatyry oytym di'ibu ja'ayuty oy tjaniwindsən'ajtrū tagekyu naxwiñudu, pán naysajtagooyap ku'əm mat ja jyiky'ajtan mā ja Dios?

26 Pūn pánuts xtyuktsoydyuump es ttuktsoydyuñ ja n'ayúksats yā naxwiñ rojpu ja'ay wyinduuy, uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nan nduktsoydyuñpts kots nmínut jatugok madu myuj'ajtanu nDeedyats esu nDeedyats ja 'yánklusadyu myuj'ajtan.

27 Es n'anmūtu ty'ajtan ko nija'ajuty di'ibu ja yā kyaj 'yooktat pūn kyajnum t'ixy ja Diosu kyutujkan.

Jesús tyugatsy

28 Es ko tyuktujkxubejty, net ja Jesús pyatujku mā tu'ugu kopk es kyajxta'aga'añ. Es twooy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank.

29 Es ko ja Jesús jam kyajxta'aky, net ja wyiin jyujp tyugajtsy es ja wyit jyambijty jantsy wa'ats poop es jyantsytye'xy.

30 Net kyuxe'ky nimajtsku yedyujk myadya'aky mat ja Jesús. Yu'udyu tadu Moisés esu Eliiūs.

31 Es jyantsyjayy jyantsytye'xy juwudity mā Jesús esu Moisés esu Eliiūs, es tmadya'aktu ja 'yo'kunū Jesús éxtam 'yayowa'añ jap Jerusalén.

32 Es ni'igu ja Peedru mat ja jyamyūut jyantsyjjama'aja'andu. Net t'ijxtu ja myuj'ajtan ja Jesús es ja nimajtskpu ja'ayuty di'ibu naty mat ja Jesús.

33 Es ko ja nimajtskpu ja'ay jyagamgáknudu mā ja Jesús, ta ja Peedru jyunañ: —Windsán, oy ko tyam n'ijtam ja yā. Es ngójuduts tugugū uxkuda'ak tujk: tu'uk mat mij es tu'uk mat ja Moisés es jat'u'uk mat ja Eliiūs.

Es ja Peedru kyaj tnijawu di'ibu kyajxpyy.

34 Es ko Peedru naty kyajxy, net myiĩn ja yoots di'ibu abijtuđu, es tsyu'kudu es ñay'ijxudu yoodsoty.

35 Net tmadoodu kyajxy jap yoodsoty di'ibu junán:

—Tyaadu ujtsu n'U'unk di'ibuts njantsytsyejpy. Mամadowdu ya'u.

36 Es ko du'un kyajxtaay, net t'ijxy ko Jesús jam naydu'uuk. Es ni pún wi'ix tka'anmaaydu exťumu naty tu t'ixtu.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybu myudajtypy

37 Es jakumbom ko junajktu jam kopkkujxm, mayjya'ay tso'ondu es oj juyj'yo'oyudu.

38 Ta tu'ugu yedyujk myiĩn es t'anmaay muk ja Jesús:

—Windsun, tunu may'ajťun. Ixudsu n'u'unk, ja'a ko ya'uyats tu'uk nmudajtypy.

39 Ko yu ka'oybu tyuktakuty, ta yaj'ya'axyaty, wyjtsxityaty, ya'a'eebyaty, kyuju jwabiryaty es kyaj ñiwa'adsa'añty.

40 Tuts njamnu'xta'aky yu m'uxrpkpty es ttukniwa'adsudu tadu ka'oybu, per kyaj tu tmamada'aky.

41 Esu Jesús yadsooy:

—Ay miidsaty, ja'ayaty di'ibu kyaj jyiky'attu mudu tuj'ajťun es kyaj Dios tmabakta! ¿Extu nu'anudsu du'un n'aktim'itut mut miidsaty es nmudánudut? Yajmín ja m'u'unk.

42 Es ko ja mixy myujwa'ky, net ja ka'oybu ñaxkujubijru es wyjtsxijtu muk. Per ja Jesús t'ooy ja ka'oybu es dya'agudaky tadu mixy es ttukkudujku ja tyeety.

43 Es nidugekyu ja'ayaty du'añ wu'umadyaaydu mut ja Dios ja myuj'ajťun.

Jesús tnigajxy myumajtsk ok ja 'yo'kan

Es ko yu'ujaty du'añ wu'umadyaaydu mut di'ibu naty tyiimpy ja Jesús, ta yu'u t'anmaaydu ja yuxrpkpty:

44 —Madowdu yajxon es jaygyukudu es katu xyja'ayduagodyu tyadu ayuk. Ujts, ja Naxwiñudu ja'aydu Kyudnaabyu, nyajkyaka'añats ma ja mayjya'ay.

45 Es ja yuxrpkptyujk kyaj tjaygyukudu exťum ya'anmaay es tujpts'kudu es dyajťwat exťum tu juna'añ.

Pún waanu muj

46 Net ja yuxrpkptyujk ñayajtuujudu oga'an pún ma yu'ujaty ni'igu muj.

47 Peru Jesús ñija'ap di'ibu naty ja ja'ay wyinmaaydu, es net ttsa'ane'ky tu'ugu uná'ku'unk es trujťaky kujk'aay ma yu'ujaty.

48 Ta 'yanmaayudu:

—Pún yaxájbu tyadu uná'ku'unk mut ujtskyujxm, nandu'anats xy'axaju. Es púnats uj xy'axájur, nandu'un xy'axájudu púnats uj xykyajx. Yu'u pún naybyujťakur ni'igu mutsk ma miidsaty, yu'u itur muj.

Di'ibu kyaj xyñ'o'o xyñiyaxum, yu'u du'un ijtp mut udsajťum

49 Net ja Fwank junáñ:

—Windsun, tuts n'ixtu tu'ugu yedyujk di'ibu mut mijts mxu dyajpadsémy yu ka'oybu di'ibu ja'ay myudajtypy. Es nyajkubojktypts mut ko kyaj jyuđity mut udsajťum.

50 Es ja Jesús junáñ:

—Katū xyajkubóktu, ja'a ko di'ibū kyaj xymyudsip'ajtū, yu'u ijtp ti'igyu mat udsajtū.

Jesús t'jūpkugajxu ja Santya'agu esu Fwank

⁵¹ Es ja tiempū wingoombū naty mā ja Jesús űijxánnu tsajpótm. Net t'pajtáky ja wyinmā'añ muk es űijxa'añ Jerusalén.

⁵² Es tkejxy jayūjp ja kugajxy es t'jūjp'ixut mā tu'ugu samaritanū kajpn, es t'uxta'ayut yu jajtákn.

⁵³ Es ja samaritanū ja'ayuty kyaj t'axajūyandu, ja'a ko t'ixtu ko ja Jesús űejxy Jerusalén.

⁵⁴ Es ko ja 'yuxpūjkpūty, yu Santya'agu es ja Fwank, tnija'adu tyāadu, net t'anmaaydyu ja Jesús:

—Windsūn, űmdsejpy es nyajnačkudákūm yu jūny'a'ank jam tsajwínm es kyutūgóyut tadū ja'ayuty?

⁵⁵ Net ja Jesús 'yijxūmbijty es t'oodū es tmūgajxtū:

—Miits kyaj xyűijjāwudu ti ja'ajūn mmūdajttar.

⁵⁶ Ūjts, ja Naxwíűudu Ja'ayudyu Kyudūnaabyu, kyajts tū nmiñ es nyajtūgóyuduts ja ja'ayuty, ja'ats tū nnimiñ esuts nyajnitso'oga'añ.

Net oj űijxtū wiink kajpn.

Pūnuty pyatsoonándup ja Jesús

⁵⁷ Es ko oj űijxtū tu'am, ta tu'ugu yedyujk 'yanmaayū ja Jesús:

—Windsūn, űj ndsejpyuts mbanūjxa'añ mij mā mjantsytyimnejxy.

⁵⁸ Esu Jesús 'yadsooy:

—Yu wax myūdajtypy ja 'yaank, es yu jūyujk di'ibū kaagūdijtp myūdajtypy ja pya'an, per űj, ja Naxwíűudu Ja'ayudyu Kyudūnaabyu, kyajts nmūdaty mats je'eyu ngūbajk nbūjta'agut.

⁵⁹ Esu Jesús t'anmaay jatu'uk:

—Pamiinguts.

Es ja ja'ay jyanāñ:

—Windsūn, nasmajtsūguts es nwu'ūmduts mūdu ndeedyuts extū ko 'yoogut es nyajnaxtákuduts, es net nbanūjxtū.

⁶⁰ Es ja Jesús t'adsooy:

—Mij űijx kajxwā'x wí'ix ja Diosū kyutujkūn. Nika'ak yu o'kpūty. Wa'anū wiink ja'ayuty dyajnaxtákudu. Tyāadu yu'u tyūimpy di'ibū kyaj jyotmay-dyūűūty yu Diosū 'yana'aman.

⁶¹ Net 'yanmaayū jatu'ugu ja'ay:

—Windsūn, nbanūjxūpts mij, per nnejxyuts jawyiin n'oknayjūgajxyuty madsū ndūjk.

⁶² Esu Jesús t'adsooy:

—Pūn yajtsajkayūup, tūyū t'pūjta'agut ja 'yijxūn. Kyaj mbaat 'yijxūmbity pūn tsyejpy ja syurku tūyū űijxtū. Es nandu'ūn pūnuts xyrypanūjxaamp, yu'u myastuttā'ayup tūgekyū oytyim tiity. Es pūn kyaj tmastu'uda'añ tūgekyū yu jyiky'ajtūn es xyrypanūjxūduts, kyaj tyūñ mā ja Diosū kyutujkūn.

10

Jesús tkexy nidūgu'px majmajtsku 'yuxpūjkpūty

¹ Es óknūm ja Windsūn Jesús twin'ijxy nandu'ūn nidūgu'px majmajtsk ja ja'ay, es tkejxy nimajtskátyuty es űijxtū jawyiin mā tūgekyū kajpn mā Jesús űijxa'añ.

² Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—May ja ja'ay di'ibū kyajñam t'amudoonáxta ja oybyu ayuk. Də'un ja'ajaty éxtam ja triigu təamt di'ibū yajpajkmujkr, per waanu ja tuumba. Paaty amdowdu ja Kugam es tkáxt ja tuumba esu ja'ay ttuknijáwudat ja oybyu ayuk.

³ Tyámuts miits ngaxa'añ es nujx xykyajxwa'xy. Es ixta yajxon ko də'un éxtam ja borreegu 'yity tsipoty ma ja waxka'ukan, miidsaty nandu'un xuryaada'andu ja ja'ayaty di'ibū kyaj m'axajyua'anudu oy.

⁴ Katu xymyunnajxta mbijñ, ni mmeednyujk, ni mgaayñajxak es ni wiinkru mgu'uk. Katu mwa'k'áwudu es xykyajxpe'xy ja ja'ayaty di'ibū mbáttap tu'aa.

⁵ Es ko mdákat ma mmo'oyaty ja ja'ay yu jajttákn ma tu'ugū tujk, jawyiin xy'anuumat: "Jotkujk ma tyadu tujk."

⁶ Es pun ja kudujk m'axájur yajxon, Dios kunu'xudur. Es pun kyaj, katu xy'amdoj ja Dios es kyunu'xudat.

⁷ Ma m'axájaty yajxon, wu'umdu ma tadu tujk es kay uuktu di'ibū mmooyudur, mat ko púnaty kyajxwa'xury yu n'axpajkənats, nandu'un pyaadyty ja ka'ay ukan éxtam jyna'añ ja ayuk: "Yu tuumba páttap ja myju'uñ." Katu mjedity tujkmdujkm.

⁸ Es ko mja'tat ma tu'ugū kajrn ma m'axájudu, ja'xta di'ibū myajmooydur.

⁹ Ya'agada'akta di'ibū pajkar jar, es anuumu: "Tu wyingón ja Diosu kyutujkan ma miidsaty."

¹⁰ Es ko mja'tat ma tu'ugū kajrn ma kyajru ja'ay m'axájudu, pədsamdu tu'aa es anuumdu:

¹¹ "Extu naxjok di'ibū yaa ma mgajrn tu pyety mađsu ndekyan, nwinxítapts. Per nijáwudu ko wyingón ja Diosu kyutujkan."

¹² Es ja Jesús t'anmaaydu ja 'yuxpajkraty:

—N'anuumudu miidsaty ko ja timpu tpaadut ma ja ja'ay yajpayo'oyduy, ja Dios yakaampy ni'igu ja tudyu'unun ma tadu kajrn kudinum ma Sodomu ja'ayaty.

Kajrn di'ibū kyaj jyodumbittu

¹³ Puroobu mijts Korazín kajrn, es puroobu mijts Betsaydu kajrn, ja'a ko pun ujtxyur nbujtákyru ma Tiru kajrn esu Sidón kajrn yu muj'ajtan éxtam ma miidsaty, tadu kajrn jékyurxyur dya'ixyuty ja jyotmay mat ja pyojpəkyajxm es jyodumbijtxyur mat ja Dios.

¹⁴ Paaty ko tpaadut ja timpu ma ja ja'ay yajpayo'oyduy, miidsaty m'axájur tu'ugū tudyu'unun waanu mak es kudinum dyu'anaty ma Tiru es ma Sidón.

¹⁵ Es mij Kafarnaúm kajrn, di'ibū naybyujta'agánur muj kujxm extu ma tsajpan, Dios yu'u mbujta'agudur ma ayoodákn.

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpajkraty:

—Pun myubejkyru ja ja'ayaty éxtam miits xykyajxwa'xta, uj xymyubajkrats nandu'un. Es pun kyaj m'axájaty miidsaty, nan kyajts uj xy'axaju es nan ni ja'a púnats xykyajx.

Jyumbittu ja nidugu'px majmajtsku xpxajkraty

¹⁷ Oknum ko ja nidugu'px majkru xpxajkru jyumbijnudu, jyantsyxyon-daktu es t'awa'andu ja Jesús:

—Windsán, extu ja ka'óbyuty tu xymyumadówdats mat mijtskyujxm.

¹⁸ Netu Jesús t'anmaaydu:

—Uj tats n'ixy ja mujku'ugópok Satanás kya'ay tsajwínm éxtamu jədsukan.

¹⁹ Hĵ tats nyaky yu muk'ajtun mut miidsaty es oy xytyuktaanut yu tsa'añ es yu jaybyu'uk es xymyamadagut ja mudsip Satanás mut tugekyu ja myuĵaa, es kyaj mbaat wi'ix mdũñty.

²⁰ Per katu mxonda'aktu je'eyu ko yu ka'oybyu tu mmmadowodu, ni'igu xonda'aktu mut ko yajkuja'ayun ja mxuĵuty jam tsajpótm.

Jesús xyonda'aky

²¹ Es netyu ja Jesús jyantsygotkujkadyaay mut ja Espiritu Santu es kyajxtáky:

—Tatu, n'awdajtypyats mijts di'ibu Windsun'ajtp tsajpótm es ya naxwiñ, ja'a ko ja ja'ay di'ibu ijtup éxtamu u'unk uná'kuty tu xytyuk'ixy xytyuknijawu di'ibu mdukwinguyu'ts di'ibu janándup ko yu'ujuty wiy keĵuty. Es jantsy oy, Tatu, ko du'un tu xytyuñ éxtam mij xytsyekyun.

²² Es ko du'un kyajxtaktaay, net t'anmaay ja 'yuxpajkputajk:

—Yu nDeedyats tu xymyoodya'ayats tugekyu. Ni pán tka'ixy'aty ja nDeedyats, uĵts je'eyu, ja'a 'yU'unk. Es ni pánats uĵ xykya'ixy'aty, yu'ayadsu nDeety es ja ja'ayaty di'ibats uĵ tu nnyadyuk'ixyaty ma yu'ujuty.

²³ Net ja Jesús twin'ijxrajttu ja 'yuxpajkputajk es t'anmaay ak yu'ujuty:

—Kuni'xy miidsaty di'ibu ijtup tugekyu tyáadu.

²⁴ Ja'a ko may ja Diosu kyugajxru es ja réyaty di'ibu jékyup, jya'ixandu di'ibu miits tyam m'ijxtup, es kyaj t'ijxtu, es nandu'un tjamadowandu di'ibu miits tyam mmadoodup, es yu'ujuty kyaj tmadoodu.

Samaritanu oyjya'ay

²⁵ Tu'ugu di'ibu tsajptugóty ya'uxpajk punde'ky es oj tmugajxy ja Jesús es dyajka'aja'añ. Ta dyajtũy:

—Ya'uxpajkpu, ĵtits ndúnup esats nbaadat ja njiky'ajtunats winu xuu winu tiempu?

²⁶ Net ja Jesús 'yadsooy:

—ĵTi jap ijtup kaxja'ay ma ja Moisesu 'yana'amun? ĵWi'ix xykyajxy?

²⁷ Es ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajk 'yadsooy:

—Mdsókup yu mWindsun Dios mut tugekyu mjot mja'ajun, mut tugekyu m'anmaja'añ, mut tugekyu mmaĵaa, mut tugekyu mwinma'añ, es nandu'un mdsókup ja mmadujkra'a éxtam mij ku'am mnydsyékuty.

²⁸ Net ja Jesús jyunañ:

—Tu yajxon m'adsoy. Pũn mdiimpy du'un, mmadátup ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

²⁹ Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajk nauryujta'agánup éxtam ja'ay di'ibu jiky'ajtp tũy'ajtun muut, es dyajtũy:

—ĵPánats uĵ nmadujkra'a'ajtypy?

³⁰ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tu'ugu yedyujk winjunajk ma ja tu'ujan di'ibu najxp Jerusalén extu kynda'aky Jerikoo. Es myajtsudu ma'tspu es pyujkadyaayudu tugekyu di'ibu naty myudajtypy, es extu yu wyit, es yajkepywejeppu, es ñikákuu éxtamu o'kpu.

³¹ Es net tu'ugu teety ñajxy ma tadu tu'u. Es ko oj 'yíxyaty, net ñayo'oyu.

³² Oknum myiñ tu'ugu levitu di'ibu myudiimpy ja teety es ñajxy ma tadu tu'u, es ko oj t'ixy, net nandu'un tnayo'oy.

³³ Per óknum myiñ tu'ugu samaritanu ja'ay di'ibu juđijtp ma nandu'unu tadu tu'u. Es ko t'ijxy, net muk tja'aju es tpa'ayooy.

³⁴ Net tmawingoõn ja yedyujk es dyajtsoybyejty ja tsyayut mat ja asejtu oliivn es ja vin, es t'adsiimy. Net dyajpejty ma kyum juyujk di'ibn naty tyuk'uñaarpy, es dyajjajty ma tu'ugm jajttákn es jap tkwentu'ajty yajxon.

³⁵ Es jakumbom ko ja samaritanu ja'ay tsoy'onnu, ta tju'ty majtsku mye-eñ es tmooy ja kudujk di'ibn ma jajttákn es t'anmaay: "Kwentu'atu tyadu yedyujk, es pun m'ak'yajmeeñdyuump, ujts mij nmugubátap kots njumbítat."

³⁶ Net ja Jesús dyajtmaay ja di'ibn tsajptugóty ya'axpajkr:

—¿Pún tyadu nidugukru mjnaamp ko yu'u tmudujkra'ajty di'ibn majtsu tadu ma'tspr?

³⁷ Ta ja di'ibn tsajptugóty ya'axpajkr 'yadsooy:

—Ja di'ibn myudajt ja pa'ayo'on mat yu'u.

Net ja Jesús jynáñ:

—Nujx mij es xytyúnat nandu'un.

Jesús ma tyujk Martu esu Mariiu

³⁸ Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u es jyajty ma tu'ugm kajpn. Es jap tu'ugm toxytyujk di'ibn xuy'ajtyry Martu, es 'yaxaju ma tyujk.

³⁹ Martu tmudaty tu'ugm myuga'ax di'ibn xuy'ajtyry Mariiu. Es yu Mariiu ñaxwe'tsy Jesús tyeky'ujxy es tmadoo'ijty éxtam jyná'añ.

⁴⁰ Es ja Martu kya"awaadsaty mat ja tyuunk tnimiñ ja Jesús es t'anmaay:

—Windsún, ¿kyaj xy'ixy ko yu Mariiu xytyukm'ixats naydu'ugm tyadu tuunk tugekyu? Anum esats xypyudákut.

⁴¹ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Martu, Martu, nugoo m'oktuunnu jottugoy mat mayu mduunk.

⁴² Je'eyu tu'uk mdugoy'ajtxaty. Yu Mariiu tu twin'ixy yu oybyu, es kyaj pún pyujkxudat.

11

Kajxtákn

¹ Tugok ja Jesús kyajxtáky ma tu'ugm it. Es ko kyajxtaktaay, net tu'uk 'yanmaay ja 'yaxpajkr:

—Windsún, tukni'ijxugats wi'ixats ngajxta'agut, du'un éxtam ja Fwank tukni'ijxu ja 'yaxpajkraty.

² Esu Jesús jynáñ:

—Ko mgajxta'aktut, du'un mjna'andut:

Tatitu'un, wa'an nidugekyu ja'ay mwindsu'ugadu es m'awdátadu.

Mín mijts es myajkutúkat ja ya naxwiñ.

³ Es du'ñamts xumyo'oydyut di'ibats nja'xtap.

⁴ Es xumya'xadats uadsudyu nbojpaty,

éxtamts uadsuty nandu'un nma'xtu di'ibats axuuk tu xytyundu.

Es kadii xyajkutíky es ja ka'oybyu t'ixat wi'ixats xyajpektyúnat.

⁵ Jesús nandu'un jynáñ:

—Pún nidu'uk miidsaty myudajtyry tu'ugm matnaymyaayabu, es tsu'pun ñejxy ma tyujk es t'anummu: "Mugu'uk, tuk'anu'xkats tugugu mgaaky.

⁶ Yu'u tu jya'ty tu'ugats ja nmotnaymyaayabu di'ibn vyajtuump, es kyajts nmudaty tits ndukja'xap."

⁷ Es 'yadsoy di'ibn tugoty: "Kátats xyn'e'my. Tudsu ndujk nya'adujknu es n'u'ungats tyámuts mmat nma'adu. Kyajts mbaat nbude'eky es nmo'oyat tii."

⁸ Esu Jesús t'anumudu ja 'yaxpajkratyujk:

—Njuna'añuts ko oy ja'ijty kyapada'uga'añ mat ko tmətnaymyaayubaty, extə ko pyada'ugut es tmo'oyat tugekyu di'ibu tsyejpy kadiibu 'yak'yajna'amut.

⁹ Es da'un éxtəmts njuna'añ: amdowda Dios, es mmo'oyadut; axta'aydyu, es xpyraattut; kugajxudu mā tujk aa, es mya''awátsxudu.

¹⁰ Ja'a ko di'ibu 'yamdeery, 'yaxájur; es pán 'yaxtaary, pyatypy; es pán kugajxur, ya''awátsxur ja tujk aa.

¹¹ 'Es miits u'unkteedyaty, ¿tii mmo'oydyur ja tsə'añ ja m'u'unk ko m'amdówadut ja ajkx?,

¹² o ¿tii mmo'oydyur tu'ugu jaybyu'uk ko m'amdówadut ja tuttsaa? Kyaj, kadii.

¹³ Miidsaty oy mbojru ja'ayaty, mnija'adur di'ibu oy es xymyo'oyat yu m'u'ungaty. Es nik ni'igu ja mDeedyu tsajpótmudu tuknigáxudur yu Espírítu Santu di'ibu amdoojudur.

Jesús yajni gajxy ko dyajtúñ ja mǎjku'ugópkǎ kyutujkǎn

¹⁴ Es óknəm ja Jesús dyajpadseemy tu'ugu ka'oybyu di'ibu naty yu ja'ay ya'ijtypy uum. Es ko ja ka'oybyu tmastuty ja ja'ay, net oj kyajxe'eky. Es ja ja'ayaty da'un wu'mudyaadyu mada taada.

¹⁵ Es nija'ajaty ja ja'ay jyananda:

—Tyada ja'ay yajpadseemy ja ka'oybyuty mat ja myək'ajtən ja mǎjku'ugópk Belzebuu.

¹⁶ Es nija'ajaty di'ibu 'yixándur t'amdoodu ja ijxwə'mənə mǎjru di'ibu tsajpótm.

¹⁷ Es ja Jesús ñija'ap di'ibu naty ja ja'ay wyinmaadyur, net t'anmaay:

—Oytyim di'ibaty yu kutujkǎn di'ibu naywya'xur es tsyiptundu tuk mǎgu'uk, da'un ñayyajkutégóyudu. Es pǎn tu'ugu jiiky mǎgu'uk ñaywya'xudu es tsyiptundu ak tukka'axaty, nanda'un ñayyajkutégóyudu.

¹⁸ Es nanda'un pǎn naywya'xur ja mǎjku'ugópk Satanás esu myəmǎjku'ujaty majtsk peky, ¿wi'ix mbaat jyeky yu kyutujkǎn? ¿Es wi'ix mbaat miits mjuna'andu kots əj nyajpadsémy ja ka'oybyu mat ja Belzebuu kyutujkǎn?

¹⁹ Es pǎn tǎy'ajtən éxtəm mjuna'andu kots əj nyajpadsémy ja ka'oybyuty mat ja Belzebuu kyutujkǎn, ¿ti kutujkǎn myədajttur miidsu m'axpǎjkraty es dyajpadsámdu yu ka'oybyu? Pǎaty kə'm yu m'axpǎjkraty dya'ixyaty ko miits mgajxtégódyu.

²⁰ Per pǎn ǎjts mat ja Diosu myək'ajtən nyajpadsémyuts ja ka'oybyuty, tu naty ya'ixy ko tu jya'ty ja Diosu kyutujkǎn mā miidsaty.

²¹ 'Ko tu'ugu yedyajkǎ mǎkrə 'yity kudsa'ugu es tkwenta'aty ja tyajk, kyaj wi'ix jyáttat ja pyajke'eky.

²² Es pǎn miimp jatú'uk waanə mǎkrə di'ibu yu'm mǎmada'agudur, pǎjka'dya'ayadur tugekyu di'ibu tyukkuwaampy es tyukjotkujk'ajtypy, es dyajwa'xut di'ibu tu pyajkuty.

²³ 'Di'ibu kyaj 'yity mat əj, yu'udsu naty xymyudsip'ajtr, es di'ibu kyaj dyajmíky mat əjən, yu'u naty 'yaxka'tsyry.

Ka'oybyu di'ibu jatugok jambiyp

²⁴ 'Ko tu'ugu ka'oybyu pyadseemy mā tu'ugu ja'ay, net jyadity mā mǎj itən es t'axta'ay mā pyo'xut. Es ko kyaj trǎaty, net jyuna'añ: "N'okjambityuts jatugok es nduktákduts mā tadu ja'ay."

²⁵ Es ko jyambity, ta t'ixy ja ja'ay éxtəm tu'ugu tujkǎn oydyúñ.

26 Net dyajmĩn janijaxtujkru myuga'obyuty waanu axuukru, es mut yu'u tyuku es tsuunu ma tadu ja'ay. Du'un tadu ja'ay oj wye'emy waanu axuuk es kyaj éxtamu naty.

27 Es ma ja Jesús du'un jynán, tu'ugu toxytuujk ma ja ja'ayuty yaxkeky:

–¡Kuni'xy di'ibu tu myajja'tyuty es myajtsi'tsu!

28 Es ja Jesús jynán:

–Ni'igu jyotkujkuty di'ibu myudoodur éxtam ja Dios jyna'añ es myudoodur.

Jesús ya'amdoy es dya'ixudut tu'ugu muj'ajtan

29 Es ko ja ja'ayuty yaknaumyúkuu ma Jesús, net ja Jesús jynán:

–Yu ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttur, yu'u axuk ja'ayuty es t'amdowdu yu ijxwu'umun di'ibu myudajtyru ja muj'ajtan. Per kyaj yajmo'oyut ja wiinkru ijxwu'umun, je'eyu éxtam 'uyity ja Jonás, Diosu kyugajxru.

30 Paaty du'un éxtam ja Jonás oj ya'ixy es yajnija'aju mut ja ja'ayuty di'ibu ijttu jap Nínive, nandu'un uj, ja Naxwíndu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, ni'ta'añats éxtam tu'ugu ijxwu'umun mut ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttur.

31 Es ko ja'ay yajpayo'oydyut, yu toxytuujk di'ibu jékyur yajkutujk ma jumboj myín, jikyrukaamp ti'igu mut ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttur es yu'u dyajniyaxu'ugut ko pekymuut di'ibu tyam jiky'ajttur, ja'a ko yu'u jagam tsyooñ es tmudowa'añ ja rey Salomonk ja kyajxwíjan. Es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtyru ni'igu ja muj'ajtan kadiinam ja rey Salomonk.

32 Es ko ja ja'ay yajpayo'oydyut, ja ja'ayuty di'ibu jékyur ijttu jap Nínive kajrn, nandu'un jykuryúktat ti'igu mut di'ibu tyam jiky'ajttur, es yu'ujuty nandu'un dyajniyaxu'ugudut ko pekymuut ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttur, ja'a ko yu Nínive ja'ay tmudoo'ittu ja Jonás ja 'yayuk es jyodambijttu. Es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtyru ni'igu ja muj'ajtan kadiinam ja Jonás.

Lampru éxtamu ijxrajtan

33 Ni pún tkayajtoye'eky tu'ugu lampru es tkuiidsat. Yu'u yajrujtákr kujxm es jyájut muk jap tugoty es di'ibu tujkur wá'ats 'yíxut.

34 Es pún ja xrujkan di'ibu m'axájur oy yu'u, yajwá'adsur tugekyu mjot mwinma'añ éxtam ja oybyu lampru tkude'xy tugekyu ja tujk es wyu'umut wá'ats. Per pún ja xrujkan di'ibu m'axájur axuuk yu'u, ya'axuugur tugekyu mjot mwinma'añ éxtam tu'ugu lampru axuukru di'ibu kyaj mbaat yajxón kyude'xy.

35 Paaty éxkam es kadiibu tadu xrujkan di'ibu m'axájur jyátut éxtam ja lampru axuukru es ma'at.

36 Wa'an twe'emy éxtam ja lampru di'ibu wá'ats es oy, mut ko du'un yu mwinma'añ wyu'umda'ayut wá'ats es oy, éxtam ko ja oybyu lampru tkude'xy tugekyu ja tujk es kyaj wye'emy ni ti kugoots.

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'xrujktur

37 Es ko ja Jesús tmagajxtaay, net tu'ugu farisee wyooju kaabyu, esu Jesús tuyku jap tugoty es ñaxwe'tsy meesu winduuy.

38 Es ja farisee muk tja'aju ko t'ijxy ko Jesús kyaj tkuyduuñ ja farisee kyostumbru ko kyaydyu koonam wá'ats wá'ats kyubujtu.

39 Es ja Windsún Jesús jynán:

–Miits fariseeuty xyajwá'atstu wingujxy yu mvasu es yu mdexy. Es nandu'un miits mdsi'i mxutstu es mnyawuyítadu yajxón es du'un mgyaxu'aktu mnikujxy tsuj. Per mjodoty mnyawuyinnaxuja'ar es mmaadsaamp esu axuukru mwinma'añ xymudattu.

⁴⁰ ¡Kujuunaty miidsaty! ¿Kyaj xyñijáwudu ko di'ibu tu dyajkoj wingajxy nandu'an jodoty dyajkojy?

⁴¹ Mədundu miidsaty yu Dios mut winu mjot, es du'an tugekyu wya'umda'ayut wa'ats.

⁴² Puroobu miits fariseeuty, ja'a ko miits myojxtap yu xu'uk es yu ruudu es tugekyu aay ujts, es kyaj xykyudyundu éxtam tyu'ajtanaty es nan kyaj xytyoktu ja Dios. Jawyiin tsoktu Dios es xykyudyúnat di'ibu yajnigutujkəp es oy nandu'an xytyukwinyóxtat.

⁴³ Puroobu miits fariseeuty, ja'a ko m'u'uñya'andu jap tsajptugóty ma oybyu uñaaybyajn, es myajkajxpo'xa'andu tu'aay mut ja windsu'kən.

⁴⁴ Puroobu miidsaty, ja'a ko du'an m'ittu éxtam ma tu'ugu o'krə tu ñaxtaku es kyaj ya'ijxwu'umdu, es ja ja'ay ñaxtu nikujxy es ni tkanijáwudu ko jap ja o'krə.

⁴⁵ Net 'yadsooy tu'ugu ja'ay di'ibu tsajptugóty ya'axpəjkp:

–Ya'axpəjkp, ko du'an tu mjana'añ, xywyngajxrajtəts nandu'an uidsaty.

⁴⁶ Es ja Jesús jyunañ:

–Puroobu nandu'an miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpəjktəp, ja'a ko xytyuksəmu'uktə tsemy ja ja'ay di'ibu kyaj tmamada'agət, es miidsaty ni je'eyu mgəwa'xyru xykyatukpudəku.

⁴⁷ Puroobu miidsaty, ja'a ko myajkojtəp ja o'krə kyupotsy ma yajnaxtəku ja Diosu kyugajxpə di'ibu m'aptəjk ya'o'ktə.

⁴⁸ Du'an yajjaygyúku ko miidsaty ti'igyə mut di'ibu tyuundu ja m'aptəjkəty. Yu'əjəty dya'o'ktə ja Diosu kyugajxpəty es miits xya'óyudu yu kyupotsy.

⁴⁹ Paaty ja Dios tu jyuna'añ mut ja wyijy'ajtan: “Ngəxəpts ja ngugajxyəts es yu n'apóstuləty, es nija'ajuty xpyajəditət es nija'ajuty xya'ooğət.”

⁵⁰ Es ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttəp, ja Dios 'yamdeepy es xykyəbəttət ja ñe'pyñ ja Diosu kyugajxpə di'ibu ya'o'ktə extə ma naxwiñədu tsyondaky,

⁵¹ extə Abelə ñe'pyñ extə jabaət ma Zakariias di'ibu ya'o'ktə məj tsajptəjk winduuy es artal əxku'əy. Paaty nandu'an n'anəmm ko ja Dios ttukkumədowa'anət yu ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttəp nidəgekyu ja Diosu kyugajxpə di'ibu ya'o'ktə.

⁵² Puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpəjktəp, ja'a ko tu xyja'abeky ja awatsn di'ibu ya'awatsypy ma ja'ay tməmədowdu ja Diosu 'yayuk. Ni miits mgətəkədu es xya'aduktə pənəty jatəkəyəndəp.

⁵³ Ko ja Jesús tso'onnu, net ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpəjktəp jyantsyjtəp'ambəjktə waanu ni'igə mut yə'u, es oyməəty dyajtəy kanək nax,

⁵⁴ es t'əxtə'ay ja winmə'añ wi'ix dyajka'ajət es tni'ənnət.

12

1 Es waanu ni'igə ja'ay jyantsyñaymyujkədu kanək mil es jyantsyñay'adijmujkənadə es ñaydyukta'anənuədu. Es ja Jesús t'anməəy jawyiin ja 'yaxpəjktəty:

–Naygywentə'átədu miidsaty es kədiibu mnaydyuk'ya'axəgəduət mut ja fariseeədu lyevaduura, di'ibu 'yandijpy ja wyinmə'añ éxtəmə ja'ay di'ibu nay'andijəndəp jyiky'attə tyu'ajtan məət.

² Tugekyu di'ibu ijtp yu'utsy tyam, ókənm yajpaəduť.

³ Es di'ibu tu xykyajxy ayu'udsyu koots, yajnija'adyəəpy xəñ ma nidəgekyu ja'ayəty.

Pún yajtsu'ugup

⁴ Miits mugu'uktujkuty, tyam n'anuumadu ko kyaj xytsyu'ugudut di'ibu nini'x ya'e'kypy es óknam kyaj mbaat ti tnakytyúñ.

⁵ N'anuumadu di'ibu mdsu'ugudup: tsu'ugudu Dios di'ibu ko tu trujku ja ja'ayu jyiky'ajtán, myudajtr ja kutujkan es pyujta'agut ma ja ayoodákn. Tuj'ajtán, tsu'ugudu ya'u.

⁶ Tyo'ktur ja ja'ay mugoxk ja joonu'unk mut majtsku meeñu'unk, ¿kadii? Es ja Dios kyaj tja'ayduyóy ni tu'uk yu taadaty.

⁷ Katu miits mdsu'ugudu. Dios ni'igu miits mdsókadu kadinam mayu joonu'unguty. Pes extu mwaay Dios ya'ijtypy madsyoy.

Púnaty ja Jesús 'yuxkajptur mayja'ayóty

⁸ Es n'anuumadu ko nidugekyu ja'ayuty di'ibuts xy'axájur éxtamu wyindsunán ya mayja'ayóty, ujts, ja Naxwiñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nandu'unats n'axaju yu'ujuty ma ja Dios 'yity mut ja 'yanklus.

⁹ Es di'ibuts kyaj xy'axaju mayja'ayóty ya naxwiñ, uj kyajts n'axaju nandu'un ma ja Dios 'yity mut ja 'yanklusaty.

¹⁰ Es oytyim púnaty di'ibuts uj, ja Naxwiñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xykujxpatr axuk, mbaat ya'u yajme'xy. Per di'ibu myu'udugeepy myugajxtugeepy ja Espírítu Santu, ya'u mut ñaybyekytyúkadut es ni na'a Dios kyarojuma'xudut.

¹¹ Es ko ja ja'ayuty myajnujxudut ma ja teedyuty, o ma ja justísaty, o ma ja di'ibu ni'igu myújuty ja kyutujkan, katu mnaydyukjotmaydyúñaty wi'ix m'adsowat o wi'ix mjana'anat,

¹² ja'a ko yu Espírítu Santu ya'u mmo'oyudup ja ayuk wi'ix mjana'anat.

Kudsu'ugu ja mukja'ay'át

¹³ Net tu'ugu ja'ay t'anmaay ja Jesús:

—Ya'axrujkrú, anuumats ja nmuga'ax es dyajwa'xat ja kuma'añ esats xymyo'oyut di'ibuts uj xypyatr.

¹⁴ Es ja Jesús 'yadsojme:

—Mexy, ¿púnats uj tu xypyujta'aky éxtamu fwezán o di'ibu yajwa'xur ja kuma'añ?

¹⁵ Nandu'un ja Jesús t'ak'anmaaydyu ja ja'ayuty:

—Ixta es naygywenta'átudu miidsaty es katu xy'adsoktu ni tii, ja'a ko kyaj ja'ay ya'ayu tímukjiky'aty ko mayu pyujta'aky tmudaty.

¹⁶ Net ja Jesús trujtáky tu'ugu ijxrajtan:

—Tu'ugu yedyuk mukja'ay 'yijty. Yu pyujta'aky jantsy wyinduu.

¹⁷ Ta ja mukja'ay ja wyinma'añ dyaj'yo'oy: “¿Tits ndúnur? Kyajts nmudaty mats nbujku'ugudu tyadu puja'aky.”

¹⁸ Es dyaj'yo'oy ja wyinma'añ, ta jyunáñ: “Tuts nnijawu tits ndúnur. N'ok'yajpude'egyudsu tyadu ndsa'xuts es ngójudats waanu muj. Es jápats nbujku'kta'ayut tugekyu di'ibuts tyam tu nyajpude'eky es tugekyu di'ibuts nmudajtypy.

¹⁹ Néttus nnay'anuumadut: Mmudajtypy may puje'eky di'ibu myajtúnur kanak jumajt. Po'x. Kay uuk. Jotkujk'át.”

²⁰ Peru Dios 'yanmaayu: “¡Winma'añdyúk! Tyadu ux m'ooga'añ, es di'ibu nmudajtypy puje'eky, ¿pún myuwu'amur?”

²¹ Es ja Jesús 'yakjunañ:

—Es du'un jyátat ja ja'ayuty nidugekyu di'ibu pyujta'aky ñipujkajptur kyum oy'ajtangujxm, per kyaj tñipujkápattu ja oy'ajtán ma Dios.

22 Oknam ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpajkpaty:

—Paaty n'anamadu miidsaty, katu xywyinmaydu di'ibu mje'xtap es di'ibu mwit'attap.

23 Pes mat yu'nyu yu mjiky'ajtan es yu mnini'x di'ibu Dios tu mduk-may'atyty, yu' du'un ni'igu oy kadiinam ja mje'xy mbeky esu mwit mnijam.

24 Ixtu jeeky. Kyaj ni'iptu es kyaj tsyikt es kyaj tmadattu tsya'x es wi'ix ja Dios myo'oyaty ja jye'xy. ¡Es miidsaty ni'igu mjantsyyajtsóktu kadiinamu jeegyaty!

25 Ni pun miidsaty mbaat kyaj ñayyajiky'atyty waanu jeky, oy mak mjanayjotmayduunabu.

26 Es pun kyaj mbaat xytyundu tadu di'ibu waanu, ¿ti ko mnayjotmaydyunadu mat ja wiinkru?

27 Ixtu wi'ix yoñ ja paju. Kyaj tyundu es kyaj tya'aktu. Per n'anamtu ko ni ja rey Salomonk mat tugekyu tsuy'ajtan, kyaj dyu'anaty éxtam yu'u.

28 Es punu Dios yajrijy yu paju di'ibu pi'tsp pojan es jakumbom yajno'knu, ¿ti ko kyaj xymyabuktu es udsajtam yu'u xywyixtam? ¿Ti ko miidsaty je'eyu waanu xymyabuktu?

29 Katu mjotmay'ooktu es katu xy'xta'aydu ti mje'xtap es ti m'uuktap.

30 Tay'ajtan ko yu ja'ayaty di'ibu kyaj tmaduñ ja Dios, yu'nyu sitay naydyukjotmayduunap tugekyu tyaadu. Per miidsaty katu du'un xytyundu, ja'a ko Dios Teety yu'u mDeety'ajttap es yu'u ñija'ap ko mdagoy'ajtxabu tyaadu.

31 Naydyukjotmaydyunadu miidsaty es mjiky'attat éxtam ja Dios dya-jkutiky, es net yu'u mmo'oyadat tugekyu di'ibu mdagoy'ajtxap.

32 'Katu mdsu'ugadu. Ujts miits ngwenta'attap éxtam ja borreegu kwentu'ajtrtu kwentu'aty ja byorreegu. Nandu'un yu Dios Teety 'yoyja'ap es myajnjxudat ma yu'u yajkutiky.

Pujku'aktu ja m'oy'ajtan tsajpótm

33 'Tooktu di'ibu mmudajttap, es mo'oydu di'ibu tugoy'ajtxap; tukjottugoydu abajkan di'ibu ni wi'ix kyajatat, ja oy'ajtan jam tsajpótm, ma kyaj tyákt ja ma'tspu es ni tii di'ibu yajwindugóyap.

34 Mat ko ma xymyadaty pajke'eky yu m'oy'ajtan, nan japu mjot mwinma'añ 'yity.

35 'Nayjyap'ixadu mat ja mlampru es xyajtóyut.

36 Du'un éxtamu po'oduumbu di'ibu 'yawijxyru yu wyindsun ko jymbbitat ma tu 'yotsy pajkru nigaabyu, es netu dya'awa'adsut ja tujk aa ko kyugajxat.

37 Jotkujk yu po'oduumbu di'ibu ja wyindsun patap wijy ko jya'tat. Tay'ajtan n'anamadu ko ja wyindsun dyajnaxwaadsut ma ja meesu es twingh'uyat es dyajkáyut.

38 Es oy jya'tat tsu'pun, o kajamónm es yajpaadat wijy, jotkujku tadu po'oduumbu.

39 Es mnija'adap miidsaty kooxyap yu kudajk tnijawu ti ooru jya'tat yu ma'tspu, néxyap 'yity wijy es kyajxyap ja toombu tyaku.

40 Miidsaty nandu'un nayjyap'ixadu, ja'a ko kyaj xyñijawudu na'a uj, ja Naxwiñudu Ja'aydu Kyudunaabyu, nja'tudats.

Oyduumbu es di'ibu kyaj

41 Net ja Peedru dyajtaay:

—Windsun, ¿ti tu xyrujta'agyu tyadu ijxrajtan je'eyu mat udsaty, o mat nidugekyu ja'ay?

42 Es ja Jesús jynáñ:

—N'okpajákum tu'ugu kudajk tmədaty tu'ugu tyuumba di'ibə kuwiyj es tyiimpy ti wyindsún tsyejpy. Ta ttukmənikaagu ja tyujk es dyajkáy dyaj'uugut ja po'oduumbəty di'ibə jam.

⁴³ Jotkujk ja tuumba ko ja wyindsún jya'tət es pyaadədat tkuudyúñ di'ibə tə yajtuknipéky.

⁴⁴ Təy'ajtən n'anəmədə ko yə windsún ttuknipəkədap təgekyə di'ibə myəđajtypy.

⁴⁵ Per pənə tadə po'oduumba jotjənaamp: “Yə nwindśúnəts kyaj tsoy-kja'tə'añ”, es net axəək ttuñ ja wiinkpəty ja po'oduumba, es yə'u je'eyə kyaa'yuknə es myúkənə.

⁴⁶ Ko ja wyindsún jya'tət ja oora mə yə'u kyaj tja'p'ixy, net tyukkuməđəwədat jantsy mək es yajpajta'əgat mə ja ja'ay di'ibə kyaj tkuedyundə 'yayuk.

⁴⁷ Ja'a ko yə po'oduumba di'ibə ñija'ap wi'ix yə wyindsún tja'tseky es kyaj də'un tkuedyúñ es kyaj tməməđoy, nandə'un yajtukkuməđəwət məj.

⁴⁸ Per ja po'oduumba di'ibə kyaj tñijawə wi'ix tteky ja wyindsún es ttuñ di'ibə nitəjkəp ja təydyu'unə, je'eyə waanə yajtukkuməđəwət. Ja'a ko di'ibə wyindsún tə myo'oyəty yə kyutujkən, yə'u ana'amədap mək ja wyindsún, es di'ibə ni'igə yə kyutujkən tə myo'oyəty yə wyindsún, nan ni'igə 'yana'amədat.

Jesuskujxmə ja'ay yajtsiptəkədu

⁴⁹ Təts nmiñ naxwiñ es nyajmíñəts ja jəən. Es njantsytsyékyəts esxyəp tyam tyoy.

⁵⁰ Koonəmts n'ayəwəđəts, es njotmay'oogəđəts extə ko yajkuedyúnət.

⁵¹ ¿Tii mjənəndəp miidsəty kots əj tə nməmíñ yə jotkujk'ajtən yə naxwiñ? ;Kyaj dyə'anəty! Je'eyə jotmay nyajmíñəts.

⁵² Tyam ñaywyə'xə'anədu ja'ay di'ibə niməgoxk jttəp mə tu'ugu təjk. Nidəgəək tmədsip'aty ja nimajtskərə, es ja nimajtskərə tmədsip'aty nidəgəəkərə.

⁵³ Ja teety ttuk'ak'aty ja myaənk, es ja maənk ttuk'ak'aty ja teety; es ja taək ttuk'ak'aty ja ñəəx, es ja nəəx ttuk'ak'aty ja tyəək; es ja xekxy naydyuk'ak'ajtədap ak ja'ajəty.

⁵⁴ Jesús nandə'un t'anmaəy ja ja'ay:

—Ko miits xy'ixtə yə yaək pyəde'eky mə xəə tsyi'ity, net mjəna'andə: “Tu'ujaamp”, es net tyu'uy.

⁵⁵ Es ko jyəmbojy, net mjəna'andə ko 'yana'añ, es net 'yañ.

⁵⁶ Miidsəty di'ibə nay'andíjədap es jyiky'attu təy'ajtən məət, mñija'ədap wi'ix jyata'añ ko pyojy es ko yaək pyəde'eky, ¿ti ko xykyanijəwədu di'ibə Dios tyiimpy tyam mə miidsəty?

⁵⁷ ¿Es ti ko miidsəty kə'əm xykyarəyo'oydyə éxtəm pyaadyəty?

⁵⁸ Ko rən mñi'əməđəts es mñəjxtə nimajtsk mə ja kuduunk, nik oy ko mət mñayya'əyəđəts tu'am, kədiibə mñaymyəñjəđəts mə fwezən, ja'a ko yə fwez mgyəkədap mə poləsiə, es mbəjta'əgəđəts pujəndəgəty.

⁵⁹ N'anəməts mij, ko jap mđəkət, nətəmə mbədsəmət koonəmə xykyəbajtta'əyət təgekyə.

13

Tsojkəp es njodəmbijtəm

¹ Net ja ja'ay tñimiində ja Jesús es ttukməmədyəktə éxtəmə Pilatə 'yadə'utsy ko dyə'eeky Galileə ja'ayəty mə ja artal ko Dios twindsə'əgədu.

² Es ja Jēsus jynāñ:

—¿Mjanándap xytyjij miidsaty ko ni'igu pyekyjya'ayudyu tyadu Galileeu ja'ayaty di'ibu o'ktu es kyaj dyu'anaty ja wiinkru Galileeu ja'ayaty?

³ Kyaj tyu'ajtanaty. Per pun kyaj miits mjodambittu, nandu'an mdugooydya'aydyut.

⁴ Es maanum ya potsyu kajxmbu di'ibu xyu'ajtypy Silo'ee jyity es dya'e'ky nimajmóx tuguk ja ja'ay, ¿mjánándap xytyjij miidsaty ko ni'igu yu'u pyekyjya'ayaty es kyaj ja wiinkru ja'ay di'ibu Jerusalén es kyaj 'yo'ktu? ¡Kyaj tyu'ajtanaty!

⁵ Per pun miidsaty kyaj mjodambittu, nandu'an mdugooydya'aydyut.

Iigu kepy éxtumu ijxrajtan

⁶ Net ja Jēsus trajtáky tu'ugu ijxrajtan:

—Tu'ugu yedyujk tmudaty tu'ugu iigu kepy ma ja kyam, es oj ñejxy es t'ixa'añ pun jamu iigu tsa'am. Es ni ti tkapaty.

⁷ Net t'anmaay ja ja'ay di'ibu kywentu'ajtypy ja iigu: “Ix. Tyámuts tuguk jumajt kujk nmiñ es n'axta'ayadsu tyuambu tadu iigu es kyajts ti nbaaty. Tim po'tu'uk. Kadiibu je'eyu 'yadsípat.”

⁸ Es ja ja'ay di'ibu kywentu'ajtypy ja kam 'yadsooy: “Windsún, wa'an t'ak'ity jatuk jumajt. Tyámuts ja nax ndaj'yúngat es mbajta'agudats ja abu'udu.

⁹ Es kots du'an ndúnat, net n'ijxum kooxyer nyajtamp'átat ma tadu jumajt miñ. Es pun kyaj, ta xyyo'tu'ugut.”

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu toxytyujk judsguty

¹⁰ Es ma tu'ugu saabudu xuu ja Jēsus ya'uxpeky ma ja tsajptujk,

¹¹ es ta tu'ugu toxytyujk di'ibu rujkar majmóx tuguk jumajt. Yu ka'oybyu tu yajwu'amunu judsguty, es kyaj mbaat ñakutyu.

¹² Es ko ja Jēsus 'yijxu, net oj dyaxu es 'yanmaay:

—Ujts tyam mij nya'aguda'agur.

¹³ Es net ja kyua' tuuknikooñ ja toxytyujk, es net ja ñini'x tyuudaay. Ta ja toxytyujk t'awdajty ja Dios.

¹⁴ Es jyot'ambejky ja di'ibu ijtp windsún ma ja tsajptujk, ja'a ko Jēsus tu dya'aguda'aky ma saabudu xuu tadu toxytyujk. Es ja tsajptujku ñawindsún t'anmaay ja ja'ayaty:

—Tu'uk tu'ugu sumaan tdujuk xuu mbaat mmindu es m'aguda'aktat, per saabudu xuu kyaj mbaat.

¹⁵ Net ja Jēsus 'yadsooy:

—Miidsaty di'ibu nay'andjjudap es jyiky'attu tay'ajtan muut, ¿ti kyaj miidsaty saabudu xuu xymyugájudu mburru es ja mdsajkaa es xyajnujxtu nu'ukru?

¹⁶ Es tyadu toxytyujk yu'u Abraanu tyuamp 'yaats, es ja mujku'ugórk Satanás tu ya'ityaty mudu tadu pa'am majmóx tuguk jumajt, ¿ti ko kyaj 'yaguda'agudu tyadu toxytyujk saabudu xuu?

¹⁷ Es ko du'an ja Jēsus jynāñ, nidugekyu myudsip tsyoyduundaaydyu, es ja ja'ayaty di'ibu tu tmudoy xyondaktaaydyu mut ja muj'ajtan di'ibu Jēsus tu ttuñ.

Mortás tuamt éxtumu ijxrajtan

¹⁸ Net ja Jēsus jynāñ:

—¿Wi'ix ya'ixy ja Diosu kyutujkan, es tits mbaat muut nyajkijxyu?

19 Du'nn  xtum tu'ugu mort s tuumt di'ibu tu'ugu yedyujk tu twujy es yajnijeepy mudu nax, es yo   xtum tu'ugu kepyun es ja joonaty tpujta'aktu pya'an ma tadu xye'entsy.

Levaduuru  xtumni ijpajtn

20 Es 'yakjuna n ja Jesús:

–  Ti mbaat mut kyijxyu ja Diosu kyutujkan?

21 Du'nn yu'u  xtum ja levaduuru di'ibu tu'ugu toxytyujk puajt kypy ma mayu arinu es tuktij'yo'oy koonam  aydyuktujkadya'ayuty.

Tujk aa xu'utspu

22 Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u,  ejxy Jerusalén es  axy kajngajpn es ya'uxpeky.

23 Es nidu'uk yajtuujy:

– Windsun,  je'eyu niwaanu di'ibu nitsokp?

Es ja Jesús 'yadsooy:

24 – Jottugoydyu es md kudut ma tujk aa xu'utspu, ja'a ko may ja ja'ay tyukya'andu, es kyaj mbaat tyákudu.

25 Es ko ja kudujk puudu'ugut es dya'adukut ja tujk aa, net miidsaty di'ibu jap tujaj'p kyoxtur ja tujk aa, es mjuna'andut: “Windsun, ya'awa'ats ja mdujk esuts nd kudut.” Es ja kudujk 'yadsowut: “Kyajts nnijawu mb n miidsaty es ma mdsoundu.”

26 Es miidsaty xy'anuumat: “ dsajtum oj n'okka'ayambu ti'igyu, es mijts xyu'uxpuj ngajpnotyuts.”

27 Es yu kudujk m'adsowudut: “Tu n'anuumadu ko kyajts nnijawu ma mdsoundu.  juga'aktu ja yaa nidugekyu miidsaty pojpu tuumbuty!”

28 Jam ma ja'ay jyu'uy ya'axtat es  aydyutskaadudut mut ja ayo'on, jam nandu'nn miits m'ittut ko xy'ixtat yu Abraan, Isaa esu jakoob es nidugekyu Diosu kyugajxpu ma Diosu kyutujkan, es miits myaj'yojkr dsu mandap tujaj'p.

29 Es ja ja'ay myina'andu jagam ma xuu pu dsemy es ma xuu tsi'ity es ma jumboj es ma yukpoj, es ñaxwaatstat es kyadyut ma Diosu kyutujkan.

30 Es ta di'ibu tyam ux'ok, yu'u nujxtur jawyinn; es di'ibu tyam jawyinn, yu'u ittur ux'ok.

Jesús tniya'axy ja jerusal ngudu ja'ayuty

31 Es net jyajttu nija'ajuty ja fariseeuty, es t'anmaaydyu ja Jes s:

– Tsoon ja yaa, ja'a ko ja Eroodus mya'oog npu.

32 Ta ja Jes s 'yadsooy:

– Nuuj anuumadu tadu wax kots uj njuna' n: “ jts nyajp dsu maambuys yu ka'oybyu es nya'agud 'agudats yu puma'ay, es nyajkuxa' nats yu nduungats extu ko Dios jyu'na'anutnam.”

33 Es mbaadats nyaj'yo'oyudats ja ndu'u extu koonamts nja'tudats Jerusal n. Mut ko kyaj mbaat tu'ugu Diosu kyugajxpu 'yeeky pun kyaj jyajuty Jerusalén.

34 Es ja Jesús 'yakjuna n:

– Miits Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktur yu Diosu kyugajxputy es xyukyuka'tst  ja di'ibu Dios kyejxypy. Kanak ok miidsaty njayajmuka' n  xtumtu tuttaak dyajmiky ja tyutku'unguty kyaknbatku'p, per kyaj xyuyurujktu.

³⁵ M'ixtup miidsaty ko yu mdajk wya'ama'añ kubak. Es n'anuumadu ko kyajts xynaky'ixtat extu ko tpaadat ja xuu es miits mjuna'andut: "Dios kyunu'xap ja di'ibu miimp Nindsun'ajtamgyujxm."

14

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix

¹ Ma tu'ugu saabudu xuu ja Jesús ñejxy kaabyu ma tu'ugu windsun fariseeu tyujk, es támdam pya'ixuty yu wiinkru fariseeuty.

² Es jam Jesús wyinduuy tu'ugu puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix.

³ Net ja Jesús dyajtuuy ja fariseeuty es di'ibaty tsajrtugóty ya'axrajktap:

—¿Ti ja ana'amun yajkutijkyry, es nya'agudakum ja puma'ay ma saabudu xuu, o kyaju?

⁴ Es yu'ujuty wya'umdaaydu amoñ. Net ja Jesús tku'anitooñ ja puma'ay es dya'agudaky, es t'anmaay es ñujxat.

⁵ Net ja Jesús t'anmaay ja fariseeuty:

—Pun miidsaty yu m'u'unk o mdsajkaa kunajxp ma tu'ugu nudajñ, ¿ti kyaj mij xyjuudut pójuna, oy jyatimsaabuxujjuty?

⁶ Es kyaj 'yadsoojumbijtu ni wi'ix.

Yajwóy ma pyjk ukun

⁷ Es ko t'ijxy ja Jesús yu ja'ayaty di'ibu tu yajwóy ko twin'ixtu yu uñaaybyajn di'ibu windsu'kun mat ma meesu, net myooyudu tadu kajxwijn:

⁸ —Ko pun mwówadut ma tu'ugu xuu ma ja'ay pyaka'añ, katu m'u'uñu ma ja uñaaybyajn ja jup'ambu. Mbaat myiñ wiinkru ja'ay di'ibu ni'igu maj ijtp es kudii mij,

⁹ es ja kudajk m'anuumadut: "Wa'tsu'uk jaa es yu ja'ay 'yu'uñat." Es mij mnujxat mat ja tsoydu'un extu jam ax'am, es m'u'uñat.

¹⁰ Tyam ngajxwijy es ko myajwówat, u'uñu jam ax'am. Es ko myínat di'ibu tu mwóyaty, net m'anuumadut: "Mynaymyaayubu, nax yamdsoo ma uñaaybyajn di'ibu myudajtypy ja windsu'kun." Es du'un xy'axájut ja windsu'kun ma ja ja'ay 'yu'uñadu mat mij ma ja meesu.

¹¹ Di'ibu naymyajpajtakap, yu'u Dios puwijtsap; es di'ibu naybyajtakap yuunk naxryu, yu'u Dios ya'itap muj.

¹² Es ja Jesús t'anmaay nandu'un ja kudajk di'ibu tu twoy:

—Ko xywyówat ja ja'ay kaabyu, katu xywyowdu yu mmnaymyaayubu es ja mmgu'uktajk, o mmudajkra'a, o mukja'ayduyjk, di'ibu óknam mij mwówadup nandu'un.

¹³ Kyaj dyu'anuty. Ko ja'ay xywyówat ma xuu xytyuna'añaty, mwówar yu ayoobu ja'ay, yu axneybyu es yu wiintsru.

¹⁴ Pun mdiimbyu du'un, mgunu'xudap ja Dios, ja'a ko yu'ujuty kyaj mbaat dyajjumbitta. Dios myajumbijtxudap ma naty jyikyryekey ja ja'ayaty di'ibu jiky'ajttap tay'ajtan mat.

Di'ibu rey tyuun ko 'yu'unk pyejky

¹⁵ Es ko tmadooy yu tyaadu, tu'ugu di'ibu naty jam uñaapy ma ja meesu t'anmaay ja Jesús:

—Jotkujk di'ibu kaapy ma ja Diosu kyutujkun!

¹⁶ Net ja Jesús jyunañ:

—Tu'ugu kudajk ttna'añ tu'ugu maj xuu. Net twooy may ja ja'ayaty.

¹⁷ Es óknam ma ja ooru tpaty ma 'ya'ux'ata'andu, tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'anuumat ja ja'ayaty: "Mindu. Tu net yajpajtakta'ay tugekyu."

18 Es nidugekyu di'ibu tu tway jyanandu: "Du'an xy'oknama'xut." Tu'uk jyanan: "Ja'a ko tyamuts tu njuy tu'ugu nax, es yu'uts nuix n'ixa'agñ. Tunu may'ajtun, du'an xy'oknama'xut."

19 Es jatu'uk jyanan: "Yu'uts tu njuy mugeoxk mankwernu yuubu, es yu'uts nuix n'ijxmatas'agñ pñ yuup. Tun may'ajtun, du'an xy'oknama'xut."

20 Es jatu'uk jyanan: "Tyamuts ndimpujkt'ay. Kyajts mbaat nnejxy."

21 Es ko ja tuumbu jyanbijty, net ja wyindsan t'anmaay tugekyu. Net ja wyindsan 'yajka, es t'anmaay ja tyuumbu: "Nuix tyamyu woomuk yu ja'ayuty di'ibaty maj tu'agay mutsk tu'agay, es xyajminat ja yaa nidugekyu ayoobu ja'ayuty esu axneybyu esu wiintsu."

22 Es oknum ja tuumbu t'anmaay ja wyindsan: "Tuts nduñ extum tu mjuna'agñ, es tapanum 'yak'awa'adsuty yu lugaar."

23 Es ja wyindsan t'anmaay ja tyuumbu: "Nuix, ak'ix ma kajpnba'a es ma padu'u, es myindut yu ja'ay esuts yu ndujk 'yutsut."

24 Ja'a ko di'ibuts tu njawoy jawyiin es kyaj myndu, tyam kyajts nnakymyo'oyut es kyayut."

25 Es ma tyimnejxy ja Jesús, pyanejxyuty ja mayjya'ay. Ta ja Jesús 'yijxambijty es jyanan:

26 —Pun xyñimnambuts extumts yu n'axpujkrn, jawyiinats xytsyokut uj es oknum yu mdeety mdaak esu mudo'oxy es yu m'u'unk es yu mmuga'axaty, es mij ku'um. Es pun kyaju du'an xytsyeky, kyaj mbaat m'ity extumdsu n'axpujkrn.

27 Es kyaj mbaat n'axpujkrn'aty pun kyajts xypadsoon es mjiky'atut extum tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kan tninejxy.

28 'Pun miits nidu'uk mgojaampy tu'ugu potsy kujxm, ¿kyaj jawyiin xy'oktunat ja mgwentu es xy'ixut wi'ix xya'abaadut?

29 Es pun je'eyu tu xyñidaju ja mbotsy es kyaj mbaat xyñakyya"abety, nidugekyu ja'ayuty mij mduksi'igudut

30 es jyanan'andut: "Tadu ja'ay je'eyu tu tpojtse'egyu es kyaj t'ok'ya"abajnu."

31 'O pun tu'ugu rey mat majk mil yu syoldaadu tsyiptuna'agñ mat jatu'ugu rey di'ibu myudajtyry i'px mil yu syoldaadu, ¿kyaj jawyiin tniwinmayu pun mada'agur o kyaj?

32 Es pun kyaj, netyu tkexy tu'ugu kyugajxy ko naty jagamnun myiñ ja myndsip es t'anumut ko wa'an tme'xy es du'uhñ 'yitat.

33 'Nan nidu'ugaty miidsaty, pun kyaj xmyastu'uty tugekyu di'ibu mmudajtyry, kyaj mbaat m'ity extumts uj ja n'axpujkrn.

Kaan tyagooyñ ja ty'a'ams'at

34 Yu kaan oy. Per pun tugooyñur ja ty'a'ams'at, ¿wi'ix mbaat ñaktyuñ?

35 Kyaj ñaky'obuty, ni ma nax es ni ma ja abu'udu 'yity niko'obety. Je'eyu du'uhñ ñatagooyñ. Di'ibu mdoodur, wa'an tjaygyukadu.

15

Borreeg di'ibu tugooy extumu ijxpajtun

1 Es ja yajkugubajtpujk es panaty 'yandijtar pekyjya'ayuty tniujjwa'ktu ja Jesús es tmadowa'andu ja 'yaxpujkan.

2 Paaty yu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugoty yu'axpujktar ñay'anmaayudu: —Tyadu ja'ay 'yaxajur ja pekyjya'ayuty es kyaydu mat.

3 Net ja Jesús tpujtaky tu'ugu ijxpajtun:

4 –Pūn miidsat̃y nidu'uk mməɗajtypy tuk mʉgo'pxm mborreeg̃m es tu'uk tyugoy, ʒti kyaj xyajwū'uməɗu tadū majtā'px majmókx majtāxkpx jam aamyóty es nájx xy'uxtā'ay di'ibū tū tyugoy extū ko xyryaəɗat?

5 Es ko xyryaəɗat, xyryujtā'agut mgejkykujxy es mxonda'agut.

6 Es ko mja'tut mā mɗajk, xy'anəmməɗu mmətnaymyaayūbū es ja mməɗajkpa'a: "Xonda'aktū mət ũj, ko tʉts nbaəty ja nborreegats di'ibū naty tū tyugoy."

7 Tūy'ajtūn n'anəmməɗu ko nandū'ən tam ni'igū ijt xondakūn tsajpótm mət tu'ugū pekyjya'ay jyodūmbity es kyaj mət ja nimajtā'px majmókx majtāxkpx ja'ay di'ibū nayjya'adəp ko jyiky'attū tūy'ajtūn mət es kyaj jyodūmbittū.

Toxytyujk tpaəty ja myeeñ éxtamū ijxpajtūn

8 'O pūn tu'ugū toxytyujk myəɗajtypy majk ja meeñ es dyajtugóy tu'uk, ʒti kyaj dyajtoy'e'ky ja jyūn es tyúkat padū'kpx jap tūgoty es t'uxtā'ayut ody'agū extū ko tpaəɗat?

9 Es ko tpaəɗat, net dyajnaymyúkdut ja myəgu'uktujk es ja myəɗajkpa'a, es t'anəmmət: "Xonda'aktū mət ũj, ja'a ko tʉts nbaəty ja nmeēñ di'ibūdsū naty tū nyajtugóy."

10 Es ja Jesús jyūna'añ nandū'ən:

–N'anəmmū miidsat̃y, ta yū ijt xondakūn mā Dios ja 'yánkūsaty mət tu'ugū pekyjya'ay ko jyodūmbity.

Mixy di'ibū axūuk jiky'ajt

11 Net ja Jesús tpajtáky jatū'ugū ijxpajtūn:

–Tu'ugū yedyujk tməɗajty majtskū myaənk.

12 Es ja mutskpx t'anmaəy ja tyeety: "Tatū, xymyo'oyūpts ja ngumā'añts di'ibūts ũj xyryatp." Net ja tyeety dyajwa'xy ja kumā'añ es tmooy.

13 Es ko waanū 'yijty, net ja 'yu'unk ja mutskpx dyajmujktaəy ja kyumā'añ, es oj ñajxnū jagam mā wiink naxwíñdū. Es jam dyajkūjxtaəy ja myeeñ mət ja axūukpx jyiky'ajtūn.

14 Es ko ja myeeñ oj dyajkūjxtaəyñ tūgekyū, net myiñ ja mək yuu mā tadū naxwíñdū, es 'yayū'ajtnū.

15 Net t'uxtāəy ja tyuunk mā tu'ugū yedyujk di'ibū jap kugajpn. Net kyajxū kyamoty es tkwentū'átat ja ũdsūm.

16 Esū tadū mixy jantsy yu'o'kpx. Kyaj ti mət ja jyot dya'útsat, extū jyaju'xánnū di'ibū dū'ən kəxū'kpx éxtamū tsejtsyūn, di'ibū ũdsūm jyū'xtūp, es ni ti pūn kyamo'oyūty.

17 'Net jyotmay'e'ky es jyūnāñ: "iNū'andsū ndeety tməɗaty yū tuumbū mā tyujk es tmo'oy ja kya'ay 'yukūn nanadukū es ũj ja yāə n'ayóyūts mət ja yuu!

18 N'oknūjxnūts madsū ndeety, es n'anəmməɗats: Tatū, tʉts nduundugóy mət ja Dios es mət mij.

19 Kyajts xyñakyñitakū es mjənā'ənat kots mij xy'u'ungaty. Axājūgats éxtam tu'ugū mduumbū."

20 Net tyu'udujkū es ñejxy mā ja tyeedyū tyujk. Es ko naty myíñm jagam, yū tyeety 'yijxū es pya'a'ayoojū, es ñejxy oj jyūjp'yo'oyūty, es 'yaxajū es myūnaanū es tsyū'xū.

21 'Net ja 'yu'unk 'yanmaəy: "Tatitū'unk, tʉts nduundugóy mā Dios es mət mij. Kyajts xyñakyñitakū es mjənā'ənat kots mij xy'u'ungaty."

22 Ta ja tyeety t'anmaəy ja pyo'oduumbaty: "Juuttū rojūn yū wit ja oybyū es tukpajtā'aktū. Es mo'oydyū nandū'ən tu'ugū kyūjiits es yū kyū'uk,

²³ es yajmíndu ja tsajkáa ja ni'xp̄u es xya'oogut es nga'ay n'úkum es ja xuu ndu'unum.

²⁴ Ja'a ko tyadu n'u'unguts du'un éxtam tu 'yo'knu, es tu jya'ty jatagok. Es tu naty tyugooyñu, es tyam tu nbaadyats jatagok." Net ja xuu ttuundu.

²⁵ 'Es ja 'yu'unck ja ka'axkóp jap̄u naty kamoty tyuñ. Es ko jyajty tujk wingón, net tmadooy ko ja'ay xyu'uxy es 'yatstu.

²⁶ Net dyaxu tu'uḡu tuumbu es dyajt̄uuy: "¿Ti tuun jajt̄ap?"

²⁷ Es ja tuumbu 'yadsooy: "Ȳu m'utsy tu jya'ty esu mdeety tu tni'ana'am̄u es 'yoogut ja tsajka ni'x mut ko tu jya'ty oy muk̄."

²⁸ Es ja ka'axkóp jyot'ambejky. Kyaj jap tyukayáñ. Net ja tyety pyadseemy es 'yanmaaȳu: "T̄uk̄."

²⁹ Es yu' u' t'anmaay ja tyety: "Mnija'ap naak jumajt̄ats mij tu nmudún, es kyajts mij nmudugoy ni na'a, es ni je'eyats xykyamo'oy tu'uḡu tsyibu'unck es ndúnudats yu nxuu mudadsu nm̄atnaymyaaȳu.

³⁰ Es tyam tu jya'tȳu tad̄u m'u'unck di'ibu mmeen̄ axuuk tu ttuñ mut ja kujeñdyo'oxyaty, es tu xya'eeky yu tsajka ni'x mut ko tu jyambity."

³¹ 'Net ja tyety jyunáñ: "Nitu, mij du'ñam m'ity mut ujts, es tugekyu di'ibuts ūj nm̄udajtyry, mijtsu mja'a.

³² Es tyam oy ndu'unum tyadu xuu es nxondákum, mut ko tyadu m'utsy du'un éxtam ko tu 'yo'knu naty, es tyam tu jyambity jilky. Tu naty tyugooyñu, es tyam tu nbátam jatagok."

16

Tuumbu di'ibu axuuk myudiimpy ja wyindsán éxtamu ixpajtan

¹ Nandu'un ja Jesús t'anmaay ja 'yuxp̄ajkr̄at̄ujk:

—Jaa tu'uk ijt̄u windsán mukja'ay es myudajtyry tu'uḡu tyuumbu di'ibu kywentu'ajtyry ja jyiky'ajtan. Es ja mukja'ay ya'awa'anu ko yu tyuumbu ttuñ axuuk ja jyiky'ajtan.

² 'Net ja wyindsán myujwooy es yajt̄uuy: "¿Tii danu tyadu éxtam jyuna'andu mut mijts? N'okwijts̄um yu kwentu éxtam tu mduñ, ja'a ko kyaj nnakyajtuna'añ."

³ Net ja tuumbu ñayjyuananu k̄u'am: "¿Titsu net ndún̄p tyam? Ȳu nwindsánats xyp̄ujkyayambuts yu nduunguts. Kyajts nm̄adaty yu m̄ajaa esats n̄naxtúnat, es tsoydyuumbats nandu'un esats n'amdowat yu limosna."

⁴ Net ñayjyuananu wyinma'añóty: "T̄uts nnijawu wi'ixats ndúnat es nm̄adátudats p̄ánats xy'axáj̄ap m̄a tyujk kots ūj kyaj nduunk nbaadat."

⁵ Net tm̄agajxy nidu'uk nidu'uk di'ibu myuni'xy'ajtyry ja wyindsán. Ja jawyiinu du'un dyajt̄uuy: "¿Nu'un xymyuni'xy'áty ja nwindsánats?"

⁶ Es ja'a 'yadsooy: "Ja'ats nm̄uni'xyaty tuguk mil litru yu aseytu oliivu." Net ja di'ibu kywentu'ajtyry 'yanmaaȳu: "Tyaa mneky. U'ñu poj̄an es yajkoj jatu'uk es xyp̄ujta'agut mil jakujm je'eyu."

⁷ Es óknam dyajt̄uuy jatu'uk: "¿Nu'un mij xymyuni'xyaty yu nwindsánats?" Es ja'a 'yanmaaȳu: "I'px tuktuujk mil kilu yu triigu." Es ja di'ibu kywentu'ajtyry 'yanmaaȳu: "Tyaa mneky. Yajkoj ja wiinkru es xyákut je'eyu i'px majtsk mil."

⁸ Es ko ja wyindsán tnija'aju, net ñigajxu oȳu tad̄u tuumbu, ja'a ko kuwiy mut tad̄u wyinma'añ.

Es ja Jesús jyunáñ:

—Ȳa naxwiñ, ta mayja'ay di'ibu jiky'ajtp je'eyu meeñ tsoktu es dyanipata'andu es myukja'ay'ata'añ mut ja jyiky'ajtan. Es tad̄u adsojkr̄u

kyuwijyaty wi'ix tyónat mā ja wyindsún es tsyókudat ja myagu'uktajk. Per ja ja'ayaty di'ibu tyunándup éxtam ja Dios ttsekyun, kyaj du'un 'yadu'utsta.

⁹ Du'unats miits n'anuumudu ko ja puja'ta'aky ya naxwiiñ mā ja ja'ay di'ibáty tyuundup ja axak'ajtun, yajtúndu yu puja'ta'aky pun wi'ix ja ja'ay muut mnaymyáyudat es ko naty kyexy, net myajkupáktat mā ja winu xuu winu tiempu tsunaaydyákn.

¹⁰ Es pán kyuydyiimpy mat ja waanubu di'ibu ja wyindsún tukma'ijxap, nandu'un tkuydyúñ mat ja maybyu. Es pán toomp waanu, nandu'un tyoñ mat ja kajaabu.

¹¹ Paaty pán kyaj tkuydyúñ di'ibu wyindsún tukma'ijxap ya naxwiiñ, Dios nan kyaj myo'oyudat ja jotkujk'ajtun jam tsajpótm.

¹² Es pun miidsaty kyaj yajxón xkyuydyundu di'ibu yu mwindsún jya'a'ajtyry, ¿wi'ix xytsyeky es myajmo'oyat di'ibu mij mja'a'átap?

¹³ Ni pán po'oduumbu mbaat tkamudúñ majtsku wyindsún. Ja'a ko pun tuump yajxón mā ja wyindsún ja jawyiimbu, kyaj mbaat ñakutyúñ yajxón mā ja myumajtskpu. Es pun ja myumajtskpu wyindsún tsyejpy ni'igu es tyuñ yajxón mat yu'u, kyaj mbaat ja jawyiimbu tnakymyudúñ. Paaty n'anuumu miidsaty ko kyaj mbaat xymyudúñ yu Dios pun mbwjtákyry ja mwinma'añ mā ja meeñ.

¹⁴ Es ja fariseeuty di'ibu 'yadsojktap ja meeñ tmadoo'ítu tugekyu es ja Jesús ttukxi'íktu.

¹⁵ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja fariseeuty:

—Miits mnayyajnáxudu éxtam di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtun muut mā ja mayjya'ayaty. Per ja Dios kyaj mbaat xywyin'uundu, ja'a ko yu'u ñija'ap ja mjet mwinma'añ. Es pán naybyujtákap muj, Dios 'yaxtiipy.

Moisesu 'yana'amun esu Diosu kyutujkun

¹⁶ Éxtu mā jyiky'ajty ja Fwank Yajnuajtrpu 'yijty ja Moisesu 'yana'amun es ja Diosu kyugajxpty ja 'yaxpujkan. Per óknam mā yu Fwank es tyambaat yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxpy ja Diosu kyutujkan, es mayjya'ay 'yaxtaaydyur wi'ix agwanu tyókudat mā Diosu kyutujkan.

¹⁷ Pán kyaj 'yoktuunnu ni tuk peky ja letru di'ibu jyaa'ajtyry ja Moisesu 'yana'amun, jawyiin kyutugóyat ja tsajp esu nax.

Kasaadu ja'ayaty ñaymyastu'udu

¹⁸ Pán tu'ugu yedyujk myastutyry ja ñudo'oxy es pyeky mat ja wiinkpu, yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kun. Es di'ibu pujk mat tu'ugu toxytyujk di'ibu tu ñaymyastu'udyaty, nandu'un yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kun.

Mukja'ay esu Lázaru

¹⁹ Es nandu'un jatu'uk tmadya'aky ja Jesús:

—Jaa tu'uk ijty ja mukja'ay es ja wyit trujta'aky ak oybyu. Es bom bom jyantsykyay jyantsy'iiky éxtam ja ja'ay xyudúñ.

²⁰ Es jam tu'uk ijty nandu'un ja yedyujk jantsy ayoop es txu'aty Lázaru, di'ibu naty ja nini'x tugekyu ak pu'uts. Es jam yajmastúty mā mukja'ayu tyujk aa.

²¹ Tyadu ayoobu ja'ay, yu'u jyanayya'utsanu mat ja di'ibu ka'ap mā ja mukja'ayu myeesu. Es ja uk ñiweyaty majaty ja pyu'uts.

²² Es net 'yo'knu ja Lázaru, es ja anklus yajnujxu mā ja Abraan 'yity. Net ja mukja'ay 'ye'ky nandu'un, es dyajnaxtujkudu,

²³ es ñejxy ayoodaknóty. Net 'yijxe'ky es t'ijxy ja Abraan esu Lázaru.

24 Ta yaxkeky: “iApteety Abraan, pa"ayooguts! Kax yu Lázaru es dyajxoogut yu kyu'u juip mat yu nuu es min dyajxeemy yu nya'anuts, ja'a ko nuogoots n'ok'ayoona muk ma tyadu juun.”

25 'Es ja Abraan 'yanmaay: “Niŭ, jamyats ko mij tu m'ity oy ko tu mjiky'aty, es yu Lázaru tu 'yayoy. Yu'u tyam jotkujk'ajtr, es mij m'ayoy.

26 Nandu'un ja Dios tu trujta'aky tu'ugu muj wok di'ibu abeky xya'ijtun, es kyaj pún mbaat űejxy jamdsoo es ni pún yadsoo mbaat kyamín.”

27 'Net ja mukja'ay juunáñ: “Tunu may'ajtan, apteety Abraan, kax yu Lázaru mađsu ndeety yu tyujk

28 mats nmudaty nimugoxktsu n'utsy, es t'anuumat kadiibu yaa myinat nandu'un ma tyadu ayoodákn.”

29 'Es ja Abraan juunáñ: “Yu'ujuty myudajttap di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydu. iWa'an tpadundu!”

30 'Es ja mukja'ay 'yadsooy: “Tu'y'ajtan, apteety Abraan. Per pun nidu'uk yu o'kpu jyikyryukut es űajxat ma yu'ujuty, yu'u yajtagajtsxap yu wyinma'añ.”

31 'Es ja Abraan 'yanmaay: “Pun kyaj tpaduñ ja Moisesu 'yana'amun es di'ibu jyaaydu ja Diosu kyugajxpu, nan kyajum tmabúkut oy jyajikyryujkpu tu'ugu o'kpu.”

17

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

1 Jesús t'anuumu ja 'yaxrujkruty:

–Taa di'ibu ja ja'ay yajpekytyiimpy. iPer purooba tadu ja'ay di'ibu yu myugu'uk yajtugeery!

2 Nik oy es yajrujta'agut mejuñóty mat tu'ugu paan yajtuk'yo'ktáyat es kyaj ko yu myugu'uk dyajtuundagóy.

3 'Mnaugywentu'átadap mijts. Es pun yu m'utsy mmudagooyap, kajxwii. Es pun jodymbijtr, pojrama'x.

4 Oy mmudagóyudat mij juxtujk ok tu'ukpu xuu es juxtujk ok myinat es juuná'anut: “Ma'xkuts”, pes mma'xap.

Mubujkun muk'ajtan maut

5 Es ja apóstalaty t'anmaaydu ja Jesús:

–Windsún, tukmabujkuts waanu ni'igu.

6 Es ja Jesús 'yadsooj:

–Oyxuy je'eyu waanu xumudaty ja mubujkun éxtun tu'ugu mutsk mortás pajk, mbaatxuyap xy'anuumu yu muj kepy: “Nujx m'ity jap mejuñóty”, es mmumadówadap.

Mduumbu tyu'unun

7 'Pun mmudajtypy miidsaty tu'ugu mduumbu es tsu'paj ja tuumbu jymbijna ma mdajk, tu oj yu'uy kamoty o ta tkwentu'aty ja mborreegu, m'anuumap: “Nax tagoty. U'uñu es mgáyut.”

8 Kyaj, žkadii? Ni'igu t'anuumu: “Ya"abaaduts ja n'a'ux esuts uj n'a'ux'átut. Oknum mbaat mij mja'a xya"abaadu es m'a'ux'átut.”

9 Es ko tkuudyuñ éxtun tyuk'ane'emyty ja wyindsún, žti mbaat ja wyindsún juuna'añ: “Dios kujúybu?” Kyaj, žkadii?

10 Nandu'un miidsaty ko xkyuyduunda'ay tugekyu di'ibu Dios tu mduk'ane'emyty, mjuna'andap: “Tu ndu'unam je'eyu di'ibu tu nyajtuk'ana'amun.”

Jesús dya"aguda'aky nimajkr̃ ja'ay di'ib̃ myudajtt̃ap ja lepr̃a pa'am

11 Es ja Jesús tyu'uoyo'oy es ñejxy Jerusalén. Jam ñajxy mā ñaybyaadyuty yu Samaaryu mat ja Galileeu.

12 Es ko jyajty mā tu'ugu kajpn, net tratt̃u majk ja yedyujk di'ib̃ myudajtt̃ap ja lepr̃a pa'am. Jagam ja tyánud̃u éxt̃am jyuna'añ ja Dios̃u 'yana'amun,

13 es yaxkakt̃u:

—Jesús, Windsún, pa'ayooguts hudsaty.

14 Es ko Jesús 'yijxu, net 'yanmaaỹu:

—Nujxt̃u mā ja teety es m'ixudat̃.

Es ko oj ñujxt̃u, net 'yagudaktaaydyu.

15 Net tu'uk ko t'ijxy es t̃u 'yaguda'aky, jyumbijty es ya'axy jyeky t'awdajty ja Dios.

16 Es net tnimiiñ ja Jesús es ñaygyoxtnaaydyák̃u es ñayjyujr̃u naxkajxy es tja'aygyudák̃u. Esu tad̃u yedyujk yu'̃u samaritanu ja'ay.

17 Net ja Jesús jyunañ:

—¿Tii kyaj t̃u 'yaguda'akt̃u nimajk? ¿Mā net ja nidaxtujkr̃u?

18 ¿Tii yu'̃uỹu naydyi'igỹu tyad̃u samaritanu ja'ay t̃u jyumbity es t'awdaty ja Dios?

19 Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay:

—Pud̃u'uk es najx. T̃u m'aguda'aky mat ko t̃u xymyubeky.

Wi'ix myíñat ja Dios̃u kyutujk̃an

20 Es ja fariseeuty dyajtt̃ud̃u ja Jesús:

—¿Na'a d̃u'̃un ja Dios yajkutuka'añ?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko yu Dios myíñat es yajkutuka'añ, kyaj ya'ixat ko jyaty éxt̃am yu naxwíñud̃u ja'ay ja ryeyun.

21 Paaty kyaj mbaat njuna'añam: “Yaa net”, o “Tam xim”, mat ko yu Dios yajkutujkr̃u mā miidsaty.

22 Net ja Jesús t'anmaay ja 'yaxr̃ujkr̃uty:

—Ja't̃ap ja timp̃u ko miits xyjatsókt̃at es oy tu'ugun ja x̃u m'ít̃at mā uj, ja Naxwíñud̃u Ja'aydyu Kyud̃unaabyu, es kyajts uj xy'ixt̃at.

23 Es ko miits m'añu'̃amxud̃at ja ja'ayuty: “Tyamu net”, o “T̃uxim ja'a”, kyaj mñujxt̃at es xy'ixt̃a'ayud̃ats.

24 Ja'a ko uj, ja Naxwíñud̃u Ja'aydyu Kyud̃unaabyu, d̃u'̃uñats ngx̃u'uga'añ éxt̃am ko jyudsikyun tyukjajudyu'ayut t̃ugekyu tsajp.

25 Per jayujp n'ayówd̃ats mak es ja ja'ayuty di'ib̃u tyam jiky'ajtt̃ap kyajts xy'axájud̃ats.

Wi'ix jyumbít̃at ja Naxwíñud̃u Ja'aydyu Kyud̃unaabyu

26 Éxt̃am jyajty jékyur̃ ko ja No'ee jyiky'ajty, nand̃u'̃un jyata'añ kots uj, ja Naxwíñud̃u Ja'aydyu Kyud̃unaabyu, nm̃íñat jatagok.

27 Ko No'ee jyiky'ajty, ja ja'ayuty kyay 'yuukt̃u es dyajpákt̃u ja 'yu'uñk ext̃u ko tyujku ja No'ee mā ja ark̃u, es net̃u myiinñu ja ayo'onduu es ja ja'ay jyi'xt̃aaydyu.

28 Es nand̃u'̃un jyajty ko jyiky'ajty ja Lot. Ja ja'ayuty kyay 'yuukt̃u, tyook yakt̃u, ñi'ip kyojtu es ja tyujk tkojtu.

29 Es ko ja Lot tsoyo'õn mā ja Sodom̃u kajpn, net̃u myiiñ ja j̃uñduu es yu azuf̃u j̃uñ di'ib̃u ka'a tsajwínm̃, es ja ja'ay 'yo'kt̃aaydyu.

30 Es d̃u'̃un ya'ixat kots uj, ja Naxwíñud̃u Ja'aydyu Kyud̃unaabyu, ngx̃u'ug̃at jatagok.

³¹ 'Es mā tadū xuu, pūn jam pajtr tujk nikujxy, kyaj jyunákut es tyákut tugoty es tjuudat di'ibū jap tyugoty. Es pūnadyu naty jap kamoty, kyaj jyā'ttat mā ja tujk.

³² Jamyatstu wi'ix jyajtu mat ja Lotū ņado'oxy.

³³ Mat ko di'ibū jiky'ataamp mat ja kyū'um winmā'añ, dū'umbū ja'ay yajtagēery ja jyiky'ajtan, es di'ibū jiky'ataamp éxtamts uj ndukni'ixū, dū'umbū ja'ay kyaj dyajtagóy ja jyiky'ajtan.

³⁴ 'Es n'anuumu nandu'un ko netū naty ja ja'ay myā'adu nimajtsk ti'igyū mabajn, tu'uk yajmānūjxat es tu'uk wyū'umāt.

³⁵ Es nimajtskū toxytūjk jyātstū ti'igyū, tu'uk yajmānūjxat es tu'uk wyū'umāt.

³⁶ Es nandu'un nimajtskū yedyujk di'ibū naty jap kamoty, tu'uk yajmānūjxat es tu'uk wyū'umāt.

³⁷ Es ja Jesusū 'yuxpūjkpūty yajtūjū:

—Windsūn, ņmā tyāadu dū'un jyatā'añaty?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Mā ja o'krū 'yity, jamū naty ja kus ņaymyíkyuty.

18

Toxytūjk di'ibū myū'i'impū tu'ugū fwez

¹ Jesús trūjtáky tu'ugū iixpajtan es ttuk'ixat ko ja'ay dū'uñūm kyajxtā'aktat es kyaj jyotmay'ooktat.

² Dū'un jyunāñ:

—Mā tu'ugū kajpn jaa ijty tu'ugū fwez di'ibū kyaj twindsū'ugū Dios es ni pūn tkatuñū kwentū.

³ Es mā tadū kajpn nan jam tu'ugū ku'ekyto'oxy di'ibū tyimmūye'ebūyū tadū fwez es t'amdooy es ja myūdsip yajpayo'oyat mat ja tūy'ajtan.

⁴ Es jeky dya'ijtyū tadū fwez, kyaj tkuydyūñ. Per óknum ja wyinmā'añ dyaj'yo'oy: “Oyats ngawindsū'ugū ja Dios es ni pūnats ngamūj'ixy,

⁵ peru tyādu ku'ekyto'oxy nūgoots xy'okna'amnū, paaty tyāmūdsū tūy'ajtan nduunāt es kadiibū ņakymyīnat es xyñakyñā'amūdats.”

⁶ Es ja Jesús jyunāñ:

—Jaygyukū di'ibū kyajx ja fwez axuk ja'ay.

⁷ ņTi kyaj ttuunāt ja Diosū tūy'ajtan pūnaty wyin'ijxadū es tmānu'xtā'agādū xūñ koots es yajpudákūdat?

⁸ Dū'unats miits n'anuumūdu es kyaj jyákut esū Dios pyudákūdu. Per kots űj, ja Naxwiñūdu Ja'ayadyū Kyudūnaabyū, nmīnat jatugok yā naxwiñ, ņtii nbaādūpts ja ja'ay pūn myūbūjktap ja Dios?

Fariseeū esū yajkugūbajtrū

⁹ Es ja Jesús trūjtáky jatū'ugū iixpajtan mat ja ja'ayaty di'ibū nayjyā'adūp jyiky'aty tūy'ajtan mūat es t'axuk'ixy oytyim pūnaty. Dū'un jyunāñ:

¹⁰ —Majtsk ja yedyujk tū 'yotsy mā ja māj tsajptūjk kajxtákru. Tu'uk yū'ū fariseeū, es jatū'uk yajkugūbajtrū.

¹¹ Es ja fariseeū tanū, dū'un kyajxtā'aky: “Dios, ņja'aygyūdákyryūts mij, ja'a ko űj kyajts ndū'anūty éxtam ja wiinkrū ja'ay di'ibū mā'tsp, di'ibū pekytūyūmp, di'ibū yajtagēery ja pajk űkūnū wyindsū'kūn es ni ngadū'anūdyats éxtamū tyādu yajkugūbajtrū.

¹² űj n'ayu'átyuts majtsk ok ja sūmāan es nyákyuts tuk peky ko wya'xy majk peky tūgekyū di'ibūts űj nbatyry.”

13 'Per ja yajkugubajtrū wye'emy jagam, es ni je'eyu kyakooje'eky es pyat'ixut tsajwinm, je'eyu kyaatsy tkoxy es da'un ņu'xta'aky: "iDios, pa'ayooguts uj, kots uj nbekyjya'ayuty!"

14 Net ja Jesús jyunāñ:

—N'anuumu ko yu tyadu yajkugubajtrū ņajxnā mā tyujk es oj wye'emy oy mudu Dios, es ja farisee kyaj. Ja'a ko pūn naymyujpajtakur, Dios puwijtsap, es di'ibu naybyujtakur ayoobu es mutsk, Dios y'u ya'ijtar māj.

Jesús tkuni'xy ja ana'ku'unguty

15 Ta ja ja'ayuty dyajmiindu 'yana'ku'unguty mā ja Jesús es yajkunu'xat. Es ko ja Jesusu 'yaxpukpety t'ijxta taadu, net t'oodu ja di'ibu yajmiindu ja 'yana'ku'unk.

16 Es ja Jesús dyaxu es t'anmaay:

—Mastu'uttu, wa'andsu ana'ku'unguty xyñimindats, es katu xyajjambity, mat ko ja Diosu kyutujkan y'u jya'a'ajtypy di'ibu da'un éxtam y'u'ijuty.

17 Es tuj'ajtan n'anuumu, pūn kyaj t'axajū ja Diosu kyutujkan éxtam tu'ugu ana'ku'unk, ni na'a kyatākut jam.

Mukja'ay tmamadya'aky ja Jesús

18 Es tu'ugu ana'ambu dyajtūy ja Jesús:

—Oy windsūn, ζtits mbaat nduñ esats nbaadat yu njiky'ajtanats winu xuu winu tiempu?

19 Ta ja Jesús 'yanmaayū:

—ζTi ko mjana'añ kots uj n'óyuty? ζTi mjanaamp xytyijy kots uj nDiósuty? Yu'uyu Dios naydyi'igyū oy.

20 Mij mnija'ap di'ibu Dios 'yana'amun'ajtypy: "Katu xyajtūgoy ja pukj uknu wyindsu'kan; katu myajja'ay'eeky; katu mdoñ mmeetsy; katu pūn xywyngajxpety; mwindsu'ugur ja mdaak mdeety."

21 Ja ana'ambu jyunāñ:

—Tugekyu tyaadu tats nguudyuunda'ay extu kots nmutsk'ajty.

22 Es ko taadu tmadooy ja Jesús, net t'anmaay:

—Mduyoy'ajtxar tu'uk. To'kta'ay tugekyu mjiky'ajtan es xymyo'oyat yu ayoobu ja'aydyujk es da'un xypyaadat ja oy'ajtan tsajpótū. Es óknam mmínat es xypyanajxadats.

23 Es ko tyaadu tmadooy ja ana'ambu, net muk jyotmay'e'ky, ja'a ko jyantsymukja'ayuty.

24 Ko ja Jesús t'ijxy ko tadu mukja'ay jyotmay'e'ky, net jyunāñ:

—iTsip nimujaa esu mukja'ay tyūkudat mā Diosu kyutujkan!

25 Tuj'ajtan n'anuumu ko waanu pojūn es tu'ugu kameyu ņaxut xu'uñjyutoty es ņimajaaty es tu'ugu mukja'ay tyūkāt mā Diosu kyutujkan.

26 Es ja tyadu ja'ayuty di'ibu myudoodu jyunandu:

—ζEs pūnu da'un, pūn mbaat ņitse'eky?

27 Es ja Jesús jyunāñ:

—Di'ibu ja'ayuty kyaj mbaat ttundu, yu Dios mbaat ttuñ.

28 Es ja Peedru 'yanmaayū:

—Windsūn, uudsuty tats nmastu'uttu di'ibats nmadajtтар es mij mbanejxy.

29 Es ja Jesús 'yadsooy:

—Tuj'ajtan, oytyim pūnuty di'ibu myastutypy ja tyujk, ja tyak tyeety, o ja myugu'uguty, o ja ņado'oxy, o ja 'yu'unk, es xypyanajxadats uj,

30 Dios mo'oyudur waanu ni'igu mā tyadu naxwīñudu, es mā ja naxwīñudu di'ibu miimp, 'yaxajur ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

Jesús tñigajxy mynduguk ok ja 'yo'kən

³¹ Net ja Jesús dyajnejxy wiink tsoo ja nimajmajtskrə 'yuxpəjkə, es t'anmaay:

—Tyam njo'oməm Jerusalén mə yajkuudyuna'añ tugekyə di'ibə ja Diosə kyugajxə kyəxjaaydyə, wi'ix əj, ja Naxwiñədu Jə'ayədyə Kyudənaabyə, njata'añəts.

³² Pes xykyəyaka'andəts mə ja romanə ja'ay, es xytyukxi'iga'andəts, axəuk xytyuna'andəts es xywyindsujə'uga'andəts.

³³ Xywyopa'añəts es óknəm xyə'ooga'añəts; per kyumduguk xəə njikypyəka'añəts.

³⁴ Es ja 'yuxpəjkətəjk kyaj tjaigyujkədu éxtəm jyənáñ ja Jesús es kyaj tñjəwədu ti kyajxyry.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugə wiints

³⁵ Ko ja Jesús jyə'táñ mə ja Jerikoo kajpn, tu'ugə wiints 'yu'uñə tu'aay t'amdoj ja limosnə.

³⁶ Es ko tmədooy ko ñəxy ja mayjya'ay, net ja wiints dyajtəəy ti tə jyətyəty.

³⁷ Es jyənandə ja mayjya'ay:

—Yə Jesús nazarenə nəjxp yədsəo.

³⁸ Net ja wiints yaxkeky:

—Jesús, Davitə tyəmp 'yaəts, jpa''ayoogəts əj!

³⁹ Es ja di'ibə nəjxtəp jawyiin 'yoojə es 'yamónət. Per ja wiints ni'igu jyənsyya'axy:

—Davitə tyəmp 'yaəts, jpa''ayoogəts!

⁴⁰ Net ja Jesús wya'k'a'ajə es tñigajxə es myínət. Es ko ja wiints myiñ wingón, net ja Jesús dyajtəəy:

⁴¹ —¿Ti mdsejpy es mij ndukmədúnət?

Es ja wiints 'yadsəoy:

—Windsún, yə'əts ndsejpy esəts n'ijxpəkət.

⁴² Jesús jyənáñ:

—Axajə ja m'ijxən, tə m'agədəky ja'a ko tə xymyəbeky.

⁴³ Es netyə ja wiints oj 'yijxwa'xy, es tpanejxy ja Jesús es t'awdaty ja Dios. Es nidugekyə jə'ayəty di'ibə 'yijxtə tyəədə, nandə'ən t'awdəjty ja Dios.

19*Jesús esə Zakeeə*

¹ Net ja Jesús jyajty mə Jerikoo kajpn es ñəjxy jap kajpnóty.

² Es jap tsyənə tu'ugə məkjə'ay di'ibə xyə'ajtypy Zakeeə. Yə'u ijty yəjkugəbjtəp windsún.

³ Tadə Zakeeə t'ixə'añ ja Jesús. Per kyaj mbəət, ja'a ko yə'u əxnaku'unk es jantsy mayjya'ay jap.

⁴ Net ja Zakeeə ñəjxy pəyē'egyə jawyiin es kyəxpejty mə tu'ugə iigə kepy es t'ixə'añ ja Jesús.

⁵ Es ko ja Jesús jyajty mə yə'u jam, net pyat'ijxy es 'yanmaayə:

—Zakeeə, jənak pojən, ja'a ko koonəmts tyam nwnə'mə'añ mə mdəjk.

⁶ Net ja Zakeeə jyənəjky pojən, es t'axajə ja Jesús mət ja oyyjot.

⁷ Es ko ja jə'ayəty t'ijxtə, net ñəy'anməəyədu:

—Tə ñəjxy jajttəkə mə tu'ugə pekyjya'ay ja tyəjk.

⁸ Net ja Zakeeə tyənəəyē'ky es t'anmaay ja Jesús:

–Windsún, tyámuts nmo'oya'añ ja ayoobu ja'aydyujk ja njiky'ajtanuts kujkwa'xy. Es pán tats ndoñ pán mat ja anuu, tyámuts nyajjambítat taxk dū'nnn.

⁹ Es ja Jesús 'yanmaayū:

–Tyam tū jya'ty ja nitsokun mā tyadu tujk, ko yū tyadu yedyujk yū'n nandu'unu Abraanu tyūmp 'yaats.

¹⁰ Es uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, tū nmíñuts es n'axta'ayuts es nyajnitso'oga'añuts pán tū tyuundugóy.

Meeñ éxtamū ijxpajtūn

¹¹ Tyamū naty ja ja'ay tmədwdu, net ja Jesús tpujta'agyu tadū ijxpajtūn ja'agyujxm ko wyingoomp Jerusalén es ko yū'ujaty wyinmaydyu ko netyū ja Kristū t'axajūya'añ ja kyutujkūn éxtam ja reyūn.

¹² Es jyunáñ:

–Jaa ijty tu'ugu məkja'ay di'ibu oj ñejxy jagam wiink naxwíñudu es t'axajūya'añ ja kyutujkūn éxtam ja rey es óknam jyambítat.

¹³ Es ko tsoonáñ, net twoodsooy nimajk ja tyuumbū es tmoodyū nidu'uk nidu'uk kəjktu'ugu meeñ di'ibu jantsy tsooxū, es t'anmaaydyū: “Yajtúndu tadū meeñ extū kots uj njambítat.”

¹⁴ Es ja ja'ayaty di'ibu yū'n myugugajpn'ajtypy kyaj tsyékyaty, es tyukpajxū ja wiinkpū kugajxy es ya'anūmmat: “Kyajts ndsoktū esū tadū yedyujk rye'átat yaa.”

¹⁵ 'Per oj tyukū rey, es jyambijty mā ja ñaxwíñudu. Es ko jyajty, ta tnigajxūdyaa ja tyuumbū di'ibu tū tmo'oy ja meeñ. Es dyajttūy nū'an tū gyanaraty nidu'uk nidu'uk.

¹⁶ Ja jawyiimbū myujwa'ky es jyunáñ: “Windsún, majkū dū'nnn tū gyanaraty ja mmeēñ.”

¹⁷ Es ja rey 'yadsooy: “Oy. Mij yajxón tū mduñ. Es ko tats xymyudūñ yajxón mat waanu, tyam nbujta'aky es xyajkutúktat majkū kajpn.”

¹⁸ Es jatū'uk myiñ es jyunáñ: “Windsún, ja mmeēñ tū gyanaraty məgoxk dū'nnn.”

¹⁹ Es nandu'un ja rey 'yadsooy: “Mij myajkutúktap məgoxkū kajpn.”

²⁰ Net jatū'uk myiñ es jyunáñ: “Windsún, tyaa ja mmeēñ. Tats nbujke'eky mā tu'ugu payū.

²¹ Ndsū'kəpts mij, ja'a ko mij mbye'epy di'ibu kyaj tū xyaky es mdsijkypp di'ibu kyaj tū xyñi'ipy.”

²² Net ja rey jyunáñ: “Mij, kyaj oy tū mduñ. Mat ja ngu'am ayuk nguákat. Pūn mnija'ap kots uj nyajmiky di'ibuts kyaj nbujta'aky es ndsíkyats di'ibuts kyaj tū nni'ipy,

²³ ħti ko tū xkyarujta'aky yū nmeēñuts mā yū bankū?, es kots uj nja'tat n'axájudats nandu'un yū 'yajuudyuk.”

²⁴ Es t'anmaay di'ibu naty jámaty: “Pujkū tadū meeñ es xymyo'oyat di'ibu myudajtypy majk.”

²⁵ Es yū'ujaty jyunandu: “Windsún, itam tmədaty majk ja meeñ!”

²⁶ Es ja rey 'yadsooy: “Tū'ajtan n'anūmmū miidsaty, di'ibu myudajtypy, ni'igu 'yak'yajmo'oy, es pán waanu tmədaty, yajpajkū di'ibu myudajtypy waanu.

²⁷ Es pánaty xymyudsip'ajtpats es kyaj ttseky esats uj n'ítat rey, yajmín ja yaa es ya'ooktū yā nwinduuyats.”

Jesús tyukū Jerusalén éxtam tu'ugu rey

28 Es ko oj jʒanaandɑ'ay dɑ'ɛn, ja Jesús 'yaknejxy Jerusalén.

29 Es ko wyingoonɑ mɑ ja kajpnɑty Betfajee es Betańɑ, mɑ ja Oliivɑs Kopk, jam ja Jesús tkejxy nimajtskɑ 'yɑxprɑjkrɑ,

30 es t'anmaɑy:

—Nɑjxtɑ jap kajpnóty tɑ nwingo'onɑm. Ko jap mɑ'ttat, jap xypɑɑdɑt tu'ugɑ burrɑ kuwɑń di'ibɑ ni pɑnnɑm tkatuk'u'ũnɑ. Xymyugɑjɑt es xyɑminɑt.

31 Es ko pɑn myajtɑwɑdɑt ti ko xymyugɑjɑ, xy'anɑmɑt: “Ja Windsún tsyejpy.”

32 Es ja 'yɑxprɑjkrɑty oj ņɑjxtɑ es tpɑttɑ dɑ'ɛn ɛxtɑm ja Jesús 'yanmaɑyɑ.

33 Es ko naty tmɑgɑjɑ ja burrɑ, net ja ņiwindsún yajtmɑj:

—ǃti ko xymyugɑjɑdɑ tɑdɑ burrɑ?

34 Es yɑ'ɑjɑty 'yadsoodɑ:

—Ja'a ko yɑ'ɑ Windsún tsyejpy.

35 Es dyajnjɑxtɑ mɑ ja Jesús es tpɑjtɑktɑ ja wyit jam burrɑ ņikɑjxy es ja Jesús tukpejty.

36 Es ko ja Jesús tyu'uyɑ'oy, ja ja'ɑyɑty dya'aptɑ wyit tu'ɑɑy mɑ ņɑxɑ'ɑń.

37 Es ko wyingooń mɑ wyinjɑnaky ja tu'u mɑ ja Oliivɑs Kopk, nidugekyɑ ja mɑjyɑ'ɑyɑty xyondaktɑ es t'awdɑjtɑ ja Dios mɑt ja'ɑgyɑjxm di'ibɑ tɑ t'ixtɑ,

38 es jʒɑnɑndɑ mɑk:

—ǃDios kyunu'xɑbɑ tɑdɑ rey di'ibɑ miimp ja Nindsún'ajtmgyɑjxm! ¡Wɑ'an t'ity ja xondakɑn jam tsajpótm! ¡Mɑj kɑjxm 'yitɑ ja Dios!

39 Net nija'ajɑty ja fariseeɑty di'ibɑ naty jap mɑjyɑ'ɑyóty t'anmaɑydyɑ ja Jesús:

—Yɑ'ɑxprɑjkrɑ, oo yɑ m'ɑxprɑjkrɑtɑjɑk es 'yamóndɑt.

40 Es ja Jesús 'yadsooy:

—N'anɑmɑdɑ pɑn yɑ'ɑjɑty amoondɑp, ɛxtɑ yɑ tsɑɑ yɑxkɑ'aktɑp.

41 Es ko jyɑjty wingón mɑ t'ijxy ja Jerusalén kajpn, tɑ ja Jesús tniʒmɑy ja kajpn,

42 es jʒɑnɑń:

—Jerusalén ja'ɑyɑty, pɑn m'oknija'ɑdɑpxyɑp mɑ tyɑmɑ mɑxɑ w'ix xypɑɑttɑt ja jɑtkujk'ajtɑn. Per tyɑm ayu'udsyɑ 'yity mɑ miidsɑty.

43 Es ja'tɑp ja xɑn mɑ mmɑdsĩpɑty jyɑ'ttat es dyajkojɑp mɑdɑ tsɑɑ, nɑx, o tijɑtyɑty mɑ ņɑygyuwɑ'ɑnɑdɑt, es tugekyɑ myajnadujktɑ'ɑyɑdɑt oytyim mɑdsooty

44 es dyajtgóyɑt ja mgajpn es dya'oogɑt ja mɑj'ɑyɑty, es kyɑj dyajwɑ'ɑmɑt ni tu'ugɑ tsɑɑ nikɑybyéty mɑ ja mbotsy. Tugekyɑ tyɑɑdɑ tyun jyátɑt ja'a ko kyɑj tɑ xyńjɑwɑdɑ ko yɑ Dios tɑ mnimĩnɑdɑ.

Jesús dyajpɑdsemy di'ibɑ juuy to'ktɑp mɑ ja mɑj tsajptɑjɑk

45 Net ja Jesús jyɑjty mɑ ja mɑj tsajptɑjɑk es dyajpɑdseemy di'ibɑ naty to'ktɑp es juuydyɑp jap,

46 es t'anmaɑydyɑ:

—Yɑ Diosɑ jyɑɑybyajtɑn jʒɑnɑ'ɑń: “Yɑ ndɑjɑkɑts yɑ'ɑ dɑ'ɛn mɑ jɑ'ɑy kyɑjxtɑ'aky”, es miits xyɑjwɑ'ɑndɑ mɑ'tsprɑ ɑɑnk.

47 Es bom bom ja Jesús yɑ'ɑxpeky mɑ ja mɑj tsajptɑjɑk. Es ja teedywindsúnɑty es ja di'ibɑty tsajptɑgóty yɑ'ɑxprɑjɑtɑp es nɑndɑ'ɛn ja mɑjɑj'ɑydyɑjɑk t'ɑxtɑ'ɑydyɑ ja winmɑ'ɑń w'ix ja Jesús 'yoogɑt.

48 Per kyɑj tpɑttɑ w'ix ttúnɑt, ja'a ko nidugekyɑ ja jɑ'ɑy tam yajxón tmɑdoo'ittɑ.

20

Jesús kyutujkan

¹ Tu'ugm xam Jesús dya'axpeky ja ja'ayaty es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk māj tsajptajk űabotsoty, net jyajttu ja teedywyindsánuty es ja di'ibaty tsajptagóty ya'axpajktap es ja mājja'aydyajk,

² es jyanandu:

—Anmaagyats, ėti kutujkan maat xytyuñu tyaaadu es pán ta mmo'oyadyu tadu kutujkan?

³ Net ja Jesús jyanáñ:

—Uj nandu'ñn nyajtwaambyats tu'ugm ayuk miidsaty, es xy'adsoojumbittat.

⁴ ėPán mooyu yu kutujkan ja Fwank es yajnubatut, yu'u Diosu, o ja'ayu?

⁵ Es yu'ujaty űajjyanánadu:

—Ko n'anma'ayum: “Yu'u Dios mooyu yu kutujkan, yu'u xy'anma'ayum: ėEs ti ko xkyamabuktu?”

⁶ Es pun n'anma'ayum: Yu'u wyinma'añdu ja'ay, pojñ nidugekyu yu ja'ay xkyuka'tsta'ayum, ja'a ko yu ja'ayaty myubajktap ko ja Fwank yu'u Diosu kyugajxpu.”

⁷ Paaty t'anmaaydyu ko kyaj tñjawa.

⁸ Net ja Jesús jyanáñ:

—Uj nan kyajts miits n'anmudu ti kutujkanats uj nmadajtypy.

Axuk kamgwentu'ajtpaty ijxpajtun

⁹ Net ja Jesús tyajka madyakpu mat ja ja'ayaty, es tpraťakpu tadu ijxpajtun:

—Jaa ijty tu'ugm yedyajk di'ibu kyoy yu uuvu kam ma ja ñax. Es ókñm ttukmijky ja uuvu kam madu wiink ja'ayaty es tso'onnu ja kugam, űijxnu jeky.

¹⁰ Es ko tpaty yu tiempu ma ja uuvu yajtúkat, net ja kugam tkejxy tu'ugm tyuumbu es t'amdówat ja ja'ayaty di'ibu ja kugam pátap. Es ja ja'ayaty kyaj ti dyajky, je'euy tkepywojptu es dyajjambijttu.

¹¹ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbu. Es nandu'ñn axuak ttuundu, tkepywojptu es dyajjambijttu. Ni ti tkamooydu.

¹² Net ja kugam tkejxy jawiinkpu tyuumbu, es ja ja'ayaty dyajtsayujttu es dyajkáktu.

¹³ Es tim ókñm ja kugam jyanáñ: “ėTits ndúnup? N'okkéxyudsu n'u'unk di'ibats njantsyseyjpy. Ko yu'u t'ixtat, wa'an twindsu'ugudat.”

¹⁴ Es ja ja'ayaty di'ibu jam kywentu'ajttap ja uuvu kam, ko t'ijxtu, net űaj'anmaayudu: “Tyaaadu yu'u myuwnu'umyaaambu tadu kam éxtamu kuma'añ. N'ok'ya'o'kum es udsajtam nja'a'ajtam yu tyaaadu.”

¹⁵ Net dyajpudsudu jap kamoty es dya'o'ktu.

Net ja Jesús dyajtuuy:

—ėTi tyúnup mat yu'ujaty ja kugam?

¹⁶ Míñup es dya'o'ktu'ayudu tadu axuk ja'aydyajk, es tmo'oyat ja wiinkpu yuuvu kam.

Es ko ja ja'ay tñudoodu taadu, ta jyanandu:

—ėNi tkatsókat ja Dios!

¹⁷ Per ja Jesús wyin'ijxadu, es jyanáñ:

—ėEs ti myaydu'agaampy di'ibu jap ma ja Diosu jyaaybyajtun ma kaxja'ay'yity?:

Yu tsaá di'ibu ja pojtsputajk myastutu, tu tpaaty ja lyugaar ma ja tajk t'ujx'áty.

¹⁸ Es pún jam kaxjubijp ma tadu tsaa, kanak pedazu jam wya'xat. Es pún tadu tsaa nitimpajtup púnaty, tukwa'ayadya'ayadup.

¹⁹ Es ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpjkup netyu tjamatsandu ja Jesús, ja'a ko yu'u ñija'adup ko ja Jesús tu tpujta'agyu tadu ijxpajtan mut ya'ujuty. Per kyaj tmajtstu, ja'a ko ja ja'ay ttsu'ugudu.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtan

²⁰ Net tkajxtu ja kugajxyaty di'ibu nay'andijudup jyiky'attu tuy'ajtun maat, es t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix dyajka'adut es tkayaka'andu ma ja gobernadoor.

²¹ Es t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'uxpjkup, ñija'adupts ko mduk'uxpeky di'ibu tuy'ajtun es kyaj xyajtugátsy ja m'uxpjkun, ti'igyu mgajpxy oypúnaty maat, es mya'uxpeky mut ja tuy'ajtun ma ja Diosu tyu'u.

²² Anmaagyuts, ¿tii mbaaduts uj ngugubattu ma ja yajkutujkup kopk Sésur, o kyaju?

²³ Es ja Jesús ñija'ap ja ja'ayuty 'yaxuk winma'añ es t'anmaay:

²⁴ —Tuk'ijxkuts tu'ugu meen. ¿Pún jam kaxkojy ja wyiin jyujp es pún ja xyuu kaxja'ay?

Es ja ja'ayuty 'yadsooy:

—Yu'u yajkutujkup kopk.

²⁵ Net ja Jesús jyanáñ:

—Pes mo'oy ja yajkutujkup kopk di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios nandu'un di'ibu yu'u jya'a'ajtypy.

²⁶ Es ja ja'ayuty ñija'adup ko Jesús wyijyuty mut ja 'yayuk éxtam tu 'yadsoy. Es kyaj mbaat dyajka'adu wi'ix ko yu'u ya'uxpeky mut ja mayjya'ay, es net yu'ujuty 'yamoondaaydyu.

Ja'ay dyajtáwdu pún jikyryáktup ja o'kpty

²⁷ Es óknam nija'ajuty ja saduseeuty myiindu ma ja Jesús. Ja saduseeuty jyaná'andu ko kyajp jyikyryaka'añ ja o'kpty. Paaty t'anmaaydyu ja Jesús:

²⁸ —Ya'uxpjkup, ja Moisés tkaxjaay pún tu'ugu yedyajk o'kp es tku'oogut ja ñudo'oxy es kyaj tu 'yu'unkraaty ni tu'uk, ja o'kpu 'yutsy pyákap ja ku'ekyto'oxy. Es ko tpaadat ja 'yu'unk yedyajk, yu'u tyuknikaxm'átup ja jamyi.

²⁹ N'ixy'ajtuts ja ja'ayuty di'ibu nijxtujk tukka'ax. Es ja ka'axkópk pyejky, es 'ye'ky, es kyaj dya'u'unkráty ja ñudo'oxy.

³⁰ Ta ja myamajtskup tpejky ja ku'ekyto'oxy es nandu'un jyajty.

³¹ Es ja myudgúkup nandu'un jyajty. Extu ko 'yabudseemy nijxtujk, es ni pún tkatukpattu 'yu'unk.

³² Es ko tyaadu du'un tgekyu ñajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knu.

³³ Es yu'uts nyajtuwaampy. Ko jyikyryáktu, ¿púnuk yu'u nidu'uk ñudo'oxy'ajtypy?, ja'a ko yu'u tpujk'abudsuumdaaydyu tadu toxytyujk nijxtujkuty.

³⁴ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Ma tyadu naxwiñudu, pujktup ja ja'ayuty,

³⁵ per di'ibáty nitajkup es jya'ttat ma tadu jiky'ajtun es jyikyryáktu, kyaj ñakypyáktu,

³⁶ ja'a ko kyaj mbaat ñaky'ooktu. Pes du'un 'yíttat éxtam ja ánklasuty, Dios 'yu'unk'átudut, mut ko tu jyikyryáktu.

³⁷ Mā yajmadya'aky ja kepy tyoy, ká'um ja Moisés xytyukniija'am ko yu o'krū jykypyaktū. Es jap tkaxjaay ko Dios 'yanmaay: "Ūjts Dios di'ibu ja m'aptajkaty xyDyios'ajtupts. Ūjtsu dá'un ja Abraanu Dyios, Isaa esu Jakoob."

³⁸ Dios, kyaj yá'u Dyios'aty mat ja eekyru. Yá'u 'yity Dios mat ja jikyru. Es mat yá'u tugekyu jiky'ajtta'aydu.

³⁹ Net naagaty ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap jyanandu:

—Oy tū xy'adsoy.

⁴⁰ Es kyaj pán 'yoknaydyuk'a'ijxunu es tii tnakyajtáwdut.

Pánu tyump 'yaats ja Kristu

⁴¹ Net ja Jesús dyajtuudu ja'ajuty:

—¿Es wi'ix mjána'andu ko ja Kristu yá'u Davit ja tyump 'yaats?

⁴² Davit ká'um jyuna'añ mā ja Salmu neky:

Ju Nindsun'ajtum Dios t'anumu ajtsu nWindsún:

"U'uñu yaa aga'añdsyoo mā ujūn

⁴³ extu kots uj nyajtugóyut tugekyu mij ja mmudsip."

⁴⁴ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyump'áty 'yaats'átyuty yu Davit?, ja'a ko Davit ká'um jynáñ: "NWindsúnats."

Jesús tnigajxy ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap

⁴⁵ Es ja ja'ayuty nidugekyu tmadoo'ity ko Jesús t'anumu ja 'uxpajktaty:

⁴⁶ —Naygywentá'atudu miidsuty maut ja di'ibuty ya'uxpajktap tsajptugóty. Yá'u pyajktap ja witu yembyu, es tsoktu es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xadut tu'aa y mada windsu'kun es t'axta'aydu uñaabyajñ ja oybyu mā ja tsajptajk es mā ja xuu tyúñaty,

⁴⁷ es trajkudu ja tyajkaty yu ku'ekytoy'oxyuty, es kyajxta'aktu jeky es dá'un twin'una'andu ja ja'ayuty, es ñay'andijudu jiky'attu tay'ajtan maut. Paaty pátdap ni'igu ja tadydu'unan.

21

Ku'ekytoy'oxy ja myeeñ dyoxy

¹ Es mā ja muj tsajptajku 'yalkansiiu ja Jesús t'ijxy ko ja makja'aydyajk trajta'aktū ja meeñ.

² Es nandu'un t'ijxy ko tu'ugu ku'ekytoy'oxy ayoobu trajta'aky nandu'un majtsku mutsk meeñ'unuk.

³ Es ja Jesús t'anmaay ja 'uxpajktajk:

—Tuy'ajtan n'anumu ko tyadu ku'ekytoy'oxy di'ibu ayoop tū dyaky ni'igu es kadiinam ja makja'ayuty,

⁴ ja'a ko yá'ujuty tū dyaktū di'ibu yajnadyajk, peru tyadu ku'ekytoy'oxy tū dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tukjiky'ajtan.

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptajk tyugoya'añ

⁵ Es nija'ajuty jynána'andu ko ja muj tsajptajk 'yóyuty tsyújuty ya'ixy mat ja tsaa ja oyatpyu es mat di'ibu ja ja'ay tū tnayaktū extum ja windsu'kun. Net ja Jesús jynáñ:

⁶ —Ja'tap ja xuu ko tugekyu tyadu di'ibu miits m'ijxtap jyjitta'ayut es ni kyawu'amut ni tu'ugu tsaa nikabybyéty.

Ijxwu'umun ko ja naxwíñdu tyugoya'añ

⁷ Es ja 'uxpajktajk dyajtuudu ja Jesús:

—Windsún, ¿ná'a tyadu jyata'añ dá'un es wi'ix ja ijxwu'umun ko tyadu dá'un jyata'añ?

⁸ Es ja Jesús jyunañ:

—Naygywenta'átudu, kudiibu myajwin'andut, ja'a ko may myina'añ di'ibu juna'anaamp: “Ujtsu du'hn ja Kristu.” Es juna'anaamp: “Tu jya'ty ja tiempu.” Katu xpyanajxtu.

⁹ Ko xymudówdut es jyuna'andu ja'ay ko myina'andu soldaadu es tsyip-tuna'andu, kyaj mnay'adsu'ugudut. Dios tyuknibujtaku es yu'u tyun jyátut jawyiin, per kyajnam tpaaty ma ja naxwiñudu tyugóyut.

¹⁰ Tu'ugu naxwiñudu tsyiptúnut mut ja wiinkru naxwiñudu esu ana'ambu mut ja wiink ana'ambu.

¹¹ Es myínut ja muk ujx, es majatyu nax kajpn myínut ja yuu es ja muk pa'am, es jam tsajwínm ya'ixut ja iwxw'u'mun di'ibu naxwiñudu ja'ay tsyu'ugudup.

¹² Es kyajnumu naty tyuñ jya'tyuty tugekyu taadu, miits myajmátstut, myajtsúmút es myajtsaatsytyúnut, myajmunajxup ma ja kumdatujk es ma gobernadoor es ma réyuty, ja'a ko miits xpyanajxtupts.

¹³ Es du'hn miidsuty xykyajxut ujtsu nja'a ma ja ja'ayuty.

¹⁴ Katu mjotmay'ooktu miidsuty wi'ix mnayñikajxtu'ududut,

¹⁵ ja'a ko ujts nyákup ja ayuk es ja winma'añ di'ibu ni pán ja mmudsip kyamada'agut es mjujpkugajxadut.

¹⁶ Es n'awanu miidsuty ko extu mdaak mdeedyuty es ja mmuga'axuty es yu mmatnaymyaayubuty mgyákudup, es mya'oogudut nidu'uguty miidsuty.

¹⁷ Es nidugekyu ja'ayuty m'axuk'ixudut ja'a ko miits xpyanajxtupts.

¹⁸ Per ko du'hn ja ayo'on jya'tut, kyaj mjuna'anut ko Dios tu mja'aydu'gooyanu. Dios mgwentu'ajtudup oy, extu mwaay di'ibu mgyabajkajxm myudajtypy madsyoy.

¹⁹ Amuk jotmuk mnaybyujta'agudut es xpyaadut ja nitsokun.

²⁰ Ko xy'ixtat ja Jerusalén kajpn ñadujkta'ayut mut ja soldaaduty, tu naty tpaaty ma kyutagoya'añ.

²¹ Es miidsuty di'ibu ijttap Judee, najxtu jagam yugoty; es pánuty ijttap Jerusalén, pudsandu nandu'hn netyu, es pánuty ijttap kamoty, kyaj jyambittat kajpnóty,

²² ja'a ko ayo'on jatánup es yajkyudyuna'añ éxtu ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ.

²³ Puroobu yu toxytyujkuty di'ibu u'unkmuduty es di'ibu ya'u'unktsi'tsp ko du'hn jyátut, ja'a ko muk ayo'on ñáxat ma ja nax, y ni'igu jyáttat tsatsy kyubety ma tyadu ja'ayuty.

²⁴ Nija'adyu ja'ay ya'oogudut ja soldaaduty. Es nija'ajuty yajmunajxat tsimy majatyu wiink naxwiñudu. Es ja wiink ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelítaty 'yana'amu ma ja Jerusalén kajpn extu ko kya'pxat ja tiempu di'ibu Dios tu tpujta'aky.

Wi'ix jyambittat ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

²⁵ Es ya'ixa'añ ja iwxw'u'mun di'ibu Dios tyunaampy ma xuu es ma po'lo es ma mudsala. Es ja naxwiñudu ja'ay kyaj tñijawudu ti tunánup es nay'adsu'ugudup muk ko tmudówdut pyumimy yu jikymyejyñ es jyantsypyudu'ugut.

²⁶ Es ja ja'ayuty extu o'ktsu'ogup mut ja tsu'ugu ko t'ixut di'ibu jatánup ya naxwiñ, ja'a ko extu yu mudsala yu'xa'añ.

²⁷ Net t'ixtat ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmínudats ya naxwiñ yoodsoty mut ja muk'ajtan es ni'igu mja'ajtan.

²⁸ Es ko oga'an tsyondā'agut tyādū ayo'on, jotkujkudū es kooju'uktū, ja'a ko pojūn myīnūt ja mnitsokūn.

²⁹ Es ja Jesūs nandū'un tṛajtáky ja iḵṛajṭūn:

—Ixtū yū iigū kepy es otyim di'ibū kēpyuty.

³⁰ Ko xy'ixtūt xymimy yū 'yaay, miits mnija'adūp ko tū wyingōñ ja ambū.

³¹ Es nandū'un ko xy'ixtūt jyātūdu tadū di'ibū tū n'anūmū, mniǰawūdap ko tū wyingōñ ja Diosū kyutujkūn.

³² Tūy'ajtūn n'anūmūdu ko tugekyū tyāadu jyata'añaty maanūmū naty ja ja'ayuty di'ibū tyam kyaj 'yo'kta'ayduūm.

³³ Ja tsajp es ja naxwīñūdu nāxūp, per ja n'ayūkūts ni na'a kyakexy kyanaxy.

³⁴ Mnaygywentū'ātūdap miidsuty. Katū mnaymastū'udūdu es nūgoo mgay mūmū'uuktūt es xymyūmay xymyūdjūt di'ibū yā naxwīñ, esū tadū xūū ajtokūmīgyū ti'in myajtukja'ttūt éxtūm ko ja juuyjkyty yajnāky.

³⁵ Es dū'un jyātūt nidugekyū naxwīñūdu ja'ay kots ūj nūjx nmiñ.

³⁶ Awix jujp'ixtū es dū'añūm mgajxtā'aktūt es dū'un mniitso'oktūt ko jyātūt tadū ayo'on es muk āā muk jot xywyinguwa'agūduṭs, ūj, ja Naxwīñūdu ja'ayūdyū Kyudūnaabyū.

³⁷ Xūñ ja Jesūs ya'axpeky mā ja māj tsajptujk, esū tsu'um jam dyajnāxy mā Oliivūs Kopk.

³⁸ Es nidugekyū ja'ayuty jyajttū jéryūp jap mā ja māj tsajptujk es tmūdoo'itā'añ ja Jesūs.

22

Tkajxy'attu pūn wi'ixū Jesūs yajmātsūt

¹ Es ja paskū wyingōñū naty mā yajkáy ja tsajkaaky di'ibū kyaj tmūdaty ja levaduūrū.

² Es ja teedywyindsūnuty es ja di'ibūty tsajptugóty ya'axṛajktūp t'xxtā'aydyū ja winmā'añ wi'ix 'yoogut ja Jesūs, per ttsū'ugūdu ja ja'ayuty.

Juudūs tkūyaka'añ ja Jesūs

³ Net ja mājku'ugópk Satanás tmooy ja winmā'añ yū Juudūs Iskaryotū di'ibū ijtṛ nidū'uk mā ja nimajmajtskṛū Jesūsū 'yaxṛajkṛū,

⁴ es oj ñejxy mā ja teedywyindsūnuty es di'ibūty yū māj tsajptujk kywentū'ajttūp, es myadyaky mūt yū'ujūty wi'ix tkūyaka'añ ja Jesūs.

⁵ Es ja ja'ayuty xyondaktū es t'anmaaydyū ja Juudūs ko tmo'oya'andū ja meēñ.

⁶ Es ja Juudūs tkupejky es t'xxtāy ja winmā'añ wi'ix tkūyákūt ja Jesūs ko kyajū naty nū'ūnū ja'ay.

Nindsūn'ajtmū 'ya'ux

⁷ Es mā ja paskū ko ja ja'ayuty dya'ooktū ja byorreegū,

⁸ net ja Jesūs tkejxy yū Peedṛū mūt ja Fwank es t'anmaay:

—Nūjx ya"abaādūdu ja paskū a'ux.

⁹ Es yū'ujūty dyajttūdu:

—¿Mā xytsyeky es nya"abaādūduṭs?

¹⁰ Es ja Jesūs 'yadsooy:

—Ko miits mgajpndákūduṭ, net xypyaādūt tu'ugū yedyujk di'ibū myūnejxypū tuk tsiyū nūū, es xypyanūjxūt extū mā tyujktūkū.

¹¹ Es xy'anūmūt ja kudujk: “Ja Windsūn yū'ū myajttūjūp: ¿Mā ja kwartū mā mbaat n'a'ux'āttūduṭs mūdūdsū n'axṛajkṛūtyk tyam ja paskū?”

12 Net mduk'ixudut tu'ugu muj kwartu es oydyuñ ma ja tukniku'nybyu tujk. Es xy'uxkúkut ja a'ux jam.

13 Es yu'ujuty ñujxtu es trattu tugekyu éxtum 'yanmaay ja Jesús, es dya'abátudu ja pasku a'ux.

14 Es ko oorú oj tpatnu esu ja'ay 'y'a'ux'áttat, ta ja Jesús es ja 'yuxpukratujk ñaxwa'tstaaydyu meesu winduuy.

15 Net ja Jesús jyunañ:

—Njantsytsyékyuts es nduna'añuts mut miits yu tyadu pasku a'ux ma kyajnumts n'eeke.

16 Ja'a ko n'anumudu ko kyajts nnakykyáuyat ja pasku a'ux extu ko yajkuydyunut ma ja Diosu kyutujkan.

17 Net tkone'ky tuk vasu vinu es tja'aygyudáky ja Dios es t'anmaay ja 'yuxpukraty:

—Matsta es xyajwa'xtut miidsuty.

18 N'anumudu ko kyajts nnaky'uugudats ja vinu extu ko myínat ja Diosu kyutujkan.

19 Es óknun tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios, net ttujkwa'xy es tmooydyu ja 'yuxpukraty es t'anmaay:

—Yu'u tyadu ujtsu nnini'x di'ibu yajkuyakaamp mut miidsuty. Tundu du'un esuts xyjamyátstat.

20 Es nandu'un ttuun mut ja vasu vinu ko kyaaydyaay ma ja a'ux es jyunañ:

—Tyadu vinu, yu'uy ja nne'pyñ di'ibu yajtamaamp yaj'yokaamp kots n'oogut miidsuty m'oy'ajtungyuxmaty es yu'uguyxm ja Dios nmo'oyudat ja jembyu kajxy'átyruy.

21 'Es ja yedyujk di'ibuts xykuyakaamp, ta tyam 'yity mut uudsuty ma tyadu meesu.

22 Es tuy'ajtun ko uj, ja Naxwíñudu Ja'aydyu Kyudanaabyu, nyo'oyuts ma ja o'kun ja tyu'u, éxtum ja Dios tu trujta'aky. Per puroobu ja yedyujk di'ibuts xykuyakaamp.

23 Net ja 'yuxpukraty ñayajtuujudu ak yu'ujuty pún da kuyakánur.

Pún waanu muj

24 Net ak yu'ujuty ñayjunañudu pún da ni'igu muj ijtr.

25 Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—Ja naxwíñudu ja'ayu ryéyuty esu gyobornadooraty ñaymyujpajta'agudu, es tsoktu es ja ja'ayuty jyuna'andut ko yu'u jyiky'attu tuy'ajtun muut.

26 Per miidsuty kyaj du'un xytyúndut. Ko muj m'ita'anut ma Dios, kyaj mnaymuyjajta'agudut. Naybyujta'agudu éxtum di'ibu waanu mutskru, es di'ibu ana'amp, yu'u naybyujtákur éxtum tu'ugu tuumbu.

27 ¿Es pún ni'igu muj? ¿Di'ibu uñaary ma ja meesu es kyay, o ja tuumbu di'ibu wingiipy? Ja'a pún uñaary es kyay, ¿kudii? Per uj tyámuts ma miidsuty éxtum di'ibu wingiipy.

28 'Es miidsuty tu xyjamyudáttuts es tu nandu'un m'ayowdu mut uj.

29 Paaty éxtum yu nDeedyuts tu xymyo'oyuts ja kutujkan, uj nmo'oya'añuts miidsuty nandu'un ja kutujkan

30 es mgay m'uuktut mut ujts mats ja nmeesu kots uj nmínut yajkutu-jkrú, es nbujta'aktut miidsuty éxtumu gobernadooraty es m'ana'amut ma ja majmajtskru Israelu myaangudyu tunmp 'yaats.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtij'añuty

31 Es ja Jesús t'anmaay ja Peedru:

–Simonk, ja mējku'ugórk Satanás tu t'amdoy yu kutujkēn mā Dios es miits myajwijsxita'andu éxtam ja triigu yajwinxity. Ja'adsu tyaādu n'andijpy, íxup wi'ix myajpekytyúndu.

³² Per ej tats nmunu'xta'aky ja Dios kēdiibu mmēbujkēn tyagoy'átat. Es ko mij mjodambítat, xypyudákut ja mmēgu'ugaty es kyajts ej xymyastu'tuttat.

³³ Es ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

–Windsún, ej nbanējxaambyats mij oy mdimnējxat pujxndugóty, es extu óyats ndim'oogut mat mij.

³⁴ Ta ja Jesús 'yadsooy:

–Peedru, n'anamtu ko tyamyu, ko kyajnamtu naty ja tugaak 'yay, mjuna'anat tuguk ok ko kyajts mij xy'ixy'aty.

³⁵ Net ja Jesús dyajtuudu ja 'yaxrējkpēty:

–Kots mij ngajxtu n'ayuk kajxwa'xru es kyaj xymyūnējxtu ja mmorral mat ja mdu'ugaayuk es ni mmeēfdyujk es ni mgu'ugu ni'igabu, ¿tūi mdu'ogoy'ajtxu oyu'nun?

Es yu'ujaty jyūnandu:

–Ni tūi.

³⁶ Net ja Jesús jyūnāñ:

–Pes tyam n'anamtu, pūn myūdajtypy ja myorral es ja myeēfdyujk, wa'an dyajnejxy. Es pūn kyaj tmēdaty yu espaādu, wa'an tteeky ja wuyt es tjūyt.

³⁷ Es n'anamtu koonam yajkuudyūnt mat ej éxtam ja Diosu jyaabyajtan jyūna'añ: “Yajtūnup éxtamtu axuk ja'ayun.” Pes, tugekyu di'ibu jaaybyety ijtr mat ej, koonamtu du'an tyuñ jyátudat.

³⁸ Es ja 'yaxrējkpēty 'yanmaayudu:

–Windsún, tyam majtsku espaādu.

Es ja Jesús 'yadsooy:

–Mat yu'uy.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³⁹ Net ja Jesús tso'oñ es űejxy mā ja Oliivus Kopk, éxtam jaayam űejxy. Es ja 'yaxrējkpētyjk ryānējxudu.

⁴⁰ Es ko jyajttu jam, net ja Jesús jyūnāñ:

–Kajxta'aktu es kēdiibu mbekytyūndat.

⁴¹ Net ja Jesús űejxy abeky tuk ka'tske'egyūn, es űaygyoxtnaaydyáku es kyajxtáky,

⁴² es jyūnāñ:

–Tatu, pūn mdsejpy, yajjuga'agu tyādu vasu. Per kyaj tyūnt éxtamtū ej ndseky, tun éxtam mij xytsyeky.

⁴³ Es net űimiinū tu'ugu anklus di'ibu tsajpótm es jyotmākmooyu.

⁴⁴ Es ko jam jyantsy'ayooy māk, net kyajxtáky mat tugekyu myūjāā, es ryūxyikyaty es xye'xy éxtamtu ne'pyñ di'ibu ka'ap naxkājxy.

⁴⁵ Es ko ryūde'ky mā naty kyajxta'aky, ta űejxy mā ja 'yaxrējkpētyjk, es trpattā ak māādēp, mat ko jyotmay'ooktu.

⁴⁶ Net ja Jesús jyūnāñ:

–¿Ti ko mma'ādu? Pēdu'uktū es mgajxta'aktū, kēdiibu mbekytyūndat.

Jesús yajmátsy

⁴⁷ Tāmnamtu naty ja Jesús 'yakkājxy ko myiindū mayjya'ay es ja Juudas twinyo'oyudu, ja di'ibu ijtr mā űimajmajtskrēn ēxrkpē. Es ja Juudas tñimiin ja Jesús es ttsu'xa'añ.

⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaay ja Juudas:

—Juudas, ǰdu'ənəts xykyakə'añ mat tu'ugu tsi'xyu?, ʉj, ja Naxwíñdu Ja'ayudu Kyudanaabyu.

⁴⁹ Es ko ja 'yuxpəjkpətəjk t'ixtə di'ibə jajtəp, net dyajtədu ja Jesús:

—Windsən, ǰn'ok'yajtu unəm yə espaadu?

⁵⁰ Es nidu'uk yə'ujəty dyajtsayutə tu'ugu teedywyindsəngórkə tyuumbə es tñibotə ja 'ya'oydyatsk.

⁵¹ Net ja Jesús jynáñ:

—ǰMastu'tut! ǰTə net!

Es net ja tyatsk ttoonə, es dya'agudakə.

⁵² Es netə Jesús t'anmaay ja teedywyindsənəty es di'ibə muj tsajptəjk kywentə'ajttəp es ja mǰjja'aydyəjkəty di'ibə naty jajnəjxəndəp:

—ǰTi ko mmində mat ja espaadu es ja kery, éxtəmxypəts ʉj nma'tspəty?

⁵³ Es kots ʉj n'ijty bom bom muj tsajptəjk ñabotsoty, ni je'eyəts miits xykyatoondə. Per tyamə net tə trəəty ja oorə mǰ miidsəty mmada'agət es ja ka'óbybyəty.

Peedrə t'uxtijy ja Jesús

⁵⁴ Net tmajtstə ja Jesús es dyajnəjxtə mǰ ja teedywyindsəngórkə tyəjk, es ja Peedrə tpanejxy jagam jawə.

⁵⁵ Es ja ja'ayəty dyajmǰjədu jəñ mǰ ja tǰja'a, es 'yu'uñədu xyamədu; es ja Peedrə ñaxwe'tsy nandə'ən mǰ ja ja'ayəty.

⁵⁶ Net tu'ugu kiixy po'oduumbə t'ijxy ja Peedrə 'yu'uñə jam jəmbə'ám. Es təyə 'yijxə es jynáñ:

—Tyadu yedyəjk, yə'ə naty mat ja Jesús jyudity.

⁵⁷ Net ja Peedrə jynáñ:

—Nitə, kyajts n'ixy'aty.

⁵⁸ Es ko waanə 'yijty, jatə'ugu ja'ay 'yijxə ja Peedrə es 'yanmaayə:

—Mij mat yə'ə mjudity nandə'ən.

Net ja Peedrə jynáñ:

—Kyaj 'yajtəty.

⁵⁹ Es ko 'yijty éxtə tuk oorə, net jatə'uk 'yanmaayə:

—Təy'ajtən ko tyadu yedyəjk mat ja Jesús, ko Galileə ja'ay yə'ə.

⁶⁰ Net ja Peedrə jynáñ:

—Kyajts nnijawə ti mij mgajxyry.

Es ko ja Peedrə du'ən jynáñ, netyə ja tǰgaak oj 'yəy.

⁶¹ Es ja Jesús kyoo'awdijty es twin'ijxy ja Peedrə. Net ja Peedrə tjamyejtsy éxtə 'yanmaayə ja Jesús: “Kyajnəmə naty ja tǰgaak 'yəy ko mij mjəna'anət tǰgək ok ko kyajts xy'ixy'aty.”

⁶² Es net ja Peedrə ryəndseemy es kuwepə kuka'ətsy jynəy.

⁶³ Es ja ja'ayəty di'ibə kywentə'ajttəp ja Jesús ttukxiktə, twojptə,

⁶⁴ twingudsu'umədu, es t'anəmədu:

—May pən tə mgóxyəty.

Jesús, wyinduuyəty di'ibə ana'amdəp muj tsajptəgóty

⁶⁵ Es t'anmaayədu wi'ixətyəty es kyaj tməj'ijxtə.

⁶⁶ Es ko oj xyəñə, net ñaymyəjkədu ja mǰjja'aydyəjk es ja teedywyindsənəty es ja di'ibəty tsajptəgóty ya'əxpəjktəp, es dyajnəjxtə ja Jesús mǰ di'ibə ana'amdəp muj tsajptəgóty. Es jap dyajtədu:

⁶⁷ —Anmaagyəts, ǰmijtsə du'ən mGristə?

Esə Jesús 'yadsooy:

—Pən n'anmaary ko du'ən, kyaj xymyəbəkətət,

68 es p̄n nyajtiibyuts oytyiity, kyajts xy'adsówdat.

69 Es tyam es extu winu xuu winu tiempu, uj ja Naxwíñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'u'ufñaduts mā 'yaga'añgyu'u Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy.

70 Net nidugekyu ja'ajuty dyajtūadu ja Jesús:

—¿Tii mjñā'ānāmp ko mij Dios m'U'unk'átyuty?

Esu Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan, ujtsu du'un.

71 Net ja ja'ayuty ñay'anmaayadu:

—¿Ti nyajwa'anam ja testiigu? Tū nmado'om tugekyu udsajtam di'ibu ya'u ku'am kyajxypy ko ya'u Dios 'yU'unk'átyuty.

23

Jesús, Pilatu wyinduuy

1 Ta nidugekyu ja ja'ayuty jam juntoty pyudu'ktāaydyu, es dyajnjxtu ja Jesús mā Pilatu.

2 Es jap tni'u'unadu es jyuanadu:

—Tuts nbaattu ko tyadu yedyujk ni'igu dyajnaymyúk dyajnaydya'adsudu ja nja'ay'ajtam es jyuna'añ ko kyaj ngugabajtam mā ya yajkutujkpu kopk, es nandu'un jyuna'añ ko ya'u Kyrístuty, tu'ugu rey.

3 Net ja Pilatu dyajtūy ja Jesús:

—¿Mijtsu du'un ja israelitadyu ryeey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan, ujtsu du'un.

4 Net ja Pilatu t'anmaay ja teedywyindsánuty es ja mayjya'ayuty:

—Kyajts nbatu ti pyojpu tyadu yedyujk.

5 Es ja ja'ayuty ni'igu jyuanadu waanu muk:

—Yu'u ni'igu dyajnaymyúk dyajnaydya'adsudu ja ja'ayuty, dyajtsondáky jap Galileeu, es extu yaa Judeeu.

Jesús, Eroodus wyinduuy

6 Es ko ja Pilatu tmadooyu taadu, net dyajtūy p̄n Galileeu ja'ay ya'u.

7 Es ko t'anmaaydyu ko du'un, net tkejxy ja Jesús mā Eroodus di'ibu ijt̄p gobernador Galileeu es tu naty myiñ Jerusalén paskuxu'ajtpu.

8 Es ko Eroodus t'ijxy ja Jesús, net jyantsyxyondaky, ja'a ko tūyup tja'ixy'atāñ ko tmadoy'ajty di'ibu Jesús tyiimpy. Es ya'u t'ixa'añ ko Jesús ttúnat ja muj'ajtan.

9 Es dyajtūy may ja ayuk. Peru Jesús kyaj t'adsooy ni di'ibu.

10 Es nandu'un jap myiindu ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxp̄jkt̄p, es ñi'u'unadu mukta'aky.

11 Net ja Eroodus es ja syoldaadut̄j̄k kyaj t'agupjkt̄u. Ta ttukxikt̄u. Net ttukp̄jkt̄u ja wyit éxtam̄ reyd̄ujk es net tkejxy ja Jesús jatugok mā ja Pilatu.

12 Ja Pilatu mut ja Eroodus naymyudsip'ajtdabu naty es ko tadu xuu ñaymyaabyjkadu jatugok.

Jesús ñiduku es 'yoogut

13 Es net ja Pilatu dyajnaymyujku ja teedywyindsánuty es ja justisut̄j̄k es ja ja'ayuty,

14 es t'anmaay:

—Miidsaty tū xyajmında tyādū yedyujk es mjūna'andū ko dyajpūdū'uktū ja'ayaty, es ūj tats nyajtūy es nbayo'oyats, es kyajts nbatū ni ti pyeky éxtam miits xyñi'uumūdu.

¹⁵ Es nandū'n ja Eroodū kyaj ti tpatū ja pyojpū. Paaty tū tkajxūmbity jatugok mā ūjtsan. Es mat yū'u, ni ti tkatūñ di'ibū tukpaādūdap ja o'kan.

¹⁶ Paaty ndsaatsytyūnūpts es óknūmts nasmátsat.

¹⁷ Paskū paskū ja Pilatū koonūm tnsamtsū tu'ugū tsimyja'ay di'ibū ja'ay tsyojktūp.

¹⁸ Net ja mayja'ayaty yaxkaktaaydyū mūk:

—¡Kyaj! ¡Kyajts yū'u ndsoktū! ¡Nasmatsū Barrabás!

¹⁹ Es yū Barrabás yū'u naty tsimy ijtp mat ko tū naty tñibade'eky ja yajkutujkpū jap kajpnóty es yajja'ay'eeky.

²⁰ Es ja Pilatū ja'a jyatsojk es tjanasmátsat ja Jesús, paaty jatugokū Pilatū jtatukjaygyukūyāñ.

²¹ Per ja ja'ayaty 'yak'ya'ax 'yajoktū mūk:

—¡Yajkruuzpát, yajkruuzpát!

²² Es myūdūgak ok ja Pilatū t'anūmūdu:

—¿Per ti dūn tū ttuundūgóy? Ūj kyajts nbaaty ni ti pyojpū di'ibū kyū'oogūp, wi'ix mbaat 'yeeky. N'oktsaatsytyūñts es nsmátsūdsūts.

²³ Es ja ja'ayaty ni'igū jyūnandū jantsy mūk:

—¡Wa'an tkruuzpéty! ¡Wa'an tkruuzpéty!

Es ja'a ko mūk yax jyojktū, net yajtuūñ ti tsyojktūp.

²⁴ Net ja Pilatū tkuudyuūñ éxtam yū'ūjaty ttsojktū.

²⁵ Es ko twin'ijxtū Barrabás, ta dyajpūdsūmūdu jap puixndūgóty mat ko tū naty tñibade'eky ja yajkutujkpū es yajja'ay'eeky. Net tnsamjtsūdu. Es ja Pilatū tkūyajky ja Jesús éxtam ja ja'ayaty ttsojktū.

Jesús kyruuzpéty

²⁶ Es ko ja Jesús yajmūnūjxnū kruuzpajtrū, net tu'ugū yedyujk tmajtstū tu'aay di'ibū xyū'ajtypy Simonk es kyugajpnūty Sirene. Kyamotyū naty tū 'yotsy. Es ja soldaādūtūjk 'yanmaāyū es tkajpūt agwanū yū Jesusu kyruuz.

²⁷ Es jyantsypyānūjxūdu mayja'ay, es ja'a mūat mayū toxytyujk di'ibū jantsyjuūy jantsyyáxtūp mat ja jotmay ko ja Jesús dyajkruuzpata'andū.

²⁸ Es ja Jesús tñi'ijxūmbijty es t'anmaāy:

—Miits toxytyujkūty di'ibū tsūnaaydyūp Jerusalén, kátats mij xyñijū'ūdyū. Nayñijū'ūyūdu miidsaty kū'ūm es yū m'u'unk m'ūnā'kūty,

²⁹ ja'a ko mínūp ja timpū ko mnayjyūnā'anūdt: “Jotkujk di'ibū kyaj mbaat 'yū'unkpaattū, di'ibū kyaj tyim'u'unkpáttū es di'ibū kyaj ya'u'unktsi'itstū.”

³⁰ Net ja ja'ayaty jyūna'andū: “Kopk, nijjtpajtkūts ūdsaty”, es ja tun t'anūmū: “Yajnitugeegyats.”

³¹ Es t'ak'anūmūdu Jesús:

—Ūj kyajts ni ti axūkpū ndūñūm es xyajkruuzpatándūpts. ¿Ti mjūnaāmp xytyijy es jyáttū ja Jerusalén ja'ayaty di'ibū ni'igū pyojpū ja'ayaty?, es yū'ūjaty pátpūp ja mūk tūdyū'unūn.

³² Es ja soldaādūtūjk dyajnūjxtū nandū'n majtskū axūk ja'ay es dyajkruuzpata'andū mat ja Jesús ti'igūy.

³³ Es ko tmūjajttū mā ja lugaar txū'aty Kalaveerū, net dyajkruuzpajttū ja Jesús. Es pū'aaybū'aay ja majtskpū axūk ja'ay.

³⁴ Es ko jam dyajkruuzpajttū, ja Jesús jyūnāñ:

—Tatū, pojrpūma'xtū, ja'a ko kyaj tñijāwūdu di'ibū tyuundūp.

Es ja soldaādutajk ttuundu ja rifi es dyajwa'xat ja Jesusa wyit.

³⁵ Es ja mayjya'ayaty t'ijxta jam, es exta ja justisutajk ttukxikta ja Jesús es jyanandu:

—Wiink ja'ay ta dyajtse'eky. Wa'an ka'um tnayyajtse'egyaty pən tūy'ajtan ko yə'u Kyrīstaty, ja di'iba Dios ta twin'ixy.

³⁶ Net ja soldaādutajk nandu'an tnixik ttukxikta ja Jesús es t'awa'anudu ja vīnu ta'am,

³⁷ es jyanandu:

—Pən tūy'ajtan mij ja israelitū ryey, nayyajnitso'ogudu mij ka'um.

³⁸ Es 'yity jam kyubajm kəxja'ay grieeu es latīn es ebreu di'iba jnaamp: “Tyaadu yə israelitūty ja ryey.”

³⁹ Es tu'ugu axuk ja'ay di'iba jam kuduy ijtp kruuzkəjxy nandu'an jyanāñ axuk:

—Pən mij mGristū, nayyajnitso'ogudu ka'um es əudsaty xyajtsə'oktəduť nandu'an.

⁴⁰ Es jatū'uk t'ooy ja myəgu'uk es t'anəmu:

—ǂKyaj xytsy'u'ugu ja Dios ko mij nandu'an myajtu'odyūñ?

⁴¹ Ĥdsajtam mat ja tūy'ajtan tyam n'ayo'om, ja'a ko ədsajtam ngumədo'om di'iba ta ndu'unəm. Perə tyadu yedyujk ni tii ta tkatuundəgōy.

⁴² Net jyanāñ:

—Jesús, xyjamyátsəpts ko mja'tat mə myajkutuka'añ.

⁴³ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tūy'ajtan n'anəmu ko tyamyə nmənəjxat tsajpōtm es m'ítat mat əj.

Jesús 'yeeky

⁴⁴ Jaa naty kijkyxuu, net təgeky naxwīnudu kyoodsədyay es 'yijty təgək oorə wingoots,

⁴⁵ ja'a ko ja xuu wyindujktaay. Es net ja adəy di'iba māj tsajptəgōty kyə'tswa'xy kəjkkujm.

⁴⁶ Net ja Jesús yaxkeky:

—Tatitū'unə, axəjəgəts ja n'anməja'an.

Es ko də'an jyanāñ, ta 'yo'knu.

⁴⁷ Es ko ja soldaadu windsən t'ijxy éxtəm jyajtə, net ja Dios t'awdəjty es jyanāñ:

—Tūy'ajtanə tyadu yedyujk kyaj ti tuundəgōy.

⁴⁸ Es nidəgeky ja mayjya'ayaty di'iba 'yijxtə jap éxtəm jyajtə, net tsoy'onnudu jap es tkojxtə ja kyaatsy mat ja jotmay.

⁴⁹ Es nidəgeky ja ja'ay di'iba 'yixy'ajttəp ja Jesús, mat ja toxytyujkəty di'iba padso'onə Galileeə, wyə'əmdə jagam es t'ijxtə éxtəm jyajtə.

Jesús ñaxtəku

⁵⁰ Es tu'ugu yedyujk di'iba xyə'ajtypy Josee es jyiky'aty tūy'ajtan mūət es kyugəjpnəty Arimateeə, Judeeə ñəəxōty. Es ja Josee nandu'an yə'u nidu'uk di'iba ana'amp māj tsajptəgōty.

⁵¹ Tadu Josee t'awixy nandu'an ko myīnət ja Diosə kyutujkən es kyaj ti'igyu mat 'yity ja ja'ayaty di'iba jənandu esə Jesús 'yoogət.

⁵² Net tninejxy ja Pilatə es t'amdooy ja Jesusə ñini'x.

⁵³ Es ko dyajjnəjktə kyruuzkəjxy, net t'abijttə mat tu'ugu māj wit es tpejəktə mə tu'ugu o'kpe jut di'iba naty yə'u ta dyajtsajtsjūty dyajpa'ajūtyaty tsawīñ es mə kyajnəm ja o'kpe ñaxtəku.

⁵⁴ Esə naty ñayjyjp'ixudu ko ja səəbudu xuu dyajtsəndə'əgə'əndə.

55 Es ja toxytyujkuty di'ibn naty tɔ tsoondn mat ja Jesús jap Galileen, tranujxtu ja Josee es t'ijxtu ja o'kpn jut es wi'ix yajpajtáky ja Jesusu ñini'x.

56 Es ñijxnudn ma tyujk es dya'uyuydyu ja pa'ak xu'kpn es ja ingwéntaty. Es net pyo'xtu ma ja saabudn xnn éxtum ja ana'amn jyuna'añ.

24

Jesús jyikyrye

1 Es domingn xnn tsejkyu ja toxytyujkuty tmnnujxtu ja pa'ak xu'kpn di'ibn naty tɔ dya'óyudu. Jam dyajnujxtu ma ja Jesús tɔ ñaxtakn.

2 Ko jyajttu jam, net tpattn wiink tsoo ja tsaa di'ibn naty 'yagu'uy'ajtypy ja jut.

3 Es ko tyujkudu jap, kyaj tpattn ja Jesusu ñini'x.

4 Es kyaj tmawinma'añbyáttu ti tɔ jyátyuty. Netyu kyuxe'ky majtskn yedyujk di'ibn wyit jantsy tɔ'xp.

5 Net ja toxytyujkuty tsu'kudu es ñaxku'ijxudu, es ja yedyujk 'yanmaayudu:

—¿Ti ko miits xy'uxtá'aydu yaa ma o'kpaty di'ibn jiky'ajtp?

6 Kyaj ja yaa. Tɔ jyikyrye. Jamyatstu wi'ix m'anmaayn ko nátyñam 'yity jap Galileen:

7 “Ej, ja Naxwíñudu Ja'aydyu Kyudnaabyu, nyajknayaka'añats ma ja pekyjya'aydujk es xyajkruuzpátudats. Es ko 'yitat tuguk xnn, njikyryúkadats jatugok.”

8 Net ja toxytyujkuty tjamyajtstu éxtum ja Jesús jyunañ.

9 Es ko jyajnudu jatugok jap kajpnóty, net ttukmamadadyaktu nidugekyu ja nimajk tu'ukpn uxryjkn es nidugekyu di'ibn jap ak'ijttar.

10 Esu tadu toxytyujkuty 'yijttu Mariiu Magdalenu, Fwanu, Mariiu di'ibn Santya'agu tyaak'ajtypy, es ja wiinkpn toxytyujkuty.

11 Per ja uxryjkrutujk kyaj tmabujktu, es jyunandu ko lokn di'ibn kyajxtar.

12 Net ja Peedru tso'oñ es ñejxy pnye'egyu ma ja o'kpn jut es kyu'ijxn jap ogajp. Je'eyu jap ja wit 'yity di'ibn mnat ja Jesús ya'abijty. Es net ja Peedru jyumbijn jotmaymyuat.

Jesús kyuxe'eky Emaús tu'aay

13 Es net nimajtskn uxryjkn tsoondn Jerusalén es ñijxtu ma ja Emaús kajpn, di'ibn jagam majk tuk mil metrnn,

14 es kyajx myadya'aktu tugekyu di'ibn naty tɔ jyátyuty.

15 Es ko yu'ujty du'nn kyajx myadya'aktu esu Jesús kn'am ñiwingoonn es tyu'uyo'oydu mnat.

16 Per ja Dios kyaj tyuk'uxkajpn ko yu'ujty ja Jesús.

17 Net ja Jesús dyajttu:

—¿Ti mmadyáktar tu'aay?

Es net yu'ujty wya'k'a'adu jotmaymyuat.

18 Net yu'nn nidu'uk di'ibn xun'ajtypy Kleofas 'yadsooy:

—Tugekyu ja'ayuty tnijáwudu di'ibn tɔ jyátyuty Jerusalén ma paskn xnn. ¿Tii mij naydu'uk mjabye'xy'ajtp Jerusalén es kyaj xynijawu ti jam tɔ tyuñ tɔ jyátyuty?

19 Net ja Jesús dyajttu:

—¿Ti jap tɔ jyátyuty?

Es yu'ujty jyunandu:

—Éxtam tã ttundu ja Jesús nazarenu. Yũ'u tu 'yity Diosu kyugajxpu di'ibu tyiimpy ja muj'ajtũn es ya'uxpeky mut ja Diosu kyutujkun, es nidugekyu ja'ayuty myuj'ixudu.

²⁰ Per ja teedywyindsũnuty es ja njustisũ'ajtũn tu tkuyaktũ mã ja Pilatũ es dyajkruuzpãtũ.

²¹ Es uudsuty njũnã'andũ ko yũ'u yajnitso'ogup ja israelituty. Es tyam tyugukxũup mã dya'ooktu es dyajnaxtũkudu.

²² Nandu'ũn uudsadyũ nmũgu'uguty toxytyujk tats du'ũn xyajwũ'amudu. Aambyũ jepy tu 'yotstũ mã ja o'kpu jut,

²³ per kyaj ja Jesusũ ñini'x tu tpaãttũ. Net tu jyũmbijnudu es xytyukmũmadya'aktats ko tu t'ixtũ nimajtskũ anklũs di'ibu tu 'yanũũmudu ko Jesús taa jyiky'aty.

²⁴ Es net tu 'yotstũ nija'ajaty uudsadyũ nmũgu'uk es tu tpaãttũ éxtamũ toxytyujk jyũnã'andũ, per ja Jesús kyaj tu t'ixtũ.

²⁵ Net ja Jesús jyũnãñ:

—¿Ti ko mgujuunuty miidsuty? ¿Ti ko kyaj xymyũbaktũ tugekyũ di'ibu Diosu kyugajxpu kyaxjaay?

²⁶ Yũ'ũjuty oj tkũxja'ayduũ wã'ats ko yũ Kristũ 'yayowã'ãñ es 'yooga'ãñ es óknum yajkutũkũt mut ja muj'ajtũn.

²⁷ Ta ja Jesús oj 'yawã'anxudu ja Diosũ 'yayuk mã kũ'ũm yajnimadya'aky, tyimtsonda'aky di'ibu Moisés jyaay es tugekyũ nu'ũn ja Diosũ kyugajxpu tkũxjaayduũ.

²⁸ Es ko jyajttũ mã Emaús kajpn, ja Jesús éxtam jyawũ tyu'unaxãñ.

²⁹ Per yũ'ũjuty dyajwũ'amãndũ es t'anmaãayduũ:

—Wũ'ũm mut uudsuty ja yãã. Tu tsyu'ujũnũ.

Net ja Jesús wye'emy es tyujkũ mut yũ'ũjuty.

³⁰ Es ko jam 'yu'ũũn nidugekũ mã ja meesũ es 'ya'ux'atã'andũ, net ja Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tkuni'xy. Net ttujkwa'xy es tmooyduũ ja nimajtskũ.

³¹ Es netyũ t'ũxkajptũ ko yũ'udyũ Jesús. Netũ Jesús pojũn tyũgooy.

³² Es yũ'ũjuty ñayjyũnãndũ:

—Paadyũmũ du'ũn xyjatukja'am ja oy'ajtũn ko mut tu ndu'uyo'oyũm es nmadyakũm es xytyuk'awã'anũm ti ja Diosũ jyaaybyajttũn 'yandiipy.

³³ Es netyũ tso'ondũ es ñũjxtũ jap Jerusalén. Es jap tu naty ñaymyũkudu ja nimajk tu'ukpu xprũjkrũty mut ja jyamyũduty.

³⁴ Es yũ'ũjuty t'awã'anudu ja nimajtskũ:

—Tũy'ajttũn ko ja Jesús tu jyikyppyky. Simonk tu t'ixy.

³⁵ Net ja Kleofũs mut ja myũgu'uk tmadyaktũ éxtam tu jyãtyuty tu'ãay es wi'ix tu t'ũxkaptũ ja Jesús ko ja tsajkaaky tu ttujkwa'xy.

Di'ibu Jesús tyuknipejkyu ja 'yũxprũjkrũty

³⁶ Es yũ'ũjuty t'akmadyã'aktũ tadũ ayuk ko ti'in kyũxe'ky ja Jesús mã yũ'ũjuty es kyajxpo'xudu, 'yanmaãayũ:

—Agujk'ãt jotkujk'ãttũ miidsuty.

³⁷ Ta jyantsytsyũ'kudu. Du'ũn jyũnãndũ ko ijxma'ttũp.

³⁸ Es ja Jesús 'yanmaãayudu:

—¿Ti ko mjotmay'ooktu? ¿Ti ko kyaj xymyũbaktũ ko ujtũ du'ũn?

³⁹ Ixtats ja ngu'ũ es ja ndékyats ko ujtũ du'ũn kũ'ũm. Toongũts es ixtũ ko tũy'ajttũn. Yũ ijxma'ttũn kyaj tmãduty yũ xyixy es ja pyajk éxtam miits xy'ixtats uñ nmãduty.

⁴⁰ Es ko du'ũn 'yanmaãayũ, tyuk'ijxũ ja kyũ'ũ es ja tyeky.

41 Es yu'ujuty kyajpyum tmabeky mat ja xondakun es du'uhũw wu'umadyaadyu. Net ja Jesús 'yanmaayu:

—¿Kyaj ti xumuɔdattu di'ibu nju'xum?

42 Net myooyudu tuk pedazu ajkx tsá'ayu'unk.

43 Es ja Jesús tje'xy yu'ujuty wyinduuy.

44 Es net 'yanmaayu:

—Kots miidsaty munt n'ijty, n'anmaadyu ko yajkuudyuna'añ di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxru kyuxjaadyu es di'ibu ma Salmu neky di'ibuts uj xunigajxr.

45 Net ja Jesús tyukjagyuykudu ja Diosu jyaaybyajtan, es jyunáñ:

46 —Du'up 'yity kuxja'ay ko koonum yu Kristu 'yoogut, es kumdugak xuu juykuryúkat.

47 Es mat yu'ugyujxm yajkajxwa'xut ma tugekyu naxwíñudu, tsyonda'agut Jerusalén, ko yu ja'ayuty dyajtagátstat yu wyinma'añuty, net ja Dios pyojpuma'xudat.

48 Es miits m'ijttap testiigu ma tyaadu tugekyu.

49 Mndowdu. Ujts ngáxup ma miidsaty di'ibuts ja nDeety tu twanda'aky. Per miits wu'umdu yaa Jerusalén extu ko xy'axájut ja muk'ajtan di'ibu Dios kyaxaampy.

Jesús tsyajpéty

50 Net ja Jesús yajtso'onudu jap Jerusalén es yajnujxudu Betañu, es dyajpude'ky ja kyu'iu es kyunu'xudu.

51 Es ko kyunu'xtaayu, net tsyajrajnu es ñujxnu tsajpótm.

52 Net yu'ujaty t'awdattu Dios es jymbijttaayñu, jantsy jotkujk jyajnuu Jerusalén.

53 Es tim jap'ajttap ma ja muj tsajptujk es t'awdattu ja Dios.

Oybyu Ayuk Di'ibu Fwank Jyaay

Diosu 'yU'unk jumbity ja'ay

¹ Ko di'ibaty tsyondaky, taa natyñu ja'a di'ibu yajtijp Ayuk. Es yu Ayuk yu'a nandu'unu Dios, es madumu naty ja Dios Teety.

² Yu'a naty 'yity jawyiin madu Dios.

³ Ja Ayuk ja'a muut Dios dyajkojy tugekyu di'ibu jaa'ajtp. Tugekyu di'ibu yajkoj, kyaj oj ti kyojy pan kyaj ja'a muut.

⁴ Ja'a di'ibu yajtijp Ayuk, ja'a yajk ja jiky'ajtan nidugekyu di'ibu jiky'ajttap, es yu'a du'un ja jajun di'ibu nu'umooy tyu'umooy nidugekyu ja'ayaty ya naxwiin.

⁵ Esu tadu jajun, yu'a dun jajp ma kyoodsaty, es kyaj yu koots'at mbaat dyajtugoyu tadu jajun.

⁶ Dios tkejxy tu'ugu ja'ay, Fwank'ajtp.

⁷ Ja'a oj myin es tnikaixp'atut di'ibu ijtp extam ja jajun, esu du'un nidugekyu ja ja'ayaty myubakadut.

⁸ Ja Fwank, kyaj yu'ujaty ja jajun, je'eyu yu'a tnikaixp'etyu tadu jajun.

⁹ Ja jajun tay'ajtanbu di'ibu kyujajpy kyute'xypy nidugekyu ja ja'ay, ja'a miin ya naxwiin.

¹⁰ Ijtpu naty ja ya naxwiin. Oyu naty Dios ja'a muut tu tjayajkojy ja naxwiin, kyaj 'yuxkajpudu ja ja'ayaty.

¹¹ Ja'a oj janimiin di'ibu jya'a'ajtpy, es kyaj oj kyupakadu.

¹² Per nidugekyu di'ibaty kupajkadu es myubajkadu, dyajnigutujku es yu'ujaty 'yu'unk'atadut ja Dios.

¹³ Yu'ujaty kyaj Dios 'yu'unk'atyaty mat ko ja'ay yajmiin yajjajtadu, es ni mat ko du'unu ja'ay ttseky, Dios axajadup mat ko ku'umu du'un ttseky.

¹⁴ Di'ibu yajtijp Ayuk, ja'a jumbijt ja'ay es jyiky'ajty ma uudsaty. Es uudsaty tats n'ixtu ja myaj'ajtan, ja kyu'am muj'ajtan di'ibu tu'ugu Dios 'yU'unk'ajtpy, es tmudaty ak tim tay'ajtan es ak tim kunu'xun.

¹⁵ Es ja Fwank nikajxpejtpy extamu tyestiigu es jyanan:

—Tyaadu du'un di'ibats n'andijpy kots njunanñ ko di'ibu miimp oknum es jawyiin uj, yu'a du'un jawyiin, ja'a ko taayumu naty jekyup kots uj nmiiñ.

¹⁶ Tu Jesukristu xkyunu'xun kanak nipat.

¹⁷ Myooy ja Dios ja Moisesu 'yana'aman, per ja tsojkan es ja tay'ajtan yajmiin ja Jesukristu.

¹⁸ Ni na'anum pan tka'ixy ja Dios Teety, per yu Diosu 'yU'unk di'ibu jam mat ti'igyu 'yity ja Dios Teety, yu'ujaty tu xytyuk'ijx xytyuknija'am wi'ixu dun ja Dios Teety.

Fwank Yajnu'ajtpu tnigajxy ja Jesús

¹⁹ Yu Jerusalen israelitaty tkajtu ja teedyaty esu levitu ja'ayaty di'ibu myuduundup ja teety, es dyajtwanda ja Fwank:

—¿Mbunu dun mij?

²⁰ Fwank 'yadsooju tay'ajtan:

—Uj kyajts nGristaty di'ibu Dios wyandak tkajxa'añ.

²¹ Ta yajtuujumbijtadu jatugok:

—¿Mbunxu dun mij? ¿Tii mijtsu du'un ja Diosu kyugajxpu Elius?

Ta Fwank 'yadsooy:

—Kyajts uj n'Eliusaty.

Ta yajtuujumbijtkójubu:

—Pes, çtii mijtsu du'un ja Diosu kyugajxpu di'ibu minaambu?

Ta 'yadsooy:

—Kyaj.

²² Ta yajtuujumbijtuđu jatugok:

—Pes, çmbúnu dun mij? Ëj nmunujxándapts ja tu'y'ajtun ma ja di'ibuts tu xykyaxtu. Paaty, çti ayúkats xymyeepey esuts nmunujxat?

²³ Ta 'yadsooy ja Fwank:

—Ëjtsu dun miimp kugajxy muj ittum es n'anunmudats miidsaty: “Yajtáwdu ja tu'u ma myina'añ ja Windsán” —du'un éxtum jyuna'añ ja Diosu kyugajxpu Isaiiu.

²⁴ Es nandu'un myiindu di'ibu fariseeu ja'ayuty kyajxtu.

²⁵ Net yajtuujudu ja Fwank:

—ÇTi ko myajnubéty pun kyaj mij mGristaty, o m'Eliisaty, o tadu Diosu kyugajxpu?

²⁶ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Ëj yajnubajtrpats mat ja nuu, per ma miidsaty ta tu'uk di'ibu miidsaty kyaj xy'ixy'attu,

²⁷ es yu'u miimp óknum. Es kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu ky'u'uk nga'agájudut éxtumxyapts uj n'ityuts tyuumbun.

²⁸ Tyaadu tyuun jyajtu ma ja naxwíñadu di'ibu xyu'ajtypy Betañu, Jordán mujnuu awiñ, ma ja Fwank dyajnubéty ja ja'ayuty.

Jesús, ja Diosu wyindsu'kun

²⁹ Jakumbom ja Fwank t'ijxy ja Jesús ko myuwingóñaty. Ta jyunáñ:

—ixtu! Tyaadu du'un ja Diosu Byorreegu'unk di'ibu wu'ump éxtumu windsu'kun es yajrojrnaitugóyut ya naxwiñ.

³⁰ Tyaadudsu dun nmadyak kots njunáñ: “Oknum myiñ ma uj tu'ugu yedyujk di'ibu du'un jawyiin kadiinun uj, ja'a ko taayumu natyñu jékyup kots uj nmiñ.”

³¹ Kyajts uj ku'um nnija'aju púnu dun yu'u. Per nmíñats uj es nyajnubétyats mat ja nuu, es t'axkártut yu israelitu ja'ayuty.

³² Fwank nandu'un jyunáñ:

—Ëj nan tats n'ixy tsajwínm kyuda'aky yu Espíritu Santu du'un éxtum tu'ugu paku'unk, es kyuxke'eky ma ja Jesús.

³³ Ëj kyajnumdsu naty nandu'un nnijawu púnu'u. Per kodsu Dios xykyejxy nyajnubátut mat ja nuu, ja'ats xy'anmaay: “Ko yu Espíritu Santu xy'ixut jyunaky es kya'at ma ja yedyujk, yu'u du'un di'ibu yajnubátup mat ja Espíritu Santu.”

³⁴ Tudsu net n'ixy, es ujtsu du'un nnikajxpejtypy ko yu'udyu Diosu 'yU'unk.

Jesusu 'yuxpajkpu jawyiimb

³⁵ Jakumbom tapu naty jatugok ja Fwank mat nimajtsk di'ibu panujxudup.

³⁶ Ko Fwank t'ijxnajxy ja Jesús, ta jyunáñ:

—ok'ixtu! Tyaá du'un ja Diosu Byorreegu'unk.

³⁷ Ja nimajtskpu Fwangu 'yuxpajkpu tmudoodu ko du'un jyunáñ. Ta tranujxtu ja Jesús.

³⁸ Es net ja Jesús ñajyu'ijxu. Ta t'ijxy ko ryanujxudu. Ta t'anmaay:

—ÇTi dun m'uxtaaydyup?

Es ja'ajuty 'yadsoody:

—Ya'uxpajkpu, çma mij mdsunnu?

³⁹ Esu Jesús 'yadsoojumbijtuḁ:

—Min xy'ixtu.

Ta oj ñujxtu ma ḁun tsyuḁḁ. Es jam oj kyudsu'ujunḁ, ja'a ko ma taxk yaxḁḁḁ naty.

⁴⁰ Es nidu'uk di'ibu Fwank panujḁḁ, ta oj tpanejxy ja Jesús, ja'a yu Andrés, myuga'axu Simonk Peedru.

⁴¹ Kyajnumu naty ti tyuñ jyátyty es ja Andrés oj t'axta'ay ja myuga'ax Simonk. Ta t'anmaay:

—Tu net nbátum ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx.

⁴² Ta ja Andrés oj tmánejxy ja myuga'ax Simonk ma naty ja Jesús. Es ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yanmaay:

—Mijtsu ḁu'ḁn Simonk, Jonasu 'yu'unk. Es mij mxu'átur Sefus (di'ibu yaj'andijp Peedru).*

Jesús dyaxu ja Felipu esu Natanael

⁴³ Jakumbom ja Jesús tsoonáñ ñuxxá'añ Galileeu. Net tpaty ja Felipu es t'anmaay:

—Pamínguts.

⁴⁴ Yu Felipu, Betsaydu kyugajpnaty, ma nandu'ḁn 'yittu Andrés esu Peedru.

⁴⁵ Ta ja Felipu tsoyo'ofñ, oj t'axta'ay yu Natanael. Ta t'anmaay:

—Tuts n'ixtu ja yedyujk di'ibu Moisés es di'ibu Diosu kyugajxḁty jyaaydyu ma ja Diosu jyaaybyajtḁ. Yu'ḁ Jesús, 'yu'ungu Josee, di'ibu kugajpn Nazaret.

⁴⁶ Net ja Natanael jyunáñ:

—¿Tii wa'an da mbaat pyudsemy Nazaret di'ibu oy?

Felipu 'yadsooj:

—Min xy'ixy.

⁴⁷ Ko Jesús t'ijxy myawingóñaty yu Natanael, ta jyunáñ:

—Tya tu'uk myiñ ja israelitu ja'ay di'ibu kyaj 'yanda'aky.

⁴⁸ Net ja Natanael yajtuujy:

—¿Wi'ixuts mij xy'ix'aty?

Jesús 'yadsooj:

—Ej mij n'ixy'ajtyuts kyajnumu naty Felipu mwóyaty ko naty m'u'uñu iigu patku'uy.

⁴⁹ Net 'yadsooy ja Natanael:

—Ya'uxḁujkrḁ, mijtsu ḁu'ḁn Dios m'U'unk'ajtar, mijtsu ḁu'ḁn ja israelítadyu rye!

⁵⁰ Jesús 'yadsooj:

—¿Xymyubujkruts uj mij ja'a ko tu n'anummu kots mij n'ijxy iigu patku'uy?

Pes tyam xy'ixut di'ibuty ni'igu muj.

⁵¹ Nandu'ḁn jyunáñ ja Jesús:

—Jantsy tuj'ajtanats miits n'anumḁu ko m'ixtur awa'ats ja tsajp es xy'ixtat ja Diosu 'yanklus pyat jyunáktat ma uj, ja Naxwíñdu Ja'aydyu Kyudḁnaabyu.

2

Pujk ukḁn jap Kanaa

¹ Kyumduguk xḁu tu'uk ja pujk ukḁn 'yity jam Kanaa, ñaxwíñdu Galileeu. Tamu naty nandu'ḁn yu Jesusu tyaak.

² Es ja Jesús mat ja 'yuxḁujkrḁty oj ñujxtu ma ja ja'ay pyekey ko yajwoodu.

* ^{1:42} Peedru yu'ḁ grieeḁu kyajxy di'ibu yajpḁsḁmp tsaa.

3 Ko oj ja vinu kyexy, ta ja Jesusu tyaak 'yanmaayy:

—Kyajnap ja vinu.

4 Ta ja Jesus t'adsooy ja tyaak:

—Nanitu'unk, ζti kots du'an xy'anamu? Kyajnamts uj xyñapaaty.

5 Net ja Mariu t'anmaaydyu ja di'ibu naty jam winguaydyur:

—Kuydyundu tagekyu di'ibu mduk'ana'amur.

6 Tamu naty tdujku nuudujk di'ibu ak tim tsaa, di'ibu israelitatu yajtu-undur ko ñayajwa'adsudu. Es tu'uk tu'ugu nuudujk mugop'x litran tyaku nuu.

7 Jesus t'anmaaydyu ja wingiibuty:

—Ya'utstu mudu nuu tyadu nuudujk.

Ta dya'ujtsta.

8 Net ja Jesus t'anmaaydyu:

—Jaaptu net waanu es tnujxtu ma xuduumbu.

Es du'an ttuundu.

9 Es ja xuduumbu t'ukmajtsy ja nuu di'ibu naty tu jymbity vinu. Ni tkanijawu ma myiñ, ja'ayu ja wingiibuty ñija'adur ma tsyooñ, ja'a ko yu'udyu naty tu tjuuttu ja nuu. Ta ja xuduumbu tnuj'yaxu ja pajkru yedyujk.

10 Ta t'anmaay:

—Jawyiin t'uuktu nidagekyu ja vinu waanu oybyu, es ko ja jabye'xytu tu t'uknudu naty, nétnu yajmoodyu ja vinu di'ibu kyaj nugo 'yoyu. Es mij jambit xytyuñ. Oknuu xyaky ja vinu waanu oybyu di'ibu naty mya'ijtypy pajke'eky.

11 Yu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesus tyuun jap kanaa, Galileu ñaaxoty, ja'a yu'u ja jawyimbun ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesus tyuun. Esu du'an dya'ijxu ja myuj'ajtun es ja 'uxrujkraty myubjukudu.

12 Ko tyadu nuu ñajxy, net ja Jesus juyptaknu Kafarnaum mat ja tyaak esu myuga'axaty esu 'uxrujkraty. Jap 'yijttu majtsk tuguk xuu.

Jesus dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktur ma ja muj tsajptajk

13 Es kom wingoombu naty ja israelitu pyasku xuu, ta Jesus pyatujku Jerusalén.

14 Jap muj tsajptajk ñabotsoty tpaty di'ibu tye'kypy éxtamu windsu'kun: tsajkaa, borreegu esu pak, es jap di'ibátu wyin'uñaaadyur ja tyeeky di'ibu ja'ayudyu myeeñ wyingugoondur es du'an tniptk tnitundu.

15 Ko tyadu Jesus t'ijxy, ta tu'ugu wyojrn dya'o'oyu ak tim po'o. Net twojppudsuumdaaydyu di'ibátu naty jap tye'kypy ja borreegu esu tsajkaa. Es tnaswájudu ja myeeñ di'ibu wyingugoondur ja meeñ es dyajjumbijty ja myeesu.

16 Es ja di'ibu tye'kypy ja pak t'anmaay:

—Yajpudsámdu tyaadu ja yaa! ;kátudsu nDeedyu tyujk xyajwa'añ maadyujk!

17 Net ja 'uxrujkraty tjamyajtsta ja Diosu jyaabyajtun ma jyuna'añ: “Ndsojk'e'kypyats ja mdujk.”

18 Net myiindu ja israelitu wyindsánaty es yajtuujudu:

—ζTi ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun mij xytyuk'ijxtur ko mij xymuudaty ja kutujkan es du'an xytyúnat yu tyaadu?

19 Esu Jesus 'yadsooy:

—Jitu tyadu muj tsajptajk, es tuguk xuuts ngójudats jatugok.

20 Ta ja israelitatu 'yanmaayudu:

—Justyikxytyudujk jumajt 'yity es 'yabejty, ζes mij tuguk xuu xykyoja'añ?

21 Per ja Jesús ko tmadyaky ja mäj tsajptajk, ja'a du'ən myadyakypy ja ky'əm nini'x.

22 Paaty ko Jesús 'ye'ky es jyikypyejky, ja 'yuxpajkruty tjamyajtsta ko du'ən Jesús jyanáñ, es tməbajktu di'ibu ijtp jaaybyety ma Diosu jyaaybyajtən es di'ibátyu natyu Jesús tu 'yanu'əmxyty.

Ñija'ap ja Jesús ja ja'ay ja jyot wyinma'añ

23 Ko naty ja Jesús 'yity Jerusalén ko pasku xuu, may ja ja'ay myəbajkudu ko t'ijxtu ja ijxwu'əmən di'ibu myudajtypy ja mäj'ajtən di'ibu Jesús tyuun.

24 Per ja Jesús kyaj ñaygyyajku ti'igyu mat yu'ujaty, ja'a ko 'yixy'ajttaaydyur nidugekyu.

25 Es ja Jesús kyaj t'awijxy esu wiingátypy ja'ay tyukmumadya'agudət wi'ixu ja'ay ja jyot wyinma'añ, yu'u ku'əm ñija'abu naty wi'ixu wyinma'añ ja ja'ayaty.

3

Jesús esu Nikodemu

1 Nidu'uk di'ibu ana'amp mäj tsajptəgóty, fariseeu ja'ay, es ja'a txə'aty Nikodemu,

2 ja'a ñimiin ja Jesús koots, es t'anmaay:

—Ya'əxpajkrə, nnija'adapts ko Dios tu mgéxyty es xya'əxpəktudəts, ja'a ko ni pən mbaət tkaya'ixyaty yu ijxwu'əmən di'ibu myudajtypy ja mäj'ajtən extəm mij xya'ixyaty, pən kyajru Dios pyudákəty.

3 Es ja Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy təy'ajtanəts mij n'anəmmə, di'ibu kyaj jatəgok myiñ jya'ty jemy, kyaj mbaət t'ixy ja Diosu kyutujkən.

4 Net ja Nikodemu dyajtuuy:

—¿Per wi'ix mbaət tu'ugu ja'ay mäj'əna'knə myiñ jya'ty myəmajtsk ok? ¿Wi'ix mbaət tyəku tyəək jyodoty es jya'tut yə naxwiin jatəgok?

5 Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy təy'ajtanəts mij n'anəmmə, pən kyaj jatəgok myiñ jya'ty jemy mat ja'agyəxm ja nəu es ja'agyəxm ja Diosu Jya'ajən, kyaj mbaət tyəku ma Diosu kyutujkən.

6 Pənu toxtyujk yajmiin yajjajtəp, ja'ay yə'u; es pən ja Diosu Jya'ajən yajmiin yajjajtəp, ja'ajən yə'u.

7 Katu du'əñ mwa'əmmə kots mij tu n'anəmmə es tsojkəp jatəgok mmin mja'ttat jemy.

8 Yu poj, pojru'u otyim maaty, es mmudeepy ko pyojy, per kyaj xyñijawu ma tsooñ es ni xykənijawu ma ñejxy. Es nandu'ənu dənə tyəədu təgekyu di'ibu ja Espiritu Santu yajmiimpə yajjajtypy jemy.

9 Ta ja Nikodemu dyajtuujumbijty ja Jesús:

—¿Per wi'ix mbaədu tyəədu du'ən tyuñ?

10 Jesús 'yadsooj:

—Mijtsu du'ən tu'ugu israelítədu wyindsún, ¿es kyaj mij xyñijawu tyəədu?

11 Jantsy təy'ajtanəts mij n'anəmmə, n'anmaabyəts di'ibəts nnija'ap. Es təgekyu di'ibu tu ndukmumadya'əktə, yə'u dən di'ibəts tu n'ixy. Per miidsəty kyaj xymyəbəktə di'ibəts əj miits njatukmumadyəktəp.

12 Es pən kyaj xymyəbəktə di'ibəts əj miidsəty nja'awa'anəp di'ibu ja yə naxwiin ijtp, ¿wi'ix xymyəbəktə kots ndukmumadyə'əktə di'ibu ijtp tsajpətm?

13 'Ni pánum kyapatuka tsajpótm, ujtsu du'un je'eyu, ja Naxwíñudu Já'ayadyu Kyudunaabyu, es ya naxwíñ ngada'agyats.

14 Es éxtum ja Moisés tkuduu ja tsá'añ di'ibu ak bronsu, nandu'un uj, ja Naxwíñudu Já'ayadyu Kyudunaabyu, nyajpajta'aga'añts kujxm.

15 Es nidugekyu di'ibuts xymyubajkruts uj, jiky'átup wínu xuu wínu tiempu.

Dios tsyejpy ja naxwíñudu ja'ay

16 Ja'a ko yu Dios nūgo o j t'oktsojkn ja naxwíñudu ja'ayaty, paaty ttuknigejxy ja tyu'uk'U'unk, es pnaty myubajktap jiky'átup wínu xuu wínu tiempu es kyaj kyutagódyut.

17 Ja'a ko Diosu 'yU'unk tkejxy es dyajnitso'oktat ja naxwíñudu ja'ayaty, kyaj tkejxy esu ja'ay ñujxtu ma ja tudyu'unun wínu xuu wínu tiempu.

18 Di'ibu myubejkyu ja Diosu 'yU'unk, kyaj yu'u ñujxtu ma ja tudyu'unun wínu xuu wínu tiempu, per di'ibu kyaj myubékyuty, yu'u ñujxup ma ja tudyu'unun wínu xuu wínu tiempu mat ko kyaj tñabeky ja Dios ja tyu'uk'U'unk.

19 Di'ibáty kyaj tñabaktu ja Diosu 'yU'unk, ja'a ñujxtu ma ja tudyu'unun wínu xuu wínu tiempu, mat ko ja jajun myiñ ya naxwíñ, es ni'igu o j ttsoktu ja koots'át kadiinun ja jajun, mat ko axuuk 'yadu'utstu.

20 Nidugekyu di'ibáty axuuk adátstap, kyaj ttsoktu ja jajun, es kyaj tñawingón ja jajun kadiibu ñayajnidu'xadu di'ibu naty axuuk tyiimpy.

21 Per di'ibu jiky'ajttap mudu tñ'ajtun, myawingeempy ja jajun es du'un dya'ixyaty ko yu'u oy tmadún ja Dios.

Fwank Yajñabajtpu tñigajxy ja Jesús

22 Es ko waanu 'yijty, net ja Jesús mudu 'yuxpajkraty o j ñujxtu ma yu Judee ñaxwíñudu. Jap waanu 'yijttu es dyajñabáttu ja ja'ayaty.

23 Nandu'un ja Fwank Yajñabajtpu yajñabétyu naty jam Enón di'ibu myawingon'ajtyu ja Salim, ja'a ko jamu naty ja kom nuu, es ja ja'ayaty ñujxtu es ñubáttu.

24 Tyaadu du'un tyuun jyajtu kyajnamu naty yu Fwank yajpajta'aky puxndugóty.

25 Es di'ibu naty ja Fwank Yajñabajtpu 'yuxpajkraty ñaygyajxudu mat tu'ugu israelítaty pun wi'ixu ja'ay ñayajwa'adsudu.

26 Net o j tñinajxtu ja Fwank es t'anmaaydyu:

—Ya'uxpajkrn, ok'ix. Di'ibu naty mat mij ma Jordán mājnuu awinm, di'ibuts mij xytyukmumadyak, tam tyam yajñabéty, es nidugekyu ja'ayaty ak yu'u panajxup.

27 Net ja Fwank 'yadsooy:

—Ni pán tui mbaat tkamudaty pun kyajpu Dios tu myo'oyaty.

28 Miidsaty k'um xymyudoodu kots miits n'anmaaydyu: “Tñ'ajtun ko kyajts uj nGrístaty, je'eyats uj nyajkéxy jawyiin ma yu Krista.”

29 Ma tu'ugu ja'ay pyekyun, ja pñjkrn yedyujk ja'a mat ti'igyu ja di'ibu pyeikyru. Es ja pñjkrn yedyujk ja myatnaymyaayubu ni'igu xyonda'aky ko jam mat 'yity ma yajmujtún ja myatnaymyaayubu es tmadoo'ity ja kyajxy myadya'aky. Es nandu'un uj, xondákruts jotkuda'aky ko yu ja'ayaty tranajxtu ja Jesús.

30 Jesús yu'u ni'igu myujwiindujku'adu'utsy, es uj waanu ni'igats n'awaan n'amutsku.

Di'ibu tso'omp jam tsajpótm

³¹ Mút ko Jesús tsoyo'ón tsajpótm, paaty ni'igu myájutu kadiinam ja naxwiñudu ja'ay. Hjtso du'unu naxwiñudu ja'ay. Paaty uj je'eyats nnijawu di'ibu ja ya naxwiñ. Per di'ibu kudakp tsajpótm, yu'u ñigopk'ajtypy tugekyu.

³² Paaty yu'u myadyakupy di'ibu tu t'ixy es tmadoy, per ni pán tkamabeky di'ibu yu'u myadyakupy.

³³ Ja ja'ay di'ibu kyupejypy ja ayuk di'ibu yu'u kyajxypy, nigaxu'kp ko tyy'ajtan di'ibu Dios kyajxypy.

³⁴ Pánu Dios tu kyéxyty, Diosu 'yayuk myadyakupy. Esu Dios tmooy ja Jesús yu Espíritu Santu tugekyu.

³⁵ Ja Dios Teety jyantsysyejpy ja 'yU'unk, es tugekyu ttukkudujkudya'ay di'ibu jaa'ajtp.

³⁶ Di'ibu myabejypy ja Diosu 'yU'unk, myudajtypy yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu; per di'ibu kyaj tmabuka'añ yu Diosu 'yU'unk, kyaj tmadaty ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, yu'uyu 'yaxájp ja mak tudyu'unan di'ibu Dios mo'oyudup.

4

Jesús es tu'ugu samaritanu toxytyujk

¹ Myudoodu ja fariseeu ja'ayaty ko ni'igu naty dyajmáyu ja 'yaxrujkraty es yajnabéty ni'igu kadiinam ja Fwank Yajnabajtpu.

² Oy kyaj ja Jesús ku'am yajnabejty, yu 'yaxrujkraty yu'ujaty yajnabajtu ja ja'ayaty.

³ Ko Jesús tnija'aju tyaadu, net tsoyo'ón Judeeu es jyumbijnu Galileeu.

⁴ Ko tyu'uyo'oy, koonam ñaxy samaritanu ñaaxóty.

⁵ Jyajtta jap ma kajpn di'ibu xyu'ajtypy Sikar, di'ibu naty jaryu myuwingón yu Jakoobu ñax di'ibu 'yu'unk Josee tyukkumaay ja ñax.

⁶ Es jap tu'ugu nudajñ di'ibu Jakoob ñudajñ'ajt jékyu. Es ko jyajty jap nudajñ agu'p ja Jesús, ja'a ko anu'xubu naty mút ko tu yo'oy, ta ñaxwe'tsy nudajñbyu'aay. Kijkyxyu natyñ.

⁷ Net myiñ ma ja nudajñ tu'ugu samaritanu toxytyujk es tjuuda'añ ja nuu. Net ja Jesús t'anmaay:

—Meegyats waanu mnuu, tunu may'ajtan.

⁸ Tu naty ñajxtu ja 'yaxrujkraty kajpnóty es tjuya'andu di'ibu 'yagijxyu'áttup.

⁹ Es ja toxytyujk 'yadsooju:

—Mij m'israelitu, es uj samaritanu. ¿Wi'ixats mij xy'amdooy ja nuu es nyajnu'uugat? (Yu israelítaty kyaj mút t'i'igu 'yity ja samaritanu ja'ayaty.)

¹⁰ Jesús 'yadsooju:

—Kooxyu xy'oknijawu ja may'ajtan di'ibu Dios yajkupy es pánuts uj di'ibu nuu m'amdooyu, tyy'ajtanxyuats mij xy'amdooy yu nuu, es ujxyuats mij nmeery yu nuu di'ibu yajjiky'ajtypy ja ja'ayaty.

¹¹ Ja toxytyujk 'yadsooju:

—Windsún, ni xkyamudaty je'eyu di'ibu mút ja nuu xyjuudat. Ja'a ko jantsy kuk yu nudajñ, ¿wi'ixats mij xymu'o'oyut yu jii'kuryu nuu?

¹² Ja n'apteety'ajtam Jakoob xytyukmawu'umnu tyadu nudajñ, ma yu'u ijty ñu'uuktu mút ja 'yu'unk 'yuna'kuty esu jyuyujk tsyajkaa. ¿Tii wa'anu da mij ni'igu májuty kadiinam ja'a?

¹³ Esu Jesús 'yadsooju:

—Nidugekyu di'ibu yaa nu'úktup, paadudup jatugok yu taudsu,

14 per di'ibũ 'yikyppy ja nuu di'ibuts ʉj nmeepyy, ni na'a tuudsu kyanakypyaadudat. Ja'a ko di'ibuts ʉj nuu nmeepyy, jap myujxtuʉwat jyodoty es myo'oyudat ja jiky'ajtũn di'ibũ winu xuu winu tiempu.

15 Net ja toxytyujk t'adsooy ja Jesu:s

—Windsu:n, meegyadsu tadu nuu es ku:diibuts xy'nakypyaadudat yu tuudsu es ni nganakymyinu:du:s ma tyadu nu:dajũ es njuudu:du:s ja nuu.

16 Jesu:s 'yadsooy:

—Nu:ix wow yu mña'ay es mu:at mmindu:t ja yaa.

17 Ja toxytyujk 'yadsooy:

—Kyajts nmudaty ja nña'ay.

Jesu:s 'yadsooyu:

—Mmu:dajtypy ja tu:y'ajtũn ko mju:na'añ kyaj xymyudaty ja mña'ay,

18 ja'a ko nimu:goxk tu xy'okmu:dajtru mña'ay, es di'ibũ jam tyam mmu:dajtypy jatu'ugu myedyujk, kyaj yu'u xy'ña'ayaty. Paaty tu:y'ajtũn exu:tu mju:na'añ.

19 Ko ja toxytyujk tmadooy, net t'anmaay ja Jesu:s

—Windsu:n, n'ijxypyu:s ko mij ja Diosu kyugajxpu.

20 Ja n'aptujkaty di'ibũ jeku:ap jyiky'ajtu, ja'a 'yawdajtu ja Dios yaa ma tyadu kopk. Per miits israelitu:ty mju:na'andu ko jaayu Jerusalen ja it luga:ar ma n'awdajtu.

21 Jesu:s t'adsooy ja toxytyujk:

—Mu:bu:kku:s mij, miimp ja xuu ja ooru ma miits xy'awdu:ttat ja Dios, es ni mgamindu:t ma tyadu kopk es ni mganujxtu:t Jerusalen.

22 Miits samaritanu ja 'ayaty, kyaj xy'ñijawudu ti m'awdajtu, per u:du:saty israelitu:ty, nu:ija'adu:pts tits n'awdajtu, ja'a ko tsyooñ ja nitsokũn ma ja israelitu:ty.

23 Per minaa:mp ja tiempu, es tyamu du:'ũn, ko ja ja'ayaty di'ibũ situ:y y'awdu:ttat ja Dios, t'awdu:ttat mu:t winu jyot jya'aju:n es mudu tu:y'ajtu, mu:t ko du:'ũn du:n tseky ja Dios es 'yawdu:tu:du:t ja ja'ayaty.

24 Dios yu'u du:'ũn ja Ja'aju:n, es di'ibũ 'yawdu:ttat ja Dios, 'yawdu:ttat mu:t winu jyot jya'aju:n es mudu tu:y'ajtu.

25 Net ja toxytyujk t'anmaay ja Jesu:s

—Ej nu:ija'abu:s ko minu:p ja Kristu di'ibũ Dios wyin'ijx. Ko myinu:t ja'a, yu'u xy'awa'andu:ya'ayam tu:gekyu.

26 Net ja Jesu:s t'adsooy ja toxytyujk:

—Ejtsu du:'ũn Kristu di'ibũ mmu:gajxpu.

27 Es net jyajtu ja 'yuxru:jkru:ty. Es ko t'ijxtu ja Wyindsu:n myadya'aky mu:t tu'ugu toxytyujk, du:'ũñ wu:'amu:dyadyu. Per ni pu:n oj tkayajtu: “¿Ti mdsejpy?” o “¿Ti ko xymyutmu:dyadyu yu toxytyujk?”

28 Net ja toxytyujk tnaswi:tsu tsyiy es oj ñe:xy kajpno:ty es oj t'awanudu ja kugajpu es t'anu:mu:du:

29 —Min xy'ok'ixtu tyaru:du ja'ay di'ibuts tu xy'awanu tu:gekyu di'ibuts tu nduñ. ¿Kjaju du:'ũn jya'adyu tyadu ja Kristu?

30 Net ja ja'ayaty tso'andu jap kajpno:ty es tnu:nu:xtu mu:t ja toxytyujk ja Jesu:s.

31 Ko naty ja toxytyujk tu ñe:xy kajpno:ty, net ja Jesusu 'yuxru:jkru:ty 'yanmaay:

—Ya'u:ru:jkru, kay opu:'ũnu:n.

32 Ta ja Jesu:s 'yadsooy:

—Tyapts ja je'xy nmudaty di'ibũ mi:du:saty ni xykjanijawudu.

33 Net ja 'yaxpɔɔjkpɔty ak ja 'ajɔty ñayajtuujɔdu:

—¿Tɔ da pɔn dyajmɔn di'ibɔ kyɔyɔp?

34 Esɔ Jesɔs t'anmaɔydyɔ ja 'yaxpɔɔjkpɔty:

—Kɔts ɔj nduɔn di'ibɔ tsyejpy pɔnɔts tɔ xykyexy, ujts jɔtkɔdɔkɔts ɛxtɔm jɔwɔn ngay n'iigyɔts.

35 "Miɔts m'ayuk'ajttɔbɔ dɔ'uɔn: "Ko tɔmgoy'aty taxk pɔ'o es nyajpɔdu'kam ja pɔjta'aky." Per ɔjts miɔts n'anmaɔydyɔp: "iɔxtɔ kam! Tɔ pɔjta'aky tɔyɔtsnɔ es tɔ tɔpɔty ja tiempɔ es pyɔdu'ugɔt."*

36 Di'ibɔ yajpɔde'kypy ja pyɔjta'aky, 'yaxɔjɔp ja mɔyɔ'uɔn; esɔ pyɔjta'aky di'ibɔ yajpɔde'kypy, ja'a dɔ'uɔn itɔp winɔ xɔn winɔ tiempɔ. Es dɔ'uɔn di'ibɔ wyijpy ja triigɔ es di'ibɔ yajpɔde'kypy, nimajtsk xyonda'aktɔ.

37 Es dɔ'uɔn dya'ixyɔty ko tɔyɔ'ajttɔnɔty di'ibɔ 'yayuk'ajttɔp ɛxtɔm tɔyɔdu: "Wiinkɔn wyijpy ja triigɔ es wiinkɔn yajpɔde'kypy."

38 ɔjts miɔdsɔty tɔ ngaxtɔ es xyajpɔdu'aktɔt ja di'ibɔ kyaj tɔ xyɔiduungɔdu. Wiingɔtypyɔ tɔ tɔniduungɔdu, es miɔdsɔdyɔ net myajpɔdu'ktɔp.

39 May ja samaritanɔ ja 'ayɔty di'ibɔ tso'ondɔp kajpɔnɔty tɔmɔbjktɔ ja Jesɔs, ja'a ko ja toxytyɔjk tɔ naty 'yanɔ'uɔmɔxɔdu: "Tɔdɔ yedyɔjk xy'anmaɔyɔts tɔgekyɔ di'ibɔts tɔ nduɔn."

40 Es ko myiindɔ mɔ Jesɔs, net tɔmɔn'uɔxtɔktɔ es wyɔ'uɔmɔt mɔt yɔ'uɔjɔty. Es ja Jesɔs ɔj wye'emy mɔ ja kajpɔn majtsk xɔn mɔt yɔ'uɔjɔty.

41 Ko ja kugajpɔnɔty tɔmɔdoodɔ ja 'yaxpɔɔjkɔn ja Jesɔs, ni'igu mayjya'ay ɔj t'akmɔbuktɔ ja Jesɔs.

42 Net ja toxytyɔjk t'anmaɔydyɔ:

—Nɔmɔbjktɔnɔts ɔdsɔty tyam, kɔdiinɔm je'eyɔ ko mij tɔ xyɔnigajxy, ja'a ko nandɔ'uɔn ɔdsɔty kɔ'uɔm tɔ nɔmɔdɔyɔts. Nnija'adɔpɔts tyam ko tɔyɔ'ajttɔn ko yɔ'uɔ Kyristɔty di'ibɔ yajpɔjɔpɔnitɔgoyaaampy yɔ naxwɔnɔdu ja'ay.

Jesɔs dyajtse'eky tu'ugɔn yajkutujkɔn tyuumbɔ

43 Ja kyumɔgɔk xɔn ja Jesɔs tɔyɔ'oɔn Sikar es ɔj ñejxy Galileɔn.

44 Kɔ'uɔmɔ naty jayɔjɔp tɔ jɔyɔn'aɔn yɔ Jesɔs: "Ni tu'ugɔn Diosɔn kyugajxɔn kya'ity windsɔ'uɔgɔ mɔt ja myɔgugajpɔn."

45 Es ko ja Jesɔs jyaɔty Galileɔn, ja ja'ayɔty ɔj 'yaxɔjɔdu tsuj, ja'a ko nimayɔ naty di'ibɔ ɔj tɔ pyaskɔxu'attu Jerusalem. Jap t'ijxtɔ ti Jesɔs tyuun tɔgekyɔ.

46 Net ja Jesɔs jyaɔty Kanaa, Galileɔn ñaɔxɔty, mɔ naty ja nɔn tɔ dyajjɔmbity winɔ. Es net tu'uk jyaɔty ja yajkutujkɔn tyuumbɔ di'ibɔ mɔjɔ kyutujkɔn. Jam ja'a tsyɔnɔn Kafarnaɔm es ja 'yɔ'unkɔmɔ naty tɔ pya'ambety jantɔy mɔk.

47 Ko tɔdɔ ja'ay tɔmɔdooy ko Jesɔs tɔ jɔyɔmbity Judeɔn es ko tɔ naty myiɔn Galileɔn, tɔ tɔnimiɔn es tɔmɔn'uɔxtɔky es jɔyɔjɔpɔ'agɔt, es nɔjx ja 'yɔ'unk yɔ'agɔdɔkɔty, ja'a ko tɔm ɔɔgɔnɔbɔ naty.

48 Ta ja Jesɔs t'anmaɔy ja ja'ay:

—Pɔn kyaj xy'ixtɔ iɔxwɔ'uɔmɔn di'ibɔ mɔyɔdajtypy ja mɔj'ajttɔn, kyaj miɔdsɔty ɔj xymyɔbuktɔt.

49 Net ja yajkutujkɔn tyuumbɔ 'yadsooy:

—Windsɔn, jɔ'omɔdu tsojk, tunɔ may'ajttɔn, naɔm kyajnɔmɔts ja n'u'unk 'yeeky.

50 Ta Jesɔs 'yanmaɔyɔ:

—Nɔjx mɔ mɔdɔjk. Ja m'u'unk tɔ 'yagɔda'aky.

Ta ja ja'ay tɔmɔbejky ɛxtɔm ja Jesɔs tɔ 'yanɔ'uɔmɔxɔty. Ta jɔyɔmbijty mɔ tyɔjk.

* 4:35 Ja'a taadu 'yandijpy ko tɔ net ja tiempɔ jya'ty mɔ ja ja'ayty 'yaxɔjɔduɔt ɛxtɔm Kristɔ.

51 Es ko naty tyu'u'yo'oy, oj jyajpkubaadaty ja tyuumbu di'ibu naty tso'ondap ma ja puma'ayun. Ta 'yanmaayun:

—Ja m'u'unk tu 'yaguda'aky!

52 Ta ja yajkutujkru tyuumbu 'yadsooy:

—¿Ti oorun oga'an tu myabaadu?

Es ja'ajaty 'yadsoodu:

—Extam junakxyun uxu'uy xyeemy ja jyun.

53 Net ja u'unkteety tjamejtsy ko nan janakxyun naty tu 'yanu'umxaty ja Jesús: “Ja m'u'unk tu 'yaguda'aky.”

Net ja ja'ay es nidugekyu di'ibu tsyunaayduyap ma jyun tyujk tmubujkta ja Jesús.

54 Tyaadu du'an ja myumajtskru ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun ko jyumbity Judee es ñe'jy Galilee.

5

Jesús dyajtse'eky tu'ugu puma'ay pilu pa'ay

1 Ko waanu 'yijty ja israelítaty tu'ugu naty ja xun ttundu jap Jerusalén, es ja Jesús jap oj ñe'jy xu'ajtra.

2 Ma tadu kajpn myawingón ja kajpndujk aa di'ibu tyijtup Borreegu Tujk Aa, jap tu'ugu muj pilu ma ja 'ay tsi'idu. Migoxku tyujk wiin tmadaty esu israelítu ja'ay tji'tu Betesda.

3 Jaru naty ja ja'ay may pya'amgo'knudu naxkajxy. Tapa wiints, uxneybyu, xux, di'ibu kyaj mbaat yi'xy. Jap 'yawixtu pilu pa'ay es ja nuu yu'xat.*

5 Jaru naty tu'ugu yedyujk kyo'knu di'ibu i'px majmókx tugak jumajt kujk pya'am 'yity.

6 Ko ja Jesús t'ijxy ja puma'ay kyo'knu, ñija'abu naty ko jeky tu 'yayoon, net t'anmaay:

—¿M'aguda'agaamb?

7 Ja puma'ay 'yadsooy:

—Windsun, kyaj pún púnats xuryujta'agup yap piloty ko jyayi'xy tyadu nuu. Tugok tugókats njatakuya'añ, wiinkru jawyiin'ajtkojp.

8 Jesús t'anmaay:

—Pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nu'jx ma mdujkan.

9 Netyu ja puma'ay 'yagudaktaay. Ta dyajpude'ky ja myabajn es yo'oydsyo'oñ. Es kom saabudu naty ma ja israelítaty dyajnigutúku es t'amaa'y'áttut,

10 yu'ujaty t'anmaayduy ja di'ibu naty tu 'yaguda'aky:

—Po'xanxun tyam. Kyaj ñikutikyuty es xytsyunmáditut yu mmabajn.

11 Net ja yedyujk 'yadsooy:

—Yu di'ibuts tu xya'aguda'aky, yu'uts tu xy'anuum: “Yajmúk yu mmabajn es nu'jx.”

12 Net yajtuujadu:

—¿Púnxu du'an tu m'anu'umxaty es xyajmúkat yu mmabajn es mnujxat?

13 Es ja yedyujk kyaj tñijawu púnu dan ja'a di'ibu tu ya'aguda'agyaty, ja'a ko ma ja lugaarun mayu naty ja ja'ayaty es ja'a ko ja Jesús tu naty ñajxnu wiink tsoo.

14 Oknum jatugoku Jesús tpaty ma ja muj tsajtpujk. Net ja Jesús 'yanmaayun:

* 5:3 Ja ja'ayaty di'ibu jap myubujktup ijty ko winna'agana'aty jyunaky tsajpótun tu'ugu anklus es ja nuu dyajji'xy, es di'ibu ja puma'ay jawyiin tujkup ma ja pilu, ja'a agudakp oytym di'ibu pa'amudyu naty tmadaty.

—Ix jaygyuku. Tyamu net tu m'aguda'aky. Katu mnakypyekyutyũñ kudiibu mjatut o'ktáy.

15 Ta ja yedyujk jyumbijty es oj t'awanu ja israelítaty ko di'ibu tu ya''aguda'agyuty, yu'u du'un ja Jesús.

16 Paaty ja israelítaty trajædijtso'ondu ja Jesús, mut ko ja puma'ayuty dyu''agudaky saabudu xuu.

17 Es ja Jesús t'anmaay ja israelítaty:

—Yu nDeedyats tuumpnam tyambaat, es uj nandu'un tuumbats.

18 Paaty yu'ujaty ni'igu oj 'yákudu, es paaty tjaya'oogandu mut ko ja Jesús kyaj tmay'aty twindsu'ugu ja po'xunxuu es mut ko nandu'unu Jesús jynañ ko Dios yu'u tyety'ajtypy, ja'a ko du'un ñaybyujta'agyuty nandu'un Dios.

Diosu 'yU'ungu kyutujkan

19 Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tuj'ajtunats miits n'anuumadu ko uj, Dios ja 'yU'unk, kyajts mbaat ti nduñ ngu'am winma'añats. Ndiimbyats je'eyu di'ibats n'ijxyty ttuñ yu nDeedyats. Tugekyu di'ibudsu nDeety tyiimpy, nandu'un uj, Dios ja 'yU'unk, ndúñats.

20 'Pes ja nDeedyats xytsyojkrats uj es xytyuk'ijxrats tugekyu di'ibu yu'u tyiimpy. Es xytyuk'ixaaumbats waanu oyjyatyryu. Es ko xy'ixtat, du'añu mwu'umadya'aydyat.

21 Es éxtamu Dios Teety dyajjikypyéky ja o'kraty, nandu'un uj, ja 'yU'unk, nyajjikypyákrapts di'ibats ndsejpy.

22 Yu Dios Teety ni pán tkapayo'oy. Uj, ja 'yU'unk, tu xymyo'oyats tugekyu ja kutujkan es nbayo'oyadats,

23 es du'unats uj tugekyu xywyindsu'ugudat, ja Diosu 'yU'unk, éxtam twindsu'ugudu ja Dios Teety. Di'ibats kyaj xywyindsu'ugu uj, nan kyaj twindsu'ugu ja Dios Teety di'ibats tu xkyxexy.

24 'Jantsy tuj'ajtunats miits n'anuumadu, di'ibu myudoo'ijtypy di'ibats uj ngajxypy es tmabeky ja di'ibats tu xkyxexy, uj nmo'oyaambyats ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, es kyaj ñajxat ma tudyu'unun winu xuu winu tiempu, ja'a ko tats njo'tsu pyojpu es tats nmo'oy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

25 Jantsy tuj'ajtunats miits n'anuumadu, minaamp ja tiempu, es tyamu du'un, ko ja o'kraty tmudówdat di'ibu ngajxypyats uj, Dios ja 'yU'unk. Es pánaty kyuydyiimpy éxtamts uj n'anuumu, yu'ats nmo'oyaampy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

26 Du'un éxtam ja Dios Teety tmudaty ja jiky'ajtan, nandu'unats uj tu xymyo'oy esats nmudátat ja jiky'ajtan.

27 Es ja Dios Teety tats nandu'un xymyo'oy yu kutujkan es nbayo'oyadats ja naxwiñudu ja'ayuty, ja'a ko ujtsu du'un ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

28 Katu tyaadu du'añu mdu'uwu'amadu, ja'a ko ja'taamp ja tiempu ma ja o'kraty di'ibu tu ñaxtúkudu myudówup kots uj ngajxat,

29 es di'ibu oy tu jyiky'aty ya naxwiñ, yu'u jiky'ayakap es ñajxat ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, per di'ibu tu jyiky'aty axuuk ya naxwiñ, jyiky'ayakap es ñajxat ma ja tudyu'unun.

Di'ibu ñikajxpejtypy ko Jesús Diosu 'yU'unk

30 'Uj kyajts ti mbaat ku'am ndúñats. Uj nbye'ebyats éxtamdsu nDeety xytyuk'ane'emy. Pátap wi'ixats nbayo'oy, ja'a ko kyajts uj ngu'am winma'añ nyajtúñ, ja'ats ndiimpy di'ibu tsyejpy ja Dios Teety di'ibats tu xkyxexy.

31 Pán ujts naydyu'uk ku'am junaamp ko ujtsu du'an ja Diosu 'yU'unk, kyajts mij xymyabúktat.

32 Per taa jatu'uk di'ibu nandu'an jyuna'añ, es di'ibu ya'u junaamp, tu'ajtanu'u.

33 Miidsuty ku'am oj xyajtáwdu ja Fwank Yajnubajtrn, es m'adsoojadu ko ujtsu du'an ja Diosu 'yU'unk.

34 Uj kyajts ndukmada'aky kots pán xyñikajxpátat. Je'eyats miits nduk-jamyatsta ko ja Fwank jyunañ du'an ko miits mniitso'oktat.

35 Mut ko Fwank Yajnubajtrn, du'an ya'u 'yijty éxtam tu'ugu kudu'xn di'ibu xykyudu'xm mā mbaat nyo'oyum, es waanu tiempu m jotkujkudu miidsuty mudu kudu'xn.

36 Es uj nmudajtypyats tu'ugu testiigu di'ibu ni'igu muj ya muj'ajtan tmudaty kadiinam ya Fwank. Di'ibuts uj ndiimpy, Dios Teedyats xymyooy es ndúnat es nyajkugáxat. Es ja tuunk di'ibuts ndiimpy, ya'u yajnigaxe'kypy ko Dios Teedyats uj tu xykyexu.

37 Nandu'an ja Dios Teety di'ibuts tu xykyexu, pyujtákyru ja'a ko tu'ajtan di'ibuts ngajxypy. Ni na'anam xykyamadoogajxtu es ni je'eyanam xykya'ixtu.

38 Kyaj ja Diosu 'yayuk 'yity mā miidsuty, mut ko kyaj xymyabúktu kots miits nja'anamudu ko ujtsu du'an ja kugajxy di'ibu Dios Teety tu tkexy.

39 M'uxrajktu miidsuty di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpaty jyaadyu, ja'a ko miits mjuna'andu ko mut ya'u xytyijy tu xygyanaraty ya mjiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Moisés es ja Diosu kyugajxpaty, ja'a jyaadyu di'ibuts uj nnastu'un nnaskajxu,

40 per miidsuty kyajts xy'axajyua'andu éxtamu Yajnitsókru esxyupts miits nmo'oy ya jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

41 Kyajts nyajtún ja muj'ajtan di'ibu ja'ay yajktu.

42 Yajxonats nnijawu ko miidsuty kyajru Dios xy'awdattu.

43 Uj tu nmiñats ya'ugyujxmdsnu nDeedyats, es miidsuty kyajts xy'axájudu. Per kooxyup myiñ ja wiink yedyujk mut ja kyu'am winma'añ, ya'u sitay m'axájudap.

44 ¿Wi'ixats miits xymyabúktudats pán m'uxtaadyup ya ja'ayaty es mwindsu'ugadut, es kyaj xy'uxta'aydyu esu Dios jyuna'anat ko miits m'oyjya'ay'atyuty?

45 Katu mjuna'andu kots uj miits xytyijy nni'uanaya'andu nDeedyats wyinduuy. Moisés ya'u du'an mni'uanayánudap, di'ibu miits m jot'ajttap.

46 Mni'uanayánudap mut ko miits kyaj xymyabúktu di'ibu ya'u jyaawyum'am mā uj.

47 Es pán kyaj miits xymyabúktu di'ibu Moisés kyaxjaay, ¿wi'ix miits xymyabúktat di'ibuts uj miits n'anmaadyup?

6

Jesús dyajkáy nimogoxk mil naxy ja ja'ay

1 Ko tyaadu du'an tyuun jyajtu, net ja Jesús oj 'yawinnaxy mā ja Galileeu Myejyñ di'ibu nandu'an xyu'ajtypy Tibeeryas Myejyñ.

2 May ja ja'ay pyanajxudu mut ko tu naty t'ixy ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun ko ja puma'ay dyajmabaadu.

3 Ta pyatujka ja Jesús mā tu'ugu kopk, es ñaxwa'tsu mut ja 'yuxrajktaty.

4 Pyátubu naty ja israelítaty ja pyasku xuu.

5 Ko Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayaty pyanajxudu, net dyajtuuy ja Felipu:

—¿Mā net nju'uyum ya je'xy di'ibu nmo'oyum ya tyadu mayjya'ay?

⁶ Jesús jyuñañ du'ñ es t'ok'ixá'añ wi'ix jyuñañ yu Felipü, ja'a ko ñija'abu naty Jesús ku'am ti naty tyunaampy.

⁷ Net ja Felipü 'yadsooy:

—Majtsk mugo'px xññ nidún kyaj tpaadut es kujkwaanü nmo'oyüñ nidu'uk nidu'uk.

⁸ Net ja Andrés, ja myuga'axü Simonk Peedru, nan yu'ñ naty ja Jesusu 'yaxpajkru, jyuñáñ:

⁹ —Tyam tu'ugu mixyu'unk di'ibü myudajtypy mugoxkü tsajkaagyu'unk es majtskü ajkxu'unk, perü tyaadu waanü yu'ñ. Kyaj tpaadut mut ko myayjya'ayuty.

¹⁰ Jesús t'anmaay ja 'yaxpajkruty:

—Yajñaxwaatstu nidugekyü.

Net ñaxwa'tstu mugoxkü mil ja yedyujkuty, es kyaj yajmadsyóy ja toxytyujkuty es ja una'ku'unguty.

¹¹ Net ja Jesús tkone'ky ja tsajkaagyu'unk es tja'aygyudáky ja Dios. Net ttu-jkwa'xy es tmooy ja 'yaxpajkruty es ja 'yaxpajkruty tmooydyü ja mayjya'ay di'ibü naty tü ñaxwaatstu. Es nandü'ñ ttuñ mut ja ajkxu'unk, tmooydyü ja ja'ayuty mabaat 'yuts jyotkuda'aktüt.

¹² Es ko naty tü jyotkuda'aktü, ja Jesús t'anmaaydyü ja 'yaxpajkruty:

—Yajmujkta'aydyü tugekyü yu tsajkaaky tyuktükü di'ibü tü ñadükü, küdiibü ti wyindugóyüt.

¹³ Net ja 'yaxpajkruty dyajmujktaaydyü majmajtsk muj katsy di'ibü nadujkü mä ja mugoxkü ja tsajkaagyu'ungün.

¹⁴ Es ko ja ja'ayuty t'ijxtü ja ijxwü'mün di'ibü myudajtypy ja muj'ajtün di'ibü Jesús tyuun, net ñayjyuñanüdu:

—Jantsy tüy'ajtündümü du'ñ ko yu tyaadu yu'ndyü Diosü kyugajxru di'ibü minaaamp yá naxwiñ.

¹⁵ Per kom ja Jesús ñija'aju ko jyamünjxa'anüdu agwanü es ryujta'aga'anüdu rey, paaty ja Jesús abeky ñaybyujtáku es pyatjúkü mä ja kopk es ita'an naydyu'uk.

Jesús yo'oy nüñ wyingujxm

¹⁶ Es ko tsyu'ujünü, net ja 'yaxpajkruty jyuñajktü mä ja mejyñbya'a.

¹⁷ Ta tyujküdü mä tu'ugu barkü es 'yawinnaxa'andü Kafarnaüm. Tü naty wyingoodsünü es kyajñümü naty ja Jesús jyambity,

¹⁸ net jyantsymyiñ ja muk poj es ja mejyñ jyantsyñikapy.

¹⁹ Es ko tü naty tyu'uyo'oydyü éxtüm mugoxkü o tdujk mil metrün, net t'ijxtü ko myawingóñuty ja Jesús mä ja byarkü, nüñ wingujxy yo'oy. Net tsyu'küdyaydyü.

²⁰ Ta ja Jesús myugajxu:

—Éjtsü du'ñ. Katü mdsü'ugüdu.

²¹ Net ja'ajuty jyantsyxyondaktü es t'axájüdu ja Jesús mä ja byarkü. Es waanü 'yak'ijty, ta jyajttü mä naty ñijxtü.

Ja'ay t'axta'aydyü ja Jesús

²² Jakumbom ja mayjya'ay tñija'adu pánuty wñ'ümdü jam mejyñ awinm, ko yu'nyuty ja Jesusu 'yaxpajkruty ttukñijxtü ja barkü di'ibü naty ti'igyü, es ko kyaj ja Jesús jap tyujkü müüt ja 'yaxpajkruty.

²³ Net naaguty ja barkü di'ibü tso'ondur mä Tibeeryus kajrn, jyajttü müwingónmä naty ja tsajkaaky tü tkaydyü ko ja Nindsün'ajtümü naty jawyiin ja Dios tü tja'aygyuda'aky.

24 Es ko ja ja'ay tpejktu kwentu ko ni ja Jesús es ni ja 'yuxpejkrudyu naty kyanakyjyáputy, ta tyujkudu barkoty es ñajxtu Kafarnaúm es t'axta'aya'andu ja Jesús.

Jesús yajkypy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu

25 Es ko jyajttu jamdsoo mejiñ awinm, ta prattu ja Jesús es t'anmaaydyu:

—Ya'uxpejkrudyu, ¿na'axu mja'ty yaa?

26 Net ja Jesús t'adsooy:

—Jantsy tuj'ajtanuats miits n'anuumudu, xy'axtaaydyu müt ko mgaaydyu, yajxon m'ujts mjojkadaktu. Kyajts mij xy'axta'aydyu müt ko xyjaygyukudu oy ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibuts ndiimp.

27 Katu mdundu müt ja mga'ay m'ukan di'ibu kyaj 'yiu. Tundu müt ja mga'ay m'ukan di'ibu iigap es mmo'oyudat ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu. Tyaadu du'un ja ka'ay ukan di'ibuts uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, nmo'oyaambyats, müt ko Dios Teety du'un tu xymyo'oyats ja kutujkan.

28 Net ja ja'ayaty jyanandu:

—¿Tits ndúndap esats nguudyúnat di'ibu Dios tsyejpy?

29 Ta ja Jesús 'yadsoojumbijty:

—Di'ibu Dios tsyejpy, yu'u es xymyubáktat ja di'ibu yu'u tu tkexy ya naxwiñ.

30 Ja ja'ayaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—¿Ti ijxwu'umun xytyuk'ixtupts di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan esats mij nmubáktudats? ¿Tii dan mij mdiimpy?

31 Ja n'aptajk'ajtam kyaaydyu ja manaa* jam ma muj itun, du'un éxtam ja Diosu jyaabyajtan jyu'na'añ: "Yu'u yajk yu tsajkaaky di'ibu kadakp tsajpótm."

32 Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tuj'ajtanuats miits n'anuumudu, kyaj ja Moisés mmooyudu ja tsajkaaky di'ibu kadakp tsajpótm, yu'u du'un nDeedyats di'ibu mmooyudap ja ka'ay ukan di'ibu kadakp tsajpótm.

33 Ja'a ko tadu ka'ay ukan di'ibu Dios tu mmo'oyaty, yu'u du'un di'ibu tu kyuda'aky tsajpótm es tmo'oy ja jiky'ajtan ja naxwiñudu ja'ay.

34 Net t'adsoodu:

—Windsún, du'uñuats xymyo'oydyat tadu ka'ay ukan.

35 Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Ujtsu du'un ja ka'ay ukan di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan, es di'ibuts xynimiimp, di'ibuts uj xymyubajkp, ni na'a yuu kyapaadudat es ni na'a tuudsu kyapaadudat.

36 Per tats miits n'anuumudu, kyaj xymyubáktu óyats miits tu xyja'ixtu.

37 Di'ibats ja nDeety tu xymyo'oy, nidagekyu myiñ ma uján. Es di'ibats xynimiimp, kyajts n'axtíjüt.

38 Ja'a ko uj tu nguda'agyats tsajpótm es ndúnudats di'ibu ja Dios tsyejpy, es kyaj di'ibats uj ndsejpy.

39 Esu Dios tsyejpy es kyajts nyajtagóyut ni tu'uk yu naxwiñudu ja'ay di'ibats tu xymyo'oy. Nyajjikypyúkapts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

40 Es di'ibu Dios tsyejpy, yu'u di'ibats xy'ijxp es xymyubékyats éxtam ja 'yU'unk, nmo'oyupts ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es nyajjikypyúkapts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

* 6:31 Ix Éxodo 16:13-16, 31.

41 Es mædu tyaaðu ko du'un tmædoodaaydyu ja israelítaty, ta tni'o'o tniyáxudu mat ko naty tu jyuna'añ ko yu'u du'un ja ka'ay ukun di'ibu tu kyuda'aky tsajpótm.

42 Ta ñay'anmaayudu:

—¿Tii kyaj jya'ajudyu tyadu Jesús, ja 'yu'ungu Josee? N'ixy'ajtamts udsajtam yu tyaaq tyeety. ¿Wi'ix jyuna'añ ko yu'u tu kyuda'aky tsajpótm?

43 Net ja Jesús 'yanmaayudu:

—Katu mni'ow mniyaaxudu.

44 Ni pún mbaat kyamín ma ujun pún kyaj dyajmín yu Dios Teety di'ibuts uj xykyajx. Es di'ibuts xyryanajxp, yu'u du'un nyajjikyryúkaups ma ja xuu di'ibu tim ax'okpu.

45 Es du'un éxtam ja Diosu kyugajxpaty dyajwe'emy jaaybyéty ma jyuna'añ: “Dios tyuk'axpakaampy nidugekyu.” Es du'un nidugekyu di'ibuty myumdeery ja Dios Teety es tkuydyún ja 'yana'amun, yu'u du'un mínur ma ujun.

46 'Kyaj jaa pún jatu'uk t'ixy ja Dios Teety. Ujtsu du'un je'eyu tu n'ixy, es yu'udsu du'un tu xykyexy ya naxwiín.

47 Jantsy tæy'ajtanats miits n'anuumudu, di'ibuts xymuubujkp, myudajtypy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

48 Ujtsu du'un ja ka'ay ukun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan.

49 Ja m'apteedyaty kyaaydyu ja manaa ma ja muj it, es nan o'ktaaydyu,

50 per ja ka'ay ukun di'ibu kudakp tsajpótm, ko pún tkay, kyaj ni na'a kya'ooktat.

51 Ujtsu du'unu tadu ka'ay ukunu jiikypyu di'ibu kudak tsajpótm. Ko di'ibu kyaapy 'yikyupy tyadu ka'ay ukun, jiky'átur winu xuu winu tiempu. Ja'a ko tyadu ka'ay ukun di'ibuts uj nyakaampy, yu'u du'un ja nnini'xats di'ibu nyakaambyuts es ja naxwiínudu ja'ayaty tmædátat ja jiky'ajtan.

52 Net ja israelítaty t'umujk tkajxmujktu es ñayjyunánudu:

—¿Wi'ixu tyaaðu xymyo'oya'anam nju'xam yu ky'uam nini'x?

53 Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tæy'ajtanats miits n'anuumudu, pún kyaj xy'axaju éxtamu ka'ay ukun yu nnini'xats, di'ibu uj, ja Naxwiínudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmo'oyaambyuts, es yu nne'pyñats di'ibuts ndamaampy nyokaampy, kyaj xymyudátat ja jiky'ajtan.

54 Di'ibu 'yaxájur éxtamu ka'ay ukun yu nnini'xats esu nne'pyñats, jiky'átur winu xuu winu tiempu es ujts nyajjikyryúkup ma ja xuu di'ibu tim ax'okpu.

55 Mat ko yu nnini'xats esu nne'pyñats, yu'u du'un éxtam ja ka'ay ukun.

56 Di'ibu 'yaxájur yu nnini'xats esu nne'pyñats éxtamu kya'ay 'yukun, yu'u du'un jiky'átur mat uj, es uj mat yu'u.

57 Ja nDeedyuts di'ibuts xykyajxp, myudajtypy ja jiky'ajtan, es uj njiky'átuyts mat yu'ugyujxm. Es nandu'unu tyaaðu di'ibu 'yaxájur yu nnini'xats esu nne'pyñats éxtamu kya'ay 'yukun, ujtskyujxm jyiky'átat.

58 Ja'ats nmadyakypy ja tsajkaaky di'ibu kudak tsajpótm. Tyadu tsajkaaky kyaj dyu'unaty éxtam ja manaa di'ibu kyaaydyu ja m'apteedyaty es óknam 'yo'ktu. Di'ibu kyaapy ja tsajkaaky di'ibuts uj nyajkypy, jiky'átur winu xuu winu tiempu.

59 Jar Kafarnaúm ma ja tsajptajk ya'axpejky ja Jesús tugekyu tyaaðu.

60 Ko tmədoodu yu əxprijkən di'ibü Jesús yajkury, nimay ja ja'ayaty di'ibáty panəjxədə ñay'anmaayudu:

–Tyaadu di'ibü myadyakury, niməjaə oy es ngurəjkəm. ¿Pün tyunaambu kwentu?

61 Net ja Jesús t'ixy ko ñi'oojudu ja ja'ayaty. Ta t'anmaaydu:

–¿Tii nyajjot'ambəjktəp miidsaty mədu tyaadu?

62 ¿Wi'ixu da mjattu ko xy'ixət əj, ja Naxwiñudu Ja'ayudu Kyudənaabyu, nbatəjkənət mə naty jékuyəp n'ityəts tsəjpótm?

63 Yu'əyu ja Diosu Jya'əjun di'ibü yajkury ja jiky'əjtən. Kyaj ti tsooty ni ti di'ibü ja'ay tyunándəp. Di'ibəts əj tə nmadya'aky, jam tsooñ mə ja Ja'əjun di'ibü yajkury ja jiky'əjtən.

64 Per taanəm nidu'ugəty mə miidsaty di'ibəts kyaj xymyəbəkta.

Də'ən jynán ja Jesús mət ko tsondaky ñija'əju pənədyu naty kyaj myəbékyəty es pənə naty kəyakánəp.

65 Es jynán:

–Paadyəts njəna'əñ ko ni pən mbaət xykyanimiñəts pən ja Dios Teety kyajts xytyuknimíñ.

66 Net may ja ja'ayaty di'ibü naty panəjxəp ja Jesús myastútudu es kyaj mət 'yokədjinədu.

67 Net ja Jesús t'anmaay ja niməjmajtskrə 'yəxprijkəty:

–¿Tii mnəjxándəp miidsaty nandə'ən?

68 Es ja Simonk Peedru 'yadsooy:

–Windsún, ¿pənəts nbanəjxtəp? Mij naydyi'igyu mmədjətyty ja ayuk di'ibü myadyakury ja jiky'əjtən di'ibü winə xən winə tiəpən.

69 Ədsəty təts nməbəkta es nnija'ədəpəts ko mij mGrístəty, Dios ja 'yU'unk.

70 Jesús t'adsooy ja 'yəxprijkəty:

–Niməjmajtskəts miits tə nwin'ixy, per nidu'uk pyədsemy məjku'u məduumbə.

71 Ko tyadə Jesús də'ən jynán, ja'a naty 'yandijpy ja Juudəs, Simonk Iskaryotə myəənk, mət ko Juudəs yə'ə naty kəyakánəp oy jyaja'əjəty tu'uk di'ibü niməjmajtskrə 'yəxprijkəty.

7

Kyaj Jesusu myəga'axəty myəbükədu

1 Ko tyaadu tyuun jyəjtə, jəpə naty jyədity ja Jesús ya'əxpeky Galileə. Kyaj ñəjxáñ Judeə mət ko yu isralitə ja'ayaty jyaya'oogánədu.

2 Es tyimpátəbə naty ja xe'emdyəjk xən di'ibü myəjtuundəp ja isralitəty jəp Jerusalén,

3 net ja Jesusu myəga'axəty 'yanmaayə:

–Pədsəm ja yəə. Nəjx Judeə es nandə'ənə m'əxprijkəty di'ibü jəpəty t'ixtat ja məj'əjtən di'ibü mdiimpy.

4 Kyaj pən ti ayu'udsyu tuñ pən tsyeypy es ja ja'ay tnijawət. Mət ko mij xytyuñ tyaadu, tuk'ixə net nidəgekyə ja'əy.

5 Es də'ən 'yanmaayudu ja myəga'axəty mət ko nan kyaj tməbəjktə ko yə'ə də'ən ja Diosu 'yU'unk.

6 Net ja Jesús t'anmaaydu ja myəga'axəty:

–Kyajnam jya'ty ja n'oorəts. Paadyəts əj kyajts nnəjxət mət miidsəty. Nəjx miidsəty, mət ko mət miidsəty oy yə'ə oytyim di'ibü oorəty.

⁷ Miidsat̄y kyaj mduk'ak'átud̄u pún̄adyu na xwif̄n̄ud̄u winma'añ ja'a'ajt̄ud̄u. Per uḡ sit̄uḡ xytyuk'ak'ajtt̄uḡpts m̄at kots uḡ n'awan̄u ko ax̄uuk yu'u di'ib̄u tyuund̄uḡ.

⁸ Nuḡx miits mx̄u'attu. Uḡ kyajts miits nm̄uḡtn̄uḡxt̄at m̄at ko kyajnm̄uḡ t̄paḡty ja n'oor̄ats mats uḡ nn̄uḡx̄at.

⁹ Es ko du'ən̄ jyunaḡandaḡy, ta oḡ wye'emy ja Jesús Galileeḡ.

Jesús ñeḡxy Jerusalén ma xe'emdyujk x̄uḡ

¹⁰ Ko waanu 'yijty ko naty ja myuḡa'ax̄uḡty t̄u t̄syoond̄u, net ja Jesús t̄syo'oñ es ñeḡxy x̄u'ajtr̄u, oy kyanide'xyuḡty, abekyḡ ja'a ñeḡxy es kyaj m̄ud̄u mayjya'ay.

¹¹ Ja israelít̄uḡty 'yux̄taḡayud̄u jap x̄uḡjót̄y es jyunaḡ'and̄u:

—¿Maḡ da net̄u tad̄u ja'ay?

¹² Es ma mayjya'ayut̄y tmadya'akt̄u ja Jesús, tap naḡak di'ib̄u juḡnánd̄uḡ:

—Oy ja'ay yu'u.

Es wiingát̄yḡy juḡnánd̄uḡ:

—Kyaj 'yoyjya'ayut̄y, m̄at ko twin'uuñ ja ja'ayut̄y.

¹³ Per ni pún̄ kyamadya'akt̄u mayjya'ayót̄y, je'eyu ayu'ud̄syu, m̄at ko t̄tsu'uḡud̄u ja teedywyinds̄un̄ty.

¹⁴ Es ko kyujkwa'xy ja muḡ x̄uḡ, net ja Jesús jyajty Jerusalén. Ta tyuḡku muḡ tsaj̄pt̄ujk ñabotsoty es tyuj̄ku ya'ax̄r̄uj̄kr̄u.

¹⁵ Es ja israelít̄uḡty du'uuñ wyu'um̄adyaayduḡ ko tm̄udoo'ijtt̄u éxt̄am ja Jesús ya'ax̄peky. Net ñayjuḡnán̄ud̄u:

—¿Es wi'ix̄u tyaaḡad̄u oytyiity t̄nijaw̄u?, es ni je'eyu kya'ax̄pékyuḡty.

¹⁶ Jesús t'anmaḡayduḡ:

—Di'ib̄ats uḡ nduk'ax̄r̄uj̄kt̄uḡ, kyaj yu'u myiñ m̄ud̄dsu ngu'am winma'añ, Dios yu'uts̄ t̄u xykyexy es nduk'ax̄r̄uk̄ud̄ats éxt̄amts̄ nduñ.

¹⁷ P̄un̄ ja pún̄ ttunaḡ'añ di'ib̄u Dios ñi'ana'am̄uḡ, yu'u du'ən̄ ñijaw̄ud̄uḡ ko uḡ yu'n'ax̄r̄uj̄kan̄ts̄ Diós̄ats xymyeeḡy. Kyaj yu'uj̄ty m̄at ja ngu'am winma'añ̄ats̄ nduñ.

¹⁸ Di'ib̄u kajxp̄ m̄at ja kyu'am winma'añ, nayyajm̄uj̄p̄ds̄um̄an̄uḡ k̄u'am, per ja di'ib̄u yajm̄uj̄p̄ds̄umaamp̄y ja di'ib̄u t̄u tyuk'ane'emyuḡty, yu'u du'n̄ kajxp̄ t̄u'aj̄t̄un̄ es ni wi'ix̄ t̄sow kyaj jyiky'aty ax̄uuk.

¹⁹ 'Moisés yu'u du'n̄ m̄mooȳud̄u ja ana'am̄uḡ, es ni tu'uk miits xykyam̄ud̄ow̄duḡ es xykyakyudyund̄u ja 'yana'am̄uḡ. ¿Es ti kots miits xya'ooga'and̄u?

²⁰ Net ja ja'ayut̄y 'yadsood̄u:

—iM̄uj̄ku'u mij mbaj̄diḡt̄uḡ! T̄u mlok̄u. ¿P̄ún̄ du'n̄ mij mya'oogaḡn̄uḡ?

²¹ Jesús 'yadsooȳ:

—M̄at ko saḡbud̄u x̄uḡ tu'ugu yedyujk nya'agud̄ákyats, paḡty du'uuñ m̄w̄u'm̄ud̄ya'ayduḡ.

²² M̄juḡḡ'and̄u ko Moisés yu'u du'ən̄ mduk'ana'am̄ud̄u es xytsyúkt̄at waanu ma ja yedyujk'aj̄t̄un̄ yu m̄maḡangu'unḡuḡty*, oy du'ən̄ ja m'apt̄uj̄kat̄y di'ib̄u yaj̄tsond̄ak éxt̄am jaaȳm yaj̄t̄uñ, kyaj yu'ud̄y Moisés.

²³ Miits mdsuj̄kt̄uḡ yu m̄maḡangu'unḡuḡty oy syaḡbud̄uḡty éxt̄am jyuna'añ ja Moisés 'yana'am̄uḡ. ¿Es ti ko m̄jot'amb̄ukt̄u m̄at kots tu'ugu yedyujk nya'agud̄aktaḡy saḡbud̄u x̄uḡ?

²⁴ Miits m̄juḡnánd̄uḡ ko 'yóȳty p̄un̄ saḡbud̄u x̄uḡ m̄duund̄uḡ di'ib̄u Moisés mduk'ana'am̄ud̄u. Per kots uḡ nya'agud̄a'aky saḡbud̄u x̄uḡ tu'ugu ja'ay,

* 7:22 Ix Lukas 1:59.

miits mjanándup: “iKyaj 'yóyuty!” Es du'un ya'ixy ko kyaj 'yóyuty di'ibu mbayo'oydyup.

Jesús tnigajxy pun ma tsooñ

²⁵ Net nidu'uguty ja ja'ayuty di'ibáty tsunaaydyup jap Jerusalén ñayjaytawjuda:

—¿Ti kyaj jya'ajudyu tyaadu di'ibu 'yuxtaaydyup es trajadittu es dya'ooga'andu?

²⁶ Pes tuxim mayjya'ayóty kyajxy, es ni pán wi'ix kya'an'umxudu. ¿Ti wa'anu justisutajkaty tñubuktu ko tyaadu tyay'ajtunuty ko yu'adyu Kristu?

²⁷ Es wiingátyruu jyunandu:

—Kyaj. Kyaj mbaat, ja'a ko udsajtum nidugekyu nniija'am ma kyugajpnadyu tyaadu. Ko myínt ja Kristu, ni pán tkanijáwat ma tsooñ.

²⁸ Ko naty ya'uxpeky muj tsajptajk ñabotsoty, net jyunán muk:

—Byeen xy'oknija'anudu miidsuty pándsu du'un uj es mats ndsooñ. Per uj kyajts ngu'am winma'añ nmíñats. Ja'a di'ibu taw'ajtanduump xykyajxrats. Miits kyaj xy'ixy'attu.

²⁹ Uj sitay n'ixy'ajtypyats, mat ko jámats ndsooñ ma yu'u, es yu'ats tu xykyexy.

³⁰ Net tjamatsandu es tjarajta'agándu pujxndugóty. Per ni pán tkamajtsy, mat ko kyajnumu naty traaty ja xyuu 'yoora.

³¹ May ja ja'ayuty di'ibu myubajktu ja Jesús ñayjyuna'andu:

—Tyaadu du'un ja Kristu di'ibu minaaamp, mat ko ni pán mbaat xyky-atuk'ijxum yu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu tyiimpy es tu xytuk'ijxum.

Fariseety tmatsa'andu ja Jesús

³² Ja fariseetajkaty tmudoodu ko ja ja'ayuty du'un jyun'a'andu. Paaty yu'ujuty es ja teedywyindsundajk ttuk'ane'emy ja muj tsajptajk kwentu'ajtpaty es tmátstat ja Jesús.

³³ Net ja Jesús jyunán:

—Waanats n'ita'añ yaa mat miidsuty, es óknams njumbita'añ ma di'ibuts tu xykyexy.

³⁴ Xy'uxta'aydyupts miidsuty es kyajts xypyaatut. Kyaj mbaat mnajxtu mats uj nnejxy.

³⁵ Net ja israelítaty ñayjyuna'andu ak yu'ujuty:

—¿Maá da ñijxa'añ tyaadu ko kyaj nbátum? ¿Wa'anu da ñijxa'añ ma ja nmugugajpn'ajtum di'ibu ijttup grieeu ñaaxóty es dya'uxpuka'añ nandu'un ja grieeu ja'ayuty?

³⁶ ¿Ti dun yu taadu myadyakupy di'ibu tu xy'anma'ayum ko jyun'a'añ?: “Xy'uxta'aydyupts, per kyajts xypyaatut. Kyaj mbaat mnajxtu mats uj nnejxy.”

Jiky'ajtun kyaj kyexy ñaxy di'ibu Jesús yajkupy

³⁷ Ma ja muj xuu kyugujxunu, net ja Jesús tyunaaye'ky es jyunán jantsy muk:

—Pun ja pán tyuudsu, wa'ants xyñimíñ; es di'ibátyats xymyubajkp, wa'an tnu'iiky.

³⁸ Du'un éxtum ja Diosu jyaabyajtun jyun'a'añ, di'ibuts xymyubajkp, du'un ja'a éxtum myúxat jyodoty ja kom nuu di'ibu yajjiky'ajtp.

³⁹ Es mat yu'u ja Jesús 'yandijpy ko di'ibu mubujkxup, di'ibu panujxup, yu'u du'un ja Dios mo'oyudup ja Espiritu Santu. Per kyajnumu naty jya'ty ya naxwiin ja Espiritu Santu, ja'a ko Jesús kyajnumu naty jyambity tsajpótm.

⁴⁰ Es ko ja ja'ayuty tmadoodu tyaadu, tap naagaty di'ibu junandu:

—Jantsy tuj'ajtandumu du'un ko tyaadu du'un ja Diosu kyugajxpu di'ibu minaaamp.

Ja'ay ñaybyjkwaxudu

⁴¹ Wiingátypyu ja'ayuty jyunandu:

—Tyaadu du'un ja Kristu.

Es ja wiingátypyu jyunandu:

—Kyaj, ja'a ko kyaj ja Kristu jámur tsoona'añ Galileeu ñaaxóty.

⁴² Du'un ja Diosu jyaabyajtun jyu'na'añ ko yu Kristu yu'u tyyamp 'yaats ja rey Davit es Belén kyugajpn'átat, ma myiin jyajty yu rey Davit.

⁴³ Es du'un ja ja'ayuty ñaywya'xudu majtsk peky.

⁴⁴ Wiinkpety jyatsojk esxup yajtsímy, per ni pán du'un tkatuuñ.

Fariseeuty esu teedywyindsunuty kyaj tmbuktu ja Jesús

⁴⁵ Net ja muj tsajptujk kwentu'ajtpety jyambijtu ma ja fariseeuty es ja teedywyindsunuty. Ta yajtmajudu:

—¿Ti ko tu xykyayajmíndu?

⁴⁶ Net ja polusiiaty 'yadsoojudu:

—iNi pánu du'un kyakajxyñum éxtamu tyadu ja'ay!

⁴⁷ Net ja fariseeuty t'anmaay ja polusiiaty:

—¿Tii nan tu mnayyákudu es tu mwin'uuñaty?

⁴⁸ ¿Ma mij xy'ok'ijxpu ko nidu'ugu njustisu'ajtam o nidu'ugu fariseeu ja'ayuty tmbeky?

⁴⁹ Es yu ja'ayuty di'ibu kyanija'adup wi'ix ja Diosu jyaabyajtun jyu'na'añ, kajxpéky ja'a 'yittu.

⁵⁰ Nikodemu di'ibu naty koots tu tni'otsy ja Jesús, tapu naty nandu'un. Ta yu'u jyunáñ:

⁵¹ —Éxtum xytyuk'ijxum ja n'ana'amun'ajtam ko kyaj mbaat nduydu'unum pán di'ibu kyaj jawyiin nmado'om es n'ijxum ti dun yu'u tyiimpy axuuk.

⁵² Di'ibu naty jápety 'yadsoojambijtudu:

—¿Tii mij nan mgalileeuja'ayu? Ëxruk ja Diosu jyaabyajtun es xy'ixut ko ni tu'ugu Diosu kyugajxpu kyamiñ Galileeu.

⁵³ Net ja ja'ayuty yo'oywya'xtu es nidu'uk nidu'uk ñujxtaaydyu ma ja tyujkuty.

8

Toxytyujk di'ibu yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kan

¹ Es ja Jesús pyatujku ma ja Oliivus Kopk.

² Jakumbom ko xyuñu ja Jesús tyujku jatugok muj tsajptujk ñabotsoty. Ta myiindu ja ja'ayuty es ttuknabikudu ja Jesús, es ja Jesús ñaxwe'tsy es dyajtsondáky ja 'yuxpujkan.

³ Net ja fariseeuty es di'ibuty tsajptugóty ya'uxpujktup dyajmiindu tu'ugu toxytyujk di'ibu tu yajkubaadu ko dyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kan. Ta tpujtáktu kujk'am ma ja ja'ayuty.

⁴ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'axpɔjkɔ, tyadu toxytyujk tɔ yajkubaadu ko dyajtagóy ja pɔjk úkɔnɔ wyindsu'kɔn.

⁵Yɔ Moisesɔ 'yana'amɔn xytyuk'ana'amdupts es nguka'adsudɔts es 'yoogɔt yɔ du'ambɔ toxytyujkɔty. ¿O w'ix mij m'okjɔnɔambɔ?

⁶Du'ɔn jɔnandɔ es tɔajta'aktɔ ja pyeky es du'ɔn mbaat tni'ɔnɔdu. Ta Jesús wyindaky es jyaay naxkɔjxy mɔt tu'ugɔ kyɔwa'xyry.

⁷Es ko yajtuujɔmbijtɔdu, ta Jesús kyujkɔ jatɔgok es t'anmaaydu:

—Miidsɔty nidu'uk di'ibɔ kyajɔ pɔjɔɔɔ, wa'an tu'ugɔ tsaa ttukka'atsy jawyiinɔ tyadu toxytyujk.

⁸Ta wyindaky jatɔgok ja Jesús es 'yakjaay naxkɔjxy.

⁹Es ja'ajɔty ko tyadu tmɔdoodɔ, net ñayjɔ'adu éxtɔm ñayñi'ɔnɔdu kɔ'am. Net pɔydsɔmɔmɔ nidu'uk nidu'uk, tsyondaky mɔt ja waanɔ mɔjja'aybyɔ es ttukkugujɔ mɔt ja waanɔ ɔnɔ'kɔn. Es ko oj pɔydsɔmɔmɔ'aydu, net ja Jesús oj wye'emy nimajtsk mɔt ja toxytyujk.

¹⁰Net ja Jesús wya'kkujkɔ jatɔgok es t'ijxy ko kyajɔ naty mɔ pɔn, ja'ayɔ ja toxytyujk naydu'uk. Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Nitu, ¿mɔ net ja di'ibɔ mni'ɔnɔduɔp? ¿Ni pɔn tɔ mgatukkumɔduɔty?

¹¹Ta ja toxytyujk 'yadsooy:

—Windsɔn, ni pɔn.

Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Es ni ɔjts mij ngatukkumɔduɔt. Nɔjɔnɔ tyam es katɔ mnakypyekytyúñ.

Jesús éxtɔmɔ jajɔn mɔ naxwíñɔdu

¹²Jesús ókɔnɔm jatɔgok t'anmaay ja ja'ayɔty:

—Hjtsɔ du'ɔn éxtɔm tu'ugɔ jajɔn di'ibɔ ñɔ'umeery tyu'umeery nidugekyɔ naxwíñɔdu ja'ay. Tugekyɔ di'ibɔts xyryaduump es xyryanɔjɔp, du'ɔn yɔ'ajɔty éxtɔm di'ibɔ jɔdijttɔp nɔ'am tu'am mɔt ja jajɔn, es kyaj kyunap kyujɔ'pɔt éxtɔm ja di'ibɔ jɔdijtp kubi'its kɔ'ook.

¹³Net ja fariseeɔty 'yadsoodɔ:

—Mij kɔ'ɔmɔ m'ayuk xyñikajxpéty, du'ɔn kyaj tyuñ.

¹⁴Net ja Jesús 'yadsooy:

—Oyats ɔj n'ayuk nnikajxpéty, tuump ja'a, mɔt ko ɔj nnija'abɔts mɔts ndsooñ es mɔts nnejxy.

¹⁵Miits xyryayɔ'oydupts éxtɔm kyɔxe'eky. Kyaj xyryayɔ'oyduɔ éxtɔm tyɔ'ajtuɔty. Hj ni pɔnɔts ngarayɔ'oy.

¹⁶Per kɔts ɔj pɔn nbayɔ'oy, mɔt ja tɔy'ajtuɔts ɔj n'anɔmɔ, mɔt ko ɔj kyajts naydu'uk ti nbayɔ'oy, hjtsɔ du'ɔn mɔduɔsɔ nDeety. Pɔaty nimajtskɔts ɔduɔty.

¹⁷Mɔ miits ja m'ana'amɔnɔty jaabybéty 'yity: “Pɔn ja nimajtskɔn ja testiigu ti'igyɔ kyajxtɔ, yɔ'u dɔn nmɔbujkɔm.”

¹⁸Pes hjtsɔ du'ɔn kɔ'am nayñidestiigu'ajttɔp, esɔ nDeedyats di'ibɔts xykyajɔ, yɔ'u dɔn jatɔ'ugɔ testiigu.

¹⁹Net ja ja'ayɔty yajtuujɔdu:

—¿Mɔ dɔn net ja nDeety?

Jesús 'yadsooy:

—Kyajts miits xy'ixy'attɔ, es nan ni nDeedyats xykyax'ixy'attɔ. Koohypts miits xy'ixy'attɔ, nan m'ixy'ajttɔpxypts yɔ nDeedyats.

²⁰Tyadu ɔj tkajxy ja Jesús ko naty ya'axpekɔ mɔ ja mɔj tsajptujk mɔ jɔp 'yity ja limosnɔ abujkɔn. Es ni pɔn kyamajtsɔdu esxyɔp yajnejxyty pujndugóty, mɔt ko kyajɔmɔ naty tɔaty ja xyɔn 'yoogɔ.

“Mats ʉj nnʉjxq'añ, kyaj miidsʉty mbaaq mnʉjxtʉ”

21 Net ja Jesús t'anmaaydyʉ jatʉgok:

—ʉj nnʉjxnʉpts, es miits xy'xxta'aydyʉpts, es m'ooktʉp mut ja mbojʉpʉty. Kyaj mbaaq mnʉjxtʉ mats ʉj nnejxy.

22 Net ja israelítʉty ñayjyʉnánʉdʉ:

—¿Wa'anʉ da ñayya'ooga'añʉty? ¿Paaty jyʉna'añ ko kyaj mbaaq njo'omʉm ma yʉ'u ñejxy?

23 Jesús t'anmaaydyʉ ja ja'ayʉty:

—Miidsʉdyʉ dʉ'un di'ibʉ yʉ naxwiiñ tʉ mmin tʉ mja'ttʉ, per ʉjtsʉ dʉ'un di'ibʉ tsajpótm kʉdakp.

24 Paaty miits n'anʉʉmʉdʉ ko m'ooktʉp pekymʉʉt, ja'a ko pʉn kyaj xyʉyʉbʉktʉ es ʉj dʉ'un éxtʉmts njʉna'añ, m'ooktʉp pekymʉʉt.

25 Net yajtʉʉjʉdʉ:

—¿Mbʉnʉxʉ dʉn mij?

Jesús 'yadsooy:

—Jawyíñʉpts miits tʉ n'anʉʉmʉdʉ.

26 Máyñʉmts ngakajxy es ngapayo'oyñʉmts miidsʉty. Per ja di'ibʉts tʉ xykyéxyʉts, ja'a dʉ'un jʉnaʉmp tʉy'ajtʉn, es di'ibʉts ʉj n'anmaapy ja ja'ayʉty, yʉ'u di'ibʉts tʉ nmʉdooy tkajxy ja di'ibʉts tʉ xykyéxyʉts.

27 Per ja israelítʉty kyaj tʉygyúkdʉ ko ja Jesús jyʉ"anʉ'ʉmʉxʉdʉ ko yʉ'u dʉ'un U'unk'ajtʉp ja Dios.

28 Paaty ja Jesús t'anmaaydyʉ jatʉgok:

—Kots miits xyʉyʉjta'aktʉt kʉjxm, nétʉts miits xy'ʉxkáptʉdʉts ko ʉjtsʉ dʉ'un éxtʉmts miits nja'anʉʉmʉdʉ ko ʉj kyajts ti nduñ mut ja ngu'ʉm winma'añʉts. Ndiimbʉyʉts ja'ayʉ di'ibʉts ja nDeedyʉts tʉ xytyukni'ixʉ.

29 Di'ibʉts xykyajx, dʉ'uñʉm 'yity mut ʉj. NDeedyʉts kyajts naydyʉ'uk xyñas'ixʉ, ja'a kots dʉ'uñʉm nduñ di'ibʉ yʉ'u tsyejpy.

30 Ko tʉyʉdʉ dʉ'un jyʉnánʉ ja Jesús, may di'ibʉ myʉbʉjktʉ.

Diosʉ 'yʉ'ungʉty esʉ mʉjku'ugópku 'yʉ'ungʉty

31 Net ja Jesús t'anmaaydyʉ ja israelítʉty di'ibʉ mʉbʉjktʉdʉ:

—Pʉn mbadiimpy éxtʉmts miits n'anʉʉmʉdʉ, n'ʉxpʉjkrp'átʉpts miidsʉty,

32 es m'ixy'áttʉp ja tʉy'ajtʉn, es yʉ tʉy'ajtʉn yʉ'u myajwʉ'ʉmʉdʉp awa'atstuuy.

33 Net ja fariseeʉty 'yadsoodʉ:

—ʉjtsʉ dʉ'unʉty ja tyʉʉmp 'yʉʉdsʉty ja Abraʉn, es ni na'anʉmts pʉn xykyatuumbʉ'átʉ. ¿Wi'ix mij mjʉna'añ ko xyajwʉ'ʉmʉt awa'atstuuy?

34 Jesús t'adsooy:

—Jantsy tʉy'ajtʉnʉts miits n'anʉʉmʉdʉ, pʉn tu'ugʉ ja'ay naygyʉyajkrp jyiky'átʉt mut ja pyeky, pes tʉ dʉ'un myʉmada'agyty ja pojprʉ es dʉ'un 'yity éxtʉm njʉna'anʉm ja pojprʉ tyuumbʉ juybyʉ.

35 Es yʉ tuumbʉ juybyʉ, kyaj yʉ'u 'yity éxtʉm ja windsʉnʉ 'yʉ'unk. Ja u'unk ja'a dʉ'un winʉ xʉn winʉ tiempʉ wʉ'ʉmp éxtʉm ja tʉyʉk tyeedyʉ 'yʉ'unk.

36 Paaty pʉn ja Diosʉ 'yU'unk myajwʉ'ʉmʉdʉ awa'atstuuy, tʉy'ajtʉn ko awa'atstuuy myajwʉ'ʉmʉdʉ.

37 Tʉts nnijawʉ ko Abraʉn miits m'ok'átʉdʉ. Per xya'oogándʉpts mut ko kyaj xykyʉpʉktʉ éxtʉmts miits nja'anʉʉmʉdʉ.

38 ʉj yʉ'ʉts ngajxyʉy di'ibʉdsʉ nDeety tʉ xytyuk'ixy. Es miits xytyundʉ nandʉ'un éxtʉm ja mdeedyʉty tʉ m'anʉ'ʉmʉxʉdʉ.

39 Net ja israelítʉty 'yadsoodʉ:

– Үјтсu дu'ун Абрааn недеety'ajtуp.

Es ja Jesús 'yadsooju:

– Kooxyуp miits m'u'unk'átuдu Абрааn, yu'uxyуp mduundуp di'ibu yu'u tyuun.

⁴⁰ Oyуts miits tu nja'anuuмadu ja тu'y'ajtun di'ibuts uј nmudoo ма Dios, xya'ooгáндuрts miidsuty. Абрааn ni na'а dи'ун kya'adutsy.

⁴¹ Miidsuty nandu'ун m'adu'utstи éxtam ja mdeety 'yadu'utsy.

Ta 'yadsoodu:

– Үдsuty nmudajттuрts ja nDeety ti'igyu, yu'u Dios. Kyajts uudsuty nbuxyky'attu.

⁴² Jesús t'adsoojambijty:

– Kooxyуp tyu'y'ajтunuty ko Dios miits xyTyеety'attu, pes xyтsyoјktуpxyуrts miidsuty, муt ko uј nmiñuts муt yu Dioskyuјxm. Kyajts tu nmiñ муt ja ngu'um winma'аñuts. Муt ko ja Dios tu xykyéyуts, paadyуts tu nmiñ.

⁴³ ¿Ti ko xykajaygyukudu di'ibuts miits nja'anmaaydyуp? Ja'a ko kyaj xymyudowa'andu di'ibuts uј ngajxwa'xyу.

⁴⁴ Miidsuty mujku'ugórk mdeety'ajттuр es yu'u miits mja'a'ajттuдuр, es ja'a miits mduundуp di'ibu yu'u тsyejpy. Yajja'ay'o'kpumu'u jawyifиp es kyaj ti ttuñ di'ibu тu'y'ajтun. Ni na'а kyakajxy муt ja тu'y'ajтun. Ko 'yanda'aky, kyu'um ja'a yu'u kyajxyу, ja'a ko andakp yu'u, es yu'u yajтsondák ja andakun.

⁴⁵ Es муt ko тu'y'ajтun miits n'anuuмadu, paaty kyaj xymyubúktuts.

⁴⁶ ¿Pán miidsuty nidu'uk dyajniгuxu'ugut kots uј nmudaty ja nbojpu? Es pун тu'y'ajтun di'ibuts uј ngajxyу, ¿ti ko xykyamubúktu?

⁴⁷ Di'ibu ja'a'ajттuр ja Dios, myudoo'ijтpy ja Diosu 'yayuk. Per kom miidsuty kyaj mja'a'átudu ja Dios, paaty kyaj xymyudoo'ita'andu.

Taayumu naty ja Kristu ko kyajnum ja Abraan

⁴⁸ Net ja israelitaty јуnandu:

– Tу'y'ajтun éxtamts mij n'anuuмadu ko mij msamaritánuty es mmudajтpy ja ka'oybyu.

⁴⁹ Esu Jesús 'yadsooy:

– Kyajts uј nmudaty ja ka'oybyu. Di'ibuts ndiimpy, yu'u yajniгuxe'kypy ko nwindсу'kuрts ja nDeedyуts, es miits kyajts xywyindsu'uguduts.

⁵⁰ Uј kyajts n'uxta'ay púnuts xywyindsu'ugup. Jaa'ajтp pún тsyejpy esuts windsu'ugu n'ítut, yu'u dи'унuts xyрyaye'epy.

⁵¹ Jantsy тu'y'ajтunuts miits n'anuuмadu ko di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuuмu, ni na'а kya'oogut.

⁵² Ta ja israelitaty 'yadsoodu:

– Tyam тu'y'ajтun uudsuty njuna'аñ ko mij mmudajтpy ja ka'oybyu. Абрааn es ja Diosu kyugajxрuty nidugekyu 'yo'ktaaydyu, es mij mjuna'аñ: “Di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuuмu, ni na'а kya'oogut.”

⁵³ ¿Tii wa'anu da mij waanu ni'igu mmájuty es kadiinumsu ndeety Абрааn? Yu'u o'k, es ja Diosu kyugajxрuty nandu'ун 'yo'kta. ¿Naránu dи'ун mij mnybyujta'agyuty?

⁵⁴ Ta Jesús 'yadsooy:

– Pун uјts ku'um naymyajрujтákup, kyaj ti тtsooty. Per di'ibuts tu xymyo'oy ja муj'ajтun, yu'u nDeedyуts di'ibu miits nandu'ун mjánándуp ko yu'u xy-Dyios'attu.

⁵⁵ Per miits kyaj xy'ixy'attu. Uј sitay n'ixy'ajтpyуts. Kooxyуrts uј njuna'аñ kots kyaj n'ixy'aty, nuгоoxyуrts uј n'okpi'tskajxnu éxtam miidsuty. Per uј sitay n'ixy'ajтpyуts, es nguыdyiimbyуts éxtam yu'u dyajniгutúka.

⁵⁶ Ja m'aptujk Abraan 'yixán ja timpu mats uj nmiin ya naxwiin. Nugo o j 'yokxondakna ko oj t'ixy.

⁵⁷ Net ja israelitaty t'anmaaydu ja Jesús:

—Ni justyikxymyajk jumujnam xykyamudaty, zes mjuna'añ ko tu xy'ixy ja Abraan?

⁵⁸ Jesús 'yadsooy:

—Jantsy t'ajtanuts miits n'anumadu, taaymdsu naty uj ko yu Abraan myiin jyajty.

⁵⁹ Net tkonu'ktu ja tsaa es t'atukka'adsandu ja Jesús. Per ja Jesús ñayyu'tsu es tsoyo'on ma ja muj tsajptujk, mayjya'ayoty ñajxy es ñujxnu.

9

Jesús dya'ijxpéky di'ibu wiints jajt naxwiin

¹ Ko ja Jesús ñajxy ma tu'ugu lugaar, jaru naty tu'ugu yedyujk di'ibu tu myiin tu jya'ty ya naxwiin wiints.

² Net ja Jesusu 'yuxrujkraty yajtuujdu:

—Windsán, ¿ti ko du'un jyajty ya naxwiin tyadu yedyujk wiints? ¿Wa'anu da yu'ujaty mat ja tyaak tyeety ja pyojru, o mat ja ky'uumbojru?

³ Esu Jesús 'yadsooy:

—Kyaj yu'ujaty mat ko pyojru ku'am tmudaty es ni kyaj yu'ujaty mat ko tyaak tyeety pyojru ja'ayuty, ja'a taadu es ya'ixat di'ibu ja Dios tyiimpy.

⁴ Ko 'yaxxunumty, mbaadats n'aktún ja tyuunk di'ibuts xykyajx. Miimp ja koots it ma kyaj mbaat pan tyuñ.

⁵ Kots uj n'ak'ityñum ya naxwiin, ujsu du'un di'ibu kyude'xypy ja naxwiinadu ja'ayuty.

⁶ Ko tyaadu du'unu Jesús jyunán, net ñastsuju naxkujxy es dya'e'ky waanu mo'onts mada tsuyuj. Ta ttukwingutse'ky ja wiints.

⁷ Net ja Jesús 'yanmaay:

—Ñujx mwimbuju ma yu Silo'ee pilu (di'ibu ayuk wimbudsump Tu Ya-jkéxy).

Ta ja wiints oj wyimbuju. Net oj 'yijxpéky es ñejxy ma tyujk.

⁸ Net ja di'ibu ijty wiints ja myudujkra'ajaty es ja di'ibu naty tu 'yixadu ñajjyanandu:

—¿Ti kyaj jya'ajady tyadu yedyujk di'ibu tu 'yity naxwa'tsp es t'amdo yu limosna?

⁹ Nidu'ugaty jyunandu:

—Ja'adsu tyaadu.

Wiinkraty jyunandu:

—Kyaj jya'ajaty, nadu'un kyaxe'eky.

Per ja yedyujk ku'am 'yadsooy:

—Ujtsu du'un.

¹⁰ Net dyajtuadu:

—¿Wi'ix tyam mbaat m'ixy?

¹¹ Ta ja di'ibu naty wiints 'yadsooy:

—Ja yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Jesús, yu'u waanu mo'ondsunk tu dya'eeky es tu xytyukwingutse'egyats, es tu xy'anumats: “Ñujx ma yu Silo'ee pilu es mwimbujat.” Tats oj nnejxy es tu nwimbujuats. Nétats tu n'ijxpéky.

¹² Net ja ja'ayuty 'yanmaayadu:

—¿Maaxu net ja yedyujk?

Ta 'yadsooy ja di'ibu tu 'yijxpéky:

—Kyajts nnijawu.

Fariseeuty dyajtáw dyajtuda'aktu ja ja'ay di'ibu wiints tu 'yity

¹³ Net tmənajxtu ja di'ibu naty tu 'yixpéky ma fariseeuty,

¹⁴ ja'a ko ja Jesús dya'e'ky ja mo'onsu'unk ma ja israelítaty ja pyo'xənxxu es dya'ixwa'xy ja wiints.

¹⁵ Net ja fariseeuty dyajtáy ja yedyujk, ja di'ibu naty tu 'yixpéky:

—ǂWi'ixu du'un ko tyam mbaat m'ixy?

Ta 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—Yu'uts waanu mo'onsu'unk tu xytyukwingutse'egyuts, oj nwimbujy, es tyam n'ixpəts.

¹⁶ Nidu'ugadyu fariseeuty jyunandu:

—Tyadu yedyujk di'ibu du'un tu ttuñ, kyajru Dios jya'a'átyuty, mut ko kyaj tu twindsu'ugu ja po'xənxxu.

Es wiingátypu jyunandu:

—ǂWi'ix mbaat ttuñ ja iixwu'amən di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu tyiimpy pən yu'u pekyjya'ay?

Esu du'un kyaj ti'igyu winma'añ tmadattu.

¹⁷ Net jatəgok dyajtuudu ja di'ibu naty wiints:

—Es mij, ǂwi'ix nandu'un m'okjunaambu madu tadu yedyujk di'ibu tu mmo'oyuty yu m'ixxən?

Net ja'a 'yadsooy:

—Pes u junaambuts ko yu'adyu Diosu kyugajxru.

¹⁸ Per ja israelítaty kyaj tməbukandu ko naty ja ja'ay tu 'yity wiints es ko tuu 'yixpéky. Net oj twowdu ja tyəak tyeety ja di'ibu naty wiints.

¹⁹ Net dyajtuudu:

—ǂMijtsu tyadu m'u'unk di'ibu mjənándəp ko jyajty naxwiñ wiints? ǂWi'ixu du'un 'yixyuty ko tyam mbaat 'yixy?

²⁰ Net ja u'unkteety u'unktaak 'yadsoodu:

—Tu'y'ajtan ko uudsadyu tyadu n'u'unk di'ibu miin jajt wiints.

²¹ Per uudsaty kyajts nnijawudu wi'ixu du'un ko tyam mbaat 'yixy es ni nganjawuduts pənu du'un tu ya'ixpékyuty. Yajtəwdu yu'u. Muj ja'ay muj unə'k yu'u. Wa'an mdukməmadya'agyuty yu'u.

²² Ja tyəak tyeety jyunandu du'un mut ko ja teedywyindsənaty ttsu'ugudu, ja'a ko tu naty nandu'un ŋaygyaxudu ko kudiibu ŋakykyupəkudat tsajptəgəty otyyim pənuty di'ibu junaəmp ko yu Jesús yu'u ja Kristu.

²³ Paaty ja tyəak tyeety jyunandu: “Yajtəwdu yu'u. Muj ja'ay muj unə'k yu'u.”

²⁴ Net ja israelítaty tnigaxu jatəgok ja yedyujk di'ibu naty wiints. Ta t'anmaəydyu:

—Kajx tu'y'ajtan, mut ko uudsaty nnija'adapts ko tadu yedyujk pyojruja'ayuty.

²⁵ Ta 'yadsooy di'ibu naty wiints:

—Kyajts u j nnijawu pən pekyjya'ay o kapekyjya'ay yu'u. Di'ibuts oy nni-jawu, ja'a kots u tu n'ity wiints es tyam iixpəts.

²⁶ Net ja fariseeuty t'anmaəydyu:

—ǂWi'ix tu mduñuty? ǂWi'ix tu mmo'oyuty ja m'ixxən?

²⁷ Ta 'yadsooy ja yedyujk:

—Təts miits nja'anuudu es kyaj xytyundu kwentu. ǂTi ko miits xyt-syoktu es u jatəgok nnikajxpətədu? ǂWa'anu da miidsaty nandu'un xyryanəxə'andu?

²⁸ Net ja israelítaty t'oodu es t'anmaəydyu:

—Mij mbanejxypu tadu yedyujk. j'uudsaty kyaj! Uudsaty yu'uts mbanəjxtəp yu Moisés.

²⁹ Ҳудсаты ннија'адур ко уи Моисэс муҕажхи Диос. Кыайтс ннијáвуди ма тaдa yedyjk тsyoofi.

³⁰ Та 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—iTim tугаты мат ко мјуна'анди миидсаты ко кыай хуҥијáвуди ма тyаду yedyjk тsyoofi di'ibuts uј tu xыmo'oy yu n'ijxunuts!

³¹ Ннија'ам yajxon ko Dios кыай тмáдоо'ity ja pekyjya'ayaty, ja'ayu муáдоо'ijтыр ja di'ibu awdajttap es tkuydyundi ja di'ibu Dios тsyejpy.

³² Ni na'anam pán tkamadya'aky ko jyaaty di'ibu myeepу yu 'yijxun tu'ugu ja'ay di'ibu wiints ya naxwiin tu myiñ tu jya'ty.

³³ Kooxyabu тyаду yedyjk tu kyamiñ Diosкыјxm, кyайхуар mбаат ttuñ ni tii.

³⁴ Net ja israelítaty 'yadsooda:

—¿Wi'ixuts uј mij xya'uxpaka'anda?, di'ibu tu mmiñ naxwiin amaj pojpu ja'ay. Net кyай t'okkupajkнади тsajptugoty.

Pánaty ijttap éxtumu wiints

³⁵ Муáдоо Jesús ko кyай t'okkupajkнади ма ja тsajptajk ja di'ibu naty wiints. Es ko Jesús мат ñaybyatu di'ibu naty wiints, ta dyajttay:

—¿Mmubejkyру mij ja Naxwiñди Jа'ayдыу Kyudanaabyu?

³⁶ Net ja ja'ay 'yadsooy:

—Windsán, anmaagyats pánu dan yu'u, esats nmabákat yu'u.

³⁷ Jesús 'yadsooy:

—Eјtsu du'un. Tu xy'ixy es tyam nmamadya'aky.

³⁸ Net ja ja'ay ñaygyoxtnaaydyákú Jesús wyinduuy, es jyanáñ:

—Windsán, nmubejkyрyats mij.

³⁹ Netu Jesús 'yadsooy:

—Eјts tu nmiñ esats uј ja ja'ay nbayo'oydyat, es nmo'oya'añuts ja 'yijxun ja wiindsaty es nyajjumbitudats wiints ja di'ibu janándap ko yu'u 'yixtu.

⁴⁰ Nidu'ugaty ja fariseeaty di'ibu naty mat jap ko тyааду тmáдооди, net jyananda:

—¿Wa'anu da udsaty nandu'un nwiints'áttu?

⁴¹ Jesús 'yadsooy:

—Kooxyap miits mwiints'áttu, кyайхуар miits ja peky xымуáдattу. Per kom mjanándap ko m'ixtu, pes mmađajttap ja peky.

10

Borreegü kwentu'ajtpü müdu byorreegüty

¹ Jantsy тy'ajtnuts miits n'anumadı, di'ibu кyай тyаку ма korrал аан es pyuty wiink тsoo, yu'u du'un ja ma'tspu.

² Per di'ibu тajkap ма korrал аан, yu'u du'un ja borreegü kwentu'ajtpü.

³ Ja korrал аа аданаabyu ya"awátsxap ja borreegü kwentu'ajtpü, es ja borreegü kwentu'ajtpü dyaxu mat ja xуu ja byorreegü, esu borreegü pyudsamdu jap korrалoty, ja'a ko dyo'kmadóy di'ibu kwentu'ajttap.

⁴ Es ko naty tu dyajpadsamda'ay тageкyу, ta twinyo'oyu, es ja byorreegü pyanajxudu mat ko yo'kmadóyaty.

⁵ Per tu'uk di'ibu кyай t'ixy'aty, ni'igu tkuge'eky, mat ko кyай dyo'kmadóy ja di'ibu кyай t'ixy'aty.

⁶ Du'un jyanáñ ja Jesús, per кyай тjaygyujkади ja ja'ayaty di'ibu ja Jesús 'yandijpy ма ja myadya'aky.

Jesús éxtumu oybyu borreegü kwentu'ajtpü

7 Paaty ja Jesús jyanáñ jatugok:

—Jantsy tɔy'ajtɔnɔts miits n'anɔmɔdɔ ko ɔjtsɔ dɔ'ɔn ɔxtɔm ja korral ɔɔ mɔ ñaxtɔ ja borreegu.

8 Nidugekyɔ di'ibɔ jawyiin miindɔ es jyanandɔ ko yɔ'u Dios kyéxyuty, ma'tspɔty yɔ'u. Per ja ja'ayuty di'ibɔts ɔj nborreegu'ajtypy kyaj tyuunɔdɔ kwentɔ.

9 ʔjtsɔ dɔ'ɔn ja korral ɔɔ. Di'ibɔ tɔjkɔp mɔ ɔj, yɔ'u nitso'ogɔp ɔxtɔm ja borreegu ko tyɔkɔ tsuu mɔ kyorral es pyɔdsemy ja'xpɔ jépyɔp.

10 Yɔ ma'tspɔty myindɔ je'eyɔ es myaadsa'andɔ es ya'ooga'andɔ es yajkutugoya'andɔ, per ɔj tɔ nmíñts es ja ja'ayuty tmɔdɔttɔt ja jiky'ajɔn, es tmɔdɔttɔt ja jiky'ajɔn mɔj wiin kajaa.

11 ʔjtsɔ dɔ'ɔn ja oybyɔ borreegu kwentɔ'ajtrɔ. Yɔ oybyorreegu kwentɔ'ajtrɔ kyuoogɔp ja byorreegyty.

12 Yɔ mɔduumbɔ ja'ayɔ je'eyɔ wyinmɔ'añ'ajtypy ja myɔju'ufɔ. Ko kyaj yɔ'ɔjɔty ja borreegu kwentɔ'ajtrɔ es kyaj tja'a'áty ja borreegu, paaty ko t'ixy myíñ ja waxka'uk, netyɔ kye'eky. Net ja waxka'uk tmatsy ja borreegu nidu'uk es nidugekyɔ dya'agakwa'xtɔ'aydyɔ mɔt ja tsɔ'ugɔ.

13 Paadyɔ tadɔ mɔduumbɔ kye'eky, ja'a ko myɔjujdyúñ, es kyaj tkwéntɔty ja borreegyty.

14 ʔjtsɔ dɔ'ɔn ja oybyɔ borreegu kwentɔ'ajtrɔ. ʔj n'ixy'ajtypyɔts ja nborreegyts es nan xy'ixy'ajttɔpts yɔ'ɔjɔty,

15 ɔxtɔm ja nDeedyɔts xy'ixy'átyɔts es ɔj nandɔ'ɔn n'ixy'átyɔts. Nyajkyɔpyɔts ja njiky'ajɔn mɔt yɔ'ugyɔjxmɔ nborreegyts.

16 Nmɔdajtypyɔts ja wiinkɔty ja nborreegyts mɔts jatɔ'ugɔ ngorral, es nyajmíñɔpts nandɔ'ɔn mɔ tyɔɔdɔty. Xymyɔdɔwdɔpts ɔj yɔ'u, es tuk kajrɔ'ɔk 'yítɔt yɔ borreegu es ti'igyɔ ja kwentɔ'ajtrɔ.

17 'Dios, yɔ nDeedyɔts, xytsyɔjkɔpts ɔj mɔt ko nyaka'añts ja njiky'ajɔn es n'axajyɔ'añts jatugok.

18 Kyajts pánɔ njiky'ajɔn xyɔyɔjkat pɔn kyajts ɔj nyaka'añ. Nmɔdajtypyɔts ja mɔk'ajɔn es nyákɔdɔts ja njiky'ajɔn es n'axájɔdɔts jatugok. Tyɔɔdɔ yɔ'ɔts xytyuk'ana'am yɔ nDeedyɔts.

19 Ko ja israelítɔty tmɔdɔdɔ tyɔdɔ Jesús ja 'yayuk, net ɔj ak ja'ajɔty ñaygyajxytsyiigɔdɔ.

20 May di'ibɔ jɔnandɔ:

—Myɔdajtypy ja ka'oybyɔ es lokɔ yɔ'u. ¿Ti ko xytyundɔ kwentɔ?

21 Perɔ wiinkɔty jɔnandɔ:

—Ni pán di'ibɔ myɔdajtypy ja ka'oybyɔ es kyajɔt dɔ'ɔn. ¿Tii wa'anɔ da tɔ'uk di'ibɔ myɔdajtypy ja ka'oybyɔ tmo'oyɔt yɔ 'yijxɔn yɔ wiindsɔty?

Israelítɔty kyaj tmɔbɔktɔ ja Jesús

22 Ja'a naty ja disyembrɔ pɔ'o mɔ ja ja'ayuty xyɔdɔndɔ mɔ yajmɔjtúñ ko yajkuni'xy ja mɔj tsajptɔjk jap Jerusalén.

23 Ja Jesús japɔ naty jyɔdity mɔ ja mɔj tsajptɔjk mɔ txɔ'aty Salomongɔ Tyɔjk Wiin.

24 Net ja israelítɔty dyajnbíkɔdɔ ja Jesús es t'anɔmɔdɔ:

—ñngoots njantsywyinmaydyɔ! ¿Ti kots tyam xykyadim'anɔmɔdɔ wɔ'ats pɔn mijtsɔ dɔ'ɔn mGristɔ, ɔ kyaj?

25 Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tɔts njajɔn'añ, es kyaj xymyɔbɔktɔ. Di'ibɔts ɔj ndiimpy mɔt ja kutɔjkɔn di'ibɔdsɔ nDeety tɔ xymyɔ'oyɔts, yɔ'u yajñigɔxe'kyɔ yajxón es pándsɔ dɔn ɔj.

²⁶ Per miidsuty kyaj xymyabuktu mat ko kyajts miits nborreegu'attu. Extamts miits tu n'ok'anmaabyudu,

²⁷ yu nborreeguts xyo'kmadoodupts, es yu'ujuty n'ixy'ajttupts es xyryanajxtupts.

²⁸ Uj nmeebyuts yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, es ni na'a kyatagodyut; ni panats yu'u xykyarajkat.

²⁹ Yu'uts tu xymyo'oy ja nDeedyuts di'ibu waanu ni'igu muj'ajtan tmudaty, es ni pan mbaat kyarajkxaty di'ibu myudajtypy kyua'ujoty.

³⁰ Dios Teety es uj, ti'igyu je'euy uudsuty.

³¹ Net ja israelituty tkonu'ktu ja tsaa jatugok es tjakuka'adsandu.

³² Ta Jesus jynanai:

—Tuts may nduñ oyuty mwinduuy mat ja myuk'ajtanudsu nDeedyuts. ¿Di'ibu tyaadu miits xytyukkuka'adsandupts?

³³ Ta ja israelituty 'yadsoodu:

—Kyajts mij ndukkuka'adsa'andu mat ko ti oy tu xytyuñ, yu'u du'un mat ko tu xykyawindsu'ugu Dios mat ja m'ayuk. Mja'ay mij, es Dios mnaybyjta'agyuty.

³⁴ Net ja Jesus jynanai:

—¿Ti kyaj jyaabyetyuty ma ja Diosu jyaabyajtan ko Dios jynanai?: “Midsadyu du'un diosuty.”

³⁵ Es du'un ja Diosu jyaabyajtan jynanai ko diosuty panaty ja Diosu naty tu tkexy ja 'yayuk. Es nnija'am ko yu Diosu jyaabyajtan yu'u du'un tuy'ajtan tunap.

³⁶ Per oy. Ujtsu du'un xywyin'ijx ja Dios es xykyejxyuts ya naxwiiñ extamu kyudunaabyu. ¿Es wi'ix mbaat miits mjana'andu kots uj Dios kyajts nwindsu'ugu mat yu'ayu kots njunanai ko ujtsu du'un ja Diosu 'yU'unk?

³⁷ Pan kyajpats nduñ ja di'ibudsu nDeety tyiimpy, kyajts miits xymyabuktat.

³⁸ Per pan tuy'ajtan kots uj nduñ ja di'ibuts ja nDeety tyiimpy, oy xykyamabuka'andu ja n'ayukats, mabuktu ja di'ibuts uj ndiimpy, mat ko di'ibats uj ndiimpy, yu'u mdukjaygyukudup wa'ats ko ti'igyuts uj mat ja nDeedyuts, es yu'u ti'igyu mat uj.

³⁹ Net jatugok ja israelituty tjamatsandu ja Jesus, per oj ja Jesus yo'oydyugoy.

⁴⁰ Net ja Jesus oj 'yawinnajxnu ma Jordán mujnnu. Jap waanu 'yijty ma ja lugaar ma ja Fwangu naty tu yajnabety tuuyap.

⁴¹ May ja ja'ayuty oj ñujxta ma ja Jesusu, es ñay'anu'amxudu:

—Oy ja Fwank Yajnabajtpe tu tkatun ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan, tuy'ajtan di'ibu myadyak mudu tyadu ja'ay.

⁴² May ja ja'ayuty di'ibu ma tadu lugaar tmabjktu ja Jesus.

11

Lázaru 'yeeky

¹ Ma ja Betañu kajpn, jap tu'ugu yedyujku naty pyékyuty di'ibu xyu'ajty Lázaru. Majtsku myuga'ax toxytyujk di'ibu xyu'ajttap Martu esu Mariiu.

² Tyadu Mariiu yu'u óknum tyuknitaam ja Jesusu tyeky ja aseytu di'ibu pa'ak xu'kp, es dyajtátsy mat ja wyaay.

³ Net ja Martu esu Mariiu kyajxykyajxta ma Jesus es t'anuumadu:

—Windsun, yu di'ibu mat oy mnaymyáuty mujta'aky pyékyuty.

⁴ Ko tyaadu Jesus tmudooy, net ja 'yuxrjkrpty t'anmaaydyu:

—Yá pya'ámu Lázaru kyaj yajkutugoya'añaty mət ja o'kən. Dios tyunaampy du'un es ja ja'ayaty myuj'ixudət es t'awdáttət ja Dios es ɯj, ja 'yU'unĸ.

⁵ Oyə naty ja Jesús tjantsytsyoktə ja Martə esə Mariiə esə Lázaru,

⁶ ko yə Jesús ya'anmaəy ko Lázaru mətja'aky pyékyaty, jamajtsk xəə oj 'yakwe'emy mə ja lugaar mə naty 'yityən.

⁷ Net t'anmaəyduə ja 'yuxpəjkpəty:

—Jo'om jatəgok Judeeə.

⁸ Ja 'yuxpəjkpəty 'yadsooyə:

—Ya'uxpəjkpə, kyajnum jyeky mə jap ja israelitəty mjakuka'ədsánədu. ¿Tii mnəjxəəmp jatəgok jam?

⁹ Jesús 'yadsooy:

—¿Ti kyaj tyu'y'ajtənəty ko yə xəə tmədaty majmajtsk oora? Pes ko pən jyədity xəəñ, kyaj kyunárət, mət ko kyude'xyəty ja jajən di'ibə ja yə naxwiif.

¹⁰ Per ko jyədity koots, kunajpəp mət ko təgoy'ajtp ja jajən.

¹¹ Oknum jyənəñ ja Jesús:

—Ja nmətnaymyaayəbə'ajtam Lázaru tə myanaxy. Per nejxyəts n'ok'yuxy.

¹² Net ja 'yuxpəjkpəty 'yanmaəyduə:

—Windsən, pən tə myanaxy, məbəəduə du'unə'uə.

¹³ Es ja Jesús ja'ə jyamadyakypə ko naty ja Lázaru tə 'yo'knə, per ja 'yuxpəjkpəty, ja'a dən ttijy myadyakypə ja Jesús ja mə'ay.

¹⁴ Net ja Jesús ttim'anmaəyduə ja 'yuxpəjkpəty wə'ats:

—Lázaru tə 'yo'knə.

¹⁵ Xondákrəts mət ko kyajtsə naty jap, mət ko du'un ni'igə 'yóyəty es miits xyməbəkətət. Per jo'om n'ok'ijxəm.

¹⁶ Net ja Tomás di'ibə tyijpy Xeeñ'u'unk, t'anmaəyduə ja myu'uxpəjkpəty:

—Jo'omdə nandə'u'n ədsajtəm es n'o'kam ti'igyə mət yə'uə.

Jesús yajjikyryəjkp es yajkypə ja jiky'ajtən

¹⁷ Ko jyajty ja Jesús Betañə, taxk xəə naty tmədaty mə ñaxtəku Lázaru.

¹⁸ Betañə kajpn tməwingon'aty ja Jerusalén təgək mil metrən.

¹⁹ Mayə naty ja israelitəty tə ñəjxtə mə ja Martə esə Mariiə es trumaya'añ tputajəya'añ mət ko tə 'yeeky ja myəga'ax.

²⁰ Ko Martə tmədooy ko Jesusə naty wyingoñ, net tnidso'oñ es oj təajp'yo'oy, per ja Mariiə oj wye'emy mə ja tyəjk.

²¹ Martə t'anmaəy ja Jesús:

—Windsən, koxyəp mijə naty mjaaty yəə, kyajxyəp tə 'yeeky ja nməga'axəts.

²² Per ɯj nnija'əbəts ko Dios mmooyəp təgekyə di'ibə mij m'amdeery.

²³ Jesús 'yadsooy:

—Yə nməga'ax jikyryəkəp jatəgok.

²⁴ Martə t'adsooy:

—Əj nnija'əbəts ko jikyryəkəp mə ja tiempə mə ja o'kpəty jyikyryəkətət.

²⁵ Jesús t'adsooy:

—Əjtsə du'un ja jikyryəkən es ja jiky'ajtən. Di'ibəts xyməbəjkp, oy 'yoogət, jikyryəkəp.

²⁶ Es nidəgekyə di'ibə jiky'ajttəp es xyməbəkətəts, kyaj 'yooktət ni nə'ə. ¿Mməbejkypə tyəədu?

²⁷ Net ja Martə 'yadsooy:

—Ti ko kədi. Nməbejkypəts ko mij mGrīstaty, ja Diosə 'yU'unĸ di'ibə minən yə naxwiif.

Jesús jyu'uy ma Lázaru ñaxtuku

28 Es ko tyaađu Martu du'an jyunáñ, net jyumbijty es oj tway ja 'yutsy Mariiu, es t'anmaay ayu'udsyu:

—Ja ya'uxpajkpu tu jya'ty. Yu'u mnigajxup.

29 Ko Mariiu tmadooyu taadu, pojun wya'tse'ky es oj tninejxy ja Jesús.

30 Jesús kyajnumu naty tyaku kajpnóty, támmumu naty ma ja lugaar ma Martu pyatu.

31 Ko ja israelítaty t'ijxtu wya'tse'ky ja Mariiu es pyadseemy pojun, net jyunandu ko yu Mariiu ñejxy jnyu yaxpu ma naty tu ñaxtuku ja Lázaru, es oj tranajxtu.

32 Es ko ja Mariiu jyajty ma naty ja Jesús, net ñaygoxtunaaydyáku Jesús tyeky'ujxm es t'anummu:

—Windsún, kooxuyr miju naty mjaaty yaa, kyajxyurts tu 'yeeky ja nmuga'ax.

33 Ko Jesús t'ijxy jyu'uy yaxtu ja Mariiu es ja israelítaty di'ibu mat myiindu, net ja Jesús ñayjya'ajju jotmaymyunt es 'yamutsk'ajty.

34 Ta yajtmuju:

—¿Ma tu xyajnaxtúkudu?

Ta 'yanmaayudu:

—Windsún, min xy'ixy.

35 Jesús jyuuy.

36 Net ja israelítaty jyunandu:

—¡Ok'ixtu! Nngoodumu naty t'oktsojkn.

37 Per nidu'ugaty jyunandu:

—Ja'a tyaađu di'ibu ja wiints myooy ja 'yijxan, ¿tii kyajxyubu da oynu'unun ti tu ttuñ es kyajxyup ja Lázaru tu 'yeegyu?

Lázaru jykypyeky

38 Jesús ñayjya'ajju jatugok jotmaymyunt es tmawingooñ ma naty tu ñaxtuku. Ja'a dun tu'ugmu aánk di'ibu tsaa 'yagu'uy'ajtypy.

39 Net ja Jesús jyunáñ:

—Yajjuga'aktu tadu tsaa.

Martu jyunáñ:

—Windsún, xu'knup yu'u, ja'a ko tu 'yijnu taxk xuu ma 'yeeky.

40 Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Ti kyajts mij tu n'anummu ko xymyubúkat, m'ixup ja Diosu myuj'ajtan?

41 Net ja tsaa dyajjugáktu. Es ja Jesús pyat'ijxy tsajpótm es jyunáñ:

—Tatu, nja'aygyudákyurys mij ko tu xymyudóyats.

42 Wa'adsats nnijawu kots mij du'uñam xymyudoo'ityats. Du'unats njuna'añ mat yu'egyujxmu tyadu ja'ayaty di'ibu yam, es tmabúktat ko ujtsu du'an mij tu xkyexy.

43 Ko du'an jyunandaay, net jyunáñ jantsy muk:

—¡Lázaru, pudsam jap!

44 Net ja o'krpu pyadseemy, abity ja ky'u tyeky es ja wyiin juyr mat ja wyit. Ta Jesús jyunáñ:

—Nikajtu'uttu es wa'an tnejxy.

Tkajxy'attu esu Jesús 'yoogut

45 Es mudu tyaađu, net ja israelítaty di'ibu pyanujx ja Mariiu tmabujktu ko t'ijxtu di'ibu Jesús tyuun.

46 Per nidu'ugaty ja israelítaty ko t'ijxy yu tyaadu, net oj tneijxy ja fariseeuty es ttukmamadyaktu di'ibu naty tu ttuñ ja Jesús.

47 Net ja fariseeuty es ja teedywyindsúnaty ñaymyujkudu mat di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es jyunandu:

—¿Ti net ndu'unam mudu tyadu yedyujk di'ibu nagoo t'oktuunnu ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun?

48 Pñan nna'ijxum du'añ, nidugekyu myubákuđat ja ja'ayuty. Netu romanu soldaadaty myíndat es tjíttat yu nmuj tsajptujk'ajtun es dyajkutugóyat yu nnaxwiñudu'ajtun.

49 Net nidu'ugaty di'ibu xyu'ajtypy Kaifás, yu'u naty teedywyindsungórk ma ja jumajt, ja'a junán:

—Miidsaty ni ti xykyanijáwudu,

50 ni xykyanijáwudu ko ni'igu 'yóyuty es tu'uk je'eyu ja'ay tku'oogat ja nja'ay'ajtun es kyaj wyindugóyat ja nnaxwiñudu'ajtun.

51 Tyadu Kaifás kyaj du'un jyunán mat ja ky'um winma'añ. Kom yu'u naty ijtp teedywyindsungórk ma ja jumajt, Dios mooyu ja winma'añ es jyuná'anat ko Jesús 'yooga'añ mat yu'ugyujxmu israelítaty,

52 es kyaj je'eyu tku'oogat ja israelítaty, per nandu'un dyajmujkta'aya'añ ja Diosu 'yu'ungaty ma 'yitta majatyu naxwiñudu.

53 Net ja israelitu justísaty t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogat.

54 Paaty ja Jesús kyaj ñakyjyudijty nide'xy ma Judeeu, tim tso'on jap Judeeu es oj ñejxy ma myuwingón ja muj it di'ibu ja kajpnu'unk xyu'ajtypy Efraín. Jap wu'umdu mat ja 'yuxprijkraty.

55 Ko naty waanu 'yaktugoy'aty ja pasku xuu, net may ja ja'ayuty tso'ondu majatyu kajpn es ñujxtu Jerusalén es ñayyawa'adsa'añaty es tjup'ixa'andu ja pasku xuu.

56 Jap tja'uxtaaydyu ja Jesús. Es ko jyajttu ma ja muj tsajptujk, net ñayyajtuuju ak ja'ayuty ayu'udsyu:

—¿Wi'ix mij mjuna'añ? ¿Minábu daa xu'ajtpu o kyaju?

57 Ja fariseeuty es ja teedywyindsúnaty tu naty dyajnigutúku ko ma Jesús t'íxtat, net tngajxtat es yajmátsat.

12

Mariu ttukkuutsy ja Jesusu wa'ats nardu aseytu

1 Tudujk xuuñumu naty tkapaaty ja pasku xuu, Jesús oj ñejxy Betañu ma naty tsuñnu Lázaru di'ibu natyu Jesús tu dyajjikypyéky ko 'ye'ky.

2 Es jap t'uxkujkudu tu'ugu a'ux es ja Jesús 'ya'ux'átut; ja Martu ja'a wingiipy es ja Lázaru mat ja Jesús kyaydyu ma ja meesu.

3 Net ja Mariu dyajmiiñ tuk limetu ja wa'ats nardu aseytu di'ibu pa'akxu'kp jantsy muk es jantsy tsoox. Net ttukku'tsy ja tyekyu Jesús es dyajtátsy mat ja wyaay. Tugekyu ja tugot jyantsywy'e'emy mat ja pa'ak xu'kun.

4 Ja Juudu Iskaryotu, di'ibu naty uxprijkpu'ajtpu ja Jesús es nandu'un kuyaka'añaty, jyunán:

5 —¿Ti ko tu kyayajteekey yu tyadu pa'ak xu'kun tugak mugo'px xuu nidún esxuyr yajtukpudáku yu ayooobu ja'ayuty?

6 Per ja Juudu kyaj du'un jyunán mat ko tra'ayoy ja ayooobu ja'ayuty, ja'a yu'u ko mya'tspaty. Yu'u naty ijtp meññikoombajtpu ma ja Jesusu 'yuxprijkraty es tpukón ja meñ di'ibu yu'u ñikoombejtypy.

7 Net ja Jesús 'yanmaayy:

—¡Mastu'ut! ¡Katu xy'ooy! Du'anats tu xytyuñ éxtam ja ja'ayaty ttukkuutstu ja o'kru ko ñaxtukuya'añ.

⁸Yu ayoobu ja'ayaty kyaj tyugoy'ata'añ, per uj kyajts du'añam n'ita'añ mat miidsaty.

Tkajxy'attu esu Lázaru 'yoogut

⁹Ko ja israelítaty tnija'adu ko Jesús jyápuđu naty Betañu, net oj tniñajxta t'ixa'andu es nandu'un ja Lázaru di'ibu naty ja Jesús tu dyajjikypyejú ko 'ye'ky.

¹⁰Net ja teedywyindsánaty dyajti'igyadu 'yayuk es wi'ix nandu'un 'yoogut ja Lázaru,

¹¹mat ko mat yu'ugyujxmu Lázaru may ja israelítaty tmastuttu ja teedywyindsánaty es tranujxta ja Jesús.

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

¹²May ja ja'ayudy naty tu ñajxta paskuxu'ajtrū Jerusalén. Jakumbom ja ja'ayaty tmūdoodu ko Jesús jya'ta'añ.

¹³Net oj tmñajxta tuxy aay es du'un t'axajuya'andu ja Jesús. Ta jyñandu muk:

—¡Awdattu Dios! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtam ja Diosu Kyudanaabyu! ¡Kuni'xy ja Israelitu Ryeey!

¹⁴Jesús traty tu'ugu burru'unuk es ttukpejty, du'un éxtam jyña'añ mā ja Diosu jyaaybyajtun:

¹⁵Katu mdsu'ugudu miidsaty, ja'ayaty di'ibu tsunaaydyup mā Syon kajpn. Ix, tyaā myiñ ja mreyy ttuk'u'uñ tu'ugu burru'unuk.

¹⁶Mā ja xuu ko jyajty ja Jesús es ko tyaadu du'un ttuñ, kyaj ja 'yuxpñjkrty tjaogyujkudu. Per óknum ko Jesús jyikyryejú es ñajxnu tsajpótm, net tjamya-jtstu ko yu tyaadu tugekyu 'yity kaxja'ay mā ja Diosu jyaaybyajtun es du'unu naty tu yajkuudyñ mat ja Jesús.

¹⁷Ja ja'ayaty di'ibu naty jap Betañu ko ja Jesús dyajjikypyejú ja Lázaru ko naty tu 'yeeky, tmadyakmiin tmadyakxujptu di'ibu naty tu t'ixtu.

¹⁸Paaty waanu may ja ja'ayaty tso'ondu es ja Jesús tñajp'yo'oya'andu mat ko tmūdoodu ko naty ja tadu iwxw'umun tu ttuñ di'ibu myudajtyry ja mñajajtun.

¹⁹Ko ja fariseeuty t'ijxta ko Jesús ja ja'ay ak ja'a panujxup, net ñayjyñánudu ak ja'ajuty:

—Ta xy'ixtu. Kyaj mbaat ti ndu'unum. ¡Nidugekyu ja ja'ayaty ak ja'a ryanujxtabu tadu ja'ay!

Grieegu ja'ay t'uxta'aydyu ja Jesús

²⁰Es mā ja ja'ayaty di'ibu naty tu ñajxta Jerusalén es t'awdata'andu ja Dios mā ja xuu tyuñaty, tapu naty nidu'ugaty ja grieegu ja'ayaty.

²¹Tyaaduty ja'a ñinajxta ja Felipu di'ibu kugajpn'ajtp Betsaydu, Galileeu ñaxxóty, es t'anmaaydyu:

—Windsán, yu'uts nja'ixándup ja Jesús es njamatmadya'aga'anduts.

²²Felipu oj tñinejxy ja Andrés es t'awa'anu. Net nimajtsk oj ñajxta mā ja Jesús es tmumadyaktu.

²³Net ja Jesús jyñáñ:

—Tu net ja ooru traaty mā ja Díosuts uj, ja Naxwíñudu ja'ayudy Kyudanaabyu, xumyo'oya'añuts waanu ni'igu mñajajtun.

24 T'uy'ajtn miits n'anuumuɔa ko tu'ugu triigu pajk kyaka'ay naaxkujxy es kyaj myuxy, du'uñu ja tuamt tu'uk je'eyu 'yity, per ko kya'ay naaxkujxy es tyugoy ja'agyujxm ko myuxy, may ja tyuamp dyaky.

25 Pún nuyajjiky'ajtp ku'am ya naxwiin, du'un éxtum ja ja'ayuty di'ibu pyajke'kypy ja triigu tuamt extu ko wyojka'ayuty, net tyugoodya'ay. Per di'ibu jiky'ajtp éxtumts uj n'anuumu, du'un éxtum ja tuamt di'ibu mujxp es tyuamp'áty may.

26 Ja'a ko púnuty jiky'ajttap éxtumts uj n'anuumu es xymyudúñts, nujxap nandu'un mats uj nnejxy, esu nDeedyats may'átudap nidugekyu di'ibátyuts xpyanujxtap.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

27 Tyam nūgoots n'okjotmaymyuut'ajnu. ¿Wi'ixuts njuna'anat? ¿Ti njuna'anupts?: “Tatu, yajtsókuts kudiibuts n'ayówtu ma tyadu o'kun.” Per du'unuts tu nmiñ naxwiin esuts n'oogat.

28 Net 'yakunán: “Tatu, tun du'un es ja ja'ayuty m'awdátudat.”

Net yajmudooy kyajxy tsajpótm:

—Tats du'un nduñ, es ndunaambyats jatugok.

29 Ja ja'ayuty di'ibu jap myudoodu ñayjyunánadu ko anaa yaxp. Es wi-inkpúty ñayjyunánadu:

—Tu'ugu anklus tu myugajxyuty.

30 Net ja Jesús t'anmaadyu:

—Kyajpu tyadu tu yajmudóy mat ujtskyujxm, mat miitskyujxmudyu du'un.

31 Tyamu net ja tiempu tu jya'ty ma yu naxwiinadu ja'ay yajpayo'oya'añ, es tyamu net yajkutujkunjuudat di'ibu ya naxwiin ana'amp.

32 Es kots uj nyajpajta'agut kujxm, nétats xñimiinda'aydyudats ja ja'ayuty.

33 Es madu tyadu Jesús yajjaygyujku wi'ixu naty 'yooga'añ.

34 Es ja ja'ayuty 'yadsoojadu:

—Tats nmadowdu ma ja Diosu jyaaybyajtn ko yu Kristu jiky'ataamp wina xuu wina tiempu. ¿Wi'ix mij mjuna'añ ko ja Naxwiinadu Ja'ayudyu Kyudnaabyu yajpajta'aga'añ kujxm? ¿Púnu dnuu tadu Naxwiinadu Ja'ayudyu Kyudnaabyu?

35 Net ja Jesús jyunán:

—Ak'ijtp ja jajun mat miidsuty, per waanu tiempu je'eyu. Yo'oygyojtu mat ko m'akmudajttabu tyadu jajun kudiibu mgugoodsudat. Mat ko di'ibu tu'uye'epy kugoots, kyaj tniyawu ma ñejxy.

36 Ujtsu du'unu tyadu jajun. Naam n'ak'ijtpnams mat miidsuty, axájuduguts miidsuty es du'un miits mja'ay'átudat ja jajun es tkudu'xa'añ ja wiingátypuu.

Ko tyadu du'un Jesús jyunandaay, net oj ñujxnu aduku'tuuy.

Ja'a ko israelítuty kyaj tmubuktu Jesús

37 Oyu naty ja Jesús tu tjantsyjyaya'ixyuty ja ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtn ja'ay wyinduuyuty, kyaj myubujkudu.

38 Es du'un yajkyudyuñu tyadu di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu kyuxjaay ma jyunán:

Nindsun'ajtn, ¿pún tu tmubeky di'ibuts uj tu ngajxwa'xy?

¿Pún tyuk'ijx ja Nindsun'ajtnu myuk'ajtn?

39 Es du'un kyaj mbaat oj tmubaktu. Pes nan kyuxjaay ja Isaiiu:

40 Dios du'un jyunán:

“Tyadu ja'ay tu ñayajwiindsudu es dyajjuuñ ja jyot wyinma'añ, es kudiibu t'ixtat madu wyiinuty,

es ni tkajaygyúkudat mat ja jyot wyinma'añ,
es ni kyajumbittat ma uj esuts nya"aguda'agut."

⁴¹ Isaiiu jyunañ du'un mat ko tu naty t'ixy ja myuj'ajtanu Jesús, es yu'u dunu tyadu ñimadyak.

⁴² Oy may ja israelitaty tjamubaktu Jesús, es ja'a mat naaguty ja wyindsánaty, kyaj jyunandu mayjya'ayóty mat ko tsm'ugadu ja fariseeuty kadiibu ñakykyurúkudat tsajptugóty.

⁴³ Ja'a ko yu'ujaty ni'igu tsoktu ko ja ja'ay yajmuj'átudu es kadiinam ja Dios yajmuj'átudat.

Jesús yayuk tyukpaye'epy ja ja'ay

⁴⁴ Myiñ jatugok ja Jesús es jyunañ jantsy muk:

—Di'ibats uj xymyubajkp, myubejkyppy nandu'un di'ibats tu xykyxy.

⁴⁵ Es di'ibats tyam xy'ijxp, yu'u naty nandu'un 'yijxyppy di'ibats uj xykyajx.

⁴⁶ Hitsu du'un ja jajun. Tu guda'agyuts ya naxwiñ es di'ibats xymyubajkp kyaj wyu'umut kugoots.

⁴⁷ Hj kyajts ndukkumadoy di'ibu tu tjamadoy yu n'ayúkats es kyaj ttuñu kwentu, mat ko uj kyajts tu nmiñ ya naxwiñ esuts ndukkumadówat ja ja'ayaty, nyajnitso'ogupts situ.

⁴⁸ Di'ibats xy'axtjip es kyaj ttuñu kwentu n'ayúkats, tam yu'u 'yawixyaty pñ tukkumadówadup. Yu tyadu ayuk di'ibu uj tu ngajxyuts, yu'u du'un ñiguxa'ugup ko pekymuut ja ja'ay ja xuu ko ja'ay yajpayo'oydyut.

⁴⁹ Mat ko uj kyajts ngajxy mududsu ngu'am winma'añ, ja nDeedyuts di'ibats xykyajx, yu'uts tu xytyuk'ane'emy di'ibats ngajxup es di'ibats nduk'axpúkap.

⁵⁰ Es ñnija'abats yu nDeedyudsu 'yana'amun, yu'u du'un wi'ix yajpaaty ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Pes di'ibats uj ngajxyppy, ngajxyppyuts éxtants ja nDeedyun tu xytyuk'ane'emy.

13

Jesús trujy ja yuxpajkputujku tyeky

¹ Tu naty timpatnu ja pasku a'ux. Jesús ñija'abu naty ko ja oorú tu tpatnu es tmastu'udánnu ja naxwiñudu es ñujxánnu ma Dios Teety. Ja'a du'ñumnu naty ttseky ja jya'ayaty di'ibu naty ya naxwiñ, es tyam dyajñiguxe'eky mabaat jyantsytsyoktu.

² A'ux'atándubu naty, es tu naty ja mujku'ugópk tyuku jyodoty wyinma'añóty ja Juudas, Simonk Iskaryotu myaank, es tkayákat ja Jesús.

³ Jesús ñija'abu naty ko yu'u tsoyo'ñ ma Dios Teedyun es jyumbita'añ nandu'un jatugok ma ja Dios Teety, es nan ñija'abu naty ko Dios Teedyu naty tu myo'oyaty tugekyu ja kutujkan,

⁴ net wya'tse'ky ja Jesús meesu winduuy es ñaydyuknjaandútu ja ñikjxyudu wit es ñaydyukmoxmwu'unu tu'ugu twayu.

⁵ Net trujtáky ja nuu ma agubujan. Ta ñaxwe'tsy es trujy ja tyékyuty ja 'yuxpajkputy es dyajtátsy mat ja twayu di'ibu naty tu ñaydyukmoxmwu'ñaty.

⁶ Ko naty trujannu Simonk Peedru tyeky, netu Simonk jyunañi:

—Windsán, ¿mij mbujaambyuts ja ndeky?

⁷ Jesús t'adsooy:

—Tyam kyaj xyjagyuku di'ibats ndiimpy, per óknam xyñijáwat.

⁸ Es ja Peedru 'yadsooy:

—¡Hj ni na'ats mij ndeky xykyapújat!

Jesús 'yanmaay:

—Pun kyajts mij yu mdeky nbujy, kyajts mij n'uxpajkpu'átut.

⁹ Simonk Peedru 'yadsooy:

—Windsún, kyaj yu'uyaty je'eyu ndékyuts, nandu'un pujtsu ngu'u esu ngubajkuts.

¹⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Di'ibu tu tsiida'ay, kyaj jyatyimnigutíkyaty tsi'iit tugekyu, yu'uyu je'eyu tekye, mat ko wa'adsu'u tugekyu. Es wa'ats miidsaty, oy mgadimni'amúkyaty.

¹¹ Mat ko ñija'abu naty pónu naty kuyakánur, paadyu du'un jyunañ: “Es wa'ats miidsaty, oy mgadimni'amúkyaty.”

¹² Ko ja Jesús trujtaayudu ja 'uxpajkpuaty ja tékyuty, net jatugok ttuktajku ja ñikajxyudu wit. Net ñaxwe'tsy jatugok meesu winduuy es jyunañ:

—¿Mjagyujkudu miidsaty yu tyaadu di'ibudu du'un tu nduñ?

¹³ Miits xytyijtu Ya'uxpajkpu es Windsún. Mmadajttar ja tui'ajtan, mat ko ujtsu du'un.

¹⁴ Es pun uj, miidsu mYa'uxpajkpu esu mWindsún, tats nbujy miidsaty ja mdekyuty, nandu'unu dun miits mnaaybyujxudu nixim niyam.

¹⁵ Ujts miits tu nmo'oydu tu'ugu ijxwu'amun es miits xytyúndut nandu'un éxtamts uj tu nduñ.

¹⁶ Jantsy tui'ajtanats miits n'anuumudu, ni tu'ugu po'oduumbu di'ibu ni'igu muj kudiinumu wyindsún, es ni tu'ugu di'ibu miimp kexy kyamájaty es kudiinumu ja di'ibu kajxur.

¹⁷ Pun mjagyujkudubu tyaadu es pun mbaduudur, m'ittar agujk jotkujk.

¹⁸ 'Kyajts miits n'anuumudu nidugekyu. Uj ñniija'abats pánatyts tu nwin-witsy. Per koonum jaykudyunañ éxtamu Diosu jyaaybyajtan jyunañ: “Di'ibu kaay ukp ti'igyu mat uj, yu'u du'un tu jyambity nmadsíputs.”

¹⁹ Tyam miits n'anuumudu naam kyajnumu du'un tyaadu tyuñ jyátyuty, es ko yu tyaadu du'un tyun jyátudut, net xmyubáktut ko ujtsu du'un pónu du'un uj.

²⁰ Jantsy tui'ajtanats miits n'anuumudu, di'ibu 'yaxájur di'ibats uj ngejxury, xy'axájurtsu naty uj, es di'ibats uj xy'axájur, 'yaxájur di'ibats uj xykyajx.

Jesús tnigajxy esu Juudas kuyaka'añaty

²¹ Ko du'un jyunañdaay ja Jesús, net ñayja'aju jotmaymunt es 'yamutsk'ajty, es oj ttmkajxte'xy:

—Jantsy tui'ajtanats miits n'anuumudu ko miidsaty nidu'uk xykuyakaambats.

²² Net ja 'uxpajkpuaty ak je'eyu ñaywyin'ixudu, ni tkanijáwudu pónu du'un 'yandijpy.

²³ Tu'ugu Jesusu 'uxpajkpu di'ibu ni'igu ijty tseyjpy*, jamyu pyu'am naty mat 'ya'ux'aty.

²⁴ Simonk Peedru tyuk'ijxu tu'ugu ijxwu'amun es dyajttay pónu du'unu taadu.

²⁵ Net ja tu'ukpu 'uxpajkpu ñimujwa'tsu ja Jesús es dyajttay:

—Windsún, ¿pónxu du'unu taadu?

²⁶ Jesús 'yadsooy:

—Mints n'ok'yajxeeky tuk pedazu tsajkaaky, es di'ibats nmeepy, yu'u du'un. Es du'un dyajxe'ky ja tsajkaaky es tmooy ja Juudas Iskaryotu, Simongu myaank.

* **13:23** Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijur ko jyunañ ja uxpajkpu di'ibu Jesús ni'igu ijty tseyjpy.

²⁷ Ta Juudas t'axajja ja tsajkaaky tuk pedaza es tkaay. Net ja mujku'ugópk Satanás tyuktujku ja Juudas. Net ja Jesús jynáñ:

—Di'ibm mdunaampy, tuungóju da'un pojn.

²⁸ Per ni rán di'ibm naty jam a'ux'ajttap tkajaygyujku ti ko da'un jyana'añ ja Jesús.

²⁹ Kom ja Juudas ya'u naty ñikoombejtypy ja meeñ ma ja Jesusu 'yaxpajkraty, nidu'ugaty twinmaaydu ko Jesús ja'a 'yandiipy esxuyar ti waanu yajjúy di'ibm yajtúndap ma ja xuu, o tmo'oyxuyar oyna'unan ja ayooobu ja'ayaty.

³⁰ Ko Juudas t'axajja ja tsajkaaky, ta pyudseemy. Tu naty kyoodsun.

Jesús tmo'oy ja jembyu ana'amun

³¹ Ko naty tu pyudseemy ja Juudas, net ja Jesús jynáñ:

—Tyamu net ya'ixut ja nmuj'ajtanats uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, esats nya'ixudat ja myuj'ajtanu Dios.

³² Es kots uj nya'ixudat ja myuj'ajtanu Dios, netu Dios xumyo'oya'añats ja di'ibm ya'u myuj'ajtan'ajtypy.

³³ Mugu'ugaty, kyajts jeku nnaky'ita'añ mat miidsaty. Xu'uxta'ayándapts miidsaty, es da'un éxtamts n'anmaaydu ja israelítaty, n'anunmudats miits tyam: Kyaj mbaat mnajxtu mats uj nnejxy.

³⁴ Tyadats miits nmooydu ya jembyu ana'amun: Naydsyókudu nixim niyam. Da'un éxtamts miits ndoktu, nanda'un mnaydsyókudat nixim niyam.

³⁵ Pan mnaydsyokudap miidsaty nixim niyam, net nidagekyu ja ja'ay tñijawudat kots uj miits n'axpajkra'attu.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yaxtij'a'añty

³⁶ Simonk Peedru dyajtun ja Jesús:

—Windsán, ¿ma nnejxy?

Jesús 'yadsooja:

—Mats uj nnejxy, kyajts mbaat xupyanejxy tyam. Per xupyanejxapts óknm.

³⁷ Net ja Peedru t'anmaay:

—Windsán, ¿ti ko kyaj mbaat nbanejxy tyam? Hj ngu'oogapts mij.

³⁸ Jesús 'yadsooja:

—¿Tii tuj'ajtan kots mij xykyu'oogapts? Tyam ndim'anunmu tuj'ajtan, kyajnum natu tugaak 'uy ko mij mjana'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ixy'aty.

14

Jesuskymxma ja'ay jya'ty ma Dios Teety

¹ Net ja Jesús t'anmaaydu 'yaxpajkraty:

—Katm miits mjotmay'ooktu. Pajta'aktu ti'igyu mjot mwinma'añ ma Dios es nanda'un ma uj.

² Madsu nDeety 'yity, may jam ja tsanaaydyakn. Pan kyajxuybu da'un, tuxuyapts uj miits n'anunmudu. Nnejxapts uj n'ok'axkuku ma miits m'ittat.

³ Es nétats nmínut jatugok es nyajnejxtadats miits es mjiky'attat mat uj.

⁴ Miits mnija'adap mats nnejxy es mnija'adap ja tu'u.

⁵ Tomás 'yadsooja:

—Windsán, kyajts udsaty nnijawudu ma mij nnejxy. ¿Wi'ixats uj mbaat nnijawudu tadu tu'u?

⁶ Jesús 'yadsooy:

– Ҳјтсu дu'ан ехтuм ту'угu ту'у, Һјтскyујхмu ja'ay jya'ttu ма Dios Teety, Һјтскyујхмu ja'ay тнјáwудu ja тy'ajтuн, Һјтскyујхмu ja'ay jyiky'attu. Ni pán kyaja'ty ма Dios Teety pán kyajts Һј xymyubeky.

⁷ Kooxyap miits xy'ixy'áttu Һј, nandu'anxyap xy'ixy'attu ja nDeedyats. Es tu net xy'ixy'attu tyam, ja'a ko tu xy'ixtu.

⁸ Net ja Felipu 'yanmaayy:

– Windsún, tuk'ijxtugats ja Dios Teety, es mat ya'uyy.

⁹ Jesús t'adsooy ja Felipu:

– Felipu, jékyats kujk n'ittu mat miidsaty, ζes kyajnamts mij xy'ixy'aty? Di'ibats Һј xy'ixy'ajtp, 'yixy'ajtypy nandu'an ja Dios Teety. ζTi kots mij xy'anuamu kots Һј mij nduk'ixat ja Dios Teety?

¹⁰ ζTi kyajts xymyubékyyats ko Һј ijtpamts mat ja Dios Teety, esu Dios Teety nandu'an ijtpamu d'u'an mat Һј? Di'ibats miits n'anmaaydyap, kyaj ya'ujaty je'eyy ngu'am winma'añts. Dios Teety ya'u ijtp mat Һј, es ya'u d'u'n xymyeebyats di'ibats ndúnap es di'ibats ngajxap tugekyu.

¹¹ Mubajktugats kots Һј n'ity mat ja Dios Teety, es ja Dios Teety ijtpamu'a mat Һј. Mubajktugats mat kots d'u'an njana'añ, o mubajktugats mat ko di'ibats ndiimpy ya'ijxp ko тy'ajтанaty di'ibats miits n'anmaaydyap.

¹² Jantsy тy'ajтан n'anuumudu ko di'ibats xymyubajktap, tyúndap nandu'an di'ibats Һј ndiimpy. Es tyúndap waanu májatyppy mat ko Һј najxnaps ma Dios Teety.

¹³ Ҳј ndúnaps di'ibats miits xy'amdoodap mat ko xymyubáktats, es d'u'an nya'ixudaps ja my'ajтанu Dios Teety.

¹⁴ Paadyats miits n'anuumudu, ndúnaps Һј pán tits xy'amdoodap Һјтскyујхm.

Jesús tnigajxy ko Espírítu Santu tkaxa'añ

¹⁵ Pán xytsyojktaps miidsaty, mguydyúndaps ja n'ana'amun.

¹⁶ Ҳјтс ja Dios Teety n'amdowap es mduk'nigaxudat jat'u'uk di'ibu mbudékudap, ya Espírítu Santu di'ibu mduk'ixudap ja тy'ajтан es 'yítat mat miidsaty winu xuu winu tiempu.

¹⁷ Es pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap, nan kyaj mbaat t'axájudu ja Espírítu Santu, mat ko kyaj t'ixtu es ni tka'ixy'attu. Per miits m'ixy'ajttap mat ko taa mat miidsaty es wu'amp winu xuu winu tiempu mat miidsaty.

¹⁸ Kyajts miits nnika'aga'andu. Jambitaambats es n'ita'añts mat miidsaty.

¹⁹ Ko waanu 'yítat, kyajts xyñaky'ixtat pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap, per miits m'ixtap, es mjiky'áttap miidsaty mat ko Һј njiky'átyats.

²⁰ Es ma tadu xuu xypyáktudu kwentu ko támudsu naty Һј madsu nDeety, es miidsaty mat Һј, es Һј mat miidsaty.

²¹ Pán ñija'ap es tpadún ya n'ana'amunats, ya'ijxap kots xytsyeky. Esu nDeedyats tsojkap di'ibats Һј xytsyojkp, es Һјтс nandu'an ndsókaps, es nduk'ixaps ya'u.

²² Jatu'ugu 'yuxpukpu di'ibu nandu'an xyu'ajtypy Juudas, per kyaj jya'ajaty di'ibu kuyakánu, ja'a junán:

– Windsún, ζti kots mij xytyuk'ixa'andats udsaty es kyaj pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap?

²³ Jesús 'yadsooy:

– Di'ibats xytsyojkp, pyadiimpy di'ibats Һј ngajxypy; esu nDeedyats tsókudap; es Һј esu nDeedyats, mindaps es njiky'átudats mat ya'u.

24 Per di'ibu kyajts xytsyky, kyaj tkuydyúñ di'ibuts uj ngajxyry. Tyádu kajxwíjún di'ibu miits yam mūdoodup, kyajts uj nja'ajuty, yu'uyu jya'aju nDeedyats di'ibuts tu xykyexy.

25 'Miits n'ak'anuumudu tyádu kots n'ak'yámmumaty mat miidsaty.

26 Per ja Espírítu Santu di'ibu ja nDeedyats kyaxaampy ujtskyujxm, ja'a mbudákudup, mduk'uxpákudup tugekyu es mdukjamyátsudup tugekyu di'ibuts uj miits tu n'anuumudu.

27 'Nnayyugajxupts mat miidsaty jotkujk. Es nmooydupts miits yu njotkujk'ajtanuts. Per kyajts nyaky ja jotkujk'ajtan éxtum dyaktu pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup. Katu mjotmay'ooktu es ni xykyamadáttu ja tsu'ugu.

28 Tu xymudowdu kots tu njuna'añ: "Najxnupts, es mínupts jatugok es n'ítudats mat miidsaty." Pún tu'ajtanuts miits xytsyoktu, mxondáktarxyup ko xyníjáwudu kots uj nnejxy ma Dios Teety, mat ko yu'u du'un ní'igu maj kudiinam uj.

29 'N'anmaaydupts miidsu tyádu ko kyajnumu du'un tyuñ jyátyuty, mat ko najx tyuñ jyátyuty, net xymubáktut.

30 Kyajts nnakykyajxa'añ may mat miidsaty, mat ko miimp ja di'ibu ana'amp pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup, oy ni tí madakan tkamadaty mat uj.

31 Per du'un yajkuudyuna'añ éxtumu Dios Teety xytyuk'ane'emy es tníjáwudut ja naxwíñudu ja'ayuty ko uj ja nDeedyats ndsejpyats es nguydyimbyats di'ibuts yu'u xytyuk'ana'amp. Wa'tsu'uktu. Jo'omdu.

15

Uuvu aats

1 Esu Jesús t'ak'anmaaydu 'uxpajkputy:

—Ejtsu du'un éxtum tu'ugu uuvu aats, es ja nDeedyats du'un éxtum di'ibu kywentu'ajtypy ja uuvu aats.

2 Kyupo'typy oytyim di'ibuty ja nxe'endsyats di'ibu kyaj tyuamp'áty, per wyindijpy es dyajwa'atsy yajxón di'ibu tuamp'ajtp, es ní'igu 'yaktuamp'átut.

3 Miidsaty wa'ats m'ittu mat ja n'uxpajkanuts ko tu nmo'oydu.

4 Ittu tí'igu mat uj, éxtum uj du'uñumts n'ity tí'igu mat miidsaty. Tu'ugu xe'entsy kyaj mbaat tyuamp'áty pún kyaj 'yity tí'igu mat ja ní'aats, es nandu'un jajtrp dnu tyádu, miidsaty kyaj mbaat mduamp'áttu pún kyaj tí'igu m'ittu mat uj.

5 'Ejtsu du'un ja ní'aats, es miidsadyu du'un ja xye'entsy. Di'ibu du'uñum 'yity mat uj, es uj n'ityuts mat yu'ujuty, may tyuamp'átut; pes kyaj mbaat tí xytyundu pún kyajpats uj.

6 Di'ibu kyaj du'uñum 'yity tí'igu mat uj, du'un yu'u éxtum ja xe'entsy di'ibu ya'o'xprudsuamp es tyu'udsat es ya'o'xmúkat es yajnino'ogat.

7 'Pún miits m'íjttubam tí'igu mat uj, es xykyuydyundu ja n'ana'amunuts, amdowdu di'ibu ndsojktap es myajmo'oydu.

8 Yu nDeedyats ya'ijxap yu myuj'ajtan ko miits mduamp'áttu oy, es du'un ttuk'ixy ja ja'ayuty ko ujts miits n'uxpajkpu'ajttap.

9 'Ej ndsojktupts miidsaty éxtumts ja nDeedyats xytsyékuyats uj. Padúnduts ja ndsojkanuts di'ibuts uj nmudajtypy mat miidsaty.

10 Pɛn mɔydyuundɔp ja n'ana'amɛnɛts, mbadũndɔbɔ tyɔdɔ tsojkan di'ibɛts ɔj nmɔdajtypy mɛt miidsɛty, ɛxtɛmɛts ɔj nɔydyuũnɛts ja nDeedyɛdsɔ 'yana'amɛn es mbadũnɛts ja tsojkan di'ibɛ yɛ'u myɔdajtypy mɛt ɔj.

11 Ɔjts miits n'anmaɔdyɛp es mxonda'aktɛt mɛt ɔj es dɛ'ɛn jotkɔda'aky m'it mxɔndɛt.

12 Yɛ n'ana'amɛnɛts yɛ'u tyɔɔdɛ: Naydsyɔkɛdɛ nixim niyam, ɛxtɛmɛts ɔj miits ndsoktɛ.

13 Di'ibɛ kyu'oogɛp ja myɛtnaymyaɔyɛbɛty, yɛ'u dɛ'ɛn ya'ijxɛp ko myɔjɛty ja tsojkan tmɔdɛty.

14 Miidsɛdyɛ dɛ'ɛn ja nmɛtnaymyaɔyɛbɛty pɛn mduundɔp di'ibɛts miits nduk'ana'amdɛp.

15 Kyajts miits nnaktyjɛtɛp mɛduumbɛ, mɛt ko ja mɛduumbɛ kyaj tnijawɛ ti ja wyindsɔn tyiimpy. Miidsɛty ndijtɛ mɛtnaymyaɔyɛbɛty, mɛt ko tɛ nduk'ixtɛ tɛgɛkyɛ di'ibɛts ja nDeety ɔj tɛ xytyuk'ixy.

16 Kyajts miidsɛty xywyin'ijxtɛ. Ɔjtsɛ dɛ'ɛn miits nwin'ijxtɛ es nduknipɔjktɛp es m'ittɛt ɛxtɛmɛ xɛ'entsy di'ibɛ tɛɔmp'ajtp ni'igɛ, es itɛp winɛ xɛɛ winɛ tiempɛ, es dɛ'ɛn ja nDeedyɛts mmo'ooyɛdɛp tɛgɛkyɛ di'ibɛ m'amdoodɛp mɛt kots xyɛyɛbɛktɛ.

17 Pɛsɛ tyɔɔdɛts miits nduk'ana'amdɛp: Naydsyɔkɛdɛ nixim niyam.

Di'ibɛ naxwiĩndɛ winmɔ'ɔn ja'a'ajtɛdɛp kyaj ttɛky ja Jesús esɛ yɛxpɔjkrɛty

18 Pɛn kyaj miits mdsɔkɛdɛ pɛnɛdyɛ naxwiĩndɛ winmɔ'ɔn ja'a'ajtɛdɛp, jamyatɛtɛ ko ɔj jawyiinɛts kyaj xytsyɔjktɛts.

19 Kooxyɛp miidsɛty ja naxwiĩndɛ winmɔ'ɔn m'okja'a'átɛdɛ, mdsojkrɛxyɛp ɛxtɛm ja jya'ajɛty. Pɛr ɔjts miits tɛ nwinwitɛtɛ es kyaj m'okja'a'ajttɛnɛt ja naxwiĩndɛ winmɔ'ɔn, paɛty kyaj mdsɔkɛdɛ.

20 Jamyatɛtɛ yajxɔn ɛxtɛm tɛ n'anɛmɛdɛ. Tu'ugɛ po'oduumbɛ kyaj ni'igɛ myɔjɛty es kɛdiinɛm ja wyindsɔn. Pɛn ja ja'ayɛty xyɛyɛjɛdijttɛts ɔj, nandɛ'ɛn miits myajpajɛditɛ'andɛ. Kom kyaj tkuydyuundɛ ja n'ɛxpɔjkanɛts ja ja'ayɛty, nan kyaj tkuydyũndɛt ja m'ɛxpɔjkanɛt.

21 Es dɛ'ɛn tɛgɛkyɛ tyɔɔdɛ myajtuktɛnɔ'andɛ mɛt ko miits n'ɛxpɔjkrɛ'áttɛ es mɛt ko nan kyaj ttsoktɛ di'ibɛts xykyajx.

22 Kooxyɛpts ɔj ngamiĩn es nmɔgajxtɛ, kyajxyɛp tmɔdattɛ ja pojpu. Pɛr tyam kyaj mbaat ti nɔydyukkɔgajxɛdɛ.

23 Di'ibɛts kyaj xytsyoktɛ ɔj, kyajpu dɛ'ɛn nandɛ'ɛn ttsoktɛ ja nDeedyɛts.

24 Kooxyɛpts tɛ ngaya'ixyɛty yɛ mɔj'ajttɛn ɛxtɛm ni pɛn wiink ja'ay tkatũn, kyajxyɛp tmɔdattɛ ja pyɛky ko tkakuydyundɛ. Pɛr tɛ t'ixtɛ ja mɔj'ajttɛn di'ibɛts tɛ nduĩ, es kyajpɛm xytsyɔktɛts, es nandɛ'ɛn ja nDeedyɛts kyaj ttsoktɛ.

25 Dɛ'ɛn yajkuudyũn yɛ tyɔɔdɛ di'ibɛ ijtp jaɔybyɛty mɔ ja Diosɛ jyaay-byajttɛn: "Nanatɛkɛts ɔj xyɛyɛdsip'ajtpɛdɛ."

26 Paɛty ko myĩnɛt ja Kajxwiɛpu, ja Espiritɛ Santɛ di'ibɛ ja tɛy'ajttɛn tyiimpy kyajxyɛp, ja'a yákrɛp ja tɛy'ajttɛn ɔjtskyɔjxm.

27 Es nandɛ'ɛn miits xyáktɛt ja tɛy'ajttɛn ɔjtskyɔjxm, mɛt ko jawyiĩnɛp es tyambaɔt miits tɛ m'ittɛt mɛt ɔj.

16

1 N'anmaɔdyɛpts miits yɛ tyɔɔdɛ kɛdiibɛ xyɛyɛstɛ'uttɛdɛts.

2 Kyaj ja ja'ayɛty m'okkupɔjkanɛt tsajptɛgótɛ, es ja'taamp ja tiempɛ mɔ ja ja'ayɛty mya'ooga'anɛdɛ. Ja'ajɛty oɛ dɛn ttijy ttundɛ di'ibɛ Dios tsyɛjpy.

³ Tugekyu du'un yu tyaaðu ttuna'andu mat ko kyajts xy'ixy'attu es ni ja nDeedyats.

⁴ Per tuu n'awánudu ko du'un mduna'anudu. Es ko du'un mdúnudut, net miits xyjamyátstúdu kots mij tu nja'anuumadu.

Di'ibu Espírítu Santu tyiimpy

'Kyajts miits yu tyaaðu tu ndukmumadya'aktu mat kodsu naty n'ity mat miidsaty.

⁵ Per nujxánupts jam ma pánats xykyajx, es ni tu'ugaty miits xykyayajtáwduduts: “¿Ma mnejxy?”

⁶ Es miits njotmaymyudaty tyam, mat ko tu n'anuumadu ko uj nujxnupts.

⁷ Tuj'ajtánats miits n'anuumadu ko oy ni'igu mat miidsaty kots uj nnejxy. Ja'a ko pán kyajts uj nnejxy, kyaj myina'añ ja Kajxwijru, per kots uj nnujxnú, net nduknigáxtat.

⁸ Es ko yu'u myínut, yu'u tyuknijawuyándup ko pyekymyudaty pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtúdup, es wi'ixu ja'ay oy wye'emy mudu Dios, es ko Dios pyayo'oy mudu tuj'ajtán.

⁹ Yu Kajxwijru yakaampy es ja ja'ayaty tnijáwudut ko pyekymyútt'attu, ja'a ko kyaj xymyubáktats,

¹⁰ es ttuknijawuyá'andu wi'ix oy wyu'umdu mudu Dios, mat ko nujxnupts ma Dios Teety es kyajts miits xy'ok'ijxnúdu,

¹¹ es mat ko Dios pyayo'oy tuj'ajtán muut, ja'a ko tu yajtuknibujtaagu es tyudyúnudut ja mujku'ugórk di'ibu 'yane'empy pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtúdup.

¹² Máyñamts miits ngatukmumadya'aktu, per kyajru miits mbaat xyjay-gyúkuu tyam.

¹³ Per ko myínut ja Espírítu Santu di'ibu muut ja tuj'ajtán, yu'u mdukní'ixúdup tugekyu ja tuj'ajtán, mat ko kyaj jyuna'ana'añ mat ja kyuhum winma'añ. Ja'a myadya'agaampy tugekyu di'ibu tu tmúoy, es mduknijawuyánudup di'ibu tunán jatánup.

¹⁴ Es yu'uts xyajmuj'ixánup uj, mat ko 'yaxajyaaampy ujtsu nja'ajuty es mduknijawuyá'andudu miidsaty.

¹⁵ Tugekyu di'ibudsu nDeety myudajtypy, ujtsu nja'a. Nan paadyuts njunáñ ko yu Espírítu Santu 'yaxájup di'ibuts uj nja'a'ajtypy es mduknijawuyá'andudu miidsaty.

¹⁶ 'Ko waanu tiempu 'yak'ítut, kyajts miits xyñaky'íxtat. Es ko waanu nujx 'yity, nétuts jatugok xy'íxtat.

Amay jotmay jyumbity xondakun

¹⁷ Net nija'ajuty ja 'yuxrujkraty ñayyajtuujudu:

—¿Ti da du'un yu tyaaðu myadyakypy ko jyuna'añ ko waanu tiempu 'yak'ítut kyaj nnaky'ijxum, es kum'óknum n'ijxum jatugok, es jatu'uk ko jyuna'añ: “Nujxnupts ma Dios Teety?”

¹⁸ ¿Ti myadya'agaampy mat jawaanubu tiempu? Kyaj nmawinma'añbyátum ti dnu taadu myadyakypy.

¹⁹ Net ja Jesús t'ijxy ja 'yuxrujkraty éxtum yajtawá'andudu. Net t'anmaaydyu:

—Uj tu n'anuumuduts miits ko waanu 'yítut kyajts xyñaky'íxtat, es óknum xy'íxtat jatugok. ¿Tyaaðu du'un mnayyajtuudup ak miidsaty?

20 Jantsy tɔy'ajtɔn miits n'anɔmɔdɔ, ko miits mja'aydyɔp es mɔt-may'ooktɔp maɔnɔmɔ naty ja ja'ay xyonda'aktɔ pɔnɔdyɔ naxwɔɔɔ winmɔ'ɔɔn ja'a'ajtɔdɔp. Per ɔkɔnɔm yɔ mɔtɔmay jɔmbɔtɔp xondakɔn.

21 Ko ja toxytyɔɔk 'yu'ungu'unk tɔpɔɔɔ'ɔɔn, jɔtɔmaydyuktɔɔkɔp, ja'a mɔt ko tɔ tɔpɔɔty ja oɔrɔ mɔ pɔyɔkɔ'ɔɔnɔty. Per ɔkɔnɔm ko naty tɔ jya'ty naxwɔɔn ja u'ungu'unk, ni tɔkanɔkyjyamyetsy ja pɔɔkɔn di'ibɔ tɔ dyajɔnɔxy mɔt ko xyonda'aky ko tu'ugɔ mixyu'unk tɔ dyajmɔɔn dyajja'ty yɔ naxwɔɔn.

22 Es nandɔ'ɔn dɔn miits mɔtɔmay'ɔ'ktɔp tyam, per nniminɔndɔpɔts mi-idsɔty, es net ja m'ɔɔ mɔt xyonda'ɔɔ'ɔɔn tu'ugɔ xondakɔn di'ibɔ kyaj mbaɔt ni pɔn mgapɔɔkɔɔɔ.

23 'Es mɔ tadɔ naty ja xɔɔ, kyajts ti xyɔnɔky'amdɔwɔt. Jantsy tɔy'ajtɔnɔts miits n'anɔmɔdɔ ko yɔ nDeedyɔts mmo'oyɔdɔp tɔgekyɔ di'ibɔ m'amdeepy mɔt ko xymyɔbɔktɔts.

24 Tyambaɔt miidsɔty kyajɔnɔm xy'amdowɔn ni tii mɔt ɔjtskyɔɔxm. Am-dowɔn, es xy'axɔjɔdɔt, es jɔtkɔda'aky mxonda'aktɔt.

Tsyɔjpy ja Dios Teety ja ɔxpɔɔkɔpɔɔk

25 'Tɔts miits nduk'ɔxpɔktɔ tyɔɔɔ mɔdɔ iɔxpajɔn. Per mɔnɔp ja tiempɔ kɔts miidsɔty wɔ'ɔts ndukmɔmadyɔ'ɔɔt ja nDeedyɔts.

26 Es mɔ natyɔ tadɔ xɔɔ, miits xy'amdɔwdɔt ja Dios Teety mɔt ɔjtskyɔɔxm. Es kyajts ɔj njatyim'anɔmɔdɔts ja nDeedyɔts es mmo'oyɔdɔt di'ibɔ miits m'amdoodɔp,

27 mɔt ko yɔ Dios Teety mɔsojɔkɔdɔp, mɔt kɔts ɔj miits xytsyɔktɔts es tɔ xymyɔbɔktɔts kɔts ɔj ndso'oɔnɔts mɔ Dios.

28 ɔj ndso'oɔnɔts mɔ ja Dios Teety es nmiiɔnɔts yɔ naxwɔɔn, es tyam nmastɔtɔnɔts ja naxwɔɔnɔdɔ es nnɔjɔnɔts jatɔgok mɔ Dios Teety.

29 Net ja 'yɔxpɔkɔpɔty 'yanmaɔyɔdɔ:

—Tyam sitɔy xy'anmaɔydyɔpɔts tɔy'ajtɔn es ni xykyanakyɔajɔtɔn ja iɔxpajɔn.

30 Es tyɔmɔdɔsɔ net n'ixtɔ ko tɔgekyɔ mij xyɔɔnɔ'ɔdya'ay, es kyaj jyaty-imsɔkyɔty pɔn myajɔtɔwɔdɔt, mɔt ko nmɔbɔjɔkɔpɔts ko mij tɔ mɔsooɔn mɔ Dios.

31 Jesúts t'adsoodɔ ja 'yɔxpɔkɔpɔty:

—Pes, ɔtyamɔ net nmɔbɔjɔkɔpɔ?

32 Miimbɔ net ja tiempɔ, es tyamɔ dɔ'ɔn, ko miits m'agakwɔ'xtɔt nidu'uk nidu'uk kɔjɔkɔn'ɔ kɔjɔktu'u es xymyastu'udɔ'andɔts, es nɔw'ɔmɔ'ɔnɔts naydyu'uk. Per ɔj kyajts nwe'emɔ naydyu'uk mɔt ko ja nDeedyɔts 'yity mɔt ɔj.

33 N'anɔmɔdɔ tyɔɔɔ es xyɔpɔɔtɔt ja jɔtkɔjɔ'ajɔn mɔt ko ti'igyɔ m'ittɔ mɔt ɔj. Yɔ naxwɔɔn miits m'ayɔwdɔp, per katɔ mɔtɔmay'ooktɔ, mɔt ko ɔj, tɔts nmɔmɔda'aky ja mɔjku'ugɔpɔk di'ibɔ yajɔkutɔjɔk pɔnɔdyɔ naxwɔɔnɔdɔ winmɔ'ɔɔn ja'a'ajtɔdɔp.

17

Jesúts tɔnɔgajxtɔagɔ ja 'yɔxpɔkɔpɔty

1 Ko tyɔɔɔ dɔ'ɔn ja Jesúts jyɔnɔɔndɔɔy, net pɔy't'ijxy tsajpɔtm es jyɔnɔn:

—Tatitɔ'unk, tɔ net tɔpɔty ja oɔrɔ. Yajmɔj'ijxɔgɔts ɔj, es ɔjts mij nɔyɔmɔj'ixɔdɔp.

2 Pes mijs tɔ xymyɔ'oyɔts ja kutɔjɔkɔn mɔt nidɔgekyɔ ja'ayɔty es nmo'oyɔdɔts ja jiky'ajɔn winɔ xɔɔ winɔ tiempɔ tɔgekyɔ di'ibɔts mij tɔ xymyɔ'oy.

³ Esu tyaadu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, ja'a yu'u ko ja'ay mij, ti'igyu Dios, m'ixy'atudu es xy'axajudats uj éxtam ja Kristu es tmubáktat ko mij xykyajxats ya naxwiin.

⁴ Tuts mij nmaj'ixy mat ko tats nguudyuunda'ay tugekyu di'ibats mij xytyuk'ana'am es ndúnudats ya naxwiin.

⁵ Meegyudsu net tyam ja muj'ajtan di'ibats naty nmudajtypy kodsu naty n'ity mat mij ko naty kyajnum ja naxwiinudu kyoyj.

⁶ 'Es ja ja'ayaty di'ibats mij xymyooyats ya naxwiin, tats nduknijawudu wi'ixu dun mij. Mijtsu naty mja'a'ajtap, es xymyooyats uj mij. Tu tpadundu ja m'ayuk.

⁷ Nija'adap ko mijts tu xymyo'oyats tugekyu di'ibats uj nmudajtypy,

⁸ mat ko uj tu nmo'oydyats ja ayuk di'ibats mij xytyukmugajxu, es yu'ujaty 'yaxajudu es nija'adap kots uj nmiiin éxtamu mGudanaabyu, esats xymyubaktu ko mijtsats xykyajx ya naxwiin.

⁹ Ujts mij n'amdeepy mat yu'ujaty. Kyajts n'amdoy mat pánudyu naxwiinudu ja'a'ajtudap, ja'ayu je'eyu di'ibats mij xymyooy, mat ko xyja'ajaty.

¹⁰ Tugekyu di'ibats uj nja'a'ajtypy, mja'ayu nandu'un, éxtam nandu'un nja'adsu'u di'ibu tugekyu mja'a'ajtypy. Es yu'ujaty yajniguxu'kadap ja nmaj'ajtanuts.

¹¹ 'Jambijnaps tyam ma mijun. Kyajts nnaky'ita'añ ya naxwiin, per yu'ujaty ijttap ya naxwiin. Tatitu'unk, aguduk axajtúk mat mij ja mmak'ajtan es tun es ti'igyu 'yittat ja wyinma'añaty, éxtam adsajtam n'ijtam ti'igyu.

¹² Kots n'ak'ijty mat yu'ujaty, tats n'agadiky n'axajtíky mat ja muk'ajtan di'ibats mij xymyooy. Es ni tu'uk tu kyatagoy, ja'ayu du'un di'ibu naty tu tyagoy es du'un yajkyudyúnat éxtam ja mjaaybyajtan jyuna'añ.

¹³ Tyámats njembitanu ma mij. Es du'unats ya tyaadu njuna'añ kots n'ak'ity ya naxwiin esadsu n'uxpjkpky xyonda'áktat mat ja xondakun di'ibats uj nmudajtypy.

¹⁴ Tudsu du'un n'anuumudu di'ibats xytyuk'ana'am, es n'ak'anuumayándapts. Kyaj t'ixa'añ pánudyu naxwiinudu winma'añ ja'a'ajtudap, mat ko kyaj tyi'igyaty mat ja'ajaty, du'un éxtam kyajts ndi'igyaty mat pánudyu naxwiinudu winma'añ ja'a'ajtudap.

¹⁵ Kyajts mij n'amdoy es xyajpudsúmat ya naxwiin. Di'ibats mij n'amdeepy es m'agu'adúk m'axajtúkup es kudiibu ja mujku'ugópk myumada'agudat.

¹⁶ Kyaj yu'ujaty ja naxwiinudu winma'añ jya'a'átudu, du'un éxtamts uj kyajts ja naxwiinudu winma'añ xyja'a'áty.

¹⁷ Yu m'uxpjkun ja'a du'un ja tuy'ajtan. Es mij mdukkuydyúnup yu m'ayuk es jyiky'áttat éxtam miju m'u'unk m'una'k.

¹⁸ Tuts nduknigexy ja naxwiinudu ja'ay, éxtamts mij xytyuknigejxy ja ja'ay ya naxwiin.

¹⁹ Paadyats uj nnaygyuyákyuty tugekyu es ndúnudats éxtam mij xytsyeky. Es nandu'un yu'ujaty ñaygyuyákudat tugekyu es xytyúndat nandu'un éxtam mij xytsyeky.

²⁰ 'Kyajts n'amdoy je'eyu mat yu'ujaty, n'amdeebuyts nandu'un mat nidugekyu di'ibats óknam xy'axajudapts éxtamu Yajnitsókrpu ko tmadówdat ja 'uxpjkkanaty ja n'uxpjkpats.

²¹ N'amdeebuyts es tu'ugu wyinma'añ je'eyu 'yittat. Tatitu'unk, yajti'igyudu jyot wyinma'añ nixim niyam, éxtam ndi'igyu'ajtam, es du'un ja ja'ayaty tamubáktat ko mijts tu xykyexy.

²² Tuts nmo'oy ja maj'ajtæn di'ibuts mij xymyooy es yu'ujaty nandu'an 'yittat ti'igyæ, éxtam ædsajtam n'ijtam.

²³ Uj n'ityats ti'igyæ mat yu'ujaty, es mij m'ity ti'igyæ mat uj, es du'an kexy ka'pxy 'yittat ti'igyæ ja wyinna'añaty éxtam ædsajtam n'ijtam, es du'an ja naxwíñadu ja'ayaty t'ixtat kots mij xkyejxy, es ko mij nandu'an xytsyokta yu n'æxpæjkræty éxtamts uj mij xytsyeki.

²⁴ Tatitu'unk, ndsejpyats esu n'æxpæjkræts nujx 'yittæ mats uj n'ita'añ es t'ixtat ja nmaj'ajtænats di'ibuts mij xymyooy, mat ko tuts mij xytsyeki extæ ma kyajnamu naty ja naxwíñadu kyojy.

²⁵ Tatitu'unk, mdiimpy ja tæy'ajtæn. Kyaj m'ixy'átadu pánadyu naxwíñadu winma'añ ja'a'ajtædu. Per uj sitæy n'ixy'ajtypyats mij, es yu n'æxpæjkræts ñija'adæp kots mij xkyejxy.

²⁶ Tuts n'awánadu éxtam mij ja mjot mwinma'añ, es nduk'ijxypyñamts, mat ko n'ita'añats mat yu'ujaty, es ja mdsojkan di'ibuts mij xymyeepey 'yítat nandu'an mat yu'ujaty.

18

Jesús yajmátsy

¹ Ko tyáadu du'an ja Jesús jyánán, net oj 'yawinnaxtu mat ja 'yæxpæjkræty ma ja lugaar di'ibu xyu'ajtypy Sedrón Nuwok. Jap tu'ugu nuagam ma 'yityu je'xkyépy. Jap ja Jesús tyajkadu mat ja 'yæxpæjkræty.

² Esu Juudas di'ibu naty kyuyakaampy yu Jesús, nan 'yixy'ajtypyæ natyæ tadæ nuagam, mat ko kanak okæ naty tæ ñaymyúkædu jap mat ja 'yæxpæjkræty ja Jesús.

³ Netu Juudas jyajttæ nuagamóty muut ja maysyoldaadaty esu polæsiiaty di'ibu kyajxtæ ja teedywyindsúnaty esu fariseeaty. Es tmænujxtæ lyampræ, tsyinwaty, puixn esu kepy.

⁴ Es kom ja Jesús ñija'abæ naty ti naty jatánæp, ta tninæjxtæ es dyajttæy di'ibu naty pajædijttæp:

—¿Pán m'æxtæaydyæp?

⁵ Net ja'ajaty 'yadsoojædu:

—Yu Jesús nazarenæ.

Jesús 'yadsooy:

—Ujtsæ du'an.

Juudas di'ibu naty kuyakánæp, tapæ naty mat ja di'ibudyæ naty pajædijttæp ja Jesús.

⁶ Es ko ja Jesús t'anmaaydyæ: “Ujtsæ du'an”, net 'yæxtækæwæ'ktæ es kyudaadu naxkæjxy.

⁷ Net ja Jesús jatægok dyajttæjæmbijttæ:

—¿Pán m'æxtæaydyæp?

Net 'yadsoodæ:

—Yu Jesús nazarenæ.

⁸ Jesús t'anmaaydyæ:

—Tuts mij n'anæmædu ko ujtsæ du'an. Pæn ujtsæ miits xy'æxtæaydyæp, na'ixtu, wa'an tnæjxtæ tyádu nja'ayæts.

⁹ Du'an jyánán ja Jesús es yajkuedyúnat di'ibu yu'æ ku'am janán: “Tatitu'unk, ni tu'uk tæ kyatægoy di'ibuts mij xymyooy.”

¹⁰ Net ja Simonk Peedru tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu ja 'yaga'añdyátsk tu'uk di'ibu xyu'ajtypy Malkæ, tyuumba ja teedywyindsægópk.

¹¹ Esu Jesús t'anmaay ja Peedru:

—Pujta'ak jatugok yu m'esdaadu ma xya'ity. Koonumts n'ayowut éxtam ja Dios Teety tu xytyuknibujtaagu es uj n'ayowudats.

Jesús, Anás wyindum

¹² Net ja soldaaduty es mat ja soldaadu windsungopk esu israelítuty ja polusiiuty tmajsttu ja Jesús es dyajnujxtu kutsimy.

¹³ Net jayujp dyajnujxtu ma yu Anasu tyujk. Yu Anás yu'u myu't'ajtypy ja Kaifás di'ibu ma tadu jumajt teedywyindsungopk'ajtp.

¹⁴ Tyadu Kaifás yu'u naty tu t'ok'anmaabyudu ja israelítuty ko waanu oy es 'yoogat yu'uyu Jesús es kudii ko wyindugóyut ja israelítudu ñax kyajpn.

Peedru t'uxtijy ja Jesús

¹⁵ Simonk Peedru es jatu'uk ja xprujkru* t'akpanujxtu ja Jesús. Yu 'yaxprujkru icy'ajtabu naty ja teedywyindsungóp. Paaty tyujku mat ja Jesús ma ja tyuja'á ja windsán.

¹⁶ Per ja Peedru jap oj wye'emy kemy'agu'p. Paaty pyudseemy ja xprujkru di'ibu icy'ajtabu naty ja teedywyindsungóp es oj t'anumu ja kemy'aa adunaabyu es tyúkat yu Peedru.

¹⁷ Net ja kemy'aa adunaabyu dyajtuuy ja Peedru:

—¿Tii kyaj mij m'xprujkru'átyuty nandu'una tadu ja'ay?

Peedru 'yadsooy:

—Kyaj 'yujtsuty.

¹⁸ Es kom xujxru naty, ja teedywyindsungópku tyuumbaty di'ibu jap es ja polusiiuty tu natu jum dyajnujudu, es tam naty tanu xyamdu. Esu Peedru nan tapu naty muduty ñayyajokxrukudu ma ja jum.

Teedywyindsungóp dyajtúy dyajtuda'aky ja Jesús

¹⁹ Ta ja teedywyindsungóp dyajtuudsondáktu ja Jesús:

—¿Pánaty m'xprujkru'ajtypy es ti dnu tadu di'ibu mduk'xprujktap?

²⁰ Jesús t'adsooy:

—Ixnde'xyuts tu ngajxy mayja'ayóty. Taayumts nduk'ixtu tsajptugóty es ma ja Jerusalengu muy tsajptujk, ma ñaymyúkudu ja israelítuty. Kyajts ti tu ngajxy ayu'udsyu.

²¹ ¿Ti kots uj mij xyajtúy? Yajtáwdu di'ibu tu tmadowdu n'xprujkruats, es yu'u m'awánudup tits uj tu ngajxy. Yu'ujty yajxon tñjáwudu wi'ixats tu nyu'xpeky.

²² Ko Jesús yunaandaay du'hn, net ja tsajptujk polusiiuty tu'uk di'ibu naty jap twimbojtse'ky ja Jesús es t'anmaay:

—¿Ti ko du'hn xy'adsoy yu teedywyindsungóp?

²³ Jesús 'yadsooy:

—Pun tats ngajxtugóy, tuk'ixtu wi'ix tsoodsu du'hn tu ngajxtugóy. Es pun tu'ajtanats ngajxy, ¿ti kots mij xykyoxy?

²⁴ Net ja Anás tkajxnajxy ja Jesús kutsimy ma ja Kaifás, teedywyindsungóp.

Peedru t'uxtijy myumajtsk ok ja Jesús

²⁵ Ja Simonk Peedru ñayyajokxrekudyu naty ma ja jum, es 'yanmaayudu:

—¿Ti kyaj mij m'xprujkru'átyudu tyadu ja'ay?

Ta ja Peedru t'uxtijy, junañ:

—Kyaj 'yujtsuty.

* 18:15 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'um nay'andijup ko juna'añ jatu'uk ja xprujkru.

26 Net jatugok yajttuu ja teedywyindsungópku tyuumba, pyamagu'ugu di'ibu Peedra naty tu ttatskpo'ttu'uty:

—¿Tii kyajts mij n'ijxy jap nugamóty mut yu'u?

27 Peedra t'uxtijy jatugok ja Jesús, es netyu ja tugaak 'yuu.

Jesús, Pilatu wyindum

28 Net tmads'o'onda ja Jesús ma ja Kaifasa tyajk es tmunajxta ma gbernadoora pyalasya. Es kom xuuñdyáknaba naty, ja israelítaty kyaj tyujkuda ma ja palasya, mut ko éxtum ja kyostúmbraty tmadatta, pun tajkup, kyaj mbaat 'ya'ux'aty ma ja paska.

29 Paaty ja Pilatu pyudseemy es oj tmugajxta:

—¿Wi'ix tsoo tyadu ja'ay xyni'uunuda?

30 Net ja'ajaty 'yadsooda:

—Kooxyap kyayu'ujaty tu'ugu axuk ja'ay, kyajxyapts mij tu ndukkudákuda.

31 Net ja Pilatu jyunañ:

—Yajnajxta miidsaty, es payo'oydyu éxtum miits ja mgu'am ana'amun.

Ja israelítaty 'yadsooda:

—Per udsaty, israelítaty, kyajts nmadatta kutujkun es nya'ooktadats pán.

32 Es du'ün yajkuudyuuñ éxtum ja Jesusa naty tu jyuna'añ wi'ixa naty 'yooga'añ.

33 Pilatu tyujka jatugok ma ja palasya es tmajwooy ja Jesús es dyajttuu:

—¿Ti mijtsu du'ün ja israelita ryey?

34 Jesús 'yadsooy:

—¿Taadu mij myajtiipy mut ja mgu'am winma'añ, o mut ko wiinkpety tu mdukmadya'aguda?

35 Pilatu t'adsooy ja Jesús:

—¿Wa'andsu da uj n'israelítaty? Yu mja'ayuty es yu teedywyindsúnaty, ja'ats uj tu xytyukkudákuda mij. ¿Ti mij tu xytyuundagóy?

36 Net ja Jesús t'adsooy:

—Kyajts uj nyajkutiky éxtum ja naxwiñuda ja'ay ja ryéuty. Kooxyapts uj n'ok'yajkutiky ma tyadu naxwiñuda ja'ay, yu nja'ayadyats tuuxyap tsiyiptundu es kyajxyapts tu xymyatsta ja israelítaty. Per kyajts uj nréuty éxtumu naxwiñuda ja'ayadyu ryey.

37 Net ja Pilatu 'yadsooja:

—Pes, ¿mijtsu du'ün rey?

Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'ün rey, éxtum mij mjuna'añ. Paadyats tu nmiñ naxwiñ esuts n'anuumut ja ja'ayuty di'ibu dun tay'ajtun. Nidagekyu di'ibu tsoyoktap ja tay'ajtun, myadoodap yu'ujaty di'ibats uj ngajxyy.

38 Ta Pilatu 'yadsooy:

—¿Pán mbaat tnijawu di'ibu dun tay'ajtun?

Jesús niduku es yoogut

Ko Pilatu dyajttuudaay tyadu, ta pyudseemy jatugok es oj tmugajxy ja israelítaty, es t'anmaay:

—Uj kyajts ti pyojpa nbatu tyadu ja'ay.

39 Per du'uñam jaayam yajtún tu'uk tu'ugu paska xuu yajnasmátsu tu'ugu tsimyja'ay di'ibu miits mjnándap. ¿Pes mdsoyoktap es nnasmátsadats ja mrey?

40 Net jatugok yaxkaktu:

—¡Taadu kyaj! ¡Nasmatsa Barrabás!

Yu tyadu Barrabás yu'u naty tu tniɓɓade'eky ja yajkutujkɓɓu.

19

1 Net ja Pilatu tni'ana'amɓu es ja Jesús yajwópat.

2 Ja soldaadaty txɓgajttɓu ja apyɓ éxtam tu'ugu koronɓu es tɓɓɓɓákɓɓu kyɓɓajkkɓɓɓm es ttukɓɓɓɓákɓɓu tu'ugu tsu'unk wit.

3 Ta tɓɓwɓɓoondɓu es t'anɓɓɓɓɓɓɓu:

—iMɓɓ kɓɓɓm mij israelítɓɓɓu rɓey!

Es ta twimbojtsɓ'ktɓu.

4 Pilatu pɓɓɓɓɓɓɓu jatɓgok es t'anɓɓɓɓɓɓɓu ja israelítɓɓu:

—iOk'ixtɓ! Tɓɓɓɓ nyajɓɓɓɓɓɓɓu yaa es xy'ixtɓ ko kyajts ni ti pɓoipɓ ngapatɓ.

5 Ta Jesús pɓɓɓɓɓɓɓu mɓt ja 'yapɓɓɓɓɓɓɓɓu mɓ ja kyɓɓajk es mɓt ja tsyu'unk wit. Net ja Pilatu t'anɓɓɓɓɓɓɓu ja israelítɓɓu:

—iTɓɓ net ja tyadu yedyɓɓk!

6 Ko t'i'ixtɓ ja teedywyindsɓɓɓu es ja polɓɓɓɓɓɓu, ta yaxkaktɓ:

—iYajkruuzpát! iYajkruuzpát!

Pilatu jɓɓɓɓɓɓu:

—Pes yajɓɓɓɓɓɓɓu miidsɓu, mɓt ko ɓ kyajts nbatɓ pɓekyɓ tyadu yedyɓɓk.

7 Es ja israelítɓɓu t'adsoodɓu ja Pilatu:

—ɓɓɓɓɓɓɓɓu nɓɓɓɓɓɓɓɓu tu'ugu ana'amɓn es 'yoogɓt éxtamɓu tɓɓɓɓɓu, mɓt ko ñayɓɓɓɓɓɓɓu'agyɓt Diosu 'yU'unk.

8 Ko tɓɓɓɓu Pilatu tɓɓɓɓɓɓu, net tsyɓ'ku ni'igu.

9 Ta tyɓɓkɓu jatɓgok mɓ ja palasyɓu es dyajttɓɓu ja Jesús:

—iMɓ mij mɓsooñ?

Perɓ Jesús kyaj 'yadsoojɓɓɓɓɓɓu ni wi'ix.

10 Net ja Pilatu jɓɓɓɓɓɓu:

—iɓɓ mij kyajts xy'adsowa'añ? iKyaj xyɓɓɓɓɓɓu ko ɓ nɓɓɓɓɓɓɓɓu ja kutujkɓn es nyajkruuzpátɓ, es nan nɓɓɓɓɓɓɓɓu yɓ kutujkɓn es nɓasmátsɓt?

11 Jesús 'yadsooy:

—Ni ti kutujkɓnxyɓɓ mij xykyamɓɓɓɓɓu mɓt ɓ kooxyɓɓ ja Dios tɓ mg-amo'oyɓtɓ. Pɓɓɓ di'ibɓts ɓ tɓ xykyɓyaky mɓ mij, yu'u ni'igu myɓɓɓɓɓɓɓu ja peky es kɓɓɓɓɓɓɓu mij.

12 Net ja Pilatu tja'ɓxtɓɓu ja winmɓ'añ es tɓasmatsɓyáñ ja Jesús, per ja israelítɓɓu myɓyaxkákɓɓu:

—iPɓn mɓasmajtsɓp, kyaj mɓɓt mɓaymyáɓɓtɓ yɓ yajkutujkɓɓu kopk! iOy-tyim pɓnɓtɓ di'ibɓu nayɓɓɓɓɓɓɓu éxtamɓu rey, yu'u ja yajkutujkɓɓu kopkɓ myɓɓɓɓɓɓu!

13 Net ja Pilatu, ko tɓɓɓɓɓɓɓu tɓɓɓɓɓu, tni'ana'amɓu es pɓɓɓɓɓɓɓu ja Jesús. Ta Pilatu nandɓ'ɓn pɓɓɓɓɓɓɓu es ñaxwe'tsy mɓ yajkutikɓ, mɓ ja lugaar di'ibɓu ja ebreɓ tyukɓɓ'ajtu Gabata, es 'yayukwɓɓɓɓɓɓɓu Tsɓɓ Winwɓɓɓɓu.

14 Es éxtam kɓkɓxyɓɓu mɓ ja paskɓ xɓɓ, net ja Pilatu t'anɓɓɓɓɓɓɓu ja israelítɓɓu:

—iTɓɓ net ja mrey!

15 Per ja'ajɓtɓ 'yadsoodɓu mɓk:

—iWa'an t'eeky! iWa'an t'eeky! iYajkruuzpát!

Ta Pilatu jɓɓɓɓɓɓu:

—iTiɓ ɓjts nyajkruuzpátɓɓ ja mrey?

Per ja teedywyindsɓɓɓu 'yadsoodɓu mɓk:

—ɓɓɓɓɓɓɓɓu kyajts nɓɓɓɓɓɓɓu wiinkɓɓu rey, yu'ɓu dɓ'ɓn yajkutujkɓɓu kopk.

16 Es mudu tyaadu Pilatu ttukudujkudu ja israelituty es ja Jesús kyruuzpátut. Net ja soldaaduty oj myunujxudu.

Jesús kyruuzpéty

17 Ta Jesús pyadseemy mut ja kyruuz es ñejxy ma ja lugaar di'ibu xyu'ajtypy Kalaveeru, di'ibu ebreeu ja'ayaty tyukxu'ajttap Gólgota.

18 Jap dyajkruuzpajttu mut nimajtsku wiingátypyu ja'ay, tu'uk anajñdsyoo es jat'u'uk aga'añdsyoo es ja Jesús kujk'am.

19 Pilatu tni'ana'amu tu'ugu jaaybyajttun yajkuxja'ayut Jesús kyubajky di'ibu junaamp: "Jesús nazarenu, yu israelitudyu ryey."

20 May ja israelituty t'ijxtu ja jaaybyajttun es tkajxtu, ja'a ko myuwingón ja Jerusalengu tadu lugaar ma dyajkruuzpajttu Jesús, es ja jaaybyajttun kanak naxu naty tu tkuxja'aydyu, du'un ja ebreeu, grieegu esu latin.

21 Paaty ja teedywyindsúnaty t'anmaadyu Pilatu:

—Katu xykuxja'ay israelitudyu ryey. Kuxja'ay tugatsy. Pujta'ak ko jyunañ ko yu'u israelitudyu ryey.

22 Per ja Pilatu t'adsoodu:

—Di'ibuts tu ngxja'ay, du'un wyu'umut.

23 Ko ja soldaadutjkaty dyajkruuzpajttaadyu ja Jesús, ta ja wyit dya-jwa'xudu taxk peky kujktu'uk. Per ja kyaru kyaj xyuymyikyaty, du'uñu je'eyu ti'igyu kyojyaty.

24 Ja soldaaduty ñayjyunañudu:

—Kyaj ngu'tswa'xam yu tyadu wit. Nik net n'oktu'unum tu'ugu rifu es pún myudajtypy ja swertu, yu'u yajnujxur.

Tyaadu du'un tyuun jyajt es yajkuudyúnat ja Diosu jyaaybyajttun ma jyuna'añ: "Dyajwa'xtats ja nwit ma ja'ajaty, es trifutundu mut ja ngápats."

Es du'un ttuundu ja soldaaduty.

25 Ma ja Jesusu kyruuz tamu naty ja tyaagu'unk, ja tyaagu'ungu myuga'ax, Mariiu ja ñudo'oxyu Kleofus, esu Mariiu Magdalenu.

26 Ko Jesús t'ijxy ja tyaagu'unk tyanu mut ja 'yuxpajkru di'ibu Jesús ni'igu tsyojk*, net ja Jesús t'anmaay ja tyaagu'unk:

—Nanitu'unk, tya net ja mmaank.

27 Net t'anmaay ja 'yuxpajkru:

—Ta net ja mdaagu'unk.

Net ja 'yuxpajkru t'axaju ma ja tyujk.

Jesús yeeky

28 Ko naty tyaadu du'un tu tyuñ tu jyátyuty, Jesús ñija'abu naty ko tugekyu tu yajkuudyuñ, es tkuudyúnat éxtum ja Diosu jyaaybyajttun, ta jyunañ:

—Tátsapts.

29 Japu naty tuk jarru xun vinu. Net dyajxo'ktu tu'uk yuunkpñanaan es trpjáktu ma tu'ugu mats jajpu'unk es ttuk'adjudu.

30 Jesús tmi'ky ja xun vinu. Net jyunañ:

—Tu net tugekyu yajkuudyuunda'ay.

Net wyindaknu es oj 'yo'knu.

Tu'ugu soldaadu tkaqtsymyugúmu Jesús

31 Pyátnuu naty ja pasku xnu, es ja israelituty kyaj ttsoktu es ja ñini'xaty wyu'umut kruuzkajxy ma ja po'xanxnu, ja'a ko nugoo 'yokmujxu'ajnu. Paaty

* 19:26 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'um nay'andjup ko jyuna'añ ja 'yuxpajkru di'ibu Jesús ni'igu tsyojk.

mædu tyæadu t'anmaaydyu ja Pilatu es tni'ana'amut es nuix jajtekytyujtu di'ibu jam kruuzkujxy es pojun 'yooktat es dyajjunakut ja ñini'x kruuzkujxy.

³² Net ja soldaadutujkuty oj ñajxtu es ttájudu ja tyeky ja nimajtskræ di'ibu Jesusu naty mæut 'yity kruuzkujxy.

³³ Per ko twinguwakædu ja Jesús, ta t'ijxtu ko tu naty 'yo'knu. Paaty kyaj oj ttájudu ja tyeky.

³⁴ Es oy tja'ijxtu du'un, tu'ugu soldaadu ja lyanzu tukkaatsymyugu'umu ja Jesús. Ta ja ñe'pyñ pyudseemy es nandu'un pyudseemy éxtum jyawu nuu.

³⁵ Tuts uj yu'u n'ixy, es tæy'ajtantu njuna'añ es uj nniija'abuts ko tæy'ajtan di'ibuts ngajxyru es ngaxja'ayuts es miidsaty nandu'un xymyubáktat.

³⁶ Tyæadu du'un tyuun jyajtu es yajkuudyúnat éxtum ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: "Kyaj ttájudu ni tu'ugu pyajk."

³⁷ Es jatuk pekyu, jaabyajtan jyuna'añ: "Yixtup ja di'ibu lanzu tukkaatsymyugu'umu."

Jesús ñaxtaku

³⁸ Ko tyæadu du'un jyajtu, Josee di'ibu kugajpn'ajtp Arimatee es pyanejxy ja Jesús, oy ayu'udsyu mut ko ttsu'ugu ja teedywyindsánaty, ta yu'u t'amdooy ja kutujkan ma Pilatu es dyajnujxa'añ ja Jesusu ñini'x. Pilatu dyajky ja kutujkan. Ta Josee tmænejxy ja Jesusu ñini'x.

³⁹ Nandu'unu Nikodemu di'ibu tuuyup oj tmægajxy ja Jesús koots, tmænejxy i'px majk kilu ja pa'ak xu'kræ di'ibu ya'o'oyudup mædu mirru kepy esu alwes aay.

⁴⁰ Es du'un ja Josee es ja Nikodemu t'axájudu ja Jesusu ñini'x. Ta ttuknipijttu tu'ugu mantu wit mut ja pa'ak xu'kræ, éxtum ja israelítaty jaayum ttundu ko dyajnaxtáku du o'kræty.

⁴¹ Ma tadu lugaar ma dyajkruuzpajttu Jesús, japu naty wingón tu'ugu nuam, es ma tadu nuam japu naty tu'ugu o'kræ jut jembyu ma kyajnum pan o'kræ ñaxtaku.

⁴² Jap tpujtáktu ja Jesusu ñini'x, mut ko tadu o'kræ jut wingonu naty es mut ko tsyondá'agánubu naty ja israelítaty ja myuj xuu.

20

Jesús jyikyppyeky

¹ Domingu, ni nganay'uxkajpæmnum, Mariu Magdalenu oj ñejxy ma naty tu ñaxtaku Jesús. Es ko jyajty jam, net t'ijxy ko ja tsaa di'ibu naty 'yagu'uy'ajtyru ja jut, kyaj ñakydu'anutu éxtum yajpujtáky.

² Net jyumbijty pæye'egy es oj ñejxy ma Simonk Peedru es ja xrujkræ di'ibu Jesús ni'igu jyantsytsyojk*, es t'anmaaydyu:

—iTu dyajpædsúmdu ja Nindsun'ajtan ja ñini'x es kyaj nniija'am ma du dan tu tpujta'aktu!

³ Net ja Peedru es jatu'uk ja xrujkræ tsoy'ondu es oj ñajxtu ma ja jut aa.

⁴ Nimajtsk tsoy'ondu pæye'egy, per jatu'uk ja xrujkræ waanu muk pæye'eky kadiinum ja Peedru es ja'a jawyün jajt.

⁵ Ta kyu'ijxu jap jutoty, es t'ijxy ja wit di'ibu ja Jesús tu naty yajtuk'abíty, per kyaj tyujku.

⁶ Oknumu Simonk Peedru pyajajtu, es ja'a tujku jap jutoty es t'ijxy ja wit,

⁷ es nan 'yijx ko ja pæyu di'ibu yajtukkupijjt ja Jesús ja kyubajk, kyaj naty ti'igyu 'yity mut ja di'ibu yajtuk'abijjt ja Jesusu ñini'x.

* 20:2 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijup ko jyuna'añ ja xrujkræ di'ibu Jesús ni'igu jyantsytsyojk.

8 Net jatu'uk ja ʌxpʀʀjkrʀ di'ibʀ jajt jawyiin mʀ jut, nandu'an tyʀjku jap jutoty es t'ijxy ʀxtʀmʀ naty tʀ jyʀtyaty. Ta tʀʀbejky ko Jesusʀ naty tʀ jyikpyekey.

9 Pes kyajnumʀ naty tʀjagyʀkʀdu ʀxtʀmʀ ja Diosʀ jyaaybyajtan jyʀna'aʀ ko yʀ'uʀ jikyryʀkaʀmp jatʀgok.

10 Netʀ tadʀ 'yʌxpʀʀjkrʀty ʀjʀxnʀdu mʀ ja tyʀjk.

Jesús ʀaydyuk'ʀxyty ja Mariiʀ Magdalenʀ

11 Per ja Mariiʀ ko jyajty jatʀgok, net wye'emʀ jap jut agu'p jyʀ'ʀy. Jiibyʀ naty ko kyu'ijxʀ jap jutoty.

12 Ta t'ijxy majtsku anklus, ak poobʀ wyyt, 'yu'uʀnʀdu mʀ naty ja Jesusʀ ʀini'x tʀ yajpʀjta'aky. Tu'ugu naty 'yu'uʀnʀ kyʀbajky ja Jesús es jatu'uk tyeky ʌx'am.

13 Net ja Mariiʀ yajtʀʀjʀdu ja anklus:

—ʀTi ko mʀ'ʀy?

Ta Mariiʀ 'yadsooy:

—Mut ko tʀ dyajnjxʀtʀ ja nWindsʀnʀdsʀ ʀini'x, es kyajts nnijawʀ mʀ tʀ tʀjʀta'aktʀ.

14 Je'eyʀnumʀ naty du'ʀn jyʀna'aʀ ko 'yijxʀmbijty. Net t'ijxy ja Jesús, per ja'a kyaj tʀijawʀ pʀn ja'a du'ʀn ja Jesús,

15 ja'a du'n tʀijy ja nʀgam'ijxʀ.

Net ja Jesús yajtʀʀjʀ:

—ʀTi ko mʀ'ʀy? ʀPʀn m'ʌxtaary?

Ja Mariiʀ 'yadsooy:

—Windsʀn, pʀn mij tʀ xymʀʀnejxy ja o'krʀ ʀini'x, anmaagyʀts mʀ tʀ xuryʀjta'aky esʀts ʀj nyajnjxʀtʀ.

16 Net ja Jesús t'anmaʀy:

—jMariiʀ!

Ja Mariiʀ wya'kʀmbijty es t'anmaʀy mut ja ebreeʀ ayuk:

—jRaboni (di'ibʀ ayuk wimbʀdsʀʀmp Ya'ʌxpʀʀjkrʀʀ)!

17 Net ja Jesús t'anmaʀy ja Mariiʀ:

—Nasmajtsʀgʀts, ja'a ko kyajnumʀts nbatʀku mʀdsʀ nDeedyʀn. Per nʀjx anʀʀmʀdu nʀmʀgu'ugʀty ko ʀj ratʀjknʀpts mʀdsʀ nDeety di'ibʀ miidsʀty nandu'an mDeety'ajtʀp, ʀjtsʀ nDios es miidsʀty ja mDios.

18 Net ja Mariiʀ Magdalenʀ oj ʀejxy mʀ ja Jesusʀ 'yʌxpʀʀjkrʀty es t'awa'ʀnʀdu ko tʀ t'ixy ja Jesús es ko yʀ'uʀ naty tʀ 'yanʀ'ʀmʀxʀdyʀ du'ʀn.

Di'ibʀ Jesús tyuknipejkyry ja 'yʌxpʀʀjkrʀty

19 Nan ja xʀn domingʀ koots, ja ʌxpʀʀjkrʀty tʀ naty ʀaymyujktʀ'ayʀdu ni'agajy tʀgoty mut ko tʀsʀ'ʀgʀdu teedywyindsʀnʀty. Netʀ Jesús tyʀjku es ʀaybyʀjtʀku kujk'ʀm. Ta kyajxpo'xʀdu es 'yanmaʀyʀdu:

—Jotkujk'ʀttʀ miidsʀty.

20 Ko Jesusʀ du'ʀn jyʀnaandaʀy, net ttuk'ijxʀtʀ ja kyʀ'uʀ mʀ tʀ tyʀku ja klaʀʀʀs es ja kyaatsy mʀ tʀ yajtʀkkimʀ ja lanzʀ. Es ja 'yʌxpʀʀjkrʀty jyantsyxyondaktʀ ko t'ixʀtʀ ja Nindsʀn'ajtʀm.

21 Netʀ Jesús jyʀnʀnʀ jatʀgok:

—Jotkujk'ʀttʀ miidsʀty. ʀj ngajxtʀpts miidsʀty, du'ʀn ʀxtʀmʀts ʀj ja nDeedyʀts xykyejxy.

22 Net tʀaspixʀ poju'unk mʀ ja 'yʌxpʀʀjkrʀty, es t'anmaʀydyʀ:

—Axʀjʀdu ja Espiritʀ Santʀ.

23 Pʀn mbojʀpʀma'xtʀp, me'xy wʀ'uʀmut; es pʀn kyaj mbojʀpʀma'xtʀ, nan kyaj me'xy wʀ'uʀmut.

Tomás t'ixy ja Nindsun'ajtam ko tu jyikyppyeky

²⁴ Esu Tomás, tu'ugu Jesusu 'yuxpajkpu di'ibu tyijtup Xeeñu'unk, kyaju naty jap ko myiñ yu Jesús.

²⁵ Net ja myugu'ugaty 'yanmaayudu:

—Tuts n'ixtu ja Nindsun'ajtam.

Per ja Tomás 'yadsooy:

—Pun kyajts n'ixy ja ky'u'u ma tu tsyayuty ma ja klaavus tu tyuku, es ngudjudsu nguwa'xypy ma ja klaavus tu tyuku, es ngudjudsu nguwa'xypy ma ja kyaatsy tu tsyayuty, kyajts nmubúkat.

²⁶ Kyumduktujk xubtu naty ñaymyúkadu ja xupajkpaty jatugok. Tapu naty ja Tomás. Oyu naty 'yagajyaty ja tujk, Jesús tujku es ñaybyjtáku kujk'aay es tkajxpe'xy ja 'yuxpajkpaty, oj t'anuumadu:

—Jotkujk'áttu miidsaty.

²⁷ Netu Tomás t'anmaay:

—Tomás, kudiju mguwa'xypy madsu ngu'u tsyayujty mut ja klaavus, es pajta'ak ja mgu'u ma tsyayujty ja ngaadsyuts mut ja lanzu. ¡Kyaj xukyamubúkat, mubuk!

²⁸ Net ja Tomás 'yadsooy:

—Windsun, mij nDios'ajtypy.

²⁹ Jesús 'yadsooy:

—Tomás, mmabejkyty tyam mut ko tuts mij xy'ixy. Kuni'xy di'ibats xymyubajktup óyudsu naty xykya'ixtu.

Ti ko Fwank tja'ayyu neky

³⁰ Ni'igu may ja ijxwu'umun di'ibu myadajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun 'yuxpajkpatujk wyinduuyaty di'ibats kyaj ngxja'ay ma tyadu neky.

³¹ Peru tyaadadsu du'un tu ngxja'ay yaa es miits xymyubéktat ko yu Jesús yu'u du'un ja Kristu, Diosu 'yU'unk, es ko xymyubéktat, mmadáttup ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

21

Jesús ñayyajuxe'egynty ma nijxtujkpu 'yuxpajkpu

¹ Oknum kyuxe'ky ja Jesús jatugok ma 'yuxpajkpaty ma ja Tibeeryus Mye-jyñbya'a, Galileeu it. Es du'un ya'ijxy:

² Tukmuku naty jam ja Simonk Peedru esu Tomás di'ibu tyijtup Xeeñu'unk, Natanael di'ibu kugajpn Kanaa, Galileeu ñaaxóty, ja 'yuna'katy ja Zebedeu es janimajtkpu wiinkpu 'yuxpajkpu Jesús.

³ Simonk Peedru t'anmaaydyu yu'ujaty:

—Nejts n'ok'ajkxmátsy.

Ta 'yadsoodu:

—Ñajxándapts uadsaty nandu'un mut mij.

Ta ñajxtu ma tu'ugu barku. Es tu'ugu tsu'um ñajxy, kyaj ni tu'uk tkamajsttu ja ajkx.

⁴ Xuuñdyáknabu naty ko Jesús kyuxe'ky mejyñbyu'aay, per ja 'yuxpajkpaty kyaj tñijáwudu pún ja'a dun ja Jesús.

⁵ Net ja Jesús dyajtudu:

—Mugu'ugaty, ¿tu xymyatstu oynu'unun?

Es ja'ajaty 'yadsoodu:

—Ni nu'un.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

–Kujabirpudu ja m'ajkxmajtsn aga'añdsyoo mā yu barku, es m'ajkxmátstet. Ta tkujabirpudu, es óknum kyaj mbaat t'okju'tnudu ja 'yajkxmajtsn jap nujoty, mat ko mayu naty ja ajkx tu tyuku.

⁷ Net ja uxprajkpu di'ibu Jesús jyantsyseyjy*, t'anmaay ja Peedru:

–Ja'a tyaadu ja Nindsan'ajtam!

Ko tmadoodaay ja Simonk Peedru ko jya'ajuty ja Nindsan'ajtam, ta jatugok tuktuajku ja ñikujxyudu wit di'ibu naty tu tjeñ. Ta kyupujpnajxy nujoty es ñejxy mejyñbyu'am mā ja Jesusu naty.

⁸ Es ja myugu'ugaty jyajttu mejyñbyu'am mat ja byarku es mudu 'yajkxmajtsn prawits trajudottu, mat ko ujtsu naty mat ja ajkx. Wingonu naty mā ja 'yajkxmátstu éxtum mugopx metr'un.

⁹ Ko wyindu'utspudsuumdu, net Prattu juunu'unik di'ibu ja Jesús tu dyajmáju naty es tsaay tu'ugu ajkx, es tamu naty nandu'unu tsajkaaky.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

–Yajmíndu majtsk tugugu m'ajkx di'ibu tu xymyatstu.

¹¹ Simonk Peedru tyujku barkoty es dyajnejxy extu pu'ujótm ja 'yajkxmajtsn ujts mat ja maj ajkx mugopx jajustykxymyajk tuguk. Oyu naty jyantsymyáuty, ja 'yajkxmajtsn kyaj kyu'tsy.

¹² Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxprajkputy:

–Min m'armusal'attu.

Es ni pán tka'anmaaydyu: “¿Mbánu dun mij?”, mat ko ñija'adabu naty ko ja'a ja Nindsan'ajtam.

¹³ Netu Jesús myujwa'ky es tkone'ky ja tsajkaaky es tmooydu ja 'yuxprajkputy. Es nandu'un ttuñ mat ja ajkx.

¹⁴ Ja'a tyaadu ja myuduguk ok nibudu'uk mā praattu ja 'yuxprajkputy ko naty tu jyikypeky mā 'ye'ky.

Jesús mudu Peedru ñaygyajxudu

¹⁵ Ko 'yarmusal'ajttaaydyu, net ja Jesús dyajttay ja Simonk Peedru:

–Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkpats ni'igu es kadiinam yu mnu"uxprajkputy?

Peedru 'yadsooy:

–Windsun, mij mnija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús jyunañ:

–Extum ja borreegu kwentu'ajtrpu dyajje'xy ja byorreegu'ungaty, nandu'un mij awánudu ja'ayuty ja n'uxprajkanats.

¹⁶ Dyajttuujumbijty ja myumajtsk ok ja Jesús:

–Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkpats mij?

Peedru 'yadsooy:

–Mij mnija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús 'yadsooy:

–Extum ja borreegu kwentu'ajtrpu dyajje'xy ja byorreegu'ungaty, nandu'un mij awánudu ja'ayuty ja n'uxprajkanats.

¹⁷ Myuduguk ok jyunañ ja Jesús:

–Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkpats mij?

Peedru jyotmaydyuktajku mat ko yajttaju tuguk ok pan tsyejy ja Jesús, es t'anmaay:

–Windsun, mij mnija'ap tugekyu. Mnija'ap kots uj mij ndseky.

Jesús 'yadsooy:

* 21:7 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijup ko jyuna'añ ja uxprajkpu di'ibu Jesús jyantsyseyjy.

—Extam ja borreegu kwenta'ajtrɛ dyajje'xy ja byorreegu'unguty, nanda'un mij awánudu ja'ayuty ja n'axpɛjkunats.

¹⁸ Jantsy tɛy'ajtunats mij n'anunam ko ijty m'uná'k'áty, mduktɛjkɛp ijty ja mwit es mnejxy ma mij xytsyeky. Es óknam ko mij mmɛjja'ayut, mxajwa'xɛp es wiinkɛp mwit mdukpɛjta'agudɛp, es mmɛnɛjxadut ma mij kyaj xytsyeky mnɛjxa'añ.

¹⁹ Es mudɛ tyaaɗu Jesús ttuknijawɛ wi'ix 'yoogañ ja Peedɛ es ja Dios tmɛj'ixut. Net 'yanmaayɛ:

—Pamiinguts.

Fwank, ja xɛpɛjkɛp di'ibu Jesús ni'igu tseyjpy

²⁰ Ko Peedɛ 'yijxambijty, net t'ijxy pyanejxyuty ja xɛpɛjkɛp di'ibu Jesús jyantsysojok†, di'ibu naty nanda'un ma 'ya'ux'aty py'am ja Jesús, di'ibu yajtɛjɛ: “Windsún, ¿pánu dɛnu tadu di'ibu mgɛyakánɛp?”

²¹ Ko Peedɛ t'ijxy, net dyajtɛy ja Jesús:

—Windsún, esu tyaaɗu, ¿ti jatánɛp?

²² Jesús 'yadsoojɛ:

—Pɛn ujts ndsejpy es jyiky'átat exta kots ɛj njambítat, ¿ti mij xykywéntaty? Pamiinguts mij.

²³ Net ja myɛ'xɛpɛjkɛpɛ tyajyanánudu ko yɛ xɛpɛjkɛp kyaj 'yooga'añ. Pɛru Jesús kyaj dɛ'un jyánán, di'ibu sitɛy janán: “Pɛn ujtsats ndsejpy esu tyaaɗu jyiky'átat exta kots ɛj njambítat, ¿ti mij xykywéntaty?”

²⁴ Ɔj tats nmudoy es tats n'ixy tugekyɛ tyaaɗu, es tugekyɛ di'ibuts ɛj tu ngɛjja'ay, ja'a dɛ'un tɛy'ajtɛn.

²⁵ May ja wiinkɛp di'ibu Jesús tyuun. Kooxyɛp yajkɛjjaaydyaay nidu'uk nidu'uk tugekyɛ di'ibu Jesús tyuun, kyajɛ da ñibaadut ja naxwíñudu mat ja mayñeky.

† 21:20 Fwank yɛ neky jyaay es yɛ'u kɛ'am nay'andijɛp ko jyuna'añ ja xɛpɛjkɛp di'ibu Jesús jyantsysojok.

Di'ibū Ja Apóstulaty Tyuun Es Ya'uxpūjk

Jesús jyuna'añ ko mínup ja Espírítu Santu

¹ Tyófilu, kots mij jayujp nniija'ayu, n'awa'anu di'ibū Jesús tyuun es ya'uxpūjk, di'ibū tim jawyiin extu ko jyumbijty jam tsajpótm.

² Kyajnumu naty tsyajpéty ja Jesús, es Espírítu Santukuyjxm tmooydyu ja apóstulaty di'ibū wyin'ijx ti tyunán kyajxándup.

³ Ko oj 'yeeky es jyikyryejky, ta kanak ok wa'ats dya'ijxu ko ta jyiky'aty jatugok, es ja Jesús kyaxe'ky mā yu'ujuty justyikxyxyu, es t'awa'anu es tuk'ixy wi'ix ja Diosu kyutujkun.

⁴ Tugok ko Jesusu 'yapóstulaty ņaymyujkudu, es t'anmaaydyu:

—Kyaj mbudsúmdat miidsaty ya Jerusalén. M'awixtup yaa extu ko ja nDeedyats ttúnat éxtum tu twánda'aky, di'ibū tu ndukmumadya'aktu.

⁵ Tuj'ajtun ko Fwank Yajnubajtrū yajnubejty mut ja nuu, per jawaanu 'yaktugoy'aty mā mnabáttat mut ja Espírítu Santu.

Jesús tsyajpéty

⁶ Ko oj jatugok ņaybyatta'ayudu Jesús mut ja 'yuxpūjkpaty, ta dyajtudu Jesús:

—Windsún, žtyamu net xyajkutuka'añ esu israelitu ja'ay ņay'ana'amudu?

⁷ Jesús 'yadsooy:

—Kyaj miits mbaadudu es xyñjáwudat na'a ja Dios Teety ti ttuna'añ.

⁸ Per ko ja Espírítu Santu mniimínudat, mmo'oyudup miidsaty ja muk'ajtun es net miits xpyujta'aktat ja tuj'ajtun ajtskyujxm Jerusalén, nu'unu Judeeu ņax, Samaaryu ņax es tugekyu naxwiñudu.

⁹ Ko Jesús kyajxtaay, ta pyatujku. Netu yoots myiñ es yu'tsu, es kyaj oj mbaat ņaky'ixudu ja 'yuxpūjkpaty.

¹⁰ Tamu naty taju 'yakpat'ixtu, ta ņigaxu'ktu mā ja'ajuty majtsku anklus, ak poobu wyit,

¹¹ di'ibū anmaayudu:

—Galileeu ja'ayuty, žti ko mbat'ixtu tsajpótm? Pyaadup ja timpu mā yu Jesús di'ibū tu pyatuku tsajpótm, yu'u ku'am kudagup ya naxwiñ nandu'un éxtum tu xy'ixtu pyatuku.

Matiius yajwin'ixy

¹² Net oj jyumbijttu ja apóstulaty jam mā ja Oliivus Kopk es jyajttu Jerusalén, di'ibū je'eyu tuk mil metrūn jyagámuty.

¹³ Ko jyajttu Jerusalén, ta pyajttu myumajtsk niku'uy mā ja jyajttáknuty. Es ja apóstulaty ja'a txu'attu: Peedru, Fwank, Santya'agu, Andrés, Filipu, Tomás, Bartolomee, Matewu, Santya'agu ja Alfeeu myaank, Simonk ja kananeu ja'ay, esu Juudas ja Santya'agu myaank.

¹⁴ Es ja apóstulaty nidagekyu ijty ņaymyúkudu es kyajxta'aktu mut ja Jesusu myuga'axuty, mudu Mariiu ja Jesusu tyagak, es mudu wiingátyryu toxutyujk.

¹⁵ Ko waanu 'yjity, ta ņaybyatta'ayudu nidagekyu mugorpx ja'i'pxu ja'ay. Ta yu Peedru tyanaaye'ky, es t'anmaaydyu:

¹⁶ —Mugu'uktujkuty, koonum tsyékyuty es yajkyudyúnat di'ibū Dios oj jyuna'añ jékyup. Yu Espírítu Santu dyajky ja Davit es t'anmaaydyu jékyup di'ibū oj jyátyuty mut ja Juudas di'ibū wyinyo'oyu ja ja'ayuty di'ibū pyajudjttu ja Jesús, es tmajtsta.

17 ʘdsajtam̄ naty nm̄tj̄dijtam̄ yu Juudas, es 'yapostul̄a'aty nand̄u'ən.

18 Juudas yajmooy ja meeñ esu Jesús tk̄yákut. Net oj kyubajk tukka'ay es oj pyjwa'xy esu t̄agekyu tyiints pyuds̄um̄daay. Es m̄adu tad̄u meeñ ttukjuudyu tu'ugu nax.

19 Nid̄agekyu ja'ay di'ibu Jerusalén ts̄naaydyuap t̄nija'adu tȳaad̄u. Ta dyajx̄abejty ja lugaar Aséld̄um̄ (di'ibu andijpy Ne'pyñáx).

20 Peedru 'yakj̄unáñ:

Davit oj jya'ay mā yu Salm̄:
Wa'an twe'emy ja tȳajk tukwa'ats,
es ni p̄án kyats̄um̄nat jam.

Es nand̄u'ən j̄unáñ:
Wa'an̄u wiink̄ru ttu'unx̄uty yu tyuunk.

21 Peedru 'yakj̄unáñ: "Weenu. Tȳaa wiink̄ru yedyajk di'ibats mat nj̄udijtt̄u ko n'ijtt̄ats mat ja Ninds̄un'ajtam̄ Jesús,

22 ko oj Jesús yajn̄abétyaty ja Fwank es ext̄u ko oj ñ̄ajx̄nu tsajpótm. Koonam̄ tsȳekyaty es tu'uk wyu'am̄mat testiigu mat udsaty ko Jesús jyikypyejky jat̄agok."

23 Net yajwin'ijxy majtsku ja'ay: tu'uk tx̄u'aty Josee Just̄u, Barsabasu mȳaank es jat̄u'uk Matiius.

24 Es ta kyajxtákt̄u da'ūn:

—Winds̄un Dios, mij m'ixy'ajtypy ja ja'ayu jyot wyinm̄a'añ. Tuk'ijx̄kats nidu'uk di'ibu tyadu nimajtsk̄ru mij t̄u xywyin'ixy

25 es tt̄un̄at ja tuunk di'ibu Juudas t̄u t̄nike'eky es ñ̄ejxy mā pyaadyaty.

26 Net ttuundu rifu es t̄nija'awut p̄án nigákup, es ñ̄igaku Matiius. Net t̄p̄ujákt̄u ti'igy mat ja nimajk tu'ukru apóstal̄aty.

2

Esp̄irit̄u Sant̄u myiñ

1 Ko ja m̄aj x̄nu t̄paty di'ibu xyu'ajtypy Pentakostés x̄nu, jaa naty ja m̄ab̄ajkr̄ut̄ajk ñ̄aymȳuk̄udu t̄agoty,

2 es ti'in tm̄adood̄u ñ̄ojkta'aky tsajpótm es tyukwands̄udyaay ja t̄ajk éxt̄am tu'ugu mak poj.

3 Ta oj t'ijx̄raatt̄u éxt̄am̄ j̄unya'ank, es jam oj wye'emy kajktu'ugu j̄unya'ank mā kyubajk̄uty.

4 Ta ja Esp̄irit̄u Sant̄u myooȳudu ja myuk'ajtan̄u nid̄agekyu ni nu'ūnu naty j̄ár̄uty. Ta tk̄ajxt̄u wiingát̄yryu ayuk wí'ix yu Esp̄irit̄u Sant̄u myooȳudu ja ayuk es tk̄ajxt̄at.

5 May myiñ̄ yu israelít̄uty jap Jerusalén esu Dios t'awd̄átt̄at, es may nu'ən ja ja'ay naxwiñ̄ dyajn̄ajxt̄u jap ja x̄nu.

6 Ko yu'uj̄aty tm̄adood̄u jam tsajw̄inn̄m̄ ñ̄ojkta'aky, ta ñ̄aymȳuk̄udu mayjya'ay. Kyaj t̄nija'aw ti t̄u jȳatyaty ko nid̄agekyu oj tm̄adowd̄u ja apóstal̄aty mat ja mȳgu'ukt̄ajk̄uty tk̄ajxt̄u wiingát̄yryu ayuk éxt̄am ja ja'ay di'ibu jagam tso'omp.

7 Ta di'ibu miindu x̄u'ajtr̄u du'ñ̄u wyu'am̄udyaadyu, es ñ̄ay'anm̄aaȳudu nidu'uḡaty:

—Galileeu ja'ayu tȳaad̄u di'ibu kajxt̄ap, ¿kad̄ii?

—Pes, ¿wí'ix̄u tȳaad̄u nm̄ado'om kyajxt̄u éxt̄am udsajtam̄ n'ayuk'ajtam̄?

9 ʘdsajtam̄ nm̄i'nm̄ mā wiingát̄yryu naxw̄iñ̄udu! Ta yu ja'ay di'ibu tso'omp Partyu, Meedyu, Elam, Mesopotamyu, Judeeu, Kapadosyu, Pontu, Asyu,

10 Frijyū, Panfilyū, Ejiptū, Áfriķū di'ibū myūwingonū Sirene, es nandū'ūnū xū'ajtrū di'ibū tso'omp Romū. Nija'adyū ja'ay di'ibū jajtr israēlītaty es nija'ajaty di'ibū tyuktūjķū ja wyinmā'añ ja israēlītaty.

11 Ta nandū'ūnū di'ibū tso'omp Kretū es Araabyū. ĩEs ūdsajtūm nidūgeķyū tyam nūdo'omū tyādū ja'ayaty tniġajxtū ja māj'ajtūn di'ibū Dios tyiimpy es mūķ yajjāwū, dū'ūn kyajxtū ěxtūm ūdsajtūm ngajxūm!

12 Nidūgeķyū ja'ay dū'ūñ wyyū'ūmūdyāydyū es kyaj tniġawū ti tyūnūp es ñay'anmāayādū nidu'uk nidu'uk:

—ĶTi tyāādū 'yandijpy?

13 Esū wiink ja'ay je'euy oĵ ttukxi'iktū, es jyūnā'andū:

—Ja'a ko mūķūdap.

Peedru kyamā'añ

14 Ta yū Peedru mūt ja myū'apōstulaty tyūnāayū'ktū, esū Peedru oĵ kyajxy mūķ:

—Miits israēlītū ja'ayaty es nidūgeķyū di'ibāty ijtūp Jerusalēn, mūdoo'ittū yajxōn di'ibūts ngajxaampy. Tyam n'awanāya'añ di'ibū tū jyātyty.

15 Ja nmūgu'uk'ajtūm kyaj myi'igyaty, ěxtūm miits mjūnā'andū. Kyaj myu'ugādū ja'ayaty mūt ko je'euy ja yamū xūū waanū pyētyñm.

16 Tyāādū di'ibū miits yam m'ijxtūp es mmūdoodūp, yū'ū di'ibū jūnān ja Diosū kyugajxru Joel:

17 Dios jyūnāñ: “Ko naty ja naxwīñdū tyūgoyanū, nmo'oyūpts ja nĶa'ajūn mā nidūgeķyū ja'ayaty, es miidsaty ja m'u'ungaty, yedyūĵk toxytyūĵķaty, tkajxtat ja n'ayūķats.

'Yijxtūp ja iĵxmā'tūn ja m'ūnā'ktūĵk, es ja mmūjja'aydyūĵķaty kyumā'aja'añ di'ibū Dios tyūnaampy.

18 Es nandū'ūn di'ibūts xymūduump, yedyūĵk esū toxytyūĵk, nmo'oya'añūts ja nĶa'ajūnūts, es tkajxūdū n'ayūķats.

19 Ndunaambūts ja māj'ajtūn jam tsajwīnm, esū iĵxwū'ūmūn nyajwū'ūmā'añūts naxwīñ, ja ne'pyñ esū jūūn jok.

20 Kyaj ja xūū ñaky'anā'añ, dū'ūñ wyingoodsūya'añ, es tyūgatsa'añ ja po'o tsāptsum ěxtūmū ne'pyñ. Tūgeķyū tyāādū ndunā'añūts kyajnūmū naty jya'ty ja Diosū myūĵ xūū mā yajpayo'oya'añ ja ja'ayaty.

Tadū xūū jantsy māj 'yitā'añ es mūt ni'igū ja māj'ajtūn.

21 Es nidūgeķyū di'ibū mūnū'xtāķūdap ěxtūmū Nindsūn'ajtūm, nitso'oktūp.” Ja'a dū'ūnū tyāādū di'ibū kyūxjāay ja Diosū kyugajxru Joel.

22 Net ja Peedru 'yakjūnāñ:

—Mūdowdū oy, mūgu'uktūĵķaty israēlītaty, di'ibū yam n'anūmūyāndūp Jesūs nazarenūkyūjxm. ěxtūm miits xūñijāwūdū ko Dios twin'ijxy ja Jesūs, dū'ūn dyajniġxe'ky miits mwīndūyaty ko Jesūskyūjxm ttūūñ ja māj'ajtūn, iĵxwū'ūmūn es di'ibū ja'ay dū'ūñ mūūt wyyū'ūmūdyā'aydyū.

23 Miits xkyūyūĵķtū ja Jesūs mā ja romanū ja'ay es dyajkruuzpāttū es dya'ooktū. Dū'ūn xtyūūndū ěxtūmū Dios ttuknibūĵtāķū es jawyīn tniĶa'ajū.

24 Perū Dios dyajĵikpyeĵky ja Jesūs es dyajpūdsēemy mā oĵ ñaxtūķū, mūt ko kyaj mbaat myūmada'agyaty ja o'ķūn.

25 Es ja rey Davit tnmadyaky ja Kristū ko oĵ jya'ay jēķūp: Taayūmts n'ixy ja Dios nwindūyūts. Tama'a n'aga'añdsyoo, kyajts tii ndsū'ūgū.

26 Paaty jyotkujk'áty yu n'anmaja'anats,
es paadyats ngajxy ja alabanzu ko Dios myájuty.
Po'xaptsu nnini'x mat ja jotkujk'ajtun,

27 mat ko mij kyaj xyňa'ixut yu n'anmaja'anats ma 'yity ja o'krutajkuty,
es nan kyaj xyňa'ixut wyindugóyut ja mWá'ats Məduumbu.

28 Təts mij xytyukni'ixu ja nu'u tu'u di'ibats xyajja'təp ma ja jiky'ajtun,
es xymyo'oyaambats ja xondakan ma mij m'ity.
Du'an jėkyur tkaxjaay yu Davit.

29 Es ja Peedru 'yakjanān:

—Məgu'uktajkuty, ndukm'awdajtabats ko miits n'anumudu ja n'apteety'ajtam Davit tu 'yeeky es tu ņaxtaku, es tam ja kyupotsy 'yity tyambəat.

30 Davit yu'u Diosu kyugajxru, es kyaj du'an jjanān mat yu ky'um winma'añ, Dios yu'u wyandak es tpujta'aga'añ nandu'an ɛxtamu reyun tu'ugu tyamp 'yaats ja Davit.

31 Du'an ɛxtam 'yixy, paaty ja Davit jjanān ko jikypryəkup ja Kristu es ko yu ņini'x kyaj wyindugóyut.

32 Es jantsy tuj'ajtunu Dios dyajjikypyejky ja Jesús, es ma taadu nidugekyu udsaty ndestiigu'attu.

33 Dios dyajjikypyejky ja Jesús es tpujtáky pya'ayy aga'añdsyoo es tmooy ja Espiritu Santu, du'an ɛxtam tu twanda'aky. Es tyam ja Jesús tu dyaky ja Espiritu Santu ma udsaty. Es paaty du'an jyaty di'ibu miits m'ijxtəp es mmədoodəp.

34 Yu Davit kyaj tsajpejty, du'an ɛxtam ja Davit jjanān:

Yu Dios t'anmaay ujtsu nWindsun:

“U'uñəp nbu'ayyats aga'añdsyoo

35 ɛxtu kots uj nyajtugóyut tugekyu miju mmədsip.”

36 Esu Peedru 'yakjanān:

Jaygyúkuđu miidsaty nidugekyu israelituty. Jesús di'ibu miits myajkruuz-pajttu, Dios oj tpujta'aky ɛxtamu Windsun esu Kristu.

37 Ko oj ja ja'ayuty tmədowđu di'ibu kyajx ja Peedru, net jyotmay'o'ktu es dyajtuđu ja Peedru es ni nu'unu apóstaluty:

—Məgu'uktajkuty, es udsaty, ɛtits ndúndəp?

38 Esu Peedru 'yadsooy:

—Ja'aydyugóydyu mgu'am winma'añuty es xy'axájudut ja Diosu wyinma'añ. Net mnəbättut Jesukristu xyugyujxm, es ja Dios tma'xət miidsaty ja mbeky, es du'an xy'axájudut ja Espiritu Santu.

39 Miidsaty yu Dios tu mdukməwəndaagudu mat yu m'u'unk m'una'kuty, es nidugekyu ja ja'ayuty di'ibu jagam tsunaaydyur; nidugekyu di'ibaty ja Nindsun'ajtam Dios wyinwitsaampy.

40 Du'unu Peedru oj kyajxy jeky, es wyinma'añmyooyu:

—Məbuktu ko ja Jesús yu'u du'an ja Kristu, kadiibu Dios mdukkumədówudut mat ja pekyjya'ayuty.

41 Púnuty myəbjktu wi'ixu Peedru jjanān, ja'a oj ņəbattu. Janitəguk milun ja ja'ay di'ibu myəbjktəp ja Jesús ja xu.

42 Es ja məbjkputajk jyotmooydyur tugekyu di'ibu ja apóstaluty tuk'əxpujkdəp, ņayajti'igyudu mudu myməbjkputy, kyajxtaktu es ņaymyukudu, es ttujkwə'xtu ja tsajkaaky ɛxtamu Jesús ttuun ko jatim okpu tkəay mudu 'yuxpujkrutajk.

Wi'ix jyiky'attu ja jawyiimbu mabujkputy

⁴³ Esu apóstaluty ttuundu mayu muj'ajtan esu ijsxw'u'man di'ibu du'uñu jajwu'umadyaaydu ja ja'ayuty.

⁴⁴ Nidugekyu di'ibu myubajktu ti'igyu 'yittu es dyajwa'xtu di'ibu naty myudajttu.

⁴⁵ Pánuty ti myudajttu, tyo'ktu ja'a, es ja ñimeeñ dyajwa'xtu wi'ix pán tyugoy'ajtxaty,

⁴⁶ es ñaymyujkudu muj tsajptajk ñabotsoty bom bom. Es majatyu tyujkuty kyaay'yuktu ti'igyuty mut ja xondakun es mut ja oyjyot es t'awdajttu ja Dios.

⁴⁷ Es nidugekyu ja'ayuty jyanandu ko jyiky'attu t'ay'ajtan muut. Es bom bom wymbejty yu'ujaty di'ibu kyupajktu ja Jesukristu.

3

Tekypyuma'ay yo'oye'eky

¹ Tu'ugu xuu ja Peedru es ja Fwank pyatujkudu ma ja muj tsajptajk éxtam tuguk yaxr xuu, di'ibu israelítuty myudajttu ja ooru es kyajxta'aktu.

² Es jap tu'ugu yedyuk tu'udsu tyeku, kyaj mbaat yo'oy. Du'unu dnu tyaaq tyim'yajmiin tyim'yajajtu naxwiñ. Es bom bom ja myugu'uktajk myunejxyuty ma muj tsajptajk aa di'ibu xyu'ajtypy Ja Tsujru, es t'amdowdu limosnu yu ja'ayuty di'ibátu tujkadu muj tsajptajk ñabotsoty.

³ Ko oj t'ixy ja tekypyuma'ay ja Peedru es ja Fwank, net t'amdoodu ja limosnu.

⁴ Net ja Peedru es ja Fwank 'yijxudu, esu Peedru t'anmaay ja tekypyuma'ay: —Win'ijxtuguts.

⁵ Es ja tekypyuma'ay twin'ijxy, es t'awijxy ja limosnu.

⁶ Net ja Peedru 'yanmaayu: —Kyajtsu nmeeñ nmudaty, per tyam nmo'oyat di'ibuts nmudajtypy. Ja Jesukristu, nazarenu ja'ay, ja'a xyugyujxm uj mij n'anmaapy: Pudu'uk es yo'oyu'uk.

⁷ Net ja Peedru twijtse'ky ja tekypyuma'ay ma 'yaga'añgyu es trupujku dyajtanaaygyujku, es netu ja tyeku oj wye'emy muk es yajxón.

⁸ Es ja tekypyuma'ay pyujte'ky es tynaaaye'ky es yo'oydsyo'oñ. Net tyujku mudu Peedru es mudu Fwank muj tsajptajk ñabotsoty, ye'epy es pyuty ñepy es t'awdaty ja Dios.

⁹ Nidugekyu ja'ay t'ijxtu ko yo'oy es t'awdaty ja Dios,

¹⁰ es t'uxkajptu ko jya'adyu di'ibu naty limosnu 'yamdeepy ja ja'ayuty ma ja muj tsajptajk aa di'ibu xyu'ajtypy Ja Tsujru. Ta du'uñu jyantwyu'umadyaaydu.

Peedru tmdya'aky wi'ix ja tekypyuma'ay tsye'eky

¹¹ Ja tekypyuma'ay di'ibu naty tyeku tu 'yakuda'aky, kyaj tasmatsu ja Peedru es ja Fwank. Es nidugekyu ja'ay jyantsywyu'umadyaaydu du'uñu, es pyu'kn ñujxtaaydu ma muj tsajptajk pa'a di'ibu xyu'ajtypy Salomongu Tyujk Wiin.

¹² Ko Peedru t'ijxy ja mayja'ay, ta t'anmaay:

—Miits israelítuty, ¿ti ko du'uñu mwu'umadya'aydu ko xy'ixy yo'oy di'ibu naty tekypyuma'ay? ¿Es ti ko miits xy'ixtats nandu'n udsaty? ¿Tii miits mjánandu ko ngu'umgutujknu ts ndúñuts es yo'oye'egyu tadu yedyuk? ¿Ti mjánaamp miidsaty ko ni'igu wa'ats ja'ay es paaty udsaty nmudátyuts ja kutujkun es ndúnudats ja muj'ajtan?

13 Ķyaj dyu'anaty! Kyajts tū nduñ mat ja ngu'amgutujkanats. Ja Dios di'ibu awdajtuđu ja n'apteety'ajtam, ja Abraan, Isaa esu Jakoob, tŗajtākyu tyadu māj'ajtan es nmāj'ijxam ja 'yU'unk Jesūs. N'anmaapy yu'a ja Jesūs di'ibu miits mgyajktū mat ja romanustajk. Ko ja Pilatu tjanasmatsayāñ, miidsaty kyaj xykyurujktū.

14 Jesūs, wa'ats ja'ay es jiky'ajty tūy'ajtan maut, per miidsaty kyaj xykyurujktū. Es miits m'amdoodu ja Pilatu tnamatsat tu'ugu yajja'ay'o'krū.

15 Du'an miits xya'o'ktū ja Jesūs di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan. Peru Dios dyajjikypyejky mā ņaxtūjkū. Es midsaty n'ijxtats es n'awa'anudap ko tū jikypyekey ja Jesūs.

16 Ja'a ko ja Jesūs yajmabéky, ja'agyjxm yu yedyujk di'ibu m'ijxtap es xy'ixy'attu, tū Jesūs tŗajta'aky muk ja tyeky es oy tū dyaj'yo'oye'eky.

17 Mgyu'uktajktū, tats nnijawu ko miidsaty esu mwindsānaty oj xya'o'oktu ja Jesūs, kyaj xyñijāwudu ko yu'a Diosu 'yU'unk di'ibu mya'o'ktū.

18 Per du'an ja Dios ttuñ éxtam jékyur t'anmaay ja kyugajxŗutajk ko yu Kristu koonam 'yayōwat.

19 Raaty yajtgātstu mwinmā'āñ es yajjambittū mjoj mat ja Dios esu mbojŗu yajma'xut,

20 net ja Dios tkāxut ja oy'ajtan ko mdukniġāxudat jatugok ja Jesūs di'ibu ryujtāk Kristu.

21 Per koonam tsyékyuty esu Jesūs wyu'amat jam tsajpótū extū ko Dios dya'ōyut tugekyu, du'an éxtam twandaky jékyur mat ja kyugajxŗuty.

22 Moisés du'an t'anmaay ja n'aptujk'ajtam: "Miidsadyu mWindsān Dios kyaxaampy mat miidsaty nidu'uk ja mduamp m'aadsaty éxtamu kyugajxŗu, éxtamts ņj tū xykyexy. Koonam tsyékyuty es xymyudōwdat miidsaty tugekyu di'ibu tadu Diosu kyugajxŗu kyajxtap.

23 Ja'a ko ja ja'ay di'ibu kyaj tmudowa'āñ di'ibu tadu kyugajxŗu kyajxury, kyaj 'yittat mādū Diosu jya'ay."

24 Nandu'an ja Diosu kyugajxŗu Samwel es nidugekyudyu Diosu kyugajxŗutajk di'ibu óknam kyajxtū ja Diosu 'yayuk, t'awa'anudu di'ibu jatānup tyam du'an.

25 Miits mbátudap ja wandakūn di'ibu Dios myajwu'amxudu mat ja kyugajxŗuty, nandu'an mbátudap ja kajxy'atypyu di'ibu Dios tyuun maut ja n'aptujk'ajtam. Du'an éxtamū Abraan t'anmaay: "Ūjts ngunu'xaampy nidugekyu naxwīñdu ja'ay mat tu'ugu mduamp m'aats."

26 Ko Dios dyajjikypyejky ja Jesūs di'ibu oy mduunu, net tkejxy jawyiin mat miidsaty es mgunu'xudat es nidugekyu miits xymyastu'uttat tadu mbékyuty.

4

Peedru esu Fwank, wyinduuyty di'ibu ana'amdup māj tsajptūgótū

1 Tambaatnamū naty ja Peedru es ja Fwank kyajxy ko myiindu ja teetyujktūy esu saduseeaty es yu windsān di'ibu kywentū'ajtypy ja māj tsajptūjk.

2 Ta jyot'ambujktū ko yu Peedru es ja Fwank t'anmaay ja ja'ay ko tū Jesūs jikypyekey es raaty ja o'krutajk jikyryuka'andu nandu'an.

3 Net tmajtstū ja Peedru esu Fwank, es tŗajtāktū pujxndugótū es jap 'yittat jakumbombaāt, ja'a ko tū naty tsyu'ujūnū.

4 Es mayjya'ay tmubajktu di'ibu kyajxtu ja Peedru esu Fwank. Es du'un nimugoxk milun ñaybyatu ja yedyujkaty di'ibu mubajktap, abeky ja toxytyujk es u'unuk unaj'katy.

5 Jakumbom ñaymyujkadu jap Jerusalén ja israelitu ja'ayudyu wyindsún, ja mujja'aydyujkaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap.

6 Es tamu natyu Anás di'ibu ijtp teedywyindsangópk, ja Kaifás, Fwank, Alejandru es nidugékyaty ja teedywyindsangópku myagu'ugaty.

7 Net oj yajwóy ja Peedru esu Fwank. Ta tpujtáktu kujkjóty, es dyajtuudu:
 —¿Pún ja muk'ajtan tu mmo'oyudu, o pún xyuugyujxm tu xya'aguda'aktu tadu tekypyuma'ay?

8 Net yu Espiritu Santu wyinma'añmyooyu ja Peedru, es t'adsooy:
 —Kugajpn justisu es mujja'aydyujkaty,

9 miidsaty tyam xyajtáwdu wi'ix tu 'yaguda'agyu tadu ja'ay di'ibu ijty tekypyuma'ay.

10 Pes tyámuts nnigajxtut mut miidsaty es tnijáwdut nidugekyu israelítuty ko tyadu yedyujk di'ibu tyam miits mwinduuyaty, yu'u 'yagudaky ja Jesús nazarenu xyuugyujxm, yu Kristu di'ibu miits myajkruuzpajttu esu Dios yajikyuyujk jatugok.

11 Es yu Diosu jyaabyajtan tkajxy ja Jesús ma jyuna'añ: “Yu tsaa di'ibu miidsaty pojtsputujk xy'axtjita, yu tyadu tsaa tyamu net ñajxa'añ ma ja tujk t'ajx'átat.”

12 Kyaj ni pún mbaadu wiinkru xyajnutsókum, mut ko ma tugekyu naxwiñudu je'eju ja Jesús ti'igyu mbaat xyajnutsókum.

13 Ko di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty t'ijxtu ko amuk jotmak yu Peedru esu Fwank 'yadsoodu, esu Peedru esu Fwank du'un yu'ujaty éxtum oytyim pún yedyujkaty, kyaj tmadattu ja uxpajkun, net du'uñu wyu'amudyaydyu, es tmawinma'añbyattu ko yu'ujaty muut jyudijttu Jesús.

14 Es ja'a ko tamu naty tyanu ja'a muut ja di'ibu naty tekypyuma'ay, paaty di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty kyaj mbaat wi'ix 'yokjunannu.

15 Net tkajxpuudsuumdu taja'p yu Peedru esu Fwank.

16 Net ñay'anmaayudu:
 —¿Ti net ndu'unum mudu tyadu ja'ay? Pes nidugekyu di'ibu tsunaaydyup Jerusalén tu tnijáwdu ko yu'u tyuundap ja ijxwu'amun esu muj'ajtan. Kyaj mbaat n'anma'ayum ko kyaj.

17 Es kadiibu wya'xut yu ayuk, wa'an n'ok'anma'ayum ko kyaj ni pún tnakyñigajxtat ja Jesús.

18 Net tmujwoodu jatugok ja Peedru esu Fwank es t'anmaaydyu ko ni na'a jatugok tkakajxtut es ni tkatuk'ixtut ja Jesusu jya'a.

19 Es ja Peedru es ja Fwank 'yadsoodu:
 —Juná'andu miidsaty ko pátap yajkuydyúnut di'ibu miits mgajxtap, o pátap yajkuydyúnut di'ibu Dios 'yane'empy.

20 Kyaj mbaat nmastu'udyuts es n'awánudats di'ibats tu n'ixy es tu nmadóyats.

21 Net yu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty muk tmugajxtu ja Peedru esu Fwank es kadi'ibu du'un ñaky'adu'utstut. Ta net tasmajtsudu. Kyaj tpattu ja winma'añ wi'ix mbaat ttukkumadóy, mut ko nidugekyu ja'ay t'awdattu Dios mut ja myaj'ajtan.

22 Ko ja tekypyuma'ay 'yagudaky, ja'a naty tmudaty ja jyumajt justyikxy.

Mubajkrutujk t'amdowdu jotmak'ajtan

23 Ko yajnasmajtsədə yə Peedru esu Fwank, net oj űajxtə mə naty yə myəgu'uktəjkaty es t'awa'anədə nidugėkyaty wi'ix yə muija'aydyujkaty es ja teedywyindsənaty 'yanmaəyudə.

24 Ko t'awa'anədyay nidugekyə tukmukə, net kyajxtaktə:

—Windsən, di'ibə tugekyə muk'ajtən myədajtypy, mij tə xuryujta'aky yə tsajp, naxwīnədə, jikymeyejū es tugekyə di'ibəty ijtp mə yə'an.

25 Mij oj mgajxy Espiritu Santakuyəxm esu n'apteety Davitkuyəxm ko mjənāñ:

¿Ti ko yə wiinkpə naxwīnədə jyot'ambaktə

es yə israelitə ja'ayaty nugoobə də'an wyinmə'añbyaaty?

26 Ja naxwīnədə rėyaty pyudə'ktə

esə israelitəty ja jyustisətəjkaty űaymyujkədə

es tmədsiptso'ondu ja Nindsən'ajtəm Dios es ja Kristə.

Də'an jyənāñ ja Davit.

27 Təy'ajtən yə'u ko yə Jerusalemə űaymyujkədə Eroodə, Ponsy Pilatə mədə israelitəty es pənəty kyaj 'yisraelitəty, es tmədsip'ajttə mijə m'U'unk Jesu, di'ibə mij mbəjtək'əxtəm Kristə.

28 Də'an yə'u ttuundə tugekyə di'ibə mijə naty tə xytyuknibəjtəagə jyátudət.

29 Tyam, Windsən Dios, ok'ix wi'ix jyot'ambaktə, es meegyats ja muk'ajtən es kədiibə mədsəty ndsə'ugədə esəts ngəjxwə'xtət mijə m'ayuk.

30 Es mət mijə mmak'ajtən ndūnəts nya''agədə'agyats yə pumə'ayaty es ndūndəts yə ijxwə'mən esə mui'ajtən mət ja mwə'əts məduumbə Jesu xyəgyəjxm.

31 Ko kyajxtaktaəydyə, ta ja tujk oj yi'xy mə naty jap tə űaymyúkadə. Net ja Espiritu Santə myooyə muk'ajtən, es tkajxtəəydyə mət ja muijə yə Diosə 'yayuk.

Wi'ix ja jawyiimbə mabujkpə űaybyudəkədə nixim niyam

32 Ja ja'ay di'ibəty 'y'axájədə Jesu myədajttə nidugekyə ti'igyə ja winmə'añ es oy űaydsyojkadə nidu'uk nidu'uk. Ni pən kyajənāñ "əjtsə nja'a" di'ibə naty myədajttəp. Nidugekyə twinmaəydyə ko tugekyə di'ibə naty myədajttəp, yə'u nandə'an dyajtūndət nidugėkyaty.

33 Es ja apóstulaty tnəkajxpajt'adə'utstə mət ja muk'ajtən ko Jesu təy'ajtən jyikpyejky, es ja Dios tjantsykyuni'xy nidugėkyaty di'ibə myəbujktə.

34 Kyaj ni pənə naty mə yə'əjaty di'ibə təgo'y'ajtxəp. Ja'a ko pənəty myədajttəp ja űaxəty o tyujk, tyo'ktə,

35 net dyajmiində ja meeñ es tkəyajktə mə ja apóstulaty. Net oj dyajwə'xtə nidu'ugətyaty nə'an pən dyajtəgo'y'əty.

36 Də'an ttuūñ yə Josee, ja di'ibə apóstulaty yajxəbajttə Bernabee, di'ibə tyijpy Yajjotkujk'ajtpə. Bernabee, ja'a yə'u Levī tyəmp 'yaats es jap jyajty naxwīñ mə txə'aty Tsyipre.

37 Yə'u tte'ky tu'ugə kyam nax di'ibə myədajtypy, es dyajmiñ ja meeñ es tkəyajky mə ja apóstulaty.

5

Ananius esu Safirə

1 Perə wiinkpə yedyajk di'ibə xyə'ajtypy Ananius, yə'u mət ja űado'oxy Safirə tto'ktə nandə'an tu'ugə űax,

² es tŗujkū'ktū waanū ja meeñ. Es ja meeñ di'ibū nadujkū, Ananiūs oĵ dyajnejxy mā ja apōstulaty ěxtam jyawū ka'pxy ja nax tsoo. Es ja ñudo'oxy ñija'ap tugekyū.

³ Netū Peedru 'yanmaāyū:

—Ananiūs, ųti ko tū xytyu'umo'oy es tyūkat ja mūjku'ugōrk Satanás mā mwinma'añ es xyjawn'ūna'añ ja Espiritū Santū, es xyajwū'ama'añ oynū'ūnan ja meeñ di'ibū tū yajkujūy ja mnax?

⁴ Ja nax mijtsū mja'a ijty. Es ko xytye'ky, ja meeñ nandu'ūn mijts mja'a. ųTi ko tū xywyinmay xytyuna'añ yū tyāādū? Tū xyjawn'ūna'añ yū Dios, kyaj jya'ajuty ja naxwīñūdu ja'a'y.

⁵ Ko tmūdooy yū Ananiūs, ta oĵ kya'ay eeky. Es tsyū'kūdyāaydyū pānuty myūdoodū di'ibū jajty.

⁶ Net myiindū unā'ktūjkuty, es t'abijttū Ananiūs ja ñini'x es oĵ dyaj-naxtūkūdu.

⁷ Ko 'yijty tūgūk oorū, tyūjkū Ananiūsū ñudo'oxy, ni tkanijawū ko tū 'yeeky ja ña'ay.

⁸ Ta Peedru yajttūjū:

—Anmaagyats, ųtū xytyooktū ja mnax ěxtam tū dyajmīñ ja meeñ?

Esū Safiirū jyanāñ:

—Dū'ūnats tū ndeeky.

⁹ Netū Peedru 'yanmaāyū:

—ųTi ko miidsuty ti'igyū mwinma'añ tū xpyujta'aktū? ųTi ko tū xy-jawn'ūna'andū ja Nindsun'ajttamū jya'ajūn? Jap tūja'p myindū di'ibū oĵ tū dyajnaxtūkūdu ja mña'ay, es tyam mijts nandu'ūn myajnaxtukūyā'anūdu.

¹⁰ Netyū ja Safiirū kyūdaāy es 'ye'ky jam tyeky'ūjxmū Peedru. Ko tyūjkūdu ja unā'kuty, net tŗattū eeky. Ta dyajpūdsūmūdu es dyajnaxtūjkūdu ña'aybyū'ām.

¹¹ Jyantsytsyū'kūdyāaydyū pānuty myūbujktū Jesús es nidugekyū ja'ay di'ibāty myūdoodū tadū di'ibū jajtydu yū Ananiūs esū Safiirū.

May ja mūj'ajttūn yajttūñ

¹² Es ja apōstulaty ttuundū may ja ixxwū'ūman esū mūj'ajttūn. Es nidugekyū mūbujkŗuttūjk ñaymyujktaayūdu mā txū'aty Salomongū Tyūjk Wiin.

¹³ Tsū'kūdup ja ja'ay di'ibū kyamūbujktū ja Jesús es ñaymyūkūdat mūtt ja mūbujkŗuttūjk, oy tmūjja'ādū.

¹⁴ Net tmūbujktū ja Nindsun'ajttam Jesús mayjya'ay, yedyūjk toxytyūjkuty.

¹⁵ Es extū dyajpūdsūmūdu ja puma'ayuty myabajngūjxy jap tu'ajp, es ko ñāxut ja Peedru, oyjye'eyū 'yawax kya'at mā ja puma'ay.

¹⁶ Es ja ja'ayuty di'ibū Jerusalén kajpn myūwingōn, nandu'ūn dya-jmiindū ja pyuma'ayuty es di'ibū mūjku'u ya''ayoojūdup, es nidugekyū 'yagūdaktaaydyū.

Apōstulaty yajtsūmū

¹⁷ Net ja teedywyindsūngōrk es ja saduseeū ja'ay di'ibātyū naty jap tjantsyñaywyinnaxūjāwūdu,

¹⁸ tmajttū ja apōstulaty es tŗujtūktū pūjxndūgōty.

¹⁹ Per tu'ugū Nindsun'ajttamū 'yanklās myiñ es dya''awatsy ja pūjxndūjk koots es dyajpūdsēmy, es t'anmaāy:

²⁰ —Nūjxtū mūj tsajptūjk ñabotsoty, es awānūdu ja'ay ja ayuk di'ibū yū jembyū jiky'ajttūn.

²¹ Ko oĵ xyūñū, net tyūjkūdu tsejkyū mūj tsajptūjk ñabotsoty. Ta ya'uxpūjktsondūktū.

Es ja teedywyindsungóp̄k es di'ibáty jap dyajnaymyujkudu nidugekyu israelítuty ja myajja'aydyujk di'ibáty naymyujkudap mā di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty, net t'anmaaydyu ja polásiiuty es dyajmindat ja apóstulaty di'ibu jap pujxndugóty.

²² Per ko oj jya'ttu ja polásiiuty mā pujxndujk, kyaj jap pán trattu ja apóstulaty. Ta jyambijttu jatugok,

²³ es t'anmaaydyu:

—Adiky tu nbaadyuts ja pujxndujk jantsy yajxón es mat ja soldaaduty jap mā tujk aa tkwentu'attu, per kots tu nya'awa'atstu, ni pánuts jap tu ngapaattu pujxndugóty.

²⁴ Ko tmadoodu ja teedywyindsúnuty esu muj tsajptujk kwentu'ajtrpu wyindsún, net ñayajttuujudu ak yu'ujaty wi'ixu tyaadu kyuguxuya'af.

²⁵ Es ko waanu 'yijty, ta jyajty tu'ugu yedyujk di'ibu anmaayy:

—Tadu yedyujkuty di'ibu xuxu'y mbujáktu pujxndugóty, tap dya'uxpáktu ja ja'ay muj tsajptujk ñabotsoty.

²⁶ Net ja muj tsajptujk kwentu'ajtrpu wyindsún oj ñejxy mat ja tyumbatujkuty, es dyajmiindu yajxón ja apóstulaty, ja'agyujxm ko tsyu'ugudu ko tsyaaga'adsudat ja ja'ay.

²⁷ Ko dyajmiindu, ta dyajnjxtu mā di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty, es ja teedywyindsungóp̄k 'yanmaayy:

²⁸ —Tats miits nyajkubóktu es kyaj xyñakyya'uxpáktut ja ja'ayuty mat ja Jesusu 'yuxpájkun. ¿Es ti tu xytyundu? Tu ja'ay xyu'uxpájkta'aydyu miidsuty ya Jerusalén, es udsuty xytyuknikujxm'ata'andu ko 'ye'kyu tadu ja'ay.

²⁹ Net ja Peedru mat ja apóstulaty 'yadsoodu:

—Koonam tsyékuyty es nnyamado'om ja Dios es kadiinam ja ja'ayuty.

³⁰ Dios di'ibu 'yawdajt ja n'aptujk'ajtum, yu'u yajjikyryujk ja Jesús di'ibu miits mya'o'ktu es xykyuduydyu kruuzkujxm.

³¹ Es ja Dios dyajtsajpejty es trujtáky mā 'yaga'añgyu'u, es dya'ity Yajnitsókrpu es Ana'ambu, es ja israelítu ja'ayuty jyodumbittut es yajma'xat ja pyojpu.

³² Es udsuty n'ijxtuts es n'awánuts di'ibuts n'ijx nmadoo, es nandu'un yu tuj'ajtan t'awanu ja Espíritu Santu di'ibu Dios tu dyaky di'ibu myumudeepy.

³³ Ko tmadoodu tyadu ayuk, ta jyot'ambujktu es tyim'ya'oogandu.

³⁴ Per mā di'ibu ana'amdap muj tsajptugótyu naty, jap tu'ugu fariseeu txu'aty Gamalyel, di'ibu yajxón ñija'ap ja tsajptujku 'yuxpájkun es di'ibu ja'ay wyindsu'kpu muj. Ta tyunaaye'ky es tni'ana'amu es dyajpudsúmdat ja apóstulu.

³⁵ Net t'anmaay di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty:

—Miits israelítuty, naygywentu'átudu oy di'ibu mdunaampy madu tyadu ja'ayuty.

³⁶ Jamatstu miidsuty ko kyaj jyékuybyuty pyude'ky yu Teudas di'ibu janán: “Ujts yaa ijtr muj.” Es tranujxtu taxk mugo'pxu yedyujk. Per dya'o'ktu Teudas, es nidugekyu di'ibu panujxudu tyugoodyaay. Es jap oj kyujxta'ay.

³⁷ Ko waanu 'yijty ko yajkuja'ayu sensu, net pyude'ky ja Juudas, Galileeu ja'ay, es mayjya'ay nandu'un pyanujxudu. Es nandu'un dya'o'ktu Juudas, es nidugekyu di'ibu panujxudu naty ñaywya'xtaayudu.

³⁸ Paaty n'anuumu, mastu'uttu tyadu yedyujkuty. Wa'an t'ixtu. Ja'a ko tyadu xupájkun, pán yu'u ja'ayn jya'a, naxaambu'u,

39 per pæn ja Diosu 'yuxpɔjɔkæn, kyaj mbaat miits xyajtugóydyu. Mnaýgy-wenta'átudap, mat ko tsojk nɔjx mdsiptundu mat ja Dios.

40 Nidugekyu tmudoodaaydyu. Net dyajmiindu ja apóstaluty. Ta twojptu kanak ok es jatugok dyajkubojktu muk ko Jesusu 'yuxpɔjɔkæn tpaduunnu. Net tnasmajtsudu.

41 Net ja apóstaluty tsoy'ondu jap es jyotkujkadyaaydyu ko 'yayoodu es tsoyodyuundu Jesuskujxkm.

42 Es kyaj tmastuttu esu ja'ay dya'uxpɔkæt, es tkajxwá'xtu ja oybyu ayuk ko Jesús ja'a du'an ja Kristu. Du'an ttuundu bom bom muj tsajptujk ñabotsoty es nandu'an dya'uxpejky tujkm tujkm.

6

Nijxxtujku yajje'xywya'xpu

1 Ja tiempu ñimayu'adutstu ja ja'ay di'ibuty myubujktup ja Jesukristu. Net di'ibáty kyajxtup ja grieequ dyajtsondáktu ja u'anun wi'ix dyajwa'xy ja je'xy bom bom. Du'an jyunandu ko kyaj yajxón yajkádyu ja ku'ekyto'oxy di'ibáty kyajxtup ja grieequ.

2 Net ja nimajmajtskpu apóstala dyajnaymyujktaayyudu nidugekyu di'ibu myubujktu, es t'anmaaydyu:

—Kyaj 'yóyuty kots udsuty nmastu'uttat ja Diosu 'yayuk ngajxwá'xtat es nyajwá'xuduts ja je'xy.

3 Paaty miits mugu'uktujkaty, uxta'aydyu nijxxtujku yedyujk di'ibu myudajitypy ja oyjyot es di'ibu jyaygyujkup, di'ibu tu myo'oyuty ja Espiritu Santu myak'ajtæn es ttun tkajxtu di'ibu Dios tsyejpy, es tuknɔpæku tyadu tuunk.

4 Es udsuty, apóstaluty, nyajnejxypyuts ja Diosu 'yuxpɔjɔkæn esu kajxtákæn.

5 Nidugekyu ja ja'ayuty t'oyjya'adu éxtam ja apóstaluty oj twinma'añmyo'oydyu. Es net twin'ijxtu Esteebu, di'ibu ni'igu ja Dios tmabejky es ja Espiritu Santu mooyu mak'ajtæn es winma'añ es ttúnat di'ibu Dios tsyejpy. Es nandu'an twin'ijxtu Felipu, Prókoru, Nikanoor, Timón, Parmenas esu Nikolás, Antyokiia ja'ay di'ibu tæyup kyurujk ja israelítadyu myubujkæn.

6 Net dyajmiindu ma ja apóstaluty, di'ibu kajxtáktu es tku'anikoonda.

7 Es ja Diosu 'yayuk myujtjuky'adútsy es ñimayu'adutsy ja mubujkɔtujk jam Jerusalén, es extu nimay ja teetyujkaty tmubujktu ja Jesús.

Esteebu yajmátsy

8 Esu Esteebu myooyu Dios ja kunu'xæn esu mak'ajtæn es ttúnat ja muj ijxwu'umæn esu muj'ajtæn ma ja ja'ayuty.

9 Nan tamu naty ja ja'ay naaguty di'ibu yo'oydyup ma yajtijy Awa'atstuuyudu Ja'ayu Tsjajptujk. Tamu naty di'ibu tso'ondup Sirene ñaaxóty, Alejandriia, Silisyu esu Asyu, es dyajpædu'ktu tsip es t'anmaaydyu wi'ixáty ja Esteebu.

10 Per kyaj mbaat tmumada'áktu, mat ko yu Espiritu Santu mooyup ja winma'añ ja Esteebu.

11 Net ja Esteebu myadsip tmajuuydyu andákruty di'ibu juna'andup ko tu tmudoy ja Esteebu myugajxtugóyuty ja Moisés es ja Dios.

12 Mndu tyadu anu dyajpædu'ktu ja mayjya'ay esu mujja'aydyujkaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpɔjɔktup. Es nidugekyu tmajtstu ja Esteebu es dyajnejxtu ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty.

13 Es dyajmiindu ja andákruty di'ibu junán:

—Tyađu ja 'ay du'añum tmagajxtugóyu tyadu wa'ats lugaar es nandu'anu Moisesu 'yana'amun.

¹⁴ Tuts nmadoy ko jyana'añ ko yu Jesús nazarenu, yu'u yajkutugoyaambyu tyadu muj tsajptajk es kyaj n'okpadu'unanu di'ibu Moisés xytyukmnikákum.

¹⁵ Net nidugekyu di'ibu naty jap ana'amdup muj tsajptugóty, t'ijxta tuyu Esteebu wyiin jyujp éxtam tu'ugu anklus.

7

Esteebu, wyinduuyuty di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty

¹ Net ja teedywyindsungórk dyajtuy ja Esteebu:

—¿Tii t'uy'ajtun tugekyu tyaadu?

² Net 'yadsooy ja Esteebu:

—Miits mugu'uktujkuty, mujja'aydujkyty, mudo'o'ittu. Ja Dios di'ibu muj'ajtun myudajtyry, kuxu'k ma ja n'apteety'ajtam Abraan ko naty jap tsyuanu Mesopotamyu, ma kyajnumu naty tsooñ es tsyuanut jap ma kajpn t'xu'aty Arán.

³ Es ja Dios t'anmaay ja Abraan: “Pudsam yaa mgajpnóty es mastu'ut ja mngu'uktujkuty. Nujx mats mij ngexy wiink nax di'ibuts mij ndukni¹ixuyaampy.”

⁴ Netu Abraan tsoyo'ñ ma ja Kaldeeu ñax es ñexy tsunaabyu jap Arán. Netu tyeety 'ye'ky, es ja Dios dyajmiiñ yu Abraan ma tyadu nax, ma tyam ndsuna'ayum.

⁵ Per kyaj yajmooy ja ñax, ni kujm metru. Per Dios tyukmawandaku: “Nmeebuyts mij tyadu nax esu m'u'unk m'ok.” Peru Abraan kyajnumu naty ja 'yu'unk,

⁶ es ja Dios 'yanmaay: “Yu mduamp m'aats jap tsyunut ma wiink nax, es jap tyunut muk éxtamu mduumbu, es axuuk jyátut taxk mugo'px jumajt.

⁷ Per ajts nandu'un ndukkumodowaambyuts yu tadu naxwiñdu, es óknam pyudsámdat jap miidsu mduamp m'aats es myndat yaa es xy'awdátudats.”

⁸ Dios kyajy'ajt mat ja Abraan es t'rajtáky éxtamu i'xw'u'umun es ja 'yu'unk yajtsúkut waanu ma ja yedyujk'ajtan*. Paaty ko jyajty naxwiiñ yu 'yu'unk Isaa, ko tyuktujkxubejty Abraan t'isjky yu Isaa waanu ma ja yedyujk'ajtan. Es ja Isaa nandu'un ttuuñ mat ja myaangk Jakoob, esu Jakoob nandu'un ttuuñ mat majmajtsk ja myaanguty, di'ibu t'nyamp 'yaats ja majmajtskpu israelitu ñaxwiñdu.

⁹ Tyadu Jakoob myaanguty di'ibu udsajtam n'apteety'ajtam, kyaj ttukmuj'ijxu ja myuga'ax Josee es ttukmude'ky éxtamu mduumbu ma yu Ejiptu ñax. Peru Dios yu'u kywentu'ajtyryu naty ja Josee,

¹⁰ es dyajpudseemy ma naty 'yity ayo'onóty. Esu Dios tyuun esu Josee 'yagupákudat ja faraon, Ejiptu ryey. Es ja rey pyujták yu Josee éxtamu gobernador Ejiptu es nandu'un ma ja rey tyujk.

¹¹ Net myiñ ja muk yuu, esu muk ayo'on 'yijty ma tugekyu Ejiptu ñax es Kanán, esu n'aptujk'ajtam kyaj tpattu ti jy'u'xtu.

¹² Es ko Jakoob tmadoy'ajty ko japu triigu ma Ejiptu, ta tkejxy ja myaanguty, udsajtam n'aptujk'ajtam, es t'juyat ja triigu. Net tim jawyiin oj ñajxta ja n'aptujk'ajtam.

¹³ Es ko myumajtsk ok ñajxta, netu Josee t'anmaaydu ja myuga'axuty: “Ej Josee, miits xymyuga'ax'ajttu.” Net ja Ejiptu ryey tnija'aju ko yu Josee yu'u israelitu.

* 7:8 Ix Lukas 1:59.

14 Net ja Josee tnigajxu tyeety Jakoob es nidugekyu myugu'uktajk, di'ibu nidugu'px majmókx ja ja'ay wyinaty.

15 Du'un jyajty ja Jakoob es tsyunaaydyaknbejky jap Ejiptu. Oknum 'ye'ky, es nandu'un 'yo'ktaadyu myaangaty.

16 Es du'un oj yajmnejxy ja Jakoobu ņini'x jap Sikem, es dyajnaxtajku ma ja aank di'ibu Abraan jyuuy ma yu Amoora myaank.

17 'Es kumjékynam jyata'añaty di'ibu Dios tyukmawandaku Abraan, yu israelitu ja'ayaty tu myayu jap Ejiptu.

18 Net jap Ejiptu oj ryey'aty di'ibu naty kyaj t'ixy'aty ja Josee.

19 Tadu rey yajtuun ja axuk winma'añ es muk dyajmaduuñ nidugekyu ja n'aptajk'ajtam. Es t'anmaay yu u'unktaak u'unkteedyaty ko agwanu ja myaank di'ibu maxu'unk'ajtp, tnika'aktat es 'yooktat.

20 Net ja Moisés jyajty naxwiñ. Es jantsy tsuj ijty ja u'unk, es ja tyeety tyaak pyujku'ku tuguk po'o.

21 Net ko tnikaktu, ja reyu ņuxx dyajpade'ky es dyaj'ye'ky éxtamu 'yu'ungan.

22 Paaty ja Moisés ya'uxpajkudu tagekyu di'ibu ņija'ap Ejiptu. Ja'a ijty muj di'ibu myadyakpy es di'ibu tyiimpy.

23 'Ko tmadajty justyikxy jamajt yu Moisés, ta jynañ tku'ixā'añ ja israelitu myugu'ugaty.

24 Ko jyajty ja Moisés, ta t'ijxy tu'ugu Ejiptu ja'ay ko axuk ttuñ tu'ugu israelitu. Net ja Moisés tniwaandúty yu myugu'uk es dya'e'ky ja Ejiptu ja'ay.

25 Es yu Moisés tmawinma'añbyáty ko yu israelitu myugu'uktajk tu tjay-gyúku ko yu Dios dyajtso'oga'añ ja israelituty es tpujta'aga'añ yu Moisés éxtamu yajnitsókr. Per yu'ujaty kyaj tjaygyujkudu.

26 'Jakumbom ja Moisés tpaty nimajtsk ja israelituty di'ibu naty jap naydsyi'kup, es ja Moisés dyajkaxáñ ja tsip. Ta t'anmaay: "Miits mnaymyugu'uk'ajtudup. ¿Ti ko mnaydsyiigudu?"

27 Net di'ibu naty jyantsytsyi'kypy tnas'yojkudu ja Moisés, es t'anmaay: "¿Pán tu mbajta'agyaty éxtamu windsun o justisan mut uudsaty?"

28 ¿Ti xya'oogaambats, éxtam uxu'ay xya'e'ky ja Ejiptu ja'ay?"

29 Ko tmadooyu tyaadu, netu Moisés kyeky es nejxy ma Madyanu ñax. Jap tsyunaay éxtamu jagam ja'ay es pyejky. Net tpatu majtsku myaank.

30 'Ko ñajxy justyikxy jamajt, japu naty muj ittum myuwingonu Sina'ii Kopk, net kyaxe'ky tu'ugu anklas ma tyoy tu'ugu apyñgyery.

31 Ko Moisés t'ijxy, ta du'añu oj wyu'umu. Es ko tmawingooñ es t'ix'oyuayáñ, net tmadooy ko Dios 'yanmaayy:

32 "Ujts Dios di'ibu Wyindsun'ajtypy ja m'aptajk Abraan, Isaa esu Jakoob." Net ja Moisés tyujku tsuyilbyu mudu tsu'ugu, kyaj ñaydyuk'a'ijxu es t'ixat.

33 Es ja Dios 'yanmaayy: "Yajjunák ja mgu'uk mdekykujxy, mut ko wa'ats ja it lugaar ma mdanu.

34 Tuts n'ixy wi'ix 'yayowdu ja nja'ayaty jap Ejiptu, es tuts nmadoy jyu'ay ya'axtu. Es paadyuts tu njunaky es nyajtso'oga'añats. Pes min es ngáxut Ejiptu."

35 'Oyjya'ijxma'tudu Moisés es 'yanmaayyadu: "¿Pán tu mbajta'agyaty éxtamu windsun o justisan?", oknum Dios kyajxu tyadu Moisés éxtamu windsun es dyajpudsámut jap Ejiptu, ja anklas di'ibu kaxu'k ma ja apyñgyery tpujku ja Moisés.

³⁶ Moisés dyajpudseemy jap Ejiptu n'aptujk'ajtam es ttuūñ yu muj'ajtun esu ijxwū'amun jap Ejiptu es mā Tsapts Jikymeyejūñ, es nandu'ūn ko justyikxy jumujtu naty 'yity muj ittum.

³⁷ Tyadu Moisés t'anmaay ja israelituty: “Dios kyaxaampy tu'uk miidsu mmūgu'uk éxtam kyugajxpu, éxtamts uj tu xykyxy. Es xymyubáktat yu'ū.”

³⁸ Esu Esteebu 'yak'anmaaydu:

—Nan ja'a ja Moisés, jamu naty mūut mā ja muj it, mā ja anklus myugajxu mā ja Sina'ii Kopk. Ja'a yajmooy ja ayuk di'ibu tuknija'ap wi'ix ja jiky'ajtun es dyajnáxat mā ūdsajtam.

³⁹ Peru n'aptujk'ajtam kyaj tmūmūdowandu ja Moisés, es t'uxtijtu es jyajūmbitandu jatugok jap Ejiptu.

⁴⁰ Net t'anmaaydu ja Arón: “Ndsojktupts es xyajkójut ja ndiósuts di'ibu ūdsuty xywyinyo'oyūdu. Kyajts nnijáwudu ti jajtu tadu Moisés di'ibu tu xyajpudsū'ūmū mā Ejiptu ñax.”

⁴¹ Net ja Arón oj dya'agojwinnáxy tu'ugu tooru'unk ak ooru. Es net dya'o'ktu ja byorreeguty es ttukwindsu'kudu ja tooru'ungu 'yagojwinnáx. Net tmujtuundu ja xūu es xyondaktu mat di'ibu tu dyajkojtu.

⁴² Net ja Dios ñikákudu yu'ujuty es tmastuttu es t'awdátat ja mūdsā'a di'ibu jam tsajpótm. Pes du'ūn éxtam jap 'yity kaxja'ay mā yu Diosu kyugajxpu ñeky: Miits israelituty, ¿ti ojts xya'ooktu ja mborreegu,

es ojts xytyukwindsu'kuduts ko m'ijty justyikxy jumujt mā ja muj it?

⁴³ Kyaj dyu'ūnuty, mbagūydyu ja tujk mā 'yity ja Molok di'ibu miits m'awdajttap,

es nandu'ūn mbagūydyu mā 'yity ja Renfanu myūdsā'a, di'ibu nandu'ūn m'awdajttap.

Es ja Molok es ja Renfán, ku'ūm miits xya'awingojnaxtu es xy'awdata'andū.

Paadyuts uj miits nyajpudsūmā'andū mā mgajpnuty es mā mnáxuty, es ngaxa'añuts éxtamū mūduumbū waanu jagam mā Babiloñ ñax.

⁴⁴ Esu Esteebu 'yakjanáñ:

—Mā ja muj it, jam ja n'aptujk'ajtam tmūdajttu tu'ugu wit tsajptujk mā ja Dios t'awdajttu. Dios ja Moisés tyuk'ijxu wi'ix tkójut.

⁴⁵ Es ja n'aptujk'ajtam t'axájudu yu tyadu wit tsajptujk éxtamū kuma'añ. Esu tyadu Joswee es di'ibu mūut myiñ, dyajmiñ ja wit tsajptujk ko Dios dyajpudseemy yaa ja jekyjya'ay es tmooy ja ñax ja israelituty. Es du'ūn 'yijttu mā ja Davitu tiempu.

⁴⁶ Es yu Davit pyat ja may'ajtun Dios wyindum, es 'yamdooy es dyajkójut tu'ugu tujk mā tsyūnūt ja Dios di'ibu Jakoob 'yawdajt.

⁴⁷ Per ja Salomonk, Davitu myaank, yu'ū kyoy ja Diosu tyujk.

⁴⁸ Per kyaj ja Dios Tsajpótmudu tsyūnu mā ja tsajptujk di'ibu ja'ay kyejpy. Extam jyūnāñ ja Diosu kyugajxpu:

⁴⁹ Du'ūn ja Dios jyūna'añ:

“Yu tsajp yu'uts n'ūñāydyakn'ajtypy, es ja naxwīñudu yu'ū madsu ndeky nbujta'aky.

¿Di'ibu dūnu tujk mgojándup esuts uj jap ndsūnūt, o ja lugaar mats uj nbo'xut?

⁵⁰ Pes ujs ku'ūm tu nbujta'aky tugekyu yu'ū.”

⁵¹ Es ja Esteebu ni'igu t'ak'anmaaydyu:

—Miidsuty kyaj 'yóyuty ja mwinma'añuty, paaty kyaj xymyudowa'andu. Tuk nax ti'igyuty miidsuty mut ja m'aptujkuty, taayum miidsuty nandu'an xymyudsip'attu ja Espírítu Santu.

⁵² Ja'a ko yu'ajuty 'yaxaktuundu nidugekyu Diosu kyugajxpu es extu dya'o'ktu di'ibu jékyup kyajx ko myina'añ ja di'ibu jiky'ajt tyy'ajtan muut. Es ko oj myiñ, miits mgyajktu es 'yoogat.

⁵³ ¡Miidsuty di'ibu tu t'axájudu ja Diosu 'yana'amun di'ibu ja'agyujxmu anklus myajmoodyu, kyaj tu xymyudowdu!

Esteebu 'yeeky

⁵⁴ Ko yu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty tmudoodu yu tyadu ayuk, ta jyt'ambujktu es ñaydyatska'tudu ja'agyujxm ja Esteebu.

⁵⁵ Peru Esteebu, mooyu ja Espírítu Santu ja muk'ajtan esu winma'añ es ttun tkajxut di'ibu Dios tseyjpy, es pyat'ijxy jam tsajpótm es t'ijxy ja Diosu myuj'ajtan, es ja Jesús tyanu aga'añdsyoo ma Diosun.

⁵⁶ Net 'yanmaayudu ja Esteebu:

—¡Ixtu! N'ijxypuats ja tsajp awa'ats, es ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudnaabyu pyu'aay aga'añdsyoo ja Dios.

⁵⁷ Es di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty t'amajtstu tyatsk kadiibu tnakymudówdut. Ta yaxaktu jantsy muk es tmadsiptso'onda ni'igu ja Esteebu es dya'ooga'andu.

⁵⁸ Net dyajpudsumdu jap Jerusalén es tkuka'tstu. Es di'ibu tyuundu, ja di'ibu ñi'u'unudu, tkuyajktu ja ñikujxyudu wit es ttukkudujkudu tu'ugu uná'k di'ibu xuy'ajtypy Saulu.

⁵⁹ Es ko jam tsaaga'tstu ja Esteebu, net ja Esteebu kyajxta'aky:

—Windsún Jesús, axájuts ja n'anmujá'an.

⁶⁰ Net ñaygoxtanaaydyáku ja Esteebu es yaxkeky muk:

—Windsún Jesús, katu xypuyta'aky ñikujxm yu tyadu peky.

Es ko du'an jynañ, net oj 'yo'knu.

8

Saulu tpajudity ja mubujkputujk

¹ Es ja Saulu yu'u muut ñaybyjukudu di'ibu ya'o'ku Esteebu.

Nan ja xnu oga'an tpajudittáktu mukta'aky ja mubujkputujkuty di'ibu jap Jerusalén. Es nidugekyu ja mubujkpu pudsuumdu jap Jerusalén es ñaywya'xtaayudu ma ñáxudyu Judeeu esu Samaaryu. Yu'uyu apóstaluty oj wuy'umdu jap Jerusalén.

² Es nija'ajuty di'ibu Dios 'yawdajttap, dyajnaxtujkudu ja Esteebu es tniñuy tniyaxtu.

³ Per ja Saulu tpadu'udujku ja ja'ayuty nidugekyu di'ibáty ja Jesús pyanajxtap, tujkm tujkm tju'ttu yedyujk toxytuyjk, tpawijts tpajudojttu es tsumdu.

Kristu yajnimadya'aky ma Samaaryu

⁴ Es di'ibáty pudsuumdu jap Jerusalén tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk es ja ñitsokun oymyaaty ñujxtu.

⁵ Du'anu Felipu ttuñ es ñejxy ma tu'ugu Samaaryu kajpn. Es net dyajt-sondáky tkajxwa'xy ko Jesús yu'u Kyrístaty di'ibu Dios tu tkexy.

⁶ Es ja ja'ay ñaymyujkudu nidugekyu, es tmudoo'ijttu yajxon di'ibu ja Felipu kyajxypy, es t'ijxtu nandu'an ja ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Felipu tyuun.

⁷ Es may ja ka'oybyu t'axkejxy ja Felipu, es ya'axtu ja ka'oybyu ko pyadsemy. Es mayu xux ja'ayduyjk es ja tekymya'atru 'yagudaktu.

⁸ Paaty nidugekyu ja'ay ma ja kajpn wyu'umdaayduy jotkujk.

⁹ Jap tsyunaay tu'ugu yedyujk di'ibu xu'ajtypy Simonk. Es ja'a ijty brujm es twin'uuñ ja ja'ay jap ma tugekyu Samaaryu ñax es t'anuumudu ko yu'u muj'yity.

¹⁰ Nidugekyu ja'ay muj mutsk tmubajktu es t'anmaayduy:

—Tyadu Simonk tuj'ajtun ko Diosu myuk'ajtun tmadaty.

¹¹ Paaty tmubejky ja ja'ayuty ko jeky tu twin'uuñ mut ko byrujuty.

¹² Es ko Felipu tyuk'uxrujku ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyru ja Diosu kyutujkun, es tu tkexy ja Jesús éxtum ja Kristu, net tmubajktu ja ja'ayuty es ñubajttu, yedyujk toxytyujkuty.

¹³ Nandu'unu Simonk tmubejky es ñubejty. Net dyajtsondáky es tjamyudajty ja Felipu. Es ko t'ijxyu tyadu ixxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu tyuun ja Felipu, net du'uuñ wyu'umu ja Simonk.

¹⁴ Ko ja apóstalaty japu naty Jerusalén tmadoodu ko yu Samaaryu ja'ayuty tu tkupaktu ja Diosu 'yayuk, net tkajxtu Peedru es ja Fwank.

¹⁵ Ko jyajttu jap Samaaryu, net kyajxtáktu es t'amdoodu ja Dios es tmo'oyut yu Espiritu Santu di'ibáty myubajktu,

¹⁶ ja'a ko kyajnumu naty jya'ty ja Espiritu Santu ma yu'uajuty, je'eyu naty tu ñubattu mut ja Nindsun'ajtum Jesusu xyuu.

¹⁷ Es ko kyajxtaktaayduy, net ja Peedru esu Fwank tku'unikoondu ja ja'ayuty, es du'un oj t'axájudu ja Espiritu Santu.

¹⁸ Ko ja Simonk t'ijxy ko ja Espiritu Santu tu myiñ ko ja apóstalaty tku'unikoondu ja ja'ayuty, net t'awa'anu meef,

¹⁹ es t'anmaay:

—Meegyuts uj nandu'unu tadu muk'ajtun, es kots uj ngu'unikónudats ja ja'ayuty oytyim pánuty, 'yaxájudup ja Espiritu Santu.

²⁰ Net ja Peedru 'yanmaay:

—Oyu tadu mmeef tyimtu'ogóyut mut mij. ¿Tii mjunaamp xytyijy ko di'ibu Dios ñayajkyru, mbaat xytyijy yajjúy mut ja meef?

²¹ Kyaj mbaat xytyuñ mut udsaty ja Diosu tyuunk, ja'a ko mwinnma'añ kyaj wya'adsaty madu Dios.

²² Mastu'udu tadu m'axuk winma'añ. Mnu'xta'agu Dios es mbojruma'xudut.

²³ Nnija'abats ko naywyinnaxu xyjawu es ja peky mya'ijtap éxtumxyup tsimy m'ity.

²⁴ Net ja Simonk 'yadsooy:

—Mnu'xta'aktu miidsadyu Nindsun'ajtum Jesús es kyajts uj du'un njátut éxtum tu mjna'añ.

²⁵ Ko Peedru es ja Fwank t'awa'anudu yu Nindsun'ajtum Jesusu 'yuxrujkan, net tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk ma mayu samaritanu kajpn. Oknum jyambijttu Jerusalén jatugok.

Felipu esu Etyopiin ja'ay

²⁶ Es ko 'yijtyu tyadu, tu'ugu Diosu 'yankus myiñ ma Felipu es 'yanmaay:

—Pudsum yaa. Nujx ma muj tu'u kujnak di'ibu nujxp Jerusalén extu ma Gazu kajpn es ñaxy ma ja muj it.

²⁷ Felipu tsyo'oñ es ñejxy. Es jap traty tu'ugu yedyujk, Etyopiin ja'ay. Ja'a ijty tesoreeru ma ja toxytyujk Kandasu, Etyopiin reynu. Tu 'yotsy jap Jerusalén es t'awdaty ja Dios.

²⁸ Jambijnaba naty mā ja kyajpn, ttuk'u'uñu ja kyarru es t'ixy ja Diosu kyugajxru Isaiiu ñekey.

²⁹ Net ja Espiritu Santu 'yanmaayn ja Felipu:

—Mewingón es naybyaadudu mudu tadu karru.

³⁰ Es ko tmawingooñ ja Felipu, net tmadooy ko tkajxy ja tesoreeru ja Isaiiu ñekey. Esu Felipu dyajtuuy:

—¿Ti mnija'ap di'ibu jam mgajxypu?

³¹ Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—¿Wi'ixuts nnijawut pun kyajts pun xy'awanu?

Es t'amdooy ja Felipu es pyátut mā jam 'yu'uñu.

³² Mā jamu jaaybyajtun di'ibu naty kyajxupy, ja ijty yu tyaadu:

Oj tmonejxy mā 'ye'ky éxtam ja borreegan.

Es du'un éxtam ja borreegu ko ja'ay tnikeepy wye'emy uum, nan kyaj oj ja 'yaa dyajwa'xy.

³³ Es mā 'yayo'on'ajty,

kyaj yajtuñ ja ja'ay tuj'ajtun maat.

¿Es pun mbaat juna'añ ko yu'u ttuamp t'aadsaty?,

ja'a ko ja jyiky'ajtun oj yajrujku ya naxwiñ.

³⁴ Net ja tesoreeru dyajtuuy ja Felipu:

—Anmaagyuts, tunu may'ajtun, ¿punu du'un ñimadyakypy yu Diosu kyugajxru? ¿Yu'u ku'am nayñimadyakur, o wiink ja'ayn?

³⁵ Net ja Felipu tmadyaage'ky ja jaaybyajtun di'ibu tu tkajxy, es t'awa'anu ja oybyu ayuk di'ibu Jesús ñigajxupy.

³⁶ Es ko ñajxtu mā tu'ugu nuu, ta ja tesoreeru junañ:

—Yaa ta ja nuu. ¿Kyajts mbaat xyajnabétyu?

³⁷ Es ja Felipu 'yadsooy:

—Pun mmabejkyppy mat winu mjot, mbaat.

Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—Nmabejkyppyats ko yu Jesukristu yu'ujaty ja Diosu 'yU'un.

³⁸ Net t'anmaay es dyajwa'k'áwut ja kyarru. Ta junaajtku nimajtsk mā ja nuu. Ta ja Felipu dyajnabejty ja tesoreeru.

³⁹ Ko pyudsuumdu mā ja nuu, yu Nindsan'ajtamu Jya'ajun yu'u myunujx ja Felipu, es ja tesoreeru kyaj ñaky'ijxu. Ta ja tyu'u dyaj'yo'oyñ jantsy xondakp.

⁴⁰ Es ja Felipu jyajty mā Azotu kajpn, es ñajxy kajpnajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk, ja nitsokan di'ibu Jesús yajmiimpy, extu ko jyjaty Sesareeu kajpn.

9

Saulu jyodambity

¹ Ja Saulu kyaj tmastu'uty es tkajxykyopk'átut mā ja ja'ay di'ibáty 'yaxájndu ja Jesús éxtam ja Kristu. Paaty oj ñejxy mā ja teedywyindsangópk,

² es t'amdooy yu ñekey es ñajxa'añ mā ja tsajptajk jap Damasku, es t'uxta'aya'añ ja ja'ay, yedyujk toxytuyjkaty, di'ibu ryanujxtur ja Jesús éxtam ja Kristu, es ttsuma'añ es dyajmina'añ Jerusalén.

³ Es ko ñejxyu naty tu'am, timja'tánabu naty Damasku kajpnóty, net oj ñimíntuty muk tu'ugu jajun di'ibu tso'omp tsajpótm es jya'ty mā yu'u.

⁴ Net ja Saulu kyadaay naxkajxy, es tmadooy ko yajmugajxy:

—Saulu, Saulu, ¿ti kots xypyajudity?

⁵ Net ja Saulu dyajtuuy:

—¿Mbán mijts, Windsán?

Es 'yadsooyu:

—Ējtsats Jēsus di'ibū mij mbajūdipty. Kū'am mnayyajtsayútyaty éxtamū yuubū ko tnepy yū kepyjyūjptsétsy.

⁶ Pūda'uk. Nūjx kajpnóty. Jap mya'anūmūmūt ti mdúnūp.

⁷ Es ja yedyūjkaty di'ibū mūdū naty jyūdity ja Saulū, dū'ūñū wya'ūmūdyāaydyū ko tmūdoodū tu'uk kyajxy es kyaj pán t'ijxy.

⁸ Net ja Saulū pyūde'ky naxkūjxy, per ko oj 'yijxwa'xy, kyaj mbaat 'yok'ijxnū. Es dū'ūñū oj myūnūjxūdu witsy jap Damaskū.

⁹ Es jap 'yijty tūguk xūū wiints, es kyaj kyay 'yiiky.

¹⁰ Jap Damaskū tsyūnāay tu'ugū ja'ay di'ibū xyū'ajt Ananiūs, di'ibū pyaduun ja Jēsus. Ta ja Jēsus 'yanmāayū ijxmā'tangyūjxm:

—jAnaniūs!

Ta 'yadsooy ja Ananiūs:

—Nindsūn'ajtm, tyāajūts.

¹¹ Net ja Jēsus 'yanmāayū:

—Nūjx mā tu'u di'ibū xyū'ajtypty Tūydyu'u. Mā Juudasū tyūjk xyajtūwūt tu'ugū yedyūjk, Tarsū ja'ay di'ibū xyū'ajtypty Saulū. Kajxtákr yū'ū.

¹² Tūts nduk'ixy ijxmā'tangyūjxm ko mij mdūkū mā 'yity es xykyū'ūnikōñ. Ta 'yijxpejky jatūgok.

¹³ Es ko tmūdooyū tyāādū, net ja Ananiūs 'yadsooy:

—Per Windsán, may ja ja'ay tū xy'anūmūmūts wi'ix tū ttuñ axūk di'ibū mij mjā'ay'ajttāp Jerusalén.

¹⁴ Es tyam myiñ yāā nandū'ūn mūt ja ñēky di'ibū tū myo'oyūty yū teedywyindsūnūty, es tsumā'āñ tmatsā'āñ yū ja'ay nidūgekyū di'ibū yāā m'awdajttāp.

¹⁵ Jēsus 'yanmāayū:

—Nūjx, ja'a ko tūts nwin'ixy yū ja'ay es yū'ūts ngaxaampy es tkajxwā'xūt ūjtsū nja'a mā wiinkrū naxwiñūdu, mā gyēyūty, es nandū'ūn mā israelitū ja'ayūty.

¹⁶ Es nduk'ixūpts wi'ix mūk 'yayówūt ūjtskyūjxm.

¹⁷ Net ñējxy ja Ananiūs es tyūjku tūgoty mā 'yity ja Saulū, es tkū'ūnikooñ es t'anmāay:

—Mūgu'uk Saulū, yū'ūts xykyajxp ja Nindsūn'ajtm Jēsus di'ibū kūxū'k jap tu'ajp mā naty mmiñ. Xykyéxyūts es m'ijxwā'xūt jatūgok es ja Espiritū Santū mmo'oyūduť ja mūk'ajtm es winmā'āñ es xytyun xykyajxūt di'ibū Dios tsyejpy.

¹⁸ Netyū oj kya'ay Saulū wyiinóty éxtamū ajkx nimeeñ, es 'yijxpejky jatūgok. Net ja Saulū oj ñūbety.

¹⁹ Ta kyaay 'yiky es tpejky ja myūjāā jatūgok, es oj 'yakwū'ūmū waanū mūdū Jēsusū 'yūxpūjkrū di'ibū tsūnāaydyūp Damaskū.

Saulū tkajxwa'xy ja Diosū 'yayuk jap Damaskū

²⁰ Net ja Saulū dyajtsondáky tkajxwa'xy mā ja israelitūdyū tsyajptūjk ko Jēsus yū'ū Dios ja 'yU'unk, ja Kristū.

²¹ Nidūgekyū ja'ay di'ibū myūdoodū, net dū'ūñū wya'ūmūdyāaydyū, es ñay'anmāayūdu:

—¿Tii kyajū tyāādū yū'ūjty ja ja'ay di'ibū pyajūdjūt es tmajtsy ja ja'ay di'ibū myūjja'ap ja Jēsus jap Jerusalén? ¿Tii kyaj tyāādū yū'ūdyū di'ibū yāā tū jya'ty es tmátsūt pánūty kyurūjktāp ja Jēsusū 'yūxpūjkrū es dyajnjxtāt mā ja teedywyindsūnūty?

²² Esu Saulu tkajxwa'xy mut waanu ni'igu ja muk'ajtun es dya'ixyuty ko Jesús yu'u Kristu. Es kyaj tmawinma'añbyaattu wi'ix 'yadsoojumbittat ja israelítaty di'ibu tsunaaydyur Damasku.

Saulu kye'eky

²³ Es ko jeky 'yijty, net ja israelítaty ñaygyajxudu es dya'ooga'andu Saulu,

²⁴ per ja Saulu ya"awa'anu. Xunñ koots ja israelítaty 'yadunaayyu ma kyajpnduku es dya'ooga'andu,

²⁵ per ja mubajkrutajk trujtáktu ma tu'ugu muj katsy es dyajjunajktu mut ja tejxyñ, tktuuyñajxtu koots ma ja kajpn nabots. Es du'un dyajkáktu Saulu.

Saulu jya'ty Jerusalén

²⁶ Ko Saulu jyajty Jerusalén, net ñaybyuwa'ku mut ja di'ibu Jesús 'yawdajttur. Per ja ja'ay di'ibu jap ijttur, tsu'kudu es wyinmaaydyu ko Saulu nugoo 'yanda'aky ko ta tmbeky ja Jesús.

²⁷ Per ja Bernabee yu'u oj dyajnejxy es tkuyajky ma ja apóstaluty es tmadyaky wi'ix yu Saulu tu t'ixy ja Jesús tu'aay es wi'ixu 'yanmaayyu. Nandu'un tmadyaky wi'ix ja Saulu tkajxwa'xy muk aa muk jot jap Damasku ko Jesús yu'u Kyrístaty.

²⁸ Net ja Saulu oj wye'emy mut yu'ujuty, es ja'a muut ñaxy tyuku Jerusalén,

²⁹ es myadya'áktu es ñaygyajxytsyiigudu mut ja israelítaty di'ibu kajxp grieegeu. Per tadu ja'ayuty ya'oogándur ja Saulu.

³⁰ Es ko ja Saulu ja myugu'uktajk tnija'adu, net tmunajxtu ma Sesareeu kajpn. Ko jap tsoyo'on, ta ñujxnu ma kyugajpnaty jap Tarsu.

³¹ Agujk jotkujk tsunaaydyu ja mubajkrutajk jam Judeeu ñaaxóty, Galileeu es Samaaryu, es myujwiinudu ja myubujkun. Du'ñuun ja Nindsun'ajtam twindsu'ugudu, es mut ja Espírítu Santu pyudujkun ñimay'u'adu'utstu.

Eneeu yaguda'aky

³² Es ko Peedru tku'ijxy ja myumubajkruty, nandu'un oj ñejxy ma Liidu kajpn tku'ixa'añ di'ibu Dios jya'ay'ajttur jap.

³³ Es traty tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Eneeu, di'ibu naty tu kyo'knaayñu tuktuajk jumajj es tu 'yijnu xux.

³⁴ Esu Peedru 'yanmaayyu:

—Eneeu, Jesukristu mya"agudáku. Pudu'uk. Winya'abu mmabajn.

Net ja Eneeu pyude'ky ko ya"anmaay.

³⁵ Es nidugekyu ja'ayuty di'ibu tsunaaydyur Liidu es Sarón t'ijxtaaydyu ko 'yaguda'aky ja Eneeu. Ta tmastuttu ja jyeky winma'añuty, es tranajxtu ja Jesusu 'yuxrujkan.

Dorkus jyikyppyeky

³⁶ Ma ja Jope kajpn, jaa tu'ugu toxytyujk tsunaay di'ibu Jesús 'yawdajtypy. Ja'a xyu'ajtypy Tabitu, di'ibu ayuk wimbdsuump grieege Dorkus. Tyadu toxytyujk tim tuump yajxon es trupuku ja ja'ay di'ibu ayoodur.

³⁷ Net pya'ambejty ja Dorkus es 'ye'ky. Net yajpujy ja ñini'x es trujtáku ma tu'ugu kwartu tuk niku'uybyu.

³⁸ Jope yu'u myawingón ja Liidu. Es ja'a ko di'ibu 'yawdajttur ja Jesús tnijawudu ko Peedru naty 'yity Liidu, net tkajxtu majtsku myugu'uk es t'anumudat ja Peedru:

—Jottugoy, jo'om Jope.

³⁹ Net ja Peedru oj ñejxy mut ja ja'ayuty. Es ko jyajty, ta yajmnejxy ma ja kwartu ma 'yity ja o'krú Dorkus. Es nidugekyu ku'ekyuty'oxyuty jy'uay

ja'axta, es ttuk'ijxta Peedru ja wita jembyu esu wiingátyru wit di'ibu Dorkus yajkoj ko jyiky'ajty.

⁴⁰ Net ja Peedru t'anmaay yu ja'ay es pyudsamma'ayut nidugekyu. Net ja Peedru ņagyoxtonaadyákū es kyajxtáky, tnaxmū'ijxu ja o'kpu Dorkus es t'anmaay:

—Tabitu, puda'uk.

Net ja Dorkus dyajwa'xy ja wyiin. Es ko t'ijxy ja Peedru, ta wya'tskujku.

⁴¹ Net ja Peedru tmajtsy kyū'ugūjxy es dyajpude'ky. Net tmugajxy ja Dórkusu myūgu'uk esu ku'ekytyo'oxyty, es ttukkūdjku jūiky.

⁴² Es nidugekyu ja'ay tnija'adyaadyu jap Jope ko Dorkus tu jyikypyekey, es may tmūbūjktū ja Jesūs éxtamū Wyindsún.

⁴³ Peedru oj wye'emy kanak xūū Jope mā ja po'ogo'tsprū Simongū tyūjk.

10

Peedru esu Kornelyu

¹ Jap Sesareu kajpnóty tsyunaay tu'ugu yedyajk di'ibu xyu'ajt Kornelyu. Ja'a ijty soldaadu windsún mā ja Batayonk Italyanu.

² Pes ja Kornelyu es pánaty mūat tsūnaaydyur mā jyūūn tyūjk, ti'igyu t'awdattū Dios es twindsū'ugūdu. Nandu'n tmooy ni'igu limosnu es tpuđaku ja israelítaty, es du'ūñm t'awdaty ja Dios.

³ Tu'ugu xūū, éxtam tūguk yaxpūn, net t'ijxy jantsy wā'ats ijmā'tanguyjxm tu'ugu Diosū 'yanklus tyūku mā yū'n naty es 'yanmaayū:

—jKornelyu!

⁴ Es ja Kornelyu t'ixy ja anklus mut ja tsū'ugu. Net dyajtūy:

—Anmaagyats, Windsún. ¿Ti mdsejpy?

Net ja anklus 'yanmaayū:

—Dios tū tmūdooy ko mgajxta'aky es ņija'ap wi'ix xyryudūku ja ja'ay di'ibu tūgoy'ajtxp.

⁵ Kax ja ja'ay jap Jope es yajwówat ja ja'ay di'ibu xyu'ajtypr Simonk, di'ibu nandu'n xyu'ajtr Peedru.

⁶ Jap tsyūūnū ja myūxūū Simonk, po'ogo'tsprū di'ibu tsūnaapy mejyñbyu'ay.

⁷ Ko ja anklus oj ņūjxnu, net ja Kornelyu tmugajxy majtsku tyuumbū es tu'ugu syoldaadu di'ibu tyukmūjotkujk'ajtypr oytyiity es y'awdajtypr ja Dios.

⁸ Ko ttukmūmadyaktaay, net tnigajxu Peedru jap Jope.

⁹ Jakumbom nidūgūuk tyu'uyo'oydu. Ko kyijkyxyu'ajnu, tmūwingoonu Jope kajpn, net ja Peedru pyejty tūjk nikūjxy es kyajxta'aga'añ.

¹⁰ Es nūgoo naty 'yok'yu'o'kūnu, abátprnūmū naty ja kyaaky tyojx es kyaya'añ, net ja Dios ttuk'ijxy ja Peedru

¹¹ ko ja tsajp 'yawa'atsy es ko kyūda'aky naxwiñ di'ibu kuxū'kp éxtam tu'ugu māj wit 'yamajts'ity taxk eskinū.

¹² Japu natyū may jyūujk di'ibu taxku tyeky, di'ibu kaagūdjtr esu tsā'añ.

¹³ Netū Peedru tmūdooy kyajxy tsajwīnm, es 'yanmaayū:

—Puda'uk, Peedru. Ya'ook es xytsyu'udsut.

¹⁴ Esū Peedru 'yadsooy:

—Kyaj Windsún. Kyajts nje'xyūñm di'ibu ja'ay ya'axū'kup o yajpekykyā'ap.

¹⁵ Net jatūgok tmūdooy tsajwīnm kyajxy, es 'yanmaayū:

—Di'ibu Dios tū dyajwā'atsy, katū mij xy'andijy di'ibu ya'axū'kup o yajpekykyā'ap.

¹⁶ Ja'a jyajtu tūguk ok, es net jatūgok jyūmbijty di'ibu kuxū'k éxtam ja māj wit tsajwīnm.

17 Ta ja Peedru jyotmay'e'ky ti myadyakypu tyadu iixma'tan. Net jyajttu ja Kornelyu ja jya'ayuty ma ja Simongu tyujk aa, es dyajttadu pan yu'u tyujk.

18 Net dyajttadu:

—Jaru Simonk, di'ibu nandu'an xyu'ajtp Peedru, ma tyadu tujku?

19 Es ja Peedru tamu naty tujkkujxm jyotmay'eeky ko ti 'yandijpy di'ibu tu t'ixyu naty. Es ja Espiritu Santu 'yanmaayu:

—Ta ja'ay nidugeuk m'uxta'ayuty.

20 Pudu'uk, janak es nuix mudu tadu ja'ayuty. Kyaj xyujpjawut. Ujts tu ngexy.

21 Net ja Peedru jyunajky ma naty jar 'yawixyuty ja Kornelyu ja jya'ayuty, es t'anmaay:

—Ujtsu du'an di'ibu m'uxtaaydyur. ¿Ti mnimiindur?

22 Ta 'yadsoodu:

—Yu'uts xykyajxp ja soldadu windsun Kornelyu, tu'ugu yedyujk di'ibu jiky'ajtp t'ajttan mut es di'ibu wyindsu'kup ja Dios, es tsojkudur nidugekyu ja israelituty. Es tu'ugu Diosu 'yanklus 'yanmaayu es mij myajwawat es mnajxat ma ja Kornelyu tyujk. Es ja Kornelyu tmudowa'añ di'ibu mij mga-jxyu.

23 Net ja Peedru dyajttuk, es wye'emy mut yu'u tuk tsuu. Ta jakumbom ja Peedru jyamyadajttadu ja Jope ja'ayuty di'ibu 'yawdajttar ja Jesus.

24 Ta jakumbom jyajttu jar Sesareeu ma ja Kornelyu 'yawixyuty mut ja myu'u'uktajk esu myatnaumyaayubaty di'ibu tu t'woy.

25 Ko Peedru jyajty ma ja Kornelyu tyujk, net ryudseemy ja Kornelyu. Ta ñaygyoxtanaydyaku Peedru wyinduuy es twindsu'uguya'añ.

26 Ta Peedru wyijtsu'ku, es 'yanmaayu:

—Tanu. Uj nandu'anats nja'ayuty extam mijan.

27 Es tmugajxy tyujkudu tugoty. Jar tpaty ja Peedru mayja'ay tu ñaymykyuty.

28 Net ja Peedru jyunañ:

—Miits mnija'adur ko yu israelituty jyuna'andu ko pyekykya'at ja israelitu ja'ayuty ko ñaymyukudu mut ja wiink ja'ayuty o tyukut ma wiink ja'ayu tyujk. Peru Dios tats xytyuknijawu kyajts njuna'anut ko 'yaxukja'ayuty pan.

29 Paaty kots oj xywyowdu, netyats mbadso'oñ, ni wi'ixats nga'anmaay. Tyam awa'anuguts tits ko oj tu xywyoy.

30 Net ja Kornelyu 'yadsooy:

—Tyam myajtaxkxur, exhtu tyadu ooru, tyaadsu naty uj ndugotyuts n'ayu'aty es ngajxta'aguts. Net kyaxe'ky tu'ugu yedyujk es ja wyit jantsy tu'xp.

31 Nétats xy'anmaay: “Kornelyu, Dios tu tmudoy ko mgajxta'aky es ñija'ar wi'ix tu xpyuduku di'ibaty tugoy'ajttadur.

32 Nigaxu jar Jope tadu ja'ay di'ibu xyu'ajtpy Simonk, di'ibu nandu'an xyu'ajtp Peedru. Jar 'yity ma po'ogo'tsu Simonk di'ibu tsunaapy mejnybyu'ay.”

33 Netyats mij nnigajxu es mya'uxta'ayut, es tu xytyuñu may'ajttan es tu mmiñ. Paaty nidugekyu n'ijttam tyam ma ja Dios, es nmudowa'añats di'ibu Nindsun'ajttam tu tkexy es xy'awanudats.

34 Net ja Peedru t'anmaay:

—Tyamats njaygyuku ko t'ajttan ja Dios nidugekyu ja'ay ttsojkt'a'ay,

35 es tkupujkta'ay oytyim pan ja'ayuty di'ibu windsu'kup es tmuduñ.

36 Dios t'anmaay ja israelitu ja'ay es t'awa'anu ja ayuk di'ibu ya-jjotkujk'atadur Jesukristakujxm, di'ibu tugekyu ñiwindsun'ajttaapy.

³⁷ Miits mnija'adap nandu'un di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty mā ja israelítadyu ñax, tsyondaky Galileeu ko tu Fwank tkajxwa'xy es ñubátut ja ja'ayuty.

³⁸ Mnija'adap nandu'un ko Dios yu'u myooy ja Jesús nazarenu ja myak'ajtun es ja Espírítu Santa. Es ja Jesús ttuuñ yajxón es dya'agudaky nidugekyu di'ibu mut ja mājku'ugórk ja myak'ajtun 'yayoodap. Tyaadu Jesús tyuun mut ko Dios muut 'yity.

³⁹ Es uudsuty, apóstuluty, testiiguts nidugekýuty di'ibu Jesús tyuun mā ja Judeeu ñax es nandu'un mā ja Jerusalén kajpn. Oknum dya'o'ktu, tkududyu kruuzkajxy.

⁴⁰ Peru Dios yu'u yajjikypuyk ko tyugakxabejty, es dyajkaxe'ky mā uudsuty.

⁴¹ Kyaj kyaxe'ky ja Jesús mā ja'ay nidugekyu, je'eyu kyaxe'ky mā uudsuty di'ibu Dios xywyin'ijxtats jayujp éxtamu testiigu. Uudsuty kaay úktupts mut ja Jesús ko Dios tu dyajjikypyéky.

⁴² Esu Dios tu xkyéxyuts esuts ngajxwa'xat mut ja ja'ayuty es n'awánudats ko Dios t'ay'ajtun tu trujta'aky ja Jesús éxtamu fwezun mut ja jikypyu es mut ja eekypyu.

⁴³ Nandu'un jékyup nidugekyu Diosu kyugajxpu tmugajxta ja Jesús, es t'anmaaydyu ko nidugekyu di'ibu myabujktup es t'axájudu Jesús, yu'u yajma'xtup ja pyojpu.

Espírítu Santa myiñ mā di'ibu kyaj 'yisraelítuty

⁴⁴ Peedru tambaadu naty kyajxy ko ja Espírítu Santa myiñ mā nidugekyu di'ibu myudoo'ijttup éxtamu Peedru jyuana'añ.

⁴⁵ Net ja israelítuty di'ibu myabujktu Jesús es mut ja Peedru myiindu, du'uñu wu'u mudyaadyu ko Dios tkejxy ja Espírítu Santa nandu'un mā ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty,

⁴⁶ ja'a ko tmudooy ja ja'ay kyajxta wiingáty ja ayuk es t'awdaty ja Dios.

⁴⁷ Net ja Peedru jyuana'ñ:

—Mugu'uktujk, çpán nidu'uguty miidsuty kyaj tteky esu tyadu ja'ay ñubáttut?, ja'a ko Dios tu tkexy ja Espírítu Santa mā yu'ujuty éxtam nandu'un udsajtam.

⁴⁸ Net ja Peedru 'yanmaay es ñubáttut mut ja Jesukristu xyuuguyxm. Ko ñabejty, net ja Peedru t'anmaaydyu es 'yakwu'umut majtsk tugak xuu mut yu'ujuty.

11

Peedru t'awanu ti ko ñejxy mā kyaj 'yisraelítuty

¹ Es ja apóstuluty es ja mugu'uguty di'ibu jap Judeeu myabujktu Jesús, tmudoodu ko nandu'un yu Sesareeu ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelítuty tkupujktu Dios 'yayuk.

² Es ko Peedru jyuambijty jap Jerusalén, ja israelítuty di'ibu pyaduundap ja tsiky'ajtun es tmabuktu Jesús, net oj t'oodu Peedru du'un:

³ —¿Ti ko oj tu xkyu'ixy di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es tu xymyutkay?

⁴ Net ja Peedru tmadyaky extu mā tsyondaky tugekyu di'ibu naty tu jyátyuty, es t'anmaay:

⁵ —Ëj tápudsu naty mā Jope kajpn. Es kodsu naty ngajxta'aky, nétats n'ijxy tu'ugu ixxmá'tun. Es du'unats n'ijxy éxtam tu'ugu muj wit kyuda'aky tsajwínm, yajmajts'ity taxk eskinu es jyajty madsu naty ngajxta'aky.

⁶ Es kots n'ijxy yajxón ti naty jap mā witun, nétats n'ijxy ja juyujk di'ibu taxku tyeky, tsá'añ es di'ibu kaagudijtp.

⁷ Es nmadooyats kyajxy tsajwínm, es xy'anuumats: “Pudu'ak, Peedra. Ya'ook es xytsyu'udsat.”

⁸ Es njunáñuts: “Kyaj Windsún. Kyajts nje'xyñam di'ibu ya'axu'kup o ja'ay jajpekyka'ap.”

⁹ Nétuts xymyugajxy tsajwínm, es xy'anuumats jatugok: “Di'ibu Dios tu dyajwa'atsy, katu mij xy'andijut di'ibu ya'axu'kup o jajpekyka'ap.”

¹⁰ Tugak ókuts oj xymyugajxy, es jyumbijty pyatujku tsajwínm ja muj wit.

¹¹ Madsu taadu n'ijxy, net jyajty nidugugu kugajxyuty madsu naty njajtta'aky. Ja ja'ay jap tso'oñ Sesareeu es xyñimiiñuts.

¹² Nétuts ja Espírítu Santu xykyejxy mut ja ja'ayuty esuts xy'anmaay ko ni wi'ixuts ngawinmáyt kots nganujxut. Es nandu'un oj ñejxy mut uj nidudujk yu nmagu'uguts. Nidugekyats ndujkadyaaydu ma ja ja'ayu tyujk.

¹³ Net ja Kornelyu xytyukmadyákuts ko kyuxe'ky tu'ugu anklus ko ta naty tyanu es yanmaayu: “Kax ja ja'ay jap Jope es xywyówat ja Simonk, di'ibu nandu'un xy'ajtp Peedra,

¹⁴ es yu'u m'anuumadup wi'ix mnitso'ogat, mij mut nidugekyu di'ibáty tsyuaaydu ma ja mjueñ mdujk.”

¹⁵ 'Kots nyajtsondáky nmugajxyuts, ja Espírítu Santu net myiñ ma naty jam 'yity ja ja'ayuty. Extu adsajtam oj n'axájum jawyiin, nandu'un yu'u oj t'axájuda.

¹⁶ Nétuts njamyejtsy éxtumsu naty yu Nindsun'ajtam Jesús tu xy'anuumu: “Tay'ajtan ko Fwank yu'u mut ja nuu yajnabejty, per miits mnabáttat mut ja Espírítu Santu.”

¹⁷ Es pun yajk ja Dios nandu'un yu Espírítu Santu mut yu'ujuty, éxtam adsajtam ko mnabujkam ja Nindsun'ajtam Jesukristu, çpúnats uj esuts ndiptúnt mdu Dios?

¹⁸ Es ko ja myugu'uktujk jam Jerusalén tmadoodu tyadu ayuk, net 'yamoondaaydu es t'awdajttu ja Dios, es jyanandu:

–Tay'ajtan ko Dios tu dyaky nandu'un mut di'ibu kyaj 'yisraelítaty es dyajtagátstat ja wyinma'añ es yajpojuma'xut es jyiky'áttat winu xuñ winu tiempu.

Kristu yajmabéky jap Antyokiin

¹⁹ Net di'ibu ya'oktu Esteebu trajudijttu nandu'un nidugekyu di'ibu 'yaxájudup ja Jesús éxtamu Kristu. Es nija'ajuty di'ibu kaktu jyajttu Fenisyu, Tsyipre es Antyokiin. Jap oj tkajxwa'xy ja Diosu kyajxy mut ja israelítaty je'eyu es kyaj mut ja wiink ja'ayuty.

²⁰ Per nija'ajuty di'ibu myubujk es di'ibu tso'ondu Tsyipre es Sirene, jyajttu ma Antyokiin kajpn es tmugajxtu nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es dyajky ja ayuk ko yu Nindsun'ajtam Jesús yajnitso'ogadup.

²¹ Es ja Jesusu myak'ajtan pyudujku yu'ujuty. Es may ja ja'ay tmastuttu ja jyekwyinma'añaty es tmabujktu Jesús.

²² Ko tyadu ayuk tmadoodu di'ibu jap Jerusalén myubujktu, net tkajxtu Bernabee jam Antyokiin.

²³ Ko jyajty ja Bernabee, net t'ijxy éxtam ja Dios tu kyuni'xyuty, es jyantsyxyondaky es myooyu kajxwíjñ es mut ja 'yooyjot tranujxtat ja Jesús.

²⁴ Ja Bernabee oyjya'ay es muedu Espírítu Santu, tranejxy ja Jesús. Es du'un ja Bernabee ttukpanejxy ja Jesús ja mayjya'ay.

²⁵ Ko tiempu ñaxy, net ja Bernabee oj ñejxy t'axta'aya'añ ja Saulu jap Tarsu.

26 Es ko tpaty, ta tmunejxy Antyokiiu. Jap oj wuñ'umdu Bernabee es ja Saulu tuk jumajt, dya'uxpajktu mayjya'ay es t'axájut ja Jesús. Jap Antyokiiu tim jayujp tmooy ja xyuu kristyanu pánaty myubajktap ja Kristu.

27 Ma tadu tiempu tso'ondu nija'ajaty ja Diosu kyugajxpu jap Jerusalén es jyjptáktu Antyokiiu.

28 Nidu'uk txu'aty Agaabu. Es ko ja mubajkrutajk ñaymyujkudu Antyokiiu, net jyunáñ yu Agaabu, éxtam yu Espiritu Santu tu 'yanu'umxaty, ko myina'añ ja muk yuu ma tugekyu naxwiñudu. Es tuj'ajtun jyajtu ko Klaudyu tngopk'ajty ja kutujkan.

29 Net ja mubajkrutajk di'ibu Antyokiiu ttuknibujtáktudu es ttuknigaxa'andu ja naybyuduku ja myuagu'uktujk di'ibu jap Judeeu tsunaayduy, es tkáxut nu'ún mbaat nidu'uk nidu'uk ti tmúdaty.

30 Es du'ún ttuundu, ja Bernabee mudu Saulu tmunajxtu ja pudujkan, es tmooydu ja muija'aydyujk jam Judeeu.

12

Santya'agu 'yeeky esu Peedru yajtsímy

1 Es ma tadu tiempu yu Eroodus di'ibu rey'ajt Judeeu, tpadso'oñ es tmatsáñ pánaty myubajktap ja Jesús éxtamu Kristu,

2 es dya'eky mut ja espaadu yu Santya'agu, Fwangu myuga'ax.

3 Ko t'ijxy es ttsojktu ja israelítaty, net t'ane'emy es yajtsúmút ja Peedru nandu'ún. Tyaadu jyajtu ma ja pasku xuu, ma ja tsajkaaky yajkáy di'ibu kyaj tmúdaty ja levaduuru.

4 Ko yajmajtsy ja Peedru, net yajpajtáky pujxndugóty es kywentu'átyuty taxk peky ja soldaáduy. Ja wyínaty nidugekyu nimajmókx tu'uk di'ibu kwentu'ajtudap majtaxkáty. Eroodus yu'ú jyuudaampy ja Peedru ko ja pasku xuu ñáxut.

5 Es du'ún ja Peedru 'yijty pujxndugóty jantsykywentu'aty, per ja mubajkrutajk jyantsykyajxtáktu es ja Dios dyajtso'ogut ja Peedru.

Peedru pyudsemy pujxndugóty

6 Es ja ux ko kyajnumu naty xuuñu ma ja Eroodus dyajpudsma'añ ja Peedru mayjya'ay wyinduuy es dya'ooga'añ, tap 'yity ja Peedru kuwuuñ mut ja kadenu ma nimajtsku soldaádu, es jamajtsk jap pujxndujk agu'p tkwentu'aty.

7 Net ti'in tu'ugu Diosu 'yanklus kyudaky ma ja pujxndujk, es jyantsy-tyukjajutyaay. Net ja anklus oj ttij'y'i'xy ja Peedru ma kyejky es oj dyajjotwijy. Net ja anklus 'yanmaay:

—jpu'du'uk pojún!

Netyu ja kadenu kyá'adaay ma Peedru kyu'ú,

8 es ja anklus 'yanmaay:

—Naywyunudu es tuktu'ku mgu'uk.

Ko Peedru du'ún ttuuñ, net ja anklus 'yanmaay:

—Pujta'ak ja mgaru es pamiinguts.

9 Net ja Peedru tranejxy ja anklus, ni tkanijawu pun tuj'ajtun di'ibu anklus tyiimpy, du'ún wyinmaay ko ijxma'tp.

10 Net ñajxtu ma jawyimbú soldaádu. Ta ja myumajtskpu. Ko jyajtu ma pujxndujk aa, net ja muj pujxndujk aa 'yawatsy ku'am. Ta pyudsuumdu tu'ajp ja Peedru mut ja anklus es yo'oydu tuk adajy. Net myastutu ja anklus es wu'umnu Peedru nayduy'uk.

11 Net ja Peedru wyinma'añbyáty, es ñayjunanu:

—Jantsy t̃y'ajt̃n ko Dios t̃u t̃kexy ja 'yankl̃s k̃ũdiib̃uts xya'oog̃t̃ ja Erood̃s esuts kyaj nj̃at̃ut̃ éxt̃m t̃ugekỹu di'ib̃u ja israelít̃uty t̃syojkt̃up es xytyúñud̃ts.

12 Peed̃ru twinm̃aay ỹu t̃yaad̃u, es oj ñ̃exy m̃a ja Mariĩu t̃yujk, ỹu t̃yaag̃u Fwank di'ib̃u nand̃u'ñ̃ xyu'aj̃t̃ypy Mark̃s. Mayjya'ay ñ̃aymyujk̃u es kyajxt̃a'akt̃u jap.

13 Es ko tm̃udood̃u yajkóxy ja t̃ujk agaj, net pỹudseemy tu'ugu kixyudo'oxy di'ib̃u xyu'aj̃t̃ypy Roode, es t'ixa'añ̃ p̃ñ̃ ỹu'u.

14 Es ko tm̃udooy kyajxy ja Peed̃ru, xondak̃ungyujxm kyaj ja t̃ujk dya''awatsy. Net oj ñ̃exy pỹe'egỹu jap t̃ugoty es t'aw̃a'añ̃ud̃u ko Peed̃ru tap tỹanu t̃uj̃a'p.

15 Net 'yadsooj̃u ỹu mỹugu'uk:

—T̃u m̃lok̃u.

Es ja kixyudo'oxy jỹuñañ̃ ko jantsy t̃y'ajt̃n. Per ỹu'uj̃aty je'eỹu jỹuñand̃u:

—Kyaj ỹu'udỹu Peed̃ru. Ỹu'u da 'yankl̃s.

16 Esu Peed̃ru t'akkoxy ỹu t̃ujk agaj. Net dya''awatst̃u. Es ko t'ijxt̃u Peed̃ru, net d̃u'ñ̃u wyu'am̃udyaaydỹu.

17 Esu Peed̃ru tyuk'ijx̃u kỹu'u k̃ũdiib̃u ñ̃akmyadỹa'agut. Net ttukm̃adyakt̃u wi'ix ja Ninds̃un'aj̃t̃m t̃u jỹuudỹaty pujx̃nd̃ugóty. Es 'yanm̃aaỹud̃u:

—Tukm̃adya'ak ỹu Santya'ag̃u esu nm̃agu'uk'aj̃t̃m.

Net pỹudseemy ja Peed̃ru es oj ñ̃exy wiink tsoo.

18 Es ko oj xỹuñ̃u, net jỹantsỹjyotmay'o'kt̃u ja sold̃ãad̃ut̃ujk ko t̃u t̃u jỹátỹaty ja Peed̃ru.

19 Netu Erood̃s t̃kexy ja sold̃ãad̃u es t'axta'ayut ỹu Peed̃ru. Es ko kyaj m̃a yajp̃aty, ta yajwood̃u ja pujx̃nd̃ujk kywent̃u'aj̃tr̃u es t̃nigajxt̃ wi'ixu Peed̃ru naty tu pỹudsemy. Net oj t̃ni'and̃e'emy es 'yooktat̃ ja pujx̃nd̃ujk kwent̃u'aj̃tr̃aty. Netu Erood̃s t̃syo'oñ̃ Judeẽu es oj ñ̃exy ts̃unaabỹu Sesareẽu.

Erood̃s yeeky

20 Erood̃s ttukjot'ambejky ja ja'aỹaty di'ib̃u ts̃unaaydỹup jap Tir̃u es Sidón. Es ỹu'u ñ̃aygyajx̃ud̃u mat ja Erood̃su 'yofisyal di'ib̃u xyu'aj̃t̃ypy Blast̃u, es t̃mooy ja meeñ̃ es t'amdooy ja jotkujk'aj̃t̃n es ñ̃ax̃at ja tsip. Es d̃u'ñ̃n ttuund̃u mat ko ỹu'uj̃aty t'ax̃áj̃ud̃u ja jye'xy m̃a ja rey Erood̃su ñ̃ax.

21 Ko t̃raty ja x̃ũu di'ib̃u Erood̃s tyuknib̃ujt̃ák̃u, net t̃rajt̃ák̃y ja rey wyit, es ñ̃axwe'tsy m̃a ja uñ̃aaybyaj̃n, es oj kyajxy.

22 Ko kyajxt̃aay, net ja ja'ay yaxkakt̃u:

—jT̃yaad̃u di'ib̃u ja yam kajxp̃, kyaj jya'ayuty! ¡Dios ỹu'u!

23 Netỹu tu'ugu Diosu 'yankl̃s myiñ̃ m̃a Erood̃s es dyajp̃a'ambejty mat ko kyaj ỹu'u Dios t̃mooy ja muj'aj̃t̃n. Net ja t̃uñu'k jỹu'xu es taanam 'ye'ky.

24 Es ja Diosu 'yayuk oj yajkajxwa'xy oymyaaty.

25 Ko Bernabee esu Saul̃u dyajkajxt̃u tyuunk, net t̃syo'ond̃u Jerusaléñ mat ja Fwank di'ib̃u nand̃u'ñ̃ xyu'aj̃t̃ypy Mark̃s.

13

Bernabee esu Saul̃u t̃syoond̃u Diosu 'yayuk kajxwa'xp̃u

1 M̃a ja m̃ub̃ajkp̃rat̃ujk ñ̃aymyú̃kud̃u Antyokĩu, tam ja Diosu kyugajx̃p̃raty esu ya'ux̃p̃ajk̃p̃raty. Ỹu'u xyu'aj̃t̃up: Bernabee, Simonk (di'ib̃u yajt̃ijp̃ Nijeer), Lusỹu (di'ib̃u Sirene kugajpn'aj̃tr̃), Saul̃u esu Manaéñ (di'ib̃u m̃ẽat̃ ya'kt̃u Erood̃s, ja Galileẽu gobernador).

² Tu'ugū xūū ko naty yu'ujuty t'awdattu Nindsun'ajtūm Dios es 'yayu'ajttū, net ja Espīritū Santū 'yanmaāyū:

—Abeky pūjtā'aktū yū Bernabee esū Saulū es ttūndat di'ibuts ūj tū ndukniwōwūdu.

³ Es ko kyajxtaktaāydyū es 'yayu'ajttū, net tkū'anikoondū ja Bernabee esū Saulū es űayjyugajxūdu. Ta oj tsoyo'onnūdu nimajtsk.

Bernabee esū Saulū jap Tsyipre

⁴ Ko ja Espīritū Santū kyajxūdu Bernabee esū Saulū, ta űijxtū Seleusyū. Net tyūjkūdu barkoty es űijxtū mā Tsyipre islū.

⁵ Ko jyajttū jikymyejyū agū'ay mā ja Salaminū kajpn, net dyajtsondāktū tkajxwā'xūdu ja Diosū 'yayuk mā ja israelītūdyū tsyajptūjk. Es mūt űejxy ja Fwank ēxtūmū pyudūjkūbu.

⁶ Net jyūdiyttū mā tūgekyū kajpn es jyajttū mā ja Pafus kajpn. Es jap tpattu tu'ugū israelitū di'ibū xyū'ajtypy Barjesūs. Ja'a ijty xūmaabyū es 'yanda'aky ko yū'h Diosū kyugajxpu.

⁷ Tyādū xūmaabyū japū naty mūt ja gobernadoor Serjyū Paāblū, di'ibū wijy yedyūjk. Net ja gobernadoor tnigajxū Bernabee es ja Saulū es tmūdowā'añ ja Diosū 'yayuk.

⁸ Per ja xūmaabyū di'ibū grieegū ayuk xyū'ajtypy Elimus myūdsiptso'on ja Bernabee esū Paāblū, es t'agajxū ja gobernadoor kūdiibū tmūbūkāt yū Diosū 'yayuk.

⁹ Net ja Saulū, di'ibū nandū'ūn xyū'ajtypy Paāblū, ja Espīritū Santū mooyū winmā'añ esū muk'ajttūn es ttūnūt di'ibū Dios tsyejpy, es twin'ijxy mūk ja xūmaabyū,

¹⁰ es t'anmaāy:

—jWin'ū'ūmbū, mūjku'ugōrku 'yu'unūk, mij dū'ūñūm xymyūdsip'aty tūgekyū di'ibū oy! ;Ti ko je'eyū xyajmā'ada'añ ja Diosū tyu'u?

¹¹ Paāty tyamū Nindsun'ajtūm Dios mdukkumūdowā'añūty es myajwū'ūmā'añūty wiints, jeky kyaj xy'ixūt ja xūū jyajy.

Netyū oj wye'emy wiints es wyingoodsūdyāy. Net myajtsy xyajy es t'ūxtāy di'ibū wītsūdu.

¹² Es ko ja gobernadoor t'ijxy yū tyāadu, net tmūbejky es dū'ūñū wyū'ūmū mūt ja Nindsun'ajtūmū 'yūxpujku.

Paāblū esū Bernabee jap Antyokiū, Pisiidyū űāqxōty

¹³ Net ja Paāblū esū jyamyūduūty tyūjkūdu barkoty jap Pafus es jyajttū Perjū, mā ja Panfilyū űax. Esū Fwank tnikaknū ja jyamyūduūty es jyūmbijnū Jerusalén.

¹⁴ Netū Paāblū mūdu Bernabee tsoyo'ondu Perjū es jyajttū Antyokiū, jap mā ja Pisiidyū űax. Es saābūdu xūū tyūjkūdu tsajptūgōty es jap 'yu'ūñūdu.

¹⁵ Ko ja tsajptūjkū űiwindsūnūty tkajxtāydyū di'ibū Moisés kyūxjāy es ja Diosū kyugajxpuūtkūty, net tkajxyñigajxūdu dū'ūnū Paāblū esū Bernabee:

—Mūgu'uktūjkūty, pūn mūdājttūp oynū'ūnūnū kajxwījūn mūt ūdsūty, awā'anūgūts.

¹⁶ Net ja Paāblū tyūnāyē'ky es ja kyū'ū ttuk'ijxy es 'yamónūt. Net t'anmaāy:

—Mūdowū, miits israelītūty es di'ibū Dios wyindsū'kūdu.

¹⁷ Dios yū'ū wyin'ijx ūdsajttūm n'aptūjk'ajttūm es dyajmājū ja Israelū űāxwīñūdu ko 'yijttū ēxtūmū jagam ja'ay mā ja Ejiptū űax. Es ok dyajpudseemy mūt ja myūk'ajttūn jap Ejiptū.

¹⁸ Esū Dios tmūmā'xtijky ja mayjya'ay justyikxy jūmūjt mā ja mūj itūn,

19 es ja Dios dyajtugooy juxtujkū naxwīñūdu di'ibū tsunāaydyū mā Kanānū ñaxy, es tmooy ja ñax ja n'aptujk'ajtam.

20 Net ja Dios dyajky ja kyutujkūn taxk mugo'px jakujm jumajt mat ja fwēzaty extū ko jyiky'ajty ja Diosū kyugajxprū Samwel.

21 Net ja Israel ja'ay t'amdoodū tu'ugū rey di'ibū yajkutūkup. Es ja Dios myooyū ja Kisū myāank Saúl es trey'átat justyikxy jumajt. Yū'ū Benjamingū tyūmp 'yaats.

22 Es óknūm ja Dios dyajjugéky ja Saúl es dyajrey'ajty ja Davit, es jyūnāñ: "Tūts nbaaty ja Davit, ja Isā'iī 'yu'unġ, tu'ugū yedyujk di'ibū ndsejpyats. Yū'ū tyūnp tugekyū di'ibūts ūj ndsejpy."

23 'Esū nidu'unġ ja Davitū tyūmp 'yaats yū'ū dū'un ja Jesús, di'ibū Dios pyujtā es dyajnitso'ogut ja israelitū ja'ayaty éxtam twandaky.

24 Es ko kyajnūm ya'uxpeky ja Jesús, net ja Fwank Yajnūbajtrū tkajxwa'xy mat nidugekyū israelitū ja'ayaty es t'anmaay dyajtagátstat yū jyot wyinmā'āñ, ñūbáttat.

25 Es ko wyingoñ ja timpū mā Fwank dyajkūjxtaay ja tyuunk, net t'anmaay: "Ūj kyajpats nGristaty. Yū'ū miimp óknūm. Es ūj kyajts xyñitaku, ni je'euy yū kyū'uk nga"agájūdat éxtamxyapts ūj n'ityats tyuumbūn."

26 Esū Paāblū 'yakūnāñ:

—Mūgu'uktujkaty, miidsaty ja Abraanū tyūmp 'yaats es miidsaty di'ibū kyaj 'yisraelitaty es nandū'unū Dios xywyindsū'ugūdu, ja Dios tū tkexy yū 'yayuk es nnija'am wi'ix mbaat nnitsókūm.

27 Es di'ibū tsunāaydyūp jap Jerusalén es ja wyindsūnaty, kyaj oy tñija'ādū pānū dū'un Kristū, es ni tkajaygyujkū wi'ix jyūnāñ ja Diosū kyugajxpraty di'ibū 'yuxpūjktūp mā ja tsajptujk saabūdu saabūdu. Es ja mūjja'aydyujk yū'ū oj ttuknibūjtaagūdu esū Jesús 'yoogat, es dū'un tkuydyuundū di'ibū ja Diosū kyugajxpraty jyaaydyū.

28 Es oy tkapattū Jesús ni ti pyeġy, yū'ū 'yanmaaydyū Pilatū es dya'ooġat.

29 Es ko dū'un ttuundū tugekyū éxtam jyūnāñ di'ibū Diosū kyugajxprū jajwū'ūmdu jāabybéty, net dyajjūnajktū kruuzkūjxy es dyajnaxtūjkūdu.

30 Perū Dios dyajjikypyejky jatūgok,

31 es kanak ok kyūxe'ky ja Jesús mā ja myūgu'uktujk di'ibū mūat jyūdjittū ko tso'ondū Galileē es ñūjxtū Jerusalén, es yū'ūjaty 'yawā'anūdup ja ja'ayaty ko Jesús yū'ū dū'un ja Kristū.

32 'Paaty ūdsaty tyam n'awānūdu tadū oybyū ayuk di'ibū Dios jékyūp wyandak mat ja n'aptujk'ajtam.

33 Es tyam ja Dios tkuydyūñ mā ūdsajtam, ja'a tyūmp 'yaats, éxtam jyūnāñ mat ko tū dyajjikypyeġy ja Jesús, éxtam 'yity kuxja'ay mā ja myūmajtskrū Salmū mā Dios jyūnāñ: "Ūjts mij xyTyēety'ajtp. Tyāmats ngūxū'ūgūt kots mij n'U'unġ'áty."

34 Es ko Dios dyajjikypyejky ja Jesús es kūdiibū ñini'x myā'ādū, dū'un tkuydyūñ éxtam jyūnā'āñ ja Diosū jyaaybyajtan: "Mij nmo'oyūp yū kunū'xūñ di'ibūts nwandak ja Davit."

35 Paaty jyūnā'āñ nandū'un mā jatū'ugū Salmū: "Katū xyñā'ixy ja mduumbū ñini'x myā'ādū ko 'yoogat."

36 Tūy'ajtan ko ja Davit jyiky'ajty, kyuydyuun di'ibū Dios tsyejpy, net 'ye'ky es nandū'un ñaxtūjkū, dū'un éxtam ñaxtūjkū 'yaptujk, es ja Davit ñini'x myā'ttaay.

37 Per ko Jesús 'ye'ky, netū Dios yajjikypyejky, es kyaj myā'ty ja ñini'x.

38 Mūgu'uktujkaty, nijāwūdu ko Jesús mye'xyry ja pojprū.

³⁹ Es pán 'yaxájur ja Jesús éxtam Ÿajnitsókru, yajtuknima'xp tugekyu di'ibu kyaj mbaat yajme'xy ja'a di'ibu pyanujxadur ja Moisesu 'yana'amun.

⁴⁰ Naygywentu'átudu kudibu jyátudut mut miidsaty di'ibu jyaaydyu ja Diosu kyugajxru:

⁴¹ Miidsaty di'ibáty tukxiktur,

du'uh Ÿu'umudu es mgutu'godyut,

ja'a ko uj Dios, ndunaambyuats di'ibuty jantsy muj,

di'ibu kyaj xymyabuktu oy ja ja'ay mjatukmumadya'agudu.

Es du'un myadyaktaay yu Paablu.

⁴² Ko Ÿaywya'xtaayudu ja ja'ay ma ja tsajptujk, netu Paablu esu Bernabee tso'ondu. Es ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty t'amdoodu ko jatu'ugu saabudu 'yawanadut nandu'un yu kajxwíjun.

⁴³ Es ko pyudsuumdu tsajptugóty, may ja israelítuty es ja wiink ja'ayuty di'ibu kyurujktu ja israelítadyu wyinma'añ, tranujxtu Paablu es ja Bernabee. Es yu'ujuty kajxwíjudu es Ÿayya'ítudut Diosu kyunu'xan mut.

⁴⁴ Es ko jatu'ugu saabudu Ÿaymyujku jawaanu kyaj nidugekyudyu ja'ay jap kajpnóty es tmadowa'andu ja Diosu 'yayuk.

⁴⁵ Per ko ja israelítuty t'ijxtu ja mayja'ay, net axuk Ÿayja'adu es t'anmaaydu Paablu ko kyaj tyu'ajtanaty éxtam jyu'na'añ, es wyingajxrajtudu.

⁴⁶ Net ja Paablu es ja Bernabee tmugajxtu muk aq muk jot:

—Dios tu xykyéxyuats es n'anuumaduts jawyiin miits israelítuty, ko Dios myajnitso'oga'añuty mut ja Jesukristu. Per miits kyaj xymyabuka'andu es kyaj xy'axajyua'andu Jesús éxtam Ÿajnitsókru, paaty tyam ngajxwa'xyuats ja Diosu 'yayuk mut di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

⁴⁷ Du'un tu xytyuk'ane'emyuats ja Nindsun'ajtam ko jyu'nañ:

Tuts nbajta'aky éxtam jaj tu'xan ma nidugekyu naxwíndu ja'ayuty, es dyajnitso'ogat.

⁴⁸ Ko tmadoodu ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty, net xyondaktu es jyunandu ko ja Diosu 'yayuk 'yóyuty. Es tmabujktaaydyu nidugekyu di'ibu yajmiin ja Espíritu Santu es jyiky'átut winu xnu winu tiempu.

⁴⁹ Es du'un oj tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk tugekyu kajpn.

⁵⁰ Per yu israelítuty Ÿaygyajxudu mut ja myujja'aydujk di'ibu jam kugajpnuty, es nandu'un mut ja toxytyujkuty di'ibu Dios 'yawdajttur es windsu'ugu 'yittu, ta tmadsiptso'ondu Paablu esu Bernabee.

⁵¹ Netu Paablu esu Silu twinxijttu ja kyuhuk es dyajjunajktu naxjok éxtam ijxwa'umun ko kya'óyuty ko tkakupaktu ja Diosu 'yayuk. Es net oj Ÿujxtu ma Ikoñu kajpn.

⁵² Es di'ibu myabujktu jap Antyokiu, net wyu'umdu jyantsyxyondaktu mut ja Espíritu Santu.

14

Paablu esu Bernabee jap Ikoñu

¹ Ma ja Ikoñu kajpn ja Paablu es ja Bernabee tyujkudu israelitu tsajptugóty, esu Diosu 'yayuk tkajxwa'xudu. Es may tmabujktu, israelítuty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

² Per ja israelítuty di'ibu kyaj tmabujktu, ttukjot'ambujktu di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es tmadsiptso'ondu ja di'ibáty 'yaxájudu ja Jesús.

³ Oy dū'un jyajty, ja Paāblū es ja Bernabee ijttū jeky es tkajxtū mūt ja muk'ajtn ja Diosū 'yayuk; es ja Nindsūn'ajtnm mooyū ja muk'ajtn es ttūnūt yū mūj'ajtn esū ixxwū'amūn di'ibū tyuk'ijxtū ja ja'ay ko tyūy'ajtnūty ja namay'ajtn di'ibū Dios tyiimpy mā ja'ayūn.

⁴ Es ja ja'ayūty ņaywya'xūdu majtsk peky: tuk peky di'ibū mūt ja israelītūty kyaj t'axājūdu ja Jesús, es jatuk peky di'ibū mūt ja nimajtskū apōstālū.

⁵ Net ja israelītūty es jatuk pekyryū di'ibū kyaj 'yisraelītūty, ņaybyūjtākūdu ti'igū mūt ja justisūtk es tni'u'ūnūdu ja Paāblū esū Bernabee es tkuka'adsāndū.

⁶ Per ko Paāblū esū Bernabee tnija'ādū, ta kyaktū es ņajxtū mā Listrū kajpn esū Derbe kajpn, LikaoŅū ņāaxōty, es mā tadū kajpnūty ja ņaxwīnūdu.

⁷ Es jap nandū'un tkajxwā'xy ja oybyū ayuk.

Paāblū yajkukā'atsy jap Listrū

⁸ Jap Listrū 'yijty tu'ugū yedyūjk di'ibū jajt naxwīiŅ tekymyā'at es ni na'anūm kyaj yo'oy. Jap yajpāty 'yu'uŅū.

⁹ Tyādū yedyūjk tmūdoo'ity ēxtūm ja Paāblū jyūna'aŅ. Es ko ja Paāblū t'ijxy ja tekymyā'at, ņija'ap ko yū'u myūbejkyryū ja Dios es yū'ūgyūjxm myūbaādūt es 'yagūdā'agūt.

¹⁰ Net ja Paāblū t'anmaāy muk ja tekymyā'at:

—jTūnāayū'uk!

Net ja tekymyā'at pyūjte'ky, es yo'oydsyo'oŅ.

¹¹ Ko ja mayjya'ayūty t'ijxtū ko ja tekymyā'at yo'oydsyo'oŅ, net yaxkaktū mūt ja LikaoŅū 'yayuk, jyūnandū:

—jYū diōsūty mūt ja ja'ayū ņini'x tū jyūnaktū mā ūdsajtnm!

¹² ņayjyūnānūdu ko Bernabee yū'u dios Jūpiter, esū Paāblū yū'u dios Merku-uryū, ja'a ko Paāblū yū'u kyajxwā'xyryū.

¹³ Jap mā tu'u kyajpndākū, jap 'yity ja Jūpiter tsyajtējk. Di'ibū jap teety'ajtp dyajmiŅ ja tsajkaajty nixoxy mūt ja pūjy, es mūt ja mayjya'ayūty tja''awdatandū ja Paāblū esū Bernabee, es ta tjaya'oogāndū ja tsajkaajty es tjatukwindsū'ūgyāndū.

¹⁴ Per ko ja apōstālūty Bernabee esū Paāblū tmūdoodū ko dū'un ttunā'andū, net ņayŅiku'tsūdū. Ja'a dū'un ya'ijxup ko kyaj 'yōyūty di'ibū tyunāndap. Es tniūjxtū mā ja mayjya'ay, es yaxkaktū:

¹⁵ —Mūgu'ugūty, kātūts dū'un xytyundū. Ūdsūty nandū'unūts nja'ayūty ēxtūm miidsūty, es tū nmīfūts es n'anūmūyā'aŅ ja oybyū ayuk es xymyastū'uttūty yū tyāādū di'ibū ni nū'un mgatū'unxūty, es xypyādūndūt ja Dios, ja'a ko yū'u pyūjtāk yū tsajp, naxwīnūdu, jikymyejyŅ es tūgekyū di'ibū ijtp naxwīiŅ es mā jikymyejyŅ.

¹⁶ Jékūp nidūgekyū naxwīnūdu ja'ay tnikaktū Dios es jyiky'ajttū ēxtūmū kyū'ūm wyinmā'aŅ.

¹⁷ Perū Dios oj dya'ixūty ja 'yoy'ajtn, ja'a ko yū'u tkexy ja tuū es dyaky ja pūjta'aky oy, es dū'un ja ja'ay jyotkujk'āttū es xyondā'aktū.

¹⁸ Dū'un jyūnandū Paāblū esū Bernabee, es apenū ja'ayūty tkupūjktū es kyaj dū'un ttukwindsū'ūgdūt.

¹⁹ Net jyajttū israelītūty di'ibū tso'ondap Antyokiiū es IkoŅū, es t'anmaāydyū ja ja'ay es tkuka'atstūty yū Paāblū. Es ko twinmaāydyū ko tū 'yeeky, ta trajūdojttū tmūnūjxtū kajpnū'ajp.

20 Es ko ņaymyujkūdu di'ibáty myūbujktu Jesús jam Paāblu pyū'aay, net tyūnaaye'ky yu Paāblu jatugok es tyujku kajpnóty. Es jakumbom tsoyo'ón mut ja Bernabee, ņujxtu Derbe.

21 Es jap tkajxwá'xtu ja oybyu ayuk, es may ja ja'ay tmeubujktu. Net ņujxtu jatugok kajngajpn, Listru, Ikoñu es Antyokiū.

22 Es dyajmujwiinūdu myūbujkan pánuty 'yaxájūdu Jesús éxtamū Kristu, es tjoťmukmoodyu es ni'igu yajxón trādúndut ja Dios. Ta t'anmaaydu: "Pūn njo'omā'anam mā Dios, jawyiin nyajnajxum kanak pekyu ayo'on."

23 Es ko kyajxtaktaay es 'yayu'ajttaaydu, net twin'ijxtu di'ibuty mājja'ay'ajttap mā mēubujkrūtajk ņaymyúkūdu. Net ja Paāblu esu Bernabee ttukkūdujkdū ja Nindsun'ajtam ja ja'ayuty di'ibu myūbujktu.

Paāblu esu Bernabee jyūmbittu jap Antyokiū mā Siryū űax

24 Oknum űajxtu Paāblu esu Bernabee mā Pisiidū űax, es jyajty mā Panfilyu űax.

25 Ta tkajxwá'xtu ja Diosu 'yayuk mā ja Perju kajpn. Net oj űajxtu mā ja Ataliū kajpn.

26 Ja'a ko tyam ja tuunk tū kyexy, ta tyujkūdu barkoty es űajxtu mā Antyokiū kajpn, mā ja Dios myay'ajtungyujxm tū yajtukkūdukdū ja tuunk di'ibu naty tū ttuunda'aydu.

27 Es ko jyajttu Antyokiū, net ņaymyujkūdu ja mēubujkrūtajk es űaydukmūmadyákūdu tugekyu di'ibu Dios tū ttuñ es trujta'aky mut yū'ujaty, es w'ix nandū'anū Nindsun'ajtam Dios t'axaju di'ibu kyaj 'yisraelítaty ko tmeubuktū.

28 Esu Paāblu esu Bernabee jeky 'yijttu jam mēut ja ja'ayuty di'ibu myūbujktu Jesús.

15

Mēubujkrūtajk űaymyúkūdu jap Jerusalén

1 Mā tadū tiempū, jam 'yijttu ja'ayuty di'ibu tso'ondap Judee es jyajttu Antyokiū. Net yū'ujaty dyajtsondákta ya'uxpuktū di'ibu tū tmeubeky ja Jesús, es t'anmaay:

—Pūn mdsojktap es ja Dios myajnitso'ogudat, yū'ū mdúnap éxtamū Moisés jynañ, ja yedyujk yajtsúkūp waanū mā ja yedyujk'ajtan.

2 Es ja Paāblu esu Bernabee muk űaygyajxysy'ikūdu mut di'ibu naty dū'an ya'uxpūjktap. Net ja mēubujkrūtajk di'ibu 'yawdajttu Jesús trujtáktu es yu Paāblu esu Bernabee es wiingátypyū ja'ay űujxtat Jerusalén, es tkajxmuka'andū tyādū uxpūjkan mut ja apóstaluty es ja mājja'aydujkaty.

3 Es ja mēubujkrūtajk jap Antyokiū oj yajkajtsoondū ja Paāblu esu Bernabee es di'ibu mēut űujxtu. Ko űajxtu kajngajpn mā Fenisyū űax esu Samaaryū űax, net tmeumadyaktū ko tū ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty tja'ayduygooyñū ja jyekywyinmā'añ es tranujxtu ja Dios. Es nidugekyū ja myūgu'uktajk jyotkujkdyaaydu mādū tyādū ayuk.

4 Ko Paāblu esu Bernabee jyajttu Jerusalén, net ņaymyujkūdu ja mēubujkrūtajkaty mut ja apóstaluty esu mājja'aydujkaty. Ta ja Paāblu esu Bernabee ttukmūmadyaktaaydu tugekyū di'ibu Dios tū ttuñ mut yū'gyujxmty.

5 Es japū naty di'ibu tūnyūp ijtp fariseeuty es t'axaju ja Jesusu 'yayuk, es net naaguty tyūnaayū'ktu es jynandū:

—Nidugekyu di'ibu kyaj 'yisraelitaty es tmabeky ja Jesús, jujp'am mbaat yajtsiky ma ja yedyajk'ajtun éxtamu Moisés xytyuk'ana'amam, es nandu'un jajpanujxut tugekyu Moisesu 'yana'amun.

⁶ Net ñaymyujkudu ja apóstoluty mut ja mujja'aydyujkaty es t'uxpaka'andu yu tyadu winma'añ.

⁷ Ko jeky ñaygajxudu, netu Peedru pyude'ky, es t'anmaaydyu:

—Mugu'uktujkaty, miits mnija'adur ko tnyuaps ja Dios xyrujtáky esuts ngajxwa'xudats ja oybyu ayuk mut di'ibu kyaj 'yisraelitaty, es tmabáktat yu'ujuty.

⁸ Dios ñija'ar pñn wi'ixu ja'ay jyot wyinma'añ tu'uk tu'uk. Pes nandu'un ja Dios tyuknigajx ja Espírítu Santu mut yu'ujuty, éxtam udsajtam oj xytyuknigajxum.

⁹ Dios du'un ttuñ mut yu'ujuty éxtam udsajtam, es dyajwátsu nandu'un ja jyot ko tu t'axaju Jesús.

¹⁰ ¿Miidsuty ti ko kyaj xy'axaju di'ibu Dios tu trujta'aky? ¿Ti ko miits xytyukkuwanaya'andu tyaaduty di'ibu myubujktu Kristu es tsumu'uktat tu'ugu tsemy jantsy jemtsy, di'ibu ni udsajtam es ni n'aptajk'ajtam tkamamadaktu tsumu'ugt?

¹¹ Ja'a ko udsajtam nmubujkam ko Dios tu xymyo'oyum ja namay'ajtan nitsokun mut yu'ugyujxmu Nindsun'ajtam Jesús, nandu'un éxtam mut yu'ujuty.

¹² Net nidugekyu 'yamoondaaydyu es tmudoo'ijtu ko yu Bernabee esu Paablu ttukmumadya'aky yu ijxwu'umun esu muj'ajtan di'ibu Dios tu ttuñ mut yu'ugyujxmuty ma di'ibu kyaj 'yisraelitaty.

¹³ Es ko kyajxtaaydyu, net ja Santya'agu jyunáñ:

—Mugu'uguty, madowdu.

¹⁴ Simonk Peedru tu xytyukmumadyákum wi'ix ja Dios tim jawyiin may'ajtan tyu'unxudu di'ibu kyaj 'yisraelitaty, es twin'ijxy ma yu'un di'ibu ja'ay'átadur.

¹⁵ Tyaadu du'un jyajtu éxtam ja Diosu kyugajxputy tkaxjaay ma Diosu jyaabyajtan, ko Dios jyunáñ:

¹⁶ Du'un ja Davit tynamp 'yaats

éxtam tu'ugu tujk di'ibu tu jyity,
per jumbítubats es ngójudats jatugok,

¹⁷ es ja israelitu ja'ay t'axta'aydyut ja Nindsun'ajtam,
nandu'un nidugekyu ujtse nja'ay di'ibu kyaj 'yisraelitaty.

¹⁸ Du'un jyunáñ ja Nindsun'ajtam,
di'ibu tugekyu tyaadu yajnija'aju extu jékyur.

¹⁹ Esu Santya'agu 'yakjunáñ:

—Paadyats njuna'añ ko kyaj nyajkujo'pum ja di'ibu kyaj 'yisraelitaty ko tmastu'udat ja jyeky winma'añ es tranujxtat ja Dios.

²⁰ Ngaxja'ayum je'eyu ko kyaj tssu'utstat yu juyujk di'ibu tu ttukwindsu'ugu yu agojwinnaxuty, es kyaj tju'xtat ja ne'pyñ esu tsu'utsy di'ibu kyaj wa'ats tu wyindajxta'ay, es nandu'un n'anma'ayum ko kyaj myu'indúndut.

²¹ Ja'a ko extu jékyur tsyondaky yajkajxwa'xy ja Moisesu 'yana'amun ma tugekyu kajpn, es nandu'un yajkajxy majaty ja tsajptujk saabudu saabudu.

Neky yajkajxp ma di'ibu kyaj 'yisraelitaty

²² Net ja apostoluty esu mujja'aydyujkaty es nidugekyu mubujkputujk twin'ixtu ja'ayuty es tkaxa'andu Antyokiun mut ja Paablu esu Bernabee. Es

tkajxta Juudas di'ibu nandu'an xyu'ajtypy Barsabás, esu Silas, nimajtsk di'ibu jttap maj mā mabujkputajk.

²³ Es mat yu'ujaty oj űajxta űeky di'ibu janaamp: "Eudsaty, apóstaluty, majja'aydyjkaty esu nmegu'uk'ajtam, ngajxpo'xta'ayuts miidsaty, mugu'uktajk di'ibu kyaj 'yisraelituty, di'ibu tsunaaydyur Antyokiia, Siryu űaaxóty, nandu'an ja wiinkpety di'ibu tsunaaydyur Siryu űaaxóty es Silisyu űaaxóty.

²⁴ Tuts nmudoy ko tu tsooñ yaa ja ja'ayuty di'ibu kyaj ngáxtats, es tu jap jya'ty dyajtgóy miidsu mjotkujk'ajtán, ya'uxpajktap es di'ibu myubajktap ja Jesu nandu'an tranajxtat ja Moisesu 'yana'amán es yajtsúkát waanu mā ja yedyjk'ajtán.

²⁵ Paadyuts nnay'aw űagyajxudu es oy ko yajnikajxpátut nidu'ugaty di'ibu mā udsaty es najx mgu'ixudu miidsaty ti'igyu mat ja nmegu'uk'ajtam Bernabee esu Paablu, di'ibu njantsysojkm

²⁶ es di'ibu tu trajta'aky ja jyiky'ajtán es tyúnat mat ja Nindsan'ajtám Jesukrista.

²⁷ Du'an ngajxam yu Juudas mat ja Silas es yu'ujaty kyajxtat ku'am mat miidsaty es m'awánudat tugekyu tyaadu.

²⁸ Ja Espírítu Santu es nandu'an udsaty n'oyja'adapts es kyajts nmo'odyut wiinkpexpajkán,

²⁹ yu'uy tyaadu: Kyaj xyju'xtat ja juyuk di'ibu tu yajtukwindsu'egu agojwinnáx, kyaj xyju'xtat ja ne'pyñ es ja tsu'utsy di'ibu kyaj wá'ats tu wyindajxta'ay, es nandu'an kyaj nma'indúndat. Es ko tyaadu du'an xytyúndat, oyu du'ánu naty tytyunda. Wu'ámda mada Dios."

³⁰ Net tso'onda yu Juudas mada Silas, Bernabee esu Paablu, es űajxta Antyokiia. Ko jyajttu, net űaymyujkudu ja mabujkputy es tkayajktu ja neky.

³¹ Es ko ja'ay yajtukwingugajxudu ja neky, net jyantsyxyondaktu ko tmádoodu jotkujk'ajtán.

³² Esu Juudas mat ja Silas, yu Diosu kyugajxy, ni'igu tjomakmoodyu es dyajmujwiinadu myubajkán ja mabujkputajk.

³³ Es ko 'yjty jeky, net ja mugu'uktajk jyugajxudu mada jotkujk'ajtangyajxy, es jyambijnat jap Jerusalén.

³⁴ Peru Silas oj wye'emy.

³⁵ Paablu esu Bernabee wyu'ámdu nandu'an Antyokiia. Jam mat nimayu wiingátypyu ya'uxpajktu es tkajxwá'xtu ja Nindsan'ajtám Diosu 'yayuk.

Paablu tsooñ mymajtsk ok Dios ayuk kajxwá'xpu

³⁶ Es ko waanu 'yjty, net ja Paablu t'anmaay ja Bernabee:

—Jo'om n'okku'ijxam ja nmegu'uk'ajtám mā tugekyu kajpn mā oj ngajxwá'xam ja Jesusu 'yayuk, es n'ijxam wi'ix jam 'yitá.

³⁷ Bernabee jyawowan yu Fwank di'ibu xyu'ajtypy Markus.

³⁸ Peru Paablu kyaj twowáñ yu Fwank, ja'a ko tu naty űike'egyuty jam Panfilyu es kyaj 'yokpudajkánu mā ya'uxpajktu.

³⁹ Kyaj tkajx'o'oyadu, paaty yo'oywya'xtu. Bernabee mat ja Markus tyujkudu barkoty es űajxta Tsyipre,

⁴⁰ per Paablu twin'ijxy ja Silas es mnat űajxtat. Es ko ja myagu'uk űinu'xtákudu esu Dios myaj'ajtán tyu'unxudat, net tso'onda,

⁴¹ es űajxta Siryu es Silisyu, es dyajmujwiinadu myubajkán ja mabujkputajk majaty űaymyúkudu.

16

Timotee tjamyudaty ja Paablu esu Silus

¹ Esu Paablu mudu Silus jyajtū mā Derbe kajpn esu Listru kajpn. Jap tpatū tu'ugu mabujkru di'ibu 'yawdajtypy yu Jesús. Ja'a tšu'aty Timotee. Yu'u tyak'ajtypy ja israelitū es nan 'yawdajtypy ja Jesús. Esu tyeety yu'u grieege.

² Es ja ja'ay di'ibu 'yawdajttar ja Jesús mā ja Listru kajpn esu Ikoñu kajpn jynā'andu ko Timotee jyiky'aty tū'ajtan maat.

³ Paablu wyowaampy yu Timotee es tjamyud'atā'añ. Net dyajtsujku waanu mā ja yedyujk'ajtan kudiibu tyuk'ak'átudut yu israelitū di'ibu tsunaaydyur mā tadū nax, ja'a ko nidugekyu tnija'adyaadyu ko Timotee tteety'áty ja grieege ja'ay.

⁴ Tugekyu kajpn mā ñajxtū, jam t'awa'anudu myugu'uktujk ja xprujkun di'ibu tu dyaky ja apóstaluty esu mujja'aydyujkuty di'ibu ijttar Jerusalén.

⁵ Es du'ūn yu mabujkputajk myujwiinudu myabujkun es bom bom tmabujkta waanu may ja ja'ayuty.

Paablu yajtuk'xy ja Masedoñu yedyujk

⁶ Esu Paablu mudu jyamuyudaty jyakajxwa'xandu ja Diosu 'yayuk mā ñaxwiñudu Asyu, per ja Espiritu Santu kyaj tkupejky. Net ñajxtū mā ñaxwiñudu Friju esu Galasyu,

⁷ es jyajtū mā tsyiba'an ja Misyu. Esu Paablu twinmaay es tyukaya'añ mā ñaxwiñudu Bitiñu, per ja Jesusu Jyā'ajun kyaj tkupejky.

⁸ Net ñajxtū kajaa Misyu ñaxóty, es jynajktū mā Trouš kajpn di'ibu mejyñbyu'aay.

⁹ Es ja koots ja Paablu 'yijxma'ty, es t'ijxy tu'ugu Masedoñu yedyujk tyanu es myanu'xta'agyuty:

—Tunū may'ajtan, min Masedoñu es xpyudákudats.

¹⁰ Ko Paablu t'ijxyu tadū ijxma'tūn, net uadsuty ndso'oñats es oj nnejxyuts Masedoñu, ja'a ko nniájwats es ja Dios xymuyagajxyuts es ngajxwa'xudats ja oybyu ayuk jam Masedoñu.

Paablu esu Silus jap Filipus

¹¹ Nétats ndujkudu barkoty mā Trouš, es oj nnejxtats tūyū mā ja Samotrasyu islu, es jakumbom njajttats mejyñbyu'aay mā Neápolus kajpn.

¹² Japts ndso'ondū esats nnejxtū mā Filipus, di'ibu ni'igu myájaty jap Masedoñu. Ja yajkutujkru kopk tni'ana'amū ko ja ja'ay di'ibu tsunaaydyur Filipus nandu'ūn tmadatū tū'ajtan éxtamū ja'ayuty di'ibu tsunaaydyur Romū. Es jap n'ijttats majtsk tūguk xūu.

¹³ Es mā tu'ugu saabudu, net nnejxtats kajpnbu'ajp mājnuubu'aay. Jap tu'ugu lugaar mā yu ja'ay ñajxtū kajxtákrū. Es jápats n'uñaaadyuts ngajxwa'xtats mat ja toxytyujk di'ibu oj ñaymyúkudu.

¹⁴ Es nidu'ugu toxytyujk tšu'aty Lidyū, di'ibu kugajpn'ajtr Tyatiru. Lidyū tye'kyry ja oybyū tsu'unk wit es 'yawdajtypy ja Dios. Ko tmadoo'ity di'ibu Paablu kyajxury, Dios tyukmabujku.

¹⁵ Net ja Lidyū ñabejty mat nidugekyu di'ibáty tsunaaydyur mā jyun tyujk, es óknams xy'anmaaydyats:

—Pūn miits mjanāndar kots uj tū'ajtan nmabeky ja Jesús, tunū may'ajtan es mmíndat madsu ndujk. —Makta'aky jynāñ es nwu'amdats.

¹⁶ Es mā tu'ugu xūu nnejxtats mā ja'ay kyajxta'aktū, nétats oj nbaattu tu'ugu kiixy di'ibu juybyū mēduumbū. Ja'a myudajyt ja mājku'u wjynma'añ es yu'u mat xūmay. Es ko xūmay, net may ja meēñ tganaraty ja wyindsūñ.

17 Tyadu kiixy xypyanujxtupts mudu Paablu, yu'u yaxkeky:

—Tyadu yedyujkuty myaduundur ja Dios Tsajpótmodu, es tkajxwa'xy ja nitsokan mut miidsuty.

18 Es du'un 'yadutsy tadu kiixy kanak xuu. Netu Paablu jyotmay'e'ky, es wya'kumbijty es t'anmaay ja ka'oybyu:

—Mut ja Jesukristu xyuu n'ane'emy es mbudsámut ma tadu kiixyu jyot.

Ta ja ka'oybyu myastutu poján.

19 Ko ja kiixyu wyindsún t'ijxtu ko kyaj mbaat 'yolkxumaayũu es kyaj mbaat 'yokganarajnu ja xumaabyu, net ja Paablu es ja Silus tmajtstu es dyajnujxtu ma justisutajk ma muj maay.

20 Es dyajmiindu ma fwezán, es 'yanmaayudu:

—Tyadu israelitu ja 'ayaty ni'igu tñibudu'uktu ja ngajpn'ajtum,

21 es ya'axpaktu mudu wyinma'añ di'ibu udsajtum kyaj n'axájum es nya-ju'tunum, ja'a ko udsajtum nromanuja'ay'ajtum.

22 Net ja ja'ay mut ja fwézuty jyot'ambujktu, es jyunandu esu wyit jyunákat ja Paablu esu Silus es twóptut mut ja pejkyepy.

23 Es ko twojptaay, ta tmunujxtu pujxndugóty, es ttuk'ana'amudu ja pu-
jxndujk ja'ay kywentu'ajtru es muk t'ixy'it tkwentu'áttut.

24 Es ko oj t'axaju kyutujkun ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtru, net ja Paablu esu Silus oj yajmunejxy pujxndujk ogam es yu tyeku yajnima'tpejty ma moriyu di'ibu tukpa'adu'uty es kadiibu kya'agut.

25 Es ko oj tsyu'pu, net ja Paablu mut ja Silus kyajxtáktu es t'uudu Diosu 'yalabanzu, es ja tsimyja'ayaty tmadoo'ijttu.

26 Net myiín ja muk ujx, es tmuxijtadyaay ja potsy ux'ajp paat. Es net 'yawatstaay tugekyu pujxndujk aa, es jyunajktaay ja kadenu tugekyu ma pujxndujk ja'ay tyeku esu kyu'á.

27 Es ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtru oj jyotwiyj. Es ko t'ijxy ja pu-
jxndujk aa tu 'yawatsta'ay, netu 'yespaadu tju'ty es ñayya'oogánu. Tu ttiyj ja tsimyja'ay kyakta'ay.

28 Net ja Paablu yaxkeky:

—¡Katu wi'ix mnaedyúñty! Tyápts udsuty nidugékyuty.

29 Net ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtru t'amdooy ja jññ, es tyujku puy'e'gyu jyantsytsyuyiipy mut ja tsu'ugu. Net ñaygyoxtnaaydyáku ma Paablu esu Silusu tyeku.

30 Net dyajpudsuumdu Paablu mut ja Silus, es dyajtuay:

—¿Tits ndunup esut nnitso'ogut?

31 Esu Paablu mut ja Silus 'yadsoodu:

—Mmubúkup ja Nindsun'ajtum Jesukristu, es mnitso'ogut. Es pánuty tsunaaydyup ma mjññ mdujk, pññ nandu'un myubujktup, nitso'oktup.

32 Net ja Paablu esu Silus tkajxwa'xy ja Jesusu 'yayuk mut nidugekyu nu'anun tsyuanudu ma ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtru tyujk.

33 Nan ja koots ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtru oj tmunejxy ja Paablu esu Silus ma ja tyujk. Netyu ja koots ñubajttaaydyu niduk jññ niduk tujk.

34 Net twooy ja Paablu esu Silus ma tyujk, es dyajkaaydyu, es ja pu-
jxndujk ja'ay kywentu'ajtru mudu pánuty tsunaaydyup ma jññ tyujk jyotkujkadyaaydyu mut ko naty tmubaktu ja Dios.

35 Jakumbom ja justisu tkejxy ja polusiu ma ja pujxndujk ja'ay ky-
wentu'ajtru, es tnasmátsut ja Paablu esu Silus.

36 Net ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtru t'anmaay ja Paablu:

—Yu justisu tu kyajxykyéxy es miits nasmátsudut. Es tyam mnajxtut jotkujk.

37 Peru Paablu t'anmaaydyu ja polusiiuty:

—Hudsuty romanu ja'ayuty. Es tuts xywooptu mayjya'ayoty es kyajnamts xyajjustisupaqtats, es tu xypyjta'aktats pujxndugoty. ¿Es tii, tyamdsu net xyflasmatsuya'andu ayu'udsyu? ¡Pes kyaj! Wa'an ku'am tmiñ es xyajpudsamuduts.

38 Ta ja polusiiu oj t'anuumu ja justisuty ko Paablu esu Silus romanu ja'ay yu'ujuty. Net ja justisu tsyu'kudu es jyotmay'o'ktu.

39 Net myiindu ja justisu es trujktsoodu ma'xan ma ja Paablu. Es net dyajpudsuumdu Paablu esu Silus, es t'anmaaydyu:

—Tunu may'ajtan, tsoondu ja yaajuty.

40 Ko pyudsuumdu pujxndugoty ja Paablu mudu Silus, net ñujxtu ma Lidyu tyujk. Es jap t'ijxtu ja myugu'uktujk, es tjomukmooydyu nidugekyu. Net tsoy'onnuu ja Paablu esu Silus.

17

Paablu jap Tesalóniku

1 Ta ñajxtu ma Anfipolis kajpn esu Apoloñu kajpn, es net jyajttu ma Tesalóniku kajpn. Jap tu'ugu israelítadyu tsyajptujk.

2 Paablu, éxtum jaayamu naty tuñ, ñejxy saabudu saabudu jap tsajptugoty téguk sumaan, es tmumadya'aky,

3 du'un ttuk'ixy es wa'ats t'awa'anu wi'ix ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ ko koonam yu Kristu 'yayowat es jyikyryukat ma ja o'kan, es jyunañ:

—Tyadu Jesús di'ibuts uj ngajxwa'xypy mut miidsuty, yu'u Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

4 Net naaguty ja israelítuty tmubujktu es ñaymyujku mut ja Paablu esu Silus. Nandu'un tmubujktu maygyrieegu ja'ayuty di'ibu 'yawdajttap ja Dios, es mayu toxytyujk di'ibu ijttaap windsu'ugu.

5 Paaty ja israelítuty di'ibu kyaj tmubujktu tja'adu naywyinnaxu, es ñaymyujkudu yedyujk di'ibu axuk ja'ay es yax jyojktu ma tugekyu kajpn. Net ñujxtu ma Jasonu tyujk, tyakuya'andu es dyajpudsama'añ ja Paablu mut ja Silus, es trujta'aga'andu mayjya'ay winduuy.

6 Per ko kyaj trattu Paablu mut ja Silus, net trajudojttu ja Jason es mut ja myugu'uguty di'ibu naty jap, es dyajñajxtu ma justisu, es yax jyojktu:

—Tyadu yedyujkuty di'ibu yajma'ttaapy tugekyu naxwiñudu, tu yaa jya'ttu,

7 esu Jason tu dyajjajtta'aky ma tyujk. Nidugekyu yu'ujuty myudsip'ajtypy ja yajkutujkpu kopku 'yana'amun, es jyuna'andu ko ta jatu'ugu rey di'ibu xuy'ajtypy Jesús.

8 Ko tmudoodu tyadu ja ja'ayuty esu justisutyujk, net jyotmay'o'ktu.

9 Net ja Jason esu myugu'uguty tkumultayajktu, es yajnasmajtsudu.

Paablu esu Silus jap Bereeu

10 Ko kyoodsunu, net di'ibu myubujktu Jesús dyajtso'ondu Paablu esu Silus, es ñujxtu Bereeu. Ko jyajttu jap, ta ñujxtu ma ja israelítadyu tsyajptujk.

11 Tyadu israelítuty ni'igu t'axájudu amumdu'uk jot ja 'yaxpukun kadiinumu Tesalóniku, es bom bom t'axtaaydyu ma ja Diosu jyaabyajtan pan tuy'ajtan éxtumu jyuna'andu Paablu mut ja Silus.

12 Es nimayu taadu tmubujktu, es nandu'un tmubujktu di'ibu grieeegu ja'ayuty, yedyujk es nandu'un toxytyujk di'ibu ijttaap windsu'ugu.

13 Es ko tnija'adu Tesalóniku israelítuty ko tamu Paablu esu Silus tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk jam Bereeu, net ñujxtu jam es dyajñayñibu'kudu.

14 Per ja Paablū myuḡu'ugūty tkajxtū mā ja jikymyejyñbya'a, es ja Silūs esu Timotee wyu'umdu Bereeū.

15 Es di'ibū jyamyndajttū Paablū myñnūjxū extū mā ja Atenūs kajpn. Net jyambijttū mut ja Paablū 'yayuk esu Silūs mut ja Timotee ñaybyaādudut tsojk Atenūs.

Paablū jap Atenūs

16 Ko ja Paablū t'awixy ja Silūs mut ja Timotee jap Atenūs, net jyantsyjjot-may'e'ky ko t'ijxy jap kajpnóty oymyaaty tapū agojwinnáx.

17 Paaty ttukmūmadyaktū mā ja tsajptūjk mut ja israelítaty es mut di'ibū kyaj 'yisraelítaty di'ibū Dios 'yawdajttap jap, es nandu'an ttukmūmadyaky bom bom di'ibū mut ñaybyaadyuty mā māāy.

18 Jap tpaty ja ja'ayuty di'ibū ñi'uxpūjkap epikuureūs esu wiinkpū di'ibū 'yuxpejkyry ja estoykus. Net yu'ujaty ñaymyuḡajxudu mut ja Paablū. Tap di'ibū jūnān:

—¿Wi'ix xy'anūmūyā'ānūmū tyādū yedyujk di'ibū ku'ayuk es kyaj ti tni-jawū?

Esu wiinkpū jyūnandu:

—Yū tyāādū ya'uxpūka'añ es n'axájūm wiink ja'ayū dyios.

Tyāādū jyūnāñ ko Paablū tkajxwa'xy ja ayuk ko ja Jesús jyikyryeiky es ja'agūjxūmū ja'ay jyikyryúktut nandu'an.

19 Netū Paablū dyajñūjxtū mā tu'ugū it txū'aty Areópagu, mā ñaymyúkdū es ñaywyinmā'añmyo'oyudu. Jap t'anmāaydyū Paablū:

—¿Ti uxpūjkūn myajmiimpy tyamū jembyū? Hūdsaty nnijawūyāndupts.

20 Paadyūts nyajtūy ko xymyadya'aky yū wiinkpū. Yū'ūts nnijawūyaambyūts ti 'yandijpy.

21 Paaty jyūnandu mut ko nidūgekyū Atenūs ja'ay es nandu'unū wiink ja'ay di'ibū tsūnāy jap, yū'u myūdowaampy ja jembyū uxpūjkūn es tmadya'āga'añ ja jembyū ayuk.

22 Netū Paablū tyūnāaye'ky mā jam ja ja'ayuty Areópagu, es t'anmāay:

—Miits Atenūs ja'ayuty, tūts n'ixy oymyaaty ko miits xyjantsy'awdattu di'ibū mwindsa'kdūp.

23 Es kots tū njūdity kajpnóty, tūts n'ixy mā tu'ugū m'artálaty 'yity kuxja'ay: “Yāā n'awdajttam ja Dios di'ibū kyaj n'ixy'ajttam.” Pes oy. Ja di'ibū miits m'awdajttap, oy xykyā'ix'attu, ja'ats miits ndukmūḡajxāndap.

24 “Ja Dios di'ibū yajkoj ja tsajp esu nax es nū'an yā naxwiñ 'yity, yū'u windsūn'ajtp mā tsajp es naxwiñ. Kyaj ja'a tsyūñū tsajptūgóty di'ibū ja'ay kyojtp,

25 nan kyaj tyūḡoy'ajttūty es ja ja'ay pyūdūkdū, ja'a ko yū'u nidūgekyū xyajxájūm, es xymyo'oyūm ja njiky'ajttūn'ajttam es tūgekyū di'ibū nmūdajttam.

26 Yū'u tūgekyū tū dyajkojy ja naxwiñūdu ja'ay mut je'eyū ti'igū ne'pyñ, es tū dyaky ja lugaar esu tiempū mā tsyūñūdu nidūgekyū naxwiñūdu ja'ay.

27 Es ja Dios tū tūjta'aky tūgekyū es ja ja'ay 'yūxtā'ayūdu es pyāādūdu, mut ko tūy'ajttū kyaj jagam 'yity ja Dios. Taa ja'a mā ūdsajttam nidu'uk nidu'uk.

28 Ja'a ko Dioskyūjxm njiky'ajttam, nyū'xūm es n'ijttam. Extūm nandu'an jyūnāñ nidu'ugūty miids mjaabyuty: “Hūdsajttam xy'u'unk'ajttam ja Dios.”

29 “Ko ūdsajttam xy'u'unk'ajttam ja Dios, kyaj njūnā'ānūm ko Dios yū'u éxtūmū awinnaxū oōrū, platū o tsāā, di'ibū ja'ay kyejpy éxtūmū kyū'ūm winmā'añ.

³⁰ Dios kyaj ttukkumudooy yu ja'ayuty ko kyaj 'yawdáuty mā naty kyajnum tñjáwudu. Per tyam 'yane'empy mat nidugekyu naxwíñudu ja'ay es dyajtgátstut ja wyinma'añ es t'awdátat ja Dios.

³¹ Paaty ja Dios trujtáky tu'ugu xuu mā trayo'oya'añ yu naxwíñudu ja'ay mat ja tuj'ajtnu mat ja'agyajxm ja ja'ay di'ibu tu twin'ixy; es twinma'añ'ijxy nidugekyu ja'ayuty mat ko dyajjikypyejky tadu ja'ay.

³² Ko tmūdoodu Atenus ja'ay mā jyikyryejky ja o'kruty, tam ja ja'ayuty di'ibu tyukxikt, esu wiinkrñ jynandu:

—Jaadsu tadu nmūdoo'ittut ko jatugok mgajxut.

³³ Net ja Paablu tsoyo'ñ.

³⁴ Es nija'ajuty di'ibu myūdoodu tmabujktu es tranujxtu Paablu. Es tu'uk txu'aty Dyonis, di'ibu ijtr justisu jap Areópaga, es nandu'un tu'ugu toxytuyjk di'ibu xyu'ajtypy Dámarus, es nandu'unu wiingátyryu ja'ayuty myabujktu.

18

Paablu jap Korintu

¹ Netu Paablu tsoyo'ñ Atenus es ñejxy mā Korintu kajpn.

² Es jap traty tu'ugu israelitu di'ibu xyu'ajtypy Akilu, jap kyugajpnuty mā Pontu ñax es ñaamnum naty tsooñ Italyu mat ja ñado'oxy Prisilu, es jyajty Korintu, ja'a ko ja yajkutujkrñ kopk Klaudyu tni'ana'amu es nidugekyu israelítuty tsoondut Romu. Netu Paablu ñejxy tku'ixa'añ ja Akilu esu ñado'oxy Prisilu,

³ Es mat ko yu'ujuty nandu'un ya'o'oyudup yu wit tujk éxtamu Paablu dya'oyu, paadyu Paablu oj wye'emy mat yu'ujuty, es tmattuunmijky.

⁴ Es saabudu saabudu Paablu ñejxy mā tsajptujk es t'anuumu israelítuty es di'ibu kyaj 'yisraelítuty, ko Jesús yu'u du'un ja Kristu es tmabúktat.

⁵ Tsoy'ondu Masedoñu yu Silus mat ja Timotee es jyajty Korintu. Net ja Paablu tmastuty ja wyit tujk tuunk es tkajxwá'xnu mat ja israelítuty ko tuj'ajtnu Jesús yu'u du'un ja Kristu di'ibu yu'ujuty 'yawijxtup.

⁶ Per ja israelítuty net jyot'ambujktu es t'anmaaydyu wi'ixáty ja Paablu. Netu wyit twinxjty ja Paablu éxtamu ijxwá'umun ko kyajpn israelítuty tmabuka'añ, es t'anmaay:

—Miidsuty ku'am mmudajttup ja peky mat ko kyaj xytsyegy ja nitsokun. Es uj kyajtsu peky nmudaty. Es tyam ñujx ngajxwá'xa'añuts mā ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

⁷ Net ja Paablu tsoyo'ñ mā tsajptujk es ñejxy mā tyujku Tisyu Justu di'ibu Dios 'yawdajtypy, di'ibu tsyunaapy jap tsajptujk pu'aay.

⁸ Esu Krispu yu'u naty windsún ijtr mā ja tsajptujk, es mat nidugekyu di'ibu naty tsunaaydyup mā ja jyun tyujk myabujktu ja Nindsun'ajtnu Jesús ko tmūdoodu di'ibu Paablu kyajx, es nandu'un may ja Korintu ja'ay tmabujktu ja Jesús es ñabajttu.

⁹ Net ja Nindsun'ajtnu Jesús t'anmaay ja Paablu koots mā tu'ugu ijxmá'tun, es jynañ:

—Katu mdsu'ugu. Kajxwá'x'adu'uts. Katu m'amóñ.

¹⁰ Újts mij mat n'ity. Ni pán wi'ix mgatúnudut. Taa may ja ja'ay di'ibuts uj xymyabukándup mā tyadu kajpn.

¹¹ Net ja Paablu wye'emy Korintu tuk jumajt jakujm, es dya'axpeky ja ja'ay mat ja Diosu 'yayuk.

¹² Es óknum 'yijty gobernador yu Galyón mā Akayu ñax. Es net ja israelítuty ñaymyukudu es tmudsiptso'ondu Paablu, es dyajnjxtu mā justisatujk.

13 Es t'anmaaydu gubernadoor:

—Tyadu ja'ay yu'u 'yanmaapy ja ja'ayuty ko t'awdattat ja Dios es kudii éxtam jyuna'añ ja n'ana'amun'ajtam.

14 Paablu myugajxaambyu naty ja gubernadoor ko ja gubernadoor t'anmaay ja israelítuty:

—Punu tyadu ja'ay tuuundugóy o pun maju pyeky, tyámats nmádówat yajxón es ndúnat ja justisu mat miits israelítuty;

15 per ja'a ko kyaj dyu'unuty, miidsaty tyam m'uundu mat je'eyu ayuk es ja'ay xuyjuty es miidsu m'ana'amunuty, paaty ixtu ku'am miidsaty. Uj, kyajts n'ity fwez mudu tadu winma'añ.

16 Es net dyajpudseemy ma jap ja justisutajk.

17 Net nidugekyu grieguty tmajtsu ja Sóstanus di'ibu ijtp windsún ma ja tsajptajk, es twojptu justisutajk wyinduuy ma ja gubernadoor Galyón. Per ja Galyón kyaj ttuun kwentu yu tyadu.

Paablu jya'ty jatugok Antyokiia es tsooñ myuduguk ok Dios 'yayuk kajxwa'xpu

18 Paablu wye'emy kanak xuu jap Korintu. Es net ñayjyugajxu mat ja myugu'uktajk. Taa tyujkunu barkoty es ñajxtu mat ja Akilu esu Prisilu ma Siru ñax. Ko kyajnum tyuku barkoty jap Senkreeu, Paablu ñaygyuka'ptaayy es tkyudyúnat éxtam twandaky.

19 Es ko jyajty ma Éfesu kajpn, netu Paablu tnikeyu ja Prisilu esu Akilu es ñejxy ma tsajptajk, es myadya'aga'añ mat ja israelítuty di'ibu jap naymyujkudup.

20 Es ja israelítuty myunu'xtáku es waanu 'yakwu'umut, peru Paablu kyaj t'a'ijxu.

21 Net ñayjyugajxu mat yu'ujuty, es t'anmaay:

—Ja'a kots n'ita'añ Jerusalén es nduna'agñats ja xuu di'ibu wingoomp. Per múnpts jatugok pun junaamp ja Dios.

Net tsoyo'ñ Éfesu es ñujxnu barkoty.

22 Ko jyajty Sesaree, ta ja Paablu pyatujku Jerusalén es tkajxpe'xy ja mabujkpu'tajk di'ibáty naymyujkudup jam. Es net jyujptáky Antyokiia.

23 Jap wye'emy jekyjyawa. Net tsoyo'ñ jatugok es tku'ijxy kajpngajpn ma Galasyu ñax es Frijyu ñax, es dyajmajwiinadu myabujkan nidugekyu panuty 'yaxájudu Jesús éxtamu Kristu.

Apolus jap Éfesu

24 Es ma tadu tiempu jyajty jap Éfesu tu'ugu israelitu di'ibu xuy'ajtypy Apolus. Jap kyugajpnuty Alejandrii. Es jantsy oy tkajxwa'xy, es ñija'ap yajxón ja Diosu jyaaybyajtan.

25 Tu tjaty ja Nindsun'ajtum Jesusu 'yuxpujkan es tsuj es wa'ats tkajxwa'xy ja Jesusu jya'a, oy yu'ayu je'eyu tniyawu di'ibu Fwank Yajnubajtpu tyuk'uxpujkan ja ja'ayuty.

26 Netu Apolus net aa muk jot tkajxwa'xy ma ja tsajptajk. Es ko tmádoodu Prisilu esu Akilu, net yajwooy abeky es yu'uxpujkanu waanu oy mat ja Jesusu 'yuxpujkan esu ñitsokun.

27 Ko Apolus ñujxáñ ma Akayu ñax, ja myugu'uktajk di'ibu myabujktu jap Éfesu tjaa'ydu tu'ugu neky mat di'ibu myabujktup jap Akayu, es t'axájut yajxón yu Apolus. Ko Apolus jyajty Akayu, net tpu'dujkudu ja'ayuty di'ibu tu t'axájudu Jesús éxtamu Yajnitsókpu mat ja Diosu myay'ajtan.

28 Es mayjya'ayóty ja Apolus oj ttukkutaku israelitu ja'ayuty ko trujtáky yajxón ja ņiwiin ņidu'u, es ttuk'ixy mā Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ ko Jesús yu'u Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy. Es kyaj mbaat ja israelítaty ņakyjyuna'andu ko kyaj tuj'ajtan.

19

Paablu jap Éfesu

1 Es ko Apolus 'yijty Korintu, netu Paablu tninajxnu tun kopk. Ta jyajty Éfesu mā traty naagudyu ja'ay di'ibu myubujktu.

2 Esu Paablu dyajtuuy:

—Ťu xy'axájudu miidsuty ja Espírítu Santu ko xymyubujktu?

Net 'yadsoodu:

—Ni je'eyuts tu ngamudoy ko jyaadyu Espírítu Santu.

3 Netu Paablu dyajtuuy:

—Ťdi'ibu nubajtan muut tu mnubety miidsuty?

Es 'yadsoodu:

—Extum ja Fwank Yajnubajtru oj yajnubéty.

4 Esu Paablu 'yanmaayn:

—Fwank oj dyajnubéty ja ja'ay di'ibu naty tu jyodumbittu, es t'anunmudu es tmubáktat di'ibu ja miimp óknam, ja'a 'yandijpy ja Jesús.

5 Es ko tmadoodu tyaadu, net ņubajttaaydyu mat ja Nindsun'ajtum Jesusu xyuu.

6 Es ko ja Paablu tku'unikooñ ja ja'ayuty, net ja Espírítu Santu ņimiinudu, es ja ja'ayuty tkajxta wiingátypyu ayuk es tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk.

7 Nimajmajtskan ja yedyujk wyínaty.

8 Tugak po'o Paablu oj yo'oy mā ja tsajptujk, es ni nu'un kyaja'aw kyatsu'ku tmugajxy ja ja'ay es tmubáktat wi'ix ja Diosu kyutujkan.

9 Per tap ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmubujktu di'ibu Paablu kyajxyru, es kyajxta axuuk mat ko yu'u tranajxtu ja Jesús extum ja Kristu. Net ja Paablu tsoyoñ mā ja tsajptujk es tmunejxy ja di'ibu myubujk mā Tiranu 'yeskwelu, es jap muut ņaygyajxudu bom bom.

10 Du'un ya'axpejky majtsk jumajt, paaty nidagekyu ja ja'ay ojts tnijáwudu ja Jesusu 'yayuk jam Asyu ņaaxóty, du'un di'ibu israelítaty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

11 Es ja Dios ttuun jantsy muj ja muj'ajtan mat ja Paablu.

12 Esu ja'ay ttuknimiindu Paablu yu rayu esu wit, esu Paablu je'eyu yajtukpáty ja wit, es yajtukninajxtu ja puma'ay es 'yagudaktaaydyu. Es ránu ka'oybu myudajttar, nandu'un pyudsuumda'ay.

13 Es jap nija'ajuty ja israelítaty di'ibu judijttar kajpngajpn es dyajpudsamdu ja ka'obyuty di'ibu ja'ay myudajttar. Ta tjajajpudsamandu ja ka'obyuty mat ja xyuu ja Nindsun'ajtum Jesús, es t'anmaaydyu ja ka'obyuty:

—Ťjts mij n'ane'empy Jesús xyugujxm di'ibu Paablu kyajxwa'xyru, jpuudsamdu!

14 Es du'un tyuundu nijxtujk tukka'ax yu Eseevu, israelitu teedywyindsunu myaanguty.

15 Es tugok ko du'un ttunandu, ja ja'ay di'ibu ka'oybu myudajtypyu net 'yadsooju:

—N'ixy'ajtypyuts ja Jesús, es nnija'abuts rán ja Paablu, per miidsuty, Ťmbánu du'un miidsuty?

16 Esu tyadu yedyujk di'ibu myadajytyr ja ka'oybyu, net kyuxpuyty ja'ay ņikujxy es axuuk ttuun nidugekyu, yajwojptaaydyu tugoty, es dyajaktaaydyu niwa'ats axwa'ats es tsyayujttaaydyu.

17 Es ko tnija'adu nidugekyu di'ibu tsunaaydyur jap Ēfesu, israelituty es di'ibu kyaj, net tsyh'kudyaaydyu es twindsu'kudu ja Nindsun'ajtam Jesu.

18 Nandu'un may di'ibu myabujktu myiindu mayjya'ayoty es tniğajxtu ja pyeky di'ibu tu ttundu,

19 es may yu ja'ayuty di'ibu tu ttuun yu bruju winma'añ, dyajmiindu ņeky es tnino'ktu mayjya'ay wyinduuy. Es ko twijsttu ja kywentu nu'un ja ņeky tsyoo, ja'a twijstpuudsuumdu justyikxymyujk milu platu meeñ, es tu'ukru platu du'un éxtum tuk xuu yajmujúy yu tuumbu.

20 Es du'un oj ņejxy ja Diosu 'yayuk oymyaaty es dya'ijxu myuk'ajtan.

21 Es ko tyadu ņajxy, net ja Paablu jynañ ņujxa'añ Jerusalén, es ņaxa'añ Masedoñ es Akayu. Nandu'un jynañ ko tsyoonut Jerusalén, ta ņujxa'añ Romu.

22 Net tkejxy jap Masedoñ nimajtsku pyudujkubu, Timotee mudu Erastu, esu Paablu 'yakwe'emy ma Asu ñax.

Mayjya'ay ņayya'ax ņajyókudu Ēfesu

23 Es ma tadu tiempu ja ja'ay ni'igu ttuk'ya'ax ttukjoktu jam Ēfesu mat ja'agujxm púnuty pyanujxtur ja Jesús éxtum ja Kristu.

24 Tamu naty tu'ugu plateeru di'ibu xuh'ajyty Demetru. Tadu Demetru ya'agojwinnajxyru mudu platu ja tsajptujk ma t'awdattu Dyanu, es net tteeky ja tsajptujku'unk. Ni'igu myeeñbyaattu ja Demetru es púnuty muut tyundu.

25 Paadyu Demetru dyajnaymyujkudu ja ja'ay di'ibu tyuunk'ajttabu tadu tuunk, es t'anmaaydyu:

—Mug'uktujk, miits mnija'adur ko tyadu tuunk, yu'u muut ja jiky'ajtan ņaxy yajxon.

26 Per miits m'ijxtur es mmadoodur ko tadu Paablu jyna'añ ko yu dios di'ibu yedyujk kyoy ya'o'oyadur, kyaj yu'u Dyio'suty. Es du'unu mayjya'ay ttukmubeky, kyaj yaayuty Ēfesu, nandu'un ma tugekyu Asu ñaxwiñudu.

27 Nugo tyadu t'okkudsu'uguh'ajnu, kyaj yu'u je'eyu ko nduunk'ajtam kyutagoyut, nandu'un tsojk nujkx pún kyaj t'okmujrptáknu yu ndaak'ajtam Dyanu tsyajptujk, nan tsojk nujk kyutagooyn ja myuh'ajtan yu ndaak'ajtam Dyanu, di'ibu tyam 'yawdajytyr ja ja'ay ya Asu es tugekyu naxwiñudu.

28 Ko tmadoodu tyadu ja ja'ayuty, net jyot'ambujktaaydyu es yax jyojktu:

—jMuj kujxm yu Dyanu di'ibu Ēfesu ja'ay wyindsu'kadur!

29 Es du'un ja ja'ayu wyinma'añ jyo'ptaaydyu ma tugekyu kajpn. Es net tmajsttu ja Paablu jyamyuut di'ibu xuh'ajyty Gayu esu Aristarku, nimajtsku tadu yedyujk jap kyugajrntu Masedoñ, es dyajnajxtu trawijts trajudojttu ma ja kyumdatujk, ma ņaymyujkudu mayjya'ay.

30 Net ja Paablu nandu'un jyatukuyañ jap es tjamagaxañ ja mayjya'ay, per ja di'ibu myabujktu kyaj ņasmajtsu.

31 Es nandu'un naaguty ja Paablu myatnaymyaayabu di'ibu kuduunk'ajttur Asu, 'yanmaayu ko kyaj tyákut jap.

32 Es ma ja mayjya'ayu naty jap ni'igu jyantsyya'ax jyantsyjojktu, tam tuk peky di'ibu wiink jnándur, es jatuk peky nan wiink. Ni kyayajyaygyúku ti dun kyajxtur o ti dun ko ņaymyúku.

33 Es nija'ajuty di'ibu jap ttukmumadyaktu yajxon ja Alejandra wi'ixu naty 'yadu'atsta. Es ja israelituty tsyojktu esu Alejandra niwa'kpuđsumadut ma ja

mayjya'ayun. Net t'adijwa'xtu ja ja'ayuty es dya''awatstu ja tu'u es tmanujxtu ja Alejandra mayjya'ay wyindum. Es yu'u ttuk'ijxy ja kyu'u es 'yamondut es jyakajxan mat yu'ujaty.

³⁴ Per ko tnija'adu ko yu'u 'yisraelituty, net yax jyojktu nidugekyu oy majtsk ooran:

—iMuj kajxm yu Dyanu di'ibu Efesu ja'ay wyindsu'kadup!

³⁵ Net ja Efesu uskribaan dya''amoon ja ja'ayuty, es t'anmaay:

—Mugu'uktujk, Efesu ja'ayuty, nidugekyu naxwifudu ja'ay nijjadup ko tyadu Efesu kajpn yu'u 'yawdajtypy yu Dyanu es tkwenta'attu yu Dyanu 'yawinnax di'ibu kadak tsajpptom.

³⁶ Es kyaj mbaat pun jyuna'an ko kyaj tyu'ajtanuty. Paaty amonu es winmaydyu yajxon pun ti mdunandup.

³⁷ Yu tadu yedyujkuty di'ibu miits tu xyajmindu, kyaj tu tmaatstu tiity jap tsajptugoty es kyaj wi'ix jyuna'andu axuuk mudu ndios'ajtum Dyanu.

³⁸ Es pun Demetru esu di'ibu muut tyundu myudajtypy ja tyu'ajtan, es pun ni'uanu yaampy, pes taa yu fwez es taa yu justisujk. Jam mbaat t'awanu es tkuyakat ja tyu'ajtan nidu'uk nidu'uk.

³⁹ Es pun miits mmdajttap jatu'ugu u'unu, pes mugajxtu justisujk ko ja'ay yajnaymyudu esu juntu xytyundut yajxon.

⁴⁰ Ja'a ko pun yu'u gobyeeanu tnijawut di'ibu tyam mduundup, mbaat xpyekymo'oyum extum tsiptuumbu, mat ko kyaj mbaat nmo'oyum yu tyu'ajtan di'ibu tyam mduundup.

⁴¹ Es ko tyadu du'un jynan, net t'anmaay ja ja'ay es nijxtaayut.

20

Paablu jydity Masedon es Gresy

¹ Es ko najxy ma ja'ay ya'ax jyojktu, net ja Paablu dyajnaymyujku ja di'ibu tu tmabeky ja Jesus, es tmoodyu ja kajxwijn. Net naymyastuttaayudu. Ta nejxy Masedon,

² es tku'ijxy kajngajpn, es ni'igu tjojmakwingajxudu ja myagu'uktujk mat ja 'yayuk, es oknum jyjaty Gresy.

³ Jap wye'emy tuguk po'o. Es ko jap tsoonain es nijxannu barkoty Siry, net tmadooy ko ja israelituty tyuna'anuty axuuk. Paaty ja Paablu jynan ko jymbitit tekyku'um es naxat jatugok Masedon.

⁴ Net jyamyut'ajtudu ja Sopatra, myaangu Pirru, di'ibu kugajpn Bereu, ja Aristarku mat ja Segundu di'ibuty kugajpn Tesaloniku, ja Gayu di'ibu kugajpn Derbe, ja Timotee, es nandu'unu Tikiku mat ja Trofimu di'ibu tso'ondup ma Asy nax.

⁵ Tyadu mugu'uktujk tu najxtu jawyiin es tu xy'awixtats ma Trouu kajpn.

⁶ Es uudsaty n'awijxyats ja pasku xu, es oknum ndso'oñats Filipus barkoty. Ja kyummugoxk xu nnyabyattats mat ja nmugu'uktujkats jap Trouu, es jap nnu'umats jxxtujk xu.

Paablu mudu mabjkrutujk jap Trouu

⁷ Es ma ja domingu xu, net uudsaty nnyamyujkudu mat ja mabjkrutujk, es ja tsajkaaky yajtujkwa'xat extum Nindsu'ajtum Jesu tnastu'unu. Paablu yu'u ya'xprujkudu tsu'p paat, mat ko tsoona'ain naty jakumbom.

⁸ Es tapu naty tu naymyudu ma tu'ugu kwartu kajxmbu, ma naty mayu lampru tyoy.

⁹ Es tu'ugū unā'k di'ibū xyu'ajtypy Eutiku, tamū naty 'yu'uñū ventanū agu'ay. Ko Paablū jantsy jeky kyajxy, ta ja Eutiku ja tsuu pyátunū. Ko myanajxy, ta kyumañajxy mā tūguk niku'ayu tūjk. Ko oj dyajpūdu'uktū, tū naty 'yo'knu.

¹⁰ Net ja Paablū jynajky mā ja Eutiku es tmūneēñ, es t'anmaay ja myūgu'uktūjk:

—Katū mjotmay'ooktu. Jiigyu'ū.

¹¹ Net ja Paablū pyejty jatūgok es dyajwa'xy ja tsajkaaky, es kyaaydyū. Es net tmūgajxtū extū ko xyūñū. Ta tsyo'oñ.

¹² Ja ja'ay di'ibū jam dyajnūjxtū ja Eutiku jiiky, ni'igū ja'a wyu'ūmdaaydyū jotkūjk.

Paablū ñejxy Miletū

¹³ Es ko Paablū ñūjxa'añ tekykyū'ūm, net jynāñ ko ūdsūty nūjxtūpts jawyiin barkoty es nnaybyāādūdsūts Asū.

¹⁴ Es ko nnaybyātūdsūts mūt ja Paablū jap Asū, ta yū'ū tyūjku barkoty mā ūdsūty, es oj nnūjxtūts mā Mitilene.

¹⁵ Es ndso'oñats jap jakumbom es nnajxtūts Kiiū. Ja kyumduguk xūū njajttūts mā Samos. Ja kyummajtaxxūū nbe'xyūts waanū jap Trojilyū. Taanūm njajttūts Miletū.

¹⁶ Es kom ja Paablū kyaj mayū tiempū tmūdaty Asū, kyaj ñūjxāñ Éfesū, ja'a ko tsejkyū jya'ta'añ jap Jerusalén es dyajnaxa'añ ja Pentakostés xūū.

Paablū tmūgajxy ja Éfesū mūbūjkpūtkūjk

¹⁷ Es ko 'yijty jap Miletū, net tñigajxū ja mūjja'aydyūjk di'ibū ijttap mā mūbūjkpūtkūjk ñaymyūkūdu jam Éfesū.

¹⁸ Es ko myiindū, net ja Paablū t'anmaay:

—Miits mnija'adūp wi'ixūts ūj nnayjyaygyépyūty extū mā nmiññ jawyiin mā yū Asūñ űaxwiñūdu.

¹⁹ Tūgekyū ja tiempū mats n'ijty mūt miidsūty, nmūduūñūts ja Nindsūn'ajtm Jesús yuunk naxypy, es nya'axyūts mūdu winnūū, es kanak peky di'ibūts tsip nyajñajx ja'agyūjxm kots axūuk xytyuundū ja israelitū ja'ayūty.

²⁰ Ngajxwa'xyūts tūgekyū di'ibū oy mūt miidsūty, es nya'ūxpūjktū tsajttūgōty es mā mūjktūty.

²¹ Es tats n'anūmū ja israelitūty es di'ibū kyaj 'yisraelitūty, es jyūmbittat mā Dios es tmūbūktat ja Nindsūn'ajtm Jesukristū.

²² Tyāmūts nnejxy Jerusalén, es xykyéxyūts yū Espírítu Santū, ni nganijāwūts wi'ixūts jap njātāt.

²³ Je'eyūts nnijawū ko majatyū kajpn mats nnaxy, yū Espírítu Santū xy'anūmūts kots ndūkat pūjxndūgōty es n'ayōwūdsūts.

²⁴ Per mūdu tyāādū kyajts ndsū'ūgū. Esū njiky'ajtmūts kyaj ti ttsooty mūt ūj, ko je'eyū nyajkūxūty yū nduungūts di'ibūts tū xymyo'oy yū Nindsūn'ajtm Jesús es n'anūmūm ja oybyū ayuk ko Dios tsyejpy yū naxwiñūdu ja'ay.

²⁵ 'Es tyam nnija'ābūts tūy'ajtm ko ni pūñ miidsūty di'ibū tū nya'ūxpékyūts wi'ix ja Dios yajktūtky, kyajts xyñakywyin'ixtat.

²⁶ Paaty tyam n'anūmūyā'andū ko kyajts ūj miits xypyeky'ixtat ko m'ooktat pekyoty,

²⁷ mūt ko tū n'awanū tūgekyū yū Dios ja 'yayuk es kūdiibū myajttūgōyūdsūts.

²⁸ Naygywentū'ātūdu, es nandū'ūn kwentū'attū ja mūbūjkpūtkūjk mā yū Espírítu Santū tū mbūjta'agyūty es xykywentū'āttat nidūgekyū ja ja'ay di'ibū

pyojpātų tū tkabajtxātų yū Nindsan'ajtām Jesukristū mūt ja kyū'ām ne'pyūñ kruuzkajxm.

²⁹ Es nnija'abūts kots nņajxūt, net myīnūt wiink ja'ay di'ibū yajtūgoyaaampy yū di'ibū myūbujktar ja Kristū, éxtāmū waxkə'uk di'ibū awa'an es dyajtūgóy yū borreegu.

³⁰ Nandu'n nija'ajātų miidsūtų kə'ām pyūdu'uga'añ, es mmo'oya'anədu yū wiinkrū əxpūjkən di'ibū kyaj tyū'ajtnūty, es ttukranūxə'añ di'ibū tyam myūbejkypų ja Jesús.

³¹ Paaty mnaygywentū'átədu. Jamyatstū ko tūguk jūmūjt, xūñ es koots, jūibts ko nmo'oy yū kajxwījūn nidu'uk nidu'uk miidsūtų.

³² Mūgu'uktajkātų, tyam n'anəmədu ko wə'mədu mūt ja Dios es kuydyundū ja ayuk di'ibū 'yawa'anəp wī'ixū Dios xytyu'unxām ja may'ajtn. Tadu ayuk tmədatų ja mək'ajtn es xyajmək'ajtn nidūgekyū es xykyupūjkām tsajpót m es n'ijtn mūt yū'ū di'ibātų myūbujktar ja Jesús.

³³ Kyajts əj ni nə'a tū ndseky ni pənū myeeñtų o ja wyītų.

³⁴ Yajxón xyñijəwədu ko tuts nduñ mūdats ngu'amgu'ū es tū nbaadyats di'ibū natų əj xykyū'ijtxar es di'ibū kə'ijtxar ja njamyūduyats.

³⁵ Tūts miidsūtų nyə'əxpekų es tū nduk'ixtū ko xytyūndət es xyryudəkudət di'ibū tūgoy'ajtxar, es xyjamyátstət ja Nindsan'ajtām Jesūsū 'yəxpūjkən ko jynəñ: "Ni'igū njotkujk'ajtn ko wiink ja'ay nbudajkām es kyaj ko wiink ja'ay xyryudajkām."

³⁶ Ko dū'ənū Paablū jynəñ, net ñaygyoxtnəadyákū es kyajxtáky mūt yū'ajtų.

³⁷ Nidūgekyū jynūdyaaadyū, es ñaymyūnəndū es ttsu'xtū ja Paablū.

³⁸ Es ta wyū'əmdəadyū jotmaymyūnt, ja'a ko 'yanməayū ko kyaj tnaky'ixtət. Es net oj tnaswówədu extū mą ja barkū.

21

Paablū ñejxy Jerusalén

¹ Es ko nmastuttəayats ja nməgu'uktajkats, ndūjkats barkoty, es ja barkū ñejxy tūy es jya'tų mą ja Kos kajpn, es jakumbom nnejxyūts Roodūs. Nétəts jap ndso'ondū esəts nņajxtū Pátarū.

² Jap Pátarū mbáttəts tu'ugū barkū di'ibū nūxp Fenisyū, es ndūjkəduəts es oj nņajxtəts.

³ Najxtəts agə'añdsyoo mą Tsyipre es oj nņajxtəts extū Siryū. Esū kapitangu byarkū, yū'ū myūnejxyų ja tsemų Tirū, paaty ja barkū oj ñejxy jap.

⁴ Jap nbáttəts di'ibū myūbujktū ja Jesús, es n'ijttəts jəxtujk xūñ mūt yū'ajtų, es yū'ajtų Espírītū Santəkyūjxm t'anməadyū kədiūbū Paablū ñajxt Jerusalén.

⁵ Es ko ñajxy jəxtujk xūñ, net ndso'ondəts. Es nidūgekyū nməgu'uktajkats oj xyñaswówəduəts, yedyūjk toxytyūjkātų es mūt ja ənə'ku'ungatų, es ñajxtəadyū kajpnbū'am jam pu'ujót m, es nņaygyoxtnəadyákəduəts es ngajxtáktəts.

⁶ Nétəts nņajyūgəjxədu es nņaymyūnəndəts es ədsətų nņajxtəts barkoty, es yū'ajtų jūmbijndū mą tyūjk.

⁷ Nyajkugəjxəduəts ja nvyajū mą jikymeyjūñ Tirū es extū Tolemadyū. Es jap ngajxpə'xtəts yū nməgu'uktajkəts es nwə'əmdəts mūt yū'ajtų tuk xūñ.

⁸ Es jakumbomū Paablū es ədsətų di'ibūts mūt yū'ū ndso'ondū, njajttəts mą Sesareeñ kajpn. Es nņajxtəts mą Felipū di'ibū Jesús ja 'yayuk kyajxwə'əxar.

Tadu Felipū yu'u tu'uk di'ibū mā yu nijaxtujkru yedyujk win'ijxudu di'ibū myubajktar ja Jesús, es yu'ujuty tpuđakut ja ku'ekytyo'oxyaty di'ibaty ayoodar. Es jap nwa'u'umdats mat ja Felipū.

⁹ Ja Felipū jaru űux nimajtáxk di'ibū kyaj tu pyaktu es di'ibū ijttu Diosu kyugajxru.

¹⁰ Ko jap n'ijttats waanu jeky, net jyajty tu'ugu ja'ay di'ibū xyu'ajtypy Agaabu, di'ibū tso'omp Judeeu.

¹¹ Ta oj xyñimíñats es twijtse'ky ja pyo'owuunu Paablu, es űaydyukkawu'an űaydyuktekywuwu'an, es jyunañ:

—Yu Espírítu Santu du'an jyuna'añ: “Jap Jerusalén yu israelítaty du'an tkawuunat yu tadu po'owuunu űiwindsún es tkayákut mat ja romanu ja'ay.”

¹² Kots nmudoodu tyadu es mat ja Sesareeu ja'ay, nétats nmunu'xtáktu Paablu kudiibu űjxat Jerusalén.

¹³ Peru Paablu 'yadsooy:

—¿Ti ko mja'uy mya'axtu? ¿Tits ko miits xyajjotmay'ooktu? Nayjya'abats kyaj je'eyu nyajkatsúm nyajtekytsyúmat, extu nayjya'abats es ngu'oogudats ja Nindsun'ajtum Jesús jam Jerusalén.

¹⁴ Kom kyaju Paablu wyinmaaydyugatsáñ, nétats njunandu:

—Wa'an yajtúñ éxtamu Nindsun'ajtum Jesús ttseky.

¹⁵ Net nnayjyujp'ijxadats es oj nnajxtats Jerusalén.

¹⁶ Es xyjamyudajttats nija'ajuty ja Sesareeu ja'ay di'ibū myubajktu Jesús, es xymyubajxtu mā ja tyujku Mnasón, tu'ugu yedyujk di'ibū tso'omp Tsyipre es jeky tu 'yijnu tmabeky ja Jesús, es yu'uts xymyo'oyándar ja jajttákn jap Jerusalén.

Paablu űaygyajxudu mat ja Santya'agu

¹⁷ Kots njajttu Jerusalén, nétadsu nmugu'uktujkats xy'axájudu jantsy ya-jón.

¹⁸ Jakumbom nnajxtats mat ja Paablu ngu'ixtu yu Santya'agu, es tamu naty mayu muija'aydyujk di'ibáty ja Jesús myubajktar.

¹⁹ Net ja Paablu tkajxpo'xtaay, es tmumadyaktaay ti ja Dios tu ttuñ Paablukuyjxm mā ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelítaty.

²⁰ Ko tmudoodu tyadu ayuk, net t'awdajttu Dios es 'yanmaayudu Paablu:

—Weenu, mugu'uk. Tu xy'ixy ko kanak mil yu israelítaty tu tmabeky yu Jesús es nidugekyu yu'ujuty tranajxtu ja Moisesu 'yana'amun,

²¹ es tu jyuna'añ ja ja'ay ko mij mya'uxpeky mat nidugekyu israelítaty di'ibu tsunaayduar mā ja ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelítaty, es kyaj tranajxtat ja Moisesu 'yana'amun es kyaj jajtsúkut yu 'yu'ungaty waanu mā ja yedyujk'ajtan, es nan kyaj tranajxtat di'ibū jaayum ndu'unum.

²² ¿Ti ndu'unum? űijáwudubu net yu ja'ay ko tu mja'ty.

²³ Nik oy ko du'an xytyúnat. Tyaa nimajtáxku yedyujk di'ibū pyadunaampy yu wandakun.

²⁴ Najx maut es mnayyajwa'adsudat mat yu'ujuty, es mij mgujúyubu tadu gastu tugekyu. Es ko űaxudu tadu wandakun, net yu mwaay xykyaptat mat yu'ujuty es net nidugekyu ja'ay tmawinma'añbyaadat ko kyaj tnyu'ajtanaty éxtum tu jyuna'añ mat mij, es ko mij nandu'an oy xyryanejxy yu Moisesu 'yana'amun.

25 Es mat di'ibū kyaj 'yisraelītuty es tmūbuktū Jesús, tū nja'ayam wi'ix ngajxmujkam ko kyaj tju'xtat yū tsu'utsy di'ibū tū yajtukwindsū'ugū ago-jwinnāx, kyaj tju'xtat ja ne'pyū ō tsu'utsy di'ibū kyaj wa'ats tū wyindajxta'ay, es nandū'n kyaj myū'indūndat.

Paablū yajmātsy mā muj tsajptujk

26 Net ja Paablū tmūnejxy ja majtāxkrū yedyujk, es jakumbom ņayyawātsūdū nidūgekyū. Netū Paablū jyajty mā ja muj tsajptujk es t'awānāt ja teetyujk nā'a dyajujpkāxūt ja wāndakūn es nā'a dyajmīnūt ja windsū'kūn.

27 Mā kyajnūm kyexy ja jūxtujk xūbū wāndakūn, nija'ajuty yū israelītuty di'ibū tso'omp mā Asyū ņax, t'ijxtū ja Paablū mā ja muj tsajptujk tujā'a es mā yū'uyty ja israelitū ja'ayuty mbaāt tyūkādū. Net ni'igū yax jyojktū ja ja'ayuty, es tmajtstū Paablū,

28 es muk tmūgajxtū ja ja'ayuty:

—Miits israelitū mūgu'uguty, pudujkūguts! Tyādū dū'n ja yedyujk di'ibū jūdipt oytyim di'ibū kajpnūty, es ttuk'axpeky tūgekyū naxwiñūdū es kyaj twindsū'ugūdū nmūgunax'ajt nmūgugajpn'ajtam, ni ja Moisesū 'yana'amūn es ni yū nmuj tsajptujk'ajtam. Es nandū'n tū tmūdākū mā tyādū muj tsajptujk ja grieeγū ja'ayuty, es dū'n kyaj tmuj'ixyū tyādū wa'ats lugaar.

29 Dū'n jynū'afū tyādū israelītuty ko tū t'ixy mā Jerusalēn kajpn yū Paablū mat ja Trófilmū di'ibū Efesu kūgajpn. Paaty jynandū ko Paablū tū tmūdākū mā muj tsajptujk tujā'a yū Trófilmū di'ibū grieeγū ja'ay.

30 Tūgekyū kajpn tnijawayandū ti tuun jajtūp, es ja ja'ay myiñ pūye'egyū. Net tmajtstū Paablū es pawitsy pajūdoty dyajpūdsūmūdū mā ja muj tsajptujk, es netyū dya''adujktaaydyū ja muj tsajptujk'aā.

31 Tamū naty tim ya'oogānūdū ja Paablū ko oj ya''awanū ja soldādū windsūngopk ko nidūgekyū Jerusalēn ja'ay ya'ax jyojktū.

32 Net ja soldādū windsūngopk dyajnaymyujkū ja syoldādūtujk es ja soldādū windsūnūty, es jyajttū pūye'egyū mā mayjya'ayuty. Es ko ja ja'ayuty t'ijxtū ja soldādū windsūngopk mat ja syoldādūtujk, net ja Paablū tnašmajtsūdū es kyaj tnakywyojptū.

33 Net ja soldādū windsūngopk tmimīñ ja Paablū es tmajtsy. Ta dyajnejxy kūwūñ mat majtskū kadēnū. Es ko waanū 'yijty, net dyajttūy ja soldādū windsūngopk:

—¿Mūn mijts, es ti tū xytyuñ?

34 Perū ja'ayuty yaxkaktū wiingátyuty éxtam kyaj mbaāt yū soldādū windsūngopk tmūdoogūkū di'ibū dūn tūy'ajtan. Es net ja Paablū yajmūnejxy mā kwartel.

35 Ko jyajty mā ja kwartelū 'yeskaleerū, net ja soldādūtujk kyayū'kū es yajmūnejxy ja Paablū,

36 ja'a ko pyamīñty ja mayjya'ay pyaya'axy pyajékyuty:

—¿Ya'ooktū!

Paablū kyama'añ mā nimayjya'ay

37 Es ko Paablū dyajtkūyāndū mā kwartel, net t'anmaay ja soldādū windsūngopk di'ibū ijtū mā ja batayonk:

—¿Tits mbaāt nnigajxy?

Es ja soldādū windsūngopk 'yadsooy:

—¿Mij mājtyty mgajxūt grieeγū?

38 ¿Tii mij kyaj m'ejiptūja'ayuty di'ibū tūyūp mat tsyiptuūñ yū yajkutujkrū es dyajpūdsēemy mā muj ittūm taxk mil yū yajja'ay'o'kpty?

39 Net ja Paablū 'yadsooy:

—iKyaj! Israelitū ja'ayuts ʉj, jáputs ngugajpnuty Tarsū, di'ibū ijtp māj mā Silisyū űax, romanū ja'ayuts ʉj. Tunū may'ajtūn, meegyuts ja timpū esuts ja ja'ay nməgajxut.

⁴⁰ Es ja soldaādū windsəngopk tmooy ja timpū. Netū Paablū tyūnəaye'ky mā ja eskaleerū es ja kyū'ū ttuk'ijxy ja ja'ay es 'yamóndut. Es ko 'yamoondaaydyū ja ja'ay, net oj tməgajxy mət ja ebreē ayuk, es t'anmaay:

22

¹ —Miits mājja'aydyūjkəty es miits məgu'uktəjkəty, mədowdū wi'ixuts nnayűikajxtu'uda'əñdyuts.

² Ko tmədoodū tkajxy ja ebreē ayuk, net ni'igū 'yamoondaaydyū. Es ja Paablū 'yanmaaydū:

³ —ʉj israelituts, japts nmaxu'unk'ajty Tarsū, Silisyū űəaxóty, es yaats nye'ky Jerusalén es Gamalyéluts xy'a'əxpəjk. Yajtuk'ijxuts oy ja n'aptəjk'ajtmū 'yana'amən es amumdu'uk jótuts nmədūñ ja Dios, éxtəm miidsəty nidəgekyū tyam xytyundū.

⁴ ʉjts tūnyəp nmədsip'ajtuts yū di'ibū pyanejxyry ja Jesuū 'yəxpəjkən, extū nya'oogánuts es nyajnejxyuts tsimyyedyūjk toxytyūjk, mbəjta'aga'əñuts pujxndəgóty.

⁵ Es ja teedywyindsəngópk es nidəgekyū di'ibū ana'amdər māj tsajptəgóty űija'adər ko yū'əjuty dyajktū neky mət ja nmə'israelitū'ajtm di'ibū Damaskū tsənəaydyər. Nəxpədsū naty jam, n'əxtə'aya'əñuts di'ibū myəbəjktəp ja Jesús, es nyajminə'əñuts yə Jerusalén es ndukkumədowə'əñuts.

⁶ 'Ko nja'tánuts Damaskū, éxtəm kijkyxūn, nétuts n'ijxy jyajy nikəjxməts tu'ugū mək jajən di'ibū tsajpótm tso'omp,

⁷ es ngədəayuts. Nétuts nmədooy tu'ugū ayuk ko jyūna'əñ: “Saulū, Saulū, ĵTits ko xyryajədity?”

⁸ Nétuts nyajtūy: “ĵMbún mijts?, Windsún.” Es xy'anmaayuts: “ʉjtsəts Jesús nazarenū di'ibū mij mbajədijtyry.”

⁹ Ja njamyūdəts t'ijxtū ja jajən, per kyaj tjaygyūjkədə ja ayuk di'ibəts ʉj xymyəgajx.

¹⁰ Nétuts ʉj n'anmaay: “ĵTits ndúnəp?, Windsún.” Nétuts xy'anmaay ja Nindsən'ajtm: “Pudū'uk es nəjx jap Damaskū es jap m'anəmmədut təgekyū ti mdúnəp.”

¹¹ 'Es ko ja jajən oj xyajwiindsəts, nétuts ja njamyūdəts xyajnejxy witsy extū njajtyəts Damaskū.

¹² 'Jap tu'ugū yedyūjk di'ibū xyə'ajtyry Ananiūs. Yū'ū jyantsy'awdəjtyry ja Dios es tkuydyūñ ja Moisesū 'yana'amən, es nidəgekyū israelituty di'ibū tsənəaydyū Damaskū yajxón mət 'yjity yū'ū.

¹³ Es ja Ananiūs xyñimiñuts es xy'anmaayuts: “Məgu'uk Saulū, ijxwə'x jatəgok.” Es netyū jatəgok oj n'ijxwə'xyuts es net n'ijxyəts ja Ananiūs.

¹⁴ Nétuts xy'anmaay: “Yū Dios di'ibū n'aptəjk'ajtm wyindsə'kədə jėkyər, tū mwin'ixyuty es xy'ixy'átut di'ibū yū'ū tsyeyry, es xy'ixət ja Di'ibū Jiky'ajtp Təy'ajtn Mət es xymyədówt di'ibū yū'ū kyajxyry.

¹⁵ Esū Dios mbəjta'agánəp es xykyajxət ja 'yayuk mā nidəgekyū naxwíñdū ja'ay, es xytyukmāmədyə'əgət di'ibū tū xy'ixy es di'ibū tū xymyədoy.

¹⁶ Es tyamyū, katū m'ak'awix. Pudū'uk es mnəbátut, es mənū'xtə'ək ja Dios esū mbeky mniwə'ədsədut.”

¹⁷ 'Kots njəmbijty Jerusalén, tats nnejxy mā māj tsajptəjk es ngəjxtákyəts. Nétuts n'ijxmə'ty.

18 N'ijxyuts ja Nindsun'ajtam Jesús, es xy'anmaayuts: "Jottugoy es mbudsámut yá Jerusalén, mut ko kyaj tyadu ja'ay tmábuka'añ kots uj nGrístaty."

19 'Nétuts uj n'anmaay: "Windsún, yu'ujaty ñija'adup nidagekyu kots uj nnejxyuts má tsajptajk es nmunejxyuts puixndugóty di'ibu myubejkyry ko mij mGrístaty, es uj tu nyajwépyudyuts.

20 Es ko ja ja'ay dya'e'ky ja Esteebu, mij ja mduumbu di'ibu pyujtá k ja tuj'ajtun mijtskyujxm, támudsu naty mut n'ity ko dya'e'ky, extu ngwentu'ajtats ja wyit."

21 Es xy'anmaayuts ja Nindsun'ajtam: "Nujx. Ujts mij ngaxaampy jagam má ja'ay kyaj 'yisraelítaty."

Paablú 'yijty soldaadu windsungopk kyu'ujóty

22 Tmudoo'ijty ja ja'ay yaabaat ko jyunáñ ko ñijxa'añ má ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Net ja ja'ayuty yaxkaktu:

—¡Ya'ook tadu ja'ay! ¡Kyaj pyaadyuty jyiky'átut!

23 Es maanam ja ja'ayuty ni'igu ttuk'ya'ax ttukjoktu, tjandu wyítaty es t'uxjubiptu, es ja naxway tjantsywyujuktu,

24 net ja soldaadu windsungopk tni'ana'amu es ja Paablú yajmunujxut má kwartel, es yajwóput es tnigajxut ti ko ja'ay ya'axy jyeky mut yu'u.

25 Es ko two'onduunu es twopandu yu Paablú, net yu Paablú dyajtuy ja soldaadu windsún di'ibu naty jam:

—¿Mmudajtyry miidsu kutujkun es xywyóput tu'ugu romanu ja'ay, es kyajnum yajpayo'oyu?

26 Es ko tmudoo yu soldaadu windsún, net oj t'awanu ja wyindsún, ja soldaadu windsungopk, es t'anmaay:

—Mnaygywentu'átudup mut di'ibu mdunaampy. Tyadu yedyujk, romanu ja'ay yu'u.

27 Net ja soldaadu windsungopk tnimujwa'ky ja Paablú, es dyajtuy:

—¿Tuy'ajtun ko mij mromanuja'ayudyu?

Es ja Paablú 'yadsooy:

—Tuy'ajtun.

28 Es ja soldaadu windsungopk 'yanmaay:

—Ujts kajaats xytsyoobátxu kots uj nromanuja'ayuty.

Es ja Paablú 'yanmaay:

—Per ujts romanu ja'ayuts na'abuts nmiñ njajty yá naxwiñ.

29 Es yu soldaadu di'ibu naty wopánup yu Paablú, net ñikaktaayudu, es yu'ubaat ja soldaadu windsungopk tsyu'ku ko yu Paablú tu tkawuñ es romanu ja'ay yu'u.

Paablú tmugajxy di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty

30 Es jakumbon yu soldaadu windsungopk tnijawuyáñ ti ko Paablú ñi'uunaty yu israelítaty. Net tni'ana'amu es jyunákut ja kadenu di'ibu Paablú kyuwu'un'ajtyry, es dyajnaymyujku yu teedywyindsúnaty es nidagekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty. Netu Paablú dyajpudsuumdu es trujtáktu mayja'ay wyinduuy di'ibu naty tu ñaymyúkudu.

23

1 Paablú tni'ijxe'ky di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es t'anmaay:

—Mugu'uktujkaty, tats njiky'aty extu tyambaat wi'ixats kyaj nbejyayawu má ja Dios.

² Net ja Ananiius di'ibū ijtp teedywyindsungórk, t'anmaay ja ja'ay di'ibū tūnaapy jap Paāblū pya'aay es t'abojsu'ugut ja Paāblū.

³ Es ja Paāblū t'anmaay:

—Dios yu'u mwórudup, mnay'andijyuty éxtumū ja'ay di'ibū jiky'ajtp tūy'ajtan mūat. ¿Ti ko yaa m'u'uñū esuts xyryayo'oyut éxtum ja Moisesū 'yana'amun jyunā'añ, es mijts k'u'm kyaj xykyuydyúñ ja Moisesū 'yana'amun ko mjuna'añ esuts nya'abojtsu'ugut?

⁴ Es ja ja'ayuty 'yanmaayudu:

—¿Tii du'un xywyngajxpéty yu teedywyindsungórk?

⁵ Es ja Paāblū t'anmaay:

—Mūgu'uktujk, kyajts nnijawū pūn yu'u teedywyindsungórk. Pes du'un ja Dios jyaabyajtan jyunā'añ: “Katū xykyajxpéky di'ibū ana'amp mgajpnóty.”

⁶ Nija'ap ja Paāblū ko tamū saduseeū ja'ayuty esū fariseeū ja'ayuty, es t'anmaay māk:

—Mūgu'uktujkūty, uj nandu'un fariseeū esū n'aptujkūts nandu'un fariseeuty, es tyámuts xyajjustisūpaaty kots nmubeky es n'awíxyuts ja jyikyuyjkan di'ibū tū 'yeeky.

⁷ Es ko du'unū Paāblū jyunāñ, net ja ja'ay ñaygyajxysy'ikūdu ak yu'ujuty di'ibū naty tū ñaymyúkūdu, ta ñaybyajtākūdu abekyū fariseeuty es abekyū saduseeuty,

⁸ mūt ko yu saduseeuty jyunā'andu ko di'ibū tū 'yeeky kyaj ñakyjyikyryky, ko kyaj jyaadyū anklū es kyaj jyaadyū anmūja'an. Per yu fariseeuty myūbejkyry ko yu o'krū jyikyryky jatugok, ko jyaaty yu anklū es jyaaty ja anmūja'an.

⁹ Es di'ibū ana'amdup mūj tsajptugóty nidugekyū ñay'oojūdu ak yu'ujuty. Es ryūdu'ktū nija'ajuty ja fariseeuty di'ibūty tsajptugóty ya'axryjktup, es t'anmaaydyū:

—Tyadu yedyujk kyaj pyeky nbátum. Yu'u da tu'ugu anklū o tu'ugu anmūja'an tū myūgajxyuty.

¹⁰ Es ni'igū jyantsymūjwindáku ko ja'ay ñay'oo ñayya'axūdu ak yu'ujuty. Ta ja soldaadū windsungopk jyotmay'e'ky ko yu Paāblū ja'ay ya'oogudat. Net ja soldaadūtyk tkejxy es nūjx ja Paāblū dyajtsoundū es dyajmínut jatugok mā kwartel.

¹¹ Ja ux ja Nindsūn'ajtum Jesús kyūxe'ky mā Paāblū, es 'yanmaayū:

—Paāblū, jotmāk mnaybyujtā'agudat. Extum tū xykyajxy ja tūy'ajtan mūt uj ja yaa Jerusalén, nandu'un xykyajxta ja tūy'ajtan ujtskyujxm jap Romū.

Tkajxy'áttū pūn wi'ixū Paāblū 'yoogut

¹² Es jakumbom nija'ajuty ja israelítuty ñaygyajxūdu es dya'ooga'añ ja Paāblū, es jyunandu:

—Wa'an ja Dios xytyukkumudo'om pūn ká'ay úkūm mā kyajnūm nya'o'kūm ja Paāblū.

¹³ Di'ibū du'un tyunándubū naty naxy nijustyikxy ja yedyujkūty.

¹⁴ Net ñūjxtū mā ja teedywyindsūnuty es ja mūjja'aydyujkūty, es jyunandu:

—Ūdsūty tats nnaygyajxūdu es Diósuts xytyukkūmódwdat kots ngáyut pūn kyajnūmts nya'ooktū Paāblū.

¹⁵ Tyam miidsūty es di'ibū ana'amdup mūj tsajptugóty, amdowdu tadū soldaadū windsungopk es bom dyajmínūdu tadū ja'ay mā miidsūty, es xywyin'ūnūnt ko miits xyñijawūya'andū yajxón ja pyeky. Es ūdsūty, támuts n'awixtū esuts nya'oogut mā kyajnūmū naty jya'ty.

16 Es ja Paablu ja tsojmaank myadoo ti tyunándup, net ñejxy ma ja kwartel es t'awa'anu ja Paablu.

17 Net ja Paablu tmugajxy tu'ugu soldaadu windsun, es t'anmaay:

—Munujxu tyadu mixy ma ja soldaadu windsungopk, ja'a ko myadya'aga'añ waanu mat yu'a.

18 Es ja soldaadu windsun tmunejxy ja Paablu tsojmaank ma soldaadu windsungopk, es t'anmaay:

—Tadu Paablu yu'uts tu xy'amdoy esuts nyajminat ja yaa tyadu mixy. Yu'ak maadya'agaamp waanu mat mij.

19 Es ja soldaadu windsungopk tku'amumajtsu ja mixy, es dyajnejxy wiink too, es dyajtuy:

—¿Tits xy'awanuyaamp?

20 Net ja mixy t'anmaay:

—Yu israelitatu tu ñaygyaxudu es bom m'amdowa'añutu es xyajnujxtu ja Paablu ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es 'yanda'aga'andu es ttseky es xyuyayo'oyut.

21 Kyaj mij xmyubáku, ja'a ko nijstyikyñaxy ja jya'ayutu di'ibu awixp ayu'udsyu, es tu jyuna'andu ko Dios tyukkumadówudut pan kaayduyur es kyajnum dya'ooktu Paablu; es tyam tap t'awixtu na'a xyajmiñ.

22 Net ja soldaadu windsungopk ñayjugajxu mat ja mixy es kyaj pan ya"awanat éxtam tu yajmamadya'aky.

Paablu yajkéxy ma gobernador Felus

23 Ta ja soldaadu windsungopk tmugajxy majtsku soldaadu windsun, es t'anmaay:

—Anumadu majtsk mugopxu msoldaadu es ñay'axkúku, es tugu'px majk di'ibu kwaaygyujxy, es majtsk mugopxu di'ibu mat ja lyanzu, es ñujxtu Sesaree tyam muj koots.

24 Es nandu'ün ñay'axkúku yu Paablu es ttukpátut ja kwaay, es yajk-wentu'áttat kadiibu ti jyátudut es yajkuyáku ma ja gobernador Felus.

25 Es ja soldaadutujkutu yu'a tmunujxtu ja neky ma jyuna'añ:

26 “Ujts Klaudyu Lisyus, ngéxyuts tu'ugu neky mat mij, gobernador Felus, es ngajxpo'xa'añ.

27 Yu israelitatu tu tmatstu tadu yedyujk es dya'ooga'añ, per kots uj nniija'aju ko yu'ndyu romanu ja'ay, nétuts oj nnejxy maduts ja nsoldaadutujk es nya-jtsékyuts.

28 Nétuts nyajnejxy ma israelitatu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, mat kots nnijawaya'añ ti ko tu tni'uumadu.

29 Muj ja pyeky trujtáku mat ku'am ja 'yana'amun; per kyaj tmudatu yu peky es dya'oogut o dya'ítut pujndugóty.

30 Kots uj nniija'aju ko yu israelitatu ttukniwinmayu dya'ooga'añ tadu ja'ay, paaty tyámuts ngexy ma mijts; es nandu'ün tats n'anumu ja di'ibu ni'u'undup es nuj dyaky yu tyu'ajtun ma mijun. Ja nnaybyátam.”

31 Net ja soldaadutujk dyajnujxtu ja Paablu éxtam tu ya"anumadu, es dyajnujxtu koots extu Antípatrus.

32 Jakumbom jyambijttu ja soldaadu ye'ebyu ma ja kwartel, es ja kwaaygyujxyru t'akpanujxtu ja Paablu.

33 Ko jyajty Sesaree, ta tkuyajktu ja Paablu es ja neky ma ja gobernador.

34 Es ko t'ijxy ja neky ja gobernador, net dyajtuy ja Paablu:

—¿Madsu m'it mlugar?

Es ja Paāblu 'yadsooy:

–Silisyu ja'ayuts uj.

³⁵ Net ja gobernadoor Felus 'yanmaayū:

–Tyámuts n'awíxat ko kynda'agut ja ja'ay di'ibu tu mni'uanaty, esats nmadówut wi'ix jyuna'añ.

Es ja Paāblu yajpūtáky mā ja tujk di'ibu Eroodus pyalasyu'ajt, es kywentu'átadu ja soldaady.

24

Paāblu, ja gobernadoor Felus wyinduuy

¹ Kyummogoxk xuu kyudaky Sesareeu ja Ananiius di'ibu ijtp teedy-wyindsungórk, mut ja mujja'ayduyk es tu'ugu wingajxru di'ibu xyu'ajtypy Tértulu. Tyaadu twinguwa'ku ja gobernadoor Felus es tjapujta'agán ja pyeky ja Paāblu.

² Es ko ja gobernadoor dyajmiin ja Paāblu, net ja Tértulu tni'u'unu ja Paāblu, es t'anmaay ja gobernadoor Felus:

–Nja'aygyudákyryuts mā mij, windsán gobernadoor, ko mijskyujxm jyaadyu oy'ajtun mā tyadu naxwíñudu, es mij m'ane'emy yajxón mut ja oybyu mwinma'añ. Paaty kyaj mā tsip mut udsuty.

³ Es mij tu xytyuñ yajxón tugekyu mā tyadu israelítaty ja ñaxwíñudu. Nja'aygyudákyryuts mijts, gobernadoor Felus.

⁴ Per kadiibats mij nūgoo ja mdiempu nyajtugóyut, tunu may'ajtan es xymyudoó'ítut di'ibats uj ngajxaampy.

⁵ Tyadu yedyujk yu'u axuk ja'ay, es ñejxy oytym maaty es dyajtsiptúñ yu israelítaty; es nandu'un yu'u ñigopk'ajtypy ja ja'ayuty di'ibu yajtjip nazarenu ja'ayuty.

⁶ Nandu'un tmudujku wiink ja'ay mā muj tsajptujk. Paadyuts nmajstū es ndydyunánduts éxtamdsu n'ana'amun jyuna'añ.

⁷ Net ja soldaadu windsungopk Lisyus myiñ es tyujku amujaa, es dyajnejxy ja Paāblu,

⁸ es xy'anmaaydyuts udsuty di'ibu u'undur nmíndut mā mij. Es tyam mijts ku'um xyñijáwut ja tūy'ajtun nidugekyu ti kots nni'uanudu.

⁹ Esu israelítu ja'ayuty di'ibu naty jápūty, nandu'un jyunandu ko tūy'ajtanaty.

¹⁰ Net ja gobernadoor ja ky'u tuuk'ijxy ja Paāblu es kyajxat. Ta Paāblu jyunáñ:

–Tyam uj jotkujkats nnayjyáwuty es nnayñikajxtu'uda'añudyuts mā mij, mut ko nnija'abats ko mij tyam m'ity jeky es myajkutiky mā tyadu naxwíñudu.

¹¹ Mijts ku'am mbaat xypayao'oy ko je'eyanum majmajtsk xuu kots n'ojsy Jerusalén esats n'awdata'añ ja Dios.

¹² Es kyaj tūy'ajtanaty kots xypyaattu nnay'oojūdsut, es kyajts pán nyaj-nayñibudu'ku, ni mā muj tsajptujk es ni mā justisatujkaty, es ni di'ibu kajpnats pán maut ngatsiptúñ.

¹³ Tyadu ja'ayuty kyaj mbaat dyajtūdyúkadu tits xytyukni'u'unudap.

¹⁴ Di'ibu tūy'ajtun, nbanejxpyuts ja Jesús éxtamu Kristu, di'ibu yu'u tyjytap anu xprujkun. Nmūdiimbyuts ja Dios éxtamdsu n'aptujk tmaduñ. Nmubejkyryuts tugekyu Moisesu 'yana'amun es tugekyu di'ibu Diosu kyugajxru kyajxtu.

15 Es ūj nmubejkyryuats ěxtam yu'ujuty nandu'un ko yu Dios dyajjikyryuka'añ tugekyu o'kpu di'ibu ijt oyjya'ay es nandu'un di'ibu ijt ka'oyjya'ay.

16 Es paadyuats du'añam nduna'añ di'ibu oy Dios winduuy es nandu'un ja'ay winduuy.

17 'Es kanak jumajtats njudijty wiink nax wiink kajpn, es njambijtyuats mađsu nnađu ngajpn es nyaka'añuats yu limosnu es ja windsu'kan.

18 Es jawyiinats nnayyajwátsu. Jápudsu naty muj tsajptajk ñabotsoty es mbujta'aga'añuats yu limosnu es ja windsu'kan, es kyaj mat ja mayjya'ay es ni nganayñibudu'uguduts ni pán muut. Es jap tsajptagoty xypyátuts ja israelítuty di'ibu tso'omp ma ñaxwiñudu Asyu.

19 Es japts xypyattu ja israelítuty di'ibu tso'omp ma ñaxwiñudu Asyu, ¿Ti ko ku'am tu kyamindu ja yaa es xyñi'uanudats ma mij, pán tų'ajtan myudajttap ma u'uanu?

20 Mut ko yu'ujuty kyaj myndu di'ibu tyam junándup ja yaa, wa'an yu'ujuty tų'ajtan tjuna'andu pán ti peky tu xpyaattats ko nwindunaay wyinduuyaty di'ibu ana'amdup muj tsajptagóty.

21 Je'eyu pán yu'ujuty xyñi'uanayaambuts ko njunáñuats muk jap ma di'ibu ana'amdup muj tsajptagóty: "Miidsaty tyam xpyekymyoodyuats kots ūj nmubeky ko yu o'kputy jyikyryuka'andu."

22 Ja Felus oy tnija'aju wi'ix tmabuktu di'ibu pyanajxtap ja Jesús ěxtam ja Kristu, paaty ko tmadooy yu taadu, net jyunáñ:

—Ko myínut ja soldaadu windsungopk Lisyus, n'akmudówuaps miju m'u'uanu.

23 Es net ja Felus t'anmaay ja soldaadu windsun es ja Paablu 'yítut tsimy, per tmo'oyat nandu'un yu awa'ats'ajtan es dyajtákat yu myatnaymyaayabutajk es kyu'ixudut.

24 Es ko 'yijty kanak xuu, ta jyajty jatagok ja Felus mat ja ñado'oxy Drusilu, di'ibu israelitu ja'ay. Ta tnigajxu ja Paablu es myínut. Es tmadooy ko Paablu myugajxudu wi'ix ja jiky'ajtan ko Jesukristu yajmabéky.

25 Es ko ja Paablu 'yawa'anu es ja ja'ay jyiky'átut tų'ajtan muut es ñay'aguwítsudut ku'am, es ko ja'ay yajpayo'oydyut, net ja Felus ñay'adsu'ku es t'anmaay ja Paablu:

—Winwa'ktútkats tyam. Kots ja tiempu nmudátut, net nniğaxut.

26 Es ja Felus yu'u jyatsojk es ja Paablu myo'oyudut ja meeñ es tnaśmátsut; paaty janaamty tnigaxu.

27 Du'un tyuun jyajtu majtsk jumajt. Net ja Felus pyudsuumnu gobernador, es tyujku ja jembyu di'ibu xyu'ajtypy Porsyu Festu. Es ko ja Felus wyu'amáñ oy mat ja israelítuty, paaty dyajwe'emy ja Paablu tsimy pujxndugóty.

25

Paablu, ja gobernador Festu wyinduuy

1 Ko ja Festu jyajty es oj t'axaju ja kyutujkun es 'yítut gobernador, kyumduguk xuu tsoyo'ñ Sesareeu es pyatujku Jerusalén.

2 Es net ñimiinudu ja teedywyindsunaty es ja israelítuty ja myujja'aydyujk, es tni'u'ambajttu ja Paablu,

3 t'amdooy ja may'ajtan es tniğaxut ja Paablu es dyajmínut Jerusalén. Du'un t'amdooy ko tu naty ñaygyajxudu ja israelítuty es dyaooga'andu tu'aay.

4 Per ja Festu 'yadsooy ko Paablu tap 'yity tsimy Sesareeu, es yu'u ku'am jajpta'agaamp jap.

⁵ Es jyunāñ:

—Miits nidu'uguty di'ibu myudajttap ja kutujkun, mnujxtap Sesareea kots uj nnujxtat, es pāna tadū yedyujk jamū pyekey, mbaat xyñi'u'umbáttū.

⁶ Festū je'eyū jap 'yijty Jerusalén tuktujk majk xuu es ta net jyunajky jatugok Sesareea. Es jakumbom t'axaju ja 'yuaaybyajn mā 'yana'ama'añ. Ta tñigajxu ja Paablu.

⁷ Ko Paablu tyujku, net yajnadujkudu ja israelítaty di'ibu tū tsooindu Jerusalén, es trujtákuđu pyekey kanak nax, per kyaj tyu'ajttundujku.

⁸ Es net ja Paablu ñayñikajxtútu:

—Ej, ni tits tū ngatuundugóy mat ja israelítaty ja 'yana'amān, ni mat ja māj tsyajptujk es ni mat ja yajkutujkpa kopk.

⁹ Per ja'a ko yu Festū wu'umaamp oy mat ja israelítaty, paaty ja Paablu t'anmaay:

—¿Tii mnuxaamp Jerusalén es jámats ndúnat ja tuj'ajttan?

¹⁰ Net ja Paablu 'yadsooy:

—Tyámats n'ity mā yajkutujkpa kopku kyutujkan, mā mbaadats ja nduy'ajttan yajttūñ. Mnija'ap oy ko kyajts uj ti tū nduundugóy mat ja israelítaty.

¹¹ Es pūn tuj'ajttan ko tats ti nduundugóy di'ibats ngumadówup es xya'ogudats, wa'ants xya'ooktu; per pūn kyaj ti tyu'ajttanaty di'ibu xytyukni'u'ūnup, kyaj pūn ja kutujkan tmudaty esuts xykyuyákat mā yu israelítaty. Paaty n'amdóyats esuts xyajñajxadats mā ja yajkutujkpa kopk es yu'u'ku'am xypyayo'oyudats.

¹² Ko naty ja Festū tū myadya'aky mat ja jya'ayuty, ta t'anmaay ja Paablu:

—Mat ko tū xy'amdooy es nyajñajxtat mā yajkutujkpa kopk es yu'u'jyustisatúnat, oy nyajñajxtat.

Rey Agripū jya'ty es tku'ixy ja Festū

¹³ Ko 'yijty majtsk tuguk xuu, net jyajty jap Sesareea ja rey Agripū mat ja toxytyujk di'ibu xyu'ajtyry Berenise, es tkajxpo'xa'añ ja gobernadoor Festū.

¹⁴ Es kom kanak xuu jap 'yijttū, ta ja Festū tmamadyaky ja rey wi'ixū Paablu 'yity tsimy, es t'anmaay:

—Tyap tu'ugu yedyujk 'yity pujxndugóty di'ibu Felū tū dyajwe'emý.

¹⁵ Kots n'ijty Jerusalén, net ja teedywyindsánaty esū israelítaty ja myujja'aydyujk tni'u'ūnudu tadū yedyujk, es xy'amdooyats es uj njūnā'anudats ko peky tmudaty es wa'an dya'ooktu.

¹⁶ Es uj n'adsooyats ko yu romanū 'yana'amān kyaj ñigutikyuty es nya'o'kam ja ja'ay pūn kyajñamū tyu'ajttan dyaky es ñaywyindánudat mat ja di'ibu u'ūmp, es ñayñikajxtu'ududat.

¹⁷ Paaty ko yu'ujty myiindu ja yaa, netyū jakumbom nnaxwe'tsy mā uñaybyajn mats n'ane'emý, es nétats nnigajxu tadū yedyujk.

¹⁸ Ja israelítaty kyaj oj 'yūnudu éxtamts uj tū n'okwinmay.

¹⁹ Yu'u'je'eyū oj ttukni'ūnudu éxtamū israelítaty myubektū, es muat ja Jesús di'ibu o'k; per ja Paablu jyunāñ ko yu Jesús jyiky'aty.

²⁰ Es kom kyajts nmawinma'añbyaaty wi'ixats ja tuj'ajttan ndúnat, nétats ja Paablu nyajttuy pūn nuxaamp Jerusalén es jápats ja tuj'ajttan ndúnudats.

²¹ Per ja'a ko yu'u' 'yamdooy es ja yajkutujkpa kopk Augustū ttúnat ja tuj'ajttan, paaty uj nya'ityats tsimy extū kots uj mbaat ngexy.

²² Net ja Agripū t'anmaay yu Festū:

—Ej nandu'ūn nmudowaambyats wi'ix jyunā'añū tadū ja'ay.

Es ja Festū 'yadsooy:

—Bom xymyudówat.

²³ Jakumbom Agrip es ja Berenise jyajttu es ni'igu dyajiniguxu'ktu ja myu'ajtan, es tyujkudu ma ja kumofdyujk mut ja soldaadu windsungópkuty es mut ja Sesaree myujja'ayduujk. Net yu Festu tnigajxu yu Paablu.

²⁴ Net ja Festu t'anmaay yu Agripu:

—Rey Agripu es miidsaty nidugekyu di'ibu tu ñaymyúkadu mut újuty, tyaa ja yedyujk. Mayu israelítuty tu xy'anuuuuts mut yu ja'ay jap Jerusalén es yaa nandu'un Sesaree, es du'un jyuna'andu esuts nya'oogat.

²⁵ Per ni wi'ix tsoots ngapatu pyojru es 'yoogat. Es kom yu'u ku'am tu t'andoy es ja jjustisu yajtúnut ma yu yajkutujkru kopk Augusta, paaty tats njuna'añ kots ngaxa'añ jam.

²⁶ Es kyajts nnijawu wi'ixuts nnijayut yu nwinduán yajkutujkru kopk mut yu'u. Paaty tyaats nyajmín ma miits nidugekyu, es waanu ni'igu ma mij, yajkutujkru Agripu. Tundu may'ajtan, yajtáwdu tyadu ja'ay esuts xy'awánut wi'ix mbaat nja'ayuts,

²⁷ ja'a ko kyajts njawu tyu'ajtanaty esuts ngáxut ma ja yajkutujkru kopk puu kyajts n'awanu wi'ixu 'yu'unu.

26

Paablu, ja rey Agripu wyinduuy

¹ Net ja Agripu t'anmaay yu Paablu:

—Mbaat mij xyaky ja mduy'ajtan.

Ta ja Paablu ttuk'ixy ja kyu'u es 'yamóndut, es jyunañ:

² —Jotkujkuts nnayjyáwuty esuts ngajxut mut mij, rey Agripu, esuts nnaynikajxtu'uduuts nidugekyu di'ibu israelítuty tu xytyukni'uuuuts,

³ es waanu ni'igu ja'agyujxu ko mij mnija'ap tugekyu wi'ixuts jaayam tii ndundu, uudsaty israelitu ja'ayuty, es mjaygyujkup di'ibuts nmadyakury. Paaty tunu may'ajtan, mudoo'it yajxon.

⁴ Yu israelítuty nidugekyu tnijawu wi'ixuts n'ijty mut yu'ujuty madsu ngajpn es nandu'un Jerusalén, kots nmutsk'ajty es extu tyambaat.

⁵ Es yu'ujuty nandu'un ñija'adu, es puu tsyojktu jyuna'andut tu'y'ajtan, kots uj n'una'k'ajty farisee ja'ayuty.

⁶ Es tyam xyajmíuuts es xyni'uuuuts kots uj nmabékyuts ko Dios dyajikyryuka'añ yu o'kru éxtu wyandaky mut uudsadyu n'aptajkuty.

⁷ Nidugekyu israelítuty 'yawijxtu ko Dios tkuydyúnut di'ibu wyandak, es ja'agyujxu t'awdattu Dios xuñ koots. Mij rey Agripu, yu'agyujxuma tadu israelitu ja'ay xyni'uuuudu kots uj du'un njup'ixy.

⁸ Ti kyaj miits xymyubuktu ko Dios dyajikyryuka'añ ja o'kru?

⁹ Újts ku'am nwinmaayuts tuuyup kots uj nduna'añ mayu winma'añ es nmadsip'átuuds di'ibu pyanejxyru yu Jesús nazareu.

¹⁰ Es du'unuuts nduun kots n'ijty Jerusalén. Ja teedywyindsúnaty xymyooodyuts ja kutujkru esuts uj nbujta'agut pujxndugóty ni nu'un di'ibu myubejxyru yu Jesús; es ko dya'o'ktu, uj tadsu naty nnaygyajxudu mut ja teedywyindsúnaty.

¹¹ Kanak ókuts uj nduyduuñ es agwanu tmastu'udut yu myubujkru. Du'un tu ndúuuts tu'uk tu'ugu tsajptujk. Njantsyuykmuadsip'ajtyuts yu'ujuty es nbanujxuts extu wiink kajpn.

¹² 'Es kots uju naty nnejxy ma Damasku, yu teedywyindsúnaty tu xymyo'oyuts yu kutujkru esuts najx nmatsy di'ibu myubujktu ja Jesús.

13 Rey Agripa, kotsa naty nnejxy, net jam tu'am n'ijxyats kijkyxyu tu'ugu jajun di'iba miimp tsajwinm. Jantsy muk jyajy es kyaj dyu'unaty yu xuu jyajy. Tadu jajun jyajty mats uj nba'ay es madsu n'jajmyuaduty.

14 Net uadsuty nidugekyu ngudaadaayduats, es nmadooyats kots xymyugajxy mat ja ebreu ayuk, es jyuna'añ: "Saula, Saula, ztits ko xypjajadyty? Ku'am mnayajtsayutyty, extam yuuba ko tpepy yu kepyjyujptsesy."

15 Nétats uj n'anmaay: "¿Mbán mij?, Windsán." Esats xy'adsooy: "Ejtsats Jesús, di'iba mij mbajudijtyty.

16 Pudu'uk es mdánut. Tu nnimiñ es mij nmugajxa'añ es ngajxa'añ esu ja'ay xy'awánut di'iba tyam tu xy'ixy es di'iba m'ixup óknum.

17 Es ejts mij nyajtso'ogup ma israelítaty es nandu'un ma kyaj 'yisraelítaty. Es tyam ngexy es mnuxat

18 ma ja'ajuty es xya'ijxwa'xut ja ja'ayuty es kyaj ñakyyo'oydyut ma ja koots it, wa'an dyo'oydyu ma ja xuu it, kudiiu 'yok'ijnudut Satanás kyujoty, Dios ky'ujóty 'yittat; esu du'unats xymyubáktut es yajtuknima'kxtat ja pyeky es yajmo'oydyut ja kuma'añ mat pánaty ijtup ja Diosu jya'ayuty." Du'unats xy'anmaay ja Nindsan'ajtam Jesús.

19 Paaty, rey Agripa, nmamadooyats di'ibats ja Jesús xytyuk'ijx tsajwinm es di'ibats xy'anmaay.

20 Jayujpts ngajxwa'xy ja oybyu ayuk ma ja'ayuty di'ibáty jap Damaska, ta net di'ibáty Jerusalén es ma tugekyu Judeu ñax, es nandu'un ma di'iba kyaj 'yisraelítaty; es n'anmaayats nidugekyu es dyajtugátstut yu wyinma'añaty es jymbittat ma Dios es ttúnat extam ja Dios jyuna'añ.

21 Paadyats xymyajtsta ja israelítaty muj tsajptujk ñabotsoty esats xy-jaya'oogándu.

22 Peru Dios xypyudujkats es tyambaadats ngajxwa'xy ja 'yayuk mat nidugekyu ja'ayuty ko yu Jesús yu'u du'un ja Kristu. Es je'eyu njuna'añats di'iba nandu'unu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydu.

23 Yu'ujuty jyunanu ko koonam yu Kristu 'yayówat es taanam 'yoogut; es ko 'yoogut, yu'u tim jayujp jikyuyákap jatagok es dyákut ja nitsokan mat di'iba israelítaty es di'iba kyaj 'yisraelítaty.

24 Es ko du'un jyunañ yu Paablu, net ja Festu yaxkeky:

—¡Tu mloka, Paablu! Mat mayu m'axpukjan tu mjumbity loka.

25 Per ja Paablu 'yadsooy:

—Kyajts nloka, gobernador Festu. Tugekyu di'ibats ngajxypy, tuj'ajtan yu'u.

26 Esu tyadu rey Agripa myudajtyty ja tuj'ajtan di'ibats ngajxypy, paadyats nnigajxta'ay yajxon ma yu'un, mat ko kyaj tyadu tyuun jyajtu ayu'udsyu.

27 Mij, rey Agripa, ztii mmubujk extam jyunañ yu Diosu kyugajxpaty? Nnija'abats ko mmubejkyty.

28 Net ja Agripa jyunañ:

—Mat waanabu mij yu m'ayuk xytseyky es nbanujxadats yu Jesukristu, du'un, ¿kudii?

29 Net ja Paablu jyunañ:

—Pes mat jawaanabu o mat jamaybyu, Dios tseyjpy ko mij, rey Agripa, es nidugekyu ja'ayuty di'ibats yam xymyudoo'ijttap, nandu'unxypur mij najx m'ittu extam uj, je'eyu ko kyaj madu kadena.

30 Net ja rey Agripa pyade'ky, es nandu'unu Festu esu Berenise, es nidugekyu di'iba naty jap uñaayduy,

31 es ñajxtu wiink tsoo, es ñajjyanánudu:

—Tyadu ja'ay ni ti ta tkatúñ di'ibu páttap tku'oogot o 'yítat pujxndugóty.

32 Net ja Agripu t'anmaay ja Festu:

—Түүхүүр yajnas mátsu tyadu ja'ay kooxyup ku'am tu tka"amdoy esu yajku-tujkpu kopk pyayo'oyudat.

27

Paablu yajmunejxy barkoty Romu tsoo

1 Ko twinmaaydu xyajñaxa'anduts jap Italyu, net ja Festu tkuyajky ja Paablu esu wiingátyruu tsimyya'ay ma ja soldaadu windsún Julyu, di'ibu jap ijtp ma byatayongu Augustu.

2 Nétats ndujkudu ma tu'ugu barku di'ibu naty tsoonaaamp Adramityu es ñuxxa'añ Asyu. Yu Aristárkuts muut nnajxtu, yu'u jap kyugajpnyty Tesalóniku, Masedoñu ñaxwíñudu.

3 Jakumbom njajttats Sidón. Es jap yu soldaadu windsún Julyu tmudajty yu oyyot es tnsamajtsu Paablu es nuix tku'ixy yu myutnaymyaayubaty.

4 Kots ndso'ondu Sidón, najxtats aga'añdsyoo ma Tsyipre, mat ko mak jyantspyooy es kyaj mbaat tuyu nnejxyats.

5 Es nnajxtats ajkxnax tsoo Silisyu pyu'ay esu Panfilyu, es njajttats Miiru, Lisyu ñaxwíñudu.

6 Jap yu soldaadu windsún tpaty jatu'ugu barku di'ibu tso'omp Alejandriiu es ñuxxa'añ Italyu. Nétats xyajtujku es nnajxtats.

7 Es kanak xuujs ndu'uyo'oydu odu'a'agyu, es jantsy nimujaa njajttats wyinduuyu Gniidu. Es nandu'unu naty jyantspyooy. Nétats nnajxtu wyinduuyu Salmón es n'awdijttats ma Kretu,

8 es nnajxtats nimujaa mejyñbyu'ay extu njajttats ma tu'ugu it di'ibu xyu'ajtyru Oybyu Jyikymeyejñ'aa, Laseeu kajpn wingón.

9 Es dyajtugooydu tiempu kanak xuu es kudsu'ugu kots n'aknajxtat mat ko wyingoonu ja xux po'o. Net ja Paablu dyajky ja kajxwíjan,

10 es t'anmaay:

—Mugu'ugaty, ni'igu 'yaxuugaty yu tiempu. Puu n'aknajxum, n'ayo'ombátumu net es nyajtugo'oyumu net ja barku esu tsemy, es extu njiky'ajtan'ajtam.

11 Per yu soldaadu windsún yu'u pyanujx éxtumu wyinma'añ yu barku ñiwindsún es yu barku ñigaritank, kyaj ja Paablu kyajxwíjan tmudooyu.

12 Es kom nik oy jatu'ugu kajpn di'ibu xyu'ajtyru Fenise ma ja islu, es jap tu'ugu jikymeyejñ'aa madsoo xuu pyudsemy, ja'aguyjxm may twinmaaydu waanu oy ko ñajxtat jap, es jap dyajnáxtat ja xux po'o.

13 Ko tyugajtsy ja poj es myiñ naje'eyu yu jumboj, net ñay'anmaayudu:

—Oy njo'omam.

Ta ñajxtu ma myuwingón ja Kretu myejyñbya'a.

14 Per ko waanu 'yijty, net tyugajtsy ja poj es myiñ jantsy mak tuboj,

15 es dyajnejxy ja barku wiink tsoo. Es kom mak pyooy, kyajts mbaat nnajxtu éxtumts nnuxxa'andu. Nétats nmatstutta ja barku es ja poj myuñjxudat madsoo myuñjxa'añty.

16 Nétats nnajxtu pyu'ay ma tu'ugu mutsk islu di'ibu xyu'ajtyru Kaudu, ma waanu poj myoón. Es jantsy nimujaa nyajtujkuts ma barku ja barku'unk di'ibudsu naty tu nwoonda.

17 Kots nyajtūkādū ja barku'unk, nētats nwo'onda'tstū ja māj barkū mēt kanaāgū tejxyñ kudiibū jyaanwā'xat. Es ndsū'kūdats ko ņejxy ja barkū pu'ujōtm mā txū'aty Sirte. Es net nyajjunajktats ja barkū wit es yū poj yajnejxyaty dū'āñ.

18 Jakumbom kyajrū mək poj myooñ. Net ja barkū tsyemy ņēgubijptsondāky.

19 Es ja myūdugək xūū ūdsaty nyajrūdsūmdu di'ibū mēdu barkū tyu'uyo'oy.

20 Kanak xūū kyajrū xūū 'yok'ya'ijxū, es ni mēdsā'a, ja'a ko ja poj es ja tuu mək jyantsywyery. Njā'ayduygooydyaayñats tugekyū wi'ixats nniitso'ogut.

21 Es ko jeky 'yijū, kyajts n'okkaayñūdu, net ja Paablū jyūnāñ:

—Mēgu'ugaty, tūxxyr xymyūdoogūkādū es kudiibūxxyr tū ndso'onūm Kretū es kyajxyr dū'an n'ayo'om.

22 Per tyam katū mjotmay'ooktū, ni pūn kya'oogut, oy tyādū barkū wyindūgōyāt.

23 Pes tsu'uy tu'ugu Diosū 'yanklūs n'ijxyats,

24 es xy'anmaayats: “Katū mdsū'ugū Paablū, mja'tūp mā ja yajkutujkrū kopk. Nandū'an Diosū may'ajtūn mdu'unxū es nidūgekyū di'ibāty mij mūūdsaty barkoty, kudiibū pūn 'yoogut.”

25 Paaty mēgu'ugaty, jotkujk'āttū. Ūj nmūbejkyryats ēxtūm ja Dios jyūnāñ.

26 Per yū jikymyejyñ yū'n net xyajnjxūm mā tu'ugu islū.

27 Es ko 'yijty majtsk sūmāan mātts ndu'uyo'oydyū, net koots jāpūdsū naty Adriyātikū Jikymyejyñōty es ja mək poj xyajnejxyats anajñ agā'āñ. Es tsu'pūn yū marineeraty wyinmaaydyū ko tpaādā'andū nax.

28 Net tkijxtū nū'nūn kyūkuty ja jikymyejyñ, es t'ijxtū ko je'eyū i'px majmókx tu'uk metrū. Es waanū n'aknūjxtats, net tkijxkojkrū jatūgok. Je'eyū i'px jūxtujk metrū.

29 Es tsyū'kādū ko ņajx kyotū mā jamū tsāā ņyjoty. Net dyajjunajktū taxkū puļxn ajo'kn ūkū'p tsoo es t'awixtū jotmaymyūat wi'ix xyūñāt.

30 Es ja marineeraty twinmaaydyū, net dyajjunajktū ja barku'unk es kya'agā'andū. Nūgoobū jyūnandū ko dyajjunakā'andū puļxn ajo'kn mā barkū kopk.

31 Es ja Paablū t'awā'anūdu ja soldāādū windsūn es yū syoldāādūtujk, es t'anmaay:

—Pūnū tyāādū kyaj wyū'ūmdu barkoty, kyaj ndsókūm.

32 Net ja soldāādūtujk ttsujktujktū ja barkū'ungū tyejxyñ es dyajkunajxtū mejyñōty.

33 Es kajamóñmū Paablū t'anmaaydyū nidūgekyū:

—Tyam majtsk sūmāan miidsaty kyaj mma'ādū es kyaj mgaydyū.

34 Tyam nmūnu'xtāktūp es mgādyūt oynū'anūn es xymyūdātū ja mūjāā es m'akjiky'āttat. Ni tu'uk pūn kya'ooga'āñ.

35 Es ko dū'an ja Paablū jyūnāñ, ta tkone'ky tu'ugu tsajkaaky, es tja'aygyūdāky ja Dios mā 'yittū nidūgekyū. Net dyajwa'xy ja tsajkaaky es kyaay.

36 Net nidūgekyū jyotkujkdyaaydyū es kyaaydyū nandū'an.

37 Ja'a naty ūdsaty nidūgekyū majtsk mūgo'px jatūgū'px majmókx tu'uk.

38 Es ko kyaaydyaaydyū, net tkujūbijpnajxtāaydyū yū triigū mejyñōty es ja barkū waanū tyo'tykyūt.

Barku wyindugoy

³⁹ Ko хуһһһһ уһ marineeraty kyaj t'ixy'attu ja nax, per t'ijxtu tu'ugu pu'u jot es jyunandu pan mbaat њeжy ja barku jam.

⁴⁰ Es tмuдsujkudyaadyu ja teжyњ di'ibu wyiint'ajtypy ja puјxn ajo'kn, es wуu'umdaay jap mejyњoty. Es dyaj'yuungudu ja kepy di'ibu ja barku tu'umooyap. Net tpuјtaku jatagok ja barku wyit es ja poj pyudakudut њuјxut ma pu'u њipety.

⁴¹ Ja barku oj њeжy. Esu net ja barku kyopk tyajtsejky pu'ujotm es kyaj mbaat њakyi'xy, es ja jikymyejyњ myuјwojppety jam barku ux'am es tsa'pxtso'oњ ja barku.

⁴² Net ja soldaadutajk tjaya'oogandu nidugekyu tsimyjya'ay kadiibu kya'agut њuгyаарy.

⁴³ Per ja soldaadu windsuн уһ'u yajtso'ogaampy ja Paablu es kyaj dyajky уһ kutujkun es ja syoldaadutajk dya'oogut ja ja'ay. Net dyajkutijky di'ibu jyajtypy њuһwoonut es њuјxut jawyiin es tpaadut ja nax.

⁴⁴ Di'ibu kyaj tjattu њuһwoonut, ta tmajtstu taablu pedazu di'ibu ja barku tu tyuktajudy'a'y, es du'un pyuдsuumdaadyu nidugekyu jikymyejyњoty, es jyjttu ma nax.

28

Paablu jap Malta

¹ Ko nbuдsuumdaadyuats nidugekyu ma jikymyejyњan, netuats nnija'adu ko ja islu txu'aty Malta.

² Es ja ja'ayuty di'ibu jap kugajpнuty jantsy oyjya'ayuty, oj dyajmujudu јuһn, ja'a ko хуухy es tyu'uyu naty, es хywyoodaadyuats nidugekyu es njokxpakuduts.

³ Net ja Paablu dyajmiiњ уһ ja'axyu tu'utspu es tpuјtaky ma јuһn. Es tu'ugu awa'andsa'aњ pyuдseemy ma ja ja'axyu, ja јuһnu naty kyugekypy, ta tkumdsu'tsu ja Paablu, es jamу oj wуu'umu kyu'ugujxm.

⁴ Es ko t'ijxtu ja ja'ayuty di'ibu jam kugajpn ko Paablu tu tsyu'udsyuty уһ tsa'aњ es tam tyuһyњ kyu'ugujxy, net њay'anmaayy ak уһ'ujuty:

—Paaty du'un tu јyatyu tyadu yedyujk ko tu'yajtun axuk ja'ay уһ'u. Oy tu јyats'eiky jikymyejyњoty, peru Dios kyaj tu pyujta'agyuty es јyiky'atut.

⁵ Peru Paablu je'eуu twinxijty ja tsa'aњ јuһnoty es kyaj ti јyajtu.

⁶ Ja ja'ayuty nidugekyu t'awixtu na'a ja Paablu kyu'u kyixe'eky o poјan 'yoogat. Es ko jeky 'yijty es kyaj ti јyatyuty ja Paablu, net dyajtagajtstu wyinma'aњ es јyunandu ko Paablu уһ'u tu'ugu dios.

⁷ Es wingon ma ja it, tam tu'ugu yuudaknu ja'ay di'ibu хуһ'ajtypy Publyu, es ana'amp ma tadu islu. Yu'uts хyмыooy уһ јajttakn es хyajkaadyuats jantsy oy tuгuk хuһ.

⁸ Es ja Publyu tyeety tap kyo'knu mut ja ne'pyњbya'am esu јuһn. Net ja Paablu oj tku'ixy ja puma'ay, es kyajxtaky es ja kyu'u tpuјtaky ma ja puma'ay. Es net 'yagudaky.

⁹ Net dyajmiindaadyu уһ pyuma'ay di'ibu jap tsuнаadyuap ma islu, es 'yagudaktaadyu nidugekyu.

¹⁰ Es хyјantsywyindsu'kuduts, es ok kots ndujku ma јatu'ugu barku, хyмыoodyaayuts tugekыu di'ibuts nnidu'uyo'oуap.

Paablu ja'ty Romu

11 Es ko n'ijttats tūguk po'o jap Malta, taats ndujkū mā tu'ugū Alejan-driū byarkū di'ibū jap yajnājx yū xuxpo'o es tmudaty kuxtsetsy di'ibū yū'a dyios'ajttap, di'ibū tyukxū'ajtypy dios xeeñ, Kástor esū Póluks.

12 Nétats ūdsaty njajttū Sirakusū. Es jápats nŵa'umadu tūguk xūū.

13 Jápats ndso'ondū es ndu'uyo'oyats mā tūgekyū mejyñbya'a extū njajtyats Rejyū. Es jakumbom ndso'ondūts, es kom jambojpr, myumajtsk xūū njajttats Puteoli.

14 Es jápats nbattū nija'adyū nmūgu'uktajkūts di'ibūts xyajwū'umdu tuk sūmaān, es óknūmts nja'ttū Romū.

15 Ko ja nmūgu'uktajkūts jap Romū tū tmūdowdū ko ūdsaty nnūjxtū, net tsoy'ondū es xyjūp'yo'oya'andats tu'aay. Jamts nnaybyátadū mā txū'aty Apyū Māay. Es óknūmts nnaybyátadū mut ja wiinkrū nmūgu'uktajkūty mā txū'aty Tūgūgū Jajttákn. Ko Paablū t'ijxy, net jyotkujkū es tja'aygyudáky ja Dios.

16 Kots nja'ttū Romū, net ja Paablū yajmooy yū kutujkūn es abeky tsūūnūnū mut tu'ugū soldaādū di'ibū kwentū'átudūp.

Paablū Diosū 'yayuk tkajxwa'xy jap Romū

17 Es ko 'yijty tūguk xūū, Paablū tñigajxū ja israelítadyū myūjja'aydyujk di'ibū ijttap Romū. Es ko ñaymyujkūdu, net t'anmaay:

—Mūgu'uktajkūty, ni ti tsírūts ngatún mut ja nmū'israelítaty es ni ja'a di'ibū jaayūm tyuundūp ja n'aptajkūdyats. Per ja nja'ay'ajtam di'ibū Jerusalén xyūmyajstūts es xykyūyajkyūts mā romanū ja'ay.

18 Es ko xyajtūdaāyats yū'ujaty, net jyūnandū ko kyajtsū nbeky wi'ixūts n'oogat. Es nétats xyjanasmatsūyándūts.

19 Perū nja'ay'ajtam kyaj tsojktū esūts nyajnasmátsū. Paadyats ūj n'amdooy esūts nmínūnū yā Romū es yū yajkutujkpr kopk ttúnūnū yū njūstísūts, óyats ni tūts wi'ix ngatukni'ūūnū ngu'ūm ja'ay'ajtam.

20 Paaty tū nyaxūdy'a'aydyū es nnay'ijx nnaybyátūm es nmūgajxū. Kadenu kū'xótsyats ūj n'ity ja'agyūjxm di'ibū nūjpr'ijxūm, ūdsajtam israelitū ja'ayaty.

21 Net jyūnandū ja israelítadyū mūjja'aydyujk:

—Ūdsaty kyajnūmts n'axajū ni tu'ugū neky mijtskyūjxm di'ibū tso'omp Judeeū, es ni pūn nmūgu'uk'ajtam israelítaty di'ibū jajtp kyaj jyūna'añ ko axūuk mij tū mduñ.

22 Ūdsaty nmūdowaambyats di'ibū mij mwinmaapy es di'ibū mij mgajxaampy, ja'a ko nnija'abūts ko ouyim maaty ja ja'ay jyūna'andū ko kyaj 'yóyaty nmūbujkūm ko Jesús yū'a Kyrístaty.

23 Net trājáktū tu'ugū xūū es jyajttū may ja ja'ay mā yū Paablū. Es jéryūp tsyondaky es extū kyudsū'ujū Paablū tñigajxy ja Diosū kyutujkūn, es dū'ūn ttuk'ijxtū ja ja'ay pūn wi'ix jyūnandū yū Moisés es ja Dios kyugajxpraty es ja ja'ay ttukmábáktū ko yū Jesús yū'a dū'ūn ja Kristū.

24 Es nija'ajaty tkupujktū éxtūm ja Paablū jyūnañ, per yū wiinkrū kyaj tmūbujktū.

25 Es ko kyaj ti'igyū tū ñaygyajxūdu, net tsoy'onndū oga'an, tū ja Paablū jyūna'añ:

—Oy tū jyūna'añ yū Espírítū Santū mut ja n'aptajk'ajtam éxtūm ya'anūmū yū Diosū kyugajxprū Isaiū:

26 Nūjx anūmū tadū ja'ay:
Oy mūdsaty xyjamūdowdū,
ni nā'a xykyajaygyúkdūts;
oy xyja'ijxprūdu,

ni na'a xykyamawinma'añbyaattat.

²⁷ Mut ko tadu ja'ayadyu jyot ta jyumbittu juun,
 kyaj myadowdu
 es ta ja wyiin dyajpi'itsta,
 du'un tka'ixtat mat ja wyiin
 es tkamadowut mat ja tyatsk,
 es kyaj tjaygyukudat mat ja jyot,
 es kyajts uj xyñimindat esats nyajnitso'ogat.

²⁸ Esu Paablu 'yakjanāñ:

—Jaygyukudu miidsuty ko tyam Dios t'awanaya'añ tyadu nitsokun mat di'ibu kyaj 'yisraelitaty, es yu'ujaty myadowandap.

²⁹ Ko Paablu du'un jyanāñ, net ja israelitaty ñaygyajxudu ak yu'ujaty es ñujxta.

³⁰ Es ja Paablu 'yijty majtsk jumajt ka'pxy ma tyujk ajuudyiky es t'axaju nidagekyu di'ibu nimiinap,

³¹ es tkajxwa'xy wi'ix ja Diosu kyutujkun. Es ttuk'uxraktu nandu'un mat yu'ugyajxm ja Nindsun'ajtam Jesukristu. Ni pan kya'adsipyaty.

Neky Di'ibü Paablü Tyuknigajxtü Ja Romanüs Ja'ayuty

¹ Ҳј Paablü, Jesukristü myaduumbü. Diósats xywyin'ijx es xypyajtákyats éxtümü 'yaróstalü esats ngajxwá'xüt yü oybyü 'yayuk.

² Tyadü oybyü ayuk Dios wyandak dyakán extü jékyur müt ja kyugajxpaty, es yu'ujuty kyuxjaaydyü má ja Diosü jyaaybyajtün.

³ Yu'ü dü'un ja ayuk má yajmadya'aky ja Nindsün'ajtam Jesukristü, ja Diosü 'yU'unk di'ibü jya'ay'ajtungyujxm ijty ja rey Davit tyüamp 'yaats,

⁴ es nandü'un ñiguxe'eky ko Diosü 'yU'unk ko Espíritü Santákyujxm es müdü Diosü myuk'ajtün jyikyryeiky má 'ye'ky.

⁵ Yü Jesukristü myay'ajtungyujxm tü xypyajta'agyats éxtümü 'yaróstaluty, esats ngajxwá'xüt ja 'yayuk má tügekyü naxwíñüdü, es ndukmümdówüdü es ndukmübüktüdüts.

⁶ Es nandü'un jam má yu'ujuty Dios tü mwin'ixüdü es mja'ay'átüdü ja Jesukristü.

⁷ Nduknigajxtüptsü tyadü neky miidsuty nidügekyü di'ibáty ijttap Romü, di'ibátyü Dios tsojküdüp es tü wyin'ixüdü es dyajnjxtät tu'ugü jiky'ajtün wá'atspü. Wa'anü nDios Teety'ajtam esü Nindsün'ajtam Jesukristü mgunu'xüdü es mmo'oyüdü ja agujk'ajt jotkujk'ajtün.

Paablü ñijxa'añ Romü

⁸ Tim jawyiin, müt yu'ugyujxmü Jesukristü, nja'agyüdákyryüts ja Dios müt nidügékyuty miidsuty müt ko yajmadya'aky'áty ja mmübüjkanuty oytyim maaty má tügekyü naxwíñüdü.

⁹ Ja Dios di'ibats nmüdiimpy amumdu'uk jot es ngajxwá'xyüts ja oybyü ayuk di'ibü ñimadyakypy ja 'yU'unk, yu'ü dü'un ñija'ap wí'ixüts dü'üñüm njamy-atstü miidsuty mats ti n'amdoy nbüjksóy kots ngajxta'aky.

¹⁰ Ja'ats n'amdeery nbüjktseebyüts ja Dios es xyajmada'agat, pänü dü'un yajkutíky, esats nüjx müits ngu'ixtü,

¹¹ müt ko nwin'ixándüp es üjtskyujxmü Espíritü Santü myadakan mmo'oyüdü, es dü'un myajmüjwiinxüdü ja mmübüjkan.

¹² Ja'ats üj n'andijpy es ndsejpyüts kodsü naty n'ity müt miidsuty, nnayya'ijj nnayyaxo'onüm nigijxy müdü tyadü mübüjkan di'ibü nmüdjatm.

¹³ Mügu'ugítaty, ndsejpyüts es xyñijáwüdü ko kanak ok tü njaninüjxa'andü. Tü njantsyjakü'ixa'andü es üjtskyujxm oy mwü'ümdüt müdü Dios, dü'un éxtüm tü ndüñüts má yü wiinkpü naxwíñüdü.

¹⁴ Pes xypyátpüts ngajxwá'xüdüts ja Diosü 'yayuk, dü'un má yü di'ibü griegaty es nandü'un di'ibü kyaj gyrieegaty, má di'ibü üwíjy kajxwíjyaty es éxtüm nandü'un di'ibü kyaj 'yüwíjy kyajxwíjyaty.

¹⁵ Paadyüts njantsytsyky es ngajxwá'xa'añüts ja oybyü ayuk má müits m'ittü jap Romü.

Oybyü ayukü myuk'ajtün

¹⁶ Pes kyajts üj nduktsoydyüñ ja oybyü ayuk, müt ko yu'ü dü'un ja myuk'ajtünü Dios es ñitso'oktät nidügékyuty di'ibü myübüjktap, tim jawyiin müt ja di'ibü israelítaty, per nandü'un müt ja di'ibü kyaj 'yisraelítaty.

17 Ja'a ko mat yu oybyu ayuk n'ixy'ajtam ko ja'ay je'eju oy wyu'umdu mat ja Dios ko myubukudu, extam ja Diosu jyaaybyajtam ju'ana'añ: "Di'ibu myubukungyujxm oy wu'amp mat ja Dios, yu'u du'un jiky'atup."

Naxwĩndu ja'ayu pyeky

18 Nnija'am ko Dios tkexy exta tsajpótma myuj tudydu'unan mat nidugekyu axuk ja'ayaty, ja'a ko mat ja 'yaxuk'ajtam t'axtjtu ja tuj'ajtam.

19 Nija'adap yajxon di'ibu mbaat yajnijawu wi'ixu du'un ja Dios, mat ko Diosu du'un tu tyuknijawudu yu'ujaty.

20 Na'abu Dios dyajkoj ja naxwĩndu es exta tyambaat, tugekyu tyaadu mbaat xtyukjagyukam wi'ix yu'u ja Dyios'ajtam, es ko Dios mbaat tuñ otyuity winu xuu winu tiempu. Paaty ni pan tkanime'xy oy jyajna'andu ko kyaj tnijawudu.

21 Pes oy tja'ixy'ajtpadu du'un ja Dios, kyaj tu twindsu'ugadu extam ja Dios es ni je'eju tu tkaja'aygyada'aktu ja Dios, nik ni'igu tu dyajjuptugodyu. Ja'ayu wyinma'añ'ajttap di'ibu kyaj ti tsooty esu jyot wyinma'añ trujta'aky jantsy juun. Paaty tu wye'emy kubi'its ku'ook.

22 Oy jyanayñigaxudu ko kyuwijy'atyaty, per nugoo jyantsyloku'attu.

23 Ja'a ko tu dyajtugátstu ja myuj'ajtanu Dios di'ibu kyaj tyugoy, mat ja 'yawinnax ja ja'ayaty di'ibu o'ktup, es exta ya'agojwinnajxtap ja joon juyuky, tsañaty esu añimal di'ibu taxku ky'u' tyeky.

24 Paadyu Dios tu tna'ixy mat ja axuuku winma'añ di'ibu yu'ujaty myudajttap, es du'un tu ttundu di'ibu tsoydu'un maut nidu'uk nidu'uk.

25 Mat ko kyaj tu tmubuktu ja tuj'ajtam, ja'ayu ja andakan, es tu twindsu'ugadu es t'awdattu di'ibu Dios yajkoj es kyaj t'awdattu ku'amu Dios di'ibu may'ajt windsu'kup winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

26 Paadyu Dios tyukma'ixaty yu wyinma'añ ja tsoydu'un mautru. Pes exta yu toxytyajkaty tagatsy 'yadu'atstu es kadiinam extam jyapaadyuty.

27 Es nandu'unu du'unu yedyajkaty kyaj ttundu mat ja toxytyajk, yu'uyu wyinma'añ'ajttap 'yadu'uds'a'andu kujkkaknaxy. Yu yedyajkaty ttundu tsoydu'u mautru ak yu'ujaty, paaty dyajnaxtu ja ayo'on esu tudydu'unan ma ja ku'am nini'x, extam ñitakudu.

28 Es extam yu'ujaty kyaj twindsu'ugaya'andu Dios, pes ja Dios tu yuxtjanu mat ja axuuku winma'añaty, es du'un ttundat di'ibu kyaj jyapaadyuty ttundat.

29 Yu'uyu jyot'ajt wyinma'añ'ajttap tugekyu axuk winma'añ, mu'induunk, adsojk, axukja'ay'ajtam, naywyinnaxuja'ak, yajja'ay'o'ktup, tsip ja'ayaty, win'u'andap, ak jumbi ti t'ixtu, pi'tskajxtap,

30 ñigajx ñimadyaktup axuk ja myugu'ugaty, myudsip'ajttap ja Dios, axuk kajxtap, muj pátudap, muj ñaydyjedu, myuwinma'añbyat'adátstap axuk, kyaju tyak tyeety tmumadowdu,

31 kyaj ti tjaygyukaya'andu, kyaj tkuydyundu 'yayuk, kyaj tmudattu tsojkan, ni ti pa'ayo'on tkamudaty.

32 Yu'ujaty ñija'adap yajxon wi'ix ja Dios tu dyajnigutuku. Nija'adap ko di'ibaty tyuundubu tyaadu du'ambu, yu'u nitajkup ja o'kan; per du'uñam t'aktundu, es exta tyukxondáktup ko wiinkpety nandu'un ttundu.

2

Du'unu Diosu tudydu'unan trayo'oy extam pyaadyuty

1 Paaty mij di'ibu wiinkru mbeky'ijxury, kyaj mij xymudaty ja nayñima'xu oy mdimpun'ajtru, ja'a ko wiinkru xuryeky'ixy, ku'am mij

mnaydyuknikajxpétyuty, mat ko yu'u mndimtiimpy di'ibu yu'u nandu'un tyiimpy.

² Yajxón nnija'am ko Dios tyukkumadowaampy nidagekyu pojru tuumbu es ko Dios pyayo'oyaampy nidagekyu tuknáxaty du'un éxtam tyu'ajtunaty.

³ Es mij ko xyryayo'oy ja wiinkruty es nandu'un m'adu'atsy éxtam yu'un, çti mjnaamp xytyijy ko mniitso'ogut ko ja Dios dyaka'añ ja tædyu'unuun?

⁴ Ço kyaj xymujrjajta'aky ja tsojkan es ja mya'xtujkan ja Dios, ni xkyarekyu kwentu ko ja'a du'un jyatiimpy esxyur mjodumbityu?

⁵ Nūgoo mjantsykyujuunaty es kyaj xyajtægátsy ja mjot mwinma'añ, es paaty mdukmujkunu ja tædyu'unun ku'am es xkykumadowat ko Dios trayo'oyat ja naxwiñdu ja'ayuty tæ'ajtun mat.

⁶ Tæ'ajtun ko Dios myo'oyaampy nidu'uk nidu'uk éxtam pyaadudu.

⁷ Myo'oyaampy ja jyiky'ajtun winu xuu winu tiempu ja di'ibu mudu ma'xtujkan tyuundur ja oybyu es pyanujxtur ja oy'ajtun es ja windsu'kun es di'ibu yajtukjiky'atur winu xuu winu tiempu;

⁸ per mat ja 'yaku tyuudyunaampy ja nūgoo kaxkoobaty es di'ibu kyaj tkyudyuna'añ ja tæ'ajtun, di'ibu ja'ayu pyanejxyry ja axuk'ajtun.

⁹ Minaamp ja ayo'on es ja muk xaj ok xajan mat nidagekyu taadaty di'ibu tyuundur ja axukru, tim jawyiin mat ja di'ibu israelituty, per nandu'un mat ja di'ibu kyaj 'yisraelituty.

¹⁰ Per ni'igu Dios myo'oyaampy ja muj'ajtun, windsu'kun es agujk'ajt jotkujk'ajtun nidagekyu di'ibaty tyuundur ja oybyu, tim jawyiin mat ja di'ibu israelituty, per nandu'un mat ja di'ibu kyaj 'yisraelituty.

¹¹ Mat ko ja Dios kyaj tu'ugu ja'ay tteky es jatu'uk kyaj.

¹² Pes di'ibaty kyaj 'yisraelituty, kyaj tmadattu tadu Moisesu 'yana'amun. Paaty ko pyekytyundu, yajtukumadowdur, per kyaj éxtamxyur tnijawudu wi'ix ja Dios t'ane'emy. Per ja israelituty myudajttubu tadu ana'amun. Paaty ko tkamadowdu ja ana'amun es pyojpatundu, yajtukumadowdur éxtam ja ana'amun jyuna'añ.

¹³ Ja ja'ay di'ibu jyamadoo'ijtypy ja Diosu 'yana'amun es kyaj tkyudyundu, kyaj yu'ujaty oy wu'umdu mat ja Dios, yu'yu du'un oy wu'umdur mat ja Dios di'ibu kyudyuundur éxtam ja 'yana'amun jyuna'añ.

¹⁴ Pes du'un, ko yu di'ibu kyaj 'yisraelituty ttundu éxtam ja ana'amun jyuna'añ, oy yu'ujaty tkamadajtrudu ja Moisesu 'yana'amun,

¹⁵ ya'ijxadur ko Dios tu ryujtáxudu 'yana'amun ma yu wyinma'añ, esu jyot wyinma'añ nandu'un dyajkaxe'egyu tyadu ana'amun, mat ko yu wyinma'añuty yajnidu'xur ko peky yu'u di'ibu tyuundur es ya'oybyudsunmur ko ttundu ja oybyu.

¹⁶ Du'un tyuna'añ jyata'añuty ja xuu ko Dios Jesukristukyujxm trayo'oya'añ ja ja'ayu ayu'udsyabu jyot wyinma'añ, éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk di'ibuts ngajxwa'xyry.

Israelitu ja'ayuty esu Diosu 'yana'amun

¹⁷ Per mij mjnaamp ko m'israelituty, es xytyukmada'aky ja Moisesu 'yana'amun, es xytyukmaj xytyukpaadu ko mij mja'a'atuty ja Dios.

¹⁸ Mnija'ar ja Diosu tsojkan es xywyin'ixut ja oybyu, mat ko ja Dios 'yana'amunu du'un tu mdukn'i'ixuty.

¹⁹ Mnayjya'ar ko tæ'ajtun xyñijawu wi'ixu wiints xyñ'u'mo'oy xytyu'umo'oyat es wi'ix xkyujaj xkyudu'xut ja di'ibu jedijtr kubi'its ku'ook,

²⁰ es wi'ix xy'awij xykyajxwíjət ja di'ibū kyaj tjaigyúkuđu, es wi'ix xy'a'xprákuť ja ana'ku'unk mut ko xymyudaty ja tųy'ajtun es ja wijy'ajtun mā Diosu 'yana'amun.

²¹ Pes éxtam mij mya'axpejkyry ja wiinkpəty, ɛti ko mganayya'axpəkyaty mij ku'am? Mij mjunaamp ko kyaj nma'tsum, ɛes mma'tsp mij?

²² Də'un mjuna'añ ko kyaj nyajtəgo'oyam ja pəjk úkanu wyindsu'kan, ɛes myajtəgeery mij? Mij m'axtijpy ja agojwinnáx, ɛes tii, mme'tsypy ja oorə es ja platu di'ibū ijtp agojwinnáx tsyajptəgótəy?

²³ Mdukməj mdukrátəp ko xymyudaty ja Diosu 'yana'amun, per kyaj xykyudyúñ, es də'un kyaj xywyindsu'əgə Dios.

²⁴ Pes ja Diosu jyaaybyajtun də'un jyuna'añ: "Di'ibū kyaj 'yisraelítaty myədəgoodyəp ja Dios mut miitskyəjxməty israelitaty."

²⁵ Tųy'ajtunə'u ko myajtsiky waanə mā ja myedyəjk'ajtun*, mdu'unxəp oyna'unən pən mgyudyiimpy ja Moisesu 'yana'amun. Per pən kyaj xykyudyúñ, də'un éxtəmxəp mgadim'yajtsujkəp waanə.

²⁶ Es pən di'ibū kyaj 'yisraelítaty es kyaj tsyíkyaty waanə, es pən kyudyiimpy ja Diosu 'yana'amun, də'un ja Dios pyujta'agyaty éxtəmxəp tə yajtsiky.

²⁷ Di'ibū pyadiimpy ja Diosu 'yana'amun oyu naty kyatsikyaty waanə mā yə yedyəjk'ajtun, ja'a nəjx dyajniəgə'eky ko pekyməut mij ja'agyəjxm ko kyaj xykyudyúñ ja ana'amun oy xyjamədəjtrə kəxja'ay es mjajtsiky'ajtrə waanə.

²⁸ Kyaj nikəjxy ja ja'ay 'yisraelitə'attu ko yajtsiky waanə mā yə yedyəjk'ajtun es iəxwə'amun wyə'umət mā nini'x,

²⁹ ja'agyəjxm ja ja'ay tųy'ajtun 'yisraelitə'attu pən wi'ix ja 'yaa jyótaty, pənu iəxwə'amun myədəjttəp di'ibū ja Espírítu Santu pəjtákuđəp, kyaj tyimja'agyəjxməty wi'ix ja ana'amun jyuna'añ. Pən pən myədəjtypy ja iəxwə'amun 'yaajóty jyodoty, yə'u də'un ja Dios myəjja'əp, kyaj yə'udyə ja'ayaty.

3

¹ Pes, ɛti mųj'ajtun myədəjtypy ko n'israelitə'ajtam? ɛMyədəjtypy ja Dios waanə ni'igəbu kunu'xən mut yə'ujəty? ɛTii myədəjtypy ja mųj'ajtun ko nyajtsujkəp waanə?

² Ja'a. Oytyim wi'ix tsooty. Pes ja jawyiimbu, Dios tyukmə'awdəjtə mut ja israelitə ja'ayaty es myoodyəp ja Diosu kyə'am ayuk.

³ Tųy'ajtun ko nimay yə'ujəty kyaj tkuudyuunda. ɛTii mbaat njəna'anəm ko mut yə'u ja Dios kyaj tnakykyudyuna'añ di'ibū kyajx?

⁴ ɛNi wi'ix tsoo də'un ngawinmə'añbyátam! Oy nidəgekyə ja ja'ayaty jya'andákrəđu, Dios ni na'a də'un tkatúñ. Extəp jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun:

Ñija'adəp ja ja'ayaty ko 'yawa'kəp di'ibū mgajxypy,

kyaj pən jyuna'anət ko kyaj xyryayo'oy tųy'ajtun məut.

⁵ Per pən yə n'axək'ajttən'ajtam nya'ijxəm ko Dios tyiimpy ja tųy'ajtun, ɛwi'ix njəna'anəm? ɛTii mbaat njəna'anəm ko kyaj Dios ttuñ di'ibū kyaj pyaadyty ko xytyukkumədo'omə? (Də'unəts ngajxy éxtam naəgaty kyajxtə.)

⁶ Ni wi'ix tsoo mbaat də'un ngajna'anəm. Ja'a ko pən ja Dios kyaj ttuñ éxtəp pyaadyaty, ɛwi'ix mbaat ttukkumədoy ja naxwíñəđu ja'ayaty?

* 2:25 Ix Lukas 1:59.

⁷ Pūn ūjtsu dū'un andakp es űigūxū'ūgūt ko Dios tyiimpy kyajxyry ja tūy'ajtūn esu dū'unu ja'ay ni'igu oy ja Dios t'awdāttat, űwi'ix mbaādu Dios xytyūdyūñūts ēxtūmū pojpu ja'ayūn?

⁸ ĶTi ko ngajūnā'anūm?: "N'oktu'unūm ja axūukpū es dū'un pyūdsūmū oy." Tam naagūdyū ja'ay xyñiwaambētyūts nanatūkū kots nduk'ūxpekūyū tyāādū. ĶWa'an ja Dios ttūdyūñūty ēxtūm űitūkaty!

Nidūgekyū űdsajtūm ja peky xytyukka'am

⁹ Pes, Ķti mbaat űjūnā'anūm ko n'israelitū'ajtūm? ĶMbaat n'oybyūdsū'ūmūm mūt ja Dios kūdiinūm ja di'ibū kyaj 'yisraelitūty? ĶNi wi'ix tsoo! Pes tū nduk'ixtū ko di'ibāty israēlitūty es di'ibāty kyaj 'yisraēlitūty, nimajtsk pēkyūty xymūmadākūm ja pojpu.

¹⁰ Tyāādū dū'un di'ibū myadyakūpy ja Diosū jyaaybyajtūn ko jyūnā'añ: Kyaj jaa ni tu'ugū ja'ay di'ibū Ķky'ajtp tūy'ajtūn mūat,

¹¹ kyaj jaa di'ibū wyinmā'añ'ajtpy ja Dios es tkuudyūnā'añ di'ibū tsyejpy ja Dios.

¹² Nidūgekyū ja'ayūty jyūditū wiink nū'ū wiink tu'ū es tū űayyajtūgūyūdu. Kyaj jaa pūn di'ibū tyiimpy ja oybyū, ni je'eyū tu'uk.

¹³ Mā yo'kūjtūty pyūdsēmy ja axūk ayuk, ēxtūm pyūdsēmy ja xū'kūnū axūukpū mā yū o'kpū di'ibū tū myā'tnū ko nya''awātsūm mā 'yity, mūdu ya'anūty 'yandā'aktū.

Yū 'yayuk dū'un ēxtūm ja awā'andsa'añū xyūwat.

¹⁴ Yū 'yāā ūjts mūt ja ko'oygyajxy tsaatsykyūbētyryū.

¹⁵ Kyaj tpekyjyāwūdu ko yajja'ay'ooktū;

¹⁶ es oytyim māāty űūjxtū,

yajka'ādūp ja ayo'on esū tūgo'oyūn mūt ja wiinkpūty,

¹⁷ es je'eyū t'ūxtā'aydyū ja tsip.

¹⁸ Kyaj Dios ttsū'ūgūdu.

¹⁹ Mūgū'ūgitūty, tūgekyū di'ibū wū'ūmp jaaybyēty mā ja Diosū jyaaybyajtūn, myadyakūpy pūnūty ijttūp ana'amūn patkū'ūy, es dū'un amoñū 'yittū nidūgekyū ja'ay ko Dios pyayo'oyūdat ja'agyūjxm ko tūjaty ttūun tkajxtū.

²⁰ Paaty ni pūn kyawe'emy oy mūt ja Dios mūt ko tjakūdyūnā'añ ja 'yana'amūn. Pes ja Diosū 'yana'amūn ja'a tyiimpy es xyajnidū'ūxūm ko űdsajtūm sitūy pojpuja'ay'ajtūm.

Mūbjkūngyūjxm yajpaada'añ ja nitsokūn

²¹ Per tyamū Dios tū xytyuk'ijxūm wi'ix oy nwa'ūmūm mūt ja Dios kyaj ana'amūngyūjxm. űikajxpejtyry yū'ū ja Moisesū 'yana'amūn es ja Diosū kyugajxpūty,

²² mūt ko oy wū'ūmdu mūt ja Dios nidūgekyū di'ibāty myūbjktūp ja Jesukristū ēxtūmū Yajnitsōkpū. Kyaj win'ixy wingexy tkupeky. Oy yū'ūjūty ja israēlitūty o kyaj yū'ūjūty,

²³ ti'igyū yū'ū, mūt ko nidūgekyū tū pyekytyundū es dū'un tū tmūjagamga'aktū ja Dios.

²⁴ Perū Dios, mā yū myūj may'ajtūn di'ibū ja'ay tu'unxūp, űayajk ja Jesukristū ēxtūmū windsū'kūn es oy nwa'ūmūm mūt ja Dios.

²⁵ Pes ja Dios yajk ja Jesukristū es ttam dyōkat ja űē'pyñ mā ja kruuzūn es dū'un tkūbat tkumūdōwūt nidūgekyū ja naxwīñūdu ja'ayūdyū pyojpu. Es ko n'axājūm ja Jesukristū ēxtūmū Yajnitsōkpū, Dios jy'o'odsūp ja nbojpu'ajtūm.

Yū Jesukristū wyindsu'kun ya'ijxəp ko Dios ttuñ mat ja təy'ajtun ko oy nwu'umam ja'a maut. Ma'xtujkan maat xtyyukninajxam ja pojpu di'ibu naty tu ndu'unam.

²⁶ Dios yajnade'xyry es tyiimpy mat ja təy'ajtun ko oy wye'emy mat ja ja'ay di'ibu myubujktəp ja Jesuś.

²⁷ Pən du'ən, ģmā net ja ja'ayədyu myuj pyāttun? ģNi mā! ģTigyujxm? Ja'agyujxm ko ja'ay wu'umdu oy mat ja Dios ko tmubaktu ja Jesukristū, es kyaj ja'agyujxm ko tkuydyundu ja ana'amun.

²⁸ Du'ən yajnijáwu ko mubujkəngyujxm ja ja'ay oy wu'umdu mat ja Dios es kyaj jya'agyujxmty wi'ix ja ana'amun jyuna'añ.

²⁹ ģTi israelitu ja'ayədyu je'eyu ja Dios ja'ay'ajtəp? ģTi kyaj nandu'ən ja Dios tja'ay'áty pánaty kyaj 'yisraelitaty? Nandu'ən di'ibu kyaj 'yisraelitaty.

³⁰ Pes ta ti'igyū je'eyu Dios, es yu'ə myutwe'empy oy mat yu israelitaty di'ibáty myubujktəp ja Jesukristū, es nandu'ən oy wye'emy mat ja di'ibáty kyaj 'yisraelitaty di'ibáty nandu'ən myubujktəp ja Jesukristū.

³¹ Pənu du'ən, ģnjo'tsum ja ana'amun ko n'axájum ja Jesukristū? ģNi wi'ix tsoo! Ni'igū du'ən n'aktimnikəjxrajtəp ko oy ja ana'amun.

4

Di'ibu Abraan oj dyaky éxtumə ijxpajtən

¹ ģWi'ixu du'ən ko yu n'apteety'ajtəm Abraan oj wye'emy oy mat ja Dios?

² Pən oy wye'emy mat yu'əgyujxm yu oybyu tyu'unən, pes myudajtypy wi'ix tsoo myuj pyādat. Per tim təy'ajtun ko kyaj tmədaty ti maat myuj pyādat Dios wyindum.

³ Pes ja Diosu jyaabyajtən jyuna'añ: “Abraan myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mat ja Dios.”

⁴ Nnija'am ko yu tuumbu pátəp ja myuju'uñ di'ibu tə tnidūñ, kyaj du'ən yajmo'oy éxtumə may'ajtən.

⁵ Ni'igū, ja ja'ay di'ibu ja Dios myubujktəp, ja Dios di'ibu kyaj tpekyujta'aky ja pekyjya'ayaty, Dios oy wye'emy mat tadə ja'ayaty ja'agyujxm ko myubukudu.

⁶ Tyāadu du'ən di'ibu Davit jənán ko jotkujk ja ja'ay pán oy wə'əmp mādə Dios myubujkəngyujxm es kyaj jya'agyujxmty di'ibu ja ja'ay tyiimpy.

⁷ Du'ənu Davit jyuna'ñ:

Jotkujk di'ibátyu Dios tə mya'xəty ja pyojpə,
di'ibáty yajninajxp ja pyeky,

⁸ jotkujk di'ibáty ja Dios kyaj pyujta'ayaty éxtumə pojpu ja'ayən.

⁹ ģTii yu tyādə jotkujk'ajtən yu'əyū yajmo'oyaamp ja di'ibáty tə ya-jtsúktə waanə mā yu yedyujk'ajtən, o nandu'ən yajmo'oyándəp di'ibáty kyaj tsyíkyaty? Pes nan yajmo'oyándəp di'ibáty myubujktəp ja Dios oy kyatsiky'ajtpədə. Mat ko tə n'okmadyákumbu éxtumə ja Diosu jyaabyajtən jyuna'añ ko mat ko Abraan tməbejky ja Dios, paaty oj oy wye'emy mat ja Dios.

¹⁰ ģPer na'a du'ənu Abraan oj wye'emy oy mat ja Dios? ģTii mā naty tə yajtsíkyə, o mā naty kyajnumə? Kyaj 'yókəty, jaa mā naty kyajnumə yajtsíky.

¹¹ Pes jawyiuu Abraan tməbejky ko Dios tkuydyuna'ñ di'ibu naty tə twanda'aky, paadyu Abraan oy wye'emy mat ja Dios. Es extə óknənu du'ən ja Dios t'anmaay ja Abraan es yajtsúktə waanə éxtumə ijxwu'umən ko Abraanə naty oy wye'emy mat ja Dios. Paaty mbaat njuna'anəm ko yu Abraan yu'ə du'ənu 'yaptujkəty nidəgekəy di'ibáty myubujktəp ja Dios oyə naty kyayajtsujkəp.

¹² Esu Abraān nandu'an 'yaptujk'átudu nidugekyu israelítuty di'ibátyu naty tū yajtsúktu waanu es nandu'an myubujktup ja Dios éxtumu Abraān tmubejky mā naty kyayajtsikyñm.

Mubujknguyxm kya'pxy ja wandakan

¹³ Pes ja Dios tyukwandak ja Abraān es ja tyuamp 'yaadsuty ja naxwíñudu di'ibu yajmo'oyándap éxtumu kyuma'añuty. Pes du'anu tyadu yajwandáky kyaj jya'ajuty mat ko Abraān naty tū tkuudyúñ ja ana'amun, ja'a du'an mat ko tmubejky ja Dios. Paaty oj wye'emy oy mat ja Dios.

¹⁴ Pes pūn ja Dios tū naty twanda'aky ja kyunu'xan yu'uyu mat di'ibáty kyuyduundap ja 'yana'amun, pes ja Diosu wyandakan ni tiixuyr tkatsooty, mat ko ni pūn mbaat tkakuudyúñ, es nanugoobu nmubujkamxyur.

¹⁵ Pes ja di'ibáty kyaj tkuudyundu ja ana'amun, pátur ja tyuydu'ununu Dios; es mā kyaj jyaaty ja ana'amun, kyaj mbaat yajpekymyo'oyduu ja'agyujxm ko tkakuudyundu.

¹⁶ Es du'an xytyuk'ijxum ko nmudajtum ja wandakan di'ibu Dios myooy ja Abraān ja'agyujxm ko nmubujkam ja Dios éxtumu Abraān tmubejky. Dios xykyunu'xam namay'ajtan, kyaj yu'uyaty je'eyu di'ibu yajmooyduu ja ana'amun. Paaty mbaat njnana'anum ko Abraān yu'u du'an aptujk mā nidugekyu di'ibáty myubujktup ja Dios.

¹⁷ Tyadu du'an di'ibu myadyakupy ja Diosu jyaabyajtan: “Ejtsats mij tū nbjta'aky éxtumu u'unkteety mā may ja naxwíñudu.” Esu tyadu wandakan tsobatp mat ko Dios ku'am pyujták, ja Dios di'ibu yajjikypyejkyu ja o'kraty es tkojy di'ibu kyajnam 'yity.

¹⁸ Es oy kyuxe'ky ko kyaj mbyaadaty, Abraān myubujk ja Dios es du'an 'yaptujk'átudu mayñaxwíñudu. Du'an éxtum ja Diosu naty tū 'yana'amxuty: “Yu mduamp m'aadsuty jyantsyamyáut.”

¹⁹ Abraān myubujk ko Diosu naty tkuudyuna'añ yu wyandakan oy ja Abraān naty tmudajtna mugo'px jūmujtan es jya'ajunap ko kyaj 'yok'u'unkpátnat, mat ko mājja'ayñu ni'igu mat ja ñudo'oxy Saaru.

²⁰ Abraān kyaj oj tnu'amajtsk tmujotmajtsku di'ibu Dios wyandak, waanu ni'igu t'aktimmubejky es oj ja Dios tmájjáwu.

²¹ Pesu Abraān tim tūy'ajtnu naty tmudaty ko mat ja myuk'ajtnu Dios kyuyduunaambu naty di'ibu wyandak.

²² Paadyu Dios oj oy wye'emy mat ja Abraān ja'agyujxm ko tmubejky.

²³ Ko ja Diosu jyaabyajtan jyana'añ: “Abraān myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mat ja Dios”, tyadu kyaj oj yajkuxja'ay mat yu'uyu Abraān;

²⁴ yajkuxjaay nandu'an mat udsajtamgyujxm di'ibu nmubujkam ja Dios di'ibu yajjikypuyk ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko 'ye'ky. Paaty nandu'an udsajtam nwa'umam oy mat ja Dios.

²⁵ Jesús yajkuyajk es 'yoogut mat udsajtumu nbojru'ajtam, es óknam jykypyejky es du'an oy nwa'umam mat ja Dios.

5

¹ Es mat ko oy nwa'umam mat ja Dios ja'agyujxm ko nmubujkam, agujk jotkujk n'ijtam mat ja Dios Jesukristakuyxm.

² Es mudu tyadu myay'ajtnu Jesukristu oy xyajpudsu'umam mat ja Dios mat ko n'axájum éxtumu Yajnitsókrū, nxondákum tyam mat ko Jesukristu xymyatnájxa'anam es n'ijtam Dios wyindum.

³ Es kyaj yu'ajuty je'eyu ndukxondákum, nandu'un ndukxondákum ko n'ayo'om njottugo'oyum, mut ko nnija'am ko nmamadákum ja ayo'on, yu'u xumyo'oyum ja ma'xtujkan;

⁴ es ko nmamadákum ja ayo'on mut ja ma'xtujkan, nwu'amum oy mut ja Dios; es ko nwu'am oy mut ja Dios, jotkujk n'awijx njup'ijxum ja xuu ko Kristu myínut;

⁵ es ko jotkujk n'awijx njup'ijxum ko Kristu myínut, nnija'am ko kyaju Dios xywyin'u'unum, ja'a ko Espírítu Santakujxm ja tsyojkan trajtáky ma njot'ajt nwinma'añ'ajtam.

⁶ Pes ma naty tu nniugo'oyunu mut ja pojpu es ni wi'ix tsoo mbaat nganayajnitso'kam udsajtam ku'amuty, net ja Jesukristu 'ye'ky mut ja'agujxm pojpu ja'ayuty ko myiín jyajty ja tiempu di'ibu Dios tu trajta'aky.

⁷ Du'un jajtr ko tu'ugu ja'ay tku'eeky jatu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtr tuj'ajtan munt. Wa'anu da es jantsy apenu yajpaadat pan tku'oogut tu'ugu ojyja'aybu.

⁸ Peru Dios xytyuk'ijxum ko ni'igu xytsyojkam, mut ko Jesukristu oj xyku'o'kam maanamu naty nbojpa'a'ay'ajtam.

⁹ Es mut ko Jesús tteemy dyejky ja ñe'pyñ ma ja kruuz esu du'un oy tu nwu'amum mut ja Dios, waanu ni'igu xyajnitso'oga'anum ma ja tudyu'unun di'ibu Dios myo'oyaampy ja pojpu ja'ayuty.

¹⁰ Ja'a ko maanamu naty nnaymyudsip'ajtam mudu Dios, Dios xyruj'tákum agujk jotkujk mut yu'u ku'am mut ko 'ye'ky ja 'yU'unk Jesukristu, waanu ni'igu tyam xyajnitso'oga'anum mut ko Jesús jyiky'aty es tyam n'ijtam agujk jotkujk mut yu'u.

¹¹ Per kyaj yu'nyudyu tyaadu je'eyu, nandu'un n'ijtam xi'iky xoñ mut ko Dios xyruj'tákum éxtamu myatnaymyaayubu mut ja'agujxm di'ibu ja Nindsun'ajtam Jesukristu tu ttuñ mut udsajtamgyujxm.

Adán esu Kristu

¹² Du'un éxtam tu'uk je'eyu ja ja'ay kyaj tmamadooy ja Dios es mudu tyaadu pojpujxm tsyondaky ja o'kan, paaty nidagekyu ja ja'ayuty 'yooktu, mut ko nidagekyu pyojpatuundu.

¹³ Mut ko kyajnum ja Moisés t'axaju ja Diosu 'yana'amun, taa naty pojpaty ya naxwiín. Per kyaju ja'ay tkakudyundu ja ana'amun ma ana'amun kya'ity.

¹⁴ Per oy jyadu'unuty, o'ktu ja ja'ay ko Adán jyiky'ajty extu ko ja Moisés t'axaju ja ana'amun, oy tkakudyundu tu'ugu ana'amun éxtam ja ana'amun di'ibu yajmooy ja Adán, di'ibu yajtukma'ijxkijxyu ja di'ibu minaamp.

¹⁵ Per kyaj tyi'igyuty, mut ko ja may'ajtan di'ibu Diosu ja'ay tyuunap, kyaj dyu'unuty éxtam ja peky di'ibu ja Adán tyuun, per ni'igu myajuty ja may'ajtan di'ibu Dios tyuun Jesukristakujxm esu du'un mayjja'ay ttuk'óyudat.

¹⁶ Jatuk peky wi'ix ko kyaj tyi'igyuty ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy mudu ja'ayuty es ja peky di'ibu Adán tyuun. Mut ko tu'ugu ja'ay pyekykya'ay, nidagekyu ja'ay wyu'umdu pekyoty; es ko mayjja'ay ni'igu pyekytyuundu, net jatu'ugu yedyujk myiín di'ibu mut ja'agujxmu ja'ay oy wyu'umdu mut ja Dios.

¹⁷ Nidagekyu ja'ay 'yooktu mut ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, per ni'igu muj ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy mudu ja'ayuty, namay'ajtangujxm wyu'umdu oy mut ja Dios es tmudattu ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu mut yu'nyu tu'ugu ja'ay, Jesukristu.

¹⁸ Pes éxtamu Dios tpekymyoooy nidagekyu ja'ay ja'agujxm ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, nandu'un ko jatu'ugu yedyujk tuj'ajtan ttuun, du'un mbaat ja ja'ay oy wyu'umdu mut ja Dios es tmudattut ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

19 Mūt ko éxtamā mayjya'ay pyekytyundā ja'agyujxm ko tu'ugū ja'ay ja Dios tkakajxykyupejky, nandū'unū mayjya'ay wu'umndū oy mūt ja Dios ja'agyujxm ko jatu'ugū yedyujk ja Dios tkajxykyupejky.

20 Ko Dios tmooy ja Moisés ja ana'amūn, ni'igū ja'ay ttunandū ja pojprū. Es ko oj myuj myayū ja pojprū, ni'igū oj myuj myayū ja may'ajtān di'ibū Dios tyiimpy mūt ja ja'ayaty.

21 Es dū'un éxtam pojprūkyujxmū ja'ay 'yooktū, nandū'un myujtak'adu'atsy ja Diosū myay'ajtān ko ja'ay oy wye'emy mūt ja Dios es yajmo'oydyat ja jiky'ajtān winū xūū winū tiempū Nindsūn'ajtām Jesukristūkyujxm.

6

Eeky mā ja peky; jiky mā ja Kristū

1 Pes, ģti net ndu'unūm? ģTii n'akpojratū'unūm es dū'un ja Dios xytyu'unxūm waanū ni'igū ja may'ajtānū?

2 ģNi wi'ix tsoo! Dū'un n'ijtam éxtamū o'krū mā ja peky. Pes, ģwi'ix mbaat yu o'krū pyojratūū?

3 ģTi kyaj xyñjāwādū miidsaty ko ndi'igyūm mūt ja Jesukristū ko nnabajtam, nandū'un ndi'igyūm ja'a mūt ko 'ye'ky?

4 Ko nnabajtam, dū'un n'ijtam éxtam ti'igyū n'o'kūm mādū Kristū es ti'igyū mūt nnaxtūjkūm, es dū'un éxtamū Kristū jyikyryeiky Dios Teety myuj'ajtangyujxm, nandū'un njiky'ata'anūm wā'ats, kyaj n'okjiky'ajtanat axūuk éxtam ijtyān.

5 Mūt ko pān tū n'o'kūm ti'igyū mūt yū'u, ti'igyū mūt yū'u njikyryujkūm.

6 Es ko n'ijtam éxtam n'o'kūm ti'igyū mūt ja Jesukristū mā ja kruuz, ja'agyujxmū dū'un n'ijtam es nganakryeikytyu'unūm, kyaj ja pojprū nnakymyūdu'unūm éxtam ja ja'ayū wyindsūn tmūdūñ.

7 Ja'a ko mā pān 'yeeky, ta tnike'eky ja pojprū.

8 Es mūt ko tū n'o'kūm ti'igyū mūt ja Jesukristū, n'okmābjkūm ko nandū'un njiky'ajtām mūt yū'u ti'igyū.

9 Nnija'am ko Jesukristū tū jyikyryeiky, ni na'a kyanaky'ooga'añ, kyaj ja o'kūn ja muk'ajtān t'okmādjnū es myamada'agādūt.

10 Pesū Jesukristū 'ye'ky je'eyū tūgekyū winū xūū winū tiempū es tkūbejty tkumādooy tūgekyū ja naxwīnūdu ja'ayadyū pyojraty, es tyam jyiky'aty ja Dios 'yoy'ajtangyujxm.

11 Nandū'un nayjāwādū miits éxtamū o'kraty mā ja pojprū, es dū'un éxtam tū mjikyryaktū ti'igyū mūt ja Jesukristū es xymyādūndūt ja Dios.

12 Katū miits mnayyākūdu es ja pojprū m'awindumbākūdat es mdukmūnūjxūdat ja jiky'ajtānū axūukprū.

13 Katū xyajtūndū yū mnini'x mgūbjkūty éxtamū tyuumbajū ja ka'oybyū es dū'un mduktūndūt ja pojprū. Nik oy naygyūyākūdu amūndū'uk jot mā Dios éxtamū di'ibāty tū jyikyryaktū, es yajtūndū mnini'x mgūbjkūty éxtamū ja Diosū tyuumbajū, es dū'un mduktūndūt di'ibū yū'u tsyejpy.

14 Mūt ko ja pojprū kyaj xywyindsūn'āttāt miidsaty, mūt ko miidsaty kyajprū ana'amūn mya'itūdu, yū'u sitay ja Diosū myay'ajtān.

Pūnaty tyūduundūp ja ka'oybyū

15 Pes mūt ko tyam n'ijtam mādū Diosū myay'ajtān es kyajprū ana'amūn xyñakyyā'ijtam, ģti net n'aktū'unūm? ģTii n'akpojratū'unūm? ģNi wi'ix tsoo!

16 Pes jaygyūkūdu miidsaty. N'okprūjtākūm éxtam tu'ugū ijxrajtān. Ko pān ņayyākūdat tmūdūndūt jatu'ugū ja'ay, pes tuumba'ajtānū tadū ja'ay. Nandū'unū

da'un miidsaty, p̄n mbanujxt̄p̄ ja poj̄p̄a éxt̄m̄ ja ka'oybȳa ttseky, pes yu'h mduumba'ajt̄d̄ap̄ ja ka'oybȳa. Per p̄n mduund̄ap̄ miidsaty di'ib̄a ja Dios tsyejpy, mDiosm̄duund̄ap̄ miidsaty. P̄n mm̄duund̄ap̄ ja ka'oybȳa, mb̄at̄d̄ap̄ ja o'k̄n. Per p̄n mm̄duund̄ap̄ ja Dios, mjiky'átt̄p̄ t̄y'ajt̄n̄ m̄āt̄.

¹⁷ Per yajja'aygydákp̄ ja Dios, m̄t̄ ko oy miidsaty t̄nȳp̄ mduumba'át̄d̄a ja ka'oybȳa es xytyuund̄a ja peky, tyam̄ t̄a xy'axáj̄d̄a ja ax̄p̄j̄k̄n̄ di'ib̄a mya-jmooydȳn̄ es mgyudyuund̄ap̄ m̄t̄ win̄a m̄jot̄ éxt̄m̄ ja Dios̄a mȳduumb̄aty.

¹⁸ Mbāat̄ n̄j̄na'ān̄m̄ ko mā miidsaty oj myajpekymya'xt̄a, net̄ oj m̄n̄aybyujta'aḡd̄a Dios̄a mȳduumb̄aty es da'un mjiky'átt̄t̄ t̄y'ajt̄n̄ m̄āt̄.

¹⁹ Kajx̄p̄ds̄a da'un wa'ats̄ es̄ats̄ otyyim̄ p̄n̄aty xyjaygyúkad̄ats̄. T̄nȳp̄ mīts̄ m̄n̄aygyuyajk̄d̄a mā ja ax̄uk'ajt̄n̄ es ja poj̄p̄a éxt̄m̄a ka'oybȳa mȳduumb̄a, es mjiky'átt̄t̄ ax̄uk̄; per tyam̄ nayyák̄d̄a amumdu'uk̄ jot̄ mā Dios̄a éxt̄m̄a mȳduumb̄aty, es mjiky'átt̄t̄ t̄y'ajt̄n̄ m̄āt̄, da'un éxt̄m̄a Dios̄a ttseky.

²⁰ Ko miidsaty ijty mduumba'át̄d̄a ka'oybȳa es mdukt̄ún̄d̄a ja ax̄uk̄p̄n̄, ni xykyatuund̄a kwent̄a di'ib̄a naty oy.

²¹ Pes, ¿ti mb̄ajk̄ mbatt̄a mā tad̄a jiky'ajt̄n̄a ax̄uk̄p̄n̄?, ko ext̄a m̄ds̄oydyu-und̄ap̄ ko xyjamyat̄s̄a. Pes̄a tyaḡd̄a da'umb̄a jiky'ajt̄n̄ yajmiimp̄y ja o'k̄n.

²² Per t̄a mīts̄ myajpekymya'xt̄a es t̄a myajp̄jta'ákt̄a Dios̄a m̄duumb̄aty. Es m̄t̄ ko t̄a m̄n̄ayyák̄d̄a amumdu'uk̄ jot̄ es mjiky'átt̄t̄ éxt̄m̄ ja Dios̄a ttseky, yu'h m̄m̄o'oyad̄ap̄ ja jiky'ajt̄n̄a win̄a x̄n̄ win̄a tiemp̄a.

²³ Pes yu poj̄p̄a sit̄ȳ yajkyry ja m̄aju'uñ, es̄a tad̄a m̄aju'uñ yu'h da'un ja o'k̄n; per Dios̄a nad̄a'uñ dyaky ja jiky'ajt̄n̄a win̄a x̄n̄ win̄a tiemp̄a m̄t̄ ja'agyujxm̄ Ninds̄n'ajt̄m̄ Jesukrist̄a.

7

Kasaad̄a ja'aȳaty éxt̄m̄a ixp̄ajt̄n̄

¹ M̄gyu'ugit̄aty, miidsaty yajx̄ón̄ xyñijáw̄d̄a ja Dios̄a 'yana'am̄n̄. M̄n̄ija'ad̄ap̄ ko ja ana'am̄n̄ je'eȳa dyajkutik̄y mā ja'aȳan̄ māān̄m̄ jyiky'aty ja ja'aȳ.

² N'okp̄j̄t̄ák̄m̄, da'un ja ana'am̄n̄ jȳna'añ ko tu'uḡa kasaad̄a toxytyujk̄ ti'iḡȳa 'yitȳ mad̄n̄ ña'ay māān̄m̄ ja ña'ay 'yajjiky'aty; per p̄n̄ o'kp̄ ja ña'ay, w̄h'amp̄ awa'at̄st̄m̄ ja toxytyujk̄ es tr̄ék̄at̄ ja wiink̄p̄a yedyujk̄.

³ Pāaty, p̄n̄a tyad̄a toxytyujk̄ nayyajk̄p̄ m̄t̄ jat̄u'uḡa wiink̄p̄a yedyujk̄ māān̄m̄ 'yajjiky'aty ja ña'ay, yajt̄geep̄y ja p̄ujk̄ úk̄n̄a wyinds̄u'k̄n̄; per p̄n̄ o'kp̄ ja ña'ay, kyaj dyajt̄ḡóy ja p̄ujk̄ úk̄n̄a wyinds̄u'k̄n̄ ko wiink̄p̄a yedyujk̄ t̄pek̄y.

⁴ Nand̄a'un mīts̄ m̄gyu'ugit̄aty, da'un mīts̄ m'itt̄a éxt̄m̄xȳp̄ m'ookt̄a mā ja ana'am̄n̄ es m̄di'iḡȳnd̄at̄ m̄t̄ jat̄u'uk̄p̄, ja'a n̄j̄na'ān̄m̄ m̄d̄a Krist̄a di'ib̄a jikyryujk̄ ko 'yok'e'ky. Da'un tt̄uñ es njiky'ajt̄m̄ da'un éxt̄m̄a Dios̄a ttseky.

⁵ M̄t̄ ko māān̄m̄a naty ndu'un̄m̄ di'ib̄a nnini'x'ajt̄ ngubajk'ajt̄m̄ tsyejpy, net̄ ja ana'am̄n̄ oj xyjot'yujxm̄ ko poj̄p̄a yu'h di'ib̄a naty ndu'un̄m̄, es ana'am̄ngyujxm̄ ja poj̄p̄a je'eȳa ni'iḡȳa oj xy'aktukt̄una'an̄m̄ ja ax̄uk̄p̄n̄ es xytyukn̄imi'in̄m̄ ja o'k̄n̄ m̄t̄ ko da'un n'ad̄áts̄m̄.

⁶ Per tyam̄, m̄t̄ ko t̄a n'o'k̄m̄ m̄t̄ ja Jesukrist̄a es t̄a n'awa'at̄sp̄ds̄a'um̄n̄a mā tad̄a ana'am̄n̄, kyaj nnakymyadu'un̄m̄ ja Dios̄a m̄t̄ yu'nȳa ko nguydyuna'ān̄m̄ ja ana'am̄n̄ jaybyety, n̄m̄adu'un̄m̄ ja Dios̄a m̄t̄ ja njot'ajt̄ nwinm̄a'āñ'ajt̄m̄ éxt̄m̄ ja Esp̄irit̄a Sant̄a xytyukni'ijxm̄.

Peky di'ib̄a ijtp̄ mā uj̄n̄

⁷ Pes, ģmbaāt njuna'ānēm ko ja ana'amān yu'ujaty ja pojru? ģNi wi'ix tsoo! Tadu ana'amāndsū dū'ān tū xytyuknijawū ti dān pojru'ajtr. Kooxyūbū tadū ana'amān tū kyajūnā'āñ: "Katū xy'adseky di'ibū wiinkrū jya'a'ajtypr", kyajxyūpts uĵ tū nnijawū ko dū'ān pyojrpty ko ndsoĵkam di'ibū wiinkrpty myūdajttap.

⁸ Per kots tū nnijawū ja ana'amān, ja pojrupts tū xymyo'oy tūgekyū oytyim di'ibū axūk winmā'āñaty. Pes ko ja ana'amān kya'ity, kyaj ja pojru ti mā'ajtan tmūdaty.

⁹ Iĵ tu'ugū tiempū mats njiky'ajty ni nganija'ajts ja ana'amān. Per kots oĵ nnijawū ja ana'amān, net ja peky xytyuk'adsejkyūts ja axūk'ajtan esūts xyajwe'emū ģtāmxyūpts n'eeky.

¹⁰ Ja ana'amān di'ibū Dios yajwū'ām es uĵ nnijāwāt wi'ixats njiky'ātūt winū xūn winū tiempū, māt ja'agyūjxm ja ana'amān uĵ nyajrjta'agyūts esūts nbaādūt ja tyūdyu'unūnū Dios.

¹¹ Māt ja'agyūjxm ja ana'amān ja pojru tpaty wi'ixats xywyin'ūnūt esūts uĵ xyajwe'emū ģtāmxyūpts eeky n'ity.

¹² Tyāādū dū'ān xytyuk'ijxām ko tyādū ana'amān tyū'ajtanaty, wya'ādsūty es 'yōyūty.

¹³ ĶPer tii, kyaj dū'ān jyaty ko di'ibū dū'ān oy tū tyūgatsy axūk es tats xya'eeky? ģNi wi'ix tsoo! Ja pojru dū'ān di'ibūts tū xya'eeky, es māt yū ana'amān xytyuknija'ajts ti dān ja pojru, māt ko mā yū ana'amān yajnijāwū ko jyantsy'axūūgdyū tadū pojru.

¹⁴ Nnija'ām ko tadū ana'amān yū'ū yajk ja Dios, per pekyjya'ayūts uĵ, dū'ānūts uĵ n'ity pekyoty ģtām tu'ugū ja'ay di'ibū niteeky 'yity.

¹⁵ Kyajts nnijawū pūn tits xyajtr; kyajts nduñ di'ibūts ndsejpy, ni'igūts nduñ di'ibūts kyaj njatunā'āñ.

¹⁶ Per pūn ndiimbyūts ja di'ibūts kyaj njatunā'āñ, n'ūxkajpyūts ko yū tadū ana'amān 'yōyūty.

¹⁷ Es dū'ān kyaj nnaky'ujtsūty di'ibū kyaj tmūmūdoy ja Diosū 'yana'amān, ja'a dū'ān ja pojru di'ibū dān iĵtr mā uĵn.

¹⁸ Nnija'abūts yajxōn ko mā uĵn, pojru ja'ay, kyaj ni ti di'ibū oy, ja'a ko njatunaambūts di'ibū dān oy, per kyajts nmūmada'aky.

¹⁹ Māaxūp jyapaadyūty ndūnūdsūts ja oybū ģtāmūts njadsekyūn, ni'igūts n'aktūñ ja axūkkrū di'ibūts kyaja'ijty njatunā'āñ.

²⁰ Paāty kyajū dān 'yūjtsūty di'ibū dān tyiimpy ja axūkkrū, yū pojru dān di'ibū iĵtr mā uĵn, yū'ū dān tyiimpy ja axūkkrū.

²¹ Di'ibūts xyajtr, ko njatunā'āñūts di'ibū oy, per jam ja pojru mats uĵ.

²² Yū njot nwinmā'āñūts kyupejkyū amumdu'uk jot ko 'yōyūty ko ja Diosū 'yana'amān jyūnā'āñ di'ibūts ndūnūp,

²³ per taa māts uĵ n'ity tu'tuk di'ibūts xymyūdsip'ajtr. Yū pojru yū'ūts xytyuknūmiimpy ja axūk winmā'āñ, esū tyāādū tsiyptundū di'ibūts uĵ nnija'ap di'ibū oy, es dū'ānūts xymyūdaty ģtāmū tsiyūjya'ayūn, es xytyukmūdūñūts agwānū ja pojru.

²⁴ ĶPūroobū uĵ māt yū'ūgyūjxm tūgekyū tyāādū! ĶPūnts xyajnitso'ogūp mā tyādū nini'x di'ibū tū yajtuknikajxpēty ja o'kūnū?

²⁵ Yajja'aygyūdākr ja Dios ko jyaaty ja nitsokūn māt yū'ūgyūjxmū Nindsūn'ajtam Jesukristū. Pes dū'ānūts uĵ n'ity: Nwinmā'āñgyūjxmūts uĵ njatseky es uĵ ndūnūt di'ibū Dios 'yoyūjya'ap, per ja pojru di'ibū iĵtr mats uĵn nnini'x, ja'ats uĵ xyajpekytyuump.

8

Jiky'ajtn Espírítu Santukyujxm

¹ Pes du'hn di'ibáty ja'a'ajtədup ja Jesukristu, kyaj 'yawijxaty ni ti təydyu'unən,

² mat ko ja Espírítu Santu di'ibu yajkypy ja jiky'ajtn ja'agyujxm ko ti'igyū n'ijtn mədu Jesukristu, tə xyajnitsókum es kyaj nnaky'ijtn mə ja pojpu es ja o'kan.

³ Tu ja Dios tuñ di'ibu ja ana'amən kyaj mbaat oj tuñ, ja'a ko naty ja myək'ajtn kyujənəkuty ko ja ja'ay ttundu di'ibu ñini'x kyubajk tsy-ojktəp. Paaty ja Diosu 'yU'unk tkejxy es ya'ijxy éxtamə pekyjya'ay es twindsu'kən'átət ja ja'ay pyojpukyujxm, es du'hn dyajtəgooy ja pojpu myək'ajtn di'ibu naty mə ədsajtn.

⁴ Es mat ko du'hn tuñ, oj tkuydyúñ mat ədsajtnmgyujxm tugekyū di'ibu ja ana'amən xytyuk'ana'amən, es tyam njiky'ajtn éxtam ja Espírítu Santu xytyukni'ijxm, kyaj nnakyjyiky'ajtn éxtam ttseky ja nnini'x'ajtn ngubajk'ajtn.

⁵ Pes di'ibáty nayyajkadəp mat ja di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy, yu'ə je'eyu wyinmaədyəp di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy; per di'ibu nayyajkadəp mə Espírítu Santu, yu'ə je'eyu wyinmaədyəp di'ibu Espírítu Santu tsyejpy.

⁶ Di'ibáty nayyajkadəp mat ja di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy, tyadu ja'ayaty pátədup ja o'kan. Per di'ibáty nayyajkadəp mə yu Espírítu Santu, tyadu ja'ayaty pátədup ja jotkujk'ajtn es ja jiky'ajtn winu xuu winu tiempu.

⁷ Di'ibu nayyajkadəp mə yu di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy, myədsip'ajttəp ja Dios, mat ko ni tkatsoktə es ni mbaat tkapadundu ja Diosu 'yana'amən.

⁸ Paaty di'ibu jiky'ajtn éxtam tsoktə ja ñini'x kyubajkuty, ni na'ə mbaat kyatukjotkadə'agudu Dios.

⁹ Per kom ja Espírítu Santu ijtp mə miidsaty, kyaj mnakyjyiky'attə éxtam ja mnini'x mgubajku tsyojkən, je'eyu du'hn m'akjiky'attə ti'igyū mat ja Diosu Jya'ajən. Pes di'ibáty kyaj tmədattə ja Jesukristu Jya'ajən, kyaj yu'ə jya'a'átudu Jesukristu.

¹⁰ Pən m'ijttəp ti'igyū mat ja Kristu, oy 'yoogət ja mnini'xaty pekykyujxm, jiky'ajttəp ja mja'ajənaty ja'agyujxm ko oy mwə'əmdə mat ja Dios.

¹¹ Es kom mə miidsaty ijtp ja Diosu Jya'ajən di'ibu yajjikypyək ja Jesukristu mə 'ye'ky, nandə'hn ja Dios yajjikypyəkəp yu mnini'xaty.

¹² Pes məgu'ugítaty, tam di'ibu tsojkəp es ndu'unən, per kyaj jya'ajuty es njiky'ajtn éxtam ja nini'x kubajk ja tsyojkən.

¹³ Mat ko pən mjiky'ajttəp éxtam ttseky ja nini'x kubajkən, m'ooktəp pekyməut; per pən ja'agyujxm ja Espírítu Santu myajtəgooyəp ja mnini'x mgubajku tsyojkən, net ja Dios mmo'oyədət ja jiky'ajtnu winu xuu winu tiempu.

¹⁴ Mat ko nidugekyū di'ibu nayyajkadəp es ñu'umo'oy tyu'umo'oyədət ja Diosu Jya'ajən, tyaadədyu du'hn di'ibu Dios 'yaxájəp éxtamə 'yu'ungən.

¹⁵ Pesu tyadu Espírítu Santu di'ibu n'axájəm, kyaj xyajtsək xyajja'am éxtamə tuumbə di'ibu kyaj tkuydyúñ, yu'ə du'hn xytyuktsojkəm ja Dios éxtamə 'yu'ungən. Es ja'agyujxmə Espírítu Santu n'anma'ayəm: "Tatitu'unk."

¹⁶ Ja Espírítu Santu tyi'igyū mə yu n'anmaja'an'ajtn, es xytyuknija'am ko xyu'unk'ajtn ja Dios.

¹⁷ Es ko ədsajtn yu'ə xyu'unk'ajtn, nandə'hn mədu Kristu xpyyāda'anəm ja kuma'əñ; mat ko pən nbu'ayo'om ja Kristu, nandə'hn xpyyātəm es n'ijtn mə myuj'ajtn.

Mū'ajtūn di'ibū miimp

18 Paaty kyajts ngwentūpūjta'aky ja ayo'on di'ibū tyam nyajkujx nyajnajxūm. Pes kyaj mbaāt ndukmū'ijxkijxūm tadū mū'ajtūn di'ibū nbaada'anūm ok.

19 Pes tūgekyū di'ibū Dios yajkoj 'yawijx jyūjp'ijxtūp es t'ixā'andū ja xūū tiempū ko Dios dyajniḡaxū'ūgūt di'ibāty 'yu'unk'ajttūp.

20 Ja'a ko mā ja Adān pyekytyuūñ, tūgekyū di'ibū yā naxwiiñ ijtp 'yayoy nandū'n mat ja'agyūjxūm pyojpū; kyaj 'yayoy mat ko yū'u kū'ūm ttsejky, Diosū dū'n pyūjtāk. Per kyaj wyū'ūmāt dū'ūñūm, mat ko tūgekyū di'ibū Dios pyūjtāk 'yawijxtūp

21 ko kyaj 'yokkutūgoyānūndū es pātūp ja mū'ajtūn, ja awā'atstūuy'ajtūn es ja kunū'xūn di'ibū pyāāttūp ja Diosū 'yu'ungūty.

22 Nnija'am ko extū tyam tūgekyū di'ibū Dios pyūjtāk moon tujkp éxtūm tu'ūgū toxytūyūj dyajnáxy ja pūjk ado'onūn ko tpaāda'añ ja maxū'ungū'unk.

23 Es kyaj yū'ūjaty je'e'yū 'yayowdū mat ja pūjk ado'onūn, nandū'n ūdsajtūm di'ibū nmūdajtūm ja Espírītū Santū di'ibū Dios tū xymyo'oydsyondākūm éxtūmū tūūmp di'ibū jawyiin tūūmp'ajtp, es njūjp'ijxūm ko Dios xymyo'oyūm tūgekyū di'ibū xypūātūm mat ko xy'u'unk'ajtūm, ja'a yū'u ko nmūdajtūm ja jembyū nini'x.

24 Paaty ūdsūty ja nitso'ok'ajtūn tū nbātūm ko dū'n njūjp'ijxūm. Ko ja'ay tū t'ijxūn di'ibū naty tū tūjp'ixy, kyaj ja'a 'yok'yajtūjnū ko tūjp'ixy. Pes kooxyūp ja'ay tū t'axā'ūdū, kyajxyūp tnakyjyūp'ixy.

25 Per mā kyajūm ti nmūdajtūm, pes n'ok'awijxūm mādū ma'xtujkūn.

26 Nandū'n jajtpū dū'n, ja Espírītū Santū xypūudūjkūm mā n'ijtūm ya'ayow ya'ama'āt, mat ko kyaj nnija'am wī'ix ngajxtākūm éxtūm pyaadyūty, per ja Espírītū Santū xyñinu'xtākūm mat ūdsajtūm, mat ko yū'u myūdeepū ko ngūjx ndūjkūm di'ibū kyaj mbaāt ngajxpuādsū'ūmūm.

27 Es komū Dios ñija'adyaapū tūgekyū ja ja'ay jyot wyinmā'añūty, ñija'ap yajxón di'ibū ja Espírītū Santū 'yamdowaampū, mat ko yū'u 'yamdeepū ja Diosū jya'ayūty éxtūm ja Dios ttseky.

Nmadākūm Kristūkyūjxūm

28 Nnija'am ko Dios yū'u tyuknibūjtākūp tūgekyū es ttuk'oy'āttūt di'ibāty tsojkūdūp, di'ibāty yū'u tū twoy, éxtūm tū ttuknibūjtaagū.

29 Mat ko Dios tnija'aju ja jya'ay tim ūx'ajp, es yū'ūjaty twin'ijxy es 'yītū éxtūmū 'yU'unk Jesukristū, es dū'nūn Jesukristū kya'axkopk'āttū mā mayū myūga'axūty.

30 Es pūnadyū Dios tyuknibūjtākū ūx'ajp es t'u'unk'āttūt, ja'a twooy; es pūnūty wyoo, ja'a oy mūāt wye'emy; es pūnūty oy mūāt wye'emy, ja'a pyūjtāk es tmūdāttūt ja mū'ajtūn.

31 Es mat ko tū nnija'am tūgekyū tyāādū, ζti dūn mbaāt n'aktimkajxūm? Mat ko Dios xypūudūjkūm ūdsajtūm, ζpūn xymyūdsip'ajtūm?

32 Mat ko Dios kyaj oj tkuyu'utsy ja kyū'ūm U'unk, ni'igū oj tkūyaky es 'yoogūt ūdsajtūmgyūjxūm, ζwī'ix tsoo net xykyamo'oyūm tūgekyū mādū 'yU'unk?

33 ζPūn mbaāt tpekymyo'oy di'ibū Dios tū twin'ixy?, mat ko Dios kū'ūm oy dyajwe'emy mat yū'u.

34 ζPūn mbaāt jyūnā'añ: "Pekyjya'ayū tyāādūty?" Jesukristū ku'o'kūdū, es kyaj je'e'yū kyū'o'kūdū, nandū'n jyikyppyeky jatūgok es tam 'yity agā'añdsyoo mā Dios es xyñinu'xtākūm.

35 ¿Pán mbaať xypuujkam ja Kristu tsyojkan? ¿Tii mbaať xypuujkam ja ayo'on, o ja jotmay, o mut ko nyajpajudijtun, o ja yuu, o mut ko kyajru nwit'ajtun, o mut ko xya'ooga'anum mut ja espaadu?

36 Pes éxtun jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtun:

Mut mijtskyujxm udsaty n'ittu o'kun jajp'am;

du'unats udsaty n'ittu éxtun ja borreegu di'ibu yajmunajxtun ma ja o'kun.

37 Ni di'ibudsu taadu xykyatukmastu'udat ja Kristu. Pes yu'u du'un di'ibuts xytyukmamadakp tugekyu tyaadu, mut ko yu'u xytsojkan.

38 Paadyuts nmudaty ja tuj'ajtun ko ni ja o'kun es ni ja jiky'ajtun, ni ja ánklsaty, ni ja ka'óbyuty, ni ja tyambu, ni ja di'ibu miimp kudákrum,

39 ni di'ibu tsajwinm, ni di'ibu ayoodaknoty es ni di'ibu Dios yajkoj, kyaj ni ti mbaať xykyatukmastútun ja tsyojkan ja Dios di'ibu myudajtyru mut udsajtum ma yu Nindsun'ajtun Jesukristu.

9

Wynwijtsypy ja Dios pánaty tsyejpy

1 Extum myuduumbu Kristu, ngajxyudsu tuj'ajtun es kyajts n'anda'aky. Ja Espiritu Santu ana'amp madsu nwinma'añun es tuj'ajtunats njuna'ñ.

2 Ndimmadajttiibyats ja amay jotmay.

3 Oxyuaps njatseky es kajxpéky ndim'itut es kyajts n'ok'ijnat ti'igyu madu Kristu pan o'oyurxyur es ttuk'oy'áttat ja nmugu'uk'ajtun, ja israelitu ja'ayaty,

4 ja Israelu tyuump 'yaats du'un éxtun uj. Dios kyupejkadu éxtumu 'yu'ungaty es tyuk'ijxudu ja myuj'ajtun es ttuun ja kajxy'átyru mut yu'u, es tmoodyu ja 'yana'amun esu wyandakun es wi'ix twindsu'ugudat ja Dios.

5 Nan yu'udyu du'un ja tyuump 'yaats ja Abraan, Isaa esu Jakoob, es nandu'un jya'ay'ajtungyujxm 'yijty tadu tyuump 'yaats ja Kristu, oy ja'ijty jyaDiósaty di'ibu ana'amp ma di'ibu jaa'ajtr tugekyu. ¡Wa'an dya"awdaty ma tugekyu it naxwíñudu winu xuu winu tiempu! Wa'an du'unaty.

6 ¡Per kyaj mbaať njuna'anum ko Dios tu dyajtagátsy ja wyandakun! Ja'a ko kyaj nidugekyu yu israelítaty oj wyn'ixudu Dios éxtumu jya'ayun.

7 Es nan ni yu'u Dios tkaja'ay'áty nidugekyu ja Abraanu tyuump 'yaadsaty, mut ko Dios t'anmaay ja Abraan: "Yu'uyu du'unu tyuump 'yaats ja Isaa yajkwenturjta'agur éxtun mja'ajun."

8 Tyaadu xytyuknija'am ko kyaj ja ja'ay Dios 'yu'unk'átyty panu wi'ix pán ja tyuump 'yaats ttukmín ttukajtu, ja'a ja ja'ay Dios u'unk'ajttur di'ibu miin jajtu ma ja Dios tkuyduñ ja wyandakun,

9 mut ko du'un wyandaky: "Jambíturp ma ja tiempu tpaadat esu Saaru tu naty dyajmín dyajja'ty tu'ugu u'ungu'unk."

10 Es kyaj yu'uyaty, nandu'un ja Rebeku 'yu'unk majtskru, ti'igyu teety'ajttu ja Isaa, udsajtum n'apteety'ajtun.

11 Oyu du'un, kyajnum naty tyadu majtskru u'unk myiñ jya'ty es ni tkatúnamu naty tii, ni yu oybyu es ni yu axukru, ja'a ko tyúñaty di'ibu Dios tsyojk ko twin'ijxy di'ibu yu'u kyupejkyru éxtumu jya'ayun,

12 kyaj ja'agyujxm ko tu'uk tu'uk tii ttuñ tkatún, es ja Rebeku ya'anmaay: "Yu mga'axkópuk yu'u tuumbu'átudap ja mutskru."

13 Du'un éxtun ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ: "Ndsejpyats ja Jakoob, peru Esa'uu kyaj."

14 ¿Tii madu tyaadu mbaať njuna'anum ko kyaju Dios ttuñ ja tuj'ajtun? ¡Ni wi'ix too!

15 Mūt ko Dios t'anmaāy ja Moisés: “Ēj nmūdātupts ja pa"ayo'on mūt ja di'ibuts ēj nba"ayowaampy, es nmūdātupts ja ma'xtujkūn mūt ja di'ibuts ēj nmāma'xtukaampy.”

16 Es dū'n kyaxē'eky ko di'ibū Dios tyiimpy, dū'n ttuñ mūt ko yū'u kū'am pya"ayowaampy, kyaj mūt ko ja ja'ayaty dū'n tsoktū es ni mūt ko ti oynu'unūn tū ttunda.

17 Mūt ko ja Diosū jyaaybyajtūn jūna'añ ko Dios t'anmaāy ja Ejiptū reyey: “Pāaty tū nbūjta'aky éxtamū rey es nya'ixūdats mā mijūn ja nmūk'ajtūnats es dū'n ya'ixat ja nmūj'ajtūnats mā nidūgekyū naxwīñūdu ja'ayaty.”

18 Tyaādū xtyuknija'am ko Dios ya'ijxūp ja pya"ayo'on mā di'ibū yū'u tsyejpy, es nandū'n dyajkujuunda'aky di'ibū yū'u yajkujuunda'agaampy.

19 Jaa da pūnats xy'anūmūp: “Pūn dū'nūn dū'n, ŷwi'ix mbaat ja Dios xpyekymyo'oyūm oynu'unūn pūn kyaj mbaat pūn tjujkuwa'agu di'ibū Dios tsyejpy?”

20 Esuts ēj n'adsoy: ŷEs mbūnū dūn mij ko dū'n xyñi'ow xyñiyaaxū Dios? ŷTii wa'anū tu'ts t'anūmū di'ibū yajkójūp: “Ti kots mij dū'n tū xpyootsy?”

21 Pes ja tu'ts pojtsūp yajkejpy ja tyexy tyazū éxtam yū'u kū'am ttseky. Yū'u pātūp dyajtūnāt kujkwa'xy ja mo'onts es tpo'tsūt tu'ugū jantsy oybyū di'ibū myū'uñāary ja pūjy, es jakujkwa'xy mbaat dya'oyū tu'uk di'ibū oywyi'ix yajtūñ. Pes ja mo'onts jya'a'ajtypy yū'u.

22 Nandū'n jājtrū dū'n, ja Dios pātūp ttūnāt di'ibū yū'u tsyejpy. Yakaampy tu'ugū ijxrajtūn wī'ix ja tūdyu'unūn dyaky es dya'ixa'añty ja 'yajkūn es myūmadak mūt ja mya'xtujkūnū tadū ja'ayaty di'ibū yū'u tyuknibūjtākū es űjxtūt ayoodaknōty.

23 Nandū'n pātūp es dya'ixūdāt yū myūj'ajtūn mūt ja ja'ayaty di'ibū yū'u myūdajtypy mūt ja pa"ayo'on, mūt ko jawyīñūbu naty yū'u tū ttuknibūjtaāgu es n'ijtūm mā myūj'ajtūn,

24 űdsajtūm, di'ibātyū Dios wyoo es tra"ayooy, kyaj jye'eyaty ja israelītaty, per nandū'n di'ibūty kyaj 'yisraelītaty.

25 Éxtam jūna'añ mā ja Diosū kyugajxprū Oseeus tkuxjaay:

Di'ibātyūdsū naty kyaj nja'ay'ātyuts,

yū'uts nja'ay'āttūp,

es di'ibātyūdsū naty kyaj ndseky,

njūna'ānūpts ko yū'uts ndsojktūp.

26 Es nan jam jūnāñ:

“Kyajts miits nja'ay'āttū,

nan jamyū n'axājūdūt miidsūty éxtūmjs ja n'u'ungūn”,

dū'n jūna'añ ja Dios di'ibū jiky'ajtp.

27 Es mūt ja israelītaty, ja Diosū kyugajxprū Isaiiū jūnāñ: “Oy ja israelitū ja'ayaty jyamay'ajtrūdu ja tyūmūp 'yaādsūty éxtam ja pu'u jikymyejyñbyū'aāy, je'eyū waanū yū'ūjaty űitso'oktūt.

28 Mūt ko yū Nindsū'n'ajtūm Dios tsojē es kexy ka'pxy tkuydyuunda'aya'añ yū 'yayuk mā tūgekyū ja naxwīñūdu.”

29 Es éxtam nandū'n ja Isaiiū jūnāñ jawyīñūp:

Kooxyūbu Dios di'ibū tūgekyū mūk'ajtūn myūdajtypy,

oj xykyatukmūnikākūm waandi'knū ja'ay,

tūxūp ndimkutūgo'oyūm tūgekyū,

éxtam jyajty ja Sodomū kajpn esū Gomorrū kajpn.

Israelitū ja'ayaty es ja oybyū ayuk

³⁰ ¿Ti xytyukjaygyujkam tugekyu tyaađu? Pes xytyukjaygyujkam ko yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty myubajkangyujxm oy wyu'umdu mut ja Dios oy tka'uxtaaydyu es du'un 'yittat mut ja Dios,

³¹ es ja israelítaty sitay jyatunandu éxtam ja Dios t'ane'emy es du'anxyup oy wyu'umdu mut ja Dios, per yu'ujaty kyaj ttuk'oybyudsuumdu.

³² ¿Es ti ko tkatuk'oybyudsuumdu? Ja'a ko jyamada'agándu es ja Dios yajnitso'ogadut mut ja di'ibu yu'ujaty ku'am tyuundup es kyaj mut ja'agyujxm ko ja'ay t'axáđu Jesús éxtamu Yajnitsókrə, mbaat njuna'anum ko yu'u tyukkunajpudu.

³³ Du'un jyajty mudu israelítaty éxtam jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtun: Nbjita'agurps ma Syon kajpn, tu'uk di'ibu éxtamu tsaa yajtukunárup es kyadáwdut ja ja'ayaty; es di'ibáty myubejkyry yu'u, ni na'a tkamúdtat ja tsoydyu'un.

10

¹ Məgu'ugítaty, di'ibats sitay njantsytsyejpy amumdu'uk jot es n'amdoj nbajktsóyats ja Dios, ja'a du'un es ja israelítaty ñitso'oktə.

² Ku'umts ɨj n'awanə ko yu'u sitáyaty 'yawdatándup ja Dios, per kyaj tjaygyúkuđu ti Dios tsyejpy.

³ Pes kyaj tjaygyúkuđu wi'ixu ja'ay oy wyu'umdu mut ja Dios, ja'a tyunándup es trayo'oya'andu kyum winma'añgyujxm wi'ix oy wyu'umdu mut ja Dios, kyaj tkurəktə wi'ix ja Dios jyuna'añ es oy wyu'umdu mut ja'a maut.

⁴ Jabaat ja Moisesu 'yana'amun tyuun ko myiñ ja Kristu, es du'un nidugekyu oy wyu'umdu mut ja Dios ko Krista tməbuktə.

⁵ Moisés ñigajx wi'ixu ja'ay oy wyu'umdu mut ja Dios ana'amungyujxm ko jyunañ: “Di'ibu kyuydyiimpy tugekyu tugekyu di'ibu tadu ana'amun ñ'ana'amup, tadu ja'ay 'yaxájup ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.”

⁶ Per ko ja'ay wyu'umdu oy mut ja Dios mubajkangyujxm, du'un jyunañ: “Katə mjuna'añ mjodoty mwinma'añóty: ¿Pánu da patákrə tsajpótə?” (Ja'a du'un es dyajjunákut ja Kristu.)

⁷ Ni mgajuna'anut: “¿Pánu da kədə'agup ayoodaknóty?” (Ja'a du'un es ja Kristu dyajjikyryáktə.)

⁸ Pes du'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Wingu'uy agu'uy es aajóty jodoty ja ayuk xymudattu.” Yu'u ja ayuk di'ibats ɨj ngajxwa'xyry.

⁹ Pən mut ja m'aa mjuna'añ: “Ngupejkyryats mij, Jesús, éxtamdsu nWindsán”, es pən mmubejkyry mut ja mjot mwinma'añ ko Dios yajjikyryujk ja Jesús ko 'ye'ky, net mnitso'ogut.

¹⁰ Mut ko mudu njot'ajt nwinma'añ'ajtəm nmubajkəm ja Dios es net nwu'uməm oy mut ja Dios, es mut ja n'aa'ajtəm njuna'anum ko Jesukristu Nindsan'ajtəm, es yu'u du'un xytyukpátəm ja nitsokən.

¹¹ Pes ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Pán myubejkyry yu'u, ni na'a kyatsoydyu'unga'adut.”

¹² Tyaađu xytyuknija'am ko Dios kyaj t'ijxkijxyu di'ibu israelitu o di'ibu kyaj 'yisraelítaty, mut ko yu'u ku'am ja Jesús Nindsan'ajtun'ajtr ma tugekyu, es yu'u kyuni'xyry məj wiin kajaa nidugekyuty di'ibu manu'xtákuđer.

¹³ Mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Nidugekyu di'ibu manu'xtákuđer éxtamu Nindsan'ajtəm, nitso'oktəp.”

14 ĶPer wi'ix mbaat t'awdaty éxtam Nindsun'ajtam tu'uk maanam kyaj tmabeky? ĶEs wi'ix mbaat tmabeky pán kyaj tmadoy yajmadya'aky? ĶEs wi'ix mbaat tmadowdu yu'uju 'yayuk pán kyaj ni pán kyatukmumadya'agadu?

15 ĶEs wi'ix mbaat yajtukmumadya'aky ja Diosu 'yayuk pán kyaj pán tyuknigéxyuty? Du'un éxtam Diosu jyaabyajytan tmadya'aky ja di'ibu kyajxwa'xtar ja Diosu 'yayuk ma jyuna'añ: "Ķjyantsytsyúuty ko jya'tta di'ibu xytyuknimi'inam ja oybyu ayuk!"

16 Per kyaj nidugéxyuty ja israelitu ja'ayuty tmabaktu yu ayuk, du'un éxtam jyunañ ja Diosu kyugajxru Isaiu: "Windsun, Ķpán tu tmabeky ja di'ibats udsuty ngajxwa'xyry?"

17 Paaty, myubajktar ja ja'ay ja Dios ko t'amadoonáxtu ja ayuk, es di'ibu 'yamadoonajxtar, Kristu yu'u ņimadyakypu.

18 ĶPer tii, kyaj tu tmadowdu ja israelituty ja Diosu 'yayuku? ĶTi ko kadii! Ja Diosu jyaabyajytan jyuna'añ:

Ja ayuk tu yajkajxwa'xy es tu yajnijáwu mā tugekyu naxwiñadu, es ja 'yayuk tu jya'ty extu mā naxwiñadu kyuguxu.

19 ĶPer tii, kyaj ja israelituty tu tjaygyúkadu ja Diosu 'yayuk? ĶTi ko kadii! Pes jawyiinu Moisés jyunañ ko Dios 'yawa'anu:

Nyajnaywyinnaxajáwadu psts miidsuty mat di'ibats may'ajtanguyjxm ndúnar mā di'ibu kyajts nja'ayuty, ujtsats miits nyajjot'ambáktar mat ja'aguyjxm ja ja'ayuty di'ibu kyaj tjaygyukaya'andu.

20 Es nandu'un Diosu kyugajxru Isaiu jotmak'ajtan mat jyunañ ko Dios 'yawa'anu:

Di'ibats kyaj xy'uxtaaydyu, ojts xyryaattu;

tats nnaydyuk'ixyuty ja di'ibátu naty kyajts xyajnidáwudu.

21 Isaiu t'anmaaydyu nandu'un ko Dios tmadyaky ja israelitu ja'ayuty mā jyunañ: "Tuk xudugóy tu n'awíxyuts es tu nja'axajyaya'andu majtsk adu'umgu'uty es xyñimínadats di'ibu kyajts xymumadowdu es kujuunaty."

11

Israelitu winwitsypu

1 Tyam nyajtúy: ĶTi tu Dios ttim'uxtijta'ay ja israelitu ja'ayuty? ĶNi wi'ix tsoo! Pes uj ku'am israelitu ja'ayuts, tyump 'yaats ja Abraan esu Benjamink.

2 Kyaj ja Dios t'uxtij ja jya'ay di'ibu extu jékyar ņijawu éxtam jya'ayuty. ĶTii kyaj miits xyñijáwudu éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajytan mā yajmadya'aky éxtam ja Diosu kyugajxru Eliu tmu'u'uñ ja Dios mat yu'aguyjxm israelituty? Du'un jyunañ:

3 "Windsun, tu dya'ooktu ja mgugajxruuty es tu dyajkutugódyu yu m'artal; ujts naydyi'igyu tu nwe'emy, es extu uj nandu'unats xya'ooga'andu."

4 ĶPer wi'ix ja Dios 'yadsoojambijtu? Du'un jyunañ: "Ķuxtujk mīlnam ja ja'ayuty xy'akwu'umxadats di'ibu kyajnam twingoxtanadu ja Baalu 'yagojwinnáx."

5 Nandu'un jajtrū du'un 'yakwe'emy tyam waanu ja ja'ay di'ibu mat ja Diosu myaj'ajtanguyjxm yajwin'ijxy.

6 Es pán Dios may'ajtanguyjxm wyin'ijxadu, kyaj mbaat njuna'anam ko yu'u jya'ay'átadu Dios mat ko ku'am ti ttundu. Mat ko di'ibu yajpár ja'aguyjxm ko ti ndu'unam, kyaj yu'u yajtijy ko may'ajtanguyjxm yajpaaty.

7 ζῶwixu dū'an? Kyaj ja israelitū ja'ay oj tpaattu di'ibū jya'uxtaaydyuḡ, per pyattu ja ja'ay di'ibātu ja Dios wyin'ijxudu. Es pūnaty Dios kyaj wyin'ijxyu, ju'undaaydyu jyot wyinmā'añuty.

8 Yū'u dū'an di'ibū ja Diosū jyaaybyajtūn myadyakyuḡ mā 'yity kaxja'ay: "Dios myooyū juun jyot wyinmā'añuty es yū wyiin kadiibū 'yixtat esū tyatsk kadiibū myūdōwdat. Es dū'añūm dū'an tyambaat."

9 Es ja rey Davit 'yamdoo pyajktsoo ja Dios dū'an:
Wa'an ja myuj xūū jyūmbitū éxtamū trampū esū tū'uyūn,
éxtamū tsāā di'ibū tyukkunápudup
esū dū'an yajtydyūndat.

10 Wa'anū wyiin twindsu'u twingoodsū kadiibū 'yixtat;
wa'an dū'añūm 'yity ja jyūbjak uutsy.

Nitsokūn pūnaty kyaj 'yisraelitū

11 Pes nyajtāwdū: ζῆTi kunajpudū kūdaādū ja israelitūty es kyutūgooydyū tūgekyū tūgekyū? jNi w'ix tsoo! Mut ko yū'ujaty pyojpūtuundū, ta ja nitsokūn tū myiñ mā di'ibū kyaj 'yisraelitūty, es dū'an ñaydyukwinnaxūjāwūdāt di'ibū is-raelitū, es ttsóktāt nandū'an di'ibū Dios tū tmo'oydyū di'ibū 'yaxajū Jesukristū.

12 Mut ko pyekytyuundū ja israelitūty es paadyū dū'an dyajtūgooydyū ja kyunu'xūnūty, Dios tū tkuni'xy kanak nipat ja di'ibū kyaj 'yisraelitūty. Pes waanū kajaa yajkunu'xtāt nidūgekyū naxwīñūdū ja'ayūty ko Dios tkunu'xtā'ayūt nandū'an ja israelitūty.

13 Nmūgajxtūpts miits di'ibātu kyaj m'israelitū'attū. Tūy'ajtanū'u ko Diótsūts xykyajx esūts miits xy'apóstulū'attāt. Paadyūts nnaygyūyákyūty amumdu'uk esūts nguydyūnāt tyādū tu'unūn.

14 Es dū'unūts ndūñ esūdsū njā'ay xytyuk'adsóktāt ja nitsokūn di'ibū miits mmūdajttap, es dū'an nandū'an nāagūty ja israelitūty 'yaxájūdūp ja Jesús.

15 Ko yū'ujaty kyaj tkupūjktū ja nitsokūn di'ibū Dios jamo'oyānū, net ja Dios 'yūxtijū es jyūnāñ mmo'oya'anādū ja nitsokūn miits di'ibū kyaj 'yisraelitū'attū. Es ko yū'ujaty ñayyajtūgātsūdāt, dū'an 'yitāt éxtamxyūp tū jyikyryūktū mā tū 'yooktū.

16 Ko ja Dios yajtukmay'áty ja jawyiimbū tsajkaaky di'ibū miimp mā ja jembyū pūjta'aky, nandū'an yajtukmay'áty tūgekyū tyādū pūjta'aky. Es pūn ja Dios yajtukmay'áty ja kepy'aats, nandū'an yajtukmay'áty ja 'yaay xye'entsy.

17 Mbaat njūnā'anūm ko ja israelitūty dū'an éxtam ja 'yaay xye'entsy tu'ugū oliivūs kepy di'ibū kuyu'uy kudajy. Nāagūdyū tyādū kepxye'entsy tū yajkupoottū. Pes miidsaty di'ibū kyaj 'yisraelitū'attū, di'ibū dū'an éxtam ja kepxye'entsy aamyóty ujsótyryū, tū mya"agojmúktū mut ja oliivūs kepy di'ibū jipr kuyu'uy kudajy, es dū'an miidsaty tū xy'axájūdū mjiky'ajtan mut yū'ūgyūjxmū tadū oliivūs kepyū kuyu'uy kudajryū.

18 Paaty katū mnayjyāwūty waanū oy es kadiinūm ja oliivūs kepyū 'yaay xye'entsy kū'ūm. Pūn mnayjyāwūyānūp waanū oy, jamyats ko mij kyaj xymyo'oy ja jiky'ajtanū tadū kepy'aats. Nik yū'u dū'an ja kepy'aats mij myajjiky'ajttap.

19 Wa'anū da mjūnā'añ: "Ja'agyūjxm tpo'ttū ja oliivūs kepxye'entsy esūts xytyukūjpkōjyā'andū ūj."

20 Tūy'ajtanū'u ko ja oliivūs kepxye'entsy oj yajpooty nāagūty mut ko kyaj naty tmūbūktū Dios, es dū'an yū'ujaty éxtam tū tyū'udsyūn. Es nandū'an tūy'ajtanū'u ko miits myajtukūjpkójudū mut ko xymyūbūktū Dios. Es katū mmūj mbaādū mut yū'ūgyūjxm. Nik ni'igū naybyūjta'agūdyū yuunk naxryū.

21 Ja'a ko Dios kyaj oj tme'xy ja israelítaty mā kyaj tmədownə, oy yu'ujaty du'an éxtəm ja oliivəs kepxye'entsy ku'am, žtii mjunaamp xytyijy ko mya-jma'xtat miidsaty di'ibə du'an éxtəm xye'endsyū oliivəs kepy aamyóty?

22 Jaygyúkuə ko ja oliivəs kepy mat ja kyu'amxe'entsy esu xye'endsyū oliivəs kepy aamyóty ujstótyru, du'an yu'u éxtəm tu'ugu ijxrajtən di'ibə xytyuk'ijxəm ja tsyojkənə Dios es nandu'an yu tyuədyu'unən. Pes ja tūdyu'unən tmooy ja israelítaty ko tpo'ty éxtəm ja xye'endsyū tū'utsru, es mā miidsaty dya'ixyaty ja tsyojkən. Per pən kyaj mnayya'ityaty mūdə Diosu myay'ajtən, nandu'an miidsaty nūjx m'ittə éxtəm kepxye'entsy di'ibə yajkupo'ttə.

23 Es ja israelítaty, pən yajjumbijttəp ja jyot wyinmə'añ es ņaybyujta'agudət Dios kyuhjoty, yu'ədyu du'an yajrəjta'aktəp jatəgok mā naty 'yity, mat ko Dios mbaat jam pyujta'agyaty jatəgok.

24 Ja ja'ay di'ibə kyuyiipy kyudajpy ja oliivəs kepy, kyaj ttukujpkóju mat ja xye'endsyū oliivəs kepy di'ibə miimp aamyóty pejyoty. Per ja Diosu du'an ttuū mat miidsaty di'ibə kyaj 'yisraelitə'attə, éxtəm ja kepxye'entsy di'ibə kyuyiipy kyudajpy ja oliivəs kepy. Ko Dios tū mbajktə'agudə mat ja'a, kyaj tsyirəty es tṛəjktə'agət jatəgok ja israelitə ja'ayaty mat ja'a, di'ibə ijttəp éxtəm ja oliivəs kepy kyu'amxe'endsyaty.

Israelitə ja'ay ņitso'oktə

25 Məgu'ugitaty, Diósats tū xytyuknijawə di'ibə ijty kyayajnijawə, es kədiibə miits mnayjəwəduət məj kuwijy. Tuk peky ja israelítaty wə'əmdəp kujuun extə 'yamukədyə'aydyət es kyə'pxət ja di'ibə kyaj 'yisraelítaty di'ibáty 'yaxajəyəndəp ja Jesús.

26 Ko du'an tyun jyátəduət, net nidəgekyə ja israelitə ja'ayaty ņitso'oktət, éxtəm ja Dios jyəna'añ mā ja jyaaybyajtən:

Mə Syon pyədsəmət ja Yajnitsókru di'ibə yajpojrəniwə'ədsəp ja 'yu'unə 'yənə'kədyə Jakooḃ.

27 Esu tyəədu du'an ja kajxy'átyru di'ibəts ndunaampy mat yu'ujaty kots nyajjəgə'agənədu ja pyojrəty.

28 Mət ko ja israelítaty yəxtijttəp ja oybyə ayuk mā yajmadyə'aky ja Jesukristə, Dios pəjtəkəp éxtəm myədsipən es xytyuk'oy'əttət miidsaty di'ibə kyaj 'yisraelítaty. Peru Dios wyin'ijx ja israelítaty es tja'ay'atə'añ es tṛəjta'aky éxtəm myətnaymyəayəbə ja'agyəjxm ko t'əptəjk'əttə ja Abraən, Isəə esu Jakooḃ.

29 Di'ibə Dios yajkpyy, kyaj dyajjəgə'eky; es ko twin'ixy, nan kyaj tnakpyyjkə.

30 Miidsaty di'ibə kyaj 'yisraelítaty, kyaj xymyəmədoodə ja Dios, per mat ko tyam ja israelítaty t'əxtijttə ja Dios, mba''ayoojədup miidsaty.

31 Es du'an éxtəm yu'u t'əxtijttə ja Dios es miidsaty tū xy'əxəjədu, nandu'an du'an tū jyaty esu Dios tṛə''ayəwəduət ja israelítaty, du'an éxtəm miits mba''ayəwədu.

32 Pes Dios ni'amukə ja ja'ay tṛekymyo'oydyə'ay mat ko kyaj myəmədóyaty, es du'an ni'amukə ja ja'ayaty yajpa''ayəwəduət.

33 Ja Diosu 'yoy'ajtən, wyijy'ajtən esu jaygyujkən kyaj tmədaty ja kyugəjxən, wyinəjxəp éxtəm mbaat njajaygyujkəm! Žpən mbaat tməwinmə'añbyaaty di'ibə Dios tū ttuknibəjttəgə o di'ibə tyunaampy?

34 Extəm jyəna'añ ja Diosu jyaaybyajtən: “Žpən tū tjaaygyukə ja Nindsən'ajtəm ja wyinmə'añ?, žpən tū myo'oyaty ja kajxwəjən?

35 ¿Pán oynu'anun jawyiin tu tmo'oy ja Dios es du'an óknum mbaat myugubéyuty?"

36 Ja'a ko Dios tugekyu dyajkojtaay, es tsojkangyujxm es myuj'ajtangyujxm tugekyu 'yity. ¡Muj'ajtun muut ja Dios winu xuu winu tiempu! Wa'an du'anuty.

12

1 Paaty magu'ugítuty, n'amdoo nbujktsoodapts miidsuty mat yu'ugyujxm ja Diosu pya'ayo'on, nayyákuu miidsuty ma yu'an éxtamu jiikyryu windsu'kun, wa'ats es di'ibu Dios 'yoyja'ap. Tyaadu du'an sitay muut ya'awdaty ja Dios éxtam mbyaaduty.

2 Es katu miits xymyadattu ja winma'añ éxtam pánudyu naxwíñadu winma'añ ja'a'ajtudup, nik ni'igu nayyákuu es ja Dios dyajtagátsut ja mjet mwinma'añuty es du'an xyjaygyúkuu di'ibu Dios tsyejpy, di'ibu 'yoyja'ap, di'ibu oy es di'ibu wa'ats.

3 Mat ja'agyujxm kots ja Dios tu xytyu'unxu ja may'ajtun, paadyats miits n'anuumadu es katu mnayjyáwadu waanu muj kujxm es kudiinam éxtam mbaadadu. Nik oy nayjyáwadu ku'am éxtam pyaadyuty ja mabujkun di'ibu Dios tu mmo'oyadu.

4 Tu'ugu nini'x kubajk myudajtypy yu'u 'yagaxk 'yaxe'entsy. Tamu kyua, tamu tyeky, nan tam wiingátyryu, es nidu'uk nidu'uk myudajtypy ja kyua'mduunk.

5 Nandu'anu du'an mat udsajtam, oy njanimay'ajtam, tu'uk je'eyu nini'x n'ijtam mat ja Kristu, es nidu'uk nidu'uk ti'igyu 'yity mat yu wiinkpaty nidugekyu éxtam kanak peky ja nniini'x'ajtam.

6 Es ja Dios mat ja tsojkan tu xymyo'oyum nidu'uk nidu'ugu madakan. Pán ja Dios tu mmo'oyu ja madakan es xkyajxat ja 'yayuk, madya'ak ja ayuk éxtam ja mabujkun di'ibu mmudajtypy.

7 Pán ja Dios tu mmo'oyaty ja madakan es xpyudáku ja wiinkpaty, kuudyún yajxón. Pán ja Dios tu mmo'oyaty ja madakan es wiinkpaty xya'axpáku, ya'axpáku yajxón.

8 Pán ja Dios tu mmo'oyaty ja madakan es xyjotmukwingajxat ja wiinkpaty, jotmukwingajxu. Di'ibu yajwa'xypy di'ibu myudajty jaygyejpy mat ja di'ibu tugo'yajtxup, tun yajxón. Es di'ibu pátap yajkutúku, wa'an dyajkutíky es tyúnat xonda'aky'aa xonda'akyjyót. Es di'ibu pyudajkup pánuty ayoodup, wa'an trupákuu mat ja oyjyotkyujxm es mat ja tsojkan.

Di'ibu tyuundup pánuty myubujktup ja Kristu

9 Naydsyókudu amumdu'uk jot. Uxtijtu ja axuakpu es padundu ja oybyu.

10 Mnaydsyókudup nixim niyam éxtam tukka'axpán. Windsu'ugudu wiingátyryu ni'igu es kyaj mij ku'am.

11 Yajmajwiinudu ja oybyu tuunk. Katu mnuux'áttu. Maududu Dios amumdu'uk jot.

12 Jiky'áttu xonda'aky'aa xonda'akyjyót mat ko xyjamyatstu di'ibu Dios tu mwándáxuty. Kupak yajnáxtu mudu ma'xtujkun ja m'ayo'on mjetmáuty es kyaj xymyastu'uttat ja mgajxtákan.

13 Yajwa'xtu miidsuty di'ibu mmudajttup mat ja mmumabujkpaty di'ibáty tugo'yajtxudup. Axájudu yajxón pánaty miin jajttup ma mdajk.

14 Amdow pújktsówdu Dios es tkunu'xat ja di'ibu mduunadup axuak miidsuty. Du'an sitay xy'amdow xpyujktsówut es yajkunu'xtat, kyaj xkyajxpóktat.

15 Xonda'aktū mēt ja di'ibū xondáktup. Pujuy puyāaxū di'ibū juuy yáxtup.

16 Jiky'attū yuunk naxyry nixim niyam. Katū mmaj mbaadudū, nik ni'igū mjiky'áttūt tuda'aky yuunk naxyry. Katū mnayjyáwudū miits ko mguwijy'áttū.

17 Pūn ja pūn mdúñaty axuuk, katū xytyuunambítū axuuk. Yu'uyū mdúnup di'ibū dūn tugekyū pyjttáktup oy.

18 Ūxta'aydyū wi'ix miits mjiky'áttūt ti'igyū mēt nidugekyū ja'ayaty.

19 Mūgu'ugítaty, ni na'a miidsaty axuuk xykyatuunambítūt ko axuuk myajtūndūt, ni'igū oy wa'an ja Dios ttukkumadóy ja ja'ay; mēt ko Dios junaamp mā ja jyaabyajtūn: "Ūjtsats ndukkumadówaampy; ūjtsats nmo'oyup éxtūn pyaadyaty."

20 Nandu'un xytyuk'ana'amūm: "Pūn yū mmúdsip yu'o'kup, yajkáy. Pūn tátsup, yajnu'uuk. Pūn mdiimbyū tyāādū, yū mmúdsip myúdatup ja tsoydyu'un mēt ko axuuk tū mdúñaty."

21 Katū mnaydyukmāmada'agyaty ja axuk'ajtūn, nik ni'igū māmada'aktū ja axuk'ajtūn mēt ko xytyúndūt ja oy'ajtūn.

13

1 Tsojkuū es miidsaty nidugekyū xymyūmádoūdūt ja justisatujkuty es pūnaty yajkutujktup, mēt ko tugekyū kutujkūn myiñ mā Diosūn, es ja Diosū dū'un di'ibū tū trūjta'aky nidugekyū justísaty.

2 Paaty di'ibáty kyamuj'ijxyry ja justísaty, yū'a dū'un kyamuj'ijxyry di'ibū Dios tū tni'ana'amū es dū'un tkupáktū ja Diosū tyūydyu'unūn.

3 Mēt ko ja justisatujkuty kyaj jyaa'áty esū ja'ay t'ajaw t'adsu'ugudūt di'ibū ti oy tyuundap, ja'a dū'un di'ibū axuuk adátstap. ¿Mjiky'ataamp es ni xykyatsu'ugudū justisatujku? Tun di'ibū dūn oy, es extū yū justisatujkuty mya'ítadap kumay,

4 mēt ko ja justisatujkuty Diosū dū'un tū pyajta'agudū es xy'ijx'ijjt xykywentū'ajtūm. Per pūn m'adatsp axuuk, mdsu'ugup mjáwup, mēt ko kyaj nanūgoobū tsummúdíty ja 'yespaādū, Diosū dū'un tū pyajta'agyaty es ttukkumádoūwt éxtūn ñitákuty ja di'ibū axuuk adátstap.

5 Paaty koonūm xymyūmádoūdūt ja justisatujkuty, kyaj jye'eyaty mēt ko xytsyū'ugudū ko axuuk mdúnudūt, ja'a dū'un mēt ko dū'un xytyuñ mēt ko xyñijawū ko dū'un ja Dios dyajnigutúka.

6 Es paadyū dū'un xyaktū ja mgugubety di'ibū pyjttáktup ja justisatujkuty, mēt ko tyundū mā Dios tū pyajta'agudū.

7 Pes miits mgubáttup di'ibū mbátudap. Mgubáttup mā ja yajkugubajtrū, es ja mgugubety di'ibū myajktup mā justísaty; may'at windsu'ugudū yajxón di'ibū mbátudap xymyay'at xywyindsu'ugudūt.

8 Katū pūn xymyūni'xy'áttū, je'eyū ja tsojkuū di'ibū mnaydyukninu'xūndup nidu'uk nidu'uk. Mēt ko di'ibū tsyejpy ja myūgu'uk, tyāādū tū tkuydyuundā'ay ja Diosū 'yana'amūn.

9 Ja Diosū 'yana'amūn juūna'añ: "Katū xyajtugóy ja pūjk úkūnū wyindsu'kūn, katū myajja'ay'eeky, katū mmeetsy, katū m'adseky." Tugekyū tyādū ana'amūn mbaat ya"awijtsmíky mā tyādū ayúkuty: "Mdsókup ja mmúdujkrā'ajaty éxtūm mij kú'am mnaydsyékyaty."

10 Di'ibū tsyejpy ja myúdujkrā'a, ni na'a kya"adu'utsut axuuk. Es dū'un mēt ja tsojkuū yajkuydyuundaapy tugekyū tugekyū ja Diosū 'yana'amūn.

¹¹ Es dū'ən miits mjiky'áttat, nijáwadu wi'ixu dū'ən ja timpu 'yixyuty mā njiky'ajtam. Kyaj n'ok'ijtam éxtam pánaty maadap, wjy n'ijtam, mat ko waanu ni'igu xymyawingo'onam ja nnitso'ok'ajtan'ajtam kadiinam mā tim jawyiin oj n'axájam ja Jesukristu.

¹² Ja koots'át tuu dūn tim najxnup es tu dūn tim xuuñup, paaty n'ok'axtjūm ja di'ibu dūn kubi'its ku'ook, es n'oknay'axkujkam éxtamu soldaadu ñay'axkúkuty ko ñajxa'añ tsiptuumbu.

¹³ Njiky'ajtam tuda'aky, éxtam ko n'ijtam xuuñu ixnide'xy mā tugekyu. Kyaj nguga'ay ngu'úkum, kyaj nmu'indu'unam es kyaj ndu'unam di'ibáty axuuk. Kyaj nnaydsyip'ijxum es kyaj pán ti ngatukmu'ijxum.

¹⁴ Nik ni'igu nnayajtagajtsam éxtamxyup Jesukristu nwi'tajt nnijam'ajtam, es katu miits xymyadu'udákadu es xytyúndut ja axuukpu di'ibu ja mnini'x mgubajk tsyejpy.

14

Kyaj mmagu'uk xypyeky'ixat

¹ Axájudu miits éxtamu mmuga'axuty ja di'ibu tu t'axájudu ja Nindsun'ajtam Jesukristu, oy ja myubajkanaty ya'ajuty kyamajwiinaty. Katu xymyadsipkajxtu.

² Naagudyu ja'ay jyuna'andu ko mbaat tje'xy oytyim tiity, esu wiinkpaty di'ibu kyaj myajwiinaty ja myubajkan, jy'xtup ya'uyu aay ujts.

³ Di'ibu jye'xypy oytyim tiity, tsojkap es kyaj t'axtjūt di'ibu kyaj dū'ən nandu'ən ttuñ; es ja di'ibu je'eyu jye'xypy ja aay ujts, tsojkap es kyaj tni'ow tniyaaxut di'ibu jye'xypy otyiity, mat ko Dios tu 'yaxájuty nimajtsk.

⁴ Mbánu dūn mij es xyñi'ow xyñiyaaxut di'ibu myudiimpy ja wiinkpu? Es pūn wa'amp oy o axuuk, kyaj mij mbaadyuty es xy'anammat. Yu'u pákup ja wyindsún, ja'a njuna'anam ja Dios. Es wa'amup yajxón, mat ko yu Nindsun'ajtam mbaat yajwe'emty yajxón.

⁵ Ta naagudyu ja'ay di'ibu 'yixtup tu'ugu xuu amaay kadiinam di'ibáty tu ñaxy mā ja samaanun, es ta yu wiinkpaty di'ibu junándup ko tugekyu yu xuu ti'igyu 'yamaayuty. Wa'an nidu'uk nidu'ugu ja'ayuty ttuknibujtaagu éxtam ja Dios tu wyinmá'añmyo'oyadu.

⁶ Di'ibu 'yamaay'ajtypy naagu xuu, dū'ən ttuñ mat ko dū'ənu dūn ttijy ja Dios t'oyjawa. Ja'a di'ibu jye'xypy otyiity, ja'a dū'ən ttuñ es twindsu'ugut ja Nindsun'ajtam, es tja'aygyada'aky ja Dios; es ja'a di'ibu kyaj tje'xy otyiity, nandu'ən ttuñ es twindsu'ugut ja Nindsun'ajtam, es tja'aygyada'aky ja Dios.

⁷ Kyaj n'oy'ajtungyujxm njiky'ajtam es kyaj n'oy'ajtungyujxm n'o'kam.

⁸ Pūn njiky'ajtam, Nindsun'ajtam 'yoy'ajtungyujxm njiky'ajtam; es pán n'o'kam, Nindsun'ajtam 'yoy'ajtungyujxm n'o'kam. Mā njiky'ajtam es nandu'ən mā naty tu n'o'kam, xyja'a'ajtam ja Nindsun'ajtam.

⁹ Paadyu Kristu 'ye'ky es jyikypyeiky es dū'ən yajWindsun'átut, dū'ən di'ibu tu 'yooktu es nandu'ən di'ibu jiky'ajttup.

¹⁰ Pes mij di'ibu kyaj ttsu'utsy ja tsu'utsy, žti ko xyñi'ow xyñiyaaxu mmamubajkpu di'ibu tsyu'tsyppy ja tsu'utsy? Es mij di'ibu tsyu'tsyppy ja tsu'utsy, žti ko xy'axtjy ja mmamubajkpu di'ibu kyaj ttsu'utsy ja tsu'utsy? Nidugekyu udsajtam nwinguwa'aguya'anam ja Dios, es yu'u xypyayo'oyam.

¹¹ Mat ko yu Diosu jyaabyajtan jyuna'añ:

Dū'ən ja Nindsun'ajtam jyuna'añ:

Dū'ən éxtamu tūy'ajtan kots njiky'aty,
nidugekyu ja'ayuty xywyingoxtánadats,

nidugékyuts xy'awdáttdats,
du'an jyunañ ja Dios.

¹² Du'an udsajtam nidu'uk nidu'uk nyajkam ja tuj'ajtan ma Dios éxtam tu njiky'ajtam es tu n'adátsum.

Kyaj ndsiptu'unam mat ja nmagu'uk'ajtam

¹³ Paaty kyaj n'oknayñi'o'o n'oknayñiáxunam nixim niyam. Nik ni'igu xytuúndat kadiiba pyekykya'adat ja mmagu'ugaty o di'ibu kyaj tsiyiptáxudat ma ja myubajkun.

¹⁴ Mat ko ti'igyuts n'ity mat ja Nindsun'ajtam Jesukristu, nmudajtypyuts ja tuj'ajtan ko kyaj ti je'xy di'ibu kyaj wya'adsuty. Per ja ja'ay di'ibu nayjyunánap ko taa yu je'xy di'ibu kyaj wya'adsuty, mat ja'a kyaj wya'adsuty.

¹⁵ Es pan mij kyaj xytuñu kwentu éxtamu mmagu'uk ñayjyáwaty ma ja myubajkun, es mat ja di'ibu mje'xypy xyajma'aty yu myubajkun, kyajpu du'an xytuñ mat ja tsojkan. Paaty katu xytuñ es xyje'xy di'ibu yajpekytyúnpa ja mmagu'uk di'ibu Kristu kyu'o'ku.

¹⁶ Katu xytuñ di'ibu ja'ay mbaat mat tkajxadity tmadyaagadity ja mjiky'ajtan éxtamu axuakpan.

¹⁷ Mat ko pan ja Dios tu xypyjítakam éxtamu 'yu'ungun, kyaj jya'ajaty mat di'ibu nju'xum o n'úkum, ja'a du'an mat ko njiky'ajtam éxtamu Dios tseky, es mat ja ti'igy'át esu xondakan di'ibu Espirita Santa xymo'oyam.

¹⁸ Di'ibu myuimbyu du'an ja Kristu, 'yoyjyáwap ja Dios es oybyudsámup ma yu ja'ayaty.

¹⁹ Du'an n'aktu'unam di'ibu xytyuknimi'inam ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, di'ibu xypyudujkam es nyajmajwiin nyajkajaajam ja nmubajkun'ajtam nixim niyam.

²⁰ Katu xyajtagóy ja Diosu tyuunk mat ja agyujxm di'ibu mje'xy mbejkyry. Tuj'ajtanu'u ko tugekyu yu je'xy peky, wa'adsu'u es oy, per axuagu'u ko nju'xum pan nnija'am ko mudu tyaadu yajpekykya'apy ja wiinkpaty.

²¹ Nik oy ko ngadimju'xum ja tsu'utsy es ngadim'úkum ja vinu, o ndu'unam oytyim di'ibaty di'ibu mbaat mat nyajpekykya'am ja nmamubajkpu'ajtam.

²² Pan mjunaamp ko tugekyu je'xy peky 'yóyaty es ko mbaat xyje'xy tugekyu, du'ñamu du'an m'ítat Dios windum. Jotkujk ja ja'ay di'ibu kyaj ttuñ di'ibu pyekyjya'ap.

²³ Per ja di'ibu ti jye'xypy es twinmay ko peky di'ibu tyiimpy, tyadu ja'ay pekytyuump ko tje'xy ja agyujxm ko kyaj mubajkangyujxm tu ttuñ.

15

Nidu'uk nidu'uk xypyátam es nyajjotkadákam ja nmamubajkpu'ajtam

¹ Kom udsajtam panaty nmudajtam muj wiin kajaa ja nmubajkun'ajtam, n'okmudana'ayam mat ja ma'xtujkan ja di'ibu dan kyaj tmadaty muj wiin kajaa ja myubajkun, es kyaj njiky'ajtam éxtamu dan je'eyu ja ndsojkan'ajtam jya'ty.

² Nidu'uk nidu'uk xypyátam es nyajjotkadákam ja nmamubajkpu'ajtam es du'an nyajmajwiin nyajkajaajam ja myubajkun.

³ Mat ko kyaj ja Kristu ku'um ñaydyukjotkadaku, du'an jyajtu éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Ja di'ibu myajwingajxpajt, ujtsts tu xytyukka'ay."

⁴ Mat ko tugekyu di'ibu wu'amp ma ja Diosu jyaabyajtan, yajkxjajay es nnaidyukni'ijxam es nmudajtam ja ma'xtujkan es jotkujk n'awijx njajp'ijxam di'ibu minamp.

5 Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyam ja jotkujk'ajtun esu ma'xtujkan, mmo'oyudu miits ja ti'igyu'ajtun es nidugekyu xypyadundat ja 'yixpajtana Jesukristu,

6 es du'un ti'igyu xy'awdattat ja Dios, ja Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety.

Oybyu ayuk yajkajxwa'xy ma kyaj 'yisraelituty

7 Nay'axajudu nidu'uk nidu'uk extam nandu'un oj m'axajudu ja Kristu miidsuty, es du'unu Dios 'yitut awdaty.

8 Mut ko n'awanudu ko yu Kristu myiin es tpu dukat ja israelituty es tkuydyunat di'ibu Dios jekyur tyukmawandak ja 'yaptujkaty, es du'un ya'ixannu ko tyiimpy ja Dios extam wyandaky.

9 Nandu'un myiin ma ja di'ibu kyaj 'yisraelituty es tja'aygyuda'aktat ja Dios mut ko yu'ujaty tu pya'ayowudu. Tyadu du'un di'ibu myadyakypy ja Diosu jyaabyajtan:

Paaty n'awdataampy ma yu di'ibu kyaj 'yisraelituty, es nguy'uwaps ja mmuj'ajtan.

10 Es jatuk peky ja Diosu jyaabyajjn jyuna'añ:

Xonda'aktu miidsuty di'ibu kyaj 'yisraelituty ti'igyu mudu Diosu jya'ayaty, ja israelituty.

11 Nandu'un jyuna'añ jatuk peky:

Awdattu Nindsun'ajtam nidugekyu miidsuty di'ibu kyaj 'yisraelituty.

Wa'an nidugekyuty ja naxwiñudu ja'ayaty t'awdattu Dios.

12 Nandu'un ja Diosu kyugajxpu Isaiiu jyuna'añ ma jatuk peky:

Minaamp tu'ugu tyuamp 'yaats ja Jesee, es yu'u yajkutukaamp majaty naxwiñudu,

es yu'ujaty 'yawix jujp'ixtap es ñayyakudat ma yu Jesee tyuamp 'yaats.

13 Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyam ja awixxan, myajxonda'agudu miidsuty es mmo'oyudu ti'igyu'at ma yu mmubujkan mut yu'egyujxmu myuk'ajtan ja Espiritu Santu, es myajwiin kyajaat ja mmubujkan.

14 Mugu'ugituty, nmubejkyryuts tuj'ajtan ko miits ni'igu xymyudattu ja tsojkan es ja nija'ajun, es nandu'un mjajttap wi'ix xkyajxwijtut nixim niyam.

15 Per tu nnijayudu muk aa muk jot ma tuk pekyu tyadu neky, ja'a ndukjamyajstap di'ibu naak mjajttap es kyaj xyjatyugodyut. Du'unats tu nduñ mut kots myaj'ajtangyujxmu Dios tu xkyexy

16 esuts nmudunat ja Jesukristu es ttuk'oy'attat di'ibu kyaj 'yisraelituty. Ja'a ujs ndukmadiimpy ja Jesukristu esuts uj ngajpxwa'xut ja oybyu ayuk di'ibu tso'on ma Diosun. Du'unats nduñ es 'yitut panaty kyaj 'yisraelituty extam ja windsu'kan di'ibu Dios 'yoyjya'ap, panaty Espiritu Santakyujxm tu wya'atsjattu.

17 Mut ko ti'igyuts n'ity mudu Jesukristu, xondakpats es uj ja Dios nmuduñuts.

18 Nmadya'agapts yu'uyu di'ibu Kristu ku'am tu ttuñ mut uj, esuts nduk'axajudat di'ibu kyaj 'yisraelituty ja Kristu, es tmumadowdat. Pes ja Kristu du'un tu ttuñ mut ujskyujxmudsu n'ayuk es di'ibats ndiimpy,

19 es mut yu'egyujxmu ixxwu'umun esu muj'ajtan di'ibuts ja Espiritu Santu xymyooyats ja muk'ajtan esuts ndunat, es du'unats tu ngajxwa'xy tugekyu tugekyu ja oybyu ayuk extu Jerusalem es extu Iliryu ñaxoty.

20 Du'ñumts uj ndseky es ngajxwa'xut ja oybyu ayuk majaty kyajnum yajnijajxy ja Kristu, es du'un, mbaat njana'anum, kyajts ja potsy nyajpety ma ja wiinkpu tu tpojtse'eky ja 'yujx.

²¹ Nguvydunaambys éxtam jyna'añ ja Diosu jyaabyajtan: 'Yíxtu taadaty di'ibu ja ja'ay kyaj oj yajnimadya'aky, jyaagyúkadu taadaty di'ibu kyaj tmadoo'ijtta.

Paqblu ttukniwinmayu es ñijxa'añ Romu

²² Paatykyujxmats miidsaty kyaj nninajxta, óyuts uj kanak ok miidsaty tu njaninujxa'andu.

²³ Per tyam, tats nya'abaadu ja nduunguts ja yaa, es mat ko jumajt jumajt tu njaninujxa'andu miidsaty,

²⁴ tyam situ nujxaambuts. Nujxaambuts Españu es naxa'añuts jawyiin Romu es ngu'ixtat. Es kodsu naty tu n'okxonda'aky waanu mat miidsaty, mbaaduts xpyudúkadu esuts uj n'aknajxt mat tu nnidsoonu.

²⁵ Per maanam ngaku'ixtu, nujxaambuts jawyiin Jerusalén es nyajnuja'añuts tu'ugu naybyudaku ma yu nmagu'uk'ajtam jap.

²⁶ Mat ko yu nmagu'uk'ajtam jam Masedoñu es yaa Akayu ttuknibujtaagudu es dyajmuka'andu meen es ttuknigaxa'andu ja nmagu'uk'ajtam di'ibu tugoy'ajtxudap jap Jerusalén.

²⁷ Yu'u ku'am tyuknibujtákadu ttuna'andu mat ja kyumndsojkan, es pátap es du'an ttúndat, mat ko ja israelitu ja'aygyujxmaty ja Dios kyunu'xanu, es paaty oyu du'an ko yu'ujaty dyajwa'xtu di'ibu myudajt jyaagyajptap mat ja nmagu'uk'ajtam jam Jerusalén.

²⁸ Es kodsu naty tu nguyakyu tadu meen es tu nguyduñudsu naty tyaadu di'ibuts tu nyajtuknipéky, taats ndsoon'añ jam Jerusalén es nnujxnaduts Españu, es ngu'ixtat miidsaty kots uj jam nnáxat.

²⁹ Es nmudajtypyuts ja tu'ajtan ko ma nujx ngu'ixtu, nujxupt mat tugekyu ja Kristu kyunu'xanu.

³⁰ Magu'ugítaty, es tyam n'amdoo nbujksoodap miidsaty ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu es mat ja Espiritu Santu tsyojkan di'ibu xymyo'oyam,

³¹ es xyñigajxtaaguduts esudsu Dios xkyuwa'anat ma yu israelítaty jam Judee di'ibu kyaj tmudundu ja Kristu. N'amdeebyuts ja Dios nandu'an esu nmagu'uk'ajtam jap Jerusalén t'axájudat mat ja ja'aygyudákan ja naybyudaku di'ibuts ndukninajxtupt.

³² Es du'anats xonda'aky'aa xonda'akyjyót nujx ngu'ixtat miidsaty, pan junaamp ja Dios, esuts nxonda'agut kots nbo'xat mat miidsaty.

³³ Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyam ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, t'ity mat nidagekyu miidsaty. Wa'an du'anaty.

16

Kajxpo'xun

¹ Nduknipujktap yu nmamubujkpu'ajtam Febe. Yu'u oy Dios muduump ma ja mubujkputajk ñaymyúkadu Senkreu.

² Tuna may'ajtan, axaju yajxón mat ja xyuugujxmu Nindsun'ajtam, éxtam ñitákuty ja Diosu jya'ayuty. Pudúkadu mat ti tugoy'ajtxap, mat ko yu'u tu tpuúkadu mayja'ay, nandu'anats uj tu xpyudaku.

³ Tuna may'ajtan mayDios xy'anumudu Prisilu esu Akilu, yu nmamuduumbudyats ma yu Jesukristu ñu'u tyu'u.

⁴ Yu'ujaty pyajtáktu ayo'on jujp'ámu jiky'ajtan nugoo kots uj xyajtse'eky. Nja'aygyudákyu yu'u, es kyaj 'yujtsaty je'eyu, nandu'an nidagekyu ja nmamubujkpu'ajtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

5 Ndukniġeħyudsu Dioskajxy nandu'ən niduġekyu nməgu'uk'ajtəm di'ibu naymyujkudəp es t'awdattu Dios mə yu tyajku Prisku esu Akilu. MayDios xy'anəmmədu nmatnaymyaayubəts Epenetu di'ibəts njantsytsyejpy, di'ibu jawyiin jap Asyu 'yaxaju Jesukristu.

6 MayDios xy'anəmmədu yu Mariu, di'ibu jantsy tuun mat miitskyujxməty.

7 MayDios xy'anəmmədu Andróniku esu Juniu, di'ibəts mət ndsimdsyunaay, yu'ujəty 'yaxajədu Kristu tim jawyiin maanəmtsə naty u j kyajnam n'axaju; es yu'ujəty yajmay'əty yajwindsu'ugə mə yu apóstuləty.

8 MayDios xy'anəmmədu Amplyatə, di'ibəts u j njantsytsyejpy mə yu Nindsun'ajtəm.

9 MayDios xy'anəmmədu Urbanu, di'ibəts mət nməduñ ja Kristu. Nandu'ən mayDios xy'anəmmədu Estaku di'ibəts njantsytsyejpy.

10 MayDios xy'anəmmədu Apelu, di'ibu tə tməmada'aky ja ayo'on mə tə tməduñ ja Kristu. Nandu'ən mayDios xy'anəmmədu yu nməgu'uk'ajtəm di'ibəty tsyunaaydyəp mə Aristoobulu jyun tyajk.

11 MayDios xy'anəmmədu ja nməgugajpn Erodyón, es nandu'ən ja di'ibu tsyunaaydyəp mə ja Narsisu jyun tyajk.

12 MayDios xy'anəmmədu yu Trifenu esu Trifosu, yu toxytyujkaty myəduundəp ja Nindsun'ajtəm. Es nandu'ən mayDios xy'anəmmədu nməgu'uk'ajtəm Pérsidu, di'ibu jantsytyuun mə yu Nindsun'ajtəm.

13 MayDios xy'anəmmədu Rufu, di'ibu tə dya'ixyaty yajxón ko tməduñ ja Nindsun'ajtəm. MayDios xy'anəmmədu yu Rufu tyəəgu'unk, di'ibəts tə xymədaty éxtəmə 'yu'ungən.

14 MayDios xy'anəmmədu ja Asinkritu, Flegontu, Ermə, Patroobu, Ermes esu nməgu'uk'ajtəm di'ibu jam mət 'yittu.

15 MayDios xy'anəmmədu Filóləgu, Julu, Nereu esu myəga'ax toxytyujk, Olimpy es niduġekyu ja Diosu jya'ayəty di'ibu jttəp mat yu'ujəty.

16 MayDios mnay'anə'mxədu t nixim niyam es nənaymyanəndət tsojkən mət. Niduġekyu yu nməgu'uk'ajtəm di'ibu yam mə ja məbujkruətyjk yo'oymyúktə, mduknigəxədu Dioskajxy.

17 Məgu'ugítəty, n'amdo nəbujktsoodəp es mnaygywentə'ətədu t miidsəty mə tadə ja'ayəty di'ibu je'eyu t'əxkuku yajnaywya'xu es trujtə'aktə ja tsip, mat ko ya'əxprəktə wiingu əxprəjkən mə yu di'ibu miits tə xy'axajədu. Mastu'uttə yu'ujəty,

18 mat ko tyəədu də'ambu ja'ay kyaj tmədundə Nindsun'ajtəm Jesukristu, yu'əy pyaduundəp ja kyə'm winmə'añ es jeky kyajx myadyə'aktə es də'ən kəxə'kp ko 'yóyaty, də'ən twinwepy twinjəəxy es twin'əuñ di'ibu kyaj ñaygywentə'ətyəty.

19 Niduġekyu tə tmədundə ko miits mgydyuundəp ja Kristu 'yəxprəjkən, es xondəkrəts ko də'ən xytyundə. Ndsejpyəts es miits mwijy'əttə es xytyúndət ja obyə es xy'əxtijət di'ibu kyaj 'yóyaty.

20 Dios di'ibu xymyo'oym ja əgjuj'əjt jotkujk'ajtən, tsojk tta'annəyə'añ yu Satanás mdəkyppətkə'pəty. Wa'anə Nindsun'ajtəm Jesukristu mgunu'xədu miidsəty.

21 Mduknigəxədu Dioskajxy ja Timotee, di'ibəts mat nduñ, es nandu'ən yu njə'ayəts, ja Lusu, Jasón esu Sosipater.

22 Əjtsəts Tersu, di'ibu tyədu neky yam jyaapy di'ibu Pəəblu ñaskəjxəp, ndukniġəxtə Dioskajxy mə yu Nindsun'ajtəm.

²³ MayDiósuk dē'un jyuna'añ ja Gayu. Yū'uts yam xyajjajttákr es dyaky ja tyujk mā ņaymyúkudu ja mubujkrutujk. Nandu'un mduknigáxudu Dioskajxy ja Erastu di'ibu Korintu tesoreer'ajtp, esu nmegu'uk'ajtam Kwartas.

²⁴ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu.

Dios ya'awdaty

²⁵ Es tyam, ittu madu Dios di'ibu mbaat waanu ni'igu myajmuktá'agudu mat yu'agyujxm ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu yajmiin es di'ibuts ngajxwa'xyry. Tyadu oybyu ayuk ya'ixur di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu, di'ibu ijty kyayajnijáwu maanumu naty kyakojoy ja naxwíñudu,

²⁶ es tyam tu yajnijáwu mā tngajxtu ja Diosu kyugajxraty mā Diosu jyaabyajtun, dē'un éxtumu Dios di'ibu winu xuu winu tiempu ijtp, t'ane'emy es yajkajxwa'xut mā tugekyu naxwíñudu es dē'un yu'ujety tmubúktut es tkuydyúndut.

²⁷ Ja Dios di'ibu je'eyu Dios'ajtp es tim wyijy'ajtun muut, wa'an ja'a Jesukristukyujxm tmudátut ja muj'ajtun winu xuu winu tiempu. Wa'an dē'unuty.

Mytu'ukp̄ Neku Di'ib̄ Paabl̄ Tyuknigajxt̄ Ja Korint̄ Ja'ayuty

¹ Ҫ Paabl̄. Diósuts t̄ xyp̄ȳjta'aky esuts xy'apostala'átut ja Jesukrist̄. Ҫ mat̄ ja nm̄gu'uk'ajtam Sóstanus

² nduknigajxt̄ds̄ tyad̄u neky ja Dios̄u jya'ayuty di'ib̄áty naymyujk̄d̄ap jam Korint̄u, di'ib̄áty ijtp̄ ti'igȳu mat̄ ja Jesukrist̄u. Dios̄u t̄ tyukniwówaty es dyaj̄n̄ajxt̄ tu'uḡu jiky'ajt̄n̄u wa'atsp̄u, ti'igȳu mat̄ nid̄ugekȳu di'ib̄u oyt̄yim maaty wyinds̄u'k̄d̄ap ja Ninds̄un'ajtam Jesukrist̄u, di'ib̄u d̄u'an Wyinds̄un'ajtt̄ap yu'ujuty es nand̄u'an adsajtam.

³ Wa'an̄u nDios Teety'ajtam es̄u Ninds̄un'ajtam Jesukrist̄u mgunu'x̄adu es mmo'oȳadu ja agujk'ajt̄ jotkujk'ajtam.

Wi'ix̄u kunu'x̄un yajpaaty Jesukrist̄ukyujxm̄

⁴ D̄u'añ̄m̄ts nja'aygȳada'aky ja Dios̄u mat̄ miitskyujxm̄ty, ja'a ko ja Dios̄u t̄ mgunu'x̄adu mat̄ yu'ugyujxm̄u Jesukrist̄u.

⁵ Es ja'a ko m'ity ti'igȳu mat̄ ja Jesukrist̄u. Dios̄u t̄ mmo'oȳuty t̄gekȳu oyt̄yim di'ib̄uty ja oy'ajtam mā m'anm̄ja'ān, d̄u'an mā t̄gekȳu m'aw mgajxt̄u es d̄u'an mā oyt̄yiity xyjatt̄u,

⁶ es m̄adu tyāadu ya'ixy ko di'ib̄uts ngajxw̄a'x mā miids̄uty Jesukrist̄ukyujxm̄, ja'a d̄u'an ja t̄y'ajtam.

⁷ Pes ni di'ib̄u Espirit̄u Sant̄u myadak̄n mgat̄goy'ajtx̄uty es mjiky'átut éxt̄m ja Dios̄u tt̄seky māan̄m xy'ak'awixyñ̄m mā myina'āñ yu Ninds̄un'ajtam Jesukrist̄u.

⁸ Ȳu'ñ̄ myajm̄k'át mya'oy'átud̄ap es mbud̄ak̄d̄ap k̄adiib̄u miits x̄ym̄ud̄átt̄ut ni ti poj̄p̄u ko mȳin̄ut jat̄gok̄.

⁹ Dios̄u kyuydyiim̄byam di'ib̄u wyandakyp̄y, es yu'ñ̄ d̄u'an di'ib̄u mdukniwood̄ap es mjiky'átut ti'igȳu mat̄ ja 'yU'unk Jesukrist̄u, yu Ninds̄un'ajtam.

M̄ub̄jkr̄ut̄j̄k̄ ñaybȳjkw̄a'x̄adu

¹⁰ M̄ugu'ugit̄uty, n'amdeepy nb̄jkt̄seebyats miids̄uty Ninds̄un'ajtam Jesukrist̄ukyujxm̄, es mnayyaji't̄igȳud̄ut es kyaj mnaybȳjkw̄a'x̄ad̄ut. Jiky'att̄u mat̄ ti'igȳu jot winma'āñ.

¹¹ N̄jana'āñ̄ds̄u tyāadu, m̄ugu'ugit̄uty, mat̄ ko ja di'ib̄u ts̄unaaydȳap mā ja Klo'ee j̄ȳn̄n̄ tyujk̄ t̄ xytyuknij̄aw̄uts ko ak miits mnaydyij̄ mnayyók̄adu.

¹² M̄adu tyāadu, ja'ats n'andij̄py ko nidu'uk nidu'uk miids̄uty ak wiink̄ j̄ȳna'and̄u. Tu'uk̄ j̄ȳna'āñ: “Ҫ, Paabl̄uts xy'ax̄p̄jkr̄u'ajtp̄” es jat̄u'uk̄ j̄ȳna'āñ: “Ҫ yu'ñ̄ Apol̄us” es ja wiink̄p̄ty j̄ȳna'and̄u: “Ҫ yu'ñ̄ Peed̄ra” es jatuk̄ peky j̄ȳna'and̄u: “Ҫ yu'ñ̄ Jesukrist̄uts xy'ax̄p̄jkr̄u'ajtp̄.”

¹³ ҸPer̄ t̄i, t̄n̄u ja Jesukrist̄u ñaywya'xyuty kan̄ak̄ pekyñ̄?, o Ҫ Paabl̄u, Ҹkruuz-pajt̄uts mat̄ miitskyujxm̄ty, o mn̄abajtt̄u miits̄ uñ̄ n̄x̄m̄gyujxm̄?

¹⁴ N̄ja'aygȳud̄akyp̄yats ja Dios̄u kots kyaj nyaj̄n̄ubejty nidu'uk miids̄uty, tim̄ yu'ñ̄ȳu Kris̄p̄u es̄u Gaȳu.

¹⁵ Es d̄u'an ni tu'uk̄ p̄n̄ m̄baat̄ kyaj̄na'āñ ko ñ̄ubejty m̄ud̄ads̄u n̄x̄m̄gyujxm̄.

¹⁶ Aa, per̄ nand̄u'undsuga nyaj̄n̄ubejty ja di'ib̄u ts̄unaaydȳap mā ja Estéf̄anus̄u j̄ȳn̄n̄ tyujk̄, es kyajts nnakyj̄yamyetsy ja wiink̄p̄u jat̄u'uk̄ p̄n̄ t̄uts nyaj̄n̄ub̄ety.

¹⁷ Pes̄u Jesukrist̄u kyajts xykyejxy esuts nyaj̄n̄ub̄átut ja ja'ayuty, xykyajx̄uts esuts ngajxw̄a'x̄ut ja oybȳu ayuk, es kyaj mat̄ ja ayuk di'ib̄u ja ja'ayuty

ku'am wyaptap mat ja wyinma'añaty. Du'unats nduñ es kadiibu tyagóyut ja muk'ajtun di'ibu yajmudajtp ko Kristu 'ye'ky kruuzkujxy.

Kristu myudajtypy ja Diosu myuk'ajtun esu wyijy'ajtun

18 Ja Jesukristu 'yo'kan kruuzkujxy nanagoobu jyawu kyaxe'eky mat ja di'ibáty najxtap ma ja ayoodákn, peru di'ibáty udsajtam nnitsókum es njo'omam tsajpótm, ja'a tyaadu ja Diosu myuk'ajtun.

19 Es du'un juna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtan:

Nyajkutugóyups ja kuwinma'añbyu wyijy'ajtun, es nyajjugákups ja jyaagyujkan di'ibu jaygyujkyp.

20 Peru du'un, zma net ja kuwijyja'ay, o ja ya'axpajkpaty, o ja di'ibu kyajxy myadyakyp di'ibu yajpátr naxwiñ? Pes ja naxwiñdu wijy'ajtnaty, tu Dios dyajkaxe'eky ko loku yu'a.

21 Dios ñija'ap di'ibu tyiimpy, es ña'ijxypy es kadiibu ja naxwiñdu ja'ayuty 'yixy'átudat mat yu'ugyujxm ja wyinma'añaty, ja'ayu du'un yajnitso'ogaampy ja di'ibu jotmooyap mat yu'ugyujxm di'ibu yajkajxwá'xp, oy tyadu ayuk kyaxe'eky loku winma'añun.

22 Pesu israelítaty 'yixándap ja ijxwá'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun, esu grieegaty 'yaxtaaydyap ja wijy'ajtun,

23 peru udsajtam ngajxwá'xam ja Kristu ko kyruuzpejty. Yu israelítaty kyo'oyja'adub tyadu kajxwá'xan, es di'ibu kyaj 'yisraelítaty pyujtáktap éxtamu loku winma'añ,

24 per di'ibu Dios tu twoy, oy yu'adyu israelítaty o grieegaty, Kristu du'un ja Diosu myuk'ajtun esu wyijy'ajtun.

25 Pes ja di'ibu ja'ayuty jya'adap éxtam ja Diosu lyoku winma'añ, kuwinma'añu kadiinam ja kuwinma'añbyu di'ibu ya naxwiñ; es di'ibu jya'adap kyaj tmudaty ja Diosu myuk'ajtun, yu'a du'un waanu muk kadiinam ja naxwiñdu ja'ayudyu myujaa.

26 Jamyatstu mugu'ugítaty, ko Dios tu mwówudu es mja'ay'ata'anudu, oy mganimay'ajtrudu miidsaty di'ibu du'un kuwinma'añ, es oy mganimay'ajtrudu di'ibu myudajtypy ja kutujkan, es oy mganimay'ajtrudu di'ibu jotkuj ja'ayuty.

27 Peru Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu naxwiñdu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu kulókaty, es du'un Dios dyajtsoydyu'unga'ay ja di'ibu naxwiñdu ja'ay pyujtáktap éxtamu kuwijpyan. Ja Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu ja naxwiñdu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu di'ibu kyaj tmudaty ni ti mujaa, es du'un ja Dios dyajtsoydyu'unga'ay ja di'ibu ja naxwiñdu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu di'ibu myudajtypy ja mujaa.

28 Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu ja naxwiñdu ja'ayuty 'yaxtjtap éxtam di'ibu kyaj ti tsooty, es dyajkutugóyut ja di'ibáty ja naxwiñdu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu muj kujxmban,

29 es du'un kyaj pán mbaat ñayjyáwudat muj kujxm Dios windum.

30 Peru Dios tu myajti'igyadu miidsaty mat ja Jesukristu es mat yu'ugyujxm Jesukristu nnija'am ti Dios tsyejpy, oy nwu'amam mat ja Dios, wá'ats n'ijtam es nnitsókum.

31 Pes du'un éxtam juna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Peru ja pán ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios tu tuñ."

2

1 Məgu'ugıtaty, kots ıj nmııñ mə miıdsıty es ndukmımadyaktı ja Diosı 'yıxpıjkın, kyajts nyajtuuñ ja məj kaxımbı ayuk es ni yı wyınma'añ dı'ıbı tsıp nımıjja.

2 Pes kots n'ıjty mə miıdsıty, kyajts nwinma'añ/atáñ jatı'ugı wıınkırı, yı'ıyı Jesukrıstı esı 'yo'kın kruuzkaxımbı.

3 Ya"ayow ya"ama'adıts njam'ajty mə miıdsıty, ni nmıjjaats es extı tsıııbyats mət ja tsı'kın,

4 es ko ndukmımadyaktı ja Diosı 'yıxpıjkın, kyaj ndukmıdıjıyandı ja kuwıjıjya'aybı 'yayuk, nı'ıgı oj ndukmıdıjıdı mət yı'ıgyıjxm ja Espırıtu Santı es ja Diosı myak'ajtı.

5 Paaty ja nmıbıjıkın kyıxuty mə yı Diosı myak'ajtı es kyaj mə yı ja'ayıdı kyuwıjı'ajtı.

Espırıtu Santıkyıjxm ja Dios nıayajıngıxe'egyty

6 Dı'ıbı tı kyutıkıty oy oy tıgekyı ja Diosı 'yıxpıjkın, mət yı'ıts sıty nıa'ıxpıkadıts mət ja kuwıjı'ajtı, es kyaj mət ja naxwııdı ja'ayıdı yıjı'ajtı nıa'ıxpıkadıts, es nı mət ja yıjı'ajtı dı'ıbı yajtuındır dı'ıbı yajkutıjktır naxwııñ. Pesı tyadı yajkutıjkrıdı yıjı'ajtı, kugáxpır yı'ı.

7 Ja wıjı'ajtı dı'ıbı ıj tuk'ıxpıjkrı, yı'ı dı'ın ja wıjı'ajtı dı'ıbı yı'ıts ıjtr es dı'ıbı Diosı natı tı tıknıbıjtağı nmıj'ajtı'ajtıngıjxm.

8 Ja yajkutıjkrıty mə yı naxwııdı kyaj tıaygyıjkadı; ja'a kooxyır yı'ıjıty tıaygyıjkadı, kyajxyır dyajkruuzpajtı ja Nındsın'ajtımsı Jesukrıstı.

9 Per tım dı'ın jıajty éxtım jıına'añ ja Diosı jıaaybıajtı:

Dıos tı t'ıxkıkı madı dı'ıbıty tsojkdır,

dı'ıbı nı pınım tka'ıxy es tkımıdıy

es nı kyajı'tı wyınma'añtı.

10 Tyadı dı'ın tıgekyı dı'ıbı Dios tı xytyuknıja'am mət yı'ıgyıjxm ja Espırıtu Santı, ja'a ko yı Espırıtu Santı tyuk'ıjxpır tıgekyı, es extı ja kıkırı nımıjjaabı wyınma'añ ja Diosı.

11 Mı ak ja'ayıty, zıpın mbaat tıjawı wı'ıx ja jıot wyınma'añ tu'ıgı ja'ay? Yı'ıyı dı'ın ja 'yanmıja'an kı'ım, zıkdıı? Nandı'ın jajtrı dı'ın ko yı Diosı jıa'ajın, yı'ıyı dı'ın nıja'ar wı'ıxı dı'ın ja Diosı.

12 Es ıdsajtımsı kyaj tı n'axájım ja wınma'añ dı'ıbı yı naxwııñ, yı'ıyı sıty ja wınma'añ dı'ıbı yajkyı ja Espırıtu Santı dı'ıbı tso'omp mə Dios, es dı'ın nıaygyıjkım tıgekyı dı'ıbı Dios xyııamo'oyım.

13 Pes dı'ınıts ııdsıty nmadya'aky mət ja ayuk dı'ıbı ja Espırıtu Santı xytyuk'ıxpıjktı, es kyaj yı'ıjıty dı'ıbı mıımp mə ngı'ım wınma'añ; ja'ats ja'ay nduk'ıjxpır ja tı'ajtı dı'ıbı ja Espırıtu Santı yajkyı es tıaygyıjkadı pınıty tu'ımooyadı ja Espırıtu Santı.

14 Mıt ko ja ja'ayıty dı'ıbı kyaj tııdattı ja Espırıtu Santı, kyaj mbaat t'axájıdı dı'ıbı ja Espırıtu Santı yajkyı. Pesı tyadı ja'ayıty kyaj tıaygyıjkadı dı'ıbı Dios mıeery es jınandı: "Lokı wınma'añ yı'ı." Yı'ıyı dı'ın je'eyı dı'ıbı myıdajtı ja Espırıtu Santı mbaat tıjawı dı'ıbı Diosı ja'ay mıeery.

15 Dı'ıbı myıdajtı ja Espırıtu Santı, mbaat yı'ıjıty trıayo'oy tıgekyı, es nı pın wıınkırı mbaat kyaj pıayo'oyıty.

16 Ja'a ko ja Diosı jıaaybıajtı jıına'añ: "zıpın tı t'okwınma'añ'ıjxpır ja Nındsın'ajtımsı? zıpın mbaat dı'ıxpekyı ja Nındsın'ajtımsı Dios?" Per ıdsajtımsı sıty nmıdajtımsı ja Jesukrıstı wyınma'añ.

3

Paabli es Apolus, Dios myuduumbaty

1 Mugu'ugitaty, kots ijty ma miidsaty nya'uxpuktu, kyaj oj mbaat nya'uxpeky éxtam ja ja'ayaty di'ibu nu'ujujwijs tu'ujujwijsap ja Espiritu Santa, ja'a oj nya'uxpeky éxtam pánadyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudap o éxtam pánaty jemy tu t'axájudu Jesukristu.

2 Pes éxtam mbaat njuna'anam, extu koonam nmooy ja letsu ma jyapaadyaty nmo'oyat ja kudu'utspu je'xy, mat ko nan kyajnum mbaat xyje'xy ja kudu'utspu je'xy, es extu tyambaat kyajnum mmada'aktu es xyju'xtat ja kudu'utspu je'xy,

3 mat ko du'uñum m'akjiky'attu éxtam pánadyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudap. Jam di'ibu miits mnaudyukmadsip'ajtudap nixim niyam es mdsiptún mdsipkajxtu nixim niyam, es du'un xya'ixudu ko ja'ayum mbanajxtap ja wyinma'añ di'ibu kyaj myiñ ma yu Nindsan'ajtam Jesukristu.

4 Ja'a ko miits nidu'ugaty mjuna'andu: "Ej Paabluts xy'uxpukpu'ajtp" esu wiinkpu jyuna'andu: "Ej Apólusats xy'uxpukpu'ajtp", es du'un mnaagyójudu éxtam ja ja'ayaty di'ibu kyaj tradundu ja Jesukristu.

5 Pes anmaagyuts, ¿pñu du'un Apolus?, es ¿pñu du'un ej, Paabli? Hadsaty je'eyu Diosu myuduumba di'ibu oj mduk'uxpúkadu es xymu'ubáktat ja Dios, es nidu'uk nidu'uk hadsaty ndundu ja tuunk di'ibu Nindsan'ajtam oj xymu'oydyuts.

6 Mbaat njuna'anam ko ujs nnip ja tuamt, Apolus tya'x, peru Diosu du'un di'ibu yajmuix ja tuamt es yaj'ya'k yajpajt.

7 Di'ibu nip es di'ibu ta'xp, ni ti yu'hjaty, Diosu du'un tugekyu, mat ko ya'u yaj'yempy yajpejtyry ja di'ibu yajníp o yajta'xp.

8 Di'ibu nip es di'ibu ta'xp, ya'u'hjaty je'eyu tyuumba'atudu Dios, esu Dios mujúyudap nidu'uk nidu'uk éxtam tkuudyundu ja tyuunk.

9 Hadsaty nmaduundap ja Dios, es miidsaty du'un éxtamu Diosu ñax es nandu'un éxtamu Diosu tyujk.

10 May'ajtangyujxm ja Diósats tu xpyujta'aky éxtamu pojtspu esats nbojtsu'ugat ja potsy ujx, esu tyam wiinkpu pojtspu yajkujxmup ja potsy. Per nidu'uk nidu'uk ya'ixup wi'ix pyotsy,

11 mat ko Dios tu trujta'aky ja Jesukristu éxtam ya'uyu pyotsy'ujx'áty, es kyaj mbaat pán trujta'aky jatu'ugu wiinkpu.

12 Pñu jaa pán ttukjupu ooru, platu, tsujjátyryu tsaa, kery, mnyu o waaxk aay ma tyadu tuunk tu tso'onda'aky,

13 ya'ixup ja tuunk ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja'a ko yajno'kmátsup mat ja juun.

14 Pánadyu naty oy tu pyotstu es ja potsy kyaj ja juun yajtóyut, Dios kumáyudap;

15 per di'ibu tu pyotstu es myumada'agyaty ja juun, yajtagóyup ja tyuunk tugekyu, oy ya'u ka'am jyanitsókrut éxtam naak ñitse'eky ma ja jnyu'ank.

16 ¿Kyaj xunijáwudu ko miidsadyu du'unu Diosu tyujk es ko ya Diosu Jya'ajun 'yity ti'igyu miidsaty?

17 Pñu ja pán dyajkutagóyu tadu Diosu tyujk, Dios yajkutagóyubu tadu ja'ay, mat ko tadu Diosu tyujk, wa'adsu'u. Es tadu tyujk, miidsadyu du'un ka'am.

18 Exkum pán ñaywyin'uññuty. Pñu ja pán ñayjáywaty kuwiyj éxtam ja naxwiñudu ja'ayaty ja wyinma'añ, nayyajjumbítadu éxtam tu'uk di'ibu kyaj ti tjaty, es du'un jya'tat éxtam tu'ugu kuwinma'añbyan.

¹⁹ Pesu tyadu naxwĩndu ja'ayadyu wyijy'ajtun, ya'u dun tu'ugu loku winma'añ trujta'aky ja Dios. Ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ: "Dios ya'anuguga'ap ja kuwiyypuuty mut ja kyu'am wyijy'ajtun."

²⁰ Nandu'un jyuna'añ jatuk peky: "Yu Nindsun'ajtam ñija'ap ko ya kuwiyjya'ayadyu wyinma'añuty ni ti tkatsooty."

²¹ Paaty ni pán kyanayjyáwuty muj kujxm mut ko tranuxa'anat tu'ugu ja'ay. Pes tugekyu oytyim tiity, miits mja'a'ajttap,

²² exta uj, Paablu, ya Apolus, ya Peedru, ja naxwĩndu, ja jiky'ajtun, ja o'kun, ja tyambu, ja óknambu. Miidsuty tugekyu mja'a'ajttap,

²³ es miits mja'a'átadu Jesukristu, esu Jesukristu jya'a'átyuty ja Dios.

4

Apóstalu tyuunguty

¹ Miits mbátadap es xypujta'aktudats éxtamu Jesukristu pyudujkubu, es ko ya'uts tu xytyuknipáktats esats nya'xpáktat ja di'ibu Dios tu ituknibujtaagu.

² Di'ibu yajtsojkr ma di'ibu tu tii yajtuknipéky, ya'u es tkuydyúnat yajxon éxtamu wyindsun tu tyuknipékyuty.

³ Es mut uj, kyajts nmujpajta'aky óyats miits xypayo'oydyut ja ndu'unanats, o wiinkru ja'ayadyuts nandu'un xypayo'oydyudats. Uj kyajts ku'am nnaybyayo'oyuty.

⁴ Oyats nganayjyáwuty pekymuat, tyadu kyaj muut ya'ixy kots uj kyajts nbekyjya'ayuty; ya Nindsun'ajtam ya'u du'un xypaye'ebuyats.

⁵ Paaty ngajxwiju kadiibu pán xypayo'oyut ja tyu'unanaty maanam kyamíñnam ja Nindsun'ajtam. Es ko ya'u myinat, ya'u ya'ixudap di'ibu tyam ijtr ayu'udsyu, exta ya'ixudap wi'ix ja ja'ayuty nidu'uk nidu'ugu jyot wyinma'añ, esu Dios 'yanamudat ko oyu du'un tu ttunda.

⁶ Mugu'ugítuty, ndukmumadya'akta tyadu es xytyuk'oy'áttat miidsuty. Nujtákam éxtamu ijxpajtun ja Apolus es uj. Di'ibuts nmadyakypu, ja'a mut ya'ugyujxmu n'ijxpajtanats miits xy'ijxnagúkadat kadiibu xywyinwa'knáxtat di'ibu ijtr kaxja'ay, es kadiibu pán ñayjyáwudat muj kujxm es t'axtíjtu jatuk.

⁷ ¿Tii dun muut mmaj mgujxmu kadiinam ja mmugu'uguty? ¿Tii dun mmudajttap di'ibu kyaj tu xy'axaju? Es pun tu xy'axaju, ¿ti ko mnaybyujta'agyuty muj kujxm, éxtam ku'am tu xygyanaraty?

⁸ Tu mmakja'aydyáknudu miidsuty es mmudajttap tugekyu di'ibu mdsojktap. Mnayjya'adap éxtamu reyun, es kyaj ti m'oktugoy'ajtxandu mut udsuty. ¡Kooxyubu da m'okréuty esats udsuty nandu'unxyp nrey'attu mut miidsuty!

⁹ Per mut udsuty, apóstaluty, du'un udsuty éxtamdsu Dios tu xypujta'akta ux'am. Du'un udsuty éxtam ja ja'ay di'ibu tu yajtuknikajxpéty es 'yoogut. Du'un udsuty éxtam ya'ixypyudsambun ko nidugekyu ja'ayuty xy'ixudats es nandu'una ánkusuty.

¹⁰ Loku udsuty ja'ay xtyyijtu, mut kotsu Kristu nmudundu; jmiidsuty du'unaty Kristakujxm m'ittu kuwinma'añbyuty! Udsadyu du'un ya'ayow ya'ama'atru, es miits mnaybyujta'agudu oy muk. Ja ja'ayuty xytyuknugoo xtyuknaxkoobats udsuty, es miits myajwindsu'agudu.

¹¹ Extu tyambaat tats n'ayowdu madu yuu esu nududsu, nipatsy xypatsy udsuty es axuugudsu ja'ayuty xtyyundu. Kyajts nmudaty ja ndujkuty.

¹² Anu'xudats mats ndundu mududsu ngu'u. Xykyajxpóktats ja ja'ayuty, per gunu'xtapts ya'ujuty. Xypajadijttapts, per nyajkujx nyajnajxtapts.

13 Хуñи'o'о хуñи'ахадүпс, per n'adsoojumbijttүпс yajxon. Extu tyambaat du'unuts xpyyjt'a'aktu éxtamu naxwíñudu pyosta'ak es éxtam di'ibu ja'ayaty pyawa'ku'ktүp.

14 Kyaj nnijáyudu du'un mut ko nyajtsoydu'unga'aja'andu, ja'a du'un n'uwijpy ngajxwijpy éxtamsu n'u'unk n'una'kun.

15 Oyxyap miits xymyudajtrudu majk milu ja'ayaty di'ibu mmooyudap ja Kristu 'yaxpukun, ujtsu du'un di'ibu mduk'axájudu Jesukristu ko miits n'awa'anudu ja oybyu ayuk. N'okpütakum ko ujtsu du'un éxtamu mdeedyun ma yu mjiky'ajtun mut ja Jesukristu.

16 Mut yu'ugyujxmts miits nmunu'xta'aktu es xpyyadúndut di'ibuts uj tu nnastun.

17 Mudu tyaadukyujxm nduknigaxtu Timotee, di'ibuts njantsytsyejpy es njáwuts éxtamsu n'u'unk ma Jesukristu. Oy tmadún ja Nindsun'ajtam. Yu'u mdukjamyátudap éxtamts uj njiky'aty éxtamu Jesukristu myubujkpu, du'un éxtam nduk'axpejky ma oytyim maaty ja mabujkputajk ñaymyúkuđu.

18 Nija'ajety miidsaty di'ibu muj pátudap, junándap xytyijy ko kyajts mij nninjax'añ.

19 Per tim tsojk nujx ngu'ixa'andu pun junaamp ja Nindsun'ajtam, nétuts ndukni'ixudu taadu di'ibu muj pátudap, ja di'ibu dun mbaat ttuñ o je'eyu du'un kyu'ayuk'aty'attu.

20 Ja'a ko ja Diosu kyutujkun, kyaj jyayaty ma ja kajxy ayuk, ja'a du'un ma ja muk'ajtun.

21 Pes, ¿di'ibu dun mdsojktүp, kots mij nujx ndukkumadowdu kots nnujxut, o ko nujx ngu'ixtu mut ja tsojku es ja ojyot?

5

Mu'induumbu ma mabujkputy ñaymyúkuđu

1 Tyam, du'un ja'ay jyana'andu ko jamu ja'ay di'ibu myu'induump ma miidsaty, jam nidu'uk di'ibu myuttsunaapy ja kyudaak. Tyaadu du'ambu du'un jantsy muj peky, es ni je'eyu kyayajpaaty tadu du'ambu ma yu di'ibu kyaj t'awdattu Dios.

2 Ma miidsaty mmuj mbaadudu, ma jyapaadyuty mmay mdajtat. Yu du'ambu ja'ay di'ibu du'un adatsp, koonam tsyékyuty es xy'axwojppudsúmdut ma miidsaty.

3 Oyuts jagam n'ity mut miidsaty, jámuts njot nja'ajan ma miidsaty, es tuts nbayoyoy yu tadu ja'ay di'ibu tu ttuñ ja muj peky. Du'unuts tu nduñ éxtamxyupts uj njámuty ma miidsaty.

4 Pes naymyúkuđu mudu Nindsun'ajtam Jesukristu kyutujkun, njam'átupts njot nja'ajan ma miidsaty, es nandu'un jyam'átut ja Nindsun'ajtam Jesukristu ja myuk'ajtun,

5 es tukkadákuđu tadu ja'ay ja mujku'ugópk Satanás es tyaydu'unxudut ja ñini'x. Tundu miidsu tyaadu es du'un jyodumbíttat esu 'yanmaja'an ñits'o'ogat ko myínut ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

6 Miidsaty, katu xytyukmuj xytyukpaadudu mudu tyaadu di'ibu mduundap. Mnija'adap wi'ix jyana'añ tu'ugu ayuk: “Mut waanubu levaduuru pyade'eky tugekyu tugekyu ja tsajkakyjyátsy.”

7 Yajka'aktu tugekyu di'ibu myajma'tudap, di'ibu ijtp éxtamu levaduuru di'ibu tu ñajxnu, du'un m'ittut éxtam ja jembyu tsajkaaky di'ibu kyaj ti levaduuru tmudaty, éxtam tyam m'ittu, ja'a ko Kristu 'ye'ky udsajtamgyujxm. Yu'u du'un udsajtam nbasku borreegu'ajtam.

8 N'oktu'unam ja pasku xuu mut ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduura. Ja'a njuṅa'anum kyaj ti peky, ja'ayu mut ja tui'ajtun es ja wa'ats'ajtun.

9 Tu nduknijayudu ko katu mnaymyayudu mut ja di'ibaty mu'induundap.

10 Kyajts njajuna'anān es xymyastu'uttat tugekyu di'ibaty kyaj jya'a'atyaty ja Dios, extam di'ibaty mu'induundap, o di'ibu adsojktap, o di'ibu toon ma'tstap, o di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyioṣaty. Kooxyubu du'an, mdimpudsmdpxup ya naxwiin.

11 Di'ibats n'andijpy ma ja neky di'ibats ngajx, pun jam tu'ugu ja'ay ṅayṅajxyuty ko yu'u tpaduṅ ja Jesukristu es du'aṅum myu'induṅ, o 'yadseky, o t'awdaty di'ibu kyaj Dyioṣaty, o 'yabi'tsuty, o 'yami'ikyjya'ayuty, o mya'tspaty, es du'ambu ja'ay ni je'euy muat mgakaaymyuktat. Pes du'ambu ja'ay ni je'euy muat mgakaaymyuktat.

12 Per uj kyajts xypyaaty nbayo'oyudats ja di'ibu kyaj tmuduṅ ja Jesukristu. Miits mbatadap xypyaoy'oyat di'ibaty muat mnaymyukudu.

13 Dios pyayo'oyubu taadaty di'ibu kyaj tmuduṅ ja Jesukristu. Paaty axwojppudsudu tadu pekytyuumbu ma miidsaty.

6

Mubajkrutujk yuandu ma fwez di'ibu kyaj Dyiosmuduumbaty

1 Ko nidu'ugaty miits xymyadattat tu'ugu u'unun mut tu'ugu mmamubajkra, žwi'ix ko mnejxy u'ambu ma yu fwez di'ibu kyaj Dyiosmuduumbaty, ma jypaadyuty xymy'ununudu ma Diosu jya'ayuty?

2 ŽTii kyaj xyṅijawudu ko Diosu myuduumbaty 'yana'amandap nidugekyu ja naxwiṅudu ja'ay? Es pun miidsaty mbaadānap xy'ana'amat ja naxwiṅudu ja'ayuty, žwi'ix ko kyaj mbaat xya'oyu tadu u'unun di'ibu tim yi'in tim waana?

3 ŽTii kyaj xyṅijawudu ko udsajtum n'ana'amā'anum extu ānklyuty? Es ko du'an, ju'an ngapayo'oyum di'ibu xypyatam ma tyadu jiky'ajtun!

4 Pun ti tsip mmudajttap ma tyadu jiky'ajtun, žti ko xkyawin'ixtu di'ibu kyaj myajuty ja kyutujkan ma miidsaty, es yu'u mbayo'oyudap?

5 Njuṅa'aṅuts du'an es mdsoydyundat miidsaty. ŽTii ni tu'uk jam ma miidsaty di'ibu mbaat dyajxeemy ja tsip aku ma Dios muduumbaty, es mgajxwiṅudat?

6 Es miits mnayni'u'unudap nixim niyam, jes jabaat ja'ay wyinduuy di'ibu kyaj Dyiosmuduumbaty!

7 Ouytim wi'ix tsooty mdagooyudap ak miits ko kyaxe'eky ja tsip ma miidsaty. Nik waanu oy ko xymyadānudat ko mdūnudat axuuk o mdimmaadsudat.

8 Pes miidsaty axuuk xytyundu es xymyaatstu, ja'abaat ja mmagu'uktujkuty.

9 ŽTii kyaj xyṅijawudu miidsaty ko di'ibu du'an adūtstap kyaj t'ixtat ni na'a ja Diosu kyutujkan? Katu mnaywyin'ununudu. Pes ni na'a tka'ixtat ja Diosu kyutujkan di'ibaty mu'induundap, di'ibaty yajtugeepy ja pujk ukunu wyindsu'kun, ni yu di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyioṣaty, ni yu di'ibu pekytyuundap tsoydyu'un muat ak yedyujk, ni yu di'ibu du'an pyekytyundu ak toxytyujk,

10 ni yu ma'tspaty, ni yu di'ibu adsojktap, ni yu ami'ikyjya'ayuty, ni yu pi'tskajxpty, ni yu di'ibu ja'ay wyin'u'andap es trujkudu myeeṅ.

11 Dė'ėn ijty nidu'ugaty miidsaty; per tė myajwė'adsyaty, tė oy mwė'ėmdė mat ja Dios mat ja'agyjxm ja Nindsėn'ajtam Jesukristė es mat ja'agyjxm ja nDios'ajtamė Jya'ajun.

Kyaj nmė'indu'unėm

12 Nidu'ugaty miits mjėnė'andė: "Ej ęxtėmė Jesukristė myėduumbė, awė'atstuuyats n'ity esats ndėnat di'ibats ndsejpy." Ej n'adsėyats miidsaty: Oyats awė'atstuuy ęj n'ity es ndėnat tųgekyė di'ibats ndsejpy, kyaj tųgekyė 'yėyaty esats ęj ndėnat. Oyats tųgekyė mbaat njatuumbė, kyajts nnyayėkėdats esats xy'ana'amėt oytyi winmė'aėnuty.

13 Wiingėtyryė mjėnė'andė: "Yė je'xy nigojė es jodoty ņjxat, esė jot nigojė es t'axėjat ja je'xy." Per ęjts mij n'anmaaydyėp ko Dios yajminaampy ja tiempė mė kyaj nnakyajtunė'anėm ja jot es ni ja je'xy. Per ni wi'ix tsoo mbaat mgėjėnė'andė ko yė nnini'x'ajtam tė yajpėjta'aky es nmė'indu'unėm, pes ja nnini'x'ajtam yė'ė dė'ėn Nindsėn'ajtam 'yoy'ajtangyjxm, esė Nindsėn'ajtam yė'ė dė'ėn nnini'x'ajtam 'yoy'ajtangyjxm.

14 Es ęxtėm ja Dios dyajjikyppejky ja Nindsėn'ajtam Jesukristė, xyajjikypyėkė'anėm ędsajtam nandė'ėn mat ja myėk'ajtam.

15 Miits mnija'adėp ko mė n'axėjum ja Jesukristė, yė nnini'x'ajtam dė'ėn wye'emy nidu'uk nidu'uk ęxtėm tuk pekyjyaty ja Jesukristė ņini'x. ĆTii nbjėkėpts tuk peky ja Jesukristė ņini'x es nyajnybyėgėdats mat tu'ugė kujeņdyo'oxy es dė'ėn wyė'ėmėt ti'igyė mat yė'ė? ĆNi wi'ix tsoo!

16 ĆO tii, kyaj xyņijėwėdė ko di'ibė nybyuwa'kėp mat tu'ugė kujeņdyo'oxy, nimajtsk ti'igyė 'yittė? Pes ja Diosė jyaaybyajtam jyėnė'aņ: "Ko tu'ugė yedyėjk ņaybyuwa'agaty mat tu'ugė toxytyėjk, dė'ėn wyė'ėmdė nimajtsk ęxtėm tu'uk je'eyė nini'x."

17 Per ko n'axėjum ja Nindsėn'ajtam, ti'igyė 'yity ja njot njė'ajun'ajtam mat yė'ė.

18 Kuga'aktė ja mė'induunk. Oytyim di'ibė wiinkpėty ja peky di'ibė ja'ay tyėmpy, kyaj dyajnbaxėtėkė ja ņini'x. Per ja di'ibė mė'induump, myėdėgeepy ja kyė'ėm nini'x.

19 ĆTii kyaj xyņijėwėdė ko yė mnini'x yė'ė tsyėnaaydyėkėnė Espėritė Santė, di'ibė Dios mmooyėdė, es ko ja Espėritė Santė 'yity mė miidsaty? Paatykyjxm miits kyaj mnyėņiwindsėn'ėtėdė kė'ėm, Diosė dė'ėn nWindsėn'ajtam,

20 mat ko yė'ė kyėbajt ja di'ibė ędsajtam oj xyjapėtam. Dė'ėn mbaat njėnė'anėm ko oj xyju'yuym es dė'ėn xyja'ay'ajtam. Paaty ędsajtam nyajtu'unėm ja nnini'x'ajtam ęxtėmė Dios ttseky.

7

Kajxwėjėn wi'ixė kasaqdatųjk jyiky'ėttat

1 Tyam n'adsoojėmbityats di'ibats miits xyajtėndėp. Tųy'ajtamė'ė ko oy es kyaj ja'ay pyėktė.

2 Per kom ta nimay di'ibė mė'induundėp, paaty nidu'uk nidu'ugė yedyėjkaty myėdėtėp ja kyė'ėm ņėdo'oxy, es nandė'ėn nidu'uk nidu'ugė toxytyėjkaty myėdėtėp ja kyė'ėm ņė'ay.

3 Yė kasaqda yedyėjk kyuydyėnėp di'ibė pėtat ttėnat mėdė ņėdo'oxy es nandė'ėn ja kasaqda toxytyėjk kyuydyėnėp di'ibė pėtat ttėnat mėdė ņė'ay.

4 Yė kasaqda toxytyėjk kyaj yė'ė je'eyė natyu'uk tja'a'ėty ja kyė'ėm nini'x, mėat ja ņė'ay tja'a'ėttė. Es nandė'ėn dė'ėn ja kasaqda yedyėjk kyaj yė'ė je'eyė natyu'uk tja'a'ėty ja kyė'ėm nini'x, mėat ja ņėdo'oxy tja'a'ėttė.

⁵ Katu mnayjujpkugajxudu nixim niyam, ni ja yedyujk es ni ja toxytyujk. Pɔn mnay'uu mnaygyajxudɔp es mnaymyastu'uda'anudu tuk tiempu es mgajxta'aktat es ok mnaybyuwa'agudat jatugok, mbaat du'an xytyundu ko tu xy'agajxtuktu pɔn naak xuɔ mnaymyastu'uda'anudu. Per ko tpaadut ja tiempu, net jatugok mnaybyuwa'agudat, kadiibu ja mɔjku'ugɔpk Satanás myajpekytyundat mat ja wiinkpu ko m'awa'xy'ittu.

⁶ Dios kyajts xytyuknipejky es n'anuuudu tyadu, je'eyudsu du'an njana'añ éxtam tu'ugu ngajxwijnats.

⁷ Ɛj jajanaambats es du'anxyɔp nidugekyu mjiky'attu naydu'uk éxtam ɔj. Per wi'ixam ja Dios mmo'oyudu nidu'uk nidu'uk ja madakɔn, du'an mjiky'áttat naydu'uk o kasaadu.

⁸ Ɛj n'anuuudu miidsaty naydu'uk unq'kuty, kixyudo'oxyuty esu ku'ekytyo'oxyuty, oy ja'ijty ko kyaj mbaktu, éxtam ɔjun.

⁹ Per pɔn kyaj mmada'agandu m'ittat naydyi'igyuty, waanu oy es mdimpáktat, kadiibu mnayyajtáyudat mudu tsojkan.

¹⁰ Per ja di'ibáty tu pyaktu, nduk'ana'amdupts es kyaj ñaymyastu'ududat. Tyadu ana'amɔn tɔy'ajtnu'u. Kyajts ɔj n'ana'amɔnuty, ja Nindsɔn'ajtam du'an ja 'yana'amɔn.

¹¹ Es pɔn ja pɔn tmastu'uty ja ña'ay, naydyi'igyu du'an 'yítaty, o nik oy ttimnijodambítat ja ña'ay. Nandu'unu yedyujkuty kyaj tmastu'udat ja ñudo'oxy.

¹² Yu wiinkpɔty n'anmaabyats mɔduɔsu ngu'am winma'añ. Ko pɔn jaa yu nmɔmɔbujkpu'ajtam tɔudo'oxy'áty tu'uk di'ibu kyaj nmɔmɔbujkpu'ajtam es 'ya'ijxɔp tsyɔnɔt mudu ña'ay, yu nmɔmɔbujkpu'ajtam kyaj tmastu'udat ja ñudo'oxy.

¹³ Es pɔn yu nmɔmɔbujkpu toxytyujk myudajtypy tu'ugu ña'ay di'ibu kyaj nmɔmɔbujkpu'ajtam, pɔn 'ya'ijxɔp tsyɔnɔt mudu ñudo'oxy, kyaj tmastu'udat ja ña'ay.

¹⁴ Mat ko ja kasaadu yedyujk di'ibu kyaj Dios tmaduñ es 'yakjiky'aty mudu ñudo'oxy di'ibu Diosmɔduump, 'yaxájɔp ja Diosu kyunu'xɔn mat yu'ugyujxm ja ñudo'oxy. Es ja kasaadu toxytyujk di'ibu kyaj Dios tmaduñ es 'yakjiky'aty mudu ña'ay di'ibu myuɔdiimpy ja Dios, 'yaxájɔp ja Diosu kyunu'xɔn mat yu'ugyujxm ja ña'ay. Paaty ja 'yu'unk 'yuna'kuty kyaj dyu'unuty éxtamu di'ibu kyaj Dios tmaduñ. Ni'igu t'axaju ja Diosu kyunu'xɔn mat yu'ugyujxm ja tyaak o tyeety di'ibu Diosmɔduump.

¹⁵ Pɔn ja di'ibu kyaj tmaduñ ja Jesukristu tmastu'uda'añ ja ñudo'oxy o ña'ay mat ko tmaduñ ja Jesukristu, na'ix wa'an tnejxy. Pɔn du'an ttseky, ja kasaadu yedyujk o ja toxytyujk di'ibu myuɔdiimpy ja Jesukristu, kyaj jyatyimnigutúkyuty es kyaj ñaywya'xudat, ja'a ko mat ko kyanaywya'xudat, ta nɔjx dyajtúkuɔ tsipkajxy. Es ja Dios tu mdukniwówudu es mjiky'áttat aguik jotkujk.

¹⁶ Mat ko mij toxytyujk, Jesukristu myabujkpu, kyaj xyñijawu pɔn miji-skyujxm ja mña'ay di'ibu kyaj yu'udyu Jesukristu myabujkpu tmábúkat ja Jesukristu es ñitso'ogut. Es mij yedyujk, myabujkpu Jesukristu, kyaj xyñijawu pɔn miji-skyujxm ja mɔudo'oxy di'ibu kyaj yu'udyu Jesukristu myabujkpu tmábúkat ja Jesukristu es ñitso'ogut.

¹⁷ Oytyim wi'ix tsooty, nidu'uk nidu'uk mjiky'áttap du'an éxtam ja Dios myajmada'agudu, es du'an éxtamu naty m'ittu ko ja Dios mwoojudu. Du'unats nyajnigutúku majaty ja mɔbujkpu'ujk ñaymyúkuɔ.

18 Pæn ja Dios wyeepy nidu'uk di'ibu tu yajtsiky waanu*, wa'anu tyaadu twe'emy du'ũn. Es pæn wyeepy tu'uk di'ibu kyaj tsyikyuty waanu, wa'an kyaj dyajtsiky.

19 Oy tu yajtsiky o kyayajtsujkpu, ni ti tkatsooty. Di'ibu situy nigutiky es nguudyu'unam, ja'a es ndu'unam éxtam ja Dios dyajnigutúku.

20 Nidu'uk nidu'ugu ja'ayuty wu'ummat éxtam naty ko ja Dios wyooju.

21 Pæn juuy naty m'ity ko Dios mwooju, katu ti xyjawa mat yu'u. Per pæn mmo'oyánudap ja m'awa'atstum'ajtæn, axájudu.

22 Pes di'ibu naty juuy ijtp ko Dios wyooju es tmubákut ja Nindsun'ajtam, tyam awa'atstúm ma Nindsun'ajtam; es nandu'un jajtrp du'un ja ja'ay di'ibu naty ijtp awa'atstúm ko Dios wyooju, tyam 'yity juuybyan ma yu Jesukrista.

23 Dios tu mjúyudu tsobaaty. Katu mnayyákuu éxtam juuybyan ma yu ja'ayuty.

24 Pes du'un, mugu'ugítaty, wa'an du'ũnam nidu'uk nidu'uk t'ity éxtam ko ja Dios wyooju.

25 Tyam n'adsoojambityats di'ibats xyajtudap pæn mbaat pyaktu m'u'ungu kixyudo'oxyutyru, o kyaj. Yu Nindsun'ajtam Jesukrista kyaj oj xytyukmunikaagats ni ti kajxwíjan madu tyaadu du'amba; per nwinma'añmyoodyuats uj, éxtam tu'uk di'ibu mbaat xymyubaktu ja'agyujxm ko Nindsun'ajtam tats xyrua''ayoy.

26 Mut ko tyam nyajnaxunu nimujaa ja tiempu, paaty ujtsamu ngu'am winma'añ nik oy ko ja ja'ayuty 'yak'ittu du'ũn.

27 Pæn jamu mnudo'oxy, kyaj xymyastu'udat; es pæn kyaj pæn, kyaj xy'uxta'ayut.

28 Es pæn mbajktap, kyaj yu'u pyojpty. Per di'ibáty pajktap, ty-immadatándap ja 'yamay jyotmáuty ma tyadu jiky'ajtæn, es uj kyajtsu tyaadu njatseky.

29 Mugu'ugítaty, di'ibats nja''andijpy, yu'u tyaadu ko waanu je'eyu n'akmudajtam ja tiempu. Aya bom ja di'ibáty kasaadaty du'un 'yakjiky'áttat éxtamxyap tu kyadimpaktu.

30 Di'ibu ijtpar jotmaymyuat, du'un 'y'ítat éxtam kyadimtay kyadimtajtu. Di'ibáty ijt xoondap, naybyujta'agudap éxtam kyadimxonda'aktu. Es di'ibáty ti tu tjuydu, jiky'áttap éxtam tkadimja'ajuty di'ibu naty tu tjuy.

31 Di'ibu ya naxwiin mduk'ijtp mdukxoondap, myajtundap ja'ajæn muat, ni xykyadimtukmaj xykyadimtukpaadat, mut ko najx kujxp di'ibu ijtp naxwiin.

32 Ndejsyats es miits kyaj ti mnaydyukmay mnaydyuktájudat. Yu naydyu'uk ana'ktajk yu'u 'yaa'ajty jyot'ajtypy wi'ix mbaat tmujáwu Nindsun'ajtam.

33 Per ko pyujknudu, yu'u myaay wyijtsypy di'ibu ya naxwiin es wi'ix mbaat dyaxonda'aky ja nudo'oxy.

34 Nan tagatsyu'u yu kasaadu toxytyujk madu di'ibu kyaj kyasaadaty. Ja di'ibu kyaj kyasaadaty wyinma'añ'ajtypy di'ibu jya'a'ajtypy ja Nindsun'ajtam es du'un 'y'ítat wa'ats ma Dios, du'un ja ñini'x es du'un ja 'yanmaja'an. Per ja kasaadu toxytyujk myaay wyijtsypy ja di'ibu ijtp naxwiin es wi'ix dyaxonda'agut ja ña'ay.

35 Tyaadu n'anuumadu ja'a es xytyuk'oy'áttat es kyaj mut kots nya-jkubéky ko pæn pyeku. Ndukudsojktap tu'ugu oybyu jiky'ajtæn di'ibu muat mnaygyuákudat amumdu'uk ma yu Nindsun'ajtam.

* 7:18 Ix Lukas 1:59.

³⁶ Es p̄n jaa n̄ak j̄una'añ ja u'unkteety ko waanu oy esu ñ̄ux pyákat, ja'a ko yu j̄umaj̄t wimbaj̄t'adúts̄p, es p̄n 'yijx̄y ko ja 'yu'unk kyaj t'a'ix̄u 'yít̄t naydyu'uk, du'unu d̄n mbaat̄ ttuñ éxt̄m 'yoybyuds̄u'umx̄ud̄t. Mbaat̄ dyaj̄p̄ky. Taadu kyaj̄p̄ pyoj̄p̄ty.

³⁷ Es p̄n yu u'unkteety kyaj dyaj̄p̄ka'añ ja ñ̄ux, mat ko t'ix̄y ko myud̄án̄p 'yít̄t naydyi'iḡy, es p̄n̄u tad̄u u'unkteety j̄unaamp es 'yít̄t kix̄yudo'oxy ma yu t̄eedyu t̄ȳk, pes oȳu du'un ttuñ.

³⁸ Pes du'un yu jaw̄yimb̄u u'unkteety oȳu du'un ttuñ ko yu 'yu'unk dyaky es pyákat, per ja mȳmaj̄tskr̄p̄ u'unkteety waanu oy ttuñ ko kyaj dyaky ja 'yu'unk es pyákat.

³⁹ Nigutiky es tu'uḡu kasaadu toxyt̄ȳk 'yít̄t yu'uȳu mat ja ñ̄a'y maan̄m 'yakj̄ky'aty; per ko ja yedȳȳk 'yo'kn̄t, niwa'ats kuwa'ats wye'emy tad̄u ku'ekȳto'oxy es pyákat mat di'ib̄u yu'a t̄syej̄y, yu'uȳu di'ib̄u sit̄y nandu'un mȳbej̄k̄ȳy ja Jesukrist̄u.

⁴⁰ Per ūj̄ nj̄aj̄una'añ̄ats ko waanu oy es kyaj jat̄yok pyákat, es ūj̄ j̄unaamb̄ts ko nm̄daj̄t̄pȳȳts ja Dios̄u J̄y'a'aj̄an kods̄u du'un nj̄una'añ.

8

Je'xy di'ib̄u j̄yatukwinds̄u'k̄ap ja agoj̄winnáx

¹ Tyams̄u net n'adsooj̄umb̄ty ja di'ib̄ts xyajt̄ud̄p̄ yu'uḡȳj̄xm ja je'xy di'ib̄u t̄u yajtukwinds̄u'uḡu agoj̄winnáx. Nnija'am ko nid̄agekyu nm̄daj̄t̄m ja j̄aygyuj̄k̄n. Yu j̄aygyuj̄k̄n yu'u du'un yaj̄maj̄ yaj̄p̄at̄ap ja ja'aȳty, per ja t̄soj̄k̄n yu'u du'un yaj̄maj̄wiin x̄yakaaj̄ap̄ ja ja'aȳu mȳub̄j̄k̄n.

² P̄n ja p̄n ñ̄aymȳj̄k̄yua'axyaty ko yu'u t̄nijaw̄u oyn̄u'un̄n, kyaj t̄nijaw̄u éxt̄m d̄n p̄yaadyaty t̄nijaw̄t.

³ Per di'ib̄u t̄syej̄y ja Dios, ix̄y'ajt̄ap̄ ja Dios.

⁴ N'okmadyák̄m ja je'xy di'ib̄u t̄u yajtukwinds̄u'uḡu agoj̄winnáx. T̄y'ajt̄un̄u ko ni tu'uḡu agoj̄winnáx kyaj ti t̄sooty, es t̄y'ajt̄un̄u ko ti'iḡy je'eȳu Dios, kyaj̄p̄ wiink̄p̄.

⁵ Oy nija'aj̄ty j̄yuna'and̄u ko ta nimaȳu dios esu winds̄án̄ty tsaj̄p̄ót̄m es nax̄wiñ̄,

⁶ uds̄ajt̄m nnija'am ko ta ti'iḡy Dios di'ib̄u nm̄du'un̄m es ma t̄agekyu t̄syondaky di'ib̄u jaa'aj̄t̄p; es nan nnija'am ko ta ti'iḡy Winds̄án̄, yu Ninds̄án̄'ajt̄m Jesukrist̄u di'ib̄u mat t̄agekyu oj̄ yaj̄koj̄y es di'ib̄u xyaj̄j̄ky'ajt̄m.

⁷ Per kyaj nid̄agekyu t̄nijaw̄ud̄ tyadu du'umb̄u winma'añ. Naagaty du'uñ̄m t'awdaj̄t̄u agoj̄winnáx, ku'um t̄j̄aw̄ud̄ ko pyoj̄p̄ty p̄n j̄y'xt̄ap̄ ja je'xy di'ib̄u t̄u ñ̄ej̄xy winds̄u'k̄n ma agoj̄winnáx.

⁸ T̄y'ajt̄un̄ ko di'ib̄u nj̄a'x̄m, kyaj yu'uḡȳj̄xm̄ty xy'ax̄áj̄m ja Dios; pes kyaj nduk'oybyuds̄u'um̄m p̄n nj̄a'x̄m es ni ngaj̄j̄t̄m ax̄uuk̄ p̄n kyaj nj̄a'x̄m.

⁹ Naygywenta'át̄ud̄u ko ti xytyund̄u. Oy miids̄ty ti xytyúnd̄at es kyaj xȳȳekȳj̄yáw̄ud̄u, kyaju du'un xytyúnd̄at p̄n ja'aḡȳj̄xm xyaj̄pek̄ȳa'ada ja mm̄gu'uk.

¹⁰ Ja'a ko p̄n tu'uḡu mm̄gu'uk mȳbej̄k̄ȳy ko kyaj 'yóȳty ko ja'ay t̄j̄u'xt̄u ja tsu'utsy di'ib̄u t̄u yajtukwinds̄u'uḡud̄u agoj̄winnáx̄ty, es m'ij̄x̄p̄ ko mgay m'iiky ma agoj̄winnáx̄ty yaj̄winds̄u'uḡud̄u, z̄kyaju da xyonda'aḡat es t̄j̄u'xt̄at ja tsu'utsy di'ib̄u t̄u yajtukwinds̄u'uḡud̄u agoj̄winnáx̄ty?

¹¹ Es du'un mat ja'aḡȳj̄xm di'ib̄u mij̄ nnija'ap̄ xyaj̄t̄ḡóy ja mm̄gu'uk, es mat yu'uḡȳj̄xm nandu'un 'ye'ky ja Jesukrist̄u.

¹² Es ko du'nn xyajpoiputunat ja nmagu'uk di'ibu jya'ap ko kyaj 'yoyuty ko ja'ay tju'xta tadu tsu'utsy, extu mbojputuump nandu'nn mij ma yu Jesukristu.

¹³ Paadyuts uj njuna'añ ko ni na'ats nganakyjyu'xat jatagoku tsu'utsy pun mat yu'aguyjxm nyajtagoyuts uj ja nmagu'uk'ajtam.

9

Wi'ix ja Paablū dyajtuñ ja 'yawa'atstuuy'ajtan

¹ ¿Tii kyajts uj xytyjy mbaat nduñ di'ibats ndsejpyu? ¿Tii kyajts uj n'apostulaty? ¿Tii kyajts uj tu n'ixy ja Nindsun'ajtam Jesukristu? ¿Tii kyajts miits xy'axajadu Jesukristu mat ko n'awa'anadu ko yu'u xyajmitsokamu?

² Wa'anu da wiinkpu xykya'axkaptats kots uj n'apostulaty; per tau'ajtan kots miidsu du'nn xy'axkaptu, ja'a ko xymyabaktu Nindsun'ajtam ja'aguyjxm ko n'awa'anadu jya'a es ja'aguyjxm tyuy'ajtandaku kots uj n'apostulaty.

³ Du'nnats n'adsoojambity di'ibatyats xyñi'o'o xyñiyaxudup.

⁴ Ko uj nandu'nn xypyatpats es n'axajut di'ibats xymyooodyup esats ngay n'uugudats,

⁵ es nan mbaadats nudo'oxy'aty tu'uk di'ibu Diosmduump, du'nn extam ttundu ja wiinkpu apostulaty es ja Nindsun'ajtam Jesusu myuga'axaty esu Peedru.

⁶ ¿O mjanandup miidsuty xytyjy ko uj esu Bernabee, je'eyats nimajskaty kyaj mbaat nmastu'uttu ja ngu'anduunk esats ngajxwa'xtat ja Diosu 'yayuk?

⁷ ¿Tii, di'ibu soldaadajtp ku'am ñayñigastadyu? ¿Es tii, di'ibu kyuyiipy kyudajpy ja uuvu kam kyaj mbaat tje'xyu? ¿Es tii, di'ibu borreegakwenta'ajtp kyaj mbaat t'iiky ja letsyu di'ibu mya'tsyryu?

⁸ Es éxkam mjanambudu ko uj njuna'añudsu du'nn mududsu ngu'nn winma'añ, per nandu'nn tmadya'aky ja Moisesu 'yana'amun.

⁹ Pes du'nn jyuna'añ: "Katu xy'ajitsy ja noviu ma twindeñ ja triigu." Tyu'ajtanu'u ko Dios kyaj du'nn jyuna'añ mat ko tra'ayoy ja yuubu,

¹⁰ udsajtmgyujxmty du'nn jyuna'añ; mat ko udsajtam n'oy'ajtmgyujxm Moisesu 'yana'amun jyuna'añ es ja yaj'yuubu es nandu'nn ja triigu winda'ambu tyundu es t'ajot'attu es t'axajudat di'ibu patup ma ja puja'aky pyude'eky.

¹¹ Nandu'nn jajtru du'nn, ja'a ko udsaty, tats miits nandu'nn nduk'axpaktu ja Diosu 'yayuk, xyjapatpats oynu'nnun n'axajudats miidsu mbudajkan.

¹² Pes punu wiinkpatty 'yawijxtap es miits xpyudakudat, udsaty waanu ni'igats xyjapaattu.

Tau'ajtanu'u ko kyajts nyajtuundu di'ibats xyjapatup. Nik ni'igats tu nmudanudu oyuts ti xyjatagoy'ajtxubudu. Du'nnats ndundu kadiibats nya-jtu'aduktat ko yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakpy.

¹³ Miits mnija'adup ko di'ibaty jap tuundur ma muj tsajptajk, yu'u ñijiky'ajttap di'ibu jap ma muj tsajptajk. Ja'a njuna'anum di'ibu jap ma ja artal tuundur ma yajpuja'aky ja windsu'kan, es yu'ajuty patudup tju'xtat oynu'nnun ja tsu'utsy di'ibu jap yaj'yajkp windsu'kan.

¹⁴ Nandu'nnu du'nn yu Nindsun'ajtam tyuknibajtaku ko yu di'ibaty kyajxwa'xtap ja oybyu ayuk, tadu tyuunk tyukjiky'attap.

¹⁵ Per uj ni na'adumts ngajytun di'ibats xyjapatp, ni je'eyats mi-its ngatuknijayadu tyaadu esats ti oynu'nnun xymyo'odyudats. Nik oyuts ndim'oogut maanumts xykypajkudu tyadu jotkuj'ajtan di'ibats nmudajtypy kots nandu'nn ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁶ Ҳј кѳајтс мбаат ндукумәј ндукупаада матс нгајхѳа'хѳа ја оѳбуә әуѳк, мәт ко уә'әдсә дә'әнә Ниндсән'әјтәм тә хѳѳуѳкнѳеѳкә есәтс ндүнәт. ꝑPaaty, ꝑәрообә әј ꝑән кѳајтс нгуѳдѳүүн!

¹⁷ Кooхѳүәптс әј ку'әм тә н'окѳѳин'ixy нгајхѳа'хә'әһәтс ја нѳтсokән ә́тәмтс ндукуғанарәтә'әһә, н'әхәјәꝑхѳүәптс ја нмәју'уһәтс; ꝑер әј кѳајтс нѳѳин'ixy ку'әмә тѳәдә туунк, Дiосәдсә дә'ән хѳѳѳѳин'ixx ес хѳѳѳооѳәдсә тѳәдә туунк.

¹⁸ Pes, çti мәју'уһәтс н'әхәјәꝑ? Үә'ә је'еѳә тѳәәдә кoтс нгајхѳа'хѳа ја оѳбуә әуѳк нәмәѳ'әјтән ес нѳ нга'әмдoýәтс есә ја'әѳ хѳѳѳүдәкүдәт ә́тәмтс хѳѳәәәтә кoтс әј н'әпoстүләтә.

¹⁹ Кѳајтс әј тә нәѳјтүкүдәеѳкә ꝑән; ꝑер дә'әнәтс ннәѳѳѳоѳѳәтә ә́тәмә туүмбә јуѳѳә мә нидәгеѳә ја'әѳәтә, ес дә'ән ндуку'әхәјәдүдәт ја ја'әѳәтә ја Јесүкрѳстә нә'әнәтс нмәдә'әкә.

²⁰ Paaty kots н'ity мә уә иsраәлѳтәтә, дә'әнәтс н'ity ә́тәм уә'әјәтә, ес дә'ән т'әхәјәдүдәт ја Јесүкрѳстә; ес мәт ја дѳ'ибә ꝑәнәһѳѳәꝑ ја Моисесә 'яна'әмән, oýәтс әј тәдә әнә'әмән ꝑәткә'әѳ нга'ity, ијтᝑәтс ә́тәм ту'ук дѳ'ибә ꝑәнә-хѳѳүә тәдә әнә'әмән ес дә'ән т'әхәјәдүдәт ја Јесүкрѳстә.

²¹ Nandә'ән јәјтᝑә дә'ән мәт ја дѳ'ибә кѳәј 'yisраәлѳтәтә дѳ'ибә кѳәј тмәдәтә ја Моисесә 'яна'әмән, ијтᝑәтс нәндә'ән ә́тәм дѳ'ибә кѳәј 'yisраәлѳтәтә, ја'ә дә'ән ес т'әхәјәдүдәт нәндә'ән ја Јесүкрѳстә. Кѳәјтс нјнә'әһә ко кѳәјтс нгуѳдѳүүн ја Дiосә 'яна'әмән; ꝑер Јесүкрѳстә 'яна'әмәнәтс хѳәјкүтүјкᝑ.

²² Kots н'ijty мәт ја дѳ'ибә кѳәј тмәдәтә мәј ѳѳѳн кәјәә ја мѳәбүјкән, нәндә'әнәтс ннәѳѳѳүәјтәкү ә́тәм дѳ'ибә дән кѳәј тмәдәтә мәј ѳѳѳн кә-јәә ја мѳәбүјкән. Kots н'ijty мәт оѳѳѳѳм дѳ'ибә ја'әѳәтә, нәндә'әнәтс ннәѳѳѳүәјтә'әѳәтә ә́тәм уә'әјәтә, ес дә'ән нәәѳәтә һѳтсo'октәт.

²³ Ndüһәтс дә'ән тәгеѳә тѳәәдә мәт уә'әѳүәјхм ја оѳбуә әуѳк, ес дә'ән дѳ'ибә мѳәдoоәꝑ ꝑәәәдәдәт тѳ'igүә мәт әј ја нѳтсokән.

²⁴ Тә хѳһәјә'әдәдә мѳѳдсәтә ко мә ту'угә ꝑәүә'ккѳѳхѳүәк, нидәгеѳә ја ꝑәүә'кᝑә ꝑәүә'әктә, ꝑер је'еѳә тѳ'igүә дѳ'ибә 'яхәјәꝑ ја мәѳ'әтә. Pes ә́тәмә ја'әѳ дѳ'ибә ꝑәүә'ккѳѳхѳүәꝑ яјмәѳ'әтә, нәндә'ән мѳѳтс хѳ'ixтәт ѳѳ'ixә Дiос ттсәкә ес мјјкү'әттәт, ес дә'ән нмәѳ'әтәдәт.

²⁵ Nidәгеѳә дѳ'ибә ꝑәүә'ккѳѳхѳүәәндәꝑ, нәѳѳѳәјꝑ'ixxәдәꝑ ес нәѳѳѳәјѳѳѳәмбѳѳтәдәꝑ оѳѳѳѳм дѳ'ибәтә мәәт. Дә'ән ттүндә ес тғанарәттәт ја коронә әк үјтс әәѳѳә дѳ'ибә ꝑoјән һѳ'хѳ; ꝑер әдсәјтәм ннәѳѳѳәјꝑ'ixxәм ес ннәмәдo'om ја Дiос ес дә'ән уә'ә хѳѳѳәѳ'әјтәм мәт ту'угә коронә дѳ'ибә нѳ'ә'ә кѳәнѳ'хѳ.

²⁶ Paaty үјтсә дә'ән ә́тәм ја оѳбуә ꝑәүә'кᝑә дѳ'ибә ꝑәүә'кᝑә тәүә мә ꝑәүә'кјә'тә'әһә. O мбаат нјнә'әнәм ко кѳәјтс әј дә'ән ә́тәм ту'угә ја'әѳ дѳ'ибә кoхәәꝑ ес тәгok тәгok тнixәје'екә, кѳәј јѳә'тә ја кѳооѳ.

²⁷ Ҳј ндукукүдәеѳәтс ја ннѳнѳ'хәтс ес нјәѳѳѳѳәмбѳѳтәтс яјхoн, күдѳѳәтс әј нәјх нѳ'еѳә әккүмәѳ oýәтс ја'ijty нјәкәјхѳә'хѳа ја оѳбуә әуѳк.

10

Kajxwijn es kyaj n'awdajtam di'ibә kyaj Dyioһsuty

¹ Ndsejꝑꝑәтс ес мѳѳтс хѳһәјә'әдәдәт мәгу'үгѳтәтә, ко уә н'әꝑтәјк'әјтәм 'yijттә нидәгеѳә оѳoтс ꝑәткә'әѳ, ес нидәгеѳә ттүкнәјхтә ја Tsapts Јѳкүмѳејѳһ.

² Es дә'ән мбаат нјнә'әнәм ко нидәгеѳә ја'әјәтә oј һнәбәјттә'әѳдүә ѳoодsoty ес мә ја јѳкүмѳејѳһ ко һәѳүәјәјкүдә мә Моисēs.

³ Es нәндә'ән нидәгеѳә тјә'хтә ја је'хѳ дѳ'ибә Дiос мoоүәдә,

4 es nidagekyu t'uktu ja nuu di'ibu Dios yajk, ja nuu di'ibu yajpudsuum tsaagaadsoty; esu tadu tsagaats yu'u du'un kyudunaapy ja Jesukristu di'ibu naty nujxp mat yu'ujuty.

5 Oy yu'ujuty nidagekyu oj jyamo'oyudu tyadu Diosu kyunu'xan, jatim jawaanu kyadim'o'ktaaydu nuj ittum mat ko tkamamudoodu Dios.

6 Tugekyu tyadu du'un tyuun jyajtu extam tu'ugu ijxrajtan mat adsajtam, kadiibu nbadu'unum di'ibu kyaj 'yoyuty, extam yu'ujuty 'yadutstu.

7 Paaty miidsaty katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnaxuty, extam yu'ujuty nimay 'yadutstu, extam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Ja ja'ayuty ñaxwa'tstu kaay ukpu, es pyudu'uktu ajts xondakpu."

8 Kyaj nmu'indu'unum, extam yu'ujuty nimay 'yadutstu, es 'yo'ktu i'px tugak mil ma tu'ukpu je'euy xuu.

9 Es nan kyaj nmu'udugo'oy nmugajxtago'oyum ja Nindsun'ajtam Dios, extam naagaty yu'ujuty ttuundu, es paaty 'yo'ktu ko tsyu'tsudu awa'andsa'añuty.

10 Es kyaj nduk'ak'ajtam ja Dios, extam yu'ujuty nija'ajuty ttuk'ak'ajtam, es paaty ya'o'kudu ja anklus di'ibu Dios kyajx.

11 Tugekyu tyadu du'un jyajtu ma n'aptajk'ajtam es yajpajtaky jaaybyety ma Diosu jyaaybyajtan extam tu'ugu ijxrajtan, es nnaaydyuk'awij nnaaydyukkajxwijum, adsajtam di'ibaty jiky'ajtam ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu tyimminannu.

12 Paaty di'ibu nayja'ap yajxon 'yity mudu Dios, naygywentu'atadap kadiibu pyekykyat.

13 Ko ti myajpekytuna'anudu, ti'igyu yu'u extam di'ibu kyu'ijx kyubatadap nidagekyu ja'ayuty. Ja Dios yu'u mbudakudap miidsaty, pes yu'u kyaj mna'ixudut es mbekytyundut pan kyaj mbaat xymyamadaktu; nik ni'igu ko myajpekytuna'anudu, net ja Dios mya"awatsxudut es myajnaxudut wiink tsow.

14 Paaty mugu'ugituty, katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnaxuty.

15 N'anuumudu du'un, extam ja ja'ayuty di'ibu uyjyaygyujk kajxyjyaygyujkadap, es miidsaty kum mbaat xypyayo'oydu di'ibu yam n'anmaaydyup.

16 Ko n'ukum ja vinu ma ja kaluz, yu'ugyujxm nja'aygyudakum ja Dios, es paaty ti'igyu n'ijtam mat ja Kristu ne'pyngyujxm; es ko ndujkwa'xam ja tsajkaaky es nga'ayum, paaty ti'igyu n'ijtam ja Kristu ñini'xkyujxm.

17 Pes kom tu'uk je'euy ja tsajkaaky di'ibu ndujkwa'xam es nga'ayum; oy njanimay'ajtam, nyajti'igyum ja nini'x tu'uk.

18 Paktu kwentu ma yu israelitu ja'ayuty. Punaty jyu'xtap ja je'xy di'ibu tu yajpajta'aky windsu'kun ma ja artal, nayyajti'igudap mudu myugu'uktajk es Dios t'awdattu ma ja windsu'kun.

19 Kyajts njuna'añ ko yu agojwinnax es ja tsu'utsy tmudaty ja muk'ajtan. Oy ja tsu'utsy tu jyanejxy windsu'kun ma agojwinnax, ni wi'ix tooo kyatagatsy.

20 Yu'uts n'andijpy ko di'ibaty kyaj t'ixy'attu Dios es yojxtap ti oynu'anun, yu'ujuty tyukmuyojxtap ja majku'ujuty, es kyaj yu'udyu Dios, es kyajts ndseky es miits xypyutaan xypyuwa'aktut ja majku'ujuty.

21 Kyaj mbaat xytyuk'uugudu ja Nindsun'ajtam kyaliz es xytyuk'uugudu ja majku'ujudyu kyaliz, es ni mbaat mgakay ma ja Nindsun'ajtam myeesu es nandu'un mgaydyut ma ja majku'ujudyu myeesu.

22 ¿O yu'u du'un es nyajjot'ambujkam ja Nindsun'ajtam? ¿Tii wa'anu da adsajtam nmudajtam waanu ni'igu muk'ajtan kadiinum yu'ujtu?

N'oktu'unam di'ibu yajmujwiin yajkajaajp ja ja'ay myubujkun

²³ Du'un jyuna'andu: "Nigutiky esats oytyiity ndúnat di'ibuts ndsejpy"; per kyaj tugekyu ttuk'oy'átut, es nan kyaj tugekyu trupuku ja ja'ay es jyiky'áttut éxtamú Dios tseky.

²⁴ Ni pún je'eyu tka'uxta'áyt di'ibu yu'u ku'am tyuk'oy'átup, per nandu'un t'uxta'áyt esu wiinkpúty ttuk'oy'áttut.

²⁵ Mbaat xyjuudyu es xyju'x xyryúktut di'ibu to'kup maayóty, katú xyajtáy ma tsooñ es kyaj yajpekyjyáwut;

²⁶ mut ko tugekyu di'ibu naxwiiñ yajpátp, Nindsun'ajtum Diosu jya'a'ajtypy.

²⁷ O pún jaa naak di'ibu kyaj yu'adyu Dios marduumbú es mwówadut kaay ukpu, es pún miits mnuxándup, ju'x tugekyu di'ibu mmooyudup. Kyaj xyajtáwut ma tpeky es kyaj yajpekyjyáwut.

²⁸ Per pún nidu'ugaty mdukmumadyákudup: "Tyadu tsu'utsy yu'u tu yajpújta'aky windsu'kun ma yu' agojwinnáxuty", katú xyje'xy, kadiibu tpekyjyáwut di'ibu tu m'anu'umxaty.

²⁹ Yu'uts nmadyakupy es kyaj ja wiinkpu tpekyjyáwut, kyaj yu'ujaty es xyryekyjyáwut. Naak mbaat dyajtáy: "¿Ti ko yajpayo'oy kots nduñ di'ibu wiink ja'ay jya'ap peky?"

³⁰ Es pún uj nja'aygyudákypyuts ja Dios mut ja di'ibuts ngaay n'ikypy, ¿ti kots xyñ'ow xyñiyaxu kots ngay n'iky esu Dios nja'aygyuda'aky?"

³¹ Pes oytyiity di'ibu mdiimpy, pún mgaay m'úktup, o mduundup oytyiity, tugekyu xytyúndut es du'un ja ja'ayaty tmaj'ix tmajjáwut ja Dios.

³² Katú ni pún xykyayajnbaxatúku mut ja di'ibu mdiimpy, oyyu'ujaty ja di'ibu israelitu o kyaj 'yisraelítaty, o di'ibu Nindsun'ajtum Jesukristu marduumbú.

³³ Pes uj, di'ibuts ndiimpy, ja'a es nidugekyu ja'ay t'oyjyáwut; kyajts uj n'uxta'ay wi'ixats ku'am nduk'oy'átut, ja'ats n'uxtaapy esu mayjya'ay ttuk'oy'áttut es du'un t'axájudut ja nitsokun.

11

Wi'ix jya'ay'áttut ja toxytyujkuty ma mabujkputujk ñaymyúkuđu

¹ Paaty padundu ja ngajxwijnúts, éxtamts uj nandu'un nbaduñ ja kyajxwijnú Nindsun'ajtum Jesukristu.

² Mugu'ugítaty, ngumaaydyup mut ko byeenats miits xyjamyatstu es ko xyruanujxta ja xhpukun di'ibu tu nmo'oydu.

³ Ndsejpyuts es xyjaygyúkdut ko yu Jesukristu yu'u du'un ñigubajk'ajtypy nidu'uk nidu'ugu yedyujk, esu kasaadu yedyujk yu'u du'un ñigubajk'ajtypy ja ñudo'oxy, du'un éxtum ja Dios tñigubajk'áty yu Jesukristu.

⁴ Pún tu'ugu yedyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk kupxu, yu'u du'un kyawindsu'kup ja Jesukristu di'ibu nigubajk'ajtup;

⁵ per pún tu'ugu toxytyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk es kyaj ñaygyupe'eñaty, yu'u du'un kyawindsu'kup ja ña'ay di'ibu nigopk'ajtup. Ko du'un 'yadu'utsy, ñapaty éxtum tu'ugu toxytyujk di'ibu tu ñaygyukeebyaty.

⁶ Pún kyaj ñaygyupe'eñaty ja toxytyujk, nik wa'an ja wyaay tka'pta'ay. Per kom tsoydyu'unu'u mut tu'ugu toxytyujk ko ñaygyuka'pxudut, pes nik wa'an tñaygyupe'eñaty;

⁷ per yu yedyujk kyaj ñaygyupa'anudut, mut ko Diosu du'un ñayyajnikojtútu es dya'ixudut ja Diosu myuj'ajtun. Ja toxytyujk, Diosu du'un nandu'un pyuják es dya'ixudut ja yedyujku myuj'ajtun,

⁸ es ko Dios dyajkojy ja yedyujk es ja toxytyujk, kyaj ja yedyujk oj pyudsemy ma ja toxytyujku ñini'x, ja toxytyujk oj pyudsemy ma ja yedyujku ñini'x.

⁹ Ja toxytyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu yedyujk. Kyaj yu'ujaty ja yedyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu toxytyujk.

¹⁰ Paaty ja toxytyujk ñaygyura'anadut mat yu'ugyujxmu ja ánklasuty, es du'un dya'ixadut ko yu'u ja ña'ay ñaydukkadukuty.

¹¹ Per ma yu Dios awdajtk, kyaj ja yedyujk 'yity pun kyaj pun toxytyujk, es nandu'un kyaj ja toxytyujk 'yity pun kyaj pun yedyujk.

¹² Ja'a ko ja jawyiimbu toxytyujk oj pyudsemy ma ja yedyujku ñini'x, pes extu jaa tsyondaky nidugekyu ja yedyujk yajmiin yajajtun ja toxytyujk; es tugekyu di'ibu jaa ijtr, Dios pyujtak.

¹³ Miidsuty ku'um xyajgyukudut. ¿Tii oy es tu'ugu toxytyujk kyajxta'agut mayjya'ayoty kuwa'adsu? Kyaj 'yoyuty, ¿kudii?

¹⁴ Pes ja ja'ay di'ibu jaayum tyuundap xytyuk'ijxum ko tsoydu'unu'u ko yu yedyujk dyaj'yoon ja wyaay;

¹⁵ per kyaj dyu'unuty ja toxytyujk, tyukmaj'ajtypy ko wyaay dyaj'yoon, mat ko Diosu du'un tu myo'oyuty ja wyaay yeñ es dyajnitukut ja kyubajk.

¹⁶ Pun jaa naak di'ibu kyaj t'axajyua'añ tyadu xprajkun, ñijawudap ko nidugekyu uudsuty, apóstuluty, nya'xpráktuts du'un, es ja'a du'un éxtum jaayum ttundu oytym maadyu mabajkputajk ñaymyúkuu.

Kyaj 'yoyuty ko ja mabajkputajk tkamuj'ixtu ja Nindsun'ajtamu 'ya'ux

¹⁷ Per jatuk peky di'ibu nduknija'ayudap, kyaj mbaat ngumaydyu, pes du'un kyaxe'eky ko ma mnaymyúkuu esu Dios xy'awdátut, axuuk mnaydyundu ma jyapaadyuty yajxon.

¹⁸ Pes tim jawyiin, du'unuts xytyukmumadya'aktu ko ma mnaymyúkuu es xy'awdata'andu Dios, mnaywya'xudap miidsuty. Es tuy'ajtun jyawu tyaadu.

¹⁹ Pes du'un jyaty es ya'ixut wa'atsti'knu pánudyu du'un myediimpy ja Dios.

²⁰ Ko miits mnaymyúkuu es m'a'ux'ata'andu ni'amuku, kyaj 'yokja'a'ajnu ja Nindsun'ajtamu 'ya'ux.

²¹ Mat ko ma mgaya'andu, nidu'uk nidu'uk jyawyin'aty tnixaju kya'ay 'yukun maaganam naaguty 'yakwu'umdu mudu yuu, es naaguty extu nayyajmúkunap.

²² ¿Tii kyaj miits xymyudattu mjunn mdujk ma mgay m'uuktu, es du'un kyaj xywyindsu'ugudu ja Diosu jya'ay es xyajtsoydyundu ja di'ibu kyaj ti tmadaty tjaygyepy? ¿Wi'ix n'anuumadut? ¿Tii njuna'anupts ko oy di'ibu mduundap? ¡Mudu tyaadu, ni wi'ix tsoo mbaat!

Nindsun'ajtamu 'ya'ux

²³ Mat ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu xymyooyudsu tyadu xprajkun di'ibu tu nmo'oydyu. Nan ja koots ma ja Nindsun'ajtam Jesukristu oj yajkayakannu, ta tkone'ky ja tsajkaaky,

²⁴ es ko tja'aygyudaky ja Dios, ta oj ttujkwa'xy es jyunañ: “Tyadu nnini'xuts yu'u du'un es xytyuk'oy'attat miidsuty. Tundu du'un éxtumdsu njamyajtsun.”

²⁵ Es nandu'un ma 'ya'ux'ajttaay, ta tkone'ky ja káluz mudu vinu es jyunañ: “Tyadu vinu yu'u du'un ja nne'pyñ di'ibu yajnaxkudákyry ja jembyu kaxu'átypy. Tugok tugok xy'uuktut, tundu du'un éxtumdsu njamyajtsun.”

²⁶ Pes du'un tugok tugok xykyádyut tyadu tsajkaaky es xy'uuktut ja tyadu vinu, ja'a du'un mnigajxtap ja Nindsun'ajtamu 'yo'kun extu ko myínatnum.

Wi'ix yajtunut ja Nindsun'ajtamu 'ya'ux

²⁷ Paaty oytyim púnaty di'ibũ kyaabyũ tadũ Nindsun'ajtumũ tsyajkaaky es t'iigyuũ tadũ Nindsun'ajtumũ vyinuũ éxtam oytyim di'ibũ ka'ay úkunaty, kyamuj'ixxuryũ dũ'unũ Dios es tmũdũgoy ja Nindsun'ajtum Jesukristũ ñe'pyñ esũ ñini'x.

²⁸ Paaty mã xyñixajũya'anut ja tsajkaaky es ja vinũ, nidu'uk nidu'uk jawyiin mnaýbyawinmáyuũ pũn tũ xymyastu'uttũ ja mbeky, taanam xyñixájũdũt ja tsajkaaky es xykýádyũt es xy'uuktũt ja vinũ.

²⁹ Mũt ko pũn kyaj nbawinmá'ayũm ti 'yandiipy ja Nindsun'ajtumũ ñini'x ko nga'ayũm ja tsajkaaky es n'úkũm ja vinũ, mã yũ'unũ dũ'un myñ ja tũdyu'unũn di'ibũ Dios yajkypy.

³⁰ Paaty nimay miits mbákũdũ es mbagi'ixtũ, es niganaagũty tũ 'yooktũ.

³¹ Per pũn udsajtum jawyiin nnaýbyawinmá'ayũm kũ'ũm, kyaj n'axájũm ja Diosũ tyũdyu'unũn.

³² Ko yũ Nindsun'ajtum xytyukkũmũdo'om, ja'a dũ'un es xyujwjiysũmbijtum, kũdiibũ ja tũdyu'unũn xypyátũm ti'igyuũ mũt pũnũdyũ naawĩũdũ winmá'añ ja'a'ajũdũp.

³³ Pes dũ'un mũgu'ugĩtũty, ko mnaýmyúkũdũt mã m'a'ux'ata'andũ tuk-mukũ, nay'awĩxũdũ es m'amukũdya'aydyũt, net m'a'ux'áttũt.

³⁴ Es pũn ja pũn yu'o'kunũ, wa'an tkay mã tyũjkũn, es dũ'undsoo kyaj pyaãdũdũt ja tũdyu'unũn mã mnaýmyúkũdũ. Es ko nũjx ngu'ixtũ, net n'ak'awánũdũt wiinkpũ di'ibáty myajũdũp.

12

Madakũn di'ibũ ja Espĩritũ Santũ yajkypy

¹ Mũgu'ugĩtũty, ndsejpyũt es xyñijáwũdũt mũt ja madakũn di'ibũ ja Espĩritũ Santũ yajkypy.

² Mnija'ãdũp ko mãanũmũ naty kyaj mDiosmũdũdũ, mnaýdyuk-woomã'tũdũ agojwinnáx uum.

³ Paaty ndsejpyũt es tyam xyjaygyúkũdũt ko ni pũn di'ibũ ja Diosũ jya'ajũn mooyũdũp ja winmá'añ es jyana'anut: "Kajxpéky ja Jesús." Es ni pũn mbaãt kyajũnã'añ: "Jesús yũ'u dũ'unũ Nindsun'ajtum", pũn kyaj ja winmá'añ myo'oyũty ja Espĩritũ Santũ.

⁴ Taa kanak nax ja madakũn, per naydyi'igyuũ ja Espĩritũ Santũ di'ibũ madakũn yajkypy.

⁵ Taa kanak nax wi'ix nmũdu'unũm ja Nindsun'ajtum, per ti'igyuũ dũ'un je'eyũ Nindsun'ajtum di'ibũ nmũdu'unũm.

⁶ Taa kanak naxũ tuunk di'ibũ mũk'ajũn mũt yajtũñ, per ti'igyuũ ja Dios di'ibũ mũdũ myuk'ajũn yajtũñ tũgekyũ tũgekyũ.

⁷ Ja madakũn di'ibũ Espĩritũ Santũ xymyo'oyũm nidu'uk nidu'uk, ja'a dũ'un es nduk'oy'ajũm ni'amukũ.

⁸ Naãgũty myo'oyũdũ ja Espĩritũ Santũ ja wjy'ajũn, esũ naãgũty myo'oyũdũ ja Espĩritũ Santũ es kyajxtũt mũdũ jaygyujkũn.

⁹ Nan yũ Espĩritũ Santũ mooyũp naãgũty ja mũbũjkũn, es nan yũ'u naãgũty mooyũdũp ja madakũn esũ pumã'ay dya'agũdã'ãktũt,

¹⁰ es nan yũ Espĩritũ Santũ mooyũdũp naãgũty ja madakũn es dya'ixũdũt ja myũj'ajũn, es yũ'u dũ'un nandũ'un myeepy naãgũty ja madakũn es tmadya'ãgũt ja Diosũ 'yayuk di'ibũ tũ t'axajũ, naãgũty yajmo'oydyũ ja madakũn es t'ũxkãpũt di'ibũ ka'oybyũ jya'a'ajũty es di'ibũ jya'a'ajũty ja Dios, esũ naãgũty yajmo'oydyũ ja madakũn es tkajxũt wiinkpũ ayuk es

naagatypu yajmo'oydu ja madakan es tkajxtuda'agut ti dan yajmadyakp ma tadu ayuk.

11 Per tugekyu tyadu madakan, yu'u du'un yajkypy ja Espiritu Santu es yu'u du'un nandu'un yajwa'xypy ja myadakan ma nidu'uk nidu'uk extam yu'u tseky.

Du'un n'ijtam madu Kristu extam tu'ugu nini'x

12 Yu nini'x kanak peky tmudaty. Tam ja ku'u, tam ja teky es tam ja wiingatypu, per ti'iguu nini'x'aty. Nandu'un jajtj ja Kristu mat ja jya'ay.

13 Es mat ko tu udsajtam nidugekyu nnubajtam mat ja Espiritu Santu es n'ijtam extam je'eyu tu'ugu nini'x, oy n'israelitu'ajtam o ngrieegu'ajtam, oy kujuybyun o extam awa'atstuuypyun, nidugekyu nnubajtam ko Dios tu xymyo'oyum ja Espiritu Santu, ja'a njuna'anam ko Dios xyajtu'ukmujkam madu Jesukristu extam tu'uk je'eyu nini'x.

14 Tu'ugu nini'x kyaj tyi'igyuty je'eyu tuk peky, kanak peky yu'u.

15 N'okrajtakum kooxyup ja teky jyuna'afi: "Mat ko kyajts uj ngu'ujuty, paaty kyajts uj nyu'ujuty ja nini'x", du'afum wye'emy es jya'a'atyuty ja nini'x.

16 O ja tatskxyup jyuna'afi: "Mat ko kyajts uj nwiinuty, paaty kyajts uj nyu'ujuty ja nini'x", oytym wi'ix tsooty wu'ambum jya'a'atyuty ja nini'x.

17 Pes pun yu nini'x ijtp amuum ak wiin, zwil'ix mbaat myadoy? O pun yu nini'x ijtp amuum ak tatsk, zwil'ix mbaat ti txiigyuty?

18 Peru Dios tu trajta'aky nidu'uk nidu'uk extam pyaadyuty ma yu nini'x extam yu'u tsejky.

19 Kooxyup yu'uy yity ja wiin, o tatsk, o yu ku'u, kyajxyup nuymykyuty yu nini'x.

20 Paaty tsojkap kanak peky es tyu'ukmukat tu'ugu nini'x.

21 Paaty kyaj mbaat ja wiin t'anuumu yu ku'u: "Kyajts mij xytyu'unxuty." Es ni yu kubajk mbaat tka"anuumu yu teky: "Kyajts mij xytyu'unxuty."

22 Kyaj mbaat du'un njuna'anam, mat ko yu yi'in waanubu di'ibu ijtp nini'xkyujxm, yu'u nik ni'igu tyuñ;

23 es ma nnini'x kyaj nmajrajtakum, ngu'uy nyu'tsam tsuj. Es di'ibu kyaj mbaat 'yity ixx nide'xy, yajnipa'amp madu wit.

24 Per di'ibu nnasja'am ixx nide'xy, kyaj du'un tsykyuty es yaj'yu'udsut o yajnipa'anat. Pesu Diosu du'un pyujtak ja nnini'x'ajtam es nmajrajtakum di'ibu ngu'uy nyu'tsam yajxon,

25 es du'un kyaj kyuxu'ugudu tsip ma yu nini'x. N'okrajtakum, yu teky kyaj tsyiptun mat ja ku'u, o wiin mat ja tatsk. Pes tugekyu tyaadaty naybudajkadap nixim nyam.

26 Ko nidu'uguty yu'ujuty 'yayowdu, nidugekyu wiinkraty 'yayooda'aydu nandu'un. Ko kyuxe'eky ko tuk peky tsuj, nidugekyu jyotkuj'ajtta'aydu.

27 Pes miidsadyu du'un ja Kristu nini'x, es mbaat njuna'anam ko nidu'ugaty du'un extam ja kanak naxpu di'ibu tuump ma tyadu nini'x.

28 Du'un ja Dios tu trajta'aky ma ja mubajkratujkuty nidu'uk nidu'uk mat ja tyuunk extam pyaadyuty. Tim jawyiin trajtaky ja apostaluty; ja mymajtskpu trajtaky ja di'ibaty kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk; ja myudagukpu trajtaky di'ibu Dios ja 'yayuk tyuk'xprajktap; oknum trajtaky di'ibu tyuundap ja muj'ajtan, ja di'ibu ya'a'agadaktap ja puma'ay, ja di'ibu pyudajkadap ja di'ibu tugoy'ajtxap, ja di'ibu winma'afnyooydu o ja di'ibu kyajxtap wiinkru ayuk.

29 zTii apostaluty ni'amuku? zTii ni'amuku tkajxwa'xtu Diosu 'yayuk? zTii tuk'xprajktap ni'amuku ja Diosu 'yayuk?, zo tyuundap ni'amuku ja muj'ajtan?

³⁰ ¿Tii myudajttap ni'amukū ja madakūn es dya"agūda'aktat ja puma'ayūty? ¿Tii kyajxtap ni'amukū ja wiinkrū ayuk? ¿Tii kyajxtudáktap ni'amukū di'ibū 'yandijpyū tadū ayuk? Kyaj, ¿kūdii?

³¹ Mājottogódyū es xy'axájūdat ja Espiritū Santū myadakūn di'ibū waanū ni'igū 'yóyūty, es n'aktukni"ixyūyándabū tadū nū'ū tu'ū di'ibū ni'igū 'yóyūty.

13

Tsojkūn

¹ Kooxyūpts ūj ngajxy ja ayuk kanak nax, es extū anklūs ja 'yayuk, es kyajts nmūdaty ja tsojkūn mat oytyim pánūty, dū'unxyūpts ūj éxtūm tu'ugū tamboorūn o tu'ugū platiyū di'ibū je'eyū nūgōo űe'emy.

² Es pūn ngajxwā'xyryūts ja Diosū 'yayuk, es pūn njajaygyūjkūdyāabyūts pūn ti ja'ay űija'a kyanija'adūp, es pūn nmūdajtyryūts kajaa ja mūbūjkūn, es extū xymyūmūdoobūts ja tun kopk kooxyūpts n'anūmū: "Nūjx wiink soo", per pūn kyajts nmūdaty ja tsojkūn mat oytyim pánūty, ni tiixyūpts ūj ngatsooty.

³ Pūn nyajwā'xyryūts ūj tūgekyū di'ibūts ūj nmūdajtyry njaygyejpy, es pūn extū ngyajkyryūts ja nnini'x es yajno'ogūť éxtūmū windsū'kūn, per pūn kyajts nmūdaty ja tsojkūn mat ja wiinkrūty, ni madsoots xykyatu'unxūty.

⁴ Di'ibū myūdajtyry ja tsojkūn, myūdajtyry ja ma'xtūjkūn es oyyja'ay'áty, kyaj ti űaywyinnaxūjāwū, kyaj myūj pyāādū, kyaj jyoramāyūty,

⁵ kyaj 'yago'oygyajxūty, kyaj t'ūxtā'ay di'ibū yū'ūyū tyuk'oy'átūp kū'ūm, kyaj wyin'ákūty, kyaj ti tyukwin'ixy tyukjāj'ixy,

⁶ kyaj xyonda'aky ko yū wiinkrūty pyekytyundū, yū'ūyū je'eyū tyukxon-dakūpy ja tūy'ajtūn.

⁷ Di'ibū myūdajtyry ja tsojkūn, dū'ūñūm ttūñ ja oybyū, dū'ūñūm myūbeky, dū'ūñūm jyūjp'ixy es dū'ūñūm myūmā'xtīky.

⁸ Yū tsojkūn ni nā'a kyakugūxūť; per najxprū'ū ko ja'ay tkajxwā'xtū ja Diosū 'yayuk, ko ja'ay tkajxtū kanak naxrū ayuk, es éxtūm ti tyam nnija'am.

⁹ Mat ko di'ibū nnija'am, waandi'kūn yū'ū; es di'ibū ngajxwā'xūm ja Diosū 'yayuk, je'eyū yū'ū waanū mā yū tadū tūy'ajtūnū ka'pxyryū;

¹⁰ per ko n'ixy'ajtūm éxtūmū dū'un kyā'pxyūty, net di'ibū dūn waanū tyimtūgooydyā'ayūť.

¹¹ Kots ūj n'ūnā'ku'un'ajty, kajxūts es winmāayūts éxtūmū ūnā'ku'ungūn; per kots tū nya'kūn mūj'u'unk, taats tū nmastutūn ūnā'ku'un'āt.

¹² Nandū'un jajtrū dū'un tyam, n'ijxūm éxtūm tii wiix wooxprūn, éxtūmū ijxūn wingootsprū, per ókūm n'ixā'anūm wā'ats. Tyam je'eyūts nnijāwū waanū, per nnija'adyā'ayaambyūts tūgekyū, dū'un éxtūmū Dios tūija'adyā'ay wi'ixūts n'ity.

¹³ Pes dū'un yū mūbūjkūn, yū jūjp'ijxūn esu tsojkūn ijttūp; peru di'ibū dū'un jawyūm mā tyādū tūgūnkprū, yū'ū dū'un ja tsojkūn.

14

Wiink ayuk yajkajxy

¹ Ūxtā'aydyū ja winmā'āñ wi'ix dū'ūñūm mjiky'áttat mat ja tsojkūn, es nandū'un es xymyūdáttat ja madakūn kanak peky, per waanū ni'igū es xykajxwā'xūť ja Diosū 'yayuk.

² Ko naagūty miits xymyadyā'aktū wiinkrū ayuk, Diosū dū'un je'eyū mjay-gyūjxūdūp, mat ko ni tu'uk miits xykyajaygyūkūdū, oy ja m'anmūjā'an kyajxtap di'ibū kyaj ja'ay yajnijāwū.

³ Nik ni'igu di'ibu kyajxypy ja ky'am ayuk es tkajxwa'xy di'ibu Dios tuknija'ap, tyaadu situy kyajxwa'xypy ma ja di'ibu myadoodap, es yajmujwiinap ja myabujkan, jyotmakmeepy es yajjotkujkyp.

⁴ Di'ibu kyajxypy yu wiinkru ayuk, yajmujwiinap ja ky'am maabujkan. Ja di'ibu kyajxwa'xypy ja Diosu 'yayuk, yajmujwiinap ja myabujkanaty panaty madoo'ijtudap.

⁵ Hj jajnagambuts kooxyp nidugekyu miits xymudattu ja madakan es xykajxtaxyp ja ayuku wiinkru. Per waanu ni'iguts njatseky esxyp xykajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk es du'nu di'ibaty myadoodap ma mnaymyukudu dyajmujwiinadu myabujkan. Pes waanu ni'igu 'yoyudy tyaadu kadiinam ko ngajxam ja ayuku wiinkru ma ni ngadimnija'am ti dan 'yandijry ma tadu ayuk.

⁶ Paaty mugu'ugituty, pan ngu'ijxtap miits es nmugajxtat mat ja ayuk di'ibu kyaj xyjagyukudu, ni madsoo mgatu'unxadat miidsaty. Miits mdu'unxadap je'eyu ko n'awanadat mat ja ngu'am ayuk di'ibu Diosuts uj xytyuknija'ap, o pan nmeepy ja Diosu 'yaxujkan esu kyajxwijn.

⁷ N'okrujtakam yu xuxn o yu kow, extamu tsajkapyñxyuxn o yu arpu, pan kyaj xyuxtugatsy kyoodugatsy, kyaj mbaat yajmwinma'añbyaaty ti dan yajxup o yajkoop.

⁸ Es ma yu soldaadu tsiyptuna'andu, pan ja trompetu kyaj yajtukxu'uxy wa'ats, ni pan kyanayjyup'ixadat es tsiyptuna'anat.

⁹ Du'nu jajtru du'nu mat miidsaty ko xykajxtu ja ayuk di'ibu kyaj pan tjaygyuku di'ibaty myadoodap, zwi'ixu ja'ay tnijawadat ti miits mgajxtu? iPes nugo mna'xkajxtu!

¹⁰ Ta maynaxu ayuk naxwiin di'ibu ja'ayaty 'yayuk'ajttap, es tugekyu tmudaty ja niwiin niidu'u.

¹¹ Per pan uj kyajts njaygyuku ja ja'ayu 'yayuk di'ibuts xyjamugajxp, du'nu naxu tadu ja'ay mat uj extam di'ibu miimp wiink naxwiinadu, es uj nandu'nuts nnaygyoyaty mat yu'x extamu di'ibu miimp nan wiink naxwiinadu.

¹² Paaty extam miits xyjantsytsyoktu xy'axajyaya'andu ja Espiritu Santu myadakan, amdow rujksow yu Dios es mmo'oyadat tadu madakan di'ibu mat xpyudakudat ja mmuabujkpty es xyajmujwiinadat ja myabujkan.

¹³ Paaty pan miidsaty nidu'uk mgajxtap ja tugatsypy ayuk, m'amdow mbujksowap ja Dios es mmo'oyadat ja madakan es xykajxtuda'agat di'ibu dan mgajxypy ma tadu m'ayuk.

¹⁴ Pan kajxtakrats mat tu'ugu wiinkru ayuk, kajxtakrats madadsu n'anmaja'an, per kyajts njaygyuku ti dan ngajxypyats.

¹⁵ iTits ndunap? Kajxtakrats mat ja n'anmaja'anats, per nandu'nu mat ja nwinma'añats. N'awuats ja Diosu 'yalabanu mat ja n'anmaja'anats, per nandu'nu mat ja nwinma'añats.

¹⁶ Mat ko pan mij m'awdajyty ja Dios je'eyu mat ja m'anmaja'an mat ja wiinkru ayuk, zwi'ix mbaat ja ja'ay di'ibu kyaj tjaygyuku jyuna'añ "wa'an du'naty" ko mgajxtakta'ay, o wi'ix mbaat mgajxtakmiky mat yu'x pan kyadimnija'ap ti dan mgajxypy?

¹⁷ Oy jyantsytsyuty ko mij Dios xyja'aygyuda'aky, ni ti pudujkan xykyamo'oy yu mmuabujkpty, ja'a ko kyaj njaygyujkxyty.

¹⁸ Nja'aygyudakypyats ja Dios ko uj ngajxypyats ja ayuku wiinkru ni'igu kadiinam nidugekyaty miidsaty.

19 Per mats nnaymykyuty n'awdata'andats ja Dios, nik óyets ngajxat mægoxka n'ayúkats mut ja njaygyujkanats di'ibu ja'ayaty jyaygyúkudap es pyudúkudat, kudiinam kots ngajxat majk milu ayuk di'ibu kyaj yajjaygyúku di'ibu 'yamadoonajxtap.

20 Mægu'ugítaty, katu mwinmaydyu éxtamu uná'ku'ungun, je'eyu ko xyku'oyñíjáwudu wi'ix xytyúndat di'ibu axuuk. Per ittu éxtamu ja'ay di'ibu tu yeeku tu pyety ko oy xypyayo'oydyat.

21 Pes du'ün jyuna'añ ja Dios ma jyaabyajtun: “Wiink ja'ay es wiink ayúkats uj nyajtúnur, ndukkajxnáxupts uj ja n'ayúkats ja jagam ja'ayaty ma tyadu nax kajpn, per ni du'unats ja n'ayuk tkamabuktu”, du'un jyuna'añ ja Nindsun'ajtam.

22 Tyaadu yu'u xytyukjaygyujkam ko Dios xymyo'oyum ja madakun es ngajxamu wiinkpety ja ayuk éxtamu ixxwu'amun ma yu di'ibu kyaj yu'adyu Diosu myaduumbu, per yajkypy ja madakun es ngajxwá'xum di'ibu xytyuknija'am es nduk'oy'ajtam di'ibáty myubujktap, kyaj jya'agyajxmuty pánaty kyaj Dios tmabuktu.

23 Oyu du'un, n'okpajtákam pún miidsaty tu mnaymyúkudu, es tyákudat naak di'ibu kyaj yu'adyu mambujkpu o kyaj ti tñijáwudu ja Diosu 'yayuk, es mbaadudat nidugekyu mmadya'aky mut ja wiinkpu ayuk, çtii kyaj jyuna'andut ko miits tu mlókudu?

24 Per pún myajpáttap xykajxwá'xtu Diosu 'yayuk es tyákut naak di'ibu kyaj yu'adyu mambujkpu o kyaj ti tñijáwudu ja Diosu 'yayuk, es ko tjaygyúkudu mgajxyuty, ta nuix tjaygyuku ja pyojpu es ku'am nuix dyaj'yo'oy ja wyinma'añ ko tmadówt tugekyu di'ibu miits mmadyáktap,

25 es du'un ñidu'xut di'ibu jyot'ajty wyinma'añ'ajtypy. Ta ñaygyoxtnaagydyu'agudat es t'awdátat ja Dios, es jyuna'anat ko jyantsy'ity ja Dios ma miidsaty.

Tundu tugekyu tuda'aky es éxtam pyaadyuty

26 Mægu'ugítaty, di'ibats uj n'andijpy, yu'u tyaadu: Ko mnaymyúkudat es xy'awdata'andut ja Dios, tam di'ibu úwdur, tam di'ibu kyajxwá'xtap ja Diosu 'yayuk o di'ibu Dios tuknijáwudur, tam di'ibu kyajxtap ja ayuk di'ibu kyaj yajjaygyúku, o di'ibu kyajxtuda'aktap di'ibu ja wiinkpety tu tkajxtu; es tugekyu tyaadu, du'un xytyúndat es dyajmujwiin dyajkaaadu myubujkan pánaty myubujktap ja Jesús éxtamu Kristu.

27 Ko pún tkajxtat ja wiink ayuk, wa'an je'eyu nimajtsk o nidugeuk tkajxy, es nidu'ugáty kyajxat, esu wiinkpu tkajxtuda'aktat di'ibu mmadyáktap.

28 Pún kyaj jap pún di'ibu mbaat tkajxtuda'aky, kyaj pún tkajxtat ja wiinkpu ayuk ma mnaymyúkudu, ku'am xymyugajxtat ja Dios ma anaydyu'uk m'ittu.

29 Wa'an tkajxy majtsk o tugeuk di'ibu 'yaxájudur ja Diosu 'yayuk, esu wiinkpety wa'an tmadoo'ittu es trawinmádydyat pún oy o kyaj 'yóyaty di'ibu tyaadaty myadyáktap.

30 Es pún jam nidu'uk 'yu'uñu tmadoo'ity 'yaxájur nandu'un tu'ugu Diosu 'yayuk, wa'an t'awixy di'ibu jam kajxp, es 'yokkajxtat yu'u.

31 Mut ko nidagekyuty miidsaty mbaat xytyuknijáwudu ja ayuk di'ibu Dios tu mmo'oyudu, nidu'uk nidu'uk sitay. Net nidugekyu tjáttat es jyotmuk'áttat.

32 Yu Espírítu Santu myadakun pyatku'uy 'yity mut ja di'ibáty 'yaxájudu,

33 mut ko Dios yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtam, kyaj oywyi'ixaty ti ttuñ.

³⁴ Éxtam oytyim maaty ja Diosu jya'ayuty ñaymyúkudu, yu toxytyujkuty amoondup. Kyaj pyaadyuty tyukkajxudat. Wa'an tñaydyukkudákudu ja ña'ayuty, du'un éxtam jyuna'añ ma yu Diosu jyaaybyajtam.

³⁵ Pññ jawyaaampy ti oynu'unun, wa'an dyaýtúy ja ña'ay ma yu tyujk. Mút ko kyaj oy kyaxe'eky ko tu'ugu toxytyujk tyukkajxma ma ja mabujkrutajk ñaymyúkudu.

³⁶ Byeen xytyimpáktudu kwentu ko yu Diosu 'yayuk kyaj tsyondaky mút miidsaty, es ni miidsadyu dun je'eyu xykya"axájudu.

³⁷ Pññ ja naak ñayjyáwuty tmudaty ja madakun es tkajxwa'xut ja Diosu 'yayuk, o tmudaty ja wiinkru Espírítu Santu myadakun, wa'an tñaygyuku ko di'ibu yam miits nduknija'ayudup, yu'u du'un tu'ugu Nindsan'ajtamú yana'amun.

³⁸ Pññ kyaj tmñjprjta'aky, kyaj nandu'un yajmñjprjta'agut.

³⁹ Pes du'un mugu'ugítuty, Ɂxta'aydyu ja winma'añ wi'ix myajmada'agudut es xykyajxwa'xut ja Diosu 'yayuk, per katu xyajkubéky pññ jaa naaguty tkajxwa'xy mút ja wiinkru ayuk.

⁴⁰ Tundu tugekyu tuda'akutyi'knú es éxtam pyaadyuty.

15

Tñy'ajtam ko Kristu jyikyryeiky

¹ Mugu'ugítuty, n'aktukjamyajtstap ja oybyu ayuk di'ibu tu n'awánudu, di'ibu miits m'axájudu es di'ibu mút amumdu'uk xymyubaktu yu Nindsan'ajtam.

² Nandu'un mút yu'ugyujxmu tyadu ayuk miits mnitso'oktut pññ m'akpaduundup di'ibu tu n'awánudu; es pññ kyaj xy'okpaduunnú, nanugoobu tu xymyubaktu.

³ Di'ibu tim jñj'ám oj n'axaju es miits nduknijáwudu, ja'a ko Jesukristu 'ye'ky mút adsajtamú nbojra'ajtam, éxtam jyuna'añ ma ja Diosu jyaaybyajtam;

⁴ es ko dyajnaxtujkudu, es ko jyikyryeiky ja kyumdugak xuu, éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtam,

⁵ es ko kyaxe'ky ma ja Peedru es óknú ma ja apóstalaty,

⁶ óknú kyaxe'ky nimugoxk mugo'px naxy ja nmugu'uk'ajtam wyinduuy. Mayu tadu nmugu'uk'ajtam 'yajakjy'attu, es tam di'ibu tu 'yo'knudu.

⁷ Oknú kyaxe'ky ma yu Santya'agu, es nan net ma nidugekyu apóstalaty.

⁸ Tim óknú ko tyadu, nandu'un n'ijxyuts uj, éxtamxyupts uj jawyiin o óknú nmiñ nja'tyuts yu naxwiñ.

⁹ Ujtsu du'un éxtam tim Ɂ'okru ma yu tadu apóstalaty, es ni je'eyuts xykyanitaku esats xy'anunmut apóstalu, ja'a kots uj nbajudijtyuts yu Diosu jya'ayuty.

¹⁰ Peru Dios tats xymyay'aty xykyuni'xy esats xypujtáky éxtamu apóstalu. Per kyaj tu ñejxy nanugoobu, pes nik tats nduñ ni'igu kadiinú yu'u nidugekyuty; óyuts oj ngatúñ madudsu ngu'am mñjaa, mút ja myay'ajtangyujxmu ja Dios tu xypudaku.

¹¹ Kyaj ti tsyékyuty, oy uj o yu'ujaty tu tkajxwa'xtu, ti'igyu yu'u di'ibu yajkajxwa'xp, esu tyadu du'un di'ibu miits mñmabujktup.

12 Pes mat ko uadsuty, apóstulaty, tu ngajxwa'xtats ko yu Jesukristu jyikyryeiky ko 'ye'ky, žwi'ix ko naagaty miits mjuna'andu ko yu o'kraty kyaj jyikyryyaktu?

13 Pes pūn kyajru jikyryyjkun mā yu o'kun, nan kyajru du'ūn ja Jesukristu jyikyryeiky.

14 Es pūn kyajru Jesukristu jyikyryeiky, kyaj tyuñ di'ibu ngajxwa'xam, es nan kyaj tyuñ di'ibu nmabjkam.

15 Es pūn du'ūnu du'ūn, uadsuty, ja apóstulaty, ka'adupts éxtamu andákraty, ja'a ko tats n'okjunaambudu ko yu Dios yajjikyryyjk ja Jesukristu; es pūn andakun ja'a ko Kristu jyikyryeiky, nan andakun ja'a ko ja o'kraty jyikyryyaktu,

16 mat ko pūn kyaj yu o'kraty jyikyryyaktu, pes nan kyaj yu Dios tu dya-jjikyryéky ja Jesukristu.

17 Es pūn ja Kristu kyaj jyikyryeiky, kyaj tyuñ di'ibu miits nmabjktar, es pekyoty m'ak'ittu,

18 es nandu'ūn tyūgooydu nidugekyu ko 'yo'ktu di'ibu pyaduundu Jesukristu.

19 Pūn yaayu mā tyadu jiky'ajtun yā naxwiiñ nyajtu'unam ja Jesukristu myūbjkun, di'ibáty kyaj tmadundu Jesukristu mbaat jyuna'andu mat ja tūy'ajtun: "Pūrooba taadaty."

20 Per di'ibu tim tūy'ajtun, ja'a du'ūn ko yu Jesukristu jyikyryeiky ko 'ye'ky. Du'ūn ja'a éxtam ja pūjta'aky di'ibu jawyiin tūamp'ajtr. Paadyu du'ūn mat yu'u xytuyuknija'am ko yu di'ibáty tu 'yo'knudu jikyryyaktar.

21 Pes du'ūn éxtam tu'ugu yedyyjk dyajtsondáky ja o'kun naxwiiñ, nandu'ūn tu'ugu yedyyjk dyajtsondáky es ja o'kraty jyikyryyaktat.

22 Di'ibats nmadyakury, ja'a du'ūn ko nidugekyu ja'ayuty 'yooktu mat ko tyūmp'át 'yaats'átudu Adán, es nandu'ūn di'ibáty 'yaxájudur ja Jesukristu éxtamu Yajniisókra, Dios yajjikyryyákudur.

23 Per nidu'uk nidu'uk éxtam pyaadadu: Jesukristu du'ūn jikyryyjk tim jawyiin; es óknam ko yu Jesukristu myínat, di'ibáty yu'u jya'a'ajtyry nandu'ūn jyikyryyaktat.

24 Ta jya'tut ja tiempu mā ja Jesukristu ttukku'udákat ja Dios Teety ja kyutujkun mā naty tu dyajkutugóy nidugekyu wiinkrudyu ana'ambaty, kuttujkunaty es pūndyu madakun myudajttar.

25 Ja'a ko yu Kristu koonam yajkutúkat extu ko 'yana'amun patku'uy trpjta'agut ja myadsip.

26 Es ja okru madsip di'ibu Dios yajkutugoyaampy, yu'u ja o'kun.

27 Mat ko ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ ko Dios tu trpjta'aky ja Jesukristu 'yana'amun patku'uy oytyim di'ibaty. Kyaj ndukmawjtsam ja Dios, mat ko Diosu du'ūn pyajták tugekyu Kristu 'yana'amun patku'uy.

28 Es ko tyaadu tugekyu yajpūjtaktaay Jesukristu 'yana'amun patku'uy, net ku'ūm Jesukristu, ja Diosu 'yU'unk, ñayákudat mā Dios, di'ibu pyajtáky tugekyu Kristu 'yana'amun patku'uy, es du'ūn ja Dios tmudajtta'ayut tugekyu 'yana'amun patku'uy oytyim di'ibaty.

29 Es pūn tūy'ajtun ko yu o'kraty kyajikyryyaktu, žti ko ja'ayuty tkunabátadu di'ibáty o'ktu jañabety?

30 ŽEs ti ko uadsuty du'ūñam nnay'ayo'onmo'oyadu kots nmudūñ ja Jesukristu?

31 Bom bómats n'ity o'kun jūpp'am. Tūy'ajtanu tyaadu, mūgu'ugítaty, éxtamts nandu'ūn tūy'ajtanu'u kots ndukjotkada'aky kots miits nbajta'aktu éxtamu myūbjkra Nindsun'ajtam Jesukristu.

³² ¿Tits uj nbak nbaadut ya naxwiin kots ndsiptuun ya Éfesa mut ja di'ibu du'an éxtam awa'an juyujkan? Pes kooxyar tuy'ajtanaty ko ya o'kpaty kyaj jyikyppyeky, nik oxyar njuna'anam éxtam naagaty jyuna'andu: "N'okka'ay n'ok'úkum je'eyu. Aya bom n'o'kum."

³³ Katu mnayyákyuty myajwin'uumut. Tuy'ajtan éxtam jyuna'añ tu'ugu ayuk: "Yu axuukru jamyut yajma'tyru ja oyjya'ay'át."

³⁴ Yajjambittu miidsu mjiky'ajtan tuy'ajtan muut, es katu mnakyppekyytyundu, pes naagaty miidsaty kyaj xy'ixy'attu ja Dios. Tu'ugu du'an amatsoydyu'un kodsu du'an miits n'anuumadu.

Wi'ix ja o'krp jyikyppyuktu

³⁵ Per jaa da naak xyajtáwduts: "¿Wi'ix jyikyppyúktut ja o'kpaty? ¿Wi'ixu ñini'x 'yíxyuty di'ibu myadátar?"

³⁶ ¡Nugoo m'okkujuun'ajnuu mut ja di'ibu xyajtáwduts! ¿Tii kyaj xyñijáwudu ko tu'ugu tuumt yajni'ipy, koonam tyugatsy jap naaxóty es tyuk'yoondutu, es yeeky pyety?

³⁷ Ja'a ko di'ibu mujxr es pyadsemy nax wingujxm, kyaj dyu'anaty éxtam 'yíxyuty ko ta yajni'ipy o yajwujy, oy yu'adyu triigu o wiinkru tuumt.

³⁸ Oknum ja Dios tmo'oy ja tuumt yu 'yixxun éxtam yu'ttseky, es nidu'uk nidu'ugu tuumt yajmo'oy ja 'yaa kyepy éxtam pyaadadu.

³⁹ Es nandu'an jajtru du'an ko kyaj tugekyu yu nini'x tyi'igyuty; yu ja'ayadyu ñini'x, tuk naxu'u, esu juyujk añimalu ñini'xaty, wiingu'u, esu joon juyujkaty, nan wiingu'u, esu ajkx ku'xmaty, nan wiingu'u.

⁴⁰ Nan taa di'ibu ijtp ma tsajp es ma naxwiñudu, per ak tugatsyu'u. Wiingu tsuy'ajtan ja tsajpótudu es wiingu tsuy'ajtan di'ibu naxwiin ijttar.

⁴¹ Yu xuu jyaj tyu'xun, wiingu'u, es wiingu po'o es nan wiingu madsa'ajadyu jyaj tyu'xun, es extu ak madsa'ajaty tyugatsy ja jyaj tyu'xun ak wiink.

⁴² Nandu'an jyaty mut ja o'kpaty ko jikyppyuktu. Yajtáju ja naxni'x di'ibu windugeepy, es jyikyppyujknu ja nini'x di'ibu kyaj ñaky'oogat.

⁴³ Yajtáju ja naxni'x di'ibu kyaj 'yóyuty, es jyikyppyujknu ja nini'x mudu muj'ajtan. Yajtáju naxni'x di'ibu pagi'ix, es jyikyppyujknu ja nini'x muk oy.

⁴⁴ Yajtáju éxtamu oytym di'ibu ja'ayadyu ñaxni'x naxwiñudu, es jyikyppyujknu ja nini'x éxtam 'yity tsajpótm. Pn jaa ja naxwiñudu nini'x, nan taa ja tsajpótudu nini'x.

⁴⁵ Du'una du'an jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Yu jawyiimbu yedyujk, Adán, oj t'axaju ja jiky'ajtan." Per ja oknumbu Adán, ja'a njuna'anam ja Nindsan'ajtam Jesukristu, ja'a Ja'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan.

⁴⁶ Jawyiin yajmudaty ja naxwiñudu nini'x, es oknum di'ibu tsajpótudu nini'x.

⁴⁷ Ja jawyiimbu yedyujk, ja'a di'ibu Dios yajkoj mut ja nax; ja myumajtskru yedyujk, ja'a di'ibu tsajpótudu.

⁴⁸ Di'ibáty ya naxwiin njiky'ajtam, nmudajtam ja nini'x éxtam di'ibu muut ja Dios dyajkoj ja Adán. Ko njiky'ajtam tsajpótm, nmudajtam ja nini'x éxtam tmudaty ja Nindsan'ajtam Jesukristu tsajpótm.

⁴⁹ Du'an éxtam adsajtam ngaxu'kum kyojyaty ja Adán ya naxwiin, nandu'an najx ngaxu'kum éxtamu Jesukristu di'ibu tsajpótm.

⁵⁰ Di'ibu n'anuumuyándup mugu'ugítaty, yu'u tyaadu ko kyaj mbaat ndujkum tsajpótm mut ja ndsu'utsy'ajt nbajk'ajtam. Ja'a ko di'ibu o'krp, kyaj mbaat tyuku tsajpótm mudu ñaxni'x.

51 Məndowdə, n'anəmməyándəp di'ibə ijty kyaj yajnijáwə. Kyaj nidəgekyə n'o'kəm, per nidəgekyə ndəgatsə'ayñəm

52 tuk pojən, də'ən éxtəm ko nwimbi'tsəm es n'ijxwə'xəm jatəgok, ko yajmədówət yajtukxu'uxy ja trompetə óknəmbə. Yajtukxu'uxəp ja trompetə, es ja o'krəty jykypyrəktət, es ni nə'ə kyanaky'ooktət, es nidəgekyə ndəgajtsəm di'ibəty akjiky'ajtəm.

53 Mət ko yə njiky'ajtən'ajtəm di'ibə o'kp, koonəm yə'u tyəgətsət mət ja jiky'ajtən di'ibə ni nə'ə kya'oogət.

54 Es ko yə njiky'ajtən'ajtəm di'ibə o'kp tyəgətsət mət ja di'ibə ni nə'ə kya'eeky, net yajkuydyúnət éxtəm jyənə'añ ja Diosə jyaaybyajtən: "Ja jykypyrəjkən ja'a tə dyajkutəgóy ja o'kən."

55 Es jatuk peky mə jyənə'añ: "O'kən, ¿mə net tyəm ja di'ibə məət tə mjaya"ayowə'añ?, ¿mə net ja mdsəatsyuy'unən?"

56 Di'ibə yajkypy ja o'kən ja myadakən es xya"ayo'om, ja'a də'ən ja pojrə, es ja pojrə myəđajtypy ja muk'ajtən mət ja ana'amən di'ibə Dios yajk.

57 ¡Per yajja'aygydə'aky ja Dios ko xymo'oyəm ja madakən mət yə'əgyəjxm Nindsən'ajtəm Jesukristə!

58 Paəty məgu'ugitəty, panəjxtə yajxón es də'əñəm xytyúndət waənə ni'igə ja Nindsən'ajtəmə tyuunk, mət ko miits mnija'adəp ko kyaj ñanəgoobəty yə tadə tuunk di'ibə mduundəp ti'igə mət ja Nindsən'ajtəm.

16

Naybyudəkə myiky

1 Tyáməts n'adsoojəmbity di'ibəts xyajtəndəp wi'ix xyajmúktət ja naybyudəkəkyəjxm es nbutəjkəm ja Diosə jya'ayəty di'ibə jap Judeə ayoo jottəgooydyəp. Tundə də'ən éxtəm ndukni'ijxədə məjətyə məbəjkrəttəjk ñaymyúkədə jap mə Galasə ñaxwíñədə.

2 Domingə domingə miidsəty nidu'uk xykyoonwə'əmdət wi'ixəm pən trəəty, es xyñikoombətət tadə naybyudəkə mət ja'əgyəjxmə nməgu'uk'ajtəm, es kədiibə jaanəm mnaydyukjotmədyúndət tadə naybyudəkə kots njə'tət.

3 Kots njə'tət mə miidsəty, ta xypyrəjtə'aktət ja ja'ay di'ibə miits mdsojktəp esəts əj jap Jerusalén ngəxədəts mət ja neky di'ibəts nmo'oyəp, es yajnijáwət pənə də'ənəty, es min dyajtsoon ja naybyudəkə di'ibə miits mgajxtəp.

4 Es pən waənə oy pyədsəmy kots əj nandə'ən nnəjxtət, nəjxtəp yə'əjəty mət əj.

Paəblə tnigəjxy məjəty jyədita'əñ

5 Kots nnəjxtət, koonəmts nnaxə'añ mə Masedoñə ñax, taanəmts njə'tət Korintə.

6 Wa'andsə da nwe'əmət waənə mət miits jap, o wa'andsə da ndim'yajnajxtə'əyət təgekyə jap yə xux po'o; es nətəts miits mbaət xpyudəkədə məts n'aknəjxə'añ óknəm.

7 Ja'a ko kyajts je'eyə nnəjxə'añ pajt karajtp, wə'əməəmbədsə də'ən es ni'tə'añ waənə mət miidsəty, pən jənaəmp ja Nindsən'ajtəm Dios.

8 Per wə'əməəmbəts yə Éfesə extə ko Pentəkostés xən ñəxət,

9 mət ko nməđajtypyats tu'ugu tu'u es 'yoybyədsəmət ja Nindsən'ajtəmə tyuunk, es taə məy di'ibəts xytyukmədsip'ajtəp.

10 Pən jəjtp ja Timotee mə miidsəty, katə ti xytyuktəjotmədyundə. Wa'an t'ity jotkujk, mət ko yə'u ttuñ ja Nindsən'ajtəmə tyuunk, də'ən éxtəm əj.

11 Paaty katu miits xy'axtijte; ni'igu xypyudakudat es dyaj'yo'oyet ja ñu'u tyu'u agujk jotkujk, esats min xykyu'ixy, mat ko tyámats n'awixy ti'igy mat ja wiinkpadya nmagu'uk'ajtam.

12 Yu nmagu'uk'ajtam Apolas, tats njantsyjya"anuumu esxup o j mdimku'ixudu ti'igy mat ja nmagu'uk'ajtam, per kyaj ñixáñ tyam. Nujxap ko ja tiempu 'yawátsuñumt.

Kajxwijn esu kajxpo'xan

13 Wijy m'ittat miidsaty. Du'ñum amumdu'uk jot xy'akmabáktat ja Dios. Muk mnaybyujta'agudat. Katu mjotmutsk'atta.

14 Tundu mat ja tsojkan tugekyu di'ibu mduundap.

15 Ix, mugu'ugitaty, miits mnija'adap ko ja di'ibu tsnaaydyup ma ja Estéfanus jyuun tyujk, yu'u dan tim jawyiin Akayu ñaaxóty di'ibu 'yaxájedu ja Jesukristu, es yu'ujaty tu tpuudakudu ja nmamabujkpu'ajtam.

16 Es ndsejpyats es miits xymuudówdat yu'ujaty, es nidugekyu di'ibaty nandu'un pudujkudap mudu tyadu tuunk.

17 Xondákrats ko tu myindu Estéfanus, Fortunatu esu Akayku. Yu'ujaty tu ttundu di'ibu kyaj miits oj mbaat xytyundu mat ko m'ittu jagam,

18 yu'ujaty tu dyajxonda'aktats ja n'anmaja'an, es nandu'un miidsu m'anmaja'anaty. May'at windsu'ugudu du'ambu ja'ayaty.

19 Majaty mabujkpu'ajk ñaymyúudu Asu ñaaxóty mduknigáxudu Dioskajxy. Akilu esu Prisilu, es nidugekyu di'ibaty naymyujkudap ma yu'u tyujkaty, mduknigajxudap ja Dioskajxy ja Nindsan'ajtamgyujxm.

20 Axájedu Dioskajxy di'ibu nidugekyu nmagu'uktujk'ajtam mduknigajxudap. Naymyunánudu nixim niyam kajktugok.

21 H; Paablu, nduknijáyudats miidsaty yu kajxpo'xan mududsu ngu'am letru.

22 Di'ibu kyaj tsoktu Nindsan'ajtam Jesukristu, wa'an t'itu kajxpéky.

¡Min tsojk, Nindsan'ajtam!

23 Wa'anu Nindsan'ajtam Jesukristu mgunu'xudu miits nidugekyu.

24 Nidugekyaty miits nduknigaxtu ndsojkanats mat ja Jesukristakujxm.

Myumajtskrū Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Korintū Ja'ayuty

¹ Ҳј Paablū. Dios tsojkkangyujxm xy'apostulū'átyuts ja Jesukristū, ja'a njana'ānam ko tū xkyéxyuts. Ti'igyū mat ja nmāgu'uk'ajtam Timotee nduknigāxtūdsū tyādū neky ja mubūjkrūtūjk di'ibū naymyujkūdap mā ja Korintū kajpn, es nidūgekyū ja Diosū jya'ayuty mā ja Akayū ñax.

² Wa'anū Dios Teety es ja Nindsūn'ajtam Jesukristū mgunu'xūdu es mmo'oyūdu ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Paablū 'yayo'on

³ N'ok'awdajtam ja Dios, yū Nindsūn'ajtam Jesukristū Tyeety. Yū'u dū'ūn ja nDeety'ajtam di'ibū myūdajtypy ja pa'ayo'on es xyajjotkujk'ajtam pūn ti xyajaj xkyūbajtam.

⁴ Dios xyajjotkujk'ajtam mā tūgekyū n'ayo'on'ajtam, es dū'ūn mbaat ūdsajtam nyajjotkujk'ajtam nandū'ūn di'ibāty ayoodūp, es nmo'oyūm nandū'ūn ja jotkujk'ajtam di'ibū Dios ūdsajtam tū xmyyo'oyūm.

⁵ Mat ko dū'ūn nbu'ayo'om mādū Jesukristū, nandū'ūn mat yū'ūgyujxmū Jesukristū n'axājumū waanū mājpu jotkujk'ajtam.

⁶ Paaty pūn ūdsaty ayoodūpts, ja'a dū'ūn es miits xmyūdātāt ja jotkujk'ajtam esū niitsokun; es pūn ja Dios xyajjotkujk'ajtrūts, ja'a dū'ūn es nandū'ūn miits xyajjotkujk'ajtrūdat es dū'ūn xmyūdānūdat mat ja ma'xtujkūn ja dū'ūmbū ayo'on, éxtamts ūdsaty ngu'ix ngubaādūdu.

⁷ Nmūdajtypyuts ja tūy'ajtam, ko éxtam m'ayowdū tyam ti'igyū éxtam ūdsaty, nandū'ūn ja Dios nūjx mmo'oyūdu ja jotkujk'ajtam éxtamts ūdsaty xmyyo'oydyū.

⁸ Mūgu'ugitātū, ndsejpyuts es xūñijāwūdat nū'ūnūts tū n'ayoy mā yū Asyū ñax. Byeen jyantsymyūjwiin jyantsykyajajūty tū n'ayóyūts, ni nmūjajūts kyanakykye'ty esūts nmūdānū, es extū jūnānūts ko kyajts nbūdsūmat mūdūdsū njiky'ajtam.

⁹ Nayjya'ajūts éxtam di'ibāty yajtūdyūnāamp mat ja o'kūn. Peru tyāādū dū'ūn jyayty esūts nnijāwū wī'ixūts nbadūnū amumdu'uk jot ja Dios di'ibū yajjikypyejkyppy ja o'kprūty, es kyajts njana'ānūts ko ūj kū'ūm nmūmadā'agūpts ja ayo'on.

¹⁰ Diósdū dū'ūn xy'agū'ūdujk xy'axajtujkp mā kudū'ūgūbū o'kūn jūjp'ām, es ndukmū'awdajtypyuts ko yū'u dū'ūnūts xy'akuwā'ana'āñ

¹¹ ko miits xpyūdūkūdat mat ja mgajxtākūn. Pūn mayjya'ayūts xyñigajxtāagū, nandū'ūn mayjya'ay ja Dios tja'aygyūda'aktāt ja'agyujxm ko Diótsūts ja māj may'ajtam tū xytyuunū.

Ti ko Paablū kya'ojtsy Korintū

¹² Taa dūn tu'uk di'ibūts xmyeepy ja jotkujk'ajtam, ja'a dū'ūn kodsū nwinmā'āñ xmyūl'inxū ko tūts n'ity tuda'aky es wā'ats yā naxwiñ, es waanū ni'igū mā miidsūty. Diósdū dū'ūn tū xpyūdūkū mat ja tsojkkūn es njiky'ātūdūts dū'ūn. Kyajts tū njiky'aty mādū ja'ayū wyijy'ajtam.

¹³ Tū nduknijāyūdu jantsy yū'ūyū di'ibū mbaat xkyajxtāt es xyjaygyūkūdat. Es ndsejpyuts es xyjaygyūkūdat yajxón,

14 *du'un* éxtam waanunam kujkats miits xyjaygyúkudu. Ja'a tyaadu ko ma ja xuu ma myina'añ ja Nindsan'ajtam Jesukristu, miits nandu'un mxonda'aktat mat ujtskyujxm, es uj nxonda'agudats nandu'un mat miitskyujxmty.

15 Mat kots ndukmu'awdatu tyaadu, tadsu naty n'oktuknibujtakubu es nujxa'añats jawyiin ma miidsuty, es nmo'oya'andu ja xondakan ko ngu'ixtu majtsk ok.

16 *Du'unats* nduknibujtaku ngu'ixa'andu kots nujxa'añ Masedoñu, es óknam ngu'ixtat jatugok kots njambitat Masedoñu, es *du'unats* miits mbaat xpyrudakudu es n'aknujxudats Judeeu.

17 ¿Tii kyajts nduknibujtaku yajxon kots njunañ nduna'añudsu tyaadu? ¿O mjanándap xtytjy miidsuty ko uj ndukniwaabats éxtamu ja'ayuty di'ibu uguyajt kajxkuyajt?

18 Diosu *du'un* ñija'ap ko uj kyajts n'uguyaty ngajxkuyaty.

19 Mat ko Jesukristu, Diosu 'yU'un, ja'a jya'a di'ibu Silvanu, Timotee esuts uj ngajxwa'xtap, ma Jesukristu winu xuu winu tiempu pyudsemy di'ibu oy es ni na'a di'ibu kyaj 'yoyuty.

20 Pes ma *yu'un* yajkuyduñ tugekyu di'ibu Dios wyandak. Paaty ko n'awdajtam ja Dios njuna'anum "wa'an *du'unaty*" mat *yu'uguyajxm* Jesukristu.

21 Diosu *du'un* di'ibu udsajtam tu xybujtukum es tyam amumdu'uk jot n'ijtäm ti'igyu mudu Kristu.

22 Tu xy'ijxwu'umum, mat ko tu tpujta'aky njodoty'ajtam ja Espiritu Santu éxtamu ijxwu'umun ko tuj'ajtan di'ibu n'axajyua'anum.

23 Diosu *du'un* ñija'ap wi'ixudsu njot nwinma'añ, es wa'ants *yu'u* xytyukkumadoy pan kyajts ngajxy tuj'ajtan. Tyambaatnumts nganejxy Korintu mat ko nga'ooja'andu es ngayajotmaydyuktakuya'andu.

24 Pes kyajts uj nujxa'añ es miits xywyindsun'attudats ma *yu* mmubujkanaty; ja'a *du'un* situy ndsejpyats nbudakuya'andu es xymudattat ni'igu jotkujk'ajtan esu xondakan, mat ko amumdu'uk jot xymubuktu *yu* Nindsan'ajtam.

2

1 Paadyats uj njunañ es kyaj jatugok ngu'ixtat jotmaymyuat.

2 Mat ko pan ujtts miits nbujtáktap jotmaymyuat, ¿púnats uj nujx xyajxonda'aky?, pan kyaj miidsuty, di'ibats tu nyajjotmay'ooktu.

3 Paaty nduknigajxtu tadu neky mat ko kyajts nujxa'ñ ma miits es nyajjotmay'ooktat, miidsuty di'ibats xymyoodyup ja jotkujk'ajtan; mat ko junánats kots uj nxonda'aky, nidugekyuty miidsuty nandu'un mxonda'aktu.

4 Kots miits nduknigajxtu tadu neky, byeenudsu naty nrayjyáwuty amaymyuat jotmaymyuat, extu juuyats. Kyaj nujja'ayudu es mjotmay'ooktat, ja'a *du'un* es xyjwudat ko byeen jyantsymujwiinaty ja tsojkan di'ibats nmudajtypy mat miidsuty.

Ma'xun di'ibu tu pyekytyuñ

5 Ko nduknija'ayudu tadu ja'ay di'ibats uj nu goo oj xyajmáxyajtajy, es waanu ni'igu miidsuty nidugekyu oj myajmáxyajtájudu,

6 kyajts ni'igu nnakutyudyuna'añ. Tu byeen yajtukkumadoonu mat ko nidugekyu miidsuty tu xy'uxtijtä ma mnaymyúkudu.

7 Di'ibu mbátudap es xtytündat, ja'a es xymya'xnat es xyajjotkujkudat, ja'a ko pan n'ak'yajjotmay'o'kam, tsojk nujx tkanakymudúñ ja Dios.

⁸ Paaty nmənu'xtaktu es xytyuk'ixtat jatəgokə mdsojken di'ibə mmədajttəp mət yə'u.

⁹ Es di'ibə nduknija'ayudə mə di'ibəts ngajx ja neky, ja'a də'uən nni-jawəyaambəyts pən mbadūndəp di'ibə oj n'anəmmədə.

¹⁰ Pən mməma'xtujktəp miidsədyə tyadə ja'ay, nme'xyryəts əj nandə'uən. Es pən nme'xyryəts tii, pən jam ti yajma'xə'añ, miits m'oy'ajtangyujxm ndūñəts də'uən Jesukristə wyinduuy.

¹¹ Də'uən ndu'unəm kədiibə xy'awindumbəjkm ja məjku'ugōrk Satanás, ja'a ko byeen nnija'am ja 'yaxək winmə'añ.

Paqblə kyaj jyotkujk'áty jap Trouš

¹² N'awánudə nandə'uən kots njajty mə Trouš kajpn esəts ngajxwə'xə'añ ja oybyə ayuk di'ibə Jesukristə ñimadyakpy, taa tu'uk kyəxə'ky ja nduungəts madsə Nindsən'ajtamə naty tə dya''awə'atsy ja nnu'ə ndu'ujəts.

¹³ Perə n'əə njótəts kyaj tpaty ja pyo'xtəkn mət ko kyajts nbaty ja nməgu'uk'ajtam Titə. Paadyəts oj jap ndsoñ es oj nnejxy Masedoñə ñəəxóty.

Kristəkyujxm nmadákəm

¹⁴ Per yajja'əgyədákp ja Dios, di'ibəts də'uñəm nduk'oybyədseempy ti'igyə mət ja Kristə, es ətskyujxməty ja Dios dyajniájəwəty ja Kristə jya'a, di'ibə də'uən éxtəm tu'uk di'ibə mək pə'əkxu'kp es oyməəty ñəspojə.

¹⁵ Də'uən ədsəty éxtəm ja pə'ək xu'kən di'ibə Jesukristə tyukwinjejkpy ja Dios es 'yabojwə'xy, də'uən extə mə di'ibəty nitsóktəp es extə mə nandə'uən di'ibəty təgooydyəp.

¹⁶ Mədə di'ibəty təgooydyəp, də'uən ədsəty éxtəm di'ibə tok xu'kp; per mədə di'ibəty nitsóktəp, də'uən ədsəty éxtəm tu'ugə pə'ək xu'kən. ¿Es pəñə də'uən madə'əgəp es ttūnədə tyadə tuunk?

¹⁷ Oytyim məadyəts nnejxy, ngajxwə'xyryəts ja Diosə 'yayuk. Per kyaj éxtəm may 'yadə'ətsə ttukganarəttə éxtəm əjuuy adə'kpy, amumdu'uk jot es ti'igyə mət ja Jesukristə ngajxwə'xyəts əj Dios windum.

3

Jembyə kajxy'átyryə

¹ Ko də'uən tyadə ndukniájəudə, žti mjanándəbə də'uən xytyijy esəts nnəyujməjpdəsmə'añəty kə'uəm, o nigutikyə də'uən nya'ixədəts ja neky mət ja'əyəty xya'ity kuməy, o n'amdówdət miidsəty ja neky mət əj xya'ittə kuməy?, éxtəm ttundə nə'əgəty.

² Pes miidsədyə də'uən kə'uəm éxtəm tədə nekyə jaəybyéty mə yə njot nwinmə'añəts, ja neky di'ibə mbaət tkajxy es dya''ayukwimbədsəmy oytyim pənəty.

³ Miidsədyə də'uən myə'ijxədəp ko m'ijttəp éxtəm tu'ugə neky di'ibə Kristə jyaəy ja'əgyujxm di'ibəts nduun mə miidsəty. Tyadə neky kyaj jya'əyəty mət ja tintə, yə'u jya'əyəty mə m'əə njótəty mət ja jiiqpyə Diosə jya'əjəp.

⁴ Ndukmə'awdəjtəpts ja Dios Kristəkyujxm ko də'uən m'ittə.

⁵ Mət ko əj, kyajts ti madakən nmədaty esəts oynə'uən ti ndūnədəts ja Diosə tyuunk. Diódsə də'uən xymyēep ja madakən esəts ndūnt.

⁶ Pesə Diódsə də'uən tə xymyo'oy ja mək'ajtən es ngajxwə'xyəts mə nidəgekyə ja'əyəty yə jembyə kajxy'átyryə. Kyaj n'anəmmədə ko koonəm tkuydyúndət ja ja'əyəty yə jaəybyétyryə anə'amən, net ñitso'oktət. Kom

kyaj ni pán mbaat tkuydyúñ tyadu ana'amun, paaty xy'o'kanwingajxam nidagekyu, per yu Diosu Jya'ajun xymyo'oyum ja jiky'ajtun.

7 Ja ana'amun di'ibu Moisés yajmooy es yajkuxjaay tsaagujxy, myiñ mut tu'ugu jajun, es kyaj ja israelitu ja'ayuty mbaat t'ixta ja Moisesu wyiin jyujp mut ko muk tye'xy, oya tadu jajun tamu naty pyi'tstsondáknu waanaty.

8 Mut ko myiñ mut ja muj'ajtunu tadu ana'amun di'ibu 'yawá'anup ja o'kan ko kyaj yajkuudyúñ, waanu ni'igu ja muj'ajtun tu myiñ ko ja Espiritu Santu ja jiky'ajtun dyaky.

9 N'okjana'anam ko muj'ajtun muut ja ana'amun oj tyuñ di'ibu ja o'kan 'yawá'anup ko ngakuudyu'unum, iwaanu ni'igu muj'ajtun muut ja jembyu kajxy'átyryu ko xy'axájam ja Dios es oy nwa'umdu ja'a muut!

10 Ja muj'ajtun di'ibu tu'x ma ja wyiin jyujp ja Moisés, ni ti tkatsooty ko ndukma'ijxkijxyum mut ja myuj'ajtunu tyadu jembyu kajxy'átyryu.

11 Es ja'a ko awaanup di'ibu muj'ajtun muut ijty, ¿wi'ix waanu ni'igu muj'ajtun tkamudátat di'ibu wu'amp winu xuu winu tiempu?

12 Ja'agyujxm ko nnija'amu tyaadu, paaty ngajxwa'xam yajxon muk aa muk jot.

13 Kyaj nnaywyitwinguwijtsam éxtamu Moisés ñaywyitwinguwijtsu kadiibu ja israelitu ja'ayuty t'ixtat ja jajun di'ibu yungup es di'ibu kyaj jyeky.

14 Per ja israelitu ja'ayuty myudajtu yu jyot wyinma'añaty kubi'its ku'ook, es tyambaat kyaj tjaygyúkadu ko yu tadu jékyabu kajxy'átyryu tu'unajxpu naty, du'un éxtam ja Moisesu wyiin jyujp ja jajun, mut ko du'un yu'hjaty 'yity éxtam ja ja'ayu winguwunubun, di'ibu ni ti tka'ixta.

15 Es du'ñum du'un tyambaat kajryum tjaygyukadu ko tkajxta ja Moisesu 'yana'amun.

16 Per yu wyinwun yajjuga'aktap ko tyi'igyudat mut ja Jesukristu.

17 Ja Nindsun'ajtam, Ja'ajun yu'u, es ma 'yity ja Nindsun'ajtamu Jya'ajan, awa'atstúm ja ja'ay 'yitta.

18 Paaty di'ibáty nmadu'unum ja Jesukristu, kyaj nwinguwun'ajtam, ni ngamudajtam ja jot winma'añ kubi'its ku'ook, du'un udsajtam éxtam ja ijxnu wa'atspu di'ibu ñijajpy yajxon ja myuj'ajtunu Nindsun'ajtam, es nan mut yu'gyujxmu tadu myuj'ajtun yu Nindsun'ajtamu Jya'ajan xyajtugajts'adátsum waanu ni'igu pán wi'ix ja tiempu ñaxy.

4

1 Paaty ni na'ats ngatsipke'exy, mut ko Diósuts tu xtyuknipeky mut ja pya'ayo'onu tyadu tuunk.

2 Tuts n'uxtijy di'ibu yajtuump ayu'udsyu, éxtamxyupts uj ti nduñ tsoydyu'un muut. Kyajts uj n'uxtá'ay wi'ixudsu ja'ay nwin'undat, es kyajts uj nyajtugátsy ja Diosu 'yayuk; ja'a je'eyats uj ngaxjpyu esu ja'ay tñijáwudat ja tuj'ajtun, es Dios wyinduuyats du'un nduñ.

3 Es pán kyaj yajnijáwu ja oybyu ayuk di'ibu ngajxwa'xtapats, pán yu'utsy 'yity éxtamu ja'ay wyiin jyujp ko ñaywyingujjuxyuty, yu'u du'un jya'a'ajttabu taadu di'ibáty tugoodyup.

4 Kyaj tmabaktu ko yu Jesús yu'u du'un ja Kristu, mut ko ja mujku'u di'ibu ya naxwiñ ana'amp, yu'u yajkujuundáku. Yu'u kyaj ña'ixyuty es kyudu'x kyujájudat ja oybyu ayuku jyajun di'ibu ñimadyakypy ja myuj'ajtunu Jesukristu, di'ibu dan ti'igyu éxtamu Dios.

5 Kots ngajxwa'xy ja Diosu 'yayuk, kyajtsu du'un uj ku'am nnayyajmujpudsum'añaty. Di'ibu dan sitay, ngajxwa'xypyats oytyim maaty

ko yu Jesukristu yu'u du'anu Nindsun'ajtam, es uj je'eyuts nnayyajnide'xyaty éxtam miidsadyu mbudajkabu esu Kristu muj 'yítat.

⁶ Du'anats ngajxwa'xy mat ko Diosu du'an di'ibu junán: “Wa'an tjajy tte'xy ma ja koots'át”, yu'u du'un yajajpy yajte'xypy madsu njot nwinma'añ, es madu tadu jajun mbaat n'ixy'átyuts tadu jaj tu'xan di'ibu ijtp ma yu Jesukristu wyiin jyujpən.

Jiky'ajtam mubajkangyujxm

⁷ Mat ko Diósudsu du'un tu xytyukmay'átyuts tadu oy'ajtən ma nnini'x, oydu'anaty éxtamu naxpotsytyu'utsun, du'un ya'ixut ko Dioskyujxm yu tadu muk'ajtən jyantsymujwiin jyantsykyajaaty, es kyajts uj nja'ajety.

⁸ Xyniimiibuts ja ayo'on oytyim di'ibaty kanak peky, per kyajts ndsipke'exy; nmu'amaybyáty nmujotmaybyátyrpyuts, per kyajts ndim'amutsk'aty;

⁹ jayajpajudijtputs, per kyajts nyajna'ixy; xyjayajkadaabuts, per kyajts xymumada'aktu.

¹⁰ Pes oytyim maadyuts uj nnejxy, o'kan jujp'amuts uj n'ity éxtamu Jesús o'kan jujp'am 'yijty. Ja'agyujxm udsaty du'un xyjaty es kyaxu'ugut oy ko 'yity ja Jesús ma nnini'xuts.

¹¹ O'kan jujp'amuts du'ñum n'ittu mat yu'egyujxm kots nmudundu ja Jesús es ñigaxu'ugut oy ko jyiky'aty yu Jesús ma nnini'xuts di'ibu oogur.

¹² Es du'anu du'un ja o'kan tyuñ ma udsaty, es ja jiky'ajtən tyuñ ma miidsaty.

¹³ Di'ibuts ngajxwa'xypy, yu'u du'un di'ibuts uj ku'am nmubejkyry, du'un éxtam juna'añ ja Diosu jyaabyajtən: “Nmubajkats, es paadyuts oj ngajxwa'xy.”

¹⁴ Nnija'abuts ko Dios di'ibu yajjikyryujk ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko naty tu 'yeeky, xyajjikyryuka'anum udsajtəm es xyajnajxa'anum ni'amuku ma yu'u 'yity.

¹⁵ Tugekyu di'ibuts tu xyjaty tu xykyubétyuts, ja'a du'un es xytyuk'oy'áttat miidsaty, es du'un ko may di'ibu 'yaxájudap ja Diosu kyunu'xun, nandu'un myáuty di'ibu 'yawdatándap ja Dios es tja'aygyuda'aga'andu.

¹⁶ Paaty kyajts ndsipke'exy. Oyudsu nnini'x ngubajk jya'anu'xunu, bom bómudsu n'anmujaj'an myakta'aky.

¹⁷ Ja'a ko di'ibu n'ayo'om ya naxwiiñ, pojunu'u ñaxy es waanu yu'u; per xytyukrátam waanu muj ja muj'ajtən di'ibu miimp muj wiin kyajaa es ijtp winu xuu winu tiempu.

¹⁸ Mat ko kyaj nmuj'ijxum di'ibu ya'ijxp, ja'a du'un di'ibu kyaj ya'ixy; ja'a ko di'ibu n'ijxum, najxp yu'u, per di'ibu kyaj ya'ixy, winu xuu winu tiempu 'yity.

5

¹ Ja'a ko nnija'am ko pyudu'ugut ja wit tujk ma n'ijtam ya naxwiiñ, ja'a njana'anum ja nnini'x'ajtam, xy'awijxum tsajpótəm nidu'uk nidu'ugu wiinkpu nini'x di'ibu itap winu xuu winu tiempu. Diosu du'un xytyuknibajtákamu tyadu wit tujk, kyaj yu'ujety ja ja'ay.

² Ma n'akjiky'ajtam ya naxwiiñ, nmukxaj n'okxájum, ja'a ndsojkum es njiky'ajtam ma ja nnini'x'ajtam di'ibu nmudajtam tsajpótəm,

³ du'un najx nmudajtam yu nini'x, es kyaj dyu'anaty éxtam tu'ugu ja'ay niwa'ats uxwa'atspu.

⁴ Ko n'akjiky'ajtam yaa mada tyadu nini'x, nmakxaj n'okxajam mat ko kyaj n'ita'anam extamu ja'ay di'ibu niwa'ats axwa'ats, ja'a nmadata'anam ja nnini'x'ajtam tsajpótmadu, es du'un di'ibu o'ktap tagátstap mat ja di'ibu ni na'a kya'ooktat.

⁵ Esa Diosu du'un ta ttuknibujtaagu es du'un tyun jyátudat mat udsajtam, es xymo'o'yam ja Espírítu Santu es yajnijáwut ko xypyátam ja oy'ajtan di'ibu miimp.

⁶ Paaty ko du'un, du'uñam nmudajtam ja mak aa mak jot. Nnija'am ko maanam n'akjiky'ajtam ma tyadu nnini'x'ajtam, kyaj n'ijtam ma Dios.

⁷ Mubujkunguyaxm njiky'ajtam ya naxwiiñ, es kyaj mat ko ti n'ijxam;

⁸ pes n'oktukm'awdajtam, per ja'a ndsojkm es ndukpadsúmamu tyadu nini'x es jo'om n'ijtam ti'igya mat ja Nindsun'ajtam.

⁹ Paaty jaayam ndsojkm es njiky'ajtam yajxon' extamu Nindsun'ajtam ttseky, oy nja'ijtamba ma tyadu nini'x, o ma yu Nindsun'ajtam tsajpótm.

¹⁰ Mat ko koonam nidugekyu nwinguwa'aguya'anam ja Jesukristu es trayo'o'yat ja nbojpu'ajtam, es nidu'uk nidu'uk n'axajam extam xypyátam, extam ja oybyu o ja axuukpu di'ibu ta ndu'unam ma ta n'ijtam mada tyadu nini'x.

Agujk'ajt jotkujk'ajtan yajnimadya'aky

¹¹ Mat ko udsaty ndsu'uk njáwudats ja Nindsun'ajtam es nnijáwuts ja myaj'ajt wyindsu'kan, paaty n'oktukm'adijats ja ja'ayaty nandu'un. Dios ñija'ap wi'ixuts uj nmaduñ amumdu'uk jot, es ndsejpyats es miidsaty nandu'un xyñijáwudat.

¹² Kyajts uj ku'am nnayya'o'ybyudsémyuty ma miidsaty, ja'a du'un es miidsaty waanu mjotkujk'áttat mat ujskyujxam, es du'un mbaat xy'adsowdu tadu ja'ayaty di'ibu tyukmaj tyukpátadap di'ibu kuxu'kp nikujxam, es kyaj di'ibu ijtp ma ja'ay jyot wyinma'añ.

¹³ Pán ja pán jyuna'añ kots uj nlókaty, ja'a du'un kots nmaduñ ja Dios; es pán kyaj tyu'ajtanaty kots uj nlókaty, ja'a du'un es xytyuk'oy'áttat miidsaty.

¹⁴ Ja'a kots ti nduñ, yu Jesukristu tsyojkan xytyukm'adijapts. Mat ko nmudajtypyats ja tuj'ajtan ko yu'u 'ye'ky mat yu'uguyxam nidugekyu ja'ay, paaty nidugekyu ja'ay 'yitta o'kan patku'ay.

¹⁵ Jesukristu 'ye'ky mat yu'uguyxam ja ja'ayaty nidugekyu, es du'un kyaj nnakyjyiky'ajtam extamu ngu'am winma'añ'ajtam, ja'a du'un extam ttseky ja Jesukristu di'ibu oj xykyu'o'kam es oj jyikyupyeky mat udsajtamgyujxam.

¹⁶ Kyajts nnaky'ixy nnaktyuñ ni pán extam pánadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap. Oy tuuyup nbayo'o'yats ja Jesús extam pánadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap, kyajtsu du'un nnaktyuñ.

¹⁷ Esa du'un ko ja'ay tyi'igya mat yu Jesukristu, myudajtypy ja jembyu jyot wyinma'añ. Ta tyugooyñu ja tuuyubu jyot wyinma'añ. Kyaj 'yok'ijná extamu naty ijty, tim jemy tugekyu ta wyu'amnu.

¹⁸ Tyaadu tyiimpy tugekyu ja Dios, di'ibu ijty nmudsip'ajtam; per mat ja'aguyxamu Kristu Dios xyajtugajtsam, es tyam nnaymyaayubu'ajtam mada Dios, es ta xymo'o'yam ja tuunk es nyajmutnaymyáyudat ja Dios majaty ja wiinkpadyu ja'ayaty nandu'un.

¹⁹ Paadyats uj ngajxwa'xy ko yu'uguyxamu Jesukristu ja Dios dyajti'igya'añ ma yu'un ja naxwíñudu ja'ayaty es tjo'tsnat du'un ja pyojpu. Tyaadu du'un ja oybyu ayuk di'ibuts ngajxwa'xypy. Diósats xymo'o'y esudsu du'un ndúnat.

20 Үдсүдүдү дү'ән ja Kristү kyudanaabyн, дү'ән ёxtмxyүбү Dios кү'ам mdukmәnu'xtә'agүдү miidsүty мәт Һүtskyүjxm, nmәnu'xtәktүр мәт үү'үgyүjxmү Jesukristү, katү xymүдsip'attү Dios, nik ni'igү әxәjәдә ja ti'igү'ajtәn мәт үү'ә di'ibү Jesukristү xymyo'oya'әnam.

21 Oy ja Jesukristү ni nә'ә kyapojpәtuuñ, Dios tyukkәbajт tyukkumәdoojә kruuzkәjxm tүgekyү әдsajtәm ja nbojрә'ajtәm, es dү'ән oy nwү'әmmәm мәт ja Dios мәт ko ni'jtәm ti'igү мәт ja Kristү.

6

1 Es dү'ән ёxtәm әдsajtәm nmәdu'unәm ja Dios, n'amdoo nbәjktsoodәр es күdiibү nanәgoobү xkyүрәktәт ja Diosү myay'ajtәn.

2 Ja'a ko dү'ән jyәnә'añ ja Dios mә ja jyaaybyajtәn: Kots әj ja'ay nduunү ja may'ajtәn, nmәdoots mij m'әә myo'kn; kots әj ja'ay nyajnitse'eky, nbudәjкәts mij. Pes jaygyүkүдү. Tyamү dү'ән txәүjuty mә Dios mdunә'әnxүәty ja may'ajtәn, tyamү dү'ән txәүjuty mә mbaat mnitse'eky.

3 Jiky'ajtpәs tәy'ajtәn mәәт, күdiibүts рән nyajtu'udәgöyәт ja jyiky'ajtәn es күdiibү рән tkajxәdit tmadyaagүditәт әxәк di'ibүts ndiimpү.

4 Nik ni'igүts nyә'ixә'әñty mә tүgekyү oytyim tiity ёxtәmү Diosү myәduumbү, рән tits әj xyjajт xkyүbajtp, kots nmәdanү ja ayo'on jotmay mә'xtүjкәn mәәт, kots ti xkyә'iјtxү, kots mәk tsaaetsy ja jiky'ajtәn nyajnәxy,

5 kots nyajwёpy, kots nyajtsimү, kots nyajnibәde'eky, kots nduñ mәk, kots ngamә'ay es kots nyajnәxy ja mәk yuu.

6 Nyә'ijxәpts nandү'ән mәdүдsү njiky'ajtәnү wә'atspү, мәт ja jaygyүjкәn, мәт ja tsojкәn tuda'akүрүн, мәт ja mә'xtүjкәn, мәт ja Espiritү Santү,

7 мәт ja ayүк di'ibү tәy'ajtәn es мәт ja Diosү myүк'ajtәn. Dү'ән ёxtәm ja soldaәдү di'ibү yajtiimpү ja 'yespaәдү es dyajkutәgoya'añ ja myүдsip, es dyajtүñ ja di'ibү naydyukkuwәnәр ko ja myүдsip yajkutәgoya'añty, nandү'әнәts әj nyajtүñ ja tәy'ajtәn es nyajkutәgoya'añts ja әxүк'ajtәn, es nyajtiimbүәts nandү'ән ja tәy'ajtәn esү ja'ay t'ixy'ättәт ja Dios.

8 Nә'aty nyajwindsү'әgүts, es nә'aty nyajmәgajxtәgöyәts; nә'aty xyñi'o'o xyñiyәxәdүpts, es nә'aty xyñimadyәktүpts tsuj; nә'aty xyajnajxtәpts ёxtәmү pi'tskajxpү, es nә'aty xy'ijxtәpts ёxtәmү tәy'ajtәn mәәtrү;

9 nә'aty xy'ijxtәpts ёxtәmү di'ibү kyaj t'ixy'attү, es nә'aty xyajnajxtәpts ёxtәmү wyin'ixүәn; oyәts xy'ixtү je'eyәts nga'o'knү, per әkjiky'ajtpnәmts oy mәk; yajtәydyumbүts, per kyajts xytyim'ya'ooktү;

10 öyәts nmay ndajүәts, per dү'әñmәts njotkujk'äty; ayoo jottәgeebүәts, per nyajjotkujk'ajtpyәts nimay; oyәts xy'ixtү ko kyajts tii nmәdatү, per nmәdajtpyәts tүgekyү.

11 Korintү mәgү'uguty, tә nmәgajxtү mәk әә mәk jot мәт ko tәts miits nduk'ixtү njot nwinmә'әñәts.

12 Ndsojktәpts miidsүty мәт winәts njot; miidsүty kyajtsү dү'ән xytsyoktү nandү'ән әj.

13 Nmәnu'xtәktүр ёxtәm tu'ugү u'unктеety tmәgajxy ja 'yu'unguty, ёxtәm nmo'oydyү ja n'әә njötәts, nandү'ән xymyo'oydyүдәts miidsүty.

Үдsajtәmү дү'ән ja Diosү tsүnәqydyәkn

14 Katү mnaymyүkүдү мәт ja ja'ayүty di'ibү kyaj tmәbүktү Jesukristү, ёxtәmxyүр mәәт m'ittү ja ja'ayүty mә tu'ugү kukapү. Ja'a ko dү'ән mgyә'әktәт ёxtәm ja yuubү di'ibү kyaj tyүknәxyty. ¿Tii mbaat ñaymykyүty

ja oy'ajtun mut ja axuk'ajtun? ¿Tii mbaat nandu'un 'yity ja jajun mut ja koots'átu?,

¹⁵ o ¿wa'an mbaat ja Jesukristu tyi'igy'áty mut ja ka'oybyu?, o ¿wi'ix mbaat ja di'ibu my'udiimpy ja Jesukristu tyi'igy'áty mut ja di'ibu kyaj tmadúñ ja Kristu?

¹⁶ Kyaj ni nu'un kyatuknáxyuty ja Diosu tyujk mada agojwinnáx. Pes adsajtamú du'un ja Diosu tyujk, éxtam ja Dios jyunáñ ma ya jyaabyajtun: Jiky'átupts es jadítupts mut yu'ujuty.

Éjtsu du'un xyDyios'áttup
es yu'udyudsu du'un nja'ay'áttup.

¹⁷ Paaty nandu'un ja Dios t'anumú jya'ayuty:

Tukpudsuumdu'uttu es katú mnaymyáyudu mut ja axuk ja'ayuty,
katu m'adu'utstu éxtam ja 'yaxuk winma'añ,
nétuts miits n'axájudut.

¹⁸ Éjts miits xytyeety'áttup,
es miidsuty n'u'unk'át n'ana'k'áttup.

Du'un jyuná'añ ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypy.

7

Wi'ixu Korintu ja'ay jyodumbittu

¹ Mngu'ugítuty, ja'a ko Diosu du'un xymuwandákum, paaty nnayya'ijtam wa'ats ma ya di'ibu mbaat xya'axu'kam, du'un éxtam nnini'xkyujxm es éxtam nandu'unu n'anmujá'an'ajtam. N'oktu'unum wi'ix n'ijtam wa'ats wa'ats ja'agyujxm ko Dios ndsu'kam.

² Aa'ajt jot'ajttuguts. Kyajts pún wi'ix nduñ. Ni púnuts ngawin'uuñ es ni púnuts ngayajniabaxutákuts.

³ Kyaj du'un n'anumadu es miits ngajxpaattat, éxtam tu n'ok'anmaabyudu, miits n'ijttup njodoty nwinma'añótyuts, ti'igy n'ijtam oy jiky es oy eeky.

⁴ Nngoots miits n'oktukmu'awdajtanu es ndukjotkudákypuyts miidsuty majátyuts n'ayoy, xondákypuyts es byeenuts n'okjotkujk'ajnu.

⁵ Na'abuts njajty Masedoñ, kyajts ni nu'un ngape'xy, nik ni'iguts tu n'amaybyaaty njotmaybyaaty oytym maaty. Ak tsip xidsoo yadsoo es tsu'kabuts jodoty winma'añóty,

⁶ Peru Dios, di'ibu yajjotkujkup ja maay tajpety, yu'uts xyajjotkujku ko jyajty ja Titu.

⁷ Kyaj jya'ayuty je'eyu mut ko jyajty, ja'a du'un mut ko byeenu naty xyonda'aky mut miitskyujxmuty. Yu'uts xy'anmaay ko byeenuts miits xywyin'ixa'andats, es xytyukmumadyákuts wi'ix miits xyñimay xyñidajtats es mnayjyotmaydyúnudu mut uj. Mudu tyaadats oj ni'igu nxonda'agyuts.

⁸ Oy ja jawyiimbu neky di'ibu nduknigajxtu oj myajmáy myajtájudu, kyajts tyam nnakyjyawu. Es pun nja'ajuts jawyiñap kots njaygyujku ko tadu neky myajjotmay'o'kudu waanu,

⁹ tyam xondáknapts, kyaj mut ko tu mjotmay'ooktu, ja'a du'un mut ko tu tadu ayo'on jotmay dyajtagátsy ja mwinma'añuty. Miidsuty myajnajx myajkujxtu ja ayo'on jotmay éxtam ja Dios t'oyjyawu esu du'un kyaj miidsuty tii mjajtadu axuk ujtskyujxm.

¹⁰ Ja amay jotmay di'ibu miimp ma Dios, yu'u xyajjodumbijtam es xymo'oyum ja po'xtákn, es mut yu'u kyaj mbaat nngoo nja'am. Peru tadu wiinkpu amay jotmay di'ibu naxwiñudu jya'a'ajtypy, ja'a xytyukpátum ja o'kan.

¹¹ Miidsatý myajnajx myajkujxta ja amay jotmay éxtam ja Dios t'oyjyawa. ;Es ixta tyamu net wi'ix ta 'yabudsemy! Mdukjajgyujkada tuda'aky yu tyaadu es xykajxtuda'agut di'ibu naty ta xytyunda, myajjotma'tudu es nandu'un myajtsu'kudu, nétats byeen xywyin'ixándats miidsatý, es mdukkumadoodu di'ibu naty ta ttuñ ja axuukpu. Es ma tugekyu tyaadu, miits ta xya'ixudu ko kyaj xymyudattu ja pojpu ma tyaadu. Paadyu du'un ta xytyukkumadowdu.

¹² Mnija'adup miits ko nduknigajxta ja neky, kyaj ja'agyujxmup nduknigajxta di'ibu tuundagooy es ni di'ibu yajmadagooy, ja'a du'un es nduk'ixta Dios windum ko byeenats nnayjyotmaydyũnty mut miidsatý.

¹³ Paaty mada tyaadu tats miits xyajjotkujkada.

Per mudu tyaadu di'ibats ta n'axaju yu jotkujk'ajtun, waanu ni'iguts ta nxonda'aky kots ta n'ixy ja Titu jyantsyjyotkujkaty; pes nidugekyuty miidsatý ta xypyudakudu xyajkujkada 'yaa jyot.

¹⁴ Kyajts n'anuguga'aju mats n'anmaay ja Titu kots nnayjyawaty jotkujk mut miidsatý. Es kom tugekyu di'ibu ta n'anuumadu miidsatý, tuj'ajtanu'u, nandu'un pyudseemy tuj'ajtan di'ibats ta n'anuumu ja Titu kots njotkujk'áty mut miitskyujxmuty.

¹⁵ Es yu'u waanu ni'igu mdsokudu ko tjamyetsy wi'ix miits xymyumadoodu di'ibu yu'u mduknipujkada es wi'ix xyajjajttáktu mut ja tuda'aky'át esu may'ajt windsu'kun.

¹⁶ Ijt xoombats ja'agyujxm kots kexy ka'pxy ndukmu'awdatu es xytyúndut di'ibu Dios tszejpy.

8

Oyjya'ay'ajtun

¹ Tyam, mugu'ugítuty, nduknijawaya'andu wi'ix ja Dios ta dya'ixuty ja 'yoy'ajtun majaty ja mabujkputajk di'ibu naymyujkadup Masedoñu.

² Oy ta dyajnáx dyajkúxta ja ayo'on jantsy muj wiin kajaabu, byeen jyantsyjyotkujk'atý'áttu. Oy jya"ayoop jyajottageebyadu, ta dyaktu ja naybyudaku éxtamxyup myakja'ay'áttu.

³ Nduknija'adupts miidsatý ko yu'ujaty ta dyaktu naybyudaku xonda'aky'aa xonda'akyjyót tugekyu éxtam ta tpaattu, o waanu ni'igu.

⁴ Pes extu xymyunu'xtáktats es dyáktat ma myiky ja naybyudaku di'ibu yajtkupudákudat ja Diosu jya'ayaty.

⁵ Waanu ni'igu dyajktu ja naybyudaku kadiinum éxtamts njawinmaay es dyáktat. Pes ñaygyujakudu yu'ujaty ku'um jawyiin ma yu Nindsun'ajtam, es net ma udsajtam, du'un éxtamu Dios ttseky.

⁶ Paaty tats n'anuumu ja Titu es t'ak'yajmujkta'ayut ma miidsadyu tyaadu tsojkungyujxmbu naybyudaku di'ibu yu'u yajmujktsondák tuuyup.

⁷ Pes miidsadyu du'un mwa'kpuksuumdup ma tugekyu oytym tiity: ma yu nmabujkan, ma xytyuk'axpuktu Dioskajxy, ma oyyjot xymyudattu esu tsojkan mut uj. Es tyam, niwa'kpuksúmdu nandu'un ma tyadu naybyudaku tsojkungyujxmbu.

⁸ Mada tyaadu, kyajts jayam miits n'ana'amdu, yu'uy du'un es xyñijawudut wi'ix ja wiinkputu nandu'un pyudékudu, net miits nandu'un xya'ixudu ja muj wiimb mdsokunaty ma yu nmumabujkpu'ajtam.

⁹ Mut ko miits mnija'adup ja Nindsun'ajtam Jesukristu tsojkan, myudajt muj wiin kyajaa ja muj'ajtun, per ñaybyujtáku éxtam tu'ugu ayoobu ja'ay mut ja'agyujxm ko xytsyojku es nbátam ja jotkujk'ajtun.

10 Ngajxpyuats du'un éxtam kajxwijn di'ibu mdukjotkadáktap. Junktu'ay mut ja mdsojkungyujxm xyajtsondáktu jawyiin ja naybyuduku xyajmúktu.

11 Pes tyam, aktundu di'ibu myajtsondáktu junktu'ay extu xyajkugáxat. Mut ja du'uñmbu tsojkan di'ibu mmúdjattu, yaktu éxtam ja Dios mmo'oyudu.

12 Mut ko pán tu'ugu ja'ay yakaampy ja windsu'kan ma Dios, Dios kyupejkyru nu'un je'eyu dyaka'an, es kyaj t'amdoy di'ibu kyaj nmúdjatm.

13 Kyaj uudsuty ndsey es miits mdugoy'ajtxudut ko tu xy'okpuduku ja wiinkpáty, ja'a du'un es jyaa'átut ja ti'igyu'át.

14 Tyam miits mmúdjattap mut di'ibu mbaat xpyudúkadu di'ibáty tugoy'ajtxudup. Ko na'a yu'ujaty tmúdtatt di'ibu mbaat mdukupúkadu, mmo'oyudup miidsuty ko naty nandu'un mdugoy'ajtxudu, es du'un jyaaty ja ti'igyu'át.

15 Extam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Di'ibu pyajták yajpudu'k may, kyaj oj ni'igu tmúdatu; es di'ibu yajpudu'k waanu, kyaj oj tyugoy'ajtxuty."

Titu esu jyamyuuduty

16 Nja'aygyudákypyudsu Dios ko tréjtáky yu amay jotmay Titu jyodoty wyinma'añóty, éxtamts uj nmújotmaybyaty miidsuty.

17 Mut ko yu Titu kyupájk di'ibuts n'anmaay, es kom yu'u ku'um byeen mnijotmay'oogudu, tyam nájx ngu'ixa'anadu mut ja kyu'umdsojkan.

18 Ti'igyu mut ja Titu ngéxyuts jatu'ugu nmúgu'uk'ajtam di'ibu byeen yajmadya'aky'áty majaty ja mabájkpátyjk ñaymyúkadu, mut yu'ugyujxm ko jyantsy'óyuty ja tyuunk ma ja oybyu ayuk yajpadúñ.

19 Es kyaj yu'adyu tyáadu, nandu'un mut ko majaty ja mabájkpátyjk ñaymyúkadu yajwin'ijxyu tyádu nmúgu'uk'ajtam di'ibu júdjtr mut uudsuty, es nbudékadut ma nyajmújkamu tyádu naybyuduku di'ibu yam nduundupts, es du'un yajwindsu'ugut ja Nindsun'ajtam es ya'ixut ko nbudakuya'anam nixim niyam.

20 Ndsoktupts es kúdiibuts ni pán xyñi'oo xyñiyáaxudut mut yu'ugyujxmu tyádu naybyuduku di'ibuts nyajmijkyru,

21 ndunaambyuts éxtam pyaadyuty, kyaj jye'eyuty Nindsun'ajtam windum, nandu'unu du'un mayjya'ayóty.

22 Paadyuts jatu'ugu nmúgu'uk'ajtam ngexy nandu'un mut yu'u, di'ibuts tu xtyuk'ixy ja tsojkan kanak nax, es tyam waanu ni'igu mut ko mdukmú'awdátadu miidsuty.

23 Pán ja pán dyajtúy ja Titu ti tyuunk'ajtyru, anuamadu ko ujtsu nmuDios maduumbu es xykyudánuts, es tyuñ mut uj es du'un xtyuk'oy'áttut miidsuty. O pán yajtaudupts ja wiinkru nmúgu'uk'ajtam ko ti tyuunk'ajttap, anuamadu ko yu'ujaty kyugajxy'áttu majaty ja mabájkpátyjk ñaymyúkadu es twindsu'ugudu Jesukristu.

24 Ya'ixudu ko xyjantsytsyoktu yu tyádu kugajxyuty, es du'un xtyuknijáwudut tugekyu yu nmamabájkpá'ajtam majaty ja mabájkpátyjk ñaymyúkadu, wi'ix miidsuty ja tsojkan xymudattu es nandu'un miits xya'ixudut ko tyu'ajtanaty tugekyu tyádu oybyu di'ibuts uj tu nmadya'aktu mut miitskyujxmty.

9

Naybyuduku myiky

1 Ja naybyuduku di'ibu miits mmo'oyándap tsojkungyujxm ja nmamabájkpá'ajtam jam Jerusalén, kyaj tyimtsékyuty es nduknijáwudut,

² mat ko nniija'abuts yu m'oyjyótaty. Byeenumts ngumayduu di'ibáty ijtup Masedoñu ñaaxóty, ko miidsaty, Akayu ja'ayuty, m'awijx mjuj'ijxtup xyryudakuyá'andu extu junktu'uyup, es mayu Masedoñu ja'ayuty byeen tukxonda'aktu miidsadyu m'oyjyótaty.

³ Paadyuts ngexyu tyadu nmagu'uk'ajtam kudiibuts n'anaguga'adats mat ja di'ibu tu miitskyujxmuty nniimadya'agyats oy. Ja'a njuna'anam es mjantsyñajyujp'ixudat éxtumts tu njuna'añ.

⁴ Es puñ xymyutnajtupts nidu'uguty ja Masedoñu ja'ay es nbaadudats miits ma kyaj xy'awix xyujp'ixtu, taadu xymyo'oyupts ja tsoydu'un madu naty miits byeen tu ndukmu'awdatu; ja'a du'un kudiibuts ndimjuna'anat ko miidsadyu du'un msoydu'un'ajttup.

⁵ Paatykyujxmats uj nwinmaay ko tyadu nmagu'uk'ajtam nujx mgu'ixudu jawyiu es mbudakudat xyajka'pxtat ja naybyudaku di'ibu miits mwandaktu junktu'uyup es xyáktat; es du'un ja naybyudaku di'ibu miits mya'awijxtup, du'un ya'ixy ko tsojkungujxm yaj'yáky es kyaj éxtumts uj puñ ndukkuwana.

⁶ Mjamyátstup ko di'ibu nip waanu, nan waanu dyajpude'eky ja pyujta'aky; es ja di'ibu nip kajaa, nan may dyajpude'eky ja pyujta'aky.

⁷ Nidu'uk nidu'uguty miits xyáktat ja mbudajkan éxtumu naty tu xytyukniwinmáyudu, kyaj majtsk aa majtsk jot es kyaj agwánabu, mat ko Dios tsyejpy ko ti yaj'yáky xonda'aky'aa xonda'akyjyót.

⁸ Dios mbaat miidsaty mduk'amagunu'xaty tugekyu otyim tiity es du'un kyaj ti mdugoy'ajtxudat, extu mbaat miits waanu ni'igu xyryudakudu ja di'ibáty tugoy'ajtxudap.

⁹ Du'un éxtam jyana'añ ja Diosu jyaabyajtan:

Ja ojyja'aybyu majtsk adu'umgu'u tmo'oy ja ayoobu ja'ayuty; es ni na'a Dios kyaja'aydyugo'oyxyudat ja 'yoyjya'ay'ajtan.

¹⁰ Dios, di'ibu yajkypy ja tumt di'ibu yajnip yajkojp es di'ibu yajkypy ja je'xy peky, mgunu'xa'anxudap ja mbajta'agyuty di'ibu naty mnip mgojtup, es miits ja pajta'aky may xyryaattat, es myuj myáyut ja oy'ajtan di'ibu mduundap.

¹¹ Du'un miits xymyudáttat tugekyu ja namyadunu es xymyo'oydyut muj may pánuty tii tugoy'ajtxudap. Es di'ibu miits myajktup mat ujtskyujxm oybyudsamaamp, mat ko ja nmagu'uktujk'ajtam tja'aygyada'aktat ja Dios ko miits xykxatu ja pudajkan.

¹² Mat ko yajpudaku ja nmagu'uk'ajtam, kyaj jye'eyuty ti oynu'nnu nmo'oyum di'ibu tugoy'ajtxup, ja'a du'un es nandu'unu ja'ay muj wiin kajaabu tja'aygyada'aktat ja Dios.

¹³ Yu'ujuty 'yawdáttap ja Dios, pes mudu tyadu naybyudaku mduk'ijxtup ko miits xykyudyundu ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakypy, nandu'un yu'ujuty myay'at wyindsu'ugudap ja Dios mat ja ojyotkyujxmbu ja naybyudaku di'ibu miits mduknigajxtup yu'ujuty,

¹⁴ es 'yamdow pyujtsówdap ja Dios mat miitskyujxmuty mat winu jyot, mat ko Dios muj wiin kajaa tu kyuni'xyuty mat miitskyujxmuty.

¹⁵ Yajja'aygyada'aky ja Dios mat ko tu xyjantsykyunu'xum muj wiin kajaa, di'ibu kyaj mbaat nnasja'am.

10

Paablu kyutujkan ko 'yapostulu'aty

¹ Ma tyadu neky, uj Paablu, n'amdoo nbujktsoodup mat ja yuunk'ajt naxyp'ajtan es ja Jesukristu tsojkan, oy jam naagaty miidsaty di'ibu

junándup ko mak ayuk nduknigajxta neky'am, per yuunk náxurpats n'ity ko miits nmugajxy wiin jup.

² N'amdeepy nbajtseebyats ja may'ajtan, ko miits najkx ngu'ixta, kadiiba miits xytyuk'agwánadu es awa'an nmugajxtat pánaty xyfi'u'unadabats es jyuna'andu esats ti nduñ mat ko uj n'ity éxtam pánaty myudajttap ja naxwíñadu winma'añ, pes nnayjya'abats es mak aa mak jot nmugajxadats yu'ujaty.

³ Tu'y'ajtan ko ja'ay uudsaty, per kyajyam uudsaty ndsiptúñ éxtam ja ja'ay pánaty ja naxwíñadu winma'añ ja'a'ajtadap.

⁴ Yu soldaadu di'ibu ya naxwíñ, yu'u yajtuundup ja espaadu ma tsiyptundu; per uudsaty, kyaj uudsadyu tyaadu nyajtúndu, nyajkutugeebyats ja axak'ajtan. Díosats xymyoodyup di'ibuts mat nyajtu'adiky tyadu axak'ajtan es nyajkutugódyats di'ibu mujku'u tyiimpy.

⁵ Nyajtugeebyats oydyi'ibu winma'añ di'ibu ya"adijkypy es ya'ixy'átat ja Dios. Tugekyu winma'añaty ndukmádjupts es tmadówdat ja Kristu.

⁶ Ko miits xykyuyduunda'aydyat, net situy n'awixyats es ndukkumadówdat di'ibáty kyaj tkuydyundu.

⁷ Katu miidsaty yu'uy xy'ixta wingujxypy. Pan ja pán nidu'ugaty ñayjwáwadu ko yu'u Jesukristu jya'ay'átyaty, paktu kwentu ko ujtsa du'un nandu'un Jesukristu jya'ayaty.

⁸ Oyats uj njatukmuj njatukpaadu ja kutujkan di'ibuts nmudajtypy, kyajts nduktsoyduñ; pes ja'agujxm ja Nindsun'ajtamts ta xymyo'oy yu kutujkan es myaj wiin kyajaat ja mmubujkanaty es kyaj esats miits nyajkutugódyat.

⁹ Kyajts du'un uj miits n'adsu'ugya'andu madudsu neky,

¹⁰ éxtam ñak jyuna'andu: "Tyadu Paablu nekykujxyu du'un je'eyu xymyugajxum mak, per ko mat nnaywinguwa'kam, yuunk náxurpup es ni ti tkatsooty ja 'yayuk."

¹¹ Per di'ibu du junándup pyáktabu kwentu ko nandu'un éxtamts winmak jotmak nmugajxy mats nnijayu kots jagam n'ity, nandu'unds du'un winmak jotmak ngajxtat kots mat ku'am awingujk nnaybyaadadat.

¹² Kyajts nnaydyukma'ijxkijxyu'añadyu tadu di'ibu ku'am naygyumaayup. Nugooyu'ujaty lyok'u'attu ko ku'am ñayyajkijxyubadu o ko ñay'ijxkijxyubadu nixim niyam.

¹³ Uj, kyajts nmujyua'añ nbaadya'añ mat ja di'ibuts kyaj xypaaty. Diosu du'un di'ibu pyujtákyu yu ndsiba'anats mats nduñ, es jambaadats xymyooy esats ndúnat ma miidsaty.

¹⁴ Paaty kyajts ndukpudsemy yu ndsiba'anats, éxtamxyupts kyaj n'ityñam tuuyup mat miidsaty. Ujtsa du'un jayujp'ajtp ndukninujxta miidsaty ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Jesukristu.

¹⁵ Kyajts ndukmuj ndukpaadu ja tuunk di'ibu wiinkpety ta ttundu, éxtamxyupts uj nja'ajaty. Nik ni'igats n'awixy ko myaj wiin kyajaat ja mmubujkanaty, es mbaat n'aktúñats ni'igu ma miidsaty,

¹⁶ es nandu'un n'awánat ja oybyu ayuk waanu jagam ma Korintu, ma kyajnam ja oybyu ayuk yajkajxwa'xy, es du'un kadiiba pán jyuna'anat ko uj yu'ats ndukmujpudsumaampy di'ibu wiink ja'ay ta ttundu.

¹⁷ Éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Pan ja pán ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios ta tuñ."

¹⁸ Tyaadu xytyuk'ijxum ko kyaj ti ttsooty ja di'ibu naymyujpajtakup ku'am; di'ibu situy tuump ko yu Dios jyuna'anat ko oy di'ibu ndu'unam.

11

Paqblu es di'ibu nugoobu ñaydyjudu apóstulaty

1 Tundu may'ajtun, mama'xtujktugats mats nugoo ngu'aw ngugajxu.

2 N'amu'ajtsy'ajttupts uj miidsaty Dioskyujxm. Miidsaty, Korintu ja'ayuty di'ibáty tu xy'axájudu Kristu, du'un miidsaty éxtam tu'ugu kixyudo'oxy di'ibu tu yajni'adsóy, es ujtsu du'un éxtam ja u'unkteety di'ibu pátap es n'ijx'ít ngwentu'áttat extu nguyákut wa'ats ja'ayun ma Jesukristu, éxtam jyawu xyña'ay'áttu.

3 Per du'un éxtam ja ka'oybyu mat ja axuk winma'añ twin'u'uñ ja Eevu, tsu'kupts uj ko miits nujx nandu'un mnayyákudu es myajwin'uundut es xyajtugátstat ja oybyu mwinma'añ di'ibu naty mmudajttap ma Jesukristu.

4 Pes kyaj mdsipka'axtu miidsaty ko mnimínudu naak es tkajxwa'xtu es miits x'axájudat jatuu'ugu yajnutsókpu, es kyaj yu'adyu Jesús di'ibuts uj ngajxwa'xypy; o ko ttsóktat es miits xy'axájudat ja wiinkpu ja'ajun di'ibu kyaj yu'adyu Espiritu Santu di'ibu tu xy'axájudu; o miits xy'axájudat ja wiinkpu uxpujkan, es kyaj jya'adyu oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Jesukristu di'ibuts uj miits tu n'awánudu.

5 Pes ni wi'ix tsoots ngawe'emy ux'am madu tadu andákraty di'ibáty nay'andíjudep apóstulakópkuty.

6 Oyuts uj nyajtjy ko kyajts njaty ja uw kajx, kyajts ja'ijty xyjatugoy'ajtxaty ja wjy'ajtun, du'un éxtam tu nduk'ixtu kanak nax di'ibuts tu nduñ.

7 ¿Tii wa'an nduundu axuuk ko n'awa'anudu ja Diosu 'yayuk ko ni nu'un oj mgatsobátxudu? ¿Es tii, paadyudsu du'un xy'uxtijty es du'un miidsaty muj mbaadudat?

8 Ngupujkats ja pudujkan di'ibuts xymyooydu ja mubujkraty di'ibu naymyujkudep ma wiink kajpnaty, esuts miits nmudúndut. Tyaadu du'un tpaty éxtamxyupts yu'ujuty nme'tsyats.

9 Es óyuts oj ti xytyugoy'ajtxu, ni tu'ugats miits nga'adsjpy. Ja nmugu'uk'ajtam di'ibu jttap Masedoñu, yu'ats xymyooydu di'ibudsu naty xytyugoy'ajtxap. Kyajnumts uj miidsaty ti n'amdoy esuts xypyudákudat, es ni na'ats miits nga'amdówdat di'ibuts uj nyajtugoy'ajtypy.

10 N'anuumudu du'un mat ja tyuy'ajttun Kristu, es ni pán majatyu ñaxwíñudu Akayu xykyarujkat yu nxondákunats.

11 ¿Es tii, mat kots du'un njuna'añ, mjunándap xytyjy ko kyaj ndsoktu miidsaty? ¡Diosu du'un ñija'ap kots miits njantsytsyoktu byeen!

12 Per n'akkajxwa'xupts ja Diosu 'yayuk nan nadu'uñu, es du'unu tadu di'ibu nay'andíjudep apóstulaty ni wi'ix tsoo tkapaattat wi'ix jyuna'ándut ko yu'u tmudundu Dios éxtam ujun.

13 Tim tuy'ajttun ko tadu ja'ayuty kyaj yu'ujuty ja Jesukristu 'yapóstalu. Andakp yu'u es je'eyu t'anuumudu ja ja'ayuty ko yu'u 'yapóstalu'átudu Jesukristu.

14 Kyaj muk yajjáwt ko du'un 'yadu'utstu, pes ku'um ja mujku'ugópk Satanás ñayajtagátsyuty es ñayajkuxe'egyuty éxtam tu'ugu Dios ja 'yanklas.

15 Paaty kyaj muk yajjáwu ko yu Satanasu myuduumbaty nandu'un ñayajtagátsudu es ñayajkuxu'ugudu éxtamu Dios myuduumbaty. Per óknam ja Dios tyukumadowa'áñty éxtam ñitákuty.

Wi'ixu Paqblu 'yayo'ombaaty

16 Jatugok n'ak'anuumudu ko kyaj mjuna'ándut kots uj nlókuty; per pñn du'unats xy'ixtu, na'ijxtugats es mínats n'okkajxy éxtam tu'ugu loku, esuts uj nandu'un waanu nmuj nbaadut.

17 Kyajts ja yamü d'u'n njüna'añ tyaaü mü ja Nindsün'ajtäm kyutujkän, ja'a d'u'n xyä"adütsputs ja nlokü'átuts mats nmaj nbaadu.

18 Ja'a ko ta may di'ibü nayjya'adup müj küjxm, münuts üj nandü'n n'oknayjyáwuty müj küjxm.

19 Mü't ko miidsuty nügoo m'okkuwiyaty'ajnüdü, mmüma'xtujktap ja lokutujkuty.

20 Pes miidsuty myajnjx myajkjxtap ko yu taaduty m'ana'amüdü es xymüdündut, o ko mwin'ünnüdü, o ko mmaadsüdü o extü ko mwimbojtsü'ügüdü.

21 Oyüts ja'ijty njatsoydyüñ kots d'u'n njüna'añ, jbyeenuts üj ndim'ya"ayow ndim'ya"ama'aduty esuts d'u'n n'adü'üdsüt!

Per pün wü'ix ja wiink mük ää mük jot ñayjyáwuty es ñaymyüjüjta'agyuty, münuts üj nandü'n n'oknayjyáwuty, öyüts üj d'u'n n'üy ngajxy éxtäm tu'ugu lokü.

22 ¿Tii d'u'n jyüna'andü ko 'yebreüja'ayuty yu'üdyü? Nandü'nuts üj n'ebreüja'ayuty. ¿Tii d'u'n jyüna'andü ko yu'üjuty 'yisraelitüja'ayüdyü di'ibü Dios wyin'ijxü? Nandü'nuts üj n'israelitüja'ayuty. ¿Tii d'u'n ñayñigajxüdü ko yu'ü Abraan tyümp'át 'yaats'átüdü? Pes üjtsü d'u'n nandü'n xytyümp'ajt xy'aats'ajtp ja Abraan.

23 ¿Jünnándup ko tmüdüdü ja Jesukristü? Üjtsü d'u'n sitüy ni'igü nmüdüñuts ja Jesukristü. Oyüts d'u'n n'üy ngajxy lokün, tuts ndüñ waanü ni'igü küdiinäm yu'üjuty. Tuts xyüyjta'aktü püjxndügöty kanak ok küdiinäm yu'üjuty, es tuts n'ity o'küñ jüjp'am kanak ok.

24 Mügoxk öküts ja israelitüty tü xymyo'oydyü ja i'px majmókx majtáxx kü'ü ja naywyöpu.

25 Tügük öküts tü nyajkepywyépy, tügöküts nyajtsaga'tsy, tügük öküts tü njaküñ mü't ja barkü mädsü naty njüdüty, tuk xüü tuk üxüts ngünaanüdüty mejyñniküjy.

26 Tuts kanak ok nnü'üyo'oy ndu'uyo'oy. Tuts n'ity o'küñ jüjp'am, müjnüjoty, mä yu ma'tspaty, mats xyñ'üdüñ xytyu'udánüdü, mä nmü'israelitü ja'ayuty, mä di'ibü kyaj 'yisraelitüty, nü'äy tu'äy, kajpnöty, jikymyeyñöty, es mä yu ja'ayuty di'ibü nay'andjüdüp mübüjkrütüjkaty.

27 Tuts njantsyüñ mü't ja amay jotmay. Kanak öküts tü nyajnaxy ja tsuu ni ngamá'ayüts. Tuts n'ayu'aty es tuts nyajnaxy ja tüüdsü, es tuts nyajnaxy ja xux, es waanüts ja nwit nnijam.

28 Taanümu wiingátyryü waanü may di'ibüts xytyuunkmeepy, ja'a ko bom bömüts nmajotmaybyaaty nidügekü pünaty 'yaxájüdüp ja Jesús éxtämü Kristü.

29 Ko pün 'yity ya"ayow ya"ama'at, nandü'nuts n'ity ya"ayow ya"ama'at; es pün ja pün ñayajpekykya'ayuty, üjts mäy tajp es njot'ambéküts mü't ja di'ibü myügu'uk yajpekykya'apy.

30 Pün d'u'ñümts n'akmüj n'akraadu, akmüj akraadüpts müdü tyaaüty es nya'ixüdüts ja nya"ama'at'ajtünüts.

31 Yu Nindsün'ajtäm Jesukristü Tyeety, yu nDios Teety'ajtäm di'ibü pátüp ja may'ajt windsü'küñ winü xüü winü tiempü, yu'ü ñija'ap kots ngajxy ja tüy'ajtün.

32 Kots n'ijty Damaskü, ja gobernador di'ibü naty myüdümpy ja rey Aretus, yu'ü pyüjták ja tüjx ää kwentü'ajtpaty mä tada kajpn, esuts xymyatsánduts es xyajnjxánduts tsimü;

³³ per xkykutūyñajxtats ja mabujkrutajk katsyoty mā ja kajpn nabotsu vyentanu, es du'unuts xkykamajtsta.

12

Yajmūnūjx ja Paqablu tsajpōtm

¹ Oy ni tits ngaganaraty kots nnaymyujkumāyaty, koonumts tyam ndukmūmadya'aky ja iixma'tun es di'ibats ūj Nindsun'ajtam tū xytyuk'ixy.

² Majmajkts jūmūjtūp nyajmūnejxūts jam tsajpōtm. Kyajts nnijawū pūn ojtsadsū du'un mūdats nnini'x ngūbajk, o yū'ūyudsū n'anmūja'an. Dios űija'ap.

³ Per di'ibats ūj sitūy tūy'ajtan nnijawū (pūn ojtsadsū du'un mūdats nnini'x ngūbajkūts o kyaj, űija'abu Dios)

⁴ ko jam tsajpōtmts nmūdooy di'ibu kyaj pān tmūwinmā'añbyaaty o űigutkyūty yajniġajxtat.

⁵ Mbaadūts ūj njamūj njapaadu mūdu tyāadu, per kyajtsū du'un ndunā'añ; mūjpaadūpts mūt ēxtamts nya"ayow nya"ama'adaty.

⁶ Kooxūpts ūj nmūjūya'añ nbaadūya'añ, kyajxyūbu taadu lyokūwinmā'añty; ōxyūbū du'un kots nmūj nbaadu, yū'ūts nmadyakypū di'ibu tūy'ajtan.

⁷ Nūgoo 'yokmūj'ajnū di'ibats n'ijx. Paadyū Dios dyajkutiky es ja mūjku'ugōpk, ja Satanās, xyā"ayōwāt mūt tu'ugū pūjkanū mūkrū kadiibats ūj nnaybyūjtā'agūdat mūj kūjxm.

⁸ Tūgūk ōkūts nja"amdooy njabūjktsooy ja Nindsun'ajtam esxyūpts xytyukniwā'adsū tyādu pūjkan.

⁹ Per yū'u xy'adsooyts: "Yū nmay'ajtanūts yū'u mdukmūmada'agūdūbu tadū pūjkan. Ko mij myā"ayow nya"ama'adaty, ya'ijxp ko ūjtsū du'un di'ibu mmooyūp ja mūjāā." Es mūt kots du'un xy'anmāay ja Nindsun'ajtam, mbaadūts ndukmūj ndukpaadu kots nya"ayow nya"ama'adaty, mūt ko du'un ya'ixy ja Jesukristū myuk'ajtan.

¹⁰ Paaty jotkujkūts nnaỳjāwūty ōyūts nya"ayow nya"ama'adaty, ōyūts xy-jani'ō'o xyjaniyāxūbudūts, ōyūts xyjapajūdijtrūdu, es ōyūts xyā"ayōwdūts mūt ja ayō'on jotmay mūt yū'ūgyūjxmū Jesukristū. Mūt ko ōyūts njaya"ayow'ajnt njaya"ama'at'ajtrū, Jesukristūts xymūjāāmeery.

Paqablu tmūmay tmūdajy ja mabujkrutajk di'ibu Korintū

¹¹ Nūgoots tū nlokū'aty kodsū du'un tū nnaymyūjpujtā'agyūty, per miidsūdyū du'un tū xytyuktundū agwanū. Mūt ko miidsūdyū du'un tū mjapaadūdu xyajmūjprūdsūmūdūts, pes pūn miits m'ijxkiyxūdūbu tadū di'ibu 'yandijtp apōstūlu kōpkūty mūt ūj, m'ixtūp ko ni w'ix tsoo yū'ūjūty waanū oy tmūdundū ja Dios es kudiinūn ūj.

¹² Pes kots n'ijty mūt miidsūty, nya'ijxūts kots njantsy'apōstūlūty, ja'a ko mūt ja mā'xtūjkūnūts nduūñ kanak naxū iixwū'ūmūn, mūj'ajtan es di'ibu jā'ay du'ūñ mūat wyū'ūmūdyā'aydyū.

¹³ Du'ūñūmts ūj miits nbudūjkūdu ēxtamts nbudūjkūdu ja mabujkrutajk di'ibu wiink tsoo naymyūjkdūp; di'ibu du'un tu'uk mūat tyūgatsy, ja'a du'un mūt ko miits kyaj tū pudūjkan xymūooydyū. Du'un xy'oknama'xtat pūn tū nmūdūgoydyū mūt ko kyaj tū n'amdowdū.

¹⁴ Tyāmūts njūp'ixy es nūjx ngu'ixā'andū myūdūgūk okrū, es kyaj n'adsipā'andū. Kyajts nbajūdity di'ibu miits mmūdajt mjaygyajtrūp, miidsūdyū dūn kū'ūm n'ūxtāaydyūp; pes yū u'unkteedyūty yū'u dūn pātūdūp t'ūxtā'aydyū es t'ixtūdu 'yū'ūnk 'yūnā'kūty, es kyaj yū'ūjūty ja u'un'k ūnā'k di'ibu 'yixtūp ja tyāak tyeedūty.

15 Mət tu'ugu oyjyot nyajtúnədats tugekyu di'ibats nmədjtypy, es mət tugekyuats ja nməjəə nbudəkədat miidsaty. ĶTii xytsyojktəpts miidsaty waanu pən nduk'ijxtəp miidsaty ko njantsytsyoktə byeen?

16 Ni na'a ti tə nga'amdowdu məduədu ngu'am gəstə, oy jyadu'anaty, taa di'ibə jənəndəp: "Tyadu Paəblə byeen pye'typyuty es tə xylyokə'ijxəm, es oytym wi'ixaty təu yə'u dyajpədsəmy ja meeñ es tgəstə'aty."

17 ĶPer wi'ix tsoots tə nyajpədsəmy ja mmeeñ? ĶTii mət ja di'ibats ngəjx ətəmdsə ngudənaabyu?

18 Kots nduknipejky ja Titu es nujx mgu'ixədu, ngejxyuats yə'u mət jatū'ugu nməgu'uk'ajtəm. ĶTii yajpədsəmdə mə miidsaty oyne'unənu gyanaratyū? Kyaj, Ķkədi? Nmədjttəpts ti'igyū jot winmə'añ. Ti'igyuats oytuyiitu ndundu.

19 ĶTii mjənəndəp miidsaty ko mədu tyadu neky, ja'tə ndiumpy es nnəyyajwə'amə'añədyuats yəjxón mət miidsə? ĶKyaj dyə'unaty! Di'ibəts tə nmadya'aky, də'unəts njəna'añ ətəmə Jesukristu kyudənaabyu es Dios testiigu. Məgu'ugitaty, tugekyu di'ibəts ndiumpy, ja'a də'un es xyajməjwiin xyajkəjəjədat ja mmeəbjkənaty.

20 Mət ko njə'əbəts ko nujx ngu'ixtə, wə'anə da nga'okpətnət ətətməts əj nd-seky, es nandə'un miidsaty kyajts xypəəttət ətətməts miits xyjəpəəda'əndə. Njəjpjə'əbəts ko kyəxə'əgət ja tsip, nayñi'o'o nayñiyəxək, akə, joraməyū, pi'ts əy pi'ts kajxy, naybyat'ijx nayjyənək'ijxən, məj patən.

21 Jəjpjə'əpts kots nujx ngu'ixtə, yə nDiosəts xytyukjəwəpts di'ibəts əj ndsoydyu'un'ətəp, es kots miits niməy nnijə'əy nniyə'əxtət ko miits tə mbekytyundə es kyajnəm xymyastu'uttə ja əxək'əjtən, ja mə'induunk es ja ka'oybyu winmə'añ di'ibə mbaduundəp.

13

Kajxwījən esə kajxpə'xən

1 Tyəədu də'un ja myəduəgək okpə ngu'ixə'əndə. Pən jaa di'ibə ə'unənu tyuda'əgə'añ, koonəm tsyėkyuty majtsk o təgəək di'ibə ñikəjxpəttəp, ətətm jyənə'añ ja Diosə jyəəybyəjtən.

2 Ko ja myəmajtsk okpə ngu'ixtə, ndukjəgyujkəduats di'ibə naty pekytyuundəp, es tyam n'aktukjəgyukəduats yə'əjaty esə wiinkpəty. Kots n'akninəjxtət jatəgək, kyajts nnəkyñimə'xtət,

3 es də'un nduk'ixtət ko əjts ngudənaəpy ja Jesukristu. Pes jəgyyukədu ko yə Jesukristu, kyaj yə'u ya"əyow ya'amə'əduaty, mək'əjtənə də'un sitəy myədjəpty di'ibə yəjtiumpy mə miidsaty.

4 Təy'əjtənə'u ko 'ye'ky kruuzkəjxə ətətmə ya"əyow ya'amə'ətrən, per tyam jiky'əjtp mət ja Diosə myək'əjtən. Es nandə'unəts əj n'ity ya"əyow ya'amə'ət es ti'igyū mət ja Kristu njiky'əttəduats, es Dios myək'əjtəngyəjxməts miits nbudəkədat.

5 Naywyinmə'añ'ixədu miidsaty kə'əm, es xy'ixtət pən mmeəbjktəp ja Jesukristu. ĶTii kyaj xypəktə kwentə ko Jesukristu 'yity mə miidsaty pən mjantsyməəbjktəp?

6 Ndukmə'əwdəjttəpts es miits xyñijəwədat kots əj nməduñ ja Nindsən'əjtəm.

7 Kajxtəkpəts es mjiky'əttət yəjxón. Kyaj yə'əjaty esəts əj miits xyajwə'əmdət oy, ja'a də'un es oy m'ittət mədu Dios, oy jyəkəxə'eky kyaj 'yoyuty di'ibəts nduun ngəjx mə miidsaty.

8 Kyajts mbaət ndsiptūñ mət ja təy'əjtən, yə'ədsə də'un jə'eyə mbaət nduñ ja təy'əjtən.

⁹ Xondákprats ko miits m'oy'at mmæk'attu, óyats ʉj nya'ayow nya'amá'adaty; es akkajxtákrats es m'ittat éxtumú Dios ttseky.

¹⁰ Paaty maanum ngaku'ixtu, nja'ayats ma tyadu neky es miits mnayjujwijtsambítudat ku'umaty, es kyaj jyatyimtsékyaty es ʉj miits ndukkumədówdat kots ʉj nnəjxat; mat ko ja Nindsun'ajtamtə tu xymyo'oy yə kutujkən es myəj wíin kyajaat ja mməbəjkənəty, es kyaj esəts miits nyajkutəgódydət.

¹¹ Məgu'ugítaty, mats ngajxtaayñu, ndukmədsəjktəp es mjiky'áttat agujk jotkujk. ʉxtə'aydyə di'ibə myajwə'umədəp wə'ats mə ja mjiky'ajtən. Nayya-jjotkujkadə es jyky'attu ti'igyə agujk jotkujk. Pən mduundəbə də'ən, netə Dios, di'ibə yajkypy ja tsəjkən esə agujk'ajt jotkujk'ajtən, 'yítat mə miidsaty.

¹² Naymyats naymyənánədə nixim niyam Jesukristəkyəjxm.

¹³ MayDíosək də'ən jyənə'andə nidəgekyə nməməbəjkpə'ajtəm.

¹⁴ Wə'anə Nindsun'ajtəm Jesukristə mgunu'xədə es ja Dios mmo'oyədə tsyəjkən esə Espírítu Santə mmət'ítədə nidəgekyə miidsaty.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Galasyū Ja'ayuty

¹ Ҳj Paablū, 'yapóstulū Jesukristū, es kyaj mat yu'ugyujxmaty ja naxwiñūdu ja'ayudyu kyutujkūn, es nan ni tu'ugudsū ja'ay tū xykyapūjtā'aky, yu'ats xyryujtāktū ja Jesukristū kū'am esū Dios Teety di'ibū Kristū yajjikyryujk.

² Ҳj mat nidugekyū yū nmūgu'uk'ajtm di'ibū yam ijttap mat ʉj, nduknigáxtudsū tyadu neky ja mubajkputujk di'ibáty naymyujkūdup Galasyū.

³ Wa'anū nDios Teety'ajtm esū Nindsūn'ajtm Jesukristū mgunu'xādū es mmo'o'yūdu ja agujk'ajt jotkujk'ajtm,

⁴ ja Jesukristū di'ibū nayyajkū éxtamū windsū'kūn es xyajpojpnitūgo'o'yūm es kūdiibū nbadū'unūm ja axak'ajtm di'ibū yā naxwiñ, es mādū tyāadu Jesukristū tkuudyuūñ di'ibū Dios Teety tsoyok es ttūnat.

⁵ Pes n'ok'awdajtm ja Dios di'ibū myūdajtypy ja muj'ajtm winū xūū winū tiempū. Wa'an dū'ūnuty.

Kyaj mā wiink oybyū ayuk

⁶ Mūgu'ugitaty, dū'ūñats xyajwū'ūmū ko jantsy tim tsojk miits xymyastu'uttū ja Dios, di'ibū mwīn'ijxūdu es xy'axájat ja Kristū ñitsokūn, es tyam mbanūjxāndap ja wiinkū di'ibū tyijttap oybyū ayuk.

⁷ Per kyaj ti wiinkū oybyū ayuk. Di'ibū dūn sitay tim tūy'ajtm, tam naagūdyū ja'ay di'ibū mwīn'ūñāndap mat ko tsoyoktūp dyajtgatsa'andū ja oybyū ayuk di'ibū Kristū ñimadyakpy.

⁸ Per pūn ja pūn mduk'uxpákūdu wiinkū uxprūjkan es kūdiinūm ja oybyū ayuk di'ibūts miits tū nduk'uxpáktū, wa'an yajkajxprékū winū xūū winū tiempū, oy tyim'ūjtsaty, o tu'ugū anklūs di'ibū miimp tsajpótm.

⁹ Nnikajxrejttypyats jatūgok. Pūn ja pūn mduk'uxpákūdu wiinkū uxprūjkan es kūdiinūm ja oybyū ayuk di'ibū tū xy'axájūdu, wa'an yajkajxprékū winū xūū winū tiempū.

¹⁰ Es kots dū'ūn njūnā'añ, žtii mjūnāamp xytyijy kots dū'ūn njūnā'añ, ja'a dū'ūn esats ja ja'ayuty xy'oy'ixat? Kyajū dū'ūn. Ndsejpyats je'e'yū esudsū Dios xy'oy'ixat. Kooxyūpts ʉj ndseky nwh'ūmā'añ yajxōn mat ja ja'ayuty, kyajxyūpts ʉj nmūdūñ ja Kristū.

Paablū tyukū apóstulū

¹¹ Mūgu'ugitaty, jaygyūkūdu miidsaty, ja oybyū ayuk di'ibū tū nduk'uxpáktū, kyaj yū'ūjety ja ja'ayudyū wyīnmā'añ.

¹² Kyajū ja'ayūts xytyukmāadyaky es ni tu'ugū ya'uxprūjkrū xyky-atukn'ijxū, kū'ūmū Jesukristū xytyuknija'ajts.

¹³ Tū xymyūdowdū wi'ixūts ʉj njiky'ajty tūyūp kots ʉj ijty nbadūñ ja israelitaty ja kyostumbrū, es wi'ixūts ʉj ijty njantsypyajūdity ja di'ibū pyanūjxtap ja Kristū es nyajkutūgoyāñts.

¹⁴ Ҳjts ijty waanū ni'igū nbadūimpy ja israelitadyū 'yūxprūjkan kūdiinūmts ja nmūduknāxaty, ni'igū ijty nbadūñts di'ibū ja 'yaptūjk jaayūm tyuundū.

¹⁵ Perū Dios tūdsū naty xywyīn'ixy mādsū naty kyajnūm nmiñ nja'tyūts. Pes mat ja myay'ajtūngyūjxm xywyooyats esats nmūdūnat,

¹⁶ esats xytyuk'ijxy xytyuknija'ajuts ja 'yU'unk, esats uj ngajxwā'xut ja 'yU'unk jya'a mā di'ibū kyaj 'yisraelituty. Pes kyajts uj n'amdooy ja kajxwījan mut ni pān.

¹⁷ Es ni ngapatujkuts Jerusalén esats pān xya'uxpūkuduts di'ibū naty apostulā'ajttap mā naty uj kyajnum, nik ni'iguts oj nnejxy mā ja Araabyū muj it, es ōknūmts nĵumbijty jatugok mā Damaskū kajpn.

¹⁸ Extū ko űajxy tuguk ĵamujt, nētats oj nnejxy Jerusalén es ngu'ijxyuts ja Peedru. Es majmókx xūts nwe'emy jap mut yū'.

¹⁹ Es kyajts jam n'ijxy ja wiinkpū apóstulū, yū'uyuts n'ijx ja Santya'agu, ja Nindsūn'ajttamū myuga'ax.

²⁰ Nmudajtypyuts ja tūy'ajtan ko di'ibū n'anmaaydyūp, yū'ū du'ūn ja tūy'ajtan. űija'ap ja Dios ko kyajts n'anda'aky.

²¹ Oknūmts nnejxy mā yū Siryū űax esū Silisyū űax.

²² Kyajts xy'ixy'ajttū pānuty myūbujktap ja Kristū jam Judee,

²³ je'eyū sitūy tmadoo ĵunā'andu: "Ja di'ibū tūyūp xpyajūdjttam, tyam ĵyūdity tkajxwā'xy nandu'ūn ko Jesús yū'ujuty ja Kristū di'ibū Dios kyajx es xyajnitso'oga'anam."

²⁴ Es t'awdattu Dios mut ujtskyujxm.

2

Apóstulaty tkupuktū ja Paqblū

¹ Ko űajxy majmajkts ĵamujt, nnejxyuts jatugok Jerusalén mut ja Bernabee, es nmūnejxyuts ja Titu.

² Nnejxyuts jap mut ko Diósudsū naty tū xymyo'oy ja winma'āñ esats jap nmujxut. Jápats nnaymyujkudu mut pānudyū mūbujkputajk űigop'ajttap, es ndukmūmadyākyuts ak ja'ajuty wi'ixuts ngajxwā'xy ja oybyū ayuk majaty kyaj 'yisraelituty. Du'ūnats nduūñ kādībū tyūgōyut di'ibūdsū naty tū nduūñ es ndiimpűūmts.

³ Per oy ja Titu ĵyayū'udyū grieegū ĵā'ay, kyaj amūjāā t'anmaaydyū es jajtsūkut waanū mā yū yedyujk'ajttan*.

⁴ Jam ja ĵā'ay nāagaty di'ibū tujkudu es ĵyanandu mut ja andakūngyujxm ko yū'ujuty tpanujxtū Kristū. Yū'ujuty je'eyū myindu ixxā'k ixtākpū wi'ix tī yajtūñ ko n'ijttam awā'adstūm yū'ūgyujxmū Kristū. Tadu ĵā'ayuty xyja"anūmūyānūts es agwanū nbadū'unūm ja ana'amūn.

⁵ Per űudsuty kyajts ngupujktū tādū xrpūjkan, ni je'eyū tuk pojūn, es du'ūn ja tūy'ajttan di'ibū jajpātp mā ja oybyū ayuk wűū'ūmut mā miidsuty.

⁶ Kyajts xymyoodyū jembūy kajxwījan ja ĵā'ay di'ibūty kxū'ktap ko űigop'ajttap mā ja mūbujkputajkuty. Kyajts űj ndūñū kwentū pān pān yū'ujuty, ja'a ko Dios kyaj tpayo'oy wingū'uy agu'uy ēxtam űayyajkūxē'egyuty.

⁷ Kyajts űj wiink kajxwījan xymyoodyū, yū'ujuty ko Diósudsū naty tū xytyuknipeky ja tuunk esats ngajxwā'xut ja oybyū ayuk mā di'ibū kyaj 'yisraelituty, du'ūn ēxtam ttuknipejky ja Peedru ja tuunk mā ja israelituty.

⁸ Es du'ūn ēxtam ja Dios tkejxy ja Peedru ēxtamū apóstulū mā yū israelituty, nandu'ūnats űj xykyejxy ēxtamū apóstulū mā di'ibū kyaj 'yisraelituty.

⁹ Paaty ja Santya'agu, Peedru es ja Fwank, di'ibū naty ijtūp ēxtam tnigopk'attu ja mūbujkputajkuty, tmūwinmā'āñbyāttū kots Diosū naty tū xymyo'oyū tyādū tuunk, es xykyūmajtsyuts űj esū Bernabee. Du'ūn ttuundu

* 2:3 Ix Lukū 1:59.

tyaada éxtam naymyayakyajxm, es da'anats nnayyajti'igyudu esuts udsaty ndúndut mā di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es yu'ujaty 'yaktúndut mā yu israelítaty.

10 Je'eyats xy'amdoo xpyujktsoodu es da'uñmsts nbudákudut ja ay-oobutajkaty di'ibu ijttap Judee, di'ibuts ni'igu ndunaampy.

Paabl̄a twingugajxu ja Peedru

11 Es ko Peedru oj ñejaxy Antyokiin kajpnóty, ojts n'ooy mayjya'ayóty, ja'a ko wa'ats yajnijáwu ko pyekytyuun̄.

12 Ja'a ko jawyiin tm̄tkaaydyu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, extu ko naagaty jyajttu ja israelítaty di'ibu tso'ond̄u mā Santya'aḡu; net oga'an tmastuty ja Peedru kyáyt̄ m̄t di'ibu kyaj 'yisraelítaty, m̄t ko ttsu'ku éxtam jyuna'and̄u ja israelítaty.

13 Es ko yu'u t'ijxtu ja wiingátypyu israelitu di'ibu nanda'un ja Kristu ryanujxtap, ta tpaduundu ja Peedru 'yaxuk winma'añ, es extu Bernabee pyadu'udujku nanda'un.

14 Per kots n'ijxy ko kyaj dyajtu'uyo'oydyu éxtam ja oybyu ayuk, nétats n'anmaay ja Peedru mayjya'ayóty: "Mij m'israelitu, es kyaj xykyuydyún̄ ja israelítadyu kyostumbru, pes, ¿ti ko xytyukkuwanadu ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty es kuydyún̄t̄ ja israelítadyu kyostumbru?"

Di'ibáty oy wa'umduap m̄t ja Dios

15 Udsajtam apóstala'ajtam, israelitu ja'ayaty udsajtam m̄t ko jap nmaxu'unk'ajtam, es kyaj udsajtam nya"andijam pekyjya'ay éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty,

16 nnija'am ko kyaj p̄n̄ oy wye'emy m̄t ja Dios m̄t ko tpadún̄ ja Moisesu 'yana'am̄n, yu'uyu di'ibu myubejkyu ja Kristu. Paaty udsajtam nanda'un nm̄ubajkam ja Kristu éxtamu nYajnitsokru'ajtam es oy nwa'am̄m m̄t ja Dios, es kyaj m̄t ko nguudyu'unam̄ ja Moisesu 'yana'am̄n, m̄t ko ni p̄n̄ oy kyawe'emy m̄t ja Dios ko tpadún̄ ja Moisesu 'yana'am̄n.

17 P̄n̄ n'ijxta'ayum wi'ix oy nwa'am̄m m̄t ja Dios m̄t ja Kristukyajxm, nya'ijxum ko nbojruja'ay'ajtam, da'un éxtamu di'ibu kyaj 'yisraelítaty. ¿Ti yu'u 'yandijpy ko Kristu xyajpekytyu'unamu? ¡Ni wi'ix tsoo!

18 Pes p̄n̄ tyam nya'o'oyuaps di'ibuts tu n'okjijtp̄, pes nya'ijxuaps kots uj tu waanu nduundugóy.

19 M̄t ko kyajts uj ja ana'am̄n n'okpaduunnu, da'un tpaaty éxtamts uj tu n'o'kn̄, da'unats uj njiky'aty éxtamu Diosu myaduumba,

20 es m̄t ko Kristu ñayyajku windsu'kun̄ m̄t ujtskyujxm jam kruuzkajxm, mbaat njuna'anam̄ ko da'un éxtamxuaps tu n'eeky kruuzkajxm m̄t ja'a. Paaty kyaj 'yok'ujts'ajnu di'ibu jiky'ajtp̄ m̄dsu nnini'x, yu'u dan ja Kristu di'ibu jiky'ajtp̄ mā uj̄n̄, es tyam nya'ixyudyats ko njiky'átyats nm̄dúñats ja Kristu éxtamdsu nYajnitsókru, m̄t ko yu'ats xytsyoyk es ñayyajku windsu'kun̄ m̄t ujtskyujxm.

21 Kyajts n'uxtijy ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy ujtskyujxm, pes kooxyap mbaadu ja'ay 'yokwe'emy oy m̄t ja Dios ana'am̄nguyajxm, kyajxyap jyaty-immigutikyuty es ja Kristu 'yeekyxyap.

3

¹ ĮAy Galasyū ja'ayaty! Nūgōo mdimkujuun'aty'ajnuđu miidsaty. ĆPán tū mribanáxudu? Tāts kexy ka'pxy ngajxwa'xy miits mwinduuyaty éxtamū Jesukristū oj kyruuzpėty, du'un éxtam kū'amxyp x'ijxtū.

² Anmaagyāts, Ćtū xy'axájudu miidsaty ja Diosū Jya'ajūn mat ko tū xykyudyundū ja Moisesū 'yana'amūn, o mat ko tū xymyubaktū di'ibū tū xymyūadowdu?

³ Įmjantskyujuunūdyū du'un! Ja'a ko tū msonda'aktū mat ja Espiritū Santū, Ćwi'ix tyamū net xyajkugūxūyā'andū mudū mgu'ūm winmā'añūty?

⁴ ĆTii ni nū'un tū mgatu'unxudu éxtam tūgekyū tū mjātudu mat ko tū xy'axājū Jesukristū? Ūj jūnāambūts ko tū mdu'unxudu oynu'unūn.

⁵ Pes yaj'yo'oydyū mwinmā'añ. Ko Dios mmo'oydyū yū Jya'ajūn es ttūñ ja māj'ajtūn mā miidsaty, Ćti paādyū du'un ttūñ mat ko miidsaty tū xykyudyundū ja Moisesū 'yana'amūn? Kyaj dyū'unaty, du'un ttūñ mat ko miits xy'axájudu ja Jesukristū éxtamū Yajnitsókpu.

⁶ Tim du'un jyaaty éxtamū n'aptūjk'ajtūmū Abraān, pes ja Diosū jyaaybyajtūn jūnā'añ: "Abraān myūbūjk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mat ja Dios."

⁷ Esū tyāādu yū'ū xytyuknija'am yajxón ko di'ibāty myūbūjktūp ja Dios, yū'ū du'un tyūūmp'ajt 'yāats'ajttūp ja Abraān.

⁸ Jėkyūp ja Diosū jyaaybyajtūn űigajx ko Dios oy wye'ūmū mat ja ja'ayaty di'ibū kyaj 'yisraelitaty ko myūbūkudu, es ja Abraān ya'awa'ānū ja oybyū ayuk ko Dios 'yanmaāyū: "Mat mijtskyūjxm nguū'xūpts nidūgekyū naxwīñūdu ja'ayaty."

⁹ Pánaty ja Dios myūbūjktūp, ja'a Dios kunu'xānūdap mudū Abraān, di'ibū nandū'un mūbūjk.

¹⁰ Di'ibū jiky'atāndūp éxtam ja Moisesū 'yana'amūn jūnā'añ, ja'a 'yawijxtūp ja Diosū tyūdyū'unūn, mat ko ja Diosū jyaaybyajtūn jūnā'añ: "Kajxpėky 'yitat di'ibū kyaj tūgekyū tūgekyū tkūydyūñ di'ibū ijtp kujayū mā yū ana'amūn."

¹¹ Ja Diosū jyaaybyajtūn xytyuknija'am yajxón ko kyaj ni pān oy kyawe'emy mat ja Dios ko tpadūñ ja ana'amūn. Mat ko Diosū jyaaybyajtūn jūnā'añ: "Di'ibū myūbūjkūngyūjxm oy wū'ūmp mat ja Diosū, yū'ū du'un jiky'ātūp."

¹² Per ja ana'amūn kyaj ti tmadya'aky ko Dios nmūbūjkūm; di'ibū sitūy jūnāūmp ja Diosū jyaaybyajtūn, yū'ū tyāādu: "Di'ibū pyadiimpy tūgekyū éxtam yū ana'amūn jūnā'añ, tadū du'ūmbū jiky'ātūp winū xūū winū timpū."

¹³ Kristū yajnājx ja tūdyū'unūn di'ibū ūdsajttūm oj xyjapātūm, es du'un xyajnitsókūm mā ja tūdyū'unūn di'ibū pātūp nidūgekyū di'ibū kyaj tkūydyūñ ja ana'amūn, mat ko Diosū jyaaybyajtūn jūnā'añ: "Di'ibū o'kp kudūy mā tu'ugū kepy, Diosū du'un tū kyajxpėkyaty."

¹⁴ Es du'un ko yū di'ibū kyaj 'yisraelitaty t'axájudu ja Jesukristū éxtamū Yajnitsókpu, Dios kunu'xānūdap éxtam jėkyūp wyāndaky ja Abraān. Es du'un ko nmūbūjkūm ja Kristū, n'axājūm ja Espiritū Santū di'ibū Dios wyāndak.

Ana'amūn esū wāndakūn

¹⁵ Mūgu'ugitaty, min n'ok'yajtu'unūm éxtamū ijxpajttūn di'ibū ūdsajttūm nidūgekyū tū n'ijxūm oynu'unūn mā njiky'ajttūn'ajttūm. Ko tu'ugū ja'ay dya-jti'igyūdu 'yayuk o ttūñ ja kajxy'ātūpyū es tfirmaraty yajxón, ni pān mbaat tkapuwitsy es ni mbaat tkayajmājū.

¹⁶ Nandū'unū du'un ja Dios tmooy ja wyāndakūn ja Abraān es ja tyūūmp 'yāats. Ja Diosū jyaaybyajtūn kyaj jūnā'añ: "Yū mduūmp m'āādsaty",

éxtamxyur jyuna'añ may ja Abraan tuumpr 'yaadsuty. Byeen yajxon jyuna'añ: "Yu mduumpr m'aats", di'ibu 'yandijpy je'eyu tu'uk. Yu'u dun 'yandijpy ja Kristu.

17 Dios tu'ugu kajxy'átypyu ttuun mat ja Abraan, es óknum ja Moisesu 'yana'amun oj myiñ taxk mugopx ja i'px majk jumajt. Paaty kyaj mbaat ja ana'amun dyajwe'emy éxtam kyaj t'oktuunnat di'ibu Dios wyandak mat ja Abraan.

18 Kooxyur udsajtam ja Dios xumyo'oya'anam ja kuma'añ mat yu'uguyjxm ko nguudyu'unam ja Moisesu 'yana'amun, kyajxyur wandakunguyjxm nya-jmo'oyum ja kuma'añ. Per ja Dios wyandak ja Abraan ko tmo'oya'añ nadu'añ ja kuma'añ.

19 Pes, ¿wi'ixu dun tyuñ ja Moisesu 'yana'amun? Dios yajk es dya'ixyuty di'ibu du'un ja pojru. Tadu ana'amun yu'u jatunán je'eyu extu ko myiñat ja Abraan tuumpr 'yaats di'ibu yajwandak. Dios myooy ja ánkusadyu tadu ana'amun, es tmo'oyudu Moisés éxtamu Diosu kyudunaabyu ma naxwiñudu ja'ay.

20 Per ko Dios ja wandakan dyajwe'emy mat ja Abraan, ku'am twandaky, kyaj jyatyimtsékuty ja kudanaabyu es yajkajxnáxat wi'ixu Dios jyuna'añ.

Di'ibu tyiumpy ja Moisesu 'yana'amun

21 Pes, ¿wi'ix njuna'anam? ¿Tii ja ana'amun yajtugajtsypy ja Diosu wyandakan? ¡Ni wi'ix tsoo mbaat! Kooxyur ja Moisesu 'yana'amun t'ok'yaky ja jiky'ajtam, ja'axyur je'eyu ja ja'ay wu'u'umdu oy mat ja Dios Moisés 'yana'amunguyjxm.

22 Ja Diosu jyaaybjatun myadyakypy ko nidagekyu yu naxwiñudu ja'ayuty tu myamada'agudu ja pojru, es du'un yu'uyuty di'ibu 'yaxájudu ja Kristu éxtamu Yajnutsókrú, 'yaxájudu di'ibu Dios wyandak.

23 Ja ana'amun yu'u du'un éxtam ja pujxndujk kwentu'ajtru ko oj xumyudajtam ni'agaju extu ko Kristu myiñ, es ko Kristu myiñ, taanam oj xuiñasmajtsam ko n'axájum éxtamu Yajnutsókrú.

24 O mbaat njuna'anam ko yu ana'amun du'un éxtamu u'unk'ijxru, xyky-wentu'ajtam yajxon extu ko Kristu myiñ es nwa'umut oy mat ja Dios mabujkanguyjxm.

25 Per kom tu Kristu myiñ es tu n'axájum éxtamu Yajnutsókrú, tadu u'unk'ijxru, ja'a njuna'anam ja ana'amun, kyaj xy'ok'ana'amuna.

26 Mat ko miidsuty tu xy'axájudu ja Kristu, m'ijttap ti'igyu mada Kristu es ja Dios mbujtákup éxtamu 'yu'unguty,

27 mat ko nidagekyu udsajtam di'ibáty tu nnabajtam es n'ijtam ti'igyu mada Kristu, du'un yu'u maut n'ijtam éxtamxyur tu'ugu wit di'ibu nduktujkam.

28 Dios kyaj t'ijxkijxyu punu du'un israelitu o punu du'un kyaj, punu du'un tuumbu o punu du'un windsán, punu du'un yedyujk o punu du'un toxytyujk, ja'a ko ti'igyu miidsuty éxtamu ja'ay tu'ukru ja'aguyjxm ko ti'igyu mat ja Kristu Jesús m'ittu.

29 Es pun miits m'ijttap ti'igyu mada Kristu, du'un miidsuty éxtamu Abraanu tuumpr 'yaats es m'axájudu di'ibu Dios tyukmewandak ja Abraan.

4

1 N'ak'anuumyaaampy jatu'ugu ijxrajtan: N'okrujtákam ko ja ja'ayu 'yu'unk mutskátyñum di'ibu ja kuma'añ 'yaxájuyaaampy, oy ja kuma'añ tugekyu tjaja'a'ajtta'aya'añ di'ibu tyeety myudajtyru, du'un ja'a éxtamu tuumbun.

² Ja u'unkteety myudajtypy ja u'unk'ixpɔ di'ibɔ kywentɔ'ajttɔp ja 'yu'unk, extɔ ko tɔpɔdɔt ja tiempɔ mɔ ja tyeety tɔ ttuknibɔjtɔɔgɔ.

³ Du'ɔn nandu'ɔn ɔdsajttɔm di'ibɔ xy'u'unk'ajttɔm ja Dios: ko ijty nmutsk'ajttɔm, ja'a njɔnɔ'annɔm mɔ kyajnnɔm myiŋ ja Jesús, koonɔm nmɔmɔdo'om ɔxtɔm xy'ana'amɔm ja di'ibɔ xykywentɔ'ajttɔm, ja'a njɔnɔ'annɔm ja Moisesɔ 'yana'amɔn.

⁴ Per ko tɔ tɔpɔaty ja tiempɔ di'ibɔ Dios tɔ ttuknibɔjtɔɔgɔ, net ja Dios tkejxy ja 'yU'unk Jesús, tu'ugɔ toxytyujk yajmiin yajjajttɔ, es jyiky'ajty Moisesɔ 'yana'amɔn patkɔ'ɔy,

⁵ es du'ɔn kyaj xyky'um'ajttɔm tadɔ ana'amɔn. Es ko n'axájɔm ja Jesús ɔxtɔmɔ Yajniɔsókɔp, tɔ tɔpɔaty ja tiempɔ mɔ Dios xy'axájɔm ɔxtɔmɔ 'yu'unk.

⁶ Es paadyɔ Dios tɔ tɔpɔjtɔ'aky ja 'yU'ungɔ Jyɔ'ajɔn njodoty'ajttɔm nwinmɔ'ǎñoty'ajttɔm mɔ jyɔna'añ: "Tatitu'unk."

⁷ Es du'ɔn kyaj mnaky'itɔt ɔxtɔmɔ tuumbɔn, tyam ja Dios m'u'unk'ajttɔdɔp; es ja'agyujxm ko m'u'unk'átɔdɔ, m'axájɔdɔp ja kuma'ǎñ di'ibɔ Dios mmo'oyánnɔdɔp.

Paqblɔ tmɔmay tmɔdajy ja Gálatus mubɔjkrɔtɔujk

⁸ Ko naty kyaj xy'ixy'attɔ ja Dios, mmɔduundɔ ja di'ibɔ kyaj yɔ'ɔdyɔ Dios.

⁹ Per tyam, ja'a ko xy'ixy'attɔ Dios, o ni'igɔ oy njɔnɔ'annɔm, Dios m'axájɔdɔp ɔxtɔmɔ 'yu'unk, ¿wi'ix xymyɔdundɔ jatɔgok di'ibɔ kyaj ti wya'añ es ya'ama'at? ¿Ti mdsojktɔp jatɔgok es yɔ'ɔ xymyɔdúndɔt ɔxtɔmɔ tuumbɔ jyɔbyɔn?

¹⁰ Mmɔjtuundɔp ja xɔɔ, ja po'o es ja jɔmɔjt.

¹¹ Jotmaymyɔdɔts mɔt ko wa'anxyɔp tɔ tyɔgoy ja nduungɔts mɔ miidsɔty.

¹² Mɔgu'ugítɔty, nmɔnu'xtáktɔp es mjiky'átɔt ɔxtɔm xy'ixyɔts ɔj njiky'aty, ja'a ko tɔts njɔmbity ɔxtɔm miidsɔty. Kyajts ja yam miits xymyɔpɔkytyúndɔts.

¹³ Pes yajxón xyjamyátstɔt miidsɔty ko tim jawyiin nduk'ɔxpɔjktɔ ja oybyɔ ayuk, ja'a kots ɔj jam n'ijty miits mɔtt mɔt kots nba'ɔmbejty.

¹⁴ Es oy xyja'ayo'on'ajttɔ ja nba'ɔmɔts kots xyɔpɔ'am'ijxtɔ, ɔj kɔ'ɔmɔts nnikajxpɔty ko kyajts ɔj xy'ɔxtijttɔ, ni'igɔts xy'axájɔdɔ ja n'ɔxpɔjkanɔts es xy'axájɔdɔts jantsy tsuj ɔxtɔmxyɔp tu'ugɔ Diosɔ 'yanklus o ɔxtɔmxyɔbɔ Jesukristɔ kɔ'ɔm.

¹⁵ ¿Wi'ix ko tɔ xy'ɔxtijttɔ yɔ n'ɔxpɔjkanɔts tyam? Tɔɔyɔp nɔgoots xy-jantsypɔa'ayoodɔ, ko extɔ mjajjuudánda ja mwiinɔty es xyjanamo'oyándɔts.

¹⁶ ¿Wi'ix kots tyam xy'ixtɔts miits ɔxtɔmɔ mmɔdsipɔn, mɔt je'eyɔ ko tɔ ndukmɔmadya'aktɔ ja tɔy'ajttɔn?

¹⁷ Di'ibɔ mdukmɔdijɔdɔp miidsɔty es xypɔadúndɔt ja israelítɔdyɔ 'yana'amɔn, kyaj ttundɔ es miits xytyuk'oy'áttɔt, ja'a tyuundɔp esɔts miits xy'ɔxtijttɔdɔts, ja'a tyuundɔp es miits xy'axájɔdɔt yɔ'ɔjɔty ɔxtɔm yɔ'ɔjɔty je'eyɔ xymyɔtnaymyaayɔbɔ'áttɔ.

¹⁸ Byeɔn 'yóyɔty ko du'ɔñɔm ndu'unɔmɔ kwentɔ ja wiingátyɔpɔ; per je'eyɔ ko amumdu'uk jot mɔtt, kyaj yɔ'ɔyɔty kots miits mɔtt n'ittɔ.

¹⁹ Nitítɔty, tyámtɔs jatɔgok n'ayoy mɔt miits ɔxtɔm ko ja u'unktaak dyajmíñ dyajja'ty ja 'yu'unk. Du'ɔmɔts n'ayoy extɔ koonɔmɔts n'ixy ko Kristɔ jyiky'aty mɔ miidsɔ njot mwinmɔ'ǎñty.

²⁰ Tyámtɔs njantsyɔyateky n'itǎ'ǎñts mɔt miidsɔty esxyɔp nmadyákɔm kɔ'ɔm es ngajxwixxyɔp ɔxtɔm miits mnayjyáwɔdɔ, mɔt ko nekykyujxy kyajts nnijawɔ wi'ix ngajxwijtɔt, pes, kyajts nnijawɔ wi'ixɔts nwinmáyyɔt mɔt miidsɔty.

Agaar es Saaru 'yixpajtun

²¹ Anmaagyudsu tyadu miidsatu di'ibu pyanajxtap ja Moisés 'yana'amun, ¿Tii kyaj xyjaygyúkuđu di'ibu Moisés xytyukmunikákum jaaybyéty?

²² Pes du'un xy'anma'ayum ko Abraan myudajt majtsku 'yu'unk: tu'uk mat ja Agar, ja pyo'oduumba, es jatu'uk mat ja ñado'oxy Saaru.

²³ Isma'el myiñ jyajty éxtum Abraanu 'yu'unk esu Agar. Peru Saaru kyajpu naty 'yu'unkpraatyñam, net ja Dios wyandaku yu'u es dyajmín dyajja'tat tu'ugu 'yu'unk. Praaty ja Saaru dyajmiñ dyajjajty ja Isaa éxtum ja Dios twandaky ja Abraan.

²⁴ Nbjatákyputy yu'u éxtum ijxpajtun. Ja toxytyujku nimajtskpu, majtsk ja kajxy'átyryu tkudánuđu: ja kajxy'átyryu di'ibu ja Moisés yajmooy ma ja Sina'ii Kopk, ja'a yu'u ja Agar kyudunaary. Pánuty tyuk'ijtadubu tyadu kajxy'átyryu, du'ün ja 'yu'unk 'yuna'k myindu jya'ttu es 'yittat éxtum ja maduumba juybyu.

²⁵ Ja Agar kyudunaary ja Sina'ii Kopk jam Araabyu, myatnaybyátap ja Jerusalén, ma tyam ja ana'amun tpadundu mat ja 'yu'unk 'yuna'katy éxtum ja maduumba juybyu.

²⁶ Per ja Saaru ja'a 'yandijpy ja Jerusalén kajpn di'ibu tsajpótm. Yu'u du'un ndaak'ajtum adsajtum di'ibáty n'axájum ja Jesukristu.

²⁷ Pes ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ:

Xonda'ak mij, toxytyujk di'ibu ni na'a m'u'unk tu xykypaaty;
xi'ik xon mij ko ni na'a tu xykyayajnáxy ja pujk ado'onun ko u'unk yajpraaty.
Mat ko ja toxytyujk di'ibu kyaj 'yu'unkpraaty,
waanu mayu 'yu'unk tmdatá'añ
es kadiinam ja wiink toxytyujkuty.

²⁸ Mugu'ugítaty, adsajtamdyu du'un éxtum ja Isaa, adsajtam du'un ja u'unk una'k di'ibu Dios wyandak dyaka'añ ma ja Saaru.

²⁹ Es du'un éxtum jékyap ja po'oduumba 'yu'unk ttukxiky di'ibu miin jajt naxwiñ Espiritu Santu myuk'ajtangyujxm, du'un tyam di'ibu pyanajxtap ja israelítadyu 'yana'amun xymyudsip'ajtum adsajtam mat ko mbanujxm ja Jesukristu.

³⁰ Ja Diosu jyaaybyajtun ja'a xytyuknija'am ko Dios t'anmaay ja Abraan: "Ŧxwop ja po'oduumba esu 'yu'unk, mat ko kyaj dyajwa'xat ja mjiky'ajtun mat ja mñado'oxyu 'yu'unk."

³¹ Pes du'un, mugu'ugítaty, adsajtam kyaj xy'u'unk'ajtam ja po'oduumba, di'ibu 'yandijpy ko adsajtam kyaj nbadu'unam ja israelítadyu 'yana'amun. Ŧdsajtam yu'u xy'u'unk'ajtam ja toxytyujk di'ibu awa'atstuuy, di'ibu 'yandijpy ko tu n'axájum ja Jesukristu es paaty xy'u'unk'ajtam ja Dios.

5

Awa'atstuuy'at Kristukyujxm

¹ Kristu xyajniókum es n'ijtam awa'atstuuy es kadiibu nnakyjyiky'ajtam éxtum ja ana'amun dyajtu'uyo'oy, praaty yu'ugyujxm ittu amumdu'uk jot mat ja Kristu es kyaj xykyupáktat es pán amujaa mdukkuydyúnadut ja ana'amun.

² Jaygyukuduguts es madowdu! Ŧj Paablu, anmaaydyupts mij ko pan miits mgupajktap es myajtsúktat waanu ma myedyujk'ajtan, mat yu'u tu xy'axtijtu ja Kristu, kyaj ni madsoo ja Kristu mgatu'unxadut.

³ Akjuna'anupts jatugok. Ko di'ibu nayyajkap es yajtsúktat waanu ma yu yedyujk'ajtan, mat yu'uyu taadu koonam tkuydyúnat tugekyu ja ana'amun.

4 Es miits pánaty mgyudyunándap ja ana'amun es mat ja'agyujxm xy'xhta'aydyu es oy mwu'umdat mudu Dios, tu xymyastu'uttu ja Kristu es xy'xhtjtu ja Diosu kyunu'xun.

5 Per Espiritu Santukyujxm nmubajkam ko oy nwu'amum mudu Dios.

6 Mat ko n'ijtam ti'igyu mat ja Jesukristu, kyaj tyuñ ko ja'ay yajtsíky waanu o kyaj yajtsíky ma yedyujk'ajtan; di'ibu sitay tuump ko nmubajkam, ja'a ko nnaydsyokkam nixim niyam ja'agyujxm ko nmudajtam yu nubajkam.

7 Oyu naty miits mdu'uyo'oydyu. ¿Pán tu myajtu'adúkudu es kadiibu xkyuudyúndat ja tuj'ajtan?

8 Kyaj yu'adyu Dios, mat ko Diosu du'an di'ibu tu mwóyaty es xpyradúnat ja Jesukristu.

9 Katu xyja'aydyugódyu ko mat waanubu levaduuru dyajpade'eky tugekyu tsajkakyjyátsy.

10 Uj ndukma'awdajtupts ja Nindsun'ajtam ko miidsaty kyaj mwinmaaydyugátstat. Dios tyukkumadowaambyu tadu ja'ay di'ibu myajwinma'añdyugoyánudap, wa'an tim pánaty.

11 Mugu'ugítaty, jaygyúkudu di'ibu yam n'anumayaampy. Kooxyur uj n'akkajxwa'xy es miits myajtsúktat waanu ma myedyujk'ajtan, éxtam naagaty jyuana'andu, ¿ti kots xpyrajúdtu ja israelítaty? Ja'a ko xpyrajúdtupts yu'u, tyaadu niguxu'kp ko ngajxwa'xpyuats ko ja'ay je'eyu niiso'oktu ja'agyujxm ko Kristu 'ye'ky kruuzkujxm.

12 Ma'amu da tyaadaty wooma't wijtsma'tpúty kyajxyur ñaydsyúkudu waanu je'eyu ma yu yedyujk'ajtan, wa'an ttimnidsujkta'ay tugekyu ja yedyujk'ajtan.

13 Mugu'ugítaty, Dios mwojudu miidsaty es kadiibu tadu ana'amun xytyuktúkudat, per kyaj es miits xytyuk'abat xytyukkajxpáttat éxtam ja mgu'am winma'añ es ja mgu'umdsokkam. Naydsyókudu es naybyudúkudu nixim niyam.

14 Tugekyu tadu ana'amun 'yawijtsmijkypyu tyaadu: “Mdsókup ja mmudajkpa'a éxtam mij ku'am mnaydsyékyaty.”

15 Per pun miits mnaygyaay mnaydsyu'tsudap éxtamu añimalun nixim niyam, naygywentu'átudu es kyaj mnayyajkxudat ak miidsaty.

Njiky'ajtam éxtam ja Espiritu Santu ttseky

16 Ngajxwijtup es mijky'áttat éxtam ja Espiritu Santu mduk'ixudu, es du'an kyaj mijky'áttat mat ja di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy.

17 Mat ko ja'ay ttundu di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy, myudsip'ajttup ja Espiritu Santu, es ja Espiritu Santu myudsip'ajtypy ja pánaty tyuundap di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy. Paaty miidsaty kyaj xytyundu di'ibu mjatunándap.

18 Pes pun ja Espiritu Santu mdu'umooyudap, kyaj myajkutúkudu tadu ana'amun.

19 Wa'ats nnija'am wi'ix jyiky'attu pánaty tyuundap di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajttup: ma'induundap, tyuundap kyajxtup ja axuk'ajtan, 'yadsojktup,

20 'yawdajttup ja agojwinnáxaty, byuruja'ajttup, naymyudsip'ajtudap, naywyinjajp naywyingojtudap, amu'ajtsy'ajttup, jot'ambujktup mat waanu ti, je'eyu ñaymyujpajta'aga'anudu, naywya'xudap kanak peky, naymyudsip'ajtudap,

21 naywyinnaxujā'adap, ami'ikyjya'ay'ajttap, kuja'xpu'ajttap es pánaty tyuundap tiity éxtam yu axuk tu'unun. Tu n'anamadu, es n'ak'anmaaydyap, ko pánadyu du'un axukjiky'ajttap, kyaj 'yittat mā Diosu kyutujkan.

22 Per ja Espiritu Santu xyajjiky'ajtam waanu wiink, mut ko dyajmīñ ja tsojkan, xondakan, ti'igya'át, ma'xtujkan, oyjya'ay'át, kajxykyurujkan,

23 tuda'aky'ajtan es nayjyujwjtsumbijtam ka'am. Tyadu jiky'ajtan kyaj tmudsip'aty ni tu'ugu ana'amun.

24 Es udsajtam di'ibáty xyja'a'ajtam ja Jesukristu, du'un nyajtu'unam éxtamxyap tu nyajkruuzpajtam di'ibu nnini'x'ajt ngabajk'ajtam wyinmā'añ'ajtypy.

25 Mut ko njiky'ajtam mut ja Espiritu Santu, n'oknaygyujkam es xywyi-jts'yo'oyam ja Espiritu Santu.

26 Kyaj ti ndukmuj'ajtam, kyaj ti ndu'unam es n'ijxam mabaat ja'ay tkupeky, es kyaj ti nnaywyinnaxujā'am mā a'udsajtam.

6

Naybyudákudu nixim niyam

1 Məgu'ugítaty, pən mbáttap miidsaty di'ibu tu pyekykya'ay, miidsaty di'ibu jiky'ajttap éxtam ja Dios t'oyjyawa, mgajxwjtap ja di'ibu tu pyekykya'ay es jyiky'átat éxtam ja Dios ttseky. Per tun yajxon es naygywentā'átadu miidsaty ka'am kədiibu mmamada'agudat ja rojpu.

2 Naybyudákudu nixim niyam pən ti mdsiptáxkudap, es du'un xykyuy-dyúndat ja Kristu 'yana'amun.

3 Pən naak nayjya'adap muj kəjxm, es kyaj du'un 'yity, ka'am ñaywyin'uuñaty.

4 Wa'an ka'am nidu'uk nidu'uk tñaygywentā'átyuty éxtam ja Dios ttseky, net mbaat oy ñayjyáwtat ko ti ttuñ es kyaj ñaydyukmā'ijxkijxyut mut ja wi-inkraty.

5 Kəjkja'a ja tuunk ayo'on nyajkəjx nyajnəjxam.

6 Xyryátam nyajwā'xam di'ibu nmədajtam mut ja di'ibu xytyuk'əxpujkan ja Diosu 'yayuk.

7 Exkam mnaywyin'uanudu miidsaty: ni pən mbaat tkatukxi'iky ja Dios. Ja nippu yajpəde'kypu ja puəjta'aky di'ibu tu tni'ipy.

8 Pən ñipy éxtam ja di'ibu ñini'x kyəbjak wyinmā'añ'ajtypy, yajpədu'əgəp ja o'kan; per pən ñipy éxtamu Espiritu Santu ttseky, 'yaxájuəp ja jiky'ajtan winu xəu winu tiempu.

9 Kyaj nmə'anu'xam es ndu'unam ja oybyu; mut ko pyaədap ja tiempu mā Dios xymyay'ajtam.

10 Paaty pən xyajmadákam ja Dios, wa'an nmay'ajtəndu'unam mut oytyim pánaty nidugékyuty, es waanu ni'igu nmay'ajtəndu'unam mut ja nməubəjkrə'ajtam.

Kajxwíjən esə kajpo'xən

11 Məduədsu ngu'amgu'u nnijáyuədu tyam es mut məjjátuədyu letəu.

12 Taadaty di'ibu mdukuwə'ənuədap es myajtsúktat waanu, tyuundəbu du'un mut ko yajxon ñayyajwə'mā'ənuədu mut ja israelítaty, kyaj ttsoktu ko 'yayówdat ja agyujxm ko ja'ay t'awanu ko Kristu xykyu'o'kam kruuzkəjxm.

13 Per yu'ujaty ka'am kyaj tkuudyundu ja Moisesu ana'amun, je'euy ttsoktu es miits myajtsúktat waanu es du'un jyəna'əndat ko nandu'un miits xykyurəjktə es myajtsúktat waanu.

¹⁴ N'amdeebųats ja Dios es ni na'ats ųj ngamųj ngapaadųt. Ndsejpyųts je'eyų es nmųdunų'ųņųts ja Nindsųn'ųjtųm Jesukristų mųt ko 'ye'ky kruuzkųjxm mųt ųjtskyųjxm. Kots ųj oj n'axųjų Jesukristų, dų'unųts ųj ųxtųmxyųpts ųj nandų'un n'e'ky kruuzkųjxm. Mųt yų'u di'ibų jya'a'ųjtypy ja naxwiņųdų, kyųjts ndimnakymųųjŗųjta'ųky.

¹⁵ Mųt ko n'įjtųm ti'igyų mųdų Kristų, kyųj ti ttsooty pųn tų myųjtsųky waanų o kyųj. Di'ibų sitųy tsobatp ko Jesús tų xyųjtųgųjtsųm es xytyųkjky'ųjtųm tu'ugų jky'ųjtųnų jembyų es wa'ųtspų.

¹⁶ Wa'an ja Dios mguni'xyųty es mba''ųyųųty nidųgekyų di'ibų dųn jky'ųjtųŗ ųxtųmts ųj tų njųnų'ųņ, es nandų'un tkunu'xųt es tŗa''ųyųųt nidųgekyų di'ibųty įjtųŗ ja Diosų jya'ųy.

¹⁷ Aų bom kyųjts ndseky esųts pųn xytsyipmųgųjxųt mųdų tyųdų dų'ųmbų winmų'ųņ. Pes ųj nmųdųjtypyųts mųdsų nnini'x ja tay mųts xywyųjptų yų'ųgyųjxm kots nmųdųņ ja Jesús.

¹⁸ Mųgu'ųgųtųty, wa'anų Nindsųn'ųjtųm Jesukristų mgunu'xųdų ni'amukų miidsųty. Wa'an dų'unųty.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Éfesu Ja'ayuty

1 Ëj Paablu, mat ja'agyujxm ja Diosu tsojokun xy'apostalu'átyuts ja Jesukristu, ja'a n'juna'anum kots tu xykyéxyuts. Nduknigajxtu'ptsu tyadu neky ja Diosu jya'ayuty di'ibátu naymyujkudup ma Éfesu kajpn es di'ibátu Dios myuduundup oy es ti'igyu 'yittu mat ja Jesukristu.

2 Wa'anu nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Kunu'xun mudu Kristu

3 N'ok'awdajtam ja Dios, ja Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, mat ko tu xumyo'oyum tugekyu kunu'xun di'ibu ijtp tsajpótm mat yu'ugyujxm ko ti'igyu n'ijtam mudu Nindsun'ajtam Jesukristu.

4 Jékuyr ma naty kyajnumu naxwiñudu kyojy, Dios tu naty xywyin'ijxam es xy'u'unk'atá'anum ja'agyujxm ko n'ijtam ti'igyu mat ja Kristu, es du'un n'ijtam ma Dios wa'ats es kyajpu nbojpu'ajtam.

5 Mat ja tsojokungyujxm oj xytyuknibujtákum extu jékuyr, es xy'axájum éxtumu 'yu'ungaty mat yu'ugyujxmu Jesukristu.

6 Paaty mudu tyadu, du'ñum n'awdajtam ja Dios mat ja muj may'ajtam di'ibu xytyu'unum mat ja'agyujxm ja 'yU'unk Jesús, di'ibu jyantsysyejpy.

7 Mat ko Dios xytyojkum ni'igu, paaty oj xyajtsókum ja'agyujxm ko 'ye'ky ja Jesukristu, es du'un tme'xy ja nbojpu'ajtam,

8 es du'un ja Dios xytyuk'nijáwuduts yu tsojokun jantsy muj, kots tu xumyo'oydu tugekyu wijy'ajtam esu jaygyujkun,

9 es tu xytyuknijáwuduts di'ibu ijty kyayajnijáwudu di'ibu yu'u tsyejpy, es tu ttuknibujtaagu nwinma'añóty di'ibu yu'u tyunaampy.

10 Yu'u du'un di'ibu tyuknibujtákum ko Kristu t'ana'amut tugekyu di'ibu ijtp tsajpótm es di'ibátu ijtp naxwiñ. Dios yu'u du'un tyuknibujtákum es yajkuydyúnat ko tpaadat ja tiempu.

11 Ja'agyujxm ko ti'igyu n'ijtam mudu Kristu, paaty ja Dios oj xywyin'ijxam jékuyr es tpujtáky es n'ijtam ja'a muut, di'ibu tyiimpy tugekyu éxtum t'oyjyawu.

12 Du'un ttuñ ko uadsuty, di'ibu jawyiin ja Kristu myubujkta, njiky'attat wi'ixu Dios awdaty 'yítat ko tmudaty ja muj'ajtam.

13 Nandu'un ja Dios ttuñ mat miidsuty. Ko miits xumyadoodu ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakupy ja nitsokun, pes net xumyubujkta ja Kristu, es ja Dios m'axájudu éxtumu jya'ay es mmooyudu miidsuty ja Espíritu Santu di'ibu naty tu twanda'aky.

14 Es mat ko Dios mmooyudu ja Espíritu Santu, yu'u muut ya'ixy ko miits mja'ay'ajtudup ja Dios. Pes ja Espíritu Santu yu'u du'un éxtum tu'ugu ijxwa'umun jawyiimbu, es du'un tyandyuku ko Dios tkuydyuna'añ di'ibátu tu twanda'aky, es du'un awdaty 'yítat ko du'ñum tmudaty ja muj'ajtam.

Paablu kyajxta'aky es tja'agyuda'aky ja Dios

15 Paaty kots oj nnijawu ko miits tu xy'axájudu ja Kristu es ko xytyoktu ja di'ibátu Dios jya'ay'ajtypy,

16 du'añumts nja'aygyuda'aky ja Dios miitskyujxmuty, njamyejtsypyuts miits kots ngajxta'aky.

17 N'amdeebuyts ja Nwindsan'ajtam Jesukristu Dyios, ja Dios Teety di'ibu ni'igu maj'ajtan myudajtypy, es mmo'oyadat ja Espiritu Santu di'ibu yajkypy ja wijy'ajtan esu ja'ay dyajtuknijawut ja tui'ajtan, du'un miits ni'igu oy xy'ixy'attat ja Dios Teety.

18 N'amdeebuyts ja Dios nandu'un es tkujaj tkudu'xut yu mjot mwinma'añaty, es mduknijawudat di'ibu dan mbátadup ko yu'u tu mwówadu es mja'ay'ata'anadu. Wa'an mduknijawudu ja kuma'añu majpu es oy di'ibu Dios pyujke'ky py mat ja di'ibáty 'yaxájudup ja Jesús.

19 Wa'an yu'u mdukjagyúku du ko yu Diosu myak'ajtan kyaj tmudaty ja kyugujxan, ja'a ko yu'u yajtiimpy tugekyu tyadu mak'ajtan ma'adsajtam ko nmabujkam ja Jesukristu,

20 es nan ja'ayumu tadu mak'ajtan di'ibu ya'ixu ko Jesukristu dyajjikypyejky jatagok es dyajnaxwe'tsy 'yaga'añdsyoo tsajpótm.

21 Dios pyujtáka ja Jesús es tniWindsan'átat tugekyu yu muk'ajtan, kutujkan esu madakan, es ja Jesús du'un 'yana'amut kyaj jyatyimtyámyuty, nandu'un winu xuu winu tiempu.

22 Pes du'un ja Dios tmooy ja kyutujkan ja Kristu ma' tugekyu di'ibu ijtp oymyaaty, es nandu'un tpujtáky ja Kristu es tnigopk'átat ja mabujkpujtak.

23 N'okpujtákam ko yu Kristu du'un éxtam ja kubajk di'ibu wyijts'ye'epy ja nini'x, es du'un ja mabujkpujtak éxtam ja nini'x. Myudajtypy ja Kristu nidugekyu ja mabujkpujtak es ijtp ma' tugekyu it lugaar.

2

Dios myaj'ajtungyujxmu ja'ay ñitse'eky

1 Du'un miidsudyu naty éxtamu o'kpuaty mat yu'ugyujxm ko kyaj ja Dios xumyamadoodu es mbojpuutuundu,

2 xupyaduundu naxwiñadu ja'aym wyinma'añaty es xupyanaixtu ñu'u tyu'u ja majku'u di'ibu 'yane'empy nidugekyu di'ibu kyajpuyam tmamadoy ja Dios.

3 Nidugekyu'adsajtam nandu'un tnuuyur njiky'ajtam éxtamu taadaty, es oj njiky'ajtam éxtam jyunandu ja ngu'am winma'añ es ndu'unam di'ibu tsyojktur ja nnini'x'ajt ngubajk'ajtam. Nja'am'i'in nja'ajajtam es xyñitajkam yu' tadyu'unun di'ibu Dios yajkypy, ti'igyu mudu taadaty.

4 Per ja Dios jyantsymudajtypy ja maj pa''ayo'on es nugoo oj xyjantsytsy-ojkam,

5 paaty, oyu naty nja'ijtambu éxtamu o'kpu mat yu'ugyujxmu nbojpu'ajtam, xumyo'oyum ja njiky'ajtan'ajtam ti'igyu mat ja Kristu. Pes mat ja tsyojkungyujxm esu pua''ayo'on ja Dios tu myajnitso'ogudu.

6 Es ko n'axájum ja Kristu éxtamu nYajnitso'kpu'ajtam, Dios pyujtáky éxtam xyajjikypuykam ti'igyu mat ja Kristu es xya'ijtam maut tsajpótm.

7 Tyaadu ttuun es dya'ixuyty winu xuu winu tiempu ko nugoo xyjantsytsy-ojka mat ko dyaky ja 'yoyjyot mat yu'ugyujxmu Jesukristu.

8 Ja'a ko Dios may'ajtan mdu'unxudu, paaty mnitso'oktu mabujkungyujxm, kyaj ja'agyujxm di'ibu mduundu o mwinmaayduy, Dios namaj'ajtungyujxmu du'un.

9 Paaty kyaj ni wi'ix tsoo mbaat ngamuj ngarátam, mat ko ja nitsokan kyaj nmudajtam ja'agyujxm ko ti' adsajtam ndu'unam, yu'u taadu ñayajkypy ja Dios.

10 Mút ko Dios yu'u du'un oj xyajkójum es yu'u du'un tyuknibujtáku ko adsajtam, ti'igyá mút ja Kristu, njiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtan ja oybyu, du'un éxtam Dios tu xytyuknibujtákam.

Agujk'ajt jotkujk'ajtan Kristukyajxm

11 Miits pánaty kyaj 'yisraelítaty, “kyaj tsíkyaty” mdíjadu pánaty nay-dyjíudap “tsíkyaty”, pánaty yajtsujktap waana má ja yedyujk'ajtan*.

12 Jamyatstu ko tuuyup mga'ijtu Kristu muut, kyaj 'yity mbaadudu ja kajxy'átypyu ko Dios ja wandakun dyajwe'emy madu israelítaty. Du'un ijty miidsaty ya naxwiin, kyaj ijty ja Dios xy'ixy'attu es ni ti ijty xykyajujp'ixtu.

13 Miidsaty di'ibu naty mujagam'ajttap ja Dios, tyam m'ittu ti'igyá madu Jesukristu; ja Kristu, mút ja ñe'pyñgyajxm tu myajmínadu wingón má Dios.

14 Kristu yu'u du'un yajti'igyá di'ibu israelítu es di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es du'un tyam n'ijtam tuk kajpn je'eyu. Mút ja kyu'am nini'x Kristu yajjugák ja naymyúdsip'ajtak di'ibu naty nmúdjatam.

15 Kristu yajkugujxu tugekyu ja israelítu 'yana'amán es ja kyubojkun. Du'un ttuun es ja majtsk naxpu ja'ayaty tyi'igat mút yu'u ku'am, es du'un dyajxeemy ja naymyúdsip'ajtak.

16 Mút ko Kristu 'ye'ky kruuzkujxy, ja'a oj dyajkéxy dyajnáxy ja tsip, es dyajnaymy'oybyujkadu di'ibu israelítaty es di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

17 Du'un ja Kristu dyajmiin tyadu oybyu ayuk má yu ti'igyá'ajtan má miidsaty di'ibu naty mujagam'ajttap ja Dios, es nandu'un muúdsaty, israelítaty di'ibu ijttabu naty wingón má ja Dios.

18 Es tyam nidugekyu údsajtam, du'un éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty es di'ibu israelítu, nmúdjatam ja Espíritu Santu es mbaat njo'omam Dios Teety wyindum mút ko n'ijtam ti'igyá madu Kristu.

19 Pes mút yu'u tyam miits mganakyjyagam'ittu má Dios, ti'igyá m'ittu mút ja Diosu jya'ayaty éxtam pánaty tsunaaydyup tuk juun tuk tujk.

20 Du'un miidsaty éxtam tu'ugu tujk di'ibu yajpojtsu'kp má yu apóstalaty esu Diosu kyugajxpu ñikajxmúty, du'un yu'ujaty éxtam ja potsy'ujxun, es ja Jesukristu yu'u du'un éxtam ja muj tsaa di'ibu myajts'ijttaapy tugekyu ja potsy.

21 Pesu Jesukristu yu'u du'un di'ibu myudunaapy ja potsy extu ko ja potsy 'yabátat tu'ugu tujk di'ibu wa'ats es má ja Dios tsyuanu.

22 Paaty mbaat njuna'anam es n'okpujtákam tu'ugu ixpajtan. Ko miits m'ittu ti'igyá mút ja Kristu, du'un miidsaty éxtam ja tsaa di'ibu ja Kristu yajtiimpy má ja tujk tkojy má Dios tsyuanu Espíritu Santukyujxm.

3

Paablu tyuunk má ja mubujkpuujk

1 Paatykyujxm uj Paablu, n'ityats tsimy mút yu'ugyujxmu Jesukristu, es xytyuk'oy'áttat miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

2 Pes tay'ajtanats njawu ko tu xymyudowdu ko Díótsuts ja may'ajtan xy-tyu'unxu esuts tu xytyuknipeky es miits n'awánudat ja Diosu 'yayuk.

3 Dios ya'ijxu di'ibu tyuknibujtáku di'ibu ijty kyayajnijáwu esu Díótsuts xytyuknijá'ajuts uj, éxtam waana tu n'awánadu ya nekykyujxm,

4 es ko xykyajxtat, mbaat xypyuktá kwentu kots uj nnijawu ja Kristu jya'a di'ibu ijty kyaj yajnijáwu.

* 2:11 Ix Lukas 1:59.

⁵ Es di'ibu ijty kyayajnijáwá, naamnam ja Espírítu Santu tu ttuk'ixtu ja Kristu 'yapóstaluty esu kyugajxputy.

⁶ Yu'u du'unu tyaadu: ko mut yu'ugyujxm tuadu oybyu ayuk ja ja'ay kyaj 'yisraelítuty di'ibáty 'yaxájudup ja Kristu, 'yaxájudup nandu'ambu ja kuma'añ éxtum ja di'ibu israelítuty. Es mut nidugekyu di'ibu 'yaxájudup ja Kristu, Dios tu pyujta'agudu nandu'un éxtum tuk pedazu ja Kristu ñini'x, ja'a njuna'anam ko Dios tu yajti'igyuty mut ja Kristu. Paaty nandu'un yajwa'xtap mut ja israelítuty ja kuma'añ di'ibu Dios wyandak mut ja Kristu.

⁷ Diósuts xytyuk'ana'am esuts ngajxwa'xudu tyadu oybyu ayuk, es xymy-ooyuts ja madakan esuts ndúnut.

⁸ Es óyats uj ni ti ngatsoo'ajtpu mut oytyim pánuty di'ibu pyanajxtap ja Kristu, Diósuts tu xytyukkaduku esuts ngajxwa'xtat ma yu di'ibu kyaj 'yisraelítuty, ja di'ibu ni pán mbaat tkanija'adya'ay.

⁹ Diósuts xytyuknija'adup es ndukjaygyúkaduts wa'ats nidugekyuty ja ja'ayudyu tadu di'ibu ijty kyayajnijáwá, di'ibu myudajtypy puke'eky ma naty kyajnum kyojy ja naxwiñadu, es extu tyam yajnija'adsyooñ.

¹⁰ Es ko Dios du'un ttuuñ, mbaat mabujkputajjkyujxm tñijáwudu pánuty myudajttap ja madakan es ja kutujkun tsajpótm, ko Dios myudajtypy mayñax ja wijy'ajtan ma tugekyu di'ibu ijtp.

¹¹ Du'un ja Dios tkuyduuñ ma yu Nindsan'ajtam Jesukristu, di'ibu naty tu ttuknibajtaagu ma naty kyajnum naxwiñadu kyojy.

¹² Ja'a ko nmabujkum ja Jesukristu es xyja'ay'ajtam, mbaat nmawingo'onam ja Dios amumdu'uk jot.

¹³ Nmánu'xtáktap es kadiibu miits mdsipka'axtat mut kots uj yam n'ayoy ja'agyujxm kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk ma yu di'ibu kyaj 'yisraelítuty. Mbátudup miidsuty es mjotkujk'áttat, ja'a kots uj n'ayoy es oy mwu'ámdat madu Dios.

Kristu tsojkan

¹⁴ Paadyats nnaygyoxtnaaydya'agyuty Dios Teety wyinduuy,

¹⁵ di'ibu yajkoj tugekyu di'ibu ijtp tsajpótm es naxwiñ.

¹⁶ N'amdeebuyts ja Dios Teety es mut ja maj'ajtan di'ibu ni'igu myudajtypy, es Jya'ajungyujxm mmo'oyudat ja muk'ajtan,

¹⁷ es mut ko miidsuty tu xy'axájudu ja Kristu éxtumu Yajnitsókrá, n'amdeebuyts es ja Kristu 'yítat winu xuu winu tiempu mjodoty winma'añótyuty. Du'un miits xmyudáttat ja tsojkan, éxtum ti tukjijpyu 'yity, kyaj yi'xy.

¹⁸ N'amdeepy nbujktseebuyts es miidsuty, ti'igyu mut nidugekyu ja Diosu jya'ayuty, mbaat xyñijáwudu di'ibu du'un yeñ, wooñ, kujxm es kuk ja Kristu tsojkan,

¹⁹ es xyñijáwudat tadu tsojkan, di'ibu byeen ni'igu myújuty es kyaj mbaat njaygyujkuty'ayum, es du'un Dios kexy ka'pxy jiky'átat ma miidsuty.

²⁰ Ja Dios, di'ibu myudajtypy ja muk'ajtan es ttúnat waanu ni'igu kadiinam di'ibu udsajtam n'amdo'om es nwinma'ayum, du'un ttúnat mut ja myuk'ajtan di'ibu tuump ma udsajtam.

²¹ Wa'an ja'a mabujkputajjkyujxm esu Kristu Jesuskuyjxm 'yity majjáwá junujx najtsnuxu es winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unuty.

1 Kom aj tsimyjya'ay'ajtpats mat ya'ugyujxm kots nmədúñ ja Nindsun'ajtám, aj nmanu'xtáktupts miits es mjiky'áttat éxtám ja Dios tseky, mat ko Dios tã myáxədə es mjiky'áttat dũ'án.

2 Tuda'aky'áttu es oyjya'ay'áttu, es madattu ma'xtujkən mat ja wiinkpəty. Naybyudákədə nixim niyam mat ja oyjyotkuyajxm.

3 Ʋxtá'aydyə es xymyudáttat ja ti'igyə'ajttən di'ibə ja Espírítə Santə yajkypy, es jiky'attu jotkujk nixim niyam.

4 Ti'igyə nnini'x'ajttám mada Kristə es ti'igyə je'eyə yə Espírítə Santə, dũ'án éxtám ti'igyə ja awijx jəjp'ijxən di'ibə Dios xytyukniwo'om,

5 ti'igyə Nindsun'ajtám, ti'igyə nəbajttən, ti'igyə nəbujkən, es

6 ti'igyə Dios Teety di'ibə nWindsun'ajttám nidəgekyə ədsajttám es tyuñ ma nidəgekyə ədsajttám, es jyiky'aty ma ədsajttám nidu'uk nidu'uk.

7 Tə Kristə xymyo'oyəm nidu'uk nidu'uk ja madakən éxtám tseky.

8 Paaty jyənə'añ ja Diosə jyaaybyajttən:

Ko pyatəjkə tsajpótm, tmənejxy di'ibə naty dũ'án éxtámə tsyimyjya'ay, es tmooy ja madakən ja ja'ayəty.

9 Mbaat nnayyajttə'm: “¿Ti 'yandijpyə tadə ayuk tsəjəppajna?” Pes ja'a xytyukjəgyujkəm ko jawyiinə naty tã kyədə'aky.

10 Es tadə di'ibə kədək, yə'n nandə'án di'ibə óknəm patəjkə tim kəjxm jam tsajpótm es 'yítat mə təgekyə di'ibə ijtp.

11 Kristə kə'm di'ibə myooyə tyadə madakən yə tyadə ja'ayəty, tmooy nəək es 'yapostolə'áttat, wiinkpə di'ibə kyajxwə'xtəp ja Diosə 'yayuk, wiinkpə di'ibə ñə'mooy tyu'umooydyəp ja ja'ayəty, wiinkpə di'ibə ja nəbujkəttəjk 'yijx'ijtt kywentə'ajttəp es dyə'əxpəktə.

12 Dũ'án ttuñ es Kristə t'əxkujkədyə'ayət nidəgekyə ja Diosə jya'ayəty, es dũ'án yəjxón tmədúnət di'ibə ti'igyə ijttəp mat ja Kristə,

13 Es dũ'án ədsajttám nwe'məm ti'igyə mə ja nəməbujkən'ajttám es n'ixy'ajttám yəjxón ja Diosə 'yU'unk, es nməyújəm es nmədu'unəm ja Dios éxtám ja Kristə ttuñ.

14 Kyaj nnakyñaybyujttákəm ənə'ku'ungən di'ibə janəəm jatsojk yəjtəgəjtsypy ja wyinmə'añ mat ja wiinkpə əxpəjkən. Pes di'ibə dũ'án tyuundəp, dũ'án éxtámə postə'əgən di'ibə ja poj yəjnəjxəp oytyim məəty, mat ko ñəy'yəkyəty es tadə andəkpəty tyuk'əxpəkədət éxtám oy tsujpə di'ibə kyaj tyəy'ajttənəty.

15 Nik ni'igə ədsajttám nnaydsyojkəm nixim niyam, nmədyákəm yə'əyə ja təy'ajttən es nyəj'ya'kəm ja nəməbujkən'ajttám ko n'ijttám ti'igyə mada Kristə di'ibə ijtp éxtám ja nini'xə kyəbajk.

16 Kristəkyəjxm ñəybyudákədə ja nəbujkəttəjk es ti'igyə 'yittə éxtám tu'uk amuum nini'x; es ko ja nəbujkəttəjk tyundə di'ibə oy, net myəjəpəttə'əgədə nəbujkəngyəjxm es dyəjməjttákədə ja naydsyokə.

Jembyə jiky'ajttən ko Kristə məət n'ijttám

17 Nduk'əxpəktə es nduk'ənə'amdə es oy xykyuydyúndət di'ibə yəm n'anməədyəp. Kyaj xyñəkyəpənjəttət ja kyostúmbəty es ja wyinmə'añdyə taadəty di'ibə kyəjpe Dios tmədúñ, mat ko ni t'ktatsooty tadə di'ibə jaayəm tyuundəp.

18 Di'ibəty kuydyu'unxədəp kubi'its ku'ook yə tadə winmə'añəty, tadə ja'ayəty nəgəo 'yokjəntsəkyujuun'əty'əjnədə, kyaj kyəjxyjəgyəkədə es kyəj ttuktákədə tadə jiky'ajttən di'ibə Dios yəjkyəp,

19 nūgoo 'yokjantsysoyodyu'unduk'ajnadu es oytyiiti t'aduunwinnáxtu, ttundu oytym tiity di'ibu kyaj 'yóyuty, es kyaj ñay'aguwítsuty.

20 Per ja Kristu kyaj mduk'axpajkadu es du'un mjiky'áttat,

21 pes miits mmūdoodu di'ibu yu'u tyuk'axpajk, es du'un xyjaygyujkadu wi'ixu du'un ja tų'ajtan mā Jesús.

22 Paaty, éxtam ja ja'ay ñayñijéñuty es tnasjubipu wiyitu pu'utyryu o di'ibu kyaj ñaktyúñ, mastu'uttu miidsuty wi'ix tu mjiky'attu madu m'axak adsojkanaty di'ibu mnaydyukwin'u'unadu, pes myajtūgooyunabu natyu m'axak kostumbru.

23 Nayyákudu es ja Dios mmo'oyudat ja jembyu jot winma'añ,

24 es éxtam ja ja'ay ko tsiida'ay es ttuktaku ja wiytu jembyu es wa'ats, nandu'un padu'udákudu ja jembyu jiky'ajtan di'ibu Dios yajkoj ko ñayyajnikojtutu, es ya'ixadu yu jembyu jiky'ajtan ja'agyujxm ko mjiky'attu wa'ats es tų'ajtan maut.

25 Katu mnaky'anda'aktu, nik madya'aktu tų'ajtan nixim niyam, mat ko nidugekyu nyajti'igyum, éxtam mbaat njuna'anam tu'uk je'eyu nini'x di'ibu Kristu ñigubajk'ajtypy.

26 Pūn myajjot'ambujkadup, éxkam mat yu'u mbekyqa'a. Katu xanaxy m'ákudu.

27 Katu xyluyugaarmo'oy yu mājku'ugópk es mmmada'agudat.

28 Di'ibu ma'tsp, kyaj 'yokma'tsnat, wa'an oy ttuñ es tmudátat tii es tpuđakut di'ibu jam tūgoj'ajtxudup.

29 Katu mgo'oy'úw mgo'ogyajxtu, je'eyu kajxmadya'aktu di'ibu yajmajwiin yajkajaajup ja myubujkan pánuty myūdoodup, es ttuk'oy'átat.

30 Kyaj xyajmá yajtajtat ja Diosu 'yEspiritu Santu, pes ja Dios tu tųajta'aky mā miidsuty éxtamu syeyu es m'ijxwu'umudat éxtam mja'a'átadu, es du'un myajtu'ukmujkta'ayudat nidugekyu di'ibátu jya'a'ajtypy mā naty mmo'oya'anadu tukmuku ja nitsokan.

31 Yajjuga'aktu tugekyu m'aku, tugekyu mjetma'tun, tugekyu mni'o'on es tugekyu oytym di'ibedyu axak'ajtan.

32 Oyjya'ay'áttu es naumyuma'xtúkudu nixim niyam. Naybyojkruma'xadu nixim niyam, du'un éxtam ja Dios oj mbojrama'xadu miits mat yu'ugyujxm ja Kristu.

5

Wi'ix jyiky'áttat ja Diosu 'yu'unguty

1 Mat ko miits m'u'unk'átadu Dios, jiky'attu éxtam yu'u ttseky.

2 Naydsyókudu nixim niyam, du'un éxtam ja Kristu oj xytsyojkan es ñayyajku udsajtamgyujxm éxtam tu'ugu borreegu'unk yaj'yáky windsu'kan mā Dios, es mat yu'u xyajpojpanitūgo'oyam.

3 Ja'a ko miidsuty ja Dios mja'ay'átadu, éxkam ko pán mnimadya'agudu tų'ajtan ko ta miidsuty nidu'uk di'ibu mē'induundup, o wiingátypyu axak'ajtan, o ko miits m'adsojktup.

4 Katu mgo'ogyajxtu o mgyuxyi'iktu axuuk, ni'igu mbaadu Dios xy'awdattu es xyja'aygyuda'aktat miidsuty, mat ko tu mdukniwa'adsadu es kyaj mdu'un'áttu éxtamu tyadu tugekyu peky.

5 Mat ko miidsuty byeen yajxon xyñijáwudu ko di'ibu mē'induump, di'ibu axuukpu tyiimpy o di'ibu meeñ'adsojkr (ja'a ko meeñ'adsojk, du'un yu'u éxtam ya'awdaty di'ibu kyaj Dyíósty), kyaj pyaadyuty yíttat mā yajkutúktu ja Kristu es ja Dios.

6 Paaty éxkam ko pán mwin'annádu mat ja lyoká winma'añ, juna'anat ko Dios kyaj tyukkumadowa'añ mat ko ndu'unamu tyadu axak'ajtán, pes yu'ugyujxm tyadu axak'ajtán Dios tyukkumadowaampy jantsy tsaatsy nidugekyu di'ibu kyaj myamadóyaty.

7 Paaty katá mñat mda'anmíky mwa'kmíky mada tyadu dá'amba ja'ayaty.

8 Nandu'an miits m'ijttá kubi'its ku'ook, per mat ko m'ittá ti'igyu mada Nindsan'ajtám, m'ijttáp tyam má ja jaján. Jiky'attu éxtám pánaty yo'oyduap má ja jaján,

9 pes pánaty yo'oyduap má ja jaján, oyjya'ayaty ya'a, wa'ats es táy'ajtán jyiky'attu.

10 Naybyayo'oyduy es miits mjiky'attat éxtám ja Dios tteky.

11 Katá xytyundu di'ibu kyaj tyuñ, di'ibu tyuundap pánaty ja Kristá kyaj tmábuktá, ja'a mdúndap wi'ix xyajnigaxu'aktat ko kyaj 'yóyaty di'ibu ya'a tyuundap.

12 Pes extá tsoyduy'unam nmadyákam di'ibu ya'ujaty tyuundap ayu'udsyu;

13 per pán yajníde'xypy tii ja jaján, ja'a xytyuk'ijxam wi'ix ya'a,

14 ja'a ko ja jaján tugekyu dyajnigaxu'kta'ay. Paaty juna'andu:

Jotwíj, mij di'ibu maap,

pádu'ak, katá m'ity éxtám o'krá,

es ja Kristá mgudu'x mgujájudat.

15 Paaty ndukniruktá miits ko mnayjyujwíjtsambítudap. Katá mjiky'attu éxtám kajuunaty; ittu éxtám di'ibu wíjy kejy.

16 Tundu miidsaty byeen maanam naty m'awaadsudat, mat ko 'yaxugaty ya tiempá.

17 Katá miits mjambittá kajuun. Jaygyúkadu wi'ixu Nindsan'ajtám tteky es njiky'ajtám.

18 Katá mma'uuktá, mat ko taadu myajtagooyudap, ník oy ko mdu'umo'oyudat ja Espírítu Santá.

19 Nayyaxonda'agudu níxim níyam mat ja Salmu esu ay di'ibu mñat ja Dios yajmájjáwu, yajnáxtu ay esu Salmu mwinma'añóty Nindsan'ajtám myuj'ajtungujxm.

20 Du'annam xyja'aygyuda'aktat ja Dios Teety mat tugekyu ja Nindsan'ajtám Jesukristá xyuugujxm.

Wi'ix ja mabajkrutajk jyiky'attat má jyuun tyujk

21 Es mat ko nmay'ajt nwindsu'kam ja Kristá, nayjaygyúkadu níxim níyam.

22 Miits kasaadu toxytyujkuty, naygyubúkadu es windsu'ugudu ya m'u'unk mña'ayaty, dá'un éxtamxyap mnaydyukkádúkadu ja Nindsan'ajtám.

23 Pes ya kasaadu yedyujk myudajtypy ja kutujkan má ya ñado'oxy dá'un éxtám ya Kristá myudajtypy ja kutujkan má ya mabajkrutajk, es éxtám tu'ugu nini'x ti'igyu 'yity mat ja kyubajk, nandu'an ja mabajkrutajk 'yity mat ja Yajnítsókrá.

24 Per kom ja mabajkrutajk naygyubajkadap má ja Kristá, nandu'an ja kasaadu toxytyujk naygyubajkadap má ja 'yu'unk ña'ay.

25 Es miidsaty kasaadu yedyujkuty, mdsóktap ya m'u'unk mñado'oxyaty. Nandu'an jajtrá dá'un ko ja Kristá ttejky pánaty myubajktap es ñayajku windsu'kan es yajnitso'ogudat.

26 Du'an ttuun es xytyukmastútám ja axak'ajtán, mat ko tá naty xyajwátsum mat ja Diosu 'yayuk, dá'un éxtám mada wa'ats nuu,

27 es da'un ka'um ñaydyukwinguwa'agudat ja mabujkputujk, maj'ajtan mat, wa'ats, ni kyaxoodsaty, ni di'ibu axuk'ajtan tkamudaty.

28 Nandu'un nidugekyu yedyujkuty tsoktat ja 'yu'unk ñado'oxyaty éxtam ñaydsyékyuty ka'um. Di'ibu tsyejy ja ñado'oxy, naydsyojkabu da'un ka'um.

29 Ni na'anam pan tkamudsip'aty ja ky'um nini'x, nik ni'igu tmo'oy ja jye'xyryéky es tkwenta'aty yajxon, da'un éxtam ja Kristu ttuñ mat adsajtam di'ibu ndu'ukmujkam mat ja'a,

30 mat ko ndu'un'ajtam éxtam mbaat njana'anam nan xyñini'x'ajtam.

31 Pes ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: "Paaty ja yedyujk 'yabekyu ma yu tyaak tyeedyaty es 'yitat ya'uyu mat ja ñado'oxy, es da'un ya'ujaty 'yitat ti'igy éxtam jyawu tu'uk."

32 Xytyuk'ijxum ya'u wi'ix ni'igu tyimmajuty di'ibu ijty kyayainijawu. Ja'ats n'andijy ja Kristu es ja jya'ayaty.

33 Yu'u da'un jup'am es miits xytsóktat yu mudo'oxy éxtam mij ka'um, es yu kasadu toxytyujk twindsu'ugudat yu ña'ay.

6

1 Miits u'unk ana'kuty, mamudowdu mdaak mdeety yajxon ja agyujxm ko mja'a'ajtudap ja Nindsun'ajtam, mat ko tyaadu da'un pyaadyaty.

2 Ja jawyiimbu ana'amun ma Dios wandakan trujtáky, da'un jyuna'añ: "Mwindsu'ugup ja mdaak mdeety

3 es ja Dios mmo'oyudat tu'ugu jiky'ajtan ja oybyu es yeñ ya naxwiñ."

4 Es miits u'unkteedyaty, katu nugo xy'oodu es xtyuundu m'u'ungaty éxtam je'eyu xyajjot'ambuka'andu, jujwijtsumbittu ni'igu yajxon es tuk'ixtu wi'ixu da'un ja Kristu tseky es njiky'ajtam.

5 Miits mmduumbaty, mamudowdap ja mwindsun mwindajuty ya naxwiñ. Tundu madu oy'aa oyjyot, éxtam jyawu xymyuduñ ja Kristu.

6 Madundu yajxon, kadii jaayu ko m'ixadu es oy mat mwu'umdat. Pes tundu miidsaty xonda'aky'aa xonda'akyjót éxtamxup xymyundudu Kristu, mat ko da'unu dan tseky ja Dios.

7 Tundu tsuj yajxon, éxtamu Nindsun'ajtam Jesukristu myaduumba, es kadii extamu ja'ayu myaduumba.

8 Pes mnija'adap ko nidu'uk nidu'uk, oyuy'adyu maduumba, o yu windaj o windsun, 'yaxájup ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu éxtamu naty ja oybyu tu ttuñ.

9 Es miidsaty windsun windajuty, nandu'un xtyu'undat mat ja mduumbaty, es katu xy'adsu'uk xy'ajawudu. Jamyatstu miidsaty ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu di'ibu ijtp tsajpót, mniWindsun'ajtudap miidsaty ti'igy mat ja mduumbaty, es ya'u kyaj t'ixy pan da'un windsun windaj o pan da'un mduumba, madu tay'ajtan prayo'oydya'ay tugekyu.

Di'ibu madsip'ajttup ja mabujkputy

10 Magu'ugítaty, éxtam tim okpu ngajxwíjunats n'anumadu ko mak mnaybyujta'agudat ti'igy'ajtungyujxm ma Nindsun'ajtam, di'ibu ni'igu mak'ajtan myudajtypy.

11 Extamu soldaduty ñayxyóxudu mat ja pujxn éxtamu wit es ñayyuwa'anadut ma ñeju tsiptuumba, nayxyóxudu miidsaty mat di'ibu Nis myeepy ja jya'ayaty, es da'un mbaat xymyamad'a'akta di'ibu mat ja majku'ugóp mwin'u'ana'anadu.

12 Mat ko yu nmadsip'ajtam, kyaj ya'u jya'ayaty. Di'ibu adsajtam nmamad'a'aganam, ya'u taadu nidugekyudyu majku'u esu ka'oybyu di'ibu

ana'amdæp es yajkutujktæp kubi'its ku'ook yâ naxwiiñ es pânaty jam tsajpótm di'ibu kyaj tmæmadowdu Dios.

¹³ Paaty, éxtam tu'ugu soldaadu ta'tspéky ñaybyujta'agyaty, nandu'un mi-its ta'tspéky mnaybyujta'agadut mat tugekyu di'ibu Dios yajkypy, es du'un xymyamadá'aktut miidsaty ko ja majku'u mæat mdsiptúndut ko naty myiñ ja ayo'onxuu. Es ko naty tu xyajkáxta miits ja mdsiptu'unanaty, nayya'ítadu amumdu'uk jot ma Dios.

¹⁴ Pes du'añam du'un mnayya'ítadut. Tim jawyiin, pøjta'aktu ja tuy'ajtæn éxtamu mwuunæn, es net xypyujta'aktut ja mwa'ats jiky'ajtæn éxtamu mgaatsywyuunæn, es yu'u mæat mnayguwa'anadut;

¹⁵ Es naygyu'ugudu mat ja ayuk esu xykya'jxwa'xtat ja ayuk di'ibu yajmiimp ja jotkujk'ajtæn,

¹⁶ es éxtamu soldaadu tmædaty ja 'yeskuudu, mæbuktu miidsaty ja Jesukristu, mat ko mudu tadu mæbjkæn mbaat xya'aduktæ ja juundi'pxn di'ibu ja ka'oybu ñasmajtsæp ma miidsaty.

¹⁷ Es éxtamu soldaadu tøjta'aky ja pyujxngúp es dyajtse'egy kyabajk, pøjta'aktu miidsaty ja nitsokæn, es yajtúnda ja Diosu 'yayuk éxtam ja espaadu di'ibu ja Espiritu Santu yajkypy.

¹⁸ Katu xymyastu'uttu ja kajxtákæn; du'añam amdow pøjtsówdu ja Dios éxtam ja Espiritu Santu mnu'umo'oy mdu'umo'oyadu. Nayya'ítadu wijy kejy, katu mmædsipka'axtu, es ninu'xta'aktu nidugekyu Diosu jya'ayaty.

¹⁹ Xyñigajxtaagudats uj nandu'un, esadsu Dios xypyudákat es ngajxadats, es mak aa mak jot nya'æxpákudats wa'atsti'knæ di'ibu ijty kyayajnijawu, du'un éxtam ja oybu ayuk jyuna'añ.

²⁰ Tyaadu du'un di'ibædsu Dios xytyuk'ana'am esuts ndúnat, es tyámats ngutsimdsyuunæ mat kodsu tyaadu nduñ. Kajxta'aktu esu Diósats xymyajaamo'oyat esuts uj ngajxtudá'agadut ni nu'un tsu'k ja'ajæn, du'un éxtam pyaadyaty ngajxat.

Kajxpo'xæn

²¹ Yu nmægu'uk'ajtæn Tíkikæ, di'ibu ni'igu ndsojkæm es di'ibæts uj tyam oy xypyudajkæp mat ja Nindsæn'ajtæmu tyuunk, yu'u mdukmæmadya'agudæp pæn wi'ixæts uj tyam n'ity es pæn wi'ixæts uj tyam nduñ.

²² Paaty miits nduknigaxtu es mdukmæmadya'agadut pæn wi'ixæts uudsaty tyam n'ity, es mjotkujkadut.

²³ Wa'an ja Dios, yu nDeety'ajtæn, esu Nindsæn'ajtæn Jesukristu, tmo'oyadu ja ti'igyu'át, ja naydsyokæ es ja mæbjkæn, nidugekyu ja nmægu'uk'ajtæn di'ibu pyanajxtæp ja Nindsæn'ajtæn,

²⁴ esu Dios kunu'xædæp nidugekyu di'ibu 'yawdajttæp ja Nindsæn'ajtæn Jesukristu amumdu'uk jot winæ xuu winæ tiempæ.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Filipūs Ja'ayūty

¹ Ūj Paablū, tukmukū mūt ja nmūgu'uk'ajtūm Timotee, Jesukristū myūduumbūty. Nduknigajxtūptsū tyādū neky nidūgekyū ja Diosū jya'ayūty di'ibū jttūp Filipūs kajpnóty es di'ibūty kywentū'ajttūp ja mūbūjkrūtyjk mādū pyudūjkrūty.

² Wa'an ja nDios Teety'ajtūm es ja Nindsūn'ajtūm Jesukristū mgunū'xādū es mmo'oyūdat ja agūjk'ajt jotkujk'ajtūn.

Paablū tnīkajxtaagū ja Filipūs mūbūjkrūty

³ Tūgok tūgókūts miits njamyatstū, nja'aygūydákypūyts ja Dios mūt miidsūty.

⁴ Kots miits nnigajxtaagūdu, dū'ūñūm xyonda'aky ja n'āā njot

⁵ mūt ko tim jawyīin ko xy'amūdoonajxtū ja oybyū ayuk es extū tyambaāt, ti'igūy ndū'unūm es yajkajxwā'xūty ja oybyū ayuk.

⁶ Paaty ndukmū'awdajtpūts ko Dios 'yaktūnaambyūm mā miidsū tyādū oybyū tuunk di'ibū tū dyajtsōnda'aky, es ya'abatūdyā'ayaampy extū ko yū Nindsūn'ajtūm Jesukristū jyūmbītū.

⁷ Mūt ko xypūātrūts esūts dū'ūñūm nnayjyāwūty es njamyatstū mūt ko njantsyt-syoktū, mūt ko miidsūty dū'ūñūm xyajwā'xūty mūt ūj di'ibū Dios mmooyūdūp, dū'ūñūm extūm kots ndsimsyūñūnū o kots ngajxwā'xyūts ja Kristū űitsokūn es nyajtūdyāku ja oybyū ayuk.

⁸ Pesū Dios űija'ap yajxón nū'ūñūts miits njantsytsyoktū nidūgekyū mūt ja Jesukristū tsojkan,

⁹ es n'amdeepy nbūjktseebūyts ja Dios es dyajmūjwindākūt ni'igū yū md-sojkan nixim niyam, es mdukni jāwūdat wā'ātsti'knū wi'ixū dū'ūñū ja Dios tsekan es njiky'ajtūm,

¹⁰ es xywyīn'ixtū miits di'ibū dū'ūñū oy, es dū'ūñū mjiky'āttū wā'āts, es kyaj xymūdāttū ja pojprū extū ko Kristū myīnū,

¹¹ es dū'ūñūmū mjiky'ajtūnūty dya'ixūdat ko Kristū mdukmūdajtūdūp ja oybyū mjot mwinmā'āñūty, es ko xymūy'at xywyīndsū'ūgūdu ja Dios, es dū'ūñū ja'ayūty tmay'at twīndsū'ūgūdat es t'awdāttū ja Dios.

Xōndakp ja Paablū ko Kristū 'yayuk yajkajxwā'xy

¹² Mūgu'ugītūty, ndsejpyūts es xyñijāwūdat extūmūts ūj tū njaty tū ngūbety, tū myūjwīnda'aky ja oybyū ayukū kyajxwā'xūn.

¹³ Pes dū'ūñū nidūgekyū ja soldāādūty mā ja Sésar pyalasyū esū wīingātypyū oytīm madsooty űija'ādūp kots ūj n'ity tsīmū mūt kots nmādūñū ja Kristū.

¹⁴ Es ko t'ijxtū ja nmūgu'uk'ajtūm ndsimsyūñūnūts, may xyōnda'aktū es tkajxwā'xūty ja Diosū 'yayuk, es ni ti tkajāwūdu, ni'igū tjotmo'oydyū ja Nindsūn'ajtūm.

¹⁵ Tūy'ajtūn ko naagūty tñimadyā'aktū Kristū tsipkyūjxm es naywyīn-naxūjāwūgyūjxm, es tamū wīingātypyū tñimadyā'aktū mūt ja oyjyotkyūjxm.

¹⁶ Pūnūty űimadyāktūp ja Kristū mūt ja oyjyotkyūjxm, dū'ūñū ttundū mūt ko xytsoyóktū es tñijāwūdu ko tyāqts ūj esūts nnitānūty ja oybyū ayuk;

¹⁷ Es ta pūnūty űimadyāktūp ja Kristū mūt ko űayyājūmūpūdsūmā'anūdu kū'ūm, es kyaj amūmdu'uk jot, je'eyū dū'ūñū ttundū esūts ndsipjāwūty yā pūjxndūgōty.

18 Per oy mat oyjyotkuujx̄m o kyaj myu't'oyjyotkuujx̄muty, kyajx̄wa'xt̄abum ja Kristu 'yayuk; esu tyaādudsu du'un xyajjotkuujk̄ap es waanu ni'igats xy'aktim'yajx̄onda'aky,

19 mat ko nnija'abats ko p̄dsu maambats uj puix̄ndugóty mat ko miits xyñigajxta'aktudats es kots x̄pyudak̄u ja Kristu Jya'ajan.

20 Pes n'awijx̄ypyuts amumdu'uk jot es ni na'ats ndsoytyúnat, per amak jotmákuats ti ndun ngajx̄at es du'ũñum yaj'ix̄at ma uj ja Kristu myuj'ajt̄an, óyats njiky'aty o óyats n'eeke.

21 Mat uj, p̄an akjiky'ajtp̄ats, n'akmádunupts ja Kristu; es p̄an o'kp̄ats, mat uj waanu ni'igu 'yóyuty.

22 Es p̄an mat kots n'akjiky'aty, mbaadudsu du'un ni'igu nmádúñ ja Kristu. Kyajts nnijawu di'ibats njotmo'oyap.

23 Du'ũnats uj éxtam tu'ugu ja 'ay 'yity adijmiky anajñ aga'añ: njatsejpyuts esuts uj n'oogat esx̄yupts n'ity mat ja Kristu. Waanu ni'igu 'yóyuty mat uj,

24 per mat miidsuty, waanu ni'igu 'yóyuty esuts n'akjiky'átat ya naxwiiñ.

25 Kots du'ũn ndukm̄'awdaty, nnija'abats uj ko akjiky'ataambats ya naxwiiñ es nbudákudat miidsuty es ndukmádúndat ja Jesús, es myuj myáyt ja it xo'onan di'ib̄u mmádajtt̄ap mabujk̄ungyujx̄m,

26 es du'ũn kots n'ítat jatugok mat miits, mmádátt̄ap w'ix̄ tsoo waanu ni'igu m'it mxónat mat yu'ugyujx̄m̄u Jesukristu.

27 Per wa'ants xyjaty tits xyjajtp: nayya'ítadu du'ũñum éxtam ja oybyu ayuk di'ib̄u Kristu ñimadyakupy, es du'ũn óyats xyjanasmajtsub̄u es nujx̄ ngu'ix̄tu, o óyats n'aktim'ijtp̄u tsimy esuts p̄an xyñimínat es xytyukm̄madya'agadats w'ix̄ miits mjatt̄u, nnijawyaambuyats ko miits ti'igyu mnayya'ítadu mak aa mak jot ja mabujk̄ungyujx̄m di'ib̄u yajpátp̄ ma ja oybyu ayuk, m'aktundu ma xytyuk'ax̄p̄aktu ja oybyu ayuk,

28 es ni na'a mganayyákudat ma yu mmádsipaty es m'adsu'ugudat oyn'ũn̄un. Tyaādu ya'ijx̄ap wa'atsti'kn̄u ko tyugoya'andu yu'ujaty es ko miits mnitso'oga'andu. Diosu du'ũn ku'um di'ib̄u mmooyadaba tadu nitsokan.

29 Pes mat yu'ugyujx̄m ja Kristu Dios tu mmo'oyadu ja may'ajt̄an kyaj jye'eyaty ko xymyubeky ja Kristu, nandu'um m'ayoy mat yu'ugyujx̄m

30 es xytyúnat nandu'umb̄u ja tuunk di'ib̄u éxtam t̄ayyap xy'ix̄tu ndúñats kots uj ndsiptuñ mat ja ka'oybyu, es xymyadowdu ko du'ũñams n'aktúñ.

2

Kristu yujy'ajt̄an esu myuj'ajt̄an

1 P̄an mjotmakmooyudap ja Kristu, p̄an myajjotkuuj'ajtudap ja agyujx̄m ko mdsókudu, p̄an ja Espiritu Santa muat m'ittu, es p̄an mba'ayoodap ja ja'ayaty,

2 mdúndap w'ix̄ats uj n'it nxónat jotkuda'aky ja agyujx̄m ko ti'igyu ja winma'añ xymyudattu, ti'igyu mnaydsyókudu nixim niyam, ti'igyu mnayjyáwudu es ti'igyu mjot mja'aj̄unaty.

3 Di'ib̄u mdúndap miidsuty ma mjiky'attu, ni ti xykyatúndat di'ib̄u je'eyu ku'um xytyuk'oy'áttat o mnaymyujpajta'agadat mat ja wiingátypyu, naybyujta'agadu yuunk naxypy, es xyjáwat ko myájaty ja wiingátypyu es kadiinam miidsuty ku'um.

4 Wa'an nidu'uk nidu'uk miits t'uxt̄a'aydyu ja di'ib̄u tyuk'oy'áttap ja wiinkp̄aty, kyaj je'eyu di'ib̄u ku'um mduk'oy'áttap.

5 Wa'an nidu'uk nidu'uk miits xymyudáttat ja mjot mwinma'añ éxtam tmádajty ja Nindsun'ajt̄am Jesukristu.

⁶ Oy yu'a du'añam Dyiosuty, kyaj jyuñañ agwanu es dyajtúnat ja kyutujkan di'ibu myudajt,

⁷ es ñaydyukniwatsu di'ibu jya'a'ajtypy, es ñaybyujtáku éxtam tu'ugu mduumbu, es myiñ jyajty naxwiñ éxtamu ja'ay.

⁸ Es ko jya'ay'ajty, waanu ni'igu ñaybyujtáku yuunk naxypu, es tmamudooy ja Dios Teety, extu tkupejky ja o'kun kruuzkujxy.

⁹ Paadyu Dios tu myo'oyuty tugekyu muj'ajtan esu ana'amun, es pyujtáku éxtamu Wyindsun nidugekyu ánkusuty es ja ja'ayuty di'ibu jaa,

¹⁰ du'un nidugekyu yu'ujuty oytyim maaty, oytseyjpotmty, oyñaxwiñuty es oyñax patku'pnty, nidugekyu yu'ujuty ñaygyoxtnaadya'agudat

¹¹ es t'axkáptat ko Jesusu du'un Windsun ma tugekyu. Du'unu tadu yajtúnat Dios Teety muj'ajtungyujxm.

Du'un ja mubujkpty éxtam ja madsa'a

¹² Mugu'ugítaty, du'un éxtamts miits du'añam xymudoodu, es kyaj jyaayuty je'eyu kots n'ijty ma miidsuty, es tyam waanu ni'igu kots n'ity jagam ma miidsuty, tundu wi'ix oy mwu'umdat mat ja Dios, es mmudáttap ja tsu'ugu ko du'un xkyatúndat,

¹³ ja'a ko Dios du'un tyiimpy ma miits m'aa mjótaty, ja'a mwinma'añmyooyudap es xytyóktat ko xytyúndat di'ibu yu'a tsyejpy.

¹⁴ Tundu tugekyu, ni nga'ákudat es ni nganaygyugajxudat,

¹⁵ es du'un xya'ixudat ko m'u'unk'átadu Dios es ko mjiky'attu wa'ats, es kyajpu mbojpu. Du'un mjiky'áttat ma tadu axak ja'ayuty esu kujuundujkuty ya naxwiñ, du'un m'ittat ma yu'ujuty éxtamu madsa'a ko jyajty tye'xy ma koots itan.

¹⁶ Pán mduundubu du'un miidsuty, nmudajtypyats wi'ix tsoots n'it nxónat ko myínat ja Kristu, mat ko ya'ixat ja nduunguts ko kyaj tu ñapa'aty.

¹⁷ Oyats n'oogat éxtamu windsu'kun esudsu nne'pyñ tyam yókat éxtam di'ibu yajtuknitaambu windsu'kun, xondákrats ja'aguyxm ko miits oy xymudundu ja Jesukristu mmubujkungyujxm. Xondákrats mat miidsuty,

¹⁸ es ndsejpyats es nandu'un mxonda'áktat mat uj.

Timotee esu Epafroditu

¹⁹ Ko Dios jyuñañat, ngaxaambyats tsojku Timotee es min xy'awánats wi'ix m'ittu miidsuty, es du'un xyajjotkujkudats.

²⁰ Pes kyájats pán nmudaty ja wiinkpu di'ibuts muut tyi'igyu ja n'aa njótats, es mnimay mnidájudu wi'ix m'ittat yajxón miidsuty.

²¹ Nidugekyu yu wiingátypu, yu'a je'eyu wyinma'añ'ajtypy di'ibu ku'am tyuk'oy'átap es kyaj tkajxwa'xa'añ ja Jesukristu yuxpukun.

²² Per miidsuty byeen yajxón xunijáwudu ko éxtam tu'ugu u'unk uná'k tpuuku ja tyeety, du'unuts ja Timotee tu xypuduku kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

²³ Paaty jantsy je'eyats uj nnijáwut wi'ix tyu'uwítsy yu njotmáyats, ndu'unats njajuna'añ es nduknigaxa'añ ja Timotee.

²⁴ Ndukmu'awdajtaps ja Dios ko tsojkats uj nandu'un nnujxat.

²⁵ Du'unats tu nwinmay ko ngajxumbítat yu Epafroditu, di'ibuts uj muut ti'igyu nduñ esuts muut nyajjuptagóy ja axak'ajtan, ja'a di'ibu miits xytyuknijaxtu esuts xypudukat mats ndsimdsyuanu.

²⁶ Pes yu'a byeen mjawin'ixa'anudu jatagok nidugekyu miidsuty es amaymuut jotmaymuut ko miidsuty tu xymudowdu ko tu pyékuty.

²⁷ Es tūy'ajtānu'ū ko tū pyékūyūty, pes jatim jawaanu tū jya'eeky; perū Dios tū pya'ayūyūty, es nandu'ūn ūj, kūdiibūts nĵātūt ni'igū o'ktūy.

²⁸ Pāqūty byeen nĵantsytyuknigaxandu miidsūty es mxonda'aktūt jatūgok ko xy'ixtūt, es xonda'agūpts mūt miidsūty mūt ko Epafrōditū jya'tūt oy mūk mā miidsūty.

²⁹ Axājūdu xonda'aky'āā xonda'akyjyōt ēxtūmū nūmūmūduumbū'ajtūm mā yū Nindsūn'ajtūm, es tsoktū byeen nidūgekyū di'ibū dū'ūn ēxtūm yū'ūn.

³⁰ Pesū Epafrōditū jawaanu tū kyā'eeky ko tmūdūñ ja Kristū, es űaybyūjtāku mā kyudsū'ūgūty kots xypyudūjkū mā miidsūty kyaj mbaāt xypyudūjkūdu.

3

Tsobatp ko Kristū ya'axajū ēxtūmū Yajnitsōkpu

¹ Mūgu'ugūtūty, xonda'aktū Nindsūn'ajtūmgyūjxm. N'anmaāyūmbijttap di'ibū tū n'ok'anmaabyūdu. Kyajts ni ti nay'adsijpūn ngajawū es n'anūmūt janaām jatsojk yū ngajxwījūnūts, mūt ko dū'ūn miits kyaj xyja'aydyūgōdyūt.

² Naygywenta'ātūdu es kyaj mwin'ūnūduūt di'ibū mduk'ūxrukānūduap di'ibū kyaj tyūy'ajtūnūty, es mdukmūdijūyānūduap es myajtsūktūt waanu mā yū myedyūjk'ajtūn*.

³ Per ūdsajtūm dū'ūn meerū ja ixxwū'ūmūn nūmūdjatūm di'ibū myūdjattp ja Diosū jya'ayūty, n'awdajtūm ja Diosū Jya'ajūn mūūt es nxondākūm mūt ko xyja'a'ajtūm ja Nindsūn'ajtūm Jesukristū, es kyaj n'ajot'ajtūm ja nikūjxyūdu.

⁴ Ta māy ja ja'ayūty di'ibū naymyūjppūjtākūduap mūt ko tū tkuydyūñ tādū kostūmbrū. Mūt kooxuyap yū'ūyū ko ngyudyū'ūnūm ja kostūmbrū es tsy-obātxyūp oynū'ūnūn, ūj nandū'ūn mbaātxyūpts nūaymyūjppūjtā'agyūty waanu ni'igū kūdiinūmū wiinkpūty.

⁵ Nyajtsijkyūts ūj ko tyuktūjxūbejty mādsū naty tū nmiñ tū nĵa'ty naxwiñ, israelitū ja'ayūts ūj, Benjamingū tyūmp 'yaāts, ebreeū ja'ayūts ūj, ebreeū ja'ay 'yū'ūnk, es ēxtūmū Moisesū 'yana'amūn yajpadūñ, fariseeūts 'yijty;

⁶ es di'ibūts ni'igū nduun, nĵantsypyaĵūdjittākūts ja di'ibū myūbūjktū Jesūs ēxtūm ja Kristū, es ngyudyūūūts ja Moisesū 'yana'amūn ēxtūmts ni pūn mbaāt xykyani'ūnū mūt ti peky.

⁷ Per mūt yū'ūgyūjxmū Jesukristū, tūgekyū tyāadu di'ibūts ūj ijty nūmūjppūjtākpy, tyam nbūjtākpyūts ēxtūm ni ti tkatsooty;

⁸ kyajts ūj ti nnekyjyawū ko yajtukmū'ijxkijxyū ja oy'ajtūn di'ibū yajmūdjatp ko Jesukristū ya'ix'āty, ūj nYajnitsōkpu. Kristūkyūjxm tūgekyūts tū nmastū'uttā'ay. Postā'agūn nĵāwūts tūgekyū tyādū esūts nganarātūt ja Kristū,

⁹ esūdsū naty tū nwe'emy ti'igūyū mūt yū'ū. Kyajts ūj n'ūxtā'ay esūts nwū'ūmūt oy mūt ja Dios ja'agyūjxm kots nĵakuydyūnā'āñ ja ana'amūn, ja'ats n'ūxtaapy wi'ixūts oy nwū'ūmūt mūt ja Dios mūt ko Dios oy tmūtwe'emy ja ja'ay ja'agyūjxm ko tmūbūktū Kristū.

¹⁰ Ja'ats ndsejpy es ūj n'ixy'ātūt yajxón yū Jesukristū, es yū'ū tyūnūt māts ja njiky'ajtūn mūt ja myūk'ajtūn di'ibū myūdjatp ko jiykypyejky. Ndsejpyūts es nūmūnax nyajnāxat ja ayō'on ēxtūm oj jyaty, es dū'ūn n'itūduūts ēxtūm yū'ū ko 'ye'ky,

¹¹ es oy tyimwi'ix tsooty ndūnūpts esūts njikypyūkat kots n'oogat.

¹² Kyajts ūj n'andijy kots tū tūgekyū yū'ū nbatāyūñ o kots ūj kexy ka'pxy n'ōyūty ēxtūmū Dios ttseky, per nūmūjāats ndiimpy mābāādūts nmada'aky

* 3:2 Ix Lukas 1:59.

esats nguydyúnat ja winma'añ di'ibũ Jesukristũ myudajt ko dyajtsondáky esats xyja'a'aty.

¹³ Mũgu'ugítaty, uj kyajts njũna'añ ko tats nganaraty ja may'aty. Ta tu'uk di'ibũts tũ'ajtũn ndiĩmpy. N'okja'aydyagóyũts di'ibũ tũ ñajxũ, esũ nmũjaj nyajtũn mabaadats nmũda'aky es nmũmũda'agũdat di'ibũ miĩmpnũm.

¹⁴ Dũ'unats uj éxtũũ ja'ay di'ibũ mak pũyũ'kp es jawyiĩn jya'ta'añ ma kyugũxũ ja pũyũ'kn, esũ Dios xymyo'oyũdats ja may'aty di'ibũ Jesukristũkyũjxm xytyukniwowa esats njiky'átat jam tsajpótũ.

¹⁵ Nidũgekyũ udsajtam di'ibátyũ Dios tũ ttukjaygyukũ yajxón di'ibũ yũ'ũ tseyjpy, dũ'un njiky'ajtam. Es pũn jaa ti oyũ'ũnũn xywyĩnmaydyũ miĩdsaty mat ja wiĩk winma'añ, wa'an ja Dios mmo'oyũda jaygyujkũn es xyjaygyũkũdat di'ibũ dũ'un tũ'ajtam.

¹⁶ N'okjiky'ajtam éxtũũ Dios tũ xytyuknija'am.

¹⁷ Mũgu'ugítaty, jiky'attũ éxtũmũts xy'ixy njiky'átyũts uj. Nandũ'un xypya'ixtat di'ibátyũ nandũ'un jiky'ajttũp éxtũmũts uj njiky'aty.

¹⁸ Ja'a ko ta may di'ibũ jiky'ajttũp éxtũm tũ n'ok'anmaabyũda kanak ok nibũdũ'ũk, es tyam extũ jĩbyũts n'anmaayũmbittũ ko myũdsip'ajttũp ja Kristũ, kyaj tsoktũ es ya'anũmũdat ko Kristũ 'ye'ky kruuzkũjxm,

¹⁹ paaty pátũp ñũjxat ma ayoodákn. Jam ja wyĩnma'añ trũjta'aktũ ma ja kaaky je'xy es tyukmũj tyukpátũdũp di'ibũ tsoydyũ'un mũũt. Yũ'ũyũ je'eyũ wyĩnmaaydyũp di'ibũ yũ naxwiĩn.

²⁰ Per udsajtam, tsajpótũmũdũ ja'ay'ajtam, es n'awijx njũjrp'ijxũm es jam kyũda'agut yũ nYajnitsokpũ'ajtam, yũ Nĩndsũn'ajtam Jesukristũ.

²¹ Yũ'ũ yajtũgátũp ja nnĩn'i'x'ajtam di'ibũ ayoop, es dũ'un kyũxũ'ũgũt éxtũũ kyũ'ũm nĩn'i'x di'ibũ jyantsymũdajtypy ja mũj'ajtam; dũ'un ttũnũt mat ja myũk'ajtam esũ kyutujkũn di'ibũ mũũt 'yane'emy ma tũgekyũ di'ibũ jaa ijtp.

4

Ijtp nxondákũm ma Kristũ

¹ Paaty mũgu'ugítaty, di'ibátyũ njantsytsyojktũp es njantsy'ixã'andũ, xytyukxondáktũpts uj miĩdsaty. Akpanũjxtũ Nĩndsũn'ajtam amũmdu'uk jot.

² Nmũũn'xtákypy mij Evoodũ, es nandũ'un mij Síntikũ, es xymyastu'uttat yũ mdsip tuũk winma'añũty, es yajkãx yajnãxtũ oytym ti tyĩmwi'ixaty, éxtũm tukka'axpũn ma yũ Nĩndsũn'ajtam.

³ Es mij Sísigũ, di'ibũts oy xypyudũjkn ko nmũdu'unũm ja Nĩndsũn'ajtam, n'amdeepy nbũjktseepy es xypyudákwat waanũ tyadũ nimajtskpw toxytyũjkn. Yũ'ũts xypyudũjkwũdũ es ngajxwa'xyũts ja oybyũ ayuk, ti'igyũ mat ja Klementũ es yũ wiĩkrdyũ nmũmũduũmbũty di'ibũdyũ xyũũ jaaybyéty ijtp nekykyũjxy, ja xyũũjaty pũnũty myũdajttũp ja jiky'ajtam winũ xũũ winũ tiempũ.

⁴ Dũ'ũñũm mxonda'áktũt ma yũ Nĩndsũn'ajtam. N'ak'anmaayũmbijttũp es m'it mxóndũt.

⁵ Wa'an nidũgekyũ tñijáwũdũ ko miĩts xyñasjáwũdũ mat ja ja'ayũty. Win-goomp ja Nĩndsũn'ajtam Jesukristũ.

⁶ Katũ mmay mdajtũ, nik oy, pũn ti tuũn jajtũp, kajxtã'áktũ es amdow pũjtsówũdũ Dios, es xyja'aygyũda'áktũt nandũ'un.

⁷ Netũ Dios mmo'oyũdat yũ 'yagujk'ajt jyotkujk'ajtam, di'ibũ waanũ ni'igũ myũjaty kudiĩnũm di'ibũ ja'ay mbaat tjaygyukũ. Esũ tyadũ agujk'ajt jotkujk'ajtam kyuwã'ãnp ja mjot mwĩnma'añ ti'igyũ mat ja Jesukristũ.

May wıtstü mǎ tǎgekyü di'ibü oy

⁸ Es tim ok, mǎgu'ugıtaty, may wıtstü mǎ tǎgekyü yu'u: tǎgekyü di'ibü dǎn tǎy'ajtıñ, tǎgekyü di'ibü nitǎjkuǎp ja may'ajıt windsu'kǎn, tǎgekyü di'ibü tǎy'ajtıñ mǎt, tǎgekyü wa'ats'ajtıñ, tǎgekyü di'ibü oybyudsǎmp, es tǎgekyü di'ibü ya'oyñigǎxp. May wıtstü mǎ tǎgekyü di'ibü dǎn oy es di'ibü nitǎjkuǎp ja may'ajıt windsu'kǎn.

⁹ Tuunda'aktü di'ibü tǎ nduk'ǎxpeky, di'ibü tǎ ndukni'ixǎdǎ, di'ibü tǎ xymyǎdowdǎ njǎna'añıts, es di'ibü tǎ xy'ixtı ndũñıts. Tundǎ dǎ'ǎn, es yu Dios di'ibü xymyo'oyǎm ja agujk'ajıt jotkujk'ajtıñ, itǎp mǎt miıdsaty.

Filipıs ja'ay tmo'oydyü pudǎjkuǎn ja Paablǎ

¹⁰ Xondǎkrǎts byeen mǎ yu Nındsǎn'ajtıñ ko miıts xyjamyǎtstǎts jatǎgok. Kyajts njǎna'añ ko tǎdsǎ naty xy'okja'aydyügeebyudǎts, ja'a dǎ'ǎn mǎt ko kyaj tǎ m'awaǎdsu'ǎttǎ esǎts xypyudǎkǎdǎt.

¹¹ Kyajts njǎna'añ mǎt ko tǎ n'ityǎts mǎt ja n'amay njotmǎyǎts, pes mǎyǎak mǎbatǎ yu'u es ngonformarǎtyǎts mǎt di'ibıts nmǎdajıtyy.

¹² Nnıja'ǎbıts wi'ix njıky'ǎttǎ ko ti kye'ty es ko ti kyake'ty. Tǎts nmǎyuyj esǎts njotkujk'ǎttǎ pǎn tıts xyjajıtp xıyǎbajıtp, kots njotkǎda'aky o kots nyu'eegyü, ko ti yajmǎdǎty yajjagyépy may o ni tii.

¹³ Mǎǎǎdǎts oytyim tiıty nwinguwa'ǎgǎ, mǎt ko ja Kristǎ yu'ǎts xymyǎjǎǎmeepy.

¹⁴ Per miıts mduundǎ oy kots xypyudǎjkuǎdǎ mǎts n'amay njotmay.

¹⁵ Miıts Filipıs ja'ayaty, byeen tsuj xyñıjǎwǎdǎ kots ndso'oñ Masedoñǎ es nǎjx ngǎjxwǎ'xa'añıts ja oybyü ayuk, kyajpǎ wiınkrǎ mǎbǎjkrǎtıjk di'ibıts xypyudǎjkuǎdǎts.

¹⁶ Kanǎk ok nibǎdǎ'ǎgǎts miıts xytyuknıgajıxtǎ naybyudǎkǎ kodsǎ naty ǎj n'ity Tesalónıku.

¹⁷ Kyajts jayam n'anǎmǎdǎ dǎ'ǎn esǎts xy'aktuknıgǎxtǎdǎts ni'ıgǎ may'aty, ja'ats ndsejpy esǎ Dios mgunu'ǎdǎt ja'agyǎjxm ko dǎ'ǎn xıtyuundǎ.

¹⁸ Tǎts n'axǎjǎdyǎ'ay tǎgekyü, es tyam nmǎdajıtyyǎts extǎ nan ni'ıgǎ, mǎt ko Erafrodıtǎ tǎts xytyukkǎdǎkǎ ja mmay'aty. Dǎ'ǎn yu'u éxtǎmǎ pǎ'ǎk xu'krǎ di'ibü yajıtukwındsǎ'kǎp ja Dios, di'ibü kyupejkyry es t'oyjyawǎ.

¹⁹ Paǎdyü Dios mmo'oyǎdǎp miıdsaty tǎgekyü di'ibü myajtıgoy'ajıtıp, dǎ'ǎn éxtǎm ni'ıgǎ oy'ajtıñ tmǎdaty tjagyepy mǎ Jesukristǎ.

²⁰ N'ok'awdajıtm ja nDios Teety'ajıtm wıñǎ xǎñ wıñǎ tiempǎ. Wa'an dǎ'ǎnıty.

Kajxp'o'xǎn

²¹ Yajnǎxts ja nDioskajxy nidu'uk nidu'uk di'ibǎty Dios ja'a'ajtıdǎp. Yu nmǎgu'uk'ajıtm di'ibıts jayam mǎt n'ity, nandǎ'ǎn mduknıgǎxǎdǎ Dioska-jxy.

²² Nıdǎgekyü Diosǎ jya'ayaty mduknıgǎxǎdǎ Dioskajxy, es waanǎ ni'ıgǎ di'ibǎty ijıtıp mǎ yu yajkutıjkrǎ kopk ja tyǎjk, mduknıgǎxǎdǎ Dioskajxy.

²³ Wa'anǎ Nındsǎn'ajıtm Jesukristǎ mgunu'ǎdǎ nıdǎgekyü miıdsaty.

Neky Di'ibŭ Paablŭ Tyuknigajxtŭ Ja Kolosŭ Ja'ayŭty

¹ Ɔj Paablŭ, mŭt ja Dios tsojokŭngyŭjxmŭts xy'apostŭla'átyŭts ja Jesukristŭ, ja'a njŭna'anŭm ko tŭ xykyéxyŭts. Tukmukŭ mŭt ja nmŭgu'uk'ajtmŭm Timotee,

² nduknigáxtŭdsŭ tyádsŭ neky ja nmŭgu'ugŭty, ja Diosŭ jya'ayŭty di'ibŭ oy muduunŭp es ti'igyŭ 'yittŭ mŭt ja Kristŭ es jyiky'attŭ Kolosŭ kajpnóty.

Paablŭ tnigajxtaagŭ ja Kolosŭ mŭbŭjkrŭty

Wa'anŭ nDios Teety'ajtmŭm mgunu'xŭdsŭ es mmo'oyŭdsŭ ja agujk'ajt jotkujk'ajtmŭm.

³ Du'ŭñŭmts nja'aygyŭda'aky ja Dios, ja Nindsŭn'ajtmŭm Jesukristŭ Tyeety, kots miits nnigajxtaagŭdsŭ,

⁴ pes nmŭdoodŭ ko xymyŭbuktŭ Jesukristŭ es ko xytsyoktŭ nidŭgekyŭ di'ibáty ja'a'ajtmŭp ja Dios.

⁵ Du'ŭn xytyundŭ mŭt ko m'awijx mjŭp'ijxtŭp ja kuma'añ di'ibŭ Dios xytyuknibŭjke'kam tsajpótm, du'ŭn éxtŭm jyŭna'añ ja oybyŭ ayuk, ja tŭy'ajtmŭm di'ibŭ tŭ xymyŭdowdsŭ.

⁶ Tam yajkajxwa'xy yŭ tyádsŭ oybyŭ ayuk mŭ tŭgekyŭ naxwíñdsŭ, es yajmiimpŭ ja madakŭn mŭt di'ibáty kyurŭjktŭp, du'ŭn éxtŭm jyajty mŭt miidsŭty extŭ mŭ xytyimmŭdoodŭ es xymyŭbujktŭ ko Dios xyajniitsókŭm myaj'ajtmŭngyŭjxm.

⁷ Mduk'xŭrŭjkdŭ tyádsŭ tŭy'ajtmŭm yŭ Epafrŭs, yŭ nmŭgu'uk'ajtmŭm di'ibŭ ndsojkŭm es xyryudŭjkmŭm es nandŭ'ŭn oy tmŭdún ja Kristŭ mŭ miidsŭty.

⁸ Es yŭ'ŭdsŭ du'ŭn xytyukmŭmadyak miidsŭ mdŭ'unŭnŭty es ko xymyŭdattŭ ja tsojkan di'ibŭ ja Espírítŭ Santŭ tŭ mmo'oyŭdsŭ.

⁹ Paaty extŭm mŭ ja xŭts nmŭdoodŭ ko xymyŭbuktŭ Jesukristŭ, du'ŭñŭmts ngajxta'aky esŭ Dios kexy ka'pŭxy mduknijáwŭdat di'ibŭ tseyjpy, es Espírítŭ Santŭkyŭjxm mmo'oyŭdat tŭgekyŭ wijy'ajtmŭm esŭ jaygyujkŭn.

¹⁰ Du'ŭnŭts ngajxta'aky es mjiky'áttŭt éxtŭm ttseky ja Nindsŭn'ajtmŭm Jesukristŭ, es du'ŭñŭm xytyúndŭt di'ibŭ yŭ'ŭ 'yoyjya'ap, esŭ mjiky'ajtmŭnŭty dya'íxŭdat tŭgekyŭ oytyim di'ibŭty ja oybyŭ mdŭuunk, es xy'ixy'átŭt waanŭ oy ja Dios.

¹¹ Nbŭjktseebyŭts ja Dios es yŭ'ŭ myajmŭjwiin myajkajaaxŭdsŭp ja nmŭbŭjkan mŭt ni'igŭ ja myŭk'ajtmŭm, es du'ŭn xymyŭmadŭ'áktŭt tŭgekyŭ mŭt ja ma'xtujkŭn esŭ xondakŭn,

¹² es mja'aygyŭda'áktŭp ja Dios mŭt ko tŭ mduknibŭjtaagŭty es m'axájŭdat éxtŭmŭm kuma'añ es m'ittŭt mŭ ja jaj tŭ'xŭn mŭt ja di'ibáty yŭ'ŭ ja'a'ajtmŭp.

¹³ Dios tŭ xyŭ"awa'atspŭdsŭ'ŭmŭm mŭ ja agoots'át, ja'a njŭna'anŭm mŭ yajkutiky ja mŭjku'ugópk, es xyryŭjtákŭm mŭ yajkutiky ja 'yU'unk di'ibŭ jyantsyŭejpy,

¹⁴ di'ibŭ o'k mŭt ŭdsajtmgyŭjxm es du'ŭn oj xyajniitsókŭm es oj tme'xy ja nbojpm'ajtmŭm.

Kristŭkyŭjxm nmŭdajtmŭm ja agujk'ajt jotkujk'ajtmŭm

¹⁵ Ti'igyŭ Jesukristŭ éxtŭm ja Dios Teety. Di'ibŭ tŭ t'ixy ja Kristŭ, nandŭ'ŭn tŭ t'ixy ja Dios Teety di'ibŭ kyaj ya'ixy; es taa naty ja Kristŭ mŭ kyajnmŭm naty ti kyojy.

¹⁶ Mada Kristu yajkoj tugekyu di'ibu jam tsajpótm es ya naxwiiñ. Yu'u muut yajkoj di'ibu ya'ixp es di'ibu kyaj ya'ixy, pánaty yajkutujktap, ana'amdup es kuduunk'ajttap. Kristu muut es Kristu 'yoy'ajtanguyajxm tugekyu yajkoj.

¹⁷ Kristu taayamu naty 'yity ma kyajnuma naty oytyiity kyojyñam, es ya'u da'un di'ibu ya'ijtypy tugekyu ma ya lyugaaraty.

¹⁸ Kristu tnigubajk'áty yu jya'ayaty di'ibu ijttap éxtam ja ñini'x. Taayam ja Kristu 'yity jawyñap, es ya'u jayajp jikyppyujk, es tnikubajk'átat tugekyu oytyim tiity.

¹⁹ Pesu Diosu da'un tsyojk esu Jesukristu 'yítat éxtamu Dios ku'am,

²⁰ es mat ya'uguyajxm Jesukristu, Dios pyujta'agán ja agujk'ajt jotkujk'ajtan mat ya'u ku'am, da'un tugekyu di'ibáty ijtp tsajpótm es nandu'un di'ibu ya naxwiiñ. Dios pyujtáku tyadu agujk'ajt jotkujk'ajtan mat ya'uguyajxm Jesukristu ko tteemy dyejky ja ñe'pyñ kruuzkajxm.

²¹ Miidsaty ijty kyajpu Dios mja'ay'átadu, pes yu mjiky'ajtanu axuakpu ya'ijxu ko miits mmudsip'ajttap ja Dios;

²² per tyamu Jesukristu tu tpujta'aky ja mdi'igyua'ajtan mat ja Dios, mat ko tu 'yeeky kruuzkajxm es myajnjxudat Dios windum, es xywyinguwa'agudat wa'ats, ni tiiju mbojpu.

²³ Esu tyadu da'un situy tyunaampy pun miits mbaduundap es mjiky'ajttap éxtam ja Kristu ya'uxpejky, es kyaj xymyastu'uttu es xymyabáktat yu oybyu ayuk di'ibu miits mgurajktu ko xymyadoodu. Nan ya'uyumu tyadu oybyu ayuk yajkajxwa'xy tyam ya naxwiiñ oytyim maaty, es ya'u dunu tyadu oybyu ayuk di'ibu Kristu oj xytyukmugáxuts es ngajxwa'xudats.

Xondakp ja Paablü oy tsyimdsyunnu

²⁴ Es tyam xondákruts kots miits ngu'ayówadu, esu da'unats nyajka'pxy di'ibu tugoy'ajtp ja Kristu 'yayo'ojun ja'agyajxm pánaty myubajktap, di'ibu ijttap éxtamu Kristu ñini'x.

²⁵ Dióstats tu xypyujta'aky esuts nbudákat nidugekyu yu jya'ayaty, es xykye-jxyats es ngajxwa'xudats tugekyu tugekyu ya 'yayuk,

²⁶ ja'a ya'u di'ibu ijty kyayajnijáwu extu tim jékyup, per tyam ja Dios tu ttuknijáwudu ja jya'ayaty.

²⁷ Tu Dios ttuknijáwu jya'ayaty ja muj oy'ajtan di'ibu ijty kyayajnijáwu, es ttuknibujtaagu ma nidugekyu naxwíñadu ja'ayaty. Esu tadu di'ibu kyaj yajnijáwu extu timjékyup, ya'u da'unu Kristu di'ibu ijtp ma miidsaty, di'ibu m'awijxtap es mdukraadudat ja muj'ajtan.

²⁸ Es ja Kristu, ja'a da'un di'ibats uj ngajxwa'xypy. N'awa'anapts es nduk'uxpejkyppuats nidugekyu ja'ayaty es tjaygyúkadat ya'ujaty yajxon, es ndukwinguwa'agudats ja Dios, ti'igyu 'yítat mat ja Kristu, oy es wa'ats.

²⁹ Paadyats nduñ amujaa di'ibudsu Kristu xymyeepey, mat ko ya'u da'un di'ibu jiky'ajtp ma ujun.

2

¹ Ndsejpyats es xyñijáwudat ko nduñats mat wínudsu njot mat miidsaty, es mat nandu'un di'ibu myaduundap ja Jesukristu ma yu Laodiseeu kajpn, es mat nidugekyu wiingátypyu di'ibats kyaj xy'ixtats wingujxm.

² Nduñudsu da'un es nyajxonda'agudats ja 'yaa jyótyu ya'ujaty, es nandu'un 'yítat ti'igyu ma ja tsojkan. Ndsejpyats es tugekyu tugekyu tjaygyúkadat di'ibu Dios tyuknibujtáku es kyaj yajnijáwu ijty, es ya'u da'un ku'am ja Kristu.

³ Pes ma ya'un yajpaaty tugekyu tugekyu ja wijy'ajtan esu jaygyujkan.

4 Pes n'anuumadu tyaadu kadiibu pán mwin'uan mwinxájudat mat ko tsuj yajmadóy.

5 Оуху́рүтс n'ity jagam mat miidsaty, jámats njot nja'ajun ma miidsaty, es xondákrүts kots nnijawu ko tsuj yajxón ti xytyundu es xymyubaktu amumdu'uk jot ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

Jembyu jiky'ajtan ma Kristu

6 Paaty du'un éxtam miits oj xy'axájudu Jesukristu éxtamu Nindsun'ajtam, du'un mjiky'áttat éxtam yu'u jyiky'ajty.

7 Éxtam tu'ugu kepy muk 'yaats ya'ityuty, nandu'un miidsaty ti'igyu muk muut m'ittat ja Jesukristu. Yajwimbajt'adu'utstu ja mmubajkunaty, du'un éxtam myajtukni'ijxudu, es du'uñum xyja'aygyuda'aktat ja Dios.

8 Exkam pán mwin'uunudu mat jatu'ugu wiinkru uxrajkan, di'ibu yu'u tyu'unun'ajttap ja ja'ayuty, es mdukpanuxa'anudu ja uxrajkan o ja tyu'ununaty ja jekyjya'ayuty, es mduk'awdátudat ja ánklasaty ma jyaadyuty xy'awdátat ja Kristu.

9 Mat ko ma yu Jesukristu, jam 'yity tugekyu ja Dios'ajtan,

10 es miits m'ijttap ti'igyu mat ja Jesukristu, di'ibu ñigopk'ajtypy nidugekyu yajkutujkruty es ana'ambaty.

11 Es ja'a ko m'ijttap ti'igyu madu Kristu, tu miidsaty nandu'un myajpajta'aktu ja ijxwu'uman es du'un kyaj xyajtúndat di'ibu mnini'x mgubajk tsyojktap, es kyaj dyu'unaty yu ijxwu'uman éxtamu israelítaty trajta'aktu ko ja'ay yajtsiky waanu ma yedyujk'ajtan*.

12 Ko miits mnubajtta, oj mnaxtukudu madu Kristu, es nandu'un muut mjikyryujktu, mat ko xymyubajktu ko myudajtypy ja muk'ajtan ja Dios di'ibu yajjikyryujku.

13 Tuuyubu ma naty kyajnum miits xy'axájudu Jesukristu, Dios m'ijxudu miits éxtamu o'kruty, mat ko naty mbekyjya'ay'áttu; peru Dios tu myajjikyryukudu ti'igyu mat ja Kristu. Dios tu mma'xudu tugekyu mbojpaty.

14 Pesu Kristu kyurujk yajnajx ja tudyu'unun di'ibu udsajtam oj xyjapátam mat yu'agyujxmu nbojpu'ajtam. Mbaat njuna'anam ko du'un éxtam yu'u dyajnejxy kuxja'ay tugekyu ja nbojpu'ajtam es yajkuxwejry kyubajky ma ja kruuz, éxtamxyur ja kyu'umbojpu tkumadoy. Es mat ko 'ye'ky, Kristu tkabejty tkumadooy ja nbeky'ajtam.

15 Dios oj trajku ja muk'ajtan es ja kutujkan panaty myudajttap, es oj dya'amutsk'aty ijxnide'xy mayjya'ay wyindum es t'ixtat ko tu tyugoydu.

Mujjotmay'ooktu di'ibu tsajpótum

16 Es mat ko nnija'am tugekyu tyaadu, katu mnayyákudu miits es pán mbayo'oyudat di'ibu mja'xtap, o di'ibu m'u'ktap, o ti xuu m'amagy'ajttap, o ti po'lo 'yaane'eky, o ma ja po'xunxuu.

17 Tugekyu tyaadu yu'u je'eyu éxtamu awax di'ibu jaminán; peru Kristu du'un ja tuj'ajtan.

18 Exkam mbujkxudu yu may'aty taadaty di'ibu nayyajnaxhudap muj tuda'aky es ja'a 'yawdajttap ja ánklasaty. Yu'ujaty jyuna'andu ko tu t'ixtu ijxma'tan, es paaty ñaybyujta'agudu muj kujxmu.

19 Peru du'ambu ja'ayaty kyaj 'yittu ti'igyu madu Kristu. Esu Kristu, du'un yu'u éxtam ja nini'x kubajk, es ja di'ibáty n'axájum éxtamu nYajnit-sokpu'ajtam, du'un n'ijtam éxtam ja ñini'x. Esu ja'a ko n'ijtam ti'igyu madu

* 2:11 Ix Lukas 1:59.

Kristu, nmədajtam ja jiky'ajtam esu məjəə, es məktəkr ja n'anməja'an'ajtam éxtəm ja Dios ttseky.

²⁰ Mət ko miits tə m'ooktə mət ja Kristu, mnaydyukniwə'ədsədu ja naxwiñədu ja'ayəty ja wyinmə'añəty esu tyuungəty. ǃEs ti ko m'aktimjiky'attə éxtəm pənədyə naxwiñədu winmə'añ ja'a'ajtədup?, ǃti ko m'aktimnaydyukkədəkədu ja 'yana'amənəty?, éxtəm jyənə'andə:

²¹ “Katə xyje'xy yə təxiidə. Katə xkyone'eky.”

²² Təgekyə tyadə ana'amən yə'u myadyakypy di'ibə je'eyə yə naxwiñ kyexy ko nju'xəm o ko nyajtu'unəm, es təgekyə tyadə ana'amən yə'u yə jya'aju naxwiñədu ja'ay.

²³ Tadə ana'amən mbaət kyəxe'eky éxtəm wiyə'ajtam, mət ko dyajkəxe'eky es ni'igə Dios ndsojkəm, es n'ijtam yuunk naxypy, es nujwijtsəmbijtam ja nnini'x'ajtam; per ni madsə kyatūñ es nnayjəwijtsəmbijtam di'ibə ja nini'x kəbjə tsəjpy.

3

¹ Pes éxtəm miits tə mjikyryəktə mət ja Kristu, ja'a mbyə'oodyəp di'ibə tso'omp tsəjpotm, mə yə Kristu 'yu'uñə mə 'yagə'añsyoə ja Dios.

² Winmə'añ'əttə di'ibəty miimp tsəjpotm, katə xywyinmə'añ'əty di'ibə ijtp naxwiñ.

³ Pes miits m'o'ktə mət ja Kristu, es tyəm xymyədattə mjiky'ajtam pəjke'eky mət ja Jesukristu mə Dios.

⁴ Kristu də'uən ja njiky'ajtam'ajtam. Es ko yə'u kyədə'agət jatəgok, mğəxə'əktəp miidsəty nandə'uən mət yə'u mə ja myəj'ajtam.

Jiky'ajtam di'ibə tə ñaxə, esə jembyə

⁵ Pes yajkutəgoy ja mwinmə'añ ja axəəkrə di'ibə mmədajttəp, mət ko naxwiñədu jya'aju taadə. Katə mnayyəkədu es mməmadə'agəduət tyadə axəəkrə winmə'añ: ja mə'induunk, ko ja'ay kyaj ñay'aguwits ñayjəjpkuwitsədu, ko kyaj ti ñaydyukmə'ixədu ti pən myədəjtypy, ko 'yadsoktə, mət ko Dios pyəjtəkyryə tyadə adsojkən éxtəmxyp n'awdajtamə di'ibə kyaj Dyioəty,

⁶ es ja Dios tyədyunaampy jantsy tsəətsy təgekyə di'ibəty tyuundəbu tyadə axəəgətyryə.

⁷ Miits mduundə tyəəduty məənəmə naty kyaj xy'axəjədu Jesukristu.

⁸ Per tyəm, ja'a ko mja'a'ajtədup ja Kristu, mastu'uttə təgekyə tyəəduty: ajk to'oəyən, naymyəjkəjəxə winmə'añ, nay'o'o nayyaxən es tsəətsykyəbətəpyryə ayuk.

⁹ Kyaj mnaywyin'əñ mnaywyinxəjəduət nixim niyəm, mət ko miidsəty tə xymyastu'uttə ja mjekyryəky'ajtamə axəəkrə.

¹⁰ Jiky'attə ja jiky'ajtamə jembyə, mət ko Diosə də'uən di'ibə oj xymyo'oəyən yə tyadə jiky'ajtam es tyəəjəts'adə'ətsy extə ko Dios n'ixy'ajtam yəjxən.

¹¹ Ko n'axəjəm ja Jesukristu, Dios xkywentəpəjtəkəm éxtəm jya'ayən, oy n'israelitəja'ay'ajtam o di'ibə kyaj 'yisraelitəty, di'ibə naty tə yəjtsəktə o di'ibə kyaj yəjtsəktə, di'ibə jagam ja'ay o kukəjpn ja'ay, di'ibə windsən o məduumbə. Di'ibə sitəy nigutiky, ja'a es xyja'a'ajtam ja Kristu, es ja Kristu yə'u də'uən ijtp mə təgekyə di'ibə ijtp.

¹² Dios mdsojkədup miits es tə mwin'ixədu es yə'u mja'a'ətədup. Pəəty jiky'attə éxtəm ja Dios ttseky, es mədattə pa'ayo'on, oyjyot, tuda'aky'ət, yuunk naxypy es mə'xtujkən.

13 Naymyama'xtúkudu nixim niyam es naymya'xudu pən ja pən ñaymyudugóyuty mat ja wiinkpə. Du'ən éxtəm ja Kristə oj mma'xudu, du'ən xytyúndət nandu'ən miidsəty.

14 Di'ibə ni'igə tsojkəp, ja'a du'ən ja tsojkən, es ja tsojkən yajmujktaapy kexy ka'pxy tugekyə tugekyə.

15 Wa'an ja agujk'ajt jotkujk'ajtən di'ibə Kristə yajkypy, tñə'umo'oy ttu'umo'oy ja mjot mwinmə'añəty es mjiky'áttət éxtəm ja Dios ttseky. Ja'a ko mədu tyaədu du'ən ja Dios mwoojudu es tukmuk m'íttət, éxtəm tu'uk je'eyə nini'x. Es ja'aygyada'áktə.

16 Wa'an ja Kristə 'yayuk t'ity mə yə mjot mwinmə'añəty, es yə'u mnaydyukni'ixədp nixim niyam ja oybyə kajxwjan. Mədu ja'aygyudákən mə Dios, əwdu Salmə, Diosə 'yalabanə, es di'ibə Dios 'yoyjya'ap.

17 Pes tugekyə di'ibə mduun mgajxtəp, tundu Nindsən'ajtəm Jesús xuyəgyəxm, es ja'aygyada'áktə Dios Teety Jesukristəkyəxm.

Wi'ix ja jembyə jiky'ajtən

18 Miits kasaədu toxtyujkəty, naygyəbəkudu mə mñə'ayəty, mat ko du'ən ñigutikyəty mdsəənəduət éxtəmə Nindsən'ajtəm Jesukristə ttseky.

19 Es nandu'ən miidsəty kasaədu yedyujkəty, mdsóktəp yajxónə m'u'unk mñədo'oxəty es katə a'ak jot'akə məət mdsəənədu.

20 Es miidsəty u'unk ənə'kəty, məmədowdu ja mdaək mdeety, mat ko tyaədu du'ən 'yoyjya'ap ja Nindsən'ajtəm.

21 Es miits u'unkteedyəty, katə nandu'ənə m'u'unk xyajjot'ambáktə es kədiibə tsiypka'axtət.

22 Es miits məduumbəty, məmədowdu ja mwindsən mwindájəty yə naxwiin. Katə du'ən xytyuñ je'eyə ko m'ijxtúnədu es du'ən mnayyajpədsəmyəty wə'ats mat yə'əjəty, tundu mədu oy'əə oyjyot, éxtəm jyaə xymyədúñ ja Nindsən'ajtəm.

23 Oytyim tiity di'ibə mduundəp, tundu yajxón xonda'aky'əə xonda'akyjyót, éxtəm xymyədundu Nindsən'ajtəm es kyaj éxtəm xymyədundu ja'əy.

24 Pes mnija'adəp ko yə Nindsən'ajtəm mmo'oyənədp éxtəm ja may'aty ja kumə'añ, mat ko miits xymyədundu yə Kristə di'ibə dən mWindsən'ajttəp.

25 Ja di'ibə adúttəp axəək, 'yaxájəp ja təydyu'unən éxtəm pyaadyəty, ja'a ko Dios kyaj pən tpayo'oy win'ixy wingexy.

4

1 Es miidsəty windsən windájəty, yajtúndə ja mduumbəty éxtəm pyaadyəty. Nasjawa ko nandu'ən miits məmədajttəp tu'ugə mWindsən jam tsəjpótə.

2 Məgu'ugítəty, du'əñəm mgajxtə'áktət, wiy m'íttət es xyja'aygyada'áktət ja Dios.

3 Nandu'ən kajxtə'áktə es amdow pəjksówdu Dios esəts əj xypydúkat esəts ngajxwə'xət ja oybyə ayuk, esədsə ja'əy nduknijəwət di'ibə ijty kyaj yajnijəwə, pes ja'agyəxməts ndsimsyənə.

4 Amdow pəjksówdu mat əjtskyəxm, wa'andsə Dios xypyuđukə esəts yajxón wə'ats ngajxwə'xəduəts éxtəmts xypyaaty ndúnət.

5 Es miits, jiky'attə wiy kejy mat ja di'ibə kyaj t'axəjə ja Jesukristə. Tundu mə tugekyə tiempə xymyədəty esə ja'əy xytyuknijəwət ko Jesukristə yajnitsókp.

⁶ Wa'anə mgajx mmadyakən də'uñəm 'yity tsujti'knə, es mjátəp wi'ix miits xy'adsówdət nidu'uk nidu'uk.

Kajxpo'xən

⁷ Yə nməgu'uk'ajtəm Tikikə di'ibə ndsojkm, óyats xyryudəkə kots nmədundə ja Nindsən'ajtəm, yə'u mdukməadya'agədəp wi'ixəts ja yam n'ity es mjotkujk'áttət.

⁸ Paaty nduknigətxə miidsəty es m'anə'əmxdət wi'ixəts ja yam, es mmo'oyədət ja jotkujk'ajtən.

⁹ Məət nandə'un ñejy yə nməgu'uk'ajtəm Onésimə, di'ibə ndsojkm es oy tmədúñ Nindsən'ajtəm, miidsəty ja mməgugajpn. Yə'ujaty mdukməadya'agədəp təgekyə wi'ix ja yam jyaty.

¹⁰ Aristarkə, yə nmədsimdsyənabyəts, mduknigəxədə Dioskajxy; es nandə'unə Markəs, yə myəgu'ugə Bernabee, jyənə'añ mayDios. Pən mninəjxdəp ja Markəs mgu'ixə'anədə, axájədə yajxón.

¹¹ Nandə'un mduknigəxədə Dioskajxy ja Jesús di'ibə yajtijp Justə. Tyəədədyə də'un yə'uyəty nidəgəək ja israelitəty di'ibə myəbujktəp ja Jesús es ttundə mət əj ja Diosə tyuunk, es yə'əts xymyeepty ja jotkujk'ajtən.

¹² Mduknigəxədə Dioskajxyə Epafrəs, Kristə myəduumbə, es yə'u nandə'un mməgugajpn'ajttəp. Də'uñəm t'amdoj trəjksóy ja Dios mə kyajxtə'aky, es mək m'ittət ti'igyə mədə Jesukristə, es amumdu'uk jot mjiky'áttət éxtmə Dios ttseky.

¹³ Mət ko əj testiigəts wi'ixə Epafrəs ñaydyukjotmaydyúñəty mət miit-skyəjxməty es nandə'un yə Kristə myəduumbəty di'ibə tsənəəydyəp mə yə Laodiseeə kajpn es mə yə Yerápoləs kajpn.

¹⁴ Yə kudsooy Lukəs, di'ibə njantsytsyojkm, mduknigəxədə Dioskajxy, es nandə'unə Deməs.

¹⁵ MayDios xy'anəmət ja nməgu'uk'ajtəm di'ibə ijtp Laodiseeə, es nandə'un yə Ninfəs xymyo'oyədyət ja Dioskajxy, esə məbəjkrətəjk di'ibəty naymyujkədəp mə yə tyəjk.

¹⁶ Ko xykyajxtə'əydyət tyədə neky mə miidsəty, net xykyáxtət mə ja məbəjkrətəjk di'ibəty naymyujkədəp Laodiseeə, es jap yajkajxtət nandə'un; es miits xykyajxtət nandə'un ja neky di'ibəts ngejxypy Laodiseeə.

¹⁷ Tunə may'ajtən, anəmə Arkipə: "Kuydyún yajxón ja tuunk di'ibə ja Nindsən'ajtəm tə mmo'oyəty es xymyədúntət."

¹⁸ Məgu'ugítəty, əj Paəblə, nduknijəyədəts miidsəty yə kajxpo'xən mədədsə ngu'am letrə. Mənu'xtə'əktə Dios mət əjtskyəjxm. Kátəts xyja'aydyəgóydyə kots n'ity ja yam tsimy. Wa'anə Dios mgunu'xədə miidsəty.

Mytu'ukru Neku Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Tesalóniku Ja'ayuty

Tesalóniku ja'ay tnastúnudu wi'ixu Dios yajmabéky

¹ Hj Paablu, mat ja Silvanu esu Timotee, nduknigajxtuptu tyadu neky ja mabujkrutujk di'ibu ijtup ti'igyu mat ja Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristu, es nnyamyúkuđu ma ja Tesalóniku kajpn. Wa'an ja Dios mgunu'xudu es mmo'oyadu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

² Du'uhmats nja'aygyuda'aky ja Dios mat miidsuty, es njamyajstap kots ngajxta'aktu.

³ Es ndukjamyejtsypyudsu nDios Teety'ajtam wyindum wi'ix miits xymudattu ja mabujkun, éxtam miits mduđu mat ja tsojku, es éxtam miits du'uhm 'yawix xujajp'ixtu Nindsun'ajtam Jesukristu ko jyumbita'añ.

⁴ Mngu'ugítaty, Dios mdsojkudap miits, es nnija'abats ko yu'u tu mwin'ixudu.

⁵ Kots miidsuty oj n'awánudu ja oybyu ayuk, kyaj jye'eyuty ja ayuk ngajxuts, ja Espiritu Sántats xypyudujku es ngajxadats mak'ajtan mat, es ja'agyujxm kots uj nnijawu ko tyu'ajtanudu tyadu ayuk. Wa'ats xynijawudu wi'ixuts oj nja'ay'áty ma miidsuty, es xytyuk'oybyudsámut.

⁶ Mbaduundu miidsuty di'ibu uudsuty es ja Nindsun'ajtam tu nastúnudats, es m'axájudu ja ayuk mat tu'ugu xondakun di'ibu ja Espiritu Santu mmooyu, oy xyajnajxta byeen ja ayo'on.

⁷ Es mudu tyadu xyajktu ja ixwuhmman ma nidugekyu yu Diosu mybujkruty jam Masedoñu es Akayu.

⁸ Mat ko ma miidsuty tsoyoñ ja Nindsun'ajtam ja 'yayuk es tu yajkajxwa'xy kyaj jye'eyuty Masedoñu es Akayu, per nandu'un oytyim maaty yajnijawu wi'ix miits xymubaktu ja Dios, es mudu tyadu kyaj ñakypyaadyuty ngajxtudats ti.

⁹ Nik yu'u ku'amuty tmadya'aktu wi'ix ko oj ngu'ixtu, miits xy'axájudats yajxon es wi'ix tu xymyastu'uttu ja agojwinnax es xypyanajxta es xymyuduundsondáknuđu ja jikyryu Dios.

¹⁰ Tyukmadyaktu nandu'un ko miidsuty m'awijx mjajp'ixtup ko kyuda'agut tsajpótm ja Diosu 'yU'unk, ja Nindsun'ajtam Jesús di'ibu Dios yajjikyryujk ma 'ye'ky. Yu'u du'un di'ibu xyajnitsókum ma ja maj tudyu'unun di'ibu miimp.

2

Paablu tyuunk jap Tesalóniku

¹ Pes miidsuty ku'am mnija'adap mngu'ugítaty, ko éxtamts miits oj ngu'ixtu, kyajts nanugoobu ngu'ixtu.

² Oyats naty wi'ix tu nyajtúñ es tu nyajwingajxprétyuty jam Filipus, éxtam xynijawudu, peru Dios tats xypyuduku esats ngajxwa'xut amumdu'uk jot yu oybyu ayuk ma miidsuty, oy yjake'eky ja adsijpu.

³ Mat ko ni wi'ix tsoots nga'anaguga'aju ma di'ibudsu naty ngajxwa'xypy, ni ngamadya'agyudsu naty axuk kajxy es ni ngawin'uhna'añats pán.

⁴ Ni'igudsu Dios xywyinma'añ'ijxy es xytyuknipejkyuts ja oybyu ayuk. Hj kyajts ngajxy wi'ixu ja'ayuts xy'oyjyáwut, Diosu du'un situy, di'ibu tyuk'ijxudyaapy ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam.

⁵ Extam miits xyñijáwudu, ni na'ats pán ngawinwepy ngawinjaaxy mut ja tsujti'knubu ayuk, es ni tits ngatuk'ubety ngatukkajxpéty mut kots nganarata'añ ja meen. Diosu tyaadu ñija'ap.

⁶ Kyajts ni na'a nga'uxta'aydyu ja'ayuty esuts xymyujjáwut, oy tyimmi-its'ajtrü es oytyim wiingaty'ajtrü.

⁷ Oyuts mbaat njanaybyujta'agyudyuts éxtamu kutujkun muatru, mut kots xy'apostala'attu ja Kristu, kyajts uj du'un nduuñ. Naybyujtákuts tuda'aky éxtam tu'ugu u'unktaak t'ijx'ity tkwent'aty ja 'yu'unk jantsy tsuj.

⁸ Byeenuts miits ndsoktu, ja'agyujxmuts uj nnayjya'aju es kyaj jye'eyuty nduknijáwudat ja oybyu ayuk, es extu nandu'un es miits ngu'oogudat.

⁹ Mägu'ugítuty, miits mjamyajstap wi'ixuts tu ndundu xuuñ koots es küdiibu miits n'adsíptat ma naty jam nduknijáwudu ja oybyu ayuk di'ibu Dios kyajx.

¹⁰ Miits mnija'adup, es nandu'un ja Dios, wi'ix uudsuty dyajnjxtu tu'ugu jiky'ajtanu wa'atspu, tuda'akypyu es ni pán mbaat xykyapeky'ixyuty kots n'ijttu ma miidsuty di'ibu nandu'un myubajktap ja Dios.

¹¹ Nandu'un xyñijáwudu wi'ix tu nya'it nyajxóndu es wi'ix tu nbumay nbutájudu nidu'uk nidu'uk miidsuty, du'un éxtam tuñ ja u'unkteety mut ja 'yu'unk 'yuna'k.

¹² Pes tu nyajxonda'aktu es tu nyajjotkujk'áttu, es extu tu nduknipaktu es mjiky'áttut éxtam pyaadyuty pánuty ja'a'ajtudup ja Dios, di'ibu mwoojudup es najx muat m'ittu ma yajkutiky mut ja muj'ajtan.

¹³ Paaty nja'aygyudaktiibyuts ja Dios ko miits xymyadoodu ja Diosu 'yayuk di'ibuts oj ngajxwa'xy, m'axájudu éxtam ja Diosu 'yayuk, es kyaj xy'axájudu éxtamu ja'ayu 'yayuk. Es tay'ajtanu'u ko Dios t'ayúkuty di'ibu mujwiinap ma miidsuty di'ibáty myubajktap.

¹⁴ Mägu'ugítuty, ko miits m'ayoodu ma mbajudijtadu mmagugajpnuty, nandu'un m'ajttu éxtam jyajttu jam Judeeu ja Diosu jya'ay di'ibu ijtup ti'igyu mudu Jesukristu. Pes yu'ujuty nandu'un pajudijtadu myugugajpnuty, ja israelítuty.

¹⁵ Tyadu israelítuty yu'u ya'o'ktu nandu'unu Nindsun'ajtam Jesús, éxtamu naty nandu'un tu dya'ooktu ja myugugajpn di'ibu Dioskugajxp'ajttu, es nandu'unuts uudsuty ojts xy'uxkaxtu. Kyaj jyiky'attu éxtam ja Dios tseky, es aknaymyudsip'ajtudup mut nidugekyu ja'ayuty,

¹⁶ pes extu jyayajkubokandu kots ngajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es nandu'un ñitso'oktat. Es mut yu'u t'aktim'yaj'ya'k'ada'tsypy ni'igu ja pyojpnty. Paaty óknam ja Dios myo'oya'anudu ja muk tudydu'unun di'ibu miimp ma yu'ujuty.

Paablu jyanujxa'añ Tesalóniku

¹⁷ Mägu'ugítuty, kots miits nmastuttu waanu, oy nganay'ijxum, du'uñmuts miits nmudattu njodoty nwinma'añótyats, es byeenuts najambita'añ es najx nwin'ixtu.

¹⁸ Hj Paablu, tats njanujxa'añ kanak ok, per ja mujku'ugópk Satanás yu'uts oj xya''adiky.

¹⁹ Pes čtits ʋj n'awijx nʋjɔp'ijxtɔp?, čtits ʋj n'ijtan'ajt nxo'onan'ajttɔp?, čtits ʋj ndukjotkujk'ajttɔp?, es čtits ʋj ndukwingudak ndukjotkadáktɔp ko naty n'ijtam mā ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko myinut? Pes miidsadyu dʋ'an.

²⁰ Miitskyʋjxmɔty nwinguda'aky njotkada'aky es nxonda'agyats.

3

¹ Pes kom kyajtsɔ naty n'okmumada'agánnu, nétats nnaigyajxɔdu esats nʋʋ'amdudats Atenus,

² es ngaxa'añuts ja nməgu'uk'ajtam Timotee es mgu'ixɔdɔt, mɔt ko yʋ'ɔ dʋ'an nandu'an Dios mɔduumbɔ es tɔ tyuñ mɔt ʋj es wya'xɔt ja oybyu ayuk di'ibɔ Jesukristu ñimadyakpy. Es ngejxyɔts yʋ'ɔ es dyajmɔjwiinut ja mməbɔjkanɔty es mjotmɔkmo'oyɔdɔt mməbɔjkanɔgyʋjxm,

³ kɔdiibɔ ni pán kyatsipka'axɔt mɔdu tyáadu. Pes miits mnija'adɔp ko tɔ nyajtuknibɔjtákm es n'ayowa'anam.

⁴ Pes mɔts n'ijty mɔt miidsɔty, n'anmaaydyu ko nyajnaxa'ánum ja ayo'on jotmay, dʋ'an éxtɔt tɔ jyaty. Mnija'adɔbɔ'ɔ.

⁵ Paaty kom kyajtsɔ naty ʋj n'okmudanɔyannu, tats ngejxy ja Timotee es tnijáwɔt wi'ixɔ naty xyajtu'uyo'oydyu ja mməbɔjkan, pes tsɔ'kɔbɔ naty ko wa'anxɔp ja ka'oybyu tɔ myajpekykya'adu es ni ti tkatsooty di'ibɔts nduun mā miidsɔty.

⁶ Per tyam tɔ jya'ty ja Timotee ko tɔ tsyooñ mā miidsɔty, es yajmiimpy ja oybyu ayuk mɔt ja mməbɔjkan es ja mdsojkm di'ibɔ miits mmɔdajttɔp. Dʋ'an jyuna'añ ko miits dʋ'ɔñɔm xyjamyátstɔts mɔt ja tsojkm, es byeenɔts xyjawiñ'ixá'andu, dʋ'an éxtɔmts miits nwin'ixá'andu.

⁷ Paaty məgu'ugítaty, oy nja'ayo'ombát njajotmaybyáptɔts, tats nbeky ja jotkujk'ajtan mɔt yʋ'ɔgyʋjxmɔ mməbɔjkanɔty.

⁸ Mɔt ɔdsɔty dʋ'an éxtɔmɔ jemyu jiky'ajtan kots nnijáwɔdu ko miits amumdu'uk m'ittɔ mā yʋ Nindsun'ajtam.

⁹ Pes čwi'ix mbaat mɔj wiin kajaa nja'aygyada'agyats ja Dios mɔt miidsɔty, es mɔt ja mɔj xondakɔn esɔ jotkujk'ajtan di'ibɔts tɔ xymyo'oy Dios windum?

¹⁰ Xɔñ koots n'amdóyats ja Dios es nɔjx ngu'ixtɔ es n'aktuk'ɔxpáktɔt ni'igu di'ibɔ kyajnmɔ oy xyjagyúkdɔdu.

¹¹ Wa'an ja Dios Teety kɔ'ɔm, esɔ Nindsun'ajtam Jesukristu, dya'awa'atsy ja nɔ'ɔ tu'ɔ es nɔjx ngu'ixtɔ.

¹² Wa'anɔ Nindsun'ajtam dyajmɔj dyajmáyu yʋ mdsojkm waanɔ ni'igu es mnaydsyókudɔt nixim niyam es mɔt ootyim pánɔty, dʋ'an éxtɔmts miits ndsoktɔ.

¹³ Wa'anɔ mjot mwinmá'añ yajmo'oy ja jotmɔk'ajtan es m'ittɔt wá'ats, es ni ti mbojɔ jam nDios Teety'ajtam wyindum ko myinut ja Nindsun'ajtam Jesukristu mɔt nidəgekyu di'ibɔ Dios jya'a'ajttɔp. Wa'an dʋ'anɔty.

4

Jiky'ajtan di'ibɔ Dios tyukjotkadakpy

¹ Məgu'ugítaty, māanɔm kyakejxyñɔm n'ak'awanɔyándɔp nandu'anɔ wi- ingátɔpyu. Ko oj ngu'ixtɔ, ngajxwijtɔ wi'ix miits mjiky'áttɔt éxtɔm ja Dios ttsekj, es tyámɔts n'amdoy es waanɔ ni'igu dʋ'an m'akjiky'áttɔt.

² Mɔt ko miits mnija'adɔp yajxón ko yʋ'ɔyats ʋj tɔ nya'ɔxpeky di'ibɔdsɔ Nindsun'ajtam Jesukristu tɔ xytyuknipeky.

³ Pes ja Dios tsyejpy es miits nidu'uk nidu'uk mnayya'ítɔdɔt wá'ats; kyaj pán myɔ'indúnɔt.

4 Nidu'uk nidu'ugaty miits xyjättat wi'ix xyjajwjtsumbittat ja mgu'am nini'x es mnayya'itüdat wa'ats es windsu'kun mæat,

5 kyaj pân ñayyákudat ja ñini'x tsojokungyujxm, éxtam ttundu yu ja'ayaty di'ibu kyaj t'ix'attu ja Dios.

6 Exkam miits nidu'uk mwin'uundu o mbekytyundu mat ja mmægu'ugu ñado'oxy. Tuts miits n'anæmædu es tu n'awánædu ko Dios tyædyunaampy jantsy mak tsaatsy tægekyu di'ibu du'un adútstap.

7 Pes Dios tu xywyo'om es xyja'ay'ata'anæm es njiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtanu wa'atspu; kyaj tu xywyo'om es njiky'ajtam ja jiky'ajtanu axæukpu.

8 Paaty pæn ja pân di'ibu kyaj tmæj'ixyu tyadu æxpæjukæn, kyaj yu'ujaty t'æxtijy ja naxwíñædu ja'ay, ja'a du'un ja Dios, di'ibu tu mmo'oyædu ja 'yEspíritu Santa.

9 Es éxtam ja tsojukan tukka'æxpu, kyaj jyatyimtsékuty nniájyudat, mat ko ja Dios tu mduknijáwædu miidsaty ku'æm es mnaydsyókudat nixim niyam.

10 Pes du'ænæm miits mnaydsyókædu nixim niyam mat nidægekyu nmægu'uk'ajtam di'ibu jiky'ajttap ma tægekyu Masedoñæ ñax. Per nmænu'xtáktap, mægu'ugítaty, esæ mdsojkan xyajmæjwindak'adu'ædsat waanæ ni'igæ.

11 Jiky'attu yajxón es xywyits xymyádyat ja mgu'amduunk mat ja m'æa mgu'æ, éxtam tu nduk'ana'amædu,

12 es du'æn mwindsu'ægædat di'ibu kyaj Dios tmæbuktu, es kædiibu nandu'æn ti mdægoj'ajtxædat.

Wi'ixæ Nindsun'ajtam jatægok myina'æñ

13 Mægu'ugítaty, kyajts ndseky es kyaj xyñijáwædat wi'ix jyaty mat ja di'ibu myæbuktuæ naty ja Jesukristu ko 'yo'ktæ, kædiibu miits mjotmay'ooktat éxtamæ wiingátyryu di'ibu kyaj tjæp'ixtu ko Jesukristu yajjikyryækaampy di'ibáty jya'a'ajttap.

14 Nmæbukæm yajxón ko du'æn éxtamæ Jesukristu jyikyryejky ma 'ye'ky, nandu'æn nmæbukæm ko Dios yajjikyryækaampy ja o'kræty di'ibáty tu tmæbuktu ja Jesús.

15 Du'ænæts miits n'awánædu éxtamæ Nindsun'ajtam ku'æm jyænáñ, ko di'ibáty ædsajtam akjiky'ajtam ko jya'tut jatægokæ Nindsun'ajtam, kyaj ædsajtam njo'omæm jawyiin es óknæm ja o'kræty.

16 Mat ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu ku'æm kæda'agaamp tsajpótæ, yajmædówap ko tu'uk mak kyajxa'æñ mat ja kutujkæn, kajxæp ja arkanklæs es xu'uxæp ja Diosæ tyrompetæ, net ja di'ibáty myæbuktu ja Kristu ko 'yo'ktæ, jikyryáktap jawyiin;

17 óknæm di'ibáty tu nwu'æmæm jiky'ajtræ nyajmæjo'omæm ti'igyu mat yu'ujaty yoodsóty, es nbátæm ja Nindsun'ajtam pojoty, es du'æn n'ijtam mat ja Nindsun'ajtam winu xæ winu tiempæ.

18 Paaty mædu tyadu ayuk nayyajjotkujkædu nixim niyam.

5

1 Mægu'ugítaty, mat ja xæ tiempæ, kyaj jyatyimtsékuty es nduknijáyut.

2 Miidsaty yajxón xyñijáwædu ko ja xæ tiempæ ma myina'æñ ja Nindsun'ajtam, jaa ma naty nga'æa'ajt ngajot'ajtam, éxtam ko ja ma'tspæ koots jya'ty.

3 Pes ko ja'ay ñayjyænánæbædu: “Tyam sitæ agujk jotkujk ndsænæ'ayæm, kyaj ti amay jotmay”, net ti'in myiñ ma yu'ujaty ja kutægo'oyæn, éxtam

dyanáxtu ja puik ado'onunu toxytyujkuty ko ja 'yu'ungu'unk ttimpaadánnu, ma ni wi'ix tsoo mbaat kyanitse'eky.

⁴ Per miits mugu'ugítaty, kyaj m'ittu kubi'its ku'ook, kyaj ja Nindsun'ajtam mdukjajtpátatut ti'in éxtam ja ma'tspan, ja'a ko mnija'adap wi'ixu du'un myina'añ jya'ta'añ.

⁵ Nidugekyuty miits mja'a'átudu Dios esu Jesukristu, kyaj mja'a'átyuty ja ka'oybyu.

⁶ Paaty kyaj n'ijtam éxtam pánaty maadagoodyur, n'ok'ijtam wijy keyy es nnayjyujkuwijtsum.

⁷ Pánaty maadap, koodsu mya'adu; es pánaty uk múkadur, koodsu y'uuk myu'ugadu,

⁸ per adsajtam pánaty xuuñ'át ja'a'ajttur, wijy keyy nnayya'ijtam. Du'un n'ijtam éxtamu soldaadu di'ibu nayxyojxur mut ja pujxngaatsy, naygywentu'ajtam mut ja mabujkun es ja naydsyoku naymyay'at; es extamu soldaadu ñaygyipyuty mudu pujxngúr, nandu'un nnayya'ijtam ja'agyujxm ko n'awijxum ja nnitsokun'ajtam.

⁹ Dios kyaj oj xywyin'ijxum es n'axájum ja txydyu'unun, ja'a du'un es n'axájum ja nitsokun mut yu'ugyujxmu Nindsun'ajtam Jesukristu.

¹⁰ Yu'u 'ye'ky mut adsajtamgyujxm es njiky'ata'anum mut yu'u, oy nja'o'kambu es oy njiky'ajtamba.

¹¹ Paaty nayyajkujkadu, es naybyudákadu nixim niyam es yajmajiwiin yajkajaajudu ja mmabujkunaty, du'un éxtam jaayum xytyundu.

Kajxwíjün

¹² Mugu'ugítaty, nduknipaktur es xymyay'at xywyindsu'ugadut ja di'ibáty tuundur mut miidsuty, es m'awij mgajxwíjudu ma yu Nindsun'ajtamu tyuunk.

¹³ Oy tsuj xytyukxonda'aktut es xytsyóktut ja'agyujxm di'ibu tyuundur. Jiky'attu ti'igya jotkujk mut oytyim pánaty.

¹⁴ Nandu'un nduknipaktu, mugu'ugítaty, es tukmudíjudu ja di'ibáty kyaj ti ttuna'añ. Jotmuk wingajxudu di'ibáty maay tajtur, pudúkudu di'ibáty kyaj oy tnijáwudu ja Diosu 'yayuk, es madattu ma'xtujkun mut nidugekyu ja'ay.

¹⁵ Exkam miidsuty nidu'uk myajjumbít axuuk mut ja di'ibáty axuuk mduunadur. Ni'igu du'añum xyjattut xytyúndut ja oybyu nixim niyam ma miidsuty, es oytyim pánaty muut.

¹⁶ Du'añum m'ittat agujk jotkujk.

¹⁷ Kajxtaktáwudu.

¹⁸ Ja'aygyuda'aktu ja Dios oywyi'ix mjat mgubáttut, mut ko tyaadu du'un ja Dios tsyejpy es mdúndut éxtamu Jesukristu myaduumbaty.

¹⁹ Kyaj miits xyujpkuwa'agudut di'ibu Espírítu Santu mduknija'adur, es du'un kyaj juun jyumbíttut ja mwinma'añaty.

²⁰ Kyaj xy'axakjáwudut ko ja'ay m'awa'anxudu ja ayuk di'ibu Dios winma'añmyooyudu.

²¹ Ijxkijxyudu tugekyu ja xpujkan mut ja Diosu jyaaybyajtun. Axájudu je'eyu di'ibu dan oy.

²² Xtijtut tugekyu di'ibu kyaj 'yóyuty.

²³ Wa'an ja Dios, di'ibu xymyo'oyum ja agujk'ajjt jotkujk'ajtan, myajwat-sta'ayuty tugekyu tugekyu, es dya'ítut ja mjot, m'anmaja'an esu mnini'x mgubajk, ni ti poyon, extu ko myínut ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

²⁴ Yu Dios di'ibu mwoojadur, kyuydyiimpy di'ibu kyajxypy, ja'a kyuydyu-naampy tugekyu tyaadu.

Kajxpo'xun

²⁵ Məgu'ugítaty, xyñigajxta'agudats uudsaty.

²⁶ Mənanə nidəgekyə nməgu'uk'ajtəm éxtəmxyəp xymyo'oydyə ja may-Dios.

²⁷ Nduk'ana'amdəp mət ja Nindsən'ajtəmə kyutujkən, es yajtuk-wingugajxədət tyadə neky nidəgekyə ja nməgu'uk'ajtəm.

²⁸ Wa'anə Nindsən'ajtəm Jesukristə mmay'at mgunu'xədə.

Myɛmajtskrɛ Neki Di'ibu Paablɛ Tyuknigajxtɛ Ja Tesalóniku Ja'ayɛty

¹ Hɛ Paablɛ, mɛt ja Silvanɛ esɛ Timotee. Nduknigajxtɛptsɛ tyadɛ neky ja mɛbɛjkrɛtɛjɛk di'ibu ijttɛp ti'igɛm mɛt ja Nindsɛn'ajttɛm Dios Teety esɛ Nindsɛn'ajttɛm Jesukristɛ, es ñaymyúkɛdɛ mɛ Tesalóniku kajpn.

² Wa'anɛ nDios Teety'ajttɛm esɛ Nindsɛn'ajttɛm Jesukristɛ mgunu'xɛdɛ es mmo'oyɛdɛt ja agujk'ajttɛ jotkujk'ajttɛn.

Yajpayo'oyɛp ja ja'ay ko Kristɛ myina'añ

³ Mɛgu'ugítɛty, oy ko dɛ'uñmɛts nja'aygyadɛ'aky ja Dios mɛt miidsɛty, éxtɛm pyaadyɛty, mɛt ko mɛj wiin kajaa yɛ mmɛbɛjkanɛty esɛ mdsɔjkanɛty di'ibu miits mmɛdajttɛp mɛt ja wiinkrɛty.

⁴ Exttɛm mbaat kots uudsɛty n'ity mɛ Diosɛ myɛbɛjkrɛtɛjɛk ñaymyúkɛdɛ, najjya'adɛpts mɛj es jotkujk mɛt ja ma'xtujkan es ja mɛbɛjkan di'ibu miits mya'ijxɛdɛp, oy ja mmɛdsɛpɛty mja'awa'ktujkɛbɛdɛ es ja ayo'on jotmay yaɛjnáxtɛ.

⁵ Tyaadɛ ya'ijxɛp ko Dios tmɛdɛty ja tɛy'ajttɛn éxtɛm tpayo'oy es dɛ'un mbaadyɛty es m'ittɛt mɛ kyutujkan, di'ibu miidsɛty tyam mgu'ayo'odɛp.

⁶ Pes tɛy'ajttɛn di'ibu Dios tyiimpy; ya'ayówɛp di'ibu miits mya'ayoojɛdɛp,

⁷ es mmo'oya'ánɛdɛ ja mbo'xtáknɛty miidsɛty di'ibu ayo'on jotmay yaɛnjajxtɛp, nandɛ'un éxtɛm uudsɛty. Tyaadɛ dɛ'un ja xɛm mɛ kyaxɛ'uga'añ ja Nindsɛn'ajttɛm Jesukristɛ ko kyɛdɛ'agut tsajpótm jɛnya'angóty mɛt ja mɛkrɛ 'yánkɛlɛsɛty.

⁸ Tyɛvydɛyunaampy ja di'ibu kyaj t'ix'attɛ ja Dios es ni tkatundɛ kwentɛ ja oybyɛ ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Nindsɛn'ajttɛm Jesukristɛ.

⁹ Tyaadɛty yajttukkumɛdowándɛp winɛ xɛm winɛ tiempɛ es yajpɛjta'agut jagam, kɛdiibɛ jam 'yíttɛt mɛ Nindsɛn'ajttɛm es mɛ ja myɛj'ajttɛn esɛ myak'ajttɛn.

¹⁰ Dɛ'un jyátɛt ko myínnɛt ja Nindsɛn'ajttɛm mɛ tadɛ xɛm, es wyindsɛ'ugɛdɛt ja jya'ayɛty es myɛj'ixɛdɛt nidugekyɛ ja myɛbɛjkrɛty. Jam miidsɛty nandɛ'un m'ittɛt mɛt ko tɛ xymyɛbɛktɛ ja tɛy'ajttɛn di'ibu tɛ nduk'ɛxpɛktɛ.

¹¹ Paadyɛts dɛ'uñm ngajxtɛ'aky mɛt miitskyɛjxmɛty, n'amdeepy nbɛjktseebyɛts ja Dios es mduknitákɛdɛt es mja'ay'átɛdɛt. Nandɛ'unɛts ngajxtɛ'aky esɛ Dios myak'ajttɛngyɛjxm kyuydyúnɛp tugekyɛ di'ibu oybyɛ mɛdunándɛp ja'agyɛjxm ko xymyɛbɛktɛ,

¹² es dɛ'un ja Nindsɛn'ajttɛm Jesukristɛ yajmɛjjáwɛp mɛt yɛ'ugyɛjxmɛ m'oyjyiky'ajttɛn, es yɛ'u nandɛ'un mmo'oyɛdɛp es miits myajmɛjjáwɛdɛt mɛ wiink ja'ayɛty.

2

Mɛj tɛgoybyekyjya'ay

¹ Mɛgu'ugítɛty, es wi'ix jyata'añ kyɛbatɛ'añ mɛ ja tiempɛ ko myínnɛt ja Nindsɛn'ajttɛm Jesukristɛ es xɛajnaymyuka'ánɛm mɛt yɛ'u, n'andeebyɛts

² es kyaj pojɛn mwinnɛaydyɛgátstɛt es katɛ mya'adsɛ'ugɛdɛ ja'agyɛjxm ko jamɛ ja'ay di'ibu jɛnándɛp ko tɛ jya'ty ja Nindsɛn'ajttɛm. Kyaj dɛ'un xymyɛbɛktɛt pɛn jɛna'andɛ ko Dios tyuknija'ajɛ, o jɛnándɛp ko dɛ'unɛts ɛj tɛ ngajxy o dɛ'un tu'ugu neky jɛna'añ di'ibɛtsk ɛj tɛ nja'ay.

³ Katu mnayyákudu es wil'ix tsoo mwin'uumudut. Pes jawyiin ja ja'ay tniбудu'uga'andu Dios es nandu'un kyaxu'ugut ja muj tugoybyekyjya'ay di'ibu tu yajkajxpéky es kyutugóyut.

⁴ Tyadu axuk ja'ay naybyajtákap myúdsip di'ibu ja ja'ayuty myudajttap éxtamu dyiósaty, es myúdsip'ajtypy tugekyu di'ibu ja ja'ayuty 'yawdajttap. Pes extu naxwa'tsp má Diosu tyujk, es jyuna'añ ko yu'u du'un Dios'ajtp.

⁵ Pes jamyatsta kots n'ijty mat miúdsaty, n'awa'anudu ko du'un jyata'añ.

⁶ Mnija'adup tyam ti ya"adujkap, es du'un ñiguxu'ugut pún ja'a ma ja tiempu di'ibu ja Dios tu ttukniбудjtaagu.

⁷ Taa ja'anu ja axuk'ajtan di'ibu tadu muj tugoybyekyjya'ay tyunaampy ayu'udsyu. Per di'ibu ya"adujkap tyam, óknum najx jyuge'eky.

⁸ Es ko jyuga'agut, net yajnijawaya'añ pánu du'un ja muj tugoybyekyjya'ay, di'ibu Nindsun'ajtam Jesukristu ya'oogaampy ko ñibiixudut es dyajtugoya'añ madu jyaj tyu'xun ko naty myiñ.

⁹ Ko tadu muj tugoybyekyjya'ay myina'añ, pudákudup ja mujku'ugórk Satanás. Ni'igu muk'ajtan muut myina'añ es ttuna'añ oytyim di'ibuty ja muk'ajtan, es andakungyujxm ttúnat ja muj'ajtan, ijsxw'umun es di'ibu ja'ay du'ñu yajwu'umudyaadyup.

¹⁰ Es myubudsamaampy oytyim di'ibuty ja pojru 'yandakun es twin'una'añ twinxaja'añ di'ibáty najxtap ayoodaknóty. Tyadu najxtap ayoodaknóty mat ko kyaj tu tsoktu es t'axájudut ja tuj'ajtan di'ibuxyup tu yajnitse'egyuty.

¹¹ Ja'agyujxm ko tkamubaktu ja tuj'ajtan, paaty ja Dios tpujtáky wil'ix yajwin'uumudut, es du'un tmubáktut ja andakun,

¹² es yajpekymyo'oydyut nidugekyu pánuty kyaj tmubaktu ja tuj'ajtan, ja'a tsojktap ja axuakpu.

Ti'igyu ya'ittu ja mubujkun

¹³ Per oy ko uúdsaty du'ñumts nja'aygyuda'aktats ja Dios mat miit-skyujxmty, mugu'ugítaty, ko mdsokudup ja Nindsun'ajtam, mat ko Dios mwin'ijxadu jawyiñup es mnitso'oktat mat yu'ugyujxm ja Espiritu Santu di'ibu mya'ijtudup wa'ats, es ja'agyujxm ko tu xymyubaktu ja tuj'ajtan.

¹⁴ Tyadu du'un mduknwoojudu Dios mat yu'ugyujxmu oybyu ayuk di'ibuts uúdsaty ngajxwa'xtap, es xymyudáttut ja Nindsun'ajtam Jesukristu myuj'ajtan.

¹⁵ Pes du'un mugu'ugítaty, du'ñum amumdu'uk jot xymyubáktut ja Kristu es katy xyja'aydyugódyu ja xrupjukn di'ibu tu n'anuumudu es tu nduknigaxtu nekykujxy.

¹⁶ Ja Nindsun'ajtam Jesukristu ku'um, es ja nDios Teety'ajtam, di'ibu xytsy-ojkam es myaj'ajtungyujxm tu xymyo'oyum ja jotkujk'ajtan winu xuu winu tiempu es ja oybyu di'ibu n'awijxum,

¹⁷ wa'an yu'ujuty mjotmakmo'oyudu es mya'ítudut du'ñum es xytyun xykyajxtat tugekyu di'ibu oy.

3

Xyñigajxta'aguduts uúdsaty

¹ Mugu'ugítaty, ma kyajnumts nyajkugáxu tyadu neky, n'ak'anuumayándup es xyñigajxta'aktaduts es du'un ja Nindsun'ajtam Jesukristu 'yuxrupjukn wya'xat pojru es ja ja'ayuty t'axájudut mat ja may'ajt windsu'kun, éxtam miits tu xy'axájudu.

² Amdow pújksówdá nandá'án ja Dios es xyajtso'ogúdatš má ja axák ja'ayaty, mat ko kyaj tyúgékyaty yá ja'ayaty tmábuktá Diosá 'yayuk.

³ Per kyuydyiimpy ja Dios ja 'yayuk, yá'á myajmájwiin myajkajaaxáduw ja mmábájkán es m'agu'adúk m'axajtúkáduw es myajtso'ogúduw má ja ka'oybyá.

⁴ Ndukma'awdajtápts ja Nindsán'ajtam ko miits xytyúndat di'ibá nduk'ana'amdáw, es dá'áñm xy'aktúndat.

⁵ Wa'aná Nindsán'ajtam mbudákáduw es xyjáwádat ja Diosá tsoyókán es xymyúdatat ja Jesukristá mya'xtujkán.

Xypyátam es ndu'unum

⁶ Múgu'ugítaty, nduk'ana'amdáw ja Nindsán'ajtam Jesukristá xyágyáxm, es mnayyábúkúdat má oytyim di'ibaty ja nmágu'uk'ajtam di'ibá kyaj tyuna'áñ es di'ibá kyaj jyiky'aty ti'igyá éxtam ja axrájkán di'ibats tá nja'awánáduw.

⁷ Pes miits mnija'áduw wi'ix mjiky'áttat es xypyanáxtat di'ibats tá nnastúnáduw; tuunats új kots máat miits n'ittá,

⁸ es ni ngakaay nga'úktats nadá'áñ. Ni'igats nduúñ n'ayooy xáñ koots kádiibá nidu'uk mdimpááduw ja ka'ay ukán miidsaty.

⁹ Oyats új mbaat nja'amdowdá esxyúpts miits xypyúdukáduw, ník ni'igats nduundá es nmo'oydyat tu'ugá ná'u tu'u ja oybyá di'ibá mbadúndáw.

¹⁰ Kots n'ijty mat miidsaty, nmooydyá tyádu kajxwájún: "Di'ibá kyaj tyuna'áñ, kyaj kyay 'yuugát."

¹¹ Pes dá'án n'anámáduw mat ko tats nnijawá ko nidu'ugaty miidsaty nágoó m'oknuux'ajnáduw, kyaj mnaydyukjotmaydyúnáduw mgu'amduunk, je'eyá mwínjúún mwíndújká xymyadya'aky di'ibá mgadimpátáw.

¹² Tadá dá'ámbá ja'ay nduknípejkypyats mat ja Nindsán'ajtam Jesukristá kyutujkán, es tmastu'udáduw tádu dá'ámbá winmá'áñ. Wa'an ttuñ t'ayoy jajxón es ñayyájkáy ñayya'uugúdat ká'am.

¹³ Múgu'ugítaty, kyaj m'anú'xat es xytyun xykyajxtat di'ibá oy.

¹⁴ Pán ja pán kyaj tmádoogukáya'áñ di'ibats nmadyakypy má tyádu neky, m'ixtáp pánádyá dá'án es katá ti máat xy'amuk xykyajxmúktá, es dá'án tsoyodyu'ungá'at.

¹⁵ Per katá xypyájtá'aktá éxtamá mmádsipán, ni'igá xyñ'ámo'oy xytyu'ámo'oydyat éxtamá mmágu'ugán.

Kajxpo'xán

¹⁶ Yá Nindsán'ajtam di'ibá yájkypy ja agújk'ajjt jotkújk'ajtán, wa'an yá'á miits mmo'oyáduw wi'ix tsoo ja jotkújk'ajtán wíná xá wíná tiempá, es wa'aná Nindsán'ajtam t'ity mat nidúgekyá miidsaty.

¹⁷ Új Paáblá, ndukníjáyúdatš miidsaty yá kajxpo'xán máduw nágu'am letrá. Dá'ánats nja'ay má túgékyáduw nneky.

¹⁸ Wa'aná Nindsán'ajtam Jesukristá mgunu'xáduw nidúgékyaty miidsaty.

Мыту'укрѣ Некы Ди'ибѣ Пааблѣ Тыукнигајх Ја Тимотее

1 Ёј Пааблѣ, Јесукристу 'япóсталу, ес кéхуэts нмиñ ма Диос уѣ н'Яјнит-сокрѣ'ајтам есу Ниндсѣн'ајтам Јесукристу, ди'ибѣ ндукјоткујк'ајтам,

2 ндукнигејхуруэts мижѣ тјаду некы, Тимотее. Ду'ѣнэts миж ѣјаву éтэмдсѣ н'у'унк, ја'а ко ѣјts миж тѣ ндукмэбекы ја Кристу. Ва'ан ја Диос Теэты есу Ниндсѣн'ајтам Јесукристу мгуні'хуэты ес ммo'оуэты ја па''ајо'он есу агук'ајт јоткујк'ајтам.

Кыј јажкурѣкат ја ѣхрѣјкѣн ди'ибѣ кыј туѣ'ајтанэты

3 Ком тѣ ндукипеке кoтs ој ннејху Маседoѣн ñáаxóты, wѣ'ѣм Éfesѣ кáјпнóты ес ху'анѣмѣду тaдѣ ја'áуэты ес кáдиибѣ ја'ѣхрѣкѣт ди'ибѣ кыј туѣ'ајтанэты,

4 ес аѣмѣмѣду ко кыј тмáјрјѣта'агѣт ја 'яртáјкѣ мадыа'áкы есу wiнкрѣ јекымадыа'áкы, мѣт ко тáгекуѣ тјаáду је'еуѣ дјајтáгóу ја тиѣмрѣ ес кыј хыту'унхѣм ни маdсоо, ес ни хыкяпуáјкѣм ес нгуыду'унѣм мѣт ја мѣбáјкѣн ди'ибѣ ја Диос тѣ хытуукипѣјкѣм.

5 Ја'áгуѣхѣм тјаáду аѣа'áмѣн ес нixим ниѣм нѣаыдсyoјкѣм мѣт ја wá'áts áá wá'áts јот ес мѣт ја тѣ'áјтанѣ мѣбáјкѣн.

6 Наáгуты тѣ тмáду'удáгóуду тјаáду ѣхрѣјкѣн ес тѣ ñáгуѣáкыэты мѣт ја нáнѣгообѣ кáјху мадыа'áкы.

7 Byeен јятук'ѣхрѣкá'áндѣ ја Диосѣ 'яѣа'áмѣн, пер ни ткáјáгуу́кѣду ди'ибѣ мѣадыáктѣр ес ни ди'ибѣ ту'ѣхрѣјктѣр éтѣмхуѣр јятá'áјтанмѣдэты.

8 Ннѣја'áм ко оуѣ тaдѣ аѣа'áмѣн ко нѣáјту'унѣм éтѣм рѣáадыты.

9 Ннѣја'áм нaндá'áн ко ни ту'угѣ аѣа'áмѣн кыáяáјрјѣта'áкы мѣт ја ди'ибѣ тѣуундѣр ја оубуѣ. Тaдѣ аѣа'áмѣн ја'á дá'áн мѣт ја ди'ибѣ ниѣ'еуѣ јујк'ѣ'еуѣ, ди'ибѣ кыј 'уѣгууѣпеке кыáјхукууѣкѣ, ди'ибѣ áхѣк ја'áуэты, ди'ибѣ ројрѣ ја'áуэты, ди'ибѣ кыáјрѣ Диос тмáј'íху, ди'ибѣ кыáј ттуñѣ кwентѣ Диосѣ 'уѣхрѣјкѣн, ди'ибѣ јáјја'á'á'о'áктѣр, ес éтѣ ди'ибѣ ја'á'о'áктѣр ја тјаáк тѣедэты,

10 ди'ибѣ мѣ'индуундѣр, ди'ибѣ једуѣјкѣты тѣуундѣр тsoуду'ун мѣэтрѣ áк уѣ'áјты, ди'ибѣ тyo'áктѣр ја ја'áу, ди'ибѣ áндáктѣр, ди'ибѣ Диос тѣуќкáјхрѣјтѣр мѣт ја áндáкѣнгуѣхѣм, ес ди'ибѣ оутыи́ты wiнк тѣи́мпы кáди́нѣм éтѣм ја тѣ'áјтанѣ ѣхрѣјкѣн.

11 Ја'á н'áндѣјрѣэts ја оубуѣ áуѣк ди'ибѣ мѣј'áјтан мѣэтрѣ есу Диосѣ куні'хуруѣ хытуукипѣјкѣts ес нгáјхwá'áхáдэts.

Пааблѣ Диос тја'áгуѣáдá'áкы ко рѣ''áгóуэты

12 Нја'áгуѣáдáкыруэts ја Ниндсѣн'ајтам Јесукристу мѣт кoтs тѣ ху́мѣо'оу ја маdáкѣн мáдáдсѣ ндуу́нк, ес мѣт кoтs тѣ ху́уѣн'íху ес тѣ хуруѣјтá'áгуэts ес ндúнáдэts ја тѣуу́нк,

13 ес дá'áнэts тѣ хытуукипеке о́уэts ѣј јáуѣíñѣр нгáмáј'íјху мáдáдсѣ н'áуѣк, ес о́уэts ој нјајáнá'áñ тsáátsкыáбѣты мѣт уѣ'á, ес нбáјáдѣјтыѣтs ја јя'áу. Перѣ Диос мѣáдáјтs ја па''áјо'он мѣт ѣј, ја'á ко кыáјнáмдсѣ нáты нмáбекы ја Јесукристу ес кыáјtsѣ нáты ннѣáвѣм тѣдсѣ дá'áн нди́мпы.

14 Рááты ја Ниндсѣн'ајтамѣ мѣá'áјтáн оу јянтсѣмѣáјты мѣт ѣј, тѣ'íгуѣ мѣт ја мѣбáјкѣн ес ја тsoјкѣн ди'ибѣ нáндá'áн нмáдáјтáм мѣт ко н'íјтáм тѣ'íгуѣ мáдѣ Јесукристу.

15 Byeen tyy'ajtanaty, es nidugekyu tmabáktat, ko Jesukristu myiín naxwiín es dyajnitso'oga'añ ja pojru ja'ayaty, es ma du'ambu pyekyjya'ayaty nik ni'igu axuuk uj.

16 Per paadyu Dios tmadajty ja pa'ayo'on mat uj, esu Jesukristu dya'ixudat ja mya'xtujkun muj wiin ma uj. Es du'unats xyajtúnats éxtamu di'ibu ni'igu tmadaty ja pyojru, éxtamu ijsxajtan mat ja di'ibaty óknumu naty myebukándup yu'u, es tja'a'áttat ja jiky'ajtanu wínu xuu wínu tiempu.

17 N'awdajtam ja Dios, rey wínu xuu wínu tiempu, di'ibu myudajtyru ja windsu'kun esu muj'ajtan, yu'u tu'uk Dios'ajtr, di'ibu kyaj ya'ixy es di'ibu nin'a' kya'eeky. Wa'an du'unaty.

18 U'unk Timotee, di'ibu tyaadu nduknipejkyru, ti'igyu yu'u éxtam ja mugu'uk mnimaydyákudu ja Diosu jya'a jawyíur. Paaty mat yu'u mbaat amumdu'uk jot xy'aktimmuduñ ja Dios nu'unu mmujaa.

19 Mudat du'ñum ja mubujkun amumdu'uk jot es mudat ja mjot mwinma'añ wa'ats. Naagaty kyaj trujktjukudu ko ja Dios jyawinma'añmyo'oya'anudu. Paaty ñayyajwinma'añdyagooyudu es tmastutta ja mubujkun ma Kristu.

20 Du'an jyajttu ja Imeneeu esu Alejandru. Paaty es tnijáwudat jatuk xuu es kyaj tmu'udagoy tmagajxtugóyat ja Dios, ndukkudajkats ja mujku'ugórk Satanás.

2

Paablú ttuknipeky ja Timotee es kyajxta'agut

1 Tim jujp'am nmanu'xtáktur esu ja'ay tni'admówudat, tnigajxtaagudat nidugekyu ja'ayaty, es tja'aygyuda'aktat ja Dios ja'agyujxmaty,

2 nidugekyu réyaty es nidugekyu justísaty, es du'un mbaat njiky'ajtam yajxón es ni pún muat ngatsiptu'unam, es ndu'unam ja oybyu es njiky'ajtam éxtam ja Dios ttseky.

3 Tyaadu du'un oy, es yu'u du'un 'yoyjya'ap ja Dios yu nYajnitso'kra'ajtam,

4 pes yu'u tsyeyru es nidugekyu yajnitso'ogudat es nandu'un tjaagyúkudat di'ibu den tuj'ajtan.

5 Ja'a ko ta ti'igyu je'eyu Dios, es nan ti'igyu je'eyu di'ibu adsajtam xykyudunaabyu'ajtam ma Dios, yu ja'ay Jesukristu,

6 ñayyajku ma 'ye'ky, es du'un tkabejty tkumudooy ja ñitsokan nidugekyu naxwiíndu ja'ayaty. Esu tyaadu jaya'ijx ma ja tiempu yajtuknibujtáku.

7 Mdu tyaadats uj oj nyajpajta'aky ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpu esu apóstalu, es ndukni'ixudats ja tuj'ajtan es ja mubujkun mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Tuj'ajtanats njuna'añ, kyajts n'anda'aky.

8 Ndsejpyats esu ja'ay oytym maaty kyajxta'aktat, dyajrudu'aktat ja kyuhjaty mat ja wa'ats aa wa'ats jot, kyaj ñayyajot'ambákudat es kyaj tsiyptúnat nixim niyam.

9 Esu toxytuujk ñaywyítudat yajxón adnyu, es kyaj ñayñiwook ñaygyuxwoogudat es ñayyajmujpudsámudat, es ni je'eyu kyanayya'oydyákudat mat ja ooru o perlu, es ni mat ja wyitu tsooxatpyru.

10 Wa'an ttundu ja oybyu tuunk di'ibu pátar ttúndat nidugekyu toxytuujkaty di'ibu myaduundur ja Dios.

11 Wa'an yu toxytuujkaty amoñ es yuunk naxypy tmadoo'ity ja uwij kajxwíjén.

12 Kyajts uj nyajkutíky es ja toxytuujk ya'xpráku o ja yedyujk t'ana'amat. Wa'an amoñ t'amudoonáxy,

¹³ mut ko Dios dyajkojy jawyiin ja Adán es óknum Eevu.

¹⁴ Yu Adán kyaj oj yajwin'uuñ, ja'a du'un ja ñudo'oxy di'ibu yajwin'uan, es ko oj yajwin'uuñ, net oj pyekykya'ay.

¹⁵ Per ja toxytyujk jyotkujk'áttat ko tpadundu ja u'unktaak'ajtan, ko tmadattu ja mubujkun, es ko tpadundu yajxon mut ja tsojkun, ja wa'ats'ajtan es ja tuda'aky'ajtan.

3

Wi'ix tyúndat ja mubujkputujk kywentu'ajtpaty

¹ Tuj'ajtanu'u tyadu ayuk: Pun ja pan ttseký es tyúnat ja mubujkputujk kwentu'ajtrn, oyu tadu tuunk di'ibu tsyejpy.

² Di'ibu kwentu'ajtrn ma mubujkputujk ñaymyúkadu, jiky'átur wa'ats es éxtan kyaj mbaat yajpekymyo'oy, di'ibu myudajtypy ti'igy ñudo'oxy, di'ibu jiky'ajtrn tuda'aky es ñay'aguwitsaty, di'ibu naymyay'ajt naywyindsu'kar, di'ibu oyña'ajaty 'yaxájur ja ja'ay yajxon ma ja tyujk, di'ibu mbaat ya'uxpeky,

³ di'ibu kyaj myu'iiky, di'ibu kyaj tsyiptujkaty, di'ibu oyjya'ay, di'ibu tuda'aky amumdu'uk jot, di'ibu kyaj myeeñ'oogaty,

⁴ di'ibu yajxon ana'amp ma tyujk es du'un tmo'oyat ja ijxrajtanu 'yu'unk 'yana'k es myamudówadat es wyindsu'ugadut;

⁵ pes pan tu'uk kyaj tjaty 'yana'amut ma yu kyumdujk, ¿wi'ix mbaat kwentu'aty ja myamubujkputy ma ñaymyúkadu?

⁶ Kyaj tyúnat mubujkputujk kwentu'ajtrn di'ibu naamnum tmamubujktsooñ ja Dios, mut kooxur du'ambu tsojk nujx ñapudsemy muj kujxm es tsojk nujx ñajaty éxtan ja mujku'ugórk oj yajkajxpeky.

⁷ Nandu'un koonum tsyékyaty es ñaywyindsu'ugadut ma yu di'ibu kyaj yu'adyu Diosu myaduumba, kadiibu pan kyawindsu'ugadut es ja mujku'ugórk yajpekkyaa'adat.

Wi'ix tyúndat di'ibu pyudujkadur ja mubujkputujk kywentu'ajtpaty

⁸ Es nandu'un di'ibaty pyudujkadur ja mubujkputujk kywentu'ajtrny, yu'u di'ibu naymyay'ajt naywyindsu'kar, di'ibu kyaj kyo'oy'uy kyo'oygyaxy, di'ibu kyaj myu'iiky myumi'igyaty, di'ibu kyaj myeeñ'oogaty.

⁹ Nandu'un koonum tsyékyaty es tmu'oktáwat ja tuj'ajtan di'ibu Dios tu dya'ixyaty di'ibu nmubujkam, es myudátat wa'ats ja jyot wyinma'añ,

¹⁰ es jawyiin ya'ijxma'tsy; es pan kyaj tmadaty ja pyeky, wa'an tuñ ma ja mubujkputujk ñaymyúkadu.

¹¹ Es nandu'un koonum ja ñudo'oxyaty ñaymyay'at ñaywyindsu'ugadu, kyaj 'yabi'ts'áttat, es ygyuruk kyajxykyuráktat.

¹² Pes tu'uk di'ibu pyudujkar ja mubujkputujk kywentu'ajtrn, yu'u túnur di'ibu myudajtypy tu'uk je'eyu ñudo'oxy es di'ibu jyajtypy t'ana'amut ja 'yu'unk 'yana'k ma yu jyan tyujk.

¹³ Mut ko yu pudujkabaty di'ibu yajxon tuundur, pátudur tu'ugu windsu'kun es du'un amumdu'uk jot tmadya'áktat ja mubujkun di'ibu myudajtypy ma Jesukristu.

Wi'ix Dios dya'ixyaty ja tuj'ajtan

¹⁴ Tim tsojk nujx ngu'ixa'andu, per tyam nduknigaxtu ma tyadu neky jaabyéty,

¹⁵ es pan akwa'amupts, mnijáwap wi'ix mnayya'ityaty ma Diosu jya'ayaty, panaty myubujktyr ja Diosu jikyryu es dya'ittu ja tuj'ajtan. Es ja tuj'ajtan,

du'un yu'u éxtam tu'ugu pilaar di'ibu pyattunaapy ja tujkni'x, es nandu'un éxtam ma tsonda'aky ja tujk.

¹⁶ Tu'y'ajtanu'u ko ni'igu maj ja Diosu jya'a di'ibu ijty kyaj yajnijawu:

Miin jajt ja Kristu madu ja'ayu nini'x,
ya'ijxu ja Espiritu Santu ko wa'ats yu'u,
ijxudu ja ánkusaty,
yajnimaydyák ma naxwíñudu ja'ayaty,
mabujkudu ja'ay ya naxwiiñ,
ya"axaju jam tsajpótm.

4

Di'ibu myatstúttup ja mabujkan

¹ Per ja Espiritu Santu xytyuknija'am wa'atsti'knu ko ma naty ja tiempu ttimpatnu ma jyambita'añ Nindsun'ajtam, naagaty nika'agándap ja myubujkanaty es tranajxa'añ ja xprujkan di'ibu miimp ma ja ka'oybyu di'ibu win'u'andap.

² Ja'a myamadowándap ja ja'ay di'ibu nay'andíjudap jyiky'attu tay'ajtan mat, di'ibu kyaj tnakyjyawudu es 'yaxuagaty ko pyekytyundu, éxtamxyap tu tyoodyuagooyñ jyot wyinma'añ mat tu'ugu pujxnu jantsy ambu.

³ Tyadu win'u'ambu kyaj tkuraktu es pán pyuk 'yuugat, es nandu'un jyuna'andu ko taa je'xy di'ibu kyaj yajju'xat, oy ja Dios tjarujtákyu tyadu je'xy es tja'xat ja myubujkpaty es di'ibáty ñija'adap ja tay'ajtan, es tja'aygyada'aktat ja Dios.

⁴ Pes tugekyu di'ibu Dios pyujták, oy yu'u es kyaj udsajtam n'axtíjum ni tii pan n'axájum es nja'aygyadákum ja Dios,

⁵ mat ko du'un ja Diosu 'yayuk es ja kajxtákan pyujtákyu wa'ats.

Jesukristu 'yoymyuduumbu

⁶ Pán mduk'xprejkyru tyaadu ja nmagu'uk'ajtam, mijtsu du'un tu'ugu oybyu myuduumbu Jesukristu, es m'uts mjotkada'agap mat ja mabujkan es mat ja oybyu xprujkan di'ibu mbadiimpy.

⁷ Per katu xytyuñ kwentu lyoku winma'añaty es di'ibu jeky myadyáktap nan nugoobu. Nik naybyajta'agadu amumdu'uk jot xymyadúnat ja Dios.

⁸ Pes je'eyu waanu ttuk'oy'aty ja nini'x kabajk ko nyaj'yúngum, per di'ibu sitay waanu ni'igu nduk'oy'ajtam ko n'awdajtam ja Dios es nmadu'unum. Taadu du'un tsobatp ma tyadu jiky'ajtan di'ibu tyam es nandu'un ma tadu jiky'ajtan di'ibu miimp.

⁹ Tyaadu du'un jantsy tay'ajtanu'u, es nidugekyu tmabúktat.

¹⁰ Tyaadukuyxnu du'un ndu'unum ja delijensu es nmamadákum, mat ko tu nnaagyuyajkum ma Diosu jikyru, di'ibu tu ttuknibajtaagu ja nitsokan mat nidugekyu ja'ayaty, es waanu ni'igu di'ibu myubujktap.

¹¹ Kajxwa'x es ya'xprak tugekyu tyaadu.

¹² Exkum pán mdukxi'igudu mat ko mwimbu'udsatyñum; ja'a du'un myákap ja ijxrajtan mat ja di'ibáty myubujktap ja Jesukristu, éxtam mij ja m'ayuk, éxtam mnayya'ityaty mat ja tsojkan, éxtam mnayya'ityaty ma ja mabujkan, es extam ja mjiky'aty wa'ats.

¹³ Maanmts aj ngaja'ty, tukwingugajxudu es kajxwa'x ja Diosu jyaay-byajtan, es xya'xpraktu.

¹⁴ Yajtún ja madakan di'ibu Dios mmooyu ko ja mija'aydujkaty dyajnáxtu ja Diosu 'yayuk, trujtáktu ja ky'u ma mij es mgunu'xu.

¹⁵ Tyam yajtún tugekyu di'ibu Dios mmooyu, es du'un tugekyu mbaat t'ixtu ko mij xyajmaj xyajmáyu ko xytyuñ éxtam ja Dios ttseky.

¹⁶ Kwentu'at ja mjiky'ajtun es ja m'uxprijkun. Du'añamu du'un xytyúnut, es du'un najx mnitse'eky es nandu'un di'ibáty mmmmdoojmur.

5

Wi'ixu Timotee jya'ay'átut ma ja mubujkputujk

¹ Katu xy'ooy xyaxu ja muija'ay yedyujkuty; ni'igu xykyajxwíjút éxtamxyur yu'u xytyeety'áty. Madat yajxón yu ana'ktujkuty éxtamxyur xymyuga'ax'áty.

² Madat yajxón yu muija'aydyoxytyujkuty éxtamu mdaagu'unk, esu ana'ktoxytyujkuty éxtamu mmaga'axun, mut winu oyjyot.

³ Pudaku ja ku'ekytyo'oxyty di'ibu dan sitay tugoy'ajtxudur.

⁴ Pan jaa ku'ekytyo'oxy di'ibu myudajtypy ja 'yu'unk o 'yok, tadu u'unk ok yu'u dan jawiin pyudákur ja tyaak o ja nanitu, es du'un tkuudyúnut éxtam pyaadyuty mut nandu'un ja fyamilyu, dya'ixat ko tmay'ajnjáwu tugekyu di'ibu tyaak tyeety tyuundu mut yu'ugyujxmuty, mut ko du'unu dan ttseky ja Dios.

⁵ Ja ku'ekytyo'oxy di'ibu sitay tu wye'emy kujm adu'uk, yu'uyu 'yaa'ajty jyot'ajtypy ja Dios, kyaj tmabe'xy es kyajxta'agut es t'amdow trujktsówat ja Dios xuuñ koots.

⁶ Per ja ku'ekytyo'oxy di'ibu winma'añdyugeery es je'eyu tyuku xik xoombu, du'unu'u éxtamu o'kpu oy jyajiky'átyñam.

⁷ Tuk'ana'am tugekyu tyaadu nandu'un, kadiibu tii yajtukpeky'ixtat.

⁸ Pes pan ja pan kyaj ñadyukjotmaydyúñuty ja myugu'uktujkuty, o waanu ni'igu yu kyu'am familyu, tuu dan t'uxtijy ja mubujkun es waanu axuuk yu'u wye'emy kadiinam ja di'ibu kyaj tmabe'ky, ja'a ko yu'u jotmaydyuunur ja myugu'uguty.

⁹ Yu'uyu mgujáur ja ku'ekytyo'oxy di'ibu tu tyugu'pxnajxnu jyamujt es di'ibu tu pye'ky tugok je'eyu,

¹⁰ di'ibu oy yajnija'ap ko tu 'yoyjya'ay'áty, ko tu yajxón tnu'amo'oy ttu'umo'oy ja 'yu'unk 'yuna'k, ko tsuj tu tmudaty ja jyabyaat jyabye'xy ma ja tyujk, ko tu ttekyruuyj ja Diosu jya'ayuty, ko tu trupuku di'ibu ayoo jottugooodyur, ja'a ko oydyi'ibaty ti tu tuñ ja oybyu.

¹¹ Per katu xykyupeky yajkujáut ja ku'ekytyo'oxy kujk ana'kpu es dyáktut ja naybyudaku. Mut ko wyinma'añ myínut es pyuka'andut jatugok, ta najx tmastu'uttu wi'ix tmadúnut ja Kristu,

¹² es du'un ñayyajpekyka'adu mut ko kyaj Kristu t'okmadunánadu éxtam tu ñaywyanda'agadu.

¹³ Waanu ni'igu jyudittu wyinjün wyindujk, oytyiity ttuktuk ttukkajxudu es nugoo ñakumadyaagadu. Ta jyumbijnadu nuux; es kyaj ñuuxaty je'eyu, nandu'un 'yabi'ts'attu, nugoo oytyiity tnamadya'áktu di'ibu kyaj pyaadyuty es tmadya'áktu.

¹⁴ Paaty ndsejpyuts esu ku'ekytyo'oxy di'ibu kujk ana'kpu pyáktut, es tmadátut ja 'yu'unk 'yana'kuty, es t'a'u'uñ t'adsunut ja jyün tyujk, kadiibu tluagarmonooyt ja nmadsip'ajtam es ñibi'ts'áw ñibi'tskajxadut.

¹⁵ Pes naaguty ja ku'ekytyo'oxy du'ambu éxtamu taadu tu wyinma'añdyugódyu. Paaty ñadyukpawitsy ñadyukpabo'odyuty ja ka'oybyu.

¹⁶ Pan jaa toxytyujk di'ibu myubejkypy ja Jesús es tmudaty ma tyujk ku'ekytyo'oxy, wa'an ku'am trupuku, es kyaj tna'ixat es jyatyim'yajpudáktut

mā ja mabujkrutajk; pes dū'ən mbaat ja mabujkrutajk tpuđakuda ja ku'ekyto'oxy di'ibū sitay ni tii tkamudaty tkajaygyery.

17 Yū mājja'ayaty di'ibū tuundur majaty mabujkrutajk űaymyūkuda, pátap ja windsū'kun esu pudujkan, es waanu ni'igu pánaty kyajxwā'xtap esu ja'ay ttuk'ixtu ja Diosu 'yayuk.

18 Pes ja Diosu jyaaybyajtūn jūna'añ: “Katū xpyujta'aky ja 'yajjidsū noviiū mā twindeen ja triigu.” Es nandū'ən jatuk peky jūna'añ: “Yū mādūumbū pátap yū myūju'uñ.”

19 Es ja mājja'ayaty di'ibū tuundur mā ja mabujkrutajk űaymyūkuda, katū xkyupeky es yajni'ūnāt pūn kyaj kyaxē'eky majtsk o tugūak di'ibū űikajxpátap.

20 Per pūn tūy'ajtūn ko tmudaty ja peky oypūánaty, win'oo mayjya'ayóty mā mabujkrutajk űaymyūkuda, es dū'ən ja wiingatypū tréktuda kwentu kadiibu dū'ən nandū'ən 'yadu'utstat.

21 'Yijxpy myadeepy ja Dios esu Nindsūn'ajtam Jesukristū mat ja 'yánklušady wyinwitsypū, ko nduknipeky tyadu xprujkan es xypadúnāt dū'ūnāt mat ja oyjotkyujxm, es kyaj win'ixy wingexy.

22 Ko xywyin'ixa'anāt naak di'ibū ana'amap mā mabujkrutajk űaymyūkuda, jawyiin xy'ixāt wi'ix jyiky'aty, dū'ən éxtam ngajxwiijy, mat ko pūn mbajtákyry tu'uk di'ibū axūak jiky'ajtp, nan mmudajtypū dū'ən ja peky. Exkam mbekyqa'a.

23 Es mat ko janaam jatsojk mjotpékūty, kudii xñaky'uugut yū'uyū wā'ats nū, uuk nandū'ən oyna'ūnūn vīnū éxtūmū jottsooy.

24 Pes yū ja'ayady pūojpū naagaty byeen tyimnigaxē'egyty es űija'adap ja ja'ay ko yajtukmūdowándap, per naagaty ja ja'ayady pūojpūty jaanūm ya'ixy óknūm.

25 Nandū'ən oy kyaxē'eky ko ja oybyū yajtūñ; es di'ibáty kyaj 'yóyaty, kyaj mbaat wye'emy ayu'udsyū.

6

1 Nidūgeky di'ibū po'oduumbū'ajttap, yajxón tmay'at twindsū'ugudāt ja wyindsūnaty, kadiibū yajmūgoy'aw yajmūgoygajxāt ja Dios es ja n'xprujkan'ajtam.

2 Es pūn yū po'oduumbū yū'ū wyindsūn'ajttap ja Dios mādūumbūty, ni'igu waanu oy tmūdúnāt mat ko tmūmabujkrū'átta. Tuk'axpuk es kajxwā'xū dū'ən.

Tūy'ajtnbū nāmyūdunū

3 Pūn ja pán dya'xpeky di'ibū kyaj 'yóyaty es kyaj űejxy ti'igū mat ja Nindsūn'ajtam Jesukristū 'yaxprujkanū oybyū di'ibū ngajxwā'xūm,

4 taadu nāmyujpajtákap es ni ti tjaigyukū. Yū'uyū dū'ən wyinma'añ'ajtypy tmadya'aga'añ yū axuk winma'añ. Es mā yū tyaadū myiñ ja nāywyin-naxūja'ak, nāmyūdsip'ajtak, kanaydyukmā'ijxak ti, nāydyukwin'ijx nāydyukjūp'ijxak ti,

5 esū yajnaydsyi'k yajnaygyojxak, kyaj jyotxaamdu. Tadu ja'ayaty kyaj 'yóyaty ja jyot wyinma'añ es kyaj tñijawū ja tūy'ajtūn, jūna'andū ko yū n'xprujkan'ajtam yū'ū dū'ən mā yajganaraty ja oy'ajtūn. Mastu'udu tadu di'ibū dū'ūnū wyinma'añ.

6 Tūy'ajtnū'ū ko di'ibū nūmabujkam, yū'ū dū'ən yajkyry ja oy'ajtūn ko ja'ay ttukjotkada'aky di'ibū myudajtypy.

⁷ Pes ni ti oj ngamami'inam naxwiiñ, es nan ni ti ngamunajxa'anam ko n'o'kam.

⁸ Per pan yaa nmudajtam ja ka'ay ukun es ja wit nijam, mat yu'ayu tyadu njotkujk'ajtam.

⁹ Peru di'ibu wyinma'añ'ajtypy ñayajmukja'aydya'aga'añaty, kyaj tsy'ipaty kya'at pekyoty. Ja'a myudajtypy maylyoku winma'añ es di'ibu ja'ay yajpeky-tyuunap, es da'un dyajnajxat es dyajtagoyat.

¹⁰ Ja'a ko ja'ay t'adsoktu meeñ, yu'u da'un yajmiimpy otyim di'ibu axuk'ajtanaty; es ta naak, mat ko 'yadsoktu, tu tmastu'uttu ja Nindsun'ajtam Jesukristu es nagoo ñayya'ayowudu ma jyiky'attu.

Timotee ya'anmaay es amumdu'uk jot tranajxat ja mabujkun

¹¹ Per mij Timotee, Dios m'u'unk'ajtap, kuka'ak tugekyu tyadu axuk'ajtan. Jiky'at mat ja tuj'ajtan es extam Dios ttseky, mudu mabujkun, mudu tsojkan, mudu ma'xtujkun, mudu yuunk'ajt naxypu'ajtan.

¹² Panajx tugekyu amumdu'uk jot ja mabujkun, es windumbak ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu, pesu tyadu da'un ja Dios mdukniwoojudu es tu mnayajnade'xyaty mat ja mmabujkun mayjya'aywyindum.

¹³ Dios, di'ibu myeery ja jiky'ajtan tugekyu di'ibu jaa ijtp, esu Jesukristu, di'ibu kyajxtudak oy Ponsu Pilatu wyindum, ja'a ñija'adap ko tyam nduknipeky

¹⁴ es xkyuydyunat di'ibu nduknipejkyu. Katu xywyijtstugatsy es kadiibu myajpeky'ixat, es tun da'un extu ko myinat ja Nindsun'ajtam Jesukristu,

¹⁵ ko da'un jyat kyabatat extam ttuknibajtaku ja Dios, di'ibu ti'igyu kuni'xy Dios'ajtp, Rey'ajtp ma reyuty es Windsun'ajtp ma windsanaty,

¹⁶ di'ibu tu'uk kyaj 'yeeey, di'ibu jiky'ajtp ma ja jajun ma ni pan mbaat kyamawingonaty, ni tu'ugu ja'ay kya'ixyaty, es ni mbaat tka'ixy. ¡May'ajtp windsu'kun es muk'ajtan mat ja Dios winu xuu winu tiempu 'yitat! Wa'an da'unaty.

¹⁷ Uwij kajxwuj ja mukja'aydujkaty ko katu nagoo myaj pyaadudu es kyaj je'eyu tjom'oyat ja mukja'ay'at, mat ko kujx najxpu'u. Wa'an ni'igu trajta'aky ja wyinma'añ ma Dios, di'ibu jiky'ajtp es xumyo'oyam tugekyu majwiin kyajaa es njotkujk'ajtam.

¹⁸ Tuk'ana'amdu es ttundat di'ibu da'un oy. Wa'an nayajmukja'aydya'agudu mat ja oybu tuunk, es dyajwa'xa'anat di'ibu myudajtp jyaygyajtp.

¹⁹ Es ko da'un ttunat, ñapatypy extam ttukjajp'ixy ja jyiky'ajtan di'ibu miimp oknum, es da'un 'yaxajup ja jiky'ajtan di'ibu tuj'ajtanbu.

²⁰ Timotee, padun ja xpujkan di'ibu tu xuyaxaju. Katu xumyudooguku yu naxwiñudu ja'ayu lyoku winma'añ, ni di'ibu myadyakmujktap di'ibu nagoobu tyijtp wijy'ajtam.

²¹ Pes naagaty di'ibu ryanajxtabu tyadu winma'añ, tu tmastu'uttu ja mabujkun.

Wa'an Dios mgunu'xudu nidugekyaty.

Myamajtskrɛ Neki Di'ibɛ Paablɛ Tyuknigajx Ja Timotee

¹ Hɛ Paablɛ, Jesukristɛ 'yapóstulɛ, Diosɛ tsoyokungyujxm ɛj tɛ nyajkéxy es ngajxwá'xɛt ja jiky'ajtɛn di'ibɛ wyandak es nmɔdajtm ko n'ijtm ti'igyɛ mɔdɛ Jesukristɛ.

² Ndukniɛjxpyɛdsɛ tyɔdɛ neky mij Timotee. Dɛ'ɛnɛts mij njawɛ éxtmɔdsɛ n'u'unk. Wa'anɛ nDios Teety'ajtm esɛ Nindsɛn'ajtm Jesukristɛ mguni'xyɛty es mmo'oyɛty ja pa'ayo'on es ja agujk'ajt jotkujk'ajtm.

Timotee oy yajnigajxy

³ Njamyejtsypyɛts mij kots ngajxta'aky xɛɛñ koots. Nja'aygyɛdákypyɛts ja Dios di'ibɛts nmɔdiimpy mɛt ja wá'atspɛ jot winmá'áñ, éxtm ttuundɛ nandɛ'ɛn ja n'aptɛjkɛts.

⁴ Byeenɛts njamyetsy ja mwinnɛɛ, es njawin'ixaampy esɛts njotkujkɛdyá'ayɛt.

⁵ Pes njamyejtsypyɛts wi'ix mij amumdu'uk jot xymyɛbeky ja Dios, dɛ'ɛn éxtm yɛ mnanitɛ Loydɛ esɛ mdaagu'unk Eunisɛ, yɛ'ɛjaty myɛdajttɛ jawyinnɛ tyɔdɛ mɔbɛjkɛn, es nmɔdajtpyɛts ja tɛy'ajtm ko mij tyam nandɛ'ɛn xymyɛdaty.

⁶ Paaty ndukjamyetsy es xyajmájɛt ja madakɛn di'ibɛ Dios mmooyɛ kots mij ngɛ'ɛnikooñ.

⁷ Pesɛ Dios kyaj oj xymyo'oyɛm di'ibɛ mɛɛt njɛjptsɛ'kɛm njɛjɛja'am, ja'a ojts xymyo'oyɛm es njotmɛktákɛm mɛt ja tsojkɛn es mɛt ja jɛwɛjtsambijtm.

⁸ Paaty katɛ mdsoydyúñ es xymyadyá'agut ja Nindsɛn'ajtm esɛ 'yɛxɛɛjkɛn, es ni mɛt ɛj kots yam n'ity tsimy yɛ'ɛgyujxm ja Nindsɛn'ajtm, es nik mɔdanɛ mɛt ja Diosɛ myɛk'ajtm ja ayo'on jotmay di'ibɛ yajpátp ja'agyujxm ja oybyɛ ayuk.

⁹ Dios oj xyajnitsókɛm es oj xytyukniwo'om es njiky'ajtm wá'ats, kyaj ko naty ti tɛ ndu'unɛm oy, ja'a dɛ'ɛn mɛt ko dɛ'ɛn ttuknibɛjtákɛ, es mɛt yɛ'ɛgyujxm Kristɛ oj xytsyokmɛm extɛ mɛ natyɛ naxwíñɛdɛ kyakojoyñɛm.

¹⁰ Tɛ dya'ixyɛdyɛ tyɔdɛ tsojkɛn ko myiñ jayty ja nYajnitsokɛ'ajtm Jesukristɛ, di'ibɛ myɛmadak ja o'kɛn, es yɛ'ɛgyujxm ja oybyɛ ayuk yajxón yajkajxwá'xy ko yɛ'ɛ xyajjikyɛyaka'áñɛm es xymyo'oyá'áñɛm ja jiky'ajtmɛn winɛ xɛɛ winɛ tiempɛ.

¹¹ Diósɛts xywyin'ijx esɛts ngajxwá'xɛdɛ tyɔdɛ oybyɛ ayuk, es xykyejxyɛts éxtmɛ apóstulɛ esɛts nya'ɛxpúkɛt di'ibɛ kyaj 'yisraelítuty.

¹² Paatykyujxmɛts ngu'ayowɛ tɛgekɛy tyɔdɛ. Per kyajts ndsoydyúñ, mɛt ko nnija'ábɛts mɛts tɛ nbɛjta'áky amumdu'uk ja nwinmá'áñɛts, es nmɔdajtpyɛts ja tɛy'ajtm ko yɛ Kristɛ myɛdajtpyɛt ja mɛk'ajtm es tkuwá'áñɛt ja tuunk di'ibɛts tɛ xytyuknipekɛ extɛ ko myinɛtɛnɛm yɛ'ɛ.

¹³ Padún ja ɛxɛɛjkɛnɛ oybyɛ éxtm tɛ xymyɛdoy mɛ ɛjtsɛn, es jiky'at mɛ ja mɔbɛjkɛn es ja tsojkɛn di'ibɛ nmɔdajtm ti'igyɛ mɔdɛ Jesukristɛ.

¹⁴ Mɛt ja Espírítɛ Santɛ pyudɛjkɛn di'ibɛ ijtp mɛ ɛdsajtm, kwentɛ'at di'ibɛ Dios tɛ mduk'amɔbajtaaguty.

¹⁵ Mnija'ap ko nidagekyɛ di'ibáty tso'ondɔp mɛ yɛ Asyɛ ñaxwíñɛdɛ xyñikáktɛts, es extɛ yɛ Fijelɛ esɛ Ermójunɛs.

16 Wa'an ja Dios tmudaty ja pa'ayo'on ma ja di'ibu tsunaaydyur ma ja Onesifuru jyuun tyajk, mut ko kanak okats xyñimiñ es oj dyajkuju ja n'aa njótats, es kyaj tsoydyuun óyats nja'ijty tsimy.

17 Nik ni'igu ko jyajty Romu, néats oj xy'axta'ay extu kots xypyaty.

18 Wa'an Nindsun'ajtam Jesús myo'oyaty ja pya'ayo'on ko myinat jatagok. Mij mnija'ap yajxon nu'un oj xyjantsypyudjukam jap Éfesu.

2

Wi'ixu Timotee tmadánut ja ayo'on Jesukristu kyujxm

1 Es mij Timotee, di'ibats n'u'unkniwaampy, mudat ja majaan kunu'xangyujxm di'ibu nmudajtam ko n'ijtam ti'igyu mut ja Jesukristu.

2 Ja aa ayuk di'ibu tu xymudoy ngajxyuts mayja'ay windum, tuknipak mij yu ja'ayaty di'ibu janaamp tuj'ajtan es mbaat dya'uxpeky ja wiink ja'ayaty óknam.

3 Du'un éxtam tu'ugu soldaadu tmamada'aky ja ayo'on, nandu'un mij mamada'ak ja ayo'on Jesukristu kyujxm.

4 Pes ni tu'uk di'ibu soldaadu'ajtr tkatuktaku wiink ja'ayadyu tyu'unun, tyim'awijxypy es tkuudyúnut ja wyindsunu 'yana'amun.

5 Nandu'un jajtru du'un yu puu'kkijxyubu, kyaj t'axaju ja myay'aty pan kyaj tkuudyún éxtam ya'ane'emy.

6 Nandu'un ja ja'ay di'ibu kamduump myudajtyru ja tuj'ajtan es jayujp trukat ja puja'aky.

7 Yaj'yo'oy ja mjoit mwinma'añ di'ibats ngajxypy, esu Nindsun'ajtam yu'u mduknijawudup yajxon tugekyu.

8 Jamyats ja Jesukristu, di'ibu jikypyujk óknam ko 'ye'ky, es ko yu'u tyuump'ajt 'yaats'ajtu ja rey Davit. Tyaadu du'un ja oybyu ayuk di'ibats uj ngajxwa'xypy.

9 Mut yu'ugyujxmu tyadu di'ibats ngajxwa'xypy, nyajkejxy nyajnajxypyuts ja ayo'on, extu ijtrats kawuñ mut ja kadenu éxtam tu'ugu axuk ja'ay. Per ja Diosu 'yayuk di'ibats ngajxwa'xypy, kyaj 'yity kawuñ mut ja kadenu.

10 Paadyuts nyajkéxy nyajnáxyuts tugekyu es tuk'oy'áttut di'ibáty ja Dios wyin'ijx, es yu'ujaty tmadáttut ja nitsokun di'ibu ja'ay myudajttap ko ti'igyu 'yittu mudu Jesukristu, ja nitsokun di'ibu wina xu'u wina tiempu es mut ni'igu maj'ajtan.

11 Tyaadu du'un tuj'ajtan:

Pan tu n'o'kam mut yu'u, nandu'un najx njiky'ajtam mut yu'u.

12 Pan nmaduna'ayum ja ayo'on, najx nyajkutujukam nandu'un mut yu'u.

Pan n'axtijum yu'u, xy'axtijum nandu'un yu'u.

13 Pan kyaj nguudyu'unum ja n'ayuk'ajtam ma yu Kristu, yu'u sitay kyuydyimpy ja 'yayuk ma dsajtam, ja'a ko kyaj mbaat yu'u tkanitanu ja 'yayuk.

Maduumbu di'ibu Dios 'yoyja'ap

14 Tukjamyats tu tyadu es tuknipaktu Nindsun'ajtamgyujxm, es tmastu'uttat ja naygayxysyigu mudu ayuk di'ibu ni madsuó kyatún. Yu'u je'eyu yajma'ttap di'ibáty myadoodup.

15 Tun extu mbaat xytyuk'oybyudsemy Dios windum, éxtam tu'ugu oybyu maduumbu di'ibu kyaj tii di'ibu tyuktsoydyúnup, di'ibu oy tuk'axprijkr ja ayuk tuj'ajtanbu.

¹⁶ Katu xypyagajxy yu ayuk di'ibu kyaj tyuñ, mut ko di'ibu pyagajxtap kya'adu waanu ni'igu ma ja peky ko tiempu ñaxy.

¹⁷ Pes ja 'uxpxajkxuty kyajaaju éxtam ja pu'utsun kyajaaju. Yu'u du'umbudyu du'un tadu nimajtskraty ja Imeneeu esu Filetu.

¹⁸ Tu yu'u tmastu'uttu ja txy'ajtun. Du'un jyuna'andu ko ja jikyryajkan tu ñaxy, es du'un dyajit dyajma'attu naaguty ja myubajkan.

¹⁹ Per kyaj mbaat dyaj'yu'xtu ja Diosu tyu'ajtun, mut ko Dios tu tpujta'aky éxtamu potsy uxu kakpu esu juumbu. Mbaat njuna'anam ko Dios kyejpy ja tyujk ma tyadu potsy ux, es ma tyadu potsy ux 'yity jaabyéty: "Yu Nindsun'ajtam 'yixy'ajtypy di'ibu yu'u jya'a'ajtypy." Es nan kaxja'ay 'yity: "Di'ibu junandup ko jya'a'átyudyu Nindsun'ajtam, tsojkap es tmastu'utat ja pojpu."

²⁰ Pes ma tu'ugu mukja'ayu tyujk, kyaj jyatyim'yu'nyuty tmadaty ja vasu esu texy di'ibu oorú es di'ibu platu, nan jap'ajtp ja naxtexy esu agujajtsunbyók; naaguty tyuñ windsu'kangyuxm es naaguty kyaj du'un tyuñ.

²¹ Di'ibu nayya'ijtudup wa'ats es ñayjubékuty ma ja axak'ajtun, du'un yu'u éxtamu vasu esu texy di'ibu yu Nindsun'ajtam yajtiimpy ma oytyim di'ibuty ja tuungu oybyu.

²² Mastu'ut ja unaktujkadyu wyinma'añ. Panujx tu'ugu jiky'ajtun éxtam di'ibu Dios tsyejpy, di'ibu mubajkan muatpu, tsojkan muatpu, ti'igyu'ajtun muatpu, mut tugekyu di'ibu wa'adsu 'yaa jyot twindsu'ugudu Nindsun'ajtam.

²³ Katu xytyuñu kwentu loka madya'aky di'ibu ni madsu kyatuñ. Mnija'ap ko yu'u yajmiimpy ja tsiptuunk.

²⁴ Tu'ugu Nindsun'ajtamu myaduumbu kyaj 'yítat tsipoty; ni'igu 'yoyjya'ay'átat oypyánuty muat, di'ibu jyajtypy es ya'uxpákat, myudátap ja ma'xtujkan

²⁵ es tpujwjtsumbitat mut ja tuda'aky'ajtun ja di'ibu nuqoo kaxkoop, wa'anxup ja Dios tnayajjumbijtpat ja wyinma'añ es tjagyúkat ja txy'ajtun,

²⁶ wyij kyajtat, es du'un kya'ittat éxtam mbaat njuna'anam ma ja majku'ugópik myadátyuty tsimy es tyuktuna'añaty oytyiity éxtam yu'u ttseky.

3

Wi'ix naty ja ja'ayuty ko ja ayo'onxuu tpátnt

¹ Nijawu ko ma naty ttipatnu myina'añ ja Jesukristu, byeen ayo'on muat 'yaknaxa'añ ja xuu tiempu.

² Ja ja'ayuty jyambijnadat adsojkraty, meeñ'ooguty, muj kajxmuty, nuqoo ñaygyu'a'axudu kudiinam pán, kyaj tmamadowdu tyaaq tyeedyuty, ni ti tkamujjáwudu, kyaj tmuj'ixtu Dios,

³ kyaj tmadattu ja oyjyot es ni pa'ayo'on, abi'ts, kyaj ñayjyujwjtsumbitadu, myudsip tugekyu di'ibu oy,

⁴ yajja'ay'o'kraty, oytyiity ttuktákadu, es muj pátap. Yu'nyu 'yuxta'ayándap ja xik awa'kak ma jyapaadyuty t'awdátat ja Dios.

⁵ Du'un ñay'andíjudat éxtumxyup myubaktu, per kyaj tkupaktu ja muk'ajtun ko jyiky'átat éxtamu Dios ttseky.

Katu mda'anmúk mwa'kmúktu mada du'umba ja'ay.

⁶ Mut ko yu'ujuty tyákadu ma yu wiink tujk es t'awindumbaka'añ ja toxytyajku pekymuatpu, di'ibu pawijts pawo'onap oytyim di'ibu axuakpu winma'añuty,

⁷ es yu'nyu pyajdijttap ja xpxajkan, per ni na'a nujx tkajagyúkadu ja txy'ajtun.

⁸ Tyadu yedyajkuty yu'u pyanujxtap ja ñu'u tyu'u ja ejiptu brújaty Janus esu Jambrus, di'ibu myudsip'ajtu ja Moisés, es yu'ujaty nandu'un tmudsip'attu ja tuj'ajtun. Tu wyinma'añdyugódyu ma mabujkan.

⁹ Per kyaj dyajkaajut, mat ko nidugekyu ja'ayuty tnijawadut ko yu'u kyulókuty, du'un éxtam jyajtyu tadu nimaajtkpu ejiptu brújaty ko tmudsijptu ja Moisés.

Di'ibu Paablu yaktuknipujk ja Timotee

¹⁰ Per mij mbadiimpy yajxon ja n'uxprujkanats, éxtamts njiky'aty, éxtamts tu nduknibujtagu, éxtamtsu nmabujkan, éxtamts nma'xtiky, éxtamtsu ndsojkan, éxtamts tii nyajkéxy nyajnáxy,

¹¹ kots nyajpajudity es kots n'ayoy. Mnija'ap yajxon tugekyu éxtamts uj njajty ngubejty ma yu kyajpnu Antyokiu, Ikoñu es Listru, kots ngu'ayo'oju axuuk mats nyajpajudijty. Per ja Nindsun'ajtam xyajtsókats ma tugekyu tadu ayo'on.

¹² Pes tuj'ajtanu'u ko nidugekyu di'ibáty jiky'atándap wa'ats ma Jesukristu, yajpajuditándap yu'u.

¹³ Peru axuk ja'ayuty esu win'u'umbaty du'añam ñujxtat waanu ni'igu o'ktáy, jya'aywyin'uandut es ñaywyin'uandut ku'um.

¹⁴ Per mij, it yajxon mat ja di'ibu tu xyjaty es mat di'ibu tu xymyubeky. Mij mnija'ap pan tu mdukn'i'ixaty.

¹⁵ Pes extu tu mdimmutsku'unk'áty tu xyñjawa ja Diosu jyaabyajtan. Yu'u mduknijawadap es myajnujxadut ma ja nitsokan mat yu'uguyxmu mmabujkan ma Jesukristu.

¹⁶ Dios wyinma'añmyooy ja jya'ayuty es tkaxja'ayut tugekyu ja Diosu jyaabyajtan, es tugekyu tadu Diosu jyaabyajtan tuump oy es nya'uxprujkan, nduk'ana'amam, nya'o'oyum, es njajwijsumbijtam pan éxtam jyiky'átat tuj'ajtan muut,

¹⁷ du'un ja Diosu jya'ay kexy ka'pxy 'yuxpáktat, tnijawadut es ttúndut tugekyu ja oybyu tsujpu tuunk.

4

¹ Yu Dios esu Nindsun'ajtam Jesukristu 'yijx ñija'adap éxtam n'anuumu. Pes minagap ja Jesukristu éxtamu yajkutujkpu es ttukkumadowa'añ ja jiky'ajtraty es ja o'kraty éxtam pyaadyuty nidu'uk nidu'uk.

² Kajxwa'x ja Diosu 'yayuk es xytyuknipáktat ja ja'ayuty es tmabáktat, jujwijsumbit, jotmukwingajxu es ya'uxruk ma'xtujkan myuut.

³ Mat ko pyaadap ja tiempu ma ja ja'ayuty kyaj tnakymudanaya'andut ja uxprujkanu oybyu; ja'ayu tyúndap éxtam ja kyujuun winma'añuty, 'yuxta'ayduap may'aampy ja ya'uxprujkraty, per yu'ayu di'ibu yu'ujaty tsojktap tmadoo'ita'andú,

⁴ es kyaj tmadoo'ita'andut ja tuj'ajtan, ja'ayu myadoo'ita'andap oytyim di'ibu jekymyadya'agyuty.

⁵ Per mij, naywyijts'yo'oyudu, wa'an ttimi ttimwi'ixaty. Mudanu ja m'ayo'on. Ijtr xykyajxwa'xat ja oybyu ayuk. Tuk'ix ja ja'ayu Kristu ñu'u tyu'u. Kuydyun yajxon mat ja mduunk éxtam ja Diosu myaduumba.

⁶ Es uj, windsu'kunts nnujxánnu, tyimpátypyuts ja n'o'kan.

⁷ Tuts nmamada'aky ja tsip. Du'unats uj éxtamu ja'ay di'ibu tu pyayu'kja'ty ko pyayu'kkijxyudu. Kyajts uj nmastu'uty ja mabujkan.

⁸ Es tyam xy'awijxputs ja may'aty ja'aguyxmu kots tu njiky'aty tuj'ajtan muut. Ja Nindsun'ajtam di'ibu pyaye'epy éxtam pyaadyuty, ja'ats

xymyo'oyaamp ja may'aty ja xuu ko myínut. Es kyaj 'yajtsaty je'eyu, nandu'un di'ibáty ijt xoondup ko myina'añ.

Paqblu ttuk'ane'emy ja Timotee wi'ix tyúnut

⁹ Tunu may'ajtun nimiinguts tsojk.

¹⁰ Pesu Demus, ja'a 'yadsejpy di'ibu yajpátp naxwiñ, tats xyñike'eky es tu ñajxnu Tesalóniku. Kresentu tu ñajxnu ma Galasyu ñax, esu Titu tu ñajxnu ma yu ñaxwíñudu Dalmasyu.

¹¹ Yu'uyu du'unu Lukas ak'ijtp ja yam mut uj. Uxta'ay yu Markus es mmínut muut, mut ko mbaaduts xpyuduku ma ja tuunk.

¹² Yu Tíkiku tats ngexy ma yu Éfesu kajpn.

¹³ Ko mmínut, myajmínupts ja nnimótsuts di'ibuts nyajwu'am Trouu ma yu Karpu tyujk; myajmínup nandu'un ja nnékyuts abity'ambu, es katu xyjaydyugoy ja njaaybyajtanbo'o'ák.

¹⁴ Pujxnga'tspu Alejandru byeenats tu xytyuñ axuuk. Yu Nindsun'ajtam tukkumadówdup éxtam tu 'yadu'utsy.

¹⁵ Mnagywentu'átudup mudu tadu Alejandru, mut ko muk tu tmúdsip'aty di'ibu ngajxwa'xam.

¹⁶ Kots uj tim jawyiin njanayñikajxtu'udánu ma ja justisatujk, ni pánuts xykyaru'u'u xykyarukajxu. Nidugekyuts xymyastuttaadyu. Peru Dios tyúnup ja may'ajtun es kadiibu trujktákuu tyaadu.

¹⁷ Per ja Nindsun'ajtam xpyudujkuts es xymyajaamooyuts, éxtamts mbaat ngajxwa'xta'ay tugekyu ja nitsokun es t'ix tmadówdut nidugekyu ja'ayaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Es du'unu Nindsun'ajtam xyajtsékyuts es kyajts ja kaá uj xytsyu'tsy,

¹⁸ es yu'uts xy'akkuwa'anup mut oytyim di'ibu axuk'ajtanaty, es xpyujku'uguduts es xyajnujxaduts ma yu tsajpótmudu kyutujkan. Muj'ajtun mut yu'u 'yítut wínu xuu wínu tiempu. Wa'an du'unaty.

Kajxo'xun

¹⁹ MayDios xy'anunumudu Prisilu esu Akilu, es ja di'ibu tsunaadyup ma ja Onesifuru jyun tyujk.

²⁰ Erastu tu wye'emy Korintu; esu Trófimú, mut ko pa'ambajt, nnikékyuts Miletu kajpnóty.

²¹ Tunu may'ajtun es mmínut naam kyajnum myiñ ja xux tuboj.

MayDiósaku du'un jyná'andu Eubulu, Pudentu, Linu, Klaudyu es nidugekyu nmugu'uk'ajtam.

²² Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu t'ity mut mij, es wa'an ja Dios mgunu'xudu nidugekyuty miidsaty.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajx Ja Titū

1 Ɖj Paablū, Diosū mynduumbū esū Jesukristū 'yapóstolū, ja'a njuna'anam kots tū xykyéxyuts es nya'xprákt di'ibáty ja Dios tū twin'ixy es t'axájudat ja Jesukristū, dū'un tnijáwudat ja tūy'ajtan di'ibū nmabujkam,

2 es yū tūy'ajtangyujxm amumdu'uk tnijáwudū ko tmudattu ja jiky'ajtan winū xūū winū tiempū, mat ko Dios, di'ibū kyaj 'yanda'aky, extū mā kyajnamū naty ja naxwíndū kyojñūm xywyandákūm tadū jiky'ajtan,

3 es tyam ko tiempū tpaaty, xytyuk'ane'emyuts es tū xytyuknija'am ja 'yaa 'yayuk di'ibats yj tyam ngajxwa'xypy, di'ibū Dios, ja nYajnitsokpū'ajtam, tū xytyuknipékūts.

4 Mij Titū, nduknigejxpyyū tyadū neky. Dū'unats mij njawū éxtamdsū n'u'unk, ja'a ko wjts mij tū ndukmabeky ja Kristū. Wa'an ja Dios Teety esū nYajnitsokpū'ajtam Jesukristū mguni'xyuty es mmo'oyuty ja agujk'ajt jotjuk'ajtan.

Titū tyuunk jap Kretū

5 Kots mij nyajwe'emy jam Kretū, ja'a es xya'abaadat yajxón di'ibū naty ak'abaadayaamp, es xywyin'ixat ja mājja'ayuty di'ibū túndap majatyū mabujkprútk nāymyúkadū tu'uk tu'ugū kajpn, dū'un éxtam oj nduknipekū.

6 Ja'a mbajta'agap ja mājja'ay yedyujkaty di'ibū kyaj pán mbaat mat ti tyukniwagambétyuty, di'ibū tu'uk je'eyū ñado'oxy, di'ibū 'yu'unk myubejkyry ja Jesukristū, kyaj tmudaty ja axūkprū jyot wyinmā'añ, myamadeery ja tyāak tyeedyuty, es di'ibū kyaj ñugoy kyūxkoy.

7 Es mat ko ja mabujkprútkū kywentu'ajtrū di'ibū tū yajtuknipékū ja Diosū tyuunk, koonūm tmānuxat wā'adsū jyiky'ajtan, di'ibū kyaj ñaymyujpajta'agyuty, kyaj jyot'ambeky mat waanū tū, kyaj myū'iiky, kyaj tsyir'axta'ay, kyaj 'yadseky, es kyaj myeetsy;

8 nik ni'igū ja'ay dyajajtta'agut oy tsuj mā tyujk, di'ibū tyiimpy yajxón, tūy'ajtan, wā'ats ja'aybyū, Dios māduumbū, nay'aguwjts nayjyujkuwujtsap,

9 di'ibū 'yook'ajtypy es jyiky'aty éxtam ja xprūkūnū tūy'ajtanbū. Pes dū'un mat ja oybyū xprūkūn mbaat tjotmakmo'oydyū ja wiinkpraty es jyiky'átat dū'un. Es nandu'un mbaat ttuk'ixy yū tyāgo'oyūn di'ibáty kyaj tranajxa'andū ja tūy'ajtan.

10 Mat ko ta mayū ja'ayuty di'ibū kyaj ñay'aguwits ñayjyujkuwútsuty di'ibū ya'xprūjktap andakūngyujxm, es waanū ni'igū taadaty di'ibū tyukkuwā'anudap es tkuydyúndat ja israelítūdyū kyostumbū.

11 Koonūm tsyékyuty njūwjjtsūmbijtam extū ko nya'amō'onamū taadaty, mat ko wyoomā't wyijtsmā'ttūp mat ja axūkprū xprūkūn, di'ibū tsūnāaydyap tukjūūn tuktūjk, es tyuk'xprūjktap di'ibū kyaj ñigutíkyuty es tganarata'andū ja meñ.

12 Pes tu'ugū Kretū ja'ay di'ibū mat ja kyū'umgugajpngyujxm jyanāñ: "Yū Kretū ja'ayuty, dū'uñūm yū'ujuty 'yanda'áktū, kyáxyty, ñūuxuty es dū'un éxtamū jūyujk añimalūn."

13 Tūy'ajtanū taadū. Paaty jūwjjtsūmbít amūjāā, es dū'un wā'ats tmudáttat ja mabujkūn.

14 Wa'an tmastu'uttū ja israelítūdyū myadya'agyuty, es nandu'unū tadū ja'ayūdyū kyutujkūn di'ibū tū ttuk'xprúktū ja ja'ay di'ibū 'yaxtijtūp ja tūy'ajtan.

¹⁵ Mät ja di'ibáty myudajttap ja jyot wyinma'añ wa'ats, tugekyu yu'u wya'adsuty; per di'ibáty kyaj tmubaktu, kyaj tmudaty ja jyot wyinma'añ wa'ats, es ni tii ma yu'u kyawa'adsuty. Pes extu yu jyot wyinma'añ esu jya'ajun tugekyu 'yaxuk'ajtta'ay.

¹⁶ Du'un jyuna'andu ko t'ixy'attu Dios, per di'ibu tyuundap yajniyuxu'kadap ko kyaj tyu'ajtnaty; pes kyaya'oyjyáwudu es kyaj kyajxykyupáktu, es kya-timtuundap di'ibu oy.

2

Oybyu esu wa'atspu uxprjukn

¹ Per di'ibu mij mya'uxpákap, ja'a di'ibu nujxp ti'igyu mat ja oybyu uxprjukn.

² Tuk'uxruk ja mujja'ay yedyuk es ñayjyujwijtsambítudat ku'am, di'ibu naymyay'ajt naywyindsu'kup, oy tnijáwat ja Diosu 'yayuk, esu Dios tpadúnat tsojkan muat es ma'xtujkan muat.

³ Tuk'uxruk nandu'un ja mujja'aydyoxytyukaty es windsu'kan muat jya'ay'átut, kyaj pyi'ts'úw pyi'tskajxat, kyaj myu'uuk myamu'ugudat, es di'ibu yajktap ja oybyu ujwijtsambijtn.

⁴ Du'un mbaat ttukni'ixudu ja kasaadu una'ktoxytyukaty es ttsóktut ja ña'ay es ja 'yu'unk 'yuna'kuty,

⁵ ñayjyujwijtsambítudat, wa'ats jyiky'áttut, tkwenta'áttut ja jyuan tyujk, ñaygyubákudat ma ña'ay, esu du'un ni pán tkakajpraadat axuk ja Diosu 'yayuk.

⁶ Tukni'ixudu nandu'un ja una'ktujkuty es ñayjyujwijtsambítudat.

⁷ Es mo'oy mij ku'am tu'ugu oybyu kajxwíjun esu ijxrajtn ma oytym tiity tugekyu. Ko xytyukni'ixut, tun mat tugekyu windsu'kan esu tuda'aky'ajtn.

⁸ Pán mdukni'ijxap ko nidugekyu tjiky'áttut ja jyiky'ajtnu wa'atspu di'ibu kyaj mbaat pán mat ti yajni'de'xyaty, pes net ja Kristu jya'ayudyu myudsip tmadáttut ja tsoydyu'un, ja'a ko ni madsoo mbaat tkapaaty yu axuk'ajtn ma yu njiky'ajtn'ajtn.

⁹ Kajxwíj nandu'un ja po'oduumbaty es tmamadówdat ma oytym tiity yu wyindsún wyindájutu, a'uw agajx es kyaj ñaygyu'adsówdat.

¹⁰ Katu ti toñ tmawa'añ. Wa'an t'ity yajxón tuda'aky, es du'un oypynaty ijxap ja jyiky'ajtn ko ja 'yaxprjuknu Dios, yu n'Yajnitsokpr'ajtn, byeen jyantsy'oy jyantsy'syújutu.

¹¹ Es mat ko Dios dyaka'añ ja ñitsokan ma nidugekyu ja'ayaty, tu xytyuk'ijxam ja 'yoy'ajtn.

¹² Es yu oy'ajtn xytyuk'uxprjukm ko koonam nmastútam ja jiky'ajtnu axukpru, nnayjyujwijtsambijtn es njiky'ajtn yaa ma tyadu naxwíñudu wijy keju, tay'ajtn muat es éxtam ja Dios tteky,

¹³ maanum n'awíjx njajp'ijxam ja timpu ko muj'ajtn muat myina'añ ja Jesukristu, ja'a nmajDios'ajtn esu Yajnitsókpu.

¹⁴ Jesukristu ñaygyuyajku ma ja o'kan ma udsajtn xyjarátam, es du'un oj xyajtsókum ma ja axuk jiky'ajtn, oj xyajwátsum, xyja'a'abujkam, xyja'ay'ajtn es ndu'unam tugekyu di'ibu oy.

¹⁵ Tukni'ixu mij tugekyu tyaadu, es jotmukmo'oydu es ujwijtsambít mat tugekyu m'ana'amun di'ibáty mmudo'oxap. Katu mnayyákyaty es pán mgamaj'ixudu.

3

Dios mabujkrutajk pátudap es tyúndut

1 Tukjamyatstá ko twindsá'ugádat ja yajkutujkrá es myámáódwáap ja justisútajkaty, es ttúnat oytyim tiity yajxón,

2 katá jya'ayñi'ow jya'ayñiyáaxhá, yuunk naxypy es oyjya'ay'áttáap, es dya'íxádat má 'yaa jyt ko tyuda'agyaty mat nidágekyá ja'áuyty.

3 Pes ádsajtam nandá'án ijty ngujuun'ajtam es kyaj ijty nmámádo'om ja Dios. Dá'án ijty njúdiytám éxtám ja ja'áyan di'íbu tá tyu'udágo es 'yane'emyaty oytyim di'íbu winmá'añaty, njiky'ajtam axháak, nnaywyin-naxhá'ám mat tii, ndukmádsip'ajtam tii oypyánaty es nnaydyuk'ak'ajtam ijty nixim niyam.

4 Per ko Dios, yá'á nYajnitsokrá'ajtam, dya'íjxá 'yoy'ajtan esa tsyojkán má ja naxwíñáda ja'áy,

5 oj xyajnitsókám, kyaj mat ko táxxyáap oyná'ánán ti oy ndu'unám, ja'a dá'án mat ko tmádaty ja pa'ayo'on mat ádsajtam, Espírítu Santákyáxm oj xyajwátsám es oj xymyo'oyám ja jembyá jot winmá'añ, éxtámxyáap jemy xyajmi'inám jiky'ajtrá.

6 Mat yá'ágyáxmxá Jesukristá, nYajnitsokrá'ajtam, Dios tá xymyo'oyám ja Espírítu Santá,

7 es myay'ajtangyáxm oy nwná'má'anám mat ja Dios, es dá'án n'awijx njájp'íjxám ja kumá'añ, ja jiky'ajtaná winá xhá winá tiempá.

8 Tyááda dá'án táy'ajtan, ndsejpyáts es byeen xyñiká'xpátat tágekyá tyááda, ja'a dá'án es di'íbáty myábjktáap ja Dios ñaygyáákádat es ttúnat yá'áuyá oybyá. Tyááda dá'án oy es tuump mat nidágékyaty.

9 Katá xymyadya'áktá di'íbu ní má mgatu'unxhá, es ní mganaymyájp'á'aga'anádat nidu'uk nidu'uk wi'ix jyiky'ajttá ja m'aptájkaty, es katá ti mnaydyukwin'ix mnaydyukjájp'íxháda o mnaygyáxytsyiigáda mat ja'ágyáxmxá Moisésá 'yana'amán. Tágekyá taada ní madsó mgatu'unxhá.

10 Es pán ja pán dyajnyawya'xa'añaty ja mabujkrutajk, tukjaygyuká tágok, es pán kyaj kyajxykyupéky, tukjaygyuká jatágok; es pán kyaj mdimmámádoýaty, katá xyñakytuñá kwentá.

11 Pesá tadá dá'ámbá ja'áy kyaj jyiky'aty táy'ajtan máat, es yá kyá'ámbojprákyáxm ñaydyágoýaty.

Di'íbu Paáblu tyuknipejkyu ja Titu

12 Naskaxáyaambýats ja Artemás o ja Tíkíka. Ko jya'tat, tun esáts xyñija'tat Nikópolus kájpnotý, mat ko dá'ánáts tá ndukniwítsá ko nyajnáxa'añáts ja xux po'ó jap.

13 Pán mabaat mmada'aky, pudáka yá Zenás esa Apolás, es xymyo'oyat di'íbu tágoý'ajtxáap, es dyajtu'uyo'oyat ja ñá'á tyu'u kádi'íbu ti tyágoý'ajtxádat.

14 Tukni'íxháda yá nmágu'uk'ajtam nandá'án es ttúndat ja oybyá es tpu'dáka'dat di'íbu tágoý'ajtxáap, esa jyiky'ajtan tyúnat.

Kajxpo'xán

15 Nidágekyá nmágu'uk'ajtam di'íbáts ja yam máat n'ittá, mduknigáxháda ja Dioskájxy. MáyDios xy'anámáda nmágu'uktá'ajtam. Wá'an ja Dios mgunu'xháda nidágékyaty miidsaty.

Neky Di'ibü Paablü Tyuknigajx Ja Filemón

1 Ëj Paablü. Tsimdsyunaabyats mat kots ngajxwa'xy ja Jesukristü 'yayuk. Ëj esü nmägu'uk'ajtam Timotee nduknigáxtüdsü tyädü neky mij, mämüduumbü, mägu'uk Filemón,

2 es yü Jesukristü myäduumbaty di'ibü naymyujkädap mä mdüjk, éxtäm nmägu'uk'ajtam Apyü esü Arkipü, di'ibü müüt nmüdu'unäm ja Jesukristü.

3 Wa'an ja Dios Teety esü Nindsün'ajtam Jesukristü mgunu'xüdü nidügekyü miidsüty, es mmo'oyüdü ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Filemongü tsojokün esü myübüjkün

4 Kots ngajxta'aky, dü'üñämts njä'aygyüda'aky ja Dios mijtskyüjxm,

5 mat kots tü nmüdooy wi'ix xymyübeky ja Nindsün'ajtam Jesús es ko xytsyky pünaty Diosü jya'a'ajtypy.

6 N'amdeebüts ja Dios es dü'üñäm x'axta'ayut wi'ixü ja'ay xytyuknijäwüdat ja di'ibü nmübüjkäm, esü dü'ün xywyinmüdooda'ayut tügekyü ja oy'ajtan di'ibü nmädajtam ja'agyüjxm ko ti'igü n'ijtam müdü Kristü.

7 Jotkujkats es xondáküts mat ja mdsojkan, ja'a ko mat mij mägu'ugítü, ja Diosü jya'ayaty tü 'yagujk jyotkujkädü.

Paablü ja Filemón t'amdooy ja may'ajtan mat ja Onesimükyüjxm

8 Paaty müdü tyäädü, oy éxtämü Jesukristü 'yaróstälü xypyátrüts es nduk'ana'amät di'ibü mdúnüp,

9 njamünu'xtä'agaampy tsojkangyüjxm. Ëj Paablü, müjja'ayüñts es tyámuts ndsimdsyüñnü mat kots nmüdüñ ja Jesukristü,

10 n'amdeepy tu'ugü may'ajtan mat yü'agüjxmü Onésimü, di'ibüts üj nmädajtypy éxtämdsü n'u'ungün, ja'a ko üjts ja'a tü ndukmübeky ja Kristü ko oy xykyu'ixy yää mäats ndsimdsyüñnü.

11 Tüüyüp yü Onésimü ni ti tu'unün mgamooyü, per tyam mdü'unxüdübü net yajxón, éxtämts üj tü xymyüdüñ ja yam.

12 Nduknigajxümbijtypy jatügok, oyxyüp jyadü'un'ajtrü éxtämdsü ngü'am jotän. Pes axajü yajxón.

13 Ëj tüüxyüpts njajünä'añ esxyüp 'yakwe'emy mat üj, esxyüp xymyüdüñüts mä mij mjaraadyaty mäanämts n'aktsimdsyüñnü mat yü'agüjxm kots ngajxwa'xy ja obyüü ayuk.

14 Per kyajts njatyimtseky es xyjatyimpudükädats pün kyaj mij mjünä'añ. Ndsejpyüts esüts xypyüdükät mat mij ja mgü'amdsojkan, paaty kyajts n'ak'yajwü'ümüya'añ ja Onésimü ja yam.

15 Wa'anü da Onésimü oy mmastu'udyaty waanü tiempü, es tyam xymyüdütat winü xüü winü tiempü,

16 kyaj ñakydü'ünaty éxtäm tu'ugü ja'ay juybyü, tyam dü'ün waanü oy éxtäm tu'ugü mägu'uk di'ibü mjantsytsyejpy. Ëj njantsytsyejpyüts byeen, per mij mbätüp es xytsyókät waanü ni'igü, kyajnam éxtämü ja'ay juybyü, per waanü oy éxtäm tu'ugü mägu'uk di'ibü jemyñäm t'axajü Nindsün'ajtam.

17 Paaty mägu'ugítü Filemón, pün xy'axkajpüts éxtäm mijü mämüduumbü mä yü Nindsün'ajtam Jesukristü, tunü may'ajtan, axajü Onésimü éxtäm jyawü üj kü'am xy'axájüts.

18 Pün tü oynü'ünün mmädügöyaty, o pün jaa wi'ix tsoo xymyüjyü xymyügwéntaty, tukkübjkats üj mij.

19 Ëj Paablú, tyáadu nja'ayats mædudsú ngu'am letru: Ëjts ngabátur. Oy jyambaaduty Ëj mij ndukjamyetsy ko xymyuni'xy'ajtrats Ëj mij madu mgu'am jiky'ajtæn, mat ko Ëjtsú dæ'un di'ibú mduknija'ajú ja Jesukristú ñitsokæn.

20 Mægu'ugítú, tunú tyadú may'ajtæn di'ibú n'amdeepy nbæjktseepy mat ja Nindsæn'ajtæm Jesukristúkyæjxm, es dæ'unats xyajxonda'agat. Tun éxtæm tukka'ax'ajtæm má Kristú.

21 Nnijayú mat ko ndukmæ'awdajtrats ko mguydyúnæp, es nnija'abats ko mdúnæp waanú ni'igú kædiinæm di'ibú yam n'amdeepy.

22 Nandæ'un n'amdooy es xy'æxkúkædats ja njajttákæ, mat ko njæjp'ijxyryats ko mat yæ'ægyæjxmæ m'amdo'o mbæjktso'onaty miidsaty, Diósats xymyo'oyæp esats n'awa'atspædsúmat es næjx ngu'ixtú.

Kajxpo'xæn

23 MayDiósak jyænna'añ ja Epafræs, yæ nmædsimyjya'ayats mat yæ'ægyæjxmæ Jesukristú.

24 Nandæ'un mduknigáxædú Dioskajxy ja Markæs, Aristarkú, Demæs esú Lukæs di'ibats xyryudæjkdæp má ja tuunk.

25 Wa'an miidsú Nindsæn'ajtæm Jesukristú mgunu'xædú.

Neky Di'ibū Yajtuknigajxtū Ja Ebreēu Ja'ayuty

Jesukristakyujxmū Dios kyajxy

¹ Tim jékyp kanak ok es kanak naxū Dios ttukmugajxy ja kyugajxpyty ja n'aptajk'ajtm,

² per naamnūm xytyukmugajxmū ja 'yU'unk. Yū 'yU'unk mūdū Dios dyajkojy tugekyū di'ibū jaa'ajtp, es tū tmo'oy tugekyū éxtamū kyuma'añ.

³ Ja Diosū 'yU'unk yū'ū dū'ūn jajp éxtamū Dios Teety, es yū'ū dū'ūnū Dios nandū'ūn éxtamū Dios Teety. Tugekyū di'ibū tsajpótm es yā naxwiiñ ye'epy es 'yity éxtam t'ane'emy mat ja myak'ajtm.

Waanū muj ja Jesús kadiinūm ja ánkłusuty

Jesukristū yū'ū tū xyajpojpnitūgo'oyūm ūdsajtm naxwiiñūdū ja'ayuty, es ókñūm ñaxwe'tsy aga'añdsyoo mā Dios Teety yajkutiky tsajpótm.

⁴ Paaty tū ttukja'ty ja Jesús tūmādātū ni'igū muj'ajtm kadiinūmū ánkłusuty, pes tū t'axajū éxtamū kyuma'añ ja xyūn waanū muj kadiinūmū ánkłusuty.

⁵ Mat ko Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugū anklus:

Ujts mij xyTyety'ajtp.

Tyámats ngūxū'ūgat kots mij n'U'unk'áty.

Es nan kyajū Dios t'anmaay ni tu'ugū anklus:

Ujts mij xyTyety'átap,

es mijts n'U'unk'átap.

⁶ Nandū'ūn ko Dios tkaxa'añ yā naxwiiñ ja 'Yu'unk di'ibū ijtp éxtamū ka'axkóp, dū'ūn jyūna'añ:

Wa'anū n'ánkłusuts t'awdátuyty.

⁷ Es ko Dios xytyuk'ixā'ānūm wi'ixū dū'ūnū 'yánkłusuty, dū'ūn jyūna'añ:

Dios ñaskajxūp ja 'yankłus éxtamū poj, es éxtamū junya'angūn.

⁸ Per ko Dios tñimadya'aky ja 'yU'unk, dū'ūn jyūna'añ:

Mij Dios, winū xūn winū tiempū ja mgutujkūn 'yity,

myajkutúkūp mat ja tūy'ajtm.

⁹ Mat ko tū xytsyeyky ja tūy'ajtm es tū xy'uxtijy di'ibū axūak;

paaty tū ni'igū nmo'oy ja xondakūn kadiinūmū mmagu'uktūjkūty.

¹⁰ Es nandū'ūn ja Dios t'anūmū ja 'yU'unk:

Mij Windsūn, tim jékyp xyajtsone'ky xyajtsondáky ja naxwiiñūdū,

es mij kū'ūm xpyujtáky ja tsajp.

¹¹ Yū'ūjuty tūgooydya'aydyūp,

per mij mwū'ūmūp winū xūn winū tiempū.

Nidūgekyū yū'ūjuty 'yamūjadya'ayut éxtamū wit tyiky;

¹² es dū'ūn xy'adijmúkat éxtamū tuk wit, es xyajtagátsut,

per mij dū'ūñūm m'ity éxtam m'ity,

kyaj mjiky'ajtm kyukáxat.

¹³ Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugū anklus:

U'uñū mats n'aga'añdsyoo,

extū kots nbujtā'agut ja mmūdsip mdekypyatka'p.

¹⁴ Ja ánkłusuty, ja'ajūn yū'ūjuty, es yajkēxy es tpuđakūdat ja di'ibáty 'yaxajūyāndūp ja nitsokūn.

2

Waanu ni'igu nbadu'unum ja Diosu 'yuxpɔjkun

1 Paaty, tim tsojkar es ni'igu nbadu'unum ja Diosu 'yuxpɔjkun di'ibu nmado'om, kadiibu ndugo'oyum.

2 Ja uxpɔjkun di'ibu yajmooydu ja n'aptɔjk'ajtam anklaskyujxmty, yu'u sitay ta ya'ixy ko tyu'y'ajtanaty, mat ko di'ibaty kyaj tkuudyuunde, tyukkumadoo extam pyaadyaty.

3 Pes, ɔwi'ix mbaat ɔdsajtam nyajnimaxum pun kyaj ndu'unumu kwentu es kyaj n'axajumu tadu muj nitsokun? Pesu Nindsun'ajtam Jesukristu ku'um jawyiin oj tadu tkajxwa'xy, es ja 'yapostulaty di'ibu 'yaxajudu ja 'yuxpɔjkun, yu'ujaty yajtu'y'ajtandujkudu.

4 Dios ya'ijxu ko tyu'y'ajtanaty mat ko tmooy ja myaduumbaty es ttunat kanaak ja muj'ajtan esu ijxwu'umun, es dyajwa'xy ja Espiritu Santu myadakun extam yu'u ttsejky.

Yajpɔta'aky ja Jesus extumu ja'ay

5 Dios kyaj ta tɔpɔta'aky ja 'yanklusaty es 'yana'amat ma yu jembyu naxwifudu di'ibu itaamp.

6 Per jap tu'ugu lugaar ma yu Diosu jyaaybyajtan ma jyuna'añ: Dios, ɔti tsoy'ajttap ja ja'ayaty, ti ko xyjamyetsy es xytyuñ kwentu?

7 Tu tuk tiempu xya'amutsk'aty ja ja'ay kadiinam ja anklusaty; mij tu xypɔpɔta'aky es 'yittat mat ja muj'ajtan esu windsu'kun,

8 mij tu xypɔpɔta'aky es yu'u tniwindsun'atut tugekyu di'ibu ijtp.

Ko tɔpɔtaky esu ja'ay twindsun'attat tugekyu di'ibu ijtp, kyaj ti oj wye'emy di'ibu ana'amudap. Per kyajnum n'ijxum pun mamadoop otyyiity tugekyu.

9 Per n'ijxum ja Jesus, di'ibu Dios pɔpɔtak waanu tiempu esu anklusaty muj 'yittat kadiinamu Jesus, es tyam 'yo'kunguyxm ko 'yayooy tmudaty extamu may'aty ja muj'ajtan esu windsu'kun, es du'an ja Dios myay'ajtanguyxm Jesus dyajnaɔx dyajkaxat ja adsu'ux o'kun es nidugekyu ja'ay ttuk'oy'attat.

10 Tugekyu di'ibu ijtp 'yity mat Dioskyujxm, es yu'uguyxm tugekyu 'yity. Dios jyatsojk dyajnaɔxa'añ tsajpótɔm ja ja'ayaty extamu 'yu'ungun, paaty tkejxy ja Jesus es 'yayówat ma 'ye'ky, mat ko du'unu dun ja Jesus mbaat dyajpɔpɔnitagóydu ja ja'ayaty es dyajnitso'ogat.

11 Es ja di'ibu ja'ay yajnitsekyu es ja ja'ay di'ibity yajnitso'ogudap, ti'igyu ja Tyeety. Paaty kyaj ja Jesus ttuktsoyduñ es jyuna'anat ko tmuga'axaty,

12 extam jyuna'añ ma ja Diosu jyaaybyajtan:

Dios, ɔjtsats mij nduk'ixy'atup ja nmuga'axadyats, es n'awudats ja m'alabanzu ma mubajkrutajk ñaymyúku.

13 Es nandu'un jyuna'añ:

Ɔj nbajtakpyats ja njot n'anumats ma Dios.

Es nandu'un jyuna'añ:

Tyaats ɔj, mat ja u'unguty di'ibudsu Dios xymyooy.

14 Du'un extamu ja'ay ja nini'x esu ne'pyñ tmudattu, nandu'un ja Jesus 'yijty extamu ja'ayaty, es mat ko 'ye'ky tktutujkanju'ty di'ibu yajja'ay'o'kp, ja'a njuna'anam ja mɔjku'ugópɔk,

15 es du'un dyajnitso'oktat di'ibu tsyu'kudap ja o'kun mabaat jyiky'attu extamu tuumbu juybyun.

16 Pes ja Jesus kyaj myiñ es tɔdukɔyáñ ja anklusaty, yu'u sitayu ja Abraanu tyuamp 'yaadsaty.

¹⁷ Es paadyu Dios tpujtáky éxtamu naxwíñadu ja 'ayuty es du'un tpa'ayówat ja ja'ay ko Dios tmaduñ, es du'un, éxtamu teedywyindsangórk tuda'akypyu, tpujta'agut ja windsu'kan es ja ja'ay yajpojpu'ma'xut.

¹⁸ Es mat ko Jesús ku'am tu 'yayoy ko ja muijku'u jyayajpekytyunanu, paaty mbaat tyam tpuđakudu nandu'un nidugekyu di'ibáty ja ka'oybyu tseyjpy es pyektyunat.

3

Waanu muj ja Jesús kadiinam ja Moisés

¹ Mugu'ugítuty, Diosu jya'ayuty, pánuty ja Dios wojuđu, puja'aktu mjot mwinma'añ tugekyu ma Jesús, apóstalu es teedywyindsangórk di'ibu ngajxwa'xum ma ja ja'ayuty.

² Pesu Jesús kyuyduun tugekyu di'ibu Dios tuk'ana'am ttúnat, du'un éxtamu Moisés nandu'un tkuyduuñ ko Dios pujtáky es tnigopk'átut nidugekyu ja Diosu jya'ayuty.

³ Peru Jesús pátur ni'igu windsu'kan kadiinamu Moisés, du'un éxtam di'ibu kyejpy tu'ugu tujk pátur ni'igu windsu'kan kadiinam ja tujk di'ibu tu tkojy.

⁴ Tugekyu tujk, tam di'ibu yajkóju. Nandu'un jajtru du'unu Dios di'ibu yajkoj nu'un tugekyu jyaajuty.

⁵ Moisés, éxtam tu'ugu maduumbu, yu'u sitay myuduun yajxónu Dios ma ja Diosu jya'ayuty, es t'awa'anu tii ja Dios kyajxaampy óknam.

⁶ Peru Kristu, éxtamu Diosu 'yU'unk, tyiimpy ja oybyu ma Diosu jya'ayuty, es adsajtum du'un xyja'ay'ajtum pan n'akmubjukum yu'u es amumdu'uk jot n'awijxum di'ibu xytyukwandákum.

Po'xtákn ma Dios

⁷ Paaty jyu'na'añ ja Espiritu Santu ma ja Salmu neky:

Pan mmadoodup tyam ja Diosu 'yayuk,

⁸ katu m'aa mjot xypujta'aktu juun,

éxtam 'yadutstu ja m'aptujkuty ko tnibadu'ktu ja Dios es twinma'añ'ijxtu jam muj ittum.

⁹ Es ja Dios jyu'nañ:

Oy miidsudyu m'aptujk tja'ijxtu justyikxy jumajt di'ibats nduun ma ja muj it, xywyinma'añ'ijxtats ja'a.

¹⁰ Paadyats n'ajku mat yu'ujuty, es njunáñats:

“Du'añamu tadu ja'ayuty wiink tu'ujum yo'oyduer ma jyot wyinma'añ, es kyaj tu tpaduna'andu ja nu'u ndu'ujats.”

¹¹ Paadyats oj nwanda'aky madudsu n'aku,

esuts njunáñ: “Ni na'a taaduty kyatákdut madsu nbo'xtákn.”

¹² Paaty miits mugu'ugítuty, naygywentu'átudu kadiibu ni tu'uk miits tkamadátut ja jyot wyinma'añ axuuk es t'uxtijudu Nindsu'ajtum Dios.

¹³ Ni'igu bom bom mnay'uwij mnaygyajxwíjedu nixim niyam, éxtam ja Diosu 'yayuk jyu'na'añ “tyam”, es kadiibu ja pojru mwin'uunadu es myajju'unxudu ja mjot mwinma'añuty.

¹⁴ Mat ko mudu Kristu nbátum ja oy'ajtan, yu'uy ko Dios nmadu'unam mabaat njiky'ajtum, du'añum nmubjukum éxtam ko oj nmubujkto'onamu Kristu.

¹⁵ Yu'u 'yandiipy ja Diosu jyaaybyajtan ma du'un jyu'na'añ:

Pan mmadoodup tyam ja Diosu 'yayuk tyam,

katu juun xymudattu mjot mwinma'añuty éxtam 'yadutstu ja di'ibáty ñibadu'ktu Dios.

16 ¿Es pánudyu dānu tyādu 'yandijpy ja di'ibáty myādoodu es tmādsip'ajttu Dios? Ja'a dā'unaty nidugekyu di'ibu natyu Moisés tu dyajpādsūmdu mā Ejiptu űax.

17 ¿Es pánudyu Dios yajjot'ambujk justyikxy jamujt? Ja'a dā'unaty di'ibáty pekytyuundū es 'yo'ktaaydyu jam māj ittum.

18 ¿Es pánudyu Dios tyuknibujtākū es twāndaky es kyaj tyákudut mā Diosu pyo'xtākū? Ja'a dā'un di'ibu kyaj tmāmūdoodu Dios.

19 Es mat yu'u Dios xytyuk'ijxam ko kyaj oj mbaat tyákudu ja'agyujxm ko kyaj myubujkudu.

4

1 Paaty naygywentū'ajttum, ja'a ko tyambaadu Dios xywyāndākum es mbaat ndujkum mā yu'u pyo'xtākū, éxkum miidsaty nidu'uk mgatākudu jap,

2 mat ko yajtukmugajxum ādsajttum nandū'un ja oybyu ayuk, dā'un éxtum ja'ajuty; per ni wi'ix kyatu'unxudu ko tmādoodu, mat ko kyaj tmābujktū di'ibu Dios wāndākudu.

3 Per ādsajttum, di'ibáty nmābujkum, tujkum mā Diosu pyo'xtākū; per di'ibáty kyaj tmābujktū, dā'un yu'ujuty éxtum ja Dios jyuāñ:

Ajkāpts mat yu'ujuty, es tats nwānda'aky

ko ni nā'a taadaty kyatākudut mādsu nbo'xtākū.

Dā'un jyuāñ oy tjatuundaay tugekyu ko oj dyajkojy ja naxwīñudu,

4 mat ko mā ja Diosu jyaaybyajttū tmadya'aky mā ja myujuxtujk xūubū:

Ko tyuunk ttuundaay,

kyumjuxtujk xūubū oj pye'xy.

5 Mā jatuk peky ja Diosu jyaaybyajttū jyuā'añ:

Kyaj tyákudut mādsu nbo'xtākū.

6 Yu'u xytyukjagyujkum ko nāagaty 'yaktakya'āndanum mā tadū po'xtākū. Pānuty jawyiin ya'awa'anudu ja oybyu ayuk kyajyūm oj tyákudu, ja'agyujxm ko tkāmūdoodu.

7 Paaty ja Dios trujtāky tu'ugu jembyu tiempū, éxtum ja Diosu 'yayuk jyuā'añ "tyam", éxtumū Davit waanū óknūm tmadyaky mā ja Diosu jyaaybyajttū:

Pūn mmādoogujkādūp ja Diosu 'yayuk tyam,

katū juun xymyadattū mjot mwinnmā'añuty.

8 Pes, kooxūp ja Joswee oj dyajnūjxtū ja israelitūty es dyajtākaxūp mā yu Diosu pyo'xtākū, kyajxūp ja Dios oj tnigajxy ja wiinkpū tiempū.

9 Paaty njaygyujkum ko je'euyūm wye'emyñūm pūjke'eky tu'ugu po'xtākū mā pyo'xtūt ja Diosu jya'ayuty;

10 es di'ibu tu tyujkūnū mā tyādū po'xtākū es tam pyo'xnu, tu ja tyuunk ttuundā'ay, dā'un éxtum ja Dios pye'xy ko tyuunk ttuundaay.

11 Pes n'okjottāgo'oyūm es ndujkum mā yu tadū po'xtākū, kudiibū ni tu'uk tkapanūjxtūt di'ibáty kyaj tmābujktū Dios.

12 Ja'a ko yu Dios ja 'yayuk myūdjajtypy ja māk'ajttū es ja'agyujxm jyaaty ja jiky'ajttū. Tyuktūjkūdyāary mā ni tu'ugu espaadu di'ibu majtskū 'yāā mbaat kyatakū, tujkūp mā ti ja ja'ay wyinnmāaydyūp o tsoojktūp, yajniḡuxe'kyry nidugekyu ja jā'ayū jya'ay'ajttū.

13 Dios űija'adyāary tugekyu di'ibu ijtp. Mat ja Dios, kyaj ti 'yity ayu'udsyū, tugekyu 'yity ijx nide'xy mā yu'u di'ibu koonūm ndukkūdkūyā'anūm ja ngwentū'ajttū.

14 Es nandu'un nmɔdajtam yu ndeedywyindsungopk'ajtam jam tsajpótm. Yu'u du'un ja Jesús, Diosu 'yU'unk, di'ibu tu ñujxnu tsajpótm. Paadyu du'un n'aktimmabujkam ja Dios mat winu njot'ajtam.

15 Pes yu ndeedywyindsungopk'ajtam yajxon tnijawu yu n'ayo'on'ajt njot-may'ajtam es ko tyugoy'aty ja nmajaa'ajtam, mat ko Jesús ku'am tmamadaky ja ayo'on jotmay ko ja majku'u jyayajpekytyunanu, éxtam udsajtam nandu'un nyajnajxam.

16 Paaty n'okninajxam ja Dios ma yajkutíky, mat ko nnija'am ko yu'u xuyyo'oya'anam ja pa''ayo'on, es myay'ajtangyujxm xuyrudakaya'anam ma udsajtam xytyugoy'ajtxam.

5

1 Ya naxwiin yu teedywyindsungórkuty yajtukwijtstútr ma yu ja'ayuty, es yajtuknikajxpéty éxtam ja ja'ayuty ja kyudunaabyu ma Dios, es tmay'at twindsu'ugut ja Dios mat ja'agyujxm ja ja'ayudyu pyojru.

2 Es komu tadu teedywyindsungórkuty pojru ja'ayuty nandu'un, mbaat tmɔdaty ja pa''ayo'on mat ja tsuudujkutý es di'ibu tuundugoooy kajxtugooodyur,

3 paaty koonam tmo'oyat ja Dios ja windsu'kun mat ja'agyujxm ku'ambójru, nandu'un mat ja'agyujxm ja'ayudyu pyojru.

4 Ni pán mbaat kyanabyujta'agyuty ku'am éxtamu teedywyindsungórk, Dios yu'u du'un di'ibu wyin'ijxy di'ibu yajtukayaampy ma tyadu tuunk, du'un éxtam jékyur twin'ijxy ja Arón.

5 Es nan ni yu Kristu kyanabyujtaku ku'am éxtamu teedywyindsungórk, Dios yu'u du'un di'ibu pyujták ja Kristu, éxtam jyunañ ma jyaabyajtan: Ujts mij xyTyety'ajtr.

Tyamats nguxu'ugut kots mij n'U'unk'áty.

6 Es nandu'un jaabyéty 'yity jatuk peky:

Mijtsu du'un mdeety'ajtr winu xuu winu tiempu,

du'un éxtamu Melkisedek.

7 Ko tyadu Jesús jyiky'ajty ya naxwiin, net kyajxtáky es muk junny, es t'amdooy trujksoony ja Dios di'ibu mbaat kyutiky es kyaj ja Jesús ttuknáxut ja o'kun. Amadonajxu Dios ja'agyujxm ko tmamadoooy.

8 Es oy jyaDios'u'unguty, jyajt tmamadówat ja Tyety ja'agyujxm ko 'yayooy;

9 es ko tuundaay tugekyu di'ibu Dios tsyejpy, ja'agyujxm dyajnutséky winu xuu winu tiempu nidugekyu di'ibáty nandu'un mamadoojur,

10 es ja Dios tu pyujta'agyuty teedywyindsungórk, du'un éxtamu Melkisedek.

Kujotmay ko nmastútam ja mabujkam

11 Taanam may di'ibats n'aktukjaygyukayaampy, per tsip es ndukni'ixudat miidsaty, mat ko tu mjambittu kuujuun.

12 Taaxyur miidsaty mjaya'axpajknu ma wiinkpety, mat ko tu jyajknu ma miits xy'axájudu Jesús; per mdugoy'ajtxudur pán mduk'axpákdur jatugok jemy ja ty'ajtan di'ibu kyaj tsyiraty ma Dios 'yayuk. Pes miidsaty du'un m'ak'ittu éxtamu maxu'ungun di'ibu kyaj mbaat tje'xy ja kudu'utspu, tsyojktur pán yajtsi'idsudur.

13 ¿Es wi'ix mbaat tu'ugu maxu'ungu'unk di'ibu tsi'tsp nduk'axpajkam ja jiky'ajtanu oybyu es di'ibu axuuk? Kyaj mbaat tjaygyuku, ¿kudii?

14 Esu tadu je'xyu tu'utspu, yu'u je'eyu taadu pán myudajtypy ja tyuts; es nandu'un ja axpajknu tsipru, yu'u jyagyujkur je'eyu ja ja'ay di'ibu mbaat tmawinma'añbyaaty yu oybyu esu axuukru.

6

¹ Nyajtu'uyo'oyum ja Diosu 'yayuk koonum oy nnija'am di'ibu Dios tsyejpy. Kyaj natim ja'ayam ndu'un ngajxum di'ibu tu nyajtukni'ijxum ko Kristu nmubajtkso'onum, ja'a ko tãpnum may di'ibu yajnijawuuaamp. Kyaj ja'ayum jatugok ndu'un ngajxum wi'ix tseky ko ja'ay tmatstu'uty ja axuk jiky'ajtun es kyaj yajpaadat ja ayo'on winu xuu winu tiempu, ko yajmabéky ja Dios,

² ko ja'ay yajmabéty, ko ja'ay yajku'unixajy, ko ja o'kpu jyikyryúktut es yajpayo'oyduat, tam di'ibu yajmo'oyduap ja ayo'on winu xuu winu tiempu es tam di'ibu yajmo'oyduap ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

³ Ndu'unum du'un pun janaambu Dios.

⁴ Ja ja'ayuty di'ibu tu tnijawudu ja Diosu jya'a, di'ibu tu t'axájudu ja Diosu myadakun, di'ibu tu ja Espiritu Santu tmudattu,

⁵ di'ibu tu t'ixtu ko oy ja Diosu 'yayuk es ja muk'ajtun di'ibu miimp kadakp,

⁶ ko du'ambu ja'ay pyekykya'adu es jatugok jyiky'attu axuk éxtum 'yijty jyiky'attu, kyaj 'yok'o'oyunu es jatugok jyumbitat ma Dios. Du'un tpaaty éxtumxyap ja Diosu 'yU'unk jatugok dyajkruuzpáttu esu Diosu jya'a yajnixi'iky yajtukxi'iky.

⁷ Pes ya'u du'un éxtumu kam di'ibu 'yuktatsypy ja nuu tuu. Punu tyadu kam yajwindiipy ja pyajta'aky di'ibu yajtuunap, Dios kunu'xadup;

⁸ per pun je'eyu 'yapyñbyudsemy, kyaj tsyobaaty. Tyadu kam tim tsojk yajkajxpoka'añ es yajnino'oga'añ.

N'awijx njup'ijxum di'ibu ti'igyu xya'ijtum

⁹ Oyuts miidsadyu du'un njanija'ayubudu, mugu'ugítaty, ndukma'awdajtapt ko kyaj miits xymyastu'uttu ja Kristu es kyaj xy'axtjttat ja nitsokun di'ibu ya'u yajkyry.

¹⁰ Dios tyiimpy éxtum pyaaduty; kyaj tja'ayduagóyut di'ibu miidsaty oy mduundap. Dios jyamyátsup ko miits xya'ijxudu mdsojkun mat ja jya'ayuty, mat ko xypyudajkudu es du'unum xy'aktimpudákudu.

¹¹ Ndsejpyuts es miits nidu'uk nidu'uk xy'aktimmudúndat ja Dios mat winu m'aá mjot mabaat mjiky'attu, es du'un xypyaattat ja oy'ajtun di'ibu m'awixtup.

¹² Kyajts ndseky mjumbítat nuux, ni'igu xypyanajtut ja tyu'ununuty ja di'ibu myanduundap ja Dios mudu ma'xtujkun, es du'un t'axájudu ja kyuma'añ di'ibu Dios oj twanda'aky.

¹³ Es du'un jyaity mat ja Abraan. Dios wandaku es jyunañ ko tkuydyuna'añ. Pes kom kyaj 'yity ni pun di'ibu ni'igu tmudaty ja muj'ajtun pãnxuap maut trujta'aky ja wandakun, ta Dios ñajjyenanu ku'am.

¹⁴ Du'un jyunañ: "Tuy'ajtun ko njantsykyunu'xaampy es nmo'oyaampy ja mdummp m'aats tãgoomyay. Eñ Dios, nwandákyryuts."

¹⁵ Abraan myubajk ja Dios ma'xtujkun maut, paaty t'axaju di'ibu Dios tukniwandaku.

¹⁶ Ko ja ja'ayuty tmo'oya'andu ja muk'ajtun esu tuy'ajtun di'ibu kyajxtup, net tmo'oydu ja muk'ajtun mat ko dyajtestiig'áty di'ibu maju kyutujkun, es jyuna'andu: "¡Por tsyos!", es du'un dyajtydyákudu ja myadya'aky.

¹⁷ Paadyu Dios nandu'un tmooy ja muk'ajtun ja wyandakun ko jyunañ ko kyuydyúnup di'ibu wyandak. Es du'un ttuun es ttuk'ixtat ja di'ibáty kyumayaampy ko kyaj tkakuydyúnat tãgekyu di'ibu wyandak, kyuydyu-naambyu'u.

¹⁸ Kyaj mbaadu Dios 'yanda'aky. Yu'u tu xymo'oyum ya wyandakun mat ja tuy'ajtun. Yu'u du'un xyajjotkujkun nidugekyu adsajtam di'ibáty ninujxadup

es ñitso'ogut, es da'un ja Dios ta xmyo'oyam es nmudajtam tuy'ajtam ko ndujkam tsajpótm es n'ijtam mat yu'a.

¹⁹ Ja awijx jajp'ijxan di'ibn nmudajtam, ja'a ti'igyu ya'ijtypy ja njot'ajt nwinmá'añ'ajtam éxtam ja puixn di'ibn ja barku wyo'on'ijtypy mejyñóty es kyaj má ñejxy ja barku. Da'un adsajtam n'ijtam éxtamxyup nnajxam má ja maj tsajptajku 'yaduydyúk es n'ijtam mudu Dios má Waanu Wá'ats It Wá'ats Lugaar.

²⁰ Jap oj tyaku ja Jesús es ja nu'a tu'u xya''awátsxam, esu da'un jyajty es 'yítat teedywyindsungópk winu xuu winu tiempu, da'un éxtamu Melkisedek.

7

Da'unu Jesús tyeety'áty éxtamu Melkisedek

¹ Tyadu Melkisedek, Salem ryey ijty es teety di'ibn myaduun ja Diosu Tsajpótmudu. Ko Abraan jyambijty má oj ta tsiptuñu naty má ta tmamada'aky ja réyaty, tyadu Melkisedek tsoyo'ñ es oj t'ejp'yo'oy ja Abraan, es tkuni'xy.

² Netu Abraan tmooy ja Melkisedek tuk peky di'ibn wa'x majk peky di'ibn naty ta trajku ja réyaty má tsiptuñu. Yu xuu Melkisedek ja'a 'yandijpy “Rey Tuy'ajtanduumb”, es nandu'un “Salem ryey” ja'a 'yandijpy “Rey Di'ibn Yajtsipwa'xp.”

³ Yu Diosu jyaabyajtam kyaj xytyukmumadyákam pñu dan ijty tyaak'ajtypy es tyeety'ajtypy, es pñu da'un ijty 'yapteety'ajttap; ni xykyatukmumadyákam ko myiñ jyajty es ni xykya''anma'ayam ko ta 'yeeky. Má tyaadu tugekyu da'un kyaxe'eky éxtam ja Diosu 'yU'unk, es teety'ajtram winu xuu winu tiempu.

⁴ Pes, jaygúkudu wi'ix jyantsymyájudyu tyadu Melkisedek. Yu n'apteety'ajtam Abraan tmooy tuk peky di'ibn wa'x majk peky di'ibn naty ta trajku ja réyaty má tsiptuñu.

⁵ Da'un ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ ko ja teedyaty di'ibn yu Levi tyuamp 'yaadsaty, yu'a yajmo'oyduup tuk peky ko wya'xy majk peky ja myu'israelitu ja'ayaty ja pyajta'agyaty, oyu tyaadaty nandu'un jyayu'ajty ja Abraanu tyuamp 'yaadsaty.

⁶ Peru Melkisedek, oy kyayu'adyu Levi tyuamp 'yaats, yajmooy tuk peky di'ibn majk peky wa'x má ja Abraan, di'ibn naty ta t'axaju ja Diosu wyandakun, esu Melkisedek kyunu'x ja Abraan.

⁷ Es wa'ats yajnijáwu ko di'ibn kunu'xp, ni'igu myájaty kadiinam di'ibn yajkunu'xp.

⁸ Yu teedyaty di'ibn yajmooyduup ja pajta'aky, ja'ay yu'ajty es 'yooktu; per ja Diosu jyaabyajtam xytyukmumadyákam ko ja Melkisedek da'un éxtam tu'uk di'ibn jiky'ajtp.

⁹ Es ko ja Abraan oj oxoy má ja Melkisedek, mbaat njuna'anam ko Levi es nidagékyaty ja wiingátypyu Abraanu tyuamp 'yaadsaty nandu'un tmooyduu ja yojxun;

¹⁰ mat ko oy jyatuy'ajtanaty ko Levi kyajnamu naty myiñ jya'ty, japu naty ja Abraan ñini'xóty es ñe'pyñóty tmudajnu di'ibn yajminaampy yajja'taampy ja Levi.

¹¹ Pñu tim oy tim wa'ats ja ja'ay wye'emxyup ja Moisés 'yana'amunguyjxm, kom yu ana'amun 'yawá'anup esu Levi tyuamp 'yaadsaty teety'ajttap, ¿ti ko koonam jyaa'átat jatu'ugu teety éxtamu Melkisedek es kadiinam éxtamu Arón?

12 Es p̄an kyaj ja Aronḡu tyuamp 'yaats 'yokteety'ajnu, nandu'an tsyékuty es tyuátsut ja ana'amun di'ibu junaamp p̄anaty teety'áttap.

13 Ja Jesukristu, di'ibu tyadu Diosu 'yayuk 'yandijpy es tyeety'átut, kyaj yu'u ja Levi ttuamp'áty t'aats'átuty, 'yutsyu taadu tyuamp 'yaats, tuk pekyryu ja Israelu tyuamp 'yaats di'ibu ni na'a jya'ay kyateety'áty éxtam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ.

14 Yajnija'ap wa'ats ko ja Nindsun'ajtam jam pyudseemy ma Judaa tyuamp 'yaats, es kyaj ja Moisés du'an tnigajxy ko jam pyudsámut ja teety ma Judaa tyuamp 'yaats.

15 Ni'igu wa'ats yajjaygyúku di'ibuts tu nnigajxy ko jyaa'átut ja wiinkru teety éxtamu Melkisedek,

16 tu'ugu teety di'ibu kutujkun myudajtypy es tyeety'átut winu xuu winu tiempu, es kyaj ana'amangyujxm di'ibu junaamp p̄anu tyuamp 'yaats tyeety'átut.

17 Tyadu du'an jyuna'añ ja Dios: Mijtsu du'an teety winu xuu winu tiempu, du'an éxtamu Melkisedek.

18 Paaty ja Moisesu 'yana'amun kyutugoooy ko muk'ajtam tkamadáty es kyatúñ, 19 ja'a ko Moisesu 'yana'amun ni tii kexy ka'pxy wa'ats oj tkayajwe'em, per ni'igu waanu maj tyam di'ibu nujp'ijxam, es yu'ugyujxm udsajtam nmawingo'onam ja Dios.

20 Dios wyandak ko ja Jesús tyeety'átut. Ja wiink teedyuty kyaj yajnikajxrepty madu wandakun,

21 per ma sitay yu Nindsun'ajtam oj tyeety'áty madu wandakun, mut ko ja Diosu jyaabyajtam jyuna'añ: Dios tu ñaywyanda'agyuty es kyaj dyajtgátsut ja 'yayuk:

“Mijtsu du'an teety winu xuu winu tiempu,

du'an éxtamu Melkisedek.”

22 Es du'an n'ijxam ko mut ja Jesús Dios tu trajta'aky ja kajxy'átyryu di'ibu waanu oy kadinam ja jéyabu.

23 Ja wiinkru teedyuty nimay 'yjty, ja'a ko 'yo'ktu es tyujkadu wiingátyryu;

24 per mut ko Jesús jyiky'aty winu xuu winu tiempu, winu xuu winu tiempu tyeety'átut.

25 Paadyu Jesús ku'am mbaat dyajnutsokta'ay, tyam es winu xuu winu tiempu, nidagekyu di'ibu miindap ma Dios mut yu'ugyujxm ja Jesús, pesu Jesús du'ñam jyiky'aty es ñikajxtu'udut ma Dios.

26 Paadyu Jesús yu'u du'an ja teedywyindsungórk di'ibu xytyugoy'ajtxam. Yu'u dan wa'ats es kyajru pyojru, kyaj dyu'untuty éxtamu pekytyuumbu, es yajpjtáky waanu kujxm kadii tsajpótmadu.

27 Ja wiinkrudyu teedywyindsungórkuty ñigutiky dyáktut bom bom ja windsu'kan, tim jawyiu mut ja ky'uambojru es óknam madu ja'ayuty ja pyojru; per ja Jesús tgok je'eyu mut winu xuu winu tiempu dyajky ja windsu'kan mut ja'agyujxm ja ja'ayadyu pyojru ko wyindsu'kan'ajty ma ja kruuz.

28 Ja Moisesu 'yana'amun pyujtákyru éxtamu teedywyindsungórk yu pekyjya'ayuty; per óknam ja Dios trajtáky ja wandakun esu 'yU'unk tyeedywyindsungórk'átut, di'ibu jajt oy wa'ats winu xuu winu tiempu.

¹ Di'ibũ ni'igu maj di'ibats uudsuty yam n'uu ngajxtap, ja'a ko yũ Nindsun'ajtam Jesús, ndeedywyindsungopk'ajtam, 'yu'uũn tsajpótm ma Dios yajkutky.

² Jam ja Jesús tyeedywyindsungopk'áty ma ja tsajptajk di'ibũ Dios yajkoj tsajpótm. Ya naxwiĩn ja wit tsajptajk di'ibũ Moisés yajkoj, yu'uyũ yu'ũ tsajpótm.

³ Nidugekyũ teedywyindsungópok yajpúkták es tmo'oydyat ja yojxan esũ windsu'kũn ja Dios, paadyũ Jesús koonam dyaky ja windsu'kũn nandu'ũn.

⁴ Kooxyũ ja Jesús jyaaty ya naxwiĩn, ni je'eyũxyũ kyateety'áty, mat ko taanamu teedyuty di'ibũ yajktap ja windsu'kũn éxtam dyajngutúka ja Moisesũ 'yana'amũn.

⁵ Peru tyadu windsu'kũn, yu'uyũ ñikojútũn di'ibũ jam tsajpótm; du'ũn yu'ũ éxtam ko Moisés dyajkojãn ja wit tsajptajk, ta Dios 'yanmaayũ: “Yajkoj meeru éxtam ja ijxpajtan di'ibũ nduk'ijx ma Sina'ii Kopk.”

⁶ Per ja tuunk di'ibũ tyiimpy ja Jesús tsajpótm, yu'ũ ni'igu tmudaty ja maj'ajtan kadiinam ja tuunk di'ibũ pyaduundap ja Moisesũ 'yana'amũn, mat ko Jesús yu'ũ du'ũn nGudũnaabyũ'ajtam ma yu'ũ jembyũ kajxy'átyryũ. Tyadu di'ibũ jembyũ tu 'yooyũ, waanu ni'igam yu'ũ 'yoyuty es ni'igu oy ja wandakũn di'ibũ mat kadiinam ja Moisesũ 'yana'amũn.

⁷ Kooxyũ yajxon tyuũn ja kajxy'átyryũ di'ibũ jawyĩnũ, kyajxyũ tu dyajtagátsy mat ja wiinkũ.

⁸ Peru Dios pyekymyooy ja israelitũ ja'ayuty, es jynãñ: Ja'taamp ja timpũ es nya'óyudats ja jembyũ kajxy'átyryũ mat ja israelitũ ja'ayuty esũ Judaa ja'ayuty.

⁹ Per kyaj dyũ'ũnũty éxtam di'ibũ jékyũr nya'uyũyũty mat ja 'yaptajkaty kots nyajpũdsũmdu ma Ejiptũ ñax, éxtamũ u'unkteety ko tmatsy ja 'yu'unk kyũ'ugũjxy es tkwentũ'aty dya-jtu'uyo'oy;

per yu'ũjuty kyaj tkuudyuunda ja kajxy'átyryũ di'ibats nmudajtta, paadyats nmastuty.

¹⁰ Per ja'taamp ja timpũ mats uj ja n'ana'amũn nbajta'agut ma yũ israelitũ jyot wyinma'añty,

éxtamxyũ kyũxja'ayuty nekykyũjxy.

Ujtsũ du'ũn xyDyios'átap,

es yu'ũjuty nja'ay'átapts.

¹¹ Kyaj ni pãn najx ttukni'ixũ es ni tka'anũmat yũ myũgu'uk:

“Ixy'at ja Nindsun'ajtam”,

pes nidugekyats nujx xy'ixy'attũ, myũjja'ay myutskja'ayuty.

¹² Nma'xũpts uj tugekyũ di'ibũ tu ttuundagóydyũ,

es kyajts nnakyjyamyátsut ja pyojpũty.

¹³ Ko Dios jynã'añ ko dya'oyũya'añ ja jembyũ kajxy'átyryũ, yu'ũ xy-tyuknija'am ko tu tyujknũ es kyaj ñakutyũn ja kajxy'átyryũ di'ibũ jékyũr o'oyũ; es di'ibũ jeky tu 'yjĩnũ, tim tsojk kyutũgoyãnnũ.

9

Naxwiĩndũ tsajptajk esũ tsajpótmũdu

¹ Es ma tadũ jékyũbũ kajxy'átyryũ di'ibũ Dios pyajtãk mat ja israelitũty, Dios tyuknipũk ja Moisés wi'ix dyajkójut ja wit tsajptajk es wi'ix ja ja'ayuty t'awdãttat ja Dios.

² Pes, du'an ja wit tsajptujk dyajtunaaydyujkudu: Ja jawyiin aduaydyikyryu ja'a txu'ajty Wa'ats It Wa'ats Lugaar. Jap 'yijty ja kandaleeru es ja meesu mat ja tsajkaaky di'ibu tu yajpajta'aky windsu'kun.

³ Myumajtsk aduy axku'p, jap 'yijty ja myumajtsk aduaydyikyryu. Ja'a txu'ajty Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar.

⁴ Jap 'yijty ja ooru artal ma yajpoomjoktu, es ja kaaxu ma yajpajke'ky tu'ugu ooru tu'ts mat ja je'xy di'ibu Dios yajk es txu'aty manaa. Jap nandu'an 'yijty ja Arongu tyajk di'ibu Dios yajpaj es yajtuump'ajit, es ja tsadsétsy ma Dios tkuxjaay yu majkpu mandamyentu. Tyadu kaaxu niwitsyuty jodoty es nikujxy ak tim ooru.

⁵ Es kaaxu ajup nikujxy 'yawingojnáxyuty majtsku tsajpótmudu jiky'ajtpaty di'ibu yajtijtup kerubinguty, mat ja kyakn ya'pwa'xy es dya'aniku ma ja Dios dyajpojpanitugoo ja ja'ayuty.

Per tyam kyajts ngajxtu'xa'añudsu tadu wit tsajptujk.

⁶ Ko ijty du'an abaadu 'yity, net ja teedyuty ijty tyákudu jap es ttundu ja tuunk di'ibu Dios tu myo'oyudu.

⁷ Per ma yu myumajtsk aduaydyikyryu, yu'nyu ijty tujkup ja teedywindsungórk tugok ma tu'ukpu jumajt; es ko tyaku, koonam tmenejxy ja juyujk tsajkaaju ñe'pyñ es ttukwindsu'ugu Dios mat yu'uguyjxm kyu'umbojpu es nandu'an ja ja'ay ja pyojpty.

⁸ Du'an ja Espiritu Santu xytyuknija'am ko ma tadu wit tsajptujk, kyaj ñigitikyuty esu ja'ayuty tyákudat Dios windum.

⁹ Esu tadu wit tsajptujk yu'nyu je'eyu tu'ugu ixpajtan di'ibu yajpaduump tyamu, es ja'a 'yandiipy ko ja windsu'kun es di'ibu ja ja'ay yojxtup, kyaj mbaat mat ja'aguyjxm ja ja'ayuty wyu'umdu wa'ats ja jyot wyinma'añuty.

¹⁰ Tugekyu tadu ana'amun yajkutijkyty ti ja ja'ay kyay 'yuuktup es ñayyajwa'adsudat, es wyitpujtat, es tpujtat ja tsyim tyexy. Du'anñamu du'an yajtunudu taadu extu ko Dios dyajtugatsat.

¹¹ Per tu myiñ ja Kristu, es tyam yu'u du'an teedywindsungórk ma oytim tiidyu oybyu di'ibu tu myiñ; es ma yu Kristu teedywindsungopk'aty tsajpótm, yu'u waanu oy es kudinum di'ibu naxwiñudu ja'ay yajkojty.

¹² Es jap ja Kristu tyajku ma ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar, ja'a njana'anam Dios wyindum tsajpótm, es kyaj oj dyajnejxy ja tsyiip ñe'pyñ esu tsajkaju'ungu ñe'pyñ éxtamu windsu'kun; yajnujx ja kyuum ne'pyñ es dyajky ja windsu'kun tugok je'eyu mat winu xuu winu tiempu, es du'an oj xyajntsókam winu xuu winu tiempu.

¹³ Ko naaguty kyawa'adsuty éxtam jyana'añ ja Moisesu 'yana'amun, yu teedyuty tyukxijxudup ja tsyiibu ñe'pyñ es ja tooru ñe'pyñ, es mat ja terneeru jyaam di'ibu tu ñejxy windsu'kun. Du'an yajkuudyuun ja ana'amun es yajpajta'aky ja ja'ay wa'ats ma ñini'x.

¹⁴ Pyn du'an ja ja'ay nikujxy wya'atsy, waanu ni'igu ja Kristu ñe'pyñ tmadaty ja muk'ajtan es dyajwa'adsat ja njot nwinma'añ'ajtam es nmadu'unam ja Diosu jikyryu, ja'a ko mat yu'uguyjxm ja Espiritu Santu ja Kristu ñayyajku ma Dios es wyindsu'kun'aty, ni nu'unu axak'ajtan.

¹⁵ Es paaty ja Jesukristu tujpkuwa'ku mat ja 'yo'kun es dyajti'igyuya'añ ja Dios mat ja naxwiñudu ja'ayuty mat tu'ugu jembyu kajxy'átyryu, es yajma'xta'ayut tugekyu ja pojpu di'ibu tu yajtuñ ma ja jawyiimbu kajxy'átyryu. Du'an ttuun es di'ibáty ja Dios oj wyinwitsudu, t'axájudat ja kuma'añ winu xuu winu tiempu di'ibu Dios oj twanda'aky.

16 Ko yajnijáwá ko tu'ugu ja'ay 'yeeky di'ibá tã naty ja ayuk dyajwe'emy, nétnám tyuñ ja ayuk di'ibá tã dyajwe'emy.

17 Kyaj tyuñ ja ayuk di'ibá tã dyajwe'emy pún jiky'ajtrnám ja ja'ay, jaanám tyuñ ko naty tã 'yo'kná.

18 Paaty má ja jawyiimbá kajxy'áturpá, je'eyá tyuñ ko ne'pyñ tsyuñ xye'xy.

19 Ko Moisés tkajxwa'xy tugekyá ja Diosá 'yana'amún má nidugekyá ja'ayuty, net twijtse'ky ja laná tsaptspá es ja isopá kepy, es dyajxe'ky má ja tsajkaju'ungá ñe'pyñ esá tsyiibá ñe'pyñ ttaam'yo'oy mut ja náá, es ttuknixijky ja ana'amún neky es nandá'un nidugekyá ja ja'ayuty.

20 Net jyánáñ ja Moisés: “Tyáá ne'pyñ di'ibáts tã nxijky, yá'á ñikajxpejtypy ja kajxy'áturpá di'ibá Dios tã t'ane'emy es xkyuydyúndat.”

21 Moisés nandá'un mut ja ne'pyñ ttukxijky ja wit tsajptájk es tugekyá di'ibá jap yajtuundap ko Dios t'awdattá.

22 Pes ja ana'amún yajkutijky es jawaaná kyaj tugekyaty wya'ats'áttat mut ja ne'pyñ. Es pún kyaj ja ne'pyñ yajtémy yaj'yéky éxtámá windsá'kán, kyaj yajme'xy ja pojpa.

Kristá 'yayo'ongyáxm ja peky wya'atsy

23 Dá'un wyatsy ja wit tsajptájk es di'ibáty jap tuump. Perá tyáádaty yá'yá je'eyá tsajpótmá tsajptájká 'yijxpajtán. Paaty koonám oj wya'atsy ja tsajptájk di'ibám tsajpótm mut ja windsá'kán di'ibá ní'igá tmádaty ja muj'ajtán.

24 Paadyá Kristá kyaj oj tyáka má tsajptájk di'ibá ja yá naxwíiñ, ja tsajptájk di'ibá je'eyá 'yagojwinnáj'ajtypy ja tsajpótmá tsajptájk. Kristá tájka tsajpótm es xkyudaná'yáam ádsajtam Dios windum.

25 Yá teedywindsungópkaty tujkúdap má ja Waaná Wá'ats It Wá'ats Lugaar jumájt jumájt es dyaktá ja windsá'kán ja ñe'pyñaty ja tsiivú'unk o tsajkaju'unk. Perá Kristá kyaj dá'un ñayyajka windsá'kán kanak ok níádu'ak.

26 Kooxyap 'yokdá'unaty, koonámxyap 'ye'ky kanak ok ko ja naxwíiñá tsyondaky es tyambaat. Per náamnám yá xáá yá tiempá di'ibá tim óknám, ja Kristá jya'ty naxwíiñ es ñayyákyaty windsá'kán je'eyá tógok mut winá xáá winá tiempá, es tjo'odsánna ja ja'ayadyá pyojpáty.

27 Éxtám tã yajtuk'amábjtaágá es nidugekyá ja'ayuty 'yoogat tógok je'eyá, net yajpayo'oydyat,

28 nandá'un ja Kristá ñayyajka windsá'kán tógok je'eyá es tjo'odsánna ja ja'ayadyá pyojpáty. Es ko myínat myámajtsk okpá, kyaj ñakyñayyaka'áñaty éxtámá windsá'kán, mináamp es tmánjxa'áñ ja di'ibáty náty tã 'yaxájudá éxtámá Yajnítsókrp es 'yawix jyájp'íxáá.

10

1 Ja ana'amún di'ibá Moisés yajmooy, dá'un ja'a éxtámá awax di'ibá yajnígaxe'kypy wí'ix 'yity ja oy'ajtán di'ibá miimprnám, ja ana'amún kyaj jya'ajaty ja oy'ajtán ká'am. Paaty ja windsá'kán di'ibá ja'ay yajktap jumájt jumájt, kyaj mbaat ja ja'ay dyajwá'ámdat oy wá'ats pánaty Dios myáwingoondap.

2 Pes pún tã'yajtánxyap ana'amungyáxm dyajwa'atsy ja ja'ay pyojpáty, kyajxyap t'okja'ána ja pyeky es kyajxyap t'ok'yajkna ja windsá'kán.

3 Per ja windsá'kán di'ibá ja ja'ay yajktap jumájt jumájt yajtukjamyajtstap ja ja'ay ko pekyjya'ay ja'ajaty,

4 mət ko ja toorə ne'pyñ esə tsiip ne'pyñ ni nā'a mbaat tkayajjuge'eky yu pojprə.

5 Paaty ko myiñ ja Kristə, net t'amaay ja Dios:

Kyaj mij xytsyejky es myajtukwindsə'ugət ja jəuyjk esə myajmo'oyət ja yojxən,

paaty mij tə xymyo'oyəts tu'ugə nini'x.

6 Kyaj tə xy'oyjyawə ko ja jəuyjk ñitoj, ni ja di'ibə ja'ay yojxtəp pekykyəjxm.

7 Tats njənāñ: “Tyaats əj,

də'ən ɛxtəm jaybyety 'yity mət əj mə ja jaaybyajtən, esəts ndunə'añ di'ibə mij mdsejpy.”

8 Jawyiin jyənāñ ja Kristə ko Dios kyaj ttseky es yajtukwindsə'ugət ja jəuyjk es yajtəoyət ja yoxy di'ibə ja ja'ay yajktəp, oj ja Diosə naty tə tjayaky ja ana'amən di'ibə tyuk'ane'embyə tadə windsə'kən.

9 Ta jyənāñ: “Tyaats əj, esəts ndunə'añ di'ibə mij mdsejpy.” Də'ən xytyuknija'am ko Dios yajjuge'eky tadə jawyiimbə maywyindsə'kən es tɔəjktə'aky ja windsə'kən di'ibə ja Kristə yajk.

10 Xyajwətsəm ja Dios mət ko Jesukristə ttuuñ di'ibə Dios tsyejpy ko ttukwindsə'kə ñini'x təgok je'eyə mət winə xən winə tiempə.

11 Nidugekyə teetytyəjktəy bom bom tɔəjtə'aktə ja windsə'kən nan ja'ayəmbə kanək ok, oyə tyadə windsə'kən ni nā'a mbaat tkajo'otsy ja pojprə.

12 Per ko Jesukristə ñayəjkyə təgok je'eyə ɛxtəm windsə'kən mət ja pojprə winə xən winə tiempə, net ñaxwe'tsy Dios Teety 'yaga'añdsyoo.

13 Jam t'awixy ɛxtə ko Dios tyukməmadə'agədət yə myədsipəty,

14 ja'a ko mət yə'ugyəjxmə tadə təgokpə windsə'kən dyajwe'emy təgekyə ak oy winə xən winə tiempə ja di'ibəty nə'ayo'oy tu'uyo'oydyəp es wə'əts jya'ttət.

15 Yə Espiritu Santə ti'igyə jyənə'añ, mət ko jawyiin tmadyə'aky:

16 Də'ən jyənə'añ ja Dios:

Oknəmts nbəjtə'agədəts ja jembyə kajxy'ətyrəy mət ja israelitəty.

Nbəjtə'agəpəts yə n'ana'amənəty mə jyətəty,

es njaaywyə'əmədəts mə ja wyinmə'añtəty.

17 Es jatuk peky jyənə'añ:

Ninə'əts ngajamyətsət ja pyojpəty es ni ja 'yaxək'ajtənəty.

18 Es ko ja pojprə də'ən yajme'xy, kyaj ñaktyse'kyəty ja windsə'kən esə pojprə yajmə'xət.

N'okməwingo'onəm ja Dios amumdu'uk jot

19 Məgu'ugitəty, mət ko yə Kristə tteemy dyejky ja ñe'pyñ ɛxtəm windsə'kən mət ja nbojprə'ajtəm, paaty mbaat ndəjkmə amumdu'uk jot mə Dios,

20 mət ko də'ən ɛxtəm teedywyindsəngópək ñajxy mə ja adəydyək es jya'ty mə Dios, nandə'ənə Kristə ñayəjkyə windsə'kən es dya'awətsy yə nne'ajt ndu'ajtəm jembyə, di'ibə xytyukpətəm ja jiky'ajtən winə xən winə tiempə es xyajjo'oməm mə Dios.

21 Mət ko nmədajtəm tu'ugə teety məjprə di'ibə kyudənaəpy ja Diosə jya'ayəty,

22 paaty n'okməwingo'onəm ja Dios amumdu'uk jot, mət ko yajxón nnija'am ko yə njot'ajt nwinmə'añ'ajtəm tə wyatstə'ay es kyaj ti nbekyja'am, es ko tə yə nnini'x'ajtəm wyatstə'ay mət ja wə'ətspə nən.

²³ Min n'akmabujkam ja Jesús amumdu'uk jot, mat ko yu'u tuy'ajtun tkuydyuna'añ di'ibu wyandak,

²⁴ es n'ok'axta'ayum ja winma'añ es nnaybyudujkam nixim niyam es nmudajtam waanu ni'igu tsojkan es ndu'unam di'ibu oy.

²⁵ Naaguty kyaj ñakyñaymyúkudu mat ja myu'a'axrajkruty. Kyaj n'adsútsam éxtam yu'ajuty, n'oknayjyotmækmo'oyum nixim niyam, es waanu ni'igu tyam, mat ko tyimpátnap ma Jesús jyambita'añ.

²⁶ Pún njanija'am ja tuy'ajtun es n'akpekytyuun'adútsam, kyaj ñakyjyaaty ja windsu'kan di'ibuxyup nyajkam ma Dios es ja nbeky'ajtam xytyukniwátsam,

²⁷ ja'a dan je'eyu mat ja tsu'k ja'ajun n'awijx njup'ijxam ja Diosu tyudyu'unun es ja juun di'ibu ño'kta'ayaampy ja Diosu myúdsiputy.

²⁸ Ko pún kyaj tmaj'ixy ja Moisesu 'yana'amun, kyaj jyaa"ata'añ ja pa"ayo'on, yu ana'amun yajkutijkyry es 'yoogat ja pojpu tuumba pún ja majtsk o tuguuu testiigu.

²⁹ Pes waanu ni'igu ñitákuty ja muj tyedyu'unun di'ibu tyukta'an tyuknajptap ja Diosu 'yU'unk, es du'an t'extijtu ja kajxy'átyryu di'ibu Dios yaj-naxkadák madu ne'pyñ, es nandu'un kyaj tmaj'ixtu ja Espírítu Santu di'ibu yajmiimpy ja Diosu tsojkan ma ja ja'ayuty.

³⁰ Byeen yajxón nnija'am ko Dios jyunáñ: “Újtsu du'un xyryatp es nbayo'oyudats, es tuy'ajtun nmo'oyudats nidu'uk nidu'ugu tyedyu'unun éxtam pyaadyuty.” Es nandu'un jyunáñ: “Pyayo'oyaampy ja Dios ja jya'ayuty.”

³¹ Muk ayo'onu'u ko nga'ajam ma ja jiiikyryu Diosu tyedyu'unun.

³² Jamyatstu natyu Dios tu mduknijáwudu ja tuy'ajtun es xymyamadaktu mat ja ma'xtujkan ja muj ayo'on ko ja axuk ja'ayuty mbajudijtudu.

³³ Naaguty miidsuty oy myajwingajx myajjupkajxtu es myajtúndu axuuk ijxnide'xy, esu wiinkputy mbu'ayo'ojudu di'ibu du'un jajtu.

³⁴ Miits mmudajttu ja pa"ayo'on mat ja di'ibu naty jap ijtp tsimy pujxndugóty, es extu mat ja xondakun xymyamadaktu ko mbujkxudu di'ibu naty mmudajttap, mat ko mnija'adap ko tsajpótm mmudajttap di'ibu waanu ni'igu 'yóyaty es ijtram winu xuu winu tiempu.

³⁵ Pes, katu xymyastu'uttat ja mmaabujkanuty, mat ko óknam ja Dios mmay'atá'anudu.

³⁶ Mudattu miidsuty ja ma'xtujkan es xytyúndat di'ibu Dios tsyejpy, es du'un xy'axájudat di'ibu yu'u tu twanda'aky.

³⁷ Pes ja Diosu jyaaybyajtun junaamp:

Wingoomp ja tiempu, tim tsojk myina'añ jatugok.

Kyaj jyaka'añ.

³⁸ Di'ibu myabujknguyajxm oy wu'amp mat ja Dios,

yu'u du'un jiky'átap;

per pún tu'ujubijtp,

kyajts aj ja'a maat njotkujk'átat.

³⁹ Per udsajtam kyaj ndu'un'ajtam éxtam 'yadu'atstu di'ibáty tu'ujumbijttap es wyindugoydu, udsajtam nbajo'omam ja Dios, es yu'u najx xyajnutsókam.

11

Mubujkan

¹ Ko nmabujkam ja Dios, nmudajtam ja tuy'ajtun ko yu'u xymyo'oya'anam di'ibu tu xywyandákam, es nnija'am ko Dios tyiimpy di'ibu kyajx oy nga'ijxam.

² Ja n'aptujk'ajtam ja'a situy myubujktu éxtam ja Dios 'yanmaayudu. Paadyu Dios 'yoyjya'adu.

³ Mubujkunguyjxm njaygyujkam ko mat ja Diosu 'yayuk, tugekyu di'ibu ya'ijxp yajkoj jékuyr mat di'ibu kyaj oj ya'ixy.

⁴ Mubujkunguyjxm ja Abel twindsu'ku ja Dios mat tu'ugu windsu'kan waanu obybu kudiinam di'ibu yajk ja 'yajtsy Kaín, paaty ja Dios tpujtáky ja Abel éxtamu ja'ay di'ibu tyiimpy ja tui'ajtan es tkupejky ja wyindsu'kan. Oy ja Abel tu jya'o'knu, du'an ja'a éxtamxyur 'yakkajxy, ja'a ko yajmadya'aky wi'ix tmabejky.

⁵ Mubujkunguyjxm ja Enoku Dios myunajxu tsajpótm jiiiky, es ni pán tkanaky'ijxy, mat ko ja Diosu naty tu myunejxyuty. Du'an ja Diosu jyaay-byajtan tmadya'aky ko Dios jotkujk 'yity mat ja Enok kyajnamu naty tmunejxy.

⁶ Kyaj pán mbaat ttukjotkuda'aky ja Dios pán kyaj tmabejky, ja'a ko pán myuwingeempy ja Dios, koonam tmabúkat ko jyaaty ja Dios es ko kyuni'xypy di'ibáty 'yuxtaaydyur.

⁷ Ko No'ee Dios 'yawa'anu ko myina'añ ja muk tuu, mubujkunguyjxm ja No'ee dyajkojy tu'ugu barku jantsy muj es tso'ogut yu'u mudu fyamilyu, oyu naty kyakuxe'eky ko myina'añ ja tuu; es du'an mat ko tmabejky ja Dios, ja No'ee oj wye'emy oy mat ja Dios, es dyajniuxe'eky ko pekymuat ja naxwiñudu ja'ayuty.

⁸ Mubujkunguyjxm ja Abraan tmamadooy ja Dios ko ya'anmaay es pyudsámt ma ja ñax kyajpn, es ñejxat ma wiink nax di'ibu 'yaxajyuaampy éxtamu kuma'añ, oy tkanijawu ma ñejxy.

⁹ Mubujkunguyjxm tsyunaay wit tugoty éxtamu jaybye'xyun ma ja naxwiñudu di'ibu natyu Dios tu tyukmawandaaguty; es du'an ttuundu ja Isaa es ja Jakoob, di'ibu naty tu t'axájudu nandu'unu tadu wandakun.

¹⁰ Es Abraan tamu naty t'awixy ja kajpn mat ja potsy ujxu mukpu, di'ibu Dios tyuknibujtáku es yajkoj.

¹¹ Mubujkunguyjxm ja Abraan t'axaju es 'yu'unkteety'ata'añ oy naty jyamajja'ay'ajnu, esu Saaru kyaj mbaadu naty 'yu'unkmudáty, mat ko Abraan myubujk ja Dios ko kyuydyunaampy ja wyandakun;

¹² es du'unu tyadu Abraan, di'ibu oy naty jyamajja'ay'ajnu, tmudajty tugoymyayu tyuamp 'yaadsuty, jantsy may éxtamu madsa'a tsajpótm o éxtamu pu'u jikymyejyñbyu'aay, di'ibu ni pán mbaat tkamadsyoy.

¹³ Nidugékuydyu tyadu ja'ayuty 'yo'ktu es kyajyam oj t'axájudu di'ibu Dios oj tyukmawandaagudu; per mubujkunguyjxm oj jagam tmuj'ijxpejty xondakun mat, es tjaygyujkudu ko jyabye'xy'áttu ya naxwiñ.

¹⁴ Pes di'ibu du'an tyuundur, ja'a yajjaygyujkpu wá'ats ko 'yak'uxtaaryñm ma kyugajpn'átut.

¹⁵ Kooxyur ja'a twinma'añ'áttu ja ñax kyajpn ma tu tsoyoondu, tuxxyur ñajambijñudu;

¹⁶ per kom ja'a du'an tsoyoktup ja waanu obybu kajpn, ja'a njana'anum ja di'ibu tsajpótm, paadyu Dios kyaj ttuktsoydyúñ es jyuna'añ ko yu'u Dios jya'ay'átudu, pes tam ya'uxkujkudu tu'ugu kyajpn.

¹⁷ Ja Abraan, ko Dios 'yanmaay es ttukwindsu'ugudat ja 'yu'unuk, myumadoo ja Dios es najx dya'ooga'añ ja 'yu'unuk Isaa es wyindsu'kan'átut, oyu naty ja Dios tyukwandákudu ko 'yanmaayu:

¹⁸ "Yu'uguyjxmu Isaa xymudátat ja tuamp aats."

19 Dū'un ttuuñ mat ko tpawinmaay yajxón ko Dios mbaat dyajjikypyéky ja Isaa. Es ja'agyujxm ko tū Abraan ttuknibujtaagu es dya'oogut ja 'yu'unk, dū'unu naty éxtamxyup ja Abraan t'axaju jatugok jiiky ja 'yu'unk ma naty tū t'ok'yajkpu windsu'kun.

20 Mubujkungyujxm ja Isaa t'anmaay ja Jakoob esu Esa'uu ja kunu'xun di'ibu minamp.

21 Mubujkungyujxm ja Jakoob ko naty tyim'oogánnu, tkuni'xy ja 'yókaty, Josee 'yu'ungaty, es ñaygyudijyaty ma ja tyajk es t'awdaty ja Dios.

22 Mubujkungyujxm ja Josee ko naty tyim'oogánnu, t'anmaay ja myuga'axaty ko Dios yajpudsuma'anadu Ejiptu es yajnujxa'anadu jatugok ma ja kya'umgajpn, es paaty ja Josee ttuk'ana'amdu yu'ujaty, t'anuumadu: "Ko miits mbudsamdu t'aa, myajnujxtup nandu'un ja nwaay nbajkuts."

23 Mubujkungyujxm ja Moisesu tyak tyeety yaj'ya'ku tugak po'o ayu'udsyu, mat ko jyantsytsyujaty es kyaj ttsu'kadu es tkakuydyúnat ja reyu 'yana'amun.

24 Mubujkungyujxm ja Moisés ko oj ya'knu, kyaj tkupejky es ya'andijut ko myaank'átuty ja reyu ñuu.

25 Waanu ni'igu tsejky es axuk yajtúnat mat ja Diosu jya'ayaty, es kadiinamxyup ko tuk tsojk pekyoty xyonda'agut.

26 Es mat ko 'yawijxyru naty ko ja Dios myo'oya'añadyu naty may'ajtun, paaty twinmaay ko waanu ni'igu 'yóuty 'yayówat mat yu'egyujxm ja Kristu, kadiinam t'adátat tugekyu ja myakja'ay'ajtanaty ja Ejiptu ja'ayaty.

27 Mubujkungyujxm ja Moisés kyaj ttsu'ku ko 'yékyaty ja rey, es tso'on Ejiptu; es dyaj'yo'oy ja tyu'u éxtam jyawu t'ixy ja Dios ku'um, oy ni pan mbaat tka'ixy ja Dios.

28 Mubujkungyujxm ja Moisés ttuuñ ja pasku xuu, es ttuk'ane'emy ja israelitaty es ttuknixjixtat ja tyajk agaj mat ja borreegu ñe'pyñ, es dū'un ja anklus di'ibu Dios kyajx es dya'oogut ja Ejiptu ka'axkópkaty, kyaj dya'oogut ni tu'ugu israelitu ja'ayaty.

29 Mubujkungyujxm ja israelitu ja'ayaty ttuknajxtu ja Tsapts Jikymyejyñ éxtam jyawu windu'atstuuy; per ko ja Ejiptu ja'ayaty nandu'un t'atuk-naxandu, nidugekyu ñuuji'xtaaydyu.

30 Mubujkungyujxm ja Jerikoo kajpn nabots kyadaadaay ko ja israelitu ja'ayaty tna'awdijttu ja kajpn jaxtujk xuu.

31 Mubujkungyujxm ja kujeñdyo'oxy Raap kyaj 'ye'ky ko kyadaadaay ja kajpn nabots, mat ko yu'u t'axaju es dyajjajttáky ja majtskpu ijxtuumbu.

32 ¿Tits n'aktimimadya'agut ni'igu ja ja'ayaty di'ibu myubujktu Dios? Pes kyajtsu tiempu nmudaty esuts nmimadya'agut ja wiink ja'ayaty éxtamu Jedeón, Barak, Sansón, Jeftee, Davit, Samwel esu wiingátyru ja Diosu kyugajxpty.

33 Mubujkungyujxm myamadaktu wiink naxwíñadu, tyuundu di'ibu dūn tū'ajtan, 'yaxájadu di'ibu Diosu naty tū tyukmawandaagadu, yajmujk ja kaaju 'yaa,

34 yajpi'tstu ja muj juun, yajtsók kadiibu 'yoogut mat ja espaadu, myajaadujku ko naty ja myajaa kya'ity, naybyjttákadu jotmak ma tsiyptundu, es myamadaktu ja myudsip di'ibu tso'ondap wiink naxwíñadu.

35 Japu toxytyujk di'ibu Dios yajjikypyujkxudu ja 'yo'kpty.

Peru wiingátyru ja'ayaty 'yo'ktu ayo'on jajp'am mat ko tmubujktu ja Dios, es kyaj t'axtijandu ja Dios es tso'ogut; mat ko ñija'adadu naty yu'ujaty ko dū'un 'yooktat, óknum ja Dios nujx yajjikypyúkudu mat ja waanu oybyu jiky'ajtan.

³⁶ Naaguty jajnixik yajtukxiktū es yajwojptū. Wiingátyryu yajtsiimy kuuuñ mat ja kadenu.

³⁷ Naaguty 'yo'ktū kuka'atsy, wiingátyryu 'yo'ktū kimy mat ja espaadu, esu wiingátyryu jajju'twa'xy. Naaguty jūdittū éxtamū ayooū ja'ayuty maayam, yu'ayū wyit'ajttū ja borreegu ak esu tsiyip ak, ni ti tkamudajttū, pyajūdijtūda ja ja'ay es axuuk yajtuundu.

³⁸ Tyadu ayooūty jūdijttū win'aamy wimbejy es jyiky'ajttū aangóty es nax jutoty. Tugekyū tyadu, Dios mūdūmbūty yu'u, es pánūdyū naxwiñūdu winma'añ ja'a'ajttūp kyaj űitákūty es jyiky'áttūti ti'igyu muut.

³⁹ Mut ko tmūbūjktū ja Dios, ja'agyūxm ya'oyjya'adu. Oyjyadu'unūty, ni pán nidu'uk yu'ujūty tka"axaju di'ibu Dios wyandak,

⁴⁰ mut ko Dios tū naty ttuknibūjtaagu waanu oy mut űdsajttū, ja'a yu'u es je'eyū mut űdsajttū 'yittat kexy ka'pxy oy es wā'ats.

12

Ayo'on ko Diosu 'yayuk kyayajmūdóy

¹ Paaty ko nnija'am ko may ja ja'ay nmūdajttū nbu'aay'ajttū di'ibu yajniǵu'k ja myūbūjkan, n'ok'yajjūgákūm tugekyū di'ibu xy'adsijpūm, es nmatstūtūm ja peky di'ibu xyajwinma'añjyo'pūm, es kyaj n'anū'xūm ndu'unūm di'ibu Dios tseyjpy, es n'okpayū'kūm muk mā tadū pāyū'kkijxyuk di'ibu nmūdajttū winduuy.

² N'okpūjtákūm ja n'ijxūn'ajttū mā Jesús, di'ibu yajjaa'ajtypy es yajka'pxyū ja nmūbūjkan'ajttū. Ayoo ja Jesús ko 'ye'ky kruuzkajxy, kyaj tmūpūjtáky ja tsoydyu'un, es tyam 'yu'uñū 'yuñāybyajin agā'añdšyoo mā Dios yajkutiky tsajpótū.

³ Yaj'yo'oydyū miidsūty ja mjot mwinma'añ wi'ix ja Jesús jyantsy'ayooy pojpy ja'ayuty kyū'ujóty, es kyaj m'anū'xūdu es ni mgatsipka'axttū.

⁴ Pes miidsūty kyajnum m'ookū ko xymyūdsiptsoonū ja pojpy;

⁵ es tū xyja'aydyūgódyū miidsūty ko Dios mjakajxwījūdu éxtamū jyaay-byajttū jyūna'añ:

Nititūty, katū xykyo'oyjyáwūdu

ko ja Nindsūn'ajttū mjūjwījtsūmbítūdu,
es katū xymyūdsipke'exy ko mmūkmūgajxūdu,

⁶ mut ko jūjwījtsūmbijtypy di'ibu yu'u tseyjpy,
es tyukkūmūdeepy nidūgekyū di'ibu 'yaxájūp éxtamū 'yu'unk 'yūnā'k.
Du'un jyūna'añ ja Diosū jyaaybyajttū.

⁷ Miits mgupákūp ja m'ayo'onūty éxtamū Diosū jūjwījtsūmbijttū, mut ko tyadu ayo'on yu'u mdu'ijxūp ko Dios du'un mjapūjtā'agūdu éxtamū 'yu'ungū.
¿Tii jaa da űnā'ku'unk di'ibu kyajpū tyāak tyeety jūjwījtsūmbítūdu? Kyaj, ¿kūdii?

⁸ Per pūn ja Dios kyaj miits mjūjwījtsūmbítūdu éxtūm nidūgekyū 'yu'unk, pes kyajpū dūn mij m'u'unk'átūdu, du'un miidsūty éxtamū pūxykyūty.

⁹ Ko ijty nmutsku'unk'ajttū, yū ndāak'ajttū ndeety'ajttū nmay'ajttū nwindū'kūm, es xyjūjwījtsūmbijttū, es waanu ni'igū tšyékūty es nnyaydukūdjūm yū nDeety'ajttū di'ibu tsajpótū, es du'un nmūdajttū ja jiky'ajttū.

¹⁰ Yū ndāak'ajttū ndeety'ajttū xyjūjwījtsūmbijttū éxtūm yū'ūdyū kyū'ūm winma'añ mut ko nduk'oy'atā'anūm, es je'eyū xytyu'unxūm waanu tiempū; perū Dios xyjūjwījtsūmbijttū es nduk'oy'ajttū es n'ijttū wā'ats éxtūm yu'u, es du'un njiky'ajttū mut yu'u winū xūn winū tiempū.

11 Təy'ajtən ko ni tu'ugu təydyu'unən kyayajjəwə oy, ni'igə yajjəwə mək; per di'ibə myəya'kəp ja təydyu'unən, myədjəttəp óknəmə jotkujk'ajtən mat ko jykj'aty wə'ats.

N'okpəjtákam ja njot'ajt nwinmə'añ'ajtəm mə Jesús

12 Paaty, katə xymyədsipka'axtə miits yə tyadə ayo'on, es katə mdu'un'áttə éxtəmə ja'əyaty di'ibə kyə'u tyeky tə 'yanu'xənə;

13 ittə éxtəmə ja'ay di'ibə oy ye'epə, də'un xypudəkədat ja ja'ay di'ibə tekywy'iits, es 'yagədə'agət ja tyeky, es kyaj ni'igə 'yadónat.

14 Əxtə'aydyə es m'íttət ti'igyə otyyim pánaty məət, es jiky'attə tu'ugu jiky'ajtənə wə'atspə, mat ko də'unə dən je'eyə mbaət mdəkə tsəjpótm es mjiky'áttət mat ja Dios.

15 Naymyəjottəgóyudə es kədiibə ni pán miits mgatəgoy'ajtxədət ja Diosə myəy'ajtən, es nidu'ugaty mgə'íttət éxtəm ja ujtsə tə'ambə di'ibə pə'amduump esə mayjə'ay ja pə'am ttukpaaty.

16 Exkəm miidsəty nidu'uk mən'indundə, es kyaj xypəáxtət ja Diosə myəy'ajtən, éxtəmə Esə'uu, di'ibə pyajxy ja ka'axkəp'ajtən es ttukwingubeky ja tojx di'ibə təkək je'eyə tyojxy.

17 Nnija'am ko óknəm ja Esə'uu tja''axajyəaň ja tyeedyə kyunu'xən, per oj ya'əxtijy; es oy ok jyaəy jyaaxə, ni wi'ix tsoo oj mbaət tkanakyyajtəgətsy éxtəmə naty tə 'yadə'utsy.

18 Kyajyəm miits xymyəwingoondə tu'ugu kəp di'ibə yajtoomp es di'ibə teepə, mə ja agoodspə esə mək poj,

19 mə ja trompetə ya'axy, es mə ja Diosə 'yaa yo'kn. Pánaty myədoodə ja 'yaa yo'kn oj tmənu'xtə'aktə es kyaj 'yokməgəjxənət,

20 mat ko kyaj tməmadaktə ja ana'amən mə jyənə'aň ko oogəp kəkə'atsy yə ja'ay o otyyim di'ibə aňimáləty di'ibə pajtr mə yə Sina'ii Kəp.

21 Nəgoo jyantsyňə'adsə'kənəty éxtəm di'ibə ya'ijx, éxtəmə Moisés kə'am jyənəi: "Tsəyiibəyts mat ja tsə'əgə."

22 Per tə miits xymyəwingoondə ja Syon Kəp jam Jerusalén, ja Diosə kyajpn di'ibə ijtr tsəjpótm, mə 'yity kanək mīlə ánkłəsəty di'ibə naymyəjkədəp mat ja jtt xo'onən,

23 mə nimə ja Diosə 'yu'unk 'yənə'kəty di'ibə xyəm ijtr jaəybyéty tsəjpótm. Tə miits xymyəwingoondə ja Dios, di'ibə nidəgekəy ja ja'ay pyəye'epə, es nan tə miits xymyəwingoondə ja ja'ayə jya'əjanəty di'ibə jiky'ajttə təy'ajtən məət es o'ktə, esə Dios tə pyəjtə'agədə ak oy ak wə'ats,

24 mə Jesús, di'ibə kyudənaəpy ja ja'ay mə ja jembyə kajxy'átəpyə, es mə ja ne'pyň di'ibə tə xyəjwətsəm es ni'igə oy tnigəjxy kədiinəm ja Abelə ñe'pyň.

25 Dios təydyuun di'ibə kyaj ttəojktə es tkuydyúndət ja ana'amən di'ibə yəjk mə yə Sina'ii Kəp. Exkəm ko xykyatundə kwentə di'ibə xytyukməmədyəkə ja tsəjpótmədə. Pes waənə ni'igə məkə təydyu'unən xypəátəm pən kyaj nguydyu'unəm di'ibə xyja'anmə'ayəm tyəm.

26 Mə Sina'ii Kəp ja naxwíñədə tsəyiipə es pəmiimp ko Dios tməgəjxy ja israléltəty. Per tyəm xytyukməwəndəkəm: "Jatəgókəts je'eyə nyəjtsəyə'añəts kyaj yə'u jye'eyədyə naxwíñədə, nandə'un ja tsəjp."

27 Ko Dios jyənəi "jatəgək", ja'a 'yandijpy ko təkəkyə di'ibə kyaj mbaət yi'xy, es də'un 'yítət di'ibə kyaj mbaət yi'xy.

28 Ja it lugaar mə Dios yəjkutíky, mə n'itə'anəm es kyaj ja'a yəj'ixy, wə'aməp yə'u winə xəw winə tiempə. Paədyə Dios njə'aygyədəkəm es n'awdəjtəm éxtəm pyəadyəty,

²⁹ mət ko yu Nindsun'ajtam Dios, du'un yu'u éxtam ja juun di'ibu ya-
jkuageepy.

13

Wi'ixu Dios ttseky es njiky'ajtam

¹ Du'uñam mnaydsyókudat nixim niyam éxtam tukka'axpən.

² Kyaj xyja'aydyugódyut es m'oyjya'ay'áttat mət ja di'ibu jajttap mə mdəjk,
pes naagaty ni tkanijawu tu dyajajtta'aktə ankləs.

³ Mjamyátstap xykyu'ixtuđu puixndəjk ja'ayuty, du'un éxtamxyap miits
nandu'un m'ittu tsimy mət yu'ujuty. Pawinmaydyu nandu'un di'ibu axuək
yajtuundəp mət ko tməduđu Kristu, du'un éxtamxyap miits nandu'un axuək
tu myajtundu.

⁴ Byeenam miits xywyindsu'ugəduť ja pəjk ukən. Məduťtu wə'ats ja pəjk
ukən. Mət ko Dios tyuyduñudəp pənuty mə'induundəp es di'ibu kyaj
twindsu'ugəduť ja pəjk ukən.

⁵ Katu xy'adsoktu meeñ. Jotkujk'áttu mət di'ibu mməduťttap, mət ko Dios tu
juuna'añ: "Ni na'a ngana'ixut, es ni na'a ngamastu'uduť."

⁶ Paaty amumdu'uk jot njuna'anam:

Yu Nindsun'ajtam Dios yu'uts xyryudəjkəp.

Kyajts ndsu'ugut kots pən wi'ix xytyuna'anut.

⁷ Byeen xytyimjamyátstəp wi'ix tməduđu ja Kristu ja ja'ayuty di'ibu
miits mdu'əxpəjkəduť ja Diosu 'yayuk, es mjamyátstəp wi'ix ja jyiky'ajtam
kyugəjxəduť, es du'unu đən miits nandu'un mjiky'áttat.

⁸ Éxtam Jesukristu 'yijty, du'un tyam 'yity, es du'uñam 'yitə'añ winu xu
winu tiempə.

⁹ Ak tim panujxtə Kristu, es katə xyryanejxy ja wiinkpə xpəjkən di'ibu
myadyáktəp təgatsy. Ni'igu oy ko nyajməktəkəm ja njot'ajt nwinmə'añ'ajtam
Dios myay'ajtangyujxm es kyaj ja'agyujxm ko tii ja'ay kyaay 'yúktəp
windsu'kəngyujxm, pes di'ibu kyaay 'yúktəp kyaj ti tsooty.

¹⁰ Ədsajtam nməduťtam tu'ugu artal mə yajpəjta'aky ja windsu'kən, es
kyaj pyaadyuty tju'xut ja teetytyujk di'ibu tuundəp mə ja isralitə ja'ayuty
twindsu'ugəduť ja Dios.

¹¹ Ja teedywyindsungópk yajnəjxtəp ja juuyk añimalu ñe'pyñ mə ja
Waana Wə'ats It Wə'ats Lugaar, éxtamu windsu'kən es ja ja'ayuty ja pyojpə
ñiwa'adsudət, per ja juuyk añimalu ñini'xuty myənujxtəp kajpnbu'am es
ñitóyut.

¹² Nandu'un ja Jesús ñayajku windsu'kən kajpnbu'am, es mət ja kyə'am
ne'pyñ dyajwa'adsut ja naxwiñəduť ja'ayadyu pyojpə.

¹³ Pes n'okpəjo'oməm ja Jesús kajpnbu'am, es jamə ja'ay xy'axək'ijxəm
éxtamu Jesús ya"axək'ijxy.

¹⁴ Kyaj ya nməduťtam ja nax kajpn di'ibu ijtp winu xu winu tiempə, ja'a
n'axta'ayəm di'ibu miin kədu'əp.

¹⁵ Paaty éxtamu nwindsu'kən'ajtam, du'uñam n'ok'awduťtam ja Dios mət ja
Jesukristəkyujxm, es n'awduťtam ja Dios mət ja n'əə'ajtam.

¹⁶ Kyaj xyja'aydyugódyut es xytyúndət di'ibu oy esu ja'ay xyryudəkəduť
məut di'ibu mməduťttap. Ko du'un xytyúndət, Diosu du'un mwindsu'kəduť,
es yu'u du'un 'yoyjya'əp.

¹⁷ Dios tu tpujta'aky naagaty es mgwentə'átəduť es mya'əxpəkəduť mi-
idsuty éxtam ja Dios ttseky mjiky'áttat, mət ko yu'ujuty kyəyáktəbu ky-
wentə mə Dios. Məməduđu yu'ujuty yajxón, es du'un mgwentə'átəduť es

mya'axpákuđat xonda'aky'aa xonda'akyjyót; per pən kyaj xymyumuđowdu miidsaty, jotmay'ooktəp yu'ujaty es ni wi'ix tsoo kyaj du'an oy mdu'unxəđat.

18 Nigajxtákuđats uđsəty. Təy'ajtənuts əj njuna'əñ, kyajts tii nbekyjyáwədu es njiky'atə'andəts wə'əts éxtəm ja Dios ttseky.

19 Waanu ni'igəts n'aməowdu es xymyunu'xtə'əktət ja Dios esəts njəmbítət tsojk mə miidsaty.

Kajxpoxən

20 Ja Dios, di'ibə yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtən es dyajjikypyejky ja Nindsən'ajtəm Jesús, di'ibə ijtp éxtəm ja oybyorreegu kwentə'ajtp es ñe'pyñgyəjxm oj xytyukməwə'aməm ja kajxy'átypy di'ibə tuump winə xəə winə tiempə,

21 wa'anə Dios mmo'oədu təgekyə di'ibə oy, es xytyúndət di'ibə tsyejpy, es Jesukristəkyəjxm tpejta'agət mə mjot mwinnə'əñəty di'ibə 'yoyjya'əp. N'ok'awdəjtəm ja Dios, di'ibə myədəjtypy ja məj'ajtən winə xəə winə tiempə. Wa'an du'ənəty.

22 Məgu'ugítəty, nmanu'xtáktəp tsujti'knə miidsaty es xy'axájət es xykyuydyúndət yajxón yə ngajxwíjənəts di'ibə tə nmo'oədyə mə tyədə nekyu'unk.

23 Nandə'ən n'awánədu ko yə nməgu'uk'ajtəm Timotee tə 'yawa'ətspədsəmy, es pən jajtp tsojk, nəjxəpts məət ngu'ixtə miidsaty.

24 MayDios xy'anəməđət nidəgekyə di'ibəty m'əwij mgajxwíjəđəp, es nidəgekyə Diosə jya'əyətə. Nandə'ən ja italyanə ja'əyətə mduknigáxədu Dioskajxy nidəgekyə.

25 Wa'an ja Dios mgunu'xədu nidəgekyə miidsaty.

Neky Di'ibü Santya'agu Jyaay

Dios yajkyry ja wiy'ajtun

1 Eñ Santya'agu, Diosü myüduumbü esü Nindsün'ajtam Jesukristü myüduumbü. Nduknigajxtuptsü tyadü neky majmajtsk ja Israelü myaangu tyümp 'yaats di'ibü oj ñajxtü tsünaabyü mä wiink naxwiñadü.

2 Mägu'ugítaty, nayjyáwadu jotkujk ko myínat oytyim di'ibü ayo'onaty.

3 Pes mnija'adap miidsaty ko m'ijxmátsüdü yü ayo'on ja'agyajxm ko xymyabuktü Nindsün'ajtam, miits m'axpáktap es xymyamada'áktat oytyim di'ibü ayo'onaty.

4 Ja'a tsojkup es xyjáltat wi'ix oy xymyamada'áktat ja ayo'on, dü'an m'íttat kexy ka'pxy éxtamü Dios ttseky, es kadüü ni tii mdugoy'ajtxadät.

5 Pün miidsaty nidu'uguty mdugoy'ajtxup ja wiy'ajtun, amdowdü Dios, es ja Dios mmo'oyudap; ja'a ko yü'n ñayajkyry yajxon, ni je'euy xykya'om.

6 Es ko xy'amdówdat, koonam tsyékyaty es xy'amdówdat müdü mábujkun, es kyaj xyajpáwudat; ja'a ko di'ibü jyajpá'ap, dü'an yü'n éxtam ko ja jikymyejyñ ñikary es ja poj yajnejxyaty xidsoo yadsoo.

7 Di'ibü dü'an éxtamü tyáadu, nanatuku ti t'awíxat mat ja Nindsün'ajtam,

8 mat ko tuk peky ttseky tyam, es bom dyajtgátsy ja wyinma'añ.

9 Ja nmägu'uk'ajtam di'ibü ayoo jottageepy, nayjyáwadap agujk jotkujk mat ko Dios yü'n pudákudap.

10 Es ja di'ibü mukja'ay, nayjyáwadap agujk jotkujk ko natyü Dios 'yamútskyaty. Ja'a ko dü'an yü'n éxtamü puy di'ibü ijtr ujtsóty, kyaj jeky 'yity.

11 Ko xüü pyüdsemy es muk 'yañ, ni'xp ja ujts, es ja pyujy kya'ay, ta tyügoj ja tsyuj'ajtun. Dü'an ja mukja'ay tyügóyut ko naty ni'igü ñayajmukja'aydyá'aga'añaty.

Kyajü Dios pün dyajpekytyñ

12 Jotkujk ja ja'ay ko dyajnáxy ja ayo'on mat ja ma'xtujkun, es müdü tyáadu mo'oyudap ja Dios ja jiky'ajtun winü xüü winü tiempü di'ibü Dios wyandak tyukmay'ata'añaty nidugekyü di'ibáty tsojkudap.

13 Ko pün ñayjyáwaty pyekytyuna'añ, kyaj jyuna'anat ko Dios myo'oyudyü tadü winma'añ, mat ko kyaj pün mbaat ttuñ esü Dios pyekytyúnat, es kyaj Dios ti ttuñ es ja ja'ay pyekytyúnat.

14 Ja'agyajxmü ja'ay pyekytyuna'andü ko ja 'yadsojkün ñaydyukwin'üñndü, es mat ja kyü'umdsojkün ñayajtgóyaty.

15 Ko ja'ay ttsoktü di'ibü kyaj 'yóyaty, jaa myiñ ja pojru; es ko tyadü pojru myujwindáknü, jaa myiñnü ja o'kän.

16 Mägu'ugítaty, katu mnaywyin'üñndü.

17 Tügeküü oybyü esü tsujru, Dios ja'a yajkyry, di'ibü tü trujta'aky ja jaj tü'xün tsajpótm. Dios Teety ijtramu'n éxtam 'yity, kyaj tyügatsy.

18 Tsojkungyajxm tü xymyo'oyam yü njiky'ajtan'ajtam winü xüü winü tiempü mat ko n'axájam ja tuj'ajtanbü ayuk, es ndü'an'ajtam éxtam ja jawyiin tümp mä tügeküü di'ibü Dios yajkoj.

19 Mut ko tyaađu da'un nnija'am, mągu'ugıtaty, miıdsaty nidu'ugáty m'ıttap xy'awıxtut es xymyadoo'ıttut di'ıbu mya'awa'anudap. Es katı mnay'oođuđu mut waanu tii, es kyaj mnayyajot'ambákudut mut waanu tii.

20 Mut ko yu ja'ayaty di'ıbu ajkır, kyaj da'un ttuń ja Diosı tsojkan.

21 Paaty mastu'uttu tugekyu di'ıbu kyaj 'yóyaty es ja axuk winma'ań di'ıbu mwıwindıjkır ya naxwiń, es axáđuđu tuda'akytyi'knı yu kajxwıjan di'ıbu Dios tı trıjta'aky mjodoty mwinma'ańóty. Mut ko tadu kajxwıjan myıdajtypy ja mak'ajtan es dyajnitso'ogđuđu m'anmıja'an.

22 Paaty kuydyundu éxtam jıana'ań ja Diosı jyaabyajtan; katı je'eyu xymyadoo'ıttu. Mut ko pın je'eyu xymyadoo'ıttı es kyaj xykyuydyundu, káum mnaywyın'ıanadı miıdsaty.

23 Di'ıbu je'eyu tmıdoo'ıty ja Diosı jyaabyajtan es kyaj tkuydyuń,

24 da'un yu'ı éxtamı ja'ay ko tku'ıxu ijxnóty ja wyıın jııjı, es ko ńejxy wiink tsoo, kyaj tnakyjyamyetsy wi'ix 'ıxyaty.

25 Per ja ja'ayaty di'ıbu kyaj tja'aydyugóy di'ıbu myıdeepy, es ti'ıgyu trıjta'aky ja wyınma'ań wi'ix ja tim oybyu ana'amın jıana'ań di'ıbu yajwu'amp awa'atstım, es da'ıńm tradıń yu ana'amın, kunu'xadır ja Dios.

26 Per pın nayjya'ap ko twındısa'ıgu Dios, es nıgoo ńanıgajxy ńakıxkajxy, naywyın'ıanır káum es ni ti tkatsooty di'ıbu 'yandıjpy twındısa'ıgu Dios.

27 Di'ıbu oy 'yawdajtypy ja Dios, pyudajkır ja ke'egyungaty esı ku'ekytyo'oxyty ko 'yayow jyottıgooodyu, es kyaj ńayya'axııgaty mut ja naxwińđuđu winma'ań.

2

Ayoobı ja'ay esı mukja'ay, ti'ıgyu nnaydsyojkm

1 Mıgu'ugıtaty di'ıbu myıbıjktır ja Nındsın'ajtam Jesukristı di'ıbu ni'ıgu myıdajtypy ja mıj'ajtan, kyaj xywyın'ıxtut ja ja'ay ni tu'uk es jatı'uk.

2 N'okprıjtkım ko myıń ma miıts mnaymyúđuđu tu'ıgu mukja'ay di'ıbu oyı wyıt ńıjam es mut ja kyıjııt ak oorı, es myıń net tu'ıgu ayoobı ja'ay mut ja wyıt ńıjam patsy patsy,

3 es pın miıts m'axáđuđu yajxon ja di'ıbu oy xyoxy, es xy'anıımıdıt: "U'ıńı yaa ma tyadı oybyu uńaabyajın", per ja ayoobı ja'ay xy'anıımıdıt: "Mıj tanı jır", o "U'ıńı yaa naxkajxy",

4 mıdu taadı xya'ıxyty ko xytsyoktı ja mukja'ay es xy'ıxtıjtı ja ayoobı ja'ayty. Ko xytyundu da'un mut ko m'adsoktı, mbekytyuundıbu da'un.

5 Mıadowdı mıgu'ugıtaty es jaygyúđuđu tyaađu. Yu ayoobııjkaty di'ıbu ijttır ya naxwiń, yu'ı da'un ja Dios tı wyın'ıxıđu es ni'ıgu ja mıbıjkan tmıdattıt es t'axáđuđu éxtamı kyuma'ańıty es jıky'átıt tsajpótım mut ja Dios, mut ko Diosı da'un tı twanda'aky tmo'oya'ań pınaty tsojkdır;

6 per miıts mduktsoydyuundır ja ayoobı ja'ayaty, mut ko xymyay'at xywyındısa'ıgıđuđu di'ıbu mukja'ayaty. ¿Ti kyaj yu mukja'ayaty yu'ı da'un di'ıbu mwıjıt mbo'ıdır es mni'ıanadı kumdatıgoty?

7 ¿Ti kyaj yu'ıjaty di'ıbu kyajxpáttır ja tsujı'ıknıbu xyıı ja Nındsın'ajtam Jesú di'ıbu mja'a'ajtdır?

8 Oyı da'un xytyuń pın mgyıdyıımpy ja Diosı 'yana'amın di'ıbu ni'ıgu myıjaty ma jyaabyajtan: "Mdsokır ja mııdıjkrı'ajaty éxtam mıj káum mnaydsyékıtyı."

9 Es pın miıts mwin'ıjxtır pınaty mdsokándır, taadı da'un mııt mbekykıa'ay Dios windım mut ko kyaj xykyuydyuń yu 'yana'amın.

10 Ko tu'ugu ja'ay tkuudyuñ tugekyu ja Diosu 'yana'amun, per mut tu'uk je'eyu tyugoy, pekyjya'ay yu'u, du'un éxtumxyup tugekyu ja ana'amun tu tkakudyuñ.

11 Ja'a ko Dios junañ: “Katu xyajtugóy ja pújk úkunu wyindsu'kun”, junañ nandu'un: “Katu myajja'ay'eeky.” Es du'un, oy xkyuayajtugóy ja pújk úkunu wyindsu'kun, per pun tu myajja'ay'eeky, kyaj xkyuudyuñ ja Diosu 'yana'amun.

12 Paaty miidsaty kajx madya'aktu es jiky'attu éxtum di'ibu yajnikajxtútp ma ja Diosu 'yana'amun di'ibu xy'awa'anum wi'ix kyaj n'ijtam pekyoty.

13 Pes di'ibu kyaj tu tmadaty ja pa'ayo'on mut ja wiingátyryu, nandu'un kyajru Dios pya'ayowa'añuty; per di'ibu tu tmadaty ja pa'ayo'on mut ja myugu'uguty, ni ti tkajjrpjawa'ya'añ ja xu'u ko ja ja'ay yajpayo'oydyut, mut ko Dios pya'ayowa'añuty nandu'un.

Kyaj ti tsooty ja mubjkan pun kyaj ti oyajtuñ

14 Mugu'ugítaty, ¿wi'ix tyuñ ko ja'ay juna'añ ko myubejkyu ja Dios, per kyaj ti oy tuñ? ¿Tii mbaadu tadu myubjkan ttuknitse'egyu?

15 N'okrajtákan, pun nidu'ugu nmamubjkrp'ajtam tmadaty ja wyit ñijam ya'ayow ya'ama'at es tyugoy'ajtxuty ja kya'ay 'yukun,

16 es miidsaty nidu'uk xy'anumut: “Nux mada Dios, mugu'uk, es wa'an yu'u mmo'oyuty di'ibu mij mdugoy'ajtxup”, es pun kyaj ti pudjkan xymo'oy, ¿ti oy'ajtanu taadu?

17 Nandu'un jajtrp dnu tyaadu di'ibu je'eyu tmadya'aky'áty ko tmabeky es kyaj dyajnixex'eeky ma jyiky'aty, kyaj tyuñ di'ibu myubejkyu.

18 Wa'anu da nandu'un naagaty juna'añ: “Mij mmubejkyu ja Dios, per uj ndiimbyats ja oybyu.” Ujts n'adsowup: “Weenu, tuk'ijxkats mij ko xymyubeky ja Dios es kyaj xytyuñ ja oybyu, es uj mij nduk'ixup mut ja oybyu ndu'ununats ko nmubejkyuats ja Dios.”

19 Mij mmubejkyu ko tu'uk je'eyu Dios. Oyu du'un ko xymyubeky; per nandu'unu mäjku'udajk tmabaktu ko jyámaty ja Dios, es extu tsuyuydyup mut ja tsu'ugu.

20 ¿Tii kyajnum xy'oktimjaygyujkanu mij kujuun, ko kyaj tyuñ ja mubjkan pun kyaj ti yajtuñ?

21 ¿Wi'ix xy'ixy ko ja n'apteety'ajtam Abraan oj wye'emy oy mut ja Dios? Ja'agyujxm oy wye'emy mut ja Dios ko dyajnejxy ja 'yu'unk Isaa es tjatuk-windsu'uguyáñ ja Dios.

22 Tu xy'ixy ko Abraan dya'ijxu ko Dios tmubeky es ja'agyujxm tmamudooy ja Dios, es di'ibu tyuun oj dyajka'pxy ja myubjkan.

23 Es du'un yajkuudyuñ éxtum juna'añ ma ja Diosu jyaaybyajtan: “Abraan myubjkan ja Dios, paadyu Abraan oy wye'emy mut ja Dios”, es ja Abraan yajtijy Diosu myatnaymyaayuba.

24 ¿Tu xy'ixy? Oy nwu'umum mut ja Dios ko nmamudo'om ja Dios es kyaj jye'eyuty ko njna'anum ko nmubjkan.

25 Nandu'un mut ja kujeñdyo'oxy Raap. Ja'a oy oj wye'emy mut ja Dios ja'agyujxm di'ibu tyuun, mut ko t'axaju es dyu'tsy ja nimajtskrp israelitu di'ibu ijxtuundap, es trpudjku es dyajkéky ma ja myudsipun.

26 Es du'un xytyuk'ijxam éxtum ja nini'x di'ibu tugeoy'ajtxup ja 'yanmaja'an, o'krp yu'u, es nandu'un yu nmubjkan 'yity éxtum o'krp, pun kyaj ndu'unum ja oybyu.

3

Ya'an

¹ Məgu'ugítaty, oyü d'u'n ko kyaj may miits mnaybyajta'agudu ya'uxpajkraty mə ja məbajkratyjəñ n'aymyúkudu. Mnija'adap ko di'ibu nya'uxpajkam, y'u' waanu ni'igu pyayo'oyaampy ja Dios pən kyaj oy nguudyu'unəm.

² Nidugeky nbekytyu'unəm; per pən jaa pən kyaj kyajxtugóy, y'u' d'u'n sitay jiky'ajtr təy'ajtən məət es nandu'n mbaat t'ane'emy tugekyu'ñini'x.

³ Es éxtəm ko tu'ugu juyujk nduk'aja'anə'kəm ja frenə, ja'a d'u'n es xumymudo'om es mbaat n'ana'aməm tugekyu'ñini'x.

⁴ Ixtə nandu'n mə yə barkə. Oy jyaməjjátuty esə mək poj jyayajnjə'a'əñty oytyim maaty, per di'ibu 'yane'empy tyuknidjəp es dyajnjəxt mə tjantsyitim'yajnjə'a'əñ mət tu'ugu mutsk kepyu'unk di'ibu xyə'ajtyry timón.

⁵ Nandu'n jajtrə d'u'n mət ja ja'ayuty ja ya'an. Mutskə'u, per naymyəpəjtəkəp ko kyajxy. Nnija'am yajxón ko tu'ugu jənya'angu'unk ñə'ktə'ayəp ja tun kopkə məjjáturyə.

⁶ Es yə ya'an y'u' d'u'n éxtəm tədə jənya'angu'unk, éxtə mbaat dyajtəgóy ja jot winmə'a'əñ tugekyu ja'agyəjxm di'ibu kyajxyry. D'u'n ja ya'an éxtəm tu'ugu jəmbajk di'ibu tə tyoy ayoodaknóty, es óknəm dyajtoybyéky oytyim na'ajty, es d'u'n dyajtəgoodyə'ay tugekyu ja ja'ayə jyiky'ajtən.

⁷ Yə ja'ayuty mbaat dyaj'yuyj nidugekyu kanək naxə añimal, éxtəm joon, tsə'a'əñ, es di'ibu jikymyejyñóty tsənaəydyəp, es tə dən dyaj'yuyj;

⁸ per ni pən mbaat tkayaj'yuyj ja ya'an, mət ko y'u' d'u'n éxtəm awə'andsə'a'əñ ja xyəwat di'ibu éxtə ya'o'kp es ni nə'a kyape'xy.

⁹ Es mət ja nya'an'ajtəm n'awdajtəm ja Dios Teety, es nan mət y'u' n'amdo'om ko Dios tkajxpókət ja ja'ayuty di'ibu Dios tə dyajkojy ko ñəyua'agojwinnəjxə.

¹⁰ Es nan mə nə'a'ajtəm pyədsəmy majtsk nax ja ayuk, yə ogyəjxy esə axək kajxy. Məgu'ugítaty, jkyaj 'yóyuty ndu'unəm d'u'n!

¹¹ ¿Mbaat yə pə'a'ək nəə esə tə'a'm nəə tuk nəxyuty pyədsəmy mə tu'ugu nəə myuxy?,

¹² o ¿mbaat tu'ugu oliivəs kepy tyəmp'áty tsəbox limə, o ja muuxy'aəts tyəmp'áty pəx? Nan kyaj mbaat myuxy ja pə'a'ək nəə mə myuxy ja tə'a'm nəə.

Wijy'ajtən di'ibu Dios yajkyry

¹³ Pən nidu'uguty miits nayjə'a'ap kuwijy es kudəy'ajtən, wa'an dya'ixyuty mət ja oybyə jiky'ajtən es mət ja yuunk'ajtə naxpyə'ajtən di'ibu miimp mə ja wijy'ajtən.

¹⁴ Per pən d'u'ñəm d'u'n miits xyñaywinnəxəjəwədə es je'eyə kə'm xytyuk'oy'atə'andə, katə mdimjənə'andə ko mij mguwijy'ättə, mət ko andəkən y'u' es kyaj tyəy'ajtənəty.

¹⁵ Pesə tyədə d'u'əmbə kuwijy'át, kyaj y'u' dyaky ja Dios. Y'u' wyinmə'a'əñ'ajttəp ja naxwíñədə ja'ayuty, es myiñ mə yə məjku'ugórk.

¹⁶ Mət ko mə ja'ay tənywinnəxəjəwə es je'eyə kyə'mdsojkan dyaj-tunə'andə, jaa nandu'n myiñ ja akə esə tsip, es tugekyu axək'ajtən;

¹⁷ per ja di'ibu myədjəttəp ja wijy'ajtən di'ibu tso'omp mə Dios, tim jəyəp'ajtr təmədattə ja jiky'ajtən wə'atspə, kyaj tsiptəjkaty, oyyə'ay, tudə'aky, əjiiky aməgu'uk, myədjəttəp ja pə'a'əyo'on, es tyiimpə ja oybyə.

18 Pánaty tyuundap esu ja'ay tsuunudu jotkujk, ja'aguyxm mayjya'ay tsuunudat tui'ajtan muut.

4

Muñdsip'ajttap ja Dios pánaty tsojktap ja naxwíñudu winma'añ

1 ¿Ma ja tsip tsooñ ko ak miits mnayyajot'ambákuudu es mdsiptundu nixim niyam? Pes di'ibu du'un mya'adátsudap, yu'u tadu m'axuk winma'añ ko ak miits mnayyajmupdsama'anudu.

2 Mdsojktap oytyiity di'ibu kyaj xymudattu, es kyaj xypyaattu; mya-jja'ay'o'ktap es naywyinnaxu xujáwudu ko ja'ay ti tnuady, per kyaj ni wi'ix tsoo xykypaattu es xymudáttat di'ibu mdsojktap. Mdsiptuun mdsipkajxtap. Kyaj xymudattu di'ibu mdsojktap mut ko kyaj xy'amdooy ja Dios;

3 es pun m'amdoodap, kyaj mmo'oyudu mut ko xymudattu axuk winma'añ es mut ko je'euy xyajtuna'andu ma mgu'umdsojkan.

4 Miits, ja'ayuty di'ibu Dios myastúttap, kyaj xujáwudu ko pán naymyaayap mut di'ibu ijtp ya naxwíñ, kyajp ja Dios ttsokta. Pánaty tsojktap es ñaymya'a'anudu mut di'ibu ijtp ya naxwíñ, muñdsip'ajttap ja Dios.

5 Pes kyaj ñanugoobuty ja Diosu jyaaybyajtan jyuana'añ ko yu ja'ajan di'ibu Dios tu trujta'aky es 'yitat ma ñdsajtam, yu'u tseyjpy es ñdsajtam je'euy xyja'a'ajtam.

6 Peru Dios xypuydujkam ni'igu mudu myay'ajtan. Paaty jyuana'añ ja Diosu jyaaybyajtan: “Dios 'yaxtijpy di'ibu muj kujxmup, per pyudujkap myay'ajtanguyxm di'ibu yuunk náxuyuty.”

7 Paaty naygyuákudu ti'igyu ma Dios. Katu xykypuktá ja mujku'ugórk, net miits mguga'agudat.

8 Mñwingondu Dios, es yu'u nandu'un mmñwingónudap miidsuty.

Yajwa'atstu mgu'u esu mjot mwinma'añ, miidsuty, pojpu ja'ayuty es di'ibáty 'yaduunmukándap du'un di'ibu Dios tseyjpy, es nandu'un ja naxwíñudu winma'añ.

9 Ya'ixudu ko tui'ajtan mjotmay'eeky mut ja mbojputy. May tajtu es jáwudu. Yajtugátstu mxik mxo'onan mut ja mj'u'ay myaxan, esu mxondakun yajtugátstu mudu m'amay mjotmay.

10 Amutsk'attu ma Dios, es yu'u mbujta'agudap muj.

Kyaj nnibi'tskajxam ja nmugu'uk'ajtam

11 Mugu'ugítaty, katu mnayñi'ow mnayñiyaaxudu nixim niyam. Di'ibu ñi'o'o ñiyáxup ja myugu'uk es tnibi'tskajxu, du'un ja'a éxtamu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaj tugekyu ja Diosu 'yana'amun tyuñ. Es pun mjunaamp ko tam ja Diosu 'yana'amun di'ibu kyaj tyuñ, kyaj mij xykyudyuñ ja ana'amun, du'un mij éxtamu ana'ambun di'ibu junaamp ti oy es ti ka'oy.

12 Peru Diosu du'un je'euy di'ibu yajk ja ana'amun, es nan yu'u du'un mbaat xytyukkumado'om, es nan yu'u mbaat xyajnutsókum es xyajkutego'oyum; ¿per mbánu dun mij ko xujñibi'tskajxu ja nmugu'uguty?

Kyaj yajnijáwu ti miimp kudakp

13 Okmudowdu miidsuty di'ibu junándap: “Bom o juxtum njo'omun wiink kajpn, es jap n'ijtam ndo'k nyajkam tuk jumujt, es du'un nganarajtam ja maymyeñ.”

14 ¡Per ni je'e_yu xykyanijáwadu ti miin mgudáxur ayá bom! Pes yu ja'ayuty ja jyiky'ajtun da'un éxtam nima'aju'unk, waanu 'yity es tuk pójnu tygooydya'ay.

15 Di'ibu oy es njuna'anam yu'u tyaadu: “Punu Dios tsyejpy es xyakmo'oyum ja njiky'ajtun'ajtam, ndu'unam xi'idu ya'adu.”

16 Per ko mij mjuna'andu xytyuna'andu xi'idu ya'adu ayá bom, mgawindsu'kubu da'unu Dios, mat ko je'e_yu mnayyajmaj mnayyajkmxy. Es ko nmaj ngjxmam, pekytyu'unam da'un.

17 Ja'a pán nija'ap ttúnat ja oybyu es kyaj ttuñ, pekytyuump yu'u.

5

Kajxwíjn mat ja mukja'ay

1 Madowdu tyaadu, miits mukja'aydyujkaty. Ju'uy ya'axtu mat ko myiñ ja ayo'on di'ibu mjantsyya"ayowánudap.

2 Di'ibu mmudajt mjaygyajtpur, da'un yu'u Dios wyindum éxtam ti tugekyu wyindugoooydya'ay, es éxtamu wit di'ibu ja ajkxytsyik tu tsyu'tsujtta'ayuty.

3 Yu m'ooru meeñ es yu mblatu meeñ tu tyowadya'ay, esu tyadu tow yu'u yajni_gxu'ugur ko kyaj yajxón tu mduñ mat ja mmeef, es yu'u da'un éxtam ja juna'ank di'ibu myajtóyudap. Tu xyñikoombát xyñipujkátu maymyeeñ ma tadu xu di'ibu tim óknum.

4 Per ja maju'uñ di'ibu mgamooydyu ja mduumbaty di'ibu yajmujktu ja mbajta'aky, ja'agyajxm ja tuumbu mni'uanadu, es myadoodaay ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypu.

5 Ya naxwiiñ miidsaty tu mjiky'attu es tu mnaymyo'oyadu jotkujk'ajtun, es tu m'uts mjotkuda'aktu, éxtam ja ja'ay dyajni'xu ja tsajkaa di'ibu ya'oogaampy.

6 Miidsaty tu xyñiwaambáttu nanatuku. Yu'u jyiky'attu tyy'ajtun maat, es xya'o'ktu, es kyaj ñaygyuwanu.

Ma'xtujkun esu kajxtákn

7 Mugu'ugítaty, ma'xtúktu miits extu ko myínut ja Nindsun'ajtam. Tu xy'ixtu wí'ix ja naymyaduunabu ja'ay t'awixtu ja oybyu pyajta'aky. Mat ja ma'xtujkun t'awixtu ja potn es myínut ja nuu tuu.

8 Paaty nandu'un miidsaty ma'xtúktu es ti'igyu mwinma'añ xpyujta'aktut ma Kristu, mat ko tuu dan tim wingoomp ma myina'añ ja Nindsun'ajtam.

9 Mugu'ugítaty, kadii mnayñi'uanadu nixim niyam, es kadiibu myaj-payo'oydyut, ja'a ko Dios di'ibu pojru pyaye'epy, taa ja'a.

10 Mugu'ugítaty, jamyatstu Diosu kyugajxru es pujta'aktu éxtamu ijspxjtan wí'ix tmadnaay ja ayo'on esu ma'xtujkun tmadajttu.

11 Pes adsajtam njuna'anam ko jotkujk yu'ujaty di'ibáty tu tmamada'aktu ja ayo'on. Tu xymadowdu ja Joru mya'xtujkun, es xyñijáwadu wí'ix ja Nindsun'ajtam óknum oj myo'oyuty ja jotkujk'ajtun, mat ko jyantsypya"ayoy yu Nindsun'ajtam.

12 Mugu'ugítaty, di'ibu tim jajp'am, katu xyajtestiigu'áttu yu tsajp, ni yu naxwíñudu es ni ja wiinkru. Nik oy ko mjuna'andut “oy” di'ibu oy, es “kyaj” di'ibu kyaj, kadiibu Dios mdukkumadówadut.

13 Pnu ja pán 'yayoy jyottugoy, wa'an tkajxta'aky; es pnu ja pán jyotkujk'áty, wa'an t'uy ja alabanzu.

¹⁴ Pɔn ja pɔn pyékyɛty, wa'an twoy ja mɔjja'aydyɛjk di'ibɔ tuundɔp mɔ mɔbɔjkrɔtɔjk ñaymyúkɔdɔ, es tnigajxtaagɔt ja puma'ay, es mat ja Nindsɔn'ajtam Jesukristɔ xyɔgyɛjxm ttukjaaxɔt waanɔ aseytɔ oliivɔ.

¹⁵ Es pɔn mmɔbɔjktɔp ko Dios ttúnɔt éxtɔm mgajxta'aktɔ, yɔ puma'ay agɔda'agɔp; es pɔn pekytyuun, Dios ma'xɔdɔp ja pyojpɔ.

¹⁶ Paaty pɔn miidsɔty tɔ xymyɔdɔgoodyɔ wiinkrɔty, mɔmayats nidu'uk nidu'uk, es pɔjksów ja ma'xɔn. Nayñigajxtaagɔdɔ nixim niyam es m'agɔda'aktɔt. Ko kyajxtáky tu'ugɔ ja'ay di'ibɔ jiky'ajtp tɔy'ajtɔn mɔɔt, yɔ kyajxtákɔn myɔdajtypy ni'igɔ ja mɔk'ajtɔn.

¹⁷ Okwinmaydyɔ ko ja Diosɔ kyugajxpɔ Eliiɔsɔ dɔ'un ijty jya'ay'áty éxtɔm ɔdsajtam. Ja'a amumdu'uk jot kyajxtáky es kɔdiibɔ tyu'ujɔt, es kyaj tyuuy tɔgɔk jɔmɔjt jakujm.

¹⁸ Ko jatɔgok kyajxtáky, nétnɔm tyuuy jatɔgok, es oj wyindɔy ja pɔjta'aky.

¹⁹ Mɔgu'ugítaty, pɔn miidsɔty nidu'uk myɔdu'udɔgeepy ja tɔy'ajtɔn esɔ wiinkpɔ ja'ay tyuknijambityɔ,

²⁰ nijáwɔdɔ miits ko yɔ di'ibɔ tɔ ja pojɔpɔ ja'ay ttukmastu'uty ja ñɔ'u tyu'u ja axɔkɔpɔ, es ttuknijambity ja nɔ'u tu'u di'ibɔ Dios xytyukni'ijxɔm, tadɔ dɔ'ɔmbɔ ja'ay tyiimpy es tɔyo'ogɔt mɔ ja o'kɔn, es yɔ'ugyɛjxm ja ja'ay yajtuknima'xɔt may ja pyeky.

Myatu'ukpa Neky Di'ibū Peedru Jyaay

1 Ɔj Peedru, Jesukristu 'yapóstulu, ja'a njuna'anum ko tu xykyéxyuts. Nduknigajxtaptsu tyadu neky di'ibátyuty kyaj ñaky'ittu ma yu Israelu ñaxwíñudu, es tsuññudu omyaagy ma yu ñaxwíñudu: Pontu, Galasyu, Kapadosyu, Asyu esu Bitiñu.

2 Dios Teety mwini'ixudu éxtamu jawyiin tnija'aju es ttuknibajtaku. Espiritu Santu myuk'ajtungyuxm myajpajtaktu Diosu jya'ay, esu du'un xymyudowdu ja Dios es mwa'atstat mat ja Jesukristu ñe'pyñ. Wa'an ja Dios ni'igu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

"N'ok'awdajtam ja Dios"

3 N'ok'awdajtam ja Dios, Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, di'ibū tu xytsy-ojku es xyrya'ayo'om es xyajmi'in xyajajtam jemy es xytyuk'awijxum ja jiky'ajtan di'ibū winu xuu winu tiempu, ja'a ko ja Nindsun'ajtam Jesukristu jykypyejky jatagok.

4 Paaty udsajtam n'awijx nujp'ixum ko Dios xymyo'oya'anum ja kuma'añ di'ibū pajke'eky ya'ijtypy tsajpótm, di'ibū kyaj mbaat kyutagoy, ni mbaat kya'axuu es ni mbaat kyani'xy éxtamu pajy o aay ujtsun.

5 Ja'a ko xymyubaktu Dios, yu'u mguwa'anudup mat ja myuk'ajtan ma'anum xy'awixtu ja tiempu ma yu'u dya'ixa'añty ja ñitsokun, di'ibū myudajtypy pajke'eky koonam myinat ja tiempu di'ibū tim óknum.

6 Paaty miits mjantsy'it mjantsyxyonda, oy daa kanak peky ayo'on jotmay xyjapaadaambudu je'euy waanu tiempu.

7 Ja'a ko miidsu mmubajkunaty, du'un éxtam ja oorū di'ibū ya'ixmatsaamp mudu juun es ya'ixut pun oy du'un. Ja mubajkun di'ibū myamadakypy ko ya'ixmátsy, waanu ni'igu tsobaaty kadiinam ja oorū di'ibū kujx najxp, es du'un miidsudyu mmubajkunaty ko du'un ya'ixmátsut, mbaadudup miidsaty ja mui'ajtan es ja windsu'kun es myajnijaxut oy ko Jesukristu myinat.

8 Oy xykya'ixtu ja Jesukristu, mdsoktup miidsaty ja'a; es oy yu'u xykya'ixtu, mmubajktup miidsaty yu'u es mjantsyxyonda'aktu éxtam kyaj yajpaaty ja ayuk wi'ix mbaat yajkajxpudsémy,

9 mat ko xyajpudu'uktu ja pajta'aky di'ibū ma ja mmubajkunaty, ja'a njuna'anum, m'axajudup ja m'anmuj'a'anu ñitsokun.

10 Yu tyadu ñitsokun ja'a di'ibū Diosu kyugajxpty 'yuxpajktu es trayo'oydu, es yu'ujaty junandu ko Dios mmo'oya'anudu ja kunu'xan.

11 Yu Diosu kyugajxpty jyanijawnyandu na'a du'unu tyaadu es wi'ix du'un jyata'añ. Es ja Kristu Jya'ajun yu'u naty ijtp mat yu'ujaty, es tyuknija'aju es koonam yu Kristu tmumada'agut ja ayo'on jawyiin es óknum t'axajut yu myuj'ajtan.

12 Peru Dios tyuknija'adu ja kyugajxpty ko yu tyadu kajxwíjan kyaj myut'yu'u'áttu, ja'a es udsajtam nduk'oy'ajtam. Miidsaty tu xymyudowdu tyadu oybu ayuk di'ibū tu m'anu'umxudu mat ja myuk'ajtanu Espiritu Santu di'ibū tso'on tsajpótm, es extu yu ánkusaty jyanijawnyandu tyaadu.

Wa'ats njiky'ajtam

13 Paaty, miidsaty nidugékyuty, naybyujta'agadu wijy es pe'typy, es ya'oyudu yajxónu mjiky'ajtan. Awixtu mat winu mjot ja kunu'xan di'ibū m'axajuyandup ko Jesukristu myinat jatagok.

¹⁴ Éxtam u'unk ana'kuty di'ibu mädoodup, mämädowdu miidsuty yajxon ja Dios. Katu mjiky'attu mat ja axuk adsojkan di'ibu mmädajtta ko naty kyajnam xyñijáwudu w'l'ix ja Dios ttseky es njiky'ajtam.

¹⁵ Jiky'attu wa'ats, ja'a ko Dios di'ibu tu mwin'ijxudu, wa'adsu'a;

¹⁶ tyadu du'an kyajxyry ja Dios ma jyaabyajtan: "M'ittup miidsuty wa'ats, mat kots uj nwa'adsuty."

¹⁷ Ja'a ko xyTyeety'attu ja Dios, di'ibu pyaye'epy nidu'uk nidu'uk, es kyaj wyin'ixy wyingéxyty, naam m'akjiky'ajtrnam naxwiin, m'akjiky'attup es xymyamädowdat ja Dios, es xywyindsu'ugadat.

¹⁸ Mnija'adup éxtam tkubejty tkumadooy ja Dios es dyajts'oogat ma tadu axukru jiky'ajtan di'ibu xytyukmanikakam ja n'aptujk'ajtam. Pes ja Dios kyaj tkubejty ja nmitsokan'ajtam mat ja platu meei oora meei di'ibu najxp;

¹⁹ jantsy tsooxu Dios mgujuuyudu es nmits'o'oktat ko mbojru tkubejty mada Jesukristu ñe'pyñ di'ibu tyukwindsu'ku éxtam tu'ugu borreegu di'ibu ni tii tkamdaty ja axuk'ajtan.

²⁰ Jékup ja Diosu du'an ttuknibajtak kyajnamu naty dyajkojy ja naxwiinudu, per tyam ma tyadu xuu tiempu ko yu naxwiinudu kyaxannu, tu kyaxe'eky miits m'oy'ajtunguyxmuty.

²¹ Es Jesukristakyajxm xmyubaktu Dios, di'ibu yajjikypuyjku ma 'ye'ky es tu tmo'oy ni'igu ja muj'ajtan, es du'an nmubajkam ja Dios es n'ajot'ajtam.

²² Es mat ko tu xymyamädowdu ja tuj'ajtan, tu xyajwa'atsta m'anmaja'an es mat winu mjot mnaydsyókudat nixim niyam, éxtam jyawu mduka'ax'atta.

²³ Pesu myajmiin myajajtudu jemy mat yu'uguyxjm ja Diosu 'yayuk di'ibu ijt winu xuu winu tiempu; kyaj dyu'anaty éxtam ja jiky'ajtan di'ibu kajxp najxp, di'ibu m'axájudu ko nmiin mrajttu naxwiin,

²⁴ mat ko xytyuknija'am ja Diosu jyaabyajtan ko jyuna'añ:

Du'an ja ja'ayaty éxtam ja aay ujtsun,

es ja myuj'ajtanaty éxtam ja aay ujtsu pyajyan.

Tatsp ja aay ujts es ja pyejy kya'ay;

²⁵ peru Dios 'yayuk, ijtup winu xuu winu tiempu.

Esu tyadu ayuk ja'a ñigajxyry ja nitsokan di'ibu tu myajtukmädowdu.

2

¹ Paaty miidsuty, mastu'uttu tugekyu axuk'ajtan. Kyaj pan xywyin'uundat. Katu nan nugoobu je'eju m'akjuna'andu ko xmyubaktu Dios, mya'ixudubu du'an mat ja mgu'am jiky'ajtan, es katu xyñaywynnaxajáwudu mat tii. Mastu'uttu tugekyu pi'tskajxy.

² Éxtamu maxu'ungu'ungaty jantsy tsi'idsaamp, du'an miidsuty nandu'an xytyókttat ja Diosu 'yayuk, es du'an xmyuayaak xmyubátat ja Diosu ñu'u es xmyudátat ja nitsokan,

³ mat ko tu xyñijáwudu ko Nindsun'ajtam jyantsy'óyaty mat adsajtam.

Du'an ja Kristu éxtamu tsaa jiiikypyu

⁴ N'okmawingo'onam adsajtam ja Jesús. Yu naxwiinudu ja'ayaty tu 'yaxtjudu, peru Dios jyantsysyejpy es tu twin'ixy, es dyajtuñ éxtamu tsaa jiiikypyu ma potsy jx.

⁵ Xyajtu'unam adsajtam nandu'an éxtam ja tsaa jiiikypyu, di'ibu mmat ja potsy dyajpéty ma Dios tsuunuya'añ. Ma tadu tsunaaydyákn, ja Jesukristu tu xyryujtakam éxtamu teetyujkaty, wa'ats ja'ay, es nwindsu'kam ja Dios, es

n'awdajtam mut ja njot'ajtam es mada n'anmaja'an'ajtam, es ja Dios 'yaxajur yu n'awdajtan'ajtam extamu windsu'kan di'ibu yu' tseyjy.

⁶ Paadya Dios junañ ma ja jyaabyajtan:

ixta! Eñ naja'ta'agyats ma Syon kajrn tu'ugu tsujru tsaa ma potsy uix, di'ibats uñ ta nwin'ixy.

Di'ibu 'yaxajur, ni na'a tkamadatat ja tsoydu'un.

⁷ Es mut miidsaty di'ibu myabujktur, tadu tsaa myudajtypy kajaa yu maj'ajtan; per mut di'ibu kyaj tmabuktu, kyuydyimbyu tyadu extam juna'añ ja Diosu jyaabyajtan:

Ja tsaa di'ibu ja pojtsru kyaj tsojktu,

tu net jya'ty ma ja tujk t'ujx'aty.

⁸ Es nandu'un yajkuyduñ jatu'uk ma juna'añ:

Tyadu du'un ja tsaa di'ibu yajtukunajru es yajkadu.

Tyukkunajru yu'ujaty di'ibu kyaj tkurktu ja Diosu 'yayuk, mut ko du'unu dun tu pyajta'agadu Dios.

⁹ Peru Dios tu mwin'ixudu miidsaty di'ibu myabujktur, mmaduundur ja Rey extamu teetyujktu, wa'ats ja'ayaty miidsaty, ja'ay di'ibu Dios ja'ay'ajtudur. Yu' mwin'ixudu es xykajwaxat ja oybu tuunk di'ibu yu' tu trajta'aky, mut ko mdukniwoodu'udyaty ko m'ijtu ma ja koots'at, es myajnejxyaty jiky'ajtru ma ja jyajnu tsujru.

¹⁰ Tuuyur kyajru Dios mja'ay'atudu, per tyam sitay yu' mja'ay'ajtudur; tuuyur kyaju Dios mba'ayoojdu, per tyam tu mba'ayowudu.

Ayo'on yajmmada'aky mut ja ma'xtujkan

¹¹ Mugu'ugitaty, nmanu'xtaktaps miidsaty, extam jabye'xyja'ay ma wiink nax wiink kajrn, katu xy'anujx xy'a'oogudu di'ibu ja nini'x kabajk tseyjy, di'ibu myadsip'ajtypy ja n'anmaja'an'ajtam.

¹² Madatta oybu mjet mwinma'añ mut ja di'ibu kyaj t'ixy'attu Dios, es du'un yu'ujaty, oy tyam mjaniwaambajttubu nanatakukuyxm extamxyur m'axakja'ay'attu, 'ixtur ja oy'ajtan di'ibu miits mduundur, es ko ja'ay yajpayo'odyat, net t'awdattat ja Dios.

¹³ Nindsan'ajtamgyajxm mamadowdu panaty yajkutujkr ya naxwiin, du'un ja yajkutujkrakok, mut ko yu' waanu kujxm ja kyutujkun,

¹⁴ es panaty ana'amdur kyutujkun patku'ay, panaty kyejxyu es ttukkumadowat di'ibaty axuk adastur es oy tnmadya'agut di'ibaty oy tuundur.

¹⁵ Mut ko Dios tseyjy es miidsaty oy xytyundat, es du'un xya'amondat di'ibu nanatakukuyxm mniwaambajtudur.

¹⁶ Jiky'attu miidsaty extamu di'ibu kyaj myaduñ ma wiink ja'ay, es katu mnaabyajta'agudu kujun ma ti xytyuna'andut axuk. Jiky'attu extam ja Diosu myaduumbu.

¹⁷ Windsu'agudu mjrpu mutskru. Tsoktu mmamabujkraty. Windsu'agudu es awdattu Dios. Mujixtu ja yajkutujkr kopk.

¹⁸ Miidsaty di'ibu mduundur, windsu'agudu mwindsan mwindaj es mamadowdu, kyaj jya'ayaty je'eyu di'ibu ojya'ayaty, nandu'un di'ibu ana'amur muk.

¹⁹ Ja'a du'un oy ko xymmada'aktu ko nanagoobu mya'ayowudu, ja'agyajxm ko xujjawudu ko Dios 'yijxyu.

²⁰ Per pan miits mduundur ti oynu'un axuk, es mut ja ma'xtujkun xymmada'aky ko mdukkumodyaty, i'ti oy'ajtanu danu taadu? Per pan

m'ayoodap mat ko ti oy t_u xytyuñ, es mmamadáktap mat ja ma'xtujkan, tyaadu da'una Dios 'yoyjya'ap.

²¹ Paadya Dios xywyo'om es da'una nma'xtujkan, ja'a ko Krista 'yayooy mat adsajtamgyajxm, es xmyo'oyam tu'uga ijxrajtan es nbadu'unam ya'a.

²² Jesukrista kyaj pyekytyuun es ni na'a tkawin'u'añ pán.

²³ Ko pán wi'ixáty 'yanmaaya, kyaj wi'ixáty 'yadsoojambijty; ko tsaatsy-tyuunada, kyaj t'adsu'kada, je'eya ttukkadaujka ja Dios, di'iba pyaye'epy mat ja t_uy'ajtan.

²⁴ Krista ja nbojpa'ajtam myunajx ma ñini'x kruuzkajxm. Da'una ttuun es n'ijtam éxtam o'kra ko nbekytyuna'anam es njiky'ajtam éxtam pyaadyaty, es da'una Krista 'yo'kungyajxm oj nwátsum ma ja nbojpa'ajtam, es tyam njiky'ajtam t_uy'ajtan maat, éxtam Dios dyajngutúka.

²⁵ T_uuyap da'una miits m'ijtta éxtam ja borreegu di'iba t_u 'yuxyo'oy, peru t_u mjambitta ma Krista, di'iba mgwentu'ajtudap éxtam tu'uga borreegu kwentu'ajtra.

3

Wi'ix jyiky'áttat ja kasaadaty

¹ Nanda'un miidsaty kasaada toxytyujkaty, naydyukkada'kada ja mña'ay, es da'una, oy mña'ay tkamabukt_u ja Diosu 'yayuk, mduk'axájudap ja Jesukrista kyaj ja'agyajxm ko wi'ix xy'anamada,

² ja'a da'una ko t'ixtat ko miits xyjiky'atta wa'atspa jiky'ajtan es windsu'kan maat.

³ Nayya'oy nayyajpaadada. Kyajts ya'a n'andijy es xmyumay xmyudajtat ja mwit mgu'uga jantsy oybyu, o wi'ixa mwaay mgubajkkajxy xyajt-sujtúkadat, o wi'ix ja mnini'x oy kyuxu'ugut mada oora.

⁴ Ja tsuj'ajtan di'iba kyaj ñaxy es ni'igu tsobatp Dios wyindum, ja'a ya'a ko ja'ay oyjot oywynma'añ tmadatta es jyiky'atta yuunk naxypya.

⁵ Pes da'una ñayya'ijtada tsuj ja wa'atspa toxytyujk jékypa, wyindsu'kada ja Dios es ñaydyukkada'kada ja ña'ay.

⁶ Da'una Saaru, ya Abraanu ñado'oxy, tmamadooy ja Abraan, es ttiyj "nwindsán". Miits mja'ttap da'una éxtamu Saaru pán mduundap ja oybyu es kyaj ti xytsyu'ugadat.

⁷ Es nanda'un miidsaty kasaada yedyujkaty, muma'xtúktu mñado'oxyaty. Windsu'uga éxtam ya'a pyaadyaty. Kyaj jje'eyaty mat ko toxytyujkaty 'yamaayaty, per mat ko nanda'un tmadatta mat miidsaty ja jiky'ajtan di'iba t_u mmo'oyada ja Dios mat ja kyua'mdsojkan. Tunda da'una, es net kadiiba ni tii mga'adsípudat ko mgajxta'aktat.

Di'iba ayoodap ko ttunda ja oybyu

⁸ Di'ibats uj t_u njatuk'uxpaka'anda nidagekyu miidsaty di'iba myubajktap ja Krista, ya'a tyaadu: Ittu ti'igya, naymyama'xtúkada nixim niyam, naydyókada nixim niyam mat winu' mjet, pa'ayowda ja'ay, es tuda'aky'áttu.

⁹ Ni na'a xykyayajmbittat axuuk ko pán axuuk mdúnudat, es ni xykya'oojambittat ko pán m'oojudat. Nik ni'igu kunu'xta, mat ko Dios mwoojada es xy'axájudat ya kunu'xan.

¹⁰ Éxtam jyana'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Di'iba tseyjpy jyiky'ata'añ oy es jeky, kyaj 'yanda'agat es kyaj axuuk kajxy tkajxat;

¹¹ kyaj t'oktuunnat ja axuuk'ajtan; ja'a tyúnap ja oybyu, 'yaxta'ayap ja ti'igya'át, es kyaj jyiky'átat tsipoty.

12 Mət ko Dios tam kywentu'átyuty ja ja'ay di'ibü jiky'ajtŕ tŕy'ajttŕn mŕtt, es myudo'oxuty ja kyajxtákun, per myudsip'ajttŕpy di'ibü axŕŕk adátstŕp.

13 Pŕn amumdu'uk jot miidsuty dŕ'uñŕm xytyundu oy tŕgékuty, žŕn axŕŕk mdúnudŕp?

14 Per pŕn m'ayoodŕp mət ko mjiky'attŕ wŕ'ats, Dios mgunu'xánudŕp. Katŕ pŕn xytŕy'u'ugudŕ es katŕ mŕmay mdajttŕ.

15 Mət winü mjot awdattŕ Kristŕ éxtŕmŕ mWindsŕn. Dŕ'uñŕm jajp'íxy mŕayya'ítudŕt es xy'adsówdŕt pŕnaty myajttŕjŕudŕp ti ko xymŕabŕktŕ Dios, es ti m'awjix mjŕjŕ'íjxtŕp.

16 Mŕdattŕ ja mjot mwinmŕ'añ wŕ'ats, es dŕ'un ko pŕn mniwŕambŕtŕdŕt nanatŕktŕ mət ko miits m'xŕpŕjkrŕ'átyuty ja Kristŕ, yŕ'uŕjaty kŕ'ŕm wŕ'ŕmdŕ'áydŕp tŕodyu'un mŕtt.

17 Es pŕn dŕ'un Dios ttseky es m'ayówdŕt, ni'igu 'yóyuty m'ayówdŕt ko mjiky'attŕ wŕ'ats, es kyaj m'ayówdŕt mət ja tŕydyu'unŕn ko mjiky'attŕ axŕŕk.

18 Mət ko Kristŕ, oy ni ti peky tkatuuñ, tŕgok je'eyŕ mət winü xŕŕ winü tiempŕ 'ye'ky mŕ jŕpatŕ n'o'kŕm ŕdsajttŕm pekyjŕa'ayuty, es xytŕyukniwŕtsŕm ja nbojŕŕ'ajttŕm es xyajnŕjxŕm wŕ'ats Dios wyindum. Oj 'yeeky ja Jesuŕ ŕini'x, per Espŕitŕ Santŕkyŕjxm jŕikyŕpyejky.

19 Mŕdŕ 'yanmŕja'an oj ñejxy mŕ ja anmŕja'ŕnŕty di'ibü tŕsimy ijttŕp, es jŕp oj tkajxwa'xy ja Diosŕ 'yayuk,

20 ja anmŕja'an di'ibü kyaj tmŕmŕdoodŕ ko Dios jŕa'awjixŕdŕ mŕ'xtujkŕn mŕtt esxyŕ jŕyodŕmbijttŕ mŕgnŕm ja No'ee naty dŕa'oyŕ ja arkŕ, mŕ oj je'eyŕ niduktujk ja ja'ay tŕyo'okttŕ ko ja ayo'onduu myiñ.

21 Ja tadŕ nŕŕ, dŕ'un ja'a tŕaty éxtŕmŕ nŕbajttŕn di'ibü xyajnitsókŕm. Ja nŕbajttŕn, kyaj yŕ'uŕjaty es nŕŕgyŕjxm ja nini'x wŕ'a'atsŕt, ja'a dŕ'un esŕ ja'ay jŕyot wyinmŕ'añ wŕ'ats 'yíttŕt Dios wyindum. Ja nŕbajttŕngŕjxm nnitsókŕm ja'agyŕjxm ko Jesukristŕ jŕikyŕpyeŕky mŕ 'ye'ky,

22 di'ibü patŕjktŕ tsajpótm es tyam 'yity aga'añdsyoo mŕ Dios, es oytyim di'ibü ánkŕŕsuty es oytyim di'ibŕty ja kyutujkŕnŕty tmŕmŕdowdŕ ja Jesúŕ.

4

Naybyudŕjktŕm nixim niyam

1 Es dŕ'un éxtŕm 'yayooy ja Kristŕ yŕ naxwiiñ, nandŕ'un miits mŕdattŕ ja winmŕ'añ éxtŕm ko 'yayooy, ja'a ko di'ibü dŕ'un tŕ 'yayooy mŕ ŕini'x kyubajk, tŕ tmastuttŕ'a'y ja pyeŕky

2 es jŕiky'átŕt éxtŕm ja Dios ttseky mabaŕdŕ jŕiky'ajttŕn, es kyaj éxtŕmŕ ŕini'x kyubajk ttseky.

3 Tsŕya'a nadŕ'un ko mjiky'ajttŕ éxtŕm jŕiky'attŕ pŕnŕty kyaj tmŕdundŕ Dios, mjiky'ajttŕ éxtŕm mnini'x mŕubajk ttsojktŕ, m'adsojktŕp tii, amŕ'ikŕjŕya'ay m'íjttŕ, je'eyŕ mŕgŕxŕty, es m'awdajttŕ ja agojwinnŕx.

4 Di'ibü ijty mŕmŕgu'uk'ajttŕp mŕ tyadŕ axŕŕkrŕ jiky'ajttŕn, dŕ'uñŕ tyam wŕ'uŕmŕdŕya'aydyŕ mət ko kyaj ja'a mŕtt xyñakŕpyŕnŕjxtŕ ko kyaj ñajŕjŕjwjtŕŕmbŕtŕdŕ, es mduŕ'ak'átŕdŕ.

5 Per yŕ'uŕjaty myŕgwentŕ'ajttŕpy ja Dios, mət ko Dios pyayo'oyaampy di'ibü jŕiky'ajttŕp es di'ibü o'ktŕ.

6 Paŕty oj jajkajxwa'xy ja oybyŕ ayuk nandŕ'un mŕ di'ibŕty o'ktŕ, es oy jŕjŕtydyúndŕ mŕdŕ o'kŕn mŕ ŕini'x tmŕdajttŕ, dŕ'un jŕiky'átŕtt ja jŕa'ajŕn mŕdŕ Dios.

⁷ Tüü wyingón esu ja'ay yajpayo'oydyut. Paaty miits ittu tuda'aky, wijy es mgajxtá'aktat.

⁸ Paaty wa'an t'ity nan ni'igu tsojkn ma miidsaty, mat ko ma ja'ay ñaydsyókudu, may ja peky ñaydyuknima'xudu.

⁹ Es naymyo'oyudu nixim niyam yu jajtákn esu ka'ay ukun mat winu mjet.

¹⁰ Naybyudákudu nixim niyam éxtam ja Dios tü mmo'oyudu nidu'ugátyuty ja madakun. Yajtúndu yajxón ja kanak pekyru madakun di'ibu Dios tü mmo'oyudu.

¹¹ Ko pún tkajxwíjt ja myegu'uk, wa'an t'anumun éxtam ja Dios tü tyuk'xprékyuty. Es ko pún ttukpuduku tii ja myegu'uk, wa'an ttuñ mat ja muk'ajtun di'ibu Dios tü myo'oyuty, es du'unu Dios awdaty 'yítat Jesukristakujxm ma tugekyu di'ibu ijt. Wa'anu Dios tmudaty ja muj'ajtun winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

'Yayowdu pánudyu Kristu myubujktu

¹² Mugu'ugítaty, katú du'ñu mwu'mudu mat ja muk ayo'on di'ibu mya-jnajxtap. Katu xywyinmaydyu es kyaj du'un jyátat di'ibáty myubujktap ja Kristu.

¹³ Ni'igu mxonda'aktat, mat ko pún du'un miits xytyukmuktá ja Jesukristu 'yayo'on, nandu'un xytyukmúktat ni'igu ja xondakun ko naty myiñ jatugok.

¹⁴ Es pún ja ja'ayuty mduunudap axuk mat ko xyryanujxtu Jesukristu, xonda'aktu, mat ko 'yity ma miidsaty ja Diosu jya'ajun di'ibu ni'igu muj'ajtun myudajtypy.

¹⁵ Per ko m'ayówdat miidsaty, kyaj mat ko myajja'ay'ooktu, o mmaatsta, o m'axukja'ay'áttu, o m'abi'ts'áttu, o mat ko oytyiity xytyuktákudu di'ibu kyaj mbaadudu.

¹⁶ Mat ko pún m'ayoodap ko Kristu mja'ay'átudu, kyaj tyadu tsoyodyu'unaty; ni'igu xy'awdáttat ja Dios mat ko miits mja'ay'átudu Kristu.

¹⁷ Mat ko tü tpaaty ja tiempu ma Dios tpayo'oya'añ ja jya'ayuty; es pún tsondakp ja Diosu ppayo'oyun mat udsajtam, tuj'ajtun'u ko 'yakjata'andu di'ibáty kyaj tkupaktu ja oybu ayuk di'ibu Dios kyajx.

¹⁸ Yu'u dunu tyadu di'ibu 'yandijpy ja Diosu jyaaybyajtun ma jyuna'añ: "Pún tsip es ñitso'ogut ja ja'ay di'ibu jiky'ajtr tuj'ajtun muut, ¿ti jatánudap ja pekyjya'ay es púnaty kyawindsu'kudap ja Dios?"

¹⁹ Paaty pún yu'u tsojkan'ajtypy ja Dios es n'ayo'om, n'okjiky'ajtam yajxón, éxtam dyajnigutúka ja Dios di'ibu xyajkójum es kyuydyiimpy di'ibu kyajxypy.

5

Wi'ix yajkajxwíjt ja mubujkputujk

¹ Nmánu'xtáktupts ja mujja'aydyujkuty ma mnaymyúkudu. Pes uj nandu'un mujja'ay éxtam miidsaty. Taptu naty uj n'ixy ja Kristu ko 'yayooy ma ja kruuz es 'ye'ky, es uj nandu'un ndukmukaambyuts mat miidsaty ja muj'ajtun di'ibu óknun niguxu'ugaamp.

² Paaty nmánu'xtá'aktu, ko éxtam ja borreegu kwentu'ajtr dyajju'xe'eky yajxón ja byorreegaty, nandu'un miits xykywentu'áttat yu ja'ayuty di'ibu Dios tü mdukudákudu. Tundu du'un xonda'aky'aa xonda'akyjyót, éxtam Dios ttseky, es kyaj mat ko tü myajtuk'ana'amdu o mat ko mmeen'ook'áttu.

³ Katu je'eyu xy'ana'amá'andu ja ja'ayuty di'ibu Dios tü mmo'oyuty es xykywentu'áttat, ni'igu yajxón m'ittat mat yu'ujuty éxtamu ijxrajtan.

4 Mət ko dɛ'ʉn xykyuudyúndat, es ko myínat ja Borreegɛ Kwentu'ajtpɛ Wyindsán, ja'a nɛnɛ'ʉnɛm Nindsɛn'ajtɛm Jesukristɛ, mmay'atánudɛp. Per kyaj mmo'oyɛ'ʉnɛdɛ ja ujtɛ ʉygyorónɛ éxtɛm di'ibɛ yɛ naxwiín naymy-ooyudɛp ja ja'ayɛty ko gyanarattɛ mɛ pyɛyɛ'kkijxyudɛ. Tyɛdɛ koronɛ rójɛnɛ ní'xtɛ'ʉy. Perɛ di'ibɛ Dios xymyo'oyɛm, ijtp winɛ xɛɛ winɛ tiempɛ.

5 Miits ɛnɛ'ktɛjkaty, mɛmɛdowdɛ ja mɛjja'aydyujkaty; es nidɛgekyɛ miits mɛjja'aydyujkaty es ɛnɛ'ktɛjkaty, naybyudɛkɛdɛ nixim niyam mət ja tuda'aky'át, mət ko

Dios myɛdsip'ajtypy ja di'ibɛ mɛjpatɛp, per pyudɛjkɛp pɛnɛty yuunk naxypy ja'ay'ajttɛp.

6 Paaty yuunk náxyryudɛ Dios wyíndum, es dɛ'ʉn ja'tɛp ja tiempɛ mɛ Dios mya'ita'ʉnɛdɛ mɛj.

7 Tukɛdɛkɛ tɛgekyɛ Dios di'ibɛ mjotmay'ajtypy, mət ko yɛ'ɛ naydyukjot-maydyuunɛp mət miidsɛty.

8 Jiky'attɛ miits tuda'aky es wijy, mət ko yɛ mmɛdsip, ja mɛjku'ugópk, dɛ'ʉn jyɛdity éxtɛm ja kɛɛ myu'uy mət ja yuu es t'ɛxtɛ'ʉy ti 'yokjɛ'xɛp.

9 Tukmɛmadɛ'aktɛ ja mɛjku'ugópk ja'agyɛjɛm ko xymyɛbaktɛ Dios, ja'a ko xyńijáwɛdɛ ko dɛ'ʉn 'yayoodɛp ja mɛmɛmɛbɛjkrɛty oytyim maaty.

10 Paaty ko naty miidsɛty tɛ m'ok'ayowdɛ waanɛ, Dios nɛjx mɛjwíjtsɛmbítɛdɛ oy, myɛj myáyɛt ja mɛmɛbɛjkanɛty, es oy xyńijáwɛdɛt ko Dios mdsókɛdɛ. Yɛ Dios xykyuunɛ'xɛm mɛj wiin kajaa, es xywyo'om es ti'igyɛ n'ijtɛm mɛdɛ Jesukristɛ mɛ mɛj'ajtɛn winɛ xɛɛ winɛ tiempɛ.

11 Myɛdajtypy yɛ Dios ja mɛj'ajtɛn winɛ xɛɛ winɛ tiempɛ. Wa'an dɛ'ʉnɛty.

Kajxpo'xɛn

12 Mɛ tyɛdɛ neky tɛ nnijáyudɛ miidsɛty, nyajtúńɛts ja Silvanɛ éxtɛmɛ ɛskribɛɛn, nmɛmɛbɛjkrɛ'ajtɛm es nmɛgu'uk'ajtɛm di'ibɛ oy tmɛdúń ja Nindsɛn'ajtɛm. Tɛ nnijáyudɛ tuk ɛɛ majtsk ɛɛ es mjotkujk'áttɛt, es n'anɛmɛdɛ ko di'ibɛ nduknija'ayudɛp, ja'a dɛ'ʉn ja Diosɛ myay'ajtɛnɛ tɛy'ajtɛnbɛ, es ko dɛ'ʉn mjiky'áttɛt.

13 Es éxtɛm ja Dios tɛ mwin'íxɛdɛ miidsɛty, nandɛ'ʉn tɛ yajwin'íxtɛ yɛ mɛmɛmɛbɛjkrɛty di'ibɛ naymyujkɛdɛp Babilońɛ. Nidɛgékyɛty yɛ'ɛjɛty mduknigáxɛdɛ Dioskajxy. Esɛ Markɛs di'ibɛts nja'ɛp éxtɛmɛdɛ n'u'ungɛn, nandɛ'ʉn mduknigáxɛdɛ Dioskajxy.

14 Naygyajxpo'xɛdɛ nixim niyam es naymyɛnánudɛ éxtɛm tukka'axpɛn. Wa'an ja Dios mmo'oyudɛ jotkujk'ajtɛn miidsɛty di'ibɛ Jesukristɛ jya'ay'ajttɛp.

Мүмәјтскрә Некы Ді'ібә Педрә Јаау

¹ Ҳј Simonk Peedrä, Jesukristä myәduumbә esu 'yapóstalu, ja'a njәnә'әnam ko tä xykyéxyats. Ndukniğajxtәptsu tyadә neky miits di'ibátyu nDios'ajtәm esu Yajnitsókrә Jesukristä, di'ibә tyiimpy ja täy'ajtәn, tä xymyo'oyuam yu mabәjkәn jantsy oybyu.

² Axájudu ni'igu ja kunu'xәn esu aguјk'ajt jotkuјk'ajtәn mät ko xy'ixy'attu Dios es ja Nindsәn'ajtәm Jesús.

Мабәјкрәтүјкә јуiky'ajtәnuty

³ Dios mät ja myәk'ajtәn tä xymyo'oyuam tәgekyu di'ibә xytyugoy'ajtәm es njiky'ajtәm әxtәmә Dios tseky, yu'u xywo'om mät ja myәj'ajtәn esu 'yoy'ajtәn.

⁴ Es mät yu'әgyәjxmә tyәadadyu Dios tä xymyo'oyuam ja oybyu tsujpә wandakәn, es dә'әn n'ijtәm oy es wә'ats, әxtәmә Dios 'yity oy es wә'ats, es dә'әn n'әxtјјәm di'ibáty ja nini'x kәbәјk tsyejpy es dyajma'aty di'ibáty ijт yә naxwiin.

⁵ Paaty mät winә mjot naybyјta'agudu mäk, es xy'ak'ya'ixәdәt ja mjiky'ajtәnuty mät ja mmәbәjkәn; es ko xymyәdättәt ja mabәjkәn, nandә'әn xymyәdättәt ja oyjya'ay'ajtәn; es ko xymyәdättәt ja oyjya'ay'ajtәn, nandә'әn xymyәdättәt ja wijj'ajt keјj'ajtәn;

⁶ es ko xymyәdättәt ja wijj'ajt keјj'ajtәn, nandә'әn xymyәdättәt ja nayjyәwjјtsambítu; es ko xymyәdättәt ja nayjyәwjјtsambítu, nandә'әn xymyәdättәt ja ma'xtujkәn; es ko xymyәdättәt ja ma'xtujkәn, nandә'әn xymyәdättәt ja jiky'ajtәn wi'ixә Dios 'yitәt windsu'әgә;

⁷ es ko xymyәdättәt ja jiky'ajtәn wi'ixә Dios 'yitәt windsu'әgә, nandә'әn xymyәdättәt ja tsoјkәn mät ja mmәmәbәјkrәty; es ko xymyәdättәt ja tsoјkәn mät ja mmәmәbәјkrәty, nandә'әn ja naydsyokә nixim niyam.

⁸ Pәn tәgekyu tyadә oybyu winma'әñ mmәdajttәp es xyajmәј xyajmәyudә, kyajә naty nәgoobu mnajiky'attu es nan kyajә naty nanatәkә tä xy'ixy'attu ja Nindsәn'ajtәm Jesukristä.

⁹ Per di'ibә kyaj dә'әn tmәdaty tyadә oybyu winma'әñ, dә'әn yu'u әxtәm tu'ugә wiints, o nandә'әn әxtәm tu'uk di'ibә mbaat 'yixy je'eyә wingon, mät ko tä tjә'aydyugóy ti ko Dios tä yajwa'adsyәty mә yu pyojpә di'ibә tyuun.

¹⁰ Paaty mәgu'ugítuty, ni'igu mnaybyјta'agudu mäk es xyә'ixәdәt mә yu mjiky'ajtәn ko tyәy'ajtәnuty ko Dios mwin'ijxәdә es mwoojudә. Pәn mdu-undәbu dә'әn, ni na'a mgatu'udәgódyәt,

¹¹ mәј wiin myajni'awátsxәdәt es mdәkәdәt mә yajkutiky winә xәә winu tiempә ja nYajnitsokpә'ajtәm, ja Nindsәn'ajtәm Jesukristä.

¹² Paaty dә'әñәm n'aktukjamyatstә tәgekyu tyadә, oy xyjanijәwudә es myә'ijxәdәp xykyuydyundә ja täy'ajtәn di'ibә tä myajtuk'әxpәktә.

¹³ Dә'әnәts nnasjawә ko xpyәtәpts esuts nyákәt tyadә kajxwјјәn maәnәmts n'akyjyiky'aty.

¹⁴ Pes yә Nindsәn'ajtәm Jesukristä tәts xytyuknijawә ko tsoјkәts n'oogәnnә.

¹⁵ Paaty n'akkajxwјјәtә es dә'әñәm xyjamyátstәt tәgekyu tyadә оуәts njә'o'krә.

Peedrә mәdu јyamyәnt oj t'ixtә ja Kristә

¹⁶ Ko oj nduk'uxpaktā wi'ix ja Nindsun'ajtam Jesukristā myuk'ajtan es ko jyambitā'añ yā naxwiññ, kyaj oj ndukmumadya'aktā anuu madya'aky di'ibū ja'ayadyā naty tū dya'ōyudā, pes mādadsū ngu'am wiinats uadsaty tū n'ixtū Jesusa myuj'ajtan.

¹⁷ Mut ko uadsaty tāmudsū naty mut yū'u ko Dios Teety myooyū windsu'kun esū muj'ajtan, ko myugajxū extū tsajpótm, es jyunáñ: "Tyaadadsū dū'an ja n'U'unguts di'ibuts njantsysyejpy, di'ibuts mūat njotkujk'áty."

¹⁸ Es uadsaty kū'am tū nmadowdū ko Dios oj dū'an jyūna'añ, mut ko tāmudsū naty mut ja Jesūs kuni'xykyopkkajxm.

¹⁹ Es dū'an ni'igu oy yajnijāwū ko tyuy'ajtanuty ja ayuk di'ibū Diosū kyugajxū yajwū'umdu jāabyéty. Paaty miits xymyubáktat yajxón di'ibū yū'ujety kyuxjāadyū, mut ko yū 'yuxpūjkanuty, dū'an yū'u éxtam tu'ugu kudū'xn di'ibū kyude'xypy mā ja koots it extū ko jyaju'ugut ja xūñ'át es pyādsūmat ja jāyxūū es tkudū'xtat ja mjot mwinnmā'añaty.

²⁰ Tim jūjp'ám xyjagyúkdū tyāadu: Ni tu'ugu Diosū kyugajxū kū'am kyawinnmā'añbyaty di'ibū jāabyéty ijtp mā Diosū jyāabyajtan,

²¹ mut ko kyaj ja Diosū kyugajxūty tyukjaitadū tii ja'ay wyinnmā'añgyujxm, ja Espiritū Santū winmā'añmyooyudā.

2

Pánuty ya'uxpūjktap ja andakūn

¹ Nandū'an mā ja israelitū kajpn ijttū andákrūty di'ibū jūnandū ko yū'adyū Diosū kyugajxū, es dū'an nandū'anū ya'uxpūjkrū andákrūty mdukn-ímīndūp miidsaty yū xpūjkanū axūagátyryū. Es extū 'yuxtijtāp yū Nindsun'ajtam di'ibū tū 'yeekey yū'gyujxmty, es dū'an űaydyuknīmīndū kū'am pojān ja kutāgo'oyūn.

² Oyū tyāadu jyadū'un'ajtrū, nimay di'ibū ryanūjxaampy yū 'yaxuk jiky'ajtan, es paadyū ja'ayaty t'uxtijtā ja tūy'ajtan.

³ Tadū ya'uxpūjkrū andákrūty nūgoo 'yok'adsojknādū, es tsyoka'andūp es miits xymyūjūdyut yajxón ko naty mdukmumadya'agudū yū kya'oywyinnmā'añaty; per jantsy jékyūp oj Dios trūjta'aky ja dū'ambū ja'ay es yajtādyūndat.

⁴ Mut ko Dios kyaj oj trojprūme'xy ja ánkūsaty di'ibū pekytyuundū jékyūp, es tkujābijpū mā muj koots'át, es jap oj dyajwe'emy kāwūñ mut ja kadēnū, es trūjke'ky extū ko yajpayo'oydyut.

⁵ Nan kyaj Dios oj trojprūme'xy ja jekyjya'ayaty, ni'igu tkejxy ja ayo'onduū es dyajji'xtāy nidūgekyū tadū axuk ja'ayaty, je'eyū dyajtséky ja No'ee, di'ibū kyajxwā'x esū ja'ay wā'ats jyiky'áttat, ja'a mut nijāxtujkrū ja'ayaty.

⁶ Nandū'an ja Dios oj ttukkumūdoy ja pekyjya'ayaty mā Sodomū kajpn esū Gomorrū kajpn, tnīne'ky es extū wū'umdaāy jāam. Dū'anū tyāadu oj wye'emy éxtamū ijxpajtan wi'ix jya'tā'an kyūbata'andū ja axuk ja'aydyujk;

⁷ per yajtsók ja Lot, tu'ugu ja'ay di'ibū jiky'ajt tūy'ajtan mūat, di'ibū māay taj ko t'ijxy tadū axuk jiky'ajtan mā tadū axuk ja'ayaty.

⁸ Pes tadū ja'ay di'ibū jiky'ajt tūy'ajtan mūat mā yū'ujety, 'yayooy bom bom mā ja 'yāā jyot ko t'ijxy es tmūdooy ja axūakrū tu'un kajxān.

⁹ Es dū'an ya'ixy ko Nindsun'ajtam Dios űija'ap wi'ix dyajnitso'ogut di'ibū mādūunūp, es wi'ix trūjka'uga'añ ja axuk ja'ayaty ko yajpayo'oydyut.

¹⁰ Dios tyukkumadowaampy waana ni'igu di'ibáty jajtuundap ja 'yaxak winma'añ es t'axtijtu pánaty myudajttap ja kutujkan. Tadu ya'axpajkpa andakpa, tsoydyu'undúkaty es kujjuunaty, es kyaj tsyu'ugada es twingajxpáttat di'ibáty maj ja kutujkan myudajttap.

¹¹ Oy ja ánkusaty di'ibu ni'igu tmúdaty ja myuk'ajtan esu kyutujkan es kadiinuma tyadu andákraty, kyaj tkajxpóktu mut yu'ujaty Nindsun'ajtam wyindum.

¹² Per yu tyáadu da'umbu andákraty kyajxtap di'ibu kyaj tjaygyúkudu, da'un tmúdatu jyot wyinma'añ éxtamu ujts juyujk di'ibu 'yami'in 'yajajtu es ja ja'ay ya'oogudat. Paaty da'un 'yooktat éxtamu ujts juyujkan,

¹³ ayówdap éxtam tu dya'ayowdu myugu'ugaty. Ni kyatsoydyundu xuu'am kyaya'an 'yuuga'andu. Es yu'u dan ayo'on tsoydyu'un ko ñaymyúkudu mut miidsaty es kyaydyu, je'eyu kyax'attu, es je'eyu mwín'anna'andu miidsaty.

¹⁴ Per je'eyu da'un tjantsy'ixy tjantsyutún ja toxytyujkaty es muut pyekytyúnat, mut ko je'eyumu da'un pyekytyuna'añ. Es da'un dyajtagóy ja ja'ayuty di'ibu mbaat twin'uuñ. Tyadu andákraty naydyukpanujxadap ja di'ibátyu ja'ay kyaj tmúdaty kajaa ja myubajkan. Je'eyu myeeñ'oogaty. Dios tu kyajxpékuty.

¹⁵ Tadu andákraty tu dan tyugoydu mut ko tu tmúdu'udagóydu ja Diosu ñu'u tyu'u, es ja'a pyanajxtap ja wyinma'añ ja Balán, Beora myaank, ko tjaganaratañ ja meeñ ko tkamamadooy ja Dios.

¹⁶ Peru Dios yajkajx ja Balangu byurru éxtamu ja'ayun, es 'yooju mut ko kyaj oy ttunañ.

¹⁷ Tu'ugu ndajñ di'ibu tu tyutsnu kyaj mbaat dyajnáxy ja tuudu, esu yoots di'ibu yu poj wojruy'kup kyaj dyaky ja tuu; jajtrp da'un nandu'nu tyadu ya'axpajkpa andakpa, paadyu Dios pyajta'aga'andu ma agoots it winu xuu winu tiempu.

¹⁸ Pes mut ja 'yanuu axpajkan dyajtún ja naxwíñudu ja'ayudyu 'yaxak winma'añ, es dyajtu'adiky di'ibaty apénunam tmastu'uty ma jyiky'aty pyojpátún.

¹⁹ Tyadu andákraty je'eyu twanda'aktu ko ja'ay wa'ats jyiky'áttat, es ku'am 'yittu pekyoty. Pes nidu'uk nidu'uk 'yane'emyudyu tadu di'ibu tu myamada'agyuty.

²⁰ Ko pán tmastu'uty ja 'yaxak'ajtan ja'agyujxm ko t'ixy'attu Nindsun'ajtam éxtamu Yajnutsókpa Jesukristu, es óknam tnijambity es ñaygyuyákyuty mut ja 'yaxak'ajtan, waana o'ktáy wu'ummut kadiinam jawyíñap.

²¹ Nik óxyuap ko ni na'a tkadimnijawu yu oybyu nu'u tu'u, mut ko di'ibu myudsondak yu nu'u tu'u oybyu es óknam tmastu'uty es tnijambijna ja 'yaxak'ajtan,

²² ja'a tyukpatyru éxtam jyuna'añ ja ayuk: "Yu uk ñijambijtypy ja 'yuuusy es tje'xy", es "ja udsam ko wya'atsnuudsida'ay, jambijtp es najx myo'ontstsi'y jatagok."

3

Mínup jatagok ja Nindsun'ajtam

¹ Megu'ugítaty, tyáadu da'un ja myumajtskpa neky di'ibu nduknija'ayudap. Ma ja jawyímbu neky es ma tyadu myumajtskpa nandu'un nduknijáyudu es xyja'aygyúkudat yajxon.

² Jamyatsta ja xprjukun di'ibu ja Diosu kyugajxpruty ñigajxtu jékyur; es nandu'un ja Nindsun'ajtam Yajnutsókpu 'yana'amun di'ibu yu 'yapóstuluty mduk'xprjukudu.

³ Tim jajp'am jamyatsta ko naty tyimminannu ja Jesús, mnija'tudup yu ja'ayuty di'ibu jiky'ajttap mudu 'yaxuk winma'añ esu kyua'mdsojkan, es yu'ujuty mduxixi'igudap miidsuty

⁴ es jyuna'ana'andu: “Jesús wyandak ko myina'añ jatugok, ¿kudii? Pes, ¿ma net? Yu n'aptujk'ajtam tu 'yo'knudu, per du'uñam wye'emy tugekyu nandu'un éxtamu naty ko yu naxwíñudu tsyondaky.”

⁵ Tyaaduty ja tukxíkpruty kyaj tjaygyukuya'andu es kyaj tjamyatsa'andu ko jantsy jékyur taayamu natyu tsajp esu nax, di'ibu Dios mat ja 'yayuk pyuják esu nan ñuuwimbudsámut, es dya'ity nuugujkóty,

⁶ es mat ja nuu, ja ayo'onduu, Dios dyajkutugooy ja naxwíñudu ja'ayuty.

⁷ Peru tsajp esu nax di'ibu jaa tyam, Dios tu jyuna'añ ko yajtoyaampy ko ja'ay yajpayo'oydyut es ko naty dyajkutugoya'añ ja pekyjya'ayuty.

⁸ Kata xyja'aydyugóydu mugu'ugítuty, ko mat ja Dios tuk mil jamajt kyaj jyékuty yu'u, es ni tu'ugu xuu kyarójunuty. Mat ja Dios, ti'igyu yu'u, du'un éxtam tuk xuu o éxtam tuk mil jamajt.

⁹ Kyaj tyu'ajtanuty éxtam naaguty jyuna'andu, ko Dios jajp tkuydyún yu di'ibu wyandakupy. Ja'a du'un ko xymyuma'xtujkam, es ja'a du'un yajkupy ja tiempu es ja pojpu ja'ay jyodumbíttat, es t'axájudut ja Jesús, kudiiu kyutugóydyut.

¹⁰ Per ja'tap ja tiempu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko ni nga'awixx ngajup'ijxum, éxtam ja ma'tspru myiñ ni jawyiin tkanigajxy. Es ma tadu tiempu yu tsajp n'ijxtugo'oyum mat tu'ugu muk pami'imun. Yu xuu esu po'u esu mudsa'ajuty tyoya'kta'ayut, es wyingin wyinga'at ak juun, es yu naxwíñudu es tugekyu di'ibu ja yaa yajno'kta'ayut.

¹¹ Es kom du'un tugekyu kyutugoya'añ, du'un miidsuty byeen yajxón xy'ixtat wi'ix mjiky'áttat wa'ats es éxtamu Dios ttseky

¹² maanum xy'awixtu myina'añ tadu xuu, es xytyúndut wi'ix tsojk myiñat. Ma tadu xuu yajno'oga'añ es kyutugoya'añ mat ja juun di'ibu ijtp tsajwinm, es di'ibu jaa'ajtp, tugekyu jyuuwywa'xta'ayut ko muk tyóyut.

¹³ Peru Dios tu twanda'aky xymyo'oya'anum ja jembyu tsajp esu jembyu naxwíñudu ma tugekyu yajtúnut di'ibu ty'ajtan.

¹⁴ Paaty mugu'ugítuty, maanum miits xy'awix xyujp'ixtu ko myina'añ jyata'añ tugekyu taadu, jiky'attu éxtam ja Dios ttseky, wa'atsti'knú, kyaj md-siptúndut, es ni mgapekytyúndut, es du'un kyaj ti xyjáwudut di'ibu mjatánudap ko ja'a myiñat.

¹⁵ Jaygyúkudu, es yu Nindsun'ajtam mya'xtujkan ko kyaj tsojk myiñ, ja'a myeepy ja tiempu es jyodumbíttat ja pojpu ja'ayuty, es yu'u yajnitso'ogaampy. Du'un nandu'un tim mnijáyudu yu nmegu'uk'ajtam Paablu mat ja kyuwijj'at di'ibu Dios mooyu.

¹⁶ Du'un ja Paablu tkajxwijy ja ja'ayuty ma tugekyu ñekey di'ibu jyaay. Tu'y'ajtanu'u ko yu'u tu tkaxja'ay naaguty di'ibu tsip njaygyujkam. Taa yu ja'ayuty di'ibu kyaj yajxón t'axájudu ja Diosu jyaaybyajtan, es kyaj ñay'aguwítsudu mat ja Diosu 'yaxprjukun, yu'ujuty kyutujtap ja Paablu 'yaxprjukun di'ibu tsip es yajjaygyúkat, du'un éxtam tkutujtu di'ibu nandu'un jaybyety ijtp ma Diosu jyaaybyajtan. Du'un dyajtydyákudu k'u'm ko Dios tyudyuna'anudu.

¹⁷ Per miits ma^gu'ugítuty, ta xynijáwada tugekya tyáada. Paaty éxkam ko tyada da'amba ja'ayuty mwin'annada es xymyastu'udat ya mjiky'ajtana wa'atspa es ma xymyabeky ja Dios.

¹⁸ Yajmaj yajmáyada wi'ix ni'igu oy xy'ix'áttat ja Nindsan'ajtam Yajnitsókpa Jesukrista. Maj'ajtan maat ya'a 'yítat wina xaa wina tiempu. Wa'an da'anuty.

Myutu'ukpu Nky Di'ibü Fwank Jyaay

Jesús yajkypy ja jiky'ajtün

¹ Ja'ats miits nduknijá'ayudüp pánü naty jaayüm ijtp ko kyajnumü naty ja naxwíñüdü tsyonda'aky, di'ibü myooy ja jiky'ajtün nidügekyü di'ibü jiky'ajtp. Ja'ats üdsuty tü n'ix tü nmüdowdü es tü ndoñ tü nmátstats müdüdsü ngu'ujuty.

² Tü yajnijáwü yü jiky'ajtün, es üdsuty tü n'ixtü di'ibü yü jiky'ajtün yajkypy, es tyam miits nduknijáwüdü es ja'a dü'ün ja jiky'ajtün winü xüü winü tiempü. Yü'ü naty ijtp müdü Dios Teety es tü kyaxe'eky müü üdsuty.

³ Paadyüts miits ndukmümadya'aga'andü di'ibüts tü n'ixy es tü nmüdóyüts, es nandü'ün miits mdi'igyüdyá'aydyüt müü üdsuty es müü ja Dios Teety es müü ja 'yU'unk Jesukristü.

⁴ Dü'ün nnijáyüdü es üdsajtüm nxondáküm nidügekyü ti'igyü es jotküda'aky.

Diosü dü'ün ja Jajün

⁵ Tyaadü dü'ün ja ayuk di'ibüts ja Jesukristü xytyuk'üxpüjk es ngajxwá'xyüts mä müüdsuty ko yü Dios yü'ü dü'ün ja Jajün, es mä yü'ü kyaj ti agoots'ajtün.

⁶ Pün jüna'anüm ko ti'igyü n'ijtüm müü yü Dios, es ndu'uyo'oyüm agoots, andáküm es kyaj ndu'unüm ja tüy'ajtün.

⁷ Per pün tü'uyo'oyüm mä ja jajün, nmüdajtüm ja ti'igyü'át nixim niyam esü 'yU'unk Jesukristü ñe'pyñ xyajwátsum müü tugekyü nbojpu'ajtüm.

⁸ Pün njüna'anüm ko kyaj nbojpujaja'ay'ajtüm, naywyin'ü'ünüm kü'üm es ni ti tüy'ajtün ngamüdajtüm.

⁹ Per pün mayajtsüm ko nbekytyu'unüm, Dios di'ibü tyiimpy ja tüy'ajtün, xuryojpüma'xa'anüm es xyajwátsum tugekyü nbojpu'ajtüm.

¹⁰ Per pün jüna'anüm ko ngapekytyu'unüm, müü yü'ü ngakupüjküm ja Diosü 'yayuk es ndíjüm ko andakp ja Dios ko jüna'añ: “Yü ja'ayuty pojpuuundüdü tugekyü.”

2

Kristü üdsajtüm xyñikajxtütüm

¹ Nitítuty, tyámüts miits nnijáyüdü küdiibü mbekytyüñdü. Per pün jaa pün pyekytyüñ, nmüdajtüm tü'uk di'ibü xyñikajxtütüm Dios windum. Yü'ü dü'ün ja Jesukristü di'ibü tyiimpy ja tüy'ajtün.

² Pes yü'ü kü'üm naydyukwindsü'kü kruuzküjxy es dü'ün tkümüdooy ja nbojpu'ajtüm. Es kyaj 'yüüdsajtümty je'eyü, nandü'ün tkümüdooy nidügekyü ja naxwíñüdü ja'ayüdü pyojpu.

³ ¿Wi'ix mbaat nmüdajtüm tüy'ajtün ko n'ixy'ajtüm ja Dios? Pes müdü tyaadü ko nguudyu'unüm ja 'yana'amün.

⁴ Müü ko di'ibü jünaamp: “Üj n'ixy'ajtypyüts ja Dios”, es kyaj tkuydyüñ ja Diosü 'yana'amün, tyadü ja'ay andakp es ni ti tüy'ajtün tkamüdaty.

⁵ Per ja ja'ay di'ibü kyuydyiimpy ja Diosü 'yana'amün, kexy ka'pxy tmüdaty ja Diosü tsojkün, es dü'ün nnijá'am ko ti'igyü n'ijtüm müdü Dios.

⁶ Müü ko pün njüna'anüm ko nbanüjxüm ja Jesukristü, xypyátüm es njiky'ajtüm éxtümü Jesukristü jyiky'ajty.

Jembyü ana'amün

7 Məgu'ugítuty, kyajts miits nduknijáyudu ana'amənu jembyu. Di'ibu nduknija'ayudəp, ja'ayəm mmədjəp di'ibu jawyíñəp mya'anmaaydyu. Tyadu jeky ana'amən, ja'ayəm ja ayuk di'ibu tə xymyədowdu.

8 Oyu də'un, tyaadu di'ibu nduknija'ayudəp, yu'u tu'ugu jembyu ana'amən, es ya'ixəp ko təy'ajtənu mə Kristə es nandə'un mə miidsəty, mət ko najxp ja kugoots'ət es jaj tə'xnəp ja təy'ajtən.

9 Di'ibu jənaəmp ko 'yity mə ja jajən es kyaj tteky ja myəgu'uk, taadu ijtrəm kugoots.

10 Di'ibu tsyejpy ja myəgu'uk, jiky'ajtp mə ja jajən, es ni ti kyaya-jpekykyə'ayuty.

11 Per di'ibu myədsip'ajtypy ja myəgu'uk, jiky'ajtp es jyədity mə wyin-goodsəty, es kyaj tnijawu mə ñeɣy, mət ko ja koots'ət tə yajjəmbityuty wiints.

12 Nitítuty, nnijáyudəts miidsəty mət ko Dios tə tme'xy ja mbojəty mət yu'əgyəɣxmu Jesukristu.

13 U'unkteedyuty, nnijáyudəts miits mət ko tə xy'ixy'attu Jesukristu di'ibu taayəm ko naxwíñudu tsyondaky. Ənə'kəty, nnijáyudəts miits mət ko tə xymyədədə'əktə ja məjku'ugópk.

Nitítuty, nnijáyudəts miidsəty mət ko tə xy'ixy'attu Dios.

14 U'unkteedyuty, nnijáyudəts miits mət ko tə xy'ixy'attu Jesukristu di'ibu taayəm ko naxwíñudu tsyondaky. Ənə'kəty, nnijáyudəts miits mət ko jajxón tə xy'axájudu ja Diosu 'yayuk mət winə mjot. Pəəty xymyədattə mək'ajtən es tə xymyədədə'əktə ja məjku'ugópk.

15 Katə xytsyoktə ja naxwíñudu winmə'añ, mət ko yu ja'ay di'ibu tsyojktəp ja naxwíñudu winmə'añ, kyaj ttsoktə ja Dios Teety.

16 Mət ko tugekyu di'ibu jaa'ajtp naxwíñ, ko ja'ay t'əxtə'aydyu di'ibu nini'x kəbajk tsyejpy, ko t'adsoktə ko tii t'ixtə es ko myəj pyaadudu ko tii tmədət tjaɣyaptə, tugekyu tyadu winmə'añ esu də'əmbu jiky'ajtən jaa myíñ mə yu naxwíñudu, es kyaj myíñ mə Dios.

17 Perə Dios jajkutəgoyaəmpy ja naxwíñudu winmə'añ mət tugekyu di'ibu ja'ay adsojktəp naxwíñudu winmə'añgyəɣxm, per ja ja'ay di'ibu kyuydyiimpy ja Diosu tsyojkan, jiky'ajtp winə xəu winə tiempu.

Təy'ajtən esu andakən

18 Nitítuty, tə jya'ty mə tyam tu'uk óknəm ja ooru. Tə xymyədowdu ko myina'añ di'ibu myədsip'ajtypy ja Kristu. Pəs nəgoo 'yokməy'ajnu di'ibu myədsip'ajttəp ja Kristu. Pəədyəts nnijawu ko tə net jya'ty ja tiempu di'ibu tim ok.

19 Tamə ja'ay di'ibu pədsuəmdu mə ədsəty, per kyaj yu'u t'axájudu Kristu éxtəm Yajnitsókrə. Mət kots xynikaktə, pəəty ya'ixy ko kyaj t'axájudu Kristu es nə kyaj yu'ədyu nməməbujkrə'ajtəm.

20 Per miidsəty kyaj mdu'ən'əttə, mət ko Kristu mmooyudu ja Espírítu Santu es miidsəty nidugekyu mnija'adəp ja təy'ajtən.

21 Nnijáyudəts miits mət ko jajxón xynijáwudu ja təy'ajtən, kyaj nnijáyudu éxtəm di'ibu kyaj tnijawu. Miidsəty jajxón xynijáwudu ko mə yu təy'ajtən, kyaj myíñ ja andakən.

22 Yu'u də'un andakp di'ibu jənaəmp ko yu Jesús kyaj yu'ədyu Kristu. Esu taadu yu'u də'un di'ibu myədsip'ajtypy ja Kristu, pəs 'yəxtijpy ja Dios Teety es ja 'yU'unk.

23 Es di'ibu 'yəxtijpy ja Diosu 'yU'unk, nə kyaj 'yity ti'igyə məət ja Dios Teety. Per pán 'yaxájəp ja Diosu 'yU'unk, nə ijtp ti'igyə mət ja Dios Teety.

²⁴ Miidsaty, pes jiky'attu éxtama Jesukristu 'yuxpukun di'ibu m'axájudu extu jawyíñup. Es ko du'un xytyúnat, m'ittup ti'igyu mat ja Dios Teety es mat ja 'yU'unk.

²⁵ Es tyaadu du'un di'ibu Jesukristu tu xytyukwandákum, ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

²⁶ Tats miits nniáyadu es mnaygywentu'átadat mudu tadu di'ibuty mwin'uunánudup.

²⁷ Per miidsaty kyaj mdugoy'ajtxadu pán mduk'uxpákuɖap, ja'a ko Jesukristu tu mmo'oyadu yu Espírítu Santu, es yu'u mduk'uxpákuɖap tugekyu. Es yu'u du'un ja táy'ajtun es kyaj tmudaty ja andakan. Paaty ittu ti'igyu mat ja Kristu, éxtam yu Espírítu Santu tu mya'uxpákuɖu.

²⁸ Pes tyamu net nitítaty, ittu ti'igyu mat ja Kristu es mnayjotmakmo'oyudat ko yu'u kyaxu'ugut jatugok, es kyaj xymyadsoydundat ko myínat.

²⁹ Mnija'adup miidsaty ko Jesukristu tyiimpy ja táy'ajtun. Pes nijáwadu nandu'un ko di'ibu tyuundap ja táy'ajtun, yu'u du'un u'unk'ajttup ja Dios.

3

Diosu 'yu'unguty

¹ Jayyúkuɖu éxtam ja Dios Teety xyjantsysojkuɖu es xy'u'unkniwá'anam. Es táy'ajtnu'u xy'u'unk'ajtam. Paaty kyaj xy'ixy'ajtam pánadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup, ja'a ko kyaj t'ixy'attu ja Dios.

² Mugu'ugítaty, uɖsajtam xy'u'unk'ajtam ja Dios. Es kyajnum xytyuk'ijxum wí'ix n'ak'ijtam, per ko Jesukristu kyaxu'ugut, du'un n'ijtam éxtam ja Kristu, mat ko n'ixa'anam wí'ixu du'un yu'u.

³ Es nidugekyu di'ibu du'un 'yaxájudup ja Kristu éxtamu Yajnitsókrɖu, yu'ujuty naysajwátsup ku'um éxtamu Jesukristu wya'adsaty.

⁴ Per di'ibu pekytyuump myuɖageery ja Diosu 'yana'amun. Yu'u ja peky ko kyaju Dios ja 'yana'amun yajpadúñ.

⁵ Es mnija'adup ko Jesukristu myiíñ yá naxwííñ yajpojpnitugeebyu, es kyaj yu'u tmudaty ni ti peky.

⁶ Es nidugekyu di'ibu jittup ti'igyu mat yu'u, kyaj jyudity mat ja pojpu. Per nidugekyu di'ibu pekytyuundap, kyaj t'ixy'aty ja Kristu, es nan kyaj yu'u jya'a'átyuty.

⁷ Nitítaty, éxkam mwin'uunadu pán. Pánu Kristu ja'a'ajttup, ja'a tyiimpy ja táy'ajtun éxtam ja Kristu ku'um.

⁸ Per di'ibu pekytyuump, yu'u ja'a'ajttup ja majku'ugópk, ja'a ko yu majku'ugópk pyekytyiimpy jawyíñup extu tyambaat. Yu Diosu 'yU'unk tu myíñ naxwííñ es dyajkutugoya'añ di'ibu ja majku'ugópk tyiimpy.

⁹ Ni tu'uk uɖsajtam di'ibu Dios xy'u'unk'ajtam njiky'ajtam éxtamu pojpu tuumba, mat ko nmudajtam ja jiky'ajtun di'ibu Dios tu xymyo'oyam es kyaj mbaat ni'igu ndu'unam ja pojpu, mat ko xy'u'unk'ajtam ja Dios.

¹⁰ Es mudu tyaadu ñiguxe'eky pánadyu Dios u'unk'ajttup es pánaty ja majku'ugópk u'unk'ajttup. Mat ko di'ibu jiky'ajtr axuuk es kyaj tteky ja myugu'uk, kyaj jya'a'átyuty ja Dios.

Naydsyojkuɖu nixim niyam

¹¹ Pes di'ibu Jesukristu xytyuk'ana'amun extu jawyíñup, tyaadu du'un ko nnaydsyojkuɖu nixim niyam,

¹² Es kyaj ndu'unam éxtam ja Kaín di'ibü ja'a'ajtär ja müjku'ugórk es dya'e'ky ja myüga'ax Abel. ¿Es ti ko dya'e'ky? Mut ko Abel jyiky'aty tæy'ajtän müüt es ja Kaín kyaj.

¹³ Mügu'ugítaty, katü dü'üñ müwü'ämüdü pän mdük'ak'ajtädär pánüdyu naxwíñüdü winmä'añ ja'a'ajtädär.

¹⁴ Mut ko ndsojkkam ja nmügu'uk'ajtam, nnija'am ko yu Dios tü xyajjügákam mä yu o'kän es tü xyajmi'inäm mä yu jiky'ajtän. Di'ibü kyaj tteky yu mügu'uk, wü'ämp yu'u mä ja o'kän.

¹⁵ Di'ibü kyaj tteky ja mügu'uk, yu'u dü'ün jajja'ay'o'kpu. Es müts nnija'ädär ko ja jajja'ay'o'kpu kyaj tmüdaty ja jiky'ajtän winü xüü winü tiempü.

¹⁶ Nnija'am di'ibü düñ tsojkan'ajtp, mut ko Jesukristü dya'ijxu ko jyiky'ajtän dyajky mut üdsajtamgyüjxm. Es dü'ün xypyátam üdsajtam es nyajkam ja njiky'ajtän'ajtam mut ja'agyüjxm ja nmügu'uk'ajtam.

¹⁷ Pän ja pän tmüdaty tjagygyepü di'ibü ndukjiky'ajtam, es t'ixy ja mügu'uk tgyög'ajtxaty, es kyaj tpa'ayoy, ¿wi'ix mbaat tmüdaty ja Diosü tsojkan'?

Amumdu'uk jot naybyüjtákam mä Dios

¹⁸ Nitítaty, kyaj nnaydsyojkkam je'eü wingu'üy agü'üy, naydsyojkkam éxtam mbaat ya'ixy di'ibü ndu'unam mut ja tæy'ajtän.

¹⁹ Dü'ün nnija'am ko xyja'a'ajtam ja Dios es n'ijtam jotkujk Dios windum

²⁰ ko nbekyjya'am, Dios ni'igu müájaty es küdiinäm üdsajtamü njot'ajt nwinmä'añ'ajtam, ñija'ap yu'u tugekyü.

²¹ Mügu'ugítaty, pän kyaj ti nbekyjya'am, nwinguwa'kam jotkujk ja Dios,

²² es yu'u xymyo'oyam di'ibü üdsajtam n'amdo'om, mut ko nguydyu'unam ja 'yana'amän es ndu'unäm di'ibü yu'u tseyjpy.

²³ Es ja Dios tni'ana'amü es nmübüjkkam ja 'yU'unk Jesukristü es nnaydsyojkkam nixim niyam, éxtam ja Kristü xytyuk'ana'amäm.

²⁴ Pän nguydyu'unam ja Diosü 'yana'amän, jiky'ajtam mut yu'u, es yu'u jyiky'aty mut üdsajtam. Nnija'am ko yu'u jyiky'aty mä üdsajtam, mut ko tü xymyo'oyam ja Espíritü Santü.

4

Espíritü Santü esü ka'oybyü

¹ Mügu'ugítaty, jaa may ja ja'ay di'ibü nayñigajxüdü ko yu'u ya'üxrukü es ko xytyukniimi'inäm ja Diosü 'yayuk. Katü müts xymyübüktü, ja'a ko taa may di'ibü andáktär, je'eü xywyin'üñá'anäm. Ixtü yajxónü tadü 'yüxrukün es net xymyübüktät pän tæy'ajtän ko yu'u Dios tja'a'áty.

² Dü'ün xyñijáwüdü ko yu'u Diosü Jya'ajün tja'a'áty: nidugekyü pánaty jünándär ko yu Jesús yu'üdyü dü'ün ja Kristü, Diosü 'yU'unk di'ibü miin ya naxwíñ éxtamü naxwíñüdü ja'ay, ja'a müädajttär ja Diosü Jya'ajün.

³ Ja di'ibü jünäämp ko Kristü kyaj dü'ün oj myiñ, kyaj ja Espíritü Santü tmüdaty, ja'a taadü müüdsip'ajtypy ja Kristü. Es tü xymyüdüdü müidsaty ko myinä'añ di'ibü müüdsip'ajtypy ja Kristü. Pes ta net yä naxwíñ.

⁴ Nitítaty, müidsaty Dios mja'a'ajtädär. Tü xymyümadá'aktü tadü andakpätü, mut ko yu Espíritü Santü di'ibü müidsaty müüt m'ittü, ni'igu yu'u müájaty es küdiinämü ka'oybyü di'ibü ja yä naxwíñ.

⁵ Tadü andakpü yu'u ja'a'ajtädär ja naxwíñüdü winmä'añ, päaty tkajxwá'xtü ja naxwíñüdü winmä'añ, es müüdü'ijtüdü ja ja'ay di'ibü naxwíñüdü winmä'añ ja'a'ajtädär.

⁶ Per ʌdsajtm Dios xyja'a'ajtm. Di'ibu Dios 'yixy'ajtypy, myʌdoo'ijtypy ja ayuk di'ibu ngajxwa'xum. Per di'ibu kyaj Dios jya'a'atyaty, kyaj xymyʌdoo'ijtm. Es du'un mbaat n'ʌxkajpm pʌn myʌdajtypy ja Espiritu Santu di'ibu tʌy'ajtm yajkypp, es pʌn myʌdajtypy ja ka'oybyu di'ibu win'u'ʌmp.

Dios yu'u du'un ja tsojkʌn

⁷ Mʌgu'ugitaty, n'oknaydsyokʌm nixim niyam, mat ko yu tadu tsojkʌn myiʌ ma Dios. Nidʌgekyu di'ibu myʌdajtm ja tsojkʌn, yu'u Dios u'unk'ajtm, es 'yixy'ajtm ja Dios.

⁸ Di'ibu kyaj tmʌdaty ja tsojkʌn, kyaj yu'ʌjaty t'ixy'attʌ Dios, mat ko Dios yu'u du'un ja tsojkʌn.

⁹ Dios xytyuk'ijxʌm ja tsojkʌn ʌdsajtm ko tkejy ja tyu'uk U'unk yʌ naxwiʌn es nmʌdajtm ja njiky'ajtm'ajtm mat yu'ʌgyʌjxma 'yU'unk.

¹⁰ Kyaj 'yʌdsajtmety jawyiʌn ndsojkʌm ja Dios, jawyiʌn'ajtm yu'u oj xytsyokʌm es xytyuk'ijxʌm mat ko xytyuknigajxʌm ja 'yU'unk es xya-jpʌnitʌgo'oyʌm.

¹¹ Mʌgu'ugitaty, mat ko du'un ja Dios tu xytsyokʌm, nandu'un nnydsyokʌm nixim niyam.

¹² Ni na'a pʌnu Dios tka'ixy. Per pʌn nnydsyokʌm nixim niyam, Dios ijtm ma ʌdsajtm es nmʌdajtm ja tsojkʌn.

¹³ Es mat ko Dios tu xymyo'oyʌm yu Espiritu Santu, tu xytyuk'ijxʌm ko yu'u 'yity mat ʌdsajtm, es ʌdsajtm n'ijtm mat yu'u.

¹⁴ Es tats n'ixyats ka'ʌm es ngajxte'xyats ko Dios Teety tkejy ja 'yU'unk yʌ naxwiʌn ʌxtʌm Yajnitsokʌ.

¹⁵ Oytyim pʌnety di'ibu 'yijxkajpy ko Jesus yu'u Dios 'yU'unk'atyaty, jiky'ajtm mat ja Dios es ja Dios jyiky'aty mat yu'u.

¹⁶ Es du'un nnija'am es nmʌbʌjkʌm ko Dios xytsyokʌm. Dios yu'u du'un ja tsojkʌn, es pʌn nnydsyokʌm nixim niyam, Dios jiky'ajtm mat ʌdsajtm, es ʌdsajtm njiky'ajtm mat ja Dios.

¹⁷ Es ko njiky'ajtm mat ja Dios, mʌj mʌyʌp es kexy ka'pxy 'yitat ja ndsojkʌn'ajtm es ndukmu'awdajtm ko Dios xypyayo'oyʌm, ja'a ko n'ijtm yʌ naxwiʌn ʌxtʌm Kristu.

¹⁸ Ma jyʌmety ja tsojkʌn, kyaj jyʌmety ja tsu'kan. Di'ibu myʌdajtypy kexy ka'pxy ja tsojkʌn, yajkekyu ja tsu'ʌgu. Ja'a ko pʌn ndsu'kam tii, njajptsu'kam ko xytyukkumʌdowa'ʌnum di'ibu tu ndu'undʌgo'oyʌm. Ko ti ndsu'kam, kyaj kexy ka'pxy nmʌdajtm ja tsojkʌn.

¹⁹ Dios jawyiʌn xytsyokʌm ʌdsajtm. Paaty ʌdsajtm ndsojkʌm ja Dios.

²⁰ Pʌn ja pʌn jyʌna'aʌ: "Ej ndsejpyats ja Dios", es kyaj ttseky ja myʌgu'uk, andakʌ taada. Pʌn di'ibu kyaj ttseky ja myʌgu'uk di'ibu yʌa 'yijxyu, nan kyaj mbaat ttseky ja Dios di'ibu kyaj t'ixy.

²¹ Mat ko Dios tu xytyuk'ana'amʌm ko di'ibu tsyeypy ja Dios, nandu'un ttsokʌt ja myʌgu'uk.

5

Wi'ix ja ka'oybyu nmʌmadʌkam

¹ Nidʌgekyu di'ibu 'yaxajʌp ja Jesus ʌxtʌm Kristu, yu'u du'un ja Dios u'unk'ajtm. Ja ja'y di'ibu tsyeypy tu'ugu u'unkteety, nandu'un ttseky yu u'unkteedyu 'yu'unguty.

² Ko ndsojkʌm ja Dios es nguodyu'unʌm ja 'yana'amʌn, ndsojkʌm naty nandu'un 'yu'unguty.

³ Es ko ndsojkam ja Dios, nguydyu'unum naty yu 'yana'amun. Es kom xy'u'unk'ajtam ja Dios es ndsojkam, kyaj mak nja'am es nguydyu'unum di'ibu ya'u xytyuk'ana'amun,

⁴ mat ko nidagekyu udsajtam di'ibu xy'u'unk'ajtam ja Dios, nmamadakum es kyaj ndu'unum ja naxwiñudu winma'añ. Nmamadakum mat ko nmabajkam ko ja Jesús ya'u Kristu, Diosu 'yU'unk.

⁵ Pánaty myabajktap ko Jesús ya'u Diosu 'yU'unk, myamadaktap es kyaj ttúndut ja naxwiñudu winma'añ.

Jesús yajni gajxy ko Dios 'yu'unk'átymty

⁶ Ko Jesús myiñ ya naxwiñ, oj ya'ijxwe'emy mat ja nuu es ja ne'pyñ, kyaj jye'eyaty ja nuu, ja'a mat ja nuu es ja ne'pyñ. Es ja Espiritu Santu ku'am dyajtuydyuku, es ni na'a kya'anda'aky.

⁷ Tugauk jyam'aty tsajpótm di'ibu yajtyudyujkubu tyaadu: ja Dios Teety, ja Diosu 'yU'unk esu Espiritu Santu. Es ti'igyu ja tyy'ajtan di'ibu yajktap.

⁸ Es tugauk jyaa'áty naxwiñ di'ibu yajtyudyujkadubu tyaadu: ja Espiritu Santu, ja nuu es ja ne'pyñ. Es ti'igyu ja tyy'ajtan di'ibu yajktap.

⁹ Nmabajkam ko nikajxpáttu ja'ayaty. Per yu Diosu ñikajxrajtan kanak nipat 'yóyaty. Yu Dios tu jyana'añ ko Jesús ya'u 'yU'unk'ajtyty.

¹⁰ Di'ibu myabejkyry ja Diosu 'yU'unk, myudajtyry jyodyty wyinma'añóty di'ibu ñikajxpejtyry ko tyy'ajtanaty. Per di'ibu kyaj tmabeky ja Dios, du'an t'ixy éxtam 'yanda'aky ja Dios, mat ko kyaj tmabeky ja Diosu ñikajxrajtan ko jyaunáñ: "Jesús uj n'U'unk'ajtyty."

¹¹ Tyadu nikajxrajtan ya'u du'an: ja Dios tu xymyo'oyum ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, esu tyadu jiky'ajtan 'yity mat ja 'yU'unkkyuxm.

¹² Di'ibu 'yaxájup ja Jesús éxtam ja Diosu 'yU'unk, myudajtyry tyadu jiky'ajtan. Per di'ibu kyaj t'axaju Jesús éxtam ja Diosu 'yU'unk, kyaj tmadatyu tyadu jiky'ajtan.

Kajxwijn esu kajxpo'xun

¹³ Nnija'ayadupts miits di'ibu myabajktap ja Diosu 'yU'unk, es xynijáwudat ko xymyadattu ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁴ Kyaj ndsu'k nja'am ko n'amdo'om tii ja Dios, mat ko nnija'am ko ti n'amdo'om di'ibu ijt ti'igyu di'ibu ya'u tseyjry, ya'u xymyado'om.

¹⁵ Es mat ya'uyu ko xymyado'om, nnija'am ko xymyo'oyumu naty di'ibu n'amdo'om.

¹⁶ Pyn 'yijxpy ko tu'ugu myugu'uk tuñ ja peky di'ibu kyaj mynepxy ma ja o'kun, wa'an tkajxta'aky ma Dios kudibu 'yoogat. Ja'a ko taa yu peky di'ibu manajxr ma ja o'kun, es mudu tyadu peky kyajts njuna'añ es kyajxta'agut ya'ugyuxm.

¹⁷ Tugekyu axukru ya'u dun peky. Es taa yu peky di'ibu kyaj mynepxy ma ja o'kun.

¹⁸ Nnija'am ko di'ibu myudajtyry ja Dios éxtamu Tyeety, kyaj pyeky-tyuun'adu'utsy, mat ko Diosu 'yU'unk tkwent'aty di'ibu Dios jya'a'ajtyry, es kyaj ja majku'ugórk wi'ix tyúñaty.

¹⁹ Nnija'am udsajtam ko Dios xyja'a'ajtam esu majku'ugórk ya'u ja'a'ajtudap tugekyu di'ibátyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudap.

²⁰ Es nnija'am nanda'un ko ja Diosu 'yU'unk tu myiñ es tu xymyo'oyum yu nwinma'añ'ajtam es n'ixy'ajtam ja Dios. N'ijtam ti'igyu mat ja Dios es mat ja 'yU'unk Jesukristu. Tyy'ajtanaty ko ya'adyu Dios, es ya'u du'an yajkyry ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²¹ Nititaty, éxkam ko xywyindsu'ugudat di'ibu kyaj Dyios'aty.

Myumajtskpu Neku Di'ibu Fwank Jyaay

Tuy'ajtan esu tsojkan

¹ Hj, muija'ay Fwank. Nduknigajxtaptsu tyadu neky ja Kiiryu di'ibu Dios wuin'ijx, esu 'yu'ungaty di'ibuts uj njantsytsyojktap; es kyaj jye'eyaty uj, nandu'un nidugekyu di'ibu tu tnijawadu ja tuy'ajtan.

² Ndsoktats miits mat yu'ugyujxmu tuy'ajtan di'ibu nmudajtam njodoty nwinma'afno, es 'yity mat udsajtam winu xuu winu tiempu.

³ Wa'anu Dios Teety es ja 'yU'unk Jesukristu mgunu'xudu, es mmo'oyadu ja pa'ayo'on esu agujk'ajt jotkujk'ajtan, es ja'a maat n'ijtam ma ja tuy'ajtan esu tsojkan.

⁴ Byeenats tu njantsyxyonda'aky kots tu nnijawu m'u'ungaty jyiky'attu mat ja tuy'ajtan, du'un extam ja Dios Teety xytyuk'ana'amum.

⁵ Es tyam, mugu'ugitu Kiiryu, nmunu'xtakypuyats ko nnaydsyojkuu nixim niyam. Tyaadu di'ibu nduknija'ayur, kyaj yu'ujaty ja Diosu 'yana'amunu jemyu, ja'ayumu'u di'ibu n'okmadajtambu extu jawyiuur;

⁶ esu tyaadu du'un ja tsojkan ko nguydu'unam du'un extam jyuna'afi ja Diosu 'yana'amun. Yu'u ja ana'amun di'ibu mmudoodu extu ko xymubujktsondaktu Kristu, ja'a ko nnaydsyojkuu nixim niyam.

Win'u'umbuty

⁷ Pes may jaa jyudity ja win'u'umbutajk ma tyadu naxwiifadu di'ibu kyaj t'axajudu ja Jesus ko yu'adyu Kristu, Diosu 'yU'unk di'ibu kyajx ya naxwiif extamu naxwiifadu ja'ay. Di'ibu du'un andakp, yu'u du'un myudsip'ajtyru ja Kristu.

⁸ Naygywenta'atudu, kadibu tyugoyut di'ibu tu xytyundu, es du'un kexy ka'pxy myajkumadyut.

⁹ Di'ibu 'yaktimnikeempy ja Jesukristu 'yuxrajkan es kyaj wye'emy mat yu 'yuxrajkan, kyaj 'yity mat ja Dios; per di'ibu 'yaxajur es tkuyduun ja Jesukristu 'yuxrajkan, ijtp madu Dios Teety es nandu'un madu 'yU'unk Jesukristu.

¹⁰ Pun ja pun mninajxudu mya'uxpuka'anadu wiink, es kyaj yu'ujaty ja Jesukristu 'yuxrajkan, katu xykyupaktu es mya'uxpukudut ma miits mnaymyukudu.

¹¹ Es nan katu miits xyajjotkujk'attu ni wi'ix tsoo.

¹² Maynumts miits nja'anuumyua'andu, per kyajts nja'aya'afi ma tyadu neky. Nujxaambuts ku'am ma miidsaty es nmutmadya'aga'andu ku'am, es du'un kya'pxut ja nxondakun'ajtam.

¹³ Yu mmuga'ax di'ibu Dios nandu'un win'ijxu, esu 'yu'ungaty, mduknigaxudu Dioskajxy.

Myduḡuḡkru Neku Di'ibu Fwank Jyaay

Gayu oyajinigajxy

¹ Ɔj maḡja'ay Fwank. Nduknigejxyruḡdsu tyadu neky mij, Gayu di'ibuts njantsytsyejpy tɔy'ajtan muut.

² Pes muḡu'ugitu, n'amdeebyuts ja Dios es oy maḡ m'itɔt, da'un éxtam oy m'ity mwe'emy mudu Dios.

³ Pes xondákrɔts maḡ ko myiindu nidu'ugaty ja nmagu'uk'ajtam es xytyukmumadya'aktɔts ko mij xyryaduń ja tɔy'ajtan.

⁴ Ni tits ni'igu xykyayajxonda'aky kots nnijawu ko n'u'ungadyuts 'yittu ma ja tɔy'ajtan.

⁵ Muḡu'ugitu, oy xytyuń ko xyryuduku ja nmagu'uk'ajtam, es ni'igu pánaty wiink tsoo tso'ondɔp.

⁶ Yu'ujaty ku'am tu tmadya'aktɔ ma mubajkrɔtɔjk űaymyúkuḡu wi'ix xyt-syojktɔ. Es oy xytyuń maḡ ko xyryudukuḡu ma tyu'uyo'oydu, maḡ ko Dios tseyjpy es da'un xytyúnat.

⁷ Yu'ujaty jyudittu tmadundu Jesukristu es tkajxwá'xtu Jesukristu 'yayuk maḡaty ja ja'ayaty, es ni tka'axájudu pudajkan ma tadu ja'ayaty di'ibu kyaj t'axájudu Jesukristu.

⁸ Paaty ḡdsajtam xyryátam es nbudajkam, maḡ ko da'un muut ti'igyu nmadu'unam ja Dios.

Diótrfes esu Demetryu

⁹ Du'unats tu nnijayu ja mubajkrɔtɔjk di'ibu naymyujkuḡu ma mij, per jap 'yityu tadu Diótrfes di'ibu tim'ana'amaḡamp es kyaj tkuudyuna'añ éxtamts nja'anuḡmu.

¹⁰ Paaty kots njajpta'agut, net ndukmumadya'aktɔt nidagekyu miidsaty éxtamts ḡdsaty xyńibi'tskajxudu, xyńi'oo xyńiyaḡxudu maḡ ja andakungyujxm; es mudu tyaaḡu kyajyḡm jyotkuḡu'aky, nan ni ja'a tka'axaju ja nmagu'uk'ajtam di'ibu najxtɔp ya'axpajkrɔ, es kyaj tkupeky esu wiinkru 'yaxájudɔt. Es pánaty 'yaxajyúandɔp, 'yaxwojppudseempy tsajptɔgóty.

¹¹ Muḡu'ugitu, katɔ xyryaduń ja axuḡkru ijxrajtan. Padún ja oybyu. Di'ibu oy tyiimpy, Dios ja'a'ajtɔp; per di'ibu tyiimpy ja axuḡkru, kyaj tka'ixy'aty ja Dios.

¹² Byeen yajxón tnmadya'aktɔ nidagekyu ko Demetryu jyiky'aty tɔy'ajtan muut. Es tɔy'ajtan yu'u, maḡ ko jyiky'aty éxtam ja Dios ttseky. Nanda'un ḡdsaty nnikajxrajtɔpɔtsu tyaaḡu, es mij mnija'ap ko kyajts n'anda'aktɔ.

¹³ Máyńamts miits nja'anuḡmɔyá'andu, per kyajts nja'aya'añ ma tyadu neky,

¹⁴ Najxaḡambɔts ku'am ma mij es nmɔtmadya'aga'añ wingu'um agu'am.

¹⁵ Dios myajjotkujk'átadɔp. Nmagu'uk'ajtam di'ibu yam mduknigáxudu Dioskajxy. Tuna may'ajtan, mo'oydu ni'amuku Dioskajxy di'ibáty jap ma mij.

Neky Di'ibū Juudēs Jyaay

1 Ɔj Juudēs, Jesukristū mynduumbū, mynga'axū Santya'agū. Ndukniga-jxtāptsū tyādū neky ja ja'ay di'ibū Dios Teety tū twin'ixy es tja'a'ata'āñ, es di'ibū Jesukristū kyuuwaampy.

2 Wa'anū Dios mmo'oyūdū pa"ayo'on, agujk'ajt jotkujk'ajtān esū tsojkān.

Pānūty tyuk'axpūjktāp ja andakūn

3 Mūgu'ugītūty, byeenāts tū njantsytsyeky nduknijayūyā'andū ja nitsokūn di'ibū nmādajtām. Per njā'ābāts ko koonāmts nnijāyūt es nmānu'xtā'aktūt es xytyūndūt wi'ix kyaj pān dyajtūgātsūt di'ibū nmūbūjktām, di'ibū tūgok je'eyū yajmooy ja Diosū jya'ayūty.

4 Ja'a ko tū ja ja'ay andakūngyūjxm tyākūdū mā miidsūty. Yū'ū ja Diosū 'yayuk 'yandijpy di'ibū extū jēkyūp mā yajjāyūwū'ūm ko dū'ūmbū ja'ay windūgoyāndūp, éxtūm pyaadyūty. Mūt ko 'yaxukja'ay'āttū, jyūnandū ko Dios myay'ajtūngyūjxm nyajpojpmā'xūm, es pāty mbaāt nmā'indu'unūm, es 'yūxtijtūp ja Nindsūn'ajtām Jesukristū.

5 Pāty miits ndukjamyatsā'andū, oy xyjanijāwūdū, ko oy ja Dios tjayajpūdsūmūdū Ejirtū nidūgekyū israelitū ja'ayūty, óknām dyajkutūgooy di'ibū majaty kyaj tmūbūjktū.

6 Es nija'ajūty ja anklūs di'ibū kyaj tmāmūdooy ja Dios, es tmastūty ja tyuunk di'ibū Dios mooyū, Dios myūdajtypy tsimy mā koots it es tūkkūmūdowā'āñ ko ttpayō'oyūt.

7 Nandū'ūn jyajtū Sodomū esū Gomorrū mūt ja wiingātūpyū kajpn di'ibū myūwīngon'ajtypy. Tādū ja'ayūty naygyū'ūyājkdū es myū'indūndūt, es ttūndūt di'ibū kyaj jyapāadyūty ttūndūt. Pāty ja Dios dyajkdādāky ja jānyā'ank tsājptōm es dyajtooydyāy tūgekyū ja kajpn. Es dū'ūn ja Dios xytyuk'ijxūm wi'ix ttūydyūnā'āñ ja pekyjya'ayūty.

8 Per oy tjatimnijāwūdū tūgekyū tyāādū, nandū'ūnū tadū andakpū dya"axūūgdū kyū'ūm nini'xūty es t'ūxtijtū ja Diosū kyutūjkān, es extū wyīngājxpajttāp pānūty ijttāp jam tsājptōm.

9 Per extū yū arkanklūs Migel kyaj dū'ūn t'oooy ja mājku'ugópk ko dyajt-siptāktū mūt ko tjayajnjāxāñ ja Moisesū ņini'x, je'eyū t'anmāay: “Wa'an ja Nindsūn'ajtām mwīn'oooyūty.”

10 Perū tadū andākrūty ņi'o'odūp di'ibū kyaj tnijāwūdū. Dū'ūn yū'ūjūty éxtūmū ujs jāyujk, kyaj jyaygyūkdū es ņāyayjtūgōyūdū.

11 jPūroobūty yū'ū!, mūt ko t'ūxtijtū ja tūy'ajtān es tpadūndū ja kyū'ūm winmā'āñ éxtūmū Kāñ. Kyaj ttūndū di'ibū Dios tsyējpy, mūt ko myeē'oooyūty éxtūmū Balán, es éxtūmū Koree, dū'ūn 'yooktūt ja'agyūjxm ko tnībūdū'ūktū ja Dios.

12 Ko mnaymyūkdū es mgay m'ūuktū Dios tsyōjkāngyūjxm, tyādū andākrūty tyākūdū mā miidsūty, es nī kyatsoydyūndū es xymyūtkay xymyūt'ūuktū. Dū'ūn yū'ūjūty éxtūmū borreegū kwentā'ajtpū di'ibū naygy-wentā'ajtāp kū'ūm, éxtūmū yoots di'ibū kyaj tmūdaty ja tuū es yajnejxyūty ja koj, dū'ūn yū'ūjūty éxtūmū je'xykyépyūn di'ibū kyaj tyūmp'āty, éxtūm tu'ūgu pepy di'ibū tū tyātšn mādū ņi'āāts ņigoxy.

13 Tādū andākrūty, yū'ū myūnūjxtāp ja jiky'ajtānū axūūkpū extū mbaāt yajtsoydyūnādū. Dū'ūn yū'ūjūty éxtūmū jikymyejyū ņikapy es dyajpūdsēmy ja axūūkpū mejyŋbyū'āāy, es nandū'ūn éxtūmū mūdsā'āqā'ātsy ko ņaxy tsājwīnm

ko tye'xy muk es waanu 'yity, ta pyi'itsy, esu du'anu tadu andakpety wya'umdu muk agootstuuy winu xuu winu tiempu.

¹⁴ Yu'udyu dnu tyaaduty di'ibu tim jékyup myadyak ja Enok, ja Adanu 'yok myujxtujk naska'axubu. Du'un jyanan ja Enok: "N'ijxats ja Nindsun'ajtam ko myiñ mat kanañ milu 'yanklusuty,

¹⁵ es tpayo'oyut nidugekyu ja ja'ay es tkumadówut ja axuk ja'ayuty di'ibu tu ttundu tugekyu axukpu, es mat ko nandu'an mat ja axuk ayuk tu tkajxpaattu ja Dios."

¹⁶ Esu tyadu andakpety myu'u'andup ja Dios esu wiingátyryu, ni na'a kyajotkuda'aky mat ja di'ibu myudajttap. Ja'a tyuundup di'ibu yu'u ku'am tsojoktup, kyul'awak'attu es ñayajmujpajta'aga'anudu, es oy myadya'aktu mat ja wiinkpu ja'ayuty ko ti ttsoktu di'ibu ku'am tyuk'oy'attap.

Kajxwjun mat ja mubujkpty

¹⁷ Per miits mugu'ugitaty, jamyatstu wi'ixu Nindsun'ajtam Jesukristu 'yapóstulaty xytyukmumadyakum.

¹⁸ Du'un jyanandu: "Ja tiempu di'ibu tim okpu jaa'ataamp ja ja'ay di'ibu tyukxi'igaampy ja Diosu 'yuxpajkan es jyiky'ata'añ éxtam yu'u ja 'yaxuk winma'añ."

¹⁹ Tyaadu du'ambu ja'ay yu'u yajnaywya'xup ja nmugu'uk'ajtam es jyiky'attu éxtam ja ñini'x kyubajk ttsoktu, es kyaj tmadattu ja Diosu Jya'ajun.

²⁰ Per miits mugu'ugitaty, yajmujwiin yajkajaaju mmubujkan nixim niyam, es kajxta'aktu éxtam ja Espiritu Santu mnu'umo'oy mdu'umo'oyudu.

²¹ Naymyadátadu mat ja Diosu tsojkan es mujp'ixtu ko myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ko mat ja pya"ayo'on xumyo'oya'anum ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²² Pa"ayowdu pánaty kyaj oy tñijáwudu ti ja Dios tsyejpy.

²³ Di'ibu tuu dun timnayajtugoyánunup, yajtso'ok éxtam jyawu xyjuuty jnanoty; esu wiingátyryu pa"ayow es yajtso'ok, per éxkam mya"axumgudu mat ja 'yaxuk jiky'ajtan.

²⁴ Ja nYajnitsokpu'ajtam, ja Diosu tu'ukpu di'ibu myudajtypy ja muk'ajtan es kudiibu mbekykya'adut es myajkuxu'ugudut wa'ats Dios wyindum mā ja myuj'ajtan, es mat ni'igu xondakan,

²⁵ wa'an ja'a tmadattu ja muj'ajtan, muk'ajtan, es ja kutujkan. Du'un 'yijty Nindsun'ajtam Jesukristakujxm mā kyajnumu naty tsyonda'aky ja naxwifudu, tyamu du'un 'yity, es winu xuu winu tiempu du'ñum 'yítut. Wa'an du'anuty.

Di'ibu Dios Myooy Ja Jesukristu Es Ttuknijawudat Ja Myuduumbaty

¹ Di'ibats ngaxjaapy ma tyadu neky, ya'u di'ibu Dios myooy ja Jesukristu es tuknijawudat ja myuduumbaty di'ibu tsojkap es tsojk tyuna'añ jyata'añaty. Jesukristu tkejxy nidu'ugu 'yanklas ma uj, Fwank, Jesukristu myuduumba, es tats xytyuknijawu tugekyu tyada.

² Paaty ma tyadu neky nnikajxpetyats ko tny'ajtanaty di'ibats n'ijx nmadoo, ko ya'u ja Diosu 'yayuk es di'ibu Jesukristu xytyuk'ijx xytyuknija'ajats.

³ Dios kunu'xudap di'ibaty kyajxtap, es kunu'xudap nandu'un di'ibu myudeepy ja myadya'agyu tyadu ayuk, es tmabuktat es tkuudyundat di'ibu ijtp yaa kaxja'ay, mat ko ta wyingon ja tiempu ma tyuna'añ jyata'añaty.

Fwank tnijayu ja mabujkrutujk nijxtujk pekyryu

⁴ Uj Fwank. Nnijayats ya mabujkruty di'ibu naymyujkadap ma jxxtujkra kajpn Asyu ñaxoty. Wa'an ja Dios mgunu'xadu es mmo'oyadu ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, ja Dios di'ibu ijtp, du'añam 'yity, es du'añam 'yita'añ. Nandu'un mgunu'xadu ja Espiritu Santu es mmo'oyadat ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, ja Espiritu Santu di'ibu ijtp ma uñaabyajm ma Dios yajkutiky, es ttuñ jxxtujk naxu tuunk.

⁵ Es nandu'un ja Jesukristu, di'ibu ñikajxpejtypy ja tny'ajtan, mgunu'xadu es mmo'oyadat ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, di'ibu jawyiin jikyryujk ko 'ye'ky, es tyam yajkutiky ma nidugekyu naxwiñadu ja'ayadyu ryey. Jesukristu xytsyojku, ta xyajwatsum ja nbojpu'ajtam mat ja ñe'pyñ,

⁶ es ta xyryujtakum yajkutujkra es teedyaty, es nmadu'unam ja Dios Teety. ¡N'ok'awdajtam ja Jesukristu di'ibu winu xuu winu tiempu tmadaty ja maj'ajtan esu muk'ajtan! Wa'an du'unaty.

⁷ Ixtu, Kristu miimp yoodsoty. Nidugekyu naxwiñadu ja'ay t'ixtat, es extu ja'ajaty di'ibaty yajkruuzpajtadu; es nidugekyu naxwiñadu ja'ayaty jyu'ay ya'axtat ko t'ixtat. Es du'un jyata'añ. Wa'an du'unaty.

⁸ Nindsun'ajtam Dios, di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, ya'u du'un junaamp: "Ujtsu du'un éxtam ja A es éxtam ja Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okru, di'ibu ijtp, du'añam 'yity, es du'añam 'yita'añ."

Fwank t'ixy ja Kristu

⁹ Uj Fwank, mmumabujkruty. Mat ya'aguyxmu Jesús uj n'ityats mat midsuty ma Diosu kyutujkan, ayu'on es ma'xtujkan. Tats xyjarujta'aktu éxtamu tsimyya'ay ya ma islu di'ibu xyu'ajtypy Patmu, mat ko ngajxwa'xyats ja Diosu 'yayuk es nnigajxy nnimadya'agyats ja Kristu.

¹⁰ Ma tu'ugu ndingxu xuu ja Espiritu Santu xyñigudakats. Nétats nmadooy éxtam pán muk kyajxy n'axku'uyats mat tu'ugu ayuk, du'un éxtam ya'axy ja trompetu,

¹¹ es xy'anmaayats:

—Kaxja'ay nekykyxmu di'ibu m'ijxpy, es tuknigaxu tadu neky ja mabujkruty di'ibu naymyujkadap ma tyadu jxxtujkra kajpn: Éfesu, Esmirnu, Pérgamu, Tyatiiru, Sardus, Filadelfyu esu Laodiseeu.

¹² Nwa'kambijtyats es n'ixa'añats pándsu dun xymugajxp. Nétats n'ijxy jxxtujku ooru kandaleeru,

¹³ es kujk'aay mā tadu kandaleeru, n'ijxyuats kyaxe'eky éxtam tu'ugu yedyujk, es űaywyítxuty yeñ, extu tekyjyujp'ambaat, es tmudaty tu'ugu 'yooru kaatsywyuun di'ibu jantsy mujū 'yok.

¹⁴ Yu wyaay poop éxtamu lanu pooppu, es éxtamu tsajp'e'pyky, esu wyiin du'un kyaxe'eky éxtamu jūnya'angun.

¹⁵ Yu tyeky jantsy tu'xp, éxtamu bronsu ko muk 'yambeky; esu kyajxy jantsy muk, éxtam 'yuatsy pyamimiy ja muj nuudax.

¹⁶ Ma yu 'yaga'añgyu'u tmudaty juxtujku madsa'a, esu wyiin jyujp tu'xp éxtam ko ty'e'xy ja xuu mut wīnu myujaa. Es mā 'yaa pyudsemy éxtam tu'ugu espaadu jujpki'pyñ es majtsku 'yaa.

¹⁷ Kots n'ijxy, ngudaayats tyeku'ujxy éxtamu o'kpu. Es yu'u tyuknikooñats ja 'yaga'añgyu'u, es xy'anmaayats:

—Katu mdsu'ugu. Ūtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okpu.

¹⁸ Ūtsu du'un di'ibu jiky'ajtp. Tūts n'ok'o'kpu, nētats njikyppyeky, es njiky'atyats wīnu xuu wīnu tiempu, es nmudajtypyats ja kutujkan esats nyajjikyryūkat ja o'kpu.

¹⁹ Kaxja'ay di'ibu tu xy'ixy, di'ibu jaa tyam, es di'ibu ya'ixaamp óknam.

²⁰ Yu'u du'un 'yandiipy ja ayu'udsyu winma'añ, ja juxtujkpu madsa'a di'ibu tu xy'ixy madsu n'aga'añgyu'u es ja juxtujkpu ooru kandaleeru. Ja juxtujkpu madsa'a ja'a 'yandiipy ja juxtujkpu n'ayuk kajxwa'xpuats mā ja mabujkpuťajk űaymyūkudu, esu juxtujkpu kandaleeru ja'a 'yandiipy ja mabujkpuťy di'ibu naymyujkudup mā juxtujkpu kajpn.

2

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkpuťajk jap Éfesu

¹ Du'un xyñijáyut yu n'ayuk kajxwa'xpuats di'ibu ijtp mā ja mabujkpuťajk űaymyūkudu jam Éfesu. “Du'un jyuna'añ di'ibu myudajtypy juxtujku madsa'a 'yaga'añgyu'ujoty es jyudity kujk'aay mā tadu juxtujkpu ooru kandaleeru:

² Ūj nnija'abats di'ibu mduundup, w'ix mmaktundu, es ja ma'xtujkan di'ibu mmudajtp. Es nnija'abats ko kyaj mbaat xymyama'xtúktu ja axuk ja'ayuty. Nan nnija'abats ko tu xywyinma'añ'ixtu di'ibu nugoobu űayñigajxudu ko yu'u 'yaróstulaty, es tu xyajnidu'xtu ko yu'adyu andákruty.

³ Tu xymyadánudu es xytyuknaxtu ja ayo'on mut űjtskyujxm, es ni tu mgatsipka'axtu.

⁴ Per ma miidsaty tam tits nga'oyjya'ap, yu'u ko kyaj xy'oknakytsyojknudats éxtam jawyíñup.

⁵ Jamyatstu éxtam tuuyup xytsyojktats es yajxonats xymyaduundu. Yajjumbittu mjot es jiky'attu jatugok éxtamu naty jawyiin. Pūn kyaj mjodumbittu, nninujxtup es nbujkudat ja mgandaleeru mā 'yity.

⁶ Oyu du'un xytyundu ko xykyatsoktu ja nikoláytydu 'yaxuk jiky'ajtan, mut ko aj nandu'un n'axuk'ijxpyats.

⁷ Di'ibu mudoodup, wa'un tjaygyūkudu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaadyubu tadu mabujkpuťajk mā űaymyūkudu. Pūn madakp, tyaaudu nmo'oyuats es tju'xat ja ujts tuamp di'ibu yajjiky'ajtp es tsajpótm 'yity.”

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkpuťajk jap Esmirnu

⁸ Nijayu nandu'un yu n'ayuk kajxwa'xpuats di'ibu ijtp mā yu mabujkpuťajk űaymyūkudu jam Esmirnu: “Du'un jyuna'añ yu jawyiimbu esu tim okpu, di'ibu ok'o'kpu es net jyikyppyeky.

9 Eĵ nniĵa'abuts ko m'ayoodap. Per jotkujkudu mat ko Dios mdsokudu es mbudakudu. Es nniĵa'abuts ko nugo mni'ow mniyaaxudu di'ibaty naydyjadap ko 'yisraelitaty, di'ibu sitay je'euy ko myujku'umadundu.

10 Katu mdsu'ugudu mat ko m'ayowa'andu. Yu majku'ugorp yu'u wyinma'añ myo'oyaampy ja myaduumbaty es mbajta'aga'añaty pujxndugoty miidsaty nidu'ugaty, es waanu tiempu mya'ayowa'añaty muk, es du'an xymyastu'uttat ja mmabujkanaty. Yajti'igyudu mjot mwinma'añaty exta o'kanbyaaty, es ajts miits nmo'oydyap yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

11 Di'ibu mdoodap, wa'an tjaygyukudu di'ibu 'yanmaaydyap ja Espiritu Santu tadu mabujkraty di'ibu naymyujkudap: Pan madakp, kyaj ja'a pyaadudat ja ayo'on di'ibu du'an extamu ja'ay 'yooktu myumajtsk ok."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkratujk jap Pérgamu

12 'Nijayu nandu'an yu n'ayuk kajxwa'xrats di'ibu ijtp ma ja mabujkraty ñaymyukudu jam Pérgamu: "Du'an juna'añ di'ibu myudajtypy ja espaadu jajpki'pymbyu es majtsku 'yaa:

13 Eĵ nniĵa'abuts ko mdsu'udu ma ja Satanás 'yane'emy. Es nan nniĵa'abuts kots miits xypyanjxtu amumdu'uk jot, es kyajts xymyastu'uttu oy tjaya'o'ktu ja n'ayuk kajxwa'xru Antipus ma miidsaty, jap ma ja Satanás tsuunnu.

14 Per ma miidsaty tam tits nga'o'yja'ap, mat ko tam ñaymyukyaty mat miidsaty di'ibu pyanajxtap ja Balamu 'yuxpukun. Tadu Balan yu'u wyinma'añmyooy ja Balak wi'ix dyajpekytyunat ja israelitaty, ttuktsu'tsta ja tsu'utsy di'ibu tu yajtukwindsu'ugu ja agojwinnaxaty, es myu'induundu.

15 Njana'añdsu du'anu tyadu mat ko ma miidsaty, ta di'ibu pyanajxtap ja nikolátadyu 'yuxpukun, mat ko uĵ nandu'an n'axuk'ijxpyats.

16 Paaty jodambitta. Pan kudii, najxapts es nyajkutagoyaptsu tadu axuk ja'ayaty mat ja espaadu di'ibu pudsuump madsu n'aa.

17 Di'ibu mdoodap, wa'an tjaygyukudu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaaydyap ja mabujkraty di'ibu naymyujkudap: Pan madakp, ndukje'xapts ja ayu'udsyabu manaa. Es nandu'an nmo'oyapts tu'ugu poop tsaa di'ibu myudajtypy kaxja'ay yu xuu jembyu di'ibu ni pan tkanijawn, ja'ayu ñija'ap di'ibuts nmeery."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkratujk jap Tyatiiru

18 'Nijayu nandu'an yu n'ayuk kajxwa'xrats di'ibu ijtp ma ja mabujkratujk ñaymyukudu jam Tyatiiru: "Du'an juna'añ ja Diosu 'yU'unk di'ibu myudajtypy ja wyiin extamu junya'angu, esu tyeky du'an extam ja bronsu di'ibu jantsy tu'xp:

19 Eĵ nniĵa'abats di'ibu mduundap. Nniĵa'abats ja mdsojkanaty, yu mmabujkanaty, yu mma'xtujkanaty, es wi'ixu Dios xymyadundu. Es nniĵa'abats ko tyam xytyundu oy waanu ni'igu kadiinam jawyĩnu.

20 Per mdugoodyap mat ko xuñ'aixtu tadu toxtyujk Jezabel di'ibu nayñigajxap ko yu'u Diosu 'yayuk tkajxwa'xu, per je'euy 'yanda'aky es twinuandu ja di'ibats xymyaduundap, es myu'indundat es nan tje'xtat ja di'ibu tu yajtukwindsu'ugu agojwinnaxaty.

21 Eĵ tats njamo'oyu tiempu esxuyap yu'u tu jyodumbity, esxuyap tu dyajtagátsy ja wyinma'añ. Per kyajpu du'an tu ttuna'añ, kyaj tu tmastu'uty ja mu'induunk.

²² Ja'agyujxm ko kyaj tmastu'uty ja pekytyu'unan, ujtsuts nyajka'ap tu'ugu pa'am es 'yayowut muk, nandu'un 'yayowut panaty maat pyekytyunda pan kyaj tmastu'utta ja pyekytyu'unan.

²³ Es nya'oogupts ja Jezabelu 'yu'unguty, es du'un nduknijawadats nidugekyu mabujkputajkuty kots uj n'ixy'aty ja jyot wyinma'añaty, es nidu'uk nidu'uk miits nduydyundat o ngumádyut éxtam mbaadudu.

²⁴ Per miidsaty nija'ajuty di'ibu ak'ijttap Tyatiiru di'ibu kyaj tranujxta tadu axuk uxpujkan es ni tkanijawadu di'ibaty yu'ujaty tyijttap yu Satanasu 'uxpujkanu ayu'udsyabu, kyaj nnakymyo'oyaty wiinkru ana'amun,

²⁵ je'eyu ko xykywentu'áttat di'ibu mmadajttap extu kots uj njambitat.

²⁶ Pán madakp es ttuñ di'ibats uj ndsejpy, nmo'oyupts uj ja kutujkan es 'yana'amut ma tugekyu ja naxwifudu,

²⁷ es du'un 'yana'amut éxtam ko ja naxtu'ts yajtukwépy ja pujxndajk, es tyukpu'uju, du'un éxtamu nDeedyats tu xymyo'oy esats nyajkutúkat.

²⁸ Nandu'un nmo'oyap ja jayxyu.

²⁹ Di'ibu mūdoodap, wa'an tjagyúkudu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaadyup ja mabujkputy di'ibu naymyujkadap."

3

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkputajk jap Sardus

¹ Nijayu nandu'un yu n'ayuk kajxwa'xprats di'ibu ijtp ma ja mabujkputajk ñaymyúkudu jam Sardus: "Du'un jyuna'añ di'ibu myudajtypy ja juxtujku madsa'ea ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk: Eñ nnija'abats di'ibu mduundap. Oy miits mjaiky'attu, du'un m'ittu éxtam eekypun.

² Paaty wijtu es muk tundu ja mjot, mo'oydyu muk'ajtan di'ibu akwu'ampnum, di'ibu jawaanu kya'o'knu, ja'a ko tats n'ixy es kyaj tyim'óyaty di'ibu mduundap Dios windum.

³ Jamyatsta ja oybyu n'uxpujkanats di'ibu m'axaju. Kuydyundu es yajtugátsta mwinma'añaty es mjiky'áttat. Pan kyajru du'un xytyundu, najxupts ti'in, éxtam tu'ugu ma'tspu, ma ni xykya"awixyudsu naty.

⁴ Per jap Sardus tap naagudyu ja'ay di'ibats sitay taayants xymyuduundap amumdu'uk jot. Yu'u tyaadaty jyúdttat mut uj poop witxu, mut ko du'un ñitákudu.

⁵ Pán madakp, nan ndukpujta'agupts ja poop wit, es kyajtsu xyu njo'tsut ma 'yity kaxja'ay nekykuyjxy ja xyujjaty panaty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu. Ni'igats n'axájut éxtamdsu nja'ajun madsu nDeety 'yity mut ja 'yánklusaty.

⁶ Di'ibu mūdoodap, wa'an tjagyúkudu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaadyup ja mabujkputy di'ibu naymyujkadap."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkputajk jap Filadelfyu

⁷ Nijayu nandu'un ja n'ayuk kajxwa'xprats di'ibu ijtp ma ja mabujkputajk ñaymyúkudu jam Filadelfyu: "Du'un jyuna'añ di'ibu ni madsu poyru, di'ibu ja Tyu'ajtan es di'ibu myudajtypy ja rey Davitu 'yawatsn; es ko dya"awa'atsy ti, ni pan mbaat tkaya"adiky; es ko ti dya"adiky, ni pan mbaat tkaya"awa'atsy.

⁸ Eñ nnija'abats di'ibu mduundap. Tats mbujta'aky tu'ugu tujk aa awa'ats ma miidsaty, di'ibu ni pan mbaat tkaya"adiky. Oy nago xkyamudajtru mija, tu xykyuydyundu ja n'ayúkat es kyajts tu xy'uxtijy.

⁹ Ja mujku'ugópk mǝduumbaty, tadǝ andákraty di'ibǝ nayñigajxǝdǝp ko yǝ'u 'yisraelítaty, per nǝgoo je'eyǝ 'yanda'aktǝ, nyajkoxtánǝdǝpts mǝky'ǝjxy, es dǝ'an tnijǝwǝdǝt ko tats ǝj miits ndsokta.

¹⁰ Tǝ xykyuydyúndǝts ja n'ana'amǝn ko tǝ xymyǝdattǝ ja ma'xtujkǝn, es mǝdǝ tyǝǝdǝ ǝjtsǝts mij nguwa'anǝp ko naty myiñ ja ayo'on di'ibǝ minǝǝmp mǝ tǝgekyǝ naxwiñǝdǝ, es yajtukumǝdowa'añ di'ibǝ jiky'ajttǝp naxwiñ.

¹¹ ǝj minǝpts tsojk. Mǝdattǝ mwinmǝ'añóty es padundǝ ja n'ǝxprǝjkǝnǝts di'ibǝ tǝ xy'axǝjǝdǝ, kǝdiibǝ pǝn mbǝjkǝdǝt yǝ mmay'aty.

¹² Pǝn madakp, nbǝjta'ǝǝpts ǝj es 'yítat éxtǝm tu'ugǝ pilaar mǝdsǝ nDiosǝ tyǝjk. Jap wya'ǝmǝt winǝ xǝǝ winǝ tiempǝ. Ni pǝn tkayajǝǝǝǝǝǝ. Ngǝjǝ'ǝyǝpts mǝ ja madákraty ja nDiosǝdsǝ xyǝǝ. Es nan ngǝjǝ'ǝyǝdǝts ja nDiosǝdsǝ kyajpn xǝǝ, ja jembyǝ Jerusalén di'ibǝ kǝdakp tsajpótm. Es nan ngǝjǝ'ǝyǝambyǝts yǝ jembyǝ nǝxǝts.

¹³ Di'ibǝ mǝdoodǝp, wa'an tjaygyúkǝdǝ di'ibǝ ja Espírítǝ Santǝ 'yanmǝǝydyǝp ja mǝbǝjkrǝty di'ibǝ naymyujkǝdǝp."

Ayuk yajtuknigéxy ja mǝbǝjkrǝtyjk jap Laodiseeǝ

¹⁴ N'ijayǝ nandǝ'an ja n'ayuk kajxwa'xprǝts di'ibǝ ijtp mǝ ja mǝbǝjkrǝtyjk ñaymyúkǝdǝ jam Laodiseeǝ: "Di'ibǝ dǝ'añǝm 'yity éxtǝm jaayǝm es di'ibǝ ñigajxy es ttuñ ja tǝy'ajtǝn, yǝ'u dǝ'an di'ibǝ yajtsǝn'k yajtsǝndák tǝgekyǝ di'ibǝ Dios yajkoj, es dǝ'an jyana'añ:

¹⁵ ǝj nnijǝ'ǝbǝts di'ibǝ mduundǝp. Tim tǝy'ajtǝn ja'a dǝ'an ko je'eyǝ mjokx'attǝ. Ni mgatǝtsn'attǝ es ni mǝǝ'an'attǝ. Ndsejpyǝts es mdǝtsn'áttǝt o m'an'áttǝt.

¹⁶ Kom je'eyǝ mjokx'attǝ, pǝaty n'ok'ǝxtijtǝ éxtǝm ja ja'ay ya'ǝdsǝty di'ibǝ kyaj jyot tkupeky. Mǝdǝ tyǝǝdǝ, ja'ats n'andijpy ko ni xykyadimtsóktǝts es ni xykyadimtuk'ak'áttǝts. Kyajts miits xymyǝtnaymyǝayǝbǝ'áttǝ es ni xykyamǝdsip'áttǝts, es kyajtsǝ dǝ'ǝmbǝ ndseky di'ibǝ dǝ'an.

¹⁷ Miits mjǝnǝndǝp: Mǝkjǝ'ǝyǝdǝts ǝdsǝty, kyajts ti xytyǝgoy'ajtxǝdǝ, extǝ nani'igǝts nmǝdǝttǝts. N'anmǝǝydyǝpts miidsǝty: Dios m'ijxǝdǝp éxtǝm tu'ugǝ mǝk ayoobǝ ja'ǝyǝn, es éxtǝmǝ niwa'ǝts ǝxwa'ǝtspǝn, es éxtǝmǝ wiints.

¹⁸ Pǝaty n'ǝwiyj ngajxwiyj esǝts xyñimíndǝdǝts es xyjúdyǝt ja wa'ǝts oorǝ, es dǝ'an sitǝy mmǝkjǝ'ǝy'áttǝt. Es nandǝ'an mǝ ǝjǝn min xyjuudyǝ mwiǝ pooppǝ, es mnaywyítǝdǝt, kǝdiibǝ m'íttǝt niwa'ǝts ǝxwa'ǝts. Es nan mǝ ǝjǝn mminǝt es xyjúdyǝt yǝ mwiindsooy, es dǝ'an mǝǝǝt yajxón m'íxtǝt.

¹⁹ N'oodǝpts es njǝwǝjtsǝmbijttǝpts nidǝgekyǝ di'ibǝts ndsejpy. Pǝaty jodǝmbittǝ es mǝt winǝ mjot xykyuydyúndǝt di'ibǝts miits n'anmǝǝydyǝp.

²⁰ Mǝdowdǝ, tyǝpts tǝjk ǝǝ'u'y ngugajxǝ. Pǝn pǝn myǝdeebǝyǝts ja n'ayuk es dya"awa'ǝdsǝt ja tyǝjk ǝǝ, tǝkǝbǝts es n'ítǝdǝdǝts mǝt yǝ'u, es ti'igyǝts ngǝyǝt.

²¹ Pǝn madakp, nya'u'ǝñǝpts ti'igyǝ mǝ ǝj, es mǝǝt nyajkutúkǝdǝts, dǝ'an éxtǝmǝts ǝj nmǝmadaky ja pojpn es uñǝaybyǝts ti'igyǝ mǝdsǝ nDeedyǝts, es nyajkutikyǝts mǝt yǝ'u.

²² Di'ibǝ mǝdoodǝp, wa'an tjaygyúkǝdǝ di'ibǝ ja Espírítǝ Santǝ 'yanmǝǝydyǝp ja mǝbǝjkrǝty di'ibǝ naymyujkǝdǝp."

4

Wi'ixǝ Dios yajwindsǝ'ǝǝ tsajpótm

¹ Es óknǝm n'ijxyǝts tu'ugǝ tǝjk ǝǝ awa'ǝts tsajpótm. Es xymyǝǝajxyǝts jatǝgok ja di'ibǝ myǝdǝjtypy ja 'yayuk éxtǝmǝ trompetǝ, es xy'anmǝǝyǝts:

—Ku't ja yam, es nduk'ixat di'ibu koonam tyuna'añ jyata'añaty óknam.

² Netyu ja Espíritu Santu xymyanejxyats tsajpótm. Es jámats n'ijxy tu'uk 'yu'uñu mā 'yuñaabyajin.

³ Yu wyiin jyajp tye'xy éxtam ko tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy jaspe es kornalinu. Es jamu natyu i'tsy juwudity mā ja 'yuñaabyajin, es jyantsytye'xy, éxtam tu'ugu tsuxk jajun es éxtam tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy esmeraldu.

⁴ Es n'ijxyats mā ja uñaabyajin juwudity i'px majtáxku uñaabyajin mā 'yu'uñudu es yajkutíky i'px majtáxku mǝjja'aydyujk, ak poobwítu es mat ja 'yooru koronu kyubajkkujxm.

⁵ Esu uñaabyajin di'ibu itkijky pyadsemy ja anaa judsuk. Es wyindum tyoy éxtam jaxtujku tsinwaty, di'ibu 'yandijpy ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy jaxtujk naxu tuunk.

⁶ Esu uñaabyajin di'ibu itkijky, nan jam tu'uk éxtamu jikymyejyñ, yajtuk'ijxnajxp éxtamu viidru. Es windujp uxku'p es pyu'aaybyu'aay 'yity nimajtáxku jiky'ajtrp di'ibu windiky ja ñini'x mat ja wiin.

⁷ Tu'uk ja jawyiimbu kyaxe'eky éxtamu kaa, ja myumajtskru kyaxe'eky éxtamu tooru, ja myudugukru du'un tmudaty éxtamu ja'ayu wyiin jyajpau, es ja myumajtáxkru kyaxe'eky éxtamu witsnun kyaagudity.

⁸ Tyadu nimajtáxkru jiky'ajtrpty nidu'uk nidu'uk tmudaty ja kyakn tudujk. Esu kyakn nikajxy kyaknbatku'uy tmudaty ja wiin. Es xuuñ koots du'uñam jyuna'andu:

Nugoo 'yokwa'ats'ajnu yu Nindsun'ajtam Dios,
di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy,
di'ibu du'uñam ijt, di'ibu ijtrp es du'uñam 'yita'añ.

⁹ Es tugok tugoku tadu nimajtáxkru jiky'ajtrpty t'awdattu es twindsu'ugudu es tja'aygyuda'aktu di'ibu uñaapy tsunaapy uñaabyajinoty mā yajkutíky, es jyiky'aty winu xuu winu tiempu,

¹⁰ net ja i'px majtáxkru mǝjja'aydyujk twingoxtanudu di'ibu uñaapy tsunaapy uñaabyajinoty, es t'awdattu di'ibu jiky'ajtrp winu xuu winu tiempu, es trǝjta'aktu ja kyoronu uñaabyajin windum, es jyuna'andu:

¹¹ Nindsun'ajtam Dios,
mijtsu du'un mbátap es xy'axájut
ja mǝj'ajtan, windsu'kan esu muk'ajtan,
mat ko mijtsu du'un tu xyajkojta'ay tugekyu di'ibu ijtrp,
es mǝu'amdsojkangyujxm mij xy'a'ity es xyajkojy.

5

Neky di'ibu winjaya windujp uxku'p, es ja Borreegu'unk

¹ Nétats n'ijxy mā Diosu 'yaga'añgyu'u tuk pityu neky di'ibu winjaya windujp uxku'p, es jaxtujku seyu.

² Net tu'ugu muk anklus kyajxkéky:

—¿Pán pátap es dyajjunákat ja seyu es dya''awa'adsudu tyadu neky?

³ Per ni tsajpótm, ni naxwiñ es ni nax patku'p kyajápty pán mbaat dya''awa'adsyu tadu neky, es ni mbaat tka'ixtu.

⁴ Nétats uj njantsytyujku jibyu, ja'a ko kyaju naty pán yajpraaty pán pátap es dya''awa'adsut ja neky es t'ixat wi'ix jyuna'añ.

⁵ Net tu'uk ja ni i'px majtáxkru mǝjja'aydyujk xy'anmaayats:

—Katü mju'ay. Yu Judaa tuump 'yaats di'ibu yajtjip Kaa, di'ibu nandu'un tuump'ajt aats'ajtap ja rey Davit, yu'u tu myada'aky. Yu'u mbaat dya"awa'adsyu tadü nekyipyty es dyajjunákat ja juxtujkpu seyu.

⁶ Nétats n'ijxy kujk'am ma ja ni'i'px majtáxkpu mujja'ayduyjk es ma ja nimajtáxkpu jiky'ajtraty di'ibu jttap ma Dios yajkutiky wyindum, es n'ijxyats tu'ugu Borreegu'unk tyanu di'ibu kaxu'kp éxtam tu 'yokwindsu'kan'ajtrp. Es tmudaty yu Borreegu'unk juxtujku wyaj es juxtujku wyiin. Es ja juxtujkpu wyiin, yu'u 'yandijpy ja Diosu jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk es di'ibu Dios tu tkexy ma tugekyu naxwiñadu.

⁷ Tadü Borreegu'unk yu'u oj ñejxy es t'axaju ja neky di'ibu naty ja Dios myudajtypy ma ja 'yaga'añgyu'u.

⁸ Es ko t'axaju ja neky, ja nimajtáxkpu jiky'ajtraty es ja ni'i'px majtáxkpu mujja'ayduyjk ñaygyoxtnaaydyáku Borreegu'unk wyindum. Nidu'uk nidu'ugu mujja'ayduyjk tmudattu arpu esu ooru tsim ujts madu poom, di'ibu 'yandijpy ja Diosu jya'ayadyu kyajxtákan,

⁹ es t'awdu tyadu jembyu ay:

Mijtsu du'un mbátap es xy'axájut tyadu neky es xyajjunákat ja juxtujkpu seyu. Paaty mat ko tu mnejxy windsu'kan, es mat ja mne'pyñ xyjuuy éxtam ja Diosu jya'ayaty, pánaty jiky'ajttu ma maygyajpn, ma wiinkpu may ayuk kajxpraty, es ma mayñaxwiñadu.

¹⁰ Tu xypujta'aktu yajkutujkpraty esu teedyaty, es tmadündat ja Dios es yajkutúktat naxwiñ.

¹¹ Nétats n'ijxy kanak miyongu ánklyaty juwädity ma ja i'px majtáxkpu mujja'ayduyjk, es ja nimajtáxkpu jiky'ajtraty, es ma di'ibu uñaary tsunaary uñaarybyajnoty,

¹² es jyná'andu muk:

Yu Borreegu'unk di'ibu tu ñejxy windsu'kan, pátyp wina xuu wina tiempu t'axájut ja kutujkan, muj'ajtan, wijy'ajtan, muk'ajtan, windsu'kan, oy'ajtan esu awdajtan.

¹³ Es nmadooyats nandu'un nidugekyu di'ibu jiky'ajttap tsajpótm, naxwiñ, nax patku'p, es jikymyejyñoty jyná'andu:

Pátudap ja Dios esu Borreegu'unk ja awdajtan, windsu'kan, muj'ajtan esu muk'ajtan wina xuu wina tiempu.

¹⁴ Ja nimajtáxkpu jiky'ajtrp jyná'andu:

—Wa'an du'unaty.

Es ja ni'i'px majtáxkpu mujja'ayduyjk ñaygyoxtnaaydyáku es t'awdajttu Dios.

6

Juxtujkpu seyu

¹ Nétats n'ijxy ja Borreegu'unk ko dyajjunáky myutu'ukpu seyu ma ja juxtujkpu. Es nmadoogaxyats nidu'ugu nimajtáxkpu jiky'ajtraty, es jantsy muk kyajxy, éxtam ja anaa ñekyan:

—¡Min!

² Nétats n'ijxy tu'ugu poop kwaay, es di'ibu tyuk'uñaapy tmədaty tu'ugu ti'pxn, es trəjtəkudu tu'ugu koronu. Ta oj pyudsemy éxtəm di'ibu madakp es myada'aga'añ.

³ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myumajtskpu seyu, nmədoogajxyats ja myumajtskpu jiky'ajtpu kyajxy:

—jMin!

⁴ Es pyudsemy tu'ugu tsapts kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy yajmooy ja kutujkun es yajtsiptəkət mə tugekyu naxwiñudu, es ja ja'ayaty ñayya'oogədat nixim niyam. Es yajmooy tu'ugu məj espaadu.

⁵ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myudəgəukpu seyu, nmədoogajxyats ja myudəgəukpu jiky'ajtpu juna'añ:

—jMin!

Nétats n'ijxy pyudsemy tu'ugu yuk kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy, yu'u myudajtypy tu'ugu balanzu.

⁶ Es nmədooyats kyajxy kujk'aay mə ja nimajtaxkpu jiky'ajtpu, es juna'añ:

—Je'eyu tuk kilu triigu xyəkət tuk xuu nidún, es təkuk kilu sebaadu xyəkət tuk xuu nidún, per ni je'eyu xkyatónət yu aseytu oliivu es ni yu vīnu.

⁷ Ko yu Borreegu'unk dyajjunajky ja myumajtaxkpu seyu, nmədoogajxyats ja myumajtaxkpu jiky'ajtpu juna'añ:

—jMin!

⁸ Nétats n'ijxy tu'ugu bayu kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy, ja'a txu'aty O'kun. Es ux'aay pyamiñaty ja di'ibu ñiwindsun'ajtypy mə ja o'krətəjk. Yajmooydu ja kutujkun es dya'ookət tuk peky ja di'ibu wa'xp taxk peky ja naxwiñudu ja'ay, dya'oogat mət ja espaadu, yuu, pa'am esu awa'an juuykəty.

⁹ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myuməgoxkpu seyu, n'ijxyats artal patkə'u y ja 'yanməja'anəty ja ja'ayaty di'ibu naty tu 'yooktu mət yu'əgyəjxm ja Diosu 'yayuk di'ibu naty yu'əjəty tu tkajxwa'xtu.

¹⁰ Tyaadu kyajxtu jantsy mək:

—Nindsun'ajtəm Dios, mij sitəy mmədajtypy tugekyu kutujkun. Mjantsy-wya'adsəty es mdəy'ajtanməudəty. ¿Extu nə'anəm xypyayo'oya'añ es xyuykkumədowa'añ ja naxwiñudu ja'ayəty mət kots tu xya'ooktu?

¹¹ Net yajmooydu nidu'uk nidu'uk pyoop wit, es tyuk'ana'amədu:

—Awixtu mət ja ma'xtujkun jawaandi'knə. Nandə'un éxtəm miidsəty oj m'ooktu, tən dən tyimpatypy mə dən 'yooga'andə ja mməgu'uk di'ibəts əj nandə'un nja'ay'ajttəp. Yu'u yajka'pxaampy ja jyamyəət di'ibəty oogəndəp mət kots xymyədún.

¹² Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myudədujkpu seyu, nétats n'ixy ko myiñ ja təgoomyək ujx, ja xuu yukədyəy éxtəmə yuk wit, yu po'o jyumbijttaay tsapts, də'un éxtəmə ne'pyñ,

¹³ esu madsə'a kya'ay naxkəjxy éxtəm ja iigu təəmp kya'ay mə ja kyepy ko myiñ ja mək poj.

¹⁴ Də'un ja tsəj yajxtəgooy éxtəmə neky ko ya'axəətsy. Tugekyu tun kórkəty esu naxwiñudu di'ibu jikyməjyñóty yajwijsxijttaaydu.

¹⁵ Net yu naxwiñudu ja'ayəty ja ryey ñayyu'tsədu aəngóty es məj kaadsóty, ti'gyu mət ja məkja'aydyəjk, soldəadu wyindsənəty, yajkutujkəty, yajməduumbəty esu məduumbəty,

¹⁶ es t'anəmədu ja tun kópk esu kaats:

—Nijjtpajtkəts ədsəty es yu'tskəts kədiibəts x'ixət ja di'ibu uñaapy uñaaybyəngəjxm, es kədiibəts xypyəədat ja mək təydyu'unən di'ibu yakaampy ja Borreegu'unk,

17 ja'a ko tu net jya'ty ja maj xuu ma ja tadyu'unun 'yita'āñ, zes pán mbaat tmamada'aky?

7

Israelitu ja'ayuty di'ibu yajtsaaydyu

1 Oknumts n'ijxy nimajtaxku wiinkru anklus tyánudu, tu'uk ma xuu pyudsemy, jatu'uk ma xuu tsiy'ity, jatu'uk ma jamboj myiñ, es jatu'uk ma yukroj myiñ, es tmajtsu'umdu tugekyu rójutu, kadibbu pyójut ya naxwiin ma tugekyu aay kepy, es ni ma jikymeyeyñ.

2 Nétuts n'ijxy jatu'ugu wiinkru anklus di'ibu miimp ma xuu pyudsemy, mut ja syeyu Dios di'ibu winu xuu winu tiempu ijt. Tyadu anklus tmayaxykyky ja nimajtaxku anklus, ja di'ibu Dios tu tmo'oy ja kutujkan es ttadyúnat yu naxwiinudu esu jikymeyeyñ, es 'yanmaayy:

3 —Katu xytyydyundu yu naxwiinudu esu jikymeyeyñ, es ni yu aay kepy. Awixtu extu kots ndsa'ayutnam wyimbokkujxm nidugekyu yu Nindsun'ajtam Diosu myuduumbu.

4 Du'an nmadóyuts ko mugopx jajustyikxymyajtáx mil yajtsaaydyu ja israelitu ja'ayuty, ja nimajmajtsk pekurpu ja Israelu tyuamp 'yaats:

5 nimajmajtsk mil yajwinwijtsu ja Judaa tyuamp 'yaats, nimajmajtsk mil ja Rubengu jya'a, nimajmajtsk mil ja Gaadu jya'a,

6 nimajmajtsk mil ja Aseru jya'a, nimajmajtsk mil ja Neftalii jya'a, nimajmajtsk mil ja Manasesu jya'a,

7 nimajmajtsk mil ja Simeongu jya'a, nimajmajtsk mil ja Leví jya'a, nimajmajtsk mil ja Isakaru jya'a,

8 nimajmajtsk mil ja Zabulongu jya'a, nimajmajtsk mil ja Joseeju jya'a, es nan nimajmajtsk mil ja Benjamingu jya'a.

Mayja'ay wyitxuty poop

9 Oknumts n'ijxy tugoymyay ja ja'ay di'ibáty jiky'ajttu ma maygyajpn, ma wiinkru may ayuk kajxputy, es ma mayñaxwiñudu. Es tamu naty tyánudu uñaaybyajn winduuy ma ja Dios yajkutíky, es Borreegu'unk wyinduuy, es wyitxuty poop, es tmadattu ky'u'ajótmu tuuxy'aay.

10 Es nidugekyu yaxkaktu mak:

Yu nitsokanu myiñ ma yu Nindsun'ajtam Dios, di'ibu uñaary ma uñaaybyajn ma yajkutíky, es nandu'an myiñ ma yu Borreegu'unk.

11 Nidugekyu ánkusaty wuy'umdaaydyu tanu juwadity ma ja mujja'ayduyjk, es ma ja nimajtaxku jiky'ajtruty, es ma ja uñaaybyajn ma Dios yajkutíky. Net ñayjujprudu naxkujxy wyinduuy ma Dios yajkutíky, es t'awdattu Dios,

12 jyuñá'andu du'an:

jWa'an du'anuty!

Yu awdajtan, muj'ajtan, wijy'ajtan,

ja'aygyudákan, windsu'kan, kutujkan esu mak'ajtan,

wa'an tugekyu tyaadu tja'a'áty yu Nindsun'ajtam Dios winu xuu winu tiempu.

Wa'an du'anuty.

13 Net nidu'ugu mujja'ayduyjk xyajtuyyats:

—Z'Pánudyu danu tyaaduty di'ibu ak poop ja wyit, es maq dan tsoonda?

14 Eñ n'adsooyats:

—Windsún, mij mnija'ap.

Yu'u 'yadsooy:

—Tyaadu da'un di'ibu ta dyajnáxtu ja muk ma'ay tajun, di'ibu ta dya-
jwa'atstu es ta dyajpoobu ja wyit mat ja Borreegu'ungu ñe'pyñ.

¹⁵ Paaty 'yittu uñaaybyajn winduuy ma ja Dios yajkutiky, es tmadunda ja
Dios xuuñ koots ma tyujk. Es ja Dios yu'u kwentu'atánudup es 'yítut ma yu'u.

¹⁶ Ni na'a kyanaky'ayówat mat ja yuu es ja tuudsu, es ni ja xuu kyatsa'ayudut,
es ni kya'an'oogut,

¹⁷ mat ko yu Borreegu'unk di'ibu ijtp uñaaybyajn windum ma Dios yajkutiky,
yu'u kywentu'ajttup éxtam ja byorreegu, es dyajnujxat ma myuxy ja nuu di'ibu
yajpyry ja jiky'ajttun. Es ja Dios yajtútsxudut tugekyu ja wyinnuu.

8

Muyjuxtukpu seyu

¹ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja muyjuxtukpu seyu ma ja neky, ta
da'uñu 'yamoondaay tsajpótm éxtam kujm ooru.

² Nétats n'ijxyu tadu juxtukpu anklus di'ibu tanaaydyup Dios windum.
Yu'ajty yajmoodyu kujktu'ugu trompetu.

³ Oknam myiñ jatu'ugu anklus mat tu'ugu ooru junxijn. Ta tynaaay artal
winduuy. Ta yajmooy mayu room es yajpoomjókat es ttukwindsu'ugut mat
ja kyajxtakun di'ibátu Diosu jya'ayuty, ma ja ooru artal di'ibu ijtp uñaaybyajn
winduuy ma Dios yajkutiky.

⁴ Es ja room jok, ti'igy mat ja kyajxtakun di'ibátu ja Diosu jya'ayuty,
pyatuku ma Dios 'yity.

⁵ Ta ja anklus ttukko'oju ja junxijn mat ja jambajk ma ja artal, es tjubijpe'ky
naxwiñ. Net myiñ ja anaa judsuk esu ujx.

Juxtukpu trompetu

⁶ Ta ja juxtukpu anklus ñayjyup'ijxudu es ttukxu'uxa'andu ja trompétuty.

⁷ Ta ja muytu'ukpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj myiñ ja tutsn,
junya'ank tuktuku mat ja ne'pyñ, es kya'ay naxwiñ. Ta tyooy tuk peky ja
naxwiñudu di'ibu wa'x tuguk peky, mat nandu'un tuk peky ja aay kepy di'ibu
nandu'un wa'x tuguk peky. Es nan tyooy tugekyu tsuxk nuuy.

⁸ Ta ja muymajtskpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta yajjubijpe'ky
jikymyejyñóty éxtam tu'ugu muj kopk di'ibu winya'amp mat ja juun. Tuk peky
ja jikymyejyñ di'ibu wa'x tuguk peky jyambijty ne'pyñ.

⁹ Es tuk peky 'yo'ktu di'ibu wa'x tuguk peky di'ibu naty tsanaaydyup
jikymyejyñóty, es tuk peky tyugooy ja di'ibu wa'x tuguk peky ja barku.

¹⁰ Ta ja myadugukpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj kya'ay tu'ugu muj
madsa'a tsajpótmadu, jantsy winya'amp kya'ay ma tuk peky ja mujnuu di'ibu
wa'x tuguk peky, es ma nuu myuxy.

¹¹ Ja madsa'a ja'a txu'ajty Ta'am. Es tuk peky ja nuu di'ibu wa'x tuguk peky
jyambijty ta'am. May ja ja'ay 'yo'ktu mat yu'uguyxmu tadu nuu.

¹² Ta ja muymajtáxkpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj ñaywya'xyuty
tuguk peky ja xuu, ja po'o es ja madsa'ajty. Net tuk peky ja xuu, ja po'o
es ja madsa'a oj jyambity koots. Paaty xuuñ muykwingoodsu taxk ooru es
nandu'un koots muykwingoodsu taxk ooru.

¹³ Nétats n'ijxy tu'ugu witsn kyaagudity tsajwínm. Es nmadooyats ko muk
ya'axy, es jyuna'añ:

—¡Ay! ¡Ay! ¡Ay! Paroobu yu naxwiñudu ja'ayuty ko jatugukpu anklus
t'aktukxu'uxtut ja trompétuty.

9

¹ Ta ja myumugoxkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats n'ijxy tu'ugu madsa'a di'ibu ka'a naxwiif. Tadu madsa'a yajmooy ja kuk jut 'yawatsn.

² Net ja madsa'a dya''awatsy ja kuk jut, es jap jyantsyryudseemy ja jok éxtam ma tu'ugu maj jorna. Esu tadu jok yu'u yajwingoodsu ja xuu, es kyoodsadyaay tugexy ja tsajwinmudu it.

³ Es ma tadu jok pyudsuumdu mu'u es ñaywya'xtaayudu naxwiif. Esu tadu mu'u yajtuk'ana'amdu es ttúput ja ja'ayaty éxtam 'yadu'tstu jaybyu'uk,

⁴ yajtuk'ane'emy es kudibun dyajwindugóyut ja aay ujts, ni ja muuy es ni ja kery, yu'uy je'eyu tyárap ja ja'ayaty di'ibu kyaj yajtsaaydyu wyimbokkajxy mat ja Diosu syeyu.

⁵ Per kyaj yajtuknipejky es dya'oogut, je'eyu dya''ayówat mugoxk po'o. Ko tyipy, du'un myákuty éxtam ko ja ja'ayaty tyápudu jaybyu'uk.

⁶ Ma tadu tiempu ja'ayaty jyantsyja'oogandu, per kyaj mbaat ni wi'ix tsoo.

⁷ Ja mu'ujaty du'un kyaxu'uktu éxtamu kwaay di'ibu tu ja'ay twa'unda'ay es dyajnajxa'añ tsiptuumbu. Yu kyubajk nandu'un kyaxe'eky tmadaty éxtamu oorú koronú, esu wyiin jyajp du'un éxtamu ja'ayun.

⁸ Es yu wyaay du'un tmadaty éxtamu toxytyujku wyaay, esu tyats du'un éxtamu kaadats.

⁹ Yu ñini'x du'un jyuunaty éxtam tmadaty puixn. Es ko kyaagudity, yu kyakn du'un juna'añ éxtam ko yu maygyarru 'yamu'uy ko ñajxta tsiptuumbu.

¹⁰ Yu pyi'ixy du'un éxtamu jaybyu'uk mat ja tyajpn, es mat yu'u dya''ayoy ja ja'ay mugoxk po'o.

¹¹ Tadu mu'u tmadattu tu'ugu wyindsún, es yu'u du'un ja ka'oybu anklus di'ibu windsun'ajtp ma ja kuk jut. Tyadu ka'oybu anklus txu'aty ebreeu ayuk Abadonk es grieegu ayuk Apolyonk, di'ibu 'yandijpy yajkutugeebyu.

¹² Tu ñaxy tu'uk ja mak ayo'on, per tugoy'ajtp jamajtsk.

¹³ Ta ja myudndujkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats nmadooy éxtam pún kyajxy ma ja oorú artal di'ibu ijtp Dios windum,

¹⁴ es t'anuumu ja myudndujkru anklus:

—Mugaju tadu nimajtaxkru anklus di'ibu ijtp tsimy Eufrates majnuabu'aay.

¹⁵ Es du'un oj yajnasmasudu tadu nimajtaxkru anklus di'ibu naty tu yajjajp'ixy ma tadu oorú, xuu, po'o esu jamajt, es dya'oogut tuk peky ja ja'ayaty di'ibu wa'x tuguk peky.

¹⁶ Es nmadooyats nu'un ñiwínaty ja soldaadu kwaaygyujxyryaty, ja'a nidégékyty majtsk mugopx miyonk.

¹⁷ Es n'ijxyats ijmá'tungyujxm ja di'ibu tyuk'uñaaadyup ja kwaay tmadattu kyaatsykyujxy ak puixn, tuguk kolor: tsapts, azul es pu'ts. Es ja kwaayaty tmadattu kyubajk éxtamu kaa, es ma 'yaa pyudsemy ja janya'ank, jok esu azufru.

¹⁸ Ja tuk pekyru ja'ayaty di'ibu wa'x tuguk peky 'yoktaaydyu mudu tadu janya'ank, jok esu azufru, di'ibu pudsuum ma tadu kwaay 'yaa.

¹⁹ Mat ko tadu kwaay myuk'ajtn tmadaty ma yu 'yaa es ma yu pyi'ixy. Pes yu pyi'ixyaty du'un kyaxe'eky éxtamu awa'andsa'añ mudu kyubajk. Es yu'u mat dyajtsayúty ja ja'ayaty.

²⁰ Per di'ibu akwu'umdu ja ja'ayaty di'ibu kyaj 'yoktu mudu tadu ayo'on, nan kyaj tmastuttu es t'awdattat ja ka'oybu es nandu'un ja agojwinnax di'ibu oorú, platu, bronsu, tsaga, kery, di'ibu ni na'a mbaat kya'ixy es kyamudooy, es ni na'a mbaat kyayo'oy.

²¹ Esu tadu ja'ayuty ni je'eyu tkamastuttu ja bruju'ajtun, mu'induunk esu ma'tsk.

10

Anklus mat tu'ugu nekypyity

¹ Oknum n'ijxyuts jatu'ugu muk anklus di'ibu kudakp tsajpótm, abity mat ja yoots. Es kyubajkkajxy tmudaty ja i'tsy. Yu wyiin jyujp jyantsytye'xy éxtamu xuu, esu tyeky du'an kyaxe'eky éxtam majtsku pilaar di'ibu winya'amp.

² Es kyuhjótý tmudaty tu'ugu nekypyity. Es trujtáky ja 'yaga'añdyéky ma yu jikymyejyñ, esu 'yanajñdyéky trujtáky ma naxwíñudu.

³ Net kyajxkéky muk éxtam tu'ugu kaá myu'uy. Es ko du'an yaxkeky, ta ja juxtujkpu anaa kyajxta.

⁴ Nétats uj njaja'ayañ éxtam ja anaa jyunañ. Per tats nmudooy xymugajxyuts tsajpótm, es xy'anuumats:

—Katú xkyuxja'ay di'ibu ja anaa tu tkajxy. Múdat ayu'udsyu mjodoty mwinma'añóty.

⁵ Nétats n'ijxy ja anklus di'ibu naty tu ñaxwa'aky ma ja jikymyejyñ es ma ja nax, es tkone'ky ja 'yaga'añgyu'u,

⁶ es jyunañ:

—Dios di'ibu jiky'ajtp winu xuu winu tiempu, es yajkoj ja tsajp, naxwíñudu, jikymyejyñ, es tugekyu di'ibu jaa'ajtp ma yu'u, yu'uts ndestiigu'ajtypyuts ko tu'y'ajtun yu'u di'ibu tyam n'anmaaydyur. Dios kyaj ñakyjyaka'añ ma tkuyduuna'añ ja di'ibu wyandak.

⁷ Per ko ja myujxxtujkpu anklus ttukxu'uxa'añ ja trompetu, tu naty tyuñ jyátyuty di'ibu Dios kyaj dyajnija'aja ma ja ja'ayuty, éxtam jékyur t'awa'gñudu ja myuduumbuty, ja kyugajxpty.

⁸ Net di'ibudsu naty tu xy'okmugajxpu tsajpótm, jatugok xymugajxyuts, es xy'anmaayuts:

—Nujx axaju tadu nekypyity di'ibu myudajtypy ja anklus kyuhjótý.

⁹ Nétats nninejxy ja anklus, es n'amdooyuts esuts xymo'oyut ja nekypyity. Tats ja'a xy'adsooy:

—Tyaa, mats, ju'x. Ma m'aa xyjáwut pa'ak éxtamu seeru pa'ak, per mjodoty jyambítat ta'am.

¹⁰ Nétats n'axaju ja nekypyity, es oj nje'xyuts. Es n'aajótyuts nja'aju pa'ak éxtamu seeru pa'ak, per kots nju'xtaay, net jyambijty ta'am njodótyuts.

¹¹ Nétats xy'anmaay:

—Mgajxwa'xur ja Diosu 'yayuk jatugok di'ibu pátur pánuty jiky'ajttur ma maygyajpn, ma mayñaxwíñudu, ma wiinkpu may ayuk kajxpty, es ma mayryéuty.

11

¹ Nétats xymooydyu tu'ugu tsajkápyñ di'ibu du'an éxtamu kijxn, es xy'anmaaydyuts:

—Nujx es xkyijxut ja Diosu tsajptujk esu 'yartal, es madsyow naak jap di'ibu Dios awdajttap.

² Per katú xkyijxy ja tsajptujk taja'a, mat ko tu yajkayáky mat ja naxwíñudu di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Es yuhjuty tyuktaanán tyukwa'agándap justyikxymajtsk po'o ja Jerusalén kajpn.

³ Esuts uj ngáxur majtsku ndestiiguts, u'xpu witxu, es yu'udsu n'ayuk kyajxwa'xur majmajtsk mugo'px jatuga'px xuu.

⁴ Tyadu majtskrɛ testiigu yu'u du'un ja majtskrɛ oliivus kepy es ja majtskrɛ kandaleeru di'ibu ijtp Dios windum.

⁵ Pun ja pun tyuna'anadu axuuk, yu'ujaty jajpudsámdap ja janya'ank ma 'yaa, es tno'kta'ayut nidugekyu ja myudsip. Esu du'un 'yooktat otyim pánaty di'ibu tunánur axuuk.

⁶ Tyadu testiigaty myudajttap ja mak'ajtan es dya''adúkat ja tsajp kadiibu tyu'ujat ja tiempu ma tkajxwa'xudu ja Diosu 'yayuk. Es nan myudajttap ja mak'ajtan esu nuu dyajjumbítut ne'pyñ, es dya''ayówdat ja naxwíñudu ja'ayuty mut kanak naxu ayo'on naak ok yu'u ttsokta.

⁷ Per ko naty tu tkajxwa'xta'aydyu ja Diosu 'yayuk, net ja axuk juyuk di'ibu pudsamp ma ja kuk jut tmattsiptuna'añ yu nimajsku testiigaty, esu axuk juyuk myada'aga'añ es ya'oogudut,

⁸ es ja ñini'x wyu'umut tu'ugijky ma tadu kajpn ma kyruuzpejty ja Nindsun'ajtam. Es mut ko yu kugajpnaty jyantsymujrojpua'ay'áttu, yajxuujejky Sodomu es nandu'én Ejiptu.

⁹ Es tuguk xuu jakujm t'ixtat ja ja'ay pánaty jiky'ajttap ma maygyajpn, ma may ayuk kajxpty, es ma mayñaxwíñudu, es kyaj ñigutikyuty dyajnaxtákuudu tadu o'kraty.

¹⁰ Nidugekyu naxwíñudu ja'ay xyondakta'ayut mut ya'ugyuxmu 'yo'kun, es jyantsyñayjáuwdut jotkujk, extu naydyuknigáxudap ja may'aty nixim niyam mut ko tadu majtskrɛ Diosu kyugajxp tu jyantsyua''ayóyuty.

¹¹ Per ko ñajxy tuguk xuu jakujm, Dios yajjikypujk es dyajpade'ky jatugok. Es nidugekyu di'ibáty ijxudu jyantsyñay'adsu'kudyaayudu.

¹² Net majtsk ja testiigaty tmudoodu kyajxy mak tsajpótm, es jyuna'añ:
—jKu'ttu yam!

Ta pyatjúkudu tsajpótm yoodsóty, es yu myudsipaty 'yijxudu.

¹³ Netyu myiiñ ja muk ujx, es tyugooy tuk peky ja kajpn di'ibu wa'x majk peky. Es jaxtujk mil ja ja'ayuty 'yo'ktu mut ja ujx. Es nu'un ja ja'ayuty 'yaknadujku mut ja tsu'ugu t'awdajttu ja Dios.

¹⁴ Du'un jyajty ja myumajtsk ok nibudu'uk ja ayo'on. Per tim tsojk myina'añ ja myudugukpu.

Муѣхтукрѣ тропетѣ ѣштукху'ухѣ

¹⁵ Ja myu'xhtujkrɛ anklus ttukxuxy ja trompetu. Net yajmudooy kajxy mak tsajpótm, es jyuna'añ:

Tyamu netu Nindsun'ajtam Dios esu Kyristu tu dyajkutujksoona'andu naxwiiñ, es yajkutuka'añ winu xuu winu tiempu.

¹⁶ Net ja ni'ipx majtáxkrɛ muja'aydujyk di'ibu naty uñaaydyur uñaaybyajnóty Dios windum, ñayjujpuu es t'awdajttu Dios,

¹⁷ es jyuna'andu:

Windsun Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan mmudajtypy, mijtsu du'un m'ijt, es mijts du'un m'ijtp.

Nja'aygyudákypuuts mij ko tu xyajtsonda'aky myajkutiky.

¹⁸ Yu naxwíñudu ja'ayuty ajkudap mut mij.

Per tu jya'ty ja xuu ma mij xytyukkumadówt.

Es nandu'un tu net tpaaty

ma ja o'kraty xupya'ayo'oya'andu

es xyajjumbita'añ oy ja mmuduumbuty

di'ibu tu m'ayuk tkajxwa'xtu,

es nidugekyu mja'ayuty, muj mutsk,

di'ibu mij m'awdajtudap,

es tu net tpaaty ma mij xyajtagoya'añ ja di'ibáty yajma'ttap ja naxwíñadu.

19 Net 'yawatsy ja Diosu tsyajtpujk di'ibu tsajpótm, es kyaxe'ky tsajtpugóty ja kaaxu ma 'yity ja kajxy'átypyu di'ibu Dios tyuun madu jya'ay. Ta myiñ ja muk ujx, anaa judsúkaty esu muk tatsnduu.

12

Toxytyujk esu sarpyentu

1 Es net kyaxe'ky tsajpótm tu'ugu muj ijxwu'amun: tu'ugu toxytyujk mat ja wyit éxtamu xuu tye'xy, es tyekyryatku'ay du'un kyaxe'eky éxtamu po'o, es kyubajkkujxm tmødaty ja koronu mat majmajtsku madu'a.

2 Tyadu toxytyujk u'unkmødu naty, es ya'axy mat ja puñkan, ja'a ko ayoop mat ko dyajja'ta'añ ja maxu'unck.

3 Net kyaxe'ky tsajpótm jatu'ugu muj ijxwu'amun: tu'ugu sarpyentu di'ibu muj es tsapts, es juxtujku kyubajk es majku wyaj, es mat ja koronu ma tu'uk tu'ugu kyubajk.

4 Yu pyi'ixy ttukpajdojte'ky tuk peky ja madu'a di'ibu wa'x tuguk peky. Ta tkujubijpnajxy naxwiñ. Tyadu sarpyentu wya'kwu'amun ma ja toxytyujk di'ibu naty yajja'taampy ja maxu'unck, es tjønna'añ ja maxu'unck jantsy netyu ko jya'tat.

5 Ja toxytyujk dyajjajty tu'ugu u'ungu'unck yedyujk di'ibu yajkutukaamp mat ja puujxndajk ma tugekyu naxwíñadu. Net ja 'yu'unck yajpukun es yajmønejxy ma Dios es ja uñaaybyajn ma yajkutiky.

6 Es ja toxytyujk oj kyaknu ma muj it, ma naty ja Dios tu tyuknibjtaagaty tu'ugu lugaar. Es jap yajmo'oyut ja kya'ay 'yukan majmajtsk mugop'px jatugu'px xuu.

7 Net ja tsip tyuunu tsajpótm: ja Migel es ja 'yanklas tsiptuundu mat ja sarpyentu es mat ja sarpyentu 'yanklas.

8 Per kyayum myadaktu es sarpyentu esu 'yanklas, kyaj ñakyyajna'ijxy ja sarpyentu esu 'yanklasaty 'yitat tsajpótm.

9 Du'un oj yajkujubijpnáxyu tadu sarpyentu, di'ibu 'yandijpy mujku'ugópk es Satanás, di'ibu wyin'i'impny nidugekyu ja naxwíñadu ja'ay. Ta naxwiñ yajkujubijpnajx mat ja 'yanklasaty.

10 Nétats nmødooy kajxy muk tsajpótm, es jyuana'añ.

—Tu jya'ty ja Diosu ñitsokun, myak'ajtun esu kyutujkan. Nan ana'amnøbet net ja Diosu Kyrista, es tu yajkujubijpnáxy tsajpótm ja di'ibu ñi'u'unap ja nmøgu'uk'ajtun. Xuuñ koots tmu'uuñu Nindsan'ajtun Dios.

11 Yu nmøgu'uk'ajtun tu tmømada'aktu mat ya'ugyujxmu Borreegu'ungu ñe'pyñ, mat ja 'yayuk es mat ja tyu'ajtun di'ibu tu yajkajxwa'xy. Pes kyaj tujptsu'kødu 'yo'kun, ni'igu tmødunda Dios oytym'oooktat.

12 Paaty xonda'aktu miidsaty di'ibu ijttap tsajpótm. Per pøroobu miidsaty di'ibu jiky'ajtun naxwiñ es jikymyejyñóty, mat ko ja mujku'ugópk tu mnijunákuðu awa'ñ es ñija'ap ko tyimpatyru du'un ja tiempu.

13 Ko ja sarpyentu naty tu yajkujubijpnáxy naxwiñ, ta tjaya'ayowañ ja toxytyujk di'ibu naty tu tpaaty ja maxu'unck.

14 Per ja toxytyujk yajmooy majtsku kyakn éxtun tu'ugu muj witsnu jya'a, es mbaat kyaagødíty ma ja muj it. Jap wyu'amut tuguk jumajt jakujm, es yajmo'oyut ja kya'ay 'yukan, es kuðiibu mbaat wi'ix 'yadu'utsy ja sarpyentu.

15 Ja sarpyentu t'u'tsy ja nuu, es oj dyajmøjnuøgye es jyu'ødat ja toxytyujk.

16 Per yu naxwíñadu pyuduñku ja toxytyujk, awats ja naxwíñadu es t'uktaay ja møjnuu di'ibu naty ja sarpyentu tu t'u'utsy.

¹⁷ Es mudu taadu ja sarpyentu ttukjot'ambejky ja toxytyujk. Ta oj ñeaxy tsip-tuumbu mat ja toxytyujku tyuump 'yaats di'ibu akwu'umdu, ja'a njuna'anum di'ibu pyaduundap ja Diosu 'yana'amun es tranajxtu ja Jesukristu 'yuxpajkun. Es ja sarpyentu tyunaay pu'ujotm jikymeyjñbyu'aa.

13

Nimajtskrn axuk juyujk

¹ Esats n'ijxy jikymeyjñoty pyudsemy tu'ugu axuk juyujk di'ibu myudajtypy juxtujku kyubajk es majku wyaj. Es tu'uk tu'ugu wyaj tmadaty ja kotonu. Es ma yu kyubajkaty tmadaty tu'uk tu'uk kaxja'ay ja xuyujaty di'ibu Dios myudageery.

² Tyadu axuk juyujk di'ibuts n'ijx, du'un kyuxe'ky ja ñini'x éxtamu kuxyubuyjy, esu tyeky éxtamu osu, esu 'yaa éxtamu kaa. Yu sarpyentu yu'u mooyu ja myuk'ajtan esu kyutujkun es 'yana'amut.

³ Nidu'ugaty ja axuk juyujku kyubajk, du'un éxtam jyawu tmadajty tu'ugu maj tsayut di'ibu ya'oogudap. Per ja tsayut oj 'yaguda'aky. Es ja naxwíñudu ja'ayaty du'ñu jyantsywyu'amadyaadyu es tranajxtu ja axuk juyujk.

⁴ Es nidugekyu ja'ay t'awdajttu ja sarpyentu mat ko tu tmo'oy ja kyutujkun ja axuk juyujk. Es t'awdajttu nandu'un ja axuk juyujk, jyuna'andu:

—¿Pánu du'un éxtamu tyadu axuk juyujk?, ¿es pánu mbaat maat tsyiptúñ?

⁵ Es ja sarpyentu yajmooy ja tu'u es ñaymyujpajta'agudat esu Dios tmagajxtugóyat. Nandu'un yajmooy ja tu'u es 'yana'amut justyikxmyajtsk po'o.

⁶ Es du'un tmagajxtugoooy ja Dios es twin'ubat twingajxpátu ma tsyuuñu es di'ibáty ijttap tsajpótm.

⁷ Nandu'un yajmooy es tsyiptúnut mat ja Diosu jya'ayaty, extu tmamadaktu, es yajmooy ja kutujkun ma tugekyu kajpnaty, ma tugekyu ayuk kajxpaty, es ma tugekyu naxwíñudu.

⁸ Es nidugekyu ja'ayaty t'awdajtta'ayudu tadu axuk juyujk, ja'a njuna'anum ja di'ibáty kyajru xuu 'yity kaxja'ay ma ja ñeky ja Borreegu'unuk di'ibu Dios yajk windsu'kun. Esu tadu neky tmadaty kaxja'ay extu ma naty kyajnumu naxwíñudu kyojy, ja xuu nidugekyu di'ibáty myudajttap ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

⁹ Di'ibu mudoodap, wa'an tjaygyúku.

¹⁰ Di'ibu yajmunajxándap tsimy, tsimy yajmunajxtat, es di'ibu oogándap mudu espaadu, mudu espaadu 'yooktat. Paaty pánaty ijttap ja Diosu jya'ay, wa'an muk aa muk jot dyajnáxtu pan ti ayo'on tukkadákur, es du'ñum tmabáktat ja Dios.

¹¹ Oknumts n'ijxy pyudsemy naaxóty jatu'ugu axuk juyujk, tmadaty majtsku wyaj éxtam ja borreegu, es du'un jyuna'añ éxtamu sarpyentu,

¹² es tmadaty tugekyu kyutujkun ja jawyiimbu axuk juyujk, es yu'u tmadúñ. Es du'un ttuñ esu naxwíñudu ja'ayaty 'yawdátudat ja jawyiimbu axuk juyujk di'ibu yajtsók ja maj tsayut.

¹³ Nandu'un ttuñ ja iwxwu'amun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtan, extu yajkadákyry ja juna'ank tsajpótm ja'ay wyinduuy,

¹⁴ es du'un twin'uuñ ja naxwíñudu ja'ayaty mat ja maj'ajtan di'ibu ja jawyiimbu axuk juyujk tuktuunap. Es yajtuk'ane'emy es dyajnikojtu'uttat tu'ugu awinnax es twindsu'ugudat ja jawyiimbu axuk juyujk di'ibu jyayajtsayujt mudu espaadu es 'yajakjy'ajty.

¹⁵ Es ja myumajtskpu axuk juyujk yajmooy ja kutujkan es tmo'oyut ja juyk'ajtun tadu awinnax es dyajkaxut, es extu dya'oogut di'ibaty kyaj 'yawdatyuty.

¹⁶ Esu tadu myumajtskpu axuk juyujk tyukkuwa'anu es nidugekyu muj mutsk, makja'ay esu ayooou ja'ayuty, muduumbaty esu yajmuduumbaty, yajtsa'ayut ma 'yaga'añgyu'u o ma wyimbok.

¹⁷ Es du'un ni pan mbaat kyajuy kyateegyuty pan kyaj tmudaty ja seyu, ja'a njuna'anam pan kyaj tsya'ayuty mut ja xyuu o ja numbru ja jawyimbub axuk juyujk.

¹⁸ Tyaadu yu'u tsojkap ja jaygyujkan. Es di'ibaty kuwiy mbaat tnijawudu di'ibu 'yandijpy yu numbru tadu axuk juyujk, mut ko yu numbru ja'a 'yandijpy ja xyuu tu'ugu yedyujk. Yu numbru ja'a tudujk mugo'px jatugu'px tudujk.

14

Mugo'px jajustyikxymyajtáx mil ja'ayuty di'ibu uudap

¹ Oknams n'ijxy ja Borreegu'unk ko naty jam tyanu ma Syon Kopk. Jamu naty mut mugo'px jajustyikxymyajtáx mil ja ja'ayuty di'ibu naty tsa'ay wyimbokkajxy mut ja syeyu ja Borreegu'unk esu Dios Teety.

² Es nmadooyuts tsajwinm jyuna'añ éxtamu nuudax 'yuntsy pyamimy, es éxtamu anaa muk ya'axy, du'un éxtamu may arpu koobu kyowdu.

³ Es t'awdu jembyu uy uñaabyajn winduuy ma Dios yajkutiky es ma nimajtáxkpu jiky'ajtputy es ma ja mujja'ayduyujk. Ni pan mbaat tkajatyu tadu uy, ja'ayu je'eyu tadu mugo'px jajustyikxymyajtáx mil di'ibu oj nitso'oktu naxwiin.

⁴ Yu'u du'unaty di'ibu tsuj yajxon tu jya'ay'attu, di'ibu nayyajwa'ats'ajtudap éxtamu kixyudo'oxyuty, es tranujxtu ja Borreegu'unk oytym maaty nejxy. Yu'u du'unaty oj nitso'oktu ma naxwiinudu ja'ay es ijttap éxtam ja tuamp di'ibu jawyiin tuamp'ajtp es yajtukmuyoxy ja Dios esu Borreegu'unk.

⁵ Ni na'a oj kya'anda'aktu, ja'a ko wa'ats ja'ayuty yu'u.

Di'ibu kyajxtap ja nidugukpu anklus

⁶ Nétats n'ijxy jatu'ugu anklus kyaagudity tsajpótm, es tmudaty ja oybyu ayuk di'ibu winu xuu winu tiempu wu'amp, es yajkajxwa'xut ma tugekyu nax kajpn, ma tugekyu naxwiinudu, es ma tugekyu wiinkpu ayuk kajxpu.

⁷ Es jyuna'añ jantsy muk:

—Windsu'agudu Dios es awdattu, mut ko tu net jya'ty ja ooru ma net trayo'oya'añ ja naxwiinudu ja'ayuty. Awdattu di'ibu yajkoj ja tsajp, naxwiinudu, jikymyejyñ, es ma nuu myuxy.

⁸ Es ja myumajtskpu anklus tranejxy ja jawyimbub anklus, es jyuna'añ:

—Tu net, tu net jyjitta'ay ja Babiloñu muj kajpn di'ibu nidugekyu naxwiinudu ja'ayuty tu dyajtugóy mut ja 'yaxuk tu'unan, éxtam ko pan dyajmi'igyuty ja myagu'uk.

⁹ Es ja myudugukpu anklus tranejxy ja jawyimbub nimajtsk, es jyuna'añ muk:

—Pan ja pan t'awdaty tadu axuk juyujk, es pan nayyajkap yajtsa'ayut wyimbokkajxy o ma kyuu'u,

¹⁰ Dios jantsy tukkumudowudap muk ma ja lugaar mudu azufru junya'ank di'ibu yajtukujp'ijxp, ma 'yayowdat Diosu 'yanklus wyinduuy es Borreegu'unk wyinduuy.

¹¹ Ja juun di'ibu tsa'ayudap, ja'a yajrudu'agup ja jok winu xuu winu tiempu. Ja'a njuna'anam ko yajtukmudowa'añ winu xuu winu tiempu nidugekyu

di'ibáty 'yawdajttap ja axak juyujk, o ja 'yawinnax, o ko ta yajtsa'aydu mət ja syeyu.

¹² Wa'an yu'u dyajjotkujk ja Diosu jya'ay es tmədánndət ma'xtujkən munt oytym ti ayo'onaty, ja'a di'ibu kyuyduundap ja Diosu 'yana'amən es oy tmədunda ja Jesús.

¹³ Nétəts nmədooy tsajpótm, es xy'anmāayuts:

—Kaxja'ayu tyāadu: “Jotkujk di'ibu tyam o'ktap es di'ibu óknəm oogaamp ja'agyujxm ko tməbukta ja Nindsən'ajtəm.” Ja Espírítu Santu du'an jyuna'añ: “Təy'ajtən ko yu'ujaty jyotkujkəty, mət ko jabaadu du'an myak'ayooy es tyuñ. Dios mo'oyudəp ja pyo'xtákn es myay'ata'añəty mət ko oy ta tmədúñ naxwiñ.”

Ja'ay yajpayo'oydu

¹⁴ Nétəts n'ijxy tu'ugu poop nima'a. Jam 'yu'uñm mā tadu nima'a kyux'e'eky éxtəm ja Naxwiñədu Ja'ayədu Kyudənaabyu. Jam tmədaty kyubajkkəjxm tu'ugu oorə koronə, es tkəkáryəty tu'ugu mənəydsyujkn jantsy jəjp.

¹⁵ Ta pyədseemy tsajptəgóty jatu'ugu ankləs, es mək tməgajxy di'ibu uñəary nima'agəjxm:

—Tə net tpaaty ja oorə. Yajpədu'ək ja mbəjta'aky mədu tadu mənəydsyujkn, mət ko ta tsya'amy ja naxwiñədu pyəjta'aky.

¹⁶ Ta ja di'ibu naty uñəary nima'agəjxm, ttsujkmijky ja naxwiñədu pyəjta'aky.

¹⁷ Ta pyədseemy jatu'ugu ankləs mā ja tsajptəjk tsajpótm, tmənejxy nandə'uñ tu'ugu myənəydsyujkn jantsy jəjp.

¹⁸ Ta pyədseemy jatu'ugu ankləs mā ja artal di'ibu jam kywentə'ajtypy ja jəñ, es mək dyaxə ja di'ibu myədajtypy ja myənəydsyujkn jəjppə, es t'anəmə:

—Mət ja mənəydsyujkn tsujkmík ja naxwiñədu 'yuuvə, mət ko ta tsya'amy.

¹⁹ Ta ja ankləs dyajmijky ja uuvə mā ja naxwiñədu. Ta tniko'obejty es twinmə'adsə'añ. Ja'a tyāadu 'yandijpy ja mək tsəatsytyu'unən di'ibu Dios yakaampy.

²⁰ Ja uuvə oj yajwinmə'atsy kajpnbə'aay. Es mā ya'ama'tsu pyədseemy ja ne'pyñ tuk metrə jakujm kyəjxməty es pyə'e'ky təkək məgo'pəx mil metrən.

15

Ankləsəty mət ja jəxtujkə ayo'on

¹ N'ijxyəts tsajpótm jatu'ugu məj ijxwə'mən di'ibu ja'ay du'añə ya-jwe'empy. N'ijxyəts jəxtujkə ankləs mət jəxtujkə óknəmbə ayo'on. Es mədu tadu jəxtujkə ayo'on kyəjxtə'ay ja Diosu 'yajkən.

² N'ijxyəts nandə'uñ éxtəm kyux'e'eky tu'ugu jikymyejyñ, éxtəmə viidra tuktəkə mət ja jənya'ank. Es n'ijxyəts nandə'uñ ja di'ibu myəmadaktə ja axak jəyujk mət ko kyaj t'awdajttə ja 'yawinnax es kyaj tkupəjktə ja syeyu. Tamə naty yu'ujaty tyənədu jikymyejyñgyəjxm, es tmədaty ja 'yarə di'ibu natyə Dios tə myo'oyədu,

³ es t'əwdu ja Moisesu 'yuy, ja Diosu myəduumbə, es ja Borreegu'ungu 'yuy. Esu du'an 'yəwdu:

Windsən Dios di'ibu təkəky mək'ajtən myədajtypy, jyantsyujəty es jyantsy'oy jyantsy'ujəty di'ibu mdiimpy. Mij myajkutujkə mədu təy'ajtən, mij myajkutijkypy nidəkəky naxwiñədu ja'ay.

⁴ Nindsən'ajtəm, çpən mgawindsə'ugədu, pən mga'awdátədu

Mut ko mijtsu dun je'eyu di'ibu wa'ats,
paaty nidugekyu naxwiñudu ja'ayu myíndut
ma mij es m'awdatúdat,

mut ko ta t'ixtu ko tuy'ajtan tugekyu di'ibu mij mdiimpy.

⁵ Oknams n'ijxy jam tsajpótm 'yawa'atsy ja tsajptajk, ja Diosu tyujk.

⁶ Jar tsajptagóty pyudsuumdu tadu juxtujkru anklus di'ibu myunejxyry ja juxtujkru ayo'on, es wa'ats poop ja wyit es jyantsytye'xy, es tmúdaty ja 'yooru kaatsywyuun di'ibu muj ja 'yok.

⁷ Net nidu'ugu nimajtaxkru jiky'ajtruty di'ibu ijttap Dios windum, ya'u myooyu kujktu'ugu anklus oorú tsim nidu'ugáty ujts mut ja mak tudyu'unun di'ibu yajkury ja Dios di'ibu ijtrúam winu xuu winu tiempu.

⁸ Es ja tsajptajk 'yujtspejty mut ja jok di'ibu miimp ma ja Diosu myuj'ajtan es ja myak'ajtan. Es ni pan mbaat oj kyatuku extu ko kyujxtaayñuun ja juxtujkru ayo'on di'ibu myunajxtap ja juxtujkru ánkusaty.

16

Ayo'ondsím

¹ Nétats nmúdooy pyudsemy ja kajxy tsajptagóty di'ibu tyuk'ane'empy ja juxtujkru anklus:

—Nujxtu es tuktaamdu'utta ja juxtujkru tsim di'ibu myudajtypy ja mak tudyu'unun di'ibu Dios yajkury naxwiñ.

² Ja jawyiimbu anklus oj ñe'xy. Ta tuktaamdúty ja tsyim naxwiñ. Net pyudseemy ja mak pu'uts ñikujxmúty di'ibu mak jantsy pújkp ma nidugekyu di'ibáty myudajttap ja axak juyuku syeyu es di'ibáty nandu'un 'yawdajttap ja awinnax.

³ Net ja myumajtskru anklus tuktaamdúty ja tsyim jikymyejyñóty. Ta ja jikymyejyñ jymbijty éxtamu ne'pyñ, du'un éxtamu o'kru ne'pyñ. Ta 'yo'ktaaydu nidugekyu di'ibu jiky'ajttap jikymyejyñóty.

⁴ Ja myudugukru anklus tuktaamdúty ja tsyim majatyu mujnuun es majatyu nuun myuxy. Ta jymbijttaay ne'pyñ.

⁵ Nétats nmúdooy ja anklus jyuna'añ:

—Dios, mijts m'ijt es mijts m'ijtrúam. Wa'ats mij. Mdiimpy ja tuy'ajtan es du'un xtyuukkumadówat,

⁶ mut ko tuktaam tuk'yojktu miyu m'ayuk kajxwa'xru ñe'pyñ, es miyu mja'ayaty. Es tyam mij xtyuuk'iiky ja ne'pyñ. Pes du'un ñitákudu.

⁷ Nétats nmúdooy nandu'un kyajxy extu ma artal, es jyuna'añ:

—Oyu du'un, Windsán Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy. Tu xuryayo'oy yajxón mut ja tuy'ajtan.

⁸ Ja myumajtaxkru anklus tuktaamdúty ja tsyim ma ja xuu. Es mut ya'u ni'igu oj myuju ja xu'án es tsa'ayduyt ja naxwiñudu ja'ayaty.

⁹ Es du'un ja ja'ay jantsy muk tyooydu mut ja xu'án. Per ni mut ya'u kyajodumbijttu, kyaj t'awdajttu Dios di'ibu yajkuryu tyadu tudyu'unun. Ni'igu tmu''udugoooy tmu'ajxtagooy ja Dios.

¹⁰ Ja myumugoxkru anklus tuktaamdúty ja tsyim ma yajkutíky ja axak juyuk. Ta kyoodsadyaay ma 'yane'emy.

¹¹ Net ja ja'ayaty ñayya'andsu'udsudu mut ja mak pújkan di'ibu yajnajxtap. Per ni mut ya'u tkamastutta ja 'yaxuk winma'añ di'ibu tyuundup. Ni'igu tmu''udugoooy tmu'ajxtagooy ja Dios.

12 Ja myududjukru anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma ja Eufrates majnuu. Ta ja nuu tyutsy es 'yawa'adsat ja tyu'u ja réyuty di'ibu miindap ma xuu pyudsemy.

13 Nétats n'ijxy ma ja sarpyentu 'yaa, es ma ja axak juyujk 'yaa, es ma nandu'un ja kyugajxru di'ibu andakru 'yaa, pyudsemy tugugru majku'u di'ibu kaxu'kp éxtamu nootsy.

14 Tyaadu yu'u du'unu majku'ujaty di'ibu tyuundap ijxwu'umun di'ibu myudajtyru ja maj'ajtun, es najx twowa'andu ja réyuty majatyru naxwíñudu es ñaymyujkta'ayudat es tsiyptuna'andu mat ja Nindsun'ajtam Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtyru, ko tpaadat ja tiempu.

15 “Mudowdu es jaygyúku. Hj, Diosu 'yU'unk, nmina'añats ti'in, éxtam ko jya'ty ja ma'tspu. Jotkujk di'ibu naty wijy es wixu, kaduibu tsoydu'un muat jyadítat niwá'ats axwá'ats ja'ay wyinduuy.”

16 Ta ñaymyujkudu ja naxwíñudu réyuty ma ja lugaar di'ibu ebreu ja'ayuty tyukx'ajttap Armajedón.

17 Ja myujxutjukru anklus ttuktaamdúty ja tsyim pojotm. Ta yajmadooy kajxy ma Dios jajkutíky es ma ja tsajptujk jam tsajpótm, es jyunañ muk:

—iTu net tyuñ jyátyuty!

18 Net myiñ ja anaa judsuk, es ja naxwíñudu jyantsyru miimy mat ja muk ujx. Kyaj ni windii du'umbu ujx kyanaxy extu ma tsyondaky ja naxwíñudu ja'ay.

19 Ta ja Jerusalén kajpn tsa'pxwa'xy tuguk peky. Es majatyru kajpn naxwiñ ja'adugoodyaay. Es ja Dios tjamejtsy ja Babiloñ maj kajpn es ttuk'uuga'añ ja vyinu, ja'a njuna'anam ja tadyu'unun di'ibu jajkury mat ja 'yaku.

20 Net tugekyu islu es tugekyu kopk tyugoodyaay.

21 Nandu'un kya'ay tsajpótm yu tatsn jantsy majjátyuty, extu justyikxy kilu jye'emdsyuty tu'ugáty. Es ja naxwíñudu ja'ayuty tnu'udugoy tmugajxtugóy ja Dios mat ja myaj ayo'onu tadu tatsn, mat ko muk ayo'onu du'un yu'u.

17

Kujeñdyo'oxyu 'yayo'on

1 Net myiñ nidu'ugu nijxutjukru anklus di'ibu myudajtu ja juxtujukru tsim, es xy'anmaayats:

—Min es nduk'ixat ja tyudyu'unun ja maj kujeñdyo'oxy di'ibu uñaary mejyñwinyujxm.

2 Yu naxwíñudu ja'ayuty tu myu'uuk myumu'ugudu mat yu'u, ja'a njuna'anam t'uxtijtu ja Dios es tranajxtu ja kujeñdyo'oxyu 'yaxak winma'añ.

3 Kodsu natyu du'un tu xy'awana, nétats ja anklus xymyanejxy maj ittum. Jámats n'ijxy tu'ugu toxytyujk ttuk'u'uñu tu'ugu tsapts axak juyujk. Tadu axak juyujk windiky nini'x tmudaty mudu axak ayuk kaxja'ay di'ibu Dios muat twingajxpey. Juxtujuk kyubajk tmudaty es majku wyaj.

4 Tadu toxytyujk ñaywyíxaty mat ja tsu'unk wit esu tsapts wit, es 'yoyduñty mat ja ooru, mat ja tsujjátyru tsaa esu perlu. Es tmudaty kyuhjoty tu'ugu ooru tsim ujts mat ja axuukru. Ja'a tyaadu 'yandijpy ja 'yaxak jiky'ajtun.

⁵ Es wyimbokkujxy tmudaty kaxja'ay tu'ugm xum di'ibu tsip yajmadoop: "Ja Babiloñu maj kajpn, naxwiñudu kujeñdyo'oxyudyu tyaak es nandu'un tyaak'átyuty nidugekyu di'ibáty axuk jiky'ajttap naxwiñ." "

⁶ Nétats nbejkyu kwentú ko tadu toxutyujk múkubu naty mat ja Diosu jya'ayadyu ñe'pyñ es mat ja ñe'pyñuty pánuty o'ktu mat ko t'awdajttu ja Nindsan'ajtam Jesukristu. Es kodsu taadu du'un n'ijxy, tats du'ñu oj njantsywyu'amá.

⁷ Nétadsu tadu anklus xy'anmaay:

—¿Ti ko du'ñu mwe'emý? Tyam nduknijáwut di'ibu 'yandijpy yu ayu'udsyu winma'añ: tadu toxutyujk esu tadu axuk júuyjk di'ibu tyuk'uñaarý, di'ibu myudajttapy jaxtujuk kúubajk es majku wyaj.

⁸ Tadu axuk júuyjk di'ibu tu xy'ixy, yu'u tu'uk di'ibu jékyup jiky'ajt, es tyam kyaj ñakyjya'áty, per pudsumaamp kak jutoty, es ñeýxy má kyutúgooyñat.

Ja naxwiñudu ja'ay di'ibu xum kya'ity kaxja'ay nekykuyjxy extu má naty kyajnum naxwiñudu kyoj, ja'a du'ñu wyu'amudya'aydyat ko t'ixtat jatugok jya'ty ja axuk júuyjk di'ibu jékyup jiky'ajt. Es yu xumajuty di'ibu kaxja'ay má ja neky, ja'a xumajuty di'ibáty myudajttap ja jiky'ajttun winu xum winu tiempu.

⁹ Tyámats nnigajxat di'ibu tsojkap ja wijy'át kejy'át es yajjayyúkat. Ja jaxtujuk kúubajk ja'a 'yandijpy ja jaxtujuk kopk má tadu toxutyujk 'yu'uñu.

¹⁰ Es nandu'unu tadu kúubajk, yu'u 'yandijpy ja jaxtujuk réyuty. Nimúgoxk tu 'yooktu, ja myudajtku tam yajkutíky tyam, es ja myujaxtujuk, yu'u kyajnum myiñ. Es ko myínat, je'eyu waanu 'lyitat.

¹¹ Es ja axuk júuyjk di'ibu jékyup ijt es tyam kyaj ñakyjyaaty, yu'u du'un rey má tadu nijaxtujuk, es jya'ta'añ jatugok éxtam ja myuduktujuk rey, per najxpu du'un má kyutúgooyñat.

¹² Ja majku wyaj di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un majku rey di'ibu kyaj dyajt-sonda'aktanum yajkutúktat. Per 'yaxajyándup ja kutujkan éxtamu rey tuk oorun mat ja axuk júuyjk.

¹³ Tyadu majku réyuty ti'igyu wyinma'añaty, es myo'oyup ja myuk'ajttun es ja kyutujkan ja axuk júuyjk.

¹⁴ Tsiptunaamp mat ja Borreegu'unk. Per ja Borreegu'unk mameda'agudup, mat ko yu'u Windsun'ajtp má windsunuty es Rey'ajtp má réyuty. Es di'ibáty yu'u maat, Dios wooju yu'ujaty, wyin'ix, es oy tmadundu Dios.

¹⁵ Ja anklus xy'anmaayats nandu'un:

—Tadu mejyñ di'ibu tu xy'ixy má 'yu'uñu ja kujeñdyo'oxy, yu'u du'un 'yandijpy ja ja'ay pánuty jiky'ajttap má maygajpn, má wiinkpu may ayuk kajxputy, es má mayñaxwiñudu.

¹⁶ Ja majku waj es ja axuk júuyjk tyuk'ak'átup ja kujeñdyo'oxy, es dyajwu'umut niwa'ats uxwa'ats. Es extu tsyu'tstá'aydyup ja ñini'x, es ñino'kta'aydyup di'ibu wá'amp.

¹⁷ Diosu du'un tu pyajta'agudu es dyajtuunadu Diosu wyinma'añ, ti'igyu ñaybyajta'agudu es dyaky ja kutujkan éxtamu rey má ja axuk júuyjk extu ko yajkuydyuunda'ayut di'ibu Dios ñaskajxu.

¹⁸ Tadu kujeñdyo'oxy di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un 'yandijpy ja maj kajpn di'ibu 'yane'empy ja naxwiñudu ryéyuty.

1 Nétats n'ijxy jatu'ugu anklas jynaky tsajpótm mat ja myuj kutujkən. Ta ja naxwíñudu wye'emy kude'xy mat ja jyajən,

2 es mak kyajxy:

—Tə net, tə net jyjitta'ay ja Babiloñ məj kajpn, es tə jyambity məjku'u tsənəədyákn. Ni pán jap kyanaky'ity. Yə'əy məj'e'əy jap tsənəədyəp ja ka'óbybyty, es jyp'attu ni'amuk əxək joon əxək jəyujk.

3 Də'un tə yajtədyúñ mat ko ja Babiloñ kajpn tmastuty ja Dios, es wiinkpə t'awdaty, es nidugekyə naxwíñudu ja'əyuty ti'igyə mat yə'u. Es ja naxwíñudu réyuty pyekytyuundu mat ja Babiloñ ja'əyuty. Esə ajuuy ado'kpə di'ibuty məjatyə naxwíñudu, myəkja'əydyáktə mat ko ttukmədeeky nidugekyə di'ibáty amdoop es nəyayməjəpədsəmə'añty.

4 Nétats nmədooy jatu'ugu kajxy myiñ tsajpótm, es jyəna'añ:

—Pədsəməmə mə tadə kajpn, miidsəty di'ibáty nja'əy'ajttəp, kədiibə xymyətpekytyúndət es kədiibə miits myajtədyúndət mat yə'əjaty.

5 Ja'a ko yə pyeky tə jyantsyñipəjnə, extə myəbətəpəp ja tsajp, es tə ja Dios jyəmyajtsxəty ja pəoyjə.

6 Tuunəmbit nandə'un éxtəmə wiinkpə tə t'əxəktúñ. Məgəbat məjtsk də'unən éxtəmə yə'u tə dyaky, es taam'yo'oy məjtsk də'unən myəkəty di'ibə yə'ukp éxtəmə yə'u oj ttaam'yo'oy.

7 Təydyún es yə'əyow nandə'un éxtəmə tə myuj tə pyəədə. Pəs yə'u də'un jyəna'añ jyodoty wyinmə'añóty: “Tyaəts n'u'uñ éxtəmə tu'ugu reynə. Kyajts əj ngu'ekyoty'oxyəty, ni nə'əts nga'əyówət.”

8 Pəəty mə tu'ugu xəmə ti'ín myiñət ja pyə'am, 'yayo'on, jyotməy, yuu, es mat ja jənyə'ənk yəjnino'ogət, mat ko Nindsən'əjtəmə Dios jyantsymyəjəty di'ibə tə pyekymyo'oyəty es tkumədówət.

9 Yə naxwíñudu réyuty di'ibə tə pyekytyuundu mat yə'u es də'un tə dyajtəgódəyə jyiky'əjtən, nəjə'yə nəyə'əxtəp ko t'ixtədə tadə kajpn ko tyoy.

10 Wə'mmədəədyəp jagam jyantsytsyə'əgət mat ja tyəydyu'unən, es jyəna'əndət:

—Jəy, pəroobə mij Babiloñ məj kajpn di'ibə tə 'yane'emy! Jantsy tuk pəjən tə myiñ ja məydyu'unən.

11 Yə ajuuy ado'kpəty məjatyə naxwíñudu jə'ydyəp nandə'un es pyə'əyówdəbə tadə məj kajpn, mat ko kyaj tnəkypyəədət pán jyúyəp ja tyeky yəky,

12 mat ko ni pán tkanəkyjyuydyə ja oorə, ja platə, ja tsujjətypyə tsəə, ja perlə, ja oyətypyə wit di'ibə tsu'ənk, tsəptsəpə, seedəbə, kanək naxə oyətypyə kəpy di'ibə pə'ək xu'kp, ja tsujjətypyə di'ibə kojp mat ja məfil, bronsə, pujxn es ja mərmol;

13 es nandə'un ni pán tkanəkyjyuydyə ja kənelə, pə'ək xu'kpə, mirrə, pəom, vinə, əseytə oliivə, arinə, triigə, tsəjkəəjəty, borreegəty, kwəəyəty, kərrəty, es extə ja'əyəty ijty tyo'ktəp.

14 Es də'un yə ajuuy ado'kpəty t'anəməmədət tadə kajpn:

—Kyəj xəñəkymədətyə tadə məj'e'xy məbeky es təgekəy tədə oyətypyə di'ibə tə xyjantsysekəy. Təmə dən tyəgooydə'yə winə xəmə winə tiempə yə məməkjə'əy'ət əsə mdsuj'əjtən.

15 Pánəty ajuuy ado'ktəp mə ja Babiloñ kajpn es nəyayməkjə'əydyə'əgəmə jap, jagam tyənədət mədə tsə'əgə ko də'un 'yəyówət ja kajpn, es yə'u jyə'yə yə'əxtət:

16 —iAy, puroobu muj kajpn! Tsuj tu 'yity éxtam tu'ugu toxytyujk mut ja wyitu oyatyryu, tsu'unkrú, tsaptsru, es 'yoydyúñuty mut ja oorú, tsujjátyryu tsaa esu perlu;

17 jes tuk pojan tu tyugoyu tyadu jyiky'ajtán!

Es nandu'un yu barku yaj'ye'ebyuty esu di'ibáty tuundap jap barkoty, es di'ibáty mæduundap jikymyejyñóty, wu'amdap jagam

18 ko t'ixtat pyade'eky ja jok ma tyoyu tadu muj kajpn, es jyuna'andut muk:

—Ni maá du'ambu kajpn éxtam tu 'yityu tyadu muj kajpn, ¿kudii?

19 Es mut ja jyotmay ñaydyukkuwuj'u'kudu naxway, es jyantsyjuu'uy jyantsyya'axtu:

—iPuroobu tadu muj kajpn! Mut ja myakja'ay'át tu ñayajmakja'aydya'agudu nidugekyu di'ibu myadajttap ja barku. ¡Es tuk pojan tu tyugoodya'ay!

20 Es ja kajxy 'yakjuna'añ tsajpótm:

—Miidsaty pánty ijtta tsajpótm, es miidsaty apóstaluty esu Diosu 'yayuk kajxwa'xpruty es nidugekyu di'ibu Dios jya'a'ajyty, xonda'aktu mut ko Dios tu tukkumadoy yu tadu kajpn éxtam tu mdúnadu.

21 Net tu'ugu anklus kumajaabu tkone'ky ja tsaa di'ibu du'un éxtam tu'ugu muj paan, es tkujubjpu jikymyejyñóty, es jyuna'ñ:

—Nandu'un mij Babiloñu muj kajpn, myajkujubipnaxa'añ, es ni na'a jatugok mgakuxu'ugut.

22 Ni na'a kyanakyyajmódowut mgajpnóty ja trompet xuxru, tsajkapyñxyuxru esu arpu koobu. Es ni kyanakyyajp'átut ja mæduumbuty di'ibu axpékyuty, es ni ma kyanakyyajmódowut jap ja jujts tu'unan.

23 Kyaj jap ñakyyajjut ni tu'ugu lampru, es ni na'a jap kyanakyyajmódowut yajtúñ ja xuu ma ja pújkpty. Ja m'ajuuy m'ado'krpty tu 'yittu naxwiñ jantsy muj, es tu twin'uandu nidugekyu naxwiñadu ja'ayuty mut ja byruju winma'añuty.

24 Pes ma tadu kajpn tu yajpaaty temy yeky ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpruty ja ñe'pyñ, es ja ñe'pyñ di'ibu Dios jya'ay'ajyty, es nidugekyu ja ñe'pyñ ja ja'ay di'ibuty ja'ay ya o'kudu naxwiñ.

19

1 Nétats nmædooy jantsy muk ja ja'ayuty kyajxtu tsajpótm, es jyuna'andu: ¡Awdattu Dios!

Yu nitsokan, muj'ajtán esu muk'ajtán, yu'u Dios jya'a'ajyty.

2 Pesu Dios paye'epy mut ja tuj'ajtán, es tu tmo'oy ja kumado'on ja muj pekykajpn es ñuxut ayodaknoty.

Mut ko tu dyajpekytyñ ja naxwiñadu ja'ayuty es dya'e'ky ja Diosu myæduumbuty, paadyu Dios yajambijtxuty.

3 Net jyunandu jatugok:

—Awdattu Dios. Pes timjókup winu xuu winu tiempu ma yajnine'egyu taadu.

4 Es ja ni'ipx majtáxkrú mujja'aydujyk es ja nimajtáxkrú jiky'ajtrpty di'ibu ijtta Dios windum, ñaygyoxtnaaydyákudu, t'awdajtta Dios es jyuna'andu:

—Wa'an du'unuty. ¡Awdajtta'aydu Dios!

5 Nétats nmædoogajxy ma uñaaybyajn ma Dios yajkutíky, es jyuna'añ: Miidsaty di'ibáty myæduundap ja Nindsu'ajtám Dios, mujja'ay mutsk ja'ayuty, awdattu Dios.

Nixduñ ja Borreegu'unk

⁶ Nmadooyats nandu'un ko nimayjya'ay kyajxtu, du'unats nmadooy éxtamu nuudax 'yuutsy pyamimy, es éxtamu anaa muk ya'axy, es jyuna'andu: Awdajtta'aydyu ja Nindsun'ajtam Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, mat ko yajkutiky.

⁷ N'okxondakum, n'okjotkujkam es n'okwindsu'kam, mat ko Dios jyantsymyájuty
es tu net tpaaty ma ja Borreegu'unk pyuka'añ,
es tu ja ñudo'oxy ñayjyajp'ixyuty.

⁸ Tu yajmo'oy ja wit ja oybyu es ja wa'atspu di'ibu tu'x jadsujkp, es ñayxyóxudat.
Pes ja oybyu wit ja'a 'yandijpy ja oybyu di'ibu tyuun kyajxtup ja Diosu jya'ayuty.

⁹ Nétats ja anklus xy'anmaay:

—Kaxja'ay: “Jotkujkuty di'ibáty tu yajwówdu ma tyadu xuu ko ja Borreegu'unk pyuka'añ.”

Es xy'ak'anmaayats:

—Tyaadu du'un tuj'ajtan di'ibu Dios kyajxyry.

¹⁰ Njakoxtanuyáñats anklus tyekuyjxy, es nja'awdatáñats, per yu'ats xy'anmaay:

—Katu du'un m'adu'atsy. Nmudiimbyats ja Dios éxtam mij, es éxtamu mmagu'uguty di'ibu ryanujxtup ja Jesusu 'yuxpukun. Awdat ja Dios.

Pes ja tuj'ajtan di'ibu Jesusu yajk, ja'a yu'a di'ibu wyinma'añmyeery ja Diosu kyugajxpu.

Di'ibu tyuk'uñaapy ja poop kwaay

¹¹ Nétats n'ijxy ja tsajp awa'ats, es kyaxe'eky tu'ugu poop kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy txu'aty Di'ibu Kyuydyiimpy Ja 'Yayuk, es nandu'un txu'aty Tuj'ajtan, mat ko tuj'ajtan muut pyayo'oy es tsyiptuñ.

¹² Yu wyiin du'un éxtamu jnyu'ank jyantsytye'xy, es jam kyubajkkujxm tmudaty may ja koronu. Es tmudaty ja xyuu kaxja'ay di'ibu yu'uyu naydy'i'gyu ñija'ap.

¹³ Es ja wyit ne'pyñ ne'pyñ. Es txu'aty Diosu 'yAyuk.

¹⁴ Es ryanujxudu tugoymay nidsiptuumbuty di'ibu tsajpót. Ak poop ja wyit, ja oybyu esu wa'atspu, es ak poop kwaaygyujxy.

¹⁵ Es di'ibu xyu'ajtypy Diosu 'yAyuk, jar 'yaajóty pyudsemy tu'ugu espaadu jajppu, es yu'a muut dyajtsayuta'añ ja naxwíñdu ja'ayuty. Es yajkutuka'añ muu puxndajk. Es ttukkumadowa'añ, mat ko Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, jyantsy'ajkunu mat ja naxwíñdu ja'ay. Paadyu du'un ttukkumadowa'añ éxtam ko jyawu yajwinma'atsy ja uuvu tuump.

¹⁶ Es tmunejxy kaxja'ay ma ja kyaru es ma ja pyuuy tyadu xuu: “Rey'ajtp ma réyuty es Windsun'ajtp ma windsunaty.”

¹⁷ Nétats n'ijxy tu'ugu anklus tyanu jam xuu ñikajxm es t'anuumudu jantsy muk ja joon juyujk di'ibu ka'agudijtp:

—jMin naymyúkadu ma ja muj xuu di'ibu Dios tyunaampy!

¹⁸ Min es xytsyu'utstat ja tsyu'udsyadyu réyuty esu soldaadu windsunaty, ja jotmuk ja'ayuty, ja kwaayuty es mat ja di'ibu tuk'uñaayudap, nidugekyu ja'ay ja tsyu'udsyaty, pánuty yajjuudyap es pánuty awa'atstuuy ijttap, nandu'un ja muj ja'ay mutsk ja'aybyu.

¹⁹ Nétats n'ijxy ko ja axuk juyujk es ja naxwíñdu ryéyuty dyajnaymyúkadu syoldaadaty es tsyiptuna'añ mat ja di'ibu poop kwaaygyujxy es mat ja ñidsiptuumbuty.

²⁰ Per ja axuk juyujk yajtsuum ti'igyu mat ja kugajxpu di'ibu andakp, di'ibu naty tu tuun axuk juyujk wyinduuy ja muj ijxw'u'mun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun. Es mudu tyadu muj ijxw'u'mun ja kugajxpu di'ibu andakp tu twin'uandu naty di'ibaty tu ñayyakyuty es ja axuk juyujk tsa'ayadut, es t'awdajttu ja 'yawinnax. Net nimajtsk yajkujudu'uju juyuyaty ma yu mejyñ di'ibu teepy azufra.

²¹ Es yu syoldaaduty ya'o'ktaay mat ja 'yespaadu di'ibu pudsuumpp 'yaajoty di'ibu tyuk'uñaaupy ja poop kwaay. Es nidugekyu joon juyujk di'ibu ka'agudijtp 'yujts jyotkudaktu mudu tadu tsyu'udsyaty.

20

Mil jumujtpu

¹ Nétats n'ijxy tu'ugu anklus jyunaky tsajpótm mat ja kak jutu 'yawatsn, es tkawitsyuty tu'ugu muj kadenu.

² Ta tmajtsy ja sarpyentu, tadu mujku'ugórk, ja Satanás, es tkawu'uñ ttekywyu'uñ mat ja muj kadenu, es 'yítat tsimy tuk mil jumujt.

³ Ta tkujabijpu kak jutoty, es dyajni'adijky ijxw'u'mun muat kudiibu tnaky-wyin'uunat ja naxwiñadu ja'ayuty extu ko kya'pxat tuk mil jumujt. Ta naty koonum 'yok'yajnasmatyua'añ waanu.

⁴ Nétats n'ijxy uñaaupyajnaty, es jam 'yu'uñadu di'ibaty naty tu t'axájudu ja kutujkun es pyayo'oydyat. Yu'udyu du'un di'ibu yajnibo't ja kyubajkaty mat ko tranajxtu ja Jesusu 'yuxpujkan es tkajxw'a'xadu ja Diosu 'yayuk. Nandu'un kyaj t'awdajttu ja axuk juyujk es ni ja 'yawinnax, es ni tkakupujktu yajtsa'ayut wyimbokkujxy o ma ky'u'u mat ja axuk juyujku syeyu. Es ja Dios yajjikypuykudu, es 'yana'amdu mat ja Kristu tuk mil jumujt.

⁵ Tyaadu du'un ma tim jawyiinu Dios dyajjikypyejky ja ja'ayuty. Per di'ibu akwa'amdu ja o'kpuaty, yu'ujaty kyaj jyikypuyáktut extu ko kya'pxat tuk mil jumujt.

⁶ Kuni'xy es jotkujkaty di'ibaty Dios yajjikypuyákadup ma tyadu jawyiimbu jikypuykunu. Kyaj pyaadadut ja ayo'on di'ibu du'un éxtamu ja'ay 'yooktu myumajtsk ok, ja'a du'un tmadúndut ja Dios esu Kristu éxtamu teedyaty, es 'yana'amdat mat ja Kristu tuk mil jumujt.

⁷ Ko naty tu ñaxy tuk mil jumujt, ta Satanás yajnasmatyua'añ ma tsyimy'ity.

⁸ Es net ñujxat naxwiñ, es ñujx twin'uñ tugekyu naxwiñadu, ja Gook naxwiñadu esu Magook naxwiñadu. Ja Satanás yajnaymyujktá'ayadup nidugekyu naxwiñadu ja'ayuty di'ibu ni mbaat nga'okmadsyo'onu, du'un éxtamu pu'u di'ibu jikymyejyñbyu'aay, es tsyiptuna'andu.

⁹ Oytyim madsooty ma tugekyu naxwiñadu ta tso'o'onda, es dyajnadujktu nidugekyu Dios ja jya'ayuty ma ja kajpn di'ibu Dios jyantsytsyeypy. Peru Dios dyajjnajky tsajpótmu junya'ank di'ibu muat tnino'ktaay nidugekyu tadu ja'ayuty.

¹⁰ Net ja mujku'ugórk di'ibu naty ja'ay tu twin'uñ, yajkujudu'uju ma ja mejyñ di'ibu teepy azufra, ma naty nandu'un tu yajkujudu'uju ja axuk juyujk es ja kugajxpu di'ibu andakp. Jap 'yayówat xuuñ koots winu xuu winu tiempu.

Payo'oyun ma ja poop uñaaupyajn

¹¹ Nétats n'ijxy ja Dios 'yu'uñu ma tu'ugu muj uñaaupyajn pooppu. Esu tsajp esu naxwiñadu jyagaktu ma naty 'yity, es ya'ijxtagooydyay.

¹² Es n'ijxyats ja o'kpuaty, muj mutsk, tyánu Dios winduuy. Ta ja neky oj ya'aya'pwa'xy, es ya'ixy w'ix tu tyundu nidu'uk nidu'uk. Es nandu'un wiinkpu neky ya'aya'pwa'xy ma 'yity kaxja'ay ja xyuuajaty pánuty jiky'ajttap

wina xuu wina tiempu. Esu Dios trayo'oy es ttukkumadooy ja o'kraty éxtam nidu'uk nidu'uk tu 'yadu'utstu, du'un éxtamu naty 'yity kaxja'ay nekykuyxm.

¹³ Tam 'yijttu tugekyu ja o'kraty, ja'a maat di'ibu o'ktu mejyñóty, es tugekyu jajpayo'oydu éxtam tii tu ttundu.

¹⁴ Yu o'kun esu infyernu tu naty nandu'un dyajktu'aydu ja o'kraty tugekyu di'ibu naty yu'ujaty myudajttar. Net ja o'kraty yajkujuduwadu ma ja mejyñ di'ibu ya'amp éxtamu juun. Ko ja'ay jam 'yayowdu, du'un ja'a éxtam 'yooktu myumajtsk ok.

¹⁵ Ja'ayu ja'ay di'ibu xyuu kaxja'ay nekykuyjxy ma yajjaabyéty ja xyuu'juty pánaty jiky'ajttar wina xuu wina tiempu, yu'ayu kyaj yajkujuduwadu ma ja mejyñ di'ibu ya'amp éxtamu juun.

21

Jembyu tsajp esu jembyu naxwíñadu

¹ Nétats n'ijxy ja jembyu tsajp esu jembyu naxwíñadu, mat ko yu jawyimbú tsajp esu jawyimbú naxwíñadu kyaj maanu, es kyaj maanu jiky'myejyñ.

² Es n'ijxyats nandu'un ja jembyu Jerusalén kajpn di'ibu tso'omp tsajpótm ma Dios, es kyada'aky, es jantsy tsuj oyduñ éxtamu pújkru toxytyujk ko pyuka'añ.

³ Es nmadoogajxyats jantsy muk ma uñaabyajn ma Dios yajkutíky, es jyuna'añ:

—Tyamu net ja Dios 'yity mat ja ja'ayaty, es jyiky'ata'añ mat yu'ujaty, es yu'ujaty tja'ay'ata'añ. Ku'am ja Dios 'yita'añ mat yu'ujaty, es Dyios'átadut.

⁴ Esu Dios yajtátsxudut tugekyu ja wyinnuu. Kyaj 'yok'ijnat ja o'kun, ju'ay yaxun o ja pújk ado'onan, ja'a ko tugekyu di'ibu tu 'yity, tu ja'a naxy kyexy.

⁵ Net ja di'ibu uñaary ma yajkutíky jyuna'ñ:

—Éjts nyajkejpy tugekyu ak jemy.

Nandu'un jyuna'ñ:

—Kaxja'ay, mat ko tyadu di'ibuts ngajxypy, tuj'ajtanu'u es mbaat xymyabeky.

⁶ Nétats xy'anmaay:

—Tu net yajkuudyuunda'ay. Éjts du'un éxtam ja A es éxtamu Z, ujtsu du'un ja jawyimbú es ja tim okru. Di'ibu tátsap, éjtsats nnamo'oyup es t'uugat ja nuu di'ibu pudsamp ma myuxy es dyaky ja jiky'ajtan.

⁷ Es di'ibu myamadakupy ja pojru, yu'ats nmo'oyubu tyadu éxtamu kyuma'añ, ujtsu du'un xyDyios'átap, es yu'ats n'u'unk'átat.

⁸ Per di'ibáty jyupja'adup, di'ibátyats uj xykyamabjktup éxtamu Yajnutsókrú, di'ibáty jiky'ajttar axuuk, yajja'ay'o'ktup, mu'induundup, bruj'ajttar, 'yawdajttar di'ibu kyaj Dyiosaty, es nidugekyu di'ibu andáktup, taadaty nidugekyu pyaadadu es yajpajta'agut ma ja mejyñ di'ibu teepy azufu. Ko ja'ay jam 'yayowdu, du'un ja'a éxtamu ja'ay 'yooktu myumajtsk ok.

Jembyu Jerusalén

⁹ Nétats xyñimiiñ nidu'ugu anklus di'ibu tu ttuktaamdu'uty ja tsyim mat ja ayo'on, esats xy'anmaay:

—Min es nduk'ixat di'ibu pyukaampy ja Borreegu'unk.

¹⁰ Net madu Espírítu Santu myuk'ajtan oj xyajnejxyats ma tu'ugu muj kopk jantsy kajxm, es xytyuk'ijxyats ja muj kajpn Jerusalén kuni'xpyu ko kyada'aky, jam tso'oñ tsajpótm ma Dios 'yity.

11 Esu tadu kajpn jantsy tu'xp mut ja Diosu jyajun. Esu tyu'xun du'un éxtamu tsujátypyu tsaa, éxtamu tsajju'unk di'ibu xu'ajtypy jaspe, wa'ats éxtamu viidru.

12 Es juwudity ja kajpn ñabotsyuty majpxy es kujxm, mut majmajtsku tyujk aa. Es tu'uk tu'ugu tujk aa tmadaty tu'ugu anklus di'ibu kywentu'ajtypy. Es ma tadu tu'uk tu'ugu tujk aa 'yity kaxja'ay tu'ugu xyuu ja majmajtskpu Israelu myaank.

13 Tuguuak 'yixy ja tujk aa ma xuu pyudsemy, tuguuak 'yixy ma yukpoj myiñ, tuguuak 'yixy ma ja xuu tsi'iity es jatuguuak 'yixy ma myiñ ja jamboj.

14 Ja potsy di'ibu ñabots'ajtypy ja kajpn, majmajtsku 'yujx tmadaty. Es ma ja majmajtskpu potsy ujx kaxja'ay 'yity tu'uk tu'ugu xyuu ja nimajmajtskpu Borreegu'ungu 'yapóstulu.

15 Yu anklus di'ibuts xymugajx tmadaty tu'ugu ooru kijxn, es tkijxa'añ ja kajpn, ja tyujk aa es ja ñabots.

16 Ja kajpn kwadraadu 'yity, yu yeñ'ajtan ti'igyu mut ja wyooñ'ajtan. Ja anklus tkijxy ja kajpn mut ja kyijxn, esu yeñ'ajtan wyinjajty majtsk mil jamajtsk mugo'px kilometru. Yu yeñ'ajtan, ti'igyu yu'u mut ja kyujxm'ajtan esu wyooñ'ajtan.

17 Net tkijxy ja wyooñ'ajtan ja ñabots, es wyinjajty tugu'px mugo'xk metru. Ja kijxn di'ibu ja anklus yajtiumpy, du'un ja yeñ'ajtan éxtam di'ibu ja'ay yajtiumpy.

18 Ja kajpn nabots pyótsyudyn naty mut ja jaspe tsaa. Es ja kajpn, ak tim wa'ats ooru, du'un kyuxe'eky éxtamu viidru wa'atspu.

19 Ja kajpn nabots pyotsy'ujx mut kanak naxu oyatypyu tsaa. Ja jawyimbpu tsaa txu'aty jaspe. Ja myumajtskpu txu'aty zafiiru, ja myuduguuakpu txu'aty ágatu, ja myumajtaxkpu txu'aty esmeraldu,

20 ja myumugoxkpu txu'aty ónise, ja myududujkpu txu'aty kornalínu, ja myujxujukpu txu'aty krisólitu, ja myuduktujkpu txu'aty berilu, ja myudaxtukpu txu'aty topasyu, ja myumajkpu txu'aty krisoprasu, ja myumajk tu'ukpu txu'aty jasintu, ja myumajmajtskpu txu'aty amatistu.

21 Ja majmajtskpu tujk aa, majmajtsk je'eyu ja perlu. Tu'uk tu'ugu tujk aa, ti'igyu je'eyu t'agaj'áty ja perlu. Es ja muj tu'u di'ibu kajpngijky, ak tim wa'ats ooru, éxtamu wa'ats viidru.

22 Es kyajts n'ijxy ni tu'ugu tsajptujk jap, mut ko yu Nindsun'ajtam Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, esu Borreegu'unk, yu'u tsyajptujk'ajttabu tadu kajpn.

23 Tadu kajpn kyaj tteky esu xuu es ni yu po'o ñi'anadat, mut ko Dios esu Borreegu'unk, ja'a jyajun muut kyude'xyuty.

24 Es ja jajun ma tadu kajpn, ja'a kyudu'xup nidugekyu naxwiñudu ja'ay, es ja naxwiñudu réyuty tmamíndut ja myukja'ay'át ma ja kajpn.

25 Du'uñim wu'u'mut awa'ats yu kajpn nabots aa. Ni na'a kya'adúkat, mut ko jap kyaj kyoodsuya'añ.

26 Es ja naxwiñudu ja'ay tmamíndut ja myuj'ajtan es ttukwindsu'ugudut ja Dios.

27 Es ni na'a kyatákudu di'ibu axuuak, o di'ibu tsoydu'un muut, o win'u'ambaty, yu'uyu tákudup di'ibu xyuu ijtr kaxja'ay jap Borreegu'unk ñekykyjxy ma yajjaabyéty ja xyujjaty pánuty jiky'ajttap wina xuu wina tiempu.

22

1 Nétats ja anklus xytyuk'ijxy tu'ugu mujnuu di'ibu mujxp ma uñaabyajn ma

Dios esu Borreegu'unk yajkutúktu. Tadu nuu jantsy wa'ats éxtamu viidra, es yu'u du'un yajkupy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

² Tadu nuu pyaye'eky maj tu'ugijky ma tadu kajpn. Es majnuubua'ay majtsk adu'um yoñ ja kepy di'ibu yajkupy ja jiky'ajtun es tuump'áty majmajtsk ok tuk jumajtru, winduk po'ojuty tuump'áty. Es ja kepy'aay yu'u tsooy'átup ja naxwíndu ja'ayaty.

³ Es ni ma kyanaky'ítut ni tii di'ibu kajxrojkr.

Ma tadu kajpn, Dios esu Borreegu'unk yajkutuka'andu, esu myuduumbuty 'yawdata'anudu,

⁴ es 'yíxtup ja Dios ja wyiin jyajp, es tmúdtat ja Diosu xuu ma wyimbok.

⁵ Jap kyaj kyoodsuya'añ. Es di'ibáty ijtup jap, kyaj ttsóktut ni ja lyampru es ni yu xuu ñijájudat, mat ko yu Nindsun'ajtun Dios kudu'xánu, es yajkutúktut winu xuu winu tiempu.

Tsojk ja Kristu myina'añ

⁶ Nétadsu anklus xy'anmaay:

—Tyadu ayuk, tuj'ajtunu'u es mbaat xymubuktu. Paadyu Nindsun'ajtun Dios di'ibu wyinma'añmyeery ja kyugajxruy, yu'u tu tkexy ja 'yanklas es yajtuk'ixá'andu ja myuduumbuty di'ibu tsojk tunán jatánu.

⁷ Du'un ja Jesukristu jyuna'añ:

—¡Mudoo'ítu! ¡Tsojkuts nmina'añ!

¡Jotkujk di'ibáty pyaduundup ja n'axprjkanuts di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky!

⁸ Uj Fwank. N'ijx nmudoots tugekyu tyaadu. Es kots n'ijxtaay nmudoodaay, taats nnaygyoxtonaaydyáku anklus tyeky'ujxy di'ibudsu naty tu xytyuk'ixy, es nja'awdatáñuts.

⁹ Per yu'uts xy'anmaay:

—Kátuts xy'awdaty. Nmadiimbyats ja Dios, éxtam mij, es éxtamu mmagu'uguty di'ibu Dios ja 'yayuk kyajxwa'xadup, es nidugekyu di'ibáty pyaduundup ja Diosu 'yaxprjkan di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky. ¡Awdat ja Dios!

¹⁰ Es ja anklus xy'ak'anmaayuts:

—Kajxwa'x yajxónu tyadu Diosu 'yaxprjkan. Katu xykyuyu'utsy, mat ko tu dun tympatyry ja tiempu ma yajkuudyuna'añ.

¹¹ Pánuty axuuk adústap, wa'anu du'un t'aktimtuun'adu'utstu; es pánuty pyanajxtup ja ka'oybu winma'añ, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'utstu; es pánuty pyanajxtup ja tuj'ajtun, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'utstu; es pánuty kyuyduundup ja Diosu wyinma'añ, wa'anu du'un t'aktimkuudyuun'adu'utstu.

¹² Du'unu Jesukristu jyuna'añ:

—¡Tsojkuts nmina'añ! Es kots nmínut, nmo'oya'añuts nidu'uk nidu'uk éxtam pyaadyuty wi'ixáty tu jyiky'attu.

¹³ Ujtsu du'un éxtam ja A es éxtamu Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okru. Ujtsu du'un di'ibu tugekyu yajtsondák, es ujtsu du'un nandu'un di'ibu ya'abatadyaary.

¹⁴ Jotkujkduy taaduty di'ibáty tu tpujtu yajxónu wyit, ja'a njuna'anum di'ibu tu jyodumbittu es tu tmastu'uttu ja pyojru. Yu'adyu dun je'eyu pátuup tyáktut ma tadu kajpn es tju'xat ja ujts tuump di'ibu yajkupy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

¹⁵ Mat ko ni na'a mbaat kyatákuđu jap di'ibu myudajttap ja axuk winma'añ, yu brújaty, ma'induumbuty, yajja'ay'o'kraty, yu di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyiósaty, es di'ibáty tsojoktáp tyuundap ja andakán.

¹⁶ 'Ej Jesús, tats ngexy ja n'anklus es t'awánat nidugekyu ja mabujkputujk ma ñaymyúkuđu. Ujtsu du'un ja Davita tyuamp 'yaats, es ujtsu du'un éxtamu jayxyu di'ibu móñum pudsamp.

¹⁷ Yu Espíritu Santu esu Borreegu'ungu ñado'oxy, ja'a njuna'anam ja ja'ay di'ibu myubjktap ja Jesukristu, ja'a junándap:

—¡Min!

Es di'ibu myumdeepy, wa'an nandu'un tjuna'añ:

—¡Min!

Es di'ibáty tátsudap, wa'an tmindu es t'axájudat nandu'un ja nuu di'ibu yajkyu ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁸ 'Ej n'anmaabyuts nidugekyu di'ibáty myudoo'ijttap yu Diosu 'yayuk di'ibu ijtr kaxja'ay ma tyadu neky, pan ja pan tnikón yu tyadu di'ibu ijtr kaxja'ay, Dios nandu'un niko'onxadap ja 'yayo'on di'ibu ijtr kaxja'ay ma tyadu neky.

¹⁹ Es pan ja pan oynu'unan truwitsy yu ayuk di'ibu ijtr kaxja'ay ma tyadu neky, Dios nandu'un puwjtsexadap di'ibu naty pátap tje'xat ja kerytuamp di'ibu yajjiky'ajtr, es kyaj tyákat ma ja Diosu kyajpn. Yu kerytuamp esu Diosu kyajpn kaxja'ay 'yity ma tyadu neky.

²⁰ Di'ibu tyadu ñigajxyu, du'un jyuna'añ:

—Tsojkats nmina'añ.

Es nandu'unats njuna'añ:

—Wa'an du'unaty. ¡Min, Nindsun'ajtam Jesús!

²¹ Wa'an Nindsun'ajtam Jesús tkunu'xtu nidugekyu ja Diosu jya'ayaty.